INSTRUKSKOMMISSIONENS
Beretning

Kapitel 8.1-8.5.

2020

Undersøgelseskommissionen i sagen om instruksen om adskillelse ved indkvartering i asylsystemet

INSTRUKSKOMMISSIONEN
Undersøgelseskommissionen i sagen om instruksen
om adskillelse ved indkvartering i asylsystemet

FORMAND: Landsdommer Peter Mørk Thomsen
ØVRIGE MEDLEMMER: Advokat, ph.d. Torkil Høg
og lektor, ph.d. Louise Halleskov

INSTRUKSKOMMISSIONENS
Beretning

Bind 2

INDHOLD

Bind 1
Kapitel 1-7 1

Bind 2
Kapitel 8.1-8.5
Hændelsesforløbet 841
8.1. Praksis forud for februar 2016 vedrørende asylpar, hvor den ene var mindreårig 842
8.2. Perioden fra den 25. januar 2016 til den 10. februar 2016 – baggrunden for praksisændringen 847
8.2.1. Mediernes omtale i januar 2016 af "barnebrude" på asylcentre 847
8.2.2. Inger Støjbergs opslag på Facebook og reaktionerne herpå 861
8.2.3. Drøftelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen om opfølgning på presseomtalen og på Inger Støjbergs Facebook opslag 869
8.2.4. Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne 876
8.2.5. Udlændingestyrelsens supplerende høring af indkvarteringsoperatørerne 890
8.2.6. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat om indkvartering af mindreårige udlændinge 894
8.2.7. Forløbet vedrørende udarbejdelse af pressemeddelelsen 981
8.2.7.1. Kontakt med Justitsministeriet 1023
8.3. Forløbet omkring den 10. februar 2016 – iværksættelse af praksisændringen 1044
8.3.1. Koncerndirektionsmødet 1044
8.3.2. Pressemeddelelsen og instruksen til Udlændingestyrelsen 1078

8.3.2.1. Telefonsamtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum 1089
8.3.2.2. Øvrige oplysninger om instruksen den 10. februar 2016 1106
8.3.3. Indkvarteringsoperatørerne informeres om den ændrede praksis 1117
8.3.4. Inger Støjbergs udtalelser til medierne den 10. februar 2016 1130
8.3.5. Møde i Social- og Indenrigsministeriet 1138
8.3.6. De umiddelbare reaktioner på praksisændringen 1140
8.3.7. Opslag på Inger Støjbergs Facebook-profil den 11. februar 2016 1144
8.4. Perioden fra den 12. februar 2016 til medio marts 2016 – adskillelsesprocessen 1145
8.4.1. Udlændingestyrelsens udmøntning af praksisændringen – igangsættelse og de første overvejelser (den 12. – 17. februar 2016) 1146
8.4.1.1. Udlændingestyrelsen danner sig et overblik over parrene og orienterer departementet 1146
8.4.1.2. Planlægning af de første flytninger 1155
8.4.1.3. Reaktioner i Røde Kors 1166
8.4.1.4. Udlændingestyrelsens indledende overvejelser om håndteringen af ordningen og om forelæggelse for departementet 1167
8.4.1.5. Intern mail i Røde Kors om samtale med Udlændingestyrelsen 1174
8.4.1.6. Interne mails i Udlændingestyrelsen i anledning af en pressehenvendelse 1177
8.4.1.7. Udlændingestyrelsen retter henvendelse til departementet om bl.a. par med børn 1179
8.4.1.8. Drøftelser mellem Udlændingestyrelsen og operatørerne om adskillelse af par med børn 1184
8.4.1.9. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmoder om status og om materiale til samråd Z 1186

8.4.1.10. Udlændingestyrelsen udarbejder udkast til spørgsmål til departementet 1188
8.4.1.11. Mail fra Røde Kors til socialkoordinatorerne 1191
8.4.1.12. Udlændingestyrelsen sender oplysninger om status til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet 1192
8.4.1.13. Forklaringer om Udlændingestyrelsens sagsbehandling i denne periode 1193
8.4.2. Reaktioner på adskillelse fra den første gruppe af adskilte par 1208
8.4.3. Røde Kors forelægger fem sager for Udlændingestyrelsen 1212
8.4.4. Ministeriets håndtering af en pressehenvendelse og Justitsministeriets inddragelse heri 1218
8.4.5. Høring af indkvarteringsoperatørerne 1238
8.4.6. Møde den 22. februar 2016 mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen 1244
8.4.7. Udvalgsorientering vedrørende "barnebrude" 1260
8.4.8. Udlændingestyrelsens besvarelse af en pressehenvendelse om status 1261
8.4.9. Operatørmøde den 23. februar 2016 1263
8.4.10. Koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016 1268
8.4.11. Spørgsmål nr. S 630 til udlændinge-, integrations- og boligministeren 1272
8.4.12. Udlændingestyrelsens videre sagsbehandling 1284
8.4.13. Røde Kors' henvendelser om adskillelse af par og adgang til at gøre undtagelse 1293
8.4.14. Udlændingestyrelsens forelæggelse af fem konkrete sager for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet 1309
8.4.14.1. Møde den 8. marts 2016 mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen 1338
8.4.14.2. Forelæggelse af sager for ministeren – møde den 9. marts 2016 1343

8.4.14.3. De videre drøftelser om og behandlingen af de fem sager 1369
8.4.15. Status på adskillelser den 3. marts 2016 1394
8.4.16. Forespørgselsdebat med statsministeren om værdier den 4. marts 2016 1396
8.4.17. Artikler i Politiken 1430
8.4.18. Overvejelser om indkvartering på samme center i separate værelser 1435
8.4.19. Spørgsmål nr. 302 til udlændinge-, integrations- og boligministeren 1436
8.4.20. Ny status til departementet 1446
8.5. Perioden fra medio marts 2016 til ultimo marts 2016 1446
8.5.1. Samråd Z den 15. marts 2016 1446
8.5.1.1. Talepapir til brug for samrådet 1446
8.5.1.2. Q&A til brug for samrådet 1469
8.5.1.3. Andre oplysninger, der tilgik ministeriet i forbindelse med samrådet 1519
8.5.1.4. Sagsfremstilling til brug for samrådet 1525
8.5.1.5. Formøde den 14. marts 2016 med ministeren 1526
8.5.1.6. Samrådet den 15. marts 2016 1534
8.5.2. Udvalgsspørgsmål nr. 370 1567
8.5.3. Ordførermøde den 31. marts 2016 1568
8.5.4. Jesper Goris mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen 1571
8.5.5. Drøftelser mellem ombudsmanden og ministeriets departementschef om manglende retningslinjer 1580
8.5.6. Ombudsmanden går ind i sagen den 21. marts 2016 1581
8.5.7. Henvendelse fra Institut for Menneskerettigheder og korrespondance i Udlændingestyrelsen om udtalelsen 1582
8.5.8. Overvejelser i Udlændingestyrelsen vedrørende begrebet "afgørelse" i forvaltningslovens forstand 1587
8.5.9. Overvejelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om forvaltningsretlige spørgsmål 1596
8.5.10. Ny status til departementet 1612

Bind 3
Kapitel 8.6-8.11
Hændelsesforløbet 1623

Bind 4
Kapitel 8.11-8.15
Hændelsesforløbet 2343

Bind 5
Kapitel 9
Udlændingestyrelsens sagsbehandling 3043

Bind 6
Kommissionens vurderinger vedrørende de enkelte embedsmænd
(udkommer forventeligt i foråret/sommeren 2021)

Bind 7 *(digitalt)*
Bilag

KAPITEL 8

Hændelsesforløbet

I dette kapitel gengives det skriftlige materiale og de afgivne forklaringer om sagen, der har betydning for kommissionens undersøgelse. For at lette læsningen sker gengivelsen periodeopdelt og opdelt i temaer. Beskrivelsen af hændelsesforløbet er så vidt muligt kronologisk.

De relevante dele af de afgivne forklaringer er for hver periode gengivet efter det skriftlige materiale, som den pågældende del af forklaringen vedrører. Forklaringerne er i det væsentlige gengivet i den rækkefølge, som forklaringerne er afgivet for kommissionen. I det omfang en forklaring om et bestemt emne omfatter flere perioder, er forklaringen placeret, hvor den mest hensigtsmæssigt hører hjemme. I få tilfælde gengives den samme oplysning eller forklaring flere steder. Dette sker for at lette læsningen og for gøre dette kapitel anvendeligt også som "opslagsværk". Protokollerne for samtlige forklaringer afgivet for kommissionen er samlet i en afhøringsekstrakt, der er gengivet i bind 7. Når der i det følgende gengives forklaringer, henvises der i en fodnote til sidetallet i afhøringsekstrakten, hvor den pågældende forklaring kan læses i sin helhed.

Der optræder navne på en række personer. Disse personers titler og myndighedsforhold er beskrevet i en oversigt over myndighedsopbygningen, som findes i kapitel 3.

En gennemgang af Udlændingestyrelsens sagsbehandling vedrørende de enkelte par er samlet i kapitel 9. Navnene på de personer, der blev berørt af den nye indkvarteringsinstruks, er blevet anonymiseret, men med en individuel betegnelse, der gør det muligt at henføre de forskellige periodevise oplysninger til de enkelte par. Alle parrene er tildelt sit eget bogstav eller bogstaver (A, B, ... AA osv.). For at tydeliggøre om det er kvinden eller manden, der

omtales, er der i forbindelse med parangivelsen anført et "K" (kvinden) eller "M" (manden).

8.1. Praksis forud for februar 2016 vedrørende asylpar, hvor den ene var mindreårig

Spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere i alderen 15-17 år, der opholdt sig i Danmark med en ægtefælle eller samlever, blev et fokusområde i januar 2016, hvor en række nyhedsmedier bragte artikler herom. Dette ledte til den praksisændring, der blev iværksat den 10. februar 2016, og som beskrives nærmere i de følgende afsnit.

Praksis forud for den 10. februar 2016 var – kort beskrevet – at de omhandlede par blev indkvarteret sammen, medmindre Udlændingestyrelsen efter en konkret vurdering fandt, at parret skulle indkvarteres hver for sig. I en sådan vurdering indgik faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var bedst for den mindreårige.

Den 26. januar 2016 kl. 22.16 sendte Ditte Kruse Dankert (fra Udlændingestyrelsen) et notat til Line Skytte Mørk Hansen (fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet). Notatet indeholder blandt andet en beskrivelse af den dagældende praksis vedrørende indkvartering af mindreårige i alderen 15-17 år, der opholder sig i Danmark med en ægtefælle eller samlever:

> "**Generelt om indkvartering af mindreårige**
> Børn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder uanset om de kommer til Danmark som uledsagede mindreårige, som en del af en familie eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever. Grundlæggende er der en helt overordnet forpligtelse til fra styrelsens side at tage hensyn til barnets tarv i alle disse tilfælde.
> ...
> Mindreårige asylansøgere m.fl., som opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller andre voksne, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere...

Det fremgår af kontrakterne mellem indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og/eller Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, er der aftalt fast praksis mellem Forsørgelseskontoret og 4. Asylkontor (UMI-teamet), hvorefter der altid skal ske underretning af Forsørgelseskontoret, såfremt asylbehandlerne får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige

Tilsvarende underretter Kontoret for Økonomi og Indkvartering (Bookingen) Forsørgelseskontoret, såfremt der tilgår Bookingen oplysninger fra operatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet (IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller samlevende. Underretningerne til Forsørgelseskontoret skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

...

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste."

Udlændingestyrelsen har desuden beskrevet den tidligere praksis i en udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand i forbindelse med ombudsmandens behandling af en klage fra asylparret [L-K] og [L-M]. Heraf fremgår følgende:

> "Forud for 10. februar 2016 (...) har styrelsen fulgt en praksis for indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever, hvor styrelsen – bl.a. henset til straffelovens § 222 – ikke indkvarterede mindreårige under 15 år sammen med myndige eller ikke myndige ægtefæller eller samlevere.
>
> I sager, hvor den mindreårige var over 15 år, blev der foretaget en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Omdrejningspunktet for denne vurdering var indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den mindreåriges bedste med udgangspunkt i hensynet til barnets tarv.
>
> Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal således sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene, ligesom kommunerne i øvrigt har en tilsynspligt med børn, der opholder sig i asylcentersystemet."

Lene Linnea Vejrum, der på daværende tidspunkt var vicedirektør i Udlændingestyrelsen, har forklaret[1], at indkvarteringsområdet henhørte i ministeriet under Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og det var derfor den afdeling, der var styrelsens nærmeste samarbejdspartner vedrørende indkvarteringsspørgsmål. Det gjaldt ikke retlige spørgsmål, men alene spørgsmål af mere praktisk

1 Afhøringsekstrakten, side 402-403.

karakter. Når der kom lovændringer, var deres samarbejde med ministeriet derfor todelt. Som eksempel kan nævnes reglerne om opholdspligt, hvor styrelsen drøftede spørgsmålet om at finde et udrejsecenter med Line Skytte Mørk Hansens afdeling, mens det indholdsmæssige i reglerne blev drøftet med Lykke Sørensens afdeling. Det var Udlændingestyrelsen, der traf afgørelse om, hvor asylansøgere skulle indkvarteres. Forud for denne sag blev der som udgangspunkt ikke indhentet oplysninger i forbindelse med en flytning. Navnlig i denne periode, men også i øvrigt, flyttede styrelsen meget rundt på asylansøgere. Der blev hver uge oprettet nye asylcentre, og der blev f.eks. også oprettet teltlejre. De blev derfor nødt til at flytte rundt på asylansøgerne og beslutte, hvem der skulle bo hvor. Der var nogle centre, der var familiecentre. Teltlejrene blev primært anvendt som bosted for enlige. Derudover var der forskellige typer af centre, herunder børnecentre, der var opdelt i centre for de lidt ældre børn og centre for de små børn. Der var også centre for de særligt sårbare. Det er styrelsen, der træffer beslutning om, hvilket center nogen skal bo på. Hvis f.eks. en familie er særligt sårbar, vil det typisk være operatøren, som retter henvendelse til styrelsen, hvorefter styrelsen beslutter, at familien skal flytte på et center for særligt sårbare. Adspurgt, hvad man gjorde i den situation, hvor man ville adskille et barn fra forældrene på grund af mistrivsel, har hun forklaret, at det er en helt anden sagstype, hvor kommunen er inde over og træffer beslutningen om at fjerne barnet. Et eksempel på en situation, hvor styrelsen træffer afgørelse, og som var ofte forekommende, er, hvis der er en konflikt på et center enten mellem to grupper eller mellem enkeltpersoner. I sådanne tilfælde kan styrelsen beslutte, at en eller flere skal flytte til et andet center. Der var ikke forud for denne sag en skriftlig vejledning om indkvartering af ægtepar, hvor den ene var mindreårig. Der er dog også forud for denne sag truffet beslutning om at adskille par. Hun har kendskab til en sag fra november 2015, hvor en 14-årig kvinde var gift eller i hvert fald boede sammen en mand på Center Sandholm. Da styrelsen fik kendskab til dette, blev der truffet beslutning om, at de ikke kunne bo sammen, fordi kvinden var under den seksuelle lavalder. Parret ønskede ikke at blive adskilt, og der blev derfor udstedt et flyttepåbud efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7. Indkvarteringsområdet fyldte meget, fordi der var ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere. Det var en stor forandring for styrelsen, og de havde en stor opgave i at sikre, at der var tilstrækkelige indkvarteringspladser. Blandt andet så de på mulighederne for teltlejre.

Anne la Cour Vågen (asylchef i Røde Kors) har herom forklaret[2], at Røde Kors allerede i 2015 havde bemærket, at der begyndte at komme flere par, hvoraf den ene part var mindreårig. Det medførte, at Røde Kors' socialkonsulent, Helle Kjems, i december 2015 kontaktede Udlændingestyrelsen og foreslog, at de og de øvrige NGO'ere på området drøftede, om der var behov for nye tiltag på området. Indtil da havde der været en praksis, som Røde Kors syntes fungerede rigtig fint. Denne tidligere praksis lænede sig op ad den sociallovgivning, der gjaldt i den situation, hvor man blev opmærksom på børn, der mistrivedes. Omkring 2013 var der kommet en "overgrebspakke", der klart beskrev, hvad man skulle gøre, hvis man blev opmærksom på sådanne forhold. Der var ikke tale om særlig mange par, og Røde Kors havde i slutningen af 2015 alene taget det tidligere omtalte initiativ, fordi tallet på parrene med en mindreårig var begyndt at stige lidt, men ellers havde der været utrolig få tilfælde. Efter den dagældende praksis skulle de underrette kommunen, hvis de blev opmærksomme på, at der var et par, hvoraf den ene var mindreårig, og hvor der kunne være tvivl om, hvorvidt forholdet "var i orden" – forstået således, om der var et ligeværdigt forhold mellem parterne, om der kunne være vold involveret, eller om der i øvrigt på nogen måde var tvivl om, at en af parterne mistrivedes. Opmærksomheden kunne komme fra sundhedspersonalet, skolelærerne eller centerpersonalet. I de tilfælde ville de lave en underretning, og kommunen ville reagere på en sådan henvendelse. De foretager generelt rigtig mange underretninger, idet de skal underrette kommunerne om en række forhold. Hun kan derfor ikke sige, præcis hvor mange indberetninger der blev indsendt om mindreårige med ægtefæller eller samlevere. De indgav på det tidspunkt måske 200 underretninger om året til kommunerne vedrørende forskellige forhold. De skulle lave underretninger om alt, der på den ene eller anden måde var "lidt skævt", og hvor nogen, børn som voksne, kunne være i risikozonen. Der var allerede på det tidspunkt, hvor pressemeddelelsen blev sendt ud, et system, der fungerede, og som de var meget trygge ved. Én af Røde Kors' psykologer har eksempelvis fortalt hende om en tidligere sag, hvor vedkommende havde lavet en psykologisk screening på en ægtefælle, fordi der var tvivl om, hvorvidt et ægteskab var i orden. Fordi de havde konstateret den tidligere omtalte stigning i antallet af par, hvoraf den ene part var mindreårig, ville de se på forskellige parametre såsom skolegang, boligforhold, om der var behov for en anden indkvartering,

2 Afhøringsekstrakten, side 507 ff.

herunder af par med børn, og om de i øvrigt kunne gøre noget mere. Det var det, der var baggrunden for Helle Kjems' henvendelse til Udlændingestyrelsen i december 2015, som Red Barnet også stod bag. Røde Kors syntes, at de havde et system, der fungerede rigtig godt, og som de var trygge ved, men de ønskede at gøre lidt mere på det sociale område for gruppen af par, hvoraf den ene part var mindreårig. Det blev imidlertid ikke til noget, idet instruksen kom den 10. februar 2016, hvilket gjorde, at alting ændrede sig. Nu skulle de noget andet. Helle Kjems' oprindelige forslag om, at der skulle nedsættes en gruppe, døde ud i alt det andet, der skete omkring dette tidspunkt.[3] Det var Røde Kors' forslag, men det var Udlændingestyrelsen, der skulle tage initiativ til at nedsætte en gruppe. Røde Kors, der var i kontakt med Red Barnet, havde sendt nogle navne til Udlændingestyrelsen.

Helle Kjems har herom forklaret[4] bl.a., at de slet ikke var i tvivl om, hvordan de skulle håndtere en situation, hvor der var indikationer på tvang. De havde brugt rigtig mange ressourcer på at implementere overgrebspakken fra 2013. Deres opmærksomhed på både social kontrol, tvang og på, om der var tale om et ligeværdigt forhold, gjorde, at de i sådanne situationer ville have underrettet med det samme. Denne opmærksomhed var baseret på flerfaglige undersøgelser, hvor både sundhedsplejerske, skole og socialrådgivere var involveret i forhold til observationer af parret. Hos sundhedsplejersken var der samtaler om relationen, og i de tilfælde, hvor de var i tvivl, anmodede de også om psykologiske screeninger af relationen.

8.2. Perioden fra den 25. januar 2016 til den 10. februar 2016 – baggrunden for praksisændringen

8.2.1. Mediernes omtale i januar 2016 af "barnebrude" på asylcentre

I januar 2016 var der i svenske medier stort fokus på indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere. I den forbindelse sendte journalist Lars Fogt fra Metroxpress den 21. januar 2016 kl. 12.30 en forespørgsel til Udlændingestyrelsen vedrørende situationen i Danmark. Den 22. januar 2016 kl. 17.58 besvarede Janus Sejersen Laursen fra Udlændingestyrelsen henvendelsen således:

3 Afhøringsekstrakten, side 513.
4 Afhøringsekstrakten, side 526.

> "Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentrene. Det afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder fx vurderingen af relationen mellem de pågældende ægtefæller samt den mindreåriges alder, om styrelsen finder det hensigtsmæssigt at indkvartere de pågældende sammen.
>
> Helt generelt gælder det, at indkvarteringsoperatørerne på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel. Er dette tilfældet, har operatørerne en skærpet indberetningspligt over for værtskommunen. Det er Udlændingestyrelsens klare oplevelse, at indkvarteringsoperatørerne lever op til dette ansvar."

I de følgende dage sendte Udlændingestyrelsen tillige udtalelsen til flere andre medier.

Berlingske bragte den 25. januar 2016 kl. 10.00 på sin hjemmeside en nyhedsartikel om gravide mindreårige asylansøgere, der boede sammen med deres voksne ægtemænd på asylcentre i Malmø. Det hedder i denne artikel nærmere:

> "**Malmø: Gravide barnebrude bor med deres voksne ægtemænd på asylcentre**
>
> Malmø kommune kritiseres stærkt for at lade mindreårige asylansøgere – herunder flere gravide 16-årige – bo med deres voksne ægtefæller. Men selvom det er forbudt i Sverige at gifte sig med børn, er praksissen tilladt, siger jurist.
> ...
> I Sverige er det forbudt at gifte sig med børn, ligesom det er i Danmark. Derfor er Malmø kommune kommet i stærk modvind for en praksis med at tillade asylsøgere under 18 år at bo sammen med deres voksne ægtefælle. Blandt barnebrudene var flere gravide 16-årige piger, skriver dagbladet Sydsvenskan, der sammen med Sveriges Radios nyhedsredaktion har dokumenteret 59 tilfælde af mindreårige piger,

som kommunen lader blive boende sammen med deres voksne mand efter asylmodtagelsen.

Fem af pigerne var gravide, da de ankom til Malmø, otte havde tidligere født børn, en kun 17-årig pige havde allerede født to børn.

Alene i november og december 2015 har 16 piger fået lov at blive hos deres voksne mand. Det seneste tilfælde på listen over de i alt 59 barnebrude i Malmø er fra den 16. januar i år, hvor en 16-årig pige blev sendt ud for at bo med sin voksne mand på et modtagecenter. To dage senere begyndt de svenske medier at omtale sagerne med barnebrude, og det viser sig nu, at selvom flygtningestrømmen til Sverige for alvor tog til i sommer, er der eksempler helt tilbage til januar 2015.

Malmø kommune er nu blevet anmeldt til den svenske ombudsmand for sin praksis, og den særlige børneombudsmand, Fredrik Malmberg, har allerede været ud med stærk kritik af Malmøs håndtering af sagerne med barnebrudene.

Oppositionspolitiker i Malmøs byråd Torbjörn Tegnhammar (M), kalder listen med de 59 piger for oprørende læsning.

»Man kan acceptere enkelte fejlvurderinger, men listen viser, at Malmø har godkendt alle sager, også når der var meget stor aldersforskel mellem pigen og manden,« siger hun til Sydsvenskan.

Malmøs socialborgmester, Carina Nilsson (S), har givet ordre til at gennemgå alle sager med mindreårige piger gift med voksne mænd. Socialdirektør i Malmø, Annelie Larsson, kan ikke umiddelbart oplyse, om alle de gifte mindreårige har fået lov til at bo med deres ægtefælle, men hun forsikrer, at alle børn under 15 år uden forældre er placeret på særlige børnehjem. Alene sidste år ankom 14.450 mindreårige asylansøgere til Malmø.

Listen over de 59 barnebrude i Malmø omfatter i alt 13 piger på 15 år, 20 piger på 16 år og 26 piger på 17 år. Ægtemændenes alder går fra lidt ældre end deres kone til mere end dobbelt så gammel. En af de 16-årige er gift med en 36-årig.

> Malmø er ikke den eneste kommune i Sverige, der lader mindreårige asylansøgere bo sammen med deres ægtefæller. Sveriges Radios nyhedsredaktion har spurgt i seks kommuner, hvoraf fem lader gifte piger bo med deres mand, hvis de selv ønsker det.
>
> Kun Gøteborg kommune oplyser at man som udgangspunkt skiller ægtefæller ad, hvis der er tale om en mindreårig som er gift med en voksen. Den mindreårige ægtefælle får da samme behandling som et uledsaget flygtningebarn.
>
> Det er ikke nødvendigvis imod svensk lov at lade barnebrudene bo sammen med deres ægtefælle. For selvom det ikke er lovligt at indgå sådan et ægteskab i Sverige, er det ikke entydigt, at den type ægteskaber indgået i udlandet ikke skal respekteres i Sverige, skriver juristen Carina Saf i et debatindlæg i Dagens Samhälle. Der kan derfor tværtimod være tale om en grov krænkelse af ægtemandens rettigheder, hvis han forhindres i at bo sammen med sin kone, skriver hun."

I løbet af dagen – den 25. januar 2016 – og i de efterfølgende dage blev der i forskellige medier bragt en række nyhedsartikler om og kommentarer til, at der også på danske asylcentre boede mindreårige asylansøgere sammen med deres voksne ægtefæller eller samlevere. I det følgende er gengivet et uddrag af disse nyhedsartikler og kommentarer.

Den 25. januar 2016 kl. 13.53 blev der på Berlingske.dk bragt en nyhed om "barnebrude" på danske asylcentre. I denne artikel hedder det bl.a.:

> "**Barnebrude bor med voksne ægtefæller på asylcentre i Danmark**
>
> Også i Danmark kan mindreårige asylansøgere blive indkvarteret sammen med deres voksne ægtefælle. Det afgøres fra sag til sag, bekræfter Udlændingestyrelsen.
> ...
> I Sverige er Malmø Kommune udsat for tung kritik, efter at svenske journalister har gravet frem, at kommunen har godkendt 59 gange alene i 2015, at asylansøgere på 15, 16 og 17 år boede på modtagecentre sammen med deres voksne ægtefæller i stedet for de særlige modtagecentre for børn og unge.

Det sker også i Danmark, at mindreårige asylansøgere indkvarteres sammen med deres voksne ægtefælle. Det bekræfter Udlændingestyrelsen over for Berlingske:

»Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentrene,« lyder det i den skriftlige udtalelse, som Berlingske har modtaget på mail.

Om en mindreårig asylansøger får lov til at bo hos sin ægtefælle eller skal have ophold og blive behandlet som et barn, afgøres af Udlændingestyrelsen fra gang til gang:

»Det afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder fx vurderingen af relationen mellem de pågældende ægtefæller samt den mindreåriges alder, om styrelsen finder det hensigtsmæssigt at indkvartere de pågældende sammen,« skriver Udlændingestyrelsen, der ikke endnu har ønsket at uddybe udtalelsen over for Berlingske.

I Sverige har det vakt opstandelse, at Malmø Kommune lod en gravid 16-årig asylansøger bo sammen med sin ældre mand. Blandt de 59 svenske sager var også en 17-årig mor til to, og en 16-årig der var gift med en 36-årig mand. Kommunen har på sin side påpeget, at det godt kan være i den mindreåriges bedste interesse ikke at blive skilt fra sin ægtefælle, og at det ikke som udgangspunkt er ulovligt.

Hvis der i Danmark er tvivl, om den mindreårige ægtefælle faktisk har bedst af at blive hos sin mand eller om hun burde få ophold og blive behandlet som et barn, skal sagens indberettes til kommunen af den operatør, som driver asylcenteret.

»Helt generelt gælder det, at indkvarteringsoperatørerne på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel. Er dette tilfældet, har operatørerne en skærpet indberetningspligt over for værtskommunen. Det er

Udlændingestyrelsens klare oplevelse, at indkvarteringsoperatørerne lever op til dette ansvar«, skriver styrelsen."

Senere samme dag kl. 16.36 blev følgende bragt på Nyheder.TV2.dk:

"**Barnebrude og voksne ægtefæller bor sammen på danske asylcentre**
...
Mindreårige asylansøgere - såkaldte barnebrude - har fået tilladelse til at bo sammen med voksne ægtefæller på danske asylcentre.

I Danmark er det som udgangspunkt ikke tilladt at gifte sig med mindreårige – altså børn under 18 år.

Alligevel sker det, at mindreårige asylansøgere - såkaldte barnebrude - får tilladelse til at bo sammen med deres voksne ægtefælle på danske asylcentre. Det bekræfter Udlændingestyrelsen i en mail til TV 2:

"Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentrene."

Styrelsen understreger, at det beror på en individuel vurdering fra sag til sag, om mindreårige asylansøgere indkvarteres sammen med deres voksne ægtefælle:

"Det afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. vurderingen af relationen mellem de pågældende ægtefæller samt den mindreåriges alder, om styrelsen finder det hensigtsmæssigt at indkvartere de pågældende sammen."

Ikke tal på hvor mange tilfælde

I Sverige møder Malmø Kommune hård kritik, fordi kommunen alene i fjor 59 gange godkendte, at asylansøgere på 15, 16 og 17 år blev indkvarteret på asylcentre med deres voksne ægtefæller. Det skriver b.dk.

> Udlændingestyrelsen understeger over for TV 2, at myndighederne i Danmark generelt har stor fokus på, at mindreårige asylansøgere trives, når de opholder sig på de danske asylcentre. Det gælder også mindreårige piger, der er gift med voksne ægtefæller:
>
> "Helt generelt gælder det, at indkvarteringsoperatørerne på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel. Er dette tilfældet, har operatørerne en skærpet indberetningspligt over for værtskommunen. Det er Udlændingestyrelsens klare oplevelse, at indkvarteringsoperatørerne lever op til dette ansvar."
>
> Det har ikke været muligt at få tal på, hvor mange mindreårige asylansøgere, der bor på danske asylcentre med en voksen ægtefælle. Udlændingestyrelsen oplyser til TV 2, at det ikke føres statistik på området."

Af et nyhedstelegram fra Ritzau, der blev bragt på Dagbladet Informations hjemmeside samme dag kl. 19.01, fremgår bl.a.:

> "**Støjberg vil have stoppet barnebrude på danske asylcentre**
>
> At en barnebrud indkvarteres sammen med sin ægtefælle skal "stoppes omgående", lyder det fra Inger Støjberg.
> ...
> Udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) vil have det stoppet, at såkaldte barnebrude bor sammen med deres ældre ægtefæller på danske asylcentre.
>
> Det skriver hun på sin Facebook-profil mandag aften.
>
> »Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre«, skriver hun og tilføjer:
>
> »Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen«.

Berlingske citerer en mail fra Udlændingestyrelsen. Ifølge mailen bliver det afgjort fra sag til sag, om en mindreårig asylansøger skal have lov til at bo sammen med sin ældre ægtefælle.

Men det er at gå langt over stregen, mener ministeren.

»Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne«.

Inger Støjberg har ikke ønsket at uddybe sin Facebook-opdatering til Ritzau.

Hos Dansk Folkeparti er man også oprørte over, at der bor barnebrude med deres ældre ægtefæller, fortæller udlændingeordfører Martin Henriksen.

»Det er meget farligt at bevæge sig ned ad den sti, når vi har taget imod de her mennesker«, siger Martin Henriksen, der desuden kalder det »fuldstændig vanvittigt«.

I Danmark skal det ifølge Udlændingestyrelsen indberettes til kommunen af den operatør, som driver asylcenteret, hvis der er tvivl om, hvorvidt den mindreårige ægtefælle faktisk har bedst af at blive hos sin mand, eller om hun burde få ophold og blive behandlet som et barn.

Ifølge Berlingske oplyser Udlændingestyrelsen, at man oplever »ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger«."

Det fremgår af endnu et nyhedstelegram fra Ritzau, der kl. 19.16 blev bragt på Dagbladet Informations hjemmeside, bl.a.:

"**DF: Barnebrude på danske asylcentre er vanvittigt**

Det vurderes fra sag til sag, om mindreårige asylansøgere skal have lov til at bo sammen med ældre ægtefæller.
...

- Fuldstændig vanvittigt.

Sådan lyder reaktionen fra Dansk Folkepartis udlændingeordfører, Martin Henriksen, efter at det mandag ifølge Berlingske er kommet frem, at der findes eksempler på barnebrude på danske asylcentre.

Ifølge en mail fra Udlændingestyrelsen bliver det afgjort fra sag til sag, om en mindreårig asylansøger skal have lov til at bo sammen med sin ældre ægtefælle.

- Det er meget farligt at bevæge sig ned ad den sti, når vi har taget imod de her mennesker, siger Martin Henriksen til Ritzau.

I mailen oplyser Udlændingestyrelsen, at man oplever "ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger".

Ifølge Rasmus Kjeldahl, der er direktør i Børns Vilkår, er det meget vigtigt, at det beror på en individuel vurdering fra sag til sag.

Han medgiver dog, at den nedre grænse som udgangspunkt bør ligge ved den seksuelle lavalder, der i Danmark er på 15 år.

Men Martin Henriksen mener, at det er at gå langt over stregen, hvis Udlændingestyrelsen gradbøjer reglerne. Han er heller ikke meget for Børn Vilkårs kommentar.

- Jeg mener, at en organisation som Børns Vilkår bør holde tungen lige i munden. Det nytter ikke, at der kommer folk til Danmark med middelalderlige traditioner, for de traditioner skal vi ikke respektere.

I Danmark skal det ifølge Udlændingestyrelsen indberettes til kommunen af den operatør, som driver asylcenteret, hvis der er tvivl om, hvorvidt den mindreårige ægtefælle faktisk har bedst af at blive hos sin mand, eller om hun burde få ophold og blive behandlet som et barn."

Af et nyhedstelegram fra Ritzau, der blev bragt kl. 22.10 på Politiken.dk, fremgår det:

> ”**Støjberg skal i samråd om barnebrude på asylcentre**
>
> Det er dybt utilfredsstillende, at sag om barnebrude graves frem af pressen, mener Dan Jørgensen.
>
> Det er helt ude i hampen, at Udlændingestyrelsen har været opmærksom på, at der findes barnebrude på de danske asylcentre, uden at udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) har reageret.
>
> Det mener Socialdemokraternes udlændingeordfører, Dan Jørgensen, der nu kalder ministeren i samråd om sagen.
>
> »Det virker helt utroligt, at man ikke har været opmærksom på det her. Det er dybt utilfredsstillende, at det skal graves op af pressen, før ministeren reagerer«, siger han til Ritzau.
>
> »Derfor kalder jeg hende i samråd for at få hendes vurdering af, hvor stort problemet er«, tilføjer han.
>
> Ifølge en mail fra Udlændingestyrelsen til Berlingske findes der ”ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger”.
>
> Udlændingestyrelsen oplyser desuden, at det bliver afgjort fra sag til sag, om en mindreårig asylansøger skal have lov til at bo sammen med sin ældre ægtefælle.
>
> Men sådan bør det ikke være, mener Dan Jørgensen.
>
> »Det er muligt, at man i nogle lande og kulturer har en bestemt indstilling, men det har vi ikke i Danmark. Man skal leve efter de regler og normer, som vi har i Danmark«.

Mandag aften har Inger Støjberg taget afstand fra, at der findes barnebrude på asylcentrene. På sin Facebook-profil skriver hun, at det er "fuldstændig uacceptabelt", og at det skal »stoppes omgående«.

Ministeren har ikke ønsket at uddybe sin Facebook-opdatering til Ritzau.

De Radikales udlændingeordfører, Sofie Carsten Nielsen, glæder sig over, at Inger Støjberg vil tage affære.

Hun undrer sig derimod over, at Dan Jørgensen kalder ministeren i samråd.

»Jeg er meget enig med ministeren for en gangs skyld, og jeg er mere optaget af, at hun får gjort noget ved det end at få tv-tid på et samråd«, siger hun."

Af en avisartikel fra Berlingske den 26. januar 2016 fremgår det bl.a.:

"**Støjberg siger fra over for barnebrude**

Stop! Regeringen vil på ingen måde acceptere, at mindreårige indkvarteres på danske asylcentre sammen med voksne ægtefæller.
...
Også på danske asylcentre bor voksne asylansøgere »i ganske få tilfælde« sammen med ægtefæller under 18 år. Det bekræfter Udlændingestyrelsen og Røde Kors Asyl.

Den praksis vil udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) øjeblikkeligt have stoppet, skriver hun på sin Facebook-profil mandag aften.

»Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre,« skriver Inger Støjberg og tilføjer:

»Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen. Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart over for asylansøgerne.«

Inger Støjberg har over for Ritzau ikke ønsket at uddybe sin Facebook-opdatering.

Også Dansk Folkepartis udlændingeordfører, Martin Henriksen, mener, det er »helt uacceptabelt«, at voksne asylansøgere kan bo sammen medmindreårige ægtefæller på danske asylcentre. Han ønsker nu en undersøgelse.

»Vi skal kende til omfanget, og vi skal have belyst, hvilke overvejelser der ligger til grund for de afgørelser, udlændingemyndighederne træffer, når de behandler disse sager,« siger Martin Henriksen.

Røde Kors har »ganske få sager«
Der eksisterer ingen generelle retningslinjer for, hvordan myndighederne skal håndtere et asylsøgende ægtepar, hvor den ene part er under 18 år. Udlændingestyrelsen oplyser dog, at operatøren, der driver asylcenteret, har pligt til at indberette til kommunen, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt den mindreårige ægtefælle har bedst af at blive hos sin voksne partner, eller om personen bør få ophold og modtage behandling som andre asylsøgende børn.

Det er Røde Kors, der driver langt flest asylcentre i Danmark. Socialfaglig konsulent i Røde Kors Asyl Helle Kjems fortæller, at man »ganske få gange« har haft sager, hvor de sociale myndigheder er blevet inddraget. Primært i tilfælde, hvor det asylsøgende ægtepar har medbragt et barn.

»Når vi underretter de sociale myndigheder i tilfælde med gifte asylansøgere under 18 år, så er det typisk på grund af bekymring om alder, modenhed, eller hvis parret har et barn. Her er vi særligt opmærksomme på, om de er i stand til at varetage forældrerollen, og er der tvivl om dette, underretter vi myndighederne for at få deres vurdering,« siger hun.

Røde Kors mødes i løbet af en månedstid med Udlændingestyrelsen og Socialstyrelsen for at drøfte, hvorvidt praksis i sager om børneægteskaber skal ændres."

Den 27. januar 2016 bragte Berlingske sålydende telegram fra Ritzau i avisen:

"**Politisk nej til barnebrude på asylcentre**

Konventionsbrud. Der befinder sig angiveligt mellem otte og ti børnebrude på danske asylcentre. En række partier er enige med integrationsministeren i, at det er uacceptabelt.

Meldinger om et mindre antal såkaldte barnebrude på danske asylcentre, piger under 18 år der er giftet væk til ældre mænd, vækker forargelse på Christiansborg, hvor et bredt flertal vil have det stoppet.

Ifølge Metroxpress bor der for øjeblikket otte-ti børnebrude mellem 14-17 år på danske asylcentre, der alle er gift med en, der opholder sig i landet. Ifølge danske regler må unge under 18 kun gifte sig med et såkaldt kongebrev. I Røde Kors' centre bor en håndfuld barnebrude, de fleste omkring 16-17 år.

Men danske asylcentre skal slet ikke huse den type ægteskaber, skrev udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) på sin Facebook-profil mandag aften. Hun har ikke ønsket at uddybe sin Facebook-opdatering til Ritzau. Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre, de Konservative og Socialdemokraterne er ligesom ministeren oprørte over sagen. S-udlændingeordfører Dan Jørgensen vil have Støjberg i samråd for at få overblik over problemets omfang.

Ifølge Udlændingestyrelsen skal operatøren, som driver asylcenteret, indberette til kommunen ved tvivl om, hvorvidt den mindreårige ægtefælle har bedst af at blive hos sin mand, eller om hun burde få ophold og blive behandlet som et barn.

UNICEF er også imod barnebrude, fordi tidlige ægteskaber ofte holder kvinderne nede og hindrer ligestilling, fastslår den danske generalsekretær, Steen M. Andersen.

»Barnebrude er i strid med FNs børnekonventioner, så holdningen er krystalklar: Det er af det onde. Men når det er sagt, så er der selvfølgeligt en masse forbehold,« siger Steen M. Andersen.

Der er oftest tale om piger over 15 år, men under 18:

»Det er ikke nødvendigvis børn, der er tale om. Og man kan jo fint være kærester, så det er ikke, fordi vi vil blande os i folks privatliv. Men piger, der bliver gift, når de er under 18, har større risiko for at dø i barselsengen og få flere børn, end de måske ville,« fortæller Steen M. Andersen.

Fænomenet med barnebrude er voksende i Syrien og i flygtningelejrene i de omkringliggende lande, bl.a. fordi familier med mange børn har svært ved at brødføde dem."

Dagbladet Information bragte samme dag kl. 14.36 på hjemmesiden følgende nyhedshistorie fra Ritzau:

"**Ellemann stopper blåstempling af mindreåriges ægteskab**

Det skal være slut med barnebrude i Danmark. Minister ændrer vejledningen.

Indenrigsminister Karen Ellemann (V) sætter en stopper for, at udenlandske ægteskaber med personer over 15 år automatisk anerkendes, som det hidtil har været praksis.

Grænsen skal være 18 år, mener ministeren.

- Vi skal have bremset udenlandske ægteskaber med mindreårige. Vi skal ikke have barnebrude i Danmark, fastslår ministeren over for Ritzau.

For nogle dage siden kom det frem, at flere asylcentre havde eksempler på, at voksne boede sammen med deres mindreårige ægtefæller på landets asylcentre.

- Jeg har fundet ud af, at praksis på området er, at man faktisk anerkender udenlandske ægteskaber, hvor en af ægtefællerne er mindreårig. Det er nærmest en automatpilot, siger Karen Ellemann.

- Og min holdning er, at ægteskab er noget, der indgås mellem voksne mennesker.

Karen Ellemann kan som social- og indenrigsminister ændre den vejledning, der er baggrunden for, at ægteskaber med personer ned til 15 år hidtil er blevet anerkendt, forklarer hun.

Hun siger, at det er historierne om barnebrude i asylcentre, der har gjort hende opmærksom på problemstillingen. Men i princippet er det alle og enhver, der i udlandet er blevet gift med en person mellem 15 og 18 år, der hidtil har kunnet få anerkendt ægteskabet.

- Det er fordi, det er den praksis, der har indfundet sig på området. Der er sager, hvor man godt kan få lov til at indgå ægteskab blandt mindreårige i Danmark også, konstaterer ministeren.

Der vil fortsat være mulighed for i særlige tilfælde at få godkendt et ægteskab med en person under 18 år, hvis for eksempel en 17-årig har barn med en person over 18. Men det skal ikke være hovedreglen.

- Myndighederne på området er nødt til at have en tilgang, hvor der skal noget særligt til, hvis et ægteskab med en så ung person skal anerkendes her i landet, siger Karen Ellemann."

8.2.2. Inger Støjbergs opslag på Facebook og reaktionerne herpå

Det fremgår af et opslag på daværende udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjbergs Facebook-profil fra den 25. januar 2016 – som en kommentar til nyheden fra TV2 om "Barnebrude og voksne ægtefæller bor sammen på danske asylcentre" – bl.a.:

"**Inger Støjberg**
25. januar 2016 ...

> Det er fuldstændig uacceptabelt, at barnebrude indkvarteres sammen med deres ægtefæller på danske asylcentre. Det skal stoppes omgående, og det vil jeg omgående meddele Udlændingestyrelsen.
> Når man opholder sig i Danmark, så gælder danske normer og regler, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne."

Lykke Sørensen, der på daværende tidspunkt var afdelingschef for Udlændingeafdelingen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har om opslaget på Facebook forklaret[5], at hun husker, da opslaget blev til, men hun er ikke sikker på, at hun har set det. Da det blev skrevet, var hun og ministeren på en tjenesterejse til Bruxelles i forbindelse med en debat i Europa-Parlamentet om smykkeloven. På vej hjem talte ministeren med sin særlige rådgiver om de historier om såkaldte barnebrude, der var i medierne. Ministeren ville lave et opslag om, at det skulle stoppes. Dengang troede hun faktisk, at det vedrørte personer under 15 år. Hun var ikke inde over formuleringen af Facebook opslaget. Det var hun generelt ikke.

Inger Støjberg har om opslaget på Facebook forklaret[6] bl.a., at hun skrev dette opslag selv. Hun var den pågældende dag i Bruxelles, og det havde været en lidt fortættet dag, hvor hun havde "stået skoleret" om smykkelovgivningen for et udvalg i Europa-Parlamentet. Da mødet i Europa-Parlamentet var slut, kørte hun i en minibus, og der læste hun enten på TV-2's hjemmeside eller i Berlingske Tidende det, som hun tror var den første artikel om barnebrude på danske asylcentre. Hun reagerede temmelig voldsomt på disse oplysninger, og hun konstaterede også, at der blev reageret bredt politisk. Hun skrev sit Facebook opslag i minibussen. I minibussen sad ud over hende selv Mark Thorsen, Lykke Sørensen og, som hun husker det, Andreas Højmark. Lykke Sørensen sad skråt over for hende, og hun viste opslaget til Mark Thorsen, hvorefter de rakte telefonen til Lykke Sørensen. De spurgte Lykke Sørensen, om hun kunne skrive sådan, og Lykke Sørensen sagde: "Ja, det er dine centre". Dette var Lykke Sørensens helt umiddelbare opfattelse. I ministeriet havde de en kultur, hvor man godt kunne komme med umiddelbare tilkendegivelser, og en embedsmand var ikke forpligtet til at komme med alenlange juridiske vurderinger. Herefter "buldrede sagen derudaf". Noget af det første, der skete, var, at Dan Jørgensen straks indkaldte hende til et samråd om, hvorfor hun ikke

5 Afhøringsekstrakten, side 43.
6 Afhøringsekstrakten, side 107-108.

havde gjort noget, og om hun ville tillade barnebrude. Til dette svarede Sofie Carsten Nielsen fra Radikale Venstre, at det var helt skørt, at man indkaldte til et samråd i stedet for straks at gøre noget. Fra alle sider i Folketinget blev der reageret. Hun havde intet kendskab til omfanget af tvangsgifte mindreårige asylansøgere, før hun læste artiklerne. Hun læste blandt andet en artikel om en 14-årig pige. Hun tillod sig at antage, at hvis en 14-årig pige er gift med en 25-årig mand, er der sket en form for kulturel tvang. Det var hendes opfattelse, at hun den 25. januar 2016 havde tilstrækkeligt grundlag for at beslutte, at dette skulle stoppe. Hun ville ikke på asylcentre se mindreårige piger, der var gift med ældre mænd. Hun havde ikke på daværende tidspunkt noget kendskab til, hvordan forholdene var blevet håndteret på asylcentrene. Herefter skulle hun have sagen klarlagt. Hun var og er stærk modstander af barnebrude og tvang. Det var afgørende for hende at få at vide, hvor stort omfanget var. De øvrige partier pressede hende og ville have at vide, hvorfor hun ikke havde gjort noget, men hun tog en dyb indånding, fordi hun ville have undersøgt omfanget. Hun kan ikke nærmere huske, hvem der undersøgte dette. Hun drøftede ikke spørgsmålet med andre i regeringen, heller ikke Lars Løkke Rasmussen. Hendes politiske kompas var, at ingen ønskede at se mindreårige piger, der var tvunget ind i ægteskaber. Det, der skulle undersøges, var, hvor mange piger det drejede sig om. Der var også et aldersspørgsmål, ligesom det skulle afklares, om parrene havde børn. Alderen på parrenes børn skulle givetvis også afklares. Hun reagerede, da hun fandt ud af, hvor unge pigerne havde været, da de første gang fik børn, herunder da hun fik oplyst, at en af pigerne havde været 12 år, da hun fik sit første barn. Med henvisningen til de danske normer tænkte hun på frihedsrettighederne og princippet om, at mænd og kvinder er lige meget værd.[7] Normerne forhindrer en 16-årig i at blive tvunget til at flytte sammen med en ældre mand. Adspurgt om, hvad der gælder, hvis pigen ikke er blevet tvunget til det, har hun forklaret, at den konkrete og individuelle vurdering her bliver afgørende. Når hun i sit Facebook opslag henviste til de danske regler, tænkte hun på forbuddet mod tvangsægteskaber. Hun tænkte ikke på reglerne om, hvornår en person er myndig. På et senere tidspunkt i ministeriet brugte man det udtryk, at hun var "efterskoleforstanderen" og havde ret til at bestemme, hvordan parrene skulle indkvarteres. På dette tidspunkt havde hun fået at vide, at hun kunne gøre, hvad hun ville. Herefter kom der nogle retlige overvejelser. Hun vil på ingen

7 Afhøringsekstrakten, side 112-113.

måde klandre Lykke Sørensen for hendes udtalelse den 25. januar 2016, idet dette var udtryk for ministeriets kultur. Man arbejdede sig så ned i materien, og der kom et ministernotat, som viste, at der kunne være helt, helt særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Den 25. januar 2016 havde hun ikke grund til at tro andet end, at alle kunne skilles ad. Opslaget, som hun husker det, gav ikke anledning til drøftelser i ministeriet. Der gik en proces i gang, og der var for hende ingen tvivl om, at Udlændingeafdelingen arbejdede med sagen. I dette arbejde blev man klar over, at man ikke fuldstændig kunne bestemme over parrene på asylcentrene.

Lykke Sørensen har supplerende herom forklaret[8] bl.a., at hendes erindring om forløbet i minibussen den 25. januar 2016 umiddelbart op til Facebook opslaget den 25. januar 2016 ikke er den samme som Inger Støjbergs, men det behøver ikke være udtryk for, at det ikke kan være foregået som forklaret af Inger Støjberg. Hun var på daværende tidspunkt af den opfattelse, at der var tale om børn under 15 år, og hun havde ikke ansvaret for at godkende Facebook opslag. Hun godkendte heller ikke det pågældende Facebook opslag. Det er ikke forkert, at ministeren havde ansvaret for asylcentrene, men dette indebar ikke, at almindelige retsprincipper kunne tages ud af funktion. Uanset hvordan ordene måtte være faldet, behandlede de ikke en sag som den foreliggende på to minutter i et folkevognsrugbrød.

Line Skytte Mørk Hansen har om opslaget på Facebook forklaret[9] bl.a., at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af opslaget. Departementet var ikke inde over og kommenterede ikke på konkrete Facebook opslag. Hun husker ikke, om opslaget gav anledning til overvejelser. Ministeren lavede mange Facebook opslag. Da sagen var opstået, bad departementet Udlændingestyrelsen redegøre for sin praksis.

Jesper Gori, der på daværende tidspunkt var kontorchef i Familiesammenføringskontoret i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har om opslaget på Facebook forklaret[10] bl.a., at han ikke deltog i drøftelser i ministeriet inden opslaget. Han så ikke opslaget, men Lykke Sørensen orienterede ham samme aften om opslaget. Lykke Sørensen oplyste, at det var en sag, som de

8 Afhøringsekstrakten, side 154.
9 Afhøringsekstrakten, side 186.
10 Afhøringsekstrakten, side 237.

skulle være opmærksomme på, og hvor der nok ville være behov for deres bistand. Dagen efter undersøgte han af egen drift reglerne om dispensation til at indgå ægteskab som mindreårig. Han foretog sig ikke andet. Han husker ikke, at han blev kontaktet af tidligere kollegaer i Udlændingestyrelsen om Facebook opslaget. Han fik oplyst af Lykke Sørensen, at Inger Støjberg ønskede, at indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere skulle ophøre. Han ved, at Lykke Sørensen ønskede, at de "tænkte med på sagen". For ham var det naturligt at begynde med at undersøge reglerne om kongebreve.

Mark Thorsen, der på daværende tidspunkt var særlig rådgiver i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har om opslaget på Facebook forklaret[11], at han husker, at han selv, ministeren, Lykke Sørensen og en ministersekretær, som han ikke husker, hvem var, havde været til et møde i Bruxelles, hvor ministeren havde redegjort for "smykkeloven" over for et EU-udvalg. De sad i en minibus på vej til lufthavnen og scrollede ned over nyhederne. Her læste de i Berlingske Tidende og vist også på TV2's hjemmeside, at der ifølge Udlændingestyrelsen var indkvarteret mindreårige gifte og samlevende asylansøgere på danske asylcentre. Dette var ministeren ret utilfreds med. Han var også selv utilfreds, idet han fandt det irriterende, at Udlændingestyrelsen ikke havde varslet dem om, at styrelsen ville komme med en sådan udtalelse. Man skal ikke have arbejdet særlig meget med politik for at vide, at medierne som det første efter en sådan udmelding ville spørge ministeren: "Hvad gør I så ved det?" I og med at Udlændingestyrelsen havde udtalt sig som sket i artiklen, følte han, at de allerede var kommet på bagkant i forhold til at håndtere sagen. De blev derfor enige om, at ministeren var nødt til at kommunikere ret hurtigt ud, at hun gerne så det anderledes. I den forbindelse var Facebook en nem kanal at bruge, og det var også den mest effektive kanal, idet de sad i en minibus på vej til en lufthavn. Ministeren sad med sin telefon og begyndte at skrive et Facebook opslag. Hun rakte telefonen over til ham, og han kiggede på udkastet. Han husker ikke, at han havde bemærkninger til opslaget, idet det var ret klart formuleret. Eftersom Lykke Sørensen, der indtil kort tid forinden havde arbejdet i Udlændingestyrelsen og nu var den øverste juridiske chef i ministeriet, også var til stede i minibussen, syntes han, at det ville være naturligt at spørge hende, om hun fandt opslaget "inden for skiven". Han rakte derfor telefonen over til Lykke Sørensen og spurgte: "Kan man sige det her?"

11 Afhøringsekstrakten, side 372.

Lykke Sørensen læste opslaget relativt hurtigt og svarede henvendt til ministeren: "Ja, det kan du sagtens, det er jo dine centre". Herefter blev opslaget lagt op på Facebook.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[12], at hun første gang blev opmærksom på problemstillingen vedrørende mindreårige, der var gift eller samlevende med en voksen, i forbindelse med medieomtalen den 25. eller 26. januar 2016. På baggrund af denne fik styrelsen til opgave at kortlægge antallet af indkvarterede par, hvor den ene var mindreårig. Hun så ikke selv Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016, men det blev drøftet på gangene i styrelsen. Hun tror ikke, at hun selv deltog i drøftelserne, men hun hørte om dem. Hun deltager ikke så ofte i den slags drøftelser.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[13], at der i løbet af januar 2016 opstod en debat om indkvarteringen af gifte eller samlevende asylansøgere, hvoraf den ene var mindreårig. Udlændingestyrelsen var meget tilfreds med den daværende praksis, som var baseret på socialfaglige vurderinger af, om der var problemer i forhold til den mindreårige. Hun læste ikke Inger Støjbergs Facebook opslag den 25. januar 2016, men hun husker, at de blev opmærksomme på, hvad ministeren havde skrevet.

Kristina Rosado, der på daværende tidspunkt var fungerende souschef i Udlændingestyrelsen, har herom forklaret[14], at de blev bekymrede for, hvilke initiativer der ville komme. Opslaget lagde op til, at der skulle ske noget. Ditte Kruse Dankert og hun talte om, at de ikke kunne genkende det billede af problemets omfang, som blev tegnet i pressen. Det var et område, der var meget fokus på, og der gik ikke lang tid, fra historierne kørte i pressen, til der blev iværksat initiativer på området.

Lars Sloth, der i 2016 var direktør for bl.a. børn, kultur, fritid og borgerservice i Thisted Kommune, har herom forklaret[15], at Inger Støjbergs opslag på Facebook ikke gav anledning til noget særligt hos dem. Der kan have været en enkelt eller to blandt de ansatte, der bemærkede noget hertil. Opslaget fyldte

12 Afhøringsekstrakten, side 404-405.
13 Afhøringsekstrakten, side 439.
14 Afhøringsekstrakten, side 467.
15 Afhøringsekstrakten, side 536.

uden tvivl ude på de enkelte centre. Der var ingen af de såkaldte "barnebrude" blandt de 400-500 asylansøgere, som Thisted Kommune havde indkvarteret.

Andreas Højmark Søndergaard, der på daværende tidspunkt var ministersekretær i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har herom forklaret[16], at han deltog i turen til Bruxelles, hvor ministeren skulle tale om den danske "smykkelov". Han erindrer ikke det Facebook opslag, ministeren skrev i minibussen på vej til lufthavnen, men det forekommer ham ikke usandsynligt, at ministeren ville skrive et Facebook opslag i en bus på vej til lufthavnen.

Christian Kettel Thomsen, der på daværende tidspunkt var departementschef i Statsministeriet, har herom forklaret[17], at han husker debatten i pressen i forbindelse med Inger Støjbergs opslag på Facebook den 25. januar 2016, men han har ingen erindring om, at det var noget, de forholdt sig til eller involverede sig i før forespørgselsdebatten [i marts 2016].

Anna-Sophie Saugmann-Jensen, der i 2016 var fuldmægtig i Familiesammenføringskontoret i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har herom forklaret[18], at hun ikke læste opslaget samme dag, men hun har efterfølgende læst det adskillige gange. Hun kan ikke huske, om opslaget gav anledning til drøftelser i ministeriet.

Lars Løkke Rasmussen har herom forklaret[19], at han ikke var opmærksom på opslaget. Der var heller ikke nogen, der gjorde ham opmærksom på det. Han erindrer ikke præcist, hvornår han blev opmærksom på problemstillingen. Det, der optog ham den pågældende dag, var, at de var tæt på at vedtage pakken med opstramninger på udlændingeområdet. Han fulgte den dag – også på TV – Inger Støjberg og Kristian Jensens afhøring i Europa-Parlamentet tæt, herunder den udenlandske vinkel på de danske udlændingestramninger. Han hæftede sig ikke ved problemstillingen med "barnebrude". Hans tilgang til sit arbejde er at løse uløste problemer. Når han ser på materialet i sagen, kan han se, at udlændinge- og integrationsministerens tilkendegivelser blev applauderet hele vejen rundt, og at en stor del af debatten ikke involverede

16 Afhøringsekstrakten, side 538.
17 Afhøringsekstrakten, side 601.
18 Afhøringsekstrakten, side 541.
19 Afhøringsekstrakten, side 687-688.

ham. Derudover kan han se af sin kalender, at han dagen efter pressemeddelelsen – den 11. februar 2016 – deltog i et pressemøde om lanceringen af trepartsforhandlingerne om integration. I den forbindelse blev der stillet en række spørgsmål, men ingen spørgsmål om "barnebrude", ligesom der den 4. marts 2016 var en to timer lang forespørgselsdebat om værdipolitik, herunder om moskeer, hvor der heller ikke blev stillet spørgsmål om "barnebrude". Det var således ikke en problemstilling, der var inde på hans radar. Set fra hans perspektiv var det en "ikke-sag". Sagen "breakede" i aviserne den 25. januar 2016, ministeren signalerede, at hun ville tage et initiativ, alle politiske partier applauderede, herefter blev der taget et initiativ, og problemet var herefter væk fra hans radar. Det er udtryk for en efterrationalisering, når han har forklaret, at han bed mærke i, at der var en bred politisk opbakning efter udlændinge- og integrationsministerens udmelding på Facebook den 25. januar 2016. Han læste med sikkerhed aviserne denne dag, idet han læser alle aviser hver dag, men det var ikke noget, som han på det tidspunkt bed særligt mærke i.

Anette Görtz har herom forklaret[20], at hun i forbindelse med sin forberedelse til afhøringen i Instrukskommissionen har konstateret, at der skete noget i januar 2016 vedrørende indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere, men det var ikke noget, hun var opmærksom på dengang. Hun er ikke på Facebook, og hun så derfor ikke Inger Støjbergs opslag af 25. januar 2016.

Jens Vikner har herom forklaret[21], at han ikke så Facebook opslaget den 25. januar 2016. Han går ud fra, at han læste om det i pressen nogle dage efter. Han blev ikke sat til at udføre arbejde i anledning af opslaget.

De overvejelser om dispensation til at indgå ægteskab som mindreårig, som Jesper Gori nævnte i sin forklaring, beskrev han kort i en mail den 26. januar 2016 kl. 15.41 til blandt andre Lykke Sørensen. Af mailen fremgår følgende:

> "... fra Karnov om dispensationsadgangen fra ægteskabsbetingelsen om, at parterne normalt skal være mindst 18 år:

20 Afhøringsekstrakten, side 718.
21 Afhøringsekstrakten, side 728.

> "Se om praksis Familiestyrelsens Vejledning om vielse nr. 3: Aldersdispensation... Der lægges vægt på, *om* den ene part er fyldt 18 år, og i denne situation *om* den ene part er fyldt 15 år og parret har eller venter barn, *om* den ene part er fyldt 16 år, og parterne bor i egen bolig; *om* den ene part er fyldt 17 år. Hvis begge parter er under 18 år lægges vægt på, *om* der foreligger ganske særlige omstændigheder. Afgørelsen træffes altid ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag, og der kan ses på, om en part er umoden og derfor ikke forstår betydningen af at indgå ægteskab, eller om en part er tvunget eller presset til at indgå ægteskabet. Se om tvangsægteskab Vejledning om vielse nr. 1: Ægteskabsbetingelserne."
>
> Der er altså – ægteskabsretligt – en række dispositionsadgange."

Hertil svarede Lykke Sørensen samme dag kl. 15.45:

> "Mon ikke vi må kontakte familiestyrelsen, hvis det bliver aktuelt..."

8.2.3. Drøftelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen om opfølgning på presseomtalen og på Inger Støjbergs Facebook opslag

Om reaktionerne i Udlændingestyrelsen på Facebook opslaget fremgår det af en intern mailkorrespondance den 25. januar 2016 mellem Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosada bl.a.:

> "Den 25. jan. 2016 kl. 20.02 skrev Ditte Kruse Dankert ...
>
> Tror det hun skriver på facebook har umiddelbar retskraft? ..ellers må jeg vel skive en bekg?
> ...
>
> Fra: Kristina Rosado [...]
> Sendt: 25-01-2016 19.30
> Til: Ditte Kruse Dankert
>
> Nu er du jo også varmet op, så du kan vel godt flikke endnu en bekendtgørelse sammen på rekordtid. Så pyt med hjemmel, retten til familieliv

> og lignende irriterende detaljer. Vi bestemmer jo alligevel, hvor de alle sammen skal bo. Hurra!"

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[22], at hun ikke husker, hvad hun tænkte om Kristina Rosados mail. De var forundrede over, at ministeren på Facebook tilkendegav, hvad praksis skulle være. Ministerens udmelding lød meget bombastisk og firkantet, og på dette tidspunkt så hun ikke for sig, at der ville komme en så firkantet ordning som den, der var beskrevet i Facebook opslaget. Henvisningen til "hjemmel" relaterede sig til, at der var tale om en praksisudmelding på Facebook.

Kristina Rosado har herom forklaret[23], at det var en meget kategorisk udmelding, som Inger Støjberg var kommet med. Hendes mail var udtryk for et øjebliks frustration efter en lang arbejdsdag, og bemærkningen om behovet for en hjemmel var ment ironisk. Hun gjorde sig ikke mange andre overvejelser om indholdet af sin mail. Hun mente umiddelbart, at det var problematisk med en så kategorisk udmelding, hvis den skulle udmøntes i praksis, men det var ikke noget, de drøftede på daværende tidspunkt.

Jesper Gori sendte samme dag kl. 20.35 sålydende interne mail til sin kontorchefkollega i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet Moya-Louise Lindsay-Poulsen:

> "Lykke bad os være opmærksom på ministerens klare afvisning (på Facebook!) af at lade mindreårige indkvartere med voksne ægtefæller. Det er KØs sag - men kan ramme os (dig?)."

Jesper Gori har om mailen forklaret[24] bl.a., at "KØ" er Koncernøkonomi. Moya-Louise Lindsay-Poulsen var kontorchef i Asyl- og Visumkontoret. Inden han sendte mailen, havde Lykke Sørensen ringet til ham om Facebook opslaget. Lykke Sørensen var til møde i Bruxelles sammen med ministeren og ringede til ham på et tidspunkt efter mødet. Han går ud fra, at Lykke Sørensen havde behov for at aflevere sagen, så hun ikke sad med sin viden alene. Han tror, at Lykke Sørensen sagde, at hun havde forsøgt at få fat på Moya-Louise

22 Afhøringsekstrakten, side 439-440.
23 Afhøringsekstrakten, side 467.
24 Afhøringsekstrakten, side 237.

Lindsay-Poulsen. På dette tidspunkt var der ikke tale om, at de skulle begynde at arbejde med sagen.

Det fremgår af sagens oplysninger, at Udlændingestyrelsen i forlængelse af pressens dækning og Inger Støjbergs opslag på Facebook ønskede at komme med følgende præcisering af den udtalelse, som Udlændingestyrelsen tidligere havde sendt til pressen:

> "- I forbindelse med historierne i pressen om såkaldte barnebrude blandt asylansøgere i Danmark vil jeg gerne understrege, Udlændingestyrelsen på ingen måde accepterer, at børn indkvarteres sammen med en jævnaldrende eller en voksen, hvis der er tvivl om, at dette sker af egen fri vilje. Såfremt der opstår tvivl om tvang eller andet pres, indkvarteres personerne hver for sig. Det drejer sig ganske få tilfælde over tid, og Udlændingestyrelsen er meget opmærksom på problemstillingen."

Udtalelsen blev sendt til godkendelse i ministeriet, og Mia Tang, presse- og kommunikationschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, sendte den 25. januar 2016 kl. 20.02 udkastet til Mark Thorsen med følgende besked:

> "Styrelsen vil gerne ud med denne. Jonas siger ok – men hvad siger du? Det går jo helt imod det, Inger lige har skrevet."

I en mail samme aften kl. 20.10 skrev Mark Thorsen til Mia Tang og Jonas From Soelberg, der var kontorchef i det tværgående ledelsessekretariat i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet:

> "Kæmpe nej!
>
> De skal rette 100 pct. ind efter det Inger har meldt ud. Færdig. Punktum."

Hertil svarede Jonas From Soelberg den 25. januar 2016 kl. 20.25 blandt andet:

> "Vil gerne lige vende sagen. US-udtalelsen står jo ikke i modsætning til M's kommentar og skal jo blot nuancere historien en smule, idet US pt. kan fremstå som totalt tonedøve.

> Selvfølgelig skal udmeldingen effektueres, men vi gør nok klogt i at fastholde et fortolkningsrum lidt endnu ift., hvad der forstås som en barnebrud, samt hvad vi vil nægte folk at gøre frivilligt. Der er jo allerede visse regler ift. sex i almindelighed, som vi nok bør være konsistente ift. Vil som sagt gerne vende hurtigst muligt."

Samme aften kl. 21.06 sendte Jonas From Soelberg et link til Uffe Toudal Pedersen med nyheden "Støjberg vil have stoppet barnebrude på danske asylcentre", ligesom han i denne forbindelse anførte følgende:

> "Vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde..."

Sideløbende med drøftelserne internt i departementet sendte direktør i Udlændingestyrelsen Henrik Grunnet den 25. januar 2016 kl. 19.56 en intern mail til Lene Linnea Vejrum og Janus Sejersen Laursen med spørgsmål om, hvorvidt styrelsens supplerende udtalelse var sendt til pressen, hvilket han håbede. Samme aften kl. 20.28 svarede Lene Linnea Vejrum, at udtalelsen fortsat afventede ministeriets godkendelse.

Janus Sejersen Laursen orienterede kl. 20.58 samme personkreds om følgende:

> "Ministeriet - med Mark Thorsen i spidsen - vil ikke have, at vi går ud med en udtalelse i aften.
>
> Til gengæld efterspørger de noget på skrift om reglerne på området. Kan vi ikke henvise regler om, hvornår et ægteskab kan anerkendes efter dansk ret? På nyidanmark står bl.a.:
> ..."

Lene Linnea Vejrum svarede samme dag kl. 21.31 følgende:

> "Jeg har nu talt med både Mia Tang og Jonas Soelberg.
>
> Jonas er med på sagens kompleksitet.
>
> Problemet er nu, om ministeren har været for bombastisk i sin udmelding eller om man kan fortolke på "danske normer og regler".

> Jonas taler med Mark Thorsen, når de lander fra Bruxelles. Pt. må vi ikke udtales os, men måske bliver der tale om en udtalelse senere.
> ..."

Hertil svarede Henrik Grunnet samme aften kl. 21.38 blandt andet:

> "Det er vigtigt at holde tingene adskilt. Et er anerkendelse af ægteskaber, noget andet er beskyttelse af børn, der tvinges eller presses. Det er det sidste, vi har fokus på først og fremmest i indkvarteringen. Det må vi straks tage op med operatørerne. Ring gerne tilbage og sig det med henvisning til aftale med mig."

Lene Linnea Vejrum oplyste ved en mail kl. 21.40 følgende:

> "Det har jeg oplyst – at det er vinklen i forhold til indkvarteringsspørgsmålet. Det er Jonas helt med på.
> Departementets problem lige nu ligger mere på, om ministeren har fået sagt lidt for meget."

Henrik Grunnet sendte den 25. januar 2016 kl. 22.03 sålydende sms til Line Skytte Mørk Hansen:

> "...
> Mht ministerens udmelding
>
> Det er vigtigt at holde tingene adskilt. Et er anerkendelse af ægteskaber, noget andet er beskyttelse af børn, der tvinges eller presses. Det er det sidste, vi har fokus på at modvirke ved indkvartering.
> ..."

Line Skytte Mørk Hansen besvarede beskeden den 26. januar 2016 kl. 7.56 således:

> "... Det går jeg udfra at Lene også sagde til ministersekretæren i går da hun talte med ham. Vh Line"

Mark Thorsen har herom forklaret[25], at der ikke på dette tidspunkt var overvejelser om at tage kontakt til Udlændingestyrelsen for at høre, hvorfor styrelsen havde udtalt sig som sket. Som han husker det, foretog han – muligvis samme dag – et opkald til ministeriets pressechef, Mia Tang, hvor han gjorde opmærksom på, at det var en lidt uheldig praksis, at Udlændingestyrelsen meldte ud på denne måde uden i hvert fald at have givet et "heads up" om, at der var en sag på vej. De overvejede ikke at kontakte Udlændingestyrelsen, mens de sad i minibussen. Ministeren havde en umiddelbar politisk holdning til det, som Udlændingestyrelsen havde meldt ud. Den afklaring, de foretog inden opslaget, var at række udkastet til Facebook opslaget over til Lykke Sørensen for at spørge, om der var problemer med opslaget. Han går ud fra, at Lykke Sørensen, der havde sine meningers mod, ville have sagt det, hvis hun mente, at der var et problem med opslaget. Han ved ikke, om medarbejderne i Udlændingestyrelsen havde særlige holdninger til opslaget. Han talte muligvis med Mia Tang, allerede da han sad i minibussen eller i lufthavnen. Han sagde til Mia Tang: "Prøv lige at få snor i Udlændingestyrelsen i forhold til, hvad de melder ud". Det var ministeriets pressechef, der havde den formelle kontakt med Udlændingestyrelsen i denne type sager. Han gav udtryk for, at det ville være godt, hvis departementet fik styr på, hvad Udlændingestyrelsen meldte ud vedrørende sagen. Hans svar til Mia Tang i mailen af 25. januar 2016 kl. 20.10 var udtryk for, at han var sur. Hvis han havde skrevet mailen i dag, ville han nok have formuleret sig lidt blødere. Han ville have skrevet, at der ikke var brug for, at Udlændingestyrelsen gik ud og nuancerede yderligere i forhold til, hvordan de indkvarterede "barnebrude". Det, der var brug for, var at signalere entydigt, at der skulle gøres noget ved den foreliggende praksis. Han syntes ikke, at det ville hjælpe ministeren i en sag, som hun i forvejen var kommet "på bagkant med", hvis Udlændingestyrelsen gik ud med en ny udtalelse. Han har ikke nogen klar erindring om en drøftelse med Jonas From Soelberg, men han har nok gengivet, at han ikke syntes, at der på det tidspunkt var behov for at folde yderligere nuancer ud. Hvis Udlændingestyrelsen havde behov for at kommunikere, så han helst, at de kommunikerede om, at der nu ville blive strammet op.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[26], at første gang, han blev opmærksom på debatten om mindreårige asylansøgere, der var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, var efter Inger Støjbergs opslag på Face-

25 Afhøringsekstrakten, side 372 ff.
26 Afhøringsekstrakten, side 698-699.

book den 25. januar 2016. Der var i kontoret en dialog om, hvordan de skulle gribe det mest hensigtsmæssigt an, og hvordan opslaget skulle forstås. Han talte med Mia Tang og Mark Thorsen om opslaget. Som han erindrer det, talte han også med Lene Linnea Vejrum i Udlændingestyrelsen, idet styrelsen ønskede at præcisere nogle ting offentligt i forhold til, hvordan de aktuelt varetog opgaven, og de talte også om materien i sagen. Som han husker det, ringede Mia Tang til ham og fortalte, at Udlændingestyrelsen gerne ville ud med en præcisering, men Mark Thorsen mente, at det var en dårlig idé, da det kunne "mudre" ministerens klare udmelding i Facebook opslaget. Det, der fyldte i hans tanker på dette tidspunkt, var, at det kunne fremstå inkonsistent at have en holdning til, hvordan 16-17-årige asylansøgere skulle bo, og hvem de skulle sove sammen med, når man i øvrigt havde en seksuel lavalder på 15 år, som man ikke fandt problematisk. Hans rolle var nogle gange at spille "djævelens advokat". Det gjorde han den aften over for Mark Thorsen ved at spørge, om det var gennemtænkt i forhold til andre områder. Mark Thorsen mente, at det var gennemtænkt, og så var det sådan, det var. Han nævnte ikke noget om konventionernes betydning over for Mark Thorsen. Baggrunden for, at han sendte mail af 25. januar 2016 kl. 21.06, hvori han henviste til en artikel og anførte, at "vi skal passe på M ikke kommer til at love noget, hun ikke kan holde", til Uffe Toudal Pedersen, var de drøftelser, der havde været. Som han husker det, handlede det mest om at være konsistente på tværs, og når de fik set på det i en sammenhæng, kunne det være et uholdbart sted at stå, også politisk, når man i øvrigt bakkede op om den seksuelle lavalder på 15 år. At noget ikke kan holde kan være et udtryk for, at man som politiker ikke bestemmer alt i verden og ikke altid kan få sin vilje politisk. Konventioner var ikke hans bord, og det var ikke noget, der fyldte hos ham. Det, der fyldte hos ham, var derimod det politiske og det at være konsistent. Det var sådanne forhold, der var omdrejningspunktet for hans rådgivning. Han erindrer ikke, at Uffe Toudal Pedersen reagerede på mailen. Det var ikke sjældent, at han sendte mails af denne type til Uffe Toudal Pedersen for at gøre ham opmærksom på historier i medierne.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[27], at han ikke husker, at han fik mailen af 25. januar 2016 kl. 21.06 fra Jonas From Soelberg. Han havde på dette tidspunkt et ben på vej hjem fra mødet i Haag. Jonas From Soelberg,

27 Afhøringsekstrakten, side 740.

der på dette tidspunkt var en af hans nærmeste medarbejdere, fulgte med i medierne, og hvis der var sager på ministeriets område, fik han en mail herom. Han betragtede på dette tidspunkt sagen som en almindelig sag på linje med alle andre sager. Man vil kunne finde andre lignende mails fra Jonas From Soelberg til ham om, at departementet skulle være opmærksom på forskellige problemstillinger. Han fik gode råd, og der var ikke andet i det. Han var ikke involveret i den indledningsvise kontakt mellem Udlændingestyrelsen og departementet om styrelsens udmelding til pressen.

8.2.4. Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne

Den 26. januar 2016 kl. 10.21 sendte Margit Sander Rasmussen, der var chefkonsulent i Udlændingestyrelsen, følgende mail til indkvarteringsoperatørerne med cc til Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado:

> "...
> I lyset af gårdsdagens historier i pressen samt politiske udmeldinger sendes hermed denne høring vedrørende gifte/samlevende mindreårige asylansøgere. I bedes sende jeres høringssvar til Ditte og Kristina fra Forsørgelseskontoret samt til mig ([...]@us.dk, [...]@us.dk og [...]@us.dk).
> **Svarfristen er i dag kl. 12.00.**
> ...
> **1.** Angiv antallet af mindreårige asylansøgere, som I **aktuelt** har indkvarteret – uanset centertype, dvs. også børnecentre og omsorgscentre – hvor I har kendskab til, at den pågældende har en ægtefælle/samlever (ÆF/SAML). Svaret bedes opdelt, så vi kan udskille:
>
> **a. Antal mindreårige *under 15 år*, som har en ÆF/SAML:**
> – Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, og hvor parret bor sammen på asylcenter
> – Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, men bor på et andet asylcenter end den mindreårige
> – Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige besøger ÆF/SAML på dennes bopæl
> – Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige ikke besøger ÆF/SAML på dennes bopæl

b. Antal mindreårige *15-17-årige,* som har en ÆF/SAML:

– Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, og hvor parret bor sammen på asylcenter
– Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, men bor på et andet asylcenter end den mindreårige
– Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige besøger ÆF/SAML på dennes bopæl
– Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige ikke besøger ÆF/SAML på dennes bopæl

Tilføj oplysninger om eventuelle særlige omstændigheder, herunder om ÆF/SAML også er mindreårig, om den mindreårige er gravid, om der er tvivl om den mindreåriges alder, om parret allerede har barn/børn sammen, om den mindreårige har tilkendegivet ønsker eller holdning til ægteskabet/parforholdet (herunder eventuelle indikationer om tvang) etc.

2. Angiv antallet af mindreårige asylansøgere, som I har haft indkvarteret **i løbet af 2015** – uanset centertype, dvs. også børnecentre og omsorgscentre – hvor I har kendskab til, at den pågældende har en ægtefælle/samlever (ÆF/SAML). Svaret bedes opdelt, så vi kan udskille:

c. Antal mindreårige *under 15 år*, som har en ÆF/SAML:

– Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, og hvor parret bor sammen på asylcenter
– Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, men bor på et andet asylcenter end den mindreårige
– Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige besøger ÆF/SAML på dennes bopæl
– Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige ikke besøger ÆF/SAML på dennes bopæl

d. Antal mindreårige *15-17-årige,* som har en ÆF/SAML:

- Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, og hvor parret bor sammen på asylcenter
- Hvor ÆF/SAML også er asylansøger, men bor på et andet asylcenter end den mindreårige
- Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige besøger ÆF/SAML på dennes bopæl
- Hvor ÆF/SAML er herboende, og hvor den mindreårige ikke besøger ÆF/SAML på dennes bopæl

Tilføj oplysninger om eventuelle særlige omstændigheder, herunder om ÆF/SAML også er mindreårig, om den mindreårige er gravid, om der er tvivl om den mindreåriges alder, om parret allerede har barn/børn sammen, om den mindreårige har tilkendegivet ønsker eller holdning til ægteskabet/parforholdet (herunder eventuelle indikationer om tvang) etc."

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[28], at hun helt sikkert har vidst, at høringen blev sendt. Departementet havde bedt styrelsen om at lave en høring. Som hun husker det, blev anmodningen fra departementet sendt direkte til Ditte Kruse Dankert. Hun husker ikke, om udformningen af høringen blev vendt med hende, men det har helt sikkert været drøftet i Kontoret for Indkvarteringsvilkår, hvilke oplysninger styrelsen skulle have.

Kristina Rosado har herom forklaret[29], at det – så vidt hun husker – var Margit Sander Rasmussen, der lavede et udkast til høringsmail, som hun kom med bemærkninger til. Det ville også havde været den normale fremgangsmåde. Hun kan ikke huske, hvilke bemærkninger hun havde til høringsbrevet. Hun kan heller ikke huske, hvad de "politiske udmeldinger", som der blev omtalt i høringsskrivelsen, henviste til, men hun vil antage, at det var Inger Støjbergs Facebook opslag. Formålet med høringen var at skabe et overblik over omfanget af mindreårige asylansøgere, der var gift eller samlevende med voksne på de danske asylcentre. Hun kan ikke huske, om der på daværende tidspunkt var drøftelser om, at oplysningerne skulle bruges til at adskille par, men det lå i ministerens Facebook opslag, at det var det, der ville komme til at ske. Det

28 Afhøringsekstrakten, side 405.
29 Afhøringsekstrakten, side 468.

var stadig tidligt i forløbet, og hun mindes ikke, at de på dette tidspunkt havde forestillet sig, at de ville komme i en situation, hvor de skulle adskille alle par. Som hun husker det, drøftede de i Udlændingestyrelsen, hvad resultatet af udmeldingen ville blive, men på daværende tidspunkt handlede det for dem alene om at danne sig et overblik.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[30], at Udlændingestyrelsen i slutningen af januar 2016 bad blandt andre Røde Kors om at indlevere lister over, hvor mange par, hvoraf den ene part var mindreårig, de havde indkvarteret henholdsvis med og uden børn. Hun var ikke involveret i besvarelsen af høringen, idet det var meget praktisk relaterede spørgsmål, som en af hendes medarbejdere besvarede. Hun erindrer ikke, at de fik oplyst formålet med høringen, men det stod klart for dem, at høringen var en udløber af artiklerne i pressen. Hun talte ikke med nogen i Udlændingestyrelsen om høringerne.

Helle Kjems har herom forklaret[31], at hun var involveret i Udlændingestyrelsens høringer af 26. og 28. januar 2016. Det var socialkoordinatorerne, der lavede optællingen til brug for det første høringssvar. Da der var tale om en gruppe af beboere med særlige behov, ville de fleste sandsynligvis have haft kontakt med socialrådgiverne, og hun forudsatte derfor, at socialkoordinatorerne hurtigt ville kunne lave optællingen. Det var en manuel optælling ud fra beboerlister og sagslister, idet de ikke havde data, hvorfra oplysningerne kunne trækkes, men hun ved ikke, hvordan optællingen nærmere skete. At tallene efterfølgende ændrede sig, var udtryk for, at høringen skulle gå hurtigt. I første omgang fik de alene talt parrene uden børn. De fik således ikke parrene med børn med i optællingen. Det kan være der, hvor fejlen skete ved de første indberetninger. Hun blev efterfølgende kontaktet, da man fandt ud af, at der var glemt nogen, og de lavede herefter en fintælling. Så vidt hun erindrer, fik hun ikke at vide, hvad oplysningerne skulle bruges til. Hun var dog opmærksom på mediebevågenheden, og det er i sådanne situationer ikke usædvanligt, at Udlændingestyrelsen efterspørger detaljer for at være klædt på. Hun tænkte derfor, at indberetningerne skulle anvendes til at skabe overblik.

30 Afhøringsekstrakten, side 507.
31 Afhøringsekstrakten, side 521-522.

Trine Kristensen har herom forklaret[32], at hun var involveret i besvarelsen af begge høringer. Hun undersøgte først, hvor mange gifte eller samlevende mindreårige asylansøgere der var indkvarteret hos dem. Denne oplysning kunne hun trække elektronisk i fagsystemet LetAsyl, hvor hun kunne lave en søgning på, hvilke familier de havde indkvarteret. Hun kunne ligeledes trække oplysningerne i Udlændingestyrelsens system, IBS. Når de modtog familier eller par, satte de ikke spørgsmålstegn ved, om parrene var lovformeligt gift. Hun havde ikke kontakt med de pågældende personer. For så vidt angik spørgsmålet om, hvorvidt kvinden i parrene var gravid, havde hun kontakt herom med asylcentrets sundhedsafdeling. Fra dette tidspunkt husker hun ikke et spørgsmål om eventuelle indikationer på tvang, men de ville have underrettet Udlændingestyrelsen, hvis de havde opdaget noget, der tydede på tvang, og der var ikke sådanne underretninger. Det ville i givet fald have været hende, der havde lavet sådanne underretninger. Hvis der havde været tilfælde med indikationer på tvang, ville hun derfor have vidst det. Først da de efterfølgende skulle udfylde spørgeskemaerne, talte hun med socialrådgiverne. I den indledende fase baserede hun besvarelserne på den viden, som hun havde på det tidspunkt. Der var en meget kort høringsfrist. Hun fik ikke noget særskilt at vide om formålet med denne høring.

Af en mail, som Ditte Kruse Dankert sendte den 26. januar 2016 kl. 10.37 til blandt andre Henrik Grunnet og Kristina Rosado, fremgår blandt andet:

> "...
> **Emne:** Mindreårige med myndige ægtefæller - køreplan
> ...
> Køreplanen er, at vi i dag:
>
> 1) Laver en haste-høring af operatørerne, hvor vi beder dem oplyse os om sager vedr. mindreårige personer under hhv. 15 år og 18 år, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med myndig ægtefælle/samlever. Vi vil bede dem forholde sig til sager indenfor det seneste år. Vi vil Samtidig benytte anledningen til at gøre operatørerne opmærksomme på, at de som indkvarteringsoperatører på centrene har pligt til at vurdere, om der er grund til bekymring for

32 Afhøringsekstrakten, side 530.

en indkvarteret mindreårig asylansøgers trivsel (dvs. erindre om den skærpede indberetningspligt over for værtskommunen). Høringen er sendt og den vedhæftes som bilag til denne mail.

2) Vi vil straks gennemgå de meddelte tilladelser til lovligt fravær med økonomi siden 2009 (ca. 110 sager i alt, dette dog inkl. afslag) for at se, om vi i nogen tilfælde skulle have givet tilladelse til fravær med henblik på, at en mindreårig tager på fx weekend-fravær hos en herboende, myndig ægtefælle. Vi får meget få ansøgninger om lovligt fravær, og vi finder det usandsynligt, at vi har givet tilladelse i en sådan sag — men vi undersøger det, fordi det er oplyst i medierne, at vi skulle have givet tilladelse i en sådanne sager.

3) Vi vil lave et (kort) notat, hvor vi:

   a. Beskriver de to sager, vi har haft om mindreårige under 15, hvor spørgsmålet om indkvartering sammen med myndig ægtefælle har været oppe (Kort: i den ene sag har vi adskilt dem, også ved brug af flyttepåbud osv. — i den anden sag er de ikke (endnu) adskilt, men det skyldes bl.a., at pigen i henhold til aldersundersøgelse er 18 år — det er altså kun hendes egne, efterfølgende oplysninger, der peger i retning af, at hun er under 15 år).

   b. Beskriver aktuel praksis, herunder at operatørerne har indberetningspligt til kommunen, at vi har aftalt en procedure, hvor vi i FK/Booking modtager info fra UMI-enheden, hvis de støder på sager, hvor der er en myndig ægtefælle, således at vi kan sikre, at problemstillingen er kendt i relation til indkvarteringen af den pågældende mindreårige.

   c. Beskriver at vi nu, for at gøre det helt klart, vil tilføje det til vores retningslinjer, at en mindreårig under 15 år aldrig vil kunne indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, og at vi vil holde dialogmøde med operatørerne om problemstillingen. Desuden vil vi overveje fx i forlængelse af dialogmødet, om det bør fremgå af operatørkontrakterne, hvad operatørernes forpligtigelser er i sagerne."

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[33], at hun ikke kan huske, om hun forud for dette tidspunkt var involveret i drøftelser om, hvordan de skulle håndtere situationen. Det har hun ikke nødvendigvis været. Hun kan ikke forestille sig, at hun var involveret i udarbejdelsen af køreplanen. Foreholdt det afsnit i mailen, hvor det var anført, at det for at gøre det helt klart skulle tilføjes til retningslinjerne, at en mindreårig under 15 år aldrig måtte indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle, har hun forklaret, at "retningslinjer" var en henvisning til styrelsens retningslinjer til operatørerne. Som en del af kontrakterne med operatørerne er der en række notater om, hvad operatørerne skal gøre i forskellige situationer. Det kan f.eks. være, hvordan man udbetaler lommepenge. De omtalte retningslinjer var med henblik på, at operatørerne kunne give styrelsen besked om sådanne par, idet styrelsen ikke nødvendigvis ved, at et sådant par findes. I den sag fra november, hun har omtalt, var det operatøren, der opdagede, at pigen var under 15 år.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[34], at de fik en bestilling fra Koncernstyring om, at de skulle skaffe sig et overblik over sagerne. Udlændingestyrelsen overvejede endvidere at komme med et oplæg på området. Når hun i mailen omtalte retningslinjerne, tror hun, at hun henviste til de interne retningslinjer. Hun husker ikke, om Udlændingestyrelsen havde nedskrevne retningslinjer.

Kristina Rosado har herom forklaret[35], at hun vil tro, at hun var med til at udarbejde køreplanen. De havde på daværende tidspunkt mange løbende drøftelser. Mange af de drøftelser, som de havde på daværende tidspunkt, opstod, når de mødtes på gangene. Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og hun havde kontorer tæt på hinanden. Når de aftalte noget, var der en af dem, der herefter skrev det ned. Hun husker ikke, om de på daværende tidspunkt havde talt med Henrik Grunnet om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller.

På baggrund af de oplysninger, som Udlændingestyrelsen modtog fra operatørerne, udarbejdede styrelsen et notat om resultatet af høringen. Dette notat

33 Afhøringsekstrakten, side 405.
34 Afhøringsekstrakten, side 440.
35 Afhøringsekstrakten, side 468.

blev den 27. januar 2016 kl. 17.13 sendt til Line Skytte Mørk Hansen. Af høringsnotatet fremgår:

> "**Høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere**
>
> **Høringen**
>
> Udlændingestyrelsen har den 26. januar 2016 – i forlængelse af debatten om indkvarteringsforhold for børn – sendt en høring til samtlige indkvarteringsoperatører. Indkvarteringsoperatørerne blev i den forbindelse bedt om at angive antallet af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret på eller i tilknytning til et asylcenter, og hvor indkvarteringsoperatøren har kendskab til, at den pågældende har en ægtefælle/samlever. ...
>
> **Hovedkonklusioner**
>
> Efter gennemgangen af indkvarteringsoperatørernes besvarelser af høringen af 26. januar 2016 kan Udlændingestyrelsen oplyse, at det fremgår, at i alt 25 mindreårige i alderen 15 til 17 år har en ægtefælle eller samlever. Af disse er 20 mindreårige samlevende med deres partner på asylcenter, 1 har en ægtefælle på et andet asylcenter, mens 4 har en herboende ægtefælle. Operatørerne har oplyst, at 2 af de mindreårige med herboende ægtefæller tager på besøg hos den herboende ægtefælle.
>
> To sager vedrører børn under 15 år. I den ene af disse sager har Udlændingestyrelsen besluttet, at den mindreårige skal bo på et børnecenter, mens den voksne ægtefælle er indkvarteret på et voksencenter. I den anden sag opholder den mindreårige på 14 år sig for tiden sammen med sin voksne ægtefælle på et asylcenter. I sagen er der truffet beslutning om at de to skal adskilles på henholdsvis børne- og voksencenter. I forbindelse med asylsagen er der samtidig taget skridt til, at der skal laves aldersundersøgelse af den 14-årige, bl.a. fordi der har været tvivl om den pågældendes alder.
>
> For hovedparten af de mindreårige, som efter det oplyste har en ægtefælle eller samlever over 18 år, gælder, at der er tale om piger i alderen

16-17 år, som har en ægtefælle eller samlever, og hvor de pågældende er indkvarteret sammen på asylcenter. Det er endvidere styrelsens indtryk, at der ikke er tale om store aldersforskelle mellem de mindreårige og deres myndige partner.

Operatørerne blev bedt om at angive, såfremt der var indikatorer på tvang eller lignende. Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager.

Konkrete svar

Nedenfor fremgår operatørernes tilbagemeldinger i oversigtsform:

Røde Kors har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig under 15 år, som er samlevende på centeret med en person over 18 år,

- syv mindreårige mellem 15 og 17 år, som er samlevende med personer på 18 år eller derover.

Tønder Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig under 17 år, som er samlevende på centeret med en person over 18 år,

- en mindreårig på 17 år, som har herboende ægtefælle, som den mindreårige besøger på ægtefællens bopæl.

Thisted Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig på 16 år, som er samlevende på centeret med en person over 18 år. Den mindreårige er gravid,

- tre mindreårige på 16-17 år, som har herboende ægtefælle/kæreste. En af de tre mindreårige besøger ægtefællen på dennes bopæl.

Jammerbugt Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig under 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Den mindreårige er gravid,

– fire mindreårige mellem 15 og 17 år, som er samlevende på centeret med personer over 18 år. To af parrene har børn. Et par venter barn,

– en mindreårig på 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Den mindreårige er gravid.

Langeland Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

– fem mindreårige i alderen 16-17 år, som er samlevende på centeret med en person på 18 år eller derover. To af parrene har børn.

Vesterhimmerlands Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret

– To mindreårige på 17 år, som er samlevende på centeret med personer over 18 år. Begge par har børn.

Det bemærkes, at ovenstående udgør et øjebliksbillede af de aktuelt indkvarterede og er baseret på en manuel gennemgang af indkvarteringsoperatørernes besvarelse af høringen."

Lykke Sørensen har om høringsnotatet forklaret[36] bl.a., at hun ikke husker at have set høringssvaret forud for forberedelsen af denne sag, men hun er ikke sikker. Hun tror, at undersøgelsen var en aftale mellem Koncernstyringsafdelingen og Udlændingestyrelsen i forlængelse af ministerens Facebook opslag, men det er hun ikke sikker på. Hvis det var ministeren, der bestilte høringen, vil hun tro, at ministeren fik notatet eller eventuelt en sammenfatning af indholdet.

Uffe Toudal Pedersen, der på daværende tidspunkt var departementschef i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har om høringsnotatet forklaret[37] bl.a., at notatet, som han husker det, indgik i den sag, der blev godkendt i F2 den 9. februar 2016, og det kan meget vel have været i denne forbindelse, at han så notatet om høringssvaret. Det var et indspark til den overvejelse, de havde om, hvad de kunne gøre for at stramme op på den hidtidige praksis. Han så høringssvaret som det "fotografi", man havde taget af den daværende situation. Han vil tro, at ministeren også så notatet om høringssvaret. Han kan ikke tro andet, fordi sagen fyldte så meget i hendes bevidsthed.

36 Afhøringsekstrakten, side 43.
37 Afhøringsekstrakten, side 76.

Inger Støjberg har om høringsnotatet forklaret[38] bl.a., at hun ikke så dette notat. Hun tror, at hun fik at vide, at det forholdt sig nogenlunde således, som det er beskrevet i dette notat.

Line Skytte Mørk Hansen har om høringsnotatet forklaret[39] bl.a., at det godt kan være, at notatet som det første "ramte" hendes afdeling. Hun er ret sikker på, at notatet også med det samme blev sendt til Jesper Gori. Notatet blev først på et senere tidspunkt forelagt i F2. Hun havde ikke nogen grund til at gå ud fra andet, end at oplysningerne fra operatørerne var troværdige. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen havde indhentet oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang. Oplysningerne i høringsnotatet blev videregivet. I de bilag, som hun har set, husker hun, at Udlændingestyrelsen hos en af operatørerne bad om supplerende oplysninger. Det var interessant at vide, om der var tvang involveret, og dette spørgsmål fyldte meget hos ministeren, i pressen og i den øvrige politiske virkelighed. Alle oplysninger fra Udlændingestyrelsen var relevante, herunder oplysninger om alder, antallet af par osv. Ministeren gik op i sagen, og departementet skulle kunne besvare ministerens spørgsmål. Hun husker ikke, om hun drøftede spørgsmålet om tvang med ministeren. Hun drøftede kun sagen med ministeren en gang ud over koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Denne drøftelse fandt sted den 9. februar 2016 om eftermiddagen.

Jesper Gori har om høringsnotatet forklaret[40] bl.a., at han ikke med sikkerhed kan sige, om han blev gjort bekendt med svarene fra operatørerne, men det tror han, at han blev. Han tør ikke sige, om han var bekendt med det anførte i høringsnotatet om, at ingen af operatørerne havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende. Han husker ikke, om spørgsmålet om, hvorvidt der forelå tvang, var fremme på dette tidspunkt. Problemstillingen om tvang var tæt sammenvævet med de øvrige spørgsmål i sagen. Efter pressemeddelelsen og på et tidspunkt i foråret 2016 blev det drøftet med Udlændingestyrelsen, hvilke oplysninger man skulle indhente for at få belyst, om der forelå tvang.

38 Afhøringsekstrakten, side 108.
39 Afhøringsekstrakten, side 186-187.
40 Afhøringsekstrakten, side 238.

Anne Nygaard Just, der var fuldmægtig i Koncernøkonomi i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har om høringsnotatet forklaret[41] bl.a., at hun læste notatet, men hun hæftede sig ikke ved oplysningerne i notatet om, at "Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager", og hun mindes ikke, at det blev drøftet på møder, hun deltog i.

Mark Thorsen har om høringsnotatet forklaret[42], at han vidste, at der blev iværksat en høring af indkvarteringsoperatørerne for at få kortlagt problemets omfang. Han husker ikke, hvordan han blev gjort bekendt hermed, herunder om han fik oplysningen under et møde, i en mail eller på anden måde. Han så notatet om operatørernes høringssvar. Han sendte ikke selv notaterne med høringssvarene videre til ministeren, men han ved, at ministeren fik notaterne senest i forbindelse med pressemeddelelsen. Han tør ikke sige, hvornår ministeren første gang så høringssvarene. Adspurgt, om det gav anledning til overvejelser, at det i høringsnotatet var anført, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager, har han forklaret, at ministerens indgangsvinkel til sagen – og for så vidt også hans egen indgangsvinkel – var, at der var tale om ægteskaber, som måtte formodes at være indgået i kulturer, der adskilte sig fra den danske kultur, og hvor det ikke var fuldstændig unormalt, at der var tale om arrangerede ægteskaber, tvangsægteskaber eller lignende. Det forhold, at en part ikke erklærede, at der var tale om tvang, betød ikke nødvendigvis, at relationen var indgået frivilligt. Den anførte oplysning i høringsnotatet ændrede derfor ikke hans syn på sagen. Han kan ikke svare på, om der var nogen, der undersøgte, om man kunne evidensbasere formodningen for, at der kunne have foreligget tvang i forbindelse med indgåelsen af ægteskabet. Han tog ikke selv initiativ hertil.

Lene Linnea Vejrum har forklaret[43], at hun ikke var involveret i bearbejdningen af de høringssvar, de modtog fra operatørerne, og hun har ikke selv siddet med materialet, men hun har godkendt det notat om høringen, som hun sendte til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen. Foreholdt afsnittet om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager, har hun forklaret, at de anmodede operatørerne om sådanne oplysninger på grund af den verserende debat, hvor der blev givet udtryk for,

41 Afhøringsekstrakten, side 338.
42 Afhøringsekstrakten, side 374-375.
43 Afhøringsekstrakten, side 405.

at udlændingemyndighederne accepterede overgreb. Derfor var der grund til at høre, om der var indikationer på noget af det, pressen omtalte. De anså operatørernes oplysninger for troværdige. Operatørerne var meget dedikerede til opgaven. De er operatører, fordi de gerne vil hjælpe med at sikre, at der er gode rammer for indkvarteringen af asylansøgere. Hun mindes ikke, at høringsnotatet blev drøftet med departementet. Hun drøftede det ikke selv med departementet.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[44], at Kristina Rosado udarbejdede høringsnotatet. Hun læste selv notatet. Hun mener, at Kristina Rosado og hun havde en samtale om, at departementet skulle have oplysningen om, at der ikke var indikationer på tvang. Formålet hermed var at nuancere billedet. Hun kan ikke generelt udtale sig om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede operatørernes oplysninger som troværdige. De tog ikke stilling til, om denne konkrete oplysning var troværdig, men de mente, at operatørernes vurdering skulle videregives til departementet. Departementet gav hende ikke nogen tilbagemelding vedrørende denne oplysning.

Kristina Rosado har herom forklaret[45], at hun ikke kan huske, om det var hende eller Ditte Kruse Dankert, der udarbejdede notatet. Det er nok hende, der har udarbejdet notatet, hvis Ditte Kruse Dankert har forklaret dette. Notatet blev udarbejdet på baggrund af de oplysninger, de fik fra operatørerne. De havde spurgt operatørerne om, hvorvidt der var indikatorer på tvang eller lignende, fordi der i den mediedækning, der havde været af problemstillingen, lå en antagelse om, at "når unge par lever sammen på denne måde, så er der et element af tvang." Det var derfor naturligt, at de forholdt sig til dette allerede på daværende tidspunkt. Hun anså operatørernes oplysninger om, at der ikke var indikationer på tvang, som troværdige. Hele grundlaget for ordningen, således som den endte med at være udformet, var en antagelse om, at der forelå tvang. Det var hendes opfattelse, at denne formodning ikke hang sammen med de oplysninger, de havde fået fra operatørerne. Når man ikke først hørte operatørerne om asylansøgernes alder, skyldtes det, at den første høring blev iværksat meget hurtigt. De blev først bagefter opmærksomme på, at det også ville være en god idé at indhente oplysninger om asylansøgernes alder. Aldersforskellen var også en del af den fortælling, der kom fra pressen.

---

44 Afhøringsekstrakten, side 440.
45 Afhøringsekstrakten, side 468.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[46], at hun ikke var involveret i den høring af operatørerne, som Udlændingestyrelsen gennemførte på foranledning af ministeriet, og hun mener, at hun først så resultatet relativt sent i forløbet, muligvis først i forbindelse med at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Foreholdt oplysningen i notatet om, at "Ingen operatører har oplyst om indikationer på tvang eller lignende i de konkrete sager", har hun forklaret, at "tvangsaspektet" havde stor betydning såvel generelt, da det var et grundlæggende hensyn bag ordningen, som konkret, da det var et forhold, man belyste og vejledte om i de enkelte sager. Det indgik også i de retningslinjer, de senere udarbejdede. Hun husker ikke, at de konkret drøftede den pågældende sætning i notatet.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[47], at han ikke erindrer at have været involveret i høringen af indkvarteringsoperatørerne. Han læste generelt de notater, der blev lagt til ham, men han husker ikke dette notat nærmere. Der blev talt om, at operatørerne ikke havde nævnt noget om indikationer på tvang, men det var ikke noget, han havde en holdning til. Når ministeren talte om at give pigerne et pusterum, var det for at give pigerne mulighed for at tale mere frit, end de ellers ville gøre. Opfattelsen må have været, at der var noget, der ellers ikke ville blive sagt. Han kan ikke huske, hvornår "pusterummet" blev en del af de drøftelser, han overværede, herunder om det var forud for samråd Z i marts 2016. Facebook opslaget viste meget godt, hvad ministerens holdning var: "De skulle bare ikke bo sammen". Operatørerne oplyste, at de allerede efter den dagældende praksis tog hånd om det, hvis der var indikationer på tvang, men ministeren var som sagt af den opfattelse, at de mindreårige ikke skulle bo sammen med deres ægtefælle eller samlever. Der blev draget paralleller til situationen på en efterskole – hvis man kunne sige, at unge mennesker på en efterskole ikke skulle sove sammen, skulle unge på asylcentre heller ikke sove sammen. De 15-, 16- og 17-årige blev anset som barnebrude, og barnebrude var noget, man ikke brød sig om. Udsagnet "de skulle bare ikke bo sammen" er ikke et citat fra ministeren, men hans opfattelse af den holdning, ministeren – støttet af sin særlige rådgiver – gav udtryk for på forskellige møder. Denne opfattelse havde baggrund i stemningen på disse møder. Det var målet for den retning, de skulle gå i.

46 Afhøringsekstrakten, side 541.
47 Afhøringsekstrakten, side 699.

Anette Görtz har herom forklaret[48], at hendes kontor typisk spurgte om, hvor mange, hvor længe, alder og nationalitet. Notatet var ikke present for hende forud for forberedelsen af afhøringen, men hvis hendes kontor lagde en sag op i ministeriet, ville hun normalt have set den. Hun erindrer ikke oplysningen om, at ingen operatører havde oplyst om indikationer på tvang i de konkrete sager. Det var ikke en oplysning, hendes kontor normalt ville spørge om. De ville aldrig fra departementets side indhente oplysninger direkte hos operatørerne – de ville altid gå til Udlændingestyrelsen for at indhente oplysninger, og i nogle tilfælde ville styrelsen i den forbindelse selv indhente supplerende oplysninger hos operatørerne. De tillagde selvfølgelig oplysningerne fra Udlændingestyrelsen betydning. Udlændingestyrelsens leverancer har altid været gode, og oplysningerne kunne uden videre lægges til grund.

8.2.5. Udlændingestyrelsens supplerende høring af indkvarteringsoperatørerne

Ditte Kruse Dankert sendte den 28. januar 2016 kl. 9.45 sålydende mail til operatørerne (med cc til bl.a. Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum):

> "...
> **Subject:** HØRING MED FRIST KL 12 I DAG
> ...
> Kære operatører
>
> Tak for jeres hurtige reaktion på høringen nedenfor. Vi desværre behov for at stille et supplerende spørgsmål. Vi vil gerne have oplyst alderen på den myndige person i hver enkelt sag, dvs. vi ønsker at få overblik over aldersforskellen i hver enkelt sag. Samtidig vil vi gerne have oplyst id-numre på de ikkemyndige og – om muligt – alder på fællesbørn. Vi har samlet oplysningerne fra jer, jf. nedenfor – og i må gerne give de supplerende oplysninger ved at notere dette i oversigten nedenfor og sende retur."

Den 28. januar 2016 kl. 18.02 sendte Lene Linnea Vejrum en mail til Line Skytte Mørk Hansen vedhæftet bl.a. notatet om høring af indkvarteringsoperatørerne ("endelig version 2") og følgende opfølgende høringsnotat:

48 Afhøringsekstrakten, side 718.

"**Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere**

Høringen

(...) I forlængelse af førnævnte høring har Udlændingestyrelsen på ny hørt indkvarteringsoperatørerne den 28. januar 2016. Høringen vedrørte aldersforskellen på de mindreårige og deres ægtefæller/samlevere.

Sammenfatning af de iværksatte høringer

Nedenfor fremgår operatørernes opdaterede tilbagemeldinger i oversigtsform:

Røde Kors har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig på 14 år, som er samlevende på centeret med en person på 28 år. Der er taget initiativ til at indkvartere parret hver for sig på henholdsvis børne- og voksencenter. Flytningen vil blive effektueret snarest.
- tre mindreårige på 15 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 20, 25 og 28 år.
- to mindreårige på 16 år, som er samlevende på centeret med personer på 20 år.
- to mindreårige på 17 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 18 og 20 år.
- Ingen af parrene har børn.

Tønder Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig på 17 år, som er samlevende på centeret med en person over 18 år. Aldersforskellen er angivet til 6 år. Parret har ingen børn.
- en mindreårig på 17 år, som har herboende ægtefælle, som den mindreårige besøger på ægtefællens bopæl. Ægtefællen er efter det oplyste 24 år. Parret har ingen børn.

Thisted Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
- en mindreårig på 16 år, som er samlevende på centeret med en person på 22 år. Den mindreårige er gravid.

– en mindreårig på 16 år, som har herboende ægtefælle på 33 år. Den mindreårige besøger efter det oplyste ikke ægtefællen på dennes bopæl.
– en mindreårig på 17 år med herboende kæreste på 24 år. Den mindreårige besøger efter det oplyste ikke ægtefællen på dennes bopæl.
– en mindreårig på 16 år, som har herboende ægtefælle på 27 år. Den mindreårige besøger ægtefællen på dennes bopæl.

Jammerbugt Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
– en mindreårig under 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Ægtefællen er 24 år. Den mindreårige er gravid.
– to mindreårige på henholdsvis 15 og 16 år er kærester med to personer på 17 år. Den 16-årige er gravid. For begge par gælder, at de er indkvarteret på samme center, men ikke på samme værelse.
– to mindreårige på henholdsvis 16 og 17 år er samlevende på asylcenter med personer på henholdsvis 24 og 26 år. Det ene par har et nyfødt barn, mens det andet par har et barn på 1,5 år.
– en mindreårig på 15 år, som har ægtefælle på andet asylcenter. Ægtefællen er 20 år. Den mindreårige er gravid.

Langeland Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
– fire mindreårige kvindelige asylansøgere på 17 år med samlevere på henholdsvis 26, 27, 29 og 30 år. Et par har barn, mens to af parrene venter barn.
– en kvindelig asylansøger på 16 år samlevende med en person på 27 år. Parret har et barn på 2 år, og den kvindelige part er gravid.

Vesthimmerlands Kommune har oplyst, at der pr. d.d. er indkvarteret
– To mindreårige på 17 år, som er samlevende på centeret med personer på henholdsvis 20 og 29 år. Begge par har børn. Det ene par har et barn under 1 år, mens det andet par har 2 børn på henholdsvis 3 og 4 år.

Det bemærkes, at ovenstående udgør et øjebliksbillede af de aktuelt indkvarterede og er baseret på en manuel gennemgang af indkvarteringsoperatørernes besvarelse af høringen."

Inger Støjberg har om det opfølgende høringsnotat forklaret[49] bl.a., at hun ikke så dette notat. Hun kan være blevet orienteret mundtligt om resultatet af høringerne. Sagen fyldte meget i ministeriet. Der var mange drøftelser i ministeriet, og hun kunne få oplysninger, når hun f.eks. mødte nogle på gangen. Sagen blev klarlagt hen ad vejen. Hun kan ikke umiddelbart genkende de to høringsnotater, men det kan godt være, at hun har set dem. Oplysningerne styrkede hendes politiske indstilling til sagen.

Mark Thorsen har herom forklaret[50], at han så notatet med svarene fra den opfølgende høring, hvoraf alderen på parrene fremgik. Som han husker det, var det sidste notat vedhæftet som bilag til pressemeddelelsen. Han sendte ikke selv notaterne med høringssvarene videre til ministeren, men han ved, at ministeren fik notaterne senest i forbindelse med pressemeddelelsen.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[51], at departementet bad styrelsen om at indhente oplysninger om parrenes alder. Hun husker ikke, hvem der havde kontakten til departementet vedrørende dette spørgsmål. Ingen af de to høringsnotater var som sådan genstand for drøftelser mellem departementet og styrelsen. Det var høringsprocessen heller ikke. Høringssvarene blev sendt til Line Skytte Mørk Hansens afdeling, og som de opfattede det i styrelsen, var formålet med høringerne at danne sig et overblik over, hvor mange par der var, og hvad status var. Det havde de ikke tidligere beskæftiget sig med, og de havde derfor ikke et overblik over antallet af par forud for høringerne.

Notatets sammenfatning af de berørte sager var udarbejdet på grundlag af de indberetninger, Udlændingestyrelsen havde modtaget fra de enkelte operatører.

De par, som ifølge notatet var indkvarteret under Røde Kors, er identisk med de par, der under sagen er benævnt R, T, X, Y, Æ, Ø og Å.

Det ene par, der var nævnt som indkvarteret i Tønder Kommune, er identisk med det par, der under sagen benævnes AA. Det andet par, der var nævnt, var

49 Afhøringsekstrakten, side 108-109.
50 Afhøringsekstrakten, side 374-375.
51 Afhøringsekstrakten, side 405-406.

ikke indkvarteret sammen og blev derfor hverken retligt eller faktisk berørt af praksisændringen den 10. februar 2016.

Tre af de par, der var angivet under Thisted Kommune, var ikke indkvarteret sammen og således ikke omfattet af kommissionens undersøgelse. Det har ikke umiddelbart været muligt på baggrund af de foreliggende oplysninger at identificere det par på 16 og 22 år, der efter det oplyste var indkvarteret sammen.

Fem af de seks par, der var omtalt som indkvarteret i Jammerbugt Kommune, er identisk med de par, der i forbindelse med kommissionens undersøgelse benævnes S, N, P, D og U. Det ID-nummer, der var oplyst på det sjette par, er ikke identisk med nogle af de par, kommissionen har modtaget oplysninger om i forbindelse med sin undersøgelse.

De fem par, som Langeland Kommune havde oplyst om, er identisk med L, M, O, C og E.

Endelig var de to par, der var indkvarteret sammen i Vesthimmerlands Kommune, identisk med par A og B.

8.2.6. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat om indkvartering af mindreårige udlændinge

Udlændingestyrelsen udarbejdede i slutningen af januar 2016 et notat om sin praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere. Det fremgår af en mail af 26. januar 2016 kl. 11.14 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anette Görtz, at Line Skytte Mørk Hansen lagde op til, at ministeriet skulle lave et notat, og at ministeriet skulle indhente input fra styrelsen om "hvor mange det drejer sig om og hvad deres praksis har været indtil nu", og at "vi skal have Lykkes folk til at se på den juridiske del". Ditte Kruse Dankert sendte den 26. januar 2016 kl. 22.16 styrelsens notat til Line Skytte Mørk Hansen (cc til Henrik Grunnet og Lene Linnea Vejrum). Den 27. januar 2016 kl. 17.13 genfremsendte Lene Linnea Vejrum notatet til Line Skytte Mørk Hansen med følgende besked:

> "Jeg sender hermed Udlændingestyrelsens notat fra i går sammen med vores notat vedrørende resultaterne af den iværksatte høring af operatørerne. De to notater bør læses i sammenhæng.

Som det fremgår af notatet fra i går, har vi en række nye tiltag på vej på området..."

Udlændingestyrelsens notat om praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere var sålydende:

"**Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere**

Baggrund for og indholdet af notatet

Der har de seneste dage været en del medieomtale af forholdene for børn – de såkaldte barnebrude – der potentielt tvinges ind i ægteskab/ægteskabslignende forhold.

I dette notat beskrives i kort form Udlændingestyrelsens tilgang til denne problemstilling, gældende praksis for indgriben i sådanne sager, status på aktuelle konkrete sager samt oplæg til yderligere initiativer på området. Desuden beskrives praksis for adgang til fravær fra asylcentre, idet det har været tilkendegivet i medieomtalen, at styrelsen skulle have givet mindreårige tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer med hvem de har et ægteskab/ægteskabslignende forhold.

Det bemærkes, at Udlændingestyrelsen dags dato har iværksat en høring af indkvarteringsoperatørerne. Formålet med høring er, at få oplysninger fra operatørerne om sager vedrørende mindreårige personer, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med myndige ægtefæller/samlevere. Styrelsen modtager fortsat – trods udløbet af høringsfristen kl. 12.00 – svar på høringen, ligesom styrelsen i flere tilfælde er nødsaget til at kvalificere svarene fra operatørerne. Udlændingestyrelsen vil derfor ved et efterfølgende notat, der forventes fremsendt til departementet den 27. januar 2016, opsummere resultatet af høringsrunden.

Generelt om indkvartering af mindreårige

Børn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder uanset om de kommer til Danmark

som uledsagede mindreårige, som en del af en familie eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever. Grundlæggende er der en helt overordnet forpligtelse til fra styrelsens side at tage hensyn til barnets tarv i alle disse tilfælde.

I forhold til samliv/samlivsforhold tages der udgangspunkt i danske normer og regler, herunder i forhold til mulighed for ægteskab, seksuelle lavalder, jf. straffelovens § 222 m.v. Det betyder bl.a., at styrelsen aldrig vil kunne indkvartere et barn under 15 år sammen med en myndig person og dermed understøtte et ægteskabs- eller samlivsforhold.

Mindreårige asylansøgere m.fl., som opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller andre voksne, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Uledsagede mindreårige under 18 år indkvarteres som altovervejende udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og/eller Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, er der aftalt en fast praksis mellem Forsørgelseskontoret og 4. Asylkontor (UMI-teamet), hvorefter der altid skal ske underretning af Forsørgelseskontoret, såfremt asylsagsbehandlerne får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige

Tilsvarende underretter Kontoret for Økonomi og Indkvartering (Bookingen) Forsørgelseskontoret, såfremt der tilgår Bookingen oplysninger fra operatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet

(IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller samlevende. Underretningen til Forsørgelseskontoret skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år
Forsørgelseskontoret kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service. Er der tale om en uledsaget mindreårig vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter, med mindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution. Såfremt der er tale om en mindreårig, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke indgår i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale- eller indkvarteringsforanstaltninger.

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år
For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.

Adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret
Det har i medierne været beskrevet, at styrelsen skulle have givet mindreårige tilladelse til lovligt fravær fra centeret med henblik på ophold hos herboende, myndige person med udgangspunkt i et ægteskabs eller samlivsforhold mellem de pågældende.

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette

betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Aktuelle sager
Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

Den første sag vedrører en mindreårig kvindelig asylansøger fra Syrien, som ved indrejsen ultimo oktober 2015 er 14 år. Hun indrejser sammen med en 23-årig mand, som efter det oplyste er hendes ægtefælle. Pigen er gravid. Parret indkvarteres i første omgang sammen på modtagecenter. Indkvarteringsoperatøren underretter den lokale kommune om parret. Det fremgår bl.a. af underretningerne, at der er bekymring for pigens trivsel. Indkvarteringsoperatøren ansøger desuden i november Udlændingestyrelsen om indkvartering på omsorgsplads. Udlændingestyrelsen beslutter bl.a. henset til pigens alder, at parret ikke skal være indkvarteret sammen og planlægger i den forbindelse flytning af parret fra modtagecenter til hhv. børne- og voksencenter. Idet parret nægter at efterleve styrelsens anvisning om indkvartering på to forskellige centre,

træffer styrelsen afgørelse om flyttepåbud. Flytningen gennemføres medio november 2015. Parret er fortsat indkvarteret hver for sig.

Den anden sag vedrører en kvindelig iransk asylansøger på 14 år, som er indrejst med sin 28-årige samlever. Ansøger blev ved indrejsen i september 2015 registreret som født i 1998 (17 år). Parret indkvarteres sammen på modtagecenter. I forbindelse med OM-samtale i november 2015 oplyser ansøger dels at hun er 15 år og dels en fødedato i 2001. Ansøger bliver efterfølgende registreret med fødedato i februar 2001, dvs. at hun på indrejsetidspunktet var 14 år. Det er styrelsens foreløbige vurdering, at ansøger er 14 år. Bookingen underrettes i den forbindelse af sagsbehandleren i Asyl om sagen. Medio november underretter Bookingen Forsørgelseskontoret om sagen. Indkvarteringsoperatøren underretter samtidig den lokale kommune om parret. Kommunen vurderer efter samtale med parret, at de har bedst af at blive boende sammen. Indkvarteringsoperatøren har på ny i januar 2016 underrettet den lokale kommune, idet der nu er bekymring for ansøgers trivsel. Styrelsen er i dialog med indkvarteringsoperatøren om relevant indkvartering. Det bemærkes, at ansøger fylder 15 år i februar 2016.

Kommende initiativer i forhold til håndtering af mindreårige med ægtefælle/samlever

- Det er aftalt, at der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne
- Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år aldrig vil kunne indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever
- Det overvejes, om operatørernes forpligtelser i relation til mindreårige asylansøgere med ægtefæller/samlevere fremover skal fremgå direkte af operatørkontrakterne."

Lykke Sørensen har om Udlændingestyrelsens praksisnotat forklaret[52], at hun i dag ikke husker notatet, men hun kan se, at det har været forbi hendes afdeling. Hun tror, at de på et tidspunkt var inde over notatet, som de formentlig fik via Koncernøkonomi. Formentlig har de set på den retlige del af det. Hun ved ikke, om ministeren har modtaget notatet, men det vil hun tro. Hun vil tro, at notatet er bestilt af Koncernøkonomi, men ved ikke, om det skete på vegne af ministeren. Hun ved ikke, hvad ideen med notatet var, men antageligvis var det at få et overblik over den gældende praksis. Der var ikke i departementet særlig stort kendskab til, hvordan man i praksis indkvarterede asylansøgere.

Anne Nygaard Just har om Udlændingestyrelsens praksisnotat forklaret[53], at Line Skytte Mørk Hansen bad hende om at udarbejde et notat på baggrund af de oplysninger, som Udlændingestyrelsen havde sendt ind. Som sagsbehandler var det hendes opgave at skrive Udlændingestyrelsens oplysninger igennem og lægge notatet op til ministeren. Forud for, at det blev lagt til ministeren, var der en proces i ministeriet mellem hendes afdeling og Udlændingeafdelingen vedrørende de konkrete formuleringer. Hun kan ikke huske, om der var møder, hvor de drøftede notatets indhold, men der var en del skriftlig kommunikation om det. Hun tog udgangspunkt i notatet om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere, som var vedhæftet mail af 27. januar 2016 kl. 17.13 fra Lene Linnea Vejrum til Line Skytte Mørk Hansen, da hun udarbejdede sit notat. Ud over hende selv modtog Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, Lykke Sørensen og Jesper Gori også Udlændingestyrelsens notat. Hun fik ingen instrukser om, hvordan hun skulle ændre styrelsens notat i forbindelse med den gennemskrivning, hun lavede. De ændringer, der er foretaget, er formentlig foretaget af personer "længere oppe" i systemet. Hun lavede alene nogle sproglige rettelser i styrelsens tekst, og det er således ikke hende, der har ændret noget indholdsmæssigt. Notatet har formentlig været forbi hendes kontorchef, Anette Görtz, og hendes afdelingschef, Line Skytte Mørk Hansen, hvorefter det har været forbi Jesper Gori og Lykke Sørensen i Udlændingeafdelingen. Hun vil tro, at ændringerne primært er foretaget af Jesper Gori. Baggrunden for, at notatet blev forankret i hendes afdeling, var, at de sad med kapacitetsstyring, indkvarteringssystemet og tal på udlændingeområdet generelt set. Derfor landede notatet i første omgang hos dem, selvom

52 Afhøringsekstrakten, side 44.
53 Afhøringsekstrakten, side 339.

det ret hurtigt blev til en juridisk diskussion, som ikke burde være placeret i hendes afdeling. I første omgang var formålet med notatet at afdække omfanget af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere i det danske asylsystem og at finde ud af, hvad praksis var på dette tidspunkt.

Lene Linnea Vejrum har om Udlændingestyrelsens praksisnotat forklaret[54], at notatet er udarbejdet af Kontoret for Indkvarteringsvilkår, men hun har godkendt det. Notatet blev udarbejdet på grund af den voldsomme debat, der var, både politisk og i pressen, hvor det blev beskrevet sådan, at overgreb på mindreårige blev accepteret på danske asylcentre. Derfor blev de bedt om at beskrive, hvordan den type sager blev behandlet på daværende tidspunkt. Som det er beskrevet, var der ikke dengang nogen fast praksis i de tilfælde, hvor den mindreårige var 15 år eller derover. Disse par boede på centrene som alle andre par. Dog havde styrelsen særlige forpligtelser over for mindreårige, hvilket betød, at også operatørerne havde særlig fokus på denne gruppe. Hvis den mindreårige var under 15 år, blev parret i alle tilfælde adskilt. Det er hendes opfattelse, at beskrivelsen i notatet giver et retvisende billede af den dagældende praksis. De sagsbehandlede ikke alle de sager, hvor den mindreårige var over 15 år. De blev netop behandlet som alle andre par, og det var alene, hvis der var bekymring for den mindreårige, at styrelsen gik ind i sagen, men det skete også, hvis begge ægtefæller var over 18 år. Forskellen var alene, at der var en større forpligtelse til at holde øje med mindreårige. Foreholdt afsnittet "Generelt om indkvartering af mindreårige" og afsnittet "Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år", hvoraf fremgår blandt andet, at styrelsen på baggrund af en konkret vurdering ville beslutte, om et par skulle indkvarteres hver for sig, har hun forklaret, at den konkrete vurdering alene blev foretaget i tilfælde, hvor der var bekymring eller forelå noget socialfagligt. Dette afsnit er efterfølgende blevet misforstået, idet det er blevet udlagt sådan, at styrelsen hver gang foretog en konkret vurdering, men det var ikke tilfældet. På dette tidspunkt var udgangspunktet, at parrene boede sammen, hvis de ønskede det. Der kunne derefter ske noget i asylsagen, som gjorde, at styrelsen ændrede opfattelse. Det er sket flere gange. Det kunne f.eks. være en situation, hvor det viste sig, at der ikke alligevel var tale om en tæt relation, eller at parret ikke længere ønskede at bo sammen. Der kunne være mange ting, der gjorde, at parret ikke længere skulle være indkvarteret sammen. Der blev hele tiden lavet praksisændringer på Udlændingestyrelsens

54 Afhøringsekstrakten, side 403-404.

område. Det greb de an på forskellige måder. Indkvarteringsområdet er som udgangspunkt meget praktisk. Sagsbehandlingsområdet, herunder asylsager, er ikke et område, hun har haft ansvaret for, men på dette område blev der typisk lavet sagsbehandlingsvejledninger. Lovgivning på udlændingeområdet sker ret hurtigt og skal implementeres nærmest øjeblikkeligt. I sådanne tilfælde kan en sagsbehandlingsvejledning godt tage mere tid, hvorfor man kan være gået i gang med sagsbehandlingen, inden vejledningen foreligger. Adspurgt om, hvilke kriterier der skal være opfyldt ved ændring af administrativ praksis, har hun forklaret, at udlændingeområdet er meget politisk, og tingene sker meget hurtigt. Der kan således også komme meget hurtige praksisændringer, der skal implementeres, inden man kan nå at lave en vejledning færdig. I den bedste af alle verdener har man nået at beskrive, hvordan man vil gøre det, inden man går i gang, men det sker ikke altid. Fremgangsmåden ved praksisændringer på indkvarteringsområdet var forskellig, og det var ikke al praksis, som var skrevet ned. Hvis det var styrelsen selv, der traf beslutning om en praksisændring, ville det ofte være drøftet internt, og der ville ofte være skrevet et notat om det. Hvis det var noget, departementet havde været inde over, ville det også typisk være tilfældet. Det var dog ikke altid sådan. Der var også situationer, hvor de blot besluttede at gøre noget fremadrettet. Mange ting kunne opstå meget hurtigt, fordi der skete meget på området. F.eks. var der mange drøftelser om, hvem der skulle indkvarteres i teltlejrene. Det var drøftelser, de havde med departementet. Til sidst blev det besluttet, hvordan det skulle være, og det blev selvfølgelig skrevet ned, men ikke i et praksisnotat. Det var blot et notat, der lå på en sag. Hun havde blandt andet drøftelser med Ditte Kruse Dankert om, hvad man kunne på indkvarteringsområdet.[55] Hun ved også, at Ditte Kruse Dankert havde nogle drøftelser med Jesper Gori om, at man kunne rigtig meget. Holdningen var, at man kunne vælge at indkvartere på mange forskellige måder, hvis der blot var saglige hensyn bag det. Det blev drøftet, hvor langt man kunne gå, og som eksempel blev det nævnt, at man i Danmark kunne vælge i det hele taget at indkvartere mænd og kvinder adskilt på mande- og kvindecentre. Det var holdningen, at man kunne gå langt, fordi der var tale om en midlertidig situation, mens de pågældendes asylsager blev behandlet. Det vigtigste var, at de blev sikret et sted at bo samt mad, tøj og andre fornødenheder. Det var Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, der havde denne drøftelse. Styrelsen er typisk den mere praktiske og udførende myndighed. Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert var vant

55 Afhøringsekstrakten, side 406.

til at vende forskellige ting, fordi Jesper Gori tidligere havde været kontorchef i styrelsen, hvor Ditte Kruse Dankert var hans souschef. Hun vil tro, at det er en medarbejder i Ditte Kruse Dankerts kontor, der har skrevet det første udkast til styrelsens andel af notatet, og hun tror også, at Ditte Kruse Dankert var en del inde over det.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[56], at hun udarbejdede notatet, men hun går ud fra, at Kristina Rosado også var inde over notatet. Formålet med notatet var først og fremmest at beskrive praksis på området. Udlændingestyrelsen forsøgte ligeledes at lægge op til, hvilke initiativer man kunne tage på området. Indholdet af notatet havde ikke været drøftet med departementet, inden det blev sendt til departementet. Som hun husker det, var hun ikke involveret i drøftelser med departementet om departementets efterfølgende arbejde med notatet, inden hun modtog notatet i høring ved mail den 29. januar 2016.

Det fremgår af sagens oplysninger, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet lagde notatet over på et dokument oprettet med ministeriets eget brevpapir og arbejdede videre med notatet. Den 27. januar 2016 kl. 17.40 sendte Jesper Gori således en mail til sig selv vedhæftet "Notat om barnebrude". I mailen var anført:

> "...
> Mine umiddelbare bemærkninger – konklusionen er vel, at Udlændingestyrelsens initiativer bør sikre, at børn *som udgangspunkt* ikke kan indkvarteres med ægtefæller/samlevere, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.
>
> Evt. tilføjelse om retten til familieliv ved længerevarende ophold (hvor den pågældende ikke fylder 18 år)?"

Den tilrettede udgave af notatet, der var vedhæftet mailen, så således ud:

56 Afhøringsekstrakten, side 440.

== AKT 82171 == Dokument 2 == [Notat om barnebrude{F2#194592#1#194590#10}.docx] ==

Notat

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere

Dato: 27. januar 2016

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Koncernøkonomi
Slotsholmsgade 10
Post 1216 København K
Tel. 7226 8400
Mail uibm@uibm.dk
Web www.uibm.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Anne Nygaard Just
Tel. 6198 3362
Mail anj@uibm.dk

Sagsnr. 2016 - 970

Baggrund

Med afsæt i den svenske debat har Dder har de seneste dage været en del medieomtale af, om forholdene mindreårige asylansøgerefor børn – de såkaldte "barnebrude", – – – der potentielt kan være tvungettvinges ind i ægteskab/ægteskabslignende forhold, skal kunne indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever under asylsagens behandling her i landet.

Herunder beskrives i kort form Udlændingestyrelsens tilgang til denne problemstilling, gældende praksis for indgriben i sådanne sager, status på aktuelle konkrete sager samt oplæg til yderligere initiativer på området. Desuden beskrives praksis for adgang til fravær fra asylcentre, idet det har været tilkendegivet i medieomtalen, at styrelsen skulle have givet mindreårige tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, med hvem de har et ægteskab/ægteskabslignende forhold.

Udlændingestyrelsen iværksatte i går en høring af indkvarteringsoperatørerne. Formålet med høring er, at få oplysninger fra operatørerne om sager vedrørende mindreårige personerasylansøgere, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med myndige ægtefæller/samlevere. Styrelsen modtager fortsat svar på høringen, ligesom styrelsen i flere tilfælde er nødsaget til at kvalificere svarene fra operatørerne. Udlændingestyrelsen eftersender et notat, der opsummerer resultatet af høringsrunden.

Generelt om indkvartering af mindreårige

AsylansøgerbBørn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede mindreårige, som en del af en familie eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever. Grundlæggende er der en ~~helt overordnet~~ forpligtelse til ~~fra styrelsens side~~ at tage hensyn til barnets tarv i alle disse tilfælde.

I forhold til samliv/samlivsforhold tages der udgangspunkt i danske normer og regler, herunder i forhold til mulighed for ægteskab, den seksuelle lavalder, jf. straffelovens § 222 m.v. Det betyder bl.a., at styrelsen ~~aldrig vil kunne~~ ikke kan indkvartere et barn under 15 år sammen med en myndig person og dermed understøtte et ægteskabs- eller samlivsforhold.

Mindreårige asylansøgere m.fl., som opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller andre voksne, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Uledsagede mindreårige under 18 år indkvarteres som altovervejende udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og/eller Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, er der for at sikre en tæt koordination mellem de involverede kontorer i styrelsen aftalt en fast praksis, hvorefter der altid skal ske underretning af relevante kontorer, såfremt asylsagsbehandlerne får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Tilsvarende underrettes relevante kontorer, såfremt der tilgår oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet (IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller samlevende. Underretningerne skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Udlændingestyre~~ls~~en kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Er der tale om en uledsaget mindreårig under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter, med mindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution.

Såfremt der er tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke hidtil har indgået i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale- eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger.

Kommentar [F1]: Jeg forstår, at det ikke længere muliggøres i kraft af indkvarteringen hver for sig. Men det står måske lidt uklart.

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder beslutte, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.

Adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Det har i medierne været beskrevet, at styrelsen skulle have givet mindreårige tilladelse til lovligt fravær fra centeret med henblik på ophold hos herboende, myndige person med udgangspunkt i et ægteskabs- eller samlivsforhold mellem de pågældende.

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Aktuelle sager

Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

Den første sag vedrører en mindreårig kvindelig asylansøger fra Syrien, som ved indrejsen ultimo oktober 2015 er 14 år. Hun indrejser sammen med en 23-årig mand, som efter det oplyste er hendes ægtefælle. Pigen er gravid. Parret indkvarteres i første omgang sammen på modtagecenter. Indkvarteringsoperatøren underretter den lokale kommune om parret. Det fremgår bl.a. af underretningerne, at der er bekymring for pigens trivsel. Indkvarteringsoperatøren ansøger desuden i november Udlændingestyrelsen om indkvartering på omsorgsplads. Udlændingestyrelsen beslutter bl.a. henset til pigens alder, at parret ikke skal være indkvarteret sammen og planlægger i den forbindelse flytning af parret fra modtagecenter til hhv. børne- og voksencenter. Idet parret nægter at efterleve styrelsens anvisning om indkvartering på to forskellige centre, træffer styrelsen afgørelse om flyttepåbud. Flytningen gennemføres medio november 2015. Parret er fortsat indkvarteret hver for sig.

Den anden sag vedrører en kvindelig iransk asylansøger på 14 år, som er indrejst med sin 28-årige samlever. Ansøger blev ved indrejsen i september 2015 registreret som født i 1998 (17 år). Parret indkvarteres sammen på modtagecenter. I forbindelse med oplysnings- og motivsamtalen i november 2015 oplyser ansøger dels at hun er 15 år og dels en fødedato i 2001. Ansøger bliver efterfølgende registreret med fødedato i februar 2001, dvs. at hun på indrejsetidspunktet var 14 år. Det er styrelsens foreløbige vurdering, at ansøger er 14 år. Øvrige relevante kontorer underrettes i den forbindelse om sagen. Indkvarteringsoperatøren underretter samtidig den lokale kommune om parret. Kommunen vurderer efter samtale med parret, at de har bedst af at blive boende sammen. Indkvarteringsoperatøren har på ny i januar 2016 underrettet den lokale kommune, idet der nu er bekymring for ansøgers trivsel. Styrelsen er i dialog med indkvarteringsoperatøren om relevant indkvartering. Det bemærkes, at ansøger fylder 15 år i februar 2016.

Udlændingestyrelsens initiativer i forhold til håndtering af mindreårige med ægtefælle/samlever

- Det er aftalt, at der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.
- Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ~~aldrig vil kunne~~ ikke kan indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.
- For mindreårige over 15 år, foretages der en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste. Endvidere vil der blive set på aldersforskellen mellem ægtefællerne/samleverne.

Kommentar [F2]: Som vi talte om: bør vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv. Børn indkvarteres jo også i børnecentre, selvom der er familie her i landet, som kan tage godt vare på børnene, medmindre børnene mistrives på centrene: også selvom det vel vil være i barnets tarv at blive privat indkvarteret fx hos en mormor, som det 14- eller 16-årige barn kender og er tryg ved.

Side 4/4

Lykke Sørensen har om notatet forklaret[57], at den version af udkast til notatet, som Jesper Gori sendte til sig selv den 27. januar 2016 kl. 17.40, var oprettet på Koncernøkonomis brevpapir, fordi sagen var deres. Det var derfor Koncernøkonomis udkast – formentlig med Udlændingestyrelsens bidrag – som de arbejdede videre med. Udlændingeafdelingen var lovafdelingen og blev derfor inddraget mere og mere. Det blev på den baggrund også deres sag. Hun går ud fra, at de blev inddraget, fordi Koncernøkonomi ville have en vurdering af, om det var i overensstemmelse med reglerne. Hun tror ikke, at hun var involveret i den første gennemskrivning af notatet. Det var nok Jesper Gori. På et tidspunkt blev også en yngre fuldmægtig involveret i sagen. Foreholdt Jesper Goris mail til sig selv, hvori han anførte "evt. tilføjelse om retten til familieliv ved længerevarende ophold", og adspurgt til, om hun ved, hvad denne bemærkning henviste til, har hun forklaret, at det bliver et gæt, men hun vil tro, at det handlede om, at hvis man havde opholdt sig lidt længere i asylsystemet og ikke var fyldt 18 år, kunne det også have betydning. Sammenholdt med den forudgående sætning, hvor Jesper Gori henviste til barnets tarv, vil hun tro, at det var overvejelser om, at der ud over hensynet til barnets tarv og børnekonventionen var spørgsmål i relation til EMRK artikel 8. Foreholdt, at der i denne version af notatet var indsat en ny bullet om Udlændingestyrelsens initiativer vedrørende mindreårige over 15 år, og at der samme sted var indsat en kommentar om at vende udgangspunktet om, har hun forklaret, at hun ikke tror, at hun kendte afsnittet på dette tidspunkt. Hun ved ikke, hvem der satte kommentaren ind. Hun tror dog, at det relaterede sig til det spørgsmål, der også opstod senere; om de pågældende som udgangspunkt kunne adskilles, hvorefter der blev indledt sagsbehandling, eller om sagsbehandlingen skulle indledes, allerede inden parrene blev adskilt.

Uffe Toudal Pedersen har om notatet forklaret[58] bl.a., at der først kom et udkast til notatet fra Udlændingestyrelsen, der blandt andet beskrev den daværende ordning. Det var ikke sådan, at man ikke allerede gjorde noget. Hvis der var ægtepar, hvor den ene var under 15 år, blev de også dengang skilt ad. I de tilfælde, hvor den mindreårige var mellem 15 og 18 år, lod man parret blive sammen, men der var en skærpet opmærksomhed omkring parret, hvor man blandt andet holdt øje med, om der var mistrivsel. Notatet indeholdt desuden

57 Afhøringsekstrakten, side 44-45.
58 Afhøringsekstrakten, side 76.

et afsnit om, hvad man kunne tænke sig i forhold til at stramme op, så man kunne gøre endnu mere for at have fokus på disse par. Udlændingestyrelsens oplæg blev sendt til Koncernøkonomi, der arbejdede videre på notatet, som blev godkendt den 9. februar 2016. Som han husker det, var oplægget fra styrelsen, at man skulle skærpe den processuelle opmærksomhed om sagerne. Jesper Gori foreslog i forbindelse med Udlændingeafdelingens bidrag til notatet – formentlig for at imødekomme ministerens ønsker – at vende udgangspunktet om, således at udgangspunktet blev, at parrene skulle adskilles, medmindre særlige hensyn, herunder hensynet til barnets tarv, tilsagde, at de ikke skulle adskilles.

Jesper Gori har om notatet forklaret[59], at han var involveret i at udarbejde notatet. Der blev udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi. Udkastet blev sendt til Lykke Sørensen, som bad ham se på notatet. Hans bemærkning i mailen af 27. januar 2016 kl. 17.40 var, vil han tro, en påmindelse til ham selv om hans umiddelbare refleksioner efter at have skimmet notatet igennem. Det var først på et senere tidspunkt, at han blev klar over, at Koncernøkonomi havde lagt Udlændingestyrelsens notat over på departementets brevpapir.[60] Han tror ikke, at han på daværende tidspunkt så Udlændingestyrelsens notat. Foreholdt beskrivelsen af den dagældende ordning i notatet har han forklaret, at de godt kunne læse beskrivelsen af ordningen, men de var i tvivl om, hvordan det forholdt sig i virkeligheden. Udlændingestyrelsens praksis lagde op til en almindelig vurdering, og det blev ikke udfordret, om der i de tilfælde, hvor der ikke forelå børnefaglige oplysninger om trivselsproblemer, alligevel kunne være tale om et tvangsægteskab. Deres vurdering var, at ministeren ønskede en ordning, der var langt fra den ordning, som Udlændingestyrelsen beskrev. Ministeren ønskede ikke alene at foretage adskillelse, når der var konkrete indikationer på tvang, men tillige, når der var en risiko for tvang. Han kan ikke forklare, hvorfor sagen var placeret hos Koncernøkonomi. Indkvarteringsområdet håndteres i Koncernstyring. Da sagen blev oprettet, vidste man godt, at området generelt henhørte under Koncernøkonomi, og nogle skal "skrive for". Det var helt klart, at de juridiske overvejelser, der måtte være, næppe var overvejelser, der skulle foretages i Koncernøkonomi. Notatet blev forstået som et forsøg på at følge op på ministerens ønsker. Det

59 Afhøringsekstrakten, side 238.
60 Afhøringsekstrakten, side 241-242.

var et forsøg på at optegne en ordning, som ministeren kunne godkende. Han ved ikke, hvem der besluttede, at det pågældende notat skulle udarbejdes.

Den 28. januar 2016 kl. 9.26 sendte Jesper Gori endnu en mail til sig selv vedhæftet en yderligere redigeret version af notatet, der nu havde følgende indhold:

== AKT 82170 == Dokument 2 == [Notat om barnebrude{F2#194592#1#194590#10}.docx] ==

Notat

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Notat om ~~Udlændingestyrelsens praksis i sager om~~ indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen ~~-~~med personer, som angives at være ægtefælle~~r~~ eller samlevere~~e~~

Dato: 27. januar 2016

Udlændinge-, Integrations- og B

Formateret: Overskrift 1

Koncernøkonomi
Slotsholmsgade 10
Post 1216 København K
Tel. 7226 8400
Mail uibm@uibm.dk
Web www.uibm.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Anne Nygaard Just
Tel. 6198 3362
Mail anj@uibm.dk

Sagsnr. 2016 - 970

Baggrund

Med afsæt i en svensk debat har der ~~Der har~~ de seneste dage været en del medieomtale af, om mindreårige asylansøgere m.fl. ~~forholdene for børn~~ – de såkaldte "barnebrude", – der potentielt er blevet tvunget ~~tvinges~~ ind eller tvinges ind i et ægteskab/ægteskabslignende forhold, skal kunne indkvarteres med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Herunder beskrives ~~i kort form~~ Udlændingestyrelsens praksis~~tilgang til denne problemstilling~~, vedrørende indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlevere. ~~gælden de praksis for indgriben i sådanne sager, status på aktuelle konkrete sager samt oplæg til yderligere initiativer på området.~~ I den forbindelse ~~Desuden~~ beskrives praksis for adgang til fravær fra asylcentre, da~~idet det har været tilkendegivet i medieomtalen, at~~ styrelsen ifølge medieomtalen skulle have givet mindreårige tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, som angives at være en ~~med hvem de har et~~ægtefælle eller samlever. ~~ægteskab/ægteskabslignende forhold.~~

I forlængelse af ~~anledning af~~ medieomtalen ~~Udlændingestyrelsen~~ har Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger ~~iværksatte i går en høring af~~fra ~~-~~indkvarteringsoperatørerne for at tilvejebringe aktuelle ~~. Formålet med høring er, at få~~ oplysninger ~~fra operatørerne~~ om sager vedrørende mindreårige ~~personer~~asylansøgere m.fl, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med personer, der angives at være ~~myndige~~ ægtefælle~~r~~/ eller samlevere. ~~Styrelsen modtager fortsat svar på høringen, ligesom styrelsen i flere tilfælde er nødsaget til at kvalificere svarene fra operatørerne. Udlændingestyrelsen eftersender et notat, der opsummerer resultatet af høringsrunden.~~

Udlændingestyrelsens praksis for ~~Generelt om~~ indkvartering af mindreårige udlændinge

AsylansøgerbBørn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede mindreårige, som en del af en familie eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever. Det afgørende for indkvarteringen er i første række ~~Grundlæggende er der en helt overordnet forpligtelse til fra styrelsens side at tage~~ hensynet til barnets tarv ~~i alle disse tilfælde~~.

Ved indkvarteringen gælder danske regler og normer, herunder den seksuelle lavalder, jf. ~~I forhold til samliv/samlivsforhold tages der udgangspunkt i danske normer og regler, herunder i forhold til mulighed for ægteskab, seksuelle lavalder,~~ jf. straffelovens § 222 m.v. Det indebærer ~~betyder bl.a.~~, at styrelsen aldrig ~~vil kunne~~ indkvartere et barn under 15 år sammen med en myndig person, der ikke er den pågældendes forælder eller omsorgsperson, f.eks. en bror eller søster. ~~og dermed understøtte et ægteskabs- eller samlivsforhold.~~

Mindreårige asylansøgere m.fl., som opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller en anden omsorgsperson, ~~andre voksne~~, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Udlændingestyrelsen er dog ved indkvarteringen opmærksom på, hvorvidt den myndige person reelt er en omsorgsperson, eller hvorvidt den myndige person søger at omgå indkvarteringsreglerne ved at angive, at pågældende er f.eks. onkel til den uledsagede.

Uledsagede mindreårige under 18 år indkvarteres ~~som altovervejende udgangspunkt~~ på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne ~~og Udlændingestyrelsen~~, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og~~/eller~~ Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedrørende~~.~~ mindreårige, er der ~~for at sikre en tæt koordination mellem de involverede kontorer aftalt~~ en fast praksis, hvorefter der altid udveksles oplysninger mellem asylkontorerne og indkvarteringsområdet, ~~skal ske underretning af relevante kontorer,~~ hvis det i forbindelse med asylsagsbehandlingen eller indkvarteringen kommer frem, at ~~såfremt asylsagsbehandlerne får kendskab til~~ en uledsaget mindreårig~~, som efter det oplyste~~ angiveligt har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. ~~Tilsvarende underrettes relevante kontorer, såfremt der tilgår oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne, eller det ved opslag i indkvarteringssystemet (IBS) konstateres, at en mindreårig er registreret som gift eller sam-~~

~~levende~~. Udvekslingen af oplysninger skal sikre, at ~~nderretningerne skal sikre,~~ at den~~ r tages stilling til, om den~~ mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Udlændingestyre~~ls~~en kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Er der tale om en uledsaget mindreårig under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter, med mindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution.

Såfremt der er tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke hidtil har indgå~~ret~~ i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale- eller indkvarteringsforanstaltninger.

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige mellem ~~over~~ 15 – 18 år, som angiveligt lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person ~~over 15 år~~ på eller i tilknytning til et asylcenter, beslutter ~~vil~~ styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder ~~beslutte~~, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering ~~vil~~ indgår indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste, jf. hensynet til barnets tarv.

Adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Det har i medierne været beskrevet, at styrelsen skulle have givet mindreårige tilladelse til lovligt fravær fra centeret med henblik på ophold hos herboende, myndige person for at indgå ~~med udgangspunkt~~ i e~~t ægteskabs eller~~ samlivsforhold ~~mellem de pågældende~~.

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær~~,~~ fra et asylcenter, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

Kommentar [F1]: Er det i situationer, hvor de allerede er indkvarteret sammen, men hvor der tilgår oplysninger om "ægteskab" eller lignende?

Kommentar [F2]: Jeg forstår, at det ikke længere muliggøres i kraft af indkvarteringen hver for sig. Men det står måske lidt uklart.

Kommentar [F3]: Uanset hvad skal vi vel sørge for, at vedkommende ikke længere indkvarteres med denne person, da forældrene har en anden kulturel opfattelse end gældende normer i Danmark, jf. barnets tarv

Kommentar [F4]: Dette opfatter jeg som en beskrivelse af gældende praksis. Det er for denne gruppe, at vi skal overveje en anden praksis.

Side 3/5

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Kommentar [F5]: Kan vi afvise, at den meddelte tilladelse til fravær er blevet misbrugt? – grundlag for at skærpe praksis?

Aktuelle sager

Kommentar [F6]: Bør flyttes til relevant afsnit om praksis.

Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

Den første sag vedrører en mindreårig kvindelig asylansøger fra Syrien, som ved indrejsen ultimo oktober 2015 er 14 år. Hun indrejser sammen med en 23-årig mand, som efter det oplyste er hendes ægtefælle. Pigen er gravid. Parret indkvarteres i første omgang sammen på modtagecenter. Indkvarteringsoperatøren underretter den lokale kommune om parret. Det fremgår bl.a. af underretningerne, at der er bekymring for pigens trivsel. Indkvarteringsoperatøren ansøger desuden i november Udlændingestyrelsen om indkvartering på omsorgsplads. Udlændingestyrelsen beslutter bl.a. henset til pigens alder, at parret ikke skal være indkvarteret sammen og planlægger i den forbindelse flytning af parret fra modtagecenter til hhv. børne- og voksencenter. Idet parret nægter at efterleve styrelsens anvisning om indkvartering på to forskellige centre, træffer styrelsen afgørelse om flyttepåbud. Flytningen gennemføres medio november 2015. Parret er fortsat indkvarteret hver for sig.

Den anden sag vedrører en kvindelig iransk asylansøger på 14 år, som er indrejst med sin 28-årige samlever. Ansøger blev ved indrejsen i september 2015 registreret som født i 1998 (17 år). Parret indkvarteres sammen på modtagecenter. I forbindelse med oplysnings- og motivsamtalen i november 2015 oplyser ansøger dels at hun er 15 år og dels en fødedato i 2001. Ansøger bliver efterfølgende registreret med fødedato i februar 2001, dvs. at hun på indrejsetidspunktet var 14 år. Det er styrelsens foreløbige vurdering, at ansøger er 14 år. Øvrige relevante kontorer underrettes i den forbindelse om sagen. Indkvarteringsoperatøren underretter samtidig den lokale kommune om parret. Kommunen vurderer efter samtale med parret, at de har bedst af at blive boende sammen. Indkvarteringsoperatøren har på ny i januar 2016 underrettet den lokale kommune, idet der nu er bekymring for ansøgers trivsel. Styrelsen er i dialog med indkvarteringsoperatøren om relevant indkvartering. Det bemærkes, at ansøger fylder 15 år i februar 2016.

Udlændingestyrelsens initiativer i forhold til håndtering af mindreårige med ægtefælle/samlever

- Det er aftalt, at der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.

- Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ~~aldrig vil kunne ikke kan~~ indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.
- For mindreårige over 15 år, foretages der en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste. Endvidere vil der blive set på aldersforskellen mellem ægtefællerne/samleverne.

Kommentar [F7]: Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv? Børn indkvarteres jo også i børnecentre, selvom der er familie her i landet, som kan tage vare på børnene, medmindre børnene mistrives på centrene: også selvom det isoleret set vil være i barnets tarv at blive privat indkvarteret fx hos en mormor, som det 14-eller 16-årige barn kender og er tryg ved.

Side 5/5

Senere samme dag kl. 14.24 sendte Jesper Gori en mail til chefkonsulent i Familiesammenføringskontoret Merete Milo og fuldmægtig i samme kontor Anna-Sophie Saugmann-Jensen (begge Udlændinge-, Bolig- og Integrationsministeriet) med en revideret udgave af notatet, der nu blandt andet var tilføjet udkast til ministeriets overvejelser og indstilling:

== AKT 82169 == Dokument 2 == [Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller.docx] ==

Notat

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Dato: 27. januar 2016

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Koncernøkonomi
Slotsholmsgade 10
Post 1216 København K
Tel. 7226 8400
Mail uibm@uibm.dk
Web www.uibm.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Anne Nygaard Just
Tel. 6198 3362
Mail anj@uibm.dk

Sagsnr. 2016 - 970

Notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever

1. Indledning

Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der de seneste dage været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Ifølge medieomtalen skulle Udlændingestyrelsen tillige have givet mindreårige asylansøgere tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, som angives at være en ægtefælle eller samlever.

I forlængelse af medieomtalen har Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at tilvejebringe aktuelle oplysninger om sager vedrørende mindreårige asylansøgere, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med personer, der angives at være ægtefælle eller samlever. Der henvises til bilag x for en nærmere beskrivelse af sådanne aktuelle sager.

Der skal tages stilling til, om Udlændingestyrelsen nuværende praksis bør tilrettes.

2. Udlændingestyrelsens nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere

Udlændingestyrelsen har om nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere oplyst følgende:

Asylansøgerbørn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede, som en del af en familie, eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever.

Efter udlændingeloven træffer Udlændingestyrelsen bestemmelse om indkvartering af asylansøgere, herunder også mindreårige asylansøgere. Det er i forarbejderne præciseret, at styrelsens virksomhed i den forbindelse har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Det afgørende for indkvarteringen er i første række hensynet til barnets tarv.

Til brug for Udlændingestyrelsens fastlæggelse af, hvor en asylansøger skal indkvarteres, inddrages danske regler og normer, herunder den seksuelle lavalder (straffelovens § 222) mv. Det betyder, at styrelsen ikke indkvarterer et barn under 15 år sammen med en myndig person, der ikke er den pågældendes forælder eller omsorgsperson, f.eks. en bror eller søster.

Kommentar [F1]: Hvad tænkes der herved på?

Mindreårige asylansøgere, der opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller en anden omsorgsperson, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Udlændingestyrelsen er ved bestemmelsen om indkvarteringen opmærksom på, hvorvidt den myndige person reelt er en omsorgsperson, eller hvorvidt den myndige person søger at omgå praksis for indkvartering ved at angive, at pågældende er f.eks. onkel til den uledsagede.

Uledsagede mindreårige asylansøgere under 18 år indkvarteres som udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedrørende mindreårige, er der en fast praksis, hvorefter der altid udveksles oplysninger mellem asylkontorerne og indkvarteringsområdet, hvis det i forbindelse med asylsagsbehandlingen eller indkvarteringen kommer frem, at en uledsaget mindreårig asylansøger angiveligt har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Udvekslingen af oplysninger skal sikre, at den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Udlændingestyrelsen kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige asylansøgere under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Kommentar [F2]: Er det i situationer, hvor de allerede er indkvarteret sammen, men hvor der tilgår oplysninger om "ægteskab" eller lignende?

Er der tale om en uledsaget mindreårig asylansøger under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter, medmindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution.

Er der tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke indtil tidspunktet for indkvarteringen har indgået i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger. [Efter praksis har det hidtil været det altovervejende udgangspunkt, at mindreårige under 15 år ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever, men der er dog enkelte eksempler på, at dette faktisk har fundet sted.]

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige mellem 15-18 år, som angiveligt lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person på eller i tilknytning til et asylcenter, beslutter styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering indgår indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste, jf. hensynet til barnets tarv.

Kommentar [F3]: Dette opfatter jeg som en beskrivelse af gældende praksis. Det er for denne gruppe, at vi skal overveje en anden praksis.

Særligt om adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær fra et asylcenter, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Kommentar [F4]: Kan vi afvise, at den meddelte tilladelse til fravær er blevet misbrugt? – grundlag for at skærpe praksis?

3. Overvejelser

Udlændingestyrelsen har peget på følgende initiativer i forhold til spørgsmålet om indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlever:

1. Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ikke kan indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.

Side 3/5

2. For mindreårige over 15 år skal der foretages en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste. Endvidere vil der blive set på aldersforskellen mellem ægtefællerne/samleverne.

3. Der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.

Ad 1.
Ministeriet er enigt i, at mindreårige under 15 år aldrig skal kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever. Det vurderes således, at hensynet til barnets tarv i alle sådanne tilfælde med styrke taler for, at der ikke foretages indkvartering som par i denne situation.

Det vurderes endvidere, at Udlændingestyrelsen bør [søge at] indkvartere parterne på forskellige centre, således at myndighederne ikke (indirekte) bidrager til, at der faktisk etableres et samliv mellem parterne.

Ad 2.
Ministeriet finder, at det klare udgangspunkt i alle tilfælde – og dermed også i tilfælde, hvor der er tale om en mindreårige over 15 år – skal være, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever.

Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger som saglighed og lighed.

Til gengæld stilles der ikke krav om, at det ved Udlændingestyrelsens vurdering af, hvor indkvartering skal finde sted, f.eks. indgår, om der er tale om et ægteskab, der kan anerkendes efter dansk ret.

Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, der begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering skal ske.

Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige i asylsystemet bestemmes med henblik på at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.

Kommentar [F5]: Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv? Børn indkvarteres jo også i børnecentre, selvom der er familie her i landet, som kan tage vare på børnene, medmindre børnene mistrives på centrene: også selvom det isoleret set vil være i barnets tarv at blive privat indkvarteret fx hos en mormor, som det 14-eller 16-årige barn kender og er tryg ved.

I relation til indkvartering af mindreårige bemærkes, at også uledsagede mindreårige med familie her i landet som udgangspunkt indkvarteres på asylcentre, medmindre barnets tarv åbenbart taler herimod. Det betyder f.eks., at en mindreårig på 16 år, der har bedsteforældre med ophold her i landet, og som er indkvarteret på et asylcenter og ikke mistrives på dette center, vil skulle opfylde 6-måneders-kravet for at få tilladelse til privat indkvartering.

Det vurderes dog, at hensynet til barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til barnets tarv også i øvrigt med styrke taler derfor.

Det foreslås derfor, at udgangspunktet om, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, fraviges for mindreårige over 15 år i tilfælde, hvor dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Forslaget indebærer ikke, at parret i disse tilfælde indkvarteres sammen som ægtefæller/samlevere, dvs. f.eks. i samme lejlighed eller værelse; i stedet vil der skulle være tale om individuelle indkvarteringer på hvert sit værelse/i hvert sit rum, men på samme center, således at det står parterne frit for at udøve et samliv, uden at dette begrænses af en geografisk afstand mellem indkvarteringsstederne.

4. Indstilling

På denne baggrund indstilles det, at Udlændingestyrelsens praksis ved indkvartering af mindreårige fremover tilrettelægges således,

- at mindreårige under 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, og

- at mindreårige på mindst 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Desuden indstilles det, at styrelsens praksis i sager om midlertidig fravær fra asylcentret tilrettelægges i overensstemmelse med ovenstående retningslinjer.

Merete Milo sendte senere samme dag kl. 14.59 sine bemærkninger til notatet til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen:

> "...
> Ad. Gruppen over 15 år
>
> Det fremgår af indstillingen, at mindreårige på mindst 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.
>
> Det efterlader indtrykket, at samme indkvartering kun bør ske rent undtagelsesvist.
>
> Af notatet fremgår:
>
> "Det vurderes dog, at hensynet til barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til barnets tarv også i øvrigt med styrke taler derfor."
>
> Vil det i realiteten betyde, at samme indkvartering bliver mere almindeligt? Har de ikke ofte haft et forudgående samliv?
> ..."

Af Jesper Goris svar kl. 15.19 fremgår:

> "...
> Tanken er, at alle betingelser skal være opfyldt – det præciserer jeg."

Merete Milo har herom forklaret[61], at der var udarbejdet et notat i Koncernstyring, som Jesper Gori havde bedt Anna-Sophie Saugmann-Jensen og hende om at komme med bemærkninger til, men hun husker det ikke nærmere. Det har været en høring blandt mange for hende. Hun kan se, at hun havde læst

61 Afhøringsekstrakten, side 367-368.

notatet og forstået det sådan, at indkvartering af par sammen kun skulle ske undtagelsesvist, men ved at læse notatets opregning af de relevante kriterier havde hun konkluderet, at der oftest ikke ville kunne ske adskillelse. Parrene ville oftest have kendt hinanden og have haft et forudgående samliv. Det var det, hun mente, med sit spørgsmål i mailen til Jesper Gori om, hvorvidt undtagelsesmulighederne "i realiteten [vil] betyde, at samme indkvartering bliver mere almindeligt".

Den 28. januar 2016 kl. 16.47 sendte Jesper Gori en mail til Lykke Sørensen vedhæftet et revideret udkast til notatet. I mailen var anført:

> "...
> Jeg har fået Merete og Anna-Sophie til at løbe det igennem – men det er jo svært [at] sige noget meget klart og fast (og klogt) om, hvor grænsen går.
> ..."

Det reviderede udkast var sålydende:

== AKT 82168 == Dokument 2 == [Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller.docx] ==

Notat

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Dato: 27. januar 2016

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Koncernøkonomi
Slotsholmsgade 10
Post 1216 København K
Tel. 7226 8400
Mail uibm@uibm.dk
Web www.uibm.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Anne Nygaard Just
Tel. 6198 3362
Mail anj@uibm.dk

Sagsnr. 2016 - 970

Notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever

1. Indledning

Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der de seneste dage været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Ifølge medieomtalen skulle Udlændingestyrelsen tillige have givet mindreårige asylansøgere tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, som angives at være en ægtefælle eller samlever.

I forlængelse af medieomtalen har Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at tilvejebringe aktuelle oplysninger om sager vedrørende mindreårige asylansøgere, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med personer, der angives at være ægtefælle eller samlever. Der henvises til bilag x for en nærmere beskrivelse af sådanne aktuelle sager.

Der skal tages stilling til, om Udlændingestyrelsens nuværende praksis bør tilrettes.

2. Udlændingestyrelsens nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere

Udlændingestyrelsen har om nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere oplyst følgende:

Asylansøgerbørn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede, som en del af en familie, eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever.

Efter udlændingeloven træffer Udlændingestyrelsen bestemmelse om indkvartering af asylansøgere, herunder også mindreårige asylansøgere. Det er i forarbejderne præciseret, at styrelsens virksomhed i den forbindelse har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Det afgørende for indkvarteringen er i første række hensynet til barnets tarv.

Til brug for Udlændingestyrelsens fastlæggelse af, hvor en asylansøger skal indkvarteres, inddrages danske regler og normer, herunder den seksuelle lavalder (straffelovens § 222) mv. Det betyder, at styrelsen ikke indkvarterer et barn under 15 år sammen med en myndig person, der ikke er den pågældendes forælder eller omsorgsperson, f.eks. en bror eller søster.

Kommentar [F1]: Hvad tænkes der herved på?

Mindreårige asylansøgere, der opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller en anden omsorgsperson, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Udlændingestyrelsen er ved bestemmelsen om indkvarteringen opmærksom på, hvorvidt den myndige person reelt er en omsorgsperson, eller hvorvidt den myndige person søger at omgå praksis for indkvartering ved at angive, at pågældende er f.eks. onkel til den uledsagede.

Uledsagede mindreårige asylansøgere under 18 år indkvarteres som udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedrørende mindreårige, er der en fast praksis, hvorefter der altid udveksles oplysninger mellem asylkontorerne og indkvarteringsområdet, hvis det i forbindelse med asylsagsbehandlingen eller indkvarteringen kommer frem, at en uledsaget mindreårig asylansøger angiveligt har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Udvekslingen af oplysninger skal sikre, at den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Udlændingestyrelsen kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige asylansøgere under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Kommentar [F2]: Er det i situationer, hvor de allerede er indkvarteret sammen, men hvor der tilgår oplysninger om "ægteskab" eller lignende?

Er der tale om en uledsaget mindreårig asylansøger under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter,

medmindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution.

Er der tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke indtil tidspunktet for indkvarteringen har indgået i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger. [Efter praksis har det hidtil været det altovervejende udgangspunkt, at mindreårige under 15 år ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever, men der er dog enkelte eksempler på, at dette faktisk har fundet sted.]

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige mellem 15-18 år, som angiveligt lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person på eller i tilknytning til et asylcenter, beslutter styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering indgår indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste, jf. hensynet til barnets tarv.

Kommentar [F3]: Dette opfatter jeg som en beskrivelse af gældende praksis. Det er for denne gruppe, at vi skal overveje en anden praksis.

Særligt om adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær fra et asylcenter, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Kommentar [F4]: Kan vi afvise, at den meddelte tilladelse til fravær er blevet misbrugt? – grundlag for at skærpe praksis?

3. Overvejelser

Udlændingestyrelsen har peget på følgende initiativer i forhold til spørgsmålet om indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlever:

1. Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ikke kan indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.

2. For mindreårige over 15 år skal der foretages en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste. Endvidere vil der blive set på aldersforskellen mellem ægtefællerne/samleverne.

3. Der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.

Kommentar [F5]: Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv? Børn indkvarteres jo også i børnecentre, selvom der er familie her i landet, som kan tage vare på børnene, medmindre børnene mistrives på centrene: også selvom det isoleret set vil være i barnets tarv at blive privat indkvarteret fx hos en mormor, som det 14-eller 16-årige barn kender og er tryg ved.

Ad 1.
Ministeriet er enigt i, at mindreårige under 15 år aldrig skal kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever. Det vurderes således, at hensynet til barnets tarv i alle sådanne tilfælde med styrke taler for, at der ikke foretages indkvartering som par i denne situation. Også ordre public-hensyn taler med styrke for, at sådan indkvartering ikke finder sted ved myndighedernes mellemkomst.

Det vurderes endvidere, at Udlændingestyrelsen bør [søge at] indkvartere parterne på forskellige centre, således at myndighederne ikke (indirekte) bidrager til, at der faktisk etableres et samliv mellem parterne.

Ad 2.
Ministeriet finder, at det klare udgangspunkt i alle tilfælde – og dermed også i tilfælde, hvor der er tale om en mindreårige over 15 år – skal være, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever.

Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger som saglighed og lighed.

Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.

Til gengæld stilles der ikke krav om, at det ved Udlændingestyrelsens vurdering af, hvor asylindkvartering skal finde sted, f.eks. indgår, om der er tale om et ægteskab, der kan anerkendes efter dansk ret.

Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylsagsprocessen skal ske.

Kommentar [F6]: Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår - jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro.

I relation til indkvartering af mindreårige bemærkes, at også uledsagede mindreårige med familie her i landet som udgangspunkt indkvarteres på asylcentre, medmindre barnets tarv åbenbart taler herimod. Det betyder f.eks., at en mindreårig på 16 år, der har bedsteforældre med ophold her i landet, og som er indkvarteret på et asylcenter og ikke mistrives på dette center, vil skulle opfylde 6-måneders-kravet for at få tilladelse til privat indkvartering.

Det vurderes dog, at barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til barnets tarv også i øvrigt med styrke taler derfor. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, for at der skal ske indkvartering med ægtefællen/samleveren, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret (alene) har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.

Det foreslås derfor, at udgangspunktet om, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, fraviges for mindreårige over 15 år i tilfælde, hvor dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Forslaget indebærer ikke, at parret i disse tilfælde indkvarteres sammen som ægtefæller/samlevere, dvs. f.eks. i samme lejlighed eller værelse; i stedet vil der skulle være tale om individuelle indkvarteringer på hvert sit værelse/i hvert sit rum, men på samme center, således at det står parterne frit for at udøve et samliv, uden at dette begrænses af en geografisk afstand mellem indkvarteringsstederne.

4. Indstilling

På denne baggrund indstilles det, at Udlændingestyrelsens praksis ved indkvartering af mindreårige fremover tilrettelægges således,

- at mindreårige under 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, og
- at mindreårige på mindst 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Desuden indstilles det, at styrelsens praksis i sager om midlertidig fravær fra asylcentret tilrettelægges i overensstemmelse med ovenstående retningslinjer.

Lykke Sørensen har herom forklaret[62] bl.a., at den grænse, der ifølge mailen af 28. januar 2016 kl. 16.47 var "svær at sige noget klart og fast om", var, hvornår man kunne sige, at parrene skulle adskilles. Det var det, de begyndte at kredse om. Drøftelserne foregik ikke kun på skrift. De holdt rigtig mange møder om problemstillingen, men hun kan ikke huske møder om præcis dette notat. Hun har med sikkerhed været inddraget i drøftelserne om notatet. Hun husker ikke, om dette var første gang, at hun så udkastet, men det var det nok. Der var den helt almindelige juridiske vurdering, at det vil være et sagligt hensyn, hvis formålet med adskillelsen er at undgå, at en person tvinges til et samliv. Forespurgt, om notatet tager stilling til, hvordan man skal afdække dette forhold, har hun forklaret, at hun ikke husker, om notatet tog hensyn til det sagsbehandlingsmæssige. Generelt skal man tale med nogen eller indhente dokumenter, herunder fra operatørerne, for at finde ud af det. Hun husker ikke i dag, hvem der fik ideen til at "vende udgangspunktet om", som det er anført i kommentaren til beskrivelsen af den eksisterende ordning. I kommentaren rejses det som et spørgsmål. Hun havde ikke som sådan en holdning til det. Deres opgave var at afdække, om ministerens ønske om at adskille alle par var en mulighed. Over for det stod en vurdering af de retlige rammer for en sådan ordning. Som det også fremgik af det notat om Danmarks internationale forpligtelser, der kom senere, var spørgsmålet blandt andet, om de allerede ved indkvarteringen kunne adskille parrene, hvorefter der gik en sagsbehandling i gang, eller om der ville være tilfælde, hvor der allerede ved indkvarteringen var omstændigheder i sagen, som gjorde, at de ikke kunne skilles ad. Diskussionen var – som hun opfattede det her – om en sådan adskillelse i udgangspunktet kunne lade sig gøre eller ikke. Foreholdt, at det i notatet var anført, at det indgik i vurderingen, at adskillelsen var tidsmæssigt afgrænset til asylperioden, har hun forklaret, at asylperioden på dette tidspunkt givetvis var længere end normalt, da der var omkring 18.000 indkvarterede asylansøgere. Adspurgt, hvor lang asylprocessen var, har hun forklaret, at den gruppe, der ankom på dette tidspunkt, i stort omfang var fra Syrien. Disse personer skulle have opholdstilladelse, lige så snart man havde identificeret, hvor de kom fra. Nogle ansøgere, der kom fra andre lande, kunne være i systemet i længere tid. Hun ved ikke, hvor lang processen var, men det havde betydning, om det var fire måneder eller to år. Hun tror, at en undersøgelse af asylperiodens længde indgik i senere overvejelser. Adspurgt

62 Afhøringsekstrakten, side 45 ff.

til kommentaren: "Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro." har hun forklaret, at hun ikke ved, hvorfor afsnittet i notatet var formuleret sådan, og der var jo også et forslag om, at det ikke skulle være der. De har formentlig drøftet den uro, som ophavsmanden til kommentaren – formentlig Jesper Gori – havde, men det husker hun ikke i dag. De to elementer, der var nævnt i dette afsnit i notatet, var netop de elementer, de også senere var ret meget omkring: børnekonventionen og EMRK artikel 8. At det på dette tidspunkt – uden at de havde undersøgt forholdene nærmere og foretaget den endelige vurdering – var anført, at der var meget vide rammer, tror hun ikke, at de kunne skrive under på. Kommentaren var formodentlig en advarselslampe til hende om, at hun skulle være særligt opmærksom på dette. Hun husker dog ikke i dag, at de har talt om det. De var i en meget tidlig fase, og det var begrænset, hvad de vidste om rammerne på dette tidspunkt.

Jesper Gori har herom forklaret[63] bl.a., at han har skrevet kommentaren vedrørende dette afsnit, der voldte ham en anelse uro. Generelt var han enig i, at der gælder vide rammer for Udlændingestyrelsens indkvarteringsvirksomhed, men han var bekymret for, om retten til et familieliv efter EMRK artikel 8 havde en lige så vid ramme. Hvis det blev meldt ud, at der ikke var nogen begrænsning efter EMRK artikel 8, ville der kunne blive åbnet for modeller, som departementet ikke kunne stå på mål for. Det var hans vurdering, at notatet lagde op til en ordning, der lå inden for EMRK. Det er ham, der har skrevet kommentaren i den version af notatet, der er dateret den 27. januar 2016, hvor der står: "Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: ", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv"?" .[64] I denne kommentar tog han stilling til, hvordan ordningen skulle se ud. Barnets tarv udgør et hensyn i alle sager, men hensynet udgør ikke nødvendigvis det afgørende hensyn. Han havde forstået, at ordningen skulle "gå længere" end Udlændingestyrelsens praksis på daværende tidspunkt. Hans kommentar var udtryk for, at Udlændingestyrelsens forslag til en ordning ikke levede op til det, som ministeren ønskede.

63 Afhøringsekstrakten, side 238-239.
64 Afhøringsekstrakten, side 241.

I en mail af 28. januar 2016 kl. 18.08 videresendte Lykke Sørensen notatet til Line Skytte Mørk Hansen med følgende bemærkninger:

> "Hermed Jespers bud på et notat, som jeg har godkendt. Som du kan se, er der et par steder, hvor vi skal drøfte nærmere. Jeg har ladet bemærkningen om retten til familieliv stå, men jeg er enig med Jesper i, at vi nok ikke skal adressere dette særskilt i notatet."

Ved mail af 29. januar 2016 kl. 10.10 fremsendte Anne Nygaard Just notatudkastet til Ditte Kruse Dankert. I det udkast, der blev fremsendt til Udlændingestyrelsen, var der i al væsentlighed ikke foretaget ændringer i forhold til den udgave af notatet, som Jesper Gori den 28. januar 2016 kl. 16.47 sendte til Lykke Sørensen. Kommentaren "F6" (gengivet ovenfor), der lød: "Kære Lykke. Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering, som volder mig en anelse uro", var dog blevet til "Kommentar F7" og ændret til: "Jeg foreslår, at afsnittet udgår – jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering."

Senere samme dag kl. 16.11 sendte en medarbejder i Udlændingestyrelsen på vegne af Ditte Kruse Dankert notatet retur til Anne Nygaard Just med følgende kommentarer:

Notat

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Notat om indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever

Dato: 27. januar 2016

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Koncernøkonomi
Slotsholmsgade 10
Post 1216 København K
Tel. 7226 8400
Mail uibm@uibm.dk
Web www.uibm.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Anne Nygaard Just
Tel. 6198 3362
Mail anj@uibm.dk

Sagsnr. 2016 - 970

1. Indledning

Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der de seneste dage været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Ifølge medieomtalen skulle Udlændingestyrelsen tillige have givet mindreårige asylansøgere tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, som angives at være en ægtefælle eller samlever.

I forlængelse af medieomtalen har Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at tilvejebringe aktuelle oplysninger om sager vedrørende mindreårige asylansøgere, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med personer, der angives at være ægtefælle eller samlever. Der henvises til bilag 1 for en nærmere beskrivelse af sådanne aktuelle sager.

Formateret: Fremhævning

Der skal tages stilling til, om Udlændingestyrelsens nuværende praksis bør tilrettes.

2. Udlændingestyrelsens nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere

Udlændingestyrelsen har om nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere oplyst følgende:

Asylansøgerbørn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede, som en del af en familie, eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever.

Kommentar [F1]: DKD: Bør man ikke skrive mindreårige asylansøgere?

Efter udlændingeloven træffer Udlændingestyrelsen bestemmelse om indkvartering af asylansøgere, herunder også mindreårige asylansøgere. Det er i forarbejderne præciseret, at styrelsens virksomhed i den forbindelse har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Det afgørende for indkvarteringen er i første række hensynet til barnets tarv.

Til brug for Udlændingestyrelsens fastlæggelse af, hvor en asylansøger skal indkvarteres, inddrages danske regler og normer, herunder den seksuelle lavalder (straffelovens § 222) mv. Det betyder, at styrelsen ikke indkvarterer et barn under 15 år sammen med en myndig person, der ikke er den pågældendes forælder eller omsorgsperson, f.eks. en bror eller søster.

Kommentar [F2]: Hvad tænkes der herved på?

Kommentar [F3]: DKD: I forhold til indkvartering, så tager vi de hensyn mv., der er gængse i en dansk sammenhæng

Mindreårige asylansøgere, der opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller en anden omsorgsperson, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere. Udlændingestyrelsen er ved bestemmelsen om indkvarteringen opmærksom på, hvorvidt den myndige person reelt er en omsorgsperson, eller hvorvidt den myndige person søger at omgå praksis for indkvartering ved at angive, at pågældende er f.eks. onkel til den uledsagede.

Kommentar [F4]: Dette har styrelsen ikke oplyst, men det ved jeg pga. af min baggrund – men det bør vi nok have bekræftet hos US. Kan I bekræfte US?

Uledsagede mindreårige asylansøgere under 18 år indkvarteres som udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

Kommentar [F5]: DKD: Hvis den mindreårige ifm den asylretlige ledsagevurdering registreres som ledsaget fx af en onkel, indkvarteres vedkommende rutinemæssigt sammen med ledsageren. Herefter er det operatørens ansvar i overensstemmelse med alm. praksis fagligt at vurdere ledsagerelationen, herunder om relationen er bæredygtig, og om den voksne ledsager reelt kan tage vare på den mindreårige. Denne ledsagevurdering foretages typisk på Center Kongelunden, hvor der er faglige kompetencer tilstede.

Såfremt operatøren finder, at der er grund til bekymring for den mindreårige, underretter operatøren den stedlige kommune og evt. Udlændingestyrelsen, hvis der er behov for iværksættelse af sociale foranstaltninger e.l.

Der er ikke erfaring for, at der ikke oplyses i overensstemmelse med sandheden ift ledsagerelationer.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedrørende mindreårige, er der en fast praksis, hvorefter der altid udveksles oplysninger mellem asylkontorerne og indkvarteringsområdet, hvis det i forbindelse med asylsagsbehandlingen eller indkvarteringen kommer frem, at en uledsaget mindreårig asylansøger angiveligt har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Udvekslingen af oplysninger skal sikre, at den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Udlændingestyrelsen kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige asylansøgere under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Kommentar [F6]: Er det i situationer, hvor de allerede er indkvarteret sammen, men hvor der tilgår oplysninger om "ægteskab" eller lignende?

Kommentar [F7]: DKD: udgangspunktet har været, at de pågældende adskilles i forbindelse med indkvarteringen.. Men der har været eksempler, hvor de alligevel indkvarteres sammen (indledningsvist), fx fordi det ikke indledningsvist har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

Er der tale om en uledsaget mindreårig asylansøger under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter,

Side 2/6

medmindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, fx anbringelse på institution.

Er der tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke indtil tidspunktet for indkvarteringen har indgået i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger. [Efter praksis har det hidtil været det altovervejende udgangspunkt, at mindreårige under 15 år ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever, men der er dog enkelte eksempler på, at dette faktisk har fundet sted.]

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige mellem 15-18 år, som angiveligt lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person på eller i tilknytning til et asylcenter, beslutter styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering indgår indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste, jf. hensynet til barnets tarv.

Kommentar [F8]: Dette opfatter jeg som en beskrivelse af gældende praksis. Det er for denne gruppe, at vi skal overveje en anden praksis.

Særligt om adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær fra et asylcenter, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

I forhold til mindreårige, skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på ansøgninger fra mindreårige asylansøgere om midlertidigt fravær med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

Kommentar [F9]: Kan vi afvise, at den meddelte tilladelse til fravær er blevet misbrugt? – grundlag for at skærpe praksis?

Kommentar [F10]: DKD: Vi forstår ikke helt spørgsmålet her, altså hvad man mener med misbrug. Tænkes der på misbrug i den form, at der kan være tilfælde, hvor man har givet tilladelse til lovligt fravær, hvor man ikke har fået oplyst den rette relation? Altså omgåelse?

Vi har tidligere oplyst, at vi har gennemgået tilladelser siden 2010, og at vi ikke i den periode har givet tilladelse til at en mindreårig kunne tage på besøg hos herboende ægtefælle/samlever.

3. Overvejelser

Udlændingestyrelsen har peget på følgende initiativer i forhold til spørgsmålet om indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlever:

1. Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ikke kan indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.

2. For mindreårige over 15 år skal der foretages en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte retteligt bør indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.

3. Der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.

Ad 1.
Ministeriet er enigt i, at mindreårige under 15 år aldrig skal kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever. Det vurderes således, at hensynet til barnets tarv i alle sådanne tilfælde med styrke taler for, at der ikke foretages indkvartering som par i denne situation. Også ordre public-hensyn taler med styrke for, at sådan indkvartering ikke finder sted ved myndighedernes mellemkomst.

Det vurderes endvidere, at Udlændingestyrelsen bør [søge at] indkvartere parterne på forskellige centre, således at myndighederne ikke (indirekte) bidrager til, at der faktisk etableres et samliv mellem parterne.

Endvidere bør der blive set på aldersforskellen mellem ægtefællerne/samleverne.

Ad 2.
Ministeriet finder, at det klare udgangspunkt i alle tilfælde – og dermed også i tilfælde, hvor der er tale om en mindreårige over 15 år – skal være, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever.

Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger som saglighed og lighed.

Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.

Kommentar [F11]: DKD: man bør vel formulere det således, at man mener, at det er hensynet til barnet tarv, der tilsiger, at man skiller dem ad – ikke det omvendte: at man gør noget med mindre det åbenbart strider mod barnets tarv. Barnets tarv er vel et hensyn, der ikke kan "vælges fra".

Det bemærkes i øvrigt i forhold til kommentar nr. 12, at styrelsen ikke har mulighed for at tage det, at der evt. er mistrivsel på centeret, i betragtning i forhold til 6-måneders kravet for privat indkvartering. Der er ingen muligheder for at dispensere for 6 mdr's kravet.

Kommentar [F12]: Bør dette ikke vendes om, så udgangspunktet er, at børn uanset alder ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever – evt.: "", medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv? Børn indkvarteres jo også i børnecentre, selvom der er familie her i landet, som kan tage vare på børnene, medmindre børnene mistrives på centrene: også selvom det isoleret set vil være i barnets tarv at blive privat indkvarteret fx hos en mormor, som det 14-eller 16-årige barn kender og er tryg ved.

Side 4/6

Til gengæld stilles der ikke krav om, at det ved Udlændingestyrelsens vurdering af, hvor asylindkvartering skal finde sted, f.eks. indgår, om der er tale om et ægteskab, der kan anerkendes efter dansk ret.

Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylsagsprocessen skal ske.

I relation til indkvartering af mindreårige bemærkes, at også uledsagede mindreårige med familie her i landet som udgangspunkt indkvarteres på asylcentre, medmindre barnets tarv åbenbart taler herimod. Det betyder f.eks., at en mindreårig på 16 år, der har bedsteforældre med ophold her i landet, og som er indkvarteret på et asylcenter og ikke mistrives på dette center, vil skulle opfylde 6-måneders-kravet for at få tilladelse til privat indkvartering.

Det vurderes dog, at barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til barnets tarv også i øvrigt med styrke taler derfor. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, for at der skal ske indkvartering med ægtefællen/samleveren, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret (alene) har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.

Det foreslås derfor, at udgangspunktet om, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, fraviges for mindreårige over 15 år i tilfælde, hvor dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Forslaget indebærer ikke, at parret i disse tilfælde indkvarteres sammen som ægtefæller/samlevere, dvs. f.eks. ~~i samme lejlighed eller~~ på samme værelse; i stedet vil der skulle være tale om individuelle indkvarteringer på hvert sit værelse/i hvert sit rum, men på samme center, således at det står parterne frit for at udøve et samliv, uden at dette begrænses af en geografisk afstand mellem indkvarteringsstederne.

4. Indstilling

På denne baggrund indstilles det, at Udlændingestyrelsens praksis ved indkvartering af mindreårige fremover tilrettelægges således,

- at mindreårige under 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, og
- at mindreårige på mindst 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, medmindre dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Kommentar [F13]: DKD: Måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtigelserne, jf. artikel 8

Kommentar [F14]: Jeg foreslår, at afsnittet udgår - jeg tror ikke, at vi særskilt skal fremhæve denne vurdering.

Kommentar [F15]: DKD. Bør man fremhæve, at det så kan være hensynet til fælles barnets tarv, der er afgørende.?

Skal US i de tilfælde, hvor man skiller par med børn ad, tage stilling til, hvor fællesbarnet skal bo?

Side 5/6

Desuden indstilles det, at styrelsens praksis i sager om midlertidig fravær og retningslinjer for privat indkvartering fra asylcentret tilrettelægges i overensstemmelse med ovenstående retningslinjer.

Kommentar [F16]: Der må gælde det samme om muligheden for at bo sammen

Side 6/6

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[65], at hun så notatet, inden det blev sendt tilbage til departementet. Det var Ditte Kruse Dankerts kontor, der havde ansvaret for dette område. Hun vil næsten tro, at de har holdt et møde om styrelsens kommentarer til notatet, men Ditte Kruse Dankert og hun kan også have drøftet det på mail. Foreholdt afsnittet "Ad 2" (hvoraf fremgår blandt andet, at "også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. Det gælder også i forhold til retten til familieliv, der normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, som begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering i forbindelse med asylprocessen skal ske") samt Ditte Kruse Dankerts kommentar "F13", hvoraf fremgår, at "måske farligt ikke at vise, at man har tænkt over forpligtigelserne, jf. artikel 8", har hun forklaret, at hun tror, at Ditte Kruse Dankerts bemærkning kom i forlængelse af de drøftelser, Ditte Kruse Dankert havde haft med Jesper Gori. Hun godkendte selv bemærkningen, men hun husker ikke, om de havde en særskilt drøftelse herom. Ditte Kruse Dankert og hun havde løbende drøftelser om de problemstillinger, der ville være i forbindelse med en sådan ny ordning. De drøftede nogle af de ting, de syntes var problematiske, herunder om man kunne adskille alle. Det var vigtigt at gøre opmærksom på, at der var nogle par, hvor de internationale forpligtelser ville være til hinder for en adskillelse. Hun husker ikke, at styrelsen havde videre drøftelser med departementet om notatet, efter at de havde sendt deres kommentarer. Hun hørte ikke om notatet igen, før hun hørte om det i forbindelse med Instrukskommissionens undersøgelse, og hun har ikke kendskab til, at notatet skulle være sendt til styrelsen – ud over dette udkast. Adspurgt nærmere om de løbende drøftelser, der var, har hun forklaret, at Ditte Kruse Dankert og hun havde kontor ved siden af hinanden. Det var derfor naturligt, at Ditte Kruse Dankert kom forbi og fortalte, at hun havde talt med Jesper Gori. De havde dog travlt i styrelsen i denne periode, og de havde ikke lange drøftelser om problemstillingen. Hun husker ikke, om hun og Ditte Kruse Dankert drøftede andre problemstillinger end EMRK artikel 8 i relation til adskillelse. Som hun husker det, fokuserede deres drøftelser på dette tidspunkt på artikel 8.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[66], at hun indsatte kommentaren, hvoraf fremgår, at det måske var farligt "ikke at vise, at man har tænkt over

65 Afhøringsekstrakten, side 406-407.
66 Afhøringsekstrakten, side 440-441.

forpligtelserne, jf. artikel 8". Hun mente, at man i ordningen var nødt til at forholde sig til EMRK artikel 8. Hun vidste godt, at hendes kommentar var en smule "provokerende". Hendes kommentar var en bemærkning til "Kommentar [F14]", der var indsat af departementet. Hun ville tilkendegive, at man skulle "tænke sig om", og at man ikke helt kunne undlade at kommentere EMRK artikel 8. Som hun husker det, fik hun ikke en tilbagemelding på denne kommentar. Hun husker, at hun deltog i drøftelser om det retlige råderum for indkvarteringen, men hun husker ikke, hvornår disse drøftelser fandt sted.

Kristina Rosado har herom forklaret[67], at hun deltog i udarbejdelsen af notatet, og hun kom også med bemærkninger til det. Som hun husker det, var de bemærkninger, som de sendte til departementet, en sammenskrivning af hendes og Ditte Kruse Dankerts bemærkninger. Hun kan derfor ikke sige, hvilke af bemærkningerne i notatet hun kom med.

Margit Sander Rasmussen har herom forklaret[68], at hun ikke var involveret i det notat, der blev udarbejdet i Udlændingestyrelsen. Hun så notatet, men hun har ikke haft det til godkendelse eller lignende. Det notat, som departementet sendte i høring hos Udlændingestyrelsen, var hun heller ikke involveret i, men hun fik det til orientering et par dage – eller en uges tid – efter. Det notat, som hun fik til orientering, indeholdt styrelsens bemærkninger til notatet. Hun læste notatet, men hun hørte ikke, hvad der herefter skete med notatet.

Ifølge sagens forklaringer blev der i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet til og med den 2. februar 2016 afholdt møder om notatet. Det fremgår desuden af et skærmprint af Line Skytte Mørk Hansens kalender den 28. januar 2016, at der denne dag var reserveret tid til et møde med Lykke Sørensen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just om emnet "Indkvartering af mindreårige", ligesom det fremgår, at der den 2. februar 2016 var et møde om "barnebrude" med deltagelse af Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori, og Annette Görtz, der var kontorchef i Koncernøkonomi. Endelig fremgår det, at Anne Nygaard Just den 1. februar 2016 indkaldte Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz, Lykke Sørensen og Jesper Gori til et møde om "Barnebrude"

67 Afhøringsekstrakten, side 469.
68 Afhøringsekstrakten, side 492.

samme dag kl. 10 eller 14. Det fremgår ikke af andre oplysninger i sagen, om dette møde blev afholdt.

Uffe Toudal Pedersen har om forløbet forklaret[69] bl.a., at de havde en intens drøftelse med ministeren om denne sag. I perioden fra ultimo januar til den 2. februar 2016, hvor der forelå et endeligt udkast til notatet, var der – lidt forenklet sagt – tre spor. Det første var ministerens spor: Hun ønskede en udtagelsesfri adskillelse af parrene. Ministeren havde et stærkt værdimæssigt udgangspunkt. Ministeren havde det synspunkt, at asylparrene kom til Danmark frivilligt, og de måtte derfor indordne sig under de regler, der gælder her. Hun så sig selv som en slags efterforskoleforstander, og på samme måde, som det er tilfældet på en efterskole, gælder der et ordensreglement. Der er en "drengefløj" og en "pigefløj", og hvis man ikke kan affinde sig med, at der er en sådan adskillelse efter reglementet, skal man lade være med at komme. Det var ministerens opfattelse, at det ikke er naturligt for piger at gifte sig som 15-årige, og at der derfor måtte være et element af tvang. Hun ville derfor gerne give pigerne et pusterum. Det andet spor var et, han selv gjorde meget ud af. På baggrund af deres drøftelser var det klart for ham, at der i virkeligheden ville være tilfælde, hvor det ud fra enhver fornuftig betragtning ville være forkert at adskille et par. Der var et eksempel, der blev nævnt i den tidlige fase, som han kunne genkende, da det i begyndelsen af marts igen blev nævnt. Det var et par, der kom fra Syrien, og som havde haft tre børn. Det ene barn var blevet dræbt i Syrien i forbindelse med, at faderen og barnet blev taget som gidsler af IS. Faderen slap ud af landet sammen med sin hustru, der var blevet voldtaget af medlemmer af IS, og parret kom til Danmark sammen med deres to andre børn. Han kendte ikke sagen i denne detaljegrad på det tidspunkt, men det var et eksempel på en dybt traumatiseret familie, som også blev nævnt i denne tidlige fase. Han kunne ikke se, hvorfor man skulle skille den familie ad. Det gav ikke nogen mening. Oplysningerne om parret kunne kun stamme fra Koncernøkonomi eller Udlændingestyrelsen. Det tredje spor var den retlige diskussion. I hans optik var der i begyndelsen en vis tvivl hos departementets jurister. Som han opfattede det, mente de på et tidspunkt, at det måske kunne lade sig gøre at etablere en undtagelsesfri ordning, fordi det i meget vidt omfang er ministeren, der fastlægger, hvordan asylansøgere indkvarteres. Under drøftelserne nåede Jesper Gori og Lykke Sørensen dog til

69 Afhøringsekstrakten, side 77.

den konklusion, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Det hører med til forståelsen af det efterfølgende forløb. Ministeren kunne aldrig slippe den tvivl, og ministeren havde lidt svært ved helt at tage til sig, at der var en juridisk forpligtelse, som betød, at der ikke kunne ske adskillelse i alle tilfælde. I hans verden blev tvivlen afklaret, inden notatet blev færdiggjort og godkendt i F2.

Jesper Gori har om disse møder forklaret[70] bl.a., at han mener, at der blev afholdt møder den 28. januar og 2. februar 2016 om notatet. Der var på møderne en usikkerhed om, hvad ministeren ville. På dette tidspunkt vidste man, hvad nogle af sagerne indeholdt. Da Facebook opslaget kom, var der en opfattelse af, at der var tale om et meget stort aldersspænd mellem parrene. De havde nu konstateret, at der også var tale om par, hvor aldersforskellen var mindre, og hvor parrene havde børn. De vidste ikke, om ministerens udmelding også gjaldt sådanne sager. Deres intuition var, at dette ikke var tilfældet. I en sådan situation, hvor der er uklarhed om ministerens ønske, var det normalt at tage kontakt til Mark Thorsen. Mark Thorsen deltog i mødet enten den 28. januar eller den 2. februar. Han blev ikke indkaldt til møderne, men han blev hentet. Det var ikke usædvanligt, at de ville vende det politiske snit i en sag med Mark Thorsen. Han husker, at de navnlig ønskede at spørge Mark Thorsen om, hvordan man skulle forholde sig i de sager, hvor der var børn. Som han husker det, følte Mark Thorsen sig ret overbevist om, at der i disse sager ikke skulle ske adskillelse. Mark Thorsens melding var, at han fornemmede ministerens holdning således, at der skulle være en kontant udmelding, men at han ikke så for sig, at der skulle ske adskillelse i de sager, hvor der var børn, og hvor oplysningerne i sagen ikke indikerede en risiko for tvang. Et af de retlige spørgsmål, der var oppe at vende, var overvejelser om, hvorvidt intensiteten af indgrebet kunne modificeres ved, at man kunne blive indkvarteret på samme center, men dog adskilt. Der var også overvejelser om varigheden af adskillelsen. På daværende tidspunkt var situationen i vidt omfang præget af konflikten i Syrien, og der var derfor en lidt særlig sagsbehandlingstid i disse sager. Vurderingen af, om en syrisk statsborger skulle have asyl, foregik ganske hurtigt, herunder fordi det i mange sager alene ville kvalificere til asyl, at man var en ung mand. Sager med andre nationaliteter kunne tage længere tid. For syrere var opholdet i indkvarteringssystemet 4-5 måneder. Han ved ikke, hvad den almindelige sagsbehandlingstid var for et afghansk par, men

70 Afhøringsekstrakten, side 239 ff.

den var måske omkring 8-10 måneder. De drøftede ikke konkret, hvor lang tid en adskillelse skulle vare, for at adskillelsen lovligt kunne opretholdes. Man kan ikke kan give et bestemt svar herpå, men problemstillingen blev drøftet. Der vil skulle mindre til for at adskille et par i 4 måneder, end hvis der er tale om en længerevarende adskillelse. På daværende tidspunkt blev alene de menneskeretlige rammer drøftet. Politikken på området var i denne periode ofte defineret af de menneskeretlige rammer. De juridiske vurderinger fik derfor en stor betydning for, hvilken politik der kunne føres. Når ministeren skulle melde ud, hvilken ordning hun ønskede, ville de menneskeretlige rammer sætte en grænse for denne ordning. Da ordningen blev beskrevet, var der overvejelser om sagligheden og om hjemmelsgrundlaget. Nødvendigheden af indgrebet indgik ligeledes i overvejelserne. Overvejelserne gik på, om man generelt kunne have en ordning, hvor det var et sagligt hensyn at adskille, når der forelå et grundlag for at sige, at der var en risiko for tvang. De var usikre på, hvor langt de kunne gå. På et tidspunkt gik Lykke Sørensen og han til Nina Holst-Christensen. Dette skete i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville "trykteste" hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde "noget for sig". Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab. Han husker ikke mere præcist, hvad hun sagde, og han vil ikke tage hende til indtægt for andet end det, hun rent faktisk sagde. De overvejelser, som de var inde i, angik "betænkningsperioden". De præsenterede for Nina Holst-Christensen, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse i sagerne under henvisning til en generel risiko for tvangsægteskaber. De vidste, at det på daværende tidspunkt indgik i overvejelserne om dispensation fra ægtefællebetingelserne, om man kom fra bestemte lande. De vidste godt, at der ikke forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, når der forelå et tvangsægteskab, men den menneskeretlige vurdering opstod, når det i en konkret sag ikke kunne fastslås, at der var tale om et tvangsægteskab. De gik til Nina Holst-Christensen, fordi de overvejede en generel ordning, selvom

der i de konkrete sager ikke "fra dag 1" i indkvarteringssituationen forelå oplysninger om, at der var tale om tvang. Det oplæg, som blev præsenteret for Nina Holst-Christensen, var baseret på deres kendskab til, at der i de pågældende kulturer findes tvangsægteskaber og samliv "i gråzonen", ligesom der var en forholdsvis høj procentdel af mindreårige ægtefæller. De spurgte ikke Nina Holst-Christensen om, hvorvidt der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning, idet de opererede med en ordning, hvorefter der skulle være mulighed for undtagelser. På daværende tidspunkt var det deres opfattelse, at en ordning med mulighed for undtagelser var i overensstemmelse med det politiske ønske. Nina Holst-Christensen sagde, at hun ikke umiddelbart havde bemærkninger til ordningen, og at ordningen virkede som en saglig ordning. Han tror ikke, at de havde nærmere overvejelser om, hvorvidt der var forskel på nytilkomne og allerede indkvarterede familier. Oplysningerne om, at risikoen for tvangsægteskaber var øget i Syrien og Afghanistan, forelå ikke som dokumenter i sagen. Spørgsmålet om tvangsægteskaber har i perioder været dominerende i ministeriet, og mange af embedsmændene har mødt i Flygtningenævnet. Fra baggrundsoplysningerne vidste de, at der i Syrien og Afghanistan findes tvangsægteskaber, og at dette udgør et dominerende problem. Han tror ikke, at de drøftede, hvordan sagerne konkret skulle føres frem til en afslutning. Han husker ikke, at der efter drøftelsen med Mark Thorsen var yderligere drøftelser med Mark Thorsen om udformningen af notatet. De vidste, at ministerens opfattelse af danske normer og værdier var, at der ikke måtte foreligge "kulturel tvang", og de skulle indkredse, hvilke danske normer og værdier af mere retlig karakter der gjaldt. Det skulle afklares, hvor langt muligheden rakte for at tage initiativer på indkvarteringsområdet. Ministeren brugte blandt andet det udtryk, at de "trådte i forældrenes sted". De havde en antagelse om, at hensynet til at undgå risikoen for tvang udgjorde et sagligt hensyn, der ville kunne indgå i en ordning. Han tror ikke, at det indgik i deres overvejelser, hvor høj en forekomst af tvangsægteskaber der skal foreligge, for at en ordning er proportional. De vidste, at kulturelle normer i nogle af sagerne havde været med til enten at presse eller i hvert fald få pigen til at føle sig presset til at indgå et ægteskab. De vidste også, at en del personer søgte asyl med henvisning til, at de var blevet tvunget til at indgå ægteskab. De var opmærksomme på, at de foreliggende sager ikke var "rene", idet der ikke forelå en meget bestyrket formodning for, at der var tale om tvang.

Anette Görtz har herom forklaret[71], at hun er ret sikker på, at hun ikke deltog i det møde om "barnebrude", som Anne Nygaard Just ved mail af 1. februar 2016 indkaldte til samme dag. Hun husker ikke at have deltaget i drøftelser om notatet eller om indholdet heraf.

Det endelige notat, der er dateret den 2. februar 2016, var sålydende:

> "**Notat om indkvartering af mindreårige asylansøgere, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever**
>
> **1. Indledning**
>
> Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der de sidste par uger været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.
>
> Ifølge medieomtalen skulle Udlændingestyrelsen tillige have givet mindreårige asylansøgere tilladelse til kortvarigt ophold hos herboende, myndige personer, som angives at være en ægtefælle eller samlever.
>
> I forlængelse af medieomtalen har Udlændingestyrelsen indhentet oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at tilvejebringe aktuelle oplysninger om sager vedrørende mindreårige asylansøgere, hvor der har været spørgsmål om indkvartering sammen med personer, der angives at være ægtefælle eller samlever. Der henvises til bilag 1 for en nærmere beskrivelse af sådanne aktuelle sager.
>
> Der skal tages stilling til, om Udlændingestyrelsens nuværende praksis bør tilrettes.
>
> **2. Udlændingestyrelsens nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere**

71 Afhøringsekstrakten, side 719.

Udlændingestyrelsen har om nuværende praksis for indkvartering af mindreårige asylansøgere oplyst følgende:

Mindreårige asylansøgere udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede, som en del af en familie, eller f.eks. kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever.

Efter udlændingeloven træffer Udlændingestyrelsen bestemmelse om indkvartering af asylansøgere, herunder også mindreårige asylansøgere. Det er i forarbejderne præciseret, at styrelsens virksomhed i den forbindelse har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Det afgørende for indkvarteringen er i første række hensynet til barnets tarv.

Til brug for Udlændingestyrelsens fastlæggelse af, hvor en asylansøger skal indkvarteres, inddrages danske regler, herunder den seksuelle lavalder (straffelovens § 222) mv. Det betyder, at styrelsen ikke indkvarterer et barn under 15 år sammen med en myndig person, der ikke er den pågældendes forælder eller omsorgsperson, f.eks. en bror eller søster.

Mindreårige asylansøgere, der opholder sig i Danmark sammen med deres forældre eller en anden omsorgsperson, som reelt er trådt i forældrenes sted (ledsagere), indkvarteres på asylcenter sammen med deres forældre eller ledsagere.

Uledsagede mindreårige asylansøgere under 18 år indkvarteres som udgangspunkt på særlige børnecentre.

Det fremgår af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har

således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedrørende mindreårige, er der en fast praksis, hvorefter der altid udveksles oplysninger mellem asylkontorerne og indkvarteringsområdet, hvis det i forbindelse med asylsagsbehandlingen eller indkvarteringen kommer frem, at en uledsaget mindreårig asylansøger angiveligt har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Udvekslingen af oplysninger skal sikre, at den mindreårige er korrekt indkvarteret, jf. nedenfor.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

Mindreårige asylansøgere under 15 år skal altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle/samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at der har været eksempler på, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år. Udlændingestyrelsen kontakter i alle sager, der vedrører mindreårige asylansøgere under 15 år, som efter det oplyste er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, den relevante operatør med henblik på at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne §§ 153 og 154 i lov om social service.

Er der tale om en uledsaget mindreårig asylansøger under 15 år, vil denne herefter som altovervejende udgangspunkt blive indkvarteret på et børnecenter, medmindre der træffes afgørelse om andre nødvendige sociale foranstaltninger, f.eks. anbringelse på institution.

Er der tale om en mindreårig under 15 år, som ikke er uledsaget, og som med sine forældres eller ledsagers samtykke indtil tidspunktet for indkvarteringen har indgået i et samlivsforhold med en person over 15 år, vil Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurdere behovet for særlige sociale eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger. Efter praksis har det hidtil

været det altovervejende udgangspunkt, at mindreårige under 15 år ikke indkvarteres med en ægtefælle/samlever, men der er dog enkelte eksempler på, at dette faktisk har fundet sted.

Særligt om indkvartering af mindreårige over 15 år

For så vidt angår mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år, som angiveligt lever i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person på eller i tilknytning til et asylcenter, beslutter styrelsen på baggrund af en konkret vurdering af sagens omstændigheder, om der skal tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering indgår indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den mindreårige asylansøgers bedste, jf. hensynet til barnets tarv.

Særligt om adgang til midlertidigt fravær fra asylcenteret

Udlændingestyrelsen kan efter forudgående ansøgning give tilladelse til kortvarigt, lovligt fravær fra et asylcenter, hvis helt særlige grunde taler herfor. Dette betyder, at ansøgningen om fraværet skal være konkret begrundet i f.eks. et nærtstående, herboende familiemedlems alvorlige sygdom eller indlæggelse på hospital, deltagelse i begravelse af nærtstående, herboende familiemedlemmer eller egen alvorlig sygdom, psykisk belastning eller andre særlige situationer.

Endvidere kan indkvarteringsoperatøren uden tilladelse fra Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde og efter behov give en beboer tilladelse til at opholde sig uden for centeret i en kortvarig periode på op til tre dage.

I forhold til mindreårige skal operatøren altid vurdere, om det midlertidige eller kortvarige ophold hos f.eks. herboende familie er til barnets bedste.

Efter en manuel gennemgang af ansøgninger om midlertidigt fravær fra asylcenteret, som er modtaget i Udlændingestyrelsen i perioden 1. januar 2010 – 26. januar 2016, er der ikke fundet eksempler på, at der

er givet tilladelse til midlertidigt fravær til en mindreårig asylansøger med henblik på ophold hos en herboende ægtefælle.

3. Overvejelser

Udlændingestyrelsen har peget på følgende initiativer i forhold til spørgsmålet om indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlever:

1. Det vil fremover fremgå eksplicit af Udlændingestyrelsens retningslinjer om indkvartering, at en mindreårig under 15 år ikke kan indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever.

2. For mindreårige over 15 år skal der foretages en konkret vurdering af sagens omstændigheder, inden det besluttes, hvordan de berørte indkvarteres. I styrelsens vurdering vil indgå indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der er til den pågældendes bedste.

3. Der indkaldes til dialogmøde i februar mellem Udlændingestyrelsen, Socialstyrelsen og indkvarteringsoperatørerne om håndteringen af sager om mindreårige asylansøgere, som lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med andre mindreårige eller voksne.

Ad 1.
Ministeriet er enigt i, at mindreårige under 15 år aldrig skal kunne indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever. Det vurderes således, at hensynet til barnets tarv i alle sådanne tilfælde med styrke taler for, at der ikke foretages indkvartering som par i denne situation. Også ordre public-hensyn taler med styrke for, at sådan indkvartering ikke finder sted ved myndighedernes mellemkomst.

Det vurderes endvidere, at Udlændingestyrelsen bør indkvartere parterne på forskellige centre, således at myndighederne ikke (indirekte) bidrager til, at der faktisk etableres et samliv mellem parterne.

Ad 2.
Ministeriet finder, at det klare udgangspunkt i alle tilfælde – og dermed også i tilfælde, hvor der er tale om en mindreårige asylansøgere over 15 år – skal være, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/ samlever.

Udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed i forhold til indkvartering af asylansøgere i den periode, hvor den pågældende er omfattet af styrelsens forsørgelsespligt, er underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger som saglighed og lighed.

Det vurderes, at der er tale om et sagligt hensyn, hvis indkvartering af mindreårige uanset alder i asylsystemet generelt sigter mod at undgå situationer, hvor et barn som følge af myndighedernes faktiske forvaltningsvirksomhed risikerer at blive tvunget til et samliv i strid med barnets egen frie vilje og barnets bedste. Det indgår i vurderingen, at der er tale om en tidsmæssigt afgrænset periode, indtil barnet meddeles opholdstilladelse eller skal udrejse.

Til gengæld stilles der ikke krav om, at det ved Udlændingestyrelsens vurdering af, hvor asylindkvartering skal finde sted, f.eks. indgår, om der er tale om et ægteskab, der kan anerkendes efter dansk ret.

Også i øvrigt vurderes det, at der er meget vide rammer for styrelsens indkvarteringsvirksomhed på asylområdet, så længe der varetages saglige hensyn. I relation til indkvartering af mindreårige bemærkes, at også uledsagede mindreårige med familie her i landet som udgangspunkt indkvarteres på asylcentre, medmindre barnets tarv åbenbart taler herimod. Det betyder f.eks., at en mindreårig på 16 år, der har bedsteforældre med ophold her i landet, og som er indkvarteret på et asylcenter og ikke mistrives på dette center, ikke vil blive anbragt i familiepleje på kommunens foranledning og altså vil skulle opfylde 6-månederskravet for at få tilladelse til privat indkvartering.

Det vurderes dog, at barnets tarv i visse tilfælde med styrke vil tale for, at der sker indkvartering af mindreårige over 15 år i tilknytning til en ægtefælle/samlever. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har fælles barn, hvor aldersforskellen

mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til den mindreåriges tarv også i øvrigt med styrke taler derfor. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, for at der skal ske indkvartering med ægtefællen/samleveren, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret (alene) har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.

Det foreslås derfor, at udgangspunktet om, at mindreårige ikke indkvarteres på et asylcenter i tilknytning til en ægtefælle/samlever, fraviges for mindreårige over 15 år i tilfælde, hvor dette [åbenbart] vil stride mod barnets tarv.

Forslaget indebærer ikke, at parret i disse tilfælde indkvarteres sammen som ægtefæller/samlevere, dvs. f.eks. på samme værelse; i stedet vil der skulle være tale om individuelle indkvarteringer på hvert sit værelse/i hvert sit rum, men på samme center, således at det står parterne frit for f.eks. at udøve et samliv med deres fælles barn, uden at dette begrænses af en geografisk afstand mellem indkvarteringsstederne.

I alle tilfælde skal Udlændingestyrelsen bestemme, hvem af forældrene et fællesbarn skal indkvarteres sammen med.

4. Indstilling

På denne baggrund indstilles det, at Udlændingestyrelsens praksis ved indkvartering af mindreårige fremover tilrettelægges således,

– at mindreårige under 15 år ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, og

– at mindreårige på 15 år eller derover ikke kan indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv. Foreligger der sådanne hensyn til den mindreåriges tarv, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter."

Undersøgelseskommissionen har under sit arbejde med sagen i en række tilfælde indhentet oplysninger om, hvilke medarbejdere der har godkendt

dokumenter i Udlændinge- og Integrationsministeriet, herunder notatet af 2. februar 2016. Oplysningerne herom fremgår af Udlændinge- og Integrationsministeriets sagsbehandlingssystem F2, hvor en medarbejder på forskellige trin kan godkende et dokument, der herefter lægges til godkendelse i det næste trin. Det fremgår af sagens oplysninger, at Anne Nygaard Just den 2. februar startede godkendelsesprocessen i ministeriets sagsbehandlingssystem F2. Som dokumenter var vedlagt en "Sagsfremstilling", "Notat om indkvartering af mindreårige med ægtefæller" og "Bilag 1. Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge". Af sagsfremstillingen fremgår bl.a.:

> "**Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere**
> ...
> Modtager
> ...
> ☒ Ministeren
> ...
> ☒ Til godkendelse
> ...
> Bemærkninger
> I vedhæftede notat fremgår Udlændingestyrelsens redegørelse af deres nuværende praksis i forhold til indkvartering af mindreårige udlændinge, der indrejser sammen med personer, som angives at være ægtefælle eller samlever. Endvidere indeholder notatet indstillinger til den fremtidige praksis vedrørende Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige med en ægtefælle/samlever."

Den 3. og 4. februar 2016 godkendte henholdsvis Anette Görtz (trin 1) og Jesper Gori (trin 2) notatet ("Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere"), der herefter lå til godkendelse hos Lykke Sørensen. Den 4. februar 2016 returnerede Lykke Sørensen notatet til Anne Nygaard Just med følgende bemærkning:

> "Så vidt jeg kan se, er de seneste ændringer ikke accepteret, dvs. dokumentet er med korrekturmarkering. Vi bør vel lægge et endeligt dokument op."

Anne Nygaard Just genoptog den 5. februar 2016 godkendelsesprocessen, og notatet blev herefter godkendt samme dag af Anette Görtz (trin 1), Jesper Gori (trin 2), Lykke Sørensen (trin 3), Line Skytte Mørk Hansen (trin 4), Andreas Højmark Andersen (trin 5) og Sofie Odgaard (trin 6). Senere den 5. februar 2016 returnerede Andreas Højmark Andersen (nu trin 7) notatet til Anne Nygaard Just, der samme dag genoptog godkendelsesprocessen. Af en historik over dokumenter, der indgik i sagen, fremgår det bl.a., at Inger Støjberg den 8. februar 2016 kl. 10.51 oprettede et dokument ("Aktdokument (annoteret af IS)"), og at dette dokument blev slettet af Andreas Højmark Andersen den 9. februar 2016 kl. 13.44. Af en oversigt over kommentarerne til "Aktdokument (annoteret af IS)" fremgår det, at Inger Støjberg den 8. februar 2016 kl. 11.51 som kommentar anførte "Vendes på et møde med Uffe og Mark". Den 9. februar 2016 kl. 13.44 godkendte Andreas Højmark Andersen (trin 7) notatet "på vegne af Andreas Højmark Andersen". Det fremgår af sagsbehandlingssystemet, at Anne Nygaard Just var ansvarlig for godkendelsesprocessen, der på trin 1 bestod af Anette Görtz, trin 2 af Jesper Gori, trin 3 af Lykke Sørensen, trin 4 af Line Skytte Mørk Hansen, trin 5 af Jonas From Soelberg, trin 6 af Uffe Toudal Pedersen og trin 7 af Inger Støjberg.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har den 2. juni 2020 om denne godkendelsesprocedure oplyst bl.a.:

> "Til Instrukskommissionen
> ...
> **1.** Ved e-mails af 24. og 25. maj 2020 har Instrukskommissionen anmodet Udlændinge- og Integrationsministeriet om at modtage de dokumenter, som ifølge udskrift af godkendelsesforløbet i F2 (trin 7) blev godkendt den 9. februar 2016, om at modtage de dokumenter, der blev sendt retur den 5. februar 2016, samt bedt ministeriet om at oplyse, om de godkendte dokumenter efterfølgende blev sendt til Udlændingestyrelsen.
> ...
> **2.** Udlændinge- og Integrationsministeriet kan oplyse, at der i godkendelsesforløbets trin i F2 ikke ses at foreligge kommentarer vedrørende returneringen den 5. februar 2016. Det fremgår ikke, hvilket dokumentindhold der er blevet returneret.
> ...

3. Udlændinge- og Integrationsministeriet kan oplyse følgende om godkendelsesforløbs godkendelsestrin og dokumentversioner:

Et godkendelsesforløb i F2 består af et antal godkendelsestrin, der består af en eller flere udpegede medarbejdere, der skal godkende et eller flere dokumenter. Medarbejderen har som godkender flere handlingsmuligheder, når den pågældende skal godkende. Godkenderen kan således enten godkende, returnere eller godkende dokumentet betinget, ligesom godkenderen kan knytte bemærkninger til sin handling.

Hvert godkendelsesforløb har en handlingslog, der linje for linje beskriver de godkendelseshandlinger, der er foretaget i godkendelsesforløbet. Hver enkelt handlingslinje indeholder godkenderens navn samt dato og klokkeslæt for den pågældende handling i form af godkendelse, delvis godkendelse og returnering.

...

5. Udlændinge- og Integrationsministeriet journaliserer løbende i sager i F2 i overensstemmelse med offentlighedslovens § 15, og ministeriet kan konstatere, at det af sagen 2016-970, som Instrukskommissionen har spurgt til, og en almindelig søgning i F2, ikke fremgår, hvorvidt det endeligt godkendte notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Det bemærkes, at ministeriet ikke har foretaget en gennemgang af samtlige sager i F2 i denne forbindelse, ligesom det ikke kan udelukkes, at notatet måtte være videresendt, uden at dette er blevet journaliseret.

..."

Andreas Højmark Søndergaard har om notatet af 2. februar 2016 forklaret[72] bl.a., at han ikke har erindring om det konkrete notat, men han erindrer, at ministeren havde en klar holdning til mindreårige gifte asylansøgere. Notatet er godkendt i F2, og han vil derfor tro, at det er anvendt i det videre arbejde, men han husker det ikke, og han ved ikke, om notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Foreholdt godkendelsesforløbet vedrørende "notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere", der fremgår af sags- og dokumenthåndteringssystemet F2, har han forklaret bl.a., at han ikke har arbejdet

72 Afhøringsekstrakten, side 9.

i systemet siden den 1. maj 2016.[73] Han har alene arbejdet i systemet som ministersekretær. Han har ikke arbejdet i systemet som sagsbehandler, og han kan derfor ikke redegøre for alle funktionerne i systemet. Godkendelsesforløbet bestod af forskellige trin, afhængig af hvor mange der skulle godkende sagen. Det pågældende godkendelsesforløb havde syv trin. Når det i sagssystemet fremgik, at han "godkendte på vegne af sig selv", betød det ikke, at han havde taget stilling til indholdet af sagen. Når sagen var nået til trin 6, hvor departementschefen skulle godkende, ville sagen komme frem i systemet i forkontoret. Det betød, at henholdsvis departementschefens og ministerens HK-sekretærer samt de to ministersekretærer – altså ham selv og Sofie Odgaard – ville kunne se sagen. Det var herefter deres opgave at markere sagen, således at den blev synlig for departementschefen på departementschefens iPad. Departementschefen kunne herefter behandle sagen og trykke godkend, hvorefter sagen ville forsvinde fra departementschefens skærmbillede for på ny at fremgå hos medarbejderne i forkontoret. Herefter var det igen deres opgave at markere sagen, således at den blev sendt til ministerens iPad. Hvis departementschefen havde haft spørgsmål eller kommentarer til sagen, kunne departementschefen have markeret det i systemet, hvorefter det i så fald havde været forkontorets opgave at reagere på kommentaren, således at sagen blev sendt retur til sagsbehandleren og det relevante fagkontor, der herefter kunne forholde sig til kommentaren. Ministeren kunne tilsvarende komme med bemærkninger eller kommentarer til sagen, som medførte, at forkontoret ville sende sagen retur til fagkontoret eller for eksempel arrangere et møde, hvis der var nogle spørgsmål, ministeren ville drøfte. Når ministeren afslutningsvist havde godkendt sagen, ville den igen fremgå af systemet i forkontoret, der herefter skulle godkende sagen, hvorefter den ville blive sendt retur. Dette var den almindelige fremgangsmåde. Han har aldrig godkendt noget i eget navn. Han kan ikke forklare, hvorfor der står, at han har "godkendt på vegne af sig selv". Han har aldrig godkendt på vegne af sig selv. Det er hans opfattelse, at det typisk fremgik på denne måde, selvom han ikke godkendte på vegne af sig selv. Han erindrer ikke, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18. Han antager, at det ikke var et større problem, der skulle løses, eller en problemstilling der i øvrigt havde betydning for sagens materielle indhold, henset til den korte tid, der gik, indtil sagen blev genoptaget, og eftersom sagen blev returneret direkte til trin 7 og

73 Afhøringsekstrakten, side 538.

ikke blev sendt gennem hele godkendelseskæden på ny. Han ved ikke, hvad dokumentet benævnt "aktdokument" indeholdt, og han antager, at de øvrige dokumenter udgjorde de samlede akter på sagen.[74] De akter, der tidligere lå på de fysiske sager, når de blev lagt til ministeren, bestod også typisk af den samlede sag med en sagsfremstilling, et notat om sagen samt bilag. Han husker ikke indholdet af dokumenterne i denne sag, herunder om det udgjorde sagens samlede dokumenter. På ny adspurgt, hvorfor sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, har han forklaret, at sagerne som standard blev returneret til trin 1. Foreholdt, at det af godkendelsesforløbet fremgår, at sagen blev returneret til Anne Nygaard Just den 5. februar 2016 kl. 14.18, og at Anne Nygaard Just "genoptog" sagen samme dag kl. 14.23, har han forklaret, at "genoptagelse" – som han husker det – betød, at sagen blev "sat i flow" igen. Der var løbende mange sager, der blev forelagt for ministeren, hvorfor der ikke var noget odiøst i, at der i denne sag gik 4-5 dage – henover en weekend – fra Anne Nygaard Just genoptog sagen, til den blev godkendt den 9. februar 2016 kl. 13.44. Hvis sagen havde ligget hos ministeren fra mandag til fredag, ville det have været mere bemærkelsesværdigt. Det ser ikke ud til, at sagen efter genoptagelsen på ny gik op igennem systemet via det almindelige godkendelsesforløb. De bemærkninger, som gav Anne Nygaard Just anledning til at genoptage sagen, kan formentlig genfindes i F2-systemet. Bemærkningerne svarer til de fysiske notater, der tidligere kunne findes på de fysiske sagsakter.

Henrik Grunnet har om notatet forklaret[75] bl.a., at han ikke er bekendt med, at notatet skulle være blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Det ville have været normal praksis, at det endelige notat blev sendt til Udlændingestyrelsen. Dette kan forklare den lidt mærkelige udtalelse fra Uffe Toudal under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 om, at "det så kun bliver den", dvs. kun pressemeddelelsen. Han antager, at bemærkningen i notatet om, at der er nogle regler, der skal overholdes, gjorde, at notatet ikke kunne sendes.

Lykke Sørensen har forklaret[76], at hun ikke husker, om det endelige notat af 2. februar 2016 blev forelagt for eller drøftet med departementschefen, inden det blev lagt til godkendelse i F2. Det var forskelligt, om de drøftede noget sådant,

74 Afhøringsekstrakten, side 540.
75 Afhøringsekstrakten, side 36.
76 Afhøringsekstrakten, side 48.

inden de gik videre. Der kunne være situationer, hvor det var nemmest, men der kunne også være situationer, hvor det var nemmest at aflevere et notat med en bemærkning på forsiden om, at der var noget, de skulle drøfte. Departementschefen var ikke jurist, og derfor var der situationer, hvor det kunne være bedre at lægge det samlede notat til ham, så han havde mulighed for at læse det igennem. Hvis det er lagt til ministeren, har det også været lagt til departementschefen. Hun husker ikke, om der var en drøftelse med departementschefen om indholdet, eller om notatet kom tilbage med kommentarer eller rettelser. Det var Koncernøkonomis notat, og det var derfor ikke sikkert, at det ville komme tilbage til hende i første række. Hvis det var kommet tilbage med større problematikker, ville de sikkert være blevet inddraget, men hun husker det ikke. Hun husker ikke, om ministeren havde bemærkninger til notatet, eller om det blev gennemgået med ministeren. Hun husker ikke notatet ret tydeligt, og hun husker heller ikke, at der blev refereret til det i den efterfølgende sagsbehandling. Hun ved ikke, om notatet er sendt til Udlændingestyrelsen. Adspurgt om forløbet fra den 2.-9. februar 2016 har hun forklaret, at hun i denne periode – som hun husker det – alene var sporadisk involveret i sagen. Der var et stærkt ønske fra ministeren om at kunne gå ud og markere, at nu skulle det her høre op. Derfor var der nogle drøftelser om, hvad en ordning kunne gå ud på. De havde nogle relativt korte, uformelle drøftelser med Justitsministeriet op mod den 9.-10. februar 2016, men hun husker ikke de præcise datoer.

Uffe Toudal Pedersen har om godkendelsesforløbet forklaret[77] bl.a., at F2 var det system, der blev anvendt til godkendelse. Han tror dog også, at ministeriets medarbejdere arbejdede i systemet. De gik meget hurtigt over til, at alle sager blev forelagt for ministeren digitalt via systemet. Foreholdt, at det fremgår af skærmbilledet, at sagen den 5. februar 2016 efter hans godkendelse blev returneret til Anne Nygaard Just, der genoptog sagen, hvorefter ministeren den 9. februar 2016 godkendte notatet, har han forklaret, at han ikke tror, at notatet blev ændret i denne periode. Forklaringen kunne være, at det ikke var altid, at ministeren så det lige efter, at det blev lagt op. Ministeren havde det synspunkt, at parrene skulle skilles ad, og de fortalte hende, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi der ville være tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles. Konklusionen blev det, der fremgår af notatet. Notatet blev fær-

77 Afhøringsekstrakten, side 77-78.

diggjort og lagt op, hvorefter ministeren godkendte det. Han talte ikke med ministeren om det den 9. februar 2016, og han har ikke gennemgået notatet med ministeren efterfølgende, men det blev godkendt. Det var ikke en usædvanlig måde at gøre en sag færdig på. De havde diskuteret det indgående og var nået frem til den formulering, der fremgår af notatet. Han vil ikke sige, at ministeren "købte" synspunktet undervejs i drøftelserne, men de samlede diskussionen op i notatet og lagde det op til hende til godkendelse, og hun sagde god for det ved at "vinge det af". De havde ikke en yderligere dialog om notatets indhold. Han kan ikke se, at Udlændingestyrelsen har fået det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Normalt vil postgangen være sådan, at ministersekretariatet sender en godkendt sag tilbage til det pågældende kontor, der sender det videre ud i systemet. I og med at det var et emne, der blev drøftet intenst mellem styrelsen og ministeriet, kan han ikke forstå, at det ikke er sendt tilbage. I denne sag burde Koncernøkonomi have sendt notatet til styrelsen. Det var mere Koncernøkonomi end Udlændingeafdelingen, der var ansvarlig for dette notat.

Inger Støjberg har om dette notat forklaret[78] bl.a., at hun den 9. februar 2016 godkendte et ministernotat, hvoraf det fremgik, hvordan der tidligere var blevet administreret, og hvordan den nye ordning skulle administreres, herunder at der i ganske særlige tilfælde ikke kunne ske adskillelse, og at der skulle tages individuelle hensyn. Hun fik sin viden om den tidligere praksis på det tidspunkt, hvor hun godkendte dette ministernotat. Adspurgt, om hun betvivler, at operatørerne tidligere har leveret en "ordentlig indsats" på asylcentrene, har hun forklaret, at hun grundlæggende antager, at retningslinjer følges. Der kan dog have været tilfælde, hvor der ikke har været grebet ind, f.eks. hvis en operatør har undladt at adskille par, selvom der var retningslinjer herfor. I sådanne tilfælde får ministeren "skylden" og kan f.eks. blive indkaldt til samråd. Der gælder et armslængdeprincip, hvilket er svært for en minister at agere i, idet man kan blive taget til indtægt for noget, som man ikke støtter. Hun vurderede, at der den 9. og 10. februar 2016 ikke var behov for yderligere oplysninger. Det er et principielt spørgsmål, om man vil acceptere kulturel tvang. Hun havde god grund til at antage, at pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Pigerne skulle derfor have et pusterum. Hele omdrejningspunktet for hendes beslutning var det ministernotat, som hun

78 Afhøringsekstrakten, side 110-111.

godkendte den 9. februar 2016. Adspurgt om, hvilken viden hun havde om de mindreårige piger på asylcentrene, har hun forklaret, at hun ikke er sagsbehandler. Adspurgt om, hvorvidt der var behov for at undersøge forholdene nærmere, har hun forklaret, at dette lå i den "individuelle vurdering", som hun den 9. februar 2016 godkendte, at der skulle foretages. Hun vidste derfor, at man ville kigge på sagerne individuelt og ville se på pigernes forhold. Det, der fremgår af notatet af 2. februar 2016, som hun godkendte den 9. februar 2016, er helt centralt og var omdrejningspunktet for det videre forløb. Notatet er et af de mest centrale dokumenter i sagen overhovedet. Hun vurderede indstillingen i notatet af 2. februar 2016 således, at det helt klare udgangspunkt var, at der skulle ske en adskillelse, og at der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene.[79] Det var også på den baggrund, at hun vurderede, at pressemeddelelsen "holdt vand". Hun var enig i indstillingen, idet hun ellers ikke havde godkendt notatet. Hun må have fået notatet præsenteret op til, at hun godkendte det. Hun var mildt sagt ikke glad for, at der skulle være undtagelser, men det måtte hun acceptere, idet reglerne nu engang var sådan. De gik til kanten, og notatet viste, hvor kanten var. Undtagelseskriterierne i notatet – og i Jesper Goris udkast til pressemeddelelse – viste, at der skulle meget til for ikke at adskille. Normalt ligger et notat i F2-systemet. I de sager, hvor man diskuterede et notat, ville der typisk komme en ministersekretær, som havde udskrevet det pågældende dokument. Ministersekretæren ville så kunne godkende notatet i F2, når hun som minister havde sagt, at notatet kunne godkendes. Foreholdt Uffe Toudals forklaring om, at han ikke vil sige, at hun købte synspunktet om muligheden for undtagelser, at hun "sagde god" for synspunktet ved at vinge notatet af, at juristerne givetvis sagde, at der ikke kunne administreres uden undtagelser, og at hun reagerede ved at sige, at hun ville have en ordning uden undtagelser, har hun forklaret, at hun efterfølgende accepterede, at der kunne være undtagelser, idet hun ellers ikke ville have godkendt notatet. Hun var ikke glad for undtagelserne, men hun måtte acceptere dem. Foreholdt godkendelsesoplysningerne om det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016 og adspurgt, hvorfor notatet den 5. februar 2016 blev sendt tilbage af ministersekretæren, har hun forklaret, at hun ikke har nogen erindring om, hvorfor notatet i første omgang ikke blev godkendt og skulle tilbage til sagsbehandleren.[80] Sagen interesserede hende meget, og de arbejdede med sagen igennem længere tid. Man kan ikke med sikkerhed

79 Afhøringsekstrakten, side 113-114.
80 Afhøringsekstrakten, side 131.

lægge til grund, at det var hende og ikke i stedet ministersekretæren, Andreas Højmark, der sendte notatet retur. Sagen blev diskuteret fra den 25. januar 2016, og hun kan ikke sige, om hun så notatet første gang den 5. februar 2016. Adspurgt, om Andreas Højmark af egen drift kunne sende et notat retur, har hun forklaret, at Andreas Højmark ville kunne "studse" over forhold og var en dygtig jurist, men hun kan ikke sige, om han sendte dette notat retur.

Lykke Sørensen har supplerende forklaret[81] bl.a., at hun ikke tror, at hun den 9. februar 2016 var klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Notatet var forankret i en anden afdeling, og hun fulgte ikke med i, om notatet blev godkendt. Den 10. februar 2016 var der et koncerndirektionsmøde, hvor det i hvert fald ikke for hende stod klart, at ministeren havde accepteret en ordning med undtagelser. Foreholdt Inger Støjbergs forklaring om, at ordningen var godkendt og på plads den 10. februar 2016, har hun forklaret, at hun ikke er enig heri. Heller ikke den 10. februar 2016 deltog hun i en drøftelse af en pressemeddelelse, men derimod i en drøftelse af ordningen. Det var en sag, der optog ministeren meget. Hun har aldrig oplevet, at ministeren efter den 9. februar 2016 har henvist til notatet som en grundforudsætning for diskussionen. Hun har ikke ret megen erindring om notatet. Som hun husker det, brugte man ikke notatet i det videre forløb. Notatet har ikke været fremme, hvilket man også kan se af dokumenterne i sagen. Hun har gransket sin hukommelse, men hun erindrer ikke, at hun har haft nogen drøftelser med ministeren om, at notatet ikke var blevet videresendt til Udlændingestyrelsen. Hvis notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen, var der nok ikke efterfølgende blevet nedsat en undersøgelseskommissionen om sagen. Når et praksisnotat bliver godkendt, vil man normalt sende det til de myndigheder, der skal administrere efter det. Det vil normalt være en fuldmægtig eller administrativ medarbejder, der sender notatet efter aftale med andre. Da Udlændingeafdelingen senere i sagen havde udarbejdet et notat om Danmarks internationale forpligtelser, blev dette sendt til blandt andre Folketinget og Udlændingestyrelsen. Hvis der er tale om vejledning og retningslinjer, vil det være normalt, at sådanne notater lægges på hjemmesiden, men dette er forskelligt, og i denne sag var der tale om en "niche". Der bliver lavet mange notater, som ikke bliver sendt ud. Det gælder for eksempel notater om politiske overvejelser og om mulige løsninger på politiske ønsker. Fra den 2. februar 2016 og frem til samrådet

81 Afhøringsekstrakten, side 154 ff.

den 15. marts 2016 var der løbende overvejelser af, hvilke rammer der kunne være for ordningen. Ministersekretæren Andreas Højmark må have godkendt notatet på vegne af ministeren, men der vil normalt stå, at godkendelsen er sket på vegne af ministeren.[82] Andreas Højmark havde også mulighed for at godkende på vegne af departementschefen, men det var mest, hvis noget hastede. Hun tror, at ministersekretæren også kunne godkende på vegne af Jonas From Soelberg.

Line Skytte Mørk Hansen har forklaret[83] bl.a., at sagen var omtalt i pressen, og de skulle afklare, hvordan det forholdt sig på de danske asylcentre. Udlændingestyrelsen skulle indhente fakta hos operatørerne, og Lykke Sørensen skulle vurdere det juridiske handlerum. Der var ingen tvivl om, at ministeren ville have, at flest mulige blev adskilt. Hendes afdeling havde ikke ekspertisen til at vurdere, hvor langt man juridisk kunne gå i forhold til at adskille parrene. Hun husker ikke, om hun drøftede høringen af Udlændingestyrelsen med ministeren, ministersekretæren, departementschefen eller andre, men det er meget almindeligt, at departementet – når der opstår en sag – spørger Udlændingestyrelsen om, hvordan konkrete forhold håndteres. Hun husker ikke, hvorfor hun ikke sendte sagen over i Udlændingeafdelingen. Der var ikke nogen i ministeriet, der var "arbejdssky", og man tog de opgaver, som man fik. Hun husker ikke, at hun var inde over de konkrete skrivninger af notatet. Det kan sagtens være, at Anne Nygaard Just har orienteret hende. Anne Nygaard Just "skrev for" på notatet. Sagen var begyndt i hendes afdeling og blev ikke omvisiteret til Udlændingeafdelingen. Hun husker ikke, om hun deltog i drøftelser med departementschefen om notatet. Drøftelserne om notatet foregik mellem departementschefen, Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun husker, at hun under mødet den 9. februar kl. 15.30 drøftede notatet. Sagsnummeret står også i kalenderindkaldelsen til mødet. Hun husker ikke, at hun drøftede notatet efter den 9. februar 2016. Hun har selv læst og godkendt det endelige notat. Hun var ikke inde over de juridiske vurderinger og udfordrede ikke de juridiske vurderinger, som Jesper Gori og Lykke Sørensen havde foretaget. Foreholdt, at der efter operatørernes opfattelse ikke var indikationer på tvang, og adspurgt, om hun gjorde sig en overvejelse i den anledning, har hun forklaret, at ministeren ønskede den hovedregel, at alle par skulle adskilles. Dette var ministerens klare udgangspunkt, uanset om der var tale om tvang.

82 Afhøringsekstrakten, side 184.
83 Afhøringsekstrakten, side 186 ff.

Hun ved ikke, om spørgsmålet om tvang fyldte så meget i diskussionen. Ministeren mente, at alle som hovedregel skulle adskilles, og ministeren kunne også have holdninger til, at alle uden undtagelse skulle adskilles. Det vigtige i denne sammenhæng var, om de pågældende var mindreårige eller ej. Ud over mødet den 9. februar 2016 har hun ikke deltaget i møder, hvor notatet blev gennemgået. Adspurgt, hvornår hun blev klar over, at ministeren den 9. februar 2016 havde godkendt notatet af 2. februar 2016, har hun forklaret, at hun går ud fra, at det ikke var længe efter godkendelsen.[84] Hun kunne se sagen i F2 og dér konstatere, at notatet var godkendt. Som hun erindrer det, var der ikke nogen, der fortalte hende, at ministeren havde godkendt notatet. Hun husker ikke, at det blev nævnt på koncerndirektionsmødet, at ministeren havde godkendt notatet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt at oplyse om på et sådant møde. Adspurgt, om hun – da hun sad til mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 – var klar over, at ministeren på det tidspunkt havde godkendt notatet, har hun forklaret, at hun ikke var bekendt med godkendelsen af notatet, da hun sad til mødet, men at det heller ikke var så afgørende.[85] Der kunne være forskellige "flows" i, hvornår man fik godkendt et notat, og nogle gange kunne der gå noget tid. Det afgørende i F2 var, at man ikke havde sager, der lå åbne i meget lang tid. Der var indkaldt til mødet med ministeren med henblik på at gennemgå notatet, og det var derfor, at Jesper Gori deltog i mødet.

Jesper Gori har forklaret[86] bl.a., at han ikke fik at vide, at ministeren havde godkendt notatet. Sagen var ikke hans, og han fik ikke en automatisk meddelelse om, at ministeren havde godkendt notatet. Han vidste ikke, hvad der var sket med notatet. Det er ikke usædvanligt, at ministersekretæren godkender på vegne af ministeren. Han kan ikke sige, hvad der ligger i, at Andreas Højmark godkendte på vegne af sig selv. Andreas Højmark er ikke sat på som et trin i godkendelsesforløbet. Han ved ikke, hvornår han blev klar over, at notatet var blevet godkendt af ministeren.[87] Han opfattede det således, at notatet ikke havde nogen værdi længere. Notatet indgik ikke i den videre behandling af den del af sagen, som han var involveret i. Efter hans opfattelse var notatet "dødt og borte". Han talte ikke efterfølgende med Line Skytte Mørk Hansen om notatet. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet af 2.

84 Afhøringsekstrakten, side 777-778.
85 Afhøringsekstrakten, side 781.
86 Afhøringsekstrakten, side 243.
87 Afhøringsekstrakten, side 247.

februar 2016 har han forklaret, at det er rigtigt, at en ministersekretær kan godkende på andres vegne.[88] Forholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende svaret på spørgsmål S 630 og spørgsmål nr. 302 har han forklaret, at det er rigtigt, at ministersekretæren Andreas Højmark også i relation til besvarelsen af disse spørgsmål godkendte på vegne af sig selv, men at dette betød, at ministeren havde godkendt svaret. Han er derfor enig i, at det virker til at være sædvanligt, at en ministersekretær godkender på vegne af sig selv, når ministersekretæren reelt godkender på vegne af ministeren. Han kan ikke autoritativt udtale sig om, hvorvidt ministeren havde godkendt notatet.[89] Han husker det således, at han ikke var inde i F2 for at undersøge, om ministeren havde godkendt notatet.

Ronya Habo, der på daværende tidspunkt var fuldmægtig i Udlændingestyrelsen, har om notatet forklaret[90] bl.a., at hun har set det i forbindelse med behandlingen af senere aktindsigtsanmodninger, og da hun samlede akter til ombudsmanden. Som hun husker det, var det omkring maj 2017. Det var en længere proces, fordi der var mange, der gerne ville have akterne. Hun husker, at det var lige op til, at hun skulle på sommerferie. Hun husker ikke, om hun har set notatet i sin endelige form eller i en udgave, hvor det var sendt til kommentering i styrelsen.

Adam Abdel Khalik, der fra juni 2016 var specialkonsulent i Udlændingestyrelsen, har om notatet forklaret[91], at han ikke blev præsenteret for notatet i forbindelse med behandlingen af de konkrete sager. Han var bekendt med, at der var et notat, og som han husker det, lå det alene i udkastform i styrelsen og indeholdt de faktiske oplysninger fra styrelsen om hidtidig praksis, men ikke en del om, hvordan man skulle administrere. Han blev ikke præsenteret for det, og det havde ingen rolle i den sagsbehandling, han deltog i.

Anne Nygaard Just har om notatet forklaret[92], at det forhold, at det af godkendelsesoplysningerne vedrørende notatet fremgår, at notatet først blev godkendt og derefter returneret, kan muligvis være, fordi ministeren ønskede ændringer, eller det kan bero på en fejl. Hun husker ikke, hvad baggrunden

88 Afhøringsekstrakten, side 291.
89 Afhøringsekstrakten, side 293.
90 Afhøringsekstrakten, side 297.
91 Afhøringsekstrakten, side 329-330.
92 Afhøringsekstrakten, side 339-340.

var. Hun tror, hun blev klar over, at notatet var godkendt af ministeren, da det blev markeret grønt i F2-systemet. Den videre proces efter ministerens godkendelse af et notat afhænger generelt af, hvad notatet handler om. Hvis notatet indeholder en klar indstilling om, at de skal gøre et eller andet, så gør de det. Det er hendes opfattelse, at notatet i dette tilfælde var et indledende notat med en indstilling fra embedsværket. Drøftelserne om, hvordan ordningen skulle være, tog efterfølgende over, og de "overhalede" notatet. Hvis der havde været en indstilling i notatet, som skulle have været sat i værk, ville det have været Udlændingeafdelingens ansvar, idet notatet indeholdt en juridisk indstilling om adskillelsen af asylpar. Hun kan ikke huske, om de havde et skema med opgavefordelingen mellem de forskellige afdelinger, eller om der i øvrigt var retningslinjer for, hvem der "havde bolden" i en sådan situation. Hun stod alene som ansvarlig i godkendelsesforløbet i F2, fordi hun var sagsbehandler på sagen og havde lavet det første udkast. Hun tror ikke, at hun på noget tidspunkt har udleveret notatet til Udlændingestyrelsen. Hun ved ikke, hvad det er for et dokument, der ifølge oplysningerne i F2-sagen blev oprettet af Inger Støjberg den 8. februar 2016 kl. 10.51 og slettet af Andreas Højmark Søndergaard den 9. februar 2016 kl. 13.44. Muligvis har Inger Støjberg skrevet en kommentar og hurtigt fået et mundtligt svar. Det kan være det, der er sket, men hun ved det ikke.

Merete Milo har herom forklaret[93], at efter godkendelsen af en sag i F2 vil det normalt være det kontor, hvor sagen er forankret, der tager sig af sagen i det videre forløb. Når en sag lægges op, vil det sædvanligvis være den pågældende kontorchef og afdelingschef og efterfølgende departementschefen, der godkender, inden sagen lægges til ministeren. Det er ikke normalt, at der er indblandet kontorchefer og afdelingschefer fra flere kontorer og afdelinger i én sag. Dette var usædvanligt ved den konkrete godkendelse af notatet af 2. februar 2016. Det er det kontor, hvor sagen er forankret, der har ansvaret for at følge op. Det er meget forskelligt, hvad opfølgningen består i. Hvis der for eksempel er tale om et notat om praksisændring på familiesammenføringsområdet, kan opfølgningen eksempelvis ske ved, at notatet sendes til Udlændingestyrelsen, ligesom man kan offentliggøre notatet eller lave notatet om til et andet notat, der er mere sagsbehandleregnet. Hun hørte ikke nogen omtale af notatet af 2. februar 2016 efter, at hun var kommet tilbage fra ferie

93 Afhøringsekstrakten, side 369.

den 16. februar 2016. Der er en chatfunktion i F2. Når en sag er godkendt op gennem systemet, vil der ofte fremgå en ny chat øverst, hvor ministersekretariatet skriver, at ministeren nu har godkendt sagen. Her kan flere personer, der har været involveret i sagen, stå på som modtagere af chatbeskeden. Der er ikke en fast procedure for tilbagemeldinger. Ved hastesager kan det også ske, at ministersekretariatet i stedet ringer med besked om, at ministeren har godkendt sagen. Hun er ikke bekendt med, om der kommer automatiske notifikationer i F2, når en sag er endeligt godkendt.

Mark Thorsen har herom forklaret[94] bl.a., at han ikke selv havde et faktuelt grundlag for at håndtere det saglige hensyn i form af den formodning om tvang, der nævnes i ministernotatet. Ministeren havde helt bestemt samme formodning som ham om, at der kunne være tale om ægteskaber indgået ved tvang. Det var ikke en formodning, de diskuterede. Det var en formodning, som alle, der havde været i nærheden af spørgsmål om udlændinge og indkvartering mv., accepterede. At der var en formodning for, at der kunne foreligge tvang, var ikke noget, som nogle "spærrede øjnene op over". Han tror, at de alle læste det som en form for forsigtighedsprincip. Det forhold, at det ikke kunne udelukkes, at der kunne foreligge tvang, gjorde, at man måtte gøre noget for at undgå, at der forelå tvang. Overvejelser om kulturel tvang indgik også, ikke mindst fra ministerens side. Han deltog på et tidspunkt i et bryllup i Pakistan, hvor han blev bekendt med et ordsprog, der hed: "Et godt bryllup er et, der fører til flere", hvilket er udtryk for, at når man alligevel mødtes, kunne man søge at få smedet nogle flere sammen. Det kan være svært at sige, hvor grænsen mellem et tvangsægteskab og et arrangeret ægteskab går i praksis. Adspurgt, om han har deltaget i møder med embedsmændene om ministernotatet, uden at ministeren var til stede, har han forklaret, at han som forberedelse af afhøringen i Instrukskommissionen har gjort sig bekendt med en del af de afgivne forklaringer, herunder Jesper Goris forklaring om at der skulle have været afholdt et møde mellem ham, Jesper Gori og Lykke Sørensen på Lykke Sørensens kontor. Han havde glemt dette møde, men han kan nu godt huske, at der var et sådant møde. Det var i den indledende fase, og han kan ikke tidsfæste mødet præcist, men han vil tro, at mødet blev afholdt i slutningen af januar 2016, umiddelbart inden han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen og andre rejste på tjenesterejse til Sicilien. På det tidspunkt var

94 Afhøringsekstrakten, side 375 ff.

Udlændingeafdelingen begyndt at arbejde med, hvordan ordningen skulle udmøntes. Under mødet ville Jesper Gori og Lykke Sørensen gerne have en pejling på, hvor ministeren befandt sig i relation til problemstillingen. Dette kunne man nok godt læse ud af Facebook opdateringen. Det indtryk, som han fik på mødet, var, at der var "frit slag i bolledejen", og at man kunne designe den ordning, som man ønskede. De ville derfor gerne have hans pejling på, hvilken ordning ministeren ville have. På dette tidspunkt måtte Jesper Gori og Lykke Sørensen have hørt om de konkrete sager. Han er i tvivl om, hvorvidt Jesper Gori og Lykke Sørensen havde et papir om sagerne fra Udlændingestyrelsen, men de må have hørt om sagerne, idet de nævnte, at der var nogle sager, hvor der blot var en mand og en kvinde, og at der var andre sager, hvor parret også havde børn. De drøftede, om de skulle indstille, at alle par skilles ad, eller om de par, hvor der var børn, på en eller anden måde skulle blive sammen. Han sagde, at han syntes, at man skulle gøre det klart for ministeren, at der var to typer af sager, og at alle sager ikke var ens. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han skulle have tilkendegivet, at man godt kunne undlade at adskille par med børn, har han forklaret, at dette ikke er i overensstemmelse med hans erindring. Han har en vis træning i at forudsige, hvad Inger Støjberg synes om et bestemt spørgsmål. Han har derfor svært ved at genkende, at han skulle have givet udtryk for, at der var nogle par, som ministeren fortsat gerne ville indkvartere sammen. Dette skal også ses i lyset af, at han sad ved siden af ministeren, da hun læste nyheden første gang, og da hun skrev Facebook opslaget. Det efterlod hos ham ingen tvivl om, hvordan hun politisk så på denne sag, og hvilken ordning hun gerne ville have. Når han benytter sig af udtrykket "frit slag i bolledejen", er det hans egen måde at udtrykke det på. Udtrykket skal forstås således, at det er grundlæggende forkert, når der tegnes et billede af, at der fra "dag 1" var en eksakt juridisk vurdering af det juridiske handlerum i sagen. Der var en indledende fase, hvor han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen og formentlig tillige Jesper Gori var i den tro, at man kunne indrette ordningen, som man ville. Han kan ikke tidsfæste denne fase præcist, men sandsynligvis varede den omkring en uge efter opslaget på Facebook. Det var først senere i forløbet – op mod den 9. februar 2016 – at det stod klart, at juraen udgjorde "en hård kant". Foreholdt ministerens bemærkning af 8. februar 2016 i F2 om, at notatet af 2. februar 2016 "Vendes på et møde med Uffe og Mark", har han forklaret, at han ikke erindrer, at Uffe Toudal Pedersen, han og eventuelt ministeren drøftede notatet, men de talte på et tidspunkt om, at de skulle have et møde om notatet. Han husker ikke, at der var et egentligt møde med drøftelse af notatet

inden mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener ikke, at han drøftede notatet med ministeren før mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han mener, at han læste notatet første gang den 8. eller 9. februar 2016. Som han ser det, består sagens forløb af tre faser. Der var først en fase, hvor der var "frit slag i bolledejen" til at konstruere en ordning, hvor ministeren havde frit valg i forhold til, hvem hun ville indkvartere sammen, og hvem hun ikke ville indkvartere sammen. Det var tydeligt, at ministeren gerne ville skille alle ad. I den næste fase sagde Uffe Toudal Pedersen, at det måske kunne være meget rart, at praksis levnede plads til, at man af politiske grunde kunne undlade at adskille et par, hvis der var en sag, der forekom urimelig. Dette skulle ikke ske af juridiske grunde, men af politiske grunde. Som han husker det, blev det første gang bragt op på et møde hos ministeren. Han og ministeren sagde, at de ikke syntes, at det matchede tonen i den udmelding, som hun allerede var kommet med. Det var derfor tydeligt for ham, at ministeren – hvis hun selv kunne vælge – af politiske grunde gerne ville derhen, hvor man kunne adskille alle. Han kan ikke tidsfæste dette møde præcist, men det var formentlig i dagene omkring den 2. februar 2016. Deltagerne på mødet var ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og formentlig også Jonas From Soelberg. De talte om "kattelemmen" – hvilket var det udtryk, de brugte internt i ministeriet – som en politisk mulighed. Det var tydeligt for ham, at synspunktet om den politiske kattelem var noget, der var kommet fra Udlændingestyrelsen og muligvis fra indkvarteringsoperatørerne. Denne opfattelse fik han, fordi Udlændingestyrelsen, da styrelsen blev konfronteret med sin indkvarteringspraksis, bekræftede denne og ikke gav udtryk for, at de syntes, at det var en problematisk praksis. Fornemmelsen var, at der var en ulyst til at skille parrene ad, da det forudsigeligt kunne give noget tumult ude på centrene. Ordningen med adskillelse var således ikke en blomst, der var groet i indkvarteringsoperatørernes have og heller ikke i Udlændingestyrelsens have. Det var det indtryk, han sad tilbage med. Det indtryk fik han, fordi synspunktet måtte komme et sted fra, og han havde svært ved at se, at det skulle være et forvaltningssynspunkt fra departementet. Han kunne dog godt forstå synspunktet, hvis det kom fra Udlændingestyrelsen eller operatørerne, idet det var dem, der i praksis ville skulle træffe de nødvendige foranstaltninger. I forhold til at oplyse sagen var det fint, at dette synspunkt blev bragt frem. Der var ikke nogen, der udtrykkeligt havde sagt, at synspunktet kom fra indkvarteringsoperatørerne eller Udlændingestyrelsen. Det var alene noget, han fornemmede, ud fra hvordan Udlændingestyrelsen havde svaret på spørgsmålet om styrelsens indkvarteringspraksis. På det tidligere omtalte møde den 2.

februar 2016 nævnte Jesper Gori, at de var ved at foretage en juridisk afklaring af spørgsmålet. Han – og som han husker det tillige ministeren – spurgte i den forbindelse, om det var jura, eller om det var politik. Der blev spurgt ind til, om det ville være muligt at adskille alle parrene, hvis man ønskede det. Uffe Toudal Pedersen endte med – en lille smule insisterende over for Jesper Gori – at spørge: "Kan vi retligt lave en ordning, der er undtagelsesfri?" Til det svarede Jesper Gori: "Ja, det kan man godt". I de to første faser var der således – i hvert fald hos ham og ministeren – en opfattelse af, at man kunne få den ordning, som man politisk ønskede. Hans samlede opfattelse af mødet var, at Uffe Toudal Pedersen konkluderede, at det var muligt at lave en ordning, der var undtagelsesfri, men at han henstillede, at man af politiske årsager lavede en undtagelsesmulighed. Han vil – ud fra ønsket om at være fair over for Jesper Gori – nævne, at de havde en kultur i ministeriet, hvor man godt måtte give udtryk for sine foreløbige vurderinger, og hvor man ikke blev hængt op på en foreløbig vurdering af et spørgsmål. Der var en åben drøftelse af sagerne, og ofte ville ministeren gerne have en pejling på, om de bevægede sig i retning af grønt lys eller rødt lys på nogle bestemte sager. Jesper Gori sad ikke med et papir foran sig og foretog ikke en endelig juridisk vurdering, men han svarede på, hvad hans umiddelbare juridiske vurdering var på dette tidspunkt. Det stod klart for ham, at der foregik en proces med henblik på at præsentere et endeligt papir for ministeren. Der var på det tidspunkt en tvivl om, hvad man kunne og ikke kunne. Mødet foregik på ministerens kontor. Som han husker det, fandt mødet sted en eftermiddag og foregik lidt løst. Jesper Gori sad muligvis på kanten af en sofa. Han er derfor ikke sikker på, at det var et møde, hvor der var indkaldt til en selvstændig drøftelse, eller om det mere var en løs drøftelse i kanten af et andet møde. Jesper Gori var en meget flittig gæst på ministerkontoret, idet han havde mange sager, og de kan sagtens have vendt problemstillingen i forbindelse med et andet møde. Hans reaktion, da han læste notatet, var, at det ikke helt lignende det, som Jesper Gori havde sagt på mødet nogle dage tidligere. Som han husker det, var der ikke nogen, der havde sagt til ham, at man var nødt til at bløde lidt op på den tidligere mere bastante udmelding.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[95], at hun ikke har kendskab til, at styrelsen har modtaget det endelige notat. Hun mener heller ikke, at styrel-

95 Afhøringsekstrakten, side 407.

sen modtog et nyt udkast til kommentarer, efter at de havde kommenteret på udkastet af 29. januar 2016. Det ville klart have gjort en forskel i forhold til hendes opfattelse af, om der gjaldt en undtagelsesfri ordning, hvis hun sammen med pressemeddelelsen havde modtaget notatet den 10. februar 2016.[96] Notatet viser tydeligt, at der så skulle have været undtagelser.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[97], at hun ikke på noget tidspunkt fik en tilbagemelding om, at notatet var blevet godkendt, og at der skulle administreres efter dette notat. Hun har først hørt om det endelige notat under sagen i undersøgelseskommissionen. Hun opfattede det således, at Udlændingestyrelsen var kommet med bemærkninger til et notat, som ikke blev til noget. Notatet var grundlæggende et forsøg på at lægge op til, at man hovedsageligt kunne bevare den hidtidige praksis med justeringer, men Udlændingestyrelsen forstod det således, at "dette ikke gik". Som hun forstod det, var der kommet et oplæg, men der blev valgt en anden vej. Situationen havde været en helt anden, hvis Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået fremsendt notatet af 2. februar 2016.[98] I så fald ville situationen have været nemmere.

Kristina Rosado har herom forklaret[99], at hun ikke så notatet igen efter den 29. januar 2016, og hun fik heller ingen tilbagemelding fra departementet om, at notatet var godkendt. Notatet fik heller ingen betydning for den sagsbehandling, der foregik i Udlændingestyrelsen efterfølgende. Det var ikke usædvanligt, at der blev sendt notater fra ministeriet til bemærkninger i styrelsen, som de aldrig fik tilbagemeldinger på. I denne sag fik de desuden en anden melding fra departementet end den, der fremgik af notatet. De havde herefter blandt andet møder med departementet, hvor notatet heller ikke blev nævnt. De spurgte ind til nogle af de principper, der var omtalt i notatet, men selve notatet blev ikke nævnt. Det pågældende notat, som styrelsen havde givet bemærkninger til, byggede i vidt omfang på et notat, de i første omgang selv havde skrevet. De indstillinger, der var i deres eget notat, fik de heller aldrig svar på. Eftersom den melding, der var kommet fra departementet, var, at der skulle iværksættes en anden ordning end den, der fremgik af notatet, var

96 Afhøringsekstrakten, side 438.
97 Afhøringsekstrakten, side 441.
98 Afhøringsekstrakten, side 465.
99 Afhøringsekstrakten, side 469.

indstillingerne i notatet herefter "ligesom væk eller overhalet". Udlændingestyrelsen havde en klar forventning om, at der efter den 10. februar 2016 ville komme nogle retningslinjer, som indeholdt undtagelser, men de kom ikke. Hun tror ikke, at der var nogen, der tænkte på notatet efter den 10. februar 2016, idet det var blevet "overhalet" af instruksen.

Margit Sander Rasmussen har herom forklaret[100], at hun den 10. eller 11. februar 2016 drøftede med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Lene Linnea Vejrum, hvad der var blevet af notatet. Konklusionen blev, at notaterne aldrig var blevet færdige. Der var således ingen endelige notater. Der var heller ingen, der havde set notatet, efter at det var blevet sendt i høring i styrelsen. Adspurgt, om de drøftede, hvorvidt de skulle spørge departementet herom, har hun forklaret, at de på dette tidspunkt – den 10. februar 2016 – havde fået en melding fra deres presseafdeling om, at departementets presseafdeling havde varslet, at der ville komme en pressemeddelelse om ordningen, og at den blev uden undtagelser. Denne besked gik gennem Udlændingestyrelsen, hvor alle var meget overraskede og mente, at det ikke kunne være rigtigt. Da de herefter modtog selve pressemeddelelsen, blev Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og hun chokerede. Hun hørte ikke, hvad der skete med de to notater fra henholdsvis Udlændingestyrelsen og departementet. Som hun husker det, talte de om, hvad der var sket med departementets notat, efter at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Konklusionen var, at udkastet til notatet var "lagt i graven". Hun kan ikke huske, om dette blev sagt eksplicit, men det var hendes opfattelse, at det forholdt sig sådan, og hun tror også, at de andre havde samme opfattelse.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[101], at i perioden fra den 25. januar til den 10. februar 2016 var hun ikke meget inde over sagen. Det var først i slutningen af marts 2016, at hun blev sagsbehandler på sagen. Forud for dette tidspunkt blev hun alene inddraget ad hoc, og hun havde dengang ikke overblik over hverken det materielle eller processen i sagen. Hun har ikke fuldt overblik over, hvad ministeriet inddrog af oplysninger, og hvilke overvejelser ministeriet havde i perioden forud for, at hun blev sagsbehandler på sagen. Det var ikke en betingelse for adskillelse, at der var konstateret tvang i de enkelte sager. Der var også et hensyn til en "betænkningsperiode". Det var

100 Afhøringsekstrakten, side 492-493.
101 Afhøringsekstrakten, side 542 ff.

ønsket at give de mindreårige en periode, hvor de på et oplyst og tvangsfrit grundlag kunne tage stilling til, om samlivet var frivilligt. Det var derfor ikke en betingelse i de enkelte sager, at der skulle være konstateret tvang. På ny adspurgt, om hun havde fået oplysningen fra Udlændingestyrelsen om, at der ikke forelå tvang i nogen af de konkrete sager, har hun forklaret, at hun ikke husker, at de drøftede denne oplysning. Hun kan ikke med sikkerhed sige, hvornår hun første gang så notatet om høringen, men det var muligvis i forbindelse med, at de indsamlede det materiale, der skulle sendes til Folketingets Ombudsmand. Adspurgt, hvilke faktiske oplysninger, der forelå, som kunne understøtte formodningen om, at der kunne være tale om et tvangsmæssigt samliv, har hun forklaret, at hun ikke mindes, at der forelå statistiske oplysninger eller lignende. Det var baseret på en generel betragtning om, at asylansøgerne skulle indkvarteres i myndighedernes lokaler på baggrund af en myndighedsbeslutning. Der var tale om mindreårige, der i vidt omfang kom fra lande med lavere ægteskabsalder, og hvor der i videre omfang var tradition for arrangerede ægteskaber. Det var denne type generelle oplysninger, de havde. Adspurgt, om det var arrangerede ægteskaber, ordningen skulle forebygge, har hun forklaret, at tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber ikke var det samme. Ordningen rettede sig mod tvangsægteskaber. Det var dét, der var det retlige hensyn bag ordningen. Hun deltog i udarbejdelsen af notatet. Jesper Gori ville gerne have hendes bemærkninger til notatet inden for 30 minutter, og hendes gennemgang var derfor meget hurtig. Hun hæftede sig navnlig ved en sætning under afsnittet om ordningen for de 15-17-årige om, at retten til familieliv "normalt ikke vil indeholde en særlig forpligtelse, der begrænser råderummet ved vurderingen af, hvor indkvartering skal ske". Hun var skeptisk over for denne sætning, og hun slog derfor op i kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvor hun forsøgte at finde retspraksis fra Domstolen, der vedrørte en ordning, der svarede til ordningen i denne sag. Hun kunne ikke finde sager, der vedrørte en tilsvarende ordning, men hun fandt nogle sager, der vedrørte tvangsfjernelse af børn. Her havde Domstolen lagt vægt på den konkrete vurdering og de processuelle garantier. Hun talte med Jesper Gori om, hvad hun havde fundet på den korte tid, hun havde haft til rådighed. Hun fortalte ham også, at det var hendes vurdering, at noget tilsvarende ville gøre sig gældende i forhold til ordningen i denne sag. Hun fik herefter at vide, at hun ikke skulle foretage sig yderligere. Hun var herefter ikke involveret i udarbejdelsen af notatet. Adspurgt, om hun over for Jesper Gori uddybede, hvad der lå i de processuelle garantier, som Domstolen lagde vægt på i sager om tvangsfjernelse, har hun forklaret, at det ikke var et

spørgsmål, de drøftede nærmere på daværende tidspunkt. Hun har ikke hørt, om det blev overvejet at sende notatet af 2. februar 2016 til Udlændingestyrelsen. Hun vidste på daværende tidspunkt ikke, at notatet var blevet endeligt. Det indtryk, hun havde fået fra Jesper Gori, var, at notatet ikke længere spillede nogen rolle. Det var blevet overhalet af de drøftelser, der efterfølgende var opstået. Adspurgt, om notatet var blevet overhalet den 10. februar 2016, har hun forklaret, at det først var efter den 10. februar 2016, at de talte om notatet. Det var formentlig på et tidligt tidspunkt i foråret 2016. Hun tror, det var i forbindelse med udarbejdelse af et presseberedskab, at hun spurgte Jesper Gori, om der fandtes en endelig udgave af notatet. Det var i den forbindelse, at Jesper Gori gav hende indtryk af, at der havde været en række møder mv., der gjorde, at notatet ikke længere havde nogen betydning. Som hun husker notatet af 2. februar 2016, som hun først senere så i en endelig version, stod der blandt andet, at det "åbenbart skulle være i strid med barnets tarv", før man undlod at adskille, og at man kunne indkvartere parrene adskilt, men på samme center, hvis en adskillelse på forskellige centre i øvrigt ikke kunne finde sted.[102] Dette afspejlede ikke den ordning, de efter hendes opfattelse var endt ud med, hvorefter der skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om en adskillelse ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Forevist notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige asylansøgere og adspurgt, hvilke dele af notatet under afsnittet "Ad 2" der "var blevet overhalet", har hun forklaret, at det blandt andet var, at indkvarteringen skulle foregå adskilt på samme center, hvis man i øvrigt vurderede, at man ikke kunne adskille det pågældende par. Notatet var blevet "overhalet" af drøftelserne med ministeren, pressemeddelelsen og præciseringen på koncerndirektionsmødet, hvor det var blevet sagt, at der skulle gøres undtagelse i særlige tilfælde. Notatet indeholdt også undtagelser, men det indeholdt samtidig andre forhold, som ikke længere var en del af ordningen. Adspurgt, hvornår forholdene i notatet ikke længere var gældende, herunder om det skete fra den 9. til den 10. februar 2016, har hun forklaret, at det var hendes indtryk, at da pressemeddelelsen – der var undtagelsesfri – blev udsendt, og da den var blevet suppleret af det, der var sagt på koncerndirektionsmødet om, at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, var det herefter dét, der udgjorde ordningen. Ordningen var altså herefter ikke mere end det, der stod i pressemeddelelsen, og

102 Afhøringsekstrakten, side 563-564.

at der skulle kunne gøres undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser. Notatet indeholdt dels en vis beskrivelse af, hvilke standarder der skulle gælde, dels nogle præciseringer angående fremgangsmåden for de par, som de ikke ville kunne adskille. Adspurgt, om præciseringerne i notatet ikke længere skulle gælde, fordi de ikke var blevet nævnt på koncerndirektionsmødet, har hun forklaret, at det var det indtryk, hun havde fået. Notatet skulle ikke længere bruges til noget. Hun fik dette indtryk af Jesper Gori. Hun mindes ikke at have talt med Lykke Sørensen om det.

Jonas From Soelberg har forklaret[103], at han var bortrejst på ferie fra den 1. til og med den 9. februar 2016. Han kan under sin ferie have læst mails på telefonen, men det har ikke været systematisk. Han husker ikke, at han var involveret i forløbet med bestillingen af notatet af 2. februar 2016, der blev godkendt af ministeren den 9. februar 2016. Han har en erindring om, at der var et møde på Line Skytte Mørk Hansens kontor, men han kan ikke tidsfæste, om mødet blev afholdt før eller efter hans ferie fra den 1. til den 9. februar 2016. Han husker ikke nærmere om temaet for mødet, eller hvor længe det varede, ligesom han ikke med sikkerhed kan sige, hvem der deltog. Han tror, at Lykke Sørensen deltog, og Anne Nygaard Just har givetvis også deltaget. Han husker ikke, om Anna-Sophie Saugmann-Jensen deltog i mødet, eller om der deltog nogen fra Udlændingestyrelsen. Som han erindrer det, sad de med dokumenter fremme. Han husker stemningen som eksplorativ, og de har givetvis talt om, hvad man kunne og ikke kunne, men han husker det ikke nærmere. Mødet på Line Skytte Mørk Hansens kontor kunne godt have fundet sted omkring den 29. januar 2016, men han husker det ikke. Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 har han forklaret, at han ikke ved, hvem der definerede teksten i godkendelsesforløbet i F2. Hans medarbejdere kunne godkende sager på hans vegne, mens han var på ferie, og der var derfor ikke noget odiøst i, at Andreas Højmark Søndergaard godkendte på hans vegne. Medarbejderne ville formentligt i hans fravær gå til Uffe Toudal Pedersen eller til fagkontoret, hvis noget så mærkeligt ud. Der kunne være flere kontorer, der bidrog til en sag, og i de tilfælde ville man være ansvarlig for de dele, man havde bidraget med. Normalt ville det være det kontor, der havde lagt sagen op, der stod for den videre proces efter godkendelsen, men der kunne være aftalt mange andre konstellationer. I dette tilfælde ville det således som udgangspunkt være Kon-

103 Afhøringsekstrakten, side 698 ff.

cernøkonomi, der havde ansvaret for at gå videre med sagen, hvis dette blev aftalt. Det var ikke noget, de brugte megen energi på i Ledelsessekretariatet, idet de gik ud fra, at de havde styr på det nede i huset. Han husker ikke, at notatet af 2. februar 2016 om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere har været fremme eller drøftet efter godkendelsen den 9. februar 2016. Han har muligvis læst op på notatet efter sin ferie. Den eksplorative proces fortsatte også efter hans ferie, herunder med drøftelser om, hvorvidt parret kunne være indkvarteret på samme center, men på hvert sit værelse. Han opfattede det ikke sådan, at modellen var lagt fast, da han kom tilbage fra ferie den 10. februar 2016. Han erindrer ikke, at nogen havde notatet af 2. februar 2016 fremme under de videre drøftelser. Han kan slet ikke huske notatet. Han har ikke kendskab til, hvem der i dette tilfælde besluttede, hvem der skulle være en del af godkendelsesprocessen.[104] Generelt ville det være sådan, at hvis flere kontorer var involveret, ville disse være del af godkendelsesprocessen, idet man havde ansvaret for hver sin del af notatet. Hvis det i forbindelse med godkendelse af et notat blev besluttet, at der skulle kommunikeres noget ud, ville det som udgangspunkt være det kontor, der havde ansvaret for den pågældende del af notatet, der havde ansvaret for at tage sagen videre og kommunikere i overensstemmelse hermed. Han er ikke bekendt med, om der i denne sag kunne være flere kontorer, der skulle tage sagen videre, herunder kommunikere notatet til Udlændingestyrelsen. Det ville i det konkrete tilfælde være udgangspunktet, at det var Koncernøkonomi, der skulle kommunikere til Udlændingestyrelsen.

Anette Görtz har herom forklaret[105], at hun ikke erindrer at have været involveret i bearbejdningen af notatet fra den 26. til den 29. januar 2016. Normalt ville hun være inde over, men det var en meget hektisk periode, og det er derfor ikke sikkert, at hun var det. Anne Nygaard Just havde i øvrigt udarbejdet notatet i samarbejde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun husker ikke, om de formelt havde aftalt, at det skulle være Line Skytte Mørk Hansen, der kørte sagen, men noget kan tyde på det. Normalt ville hun være inde over sager, der kørte i hendes kontor, men der var ikke tale om en typisk økonomiressourceopgave. Adspurgt, om de havde haft drøftelser om, hvorvidt sagen om udarbejdelse af notatet skulle ligge hos dem, har hun forklaret, at de så på det på den måde, at det, der lå hos dem, var det aktivitetsmæssige, mens det juridiske

104 Afhøringsekstrakten, side 715.
105 Afhøringsekstrakten, side 719 ff.

gik over til Udlændingeafdelingen og Jesper Goris kontor. De kombinerer ofte hendes kontors viden om økonomi og statistik med andre kontorers juridiske overvejelser. Det var klart for dem, hvilken rolle de havde i sagen, og det var det ganske givet også for Udlændingeafdelingen. Når hun ser på sagen nu, kan det imidlertid se ud som om, at hendes kontor muligvis var lidt for meget inde over sagen som "postkontor". Dette kan hænge sammen med, at de fik etableret F2 sagsbehandlingssystemet i oktober 2015, og at hendes kontor var det hurtigste til at komme i gang med at benytte F2. Sagsgangen kan derfor være udtryk for, at Anne Nygaard Just havde god erfaring med at oprette sager i F2 og sætte dem i proces, men det er ikke noget, hun husker konkret. Hun erindrer ikke, at hun var inde over notatet, og hun ved med sikkerhed, at hun ikke var inde over de indholdsmæssige og juridiske vurderinger i notatet. Hun har formentlig ikke deltaget i alle møder om notatet. Det var naturligt, at notatet blev sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, eftersom departementet skulle sikre, at notatets indhold var faktuelt rigtigt. Hun husker ikke at have været involveret i denne proces. Eftersom notatet fik et juridisk indhold, ville det formentligt være Jesper Gori, der sendte notatet i høring, og alternativt ville man have bedt Anne Nygaard Just om at gøre det. Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 vedrørende "Notat om Udlændingestyrelsens praksis i sager om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere" har hun forklaret, at man i systemet kunne vælge, hvem der skulle være med i godkendelsesprocessen. Hvis det var en sag, der kun skulle lægges op fra hendes kontor, lå det prædefineret, at sagen skulle godkendes af hende, Line Skytte Mørk Hansen og videre op i huset. Vedrørende det konkrete godkendelsesforløb var der tilvalgt personer i Udlændingeafdelingen. Hun husker ikke, at hun deltog i definitionen af, hvem der skulle godkende det konkrete notat, men tilvalgene var naturlige, henset til at notatet indeholdt både juridiske og aktivitetsmæssige oplysninger. Der var ikke andre, der kunne godkende på hendes vegne. Hun husker ikke konkret, at hun godkendte notatet, men det fremgår tydeligt af F2, at hun gjorde det. Ved en sådan godkendelse ville det være sagsfremstillingen vedrørende de aktivitetsmæssige oplysninger og det sproglige, hun fokuserede på, og ikke de juridiske overvejelser. Det var muligt at tilføje yderligere elementer i godkendelsesproceduren i F2 undervejs, og hun erindrer ikke, hvordan forløbet så ud, da hun godkendte notatet. Hun husker ikke konkret, at hun læste notatet. Hun deltog ikke i øvrigt i forløbet om godkendelsen af notatet af 2. februar 2016. Hun deltog således ikke i drøftelser op gennem huset eller med ministeren om godkendelse af notatet. Adspurgt med henvisning til godkendelsesforløbet i F2, hvem der skulle sør-

ge for, at notatet kom videre, har hun forklaret, at som hun husker det, var Udlændingestyrelsen meget involveret i tilblivelsen af notatet. Det var ikke alt, der blev lagt op, som blev sendt tilbage til styrelsen, når styrelsen havde bidraget undervejs. Hvis Udlændingestyrelsen skulle foretage sig noget efter godkendelse af en sag, ville der gå besked herom til styrelsen. Hvem der i givet fald skulle give besked til Udlændingestyrelsen, ville afhænge af, hvad der var truffet beslutning om. Hun ved ikke, hvem der skulle give besked om dette notat til Udlændingestyrelsen. I en sag som denne, hvor ministeren havde været inde over, ville det naturligt være ministersekretæren, der sørgede for at sende notatet videre. Det afhang af den konkrete sag, hvem der skulle kommunikere noget videre. Det, der skulle orienteres om i denne sag, angik noget juridisk, og det ville ikke blive meldt ud fra hendes kontor. Det, at der var anført en ansvarlig sagsbehandler, kunne ikke tages fuldstændig for pålydende. Det forhold, at Anne Nygaard Just stod som ansvarlig sagsbehandler på den konkrete sag, kunne hænge sammen med, at hun havde oprettet sagen i F2. Det afhang af sagens indhold, og det, der skulle kommunikeres om, hvem der var ansvarlig for kommunikationen. Det, der skulle kommunikeres om i den konkrete sag, var ikke noget der lå inden for hendes kontors område, og det var derfor ikke naturligt for hende at sende notatet til Udlændingestyrelsen. Det kunne have været en del af den endelige godkendelse, at man tog stilling til, hvem der skulle gå videre med den godkendte sag. Hun ved ikke, om det skete i denne sag. Efter godkendelsen af notatet den 9. januar 2016 hørte hun ikke om det. Den praksis, der var beskrevet i notatet, lå til grund for mange af de andre ting i sagen. Hun erindrer ikke, at hun anvendte notatet efter den 9. februar 2016, ligesom hun ikke erindrer drøftelser, hvor notatet var fremme. Helt generelt fyldte sagen om "barnebrude" kun marginalt i hendes samlede arbejdstid. Hun vil anslå, at hun anvendte ca. 1 % af sin arbejdstid på sagen i perioden fra januar 2016 og nogle måneder frem. Den aktivitetsmæssige del af notatet af 2. februar 2016 fyldte ikke noget efter godkendelsen den 9. februar 2016, og hun var ikke involveret i den del af notatet, der angik de juridiske overvejelser. Den tid, hun brugte på denne sag, gik til sparring med hendes fuldmægtig, Anne Nygaard Just, ligesom hun givetvis har læst korrektur på nogle skriftlige arbejder.[106] Selv om det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde sagen, var hun stadig chef for Anne Nygaard Just. Normalt

106 Afhøringsekstrakten, side 726.

ville hun læse korrektur på en sag, inden hun lagde den videre, for at sikre, at sagsfremstillingen var klart beskrevet.

Jens Vikner har herom forklaret[107], at han ikke husker at have deltaget i en proces om dette notat, og han genkender ikke notatet. Indkvartering af asylansøgere var heller ikke hans område. Der var megen korrespondance mellem fagkontorer i Udlændingestyrelsen og departementet, som han og teamet ikke blev involveret i. Han husker ikke, at han senere har set notatet. Måske har han på et tidspunkt i 2017 hørt det omtalt. Han kan ikke afvise, at nogen har nævnt notatet for ham, men han husker det ikke nævnt.

Uffe Toudal Pedersen har supplerende forklaret[108], at det normalt vil være den afdeling, der har ejerskab til notatet, der skal melde tilbage om notatet. Notatet endte med at være et fælles produkt, men Koncernøkonomi havde ejerskabet til notatet. Det ville normalt være Koncernøkonomi, der skulle sikre, at notatet kom videre, men ministersekretariatet ville også skulle give en melding om, at notatet var godkendt. Han ved ikke, om en sådan besked automatisk blev genereret i systemet. Han husker fortsat forløbet om notatet således, som han tidligere har forklaret. På daværende tidspunkt havde notatet den betydning, at der var tale om en sag som alle andre. De havde diskuteret sagen og skrevet et notat som afslutning herpå, hvorefter ministeren havde godkendt sagen. Han betragtede herefter sagen som godkendt af ministeren. Processen i sagen var ikke speciel. Der var bag diskussionen en hverdag og en politisk virkelighed ved siden af. Ministeren havde et ønske om, at der kom en udmelding. Når notatet var skrevet færdigt, havde man noget at "stå på" i sin udmelding. Det var derfor naturligt, at det første udkast til pressemeddelelse blev skrevet på grundlag af notatet. Adspurgt, hvad han forventede, da notatet var blevet godkendt, har han forklaret, at der ikke var tale om en speciel sag. Han forventede, at hans afdelingschefer ville formidle notatet til Udlændingestyrelsen. Det var Koncernøkonomi, der skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen om notatet, men Udlændingeafdelingen havde via sine kontakter i Udlændingestyrelsen også adgang til at videreformidle det. Hierarkisk og formelt set var det Koncernøkonomi, der skulle give tilbagemeldingen, men Koncernøkonomi havde ikke en eksklusiv viden om notatet. Adspurgt, hvem der skulle bruge notatet, har han forklaret, at alle skulle bruge

107 Afhøringsekstrakten, side 728-729.
108 Afhøringsekstrakten, side 741-742.

notatet. Departementet skulle bruge notatet til en udmelding, og Udlændingestyrelsen skulle bruge notatet til adskillelserne. Det havde været naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået notatet som led i den almindelige tilbagemelding. Han gjorde ikke noget aktivt for at sikre sig, at notatet blev sendt til Udlændingestyrelsen. Han havde sine afdelingschefer og kontorchefer, og når en sag var gjort færdig, gik han ikke hver gang hen til en afdelingschef og sikrede sig, at sagen var blevet færdiggjort. Adspurgt, om notatet efter hans opfattelse skulle sendes til Udlændingestyrelsen, har han forklaret, at han ikke tænkte på, at der var en forskel mellem at sende eller fortælle om notatet, men det var efter hans opfattelse naturligt, at notatet var blevet sendt til Udlændingestyrelsen ledsaget af en forklaring om tilblivelsen af notatet. Han ser ikke en modsætning mellem at redegøre for notatet og at sende notatet. Adspurgt, om notatets status ændrede sig under de efterfølgende drøftelser, har han svaret benægtende. Foreholdt forklaringerne om notatets betydning fra Inger Støjberg, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just samt foreholdt, at ingen fra Udlændingestyrelsen har forklaret at have hørt om eller set notatet, og herefter adspurgt, om notatet indgik i de efterfølgende drøftelser, har han forklaret, at han ikke synes at kunne sige dette. Han var overrasket over, at notatet efterfølgende kunne blive "glemt i eget system", idet der var brugt mange kræfter på at skrive notatet, og idet notatet var afsættet for pressemeddelelsen. Han kan også i dag bebrejde sig selv, at man ikke sendte notatet, da departementet den 18. marts 2016 sendte en vejledning til Udlændingestyrelsen. En forklaring på, at notatet blev glemt, kan være, at Udlændingeafdelingen ikke havde ejerskab til notatet, og at notatet indeholdt en passus om, at der kunne ske adskilt indkvartering på samme asylcentre, hvilket man efterfølgende gik væk fra. Han ved ikke, om dette var grunden til, at man gik væk fra notatet. Det undrer ham, at notatet "forduftede". Notatet var en del af hans opfattelsesverden. Uanset om notatet var der eller ej, blev der administreret med undtagelser. Måske var der derfor ikke så stor efterspørgsel efter notatet. Notatet var der i hans verden. Han erindrer ikke, at man diskuterede, at notatet var blevet overhalet. Det kan godt være, at det først i forbindelse med undersøgelseskommissionen gik op for ham, at notatet ikke var blevet videreformildet til Udlændingestyrelsen. Notatet var for ham helt centralt for forløbet.

Inger Støjberg har under genafhøringen supplerende – foreholdt at notatet omtalte en separat indkvartering af asylansøgere på samme center (på hver sit værelse), mens pressemeddelelsen af 10. februar 2016 omtalte en adskillelse

på forskellige centre – forklaret[109], at hun fra begyndelsen – i minibussen – fik at vide, at hun kunne gøre, som hun ville. Det var hendes intention, at den ene helst skulle placeres i Skagen og den anden i Gedser, men det var et af de spørgsmål, de i forbindelse med udarbejdelsen af notatet arbejdede sig ned i. Adspurgt, om det blev italesat over for hende, at "løsningerne" var forskellige, og om hun var bevidst om denne udvikling, har hun forklaret, at hun ikke fuldstændig kan tidsfæste det, men de diskuterede det hen ad vejen, fordi tingene lige så stille skred. Der blev på alle måder en større kattelem, end hun havde forventet. Foreholdt, at det, der var anført i pressemeddelelsen, fremstår som en stramning i forhold til notatet, har hun forklaret, at der var en diskussion om, hvor asylansøgerne skulle placeres, herunder om de skulle placeres på samme center eller på hver sit center. Hun kan ikke nærmere tidsfæste, hvornår denne diskussion fandt sted. Det foregik praktisk sådan, at der, når hun havde godkendt en sag i F2, blev "taget affære". Det var formodentlig ministersekretæren, der gjorde noget, men hun ved det ikke. Hun var ikke involveret i processen omkring den videre ekspedition. Adspurgt, om det på et tidspunkt i forløbet gik op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet, har hun forklaret, at det kan hun i hvert fald høre i kommissionen. Hun godkendte notatet den 9. februar 2016 med de undtagelser, der var. Det var for hende noget af en "kamel" at skulle sluge, fordi hun i begyndelsen var blevet bibragt en anden opfattelse. Der var en proces, fra hun lavede Facebook opslaget til dette punkt. Efterfølgende kæmpede hun for, at undtagelserne blev så få som muligt. Hendes standpunkt havde ikke ændret sig, ud over at hun måtte acceptere, at der var de omtalte undtagelser. Det gik ikke op for hende, at Udlændingestyrelsen ikke havde modtaget notatet. Hun forventede, at der blev "taget affære", og hun havde ikke i den tid, hun var i ministeriet, overvejelser om, hvorvidt Udlændingestyrelsen kendte til det godkendte notat. Adspurgt, om hun på et tidspunkt blev klar over, at den løsning, der var skitseret i notatet, med indkvartering på samme center, men på hver sit værelse, ikke kunne lade sig gøre, har hun forklaret, at hun hele tiden udfordrede, hvor "den røde linje" var. Hun ville sikre sig, at kattelemmen blev så lille som mulig. Derfor diskuterede de også dette spørgsmål. Notatet var dog fortsat gældende. Det var det, fordi hun havde godkendt det. Efterfølgende havde de drøftelser om størrelsen af kattelemmen. Det var ikke sådan, at hun ikke tænkte mere over sagen, da hun havde godkendt notatet. Tværtimod ville

109 Afhøringsekstrakten, side 752 ff.

hun stadigvæk kæmpe for sin politiske agenda; at beskytte pigerne. Dette var et af de spørgsmål, der indgik, når hun udfordrede kattelemmens størrelse. Det var en af de ting, der var med til, at kattelemmen blev lidt større, end hun havde forventet. Adspurgt, om det forhold, at indkvartering på hver sit værelse ikke kunne lade sig gøre, når man i øvrigt ikke kunne adskille et par, førte til, at ordningen i notatet ikke var gældende, eller om det blev accepteret, at parrene i så fald skulle indkvarteres på samme værelse, har hun forklaret, at notatet stod til troende, men det var også klart, at kattelemmen blev større, end den var, da hun godkendte notatet. Indledningsvis, da de sad i minibussen, kunne der være en helt undtagelsesfri ordning. Så kom notatet, som hun måtte forlige sig med, fordi der var en "rød linje". Det gjorde hun med en bevidsthed om, at der var en hel række ting, der samtidig skulle gøre sig gældende, for at et par ikke skulle adskilles. Der var tale om en meget lille kattelem. Over tid skred tingene, og kattelemmen blev større. I den periode kæmpede hun fortsat for en så restriktiv ordning som muligt. På ny adspurgt, hvad der skete fra ordningen i notatet, hvorefter et par kunne adskilles på samme center, hvis adskillelsen var i strid med barnets tarv, til det, der blev virkeligheden, har hun forklaret, at hun ikke kan sige det bedre, end hun allerede har gjort. Der var drøftelser om størrelsen af kattelemmen, og dette var et af de spørgsmål, der indgik i drøftelserne. Adspurgt, om der var overvejelser om at "reparere" på notatet, der på et tidspunkt indeholdt en ikke længere brugbar retningslinje, har hun forklaret, at der ikke kom en ny sag op på hendes bord. Der var en diskussion, og kattelemmen blev større. Da hun godkendte notatet, var kattelemmen meget lille, fordi en række elementer skulle indgå, inden man nåede til, at et par ikke kunne adskilles. På dette tidspunkt var det en meget teoretisk diskussion, at der var nogle, der ikke kunne adskilles. Hen over tid var der flere og flere, der ikke blev adskilt. Adspurgt, om det skal forstås således, at ordningen ikke lå fast den 9. februar 2016, har hun forklaret, at det, hun godkendte, var det, hun godkendte, og det var ordningen, men det udviklede sig efterfølgende. Hun kan ikke komme det nærmere, end at de diskuterede tingene hen ad vejen, og det indgik i diskussionerne, hvordan man kunne indkvartere, hvis man ikke kunne adskille et par. Hun holdt ikke op med at interessere sig for at beskytte pigerne. Hun kan ikke tidsfæste det nærmere, hvornår disse diskussioner fandt sted. I hendes optik handlede det om at beskytte pigerne så meget, som hun kunne, og det var i denne forbindelse også et tema, hvor tæt de var på deres mænd. Man kan derfor ikke adskille diskussionen om kattelemmen og spørgsmålet om, hvordan et par skulle indkvarteres, hvis de ikke kunne adskilles. Hun gik – ud fra sit politiske ståsted – meget op i den

principielle del, men hun gik selvfølgelig også op i, hvor stort omfanget blev. Det var et ønske for hende, at parrene skulle anbringes så langt fra hinanden som muligt. Adspurgt, om notatet blev nævnt eller på anden måde indgik i de efterfølgende diskussioner, har hun forklaret, at de ikke diskuterede notatet, da hun havde godkendt det. De diskuterede omfanget af undtagelserne. Hun udfordrede det fortsat, fordi hun ønskede, at kattelemmen blev så lille som mulig. På den måde indgik notatet indirekte, men når notatet først var godkendt, lå det til grund, og så var der ikke noget at diskutere.

Lykke Sørensen har under genafhøringen supplerende forklaret[110], at hun stort set ingen erindring har om notatet af 2. februar 2016 og har derfor heller ingen erindring om, at ministeren havde godkendt notatet. Hun kan imidlertid se af F2, at notatet blev godkendt af ministeren, men det var først i forbindelse med kommissionsundersøgelsen, at hun blev klar over ministerens godkendelse. Foreholdt godkendelsesprocessen i F2 har hun forklaret, at det forhold, at hun godkendte notatet, var udtryk for, at hun havde godkendt indholdet af notatet, og at det kunne gå videre til den næste godkender. Hun erindrer det ikke, men hun kan se af sagsfremstillingen, at notatet ville gå videre til ministeren. At Andreas Højmark Søndergaard godkendte på vegne af ministeren, var udtryk for, at ministeren havde godkendt den indstilling, der var i notatet. Normalt ville det herefter gå tilbage til sagsbehandleren. De involverede ville ikke automatisk modtage en meddelelse om, at notatet var godkendt. Der var så mange sager, at der ikke var nogen særlig markering, når et notat kom tilbage fra ministeren i godkendt stand. Der kom hele tiden sager tilbage, der var godkendt af ministeren. Hun har ingen erindring om notatet. Hun var ikke til stede under mødet den 9. februar 2016. Hun erindrer ikke, at nogen nævnte notatet af 2. februar 2016 på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at notatet blev nævnt på mødet den 22. februar 2016. Hun erindrer i det hele taget ikke, at notatet nogensinde har været fremhævet af nogen som et godkendt ministernotat. Hun husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen har nævnt notatet. Notatet var så kortfattet, at det ikke spillede nogen rolle i den ordning, det endte med at blive, herunder retningslinjerne om den endelige ordning. Adspurgt, om notatet, der var godkendt af ministeren, fortsat er gældende, har hun forklaret, at der blev lavet så meget bagefter, som foldede notatet ud, mens andre dele af notatet ikke blev

110 Afhøringsekstrakten, side 789-790.

foldet ud, og at man ikke nødvendigvist ophæver et sådant notat. Der er alene tale om et notat, ikke retningslinjer. Hun vil ikke give sig i kast med at svare på, om notatet fortsat gælder. Det er et hypotetisk spørgsmål. Når et notat var godkendt på det øverste niveau, afhang sagsbehandlerens næste skridt af, hvilken type dokument der var tale om.[111] Hvis det var et svar til Folketinget, var svaret godkendt og skulle sendes til Folketinget. Hvis det var et notat som i denne sag, drøftede sagsbehandleren med sin kontorchef eller andre, hvad der skulle ske. I den konkrete sag var sagsbehandleren Anne Nygaard Just. Hvis notatet var af en type, der skulle sendes til eksempelvis Udlændingestyrelsen, ville udgangspunktet være, at Anne Nygaard Just skulle tale med sin chef i Koncernøkonomi om, hvad der skulle ske. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun regnede med, at Udlændingeafdelingen sørgede for at sende notatet til Udlændingestyrelsen, har hun forklaret, at hun har svært ved at se, hvorfor det skulle være Udlændingeafdelingens opgave at sende notatet videre. Notatet var lavet i Koncernøkonomi, og det ville kræve en konkret aftale, hvis det var Udlændingeafdelingen, der skulle foretage det videre fornødne. Hun har ikke nogen erindring om dette konkrete notat, men det var sagsbehandleren, der var ansvarlig for at tage sagen videre.

8.2.7. Forløbet vedrørende udarbejdelse af pressemeddelelsen

Den 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte presse- og kommunikationsrådgiver i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet Sarah Andersen en mail til Lykke Sørensen og Jesper Gori (cc til pressechef Mia Tang) vedhæftet følgende udkast til pressemeddelelse med en bemærkning om, at udkastet havde været forbi "Line Skytte", som havde oplyst, at den skulle godkendes af de to:

> "**Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre**
>
> **Fremadrettet får mindreårige asylansøgere som udgangspunkt ikke lov til at bo sammen med en ægtefælle eller samlever**
>
> I januar iværksatte Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Udlændingestyrelsen har nu indhentet oplysninger fra operatørerne på asylcentrene, og i øjeblikket er der

111 Afhøringsekstrakten, side 792-793.

indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcenteret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år vurderer Udlændingestyrelsen i hver enkelt sag, om den pågældende skal indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det sker på baggrund af vurderinger fra operatørens børnefaglige personale, samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der vil være bedst for den mindreårige asylansøgers af hensyn til barnets tarv.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

"Det er fuldstændigt uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem sammen med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis med det samme. Når man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje."

Inger Støjberg har bedt Udlændingestyrelsen om fremadrettet at indkvartere mindreårige asylansøgere efter følgende praksis:

– mindreårige under 15 år kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever

– mindreårige på 15 eller derover kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv. Foreligger der sådanne hensyn til den mindreåriges tarv, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.

> Dette kan dog kun ske i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har et fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til den mindreåriges tarv taler for at indkvartere dem sammen. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle foreligge, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret kun har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.
>
> Evt. en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen.
> ..."

Lykke Sørensen har herom forklaret[112] bl.a., at hun ikke ved, hvem der iværksatte udarbejdelsen af pressemeddelelsen, men hun vil tro, at det var ministeren, der ønskede at melde ud. Hun ved ikke, hvem der var involveret i udarbejdelsen, før hun og Jesper Gori fik den, og hun ved ikke, hvad der lå til grund for formuleringen af udkastet til pressemeddelelsen. De havde ikke vurderet citatet fra ministeren, inden de modtog denne mail. De danske normer og regler, som ministeren refererede til, var vel ministerens opfattelse af danske normer og regler, og som gik ud på, at f.eks. en 17-årig ikke boede sammen med en 22-årig. Selv kender hun ikke til danske regler, der forbyder et sådant samliv. Ministerens tilgang til det var, at ministeren var en slags forældremyndighedsindehaver. Det var under hendes ansvar, at de mindreårige var indkvarteret, og de skulle have mulighed for at få et pusterum. De kom fra en kultur, hvor ægteskaber – i ministerens verden – var arrangerede, og nu skulle de have lov til at komme til et land, hvor de kunne vælge frit. De havde mange drøftelser om, hvordan man lever i Danmark, og hvordan unge mennesker lever i Danmark – ikke bare på dette tidspunkt, men også langt senere i forløbet. Den nye ordning i dette udkast var beskrevet således, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, medmindre det ville stride mod barnets tarv. For at finde ud af, om der var hensyn til den mindreåriges tarv, var man nødt til at behandle sagerne. Denne version af pressemeddelelsen forudsatte således, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det, der var anført om indkvartering på hver sit værelse, men på samme asylcenter, i tilfælde hvor det ikke var muligt at adskille et par, var en overvejelse, de havde på et tidspunkt. De kom senere frem til, at denne fremgangsmåde ikke kunne "reparere på

112 Afhøringsekstrakten, side 48 ff.

det", hvis der var hensyn til EMRK eller Børnekonventionen. Hun tror, at det var lavet efter ministerens opfattelse af, at det grundlæggende handlede om, at parrene ikke måtte "dele seng og bord". De overvejede denne løsning, hvor man bevarede hovedordningen med adskillelse, men så ikke adskilte visse par på hver sit center, men på hver sit værelse. Det var ministerens ønske. Ministeren havde som sagt den tilgang, at hun var en slags forældremyndighedsindehaver, fordi de mindreårige var indkvarteret under hendes ansvar, og at hun derfor kunne bestemme, hvordan de skulle leve. Hvis de sagde til ministeren, at parrene ikke kunne skilles ad, sagde ministeren, at så måtte de skilles ad, således at de boede på samme asylcenter, men ikke på samme værelse. Hun ville give den mindreårige et pusterum, og hvis hun ikke kunne give det ved at adskille dem helt, ville hun gøre det på denne måde.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[113] bl.a., at han ikke husker, hvornår han præcis blev involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Postgangen var sådan, at Kommunikationsafdelingen udarbejdede et udkast, og det er det udkast, der fremgår her. Han var ikke involveret på dette tidspunkt, men det blev han umiddelbart efterfølgende. Det var ministeren, der efterspurgte en pressemeddelelse. Der var på dette tidspunkt en del kritik af, at ministeren ikke gjorde noget, og det ramte ministeren hårdt. Derfor ville ministeren gerne have en pressemeddelelse ud så hurtigt som muligt med et stærkt og entydigt budskab. Foreholdt, at det i udkastet er anført, at ministeren udtaler, at "vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje", har han forklaret, at ministeriet ikke havde modtaget nye oplysninger vedrørende spørgsmålet om tvang. Citatet udtrykte ministerens stærke værdimæssige holdning. På dette tidspunkt havde de oplysning om, at der var 27 ægteskaber af denne karakter, men de vidste ikke, hvad der var sket i de konkrete ægteskaber. Han ved ikke, om de havde gjort noget for at finde ud af det. Der var langt fra ham til den driftsmæssige del med operatørerne, men han ved, at der var en dialog mellem styrelsen og operatørerne, som blev afspejlet i høringsnotatet. Hvis man skal sætte sig i ministerens sted, var det, hun mente med det, også de situationer, hvor et ægteskab var aftalt, mens pigen var meget ung, og inden hun kendte manden; altså hvor der ikke var et kærlighedsforhold forud for ægteskabet. Han vil ikke lægge ord i munden på ministeren, men under deres diskussioner om emnet, var det, der lå i det, hele

113 Afhøringsekstrakten, side 78.

konstruktionen med, at man gifter meget unge piger med meget ældre mænd. Han husker ikke, at de diskuterede spørgsmålet om tvang.

Inger Støjberg har herom forklaret[114] bl.a., at det er svært at sige, hvem der sagde, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Hun husker ikke, om det var hende, der besluttede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Generelt synes hun, at pressemeddelelser er et lidt gammeldags værktøj, men der kan være mange årsager til at udsende en pressemeddelelse, f.eks. hvis der er et meget stort medietryk på en sag. I denne sag var der i høj grad tale om, at hun havde et ønske om hurtigst muligt at få kommunikeret til omverdenen, at der nu skete noget på det pågældende felt. Der var en stor interesse for, hvad man ville gøre. Hun har helt sikkert presset meget på for at komme ud med kommunikationen. Hun har givetvis ikke sagt til nogen, at der skulle laves en pressemeddelelse, men hun har sagt, at det var vigtigt at få kommunikeret noget ud. Hun så ikke det første udkast, og det var ret sent, at hun så udkastene. Det er efter hendes opfattelse normalt, at udkast bevæger sig frem og tilbage mellem afdelingerne.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[115] bl.a., at hun ikke husker, om det vedhæftede udkast var det første udkast til pressemeddelelse. Normalt vil det være pressefolkene, der skriver det første udkast. De faglige afdelingers input til en pressemeddelelse kan komme på mange forskellige måder. Ministerens særlige rådgiver, Mia Tang, Sarah Andersen og Jonas From Soelberg kan have været involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Da hun modtog udkastet til pressemeddelelsen, kunne hendes afdeling stå på mål for den del, der beskrev den hidtidige praksis i Udlændingestyrelsen. Hun ville være sikker på, at pressemeddelelsen juridisk også var holdbar, og pressemeddelelsen skulle derfor forbi Udlændingeafdelingen.

Jesper Gori har herom forklaret[116] bl.a., at han ikke ved, hvem der ønskede, at der skulle udsendes en pressemeddelelse. Han ved ikke, hvem der udarbejdede udkastet til pressemeddelelsen, men det er ikke usædvanligt, at udkast udarbejdes af kommunikationsafdelingen.

---

114 Afhøringsekstrakten, side 114.
115 Afhøringsekstrakten, side 189.
116 Afhøringsekstrakten, side 243.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[117] bl.a., at som hun husker det, var det Mia Tang, der udformede det udkast til pressemeddelelse, som Sarah Andersen ved mail af 9. februar 2016 kl. 13.58 sendte til blandt andre Lykke Sørensen og Jesper Gori. Mia Tang ringede i denne forbindelse og spurgte hende, om nogle konkrete formuleringer var rigtige, dog ikke i forhold til det juridiske. Mia Tang har muligvis set notatet af 2. februar 2016 for at kunne udarbejde udkastet til pressemeddelelse. Ud over Jesper Gori, Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang var også Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen involveret i udarbejdelse af pressemeddelelsen. De faktatjekkede den del af pressemeddelelsen, der henhørte under deres afdeling. Hun har enten været inde med et udskrift af pressemeddelelsen til Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen og spurgt, om de kunne sige god for den, eller også har hun sendt den til dem på mail. Pressemeddelelsen skulle forbi juristerne, fordi de skulle godkende den juridiske formulering. Hun formoder, at udkastet til pressemeddelelse i mailen den 9. februar 2016 kl. 13.58 var skrevet på baggrund af notatet af 2. februar 2016. Adspurgt, hvorfor det fremgår af udkastet, at der eventuelt skulle være "en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen", har hun forklaret, at hun tror, at det på dette tidspunkt var uafklaret, hvem man kunne adskille, og hvem man ikke kunne adskille.

Mark Thorsen har herom forklaret[118], at han ikke husker, om han havde været inde over udkastet til pressemeddelelse, inden dette udkast blev sendt, men det kan han sagtens have været. Det var ikke ham, der skrev pressemeddelelser eller foretog den faglige bearbejdning af pressemeddelelser. Den opgave lå hos de "menige" pressekonsulenter. Det ser ud til, at det var Sarah Andersen, der havde skriveopgaven på denne pressemeddelelse. Han tør ikke sige, om udkastet var påbegyndt i Presseafdelingen eller Udlændingeafdelingen. Han kan ikke huske, om der blev foretaget en selvstændig beslutning om at udsende en pressemeddelelse, men det var et emne, der fyldte relativt meget i drøftelserne på det tidspunkt. Når man iværksatte en ændring af praksis, plejede man at udsende en pressemeddelelse. Man kunne også have benyttet sig af andre meddelelsesformer. For eksempel kunne ministeren have givet et interview til en avis. Der var en betydelig presseinteresse for sagen, og det var derfor meget naturligt at benytte en pressemeddelelse. Han husker ikke, om

117 Afhøringsekstrakten, side 340-341.
118 Afhøringsekstrakten, side 378.

det var ham, der bad om at få et udkast til en pressemeddelelse. Han husker heller ikke, om det var ministeren, der bad herom. Det er naturligt at udsende en pressemeddelelse, når man laver et politisk udspil, men han tør ikke sige, hvem der første gang sagde, at der skulle laves en pressemeddelelse.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[119], at hun ikke har kendskab til, at der i perioden fra ultimo januar til udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 var yderligere drøftelser mellem medarbejdere i styrelsen og departementet. Som hun husker det, var der tavshed fra departementets side, og hun har ikke kendskab til, at styrelsen på nogen måde var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[120], at hun ikke har haft noget at gøre med pressemeddelelsen.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[121], at han ikke deltog i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, heller ikke fra sidelinjen, idet han først kom hjem fra ferie relativt sent om aftenen den 9. februar 2016.

Mia Tang har forklaret[122], at hun ikke var involveret i formuleringen af pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt var det almindeligt, at Lykke Sørensens afdeling selv udarbejdede udkast til pressemeddelelser. Presseafdelingen forholdt sig herefter kritisk til de politiske budskaber i pressemeddelelsen og vurderede, om ministerens politiske budskaber fremstod klare. Hun erindrer ikke, hvem der lavede det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016. Hun husker heller ikke, hvem der havde iværksat udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Da sagen begyndte, og det stod klart, at der også var barnebrude i den store gruppe af mennesker, der på daværende tidspunkt kom til Danmark, meldte ministeren ud, at der skulle foretages ændringer hurtigst muligt. Den udmelding var de opmærksom på i ministeriet, og de drøftede derfor løbende, hvad der skulle ske. Hun kan ikke huske, hvornår de drøftede de forskellige sager i ministeriet, eftersom de løbende havde drøftelser med Ledelsessekretariatet om, hvad der var i "støbeskeen". Hun ved godt, at der i

119 Afhøringsekstrakten, side 407.
120 Afhøringsekstrakten, side 441.
121 Afhøringsekstrakten, side 700.
122 Afhøringsekstrakten, side 793-794.

denne sag – ligesom i andre sager – havde været en drøftelse om, hvor langt man kunne gå, og hvordan det skulle formuleres i en pressemeddelelse. Det var på daværende tidspunkt ikke usædvanligt, at de i presseafdelingen ventede på, at der kom noget fra huset, der skulle kommunikeres ud. Det var ikke hende, der skrev pressemeddelelsen, og hun afventede således blot, at der kom et udkast fra huset, som hun herefter kunne forholde sig til.

Sarah Andersen har herom forklaret[123], at hun ikke husker, hvem der udarbejdede dette udkast. Hun ved ikke, om det var hende selv, der udarbejdede det første udkast, eller om hun fik det fra et af fagkontorene. Hun kan godt huske, der var flere versioner af pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, hvad der var forskellen mellem de forskellige versioner. Hun kan godt huske, at der var fokus på barnebrude, og at sagen derfor fyldte en del i ministeriet. Der havde været nogle sager om barnebrude i pressen – vist nok først fra Norge – hvorefter man havde fundet ud af, at det også fandt sted i Danmark.

Det fremgår bl.a. af en mail af 9. februar 2016 kl. 14.44, som Jesper Gori sendte til bl.a. Sarah Andersen og Mia Tang (cc til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen), at der i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets departement skulle afholdes et møde om pressemeddelelsen samme dag kl. 15.30. Af mailen, der var vedhæftet Jesper Goris bemærkninger til udkastet, fremgår endvidere:

> "...
> Jeg kan forstå, at dette skal drøftes på et møde med ministeren kl. 15.30. Mine umiddelbare forslag er indsat som markeret. Endvidere vedhæftes efter aftale med Line en model for USs fremtidige praksis, som drøftelsen med ministeren eventuelt kan tage afsæt i.
> ..."

Af vedhæftede udkast til "Pressemeddelelse om barnebrude" fremgår det:

123 Afhøringsekstrakten, side 805.

== AKT 82165 == Dokument 2 == [Pressemeddelelse om barnebrude.docx] ==

Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre

Fremadrettet får mindreårige asylansøgere som udgangspunkt ikke lov til at bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

I januar iværksatte Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Udlændingestyrelsen har nu indhentet oplysninger fra operatørerne på asylcentrene, og i øjeblikket er der indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år vurderer Udlændingestyrelsen i hver enkelt sag, om den pågældende skal indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det sker på baggrund af vurderinger fra operatørens børnefaglige personale, samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der vil være bedst for den mindreårige asylansøgers af hensyn til barnets tarv.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

"Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem sammen med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis med det samme. Når man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje."

Inger Støjberg har bedt Udlændingestyrelsen om fremadrettet at indkvartere mindreårige asylansøgere efter følgende praksis:

- mindreårige under 15 år kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever

- mindreårige på 15 år eller derover kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv.

Formateret: Normal, Ingen punkttegn eller nummerering

Fravigelse af det klare udgangspunkt for mindreårige på 15 år eller derover kan herefter kun ske, hvis følgende betingelser alle er opfyldt: Parterne har haft et forudgående samliv; parterne har et eller flere fælles børn; aldersforskellen mellem parterne er begrænset; parternes samliv indeholder ikke et element af tvang; og hensynet til den mindreåriges tarv taler også i øvrigt med styrke herfor.

Er der herefter grund til at fravige udgangspunktet for mindreårige på 15 år eller derover, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.
~~Foreligger der sådanne hensyn til den mindreåriges tarv, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.~~

~~Dette kan dog kun ske i tilfælde, hvor parterne har haft et forudgående samliv, hvor parret har et fælles barn, hvor aldersforskellen mellem parterne er begrænset, og hvor hensynet til den mindreåriges tarv taler for at indkvartere dem sammen. Som udgangspunkt vil alle disse hensyn skulle~~

~~foreligge, og det er således ikke tilstrækkeligt, at parret kun har haft et forudgående samliv og aldersmæssigt er tæt på hinanden.~~

Evt. en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen.

Kontakt:

Presse- og kommunikationschef Mia Tang, tlf. 61 98 35 10, mta@uibm.dk

Presse- og kommunikationsrådgiver Sarah Andersen, tlf. 61 98 33 92, san@uibm.dk

Formateret: Mellemrum Efter: 0 pkt., Linjeafstand: enkelt, Juster ikke mellemrum mellem latinsk og asiatisk tekst, Juster ikke mellemrum mellem asiatisk tekst og tal

I det notat om den fremtidige praksis i Udlændingestyrelsen, der ligeledes var vedhæftet Jesper Goris mail, hedder det bl.a.:

> *"Udlændingestyrelsens indkvartering af mindreårige asylansøgere skal fremover ske efter følgende praksis:*
>
> – Mindreårige under 15 år kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever. Denne praksis kan ikke fraviges.
>
> – Mindreårige på 15 år eller derover kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv.
>
> Fravigelse af det klare udgangspunkt for mindreårige på 15 år eller derover kan herefter kun ske, hvis følgende betingelser alle er opfyldt:
>
> – Parterne har haft et forudgående samliv
> – Parterner har et eller flere fælles børn
> – Aldersforskellen mellem parterne er begrænset
> – Parternes samliv indeholder ikke et element af tvang
> – Hensynet til den mindreåriges tarv taler også i øvrigt med styrke herfor
>
> Er der herefter grund til at fravige udgangspunktet for mindreårige på 15 år eller derover, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter."

Mia Tang har herom forklaret[124], at hun ikke tydeligt erindrer forløbet, men hun kan godt huske, at der var en proces i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Hun vidste godt, at det var en udfordring at formulere pressemeddelelsen på en måde, som alle kunne se sig selv i.

Line Skytte Mørk Hansen og Sarah Andersen videresendte samme dag kl. 14.46 og kl. 14.47 uafhængigt af hinanden Jesper Goris mail til bl.a. Mark Thorsen.

---

124 Afhøringsekstrakten, side 794.

Mia Tang skrev herefter i en mail samme dag kl. 14.49 til Jesper Gori og Sarah Andersen (cc til Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen): "Tak – vi retter pm til". Kl. 15.09 sendte Sarah Andersen sålydende renskrevne version af udkastet til pressemeddelelse til Mark Thorsen:

"**Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre**

Fremadrettet får mindreårige asylansøgere som udgangspunkt ikke lov til at bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

I januar iværksatte Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre.

Udlændingestyrelsen har nu indhentet oplysninger fra operatørerne på asylcentrene, og i øjeblikket er der indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige asylansøgere mellem 15-18 år vurderer Udlændingestyrelsen i hver enkelt sag, om den pågældende skal indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det sker på baggrund af vurderinger fra operatørens børnefaglige personale, samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der vil være bedst for den mindreårige asylansøger af hensyn til barnets tarv.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

"Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem sammen med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis med det samme. Når

man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på danske asylcentre mod deres vilje."

Inger Støjberg har bedt Udlændingestyrelsen om fremadrettet at indkvartere mindreårige asylansøgere efter følgende praksis:

– mindreårige under 15 år kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever

– mindreårige på 15 år eller derover kan ikke indkvarteres på et asylcenter sammen med en ægtefælle/samlever, medmindre dette åbenbart vil stride mod den mindreåriges tarv.

Fravigelse af det klare udgangspunkt for mindreårige på 15 år eller derover kan herefter kun ske, hvis følgende betingelser alle er opfyldt: Parterne har haft et forudgående samliv, parterne har et eller flere fælles børn, aldersforskellen mellem parterne er begrænset, parternes samliv indeholder ikke et element af tvang, og hensynet til den mindreåriges tarv taler også i øvrigt med styrke herfor.

Er der herefter grund til at fravige udgangspunktet for mindreårige på 15 år eller derover, skal parterne indkvarteres hver for sig, men på det samme asylcenter.

Evt. en sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen – skal flere par skilles ad end det ene par, der er omtalt i opgørelsen?"

Herefter sendte Sarah Andersen kl. 15.52 en mail til bl.a. Mark Thorsen med emnet "To versioner af pressemeddelelsen – Jesper Goris forslag og en uden kattelem". Vedhæftet mailen var en lettere omskrevet, men indholdsmæssigt i al væsentlig identisk version svarende til versionen fremsendt kl. 15.09 samt følgende nye alternative udkast til pressemeddelelse:

"Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre

Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skrider nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

"Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om straks at sætter en stopper for det. Når man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på asylcentrene mod deres vilje."

I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

> Efter den nye praksis må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.
>
> En sætning om, hvad der skal ske med de par, der i øjeblikket er indkvarteret sammen."

Lykke Sørensen har om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret[125], at hun ikke deltog. Hun husker ikke, at hun talte med Jesper Gori efter mødet i ministeriet kl. 15.30, eller at han fortalte hende, hvad der skete på mødet, men hun talte med departementschefen senere på aftenen.

Uffe Toudal Pedersen har om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret[126] bl.a., at han deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i mødet. Han vil tro, at de øvrige deltagere var nogen fra kommunikationsafdelingen, Mark Thorsen, Jonas From Soelberg samt Jesper Gori eller Lykke Sørensen. Måske deltog Line Skytte Mørk Hansen, men det var sådan set ikke hendes diskussion, fordi de diskuterede et helt centralt delpunkt i notatet. Som han husker det, var det eneste dokument, der var fremme, pressemeddelelsen. Han kan dog ikke huske mødet særskilt fra andre møder. Der var en uendelig række af møder om dette spørgsmål. På mødet diskuterede de pressemeddelelsen, der var det eneste omdrejningspunkt. Ministeren har selvfølgelig sagt, at hun ville have en pressemeddelelse uden undtagelser. Det var det, de drøftede og diskuterede. Han er sikker på, at de så har haft den samme diskussion, som de havde haft tidligere, om, hvorvidt man kunne administrere uden undtagelser. Han er sikker på, at det blev sagt, at "det kan man ikke". Han husker ikke, om ordet ulovligt blev nævnt i denne forbindelse. Juristerne har dog givetvis sagt, at man ikke kunne administrere en ordning uden undtagelser, hvis Danmarks internationale forpligtelser skulle overholdes. Ministeren reagerede på den måde, at hun sagde, at hun ville have en ordning uden undtagelser. Han vil tro, at det er det, ministeren har sagt, for det var det, de vendte tilbage til senere, da der kom en ny udgave, hvor de skrev undtagelsesmulighederne ind. Som han husker det, sluttede mødet, da ministeren skulle ud af huset til et arrangement. Hun tog afsted, da de var færdige, og pressefolkene gik tilbage

125 Afhøringsekstrakten, side 49-50.
126 Afhøringsekstrakten, side 79-80.

og lavede et nyt udkast til pressemeddelelse baseret på drøftelserne på mødet. Adspurgt, om det på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 blev drøftet, hvad der skulle ske med de allerede indkvarterede par, har han forklaret[127], at han ikke husker det. Han går ud fra, at man mente, at det ville være påfaldende, hvis man ikke også lod de allerede indkvarterede være omfattet af den nye ordning. Han husker ikke, om nogen på mødet gav udtryk herfor.

Inger Støjberg har herom forklaret[128] bl.a., at hun mener, at hun så det første udkast under et møde den 9. februar 2016 kl. 15.30. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori til Sarah Andersen med kopi til Line Skytte Mørk Hansen og vedhæftet udkast til pressemeddelelse og notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis har hun forklaret, at det givetvis var dette materiale, som hun fik til mødet kl. 15.30. Foreholdt det vedhæftede notat om en model for Udlændingestyrelsens fremtidige praksis har hun forklaret, at hun ikke husker, om hun har set dette udkast før. Hun husker, at de havde et grundlag at diskutere ud fra. For hende var det vigtigt at kommunikere den absolutte hovedregel og ikke alle undtagelser. Adspurgt om, hvorfor man ikke kunne skrive, at der var undtagelser, har hun forklaret, at der var tale om politisk kommunikation. Hun havde forinden godkendt et notat om, at der i sjældne tilfælde kunne være undtagelser. Hun syntes, at en beskrivelse af undtagelser ville mudre billedet, og man ville komme til at diskutere undtagelserne i stedet for den absolutte hovedregel. Hun ønskede at diskutere adskillelsen, men selvfølgelig kunne der i helt særlige tilfælde være undtagelser. Tankegangen i ministeriet var i begyndelsen, at alle kunne adskilles, men herefter var der en proces, som førte til, at en lille del ikke kunne adskilles. Da hun godkendte notatet, var det hendes indtryk, at der var meget få, som ikke kunne adskilles. Det var ifølge notatet det "klare udgangspunkt" i alle tilfælde, at der skulle ske adskillelse, ligesom der skulle opfyldes en række betingelser. Der skulle rigtig meget til for ikke at adskille parrene. Adspurgt om, hvordan hun kunne vide, at meget få skulle adskilles, når hun ikke havde kendskab til de konkrete par, har hun forklaret, at hun lagde vægt på den allerførste vurdering fra Lykke Sørensen sammenholdt med, at det efterhånden i forløbet blev klart, at der kunne være "ganske særlige tilfælde" og skulle rigtig meget til for ikke at adskille. Jesper Gori lagde også efterfølgende en undtagelsestekst frem. Det var tydeligt, at det var opfattelsen hos både

127 Afhøringsekstrakten, side 751.
128 Afhøringsekstrakten, side 114 ff.

embedsmændene og hende, at der kun ville være tale om ganske få tilfælde. Det var også derfor, at undtagelsesmuligheden blev benævnt en "kattelem". Med hensyn til mødet kl. 15.30 gætter hun på, at det var Uffe Toudal, som bestemte, at mødet skulle afholdes. I mødet deltog Jesper Gori, Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende selv. Hun husker ikke, hvordan mødet begyndte. Hendes holdning til udkastet til pressemeddelelse var, at hun ikke ønskede at fremhæve de ganske få undtagelser. Hun ville i sin politiske kommunikation klart sige, hvad hovedreglen var. Mark Thorsen kendte hendes holdning, og hun antager ikke, at han havde en anden holdning end hende. Uffe Toudal gjorde tydeligt opmærksom på, at der nødvendigvis ville blive administreret, så der var undtagelser, og at der ville være nogle individuelle vurderinger, idet de var forpligtet hertil. Dette var hun ikke glad for, men hun tog det til sig. Hun ville i pressemeddelelsen alene kommunikere den absolutte hovedregel. Ordningen, som der skulle administreres ud fra, var beskrevet i ministernotatet, og pressemeddelelsen var et kommunikativt værktøj og ikke andet. Der er tale om to vidt forskellige ting. Det var hendes opfattelse, at pressemeddelelsen var retvisende, idet den viste den helt klare retning, og idet der efter hendes vurdering kun var tale om ganske, ganske få tilfælde, hvor der kunne ske undtagelser. Denne vurdering tog afsæt i notatet, som hun havde godkendt den 9. februar 2016. Adspurgt om, hvorvidt pressemeddelelsen var "retvisende" i den forstand, at den gav et korrekt billede, har hun forklaret, at pressemeddelelsen angav den klare retning. Der var endvidere tale om et politisk kommunikationsværktøj og ikke et administrativt værktøj. Pressemeddelelsen viste den retning, som man skulle gå. Over for Folketinget stilles der større krav til indholdet af en besvarelse, end der kræves til indholdet af en pressemeddelelse. Der er forskellige typer spørgsmål fra Folketinget. Nogle spørgsmål kan være meget politiske, og her svarer man meget politisk. S-spørgsmål er politiske, og her giver man politiske svar. Udvalgsspørgsmål er mere faktuelle, og her skal svarene være mere uddybende. Grunden til, at Udlændingeafdelingen blev involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, var, at man søger viden, hvor den relevante viden er. Under mødet kl. 15.30 var Uffe Toudal ikke begejstret for, at undtagelserne skulle pilles ud af pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hendes besked til embedsmændene, da mødet sluttede, var, at hun ville have en meget klar kommunikation. Herefter var hun til møde i byen og "slap det" for denne dag, men hun var meget optaget af, at der snart kom en pressemeddelelse ud. Hun var presset fra alle sider. Hun ved ikke, hvem der har forfattet den version af pressemeddelelsen, der blev udarbejdet efter mødet, og hvor der ikke var

nævnt noget om undtagelsesmuligheder. Foreholdt forklaringerne fra Lykke Sørensen og Uffe Toudal om, at de på mødet også diskuterede ordningen og ikke kun den underliggende pressemeddelelse, har hun forklaret, at hun ikke genkender dette. En pressemeddelelse er et politisk kommunikativt værktøj og ikke andet. Ordningen var besluttet i notatet og var noget andet end pressemeddelelsen. Der var tale om to forskellige ting. Hun har aldrig oplevet, at et helt notat kan sendes ud som en pressemeddelelse. Adspurgt, om det var embedsmændenes opfattelse den 9. februar 2016, at man kunne sende en pressemeddelelse ud uden at nævne muligheden for undtagelser, har hun forklaret, at embedsmændene vel har tænkt, at alle undtagelser skulle med, men det ville hun ikke, idet hun ville kommunikere hovedreglen for ikke at skulle diskutere undtagelserne. Det endte med, at der blev sagt: "Ja, så send det ud". I sidste ende var det Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende, der var til stede. Her sagde Uffe Toudal: "Så pil det dog ud". Der var ikke andre embedsmænd, der sagde det samme. Hun havde ikke drøftet spørgsmålet med Lykke Sørensen. Foreholdt, at der i de udkast til pressemeddelelse, som forelå forud for mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, var en bemærkning om, at der eventuelt skulle indsættes en sætning om, hvad der skulle ske med de par, der allerede var indkvarteret, og adspurgt, hvad der blev drøftet på mødet vedrørende disse par, har hun forklaret, at hun ikke husker, hvordan diskussionerne herom var.[129]

Line Skytte Mørk Hansen har om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret[130] bl.a., at hun ikke husker, om pressemeddelelsen havde været drøftet med ministeren inden mødet. Hun husker slet ikke, at de drøftede pressemeddelelsen på mødet. Hun husker, at Jesper Gori meget detaljeret gennemgik hovedreglen og undtagelserne på baggrund af notatet. Hun er ret sikker på, at han havde notatet med til mødet. Jesper Gori foretog en meget faglig og seriøs gennemgang og fortalte, hvordan det forholdt sig. Det andet, hun husker fra mødet, er, at Uffe Toudal sagde noget i retning af, at uanset om man eventuelt godt kunne adskille nogle par, kunne der være særligt sårbare par, som det ikke ville være særligt klogt at adskille. Der var ingen tvivl om, at ministeren gerne ville et andet sted hen. Der var heller ikke nogen tvivl om, at ministeren fik at vide, at der kunne være en hovedregel, men at der ville komme til at være undtagelser. Hun husker ikke, hvad ministeren præcist sagde. Ministeren spurgte ind til Jesper Goris forelæggelse og udfordrede det,

129 Afhøringsekstrakten, side 761.
130 Afhøringsekstrakten, side 190-191.

han sagde, men hun husker ikke præcist, hvad ministeren sagde. Det, der står tydeligst fra mødet, er Jesper Goris gennemgang. Foreholdt, at der inden mødet forelå en pressemeddelelse med omtale af undtagelsesmuligheder, og herefter adspurgt, om der på mødet den 9. februar 2016 blev truffet en beslutning om, at noget skulle være anderledes, har hun forklaret, at hun ikke husker, at dette blev drøftet. Hun husker ikke, at hun efter mødet deltog i drøftelser herom.

Jesper Gori har herom forklaret[131] bl.a., at han deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016. Han gik til mødet med ministeren den 9. februar i den forvisning om, at de skulle tale om notatet. Han vidste ikke, hvad der var sket med notatet. Han havde den 9. februar 2016 ikke den opfattelse, at ordningen lå fast. Han husker ikke, hvornår de fik indkaldelsen til mødet med ministeren den 9. februar 2016 kl. 15.30. Han var på daværende tidspunkt ikke klar over, at ministeren havde godkendt notatet. Han ved ikke, hvem der indkaldte til mødet. Line Skytte Mørk Hansen og han talte sammen, og deres samtale førte til, at han udarbejdede et "rids" af det notat, som han havde udarbejdet, for at gøre samtalen med ministeren mere effektiv. Han regnede med, at de skulle tale om ordningen, og det var i den forbindelse hensigtsmæssigt at have et papir eller en "serviet" liggende på bordet, som de kunne tage fælles afsæt i. Han husker ikke mere præcist, hvad Line Skytte Mørk Hansen sagde til ham. Det var deres opfattelse, at den ordning, som de lagde op til, var i overensstemmelse med forvaltningsretten og menneskerettighederne. Han havde selv forestillet sig, at myndighederne ikke skulle agere alene på baggrund af notatet, og at der ville være mere tid til at arbejde på ordningen. Notatet var deres bud på, hvilken ordning de kunne benytte. Han udarbejdede en "serviet" til brug for mødet. Han husker det således, at det var under mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30, at han første gang deltog i drøftelser af ordningen med ministeren. I mødet deltog ud over ham selv ministeren, Mark Thorsen, Uffe Toudal Pedersen og Line Skytte Mørk Hansen. Han mener, at Anne Nygaard Just fra Koncernstyring også deltog. Han husker ikke, om flere medarbejdere fra Koncernstyring deltog. Ofte deltog Jonas From Soelberg i sådanne møder, men han husker ikke, om han deltog i dette møde. Hvis Jonas From Soelberg ikke deltog, deltog i stedet formentlig en ministersekretær. Mødet varede cirka 20 minutter. Som han husker det, var det ham, der lagde for. Måske havde Uffe Toudal Pedersen et oplæg. Han havde "servietten" mellem hænderne og

131 Afhøringsekstrakten, side 243 ff.

redegjorde for overvejelserne om ordningen. Han husker ikke ordret, hvordan ordene faldt på mødet. Som han husker det, tog ministeren ordet og var tydelig omkring, at hun ikke ønskede denne ordning. Hun ønskede en ordning, hvor parrene i alle tilfælde skulle skilles ad. Han tror, at Mark Thorsen kommenterede på det og sagde: "Ja, vi har haft den her snak tidligere. Jeg ved godt, at det var det, jeg sagde. Vi har snakket om det, og jeg er også enig i, at en ordning uden undtagelser er den rigtige ordning". De blev noget overraskede, fordi det ikke var dette, som de havde forberedt sig på. De troede efter snakken med Mark Thorsen, at de havde ramt tættere på skiven. Som han husker det, tog Uffe Toudal Pedersen over og sagde, at dette rejste nogle spørgsmål. Uffe Toudal Pedersen spurgte ham, om man kunne adskille alle. Måske var det ministeren, der spurgte, men som han husker det, var det Uffe Toudal Pedersen, der spurgte. Som han husker det, sagde han, at deres vurdering var, at man i hovedparten af sagerne kunne adskille, men at der ville skulle foretages en konkret vurdering, og at man ikke kunne operere med en absolut ordning. Han tror, at ministeren og Mark Thorsen sammen udfordrede ham og bad ham komme med eksempler. Han husker ikke præcist, hvad han sagde. Han mener, at han blev spurgt, hvad retsstillingen var, hvis man indkvarterede dem på samme center, og det blev i den forbindelse sagt til ham: "Det må man kunne gøre". Han sagde, at det nok kunne være rigtigt, at man i rigtig mange sager kunne gøre dette, men at virkeligheden er mangfoldig, og at det ikke ville kunne udelukkes, at der ville kunne opstå en sag, hvor der ville skulle ske fælles indkvartering. Han sagde ligeledes, at der under alle omstændigheder med tiden ville kunne komme sådanne sager, idet det saglige hensyn ville miste sin vægt i forhold til intensiteten af indgrebet, hvis der var tale om et langvarigt ophold. Som han husker det, sagde Line Skytte Mørk Hansen ikke noget. Han husker heller ikke, at Uffe Toudal Pedersen på dette tidspunkt sagde noget. Han husker, at ministeren sagde: "Det kan godt være, at der kan være sager, men der er jeg villig til at tage en procesrisiko". Han tror, at ministeren var inspireret af sagen om udskudt ret til familiesammenføring, hvor udtrykket "en vis procesrisiko" havde været anvendt. Han ved ikke, om det var ministerens holdning, eller om hun ønskede, at dette skulle være ordningen. Han tror, at han dengang – for ikke at skubbe den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foran sig, idet det ofte ikke var det bedste argument – sagde, at det måske ikke så meget var et spørgsmål om procesrisiko, men handlede om, at danske domstole i en konkret sag nåede frem til, at der ikke kunne ske adskillelse. De drøftede ikke det udkast til pressemeddelelse, der forelå på daværende tidspunkt. Adspurgt, om ordet "pressemeddelelse" blev

nævnt, har han forklaret, at ordet "ordningen" blev nævnt, som han husker det. De drøftede ordningen. Det var i hvert hans forståelse, at de drøftede ordningen. Ministeren nævnte ikke på noget tidspunkt, at hun havde godkendt notatet. Adspurgt, om notatet blev drøftet, har han forklaret, at han med sin indledning havde opsummeret notatet, men det var ikke hans forståelse, at de talte om notatet. Han blev foreholdt, at Inger Støjberg under sin forklaring blev adspurgt, om hun sagde til Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen eller ham, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre. Han blev videre foreholdt, at Inger Støjberg hertil forklarede, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2, at hun, når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde accepteret, at der kunne være undtagelser, og at det ikke var nødvendigt at sige dette, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat. Hertil har han forklaret, at det efter mødet var hans helt klare opfattelse, at ministeren ikke ønskede, at der skulle være undtagelser. Der blev på mødet ikke aftalt noget om den videre proces. Han tror, at han på mødet havde udtrykt sig forsigtigt om, hvad der gjaldt. Han tror, at Uffe Toudal Pedersen blev usikker på, om man kunne stå fast på sin opfattelse ved siden af en minister, der havde en meget klar holdning. Uffe Toudal Pedersen bad ham gå med ind på sit kontor, hvor de havde en snak om dette spørgsmål. De talte om, hvorvidt man kunne operere med en ordning uden undtagelser. Han sagde til Uffe Toudal Pedersen, at der efter hans intuitive opfattelse måtte være undtagelser, og at han havde svært ved at forestille sig, at det kunne være anderledes. Der var et krydspres, idet man på den ene side måtte imødekomme ministeren i videst muligt omfang, men på den anden side måtte sætte foden ned over for ministeren. Uffe Toudal Pedersen var nervøs over, om der efterfølgende ville komme eksperter, der sagde, at "det kunne man godt", dvs. have en undtagelsesfri ordning. Det var et nyt spørgsmål, om der kunne være tale om en undtagelsesfri ordning. Uffe Toudal Pedersen bad ham vende sagen med Justministeriet. Han gik forbi Nina Holst-Christensen umiddelbart efter mødet eller i forlængelse af mødet og forklarede hende, hvilken drøftelse der havde været med ministeren, og hvad han havde sagt til ministeren. Som han husker det, læste hun op af EMRK artikel 8 og sagde: "Der skal foreligge et lovligt grundlag og et sagligt hensyn, og det har I, men der skal i alle sager foretages en individuel vurdering af, om det generelle saglige hensyn også konkret er sagligt". Han forstod Nina Holst-Christensens svar således, at ordningen generelt var saglig, men uanset hvad skulle der i alle sager foretages en konkret vurdering. Hun udtalte sig

ikke om, hvilken vurdering der skulle foretages, og med hvilken styrke tvang og risikoen herfor skulle indgå i vurderingen. Nina Holst-Christensen sagde: "Dette er min vurdering, og den får du her, men hvis vurderingen skal komme fra Justitsministeriet, skal den vendes i huset". Det var hans opfattelse, at ministeren under mødet den 9. februar 2016 arbejdede for, at der ikke skulle være undtagelser.[132]

Anne Nygaard Just har om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret[133], at hun deltog i et møde med ministeren, kort inden pressemeddelelsen blev sendt ud. Det kunne godt være den 9. februar 2016 kl. 15.30. Ud over hende deltog Jesper Gori, Lykke Sørensen, Inger Støjberg og Mark Thorsen. Hun er i tvivl om, hvorvidt Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og en ministersekretær tillige deltog. På mødet blev det drøftet blandt andet, om ingen mindreårige asylansøgere skulle kunne indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever, eller om der skulle være undtagelser. Det, der blev drøftet, var, hvad man kunne gøre, og hvad man ikke kunne gøre i relation til ordningen, men det er klart, at drøftelsen var foranlediget af, at de skulle lave en pressemeddelelse. Hun kan ikke huske, hvad der ordret blev sagt på mødet. Jesper Gori sagde, at det ikke kunne udelukkes, at det var i strid med de internationale konventioner at sige, at alle skulle adskilles. Ministeren ville gerne have alle adskilt. Der var et ret stort politisk pres fra bl.a. Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet for at få sat en stopper for, at der boede "barnebrude" på danske asylcentre. Hun mener, at Mark Thorsen var på linje med ministeren. Inger Støjberg og Mark Thorsen trykkede Jesper Gori og Lykke Sørensen ret meget på maven i forhold til, hvor langt man kunne gå, og noget af det, der står klarest i hendes erindring, er, at Jesper Gori var tydeligt presset. Ministeren blev ved med at udfordre ham og sige, at hun ville gerne have, at det så vidt muligt skulle være undtagelsesfrit, og Jesper Gori blev ved med at sige, at det ikke kunne udelukkes, at det ville være i strid med de internationale konventioner at adskille alle. Hun husker mest af alt stemningen på mødet. Der var en presset stemning, og Jesper Goris ansigtsudtryk viste, at han ikke følte sig godt tilpas. Adspurgt, om ministeren var utilfreds med Jesper Goris indstilling, har hun forklaret, at hun ikke ved, om man kan bruge ordet "utilfreds". Ministeren trykkede Jesper Gori på maven i forhold til, om man kunne gå lidt længere end hans umiddelbare vurdering. Hun kan ikke huske, om det var

132 Afhøringsekstrakten, side 292.
133 Afhøringsekstrakten, side 341-342.

på dette møde, at de talte om, at Udlændingeafdelingen ville forelægge sagen for Justitsministeriet for at få genprøvet vurderingen, eller om det var på et andet møde. Hun deltog ikke på efterfølgende møder, men hun kan have fået at vide, at de ville forelægge spørgsmålet for Justitsministeriet. Hun mener ikke, de talte om notatet på mødet. Hun kan heller ikke huske, om de talte om den "serviet", som var vedhæftet Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen. Hun mener ikke, de sad med papirer på mødet. Det var mere en mundtligt drøftelse af, hvor langt man kunne gå. Adspurgt til, om hun er sikker på, at Lykke Sørensen deltog i mødet, og om "servietten" ikke kunne have været fremme under mødet, har hun forklaret, at det er muligt, hun husker forkert, da det er længe siden. Adspurgt, om det var på dette tidspunkt, at notatet i henhold til hendes forklaring blev "overhalet" af drøftelserne om ordningen, har hun forklaret, at de ikke som sådan tænkte over, at notatet blev overhalet, men notatet blev "bare" lidt glemt. Hun kan ikke huske, at Uffe Toudal Pedersen deltog på mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30.[134] Hun har ingen erindring om eller kendskab til Uffe Toudal Pedersens holdning til, hvordan ordningen skulle udmøntes.

Mark Thorsen har om mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 forklaret[135], at Inger Støjberg sagde, at hun gerne ville drøfte notatet, og de blev enige om at tale herom kl. 15.30. Til mødet kl. 15.30 deltog, ud over ham selv, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jonas From Soelberg, Jesper Gori og, så vidt han husker, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Andreas Højmark Søndergaard. Lykke Sørensen deltog ikke i mødet. Mødet foregik på ministerens kontor. De drøftede to ting på mødet, nemlig notatet og pressemeddelelsen. Først gennemgik Jesper Gori konklusionen i notatet. Han sad med et stykke papir, og det kan meget vel have været den beskrivelse af en fremtidig praksis, der var vedhæftet Jesper Goris mail samme dag kl. 14.44. Der var en gennemgang af konklusionerne i notatet, og derudover havde de en drøftelse af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, om de sad med et stykke papir med udkast til pressemeddelelsen foran sig. Det var et møde, der var en smule rodet, fordi de både drøftede notatet, det vil sige ordningen som sådan, og hvad de kunne skrive i pressemeddelelsen. Han mener, at han selv sad med notatet foran sig. De brugte ikke lang tid på den bagudrettede redegørelse i notatet. Konklusionerne på de drøftelser, de havde haft, blev gennemgået af Jesper

134 Afhøringsekstrakten, side 342.
135 Afhøringsekstrakten, side 379 ff.

Gori. Han og ministeren spurgte kritisk ind til, om dette udgjorde den mur- og nagelfaste konklusion på, hvad man kunne. Dette skyldtes, at de under mødet en uge tidligere havde fået oplyst en anden ramme. Han og ministeren spurgte således, om "det var deres endelige svar", hvilket blev bekræftet. De talte herefter om pressemeddelelsen. Nu havde de notatet på plads og skulle fastlægge, hvordan de skulle kommunikere ordningen. Han husker det ikke, men han tror ikke, at der på mødet var en grundig tekstmæssig gennemgang af pressemeddelelsen. Kattelemmen var stort set det eneste, som de talte om til mødet. Alle drøftelser frem til den 9. februar 2016 drejede sig om kattelemmen. Først forstået som en politisk kattelem og på mødet den 9. februar forstået som en juridisk kattelem. Ministeren gav udtryk for, at hvis hun helt selv kunne vælge, ville hun helst have, at det, som Jesper Gori havde udtalt ugen før, stod tilbage, men hun tog til sig, at det var ikke der, man var. Hans egen vurdering var, at når der nu var udarbejdet et notat, var det notatet, der stod til troende. Han er ikke jurist, og det tilkom ikke ham at foretage en anden juridisk vurdering. Han spurgte imidlertid meget interesseret ind til det, da han så for sig, at der ville komme en politisk proces efterfølgende. Derfor ville han gerne føle sig betrygget i, at ministeren – hvis hun på et tidspunkt skulle blive indkaldt til et samråd – kunne sige, at de var gået så langt, som de overhovedet kunne i forhold til det, som hun havde givet udtryk for at ville. Han husker ikke, at ministeren på mødet sagde, at hun havde godkendt notatet. Juristerne sagde, at dette var så langt, som man kunne gå. Han kan ikke huske, om det blev nævnt på mødet, at notatet var afstemt med Justitsministeriet. Han erindrer ikke, at juristerne på mødet nævnte, at de ville kontakte Justitsministeriet. Han fandt først ud af, at Lykke Sørensen havde haft en drøftelse med Nina Holst-Christensen i forbindelse med den senere udlevering af akter til Folketingets Ombudsmand. Ministeren gav på mødet en lidt træt accept, som når man trækker på skuldrene og siger: "Så er det sådan, det er". Han erindrer ikke, præcis hvilke ord ministeren benyttede, eller om hun sagde "hermed godkendt" eller lignende. Det var ikke den måde, man godkendte på i ministeriet. Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde på mødet. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen spillede en meget fremtrædende rolle på mødet. Foreholdt Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansens forklaringer om, at deres indtryk af mødet var, at ministeren ikke ønskede undtagelser, har han forklaret, at det var et lidt underligt møde, fordi det meste af mødet gik med, at man spurgte ind til, om de nu var sikre, og han kan derfor godt forstå, at nogle har forladt mødet med det indtryk, at ministeren ikke var glad for konklusionerne i notatet. Det var også hans egen

opfattelse. Det var ikke sådan, at ministeren gik fra mødet og sagde: "Det var vel nok dejligt, at vi nåede til den konklusion", og det kunne man tydeligt mærke på ministeren. I forhold til hvad der skulle sendes ud, spurgte han – med henvisning til, at der nu var en juridisk kattelem – ind til, hvor sandsynligt det var, at der kunne opstå en sag, hvor kattelemmen skulle benyttes. Spørgsmålet gik på, hvor stor kattelemmen var, herunder om det var usandsynligt, at dette var en situation, der ville opstå, eller om det måtte forudses, at de i en lang række sager ville skulle dispensere fra den generelle ordning. Det, han spurgte ind til, var, om der var tale om "Better safe than sorry", eller om det var deres konklusion, at der blev nødt til at være en kattelem, for at man kunne forvalte korrekt. Jurister er forstandige og forsigtige mennesker og kan godt for alle eventualiteters skyld skrive noget ind. Det svar, som han fik af Jesper Gori, var, at det ville være helt hypotetisk, at der ville opstå en sag, hvor man ikke ville kunne adskille. De så ikke for sig, at den ordning, der nu blev sat i værk, ville kunne føre til, at de ikke kunne skille parrene ad. Som han opfattede det, havde de ikke på daværende tidspunkt set sager, hvor det var helt evident, at man ikke kunne adskille parret. Det, han herefter så for sig, var, at man kunne sætte en ordning i værk, der ville føre til, at parrene blev adskilt efter en individuel vurdering, således som det er anført i notatet. Når de således var færdige med at gennemgå og behandle de konkrete sager, ville slutproduktet være, at man kunne adskille parrene. De havde på det tidspunkt fået oplysninger om de konkrete sager, og forholdet var ikke, at de på baggrund af disse oplysninger sagde, at det var helt åbenbart, at der var 25% af sagerne, hvor man ikke kunne adskille parrene. Med "konkrete sager" mener han de høringssvar, der var modtaget fra operatørerne. Der var ikke nogen, der tilkendegav, at de havde set andet end høringssvarene. De havde et meget overfladisk overblik, men den viden, der var tilgået dem inden mødet, fik dem ikke til at sige, at det var omsonst at tale om adskillelse, og at en adskillelse aldrig ville have "noget for sig". Tværtimod var hans indtryk, at "for enden af vejen" ville alle parrene de facto kunne adskilles. Han vidste godt, at der ville skulle foretages en individuel vurdering, men han troede ud fra summen af det forudgående, herunder det tidligere møde med Jesper Gori og drøftelsen på mødet den 9. februar 2016, at slutresultatet ville være adskillelse af alle parrene. Det var alene en hypotetisk mulighed, at der ikke kunne ske adskillelse i en sag. Det var hans indtryk, at også Jesper Gori opfattede det som ret hypotetisk, at der ville opstå en sag. Uffe Toudal Pedersen brugte også i en rettelse til en senere samrådstale udtrykket en "tænkt" sag. De talte om det på den måde, at det ikke kunne afvises, at der ville kunne opstå en sag,

hvor der ikke kunne ske adskillelse, men at der kunne ske adskillelse i en meget, meget stor andel af sagerne. Efter hans erindring skete der ikke mere på mødet. Mødet sluttede med, at de skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Opgaven lå på det tidspunkt hos pressechef Mia Tang eller journalist Sarah Andersen. Han vil tro, at mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 varede mellem 15 og 30 minutter.[136] Det var ikke et langt møde. Han husker ikke, om han allerede inden mødet kl. 15.30 havde bedt nogen om at skrive på en pressemeddelelse uden undtagelser. Han var ikke tilhænger af nogle af de udkast, der omtalte kattelemmen. Adspurgt, hvorfor det første udkast, der cirkulerede efter mødet, var uden omtale af undtagelsesmulighederne, har han forklaret, at der under mødet var to diskussioner. Der var en diskussion om ordningen, og der var en diskussion om, hvordan der skulle kommunikeres udadtil. Han selv havde en del fokus på, hvad de kommunikerede udadtil. Hans frygt var, at hvis man sendte pressemeddelelsen ud med en omtale af undtagelsesmulighederne, ville fokus alene være på undtagelserne. Det gennemgående i alle de drøftelser, som han havde om pressemeddelelsen, var, at kattelemmen ikke skulle fremstå som noget stort. Han husker konklusionen på mødet kl. 15.30 således, at de skulle se på pressemeddelelsen igen, hvorefter den kunne blive udsendt. På mødet kl. 15.30 talte de om den situation, at nogle kunne indkvarteres på samme center, men på forskellige værelser. Det var netop konklusionen i det notat, der lå til grund for mødet, at alle kunne skilles ad, men at nogle fortsat skulle være indkvarteret på samme center, men dog på forskellige værelser. Ministeren spurgte kritisk ind til dette, fordi det kunne forekomme underligt, at man på den ene side kunne have en formodning om tvang, men alligevel indkvarterede parrene ved siden af hinanden. Ministerens synspunkt var, at det bedste ville være at indkvartere den ene part i Gedser og den anden i Skagen. I den endelige pressemeddelelse gik man væk fra det, der stod i notatet om, at der kunne ske adskillelse, men på samme center. Man gik således væk fra det, der fremgik af notatet. Fejlen i pressemeddelelsen var, at der stod, at de ikke måtte indkvarteres "på samme asylcenter" i stedet for blot "... må ikke indkvarteres sammen." Han var ikke skarp nok til at slå ned på den del, da han læste det. Adspurgt, om konklusionen på mødet var, at ingen måtte indkvarteres på samme asylcenter, har han svaret benægtende. Konklusionen på mødet svarede til indholdet af notatet. Han kan ikke svare på, hvorfor man fragik dette i pressemeddelelsen.

136 Afhøringsekstrakten, side 382 ff.

Vedrørende afsnittet markeret med gult i udkastet til pressemeddelelse om, hvad der skulle ske med de par, der var indkvarteret sammen, har han forklaret, at de kort drøftede, at det var lidt underligt at skrive, at parrene fremadrettet ville blive indkvarteret på en bestemt måde, men at de par, der allerede var indkvarteret, ville forblive indkvarteret sammen. Det ville være svært politisk at forklare denne praksis. Konklusionen var, at den nye ordning også skulle gælde for de par, der allerede var indkvarteret. Han erindrer ikke, at der på det tidspunkt var nogen, der sagde, at det kunne være sværere at adskille nogen, der allerede havde boet sammen i flere måneder. Der skulle ikke være én praksis for den ene gruppe og en anden praksis for den anden gruppe. Der skulle anvendes de samme momenter ved vurderingen af sagerne. Han husker ikke, at tvangsformodningen var genstand for drøftelser på mødet. De diskuterede ikke tvangsformodningen intenst. De havde alle sammen en opfattelse af, at der var tale om ægteskaber indgået i en anden kultur, og at der derfor var tale om kulturel tvang.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[137], at han ikke deltog i mødet, men han blev på et tidspunkt orienteret herom. Han husker ikke hvornår eller af hvem. Det, han fik gengivet om mødet den 9. februar 2016, var, at ministeren havde udtrykt en klar holdning til, hvordan hun ønskede tingene indrettet, og at dette ikke var i overensstemmelse med det oplæg, hun havde fået forelagt. I januar 2016, hvor aviserne bragte artikler om barnebrude, havde ministeren drøftet problemstillingen med Lykke Sørensen og Mark Thorsen på vej hjem fra et møde i Bruxelles. Han har – formentligt fra Mark Thorsen – hørt, at Lykke Sørensen da skulle have sagt, at der var meget vide rammer for, hvordan indkvarteringen kunne ske, og det holdt ministeren fast i; når der var så vide rammer, så måtte hun også i meget vid udstrækning kunne lægge linjen for indkvarteringerne. Han har fra Mark Thorsen fået gengivet, at den opfattelse, ministeren og Mark Thorsen havde om forløbet, var, at der først blev givet udtryk for meget vide rammer for indkvarteringen, men at rammerne løbende blev indsnævret. Oplægget til ministeren på mødet den 9. februar 2016 skulle angiveligt have været, at et par, der havde et barn, som udgangspunktet kunne indkvarteres sammen. Dette stemte ikke overens med det synspunkt, ministeren tilkendegav på mødet. Der er flere af de personer, der deltog i mødet, der har fortalt ham om det, herunder Mark Thorsen, og de har alle gengivet

137 Afhøringsekstrakten, side 700-701.

den samme udlægning af mødet for ham. Det var selve ordningen, der blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, ikke pressemeddelelsen. Han kan ikke huske, om det var allerede den 10. februar 2016, da han mødte ind efter sin ferie, at han første gang hørte om mødet. Hans tanker var et andet sted den morgen, idet der uretmæssigt var trukket nogle penge fra hans betalingskort under ferien, som han skulle have sin bank til at tilbageføre.

Anette Görtz har forklaret[138], at hun ikke husker at have deltaget i drøftelser om, hvordan ordningen om adskillelserne skulle sammensættes. Hun fulgte ikke sagen særlig tæt. Hun kan se af sin kalender, at der var nogle møder i ministeriet den 9. februar 2016, men den dag var hun ikke til stede i ministeriet, og hun ved derfor med sikkerhed, at hun ikke deltog i drøftelser den 9. februar 2016. Hun var ikke involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen af 10. februar 2016, og hun deltog ikke i det møde om indkvartering af "barnebrude", som blandt andre hun var indkaldt til den 9. februar 2016 kl. 15.30, idet hun ikke var i huset den dag. Hun husker ikke, at hun efterfølgende fik refereret, hvad der blev drøftet på mødet, eller om hun fik gengivet, at bølgerne gik højt på mødet. Det er muligt, at hun hørte om det.

Mia Tang har herom forklaret[139], at hun ikke husker, hvem der tog initiativ til at skrive pressemeddelelsen uden undtagelser. Hun deltog ikke i det møde, der refereres til i mailen af 9. februar 2016 kl. 14.44 fra Jesper Gori. Det var ikke usædvanligt, at der blev foretaget ændringer på denne måde. De afventede derfor, hvad ministeren og fagkontorerne nåede frem til. Adspurgt, om hun fik at vide, hvorfor der blev lagt op til en anden model, end den Jesper Gori havde foreslået, har hun forklaret, at det ikke var usædvanligt, at ministeren drøftede med embedsværket, hvor langt man kunne gå, og det var heller ikke usædvanligt, at det blev drøftet, hvor "firkantet" noget skulle udtrykkes. På det tidspunkt, hvor afsnittet med undtagelser blev taget ud af pressemeddelelsen, handlede det i hendes optik først og fremmest om klar kommunikation.

Sarah Andersen har forklaret[140], at hun ikke husker, om det var Mark Thorsen eller Mia Tang, hun havde kommunikeret med om udkastene. Det var en af de to, hun almindeligvis kommunikerede med i pressesager, og som almindeligvis

138 Afhøringsekstrakten, side 720-721.
139 Afhøringsekstrakten, side 794.
140 Afhøringsekstrakten, side 805.

fortalte hende, når der forelå en endelig pressemeddelelse, hun skulle sende ud. Hun kan godt huske, at der var flere versioner af pressemeddelelsen, og at den blev udarbejdet og sendt ud i løbet af kort tid. Som hun husker det, var forløbet på kun en eller to dage. Hun husker ikke, hvilke problemstillinger der blev rejst vedrørende pressemeddelelsen, og de juridiske spørgsmål var hun ikke involveret i. Hun erindrer ikke, at hun efter mailen af 9. februar 2016 kl. 15.52 fra hende til Mia Tang og Mark Thorsen var involveret yderligere i udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Hun kan ikke huske, hvorfor der var udarbejdet to versioner, men Jesper Gori havde nogle ting, han gerne ville have ændret i pressemeddelelsen. Hun tror, at der var to versioner, fordi den ene var Jesper Goris version, og den anden var en version, hun havde fået fra Mia Tang eller Mark Thorsen.

Kort efter afslutningen af mødet – kl. 15.57 – sendte Sarah Andersen en mail til Jesper Gori (cc til bl.a. Mark Thorsen og Line Skytte Mørk Hansen) med sålydende nye version af "pressemeddelelse om barnebrude":

> "**Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre**
>
> **Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.**
>
> Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skrider nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.
>
> Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:
>
> *"Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om straks at sætter en stopper for det. Når man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på asylcentrene mod deres vilje."*

> I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.
>
> Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.
>
> I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.
>
> Efter den nye praksis må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.
>
> Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om, at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever."

Inger Støjberg har – foreholdt de to mails af 9. februar 2016 kl. 15.52 og kl. 15.57 fra Sarah Andersen – forklaret[141], at hun ikke husker drøftelser, herunder med Mark Thorsen, om, at sætningen – om hvad der skulle ske med de aktuelle par – skulle ind i pressemeddelelsen. Det viser, hvor dynamisk processen var, og at der var diskussioner om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen. Hun husker ikke, hvad der skete i de fem minutter mellem de to mails.

Sarah Andersen har herom forklaret[142], at hun ikke husker, hvem der bad om at få denne sætning ["Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om,

141 Afhøringsekstrakten, side 761.
142 Afhøringsekstrakten, side 806.

at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever"] tilføjet pressemeddelelsen.

Senere samme dag (kl. 16.13) sendte Jesper Gori følgende reviderede udkast til Line Skytte Mørk Hansen og Anne Nygaard Just (cc til Lykke Sørensen, Sarah Andersen og Mia Tang):

== AKT 82163 == Dokument 2 == [Pressemeddelelse om barnebrude4.docx] ==

Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre

Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skrider nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

"Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om straks at sætte en stopper for det. Når man opholder sig i Danmark, skal man rette sig efter danske normer og regler, og vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold på asylcentrene mod deres vilje."

I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at de mindreårige har en ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

Efter den nye praksis må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen [om, at] skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever.

Kontakt:

Presse- og kommunikationschef Mia Tang, tlf. 61 98 35 10, mta@uibm.dk

Presse- og kommunikationsrådgiver Sarah Andersen, tlf. 61 98 33 92, san@uibm.dk

Kommentar [jsgr1]: Korrekt ift. børn under 15 år - men i Danmark anerkendes faktisk udenlandske ægteskabermed mindreårige, når barnet er 15 år eller derover (det er de regler, indenrigsministeren vil kigge på). Kan man udelade denne sætning helt (der selvfølgelig altid er korrekt, men her kan give anledning til spørgsmål som "hvilke regler og normer forhindrer, at par på 17 og 18 år med 2 børn bor sammen?") og i stedet fokusere på, at ingen må (risikere at) blive tvunget til at leve i et forhold på et center mod deres vilje?

Kommentar [jsgr2]: Må ikke kunne misforstås derhen, at alle 27 er indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever - det er ikke tilfældet (flere har en herboende ægtefælle, enkelte en kæreste/ægtefælle på et andet center).

Lykke Sørensen har herom forklaret[143], at hun tror, at det var første gang, at det kom ind i overvejelserne, at de par, der allerede var indkvarteret sammen, skulle adskilles. Dette spørgsmål havde indtil da stået åbent. Hun er ikke sikker på, om der var en drøftelse om, hvorvidt det alene skulle gælde for fremtidige indkvarteringer, eller om det tillige skulle gælde for dem, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre. Her blev det i hvert fald klart, hvad der ønskedes.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[144] bl.a., at han ikke ved, hvordan sætningen om, at ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at adskille par, kom ind. Det var ikke en drøftelse, de havde på mødet. Den signalværdi, der lå i denne udtalelse, husker han ikke. Drøftelserne om pressemeddelelsen faldt sammen med drøftelserne om ordningen. Videre adspurgt, om der var nogen, der sagde, at de skulle adskille drøftelserne om pressemeddelelsen og ordningen, har han forklaret, at det, de diskuterede på dette tidspunkt kun var pressemeddelelsen. "Sagen" var gjort færdig, og det var ligesom det. Derefter var det pressemeddelelsen, de diskuterede. Ministeren sagde i denne forbindelse, at hun ville have en undtagelsesfri ordning.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[145] bl.a., at hun ikke blev orienteret om de drøftelser, der havde været om pressemeddelelsen. Hun fik at vide, at ministeren ønskede at tage undtagelserne ud. Dette må hun have fået at vide før koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun fik det at vide af enten Jesper Gori eller Uffe Toudal.

Jesper Gori har vedrørende dette udkast til pressemeddelelse forklaret[146] bl.a., at han tror, at han på dette tidspunkt ikke havde talt med Nina Holst-Christensen. Hvis han havde talt med hende på dette tidspunkt, havde han ikke orienteret Uffe Toudal Pedersen om samtalen med hende. Han fik udkastet til faktuel afstemning på et tidspunkt, hvor han var ved at vurdere, om ordningen skulle være undtagelsesfri. Han er ikke forfatter af pressemeddelelsen, og det var ikke meningen, at dette skulle være den endelige pressemeddelelse. Med hensyn til spørgsmålet om de allerede indkvarterede par forstod han det såle-

143 Afhøringsekstrakten, side 50.
144 Afhøringsekstrakten, side 80.
145 Afhøringsekstrakten, side 191.
146 Afhøringsekstrakten, side 246.

des, at mødet ikke var konkluderende i forhold til den endelige ordning, men ministeren gav udtryk for et ønske. Spørgsmålet om de allerede indkvarterede par blev, som han husker det, ikke drøftet under mødet.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[147] bl.a., at efter mødet den 9. februar 2016 kl. 15.30 fortsatte drøftelserne om formuleringen i pressemeddelelsen. Hun deltog ikke i disse drøftelser, fordi det nu var en juridisk diskussion om, hvilken formulering der skulle anvendes. Det kan godt være, at hun var cc på nogle mails, men der var ikke noget, hun skulle tage stilling til som sådan. Hun husker ikke, at mødet mundede ud i en konklusion, eller at der blev truffet beslutning om at formulere pressemeddelelsen, som den var formuleret i vedhæftningen til mail af 9. februar 2016 kl. 16.13 fra Jesper Gori til blandt andre Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen og hende, hvorefter "ingen mindreårige under 18 år [måtte] indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn." Det er hendes opfattelse, at der blev arbejdet videre med pressemeddelelsen, og at der skulle findes en balance mellem det, som ministeren ønskede, og det, Udlændingeafdelingen kunne gå med til.

Line Skytte Mørk Hansen sendte den 9. februar 2016 kl. 16.30 sålydende mail til Mia Tang, Jesper Gori, Mark Thorsen og Sarah Andersen med cc til Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just:

> "Kære Mia
>
> Vi har forsøgt at skrive Jesper bemærkninger ind – og taget det med tvang ud – bliver ikke for sårbart at have stående hvis den mindreårige siger at der ikke er tale om tvang – så forholder vi os kun til at en mindreårig ikke skal bo med en voksen – kan man ikke skrive det på den måde vi har rettet?
>
> Husk Uffe gerne vil se den
> ..."

147 Afhøringsekstrakten, side 342.

Sarah Andersen har herom forklaret[148], at hun ikke umiddelbart kan huske den problemstilling, der omtales i mailen, men hun kan se, at det vedrørte, om der var undtagelser.

Anne Nygaard Just sendte den 9. februar 2016 kl. 16.43 en mail til Mia Tang (med cc til bl.a. Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori, Lykke Sørensen og Mark Thorsen) med følgende ordlyd:

> "Kære Mia,
>
> Vil du ikke sige til, når pressemeddelelsen har været ved Uffe – så giver vi Udlændingestyrelsen besked om at adskille parrene herefter?"

Den 9. februar 2016 kl. 17.23 sendte Jesper Gori en mail til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang med cc til Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Anne Nygaard Just. Mailen var vedhæftet et udkast til pressemeddelelse, som ifølge Jesper Gori var "Søgt tilrettet efter aftale med Uffe". De væsentligste ændringer i udkastet er markeret nedenfor med rød skrift:

> "**Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre**
>
> **Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.**
>
> Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skrider nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet bliver den absolutte hovedregel, at ingen mindreårige asylansøgere kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever.
>
> Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:
>
> *"Det er fuldstændigt uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt*

148 Afhøringsekstrakten, side 805.

Udlændingestyrelsen om straks at sætte en stopper for det. Vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentrene."

I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at mindreårige har en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter eller en herboende ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

Efter den nye praksis er den absolutte hovedregel, at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Ordningen skal administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv.

Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefæller eller samlever.
..."

Mia Tang videresendte samme aften kl. 18.31 udkastet til Inger Støjberg med cc til Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen med følgende besked:

"...

Så er den tilrettet. Ok?
..."

Lykke Sørensen har herom forklaret[149], at hun ikke ved, hvad der skete i tiden mellem Jesper Goris udkast kl. 16.13 og det udkast, som Jesper Gori kl. 17.23 sendte til blandt andre Uffe Toudal Pedersen og hende, og som var "søgt tilrettet efter aftale med Uffe". På dette tidspunkt var hun stadig ikke i ministeriet. Hun var væk hele eftermiddagen. Der var selvfølgelig en grund til, at det blev rettet, men hun husker ikke, at hun er blevet orienteret om baggrunden herfor. Denne skrivning, hvorefter det var den "absolutte hovedregel", at ingen mindreårig måtte indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og at ordningen skulle administreres ud fra "nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv", har hun ikke været med til at diskutere. Efter hendes opfattelse er den sidste sætning helt afgørende. Det er en klar markering af, at der er en hovedregel, men at der også er undtagelser.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[150] bl.a., at Jesper Gori kom op til ham og fortalte, at Udlændingeafdelingen ikke var glad for den undtagelsesfrie formulering. Det var han heller ikke selv. De to formulerede derfor ændringen sammen og prøvede én gang til, om de kunne få det med. På dette tidspunkt var ministeren ikke i huset, og han drøftede derfor ikke ændringsforslaget med hende. Ministeren fik det nye udkast via ministersekretariatet. Da han kom hjem, fik han at vide, at ministeren var uenig i den nye formulering. Som han husker det, var det en af ministersekretærerne, der ringede til ham, men han husker ikke hvem. Han havde ikke en snak med ministeren selv. Han tror heller ikke, at det var ministerens særlige rådgiver, Mark Thorsen, der ringede til ham. Mark Thorsen var dog inde over pressemeddelelser og var ministerens højre hånd. Den tilbagemelding, han fik, var, at ministeren ikke kunne forstå eller ikke var enig i, at sætningen skulle med.

Inger Støjberg har herom forklaret[151] bl.a., at hun ikke mener, at hun så det udkast til pressemeddelelse, der var vedhæftet mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 fra Jesper Gori. Hun var ude i byen til et andet møde på dette tidspunkt. Sætningen om, at ordningen skulle administreres ud fra "nødvendige

149 Afhøringsekstrakten, side 50.
150 Afhøringsekstrakten, side 80.
151 Afhøringsekstrakten, side 116.

menneskelige hensyn", gav ikke mening for hende, idet det var et nødvendigt menneskeligt hensyn at give pigerne et pusterum. Adspurgt om, hvorfor der ikke kunne stå, at en adskillelse skulle være "den absolutte hovedregel", har hun forklaret, at hun ønskede en klar kommunikation om adskillelse. Det var kun i meget særlige tilfælde, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hvis hun havde sendt denne version ud, ville politikere og journalister have boret i, hvilke undtagelser der var. Hun ville kommunikere klart.

Jesper Gori har herom forklaret[152] bl.a., at han efter at have talt med Nina Holst-Christensen gik til Uffe Toudal Pedersen og fortalte om det klare snit, som hun havde lagt op til, at der skulle være. Han husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde, men Uffe Toudal Pedersen accepterede, at der skulle være tale om en konkret vurdering. Uffe Toudal Pedersen var effektiv og fandt pressemeddelelsen frem. Uffe Toudal Pedersen spurgte, hvordan pressemeddelelsen skulle formuleres, og inden han selv havde nået at tænke sig om, havde Uffe Toudal Pedersen skrevet en tilføjelse. Uffe Toudal Pedersens tilføjelse var et forsøg på at omskrive Nina Holst-Christensens bemærkninger til noget, der kunne kommunikeres ud. Han ved ikke, om udkastet nåede frem til ministeren. Forud for at den endelige pressemeddelelse blev udsendt, havde han ikke kontakt med Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Line Skytte Mørk Hansen eller ministersekretariatet. Han havde kontakt med Lykke Sørensen.

Anne Nygaard Just har herom forklaret, at hun formentlig har set Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til blandt andre Uffe Toudal Pedersen, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og hende. Foreholdt, at Jesper Gori har forklaret, at han efter mødet tilrettede pressemeddelelsen sammen med Uffe Toudal Pedersen, således at det fremgik, at det skulle være "den absolutte hovedregel", at ingen mindreårige under 18 år måtte indkvarteres sammen, og at ordningen skulle "administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv", har hun forklaret, at hun ikke har kendskab til de drøftelser, der var om dette spørgsmål. På dette tidspunkt var hun cc på de mails, der blev sendt om pressemeddelelsen, men det var det juridiske, der var fokus på, herunder hvor langt man kunne gå osv. Hendes rolle var ikke at tage stilling til, hvad der skulle ske juridisk, og hun gik ud fra, at de,

152 Afhøringsekstrakten, side 246.

der var eksperter på det område, traf beslutning om, hvad der skulle stå i pressemeddelelsen.

Mark Thorsen har herom forklaret[153], at han givetvis har set alle udkast til pressemeddelelser, men han kan ikke skille dem fra hinanden. Han mener ikke, at han havde drøftelser med ministeren eller andre, før han så Jesper Goris mail af 9. februar 2016 kl. 17.23 til Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang vedhæftet et udkast til pressemeddelelse, der var "[s]øgt tilrettet efter aftale med Uffe". Uffe Toudal Pedersen havde i sit forslag beskrevet det nødvendige menneskelige hensyn som et hensyn, der kunne føre til ikke at adskille, mens ministerens udgangspunkt var, at det omvendt var et nødvendigt menneskeligt hensyn at foretage adskillelse for at hjælpe pigerne. Man kunne derfor læse udkastet således, at hvis de nødvendige menneskelige hensyn ville føre til at undlade adskillelse, ville det være umenneskeligt at adskille. Han var derfor ikke vild med dette udkast. Han husker ikke, hvem han modtog udkastet fra. Han havde kontor ved siden af Mia Tang, og hun kan være kommet ind med det. Der skete herefter ikke så meget. Det er ikke optimalt at sende pressemeddelelser ud ved 17-19 tiden om aftenen. Han husker det således, at han gik hjem, og at de skulle have færdiggjort pressemeddelelsen næste dag. Han mener ikke, at han i løbet af aftenen havde drøftelser med Inger Støjberg om pressemeddelelsen eller ordningen. Det stod klart for ham, hvad hun mente, da han forlod mødet, og han havde derfor ikke behov for yderligere drøftelser med ministeren.

Den 9. februar kl. 21.14 sendte Lykke Sørensen til Jesper Gori følgende mail (med emnet "Re: Pressemeddelelse om barnebrude4.docx") med bemærkninger til udkastet:

> "...
> Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny. Jeg håber, at vi kan fange hende ved 9-tiden i morgen.
> ..."

153 Afhøringsekstrakten, side 381-382.

Lykke Sørensen har herom forklaret[154], at de lige op til dette tidspunkt – hun husker ikke, om det var i dagene forud for den 9. februar eller samme dag – havde etableret kontakt til Justitsministeriet. Hun husker ikke, om det var Jesper Gori eller hende selv, der havde den første kontakt med Nina Holst-Christensen. Mailen sendte hun i forlængelse af, at hun blev ringet op af Uffe Toudal Pedersen, der fortalte, at der havde været et forløb, og hun havde også set, at der havde været en tilretning tidligere på dagen. Uffe Toudal Pedersen meldte det tilbage til hende, som hun skrev; at Inger og Mark ikke kunne være med på det forslag. De ønskede fortsat ikke, at undtagelsen skulle være der. Det, de drøftede på dette tidspunkt, var både selve ordningen og udformningen af pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen var en pressemeddelelse, men de ønskede, at den skulle beskrive ordningen. Det, de drøftede, var fortsat ordningen. Derfor relaterede hendes mail sig både til, om man i pressemeddelelsen skulle have en beskrivelse af den fulde ordning, men også til selve ordningen. Når hun anførte i mailen, at ministeren ikke ønskede en kattelem, betød det, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Det var ministerens stærke ønske.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[155] bl.a., at Mark Thorsen var ministerens politiske bisidder, og de to havde et tæt makkerskab omkring disse ting. Det, Lykke Sørensen har gengivet i mailen, er givetvis rigtigt, men han husker ikke den omtalte telefonsamtale nærmere. Han husker blot, at han fik en melding om, at ministeren ikke var enig i den eftersætning, han og Jesper Gori havde indsat. Det var Lykke Sørensens egen ide, at hun ville "tage en runde til" med Justitsministeriet. Han ved ikke, hvad baggrunden var. Ministeriets egne jurister var sikre på, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Han vil tro, at Lykke Sørensen igen ville sikre sig, at Justitsministeriet var enig i dette.

Inger Støjberg har herom forklaret[156] bl.a., at det givetvis må være Mark Thorsen, der har kommunikeret til Uffe Toudal. Adspurgt, om hun var blevet foreholdt, at der var kontakt til Justitsministeriet, har hun forklaret, at det var helt normalt, at der var kontakt til Justitsministeriet. Området er juratungt, og Justitsministeriet havde til huse i samme bygning som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var ikke hende, der initierede kontakten til Justitsministeriet. Adspurgt om, hvorfor Lykke Sørensen gik til Justitsministe-

154 Afhøringsekstrakten, side 51.
155 Afhøringsekstrakten, side 80-81.
156 Afhøringsekstrakten, side 116-117.

riet, når hun som minister havde accepteret undtagelserne, har hun forklaret, at hun ikke kan svare herpå og ikke kender Lykke Sørensens motiver. Hun var ikke glad for det, men tog til sig, at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om hun sagde til Lykke Sørensen, at hun accepterede muligheden for undtagelser, har hun forklaret, at hun sagde dette ved at godkende ministernotatet. Man kan ikke sige det mere tydeligt end ved at godkende et notat. Hun husker ikke, om hun sagde det på andre måder. Foreholdt forklaringerne om, at der den 10. februar 2016 havde været et sammenstød mellem hende og Lykke Sørensen, har hun forklaret, at udtrykket "sammenstød" er noget værdiladet, og hun kan ikke genkende dette. Udtrykket "Det er vist stadig ønsket" i mailen relaterer sig helt entydigt ikke til ordningen, men derimod til pressemeddelelsen, hvilket også fremgår af emnefeltet, hvor der står "Pressemeddelelse". Hun kan ikke udtale sig om, hvad Lykke Sørensen har tænkt, men hun har ingen grund til at antage, at Lykke Sørensen er gået ud fra andet. Adspurgt om, hvorfor det i mailen ikke i stedet var anført, at ministeren eksempelvis ønskede "at kommunikere klarere", har hun forklaret, at hun havde godkendt ministernotatet samme dag, og heraf fremgik det, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Dette er efter hendes opfattelse hævet over enhver tvivl. Adspurgt, om hun sagde til Jesper Gori, Uffe Toudal eller Lykke Sørensen, at hun respekterede, at en undtagelsesfri ordning ikke kunne lade sig gøre, har hun forklaret, at dette ville forudsætte, at hun ikke havde forstået, hvad hun havde godkendt i F2. Når hun havde godkendt notatet af 2. februar 2016, havde hun accepteret, at der kunne være undtagelser. Det var ikke nødvendigt at sige det, idet der i hendes optik ikke findes et stærkere dokument i et ministerium end godkendelsen af et notat.

Jesper Gori har forklaret[157] bl.a., at han ikke husker, at han gjorde noget i anledning af denne mail. Han husker ikke, om han talte med Lykke Sørensen herom. Han tror, at de om aftenen den 9. februar havde en telefonsamtale, hvor han sagde, at han ikke kunne mødes med hende dagen efter kl. 9, idet han havde et andet møde. Den kattelem, der refereres til, var muligheden for undtagelser. De havde sagt til ministeren, at "kattelemmen" var de menneskeretlige forpligtelser.

157 Afhøringsekstrakten, side 246-247.

Anne Nygaard Just har forklaret[158], at hun ikke var involveret i den efterfølgende kontakt med Justitsministeriet, som er omtalt i mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori, men hun hørte godt, at de tog kontakt til Justitsministeriet. Hun kan ikke huske, hvornår hun hørte om det. Som hun husker det, havde de svært ved at fange Justitsministeriets folk, men meldingen fra Justitsministeriet var, at hensynet til de internationale konventioner gjorde, at man ikke kunne adskille alle. Hun kan ikke huske, hvem hun hørte dette fra, men hun kan godt have talt med Line Skytte Mørk Hansen eller Jesper Gori herom. Hun kan også godt have talt med Anette Görtz eller Mia Tang.

Mark Thorsen har herom forklaret[159], at hans holdning var, at hvis man skrev kattelemmen ind i pressemeddelelsen, ville fokus være på, hvem ministeren forestillede sig fortsat kunne være indkvarteret sammen. En journalist ville kunne spørge ministeren om, hvilke par hun gerne ville have indkvarteret sammen, hvortil ministeren kunne tænkes at svare: "Ikke nogen". Hvis man omtalte kattelemmen, ville man skulle sende ministeren i byen med et tænkt eksempel. De ville således skulle konstruere et eksempel med et par med nogle specifikke karakteristika. Journalistens næste spørgsmål kunne tænkes at være, om der var sådanne par, hvortil ministeren ville svare: "Nej, det er noget, jeg finder på". Uanset om det var Uffe Toudal Pedersens eller andres formuleringer, mente han, at der var en risiko for, at fokus ville være på undtagelsen, hvis kattelemmen blev skrevet ind i pressemeddelelsen. Han kan have haft en drøftelse herom med Uffe Toudal Pedersen om aftenen den 9. februar 2016, men det kan også være noget, han havde sagt til Mia Tang eller ministersekretæren. Han har ikke nogen erindring om, at han skulle have haft et selvstændigt møde med Inger Støjberg om det, men han kan godt have sagt til Uffe Toudal Pedersen, at han ikke var "pjattet" med hans og Jesper Goris udkast. Han husker ikke bemærkninger fra Uffe Toudal Pedersen i den forbindelse. På det tidspunkt var han ikke klar over, at embedsmændene talte med Justitsministeriet om sagen. Han blev først senere i forbindelse med udleveringen af mailen til Folketingets Ombudsmand klar over, at Lykke Sørensen havde kontakt til Nina Holst-Christensen.

158 Afhøringsekstrakten, side 343.
159 Afhøringsekstrakten, side 382.

8.2.7.1. Kontakt med Justitsministeriet

Det fremgår af et udateret beredskab om tidspunktet for Justitsministeriets involvering i sagen om adskillelse af asylansøgerpar, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet første gang kontaktede Justitsministeriet vedrørende sagen den 9. februar 2016. Justitsministeriet blev ifølge beredskabet – der er oprettet den 31. maj 2017 – spurgt til den menneskeretlige vurdering af muligheden for, at asylansøgerpar kunne adskilles, og Justitsministeriet skulle ifølge beredskabet mundtligt have bekræftet, at det efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ville være nødvendigt at foretage en konkret og individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde. Af en tidsoversigt, som Nina Holst-Christensen sendte til sig selv den 24. maj 2017, fremgår endvidere bl.a.:

> "Tidsmæssig oversigt over det tidlige forløb vedr. Barnebrudssagen udarbejdet af Thomas Klyver og NHC
>
> 9.2.2016: Lykke Sørensen, UIM, kontakter – uformelt - NHC på sit kontor mhp at få bekræftet, at det efter EMRK art. 8 ikke er muligt at opstille en generel instruks til asylcentrene om, at de såkaldte barnebrude skal adskilles, hvorfor det er nødvendigt at foretage en konkret individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde. NHC bekræfter dette og spørger i den forbindelse om, "jeg skal gå videre med sagen i Justitsministeriet, og om UIM har behov for Justitsministeriets bistand", hvilket Lykke Sørensen afviser med bemærkningen "Løbet er kørt".
>
> 10.2.2016: NHC orienterer JTS om Lykke Sørensens uformelle henvendelse.
>
> 10.2.2016: Pressemeddelelsen (der bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentrene) udsendes fra UIM uden nogen undtagelsesmulighed."

Som anført ovenfor under afsnit 8.2.7 anførte Lykke Sørensen i mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 til Jesper Gori – i forbindelse med udarbejdelse af pressemeddelelsen – følgende om kontakten til Justitsministeriet:

> "Jeg forstår på Uffe, at Inger og Mark ikke kan tilslutte sig forslaget. Det er vist stadig ønsket, at der ikke skal være en kattelem. Jeg har talt med

> Uffe om, at vi skal søge hurtigt i morgen tidlig at vende sagen med Nina på ny. Jeg håber, at vi kan fange hende ved 9-tiden i morgen."

Lykke Sørensen har om kontakten til Justitsministeriet forklaret[160], at det formentlig var hende, der besluttede, at de skulle række ud til Justitsministeriet. Det er altid en god ide, når et tiltag rejser spørgsmål efter Menneskerettighedskonventionen. Hun husker ikke, om det var hende eller Jesper Gori, der havde kontakten med ministeriet den 9. februar 2016. Kontakten med Justitsministeriet var generelt ret uformel, fordi de stort set sad op og ned ad hinanden. Når hun gik fra sit kontor til departementschefen eller ministersekretariatet, gik hun stort set lige forbi Nina Holst-Christensens kontor. Det afhang af spørgsmålet, hvor formel kontakten var. Hendes egen kontakt til Justitsministeriet var i denne fase kun til Nina Holst-Christensen, men generelt var der også kontakter på kontorchef- og fuldmægtigniveau. Hun husker ikke, om hun deltog i drøftelserne med Justitsministeriet den 9. februar 2016. Det kan hun godt have gjort. Det spørgsmål, de forelagde for Justitsministeriet, var, at der helt generelt var en udfordring i forhold til Menneskerettighedskonventionen, og om man kunne lave en ordning, der var absolut. Der kom det svar tilbage, som de godt selv kunne regne ud. Det er dog altid godt at få Justitsministeriets bekræftelse. Det kunne ikke være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og for at finde ud af det skulle der være en konkret vurdering af de enkelte sager. De havde nogle helt, helt overordnede drøftelser om de momenter, der skulle indgå i en sådan vurdering, men hun husker ikke, om det var allerede den 9. februar. Da hun fik tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, foretog hun sig ikke noget før senere på dagen. Da hun fik forelagt udkastet til pressemeddelelse, indgik drøftelserne med Justitsministeriet, men hun husker ikke, om ministeren eller departementschefen fik en direkte redegørelse om meldingen fra Justitsministeriet. Hun tror ikke, at de i den første kontakt til Justitsministeriet sondrede mellem de par, der allerede var indkvarteret på danske asylcentre, og de par, der i fremtiden ville ankomme til Danmark. Det var hende, der havde mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Hun tror, at hun gik forbi Nina Holst-Christensens kontor som stort set det første, hun gjorde, da hun mødte på arbejde. Hun tror, at Jesper Gori tillige deltog i mødet. Fra Justitsministeriet var det formentlig alene Nina Holst-Christensen, der deltog. Den problemstilling, hun forelagde

160 Afhøringsekstrakten, side 51-52.

for Justitsministeriet, var, at der dagen forinden havde været en drøftelse i ministeriet, og at ministeren fortsat ikke ønskede undtagelser til reglen om adskillelse. Det var ikke nogen lang drøftelse, de havde. Hun tror nærmest, at hun og Nina lagde ordene i munden på hinanden. De sagde begge, at uanset ministerens ønske om en undtagelsesfri ordning kunne det ikke blive sådan. Justitsministeriet bekræftede således igen, at ordningen ikke måtte være undtagelsesfri. Hun tror, at Nina spurgte, om der var behov for en officiel melding fra Justitsministeriet – altså en melding, der havde været omkring ministeren – men det var ikke nødvendigt på dette tidspunkt. Hun husker ikke, hvad hun gjorde umiddelbart efter mødet med Nina Holst-Christensen. Hun skrev ikke et notat, og hun bad heller ikke Jesper Gori om at gøre det. Det gjorde hun ikke, fordi det for dem var ret enkelt. Det, der blev sagt, var indlysende, og de var ikke uenige med Justitsministeriet. Der var derfor ikke behov for et notat på dette tidspunkt. Hun havde ikke brug for at "føre" Justitsministeriet foran sig. Hun var ikke i tvivl om, hvad der var gældende i forhold til den helt overordnede del af ordningen. Justitsministeriets melding var, at der ikke kunne være en absolut ordning. Der skulle være mulighed for undtagelser, og det krævede en konkret og individuel vurdering.

Uffe Toudal Pedersen har om kontakten til Justitsministeriet forklaret[161] bl.a., at Lykke Sørensen talte med Nina Holst-Christensen den næste morgen og fik bekræftet, at ordningen ikke kunne administreres uden undtagelser. Han vil dog tro, at han og Lykke Sørensen har talt med ministeren om tilbagemeldingen. Hans vurdering er, at Lykke Sørensen over for ministeren har redegjort for, hvad Justitsministeriets holdning var. Det er efterrationalisering, men han tror, at det er rigtigt, fordi alt andet ville være mærkeligt. Som han husker tilbagemeldingen fra Justitsministeriet, var den, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Han husker ikke ministerens reaktion på det. Han deltog ikke selv i drøftelserne med Justitsministeriet. Kontakten til Justitsministeriet gik gennem Lykke Sørensen og Jesper Gori. Han havde ikke på noget tidspunkt behov for selv at tale med Justitsministeriet, fordi kontakten blev håndteret af dem. Den rådgivning, de fik fra Justitsministeriet frem til den 17. februar 2016, var mundtlig. Han husker ikke, at der var uenighed mellem dem og Justitsministeriet, så der var ikke behov for yderligere. Det var helt sædvanlig rådgivning, de fik. Der er masser af eksempler på tilfælde, hvor de fik rådgiv-

161 Afhøringsekstrakten, side 81.

ning af Justitsministeriet, uden at der blev udarbejdet notater om det. Ham bekendt har der ikke i forbindelse med denne sag været kontakt på ministerniveau. De to ministre kan naturligvis have talt sammen i andre fora, men der var ikke noget formelt ressortmøde.

Inger Støjberg har om kontakten til Justitsministeriet forklaret[162] bl.a., at hun ikke den 9. februar 2016 konkret var blevet orienteret om, at Lykke Sørensen havde talt med Justitsministeriet. Som hun husker det, blev hun heller ikke den 10. februar 2016 orienteret om kontakten med Justitsministeriet, men der er løbende kontakt mellem de to ministerier. Hun havde ikke kontakt til Søren Pind om sagen.[163]

Lykke Sørensen har herom supplerende forklaret[164] bl.a., at hun er ret sikker på, at hun under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 sagde, at de igen havde haft kontakt til Justitsministeriet. Mødet med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen var et ret kort møde, som grundlæggende indebar en bekræftelse på, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Hun mener, at man først på et senere tidspunkt drøftede, om parrene lovligt kunne adskilles, hvis de forblev på samme asylcenter. Hun mener ikke, at de drøftede dette den 10. februar 2016, men hun må tage et forbehold herfor. De drøftede kort, om alle kunne adskilles. Hun gik ud fra, at vurderingen fortsat var, at der skulle være undtagelser. Hun tror, at Nina Holst-Christensen både under dette møde og senere spurgte, om der var behov for en officiel tilbagemelding fra Justitsministeriet, hvortil hun sagde, at der ikke var behov herfor.

Line Skytte Mørk Hansen har om kontakten til Justitsministeriet forklaret[165], at hun ikke husker, at hun specifikt blev orienteret om kontakten mellem Lykke Sørensen og Justitsministeriet, men det var ikke unaturligt, at en sag som den foreliggende blev drøftet med Justitsministeriet. Hun tror nok, at hun blev orienteret om, at der var en kontakt til Justitsministeriet.

Jesper Gori har om kontakten til Justitsministeriet forklaret[166] bl.a., at Lykke Sørensen og han på et tidspunkt gik til Nina Holst-Christensen. Dette skete

162 Afhøringsekstrakten, side 117.
163 Afhøringsekstrakten, side 131.
164 Afhøringsekstrakten, side 155-156.
165 Afhøringsekstrakten, side 191.
166 Afhøringsekstrakten, side 240-241.

i den periode, hvor de var i gang med at udarbejde notatet. De stod i døren til hendes kontor og sagde, at de var i gang med at overveje en ordning, der generelt baserede sig på, at risikoen for tvang i forhold til bestemte grupper skulle føre til adskillelse. De spurgte, om en sådan ordning ville være saglig. De vidste ikke, om ministeren havde denne opfattelse, men de ville "trykteste" hos Justitsministeriet, om de var på rette vej. Det skulle afklares, om en viden om risikoen for tvangsægteskaber i bestemte lande kunne udgøre et sagligt grundlag for en ordning af den foreliggende karakter. Nina Holst-Christensen blev ikke spurgt om, hvor langt man kunne gå i de enkelte sager. Spørgsmålet var, om diskussionen med det samme kunne lukkes ned, eller om disse overvejelser havde "noget for sig". Nina Holst-Christensens svar var, at det overordnet set var et sagligt hensyn at lægge vægt på risikoen for et tvangsægteskab. Han husker ikke mere præcist, hvad hun sagde, og han vil ikke tage hende til indtægt for andet end det, hun rent faktisk sagde. De overvejelser, som de var inde i, angik "betænkningsperioden". De præsenterede for Nina Holst-Christensen, at der som udgangspunkt skulle ske adskillelse i sagerne under henvisning til en generel risiko for tvangsægteskaber. De vidste, at det på daværende tidspunkt indgik i overvejelserne om dispensation fra ægtefællebetingelserne, om man kom fra bestemte lande. De vidste godt, at der ikke forelå et beskyttelsesværdigt familieliv, når der forelå et tvangsægteskab, men den menneskeretlige vurdering opstod, når det i en konkret sag ikke kunne fastslås, at der var tale om et tvangsægteskab. De gik til Nina Holst-Christensen, fordi de overvejede en generel ordning, selvom der i de konkrete sager ikke "fra dag 1" i indkvarteringssituationen forelå oplysninger om, at der var tale om tvang. Det oplæg, som blev præsenteret for Nina Holst-Christensen, var baseret på deres kendskab til, at der i de pågældende kulturer findes tvangsægteskaber og samliv "i gråzonen", ligesom der var en forholdsvis høj procentdel af mindreårige ægtefæller. De spurgte ikke Nina Holst-Christensen om, hvorvidt der kunne være tale en undtagelsesfri ordning, idet de opererede med en ordning, hvorefter der skulle være mulighed for undtagelser. På daværende tidspunkt var det deres opfattelse, at en ordning med mulighed for undtagelser var i overensstemmelse med det politiske ønske. Nina Holst-Christensen sagde, at hun ikke umiddelbart havde bemærkninger til ordningen, og at ordningen virkede som en saglig ordning.

Søren Pind har forklaret[167] bl.a., at han ikke husker, at han i den periode, hvor han var justitsminister, havde personlig kontakt med Inger Støjberg vedrørende spørgsmålet om indkvartering af mindreårige asylansøgere. Han kan dog ikke udelukke, at han i en bred kontekst har udtrykt sig over for hende i en sådan sammenhæng. En overgang var han bekymret over nogle bestemte forløb. Samtidig gælder det dog, at når man som minister har bestemte holdninger om sine kollegaers administration, ved man, at der er nogle legale ting og nogle kollegiale ting. Det er ikke velset at blande sig i ministerkollegaers områder. Derfor har han i en given sammenhæng udtrykt en generel bekymring over for Inger Støjberg, men ikke en specifik. Adspurgt, om han har haft kontakt til andre i regeringen i forbindelse med dette spørgsmål, har han forklaret, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han har ikke noteret den tidsmæssige sammenhæng ned, og det tidsmæssige står ham ikke klart. Det relaterede sig til en orientering, han fik fra sin departementschef om, at der var dyb bekymring i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet over nogle ting, og at man gerne ville have Justitsministeriets tilkendegivelse. Den tilkendegivelse skulle Nina Holst-Christensen komme med, og for at der ikke skulle opstå en diskussion med en kollega om, hvad der var op og ned i Justitsministeriets rådgivning, blev han orienteret, før Nina Holst-Christensen skulle afgive tilkendegivelsen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Som han husker det, foregik orienteringen af statsministeren pr. sms, men der kan også have været tale om en kort telefonsamtale. Orienteringen udløste ikke nødvendigvis den store begejstring. Det er ikke en hverdagsting, at en minister henvender sig til statsministeren, fordi hans ministerium er bekymret for, at der foregår noget, der ikke er i overensstemmelse med lovgivningen. Det kan han ikke huske, at han har gjort i andre sammenhænge. Han tror, at han skrev noget om, at der var noget, statsministeren skulle holde lidt øje med. Fra sin fortid som lektor i statsforfatningsret er han fuldt bekendt med, hvilke pligter og problematikker der er i forhold til ministeransvar. Han mente, at han sad inde med en viden i forhold til den orientering, han havde fået om, hvad Nina Holst-Christensen skulle til at sige, og den tilkendegivelse, der var om, at det var stærkt problematisk at trænge igennem med det budskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han mente også, at det kunne udvikle sig til en sag, hvor der kunne være en problem-

167 Afhøringsekstrakten, side 214 ff.

stilling vedrørende statsministerens tilsynsforpligtelse. Adspurgt om statsministerens reaktion har han forklaret, at det er naturligt nok, at en statsminister, der har mange ting at tænke på, ikke synes, at det er det bedste i verden, at en minister henvender sig om en kollega, og at der eventuelt kan være et problem. Det kan han sagtens forstå. Han husker dog ikke reaktionens specifikke ordlyd. Det var en relativt kort korrespondance. Han orienterede sin departementschef, Barbara Bertelsen, om, at han havde orienteret statsministeren. Departementschefen skulle heller ikke lige pludselig mødes med et eller andet. Han ved ikke, om statsministeren foretog sig yderligere på baggrund af hans henvendelse. Han syntes, at han havde gjort, hvad han skulle. Det er en meget hårfin grænse at gå og være en "busybody". Han har ikke kendskab til en samtale mellem Christian Kettel Thomsen og Uffe Toudal Pedersen. Adspurgt, om han rettede henvendelse til andre om sin bekymring, har han forklaret, at der løbende var en bred politisk diskussion i Venstres folketingsgruppe. Der havde været en ombudsmandssag vedrørende flygtningeannoncen i Libanon. Sådanne ting blev løbende drøftet bredt, men ikke specifikt. Han husker ikke umiddelbart, at han er blevet kontaktet om forløbet, efter at han ophørte som justitsminister. Foreholdt mail af 9. februar 2016 kl. 21.14 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori, hvoraf fremgår, at der tidligere havde været en drøftelse med Nina Holst-Christensen, og at de næste morgen igen skulle vende sagen med Nina-Holst-Christensen, og adspurgt om det kunne være på dette tidspunkt, at han hørte om sagen, har han forklaret, at det passer nogenlunde med det tidspunkt, hvor han fik en orientering fra sin departementschef om, at Justitsministeriet skulle komme med en tilkendegivelse. Det var kun Barbara Bertelsen og ham, der var til stede under denne orientering. Det var Barbara Bertelsen, han talte med om sagen. Barbara Bertelsen orienterede ham om, at der var en problematik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvor blandt andre Lykke Sørensen havde udtrykt, at det var svært at trænge igennem over for ministeren med, at der skulle ske individuel sagsbehandling af parrene. I den forbindelse skulle Nina Holst-Christensen komme med en tilkendegivelse. Det, han svarede i den sammenhæng, var, at når problematikken var beskrevet, som den var, skulle det siges meget tydeligt, at der skulle ske den individuelle sagsbehandling, som Nina Holst-Christensen ifølge Barbara Bertelsen mente var det lovlige i den sammenhæng. Adspurgt, om drøftelserne var den 9. februar 2016 forud for udsendelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016, har han forklaret, at han ikke ved det. Han ved blot, at han fik en orientering om, at det var problematisk, at Nina Holst-Christensen skulle komme med en tilkendegivelse for at få alvoren til at gå op for

udlændinge-, integrations- og boligministeren, og at det var Lykke Sørensen, der skulle bruge tilkendegivelsen. Adspurgt, om han husker, om det var før eller efter den 10. februar 2016, har han forklaret, at det husker han ikke. Han kan blot sige, at det passer ind i sagsgangen, at det var lige deromkring. Det er hans vurdering, men det er ikke noget, han husker. Han husker, at han var på sit kontor, da han fik orienteringen. Det var atypisk, at en tilkendegivelse til et andet ministerium nåede hans bord. Normalt var det noget, der blev løst på kontorniveau. Det, der blev forelagt for ham, var, at udlændinge-, integrations- og boligministeren ikke ville acceptere, at man ikke kunne adskille alle de par, hvor der var såkaldte "barnebrude". Justitsministeriets klare synspunkt var, at der skulle være en individuel behandling. For at trænge igennem med det budskab til udlændinge-, integrations- og boligministeren havde Lykke Sørensen behov for en tilkendegivelse fra Justitsministeriet. Han ved ikke, hvornår han præcist kontaktede statsministeren. Det, der gjorde indtryk på ham, var, at departementschefen orienterede ham om disse ting, og han mente, at det på et givent tidspunkt androg en karakter, hvor han var nødt til at orientere statsministeren. Derudover har han på et tidspunkt sagt eller skrevet til Inger Støjberg, at hun skulle passe på. Han relaterede det ikke direkte til sagen, fordi man – som tidligere nævnt – skal passe på med at blande sig på andre ministres områder. Han tænkte dog, at den tilkendegivelse, der kom fra Justitsministeriet, i sig selv måtte være af en sådan klarhed, at der ikke kunne være tvivl om, hvad han mente. Han tror, at henvendelsen til Inger Støjberg var på sms, men han husker det ikke nærmere. Han relaterede ikke henvendelsen til de mindreårige asylansøgere, men fordi henvendelsen havde nær tilknytning til den orientering, han havde fået, og fordi Nina Holst-Christensen også meget klart ville tilkendegive, at "det her" var forkert, mente han, at det ikke var nødvendigt. På ny adspurgt, om han kan tidsfæste det til den 9. eller 10. februar 2016, har han forklaret, at det kan han ikke. Det, han husker, er, at Lykke Sørensen var meget bekymret. Det fortalte Barbara Bertelsen ham. Han har ikke haft egentlige møder om sagen. Det var ikke Justitsministeriets sag. Han mener, at han henvendte sig til Inger Støjberg på sms, men han husker det ikke.[168] Hans overvejelser gik på, at når han orienterede statsministeren, var det rigtigt også at tilkendegive et eller andet over for hende, men han ved ikke, om det er blevet opfanget. Han kontaktede Inger Støjberg no-

168 Afhøringsekstrakten, side 220.

genlunde samtidig med, at han kontaktede statsministeren. Han skrev noget i retning af, at hun skulle passe på sig selv, men han husker ikke ordlyden.

Adam Abdel Khalik har herom forklaret[169], at han ikke var involveret i den kontakt, der var mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Nina Holst-Christensen omkring den 9. og 10. februar 2016, og han har ikke kendskab til indholdet af drøftelserne. Han har aldrig hørt om det.

Mark Thorsen har herom forklaret[170], at han forud for mødet den 9. februar 2016 godt kan være blevet orienteret om, at der var drøftelser mellem ministeriets embedsmænd og embedsmændene i Justitsministeriet, men han var ikke bekendt med Lykke Sørensens "vending" af sagen med Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016 om morgenen. Den kendte han ikke, før han læste om den i de akter, der blev udleveret til Folketingets Ombudsmand.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[171], at nogle dage efter, at hun havde set på notatet – men inden at pressemeddelelsen blev offentliggjort den 10. februar 2016 – fortalte Jesper Gori hende, at han havde talt med Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor, der var enige i, at der skulle foretages en konkret vurdering. Jesper Gori nævnte i denne forbindelse, at han havde indsat forbeholdet i den pressemeddelelse, der var blevet udarbejdet, men hun så ikke udkastet til pressemeddelelsen. Det næste, hun så i sagen, var et link til pressemeddelelsen uden forbehold, som Jesper Gori sendte til hende.

Thomas Klyver, der på daværende tidspunkt var kontorchef i Statsrets- og Menneskeretskontoret, har herom forklaret[172], at han første gang blev involveret i overvejelser om indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere efter udsendelsen af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressemeddelelse. Lykke Sørensen og Jesper Gori kom over til Nina Holst-Christensen og ham. Det foregik ved, at Nina Holst-Christensen, der sad på kontoret ved siden af ham, kom ind til ham og sagde, at Jesper Gori og Lykke Sørensen var kommet forbi for at drøfte spørgsmålet om barnebrude. Han gik derfor med ind på Nina Holst-Christensens kontor, hvor de fire hav-

169 Afhøringsekstrakten, side 308.
170 Afhøringsekstrakten, side 385.
171 Afhøringsekstrakten, side 543.
172 Afhøringsekstrakten, side 567 ff.

de et møde. Det var ikke et planlagt møde, men Jesper Gori og Lykke Sørensen kom forbi for at vende nogle ting. I sådanne sager fungerede Justitsministeriet som rådgiver. Temaet for mødet var rækkevidden af den undtagelse, der skulle være i ordningen. Spørgsmålet var, hvornår parrene skulle indkvarteres sammen, fordi dette fulgte af Danmarks internationale forpligtelser. Mødet fandt sted nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han var på det tidspunkt bekendt med, at Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen dagen inden udsendelsen af pressemeddelelsen. Det møde havde han fået refereret af Nina Holst-Christensen. Nina Holst-Christensen havde fortalt ham, at Lykke Sørensen var kommet over til hende for at spørge, om ikke det var rigtigt, at man ikke kunne lave en ordning uden undtagelser. Dette havde Nina Holst-Christensen bekræftet. Det havde været en uformel forespørgsel, hvor Lykke Sørensen havde haft behov for at få bekræftet sin juridiske opfattelse. Nina Holst-Christensen havde spurgt, om der var noget, Justitsministeriet skulle hjælpe med, hvortil Lykke Sørensen havde svaret noget i retning af: "Nej, det løb er kørt". Det var en uformel snak mellem de to. Umiddelbart måtte man forstå Lykke Sørensens udmelding således, at der ikke skulle være undtagelser uanset Justitsministeriets opfattelse. Nina Holst-Christensen havde også orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen. Han ved ikke, hvad Jens Teilberg Søndergaard valgte at gøre opad i systemet med denne oplysning. På det møde, som han deltog i sammen med Nina Holst-Christensen, Jesper Gori og Lykke Sørensen nogle dage efter udsendelsen af pressemeddelelsen, ønskede Jesper Gori og Lykke Sørensen at få et billede af, hvilke situationer de skulle "kigge efter", når der skulle gøres undtagelser. De forstod det sådan, at der var medarbejdere, der skulle til at afgøre nogle konkrete sager, og der var derfor behov for at få en retning på, hvor der kunne være problemer i forhold til konventionerne. Han sad mest og lyttede, mens Nina Holst-Christensen førte ordet. Nina Holst-Christensen sagde, at der skulle foretages konkrete vurderinger. Det var svært at sige noget konkret uden at kende de konkrete sager, men når man gør indgreb i familielivet, skal der altid foretages en konkret proportionalitetsafvejning. Det var ikke et aftalt møde, og de var derfor ikke forberedte på det. Det var derfor mest en løs snak. De sporede sig ind på i hvert fald to tilfælde, hvor man ville skulle gøre en konkret undtagelse. Der kunne for det første være tale om en familie, der var dybt traumatiseret, og hvor familien ikke ville være i stand til at drage omsorg for barnet, hvis parret ikke var sammen. Det ville være svært at sige, at hensynet til at beskytte parret mod deres egen umodenhed skulle veje tungere end hensynet til barnet. Der var

to hensyn, som kunne begrunde at adskille parrene. Det ene hensyn var tvang – et ægteskab indgået under tvang er ikke beskyttet efter EMRK, idet der ikke er et beskyttelsesværdigt familieliv at gøre indgreb i. Adspurgt, om man kunne have et arbejdshypotetisk udgangspunkt om, at der nok var tale om tvang, og at man derfor som udgangspunkt ikke ville være beskyttet, medmindre man kunne konstatere, at der ikke var tale om tvang, har han forklaret, at de ikke var så langt inde i drøftelserne under dette møde, men senere var man inde på, at der kunne være nogle parametre, som kunne indikere, at der var tale om tvang. Hvis disse parametre var til stede, kunne det begrunde, at man adskilte parret i hvert fald i en kortere periode og således gav parret et pusterum. De parametre, der kunne indikere, at der var tale om tvang, krævede fortsat en konkret vurdering. De gjorde sig ikke på mødet i februar 2016 overvejelser om, hvor stærk en indikation for tvang der skulle til, før man kunne gøre indgreb efter en proportionalitetsvurdering. Der var heller ikke på et senere tidspunkt, mens han var i kontoret, overvejelser om mere generelle indikationer på tvang. Det andet hensyn angik det forhold, at der var tale om personer, der ikke var myndige og derfor efter dansk ret ikke kunne indgå ægteskab. Myndighedsalderen er udtryk for, at man betragter personer under 18 år som personer, der ikke kan tage vare på sig selv. Der var tale om personer, som af det offentlige skulle indkvarteres på et asylcenter. De havde ofte ikke forældre med, og der var derfor ikke andre end asylsystemet til at beskytte dem mod deres egen umodenhed. De mente, at hensynet til at beskytte disse mindreårige mod deres egne valg – man kunne kalde det ordre public – også uden for en tvangssituation kunne bære "et stykke". Det var således rimeligt at sige, at man i Danmark skal være 18 år for at kunne træffe sådanne beslutninger. Man havde et ansvar for ikke at medvirke til et samliv, som den ene part ikke var moden til at indgå. Præmissen om, at der var tale om ikke-myndige personer, baserede de på de danske regler. Heraf følger også, at når man er gift, er man myndig, hvilket førte til det andet typetilfælde, hvor der ville skulle gøres undtagelser. Når man således efter dansk ret ville anerkende et ægteskab ved et kongebrev, ville man være nødt til at gøre undtagelser. Kongebrevstankegangen blev introduceret af Justitsministeriet på mødet med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet i dagene efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Når man dengang behandlede familiesammenføringssager, hvor den ene part var mindreårig, foretog man en vurdering svarende til kongebrevsvurderingen. Udgangspunktet var, at parret ikke kunne bo sammen. De skulle vurdere, hvor der kunne være undtagelser hertil. Hvis der var tale om tvang, forelå der ikke et beskyttelsesværdigt fami-

lieliv. Hvis der derimod ikke var tale om tvang, kunne der være et beskyttelsesværdigt familieliv, og hvis der skulle gøres indgreb i dette, skulle betingelserne i artikel 8, stk. 2, derfor være opfyldt. For dem var det et spørgsmål om, hvorvidt man kunne eller ikke kunne bo sammen. Det var ikke et tema under mødet, om der var hjemmel til ordningen. Udlændingeloven henhørte under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, og mødet angik alene rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser. Justitsministeriet forholder sig som udgangspunkt ikke til andre ministeriers lovgivning. Hvis et andet ministerium fra begyndelsen mener, at der er hjemmel i loven, skal Justitsministeriet have en særlig grund til at tvivle på det, før Justitsministeriet problematiserer det. Det var ikke noget, de blev spurgt om i denne sag, og det var ikke noget, de selv gik ind i. Foreholdt den tidslinje, som Nina Holst-Christensen og han havde udarbejdet om forløbet i sagen, har han forklaret[173], at han ikke husker, præcis hvornår de lavede tidslinjen, men det var på et tidspunkt, hvor de kunne forudse, at der kunne komme et efterfølgende forløb om sagen. Han vil tro, at dette var i efteråret 2016 eller foråret 2017. Det var Nina Holst-Christensen, der i første omgang var penneføre vedrørende tidslinjen. Med hensyn til forløbet den 10. februar 2016 brugte de formuleringen, at pressemeddelelsen "bliver instruksen til Udlændingestyrelsen og asylcentrene" på baggrund af, hvad de havde hørt på dette tidspunkt enten fra nogle på udlændingeområdet, fra pressen eller i forbindelse med orienteringen af Folketinget eller af Folketingets Ombudsmand. Det var ikke noget, de fik at vide på mødet. Han læste ikke pressemeddelelsen den pågældende dag. De var ikke nede i detaljer på mødet, og de drøftede ikke processuelle forhold om behandlingen af sagerne, herunder hvilke oplysninger der var behov for til at kunne behandle sagerne. Han kan ikke huske, om det var Justitsministeriet eller Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der bragte spørgsmålet om retningslinjer på banen, men det var uden tvivl noget, som de i Justitsministeriet fandt vigtigt. Det var afgørende for at få sagerne til at lande rigtigt, at man vidste, hvad der fulgte af Danmarks internationale forpligtelser, herunder hvilke typer af tilfælde man havde, og i hvilken retning pilen pegede i de enkelte tilfælde. Han erindrer ikke, om det var oppe på mødet, eller om de i tilknytning til mødet talte om, at den videre proces måtte være at få skrevet nogle retningslinjer. Han husker ikke, om processen med at adskille parrene var iværksat på tidspunktet for dette første møde. Justitsministeriet var ikke

173 Afhøringsekstrakten, side 570-571.

inde over, hvordan de konkrete sager blev behandlet, ligesom ministeriet ikke havde kendskab til, hvilke meddelelser der var blevet givet til Udlændingestyrelsen. Han havde en forventning om, at når Justitsministeriet sagde, at der skulle foretages et konkret skøn i disse tilfælde, så skete dette også.

Nina Holst-Christensen har herom forklaret[174], at det var hende, der den 24. maj 2017 havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen. På daværende tidspunkt var der et meget stort fokus på sagen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlevere. Navnlig Folketinget havde fokus på sagen, men også medierne fulgte den. Inger Støjberg havde været i samråd om sagen, og der var stillet adskillige folketingsspørgsmål herom. Når der kom et pres af denne karakter, var det hendes erfaring, at det ikke kunne udelukkes, at departementschefen på et tidspunkt ville anmode om, at der blev lavet en intern redegørelse. Tidslinjen var derfor også tænkt til intern brug. Hun er i dag glad for, at de udarbejdede den, da det giver hende et bedre grundlag for at kunne erindre forløbet. Anledningen til, at hun sendte tidslinjen til sig selv, var, at de kunne have svært ved at finde sager i Justitsministeriet. Det var hende, der havde taget initiativ til at udarbejde tidslinjen, men hun udarbejdede den sammen med Thomas Klyver. Foreholdt, at Thomas Klyver har forklaret, at tidslinjen kunne have været udarbejdet i efteråret 2016, har hun forklaret, at der i efteråret 2016 alene havde været afholdt ét samråd, og der var endnu ikke det samme fokus på sagen, som det, der kom i løbet af foråret 2017. Første gang, hun blev involveret i sagen, var sent om aftenen den 9. februar 2016, da Lykke Sørensen kom forbi hendes kontor for at tale om sagen. Lykke Sørensen ville gerne have bekræftet, at det som følge af Danmarks menneskeretlige forpligtelser ikke var muligt at lave en absolut og undtagelsesfri ordning, hvorefter alle asylansøgere, der var gift med en mindreårig asylansøger, blev adskilt. Det bekræftede hun og forklarede, at der skulle være undtagelsesmuligheder. Hun spurgte Lykke Sørensen, hvad baggrunden for spørgsmålet var. Lykke Sørensen fortalte, at hun i et stykke tid havde haft spørgsmålet oppe at vende i sit system, og at hun havde en minister, der ikke ønskede en ordning med undtagelser. Ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning. Hun spurgte Lykke Sørensen, om hun havde behov for Justitsministeriets bistand i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen ikke. Lykke Sørensen ville alene have bekræftet, at det ikke var muligt at lave en

174 Afhøringsekstrakten, side 616 ff.

undtagelsesfri ordning. Lykke Sørensen fortalte, at ministeren formentlig ville komme med en pressemeddelelse, der indeholdt en undtagelsesfri ordning. Om morgenen den 10. februar 2016 kom Lykke Sørensen igen ind på hendes kontor, hvor de på ny drøftede problemstillingen. Hun bekræftede igen over for Lykke Sørensen, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri, og at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket nødvendigvis indebar, at der skulle kunne gøres undtagelser. Hun spurgte på ny Lykke Sørensen, om Justitsministeriet skulle gå ind i sagen, men det ønskede Lykke Sørensen fortsat ikke, og Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at "løbet var kørt." Hun forstod bemærkningen på den måde, at uanset om Justitsministeriet måtte gå ind i sagen, ville det ikke ændre ved, at der ville blive meldt en ordning ud om, at mindreårige med en ægtefælle eller samlever på et asylcenter ville blive adskilt. Hun så hverken den 9. eller den 10. februar 2016 et udkast til pressemeddelelse. De talte alene om, hvorvidt en undtagelsesfri ordning var mulig i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Hun spurgte Lykke Sørensen, om de i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde undersøgt, hvad man efter FN's Flygtningekonvention gjorde med mindreårige asylansøgere i andre lande, og hun forklarede Lykke Sørensen, at det kunne være, at det ville hjælpe, hvis det kunne påvises, at Danmark var ved at gå enegang. Hun havde ikke selv noget kendskab til UNHCR's tilgang til spørgsmålet. Det var ordningen – altså sagens substans – Lykke Sørensen havde præsenteret for hende og ikke pressemeddelelsen. Hun tror først, at hun så pressemeddelelsen i forbindelse med, at Folketingets Ombudsmand blev involveret i sagen. Der var, så vidt hun husker, ikke mere kontakt mellem Lykke Sørensen og hende den 10. februar 2016, men hun gik efter samtalen direkte videre til Jens Teilberg Søndergaard for at orientere ham om situationen. Det gjorde hun, fordi det var usædvanligt, at en minister ønskede at melde noget ud, der ikke svarede til det, der var muligt at gennemføre. Adspurgt, om det blev indikeret, at der udadtil ville blive offentliggjort en undtagelsesfri ordning, men indadtil ville blive administreret med undtagelser, har hun forklaret, at det både den 9. og 10. februar 2016 var klart for hende, at Lykke Sørensen vidste, at det ikke var muligt at gennemføre en undtagelsesfri ordning, og de havde bekræftet hinanden i, at det var nødvendigt med en konkret og individuel vurdering. Adspurgt, om det var hendes indtryk, at det var ministeriets eller Lykke Sørensens tilgang til sagerne, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, har hun forklaret, at det var hendes indtryk, at det var Lykke Sørensens tilgang til sagerne. Nogle dage efter den 10. februar 2016, formentlig den 12. februar 2016, drøftede

hun – og måske også Thomas Klyver – "den næste fase" med Lykke Sørensen. Den næste fase indebar, at der skulle udarbejdes retningslinjer til Udlændingestyrelsen for, hvordan den konkrete og individuelle vurdering skulle håndteres. Lykke Sørensen sagde noget i retning af, at "det er så det næste, vi skal bakse med i forhold til ministeren", hvilket betød, at de skulle få ministeren til at acceptere, at det også skulle kommunikeres, at der var en række nødvendige undtagelser. Hun erindrer ikke den samtale med Lykke Sørensen og Jesper Gori, som Jesper Gori har forklaret om skulle være fundet sted, mens der blev arbejdet med notatet. Det notat, hun har hørt om i medierne, har hun ingen erindring om. Hun kan i sagens akter se, at der forud for den 9. februar 2016 var udarbejdet et notat om gældende praksis, men hun har ingen erindring om, at Jesper Gori og Lykke Sørensen har fortalt hende om den tidligere praksis. Adspurgt, om en formodning for, at der forekommer tvangsægteskaber i den kultur, som asylparret kommer fra, kan udgøre en saglig begrundelse for at adskille et asylpar, har hun forklaret, at hun ikke forstår Jesper Goris forklaring herom. Spørgsmålet om, hvorvidt man kan lægge vægt på den kulturelle baggrund, kom efter hendes erindring først frem i forbindelse med, at Udlændinge- Integrations- og Boligministeriet i april måned 2016 skulle afgive en udtalelse til Folketingets Ombudsmand som følge af, at der var blevet klaget over adskillelsen i en konkret sag. Hun husker, at det i den forbindelse blev overvejet, om der kunne lægges vægt på, hvor parret kom fra. Det kunne man ikke. Den konkrete og individuelle vurdering skulle bygge på oplysninger om parret som sådant. Det kunne være oplysninger, der åbenbart viste, at samlivet ikke var frivilligt, eller oplysninger om parternes alder, der indebar en så stor aldersforskel, at det kunne være, at der var et behov for en betænkningstid. Det var således først i forbindelse med Folketingets Ombudsmands involvering i sagen, at spørgsmålet om kulturel baggrund blev drøftet, og i den forbindelse afviste Justitsministeriet, at der alene kunne lægges vægt på den kulturelle baggrund. Justitsministeriet har under hele forløbet fastholdt, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, og den kulturelle baggrund var ikke et moment, der alene kunne føre til en adskillelse af parret. De eneste momenter, der enkeltvis kunne føre til en adskillelse, var, hvis den ene part var under 15 år, eller hvis der var tale om et tvangsægteskab. Det var også det, der fremgik af notatet fra december 2016, som Folketingets Ombudsmand heller ikke havde nogen generelle indvendinger imod. Ordningen som sådan – altså muligheden for at foretage adskillelse af visse par – var i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, men det forudsatte, at der blev foretaget

en konkret og individuel vurdering, der kunne falde ud til, at parret ikke blev adskilt. Kulturelt betinget adskillelse var aldrig noget, som Justitsministeriet godkendte. Der blev afholdt et møde mellem den 11. februar 2016 og 17. februar 2016 med deltagelse af hende, Lykke Sørensen, Jesper Gori og Thomas Klyver.[175] Som hun opfattede mødet, drejede det sig om "fase to", det vil sige udarbejdelsen af retningslinjerne for ordningen og fastlæggelsen af de kriterier, der skulle anvendes i de konkrete sager, og altså hermed også hvilke undtagelser der skulle være. De undtagelsesmuligheder, som hun nævnte, var blandt andet hensynet til barnets tarv. Når man havde med mindreårige asylansøgere at gøre, kunne det både være hensynet til den mindreårige part eller hensynet til parrets eventuelle børn, man talte om. Hun nævnte i den forbindelse FN's børnekonvention. Hun nævnte også – hvilket hun troede var et pædagogisk eksempel – at der skulle laves den retlige hypotese, at man skulle vurdere, om et tilsvarende dansk par kunne have fået en dispensation fra 18-års grænsen for indgåelse af ægteskab, det vil sige, om parret kunne have fået et kongebrev. Den retlige hypotese kendte man allerede fra andre artikel 8-sager, så det var ikke en fremmed retlig figur. Der var på daværende tidspunkt en velkendt praksis, hvorefter en mindreårig på 17 år, der ønskede at gifte sig med en 19-årig, ville få et kongebrev. Hendes tanke var, at såfremt et tilsvarende dansk par ville kunne få et kongebrev – og derfor naturligvis også ville kunne bo sammen – skulle et tilsvarende udenlandsk par heller ikke adskilles i en sådan situation. Det blev imidlertid opfattet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet således, at der ville blive gjort undtagelse, hvis asylparret havde et kongebrev. Naturligvis skulle Danmark acceptere samlivet, hvis parret havde fået et kongebrev, men det var ikke det, der i hendes optik var "lakmusprøven". Lakmusprøven var, om asylparret kunne have fået et kongebrev ud fra den betragtning, at der ikke måtte være forskelsbehandling. Adspurgt, om hun undersøgte, hvilken praksis der var i Ankestyrelsen eller i kommunerne for udstedelse af kongebreve, har hun forklaret, at hun på et senere tidspunkt undersøgte, hvilken praksis der var, men at hun på daværende tidspunkt ikke gjorde dette. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde taget hendes overvejelser om en kongebrevsvurdering til sig, men det viste sig senere, at de havde misforstået hende. Hendes pædagogiske evner havde åbenbart ikke været gode nok, eftersom Lykke Sørensen og Jesper Gori havde forstået hende således, at der skulle

175 Afhøringsekstrakten, side 620 ff.

gøres undtagelse, hvis et par havde fået et kongebrev. Denne misforståelse opdagede hun først sent i forløbet. De drøftede ikke andet end kongebrevsvurderingen og barnets tarv på mødet, og det var alene sagens substans, de drøftede. De drøftede for eksempel ikke, om der skulle ske partshøring. Hun ved ikke, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gik videre med overvejelserne om en kongebrevsvurdering. Adspurgt, om hun havde noget indtryk af, hvem der skulle udarbejde retningslinjerne for ordningen, har hun forklaret, at det var hendes indtryk, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Hun ved ikke, hvem der skulle udarbejde det første udkast. Hun havde et uformelt samarbejde med Lykke Sørensen og Jesper Gori, og der var derfor ingen konkrete aftaler om det videre forløb i sagen for så vidt angik hendes rolle. Adspurgt, om de på mødet drøftede Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 isoleret set, har hun forklaret, at de naturligvis drøftede bestemmelsen. Da hun fremførte kongebrevseksemplet, var det blandt andet, fordi der efter artikel 8 godt kunne gøres indgreb i familielivet for at varetage eksempelvis hensynet til sædeligheden og beskyttelsen af andres rettigheder. Hendes synspunkt var derfor, at i det omfang det kunne accepteres, at et dansk par på henholdsvis 17 og 19 år kunne blive gift, ville det være uproportionalt – eller ikke nødvendigt i et demokratisk samfund – at adskille det pågældende udenlandske asylpar. De skrev ikke noget ned om betingelserne for at gøre indgreb efter artikel 8, som de ville have gjort det i et notat, men det var de tanker, der lå bag kongebrevseksemplet. Adspurgt, om de drøftede legalitetskravet i artikel 8, har hun forklaret, at de drøftede sagens substans og ikke en hjemmelsproblematik. Hun mener desuden, at der var hjemmel i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, men det var ikke noget, de drøftede. Det var de menneskeretlige aspekter, som hun fokuserede på, og hun kan ikke se, at Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 skulle kunne "diktere noget" i forhold til pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hvis man konkret vurderede, at et par ikke ville kunne få et kongebrev, ville der fortsat kunne være forhold, der medførte, at man ikke kunne adskille parret, for eksempel hvis parret havde et fælles barn, og den ene af parterne var syg, hvorfor en adskillelse ville medføre, at der ikke var nogen til at tage sig af barnet. Hun erindrer ikke, at de drøftede, under hvilke omstændigheder der kunne ske adskillelse. Man kunne med sikkerhed adskille par, hvor den ene part var under 15 år, eller hvis der forelå et tvangselement. Efter at hun den 10. februar 2016 havde orienteret Jens Teilberg Søndergaard om sagen, orienterede hun ikke andre

"opad" i Justitsministeriet om sagen.[176] Det var først, da de fik de første udkast til notatet til Folketingets Ombudsmand, at hun på ny orienterede "opad" i Justitsministeriet. Adspurgt, hvilken orientering hun gav Jens Teilberg Søndergaard den 10. februar 2016, har hun forklaret, at det ikke var sædvanligt, at de fik en uformel henvendelse om, at embedsværket "baksede" med en minister, som var et andet sted end der, hvor embedsværket var.[177] Hun sagde til Jens Teilberg Søndergaard, at ministeren ønskede en undtagelsesfri ordning, og at ministeren ville melde det ud samme dag, altså den 10. februar 2016. Hun fortalte også Jens Teilberg Søndergaard, at hun var blevet spurgt to gange, om man kunne indføre en undtagelsesfri ordning. Justitsministeriet forholdt sig – så vidt hun ved – ikke til eller rådgav om, hvorvidt udlændingelovens § 42 a, stk. 7, opfyldte det menneskeretlige hjemmelskrav. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der blev foretaget den undersøgelse af retstilstanden i andre lande, som hun den 9. eller 10. februar 2016 havde opfordret Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet til at foretage, har hun forklaret, at hun aldrig hørte, om der blev fulgt op herpå, heller ikke i forbindelse med notatet om retningslinjerne fra december 2016.

Jens Teilberg Søndergaard har herom forklaret[178] bl.a., at første gang, han blev involveret i problemstillingen om adskillelse af mindreårige asylansøgere fra deres ægtefæller eller samlevere, var den 10. februar 2016, hvor Nina Holst-Christensen fortalte ham om en dialog, som hun havde haft med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om en pressemeddelelse, ministeriet skulle udsende om sagen. Nina Holst-Christensen fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde spurgt, om der kunne indføres en undtagelsesfri ordning, og at hun havde svaret, at man var nødt til at foretage en konkret vurdering samt foretage undtagelser i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen. Hun fortalte også, at hun havde spurgt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, om ministeriet havde behov for formel rådgivning i sagen, men at Lykke Sørensen havde svaret, at "løbet var kørt" i forhold til den konkrete pressemeddelelse. En medvirkende årsag til, at Nina Holst-Christensen fortalte ham om sagen, var, at hun var lidt bekymret for sagen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret for sagen, har han forklaret, at han ikke husker hendes præcise

176 Afhøringsekstrakten, side 626.
177 Afhøringsekstrakten, side 641-642.
178 Afhøringsekstrakten, side 643-644.

ord, men at hun i hvert fald har fortalt ham, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde givet udtryk for, at deres minister havde et stærkt ønske om, at der blev så få undtagelser til ordningen som muligt, og om muligt gerne en undtagelsesfri ordning. Det bekymrede Nina Holst-Christensen. Adspurgt, hvorfor Nina Holst-Christensen var bekymret over, at ministeren ønskede så få undtagelser som muligt, hvilket kunne indikere, at der ville blive foretaget konkrete vurderinger i de enkelte sager, har han forklaret, at spørgsmålet indeholder en forudsætning om, at ordningen på daværende tidspunkt var "skåret ud", og det var ikke tilfældet. Lovafdelingen i Justitsministeriet arbejdede på den måde, at der ofte kom ønsker fra politisk hold – eller fra embedsmænd – om indførelse af en bestemt ordning. Mange gange ønskede embedsmændene at teste den juridiske rådgivning, de fik, hvilket også kunne være rimeligt. I sådanne tilfælde kunne de forudse, at det ville blive nødvendigt at stå mere fast på en vurdering eller kræve en lidt større indsats for at sikre, at ordningen landede det rigtige sted. Det var rart at vide, når det var en proces af denne type, de gik ind til. Han husker det ikke sådan, at der var en bekymring for, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet ville handle i strid med menneskerettighederne. Det var en bekymring for, at det ville blive sværere at lande det rigtige sted. Han erindrer ikke, hvad han gjorde med de oplysninger, som han fik fra Nina Holst-Christensen den 10. februar 2016. Generelt arbejdede de på den måde, at han orienterede departementschefen, Barbara Bertelsen, om sager, som hun kunne overveje at gå videre med til ministeren. Normalt samlede han sådanne sager til bunke i løbet af dagen eller i løbet af et par dage, hvorefter han forlagde hende sagerne samlet. Han kan ikke huske, at han forelagde Barbara Bertelsen den pågældende sag, men det ville ikke undre ham, hvis han gjorde det. Det ville typisk være i en sag som denne sag, at han forelagde den. Det er korrekt, at han havde et sindrigt system med Post-it mærkater, hvor han anførte forhold, som han skulle følge op på, herunder for eksempel sager, som han skulle orientere Barbara Bertelsen om. Adspurgt, hvornår han efter den 11. februar 2016 igen blev forelagt sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefæller eller samlevere, har han forklaret, at det var en sag, som de i 2016 løbende havde en dialog om. Der var en uformel omgangstone i afdelingen, og de drøftede løbende de sager, der rørte på sig. Han kan derfor godt uformelt have drøftet sagen med Caroline Østergaard Nielsen eller Thomas Klyver på et tidspunkt efter den 11. februar 2016. Han erindrer ikke indholdet af sådanne drøftelser, men han erindrer, at han løbende hørte om sagen. Han skulle imidlertid først forholde sig til sagen igen i forbindelse med et spørgsmål om partshøring.

Barbara Bertelsen har herom forklaret[179], at første gang, hun hørte om overvejelser i Justitsministeriet i anledning af sagen, var, da chefen for Lovafdelingen, Jens Teilberg Søndergaard, kom ind på hendes kontor for at orientere hende om et forløb, hvor Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen havde talt sammen. Hun vil tro, at det var nogle dage eller en uges tid efter, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udsendt pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmodede nu om Justitsministeriets bistand og rådgivning. Jens Teilberg Søndergaard kom for at orientere hende om samtalen og om, hvad de havde "i proces" med Lykke Sørensen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Jens Teilberg Søndergaard orienterede hende, således at hun ikke ville være uforberedt, hvis Uffe Toudal Pedersen ønskede at vende sagen med hende. Der var tale om en relativt kort melding fra Jens Teilberg Søndergaard, der grundlæggende gav udtryk for, at "juraen ligger fuldstændigt på den flade", og at der ikke var noget at diskutere. Der kunne ikke ske en absolut adskillelse, og der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, hvilket Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen i øvrigt var enige om. Pressemeddelelsen havde "strammet den" med angivelsen af, at adskillelserne skulle være uden undtagelser, men det kunne naturligvis ikke lade sig gøre. Det handlede derfor om at skrive retningslinjerne således, at man fik omsat juraen rigtigt. Jens Teilberg Søndergaard og hun blev enige om at orientere justitsministeren om henvendelsen fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, således at han også var klædt på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun orienterede derfor justitsminister Søren Pind mundtligt om sagen – muligvis sammen med Jens Teilberg Søndergaard – umiddelbart efter, at hun selv var blevet orienteret af Jens Teilberg Søndergaard. Orienteringen havde ikke til formål at få justitsministeren til at gøre noget, idet der var enighed om juraen. Nu handlede det om at få fastsat retningslinjer, som der kunne administreres efter. Hun orienterede Søren Pind i umiddelbar forlængelse af, at hun selv var blevet orienteret, men om det var samme dag, husker hun ikke. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, da hun orienterede Søren Pind. Da hun blev orienteret af Jens Teilberg Søndergaard, havde udlænding-, integrations- og boligministeren udsendt en pressemeddelelse uden undtagelser. Hun erindrer ikke, om det var på dette tidspunkt, at hun hørte, at stemningen var dårlig, og

179 Afhøringsekstrakten, side 664 ff.

herefter videregav denne oplysning. Som hun husker det, var det først i det senere forløb, at hun blev opmærksom på spændinger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men udsendelsen af en sådan pressemeddelelse var i sig selv usædvanlig. Da hun efterfølgende talte med Uffe Toudal Pedersen, gav han klart udtryk for, at han var enig i den juridiske vurdering, og at der selvfølgelig ville blive administreret lovligt. Hun husker ikke præcis, hvornår hun første gang talte med Uffe Toudal Pedersen om sagen, men det var relativt kort tid efter, at hun selv var blevet orienteret. De talte løbende sammen om forskellige emner. Hun erindrer ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen eller hende, der bragte denne sag op, men det skete under en telefonsamtale. Der var ingen tvist, eftersom der ikke var tvivl om juraen. Der var en klar tilkendegivelse om, at pressemeddelelsen var for absolut formuleret, men at administrationen ville ske inden for den juridiske ramme, som de var enige om. På dette tidspunkt var der ikke nogen, der anvendte ordet "instruks". Der var en klar konstatering af, at der skulle udarbejdes retningslinjer, som udfoldede, hvad artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention indebar. Dette var en helt klassisk rådgivningsopgave for Lovafdelingen, og det var Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen, der samarbejdede herom. Når hun overhovedet blev orienteret, skyldtes det ikke, at der var tvivl om juraen, men for at hun kunne blive klædt på, hvis hun skulle blive kontaktet af departementschefen i Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet.[180] Hendes orientering af Søren Pind var på samme måde for at klæde ham på, hvis han skulle blive kontaktet af sin ministerkollega. Hun husker ikke præcis, hvornår hun orienterede Søren Pind, men det var umiddelbart efter orienteringen af hende. Hun husker ikke sin orientering således, at hun skulle have sagt, at Justitsministeriets vurdering havde været uvelkommen, men på det tidspunkt havde udlændinge- og integrationsministeren allerede udsendt sin pressemeddelelse, der var udtryk for den politiske intention, og som lå et andet sted end deres rådgivning om, at der skulle være en konkret og individuel vurdering, herunder med den konsekvens, at der kunne være nogle par, som ikke kunne adskilles.

Lykke Sørensen har under genafhøringen supplerende forklaret[181], at hun ikke erindrer, om Nina Holst-Christensen havde spurgt, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde nogen viden om praksis i andre lande,

180 Afhøringsekstrakten, side 678.
181 Afhøringsekstrakten, side 791.

og hun husker ikke, om de foretog sådanne undersøgelser. Hun husker ikke positivt, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet på noget tidspunkt fra februar 2016 overvejede, om det forvaltningsretlige og menneskeretlige hjemmelskrav var opfyldt. De "delte ikke op" i forskellige krav. De kiggede helt generelt på, hvilke forvaltningsretlige regler de havde, hvilket kendskab de havde til udlændingelovens regler om indkvartering af asylansøgere, og hvilket generelt kendskab de havde til menneskeretten. De havde ikke et sted, hvor de kunne slå op, hvordan man indkvarterede asylansøgere. Hun erindrer derfor ikke, om de havde præcise drøftelser af det forvaltningsretlige og det menneskeretlige hjemmelskrav. Indkvarteringerne skulle være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Udgangspunktet var, at udlændingeloven hjemlede indkvartering af asylansøgere. Der er efter hendes opfattelse fortsat relativt vide rammer til at håndtere indkvarteringen af asylansøgere.

8.3. Forløbet omkring den 10. februar 2016 – iværksættelse af praksisændringen

8.3.1. Koncerndirektionsmødet

Den 10. februar 2016 kl. 10.30 blev der afholdt koncerndirektionsmøde i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det fremgår af oplysninger, der er tilgået kommissionen, at følgende personer deltog i hele eller dele af mødet: Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen, Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Henrik Kyvsgaard, Frank Bundgaard og Jonas From Soelberg (alle fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet), Henrik Grunnet fra Udlændingestyrelsen og Kasper Højvang Kyed fra Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

Af en dagsorden for mødet fremgår bl.a.:

> "**Dagsorden til koncerndirektionsmødet d. 10. februar kl. 10.30-11.30**
>
> [Ministeren deltager]
>
> 1. **Aktuelle sager** [alle]
> 2. **To- og trepart** [KYV]
> – *Bilag 1: Invitation til parterne*
> 3. **Brug af sociale medier ift. oplysninger om dansk asylpolitik** [JSB]

– *Bilag 2: Oplæg vedr. brug af sociale medier*

[Uden ministeren]

4. IT [LIN]
– *Bilag 3: Analyse af IT-portefølje*
– *Bilag 4: Tids- og leveranceplan*
– *Bilag 5: Systemliste*
– *Bilag 6: Økonomi*
5. Vejledningsmateriale om sagsgangene i UIBM [JSB]
– *Bilag 7: Udkast til vejledningsmateriale om sagsgangene i UIBM*
6. Robotics [HGR]
– *Bilag 8: Anvendelse af robotteknologi til procesoptimering i US*
7. Evt."

Kasper Højvang Kyed, der i februar 2016 var direktør i Styrelsen for International Rekruttering og Integration, har om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 forklaret[182] bl.a., at han deltog. Da mødet begyndte, sad han ved siden af Henrik Grunnet. Han husker ikke, hvem der i øvrigt var til stede, men de ventede på dem fra departementet. Det er ikke usædvanligt, da disse ofte kom fra et andet møde. Ministeren, Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen ankom til mødet lige efter hinanden. Han kunne tydeligt se, at Lykke Sørensen virkede følelsesmæssigt oprevet, og han fik indtryk af, at de tre lige havde afsluttet et andet møde. Han ved ikke, hvem der i øvrigt havde deltaget i det møde. Koncerndirektionsmødet, som Uffe Toudal Pedersen ledede, blev indledt med spørgsmålet om "barnebrude". Det virkede som om, at Lykke Sørensen, Uffe Toudal Pedersen og ministeren lige havde diskuteret emnet på det forudgående møde, og at deres drøftelser blot fortsatte på koncerndirektionsmødet. De drøftede på mødet, om adskillelsen af parrene og placeringen af dem på forskellige asylcentre var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse. Som han husker det, var det Henrik Grunnet, der bragte dette spørgsmål op. Han husker, at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af "barnebrudene", og at Lykke Sørensen sagde, at det kunne man ikke uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt. De drøftede også, om der var nogle par, man ikke kunne adskille som følge af retten til familie-

182 Afhøringsekstrakten, side 4.

liv. Ministerens holdning til dette spørgsmål var, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles. Som han forstod det, var det hendes politiske holdning, hun gav udtryk for, og hun ville have, at embedsværket fandt en løsning på det. Han oplevede ikke, at ministeren sagde, at embedsmændene skulle tilsidesætte internationale forpligtelser. Departementschefen gik – som han husker det – ikke ind i de juridiske diskussioner, men var ordfører og gav skiftevis ordet til Lykke Sørensen og ministeren. Lykke Sørensen tilkendegav, at der ville være nogle par, der havde børn, hvor det formentlig ville være i strid med konventionerne at skille dem ad. Han husker ikke, at Henrik Grunnet sagde noget under drøftelserne om Børnekonventionen. Der var en meget alvorlig stemning på mødet, både fordi det var en vigtig drøftelse, og fordi der ikke var enighed. Som han husker det, blev der ikke konkluderet noget på mødet. Der kom ikke en klar udmelding til Udlændingestyrelsen. Positionerne stod, som de stod, og de gik videre til de andre punkter. Han husker, at det lå ministeren meget på sinde hurtigt at kunne fortælle, at hun ville agere. Han husker ikke, at Henrik Grunnet skulle have fået nogen instruks om, hvordan Udlændingestyrelsen skulle håndtere det. Han husker heller ikke, at det skulle være blevet nævnt, at der ville komme nogle skriftlige retningslinjer. Der blev ikke omtalt en instruks til Udlændingestyrelsen, men alene tilkendegivet en politisk position. Det var hans opfattelse, at ministeren gav udtryk for, at hun ønskede, at parrene skulle adskilles, og det skulle de finde en løsning på.

Henrik Grunnet har om koncerndirektionsmødet forklaret[183] bl.a., at han var den eneste fra Udlændingestyrelsen, der deltog i mødet. Da han kom ind i mødelokalet, var Kasper Højvang Kyed til stede. Han husker det sådan, at de sad ved siden af hinanden. Han er sikker på, at Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen deltog i mødet. Han tror, at han kom, før de kom. Han kan se af dokumenterne, at Henrik Kyvsgaard var til stede. Han tror, at Frank Bundgaard var til stede. Han kan ikke huske, om Jonas From Soelberg deltog i mødet. Han erindrer ikke, om Sofie Odgaard var til stede, og Andreas Højmark var normalt ikke til stede under disse møder. Uffe Toudal var mødeleder. Mark Thorsen deltog aldrig i møderne. Ministeren var til stede noget af tiden. Det kan godt passe, at mødet varede en time. Der var ingen forhåndsvarsling om, at problemstillingen skulle drøftes. Det, han husker, er, at der i begyndelsen af mødet var en situation, hvor Lykke Sørensen var noget

183 Afhøringsekstrakten, side 23 ff.

indigneret. Hun sagde noget i retning af, at det var for galt at blive beskyldt for at gå ind for barnebrude, bare fordi hun gerne ville have Justitsministeriets forbehold med. Han mener, at Lykke Sørensens bemærkning kom på et tidspunkt, lige efter at ministeren havde forladt mødet eller var væk fra mødet i en periode. Under mødet var der ikke nogen drøftelse mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren om instruksen eller pressemeddelelsen, men det var tydeligt, at der var en uenighed. Der var en fase i "randen" af mødet, hvor ministeren ikke deltog, og hvor Uffe Toudal førte ordet. Uffe Toudal sagde, at en pressemeddelelse var på vej ud. Han opfattede "situationen" i begyndelsen af mødet, som om der forinden havde været en drøftelse på ministerens kontor. Han tror, at Lykke Sørensens indignerede bemærkning kom, inden mødet rigtig gik i gang. Hun kom med en reaktion på en drøftelse, der havde fundet sted tidligere. Senere i "randen" af mødet talte Uffe Toudal i hovedtræk. Uffe Toudal sagde, at der ville komme en udmelding fra ministeren uden det forbehold, som man havde indstillet, at der skulle være med. Dette var en orientering henvendt til de deltagende. Han opfattede det således, at der var blevet forelagt noget mere udførligt for ministeren, men der var noget, som ministeren ikke ønskede at få medtaget. Dette blev sagt som en skuffet konstatering af, at det måtte blive sådan. Underforstået, at det ikke var det, som ministeriet havde ønsket. Han erindrer, at han selv undervejs i kommunikationen deltog i drøftelser om, hvorvidt indkvartering skulle opfattes som faktisk forvaltningsvirksomhed. Der var en tendens til, at spørgsmålet blev opfattet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Han gjorde i "randen" af mødet stilfærdigt opmærksom på, at det, der skete ved en adskillelse af asylpar, var noget andet end faktisk forvaltningsvirksomhed, og at der var tale om en proces, som rejste spørgsmål om, hvilken fremgangsmåde der skulle følges, hvor lang tid parrene skulle være adskilt, og hvordan dette nærmere skulle ske. Det var hans opfattelse, at det i hvert fald fra Uffe Toudals side – og måske også fra Lykke Sørensens side, men det kan han ikke nærmere sige – blev stillet for enkelt op. Det drejede sig ikke bare om at skille folk ad. Adspurgt om, hvorvidt han rejste spørgsmålet om afgørelsesbegrebet, har han forklaret, at der ikke var anledning til at gå ind i en nærmere terminologisk drøftelse. Han sagde ikke noget om partshøring, men han sagde, at man ikke kunne adskille uden en proces. Da han nævnte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, var der ikke nogen, der modsagde ham, og det, han sagde, var også utvivlsomt rigtigt. På dette tidspunkt gik han ud fra, at pressemeddelelsen ikke ville være det eneste, der kom, og han gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville få nogle supplerende retningslinjer. Uffe Toudal sagde henvendt

til den kreds, der var samlet, hvilket nok ikke var hele mødekredsen, men nok kun de relevante afdelingschefer, at man "måtte se på de enkelte sager". Underforstået, at ministerens udmelding ikke kunne stå alene. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Essensen var, at der kunne være nogle enkelte sager, som man måtte se på. Uffe Toudal sagde dette henvendt til ministeriets afdelingschefer Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen som en forholdsregel. Han tror ikke nødvendigvis, at Kasper Højvang Kyed var med på dette tidspunkt. Han opfattede det ikke sådan, at pressemeddelelsen ville blive det sidste, der kom fra ministeren. Der var ikke nogen, der sagde, at de ville lave en vejledning eller en instruks. Han oplevede en vis grad af handlingslammelse, og man var ikke helt klar på, hvad der skulle ske. Essensen af drøftelserne var, at man gerne ville have haft et forbehold om konventionerne, men at dette forbehold var udgået. Han mener ikke, at det blev nævnt direkte, at konventionerne skulle overholdes, men han forstod bemærkningen om, at der kunne være "enkelte sager", som udtryk for, at man så i øjnene, at det alligevel kunne være nødvendigt at iagttage konventionerne. Bemærkningen var i høj grad henvendt til ministeriets afdelingschefer. Ministeren var ikke til stede under det sidste forløb. Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om forløbet kan det godt passe, at han og Kasper Højvang Kyed først var til stede. Det kan godt være, at Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren kom fra et andet møde. Der var ikke en direkte konfrontation mellem Lykke Sørensen og ministeren under koncerndirektionsmødet. Det kan godt være, at der har været en meget kort meningsudveksling under mødet, men han erindrer ikke, hvad der blev sagt. Der var ikke tale om, at drøftelser fra et tidligere møde blev fortsat under koncerndirektionsmødet. Det var klart, at der var uenighed i rummet. Det er rigtigt, at han undervejs bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed op. I forhold til ministeren drejede uenigheden sig ikke om, hvilken proces der skulle anvendes, men derimod om snittet for den materielle regulering. Det blev klart refereret over for dem, at der var uenighed, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der skulle kunne gøres undtagelser. Dette blev sagt af Uffe Toudal og givetvis også af Lykke Sørensen. Han erindrer ikke en situation under mødet, hvor ministeren havde anledning til at forholde sig til spørgsmålet. Han oplevede det således, at det under mødet "rykkede sig", så pressemeddelelsen kom til at stå alene. Det naturlige ville være, at en pressemeddelelse "stod oven på" en underliggende instruks og et notat om den fremtidige praksis. Han hørte Uffe Toudal sige, at det "så kun" blev til udsendelse af ministerens pressemeddelelse. Uffe Toudal refererede til nogle drøftelser om, hvad ministeren kunne være med til, at der stod

i pressemeddelelsen. Han forstod det således, at Uffe Toudal ville have foretrukket, at der også var noget underliggende materiale, herunder en angivelse af, hvordan de konventionsmæssige forpligtelser skulle administreres. Han opfattede det således, at Uffe Toudal undervejs besluttede, at det så kun blev pressemeddelelsen, der skulle udsendes. Han gik ud fra, at han ville få noget nærmere at vide. Der var ikke nogen aftale herom, men det var hans forventning. Situationen inviterede ikke til, at han sagde yderligere. Som han forstod det, var der sket en ny udvikling i forhold til det, som man havde forventet, da man den pågældende dag om morgenen var gået til ministeren. Der kunne måske stadig ske noget nyt i løbet af dagen, ligesom der kunne blive truffet en ny beslutning om håndteringen. Da han tog fra mødet, forestillede han sig ikke, at pressemeddelelsen skulle stå alene. Der lå i ministeriet oplysninger om sager, som efter Udlændingestyrelsens opfattelse gav anledning til overvejelser om konventionerne, og når departementschefen talte om "enkelte sager", tænkte han, at det var naturligt, at der ville komme en vejledning om håndteringen af disse sager. Udlændingestyrelsen havde beskrevet nogle sager, og der var kortfattede bemærkninger undervejs i notatskrivningen om de konventionsmæssige forpligtelser. Han forventede at få noget nærmere at vide om snittet for anvendelsen, hvilket også var afgørende for, at der kunne tilrettelægges en nærmere proces. Han kendte ikke på daværende tidspunkt Justitsministeriets holdning, men han forstod det således, at forbeholdet skulle have været med, hvis man skulle tegne det fulde billede af juraen og af, hvad der skulle ske. Efter mødet tog han hjem til Udlændingestyrelsen, og han husker ikke, at han havde andre møder i ministeriet umiddelbart efter. Det var hans opfattelse, at der ville komme nærmere retningslinjer. Det ville ikke give mening, at Udlændingestyrelsen skulle udstede disse retningslinjer, når Udlændingestyrelsen ikke var bekendt med det nærmere indhold af Justitsministeriets rådgivning. Han forklarede, at det var klart, at der i departementet på baggrund af drøftelsen med Justitsministeriet var en forståelse af, at de internationale forpligtelser kunne spille en rolle, men det blev ikke nærmere indkredset, i hvilke sager dette skulle ske. Uanset hvad der bliver tilkendegivet, skal Udlændingestyrelsen administrere i overensstemmelse med dansk lovgivning. Det samlede billede af mødet var, at departementschefen tilkendegav, at man skulle kigge på enkelte sager. Det blev ikke sagt, at Udlændingestyrelsen skulle administrere anderledes end det, der stod i pressemeddelelsen. Foreholdt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udtalelse af 14. juli 2016 til Folketingets Ombudsmand, hvoraf fremgår bl.a., "at det mundtligt har været tilkendegivet over for Udlændingestyrelsen ved

flere lejligheder, at der ville være tilfælde, hvor der af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser skulle gøres undtagelse til udgangspunktet om separat indkvartering", har han forklaret, at han ikke er enig i den gengivelse, der fremgår heraf.

Frank Bundgaard har om koncerndirektionsmødet forklaret[184] bl.a., at det var et lidt pudsigt direktionsmøde. Mødet begyndte for sent. Man ventede på Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Kasper Højvang Kyed, Henrik Kyvsgaard og Henrik Grunnet var til stede. Han husker ikke, om Jonas From Soelberg og ministersekretæren var til stede, men han tror dog, at Jonas From Soelberg var til stede. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var til stede og var med til at vente på Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren. Henrik Grunnet og Henrik Kyvsgaard sad til venstre for ham, og til højre sad Kasper Kyed. Da Lykke Sørensen, Uffe Toudal og ministeren kom ind, var der en stemning af, at der var nogen, der havde sagt noget grimt til hinanden. Man kunne se på kropssprog og ansigtsmimik, at der var sket noget. Man kunne især se på Lykke Sørensen, at hun så en anelse rystet ud. Hun så ud, som om hun havde været oppe at toppes med nogen. Det var ikke helt så tydeligt at se noget på Uffe Toudal og ministeren, men man kunne godt se, at de havde været med i diskussionen. Man kunne måske mest se dette på ministeren. Mødet gik i gang. Det blev hurtigt nævnt, at der nu var en større sag, idet alle flygtningepar, hvoraf den ene var mindreårig, skulle adskilles. Han husker ikke helt præcist, hvem der præsenterede, at dette skulle være linjen fremover. Han tror, at det var ministeren, der sagde, at dette skulle ske, men han husker det ikke præcist. Han kan dog nærmest ikke forestille sig, at andre sagde det. Ministeren sagde, at hun ikke kunne have mindreårige brude til at bo sammen med ældre mænd. Han husker ikke, om der blev talt om tvang under mødet. Det var, som om der var tale om et tidligere møde, der fortsatte. Der var en masse underforstået, og man fik ikke nogen overordnede linjer. Han husker ikke, at det blev foldet mere ud. Han husker, at Lykke Sørensen reagerede på det. Det var meget tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne. Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt, og at der skulle være muligheder for undtagelser. Hun sagde meget tydeligt, at det ikke gik, at man havde en generel regel om, at alle skulle adskilles. Svaret herpå var et skuldertræk à

184 Afhøringsekstrakten, side 38.

la "ja, det ved vi godt, at du mener". Han tror ikke, at nogen som svar herpå sagde, at konventionerne selvfølgelig skulle overholdes. Han mener ikke, at der kom nogen diskussion under mødet. Der blev ikke lavet en aftale om, at noget skulle undersøges nærmere. Der var heller ikke nogen drøftelser om, at Udlændingestyrelsen havde brug for nogle retningslinjer. Der blev ikke talt om, hvorvidt en adskillelse var faktisk forvaltningsvirksomhed, men det var hans indtryk, at der var nogle drøftelser efter mødet, som han ikke deltog i. Ministeren var til stede under de drøftelser, som han har forklaret om. Han husker ikke, at der var nogen større drøftelse af spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed, men i forbindelse med udmeldingen af, at barnebrude skulle adskilles, kan der godt have været elementer af denne drøftelse. Han husker det dog ikke. Han kan ikke komme i tanke om, hvorvidt Henrik Grunnet reagerede. Efter at Lykke Sørensen havde tilkendegivet, at der skulle være rum for undtagelser, lå der i ministerens reaktion en tilkendegivelse gående ud på "ja, ja, den diskussion tager vi ikke her." Under koncerndirektionsmødet var der ingen pressemeddelelse fremme. Det lå meget klart i luften, at man nu skulle gå videre, og at dette skulle eksekveres. I kanten af mødet, hvor alle var på vej ud af mødelokalet, sagde Uffe Toudal til Line Skytte Mørk Hansen, at hun skulle sørge for at orientere asylcentrene så hurtigt som overhovedet muligt. Han tror, at ministeren var med til hele mødet. Uffe Toudal og ministeren havde kontor på den anden side af gangen, og han overhørte Uffe Toudals besked til Line Skytte Mørk Hansen ude på gangen. Han blev ikke stående og hørte ikke, hvad der ellers foregik. Som han husker det, gik ministeren og Uffe Toudal væk sammen. Han tror, at Lykke Sørensen gik med, men han er ikke sikker. Han tror ikke, at Henrik Grunnet gik med, men han ved det ikke. Han overværede ikke, at Inger Støjberg sagde til Lykke Sørensen, "du kan godt lide barnebrude". Han overværede flere gange efterfølgende, at ministeren sagde, at hun var klar til at "tage en sag på det" eller "det tager jeg gerne en sag på" og "politisk er det her en rigtig god sag". Han ved ikke, om hun sagde det under mødet den 10. februar 2016. Når har han hørt ministeren komme med disse udtalelser, har det været i koncerndirektionssammenhæng. Under mødet var der ikke nogen ud over Lykke Sørensen, der sagde, at man skulle overholde konventionerne. Der var ikke andre, der sagde, at de var enige med Lykke Sørensen. Han oplevede det, som om der var tale om en diskussion, der var begyndt før mødet og herefter fortsatte ganske kort under koncerndirektionsmødet, uden at der blev draget konklusioner under mødet. Der var ingen konklusion om, hvordan der skulle administreres, og der blev, som han husker det, ikke kommenteret på det. Hvis han selv havde skullet administrere på

området, ville han have "spidset ører" og tænkt grundigt over, hvordan han ville gøre dette. I november 2016 nedskrev han sålydende notat fra mødet ud fra, hvordan han huskede mødet:

> "Direktionsmøde 10/2 2016.
> Min, Uffe, Henrik K, Henrik G, Lykke, Line, FB ++
>
> Bordrunde - ingen papirer
>
> Alle flygtningepar, hvor den ene er mindreårig, skal adskilles fremover.
>
> Lykke: Generel regel vil være i strid med konventionerne. Sagerne skal behandles individuelt og med mulighed for undtagelser. Tydeligt at spørgsmålet har været drøftet før.
>
> Ingen udtalt konklusion, men toget kører.
> Uffe bad Line om at sikre beskeden til asylcentrene asap".

Frank Bundgaard har videre forklaret, at baggrunden for, at han lavede notatet, var, at der på dette tidspunkt var spørgsmål i Folketinget. Han ledte efter sine noter, men havde imod sin sædvane ikke skrevet noget i sin notesbog, men havde derimod skrevet noget på papiret med dagsordenen, som han imidlertid ikke kunne finde. Han vurderede, at der var tale om et interessant forløb, og han mente derfor, at det var meget godt at skrive ned, hvad der var sket. Han havde en mavefornemmelse af, at det, der skete, havde potentiale til at blive noget større. Der var ikke nogen, der bad ham om at skrive noget ned. Han har deltaget i møder, hvor ministeren har pointeret, at hun "gerne tog sådan en sag". Han mener ikke, at hun sagde det den 10. februar 2016, men ved en anden lejlighed. Ministeren sagde dette, før ombudsmanden kom med sin udtalelse. Der var efterfølgende koncerndirektionsmøder, hvor der var diskussioner om de opgørelser, som kom, og som tegnede et lidt mindre slemt billede end det, der var blevet tegnet i pressen af "gamle mænd med meget unge piger". Det viste sig, at aldersforskellen ikke var så stor, som man havde fået indtryk af. Aldersforskellen var et argument for, at det politisk "var en god sag". Han husker, at ministeren på et senere møde sagde, at "det vil hun gerne tage en sag på". Adspurgt om, hvorvidt ministeren flere gange sagde, at hun gerne "ville tage en sag på det", har han forklaret, at han tror, at hun sagde det på flere møder, men det kan godt flyde lidt sammen med,

hvad han har hørt ministeren sige i offentligheden. Der har ikke været større diskussioner om sagen på efterfølgende koncerndirektionsmøder. Adspurgt om Henrik Grunnets reaktion, da Lykke Sørensen udtalte sig om, at der skulle foretages en individuel vurdering, har han forklaret, at det så ud, som om Henrik Grunnet var enig med Lykke Sørensen. Henrik Grunnet nikkede eller tilkendegav i øvrigt med sit kropssprog, at han var enig.

Lykke Sørensen har om koncerndirektionsmødet forklaret[185] bl.a., at hun ikke husker, om hun var til et møde i tiden mellem mødet med Nina Holst-Christensen og koncerndirektionsmødet. Foreholdt Kasper Højvang Kyed og Henrik Grunnets forklaringer om, at det var deres indtryk, at der havde været nogle forudgående drøftelser mellem hende, ministeren og Uffe Toudal Pedersen, har hun forklaret, at hun ikke kan udelukke, at de havde en kort indledende drøftelse, men det kan ikke have været en længere drøftelse. Hun husker således heller ikke, om hun forud for mødet nåede kort at orientere Uffe Toudal Pedersen om meldingen fra Justitsministeriet. Uffe Toudal Pedersen indledte koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 med at bede hende om at fortælle om status på spørgsmålet om mindreårige asylansøgere, der levede i et parforhold, herunder drøftelserne med Justitsministeriet. Hun blev overrasket over, at det pludselig var et tema for koncerndirektionen, idet det ikke stod på dagsordenen, og idet der stadig var nogle uafklarede spørgsmål. Hun var stort set lige kommet fra mødet med Nina Holst-Christensen. På koncerndirektionsmødet redegjorde hun for, at der i en ordning skulle være en mulighed for undtagelser, og at der skulle foretages en konkret vurdering. Ministeren havde helt generelt i forløbet og også på dette møde vanskeligt ved at acceptere, at ordningen ikke kunne være undtagelsesfri. Der var ikke nogen tvivl om ministerens holdning til spørgsmålet. Ministeren mente, at det var misforståede hensyn, at der skulle gælde undtagelser. Ministeren var mildest talt ikke tilfreds med det. Hun husker ikke ministerens ordvalg, herunder om ministeren sagde, at "I kan åbenbart godt lide barnebrude", men det har ministeren sagt andre gange, herunder én gang til Jesper Gori og hende, da de drøftede denne sag. Hun husker dog ikke, om ministeren også sagde det på mødet. De var uenige på mødet. Adspurgt, om der var en ubehagelig stemning, har hun forklaret, at det er sjældent, at man skal sige til en minister, at "det er ligegyldigt, hvad du siger, for danske myndigheder skal

185 Afhøringsekstrakten, side 52 ff.

overholde danske regler – også vores internationale forpligtelser." Dette blev ligesom den afsluttende sætning. Hun er ikke sikker på, om ministeren sagde noget. Det tror hun ikke var tilfældet, men ministeren var utilfreds med det. Hun hørte ikke ministeren sige tydeligt på koncerndirektionsmødet, at loven skulle overholdes, men hun har heller ikke hørt ministeren sige det modsatte. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at hun så lidt rystet ud på koncerndirektionsmødet, har hun forklaret, at hun var påvirket af situationen. Det er ikke hver dag, at en afdelingschef skal sidde med mange mennesker til stede og sige til en minister, at "du kan sige og skrive, hvad du vil, men danske myndigheder skal overholde danske regler, og du kan ikke sige noget andet". Hun opfattede det sådan, at det var ministeren og hende, der havde en "runde" om det, og hun husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde eller gjorde i denne forbindelse. De nåede ikke frem til noget resultat på mødet. Det var en redegørelse for, hvad der gælder. Henrik Grunnet nikkede og havde tydeligvis forstået budskabet. Det var sådan, hun opfattede hans kropssprog. Hun husker ikke andre reaktioner. Det har der nok ikke været. Ministeren redegjorde for, hvordan hun gerne ville have ordningen, men hun husker ikke, om det var det første, der skete. Hun tror, at det foregik på den måde, at Uffe Toudal Pedersen bad hende om en opdatering på drøftelserne med Justitsministeriet, hvorefter hun ganske kort sagde, at det var uændret, og at der skulle være en individuel vurdering. Det reagerede ministeren på. Hun husker ikke ministerens præcise ord, men ministeren havde svært ved at leve med det. Ministeren kunne ikke forstå det og havde svært ved at acceptere det. Ministeren var i hvert fald ikke ret tilfreds med den tilbagemelding. Det er helt stensikkert. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at ministeren på koncerndirektionsmødet udtalte, at hun ikke ville have, at mindreårige boede sammen med ældre mænd, og at Lykke Sørensen reagerede på det og markerede, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, ligesom Lykke Sørensen sagde, at sagerne skulle behandles individuelt, har hun forklaret, at det sagtens kan være, at ministeren udtalte sig sådan på mødet. Hun tror ikke, at de talte om tvang, men hun er enig i beskrivelsen af det, hun selv sagde på mødet. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at svaret herpå fra ministeren var et skuldertræk "á la det ved vi godt, at du mener", har hun forklaret, at hun er sikker på, at ministeren har sagt, at "det er jeg sikker på, at det mener Justitsministeriet". Som sagt havde ministeren meget, meget svært ved at acceptere, at det var sådan. Hun husker dog ikke ministerens præcise reaktion. Det blev ikke aftalt på mødet, hvordan de skulle komme videre. Hun tilkendegav på mødet, at danske myndigheder skal overholde danske regler,

uanset hvad ministeren siger. Det var også et budskab til Udlændingestyrelsens direktør. Adspurgt om forløbet efter mødet har hun forklaret, at hun var påvirket af situationen. Det var ikke en hverdagssituation. Hun gik stort set direkte forbi Nina Holst-Christensens kontor efterfølgende, og hun tror ikke, at hun talte med nogen efter mødet. Hun var ikke med til det efterfølgende møde hos departementschefen, som Frank Bundgaard skulle have forklaret, at i hvert fald ministeren, departementschefen og Line Skytte Mørk Hansen deltog i. Hun havde en snak med Nina Holst-Christensen, hvor hun blot refererede, hvad der lige nu var status: at ministerens tilgang fortsat var uændret, idet ministeren fortsat ønskede en absolut ordning, og at hun over for ministeren havde tilkendegivet det, hun tilkendegav på mødet. Hun husker ikke, hvad hun i øvrigt sagde til Nina. Hun havde ikke anledning til at gøre mere på dette tidspunkt. Sagen og det videre arbejde med, hvilken ordning der skulle være, og hvordan den skulle udformes, lå i høj grad i Koncernøkonomi. Hun har ikke nogen erindring om, at hun drøftede sagen mere den dag. Der blev ikke rigtig konkluderet noget på koncerndirektionsmødet. For hende var det heller ikke nødvendigt at konkludere, at man skulle overholde reglerne. Det ville se mærkeligt ud, hvis de skulle skrive det hver gang. Hun tror, at det er rigtigt, at der ikke var nogen, der sagde det ud i rummet. Hun sagde dog selv under mødet, at reglerne skulle overholdes, uanset hvad ministeren sagde. Adspurgt har hun forklaret, at det i sidste ende var ministeren, der havde instruktionsbeføjelsen over for Henrik Grunnet. Det, der skete på mødet, blev ikke efterfølgende taget op eller drøftet. Hun husker ikke ministerens ordvalg på mødet, men at ministeren havde en meget klar holdning. Ministeren ville have en undtagelsesfri ordning og havde meget vanskeligt ved at acceptere, at den ikke kunne være undtagelsesfri. Hun husker, at hun selv sagde til ministeren, at det var ligegyldigt, hvad ministeren sagde, for ordningen kunne ikke være undtagelsesfri. Der blev ikke drøftet en pressestrategi på mødet, og hun har ikke deltaget i yderligere drøftelser herom end allerede forklaret.

Uffe Toudal Pedersen har om koncerndirektionsmødet forklaret[186] bl.a., at koncerndirektionsmødet var et sted, hvor de orienterede om, hvad der var af større begivenheder på de forskellige områder. Som det også fremgår af dagsordenen til mødet, var det første punkt "aktuelle sager". Han er sikker på, at det var under dette punkt, at emnet blev drøftet. Han husker ikke, hvem

186 Afhøringsekstrakten, side 81 ff.

der orienterede om sagen. Det ville undre ham, hvis ikke både Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen på et tidspunkt tog ordet vedrørende dette spørgsmål. Det "kørte" i pressen, og der havde været spørgsmål til, hvor mange par der var. Det ville undre ham, hvis ikke Line Skytte Mørk Hansen havde sagt noget om notatet fra den 9. februar 2016. Det var også en oplysning til de andre om, hvor de var henne med sagen. Det er ikke noget, han husker, men under disse møder var det typisk sådan, at de forskellige bød ind med, hvad der rørte sig på deres områder. Han husker ikke noget konkret fra mødet, herunder den hårdnakkede meningsudveksling, der har været gengivet. Det er ikke ensbetydende med, at den ikke har været der. Der blev generelt ikke taget referater af koncerndirektionsmøderne. Det var hans beslutning. Han har ikke selv noter fra mødet. Han husker ikke, at ministeren tilkendegav noget. Han husker heller ikke, om der blev drøftet internationale konventioner eller forvaltningsretlige spørgsmål, herunder spørgsmål om faktisk forvaltningsvirksomhed. Han erindrer heller ikke, at ministeren skulle have sagt, at "det ville hun godt tage en sag på". Adspurgt, om han husker, om emnet blev drøftet, har han forklaret, at sagen fyldte meget, og meningen med "aktuelle sager" på dagsordenen var, at man skulle orientere om aktuelle punkter, og at der skulle være en meningsudveksling om det. Det ville derfor være mærkeligt, hvis sagen ikke blev nævnt. Der blev ikke konkluderet noget på mødet. Det var ikke et møde om denne sag eller pressemeddelelsen. Koncerndirektionsmøderne blev ikke brugt til at sætte punktum i besværlige sager. Det var ikke sådan, de arbejdede. De beslutningsgange havde et andet spor. Dette var et orienteringsmøde, og hans rolle var at formidle det og få synspunkterne frem. Foreholdt Kasper Højvand Kyeds forklaring om, at de på mødet drøftede, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, og at ministeren sagde, at hun ønskede en adskillelse af "barnebrudene", at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre uden at foretage visse forvaltningsretlige skridt, ligesom internationale konventioner skulle overholdes, samt at departementschefen ikke deltog i drøftelserne, men fungerede som ordstyrer, har han forklaret, at det ikke får ham til at genkalde sig yderligere fra mødet. Det foregik normalt sådan, at hans rolle på møderne var at være ordstyrer. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at ministeren tilkendegav, at hun ønskede at adskille alle parrene, at Lykke Sørensen sagde, at det ikke kunne lade sig gøre, da sagerne skulle behandles individuelt og under hensyntagen til de internationale konventioner, samt at ministeren reagerede med et skuldertræk á la "ja, det ved vi godt, at du mener", har han forklaret, at han ikke husker, at det blev sagt på mødet, men det var den dis-

kussion, de havde haft undervejs. Han husker ikke, om ministeren fremkom med den beskrevne udtalelse. Han husker ikke, om der blev sat noget i værk i "randen" af mødet. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han i kanten af mødet skulle have bedt Line Skytte Mørk Hansen om at orientere centrene hurtigst muligt, har han forklaret, at det ville undre ham, hvis han skulle have sagt det, for på dette tidspunkt var pressemeddelelsen ikke færdig. Han vil dog ikke sige, at de diskussioner, der var, var adskilt mellem ordningen og pressemeddelelsen. Det, der fyldte meget i rummet, var ministerens ønske om at få en pressemeddelelse ud. Det ville i øvrigt ikke være Line Skytte Mørk Hansen, der skulle følge op i forhold til operatørerne. Det var Udlændingestyrelsen, der havde kontakten til disse, så i givet fald ville det være Henrik Grunnet, der skulle gøre det. Den del af drøftelserne, som Line Skytte Mørk Hansen skulle melde tilbage på, skulle hun melde tilbage på, men der blev ikke sagt noget, der alene var henvendt til hende. Alle var tilstede i rummet. Ministeren var ikke til stede under hele mødet. Det var sædvanligt og fremgår også af dagsordenen, at der var en del af mødet, som ministeren ikke deltog i.

Inger Støjberg har om koncerndirektionsmødet forklaret[187] bl.a., at hvis spørgsmålet var oppe før koncerndirektionsmødet, kan det være, at der var blevet "vendt ord" om det på gangen eller i forkontoret. Der har ikke været et formelt møde, hvor man har siddet omkring et bord. Hun husker ikke, om der har været andre drøftelser om sagen op til den 10. februar 2016 end dem, som hun har forklaret om, men hun tror det ikke. Foreholdt forklaringen fra Kasper Højvang Kyed om, at det var tydeligt at se, at Lykke Sørensen var følelsesmæssigt oprevet, har hun forklaret, at det oftest er dem, der har deltaget i et møde, der kan beskrive sindstilstanden. Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at der var en stemning af, at nogle havde sagt noget grimt til hinanden, og at Lykke Sørensen så en anelse rystet ud, har hun forklaret, at hvis de tre personer, der selv deltog, har forklaret, at de ikke var følelsesmæssigt påvirket, må man lægge dette til grund. Når der var koncerndirektionsmøder, deltog hun aldrig i hele mødet. Der var altid en dagsorden, hvoraf det helt klart fremgik, hvilke punkter hun deltog i. Hun deltog derfor heller ikke i hele det pågældende møde. Koncerndirektionsmødet var et mødeforum, hvor aktuelle sager og praktiske spørgsmål blev taget op, ligesom hendes kalender typisk var oppe at vende. Der var altid et punkt, der hed noget i retning af

187 Afhøringsekstrakten, side 117 ff.

"Aktuel orientering", og sagen om barnebrude blev også nævnt under dette møde. Adspurgt, om internationale konventioner blev drøftet, har hun forklaret, at Lykke Sørensen helt sikkert har nævnt, at der var forhold, som gjorde sig gældende. Hun tror ikke, at hun reagerede herpå, idet dette var kendt stof, og hun havde godkendt ministernotatet dagen før. Der er ikke nogen tvivl om, at Lykke Sørensen sagde, at der skulle foretages individuelle vurderinger, og at konventionerne skulle overholdes. Hun tog ikke diskussionen op igen, idet hun under et døgn tidligere havde godkendt ministernotatet, og idet ordningen var på plads. Det var mest pressemeddelelsen, der blev diskuteret. Hun ønskede en adskillelse af alle, men hun måtte tage til sig, at konventionerne skulle respekteres. Foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om blandt andet, at Lykke Sørensen først redegjorde for drøftelserne med Justitsministeriet, at ministeren ikke var tilfreds med tilbagemeldingen, og at det var sjældent, at hun som afdelingschef måtte sige, at ministeren ikke kunne få den ordning, som hun ønskede, har hun forklaret, at koncerndirektionsmødet er et forum, hvor man orienterer hinanden. Det forhold, at hun under mødet sagde, hvad hun ønskede, var ikke udtryk for, at hun ikke accepterede undtagelser. Adspurgt, om hun under mødet sagde, at hun accepterede undtagelser, har hun forklaret, at hun ikke nødvendigvis sagde dette, idet hun allerede havde godkendt ministernotatet. Måske sagde hun det, og måske sagde hun det ikke. Hun opfattede ikke Lykke Sørensens ord om, at ministeren kunne "ønske og sige hvad hun ville", idet der alligevel ville blive administreret lovligt, som møntet på hende alene, men som en kommentar ud i rummet, og hun mener, at Lykke Sørensen bare sagde, at konventionerne skulle overholdes. Uffe Toudal sagde det samme med nogle andre ord, da undtagelsen senere blev taget ud af pressemeddelelsen. Han sagde dette, fordi han er en dygtig embedsmand, og hun tog det til sig. Adspurgt, hvorfor Uffe Toudal sagde dette, når hun allerede havde godkendt ministernotatet, har hun forklaret, at man må spørge Uffe Toudal nærmere om, hvorfor han sagde det. Hun havde godkendt ministernotatet, og man kommer ikke videre med det, idet et ministernotat er det stærkeste notat. Hun husker ikke, om udsendelsen af en pressemeddelelse blev drøftet under koncerndirektionsmødet, men det kan godt være blevet nævnt, idet hun pressede på for at få en udmelding. Diskussionen var rimelig "hed" i denne periode. Hun tror ikke, at det under mødet blev drøftet, hvordan Udlændingestyrelsen skulle orienteres. Udlændingestyrelsen var vel blevet orienteret, da hun godkendte ministernotatet. Udlændingestyrelsens direktør var også til stede under mødet. De drøftede ikke, at der skulle laves en særlig instruks til Udlændingestyrelsen. Når en minister godkender en sag, slipper man den

formelle del af sagen, hvorefter embedsværket tager over. Herefter er sagen ikke omkring hendes bord, og hun antager, at der bliver administreret efter det, der er besluttet. Hun mener ikke, at pressemeddelelsen var på bordet under koncerndirektionsmødet. Under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 blev der ikke drøftet forvaltningsretlige problemstillinger.[188]

Lykke Sørensen har supplerende forklaret[189] bl.a., hun ikke opfattede drøftelsen den 10. februar 2016 som udtryk for, at ministeren havde accepteret muligheden for undtagelser. Ministeren havde meget vanskeligt ved at acceptere, at der skulle være undtagelser. Til sidst måtte ministeren acceptere, at der skulle være undtagelser. Der var løbende drøftelser af, hvor grænsen skulle være, hvilket også var grunden til, at ministeren navnlig interesserede sig for de sager, hvor der ikke var sket adskillelse.

Line Skytte Mørk Hansen har om koncerndirektionsmødet forklaret[190] bl.a., at hun ikke inden koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 var involveret i drøftelser mellem Uffe Toudal, Lykke Sørensen og ministeren. Hun husker ikke, om hun inden mødet havde set den seneste udgave af pressemeddelelsen. Inden mødet gik i gang var situationen efter hendes opfattelse den, at der aldrig havde været tvivl om, at der ville være tale om en ordning med undtagelser. Der var en hovedregel, men der ville også være undtagelser. Dette var helt klart formuleret af Jesper Gori, Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Der var ikke andet på tale under de samtaler, som de havde i disse dage. Op til koncerndirektionsmødet havde hun ikke andre drøftelser end dem, som hun har forklaret om. Det er helt almindeligt, at der på koncerndirektionsmøder, hvor ministeren deltager – hvilket sker hver anden gang – drøftes de sager, der "fylder". Hun husker ikke, at ministeren, Uffe Toudal og Lykke Sørensen kom senere end de andre, men det var ikke usædvanligt, at ministeren og departementschefen kom for sent til et møde. Departementschefen eller ministeren bragte sagen op. Hun husker ikke, at hun sagde noget, og hun har svært ved at huske, hvad der blev sagt. Hun havde hørt alle synspunkter dagen før, og der var ikke nye synspunkter fremme under dette møde. Hun husker ikke, hvad Lykke Sørensen sagde, hvilket formentlig skyldes, at Lykke Sørensen sagde det samme, som Jesper Gori havde sagt. Foreholdt forklaringen fra Frank

188 Afhøringsekstrakten, side 121.
189 Afhøringsekstrakten, side 156.
190 Afhøringsekstrakten, side 191 ff.

Bundgaard om, hvad Lykke Sørensen sagde under koncerndirektionsmødet, har hun forklaret, at hun ikke husker dette, men det ville have været meget naturligt, at Lykke Sørensen tog ordet. Adspurgt, hvorfor Lykke Sørensen skulle tage ordet, når ministeren dagen forinden havde accepteret en ordning med undtagelser, har hun forklaret, at der på koncerndirektionsmøderne var en åbenhjertig og direkte dialog. Inger Støjberg sagde tingene direkte, og det samme gjorde sig gældende for departementschefen og Lykke Sørensen. Der kan på det pågældende møde sagtens have været en åbenhjertig og direkte dialog, og det var ikke unormalt, at tingene blev sagt direkte. Adspurgt, hvorfor Lykke Sørensen skulle have haft anledning til at udtale sig om, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering, har hun forklaret, at det er klart, at der var dialoger, efter at ministeren havde fjernet undtagelserne fra pressemeddelelsen. Disse dialoger foregik formentlig mellem Lykke Sørensen og Uffe Toudal og måske også ministeren. Hun tænker, at der har været en fortløbende dialog om, hvad der kunne meldes ud. Efter hendes opfattelse var det ikke særlig hensigtsmæssigt, at der gik en pressemeddelelse ud, hvor beskrivelsen af undtagelserne var taget ud. Uffe Toudal og Lykke Sørensen havde den samme opfattelse. Foreholdt, at drøftelserne under og op til koncerndirektionsmødet ifølge Lykke Sørensens forklaring ikke angik pressemeddelelsen, men derimod ordningen, har hun forklaret, at hun er enig med Lykke Sørensen. Hun husker ikke, at pressemeddelelsen blev drøftet på mødet den 9. februar 2016, og det ville være helt atypisk, hvis en pressemeddelelse skulle være blevet drøftet på koncerndirektionsmødet. Hun har aldrig oplevet, at en pressemeddelelse er blevet drøftet på et koncerndirektionsmøde. Hun har ingen erindring om drøftelser efter koncerndirektionsmødet. Foreholdt forklaringen fra Frank Bundgaard om, at han i kanten af mødet overhørte Uffe Toudal sige til hende, at asylcentrene skulle orienteres hurtigst muligt, har hun forklaret, at hun ikke husker dette. Det undrer hende, at Frank Bundgaard har forklaret således. Det ville være pudsigt, at Uffe Toudal skulle sige dette til hende, eftersom Udlændingestyrelsens direktør, Henrik Grunnet, var til stede. Adspurgt, hvilken opfattelse Henrik Grunnet efter hendes opfattelse kunne have efter mødet, har hun forklaret, at hun ikke husker, hvad der blev sagt på mødet. Ministeren ville have adskilt flest mulige og helst alle par, men hun fik en klar besked om, at der ville være undtagelser. Hun tror, at ministeren søgte efter at få ordningen gjort undtagelsesfri. Man var i en proces, og ministeren fik et klart svar om, at alle par ikke kunne adskilles.

Henrik Kyvsgaard har forklaret[191] bl.a., at det eneste, han husker om forløbet forud for koncerndirektionsmødet, er, at Uffe Toudal Pedersen forud for et møde om noget helt andet henkastet nævnte, at der var en konflikt mellem Lykke Sørensen og ministeren om sagen. Det var på et tidligere tidspunkt end koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Som han husker det, var Frank Bundgaard tillige til stede. Han husker ikke, om der var andre tilstede. Adspurgt, om det møde, han henviser til, kunne være et tidligere koncerndirektionsmøde, har han forklaret, at sådan husker han det ikke. Han mener, at det var et møde om noget helt andet. Hverken ministeren eller Lykke Sørensen var til stede. Adspurgt, om han husker, hvad mødet drejede sig om, har han forklaret, at det husker han ikke. Det var en hektisk periode i ministeriet, fordi de stod midt i flygtningekrisen. Der var mange politiske initiativer og tiltag. Der har derfor været møder om en række ting. Uffe Toudal Pedersen nævnte kort, at der var en konflikt om emnet. Hverken han eller Frank Bundgaard svarede noget. Det var blot en orientering om, hvordan verden så ud. Uffe Toudal Pedersen nævnte ikke noget om, hvori konflikten bestod. Han kan kun svagt erindre koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og han kan ikke gengive, hvad der præcis blev sagt, eller oplyse, hvem der sagde noget. Han har en meget svag erindring om mødet, og der er risiko for, at han blander tingene sammen. Som han husker det, var det et møde med en lidt anspændt stemning. Han husker ikke, hvornår han ankom til mødet, eller om der var nogen, der ankom senere. Det eneste, han svagt kan erindre, er, at der var en lidt anspændt stemning og en diskussion mellem ministeren og formentlig Lykke Sørensen. Der var klart en uenighed. Han husker ikke, om det var fra mødets start, eller om det var noget, der opstod under mødet. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at det for ham virkede som om, at der havde været et formøde, og at diskussionen gik i gang med det samme, har han forklaret, at det tør han ikke sige noget om. Han husker ikke, hvad ministeren ordret sagde, eller meningen i det, der blev sagt. Som han husker det, deltog Henrik Grunnet også i mødet og i diskussionen. Han husker dog ikke, hvad Henrik Grunnet bidrog med i denne sammenhæng. Han tør ikke sige, om der var andre, der deltog i diskussionen, herunder om Lykke Sørensen sagde noget. Han har ikke notater fra mødet. Som det fremgår, var der tale om et ultrakort møde. Der var sat en time af til mødet, og der var en hel del andre punkter. Som han husker det, var det dette emne, der blev drøftet. Han husker ikke,

191 Afhøringsekstrakten, side 222 ff.

om der blev drøftet noget om en pressemeddelelse, eller om de drøftede noget om konventioner. Som han husker det, var det en diskussion om det juridiske, men han kan ikke komme det nærmere. Koncerndirektionsmøder var ikke et beslutningsforum som sådan. Typisk ville der være en orientering fra ministeren, ligesom de orienterede om igangværende sager. Det ville være unaturligt, hvis der blev truffet en beslutning på mødet, men bagefter kunne man selvfølgelig konkludere. En beslutning ville normalt blive truffet via forelæggelse af en sag. Han husker ikke, om der blev konkluderet noget om emnet på mødet, eller om det blev drøftet, hvordan man skulle arbejde videre med emnet. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at han bragte spørgsmålet om faktisk forvaltningsmyndighed op på mødet, og at ministeren ikke ønskede en passus om, at der kunne gøres undtagelser, har han forklaret, at han ikke husker, om noget sådant blev drøftet. Foreholdt Kasper Højvang Kyeds forklaring om, at det blev drøftet, om adskillelsen var faktisk forvaltningsvirksomhed eller en myndighedsafgørelse, har han forklaret, at han heller ikke husker, om dette blev drøftet. Det var et ret kort møde i en meget hektisk periode. Det er ikke usædvanligt, at der er diskussioner mellem embedsmænd og en minister. Det er heller ikke usædvanligt, at der er en anspændt stemning. Adspurgt, om han oplevede det som anderledes, end det plejede at være, har han forklaret, at "så anderledes var det måske heller ikke". Adspurgt, om det er, fordi han flere gange har oplevet, at der har været diskussioner mellem ministre og embedsmænd om, hvordan det skal være, har han forklaret, at det vil han nødig sige, men sådan er virkeligheden nok. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at de startede med en indledende orientering, og at Lykke Sørensen reagerede på det, og at det var tydeligt, at hun havde brug for at markere, at det ikke gik rent juridisk i forhold til konventionerne, samt at hun blev mødt med et skuldertræk, har han forklaret, at han som sagt ikke kan gengive, hvad der præcis blev sagt. Han kan heller ikke erindre det indtryk af mødet, der er beskrevet. Han husker alene, at der var en lidt anspændt stemning.

Jesper Gori har om koncerndirektionsmødet forklaret[192] bl.a., at han ikke deltog. Lykke Sørensen fortalte efterfølgende om den samtale, der havde været under mødet. Som han husker det, fyldte det hos hende, at der havde været en samtale mellem hende og ministeren på vej ind i lokalet, hvor ministeren havde sagt noget i stil med: "Det er så jer, der godt kan lide barnebrude". Han

192 Afhøringsekstrakten, side 249.

ved ikke, med hvilken betoning det blev sagt. Som han tolker det, havde Lykke Sørensen behov for at sige til ham, at hun havde sagt fra over for ministeren i denne situation. Han havde forståelsen af, at Lykke Sørensen sagde noget til ministeren enten under samtalen med ministeren eller under selve mødet. Det, der har sat sig hos ham, er, at Lykke Sørensen ifølge sin gengivelse af forløbet sagde til ministeren: "Uanset hvad du siger, skal danske myndigheder behandle sagerne på lovlig vis". Han husker, at han ønskede, at han havde sagt det samme under mødet med ministeren dagen før, og derfor har vendingen sat sig hos ham. Han fik ikke at vide, hvad de andre deltagere i mødet havde sagt. Han fik ikke at vide, hvad ministerens reaktion var på Lykke Sørensens udmelding. Som han husker det, og som han kan se på sin kalender, havde de et chefmøde omkring middagstid samme dag, og Lykke Sørensen fortalte ham om koncerndirektionsmødet lige inden dette møde. Lykke Sørensen sagde i sin gengivelse af koncerndirektionsmødet den 10 februar 2016 ikke til ham, hvordan ministeren havde reageret på hendes udtalelse om, at der skulle administreres lovligt, uanset hvad ministeren sagde.[193] Hvis ministeren som reaktion på Lykke Sørensens udtalelse havde sagt, at der skulle administreres uden undtagelser, tror han helt sikkert, at Lykke Sørensen ville have sagt dette til ham. Han ville utvivlsomt have husket det, hvis Lykke Sørensen havde sagt det til ham.

Ronya Habo har om koncerndirektionsmødet forklaret[194] bl.a., at hun ikke deltog heri, og hun fik ikke oplysninger om det passerede direkte fra Henrik Grunnet, men hun vidste, at han var til mødet, fordi der blev talt om det på kontoret. Hun mener, at hun den 10. februar 2016 blev orienteret om, at der ville komme en instruks samme dag. Hun tror, at de var i gang med at forberede sagerne. Som hun husker det, foregik det inde på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor desuden Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen var til stede. Hun ved ikke, om det var efter, at instruksen var sendt ud, eller om det var lige inden, den blev offentliggjort, men det var samme dag. Hun forestiller sig, at det var et møde, hun var indkaldt til, da hun ikke bare dukkede op til et møde, hvor der var en vicedirektør til stede. Hun har ikke haft personlig kontakt med Henrik Grunnet om koncerndirektionsmødet, og hun husker ikke, at hun har hørt noget konkret refereret fra

193 Afhøringsekstrakten, side 291.
194 Afhøringsekstrakten, side 297-298.

mødet. Der er ikke nogen, der har talt med hende om, hvad der skulle være sagt på mødet.

Anne Nygaard Just har om koncerndirektionsmødet forklaret[195], at hun ikke var med til at forberede koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun var ikke klar over, at sagen skulle diskuteres på mødet, og hun kan ikke huske, at hun blev orienteret om, hvad der blev drøftet på mødet.

Mark Thorsen har om koncerndirektionsmødet forklaret[196], at han ikke deltog. Han erindrer ikke, at der var drøftelser om sagen den 10. februar 2016 om formiddagen. Han mødte formentlig lidt senere, fordi de personer, han plejede at modtage bestillinger fra, deltog i koncerndirektionsmødet. Som han husker det, talte han med Mia Tang om, at de nu skulle have pressemeddelelsen "ud over rampen". Han kan ikke huske, om han kiggede på pressemeddelelsen, inden koncerndirektionsmødet var slut. Han blev ikke orienteret om, hvordan koncerndirektionsmødet var forløbet. Han har ikke viden om, hvad der på koncerndirektionsmødet blev aftalt om det videre forløb. Han har aldrig hørt om en voldsom ordveksling mellem Lykke Sørensen og ministeren på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Det var ikke noget, der dengang kom videre til ham.

Lene Linnea Vejrum har om koncerndirektionsmødet forklaret[197], at hun ikke deltog i mødet. Det er meget begrænset, hvad hun har hørt om koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016 fra nogen, der deltog i dette møde. Styrelsens pressechef, Nils Bak, fik at vide af departementet, at der ville komme en pressemeddelelse. Den mail, som Henrik Grunnet sendte den 10. februar 2016 kl. 13.45, hvori han anførte, at "mødet ikke efterlod tvivl om ministerens indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har et fælles barn", var det eneste, hun hørte om mødet som sådan. Hun havde senere på dagen nogle drøftelser med Henrik Grunnet om, hvordan de skulle forholde sig, men de talte ikke om mødet. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at "Da han kom tilbage til Udlændingestyrelsen, havde han en drøftelse med Lene Vejrum om, hvorledes forløbet skulle gribes an. Han havde denne drøftelse omkring 13-tiden", har hun forklaret, at hun – som hun husker forløbet

195 Afhøringsekstrakten, side 343.
196 Afhøringsekstrakten, side 384-385.
197 Afhøringsekstrakten, side 407-408.

– havde en samtale med Line Skytte Mørk Hansen, før hun talte med Henrik Grunnet. Det er dog mere end fire år siden, og hun kan derfor ikke afvise, at hendes erindring om rækkefølgen er forkert. Hun ved dog ikke, hvad hun og Henrik Grunnet skulle have talt om på dette tidspunkt, hvor de endnu ikke havde fået noget fra departementet.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[198], at hun ikke deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og Henrik Grunnet gav hende ikke noget referat fra mødet.

Kristina Rosado har herom forklaret[199], at hun ikke deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun talte med Henrik Grunnet efterfølgende, men de talte ikke om mødet.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[200], at han givetvis deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, men han husker det ikke, ligesom han ikke husker, hvad der foregik på mødet, herunder om der forud for mødet havde været et andet møde, eller om nogle af deltagerne kom lidt senere ind i mødelokalet. Han havde et punkt på dagsordenen om anvendelse af sociale medier, men punktet var på dagsordenen et par gange, og han husker ikke, om det var på dette møde, punktet endte med at blive drøftet. Allerede i 2017, da sagen begyndte at køre, prøvede han at granske sin hukommelse om mødet, men han kunne ikke genkalde sig det. Heller ikke læsning af nogle af Instrukskommissionens afhøringsprotokoller har fået "en klokke til at ringe" hos ham.

Anette Görtz har herom forklaret[201], at hun ikke deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, og hun erindrer ikke, at hun har talt med nogen af mødedeltagerne om, hvad der blev sagt. Hun kan se af det materiale, der nu fremgår af sagen, at bølgerne gik højt på mødet, men det er ikke noget, hun husker at have hørt om på daværende tidspunkt.

198 Afhøringsekstrakten, side 441.
199 Afhøringsekstrakten, side 469.
200 Afhøringsekstrakten, side 701.
201 Afhøringsekstrakten, side 721.

Jens Vikner har herom forklaret[202], at han ikke har talt med nogen af de personer, der deltog i koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, om, hvad der skete under mødet.

Line Skytte Mørk Hansen har under genafhøring supplerende forklaret[203], at hun i dag ikke har yderligere erindring om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Hun erindrer ikke, hvem der sagde hvad, om Uffe Toudal Pedersen og Lykke Sørensen kom for sent, eller om der var sådanne voldsomme udsagn, som nogle husker fra mødet. Hun har ikke reflekteret nærmere over, om der på koncerndirektionsmødet blev sagt noget andet, end hvad der var sagt på mødet den 9. februar 2016, hvor det blev gennemgået, at der var hovedregel og undtagelser. Hun husker ikke klart, hvad der blev sagt til Henrik Grunnet, men som hun husker det, blev der sagt det samme til Henrik Grunnet på mødet den 10. februar 2016, som der blev sagt til ministeren på mødet den 9. februar 2016. Hun kan ikke huske ordvalget på de to møder, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Temaet var det samme for de to møder, og Lykke Sørensen gennemgik på koncerndirektionsmødet, hvad der "var op og ned" i sagen. Lykke Sørensen har formentligt ikke anvendt præcis det samme ordvalg som Jesper Gori på mødet dagen før, men der har været tale om nogenlunde samme indhold. Hun erindrer ikke, at de på koncerndirektionsmødet var inde på det, som Nina Holst-Christensen har kaldt for "den hypotetiske kongebrevsprøvelse". Hun erindrer ikke, om Uffe Toudal Pedersen sagde, at de måtte se på det, hvis der kom konkrete sager.

Efter det oplyste foreligger der ikke noget referat af mødet. Af Inger Støjbergs besvarelse den 21. juni 2017 af Udlændinge- og Integrationsudvalgets spørgsmål nr. 856 fremgår det, at der er indhentet en udtalelse fra Udlændingestyrelsen, som oplyser, at der hverken er nedskrevet referat eller foreligger andre oplysninger fra dette møde, ligesom ingen af Udlændingestyrelsens nuværende ansatte er bekendt med det nærmere indhold af drøftelserne på mødet. Der foreligger imidlertid en mailkorrespondance vedrørende mødet, som Folketingets Ombudsmand modtog i kopi via en journalist fra Dagbladet Information i januar 2019. Af denne mailkorrespondance fremgår det, at pressekonsulent Nils Bak den 10. februar 2016 kl. 13.10 skrev en intern mail i Udlændingestyrelsen, herunder til Henrik Grunnet, med følgende indhold:

202 Afhøringsekstrakten, side 729.
203 Afhøringsekstrakten, side 779-780.

> "Kære alle,
>
> UIBM har varslet, at ministeren går ud efter kl. 14.30 i en pressemeddelelse samt redegørelse om de såkaldte barnebrude. Budskabet er efter det oplyste, at ingen mindreårige under 18 må bo sammen med deres ægtefælle.
> ..."

Nils Bak har om mailen forklaret[204] bl.a., at han ikke var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, og han så den ikke, før den blev sendt ud. Han fik et opkald fra ministeriets presseafdeling om, at der inden for et par timer ville komme en pressemeddelelse med det indhold, at alle par skulle adskilles. Han husker ikke, hvem der ringede. Det var en fra presseenheden i ministeriet, så det var enten Mia Tang eller en af de to-tre medarbejdere, der var i afdelingen. Han havde ikke tidligere hørt om, at der var en pressemeddelelse på vej. Han fik forhåndsorienteringen, fordi han skulle forberede direktøren på, at der kom noget nyt i sagen. Han ved ikke, hvad Henrik Grunnet i øvrigt vidste. Han blev ikke bedt om at orientere Henrik Grunnet. Det var noget, han selv resolverede. Det var en kort samtale. Han fik blot at vide, at om et par timer kom pressemeddelelsen ud med det indhold, at ingen barnebrude måtte bo sammen med deres ægtefæller. Der blev ikke sagt andet, og han stillede ikke spørgsmål. Han tog det til efterretning og orienterede videre ud i huset, at der kom en pressemeddelelse.

Af mailkorrespondancen fremgår videre, at Henrik Grunnet samme dag kl. 13.45 besvarede Nils Baks mail. Besvarelsen, der blev sendt cc til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og fungerende vicedirektør i Udlændingestyrelsen Morten Bo Laursen, var sålydende:

> "**Emne:** Re: Støjberg: INGEN barnebrude må bo med ægtefælle
>
> Kære alle

204 Afhøringsekstrakten, side 227.

> Ja. Mødet jeg var til i ministeriet efterlod ingen tvivl om hendes indstilling til sagen – uanset Børnekonventionen, når parret har [et] fælles barn."

Henrik Grunnet har om mailen forklaret[205] bl.a., at mailen var hans bidrag til at forstå, hvorfor det kunne komme på tale at sende pressemeddelelsen ud, således som ministeriet informerede om, at man ville. Han gik ikke med sin mail ind i enkeltheder om drøftelser, som han ikke havde taget del i. Han skrev om Børnekonventionen, fordi der var en rimelig entydig kommunikation internt af, hvornår der formentlig måtte gøres undtagelse. Et fælles barn var en klar indikation for, at der måtte gøres undtagelser, og dette fremgik ikke af pressemeddelelsen. Det var derfor vigtigt at få pointeret, hvorfor pressemeddelelsen så ud, som den gjorde. Det var ikke hans mening at gøre endegyldigt op med, om der skulle gøres undtagelser. Han ville forklare pressemeddelelsens indhold og baggrund. Han ønskede, at pressemeddelelsen ikke blev det endelige, og han var meget fokuseret på at tale med Lene Vejrum og Ditte Kruse Dankert om, at de skulle efterspørge nærmere retningslinjer.

Frank Bundgaard har om mailen forklaret[206] bl.a., at han efter koncerndirektionsmødet sad med samme indtryk som det, der har fundet udtryk i mailen. Han oplevede det som "et fedt", om der var tale om en politisk udmelding eller en eksekveringsudmelding. Det var selvfølgelig klart en politisk udmelding, men han hørte ikke noget på mødet, som sagde, at det ikke også var en retningslinje for, hvordan der skulle "køres videre" bagefter.

Lykke Sørensen har om mailen forklaret[207], at indholdet af mailen svarer til hendes opfattelse af ministerens indstilling til sagen.

Uffe Toudal Pedersen har om mailen forklaret[208], at han ikke husker mødet, eller hvad der blev sagt. Han tvivler dog på, at ministeren selv skulle have nævnt Børnekonventionen. De var ikke nede i detaljer på den måde. Det var den politiske signalgivning, ministeren var optaget af på dette tidspunkt.

---

205 Afhøringsekstrakten, side 28.
206 Afhøringsekstrakten, side 39.
207 Afhøringsekstrakten, side 55.
208 Afhøringsekstrakten, side 83.

Inger Støjberg har om mailen forklaret[209], at Børnekonventionen ikke blev nævnt under koncerndirektionsmødet. Der blev alene talt generelt om konventionerne. Uanset hvordan man vender og drejer det, havde hun under et døgn forinden godkendt et ministernotat med alle forbeholdene. Hun kan ikke udtale sig om, hvilket indtryk Henrik Grunnet fik under mødet, men hun deler ikke hans indtryk.

Line Skytte Mørk Hansen har om mailen forklaret[210], at det var denne mail, som Udlændingestyrelsen senere fandt. Med ministerens "indstilling" må der sigtes til ministerens politiske holdning, og mailen refererede korrekt ministerens politiske holdning.

Henrik Kyvsgaard har om mailen forklaret[211], at han ikke husker, om der var udsagn af denne karakter under mødet.

Kristina Rosado har om mailen forklaret[212], at Ditte Kruse Dankert videresendte mailen til hende på et senere tidspunkt. De talte begge med Henrik Grunnet på et tidspunkt efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Koncerndirektionsmødet blev afholdt om onsdagen, og det var derfor enten om torsdagen eller fredagen, at de talte med ham. Henrik Grunnet stod på gangen uden for Ditte Kruse Dankerts kontor. Ditte Kruse Dankert og muligvis også Lene Linnea Vejrum var til stede. Henrik Grunnet sagde helt kort, at "vi må gøre et eller andet; vi må lige vente med dem, der har fælles børn, og så må vi forelægge dem". Hun husker det som en meget kort samtale. Hun orienterede efterfølgende Margit Sander Rasmussen om, hvad Henrik Grunnet havde sagt. Hun tror, at samtalen med Henrik Grunnet foregik, før det blev meldt ud, at han skulle stoppe. Hun så ikke meget mere til Henrik Grunnet, efter at det var blevet meldt ud, at han skulle stoppe.

Jens Vikner har herom forklaret[213], at han først så mailen, da den senere blev fundet. Han anede på daværende tidspunkt ikke, at mailen var blevet sendt.

---

209 Afhøringsekstrakten, side 120.
210 Afhøringsekstrakten, side 193.
211 Afhøringsekstrakten, side 224.
212 Afhøringsekstrakten, side 467.
213 Afhøringsekstrakten, side 729.

Herudover er Instrukskommissionen kommet i besiddelse af følgende mail, som ikke er indgået i ombudsmandens behandling af sagen:

> "**From:** Nils Bak ...
> **To:** Jens Vikner ...
> **Subject:** VS: Pressemeddelelse - Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre
> **Date:** 2016/02/10 14:26:00
>
> Der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen, eksempelvis hvis vi hindrer en 16-årig pige at bo sammen med en 24-årig ægtefælle, med hvem hun har et barn. Det oplyste Lykke på koncerndirektionsmødet pba. vurdering fra JM, og Støjberg skulle have udbrudt, højlydt: Den risiko tager jeg gerne!
> Hun mente på mødet – **alene** fordi Lykke viderebragte JMs vurdering, sådan som hun havde pligt til – at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude". Så var der krig. Hun skaber splid. Uffe og Lykke kæmper med hende.
>
> At statsministeren har sendt hendes forslag til integration retur som utilstrækkeligt modtog hun i øvrigt 'som at få en medalje' ..."

Nils Bak sendte desuden den 11. februar 2016 kl. 15.56 en mail med et tilsvarende indhold under emnet "Presse – smykkelov" til Kristina Rosado.

Kasper Højvang Kyed har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[214], at han ikke husker, at der blev udtalt som beskrevet i mailen, som han ikke tidligere har set.

Henrik Grunnet har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[215] bl.a., at der i mailen er udfoldet en "utrolig dramatisk sans" og tilsyneladende er tale om et andenhånds referat. Han kan ikke genkende den angivne ordlyd. Det er ikke ham, der har skrevet mailen. Under mødet var der ikke et eksempel fremme med en 16-årig pige og en 24-årig mand. Det er rigtigt, at han var den eneste medarbejder fra Udlændingestyrelsen, der var til stede. Inden kl. 14.26 havde han ikke talt med andre end Lene Vejrum. Han mener

214 Afhøringsekstrakten, side 5.
215 Afhøringsekstrakten, side 28.

bestemt ikke, at han har talt med Nils Bak, men han vil ikke afvise, at han har talt med ham. Han mener ikke, at der under mødet var en drøftelse, hvor ministeren havde anledning til at sige noget, men det var utvivlsomt, at der var en uenighed. Han har ikke hørt hende sige "den risiko tager jeg gerne", men som det blev gengivet, var der ikke tvivl om, at der var en klar uenighed forud for mødet om, hvorvidt noget ikke skulle medtages. Han husker ikke, at det blev drøftet, at ministerens integrationsforslag var blevet sendt retur som utilstrækkeligt. Han ved ikke, hvem der har skrevet denne mail, og hvis der skulle have været sagt noget af en karakter som den foreliggende, må det have været inden koncerndirektionsmødet.

Frank Bundgaard har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[216] bl.a., at han ikke erindrer, at drøftelserne om en 16- og 24-årig mand blev nævnt. Det var heller ikke relevant, idet det var en ubetinget retningslinje, at alle skulle skilles ad. Han husker det således, at ministeren sagde, "det tager jeg gerne en sag på". Han husker ikke, at ministeren sagde, at Lykke Sørensen godt kunne lide barnebrude, og det må have været sagt i en snævrere kreds.

Lykke Sørensen har om mailen forklaret[217] bl.a., at hun ikke husker, om det var de ord, ministeren brugte. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at ministeren skulle have sagt noget i retning af, at det "tager jeg gerne en sag på", har hun forklaret, at det kan ministeren godt have sagt. Hun husker det dog ikke. Hun kan ikke afvise, at ministerens udtalelse om, at "du kan nok godt lide barnebrude" fremkom på dette møde, men hun husker det som sagt ikke.

Uffe Toudal Pedersen har om mailen forklaret[218], at han ikke husker, om han på det tidspunkt hørte om det beskrevne eksempel med et par, der havde et barn, og hvor pigen var 16 år, og manden var 24 år. Han ved ikke, om det kan være et af de teoretiske eksempler, som Lykke Sørensen diskuterede med Justitsministeriet. Ministeren kunne godt have sagt, at "den risiko tager jeg gerne". Baggrunden for, at han ikke husker, hvad der blev sagt under koncerndirektionsmødet, er, at de gik fra det ene møde til det andet, og der blev tit sagt ret bastante ting, uden at han lagde mere i det end som så. Ministeren havde sin måde at sige tingene på, og det var ret direkte. Hvis man ikke er tæt på

216 Afhøringsekstrakten, side 39.
217 Afhøringsekstrakten, side 55.
218 Afhøringsekstrakten, side 83.

den daglige dialog, kan det godt virke meget voldsomt, men det er ikke noget, han har bidt mærke i. Han kan dog sagtens se for sig, at hun har sagt sådan. Han husker ikke, om hun har udtalt, at "I åbenbart godt vil ha' barnebrude".

Inger Støjberg har om mailen forklaret[219] bl.a., at Nils Bak ikke deltog i mødet, og der er i hvert fald tale om et andenhånds referat. Det ville nok være mere relevant at spørge deltagerne i mødet om, hvad der foregik. Hun har ikke på mødet udtalt: "Den risiko tager jeg gerne". Hvis hun på et tidspunkt har udtalt, at hun ville tage en risiko, var det udtryk for, at hun accepterede en procesrisiko på samme måde som i forbindelse med ændringen af familiesammenføringsreglerne. Adspurgt om, hvorvidt hun på et tidspunkt sagde: "Den risiko tager jeg gerne" eller "Det tager jeg gerne en sag på", har hun forklaret, at hun diskuterede, hvor grænsen gik i forhold til konventionerne. Det var ikke var en hemmelighed, at regeringen gerne ville tage procesrisici i forhold til konventioner, men hun husker ikke, at hun har udtalt sig således i denne sag. Foreholdt, at det også ville være unaturligt at udtale sig således i betragtning af, at hun havde accepteret individuelle vurderinger, har hun forklaret, at hun på daværende tidspunkt netop havde godkendt ministernotatet et døgn forinden. Foreholdt Frank Bundgaards forklaring om, at han flere gange efterfølgende overværede hende sige, at hun var "klar til at tage en sag på det", og at det "politisk var en god sag", har hun forklaret, at hun ønskede at gå lige til kanten og give pigerne et pusterum, men hun husker ikke at have sagt dette. Foreholdt Lykke Sørensens forklaring om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori på et tidspunkt var blevet beskyldt af hende for at kunne lide barnebrude, har hun forklaret, at der er ingen, der i ramme alvor beskylder nogen for at kunne lide barnebrude. Adspurgt, om hun kan afvise at have udtalt sig således, har hun forklaret, at ingen i ramme alvor beskylder nogen på denne måde.

Lykke Sørensen har herom supplerende forklaret[220] bl.a., at Inger Støjberg på et tidspunkt sagde til hende og Jesper Gori, at de godt kunne lide barnebrude. Hun husker ikke, at det blev sagt under koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016. Hun kan ikke sige, om det var for sjov eller ment alvorligt, men hun tog det ikke særlig tungt. Under drøftelserne om sagen kunne stemningen indimellem være anstrengt. Hun mener, at hun i den pågældende situation sagde:

---

219 Afhøringsekstrakten, side 120.
220 Afhøringsekstrakten, side 155.

"Vi prøver at passe vores arbejde". Adspurgt om, hvorvidt hun havde samtaler med nogen i Udlændingestyrelsen umiddelbart efter koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, har hun forklaret, at hun helt sikkert ikke har talt med Nils Bak.[221] Hun tror ikke, at hun havde samtaler med Lene Vejrum. Hun husker ikke, at ministeren udtrykte det, der stod i mailen, og hun husker ikke, at ministeren beskyldte hende for godt at kunne lide barnebrude, men det var en intens diskussion og en intens drøftelse. Udtalelsen om, at det var som at få en "medalje", at ministerens integrationsforslag var blev sendt retur, kan hun overhovedet ikke genkende. Hun tror ikke, at hun er kilden til mailen, og det ville også undre hende, hvis hun skulle have talt med Nils Bak efter mødet. Der blev efterfølgende talt om, at det havde været et lidt specielt møde, men hun kan næsten udelukke, at hun er kilden til mailen, og hun husker ikke, at hun talte med andre end Nina Holst-Christensen og Jesper Gori om, hvad der var foregået på mødet. Hun mener ikke, at hun har haft samtaler med andre, og hun har ikke brugt de ord, der fremgår af mailen. Hun mener ikke, at hun efter koncerndirektionsmødet og indtil det tidspunkt, hvor mailen blev sendt, beskæftigede sig med sagen.

Line Skytte Mørk Hansen har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[222] bl.a., at det ikke siger hende noget, at Lykke Sørensen under koncerndirektionsmødet henviste til drøftelser med Justitsministeriet. Hun husker heller ikke, at ministeren skulle have udbrudt: "Den risiko tager jeg gerne". Hun blev i forbindelse med indhentelsen af materialet til Folketingets Ombudsmand i 2019 klar over, at der lå en mail med det pågældende indhold. Det kan ikke stå meget tydeligere, at der skal være undtagelser, når Lykke Sørensen er refereret for at sige, at der er en meget stor risiko for brud på børnekonventionen.

Henrik Kyvsgaard har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[223], at sådanne udsagn husker han ikke. Hvis ministeren havde beskyldt Lykke Sørensen for godt at kunne lide barnebrude, ville han havde husket det. Det ville være meget usædvanligt.

221 Afhøringsekstrakten, side 183-184.
222 Afhøringsekstrakten, side 193.
223 Afhøringsekstrakten, side 224.

Nils Bak har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[224], at han i tiden mellem sin egen mail og Henrik Grunnets mail samme dag kl. 13.45 ikke havde haft kontakt med andre om sagen eller om koncerndirektionsmødet. Han havde formentlig travlt med andre pressesager. På dette tidspunkt var der spørgsmål om både teltlejre, børns vilkår på asylcentre samt antallet af asylansøgere. Der var mange andre ting, der fyldte mere end dette spørgsmål. Han husker ikke, hvad der skete den 10. februar 2016. Som han husker det, blev Henrik Grunnets stilling slået op to dage senere, og i perioden gik der en masse rygter, og der var – som altid i alle mulige sager – en livlig intern debat, hvor han og konsulenterne udvekslede deres personlige synspunkter om alverdens ting, men han har ikke talt med nogen decideret om denne sag i forhold til substansen i det. Det er ham, der har skrevet mailen til Jens Vikner, der er leder af juraenheden, som er placeret i ledelsessekretariatet. Han husker ikke, hvor han fik oplysningerne fra. Han erindrer ikke, at han talte med specifikke personer, og slet ikke personer der deltog i koncerndirektionsmødet. I forbindelse med et styrelsesarrangement i april eller september 2016 talte han meget kort med Lykke Sørensen, fordi han ville høre, om det kunne passe, at hun havde advaret ministeren, og det bekræftede Lykke Sørensen. Han har ikke i øvrigt talt med nogen, der deltog i mødet. Han har ikke fundet på det, der er anført i mailen. Han havde det fra en eller anden. Han er helt sikker på, at det ikke var Henrik Grunnet. Henrik Grunnet har på intet tidspunkt fortalt ham, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. Han talte heller ikke med Lykke Sørensen på dette tidspunkt. Det var, som han har forklaret, på et langt senere tidspunkt, at han talte med hende, og det var meget kortfattet. Han har ikke haft en længere snak med nogen, der deltog i koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, hvor han havde oplysningerne fra. Han kan ikke pin pointe, hvad der skete den dag, men han husker, at der svirrede en masse rygter, og folk mente at vide ting og sager. Nogen har formentlig sagt, at "den og den har sagt sådan og sådan". Adspurgt, om han ville have videregivet det på denne måde, hvis det var yngste fuldmægtig, der havde fortalt ham det, har han forklaret, at han primært talte med konsulenter. Som sagt har Henrik Grunnet ikke på noget tidspunkt i forløbet fortalt ham om, hvad der skete på koncerndirektionsmødet. De har efterfølgende drøftet – mellem kollegaer – at det heller ikke lader til, at han har fortalt andre konsulenter om, hvad der skete på mødet. Det skabte stor nysgerrighed om,

224 Afhøringsekstrakten, side 227 ff.

hvad der egentlig var sket. Adspurgt, om han havde kontakt med andre om sagen den 10. februar 2016, har han forklaret, at det ikke står ham helt klart. De har formentlig talt hen over frokosten nogle stykker, men han husker ikke, hvad der præcis skete den dag eller i den periode. Han husker heller ikke, om den, der fortalte det til ham, fortalte, hvor vedkommende havde det fra. Adspurgt, hvor ofte han sendte en mail af denne type, har han forklaret, at de har haft livlige diskussioner om alverdens ting, herunder interne forhold og ting, der har stået i pressen. De diskuterede det, der skete vedrørende de emner, der interesserede dem. Det, at han sendte en mail som denne til chefen for juraenheden, var ikke unormalt. De har et tæt forhold, hvor de har private meningsudvekslinger om forskellige ting. Han tvivler på, at det kom fra pressemedarbejderen i ministeriet. Den slags meningsudvekslinger var der ikke mellem dem. Den kontakt, de havde, var mere formel. De personer, han kunne finde på at have sådanne meningsudvekslinger med, var dem, der sad i juraenheden, herunder Jens Vikner, samt nogle konsulenter rundt om i styrelsen. Adspurgt, hvem disse personer er, har han forklaret, at han er usikker på, om han blander nogle navne sammen med nogle andre tidspunkter. Det var typisk ledelsessekretariatet, Jens Vikner og juraenheden, han talte med. Han husker ikke, hvem der var der på dette tidspunkt. Der var også Janus Sejersen Laursen og nogle folk omkring intern kommunikation. Adspurgt, om han kunne "sladre" med Lene Linnea Vejrum, har han forklaret, at de godt kunne udveksle mere eller mindre fortrolige oplysninger. Det kunne også være Kristina Rosado. Han talte ikke så meget med Ditte Kruse Dankert om denne sag. Det var et kontor, der holdt deres sager meget tæt til kroppen. Det var kulturen i det kontor. Foreholdt et organisationsdiagram fra januar 2016 har han forklaret, at en bruttoliste over personer, som han kunne have talt med om dette, kunne være Morten Bo Laursen, Anni Fode, Lars Krogh, Lene Linnea Vejrum og Thomas Mortensen. Som sagt husker han dog ikke, hvem han talte med på det tidspunkt den dag. Adspurgt, om han spiste frokost med en bestemt gruppe, har han forklaret, at det var direktionssekretariatet, som blandt andet juraenheden og intern kommunikation også lå under. Han sendte sandsynligvis mailen til Jens Vikner som led i deres almindelige meningsudveksling. Adspurgt, om det var almindeligt at sende en mail, der var så detaljeret, har han forklaret, at der var en udbredt udveksling af rygter eller synspunkter. Det var af mere privat karakter. Adspurgt, om det er ubehageligt at få spørgsmål om, hvem der kunne være ophavsmand til oplysningerne, når han fortsat er ansat i styrelsen, har han forklaret, at det er det ikke, men han husker det ikke. Han har tilsyneladende talt med nogen, der har talt med

nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, men han husker fortsat ikke, hvem han har talt med. Foreholdt, at det af de mails, han har sendt, synes at fremgå, at der var en vis forargelse, og adspurgt, om der var drøftelser af den karakter i styrelsen, har han forklaret, at det var der ikke, så vidt han husker. Han husker ikke, at han har skrevet de pågældende mails, men det kan han se, at han har. Han husker ikke baggrunden for, at han sendte dem. På ny adspurgt, om man kan tage det til indtægt for, at der var en vis forargelse, har han forklaret, at det tyder på det, når man læser disse mails. Han kan dog ikke identificere, hvad der skete den dag, eller hvordan stemningen var. Det har fortabt sig. Adspurgt, om han selv var forarget, har han forklaret, at han vil tro, at han på Lykke Sørensens vegne var påvirket af, at rygterne sagde, at hun var blevet "fejet af bordet" af ministeren. Det mente han var useriøst, hvis man skulle tro rygterne. Det ville være usædvanligt at blive behandlet på den måde. Han husker ikke, om rygterne kom fra en bestemt person eller fra flere personer. Det er muligt, at de er kommet fra mere end en person. Adspurgt, hvornår han fik refereret, hvad der var sket i denne periode, har han forklaret, at det var på et tidspunkt, hvor der kom flere folketingsspørgsmål og pressehenvendelser. Han talte med Ditte Kruse Dankert om de enkelte folketingsbesvarelser. Han har aldrig fået en orientering om, hvad der skete omkring den 9. og 10. februar 2016.

Jesper Gori har om mailen den 10. februar 2016 kl. 14.26 forklaret[225] bl.a., at han kan genkende nogle af oplysningerne, men ikke nødvendigvis som noget, der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Han mener ikke, at Lykke Sørensen sagde til ham, at hun havde nævnt noget om en 16-årig og 24-årig. Han mener heller ikke, at Lykke Sørensen alene henviste til Børnekonventionen. Hun nævnte heller ikke noget om en risiko for at blive dømt, men han havde selv sagt det på mødet den 9. februar 2016. Han kender ikke noget til, at ministeren skulle have udtalt sig om integration som anført i mailen. Han talte ikke selv med Jens Vikner eller Nils Bak den 10. februar 2016.

Jens Vikner har herom forklaret[226], at det ikke står klart i erindringen for ham, at han modtog mailen. Han husker ikke, at Nils Bak fortalte, hvor han havde oplysningerne fra. Han tror, at han gik ud fra, at Nils Bak havde oplysningerne

225 Afhøringsekstrakten, side 250.
226 Afhøringsekstrakten, side 729.

fra Henrik Grunnet. De talte helt sikkert om mailen, men han husker det ikke. De har i Udlændingestyrelsen talt om sagen et utal af gange.

Ditte Kruse Dankert videresendte den 10. februar 2016 kl. 14.19 Henrik Grunnets mail af s.d. kl. 13.45 til Kristina Rosado med følgende besked:

> "Hørte fra Jesper, at Nina Holst har sagt, at vi bliver dømt – Inger svarer bare, at det er værd at få en dom på...yes??"

Lykke Sørensen har adspurgt til denne mail forklaret[227], at Nina Holst-Christensen og hun ikke talte om en "ende" på sagen. Det var klart, at en ordning uden undtagelser ville føre til, at ministeriet ville "blive dømt", men dette behøvede Nina Holst-Christensen ikke at sige. Adspurgt, om ministeren sagde: "Det er værd at få en dom på", har hun forklaret, at hun ikke hørte ministeren udtale sig således, men det var vanskeligt for ministeren at acceptere, at ordningen ikke kunne blive undtagelsesfri.

Line Skytte Mørk Hansen har adspurgt til denne mail forklaret[228], at hun ikke kan genkende dette udsagn. Hun har heller ikke hørt ministeren sige, at hun gerne ville "tage en sag på" dette.

Jesper Gori har adspurgt til denne mail forklaret[229], at han ikke ved, om han har brugt disse ord over for Ditte Kruse Dankert. Han har nok sagt det med sine egne ord. Ditte Kruse Dankert og han talte sammen den 9. februar 2016, efter at han havde været til møde med ministeren og talt med Nina Holst-Christensen. Han læser mailen således, at den refererer til mødet med ministeren og hans snak med Nina Holst-Christensen. Han tror ikke, at han den 10. februar talte med Ditte Kruse Dankert efter samtalen med Lykke Sørensen om koncerndirektionsmødet. Han husker ikke, at han talte med Ditte Kruse Dankert den 10. februar. Som han husker det, sagde ministeren den 9. februar, at hun i forhold til de sager, der eventuelt måtte komme med tiden, var villig til at løbe en vis procesrisiko.

---

227 Afhøringsekstrakten, side 157.
228 Afhøringsekstrakten, side 193.
229 Afhøringsekstrakten, side 250.

Lene Linnea Vejrum har adspurgt til denne mail forklaret[230], at hun ikke på dette tidspunkt hørte om det, der var anført i denne mail. Senere i forløbet hørte hun sådanne rygter. Hun husker ikke, hvornår hun første gang hørte om det, men som hun husker det, gik der meget lang tid, før det gik op for hende, at der havde været en heftig debat i departementet. Det er svært at tidsangive det præcist, men som hun husker det, var det nogle uger eller måske en måned inde i forløbet.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[231], at hun må have fået disse oplysninger fra Jesper Gori i dagene op til den 10. februar 2016. Hun havde en overfladisk snak med Jesper Gori og husker det således, at hun talte med ham den 8. eller 9. februar 2016. Under samtalen talte de om forskellige sager. De talte også om ministerens Facebook opslag. Han sagde, at der ikke var nogen tvivl om, at ministeren ville gå så langt som muligt, og at de havde en dialog med Justitsministeriet. Han sagde også, at man var "villig til at gå til kanten", og at Nina Holst-Christensen havde tilkendegivet, at man kunne "risikere en dom", hvis man gik for langt. Han sagde ikke nærmere, hvad dialogen med Justitsministeriet gik ud på. Han tilkendegav, at sagen var i proces, men han sagde ikke, hvad konklusionen ville ende med at blive. De gennemgik ikke sagen meget juridisk, men havde en kollegial snak om, at ministeren ville "gå så langt som muligt" og ville "udfordre konventionerne". Hun husker ikke ordvalget under samtalen, men alene substansen i samtalen. Jesper Gori fortalte ikke noget om den samtale, som han havde haft med ministeren.

Kristina Rosado har herom forklaret[232], at hun ikke kan huske, at hun drøftede Ditte Kruse Dankerts bemærkning med hende. Men de drøftede sagen og den udmelding, der var kommet. Det var hendes opfattelse, at Ditte Kruse Dankert havde talt med Jesper Gori, der havde fortalt Ditte Kruse Dankert om samtalen med ministeren.

8.3.2. Pressemeddelelsen og instruksen til Udlændingestyrelsen

Den 10. februar 2016 udsendte Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet sålydende pressemeddelelse:

230 Afhøringsekstrakten, side 408.
231 Afhøringsekstrakten, side 441-442.
232 Afhøringsekstrakten, side 469-470.

"Inger Støjberg stopper indkvartering af barnebrude på asylcentre

Fremadrettet må asylansøgere under 18 år ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I aktuelle sager om barnebrude bliver parrene nu skilt ad.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg skrider nu ind over for barnebrude på danske asylcentre og beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis. Fremadrettet kan ingen mindreårige asylansøgere bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg udtaler:

'Det er fuldstændig uacceptabelt, at der i øjeblikket bor mindreårige i det danske asylsystem med en ægtefælle eller samlever, og jeg har bedt Udlændingestyrelsen om straks at sætte en stopper for det. Vi skal selvfølgelig sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentrene.'

I januar iværksatte Inger Støjberg en hastehøring for at få overblik over omfanget af barnebrude på danske asylcentre. Hastehøringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor operatørerne på asylcentrene har kendskab til, at mindreårige har en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter eller en herboende ægtefælle eller samlever.

Efter den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke udelukkes, at enkelte par indledningsvist alligevel er blevet indkvarteret sammen, f.eks. fordi det ikke umiddelbart efter deres ankomst til asylcentret har været klart, at der er tale om en mindreårig under 15 år.

I sager om mindreårige på 15 år eller derover har Udlændingestyrelsen vurderet i hver enkelt sag, om den pågældende skulle indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det er sket på baggrund af faglige vurderinger og hensynet til barnets tarv.

> Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.
>
> Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.
> ..."

Lykke Sørensen har om pressemeddelelsen forklaret[233] bl.a., at hverken hun eller hendes medarbejdere var involveret i pressemeddelelsens indhold efter koncerndirektionsmødet. Hun tror ikke, at hun modtog en kopi af pressemeddelelsen, som var offentligt tilgængelig på ministeriets hjemmeside. Hun slog dog ikke op på pressemeddelelsen den dag. Pressemeddelelsens absolutte indhold gav hende ikke anledning til at reagere, da hun på koncerndirektionsmødet havde tilkendegivet, hvordan sagerne skulle behandles. Hun deltog ikke i drøftelserne af, at pressemeddelelsen skulle gå ud i denne form. Foreholdt ombudsmandens nyhed af 10. december 2015, hvor ombudsmanden udtalte kritik af en flygtningeannonce, har hun forklaret, at hun var bekendt med kritikken. Hun har dog ikke deltaget i en diskussion af, om man kunne udsende pressemeddelelsen i den endelige udformning. Hun har deltaget i en drøftelse af ordningen. Adspurgt, om der i diskussionen med ministeren om pressemeddelelsen var nogen, der nævnte, at kommunikationen skulle være retvisende, har hun forklaret, at de drøftede ordningen. De drøftede ikke, om ministeren kunne udsende en pressemeddelelse, der indeholdt hovedreglen, men ikke undtagelsen. Når de gerne ville have det hele med, handlede det om at beskrive ordningen. Det var den diskussion, de havde. Hun har ikke deltaget i en drøftelse af, om man kunne udsende en pressemeddelelse med kun halvdelen af ordningen. Det, der var anført i pressemeddelelsen, var ikke ordningen, så det var ikke retvisende.

Uffe Toudal Pedersen har om pressemeddelelsen forklaret[234] bl.a., at han efter koncerndirektionsmødet mødtes med ministeren og Mark Thorsen på ministerens kontor. De skulle have gjort pressemeddelelsen færdig. Ministeren var synligt irriteret over ikke at kunne få sendt pressemeddelelsen ud. Han

233 Afhøringsekstrakten, side 56.
234 Afhøringsekstrakten, side 83.

sagde til hende, at de havde gjort opmærksom på behovet for undtagelserne, og at det ville være et lovbrud ikke at administrere ordningen med undtagelser. Det er han sikker på, at han har sagt. Det var i forhold til ordningen. I relation til pressemeddelelsen endte han med at acceptere, at de ikke nævnte undtagelserne. Han sagde samtidig til ministeren, at hun skulle vide, at de ikke ville administrere ulovligt, hvorfor de ville administrere med undtagelser, uanset hvad der blev meldt ud i pressemeddelelsen. Ministerens reaktion på det var "nå, ja" eller et eller andet på den måde. Ministeren sagde ikke, at det var i orden, men hun registrerede, at det var det, han sagde. Stemningen var ikke til at diskutere, hvad der skulle meldes ud internt. De diskuterede pressemeddelelsen. De diskuterede pressemeddelelsen, fordi ministeren var meget interesseret i at få denne ud og få givet et signal. Som han tolkede det, var ministeren irriteret over, at hun sad med et vrantent embedsværk, som blokerede for, at hun kunne komme ud med et centralt politisk budskab på et for hende helt centralt politisk område. Han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud, fordi han var departementschef, og han så det som sin opgave at få "maskinen" til at fungere. De skulle videre. Han syntes ikke, at de kunne holde til at sidde i hver deres ringhjørne og skændes med deres minister. Hans holdning var, at det var rigtigst at nævne undtagelserne i pressemeddelelsen, fordi det i forhold til ordningen ville være ulovligt ikke at administrere med undtagelser. Han accepterede pressemeddelelsen i den form, den blev udsendt, men sagde, at ved siden af den var der en sag eller en praksis, der gjorde, at de ville administrere på en anden måde. Det sagde han, fordi han vidste, at der ville komme undtagelser. Det, han tænkte, var, at det var Inger Støjberg, der var minister, og det var hendes politiske budskab, men hun skulle vide, at de ville administrere på den måde, som de havde fortalt. De fik så adskilt det politiske budskab fra den administrative praksis. Det sagde han til hende. Han vendte det ikke med andre i huset, da han sagde ok til at sende pressemeddelelsen ud i denne form. Foreholdt, at ministeriet to måneder forinden, den 10. december 2015, havde fået kritik af ombudsmanden i forbindelse med den såkaldte flygtningeannonce, hvor ombudsmanden udtalte blandt andet, at kommunikation skal være retvisende, har han forklaret, at han ikke havde denne kritik i baghovedet i forbindelse med diskussionen om pressemeddelelsen. I forhold til pressemeddelelsen var omtalen af undtagelser en ting, mens undtagelser i forhold til juraen er en anden ting. Når undtagelsen ikke kom med i pressemeddelelsen, var det, fordi han accepterede det standpunkt, at ministeren ville have en pressemeddelelse med et entydigt budskab, og at fokus hurtigt ville blive på undtagelserne og ikke hovedbudskabet, hvis

undtagelserne var medtaget. Det var det, ministeren og den særlige rådgiver lagde vægt på. Det kunne han sådan set godt forstå, men der gik på denne måde noget tabt i kommunikationen. Det var den vanskelige situation, som man meget ofte står i, når man gerne vil komme med klar kommunikation om et kompliceret politisk stof i en tæt politisk debat. I en pressemeddelelse skal der ikke være alt for mange forskellige signaler. Så bliver der signalforvirring. Adspurgt, om han mente, at pressemeddelelsen var retvisende, har han forklaret, at pressemeddelelsen ikke var et retligt dokument, men en pressemeddelelse med sigte på at få et klart signal ud. De argumenterede for, at undtagelserne skulle være med, men han accepterede i sidste ende, at de tog det ud, fordi de var klare på, at de ville administrere med undtagelser. Pressemeddelelsen beskrev den generelle ordning, som der ville blive administreret efter. Der var nogle undtagelser, de vidste ville være der. De var ikke med i pressemeddelelsen. Pressemeddelelsen var i hvert fald retvisende for nogen. Den beskriver ikke den situation, hvor man af hensyn til barnet ikke adskiller. Fra det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 blev godkendt, til pressemeddelelsen blev udsendt, var der efter hans erindring fire variationer af pressemeddelelsen.[235] Der var et udkast til en pressemeddelelse, som var skrevet "på skuldrene" af notatet. Herefter kom der en diskussion med ministeren, som ikke var tilfreds med udkastet, hvorefter der kom en version uden omtale af undtagelsesmulighederne. Udlændingeafdelingen så denne version, og både Udlændingeafdelingen og han selv var kede af, at "kattelemmen" ikke var medtaget i udkastet, men det endte med, at han accepterede, at kattelemmen blev taget ud af den endelige pressemeddelelse. Der var derfor en forskel mellem notatet og pressemeddelelsen. Der var også en diskussion af, om man kunne adskille parrene, men lade dem bo på samme asylcenter. Dette affødte en diskussion med Justitsministeriet, og den endelige konklusion var, at man ikke kunne "bløde op" på adskillelsen ved at lade parret bo på samme center. Han mener, at denne diskussion fandt sted parallelt, men han husker ikke præcist, hvornår diskussionen fandt sted. Den 10. februar 2016 var dette ikke hovedemnet i diskussionen.

Inger Støjberg har om pressemeddelelsen forklaret[236] bl.a., at pressemeddelelsen er godkendt af hende. Med tvang tænkte hun på kulturel tvang. Parrene var blevet gift i hjemlandet og ikke i Lübeck. Adspurgt om, hvorvidt hun

235 Afhøringsekstrakten, side 740.
236 Afhøringsekstrakten, side 111 ff.

gik ud fra, at samtlige piger havde været udsat for kulturel tvang, har hun forklaret, at hun antager, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, og dette ønskede hun ikke at lægge hus til. Hun ville være fuldstændig sikker på, at pigerne fik et pusterum, så de selv kunne afgøre, om de boede sammen med den mand, som de ønskede. Pusterummet og den individuelle vurdering kunne være med til at afgøre, om pigerne havde været udsat for kulturel tvang. Antagelsen om, at en stor del af pigerne havde været udsat for kulturel tvang, var baseret på oplysningerne om blandt andet aldersforskelle og børn. Hun havde fået et samlet billede ud fra de oplysninger, som ministeriet havde indhentet, ligesom pressen var en stor kilde. Hun husker ikke at have set eller være blevet orienteret om, at der ikke var indikationer om tvang, men hun skal ikke kunne afvise, at nogen har sagt dette til hende. Der er en formodning for kulturel tvang, når en pige som 14-årig har fået sit første barn. I øvrigt må den konkrete og individuelle vurdering gøre sig gældende. Hvis hun havde fået oplysningen om, at der ikke var indikationer på tvang, ville hun stadig havde udsendt pressemeddelelsen. Hun antager fortsat, at der er kulturel tvang indblandet, hvis man har fået sit første barn som 13- eller 14-årig. Adspurgt om, hvordan det forholdt sig med de piger, der ikke havde børn, har hun forklaret, at hun ville lade pigerne forstå, hvilket land de var kommet til, og at tvang, herunder kulturel tvang, ikke accepteres i Danmark. Hun ønskede, at alle parrene kunne skilles ad. Hun ønskede, at pigerne kunne leve i frihed. Blandt andet de internationale konventioner gjorde, at ikke alle piger blev adskilt. Nogle af reglerne i disse konventioner synes gammeldags og ude af trit med virkeligheden. Den regering, som hun var en del af, blev "født" med et ønske om at gå til kanten af konventionerne. Grundlaget for pressemeddelelsen var det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, og hvoraf det fremgik, at der i helt særlige tilfælde var par, der ikke skulle adskilles. Der var tale om en "kattelem". Når man sender en pressemeddelelse, kommunikerer man ikke undtagelserne. Pressemeddelelsen skal forstås således, at alle som den absolutte hovedregel skulle adskilles. Det er rigtigt, at hun fra et udkast til pressemeddelelsen fjernede en sætning om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Når man kommunikerer politisk med en pressemeddelelse, kommunikerer man den absolutte hovedregel. Hvis en transportminister sætter hastighedsgrænsen på motorvejene op til 130 km/t, skriver transportministeren heller ikke, at "man dog kun må køre 60 km/t, hvis der er vejarbejde i Bjæverskov". Man kan se på ministernotatet, at det kun var i helt særlige tilfælde, at man ikke skulle adskille parrene. Hvis hun havde medtaget alle undtagelserne, havde man diskuteret undtagelserne

i stedet. Hun er enig i, at man, når man læser pressemeddelelsen, får det indtryk, at alle skal adskilles. Det var også hendes opfattelse, idet det fremgik af ministernotatet, at undtagelser kun kunne gøres gældende i helt særlige tilfælde. Pressemeddelelsen var alene et kommunikationsværktøj. Adspurgt, hvordan hun kunne vide, at der blandt de 27 par ikke var f.eks. 20 par, som havde en beskyttelsesværdig interesse i ikke at blive adskilt, har hun forklaret, at der ifølge ministernotatet var lang vej hen til, at nogle par ikke skulle adskilles. Med pressemeddelelsen ønskede hun at sende et signal til danskerne og politikerne. Adspurgt, om hun vidste, at en absolut adskillelse ville være en ulovlig fremgangsmåde, har hun forklaret, at hun på grund af ministernotatet vidste, at der ville ske individuelle vurderinger. Hun var blevet orienteret om, at en regel uden undtagelser ville være ulovlig. Dette var ikke hendes ønske, men det måtte hun tage til sig. Efter koncerndirektionsmødet var der en drøftelse på hendes kontor mellem Uffe Toudal, Mark Thorsen og hende.[237] Hun husker det sådan, at de gik ind på hendes kontor og gjorde pressemeddelelsen færdig, så de kunne få den ud. Hun var meget utålmodig på dette tidspunkt. De diskuterede versioner af pressemeddelelsen. Hun vil antage, at de diskuterede Uffe Toudals version af pressemeddelelsen. Snakken gik på, om der skulle kommunikeres undtagelser, eller om der skulle kommunikeres mere ligeud. Der var ingen tvivl om, at Uffe Toudal helst ville have, at man også kommunikerede "kattelemmen", men det ønskede hun ikke. Det endte kort og godt med, at Uffe Toudal sagde: "OK, så tag det ud". Han sagde også: "Men det er klart, at vi administrerer stadigvæk efter de retningslinjer, der er godkendt dagen før". Der var ikke noget behov for, at hun kommunikerede meget mere om det, idet hun havde forstået, at der skulle være helt, helt særlige undtagelser, og at der skulle foretages en individuel gennemgang af sagerne. Det stod klart for enhver, hvor hun stod, og hvor Uffe Toudal stod. Uffe Toudal ville helst have haft kattelemmen skrevet ind i pressemeddelelsen. Ordningen var på dette tidspunkt et overstået kapitel, og pressemeddelelsen var udelukkende den politiske kommunikation. Adspurgt om, hvorvidt hun havde kendskab til, hvad der skete i forhold til Udlændingestyrelsen, har hun forklaret, at der skulle ske noget i det øjeblik, hvor hun godkendte ordningen. Efterfølgende blev der kommunikeret, og man må adskille tingene, idet pressemeddelelsen er et værktøj til at kommunikere udad i verden, mens notatet er den ordning, der skulle administreres efter. Det var hendes opfattelse, at

237 Afhøringsekstrakten, side 121.

pressemeddelelsen ikke var vildledende.[238] Pressemeddelelsen tog sigte på, at en adskillelse var den absolutte hovedregel. Med "retvisende" forstod hun ikke "udtømmende". Adspurgt, om det var retvisende at skrive, at ingen par måtte bo sammen, også selvom de havde fælles børn, har hun forklaret, at en adskillelse ifølge notatet var et klart udgangspunkt, og pressemeddelelsen var et kommunikationsværktøj, hvor den absolutte hovedregel blev kommunikeret. Pressemeddelelsen var politisk kommunikation.[239] Sideløbende var der ministernotatet. Det var ikke pressemeddelelsen, der skulle administreres ud fra, og det har hun hele tiden været klar over. En pressemeddelelse er et politisk værktøj for kommunikation, og det er helt afgørende at holde de to spor adskilt. I og med at det var en pressemeddelelse, og at det var angivet, at det var en pressemeddelelse, var man godt klar over, at det ikke var en instruks. Adspurgt hvorfor der blev brugt så mange kræfter på at diskutere pressemeddelelsen, hvis den alene var en politisk retningsgiver, har hun forklaret, at man vil kunne finde mange pressemeddelelser, de har brugt flere dage på, og som hun og andre har haft holdninger til. Det var en helt normal procedure. Det var en pressemeddelelse, der var nogen diskussion omkring. Det vil hun ikke lægge skjul på. Reglerne ville godt kunne fremgå, men det ønskede hun ikke, at de skulle. Det er ikke korrekt, at alle andre har forstået ordningen, som den fremgår af pressemeddelelsen, for der er administreret efter reglerne og ikke pressemeddelelsen. Ministernotatet blev godkendt den 9. februar 2016. Da det var på plads, var det på plads, og så var der ikke nogen diskussion om ordningen. De diskuterede ordningen frem til, at hun godkendte den. Derefter var det alene pressemeddelelsen, de diskuterede. Hun går ud fra, at de, der var med på det efterfølgende møde kl. 15.30, vidste, at de diskuterede pressemeddelelsen. Hun ønskede en undtagelsesfri praksis, og det kunne ikke lade sig gøre. Det sagde hun ja til efter nogen diskussion, at så måtte det være sådan, at der skulle være blandt andet individuelle vurderinger. Det er ministernotatet. Sporet med pressemeddelelsen var givetvis i gang forud for, at notatet blev underskrevet. Hun var meget utålmodig for at få en pressemeddelelse ud. De to ting kan derfor godt have været diskuteret samtidig. Det ændrer dog ikke på, at ordningen var ordningen, og pressemeddelelsen var pressemeddelelsen. Ordningen godkendte hun den 9. februar 2016 om eftermiddagen, og pressemeddelelsen endte med at blive godkendt den 10. Pressemeddelelsen skal ses i den kontekst, at det på dette tidspunkt – hvilket også

238 Afhøringsekstrakten, side 131.
239 Afhøringsekstrakten, side 149-150.

fremgår af ministernotatet – var opfattelsen, at der var ganske, ganske få tilfælde, hvor der ikke ville ske adskillelse. Det var i hvert fald den opfattelse, hun havde.

Mark Thorsen har herom forklaret[240], at der efter koncerndirektionsmødet var et møde på ministerens kontor, hvor Uffe Toudal Pedersen, ministeren og han selv deltog. Her skete den endelige tilretning af pressemeddelelsen. De stod hver især med det seneste udkast, hvor Uffe Toudal Pedersen havde skrevet sætningen om "de menneskelige hensyn" ind. Han gentog sit synspunkt om, at man risikerede, at fokus kom på undtagelserne frem for hovedreglen. Ministeren havde det samme synspunkt. Uffe Toudal Pedersen gav udtryk for, at han gerne ville have dette medtaget, hvortil ministeren svarede, at hun ikke ønskede sætningen medtaget. Samtalen afsluttedes med, at Uffe Toudal Pedersen sagde: "Jamen, så tag det da ud". Uffe Toudal Pedersen gjorde klart, at der ville blive forvaltet som anført i notatet, og at pressemeddelelsen derved ikke ville afspejle 1:1, hvordan der ville blive forvaltet, hvis en hypotetisk sag skulle dukke op. Adspurgt, om Uffe Toudal Pedersen talte om "notatet", har han forklaret, at han ikke tror, at Uffe Toudal Pedersen brugte dette ord, men i stedet benyttede udtrykket "ordningen" eller lignende. Ministeren reagerede med en trækken på skuldrene, hvilket var udtryk for, at det så var sådan, det var. Han erindrer ikke ministerens præcise ordvalg, men det var tydeligt, at hun tog Uffe Toudal Pedersens budskab til sig. Det var en resignerende trækken på skuldrene à la: "Ja ja, jeg har forstået, hvad du siger". Lidt som hvis man har skændtes med kæresten derhjemme. Han husker ikke, at Uffe Toudal Pedersen på mødet den 10. februar 2016 nævnte notatet af 2. februar 2016. Han har ikke overværet drøftelser om, hvordan man skulle orientere Udlændingestyrelsen om håndteringen af den nye praksis. Når der blev truffet beslutninger, gik der et system i gang, hvor de, der skulle orienteres om beslutningerne, blev orienteret. Det var ikke noget, han normalt var involveret i.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[241], at han ikke var involveret i det første udkast til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men han erindrer et forløb den 10. februar 2016 vedrørende sætningen i pressemeddelelsen om de menneskelige hensyn. Mia Tang fortalte ham, at ministeren ikke ville have

240 Afhøringsekstrakten, side 384.
241 Afhøringsekstrakten, side 701.

sætningen om de menneskelige hensyn med, mens fagkontoret sagde, at sætningen skulle med. Han og Mia Tang drøftede det med Uffe Toudal Pedersen. Han kan huske, at de stod i døren ind til Uffe Toudal Pedersen kontor, mens de forelagde problemstillingen. Uffe Toudal Pedersen svarede: "Så tag den ud". Han husker ikke, at der var andre end ham, Uffe Toudal Pedersen og Mia Tang til stede. Ministeren eller Mark Thorsen var der – efter hans erindring – ikke. Det er muligt, at Uffe Toudal Pedersen efterfølgende talte med ministeren og Mark Thorsen om det. Det er den eneste erindring, han har fra den 10. februar 2016, og han vil tro, at episoden fandt sted umiddelbart inden, at pressemeddelelsen blev sendt ud. Han er sikker på, at det var sætningen om de menneskelige hensyn, de diskuterede. Han går ud fra, at det var Mia Tang, der havde fået at vide af ministeren, at hun ikke ville have sætningen om de menneskelige hensyn med i pressemeddelelsen.

Mia Tang har herom forklaret[242], at hun tidligere havde været inde hos ministeren med et udkast til pressemeddelelse, hvor ministeren havde udtrykt ønske om, at budskabet skulle være tydeligere. Hun vil tro, det var den 10. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev udsendt, men hun husker ikke, om det var om formiddagen eller eftermiddagen. Det udkast, hun forelagde for ministeren, var, så vidt hun husker, et udkast, der indeholdt et afsnit om, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det kan godt passe, at det var det udkast, som Jesper Gori sendte kl. 17.23 den 9. februar 2016, hvor det i afsnittet om adskillelse var anført, at ordningen skulle "administreres ud fra nødvendige menneskelige hensyn, bl.a. hensynet til barnets tarv", men hun erindrer ikke den præcise ordlyd af udkastet, og hun er derfor ikke sikker. Foreholdt, at det pågældende udkast ses at være det sidste udkast, der indeholdt et forbehold, har hun forklaret, at det i så fald måtte være den pågældende udgave, som hun forelagde for ministeren, og at det var dette forbehold, ministeren ville have ud. Hun vidste, at pressemeddelelsens indhold havde været drøftet med fagkontoret, og hun gik derfor med sin chef, Jonas From Soelberg, til Uffe Toudal Pedersen for at høre, om forbeholdet kunne fjernes. De sagde til Uffe Toudal Pedersen, at ministeren ønskede, at "det blev udtrykt politisk mere entydigt af hensyn til en klar kommunikation". Uffe Toudal Pedersen godkendte ministerens ønske om, at forbeholdet blev taget ud. Hun tror, at Uffe Toudal Pedersen også talte med ministeren om ændringen, inden han

242 Afhøringsekstrakten, side 794-795.

godkendte den. Hun erindrer ikke, om der var andre til stede, da Uffe Toudal Pedersen drøftede ændringen med ministeren. Hun tror, at Jonas From Soelberg var med "i loopet", men hun kan ikke huske, om Mark Thorsen også var med. Det var Uffe Toudal Pedersen, der gav hende grønt lys til at sende pressemeddelelsen ud af huset. Det var – så vidt hun husker – hende, der sendte pressemeddelelsen ud. Det skete relativt hurtigt efter, at Uffe Toudal Pedersen havde godkendt ændringen.

Anni Fode har herom forklaret[243], at hun ikke var involveret i arbejdet forbundet med pressemeddelelsen, men hun vidste godt, at den var kommet. Hun kan ikke udelukke, at hun drøftede pressemeddelelsen med nogen i ugen efter, at de havde modtaget den i Udlændingestyrelsen, men hun husker ikke noget nærmere om det. Så vidt hun husker, beskæftigede hun sig først med pressemeddelelsen på et tidspunkt efter, at hun var vendt hjem fra ferie den 7. marts 2016.

Sarah Andersen har forklaret[244] bl.a., at det var hende, der sendte pressemeddelesen ud den 10. februar 2016. Hun deltog – så vidt hun husker – ikke i nogen drøftelser om pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker ikke, hvem der bad hende sende den, men det har enten været Mia Tang eller Mark Thorsen.

Jens Vikner har herom forklaret[245], at han ikke har talt med nogen af de personer, der var involveret i udarbejdelsen af pressemeddelelsen, om, hvordan pressemeddelelsen blev til.

Anne Nygaard Just sendte samme dag kl. 14.11 pressemeddelelsen til bl.a. Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med kopi til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen. Mailen, som pressemeddelelsen var vedhæftet, havde følgende tekst:

> "T.O. bliver vedhæftede pressemeddelelse om barnebrude sendt ud nu her inkl. det bilag i leverede om de konkrete tilfælde af barnebrude i indkvarteringssystemet."

243 Afhøringsekstrakten, side 795.
244 Afhøringsekstrakten, side 805.
245 Afhøringsekstrakten, side 729.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[246], at hun sendte pressemeddelelsen til Udlændingestyrelsen kl. 14.11 den 10. februar 2016. Hun kan ikke huske, om det var Line Skytte Mørk Hansen, der bad hende om at sende pressemeddelelsen, eller om hun gjorde det af egen drift for at varsle Udlændingestyrelsen om, at den var på vej. Hun kan ikke huske, om pressemeddelelsen var blevet offentliggjort, da hun sendte den til Udlændingestyrelsen, men hun kan huske, at hun sendte den til styrelsen, så snart den landede i hendes indbakke. Hun går ud fra, at hun modtog den fra enten Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz eller presseafdelingen, men hun er ikke sikker. På dette tidspunkt vidste hun, at pressemeddelelsen var endelig. Ellers ville hun ikke have sendt den til styrelsen. Hun sendte den til Ditte Kruse Dankert, fordi det var Ditte Kruse Dankert, der sad med spørgsmålet om, hvilke asylansøgere der skulle være indkvarteret hvor. Fordi der var tale om et centralt politisk budskab, sendte hun den også til Lene Vejrum. Hun kan ikke huske, hvordan hun fandt ud af, at pressemeddelelsen var endelig, men hun kan huske, at hun hørte, at ministeren havde besluttet, at den skulle være uden forbehold, og "sådan var det". Hun kan ikke huske, hvem hun hørte det fra, men det har været en af hendes chefer eller pressechefen. Foreholdt sin mail af 10. februar 2016 kl. 14.11 til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvori hun oplyste, at pressemeddelelsen blev sendt ud nu, har hun forklaret, at hun ikke kan huske, om hun havde talt med Line Skytte Mørk Hansen eller andre om, at den skulle sendes ud. Hendes bedste bud er, at Mia Tang havde sagt til hende, at pressemeddelelsen var endelig.

Kl. 14.25 sendte Line Skytte Mørk Hansen igen pressemeddelelsen i en mail til Lene Linnea Vejrum. Som bilag var vedhæftet Udlændingestyrelsens opfølgende høring af indkvarteringsoperatørerne, som styrelsen den 28. januar 2016 havde sendt til ministeriet. Mailen indeholdt ikke nogen tekst ud over pressemeddelelsen.

8.3.2.1. Telefonsamtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum

Det kan efter oplysningerne i sagen lægges til grund, at Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 talte sammen i telefon om

246 Afhøringsekstrakten, side 343.

pressemeddelelsen. Lene Linnea Vejrum har den 31. marts 2016 udarbejdet en notits om telefonsamtalen, hvoraf fremgår følgende:

> "**Notits om UIBM's orientering af styrelsen om ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 samt mundtlige instruks om adskillelse af asylansøgerpar omfattet af personkredsen nævnt i pressemeddelelsen.**
>
> I forbindelse med modtagelsen af mail fra Line Skytte Hansen den 10. februar 2016 (vedlagt) omkring adskillelse af mindreårige asylansøgere, der er indkvarteret sammen med en myndig ægtefælle eller samlever på et dansk asylcenter, blev undertegnende ringet op af Line Skytte Hansen, der på vegne af UIBM anmodede Udlændingestyrelsen om straks at foranstalte, at indkvarteringsoperatørerne blev orienteret om de nye retningslinjer og varslet om, at Udlændingestyrelsen ville igangsætte en adskillelse af parrene.
>
> Denne instruks blev senere samme dag fulgt på at en mail (vedlagt) fra undertegnende til Line Skytte Hansen om, at operatørerne var orienteret, og at styrelsen havde påbegyndt arbejdet i forhold til at danne sig et overblik over sagerne."

Uffe Toudal Pedersen har om forløbet endvidere forklaret[247] bl.a., at han om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt. Det har hun formentlig sagt, fordi Lene Linnea Vejrum også var bekendt med, at der havde været en hård diskussion om emnet og havde læst pressemeddelelsen uden undtagelser. Om det var samme dag eller næste dag, at han fik dette at vide, kan han ikke tidsfæste. Line Skytte Mørk Hansen har formentlig fortalt ham det som en del af den daglige kommunikation, de havde. Line Skytte Mørk Hansen har nok blot sagt til ham, at hun nævnte det for styrelsen. Han har desuden forklaret, at han husker at have set Lene Vejrums notits af 31. marts 2016 om ministeriets orientering af styrelsen. Det fik ham ikke til at

247 Afhøringsekstrakten, side 86.

reagere. Det var Lene Linnea Vejrums telefonnotat en måned efter, at de havde haft samtalen. Det bliver ord mod ord. Line Skytte Mørk Hansen siger, at hun har sagt til Lene Linnea Vejrum, at ordningen skulle administreres med undtagelser. Det er det, Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham. Det fremgår ikke af dette telefonnotat, at Lene Linnea Vejrum har hørt det.

Line Skytte Mørk Hansen har om telefonsamtalen forklaret[248] bl.a., at Uffe Toudal på gangen eller på sit kontor bad hende sende pressemeddelelsen til Lene Vejrum, så pressemeddelelsen ikke alene gik til Udlændingestyrelsen via presseafdelingen. Lene Vejrum skulle have besked om, at pressemeddelelsen var formuleret ultimativt, men at departementet selvfølgelig var klar over, at der skulle være undtagelser. Herudover bad han hende sige til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå "ude på planken" eller "på perronen" alene, og at styrelsen skulle tage fat i departementet, hvis de var i tvivl om noget. Når hun skulle tale med Lene Vejrum, må dette have været udtryk for, at det var mest ordentligt, at pressemeddelelsen gik direkte til Lene Vejrum og ikke kun via pressefolkene. Hun ved ikke, hvorfor hun skulle ringe til Lene Vejrum, når Henrik Grunnet havde deltaget i koncerndirektionsmødet, men måske var det en ekstra sikkerhedsforanstaltning, så man kom ud til Udlændingestyrelsen i alle kanaler. Uffe Toudal tænkte meget "koncernagtigt" og var optaget af, at man havde en god dialog med styrelserne. Hun mener ikke, at der kan have været tvivl om, hvad der blev sagt på koncerndirektionsmødet. Adspurgt, hvorfor det ikke i udkast til svar på spørgsmål 846 var anført, at det over for Udlændingestyrelsen var tilkendegivet, at der skulle gøres undtagelser, har hun forklaret, at man godt kunne have skrevet dette. Det var denne besked, som hun gav Lene Vejrum, da hun ringede til hende. Under telefonsamtalen med Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 14.30 var der 3-4 temaer. Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser. Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse. Hun sagde selv, at departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget. Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysnin-

248 Afhøringsekstrakten, side 194-195.

ger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelse i de konkrete tilfælde. Dette var hovedbudskaberne til Lene Vejrum, og Lene Vejrum sagde, at det var en stor opgave. Hun sagde til Lene Vejrum, at de skulle gå i gang med at orientere operatørerne og se på sagerne. Lene Vejrum efterspurgte vejledninger. Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016. Hun husker ikke, om hun læste op fra F2 på sin skærm, eller om hun havde sagen liggende foran sig. Hun tror, at hun var inde i F2. Hun husker, at hun sagde, at det var dette, som Udlændingestyrelsen kunne "stå på", og som Udlændingeafdelingen kunne stå inde for. Adspurgt, hvorfor hun ikke sendte notatet til Lene Vejrum, har hun forklaret, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet dette vedrørte den juridiske del af sagen. Sagen var forankret i to afdelinger, og den juridiske del skulle sendes fra Udlændingeafdelingen. Man tager ikke nødvendigvis et notat fra F2 og sender det til Udlændingestyrelsen. Man kan sende indstillingen i et notat til Udlændingestyrelsen, ringe til Udlændingestyrelsen eller have et møde med Udlændingestyrelsen. Hun sendte ikke notatets konklusion til Udlændingestyrelsen. Hun er enig i, at det havde været helt naturligt, at Udlændingestyrelsen havde fået den "omskrivning", som Jesper Gori havde lavet. Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik dette tilsendt. Hun talte med Lene Vejrum om det i telefonen. Det er ikke normalt, at en afdelingschef sender et notat selv. Adspurgt, hvorfor hun ikke sørgede for, at Udlændingestyrelsen fik tilsendt retningslinjer, har hun forklaret, at styrelsen ikke var i tvivl om, hvad de skulle gøre. Udlændingestyrelsen skulle overholde landets love og sørge for at indhente de nødvendige oplysninger om de par, der var i styrelsens system, til brug for den konkrete sagsbehandling. Lene Vejrum og hun talte ikke om, hvilke oplysninger Udlændingestyrelsen skulle indhente. Adspurgt, hvordan Lene Vejrum kunne vide, hvilke oplysninger der var relevante, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen foretager den konkrete sagsbehandling, og hun havde tiltro til, at styrelsen kunne foretage denne vurdering. Der var efter hendes opfattelse ikke nogen tvivl om, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun har meget svært ved at forestille sig, at Udlændingestyrelsen ikke vidste, hvilke undtagelser der gjaldt. Hun læste notatet op for Lene Vejrum og sagde, at hun skulle kontakte Jesper Gori og Udlændingeafdelingen, hvis hun var i tvivl. På ny adspurgt, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen, har hun forklaret, at det havde været naturligt, at Jesper Goris "ekstrakt" var blevet sendt ud. Måske udleverede Jesper Gori notatet til Udlændingestyrelsen på et efterfølgende møde. Hun kan ikke huske, om hun spurgte Jesper Gori, om han havde sendt

notatet til Udlændingestyrelsen. Der kan være mange forskellige måder, som man kan sende et notat ud på. Hun hørte ikke om overvejelser vedrørende offentliggørelse af notatet. Hun har ikke haft nogen dialog med Udlændingeafdelingen herom. Lene Vejrums telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen den 10. februar 2016 er skrevet 7 uger efter samtalen.[249] Hun har ikke selv lavet noget telefonnotat af samtalen. Hvis hun laver et notat, plejer hun at afstemme indholdet med den, som hun har haft samtalen med. Der står ikke noget i notatet, som er forkert, men notatet er ikke fuldstændigt. Hvis telefonnotatet er udtryk for, at undtagelserne ikke blev nævnt under telefonsamtalen, er notatet ikke korrekt. Adspurgt, om hun efterfølgende har talt med Lene Vejrum om notatet, har hun forklaret, at hun først så notatet, da hun læste ombudsmandens bilag. Man kan altid diskutere, om der er grund til at diskutere "gamle sager", og det valgte hun ikke at gøre. Hun bekræftede, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af den juridiske vurdering i notatet.[250] Hun husker ikke præcist, hvad hun læste op, men hun havde ikke selv noget fagligt at stå på vedrørende det juridiske, og hun var derfor nødt til at læse op af notatet. Hun havde ikke planlagt i forvejen, at hun ville læse op af notatet. Adspurgt, hvordan Lene Linnea Vejrum reagerede på at få læst op af et notat, herunder om Lene Linnea Vejrum lød, som om hun kendte notatet, har hun forklaret, at Lene Linnea Vejrum kendte notatet, i og med at Udlændingestyrelsen selv havde leveret input til notatet. Hun kan ikke vurdere, om Lene Linnea Vejrum kendte til den endelige udgave af notatet, hvilket hun formentlig ikke gjorde, medmindre Jesper Gori havde sendt det til hende. Hun erindrer ikke, om hun fortalte Lene Linnea Vejrum, at notatet nu var godkendt af ministeren, men hun har med sikkerhed fortalt, at det var det notat, der var blevet forelagt ministeren. Hun erindrer ikke, om Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at notatet afklarede de spørgsmål, som Lene Linnea Vejrum havde stillet, men hun gjorde meget ud af at henvise Udlændingestyrelsen til Udlændingeafdelingen angående juridiske spørgsmål. Lene Linnea Vejrum skulle have fat i Jesper Gori eller Lykke Sørensen, hvilket hun sagde til Lene Linnea Vejrum, og hvilket Lene Linnea Vejrum også godt vidste. Man sender ikke nødvendigvis et råt notat, som man har forelagt for ministeren, ud til styrelsen, men det havde været naturligt, at det korte, sammenfattende notat, som Jesper Gori havde udarbejdet til brug for mødet med ministeren, var blevet sendt til Udlændingestyrelsen. Hun sendte imidlertid ikke dette

249 Afhøringsekstrakten, side 197.
250 Afhøringsekstrakten, side 778.

notat til Udlændingestyrelsen. Det var ikke hende, men Jesper Gori, der havde udarbejdet den juridiske sammenfatning. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum bad om at få tilsendt notatet, men Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at styrelsen havde brug for at vide, hvilken vej de skulle gå. Hun husker ikke, om Lene Linnea Vejrum anvendte ordet "retningslinjer". Hun henviste til Jesper Gori og Lykke Sørensen. Hun kan godt have sagt, at de havde været oppe at forelægge notatet for ministeren, ligesom hun kan have sagt, at der ikke kom yderligere retningslinjer fra Koncernøkonomi og i øvrigt henvist til Lykke Sørensen og Jesper Gori for retningslinjer.

Nils Bak har herom forklaret[251] bl.a., at han først har hørt om telefonsamtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum på et langt senere tidspunkt. Lene Linnea Vejrum fortalte, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet. Som han husker det, fortalte Lene Linnea Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet flere gange. Line Skytte Mørk Hansen havde i kraftige vendinger bedt Lene Linnea Vejrum om at effektuere pressemeddelelsen efter dens ordlyd. Alle parrene skulle adskilles, og det skulle være nu. Det var formentlig adskillige måneder senere, at Lene Linnea Vejrum fortalte ham om det. Det var i udkanten af et møde om verserende pressesager, at han talte med Lene Linnea Vejrum om dennes samtale med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016.[252] Han husker ikke, hvornår han præcis talte med Lene Linnea Vejrum. Han husker dog, at hun var meget kontant og en lille smule rystet over at genopleve, at hun i meget stærke vendinger flere gange var blevet bedt om at "få ført den instruks ud i livet". Lene Linnea Vejrum fortalte ham muligvis, hvordan hun havde reageret, men han husker det ikke.

Jesper Gori har herom forklaret[253] bl.a., at han husker, at der findes en mail, hvor Line Skytte Mørk Hansen orienterede om, at hun havde haft en samtale med Lene Vejrum den 10. februar 2016. Mailen fra Line Skytte Mørk Hansen drejede sig om, hvad Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at gøre. Han er ikke bekendt med indholdet af samtalen. Han havde ikke kontakt til Line Skytte Mørk Hansen om, hvad der blev sagt under samtalen. På et tidspunkt fik han at vide, hvad Udlændingestyrelsens opfattelse af samtalen havde været. Han blev først bekendt med Line Skytte Mørk Hansens opfattelse af samtalen, da

251 Afhøringsekstrakten, side 231.
252 Afhøringsekstrakten, side 234.
253 Afhøringsekstrakten, side 251 ff.

han læste protokollen om hendes forklaring i undersøgelseskommissionen den 8. juni 2020. Han mener, at han blev bekendt med Lene Vejrums telefonnotat om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen i forbindelse med det første svar til Folketingets Ombudsmand. Han er usikker på, om Udlændingestyrelsens oplysning om, at styrelsen samtidig med udsendelsen af pressemeddelelsen modtog en mundtlig instruks fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om administrativt at effektuere i overensstemmelse med indholdet af pressemeddelelsen, blev afstemt med Koncernstyring. Han kan se, at der var overvejelser om, hvorvidt man skulle gøre dette, men han husker ikke, hvad der skete. Man kunne godt se for sig, at det ville være problematisk, hvis samtalen var foregået som beskrevet. Det vil for ham være svært at forstå, hvis der ikke har været en afstemning med Line Skytte Mørk Hansen, men han ved det ikke positivt, og det er ikke ham, der har foretaget en sådan afstemning. Han tror, at Line Skytte Mørk Hansen var på kopi i godkendelsesforløbet vedrørende svaret til Folketingets Ombudsmand. Han tror, at Koncernøkonomi så det materiale, der kom fra Udlændingestyrelsen. Han har tidligere talt med Ditte Kruse Dankert om, hvad der blev sagt under samtalen den 10. februar 2016. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen havde fået at vide, at der skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Han tror, at han fik denne oplysning fra Udlændingestyrelsen i begyndelsen af marts 2016. På dette tidspunkt vidste de, at Udlændingestyrelsen administrerede sagerne således, at der blev foretaget en konkret vurdering af sagerne. Da han fik oplysningen, syntes han, at det var en vanskelig oplysning at få. Han så det ikke som sin rolle, at han som led i et "efterforskningsforløb" skulle gå til Line Skytte Mørk Hansen, når nu Udlændingestyrelsen foretog en konkret vurdering af hver enkelt sag. Han er meget sikker på, at han talte med Lykke Sørensen om dette. Han fik ikke en tilbagemelding fra Line Skytte Mørk Hansen om, at hun under samtalen med Lene Vejrum havde gennemgået notatet af 2. februar 2016.[254] I marts 2016 fortalte Ditte Kruse Dankert ham, at Line Skytte Mørk Hansen under samtalen med Lene Vejrum havde givet en præcis instruks om, at alle par skulle adskilles. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen i begyndelsen havde fået noget andet at vide end det, som han sagde til dem om, at der skulle foretages en konkret vurdering. Adspurgt, om han havde drøftelser med Udlændingestyrelsen om indholdet af samtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, har han

254 Afhøringsekstrakten, side 255.

forklaret, at han på et tidspunkt blev oplyst om, at Udlændingestyrelsen havde forstået samtalen således, at styrelsen skulle effektuere undtagelsesfrit.[255] Han tror, at han fik dette at vide ultimo februar eller primo marts 2016. Det var ganske givet Ditte Kruse Dankert, der gav ham denne oplysning. Det, der blev sagt til ham, var: "Du skal bare vide, at den besked, som vi fik den 10. februar 2016, ikke er det samme, som det, du siger nu". Han ved ikke, hvorfra Ditte Kruse Dankert fik oplysningen, men han forstod det således, at Ditte Kruse Dankert havde fået oplysningen om indholdet af telefonsamtalen fra Lene Vejrum. Ditte Kruse Dankert oplyste ham om, at Udlændingestyrelsen under samtalen den 10. februar 2016 var blevet bedt om at effektuere pressemeddelelsen.[256] Han kan ikke tidsfæste, hvornår Ditte Kruse Dankert sagde dette til ham. Han havde ikke denne oplysning den 22. februar 2016, men han vil tro, at han havde oplysningen den 2. eller 3. marts 2016, da departementet modtog sager fra Udlændingestyrelsen. Han havde utvivlsomt oplysningen, da han den 18. marts 2016 sendte sin mail til Udlændingestyrelsen. Som han husker det, gjorde han ikke noget ved oplysningen. Lykke Sørensen og han delte begge opfattelsen af sagsforløbet, nemlig at Udlændingestyrelsens forståelse af, hvad der var sket den 10. februar 2016, var rigtig. Han har ikke drøftet Lene Vejrums telefonnotits med Lene Vejrum. Ham bekendt har Lykke Sørensen heller ikke drøftet telefonnotitsen med Lene Vejrum.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[257] bl.a., at hun ikke tror, at Udlændingestyrelsen modtog anden skriftlig instruks end pressemeddelelsen den 10. februar 2016. Hun husker det sådan, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lykke Sørensen ringede til Lene Vejrum samme dag. Hun tror, at Line Skytte Mørk Hansen orienterede hende herom på mail, men hun fik ikke genfortalt indholdet af samtalen. Hun kan heller ikke se, at hun efterfølgende, mens hun var i ministeriet, blev orienteret om indholdet af samtalen. Hun kan ikke huske, hvornår hun første gang blev bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum, men hun har kunnet læse i de mails, der ligger på sagen, at Line Skytte Mørk Hansen eller Lene Vejrum refererede indholdet af samtalen. Hun kan ikke huske, om hun har set Lene Linnea Vejrums notat af 31. marts 2016 om samtalen mellem Line

255 Afhøringsekstrakten, side 286.
256 Afhøringsekstrakten, side 293-294.
257 Afhøringsekstrakten, side 343 ff.

Skytte Mørk Hansen og denne den 10. februar 2016, før hun blev indkaldt til afhøring i kommissionen.

Mark Thorsen har herom forklaret[258], at han ikke blev orienteret om indholdet af telefonsamtalen den 10. februar 2016 mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[259], at det er svært at huske, præcis hvilken rækkefølge tingene skete i. Som hun husker det, talte hun i telefon med Line Skytte Mørk Hansen relativt tæt på det tidspunkt, hvor hun modtog en mail fra hende med pressemeddelelsen. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der ligeledes havde sendt hende pressemeddelelsen, som ringede til hende. Line Skytte Mørk Hansen oplyste under samtalen, at der var kommet nye retningslinjer, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille parrene. Dette var besluttet, og styrelsen skulle gå i gang med det samme. Det skulle gå stærkt. Der var et meget stort pres fra omverdenen, og der skulle ske noget nu. Styrelsen skulle gå i gang. Line Skytte Mørk Hansen sagde ikke noget om, at pressemeddelelsen ikke skulle følges i alle tilfælde. Det, der blev sagt, var, at det var pressemeddelelsen, de havde at forholde sig til på dette tidspunkt. Hun har været i tvivl om, hvorvidt hun talte med Line Skytte Mørk Hansen en eller to gange, men hun husker det som to samtaler. Som hun husker det, talte hun efter den første samtale med Henrik Grunnet, hvorefter hun talte med Line Skytte Mørk Hansen igen. Det er sådan, hun husker det, men hun kan ikke sige det med sikkerhed. Henrik Grunnet gik meget op i, at styrelsen skulle have nogle egentlige retningslinjer, og hun bad derfor departementet om at få sådanne. I de kommende dage bad hun flere gang om at få nogle nærmere retningslinjer. Det må næsten have været hende, der ringede tilbage til Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker det ikke med sikkerhed. Under samtalen med Line Skytte Mørk Hansen gav hun udtryk for, at adskillelse var kompliceret, og at styrelsen derfor ikke kunne adskille "til i morgen". Der var pres på. Line Skytte Mørk Hansen spurgte, om de ikke bare kunne adskille alle nu. Hun sagde til Line Skytte Mørk Hansen, at der var mange ting at tage hensyn til. For det første havde de ikke nok viden om parrene til bare at adskille. Desuden var der nogle par, der havde børn, og styrelsen skulle derfor tage stilling til, hvem af forældrene børnene skulle indkvarteres sammen

258 Afhøringsekstrakten, side 384.
259 Afhøringsekstrakten, side 408 ff.

med, ligesom det skulle afklares, om de mindreårige ægtefæller skulle flyttes til børnecentre. Der var mange spørgsmål, der dukkede op. Disse spørgsmål skulle afklares, før styrelsen kunne gøre det, de var blevet bedt om. Under samtalen nævnte hun også, at der var sårbare familier, som styrelsen ville være bekymret over at skulle adskille. Line Skytte Mørk Hansen svarede, at der ikke var andet end pressemeddelelsen, og at styrelsen skulle gå i gang med at adskille. Hun udarbejdede sin notits af 31. marts 2016 om departementets orientering af styrelsen, fordi ombudsmanden var gået ind i sagen og havde bedt om alle dokumenter. De medarbejdere i styrelsen, der samlede materialet til ombudsmanden, bad hende om at sende den mail, hun havde sendt ud om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var flere, der havde opfattelsen af, at hun havde sendt en mail ud. Hun havde ikke mailen, og der var heller ikke andre, der kunne finde den i deres indbakke. De konkluderede, at hun aldrig havde skrevet mailen, men alene havde givet beskeden mundtligt. Derfor manglede den på sagen. Hun ville normalt have skrevet noget sådant ned i en mail, men det blev af denne grund til et notat. Den samtale, hun havde med Henrik Grunnet mellem de to telefonsamtaler, foregik på hans kontor. Hun fortalte ham om samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, herunder at styrelsen skulle gå i gang med det samme. De talte om, hvad de skulle gøre, og Henrik Grunnet sagde, at hun skulle bede Line Skytte Mørk Hansen om at få yderligere retningslinjer. De talte også om, at Line Skytte Mørk Hansen havde bedt om, at styrelsen meget hurtigt meldte ud over for operatørerne, ligesom Line Skytte Mørk Hansen havde tilkendegivet, at det var vigtigt, at de handlede samme dag. De blev enige om, at de skulle give operatørerne besked, men at de ikke gjorde yderligere denne dag. Adspurgt, om hun overvejede at skrive til Line Skytte Mørk Hansen for at få bekræftet den "instruks", hun fik, har hun forklaret, at hun den 10. februar 2016 ikke var et sted, hvor hun tænkte "instruks" som sådan. Hun var i en dialog, men det var en dialog, hvor hun følte sig presset. Der var en dialog om, at der var kommet en pressemeddelelse, men at hun mente, at der var nogle forhold, styrelsen skulle tage hensyn til, som gjorde, at styrelsen ikke "blot lige" kunne gøre det, de blev bedt om. Under den anden samtale, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen, kom Ditte Kruse Dankert ind på hendes kontor. Hun husker ikke, om Ditte Kruse Dankert var til stede fra begyndelsen af samtalen, eller om hun kom ind under samtalen. I hvert fald overhørte Ditte Kruse Dankert noget af samtalen på medhør. Det ville have været naturligt, at hun fortalte Line Skytte Mørk Hansen, at hun slog medhør til, men hun husker ikke, om hun faktisk gjorde det. Efter at samtalen var afsluttet, drøftede hun og Ditte

Kruse Dankert og formentlig nogle flere, hvad de skulle gøre. Hun tror også, at hun talte med Henrik Grunnet igen. Hun drøftede både med Ditte Kruse Dankert og Henrik Grunnet, at de ikke på dette tidspunkt kunne gøre andet end at orientere operatørerne. Det var de blevet pålagt at gøre. Ditte Kruse Dankert og hun har helt sikkert også talt om indholdet af samtalen med Line Skytte Mørk Hansen, men hun husker ikke nærmere om denne ordveksling. De indsigelser, hun gav udtryk for over for Line Skytte Mørk Hansen, var både praktiske og juridiske. Der var mange praktiske spørgsmål, men hun havde også spørgsmål til, om det ville være rigtigt at adskille de sårbare familier. De havde dog ikke nogen dyb juridisk drøftelse. Hun blev foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om telefonsamtalen, herunder at Line Skytte Mørk Hansen har forklaret, at "Det første tema var, at pressemeddelelsen fremstod uden undtagelser, fordi ministeren havde valgt at fjerne omtalen af undtagelserne, men dette betød ikke, at der ikke skulle være undtagelser". Hun forklarede, at hun ikke mener, at Line Skytte Mørk Hansen gav udtryk herfor under samtalen. Hun kan afvise, at dette blev sagt. Foreholdt afsnittet om, at "Lene Vejrum italesatte de sårbare familier, og at der ville være undtagelser i den forbindelse", har hun forklaret, at hun mener at have sagt under samtalen, at der var par, som de i styrelsen mente, at det ikke ville være rigtigt at skille ad. Foreholdt, at Line Skytte Mørk Hansen ifølge sin forklaring hertil svarede, at "departementet var klar over dette, og at Udlændingestyrelsen skulle række ind mod departementet, hvis styrelsen var i tvivl om noget", har hun forklaret, at det først skete meget senere – i begyndelsen af marts eller måske slutningen af februar – at styrelsen fik mulighed for at række ind mod departementet. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at "Hun sagde også, at Udlændingestyrelsen skulle orientere operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse, og at styrelsen skulle begynde at indhente oplysninger om parrene, så styrelsen kunne træffe afgørelser i de konkrete tilfælde", har hun forklaret, at hun ikke har nogen erindring om, at Line Skytte Mørk Hansen skulle have sagt, at adskillelse var "hovedreglen". Hun kan afvise, at Line Skytte Mørk Hansen udtalte sig sådan. Samtalen var ikke så formfuldendt, som det fremgår af Line Skytte Mørk Hansens forklaring. Samtalen var meget bestemt og gik på, at det var vigtigt, at styrelsen kom hurtigt i gang. Den var slet ikke så detaljeret, som Line Skytte Mørk Hansens forklaring giver udtryk for. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at "Hun husker, at hun under samtalen med Lene Vejrum læste op af indstillingen i det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016", har hun forklaret, at

hun kan afvise, at der blev læst op fra et notat under samtalen. Hun hørte ikke om notatet igen.

Ditte Kruse Dankert har om telefonsamtalen forklaret[260], at det gik op for dem, at der ikke ville komme yderligere, da Line Skytte Mørk Hansen samme dag ringede til Lene Vejrum og sagde, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum fortalte hende om, at hun havde haft en telefonsamtale med Line Skytte Mørk Hansen. Der var også en telefonsamtale, som hun selv overhørte en del af. Hun husker ikke, om det var den første eller den anden telefonsamtale, som hun overhørte. Hun husker, at Line Skytte Mørk Hansen ringede mere end en gang, og hendes bud er, at hun overhørte den anden samtale. Hun havde en fornemmelse af, at der var noget forudsat under den samtale, som hun overhørte. Hun husker det således, at hun allerede havde hørt fra Lene Vejrum, at det var pressemeddelelsen, der gjaldt. Lene Vejrum og hun havde kontor skråt over for hinanden, og den pågældende dag "løb de frem og tilbage til hinanden". Hun gik på et tidspunkt ind til Lene Vejrum, der gik rundt med sin mobiltelefon i hånden og så meget presset ud. Lene Vejrum signalerede, at hun skulle komme ind og lukke døren. Lene Vejrum satte sig ned og slog medhør til. Hun hørte, at det var Line Skytte Mørk Hansen, som Lene Vejrum talte med. Hun hørte, at grundpræmissen i samtalen var, at Udlændingestyrelsen skulle komme i gang med at adskille parrene. Samtalen handlede om, hvor hurtigt dette kunne ske. Der var et hastværk med at få adskilt parrene. Line Skytte Mørk Hansen havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke bare var "som at trykke på en knap". Line Skytte Mørk Hansen sagde: "Hvornår er I færdige med det?", og: "Hvilke beskeder kan der gives?" Der lå også den bestilling, at operatørerne skulle orienteres. Derfor sendte hun senere en orientering til operatørerne. Orienteringen blev sendt for at forklare operatørerne, hvad der foregik, men i høj grad også for at vise til departementet, at beskeden var forstået. Hun var sikker på, at departementet skulle have en melding om, at Udlændingestyrelsen var gået i gang, og at beskeden var forstået. Hun kunne se, at Lene Vejrum var meget presset under telefonsamtalen. Hun "fægtede for sig" og "værgede for sig". Lene Vejrum sagde, at det ikke bare var som at "knipse med fingrene", og at styrelsen skulle tage stilling til, hvor børnene skulle bo, ligesom en række andre forhold skulle afklares. Lene Vejrum fik ikke meget taletid. Lene Vejrum sagde ikke, at en adskillelse ikke i alle tilfælde ville kunne lade sig gøre. Stemningen var

260 Afhøringsekstrakten, side 442 ff.

slet ikke til dette under samtalen. Den del af samtalen, som hun overhørte, varede et par minutter. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at hun under en af samtalerne læste op af notatet af 2. februar 2016 og det heri anførte om, at der skulle være undtagelser, har hun forklaret, at hun ikke overhørte dette. Som hun husker det, havde hun allerede på dette tidspunkt hørt fra Lene Vejrum, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at der ikke ville komme mere, at pressemeddelelsen var ordningen, og at alle skulle adskilles. Lene Vejrum var lidt "paf" over meldingen, og det var en svær situation. Hun tror, at der måske var 1½ time mellem de to telefonopkald. Foreholdt Lene Vejrums telefonnotat af 31. marts 2016 om telefonsamtalen har hun forklaret, at hun ikke var involveret i udarbejdelsen af dette telefonnotat. Indholdet af dette telefonnotat svarer til det, som Lene Vejrum refererede til hende om samtalen. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonsamtalen den 10. februar 2016. Hun sagde ikke selv noget under samtalen, og Line Skytte Mørk Hansen vidste ikke, at hun var på medhør.

Kristina Rosado har om telefonsamtalen forklaret[261], at Lene Linnea Vejrum havde refereret nogle samtaler, som hun havde haft med departementet. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med departementet den pågældende dag. Hendes indtryk var, at der var mange samtaler med departementet i den efterfølgende periode. Det, hun fik refereret fra samtalerne, var, at Line Skytte Mørk Hansen havde sagt, at Udlændingestyrelsen skulle effektuere i henhold til pressemeddelelsen. Da Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun talte uformelt om ordningen, havde de antaget, at der ville være undtagelser. De undrede sig derfor over en så kategorisk udmelding. Lene Linnea Vejrum virkede også meget overrasket over at have fået at vide, at styrelsen skulle effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, således at samtlige par uden undtagelse skulle adskilles. Hun kan ikke huske, om der var andre til stede, da hun fik refereret den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen. Hun var ikke involveret i udarbejdelsen af Lene Linnea Vejrums telefonnotat. Hun havde på et tidligt tidspunkt – den 10. eller 11. februar 2016 – opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift, eftersom det ret hurtigt var blevet tydeligt, at departementet ville i en retning, som styrelsen mente, var problematisk. Adspurgt, hvorvidt indholdet af referatet af telefonsamtalen

261 Afhøringsekstrakten, side 470 ff.

svarer til det, hun fik refereret på daværende tidspunkt, har hun forklaret, at det var hendes indtryk, at der var en del telefonsamtaler mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen i den pågældende periode. Lene Linnea Vejrum fremstod meget presset over de samtaler, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen. Hun opfatter notatet som et "sammenkog" af de samtaler, Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen. Alle de oplysninger, der fremgik af notatet, var oplysninger, som hun fik den 10. februar 2016. Lene Linnea Vejrum havde også flere efterfølgende samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor budskabet havde været det samme. Hun har ikke overhørt nogen af samtalerne, men alene fået dem refereret fra Lene Linnea Vejrum. De efterfølgende samtaler, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen, fandt sted i tiden efter den 10. februar 2016 og – i hvert fald – indtil de påbegyndte adskillelserne. Hun kan ikke huske ordret, hvad Lene Linnea Vejrum fortalte, at hun havde sagt til Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan huske, at Lene Linnea Vejrum havde svært ved at komme igennem med et synspunkt om, at der burde være undtagelser til ordningen. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan hun opfattede samtalerne med Lene Linnea Vejrum.

Ronya Habo har herom forklaret[262] bl.a., at hun ikke overhørte Lene Linnea Vejrums samtale med Line Skytte Mørk Hansen, og hun har ikke hørt om den. Det var ikke sædvanligt, at hun talte med Lene Linnea Vejrum.

Margit Sander Rasmussen har forklaret[263], at Lene Linnea Vejrum fortalte, at Line Skytte Mørk Hansen havde ringet, og at beskeden var, at alle par skulle adskilles, og at de skulle gå i gang med det samme. Lene Linnea Vejrum havde spurgt ind til, hvad de skulle gøre med de sårbare familier, hvortil Line Skytte Mørk Hansen havde svaret, at det var "lige meget", og at de alle sammen skulle adskilles. Hun var ikke i tvivl om, at det var det, der var sket under telefonsamtalen, for hun havde aldrig set Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert være "så grå i ansigterne". Der var helt klart sket noget ud over det sædvanlige. Hendes – og formentlig også den kollektive – opfattelse på dette tidspunkt var, at der var lukket ned for dialog med departementet. Der havde været dialog med departementet fra slutningen af januar og indtil den 10. februar 2016. Men den 10. februar 2016 "smækkede døren i", og nu skulle de

262 Afhøringsekstrakten, side 299.
263 Afhøringsekstrakten, side 492-493.

"klappe hælene i og gøre, som der blev sagt". Der var ikke mulighed for at komme med flere indvendinger. Drøftelserne, de havde haft om telefonsamtalen, var foregået på Lene Linnea Vejrums kontor, og det var Lene Linnea Vejrum, der havde fortalt, hvad Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun ved ikke, hvor mange samtaler Lene Linnea Vejrum havde haft med Line Skytte Mørk Hansen på daværende tidspunkt. Hun har aldrig talt med Line Skytte Mørk Hansen om den samtale, som Line Skytte Mørk Hansen havde haft med Lene Linnea Vejrum.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[264], at han ikke dengang blev orienteret om en telefonsamtale mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i forbindelse med oversendelse af pressemeddelelsen fra departementet til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han hørte først om telefonnotatet senere. Han kan ikke tidsfæste, om det var i forbindelse med forberedelsen af samrådene i 2017 eller i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse i 2016. Det var først i forbindelse med samrådene, at de begyndte at tale om, hvad der skete i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen. Han erindrer ikke, at han var involveret i drøftelser om, hvorvidt der skulle tages kontakt til Udlændingestyrelsen i denne forbindelse. Det var Lene Linnea Vejrums gengivelse af samtalen i telefonnotatet, han hørte om i 2017. Først for ganske nylig – i forbindelse med kommissionsundersøgelsen – har han hørt, at andre har en anden udlægning af telefonsamtalen.

Anette Görtz har herom forklaret[265], at som hun husker det, hørte hun ikke om Line Skytte Mørk Hansens samtaler den 10. februar 2016 med Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen har ikke på noget tidspunkt fortalt hende om samtalerne. På et tidspunkt nævnte hun i relation til Lene Linnea Vejrums telefonnotat, at "det var da pudsigt, at der så ligger et referat", men hun kan ikke huske, hvornår hun sagde det, eller hvad hun præcist sagde. Foreholdt Lene Linnea Vejrums notits af 31. marts 2016 om opringningen fra Line Skytte Mørk Hansen har hun forklaret, at hun ikke kan huske, at hun har set notitsen forud for sin forberedelse af afhøringen i kommissionen. Bemærkningen om, at det var pudsigt, at der lå et referat af telefonsamtalen, kom formentligt på et senere tidspunkt, muligvis i 2017 i forbindelse med ombudsmandens undersøgelse af sagen. Hun har først igen i forbindelse med afhøringerne i

264 Afhøringsekstrakten, side 701.
265 Afhøringsekstrakten, side 722-723.

kommissionen talt med Line Skytte Mørk Hansen om telefonnotatet. Hun arbejder fortsat sammen med Line Skytte Mørk Hansen, og afhøringerne i kommissionen fylder i hverdagen. Hun har i den forbindelse talt med Line Skytte Mørk Hansen om, at Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen har forskellige opfattelser af, hvad der blev sagt under telefonsamtalen den 10. februar 2016. Hun husker ikke, om hun i tiden omkring den 10. februar 2016 havde samtaler med Udlændingestyrelsen relateret til udsendelsen af pressemeddelelsen.

Jens Vikner har herom forklaret[266], at han den 10. februar 2016 ikke blev involveret i nogen sagsbehandling i anledning af pressemeddelelsen. Den 10. februar 2016 hørte han ikke noget om nogen samtale mellem medarbejdere fra Udlændingestyrelsen og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, men senere hørte han, at der havde været en telefonsamtale. Han husker ikke, hvem der fortalte ham om denne samtale. Han tror, at han hørte om samtalen over en frokost eller på gangen. Han hørte om samtalen flere gange. Han hørte, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 havde talt med Lene Linnea Vejrum og i den forbindelse sagt, at der skulle ske en adskillelse af asylparrene. Han hørte ikke om samtalen umiddelbart efter den 10. februar 2016, men formentlig i marts 2016. Han tror, at han hørte om samtalen efter klagen til Folketingets Ombudsmand, idet han først blev involveret i sagen efter dette tidspunkt. Han fik at vide, at Lene Linnea Vejrum havde fået oplyst, at der ikke skulle være undtagelser, uanset om der var børn, sygdom eller forelå traumatiserende forhold. Han ved, at han fik dette at vide af flere forskellige, men han husker ikke præcist, hvem der sagde det til ham. Han talte ikke med Lene Linnea Vejrum om samtalen. Han har ikke talt med nogen, der har et førstehåndskendskab til samtalen. Han har kun hørt om samtalen som anden-, tredje- eller fjerdehåndsviden. Det, han hørte om samtalen, var meget konsistent. Han hørte ikke om en anden udlægning af samtalen, end at det blev sagt, at alle skulle adskilles.

Line Skytte Mørk Hansen har supplerende forklaret[267], at der ikke var tvivl om, at de havde en minister, som ville i gang med adskillelserne, men det er absurd at forklare, at hun skulle have sagt, at der skulle "ske adskillelse til i morgen", idet hun fuldt ud var bekendt med, at det var et stort og kompliceret

266 Afhøringsekstrakten, side 729-730.
267 Afhøringsekstrakten, side 768 ff.

system, der skulle sættes i gang. Hun er enig i den del af Lene Linnea Vejrums forklaring, der angiver, at Lene Linnea Vejrum gjorde opmærksom på, at det var en svær problemstilling, at der skulle tages stilling til børn, forældre og ægtefæller med videre, og at der var sårbare familier. Hun er derimod ikke enig i, at hun skulle have sagt, at det skulle ske "til i morgen", at der var pres på, og at det skulle være her og nu. Hun har læst afhøringsprotokollerne og kan se, at nogle af Udlændingestyrelsens ansatte har forklaret, at hun ringede til Lene Linnea Vejrum hele tiden, men det kunne Lene Linnea Vejrum ifølge sin forklaring ikke selv huske. Lene Linnea Vejrum har således forklaret, at hun alene blev ringet op af hende den 10. februar og den 12. februar 2016, hvor hun ringede for at få en status inden sin ferie. Hun har ikke lagt pres på Udlændingestyrelsen ved at ringe til Lene Linnea Vejrum hele tiden. Det ville der ikke være nogen grund til. Hun deltog i mødet med ministeren den 9. februar 2016, hvor Uffe Toudal Pedersen og Jesper Gori gjorde det meget tydeligt over for ministeren, at der ville være undtagelser, ligesom hun sad med ved koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor direktøren for styrelsen også deltog, og hvor det ligeledes var meget tydeligt, at der ville være undtagelser. Hun havde ikke noget "at stå på" i forhold til at ringe op til Lene Linnea Vejrum og sige, at der skulle adskilles uden undtagelser, og det har hun heller ikke sagt. Foreholdt dele af Ditte Kruse Dankerts forklaring, har hun forklaret, at hun ikke husker, at hun skulle have sagt, at operatørerne skulle orienteres samme dag. Hun har helt sikkert sagt, at Udlændingestyrelsen skulle i gang med at orientere operatørerne. Hun har ikke sagt, at det skulle ske samme dag, men omvendt sagde hun nok heller ikke, at det skulle være om en uge. Det lyder sandsynligt, at der var medhør på telefonen. Det kunne man godt have en fornemmelse af en gang imellem, når man ringede til Udlændingestyrelsen. Hun sagde ikke noget til Lene Linnea Vejrum, som ikke kunne tåle, at flere ører hørte det. Nogle af de udtryk, som Ditte Kruse Dankert benyttede i sin forklaring for undersøgelseskommissionen, var meget kraftfulde. Hun har eksempelvis aldrig benyttet udtrykket "som at trykke på en knap".

Lykke Sørensen har herom forklaret[268], at hun først langt senere end februar/marts 2016 talte med Lene Linnea Vejrum om den samtale, som Lene Linnea Vejrum havde med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016. I de sam-

268 Afhøringsekstrakten, side 781-782.

taler, som hun og hendes afdeling havde med Udlændingestyrelsen, blev det tydeligt, at Udlændingestyrelsen ikke var af den opfattelse, at de havde fået at vide, at der var tale om en ordning, hvor der måtte gælde undtagelser. På et tidspunkt, som hun heller ikke kan tidsfæste nærmere, blev det tillige klart for hende, at den ordveksling, der havde været på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, ikke var gået videre fra Henrik Grunnet til Udlændingestyrelsen. Da dette skete langt senere i forløbet, var det ikke umiddelbart relevant at gå videre hermed. På dette tidspunkt var det ikke nyt for så mange, at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at der ikke var givet informationer om, at ordningen indeholdt undtagelser.

8.3.2.2. Øvrige oplysninger om instruksen den 10. februar 2016

Henrik Grunnet har om forløbet – og adspurgt, om han er enig i, at der (som anført af Inger Støjberg under samrådet den 1. juni 2017) den 10. februar 2016 "udgår" en retningslinje om, at internationale forpligtelse skal overholdes – forklaret[269] bl.a., at når der fra Line Skytte Mørk Hansen i en telefonsamtale kom den melding, at pressemeddelelsen skulle efterleves som en instruks, indgik der heri ikke en retningslinje, som omhandlede de internationale forpligtelser. Den 10. februar 2016 udgik der ikke sådanne retningslinjer. Der forelå en ulovlig tilstand, som skulle bringes til ophør hurtigst muligt. Han talte straks med Lene Vejrum herom. Han sagde, at der nu lå noget, som var bindende og forpligtende for operatørerne, og at det straks skulle afklares, om der ville komme andet, som supplerede dette. Efter at Lene Vejrum havde talt med Line Skytte Mørk Hansen, kom Lene Vejrum ind til ham. Han tror bestemt, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde ringet til Lene Vejrum. Han fik refereret af Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle efterleves uden undtagelser, og at der ikke skulle ske andet end adskillelse. Line Skytte Mørk Hansen havde sagt til Lene Vejrum, at pressemeddelelsen skulle effektueres uden undtagelser. Han tænkte, at det så var det, de måtte gøre, og at de skulle betragte pressemeddelelsen som en instruks, der skulle efterleves som forpligtende. De aftalte, at pressemeddelelsen ikke skulle ændre på, at de måtte efterspørge nærmere retningslinjer, som gav svar på spørgsmålet om, hvornår der alligevel ikke skulle ske adskillelse, og under hvilke vilkår en adskillelse skulle finde sted. De havde brug for noget, der kunne supplere instruksen i den videre håndtering af opgaven og kommunikation

269 Afhøringsekstrakten, side 29 ff.

med operatørerne. Han var sikker på, at den melding, der kom fra Line Skytte Mørk Hansen, skete med opbakning fra departementet. Han tog ikke kontakt til Uffe Toudal. Som han erindrer det, bad Lene Vejrum om at få en genbekræftelse, og på denne baggrund ringede Line Skytte Mørk Hansen tilbage. Han opfattede dette som en forsikring af, at der var opbakning til fremgangsmåden i departementet, og at meldingen blev givet på vegne af departementet. Han bad ikke Lene Vejrum om at lave en notits om samtalen, men det var naturligt og forventeligt, at hun gjorde det. Udlændingestyrelsen orienterede også departementet pr. mail om, hvad styrelsen iværksatte efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han tror ikke, at Lene Vejrum bad om at få en mail fra Line Skytte Mørk Hansen. På det tidspunkt var han til møde med Uffe Toudal om sin egen situation. Spørgsmålet om pressemeddelelsen blev ikke nævnt, og han tog det ikke op under mødet. Den fremgangsmåde, der blev valgt, var ikke sædvanlig og ikke operationel. Der forelå derfor en ulovlig situation, hvor Udlændingestyrelsen manglede retningslinjer. Det var Udlændingestyrelsens opfattelse, at man måtte inddæmme de sager, som der var anledning til at overveje nærmere. Lene Vejrum sagde til ham, at man måtte have blik for disse sager. Udlændingestyrelsen kunne ikke gøre andet end at bakke op om den regulering, der havde fundet sted, og de kunne ikke ændre på pressemeddelelsen. Han og Lene Vejrum aftalte at efterspørge de nærmere retningslinjer, så den ulovlige tilstand kunne bringes til ophør, og de havde den interne dagsorden, at de ville forsøge at inddæmme den ulovlige situation ved at have fokus på konkrete sager, hvor der ikke skulle ske adskillelse. Han havde fuld tillid til, at Lene Vejrum ville følge op på dette. De talte herom den 10. februar, ligesom de til stadighed talte om det i den følgende periode. Han lavede ikke selv notater herom. Der var temmelig megen radiotavshed fra departementet om sagen. Han havde ikke nogen nævneværdig egen kontakt med departementet, men overlod dette til Lene Vejrum. Han er ikke bekendt med, om der var anden skriftlig eller mundtlig kommunikation mellem departementet og Udlændingestyrelsen om sagen, men han tror det ikke. Han kan ikke genkende den udlægning, som Inger Støjberg gav udtryk for under samrådet den 1. juni 2017 om, at det den 10. februar 2016 blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen, at der gjaldt forbehold i forhold til pressemeddelelsen. Der var en ulovlig tilstand på området, og denne blev genbekræftet telefonisk af Line Skytte Mørk Hansen over for Lene Vejrum. For ham var det ret enkelt, at der skulle noget nærmere til for at administrere, og Udlændingestyrelsen havde behov for at kende den nærmere rækkevidde af den udlægning af EMRK, som lå i kommunikationen fra Justitsministeriet.

Udlændingestyrelsen skulle vide, hvad der skulle lægges vægt på, hvilket var afgørende for at vurdere, om der skulle ske en adskillelse. Det skulle også afklares, hvor barnet skulle være, dvs. hos mor eller far. Udlændingestyrelsen havde brug for at få nærmere retningslinjer, men styrelsen undlod alligevel at foretage en adskillelse i nogle sager, hvor det var nærliggende, at der skulle foretages en nærmere vurdering. De savnede retningslinjer for at kunne foretage en korrekt forvaltningsretlig prøvelse i samtlige sager, men pressemeddelelsen var ved den telefoniske melding blevet ophøjet til en instruks. De afventede derfor ikke retningslinjerne, men gik i gang med at adskille parrene, idet de vurderede, at dette var nødvendigt med den bindende regulering, der forelå. De efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand kunne blive bragt til ophør. Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser, men han forventede, at man ikke adskilte par, hvor der var børn, idet de vurderede, at disse sager skulle undersøges ud fra Danmarks internationale forpligtelser. Hans fokus var først og fremmest på at få lovliggjort tilstanden, og han havde en dialog herom med Lene Vejrum. Han opfattede det også som helt åbenbart, at departementet måtte komme med noget nærmere, idet han vidste, at der var sket en afstemning med Justitsministeriet, og han gik ud fra, at der blev aftalt et nærmere snit for anvendelsen af reglerne i sagsbehandlingen. Man havde reguleret området undtagelsesfrit, selvom man vidste, at det ikke holdt. Han havde brug for nærmere retningslinjer for, at de rigtige afgørelser kunne træffes. Han holdt sig i den forbindelse til Lene Vejrums indstilling om, at der ikke skulle ske adskillelse af de par, der havde børn. Han går ud fra, at de par, der er opregnet i mailen, ikke havde børn. Han var ikke inde over de konkrete sager. Alle operatører fik en mail om, at der skulle ske adskillelse. Den oplysning, der indgik i vurderingen af, om en adskillelse ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, var, om parrene havde fælles børn. Vurderingen bestod i, at når der var fælles børn, var der en meget stor risiko for brud på reglerne. Der kunne også være en risiko i de øvrige sager, når man ikke kendte de nærmere vurderinger. De havde ikke noget grundlag for at foretage konkrete vurderinger i disse sager, idet dette ville være at bryde ordren i pressemeddelelsen. Han tog ikke del i den konkrete sagsbehandling, men den faste forholdsregel i Udlændingestyrelsen var, at man ikke bare kunne adskille dem, der havde børn. Beslutningen om ikke

at adskille de par, der havde børn, var i strid med instruksen, men der var en klar forståelse herom mellem ham og Lene Vejrum. De kunne dog ikke melde dette ud til operatørerne, idet deres forholdsregler om ikke at adskille par med børn var i strid med instruksen. Der har ikke været drøftet andre kriterier mellem ham og Lene Vejrum end, at parrene skulle have fælles børn. Det gav ikke mening med partshøring, før de fik noget supplerende materiale om, hvilke kriterier der skulle indgå. De havde ikke noget relevant at partshøre over og havde ikke noget mandat til at videregive noget herom til operatørerne. Opfattelsen i Udlændingestyrelsen var, at man ikke over for operatørerne skulle skilte med, at der var en mulighed for ikke at skille alle par ad, idet styrelsen opererede i henhold til en undtagelsesfri instruks. Han fik ikke på noget tidspunkt besked fra ministeriet om, at adskillelsen af par ikke skulle være undtagelsesfri. Han rettede ikke henvendelse til andre ministerier eller sin faglige organisation i anledning af situationen.

Inger Støjberg har om forløbet endvidere forklaret[270] bl.a., at da de havde sendt pressemeddelelsen ud, havde hun ikke indblik i, hvordan der fra departementets side blev kommunikeret til Udlændingestyrelsen. Når først der er sket godkendelse, er sagen ude af hendes hænder, og herefter overtager "systemet" med at få det ført ud i livet. Udmøntningen af ordningen – i og med at det i notatet var godkendt, hvordan ordningen skulle være – lå i første omgang hos centrene. Hvis operatørerne var i tvivl, skulle disse henvende sig til Udlændingestyrelsen, der kunne rette henvendelse til departementet. Man kunne også se, at dette gjorde sig gældende for nogle sager. Adspurgt, om hun sagde til Uffe Toudal, at der skulle være fokus på muligheden for undtagelser, har hun forklaret, at hun hverken sagde det ene eller andet til Uffe Toudal. Når først en minister har godkendt noget, foretages udførelsen af andre. Hun interesserede sig for, om der skete adskillelser, hvilket var helt naturligt, idet der var tale om et område, som hun gik meget op i. Hun fulgte ikke op på, om der blev sagsbehandlet som beskrevet i notatet, idet hun gik ud fra, at dette skete.

Jesper Gori har om forløbet endvidere forklaret[271] bl.a., at hvis notatet havde været godkendt, ville det have været den afdeling, hvor sagen var hjemmehørende, der havde pligt til at udmønte notatet i konkrete handlinger. I denne

270 Afhøringsekstrakten, side 121-122.
271 Afhøringsekstrakten, side 247-248.

sag var det Koncernstyring. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at notatet skulle sendes fra Udlændingeafdelingen, idet notatet vedrørte den juridiske del af sagen, har han forklaret, at det ikke var hans forståelse, at det var Udlændingeafdelingen, der skulle have sendt notatet. Han ville have opfattet det således, at de juridiske overvejelser lå i hans afdeling, men at udmøntningen skulle ske i det kontor, hvor sagen var oprettet, medmindre noget andet blev aftalt. Der var ingen snak med Line Skytte Mørk Hansen eller Anne Nygaard Just om, at Udlændingeafdelingen skulle foretage sig noget. Foreholdt Line Skytte Mørk Hansens forklaring om, at det havde været naturligt, at hans "rids" over notatet var blevet sendt ud, og at han måske udleverede notatet på et efterfølgende møde, har han forklaret, at han ikke kan ikke svare på, hvorfor Line Skytte Mørk Hansen har den opfattelse. Han tør ikke sige, hvilken opfattelse af notatet Line Skytte Mørk Hansen havde. De havde begge været til det samme møde, hvor det var klart, at den "serviet", som de kom ind med, ikke var det, som mødet endte med. Han husker ikke at have haft samtaler med Line Skytte Mørk Hansen, hvor hun gav udtryk for, at notatet fortsat var relevant. Han husker ikke, at hun har sagt, at han skulle huske notatet, og at der skulle være undtagelser. Adspurgt, om Line Skytte Mørk Hansen har sagt det modsatte, har han forklaret, at det er vanskeligt at besvare dette spørgsmål og afhænger af forudsætningerne, men han har ikke hørt hende sige det modsatte. Han har heller ikke efterfølgende talt med Uffe Toudal Pedersen om notatet. Han har talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen om notatet, da hun efterlyste det, men derudover har han efterfølgende ikke talt med nogen om notatet før sommeren 2017.

Ronya Habo har om forløbet forklaret[272] bl.a., at da instruksen kom, var hendes første spørgsmål, om det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8, hvilket hun sagde højt. Hun ved, at Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado stillede samme spørgsmål. Hun tror, at hun selv sagde det, mens Lene Linnea Vejrum var til stede, men Lene Linnea Vejrum talte i telefon. Hun ved ikke med hvem. Hun mener, at det foregik under mødet. Hun mener, at ledelsen efterfølgende gik videre med spørgsmålet om artikel 8. De gik ikke i gang med at adskille den dag, så spørgsmålet må være blevet vendt med departementet, inden de gik i gang. Hun overværede ikke selv den tilbagemelding, der kom fra departementet, men fik at vide, at tilbagemeldingen

272 Afhøringsekstrakten, side 298-299.

var, at det var i overensstemmelse med artikel 8. Adspurgt, hvornår hun fik den tilbagemelding, har hun forklaret, at hun tror, at hun formodede, at det var i overensstemmelse med loven, fordi de efterfølgende fik at vide, at de skulle adskille. Der kom ikke nogen afklaring på mødet den 10. februar 2016. Hun husker ikke, at de lavede en egentlig fordeling af arbejdsopgaver i forbindelse med afslutningen af mødet, men hun var også ret ny, og hun tror derfor, at det lå hos Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado. Selv fik hun bare informationen, og da instruksen blev sendt til operatørerne, var hun sat cc på den mail. På den måde blev hun stille og roligt involveret, men i forbindelse med mødet fik hun ikke tildelt arbejdsopgaver, ligesom hun ikke konkret fik at vide, at hun skulle arbejde med disse sager. Når hun omtaler "instruksen", er det pressemeddelelsen, hun henviser til. Det er det, pressemeddelelsen generelt er blevet kaldt. De fik at vide, at nu skulle de handle jævnfør "den her". Det var det, der var meldingen fra departementet. Det, hun fik at vide, var, at nu var instruksen her – pressemeddelelsen – og de skulle adskille parrene. Det skulle ske nu, og alle skulle adskilles. Det må være hendes egen ledelse, Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado, der fortalte hende det. Hun husker ikke præcis, hvornår hun fik det at vide, men det må være efter det møde, hun deltog i den 10. februar 2016. På mødet drøftede de EMRK, og det må derfor være efterfølgende, at de fik at vide, at de skulle adskille alle, og at det var i overensstemmelse med loven. Hun tror ikke, at det var samme dag. Der gik også noget tid efterfølgende, hvor der blev indhentet oplysninger om de enkelte par. Det var i denne forbindelse, at de fem tunge sager blev belyst, og hun tænker derfor, at der gik noget tid, fra meddelelsen kom, til de fik besked på, at parrene skulle adskilles. Hun tror ikke, at der var nogen, der konkret fortalte hende, at det var i overensstemmelse med loven, men det var en formodning, når de nu gjorde det, efter at de havde stillet spørgsmål til, om det var i overensstemmelse med artikel 8. Hun ved, at i hvert fald Ditte Kruse Dankert har stillet spørgsmålene opad. Hun hørte ikke nærmere om tilbagemeldingen, fordi hun først blev en del af sagsbehandlingen, da hun i marts 2016 skulle træffe en afgørelse om flyttepåbud.

Ditte Kruse Dankert har om forløbet den 10. februar 2016 endvidere forklaret[273], at hun den pågældende dag flere gange drøftede sagen med Lene Vejrum. Lene Vejrums kontor lå lige over for hendes kontor. Kristina Rosado

273 Afhøringsekstrakten, side 442 ff.

deltog også i nogle af samtalerne. Nogle af operatørerne begyndte at kontakte Udlændingestyrelsen om sagen. Det kan have været Margit Sander Rasmussen eller Kristina Rosado, som blev kontaktet af operatørerne. De samtaler, som de havde i Udlændingestyrelsen, mundede ud i, at det efter deres opfattelse ikke kunne være rigtigt, at man kunne adskille par uden at vurdere sagerne. Deres opfattelse af ordningen var, at departementet måtte have vurderet, at en adskillelse af parrene ville være proportional, idet der forelå legitime hensyn til at undgå risikoen for tvang. På den anden side stod, at der som udgangspunkt var tale om et byrdefuldt indgreb. De talte om, at de måtte se på, om der var sager, hvor intensiteten af indgrebet førte til, at en adskillelse ikke ville være proportional. De brugte ikke disse ord, men de talte om, at de allerede havde fået oplysninger om sager, hvor en adskillelse ville være meget byrdefuld. Konklusionen var, at man måtte gennemgå sagerne for at belyse, om der forelå helt særlige omstændigheder. Denne snak havde de den 10. februar 2016. I disse drøftelser deltog Lene Vejrum og hun, og nogle gange deltog Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen også. Hun lagde til grund, at der som udgangspunkt var hjemmel til ordningen. I indkvarteringen varetages en række hensyn, herunder hensyn til seksuelle minoriteter og hensyn til, at eksempelvis skrøbelige mindreårige ikke indkvarteres sammen med "gadeorienterede" mindreårige. Foreholdt, at flere af parrene allerede var indkvarteret sammen på daværende tidspunkt, og adspurgt, om denne situation er sammenlignelig med det anførte, har hun forklaret, at de ikke stillede spørgsmål til selve ordningen. De drøftede, at der forelå sager, hvor man kunne diskutere, om en adskillelse konkret ville være proportionel. De tænkte, måske lidt naivt, at der måtte komme nogle juridiske retningslinjer og en vejledning om, hvordan sagerne konkret skulle håndteres. Den 10. februar 2016 var en "rodet" dag, hvor de havde drøftelser og samtidig ventede på yderligere fra departementet. Hun husker ikke, at Ronya Habo deltog i drøftelser den 10. februar 2016. Foreholdt forklaringen fra Ronya Habo om, at der den 10. februar 2016 kl. 16.30 var et møde, hvor EMRK artikel 8 blev drøftet, har hun forklaret, at hun ikke husker, at Ronya Habo deltog i et møde den 10. februar 2016, men hun kan ikke afvise dette. De holdt den 10. februar 2016 drøftelserne i en lidt lukket kreds, så hun kan umiddelbart ikke se, hvorfor Ronya Habo skulle have deltaget i et møde denne dag, men der sagtens på et senere tidspunkt have været et møde, hvor ordningen blev drøftet. Den 10. februar 2016 drøftede Lene Vejrum og hun, at de skulle sikre, at administrationen var lovlig. De var enige om, at de måtte se på, om der var konkrete sager, hvor indgrebet ville være uproportionalt, ligesom de var enige om at prøve at få en dialog med departementet. Adspurgt, om

hun den 10. februar 2016 fik at vide, at Udlændingestyrelsen kunne kontakte Jesper Gori, hvis styrelsen var i tvivl, har hun forklaret, at hun ikke har hørt om, at styrelsen fik en sådan besked.

Kristina Rosado har forklaret[274], at hun ikke kan huske, hvornår hun første gang så pressemeddelelsen, men hun kan huske, at hun drøftede pressemeddelelsen med Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i drøftelserne, men Ronya Habo havde kontor på samme gang som hende og Ditte Kruse Dankert, så Ronya Habo kan godt havde været der. Hun tror ikke, at Margit Sander Rasmussen var med i drøftelserne, idet hun havde kontor på en anden etage i huset. Hun spurgte Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, om man kunne adskille alle, herunder forældre med fællesbørn, således som pressemeddelelsen lagde op til. Hun spurgte, fordi man normalt kun fjerner forældre fra deres børn, hvis der er en begrundet mistanke om, at forældrene ikke kan varetage omsorgen for børnene. De drøftede problemstillingen, men de forventede, at der ville komme noget mere fra ministeriet. De var heller ikke vant til, at departementet kommunikerede med styrelsen via pressen. Som hun husker det, var der ikke mange, der troede, at man kunne adskille forældre med fællesbørn. Adspurgt, om der i den forbindelse var juridiske overvejelser om dette spørgsmål, har hun forklaret, at det hele gik meget hurtigt. De havde på daværende tidspunkt fået afklaret, hvor mange par det drejede sig om, men det var kun en lille del af det hele. Da pressemeddelelsen blev offentliggjort, vidste de godt, at de skulle afdække området yderligere. De grundige juridiske overvejelser blev ikke foretaget på daværende tidspunkt, men man undrede sig generelt over den kategoriske udmelding, der var kommet. Hendes fokus på daværende tidspunkt var på de familier, hvor der var fællesbørn. Hun kan ikke huske, om de drøftede adskillelsen af par uden børn. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's børnekonvention blev nævnt i styrelsens drøftelser om, hvorvidt man kunne adskille par med børn. De drøftede problematikken i relation til konventionerne, men de aftalte ikke noget. Hun kan heller ikke huske, at de aftalte, at nogen skulle undersøge problematikken nærmere, men hun er ikke jurist, og det ville derfor heller ikke have været hende, der skulle have undersøgt det nærmere. Det var på daværende tidspunkt tydeligt for dem, at de var under et vist tidspres. De havde fra Lene Linnea Vejrums referater

274 Afhøringsekstrakten, side 470 ff.

af samtalerne med Line Skytte Mørk Hansen fået en opfattelse af, at der var en forventning om, at de skulle effektuere adskillelserne meget hurtigt. De skulle også melde tilbage til departementet, hvilket i sig selv ikke var usædvanligt. Det afhang af sagen, hvor ofte styrelsen almindeligvis meldte tilbage til departementet om status i en sag. I denne sag "lå det i luften", at de skulle melde tilbage ofte. Det var hendes indtryk, at Lene Linnea Vejrum jævnligt blev kontaktet af departementet med en forventning om, at styrelsen ville "effektuere hurtigt og undtagelsesfrit". Hun havde haft en løs samtale med Lene Linnea Vejrum på Ditte Kruse Dankerts kontor, hvor hun havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at føre korrespondancen med departementet på skrift.[275] Hun havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at det ville være klogt at have al korrespondance med departementet på skrift i denne sag, men Lene Linnea Vejrum mente, at det ville eskalere konflikten med departementet.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har om forløbet forklaret[276], at hun først hørte om det møde, Jesper Gori havde haft med ministeren den 9. februar 2016, hvor pressemeddelelsen blev drøftet, efter at pressemeddelelsen blev offentliggjort. Hun kan dog ikke huske, hvornår Jesper Gori fortalte om mødet, men det må have været på et tidspunkt i foråret 2016. Hun har svært ved at skelne mellem, hvad Jesper Gori har fortalt hende om mødet den 9. februar 2016, og hvad han har fortalt om efterfølgende møder. Det indtryk, hun fik ud fra det, Jesper Gori fortalte om sine drøftelser med ministeren i den tidlige periode af forløbet, var, at Jesper Gori havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i forhold til de internationale konventioner, når det var nødvendigt, men at ministeren ikke ønskede undtagelser og ikke ønskede at kommunikere det udadtil. Hun havde mange drøftelser med Jesper Gori herom. Hun var også sagsbehandler på sagen med Folketingets Ombudsmand, og i den forbindelse talte hun med såvel Jesper Gori som Lykke Sørensen om de overvejelser, der lå bag ordningen. Lykke Sørensen fortalte også, at hun på koncerndirektionsmødet havde sagt, at der skulle gøres undtagelser i henhold til Danmarks internationale forpligtelser, og at Udlændingestyrelsens direktør var til stede på mødet. Lykke Sørensen fortalte ikke andet om forløbet på mødet. Det, Lykke Sørensen fortalte hende, var det, de efterfølgende videreformidlede om koncerndirektionsmødet til Folketingets Ombudsmand. Hun har ikke kendskab til, om Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 modtog andet end

275 Afhøringsekstrakten, side 476.
276 Afhøringsekstrakten, side 543-544.

pressemeddelelsen på skrift. På daværende tidspunkt var hun ikke tæt inde over sagen. Først på et senere tidspunkt hørte hun, at der var overvejelser om at sende yderligere retningslinjer til Udlændingestyrelsen.

Line Skytte Mørk Hansen sendte den 10. februar 2016 kl. 14.41 en mail til bl.a. Mark Thorsen, Lykke Sørensen og Jesper Gori med følgende indhold:

> "...
> **Emne:** tilbagemelding
> ...
> Har talt med Lene Vejrum i styrelsen og de har et møde i eftermiddag hvor de går i gang med at planlægge processen med at få skilt de mindreårige fra de voksne samlvende/ægtefæller.
>
> De sætter det i værk så hurtigt de kan – de tror at det i nogle tilfælde kun kan lade sig gøre med politiets hjælp."

Line Skytte Mørk Hansen har om mailen forklaret[277], at ingen i departementet var i tvivl om, at der skulle være undtagelser. Hendes mail var en nøgtern tilbagemelding på samtalen med Lene Vejrum. Det var ikke usædvanligt, at politiets bistand var nødvendig.

Anette Görtz har herom forklaret[278], at hun ikke husker drøftelser om, hvorfor det var Line Skytte Mørk Hansen, der ringede til Udlændingestyrelsen, selvom sagen angik juridiske forhold. Hun vil tro, at det var blevet aftalt på koncerndirektionsmødet, men hun ved det ikke.

Af en mail, som Jesper Gori sendte den 10. februar 2016 kl. 14.57 til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, fremgår bl.a.:

> " ...det blev den hårde model:
>
> http://uibm.dk/nyheder/2016-02/inger-stojberg-stopper-indkvartering-af-barnebrude-pa-asylcentre"

277 Afhøringsekstrakten, side 195-196.
278 Afhøringsekstrakten, side 721-722.

Jesper Gori har om mailen og om forløbet i øvrigt forklaret[279], at han ikke tør sige, hvad han tænkte på daværende tidspunkt med henvisningen til pressemeddelelsen og med bemærkningen, at "det blev den hårde model". Når han forklarer herom, har det en vis karakter af efterrationalisering, men han havde på daværende tidspunkt talt med Anna-Sophie Saugmann-Jensen, og de vidste begge, at der var lagt et udkast til pressemeddelelse op med en beskrivelse af mulighederne for undtagelser. Hans kontor havde ikke lagt udkast til pressemeddelelse op uden omtale af undtagelsesmulighederne. Han mener, at han på daværende tidspunkt var forvirret. Han fik at vide, at Lykke Sørensen ikke havde været i kontakt med andre, og han blev overrasket over, at pressemeddelelsen kom "dumpende ud af det blå", når der lå et andet udkast til pressemeddelelse. Han er ret sikker på, at han ikke vidste, hvilken model der var besluttet. Hans oplevelse var, at de på dette tidspunkt ikke havde talt om pressemeddelelsen og ordningen som to forskellige ting. Som han husker det, havde han senere på dagen en snak med Lykke Sørensen. Under denne samtale gav han udtryk for sin tvivl. Lykke Sørensen sagde kort og kontant til ham, at hun heller ikke havde haft kontakt til nogen, heller ikke departementschefen, men uanset hvad der stod i pressemeddelelsen, havde de sagt, hvad der skulle gælde for ordningen. Han tror, at hun ville betrygge ham i, at de uanset pressemeddelelsen havde sagt, hvad der skulle gælde. Dette havde de sagt på møder, hvor både ministeren og departementschefen var til stede. De talte om, at de måtte "tage det hen ad vejen", når sagerne meldte sig. Det stod ret klart, at drøftelserne med ministeren om modellen ikke var afsluttet. Når de sagde, at de måtte "tage det hen ad vejen", var det udtryk for, at der ville være sager hen ad vejen, hvor det ikke længere ville være proportionalt at adskille, og i så fald måtte de have flere runder med ministeren. De så for sig, at de måtte have runder med ministeren svarende til de drøftelser, som de tidligere havde haft, hvor ministeren havde en klar holdning til, at der skulle ske adskillelse. Undtagelserne skulle ind, når det blev nødvendigt. Han ved ikke, om ministeren fik at vide, at der uanset pressemeddelelsen ville kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser. Han husker, at han på et senere tidspunkt havde en telefonsamtale med Ditte Kruse Dankert. Han havde ikke nogen drøftelser med Udlændingestyrelsen, umiddelbart efter at pressemeddelelsen var blevet sendt ud. Der var ikke drøftelser om, at der skulle laves et uddybende notat efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Han

279 Afhøringsekstrakten, side 250-251.

blev efterfølgende overrasket, da han konstaterede, hvor hurtigt beslutningen om adskillelse blev effektueret. Det sædvanlige ville have været, at der havde været en dialog med Udlændingestyrelsen om, hvordan ordningen skulle gennemføres. Han vidste ikke, hvad det nærmere indebar, at man i forhold til at adskille par skulle gå så langt som overhovedet muligt.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har om Jesper Goris mail af 10. februar 2016 kl. 14.57 forklaret[280], at hun opfattede det på den måde, at Jesper Gori herved fortalte, at forbeholdet var blevet taget ud af pressemeddelelsen. Hun tror ikke, de på daværende tidspunkt drøftede, hvilken betydning det ville få, og hun husker ikke, at de drøftede andre "modeller" for ordningen. Hun ved ikke, hvad Jesper Gori præcis mente med sin mail, men hun opfattede det sådan, at det var hans måde at fortælle hende, at forbeholdet ikke var medtaget.

8.3.3. Indkvarteringsoperatørerne informeres om den ændrede praksis

Den 10. februar 2016 kl. 16.09 informerede Ditte Kruse Dankert indkvarteringsoperatørerne om den ændrede praksis i en mail med følgende ordlyd:

> "Kære Operatører
>
> Til jeres orientering fremsendes hermed pressemeddelelse fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvoraf det bl.a. fremgår, at 'ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Inger Støjberg har også bedt Udlændingestyrelsen om at adskille parrene i de aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever'.
>
> Beslutningen fra ministeren betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn. Den betyder også, at der skal ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårige bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige disse sager.

280 Afhøringsekstrakten, side 544.

> Vi vil også gerne bede om, at i fortsat holder os orienteret, hvis der opleves eksempler på sager med mindreårige, der ønsker indkvartering sammen med ældre ægtefælle, som vi ikke allerede er orienterede om.
>
> Mange tak."

Mailen var vedhæftet Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets pressemeddelelse samt notatet "Opfølgende høring af indkvarteringsoperatører om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere" fra den 28. januar 2016, der er gengivet ovenfor.

Henrik Grunnet har herom forklaret[281] bl.a., at ordlyden i denne mail fuldstændig flugter med linjen i det, der var aftalt med Lene Vejrum. Udlændingestyrelsen havde ikke mandat til at skrive, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Dette skyldtes den melding, som Udlændingestyrelsen havde fået fra departementet, der havde ophøjet pressemeddelelsen til en instruks. Efter hans opfattelse lå det ikke underforstået i meldingen fra departementet, at der skulle gøres undtagelser i forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[282], at hun – som hun husker det – efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen talte igen med Henrik Grunnet. De blev enige om, at de blev nødt til at sende en mail til operatørerne. Det var Ditte Kruse Dankert, der skrev et udkast til denne mail. Hun husker ikke, om hun godkendte den, men det vil hun mene, at hun har gjort. Det blev til den mail, Ditte Kruse Dankert sendte til operatørerne den 10. februar 2016 kl. 16.09. Hun er i tvivl om, hvorvidt også Henrik Grunnet så mailen, inden den blev sendt. Det behøver han ikke at have gjort. Hun blev forholdt afsnittet i mailen om, at "Beslutningen fra ministeren betyder, at ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, dette uanset om der er fællesbørn. Det betyder også, at der skal ske adskillelse i de aktuelle sager, hvor en mindreårig bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever. Vi vil derfor snarest muligt varsle flytning i samtlige disse sager". Hun forklarede, at mailen er formuleret på baggrund af ordlyden i pressemeddelelsen og det, de blev bedt om at gøre. Ordene blev ikke overvejet nøjere.

---

281 Afhøringsekstrakten, side 29.
282 Afhøringsekstrakten, side 411.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[283], at hun udarbejdede et udkast til mailen og drøftede dette udkast med Lene Vejrum. Hun husker det således, at Lene Vejrum var inde på hendes kontor og læste udkastet på skærmen. De havde fået at vide, at alle skulle adskilles, og hun havde ikke mulighed for at skrive andet end det, som Udlændingestyrelsen havde fået mandat til. De kunne ikke kommunikere til deres operatører på en anden måde end det, der var blevet godkendt af departementet. De havde en del opfølgende snakke med operatørerne, der ringede til både Kristina Rosado og hende. Formålet med mailen var at orientere operatørerne. Formålet var også at "levere" på det, som Line Skytte Mørk Hansen havde sagt. Hun husker, at hun selv talte med nogen fra operatørkredsen denne dag, men hun husker ikke, hvem hun talte med. Under samtalen sagde hun, at de "lige måtte se på det" og "sende det ind", hvis operatørerne havde særlige oplysninger. De kommunikerede ikke dette bredt til alle sagsbehandlerne i hendes kontor. Det var en svær situation at gøre noget andet end det opdrag, som Udlændingestyrelsen havde fået. Den 10. februar 2016 havde hun drøftelserne med Lene Vejrum, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen.

Kristina Rosado har adspurgt om, hvorvidt hun fik nogen reaktion på mailen, forklaret[284], at Torben Gregersen ringede på vegne af en af indkvarteringsoperatørerne og sagde: "Det gør jeg simpelthen ikke det dér". Hun kan ikke huske, hvad hun sagde til ham, men hun har givetvis sagt til ham, at "det var budskabet". Hun kendte operatørerne godt, og hun har haft et tæt samarbejde med dem i mange år. Hun havde derfor mange uformelle drøftelser med dem. Hun ved, at de i hvert fald over for Røde Kors i et eller andet omfang tilkendegav, at de på de interne linjer arbejdede for at nuancere ordningen en smule. Hun kan som allerede forklaret ikke huske, hvad hun sagde til Torben Gregersen, men de drøftede, hvad betydningen af den nye ordning var. Hun har givetvis også sagt til ham, at de nok skulle prøve at få ordningen nuanceret eller modereret lidt. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var en god ordning, der blev indført. Det var operatørerne, der skulle forestå den faktiske adskillelse af de konkrete par, og operatørerne havde en helt anden opfattelse af parrene end den opfattelse, man fik fra omtalen i pressen. Operatørernes indvendinger var ikke af juridisk, men menneskelig karakter. Adspurgt, om der var nogen af operatørerne, der kom med retlige indvendin-

283 Afhøringsekstrakten, side 443-444.
284 Afhøringsekstrakten, side 476-477.

ger, har hun forklaret, at det i hvert fald var oppe at vende på et møde med Røde Kors, som fandt sted på et senere tidspunkt.

Anne la Cour Vågen, der er asylchef i Røde Kors, har herom forklaret[285], at hun fik mailen tilsendt et par timer senere – ved 18-tiden – af hendes souschef, Carsten Isaksen. Allerede samme aften var der en mailudveksling, idet nogle af hendes medarbejdere skrev til hende. De var alle temmelig bestyrtede over udmeldingen. Medarbejderne spurgte, om det virkeligt kunne være rigtigt, og om ikke det var i strid med internationale konventioner og forvaltningsretlige regler om, at der skulle foretages individuelle vurderinger. De havde ikke modtaget en forhåndsorientering fra Udlændingestyrelsen, inden de modtog mailen med pressemeddelelsen. Det var for dem en meget klar instruks om, hvad der skulle ske nu. De følgende dage talte de om, hvordan de skulle gribe det an. De var alle ret rystede, og de drøftede, om de skulle gå til ombudsmanden, om de skulle kontakte ministeriet, eller om de skulle gå til pressen. De talte også om det juridiske. De syntes ikke, at det kunne være rigtigt, at det skulle foregå på denne måde. Selv om de ikke var eksperter i Menneskerettighedskonventionen, vidste de dog så meget, at det undrede dem gevaldigt. Samtidig reagerede de også meget "Røde Kors-agtigt", eftersom det var dem, der var tæt på parrene. Særlig Helle Kjems var hurtigt ude at sige, hvordan de kunne gøre det mere lempeligt for parrene. De vidste, at det ville ramme enormt hårdt og være svært for parrene at forstå. Helle Kjems skrev en guide til, hvordan socialkoordinatorerne kunne orientere parrene om, hvad der foregik, hvor de eventuelt skulle bo, hvor ofte de kunne se hinanden, hvordan de kunne klage over afgørelsen, og at Røde Kors agtede at gå til ombudsmanden, hvilket de dog endte med ikke at gøre. Helle Kjems sendte denne retningslinje ud til socialkoordinatorerne. Hun kan ikke huske, præcis hvilken dag det skete. Adspurgt, om hun tog kontakt til Udlændingestyrelsen, har hun forklaret, at hun, vist allerede den følgende mandag, ringede til Lene Linnea Vejrum for at få en forståelse af, hvad der var op og ned, idet de fortsat havde svært ved at forstå, at ordningen skulle gælde alle parrene. Da de modtog pressemeddelelsen, gav Helle Kjems socialkoordinatorerne besked på, at de nu skulle underrette i alle situationer. De indgav herefter så mange underretninger, at kommunerne sagde til dem, at de kun skulle indberette i de tilfælde, hvor der var mistanke om, at der var problemer. Kommunerne syntes, at de overdrev underretning-

285 Afhøringsekstrakten, side 507-508.

erne, men de gjorde det for en sikkerheds skyld. Adspurgt, om Røde Kors i perioden før den 10. februar 2016 havde kontakt til Udlændingestyrelsen med henblik på at finde ud af, hvordan man kunne håndtere situationen, har hun forklaret, at hun ikke husker, at der var nogen særlig kontakt ud over høringerne.[286] Det kom fuldstændig bag på dem, at det var en ordning uden undtagelsesmuligheder. Det kom som et lyn fra en klar himmel.

Helle Kjems, der på daværende tidspunkt var socialfaglig konsulent i Røde Kors, har herom forklaret[287], at hun modtog mailen, efter at hun var kommet hjem. Hun læste mailen samme dag og reagerede ved straks at skrive til Anne la Cour Vågen. Hun var rystet og uforstående og reagerede derfor med det samme. Hun spurgte, hvor de individuelle vurderinger var henne, og om ikke der var tale om konventionsbrud. Det, hun reagerede på, var, at hun ikke syntes, at det stemte overens med den virkelighed, som de kendte fra centrene med par, der ønskede at være sammen, og hvoraf nogle havde børn. Hun reagerede på, at der skulle ske så voldsomme indgreb, uden at man havde sat sig ind i de konkrete sager. Hun havde ikke fået en forudgående orientering fra sine samarbejdspartnere om, at der ville komme noget fra Udlændingestyrelsen.

Trine Kristensen, der på daværende tidspunkt var indkvarterings- og fællesfaglig koordinator på Langeland Kommunes Asylcenter Holmegård, har herom forklaret[288], at hun modtog denne mail. På et tidspunkt i forløbet var der nogle familier, som de "indsendte bekymringer på" i forhold til en adskillelse. Hun erindrer ikke, hvornår i forløbet dette skete. Hun husker Ditte Kruse Dankerts mail, hvor de blot fik at vide, hvad der skulle ske. Hun erindrer ikke, at de agerede, idet de stod i venteposition i forhold til at få oplyst, hvor de pågældende herefter skulle flyttes hen. Hun havde ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen i anledning af denne mail. Den type centre, de drev, var centre for mindreårige uledsagede, men kun drenge og unge mænd, samt familiecentre og centre, hvor der var en blanding af familier og voksne generelt.

Lars Sloth, der på daværende tidspunkt var direktør for børn, kultur, fritid, borgerservice og IT i Thisted Kommune, har herom forklaret[289], at han mod-

286 Afhøringsekstrakten, side 519.
287 Afhøringsekstrakten, side 521-522.
288 Afhøringsekstrakten, side 530.
289 Afhøringsekstrakten, side 536.

tog mailen. Han talte om mailen med centerchef Lars Enevold Andersen og Lisbeth Falsig Laurberg Jensen, der var ansat på Thisted Kommunes center for mindreårige. Han husker, at de tillige havde brug for at drøfte mailen med Udlændingestyrelsen og kontorchef i Udlændingestyrelsen Thomas Mortensen. De blev herefter indkaldt til et møde i Udlændingestyrelsen den 23. februar 2016 for at drøfte blandt andet dette. Thisted Kommune havde fortsat ikke på deres centre indkvarteret nogen, der var omfattet af pressemeddelelsen, og de nåede heller ikke at få nogle par, der blev adskilt som følge af pressemeddelelsen. De havde et tidligere eksempel, hvor der var kommet en indberetning om en 17-årig pige, der angiveligt skulle tvangsgiftes. Parret levede ikke sammen i forvejen. Pigen blev tvangsfjernet fra familien og anbragt efter serviceloven og dermed uden om Udlændingestyrelsen. Det var deres medarbejdere, der var blevet opmærksomme på det.

Anni Fode har herom forklaret[290], at hun ikke så mailen på daværende tidspunkt. Hun så først mailen, efter at hun blev mere involveret i sagen omkring den 22. marts 2016, hvor Udlændingestyrelsen modtog en kopi af et brev fra Institut for Menneskerettigheder til Inger Støjberg.

Lene Linnea Vejrum meddelte samme dag – den 10. februar 2016 kl. 16.40 – Line Skytte Mørk Hansen, at Udlændingestyrelsen nu havde orienteret operatørerne og varslet igangsættelse af "adskillelse af parrene". Mailen, der var vedhæftet Ditte Kruse Dankerts mail af s.d. kl. 16.09 til operatørerne, beskrev desuden, at processen ville være, at parrene skulle pålægges at flytte på helt almindelig vis, og at de ville blive meddelt et flyttepåbud, hvis flytteanmodningen ikke blev efterkommet, samt at styrelsen herefter ville kunne anmode om politiets bistand til flytningen. Om planlægningen af flytningerne hedder det i mailen:

> "Vi har nu orienteret operatørerne om de nye retningslinjer og herunder varslet, at vi igangsætter en adskillelse af parrene.
>
> Vores vurdering er, at det vil tage minimum en uges tid at gennemføre, da der skal findes pladser i UMI-systemet, og da vi navnlig skal sikre, at

290 Afhøringsekstrakten, side 795-796.

de mindreårige børn bliver placeret på centre, hvor der er gode rammer for de små børn.

Pt. opererer vi med 4 grupper:
- De mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De gravide mindreårige under 18. Skal på UMI-center
- De mindreårige mødre under 18. Bør på kvindecenter, hvor der er mere ro omkring de små børn.
- De voksne mænd. Skal på alm. opholdscenter.

Vi er gået i gang med at skabe os et overblik over hvilke centre, det er muligt at flytte de forskellige grupper til."

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[291], at mailen blev sendt for at tilkendegive, at processen nu var gået i gang. Hun genkender ikke den gruppering af parrene, som er beskrevet i mailen, men der blev talt om, at der var forskellige tilfældegrupper. Den 10. februar 2016 var hendes sidste arbejdsdag inden hendes ferie. Hun var tilbage på arbejdet den 22. februar 2016. Hun var på ferie med 3 børn og var så vidt muligt "regnet ude" fra arbejdet, men hun husker, at hun under ferien havde samtaler med Lene Vejrum og Kristina Rosado. De aftalte inden hendes ferie, at Bookingen med Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado i spidsen skulle skabe sig et overblik og gennemgå sagerne. Det var Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og Lene Vejrum, der håndterede sagerne under hendes ferie. Det var aftalt, at oplysningerne fra høringerne og oplysningerne om parrene i systemerne skulle gennemgås. Det skulle herunder gennemgås, om der lå sundhedsoplysninger, kommunale indberetninger og oplysninger i asylsagerne. Det forhold, at der ikke var oplysninger af denne karakter i systemet om et par, sagde også noget, idet Udlændingestyrelsen havde mange oplysninger fra bl.a. asylsagen og sociale sager. Når der ikke forelå særlige oplysninger, lagde de til grund, at der var tale om en sag, hvor der ikke gjorde sig særlige forhold gældende. De satte ikke spørgsmålstegn ved, om ordningen "som sådan" var lovlig. Med ordningen "som sådan" mener hun, at det var lovligt med en ordning, hvor der som udgangspunkt skulle ske adskillelse, men med mulighed for undtagelser. Også i dag gælder der en ordning med et udgangspunkt om adskillelse. De undersøgte, om der

291 Afhøringsekstrakten, side 446-447.

forelå helt særlige forhold, der gjorde en adskillelse uproportional. Deres fokus var, om der var sager, hvor en adskillelse ville udgøre et særligt intensivt indgreb. Da hun tog på ferie, tog Lene Vejrum over. På daværende tidspunkt betragtede departementet en adskillelse som faktisk forvaltningsvirksomhed. Departementet var klar over, at der ikke ville blive foretaget partshøring, idet det ikke ville give mening at partshøre, når alle skulle adskilles. De samtaler, som hun havde under sin ferie, angik mere overordnede spørgsmål, men hun husker det ikke nærmere. Kommunikationen med Lene Vejrum bestod navnlig i, at de lige skulle vende det "granatchok", som de havde fået den 10. februar 2016. Hun husker det således, at hun ikke talte med nogen fra departementet under sin ferie. Allerede den 10. februar 2016 talte de i Udlændingestyrelsen om, at det hovedsageligt var sager med børn, hvor en adskillelse ville være mest indgribende, og at det som altovervejende hovedregel ville være disse sager, hvor der ville foreligge ganske særlige omstændigheder. Man kunne dog også godt forestille sig, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, selvom parret ikke havde børn. Med hensyn til spørgsmålet om tvang drøftede de, at grundpræmissen i ordningen måtte forstås således, at der var en formodning for tvang, hvilket herefter skulle afdækkes nærmere.

Line Skytte Mørk Hansen videresendte kl. 17.42 Udlændingestyrelsens mail til bl.a. Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Lykke Sørensen, Jesper Gori og Jonas From Soelberg.

Lykke Sørensen har om mailen af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum forklaret[292], at hun ikke husker at have læst den. Hun læser normalt alle sine mails og har sikkert noteret sig orienteringen. Hun ved ikke positivt, om ministeren blev orienteret om, at det nu var sat i værk, men hun formoder, at ministeren løbende blev orienteret, da ministeren var meget optaget af sagen, herunder at det blev så undtagelsesfrit som muligt. Adspurgt, om der var nogen i ministeriet, der reagerede på, at det, der blev sendt til operatørerne, var lige så absolut som pressemeddelelsen, har hun forklaret, at operatørerne ikke skulle foretage sig noget. Man skulle være sikker på, at Udlændingestyrelsen havde alle sagerne, og så var det Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse. Mailen fra Ditte Kruse Dankert var således alene en orientering til operatørerne. Foreholdt, at det ligeledes fremgik af mailen, at "vi vil derfor

292 Afhøringsekstrakten, side 57.

snarest muligt varsle flytning i samtlige sager", har hun bekræftet, at denne sætning indikerede, at der ikke var undtagelser. Hun reagerede ikke og ved ikke, om der var andre, der gjorde det. Det har hun ikke kendskab til. Hun forestiller sig, at nogen i Koncernstyring har reageret, og at der har været en dialog. Adspurgt, om den status, de modtog fra Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 om påbegyndelse af adskillelsen, ikke gav anledning til at reagere, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen nok var begyndt at adskille par, men de var ikke begyndt at adskille alle par.[293] Der var par, der aldrig blev adskilt. Der var ikke nogen, der sagde, at Udlændingestyrelsen ikke måtte adskille nogle af parrene. Det afhang bare af den vurdering, styrelsen foretog. Udlændingestyrelsen har hende bekendt ikke adskilt alle parrene.

Uffe Toudal Pedersen har om forløbet endvidere forklaret[294] bl.a., at han ikke har kendskab til den orientering, der skete af indkvarteringsoperatørerne den 10. februar 2016. Han husker ikke, at de havde en drøftelse om implementeringen eller tilbagemeldingen. De havde hver deres funktion i ministeriet, og han havde ikke behov for hele tiden at fortælle Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, hvad de skulle gøre. Han havde en klar forventning om, at når "sagen" var blevet godkendt den 9. februar 2016, skulle det beskrevne implementeres, og operatørerne skulle informeres om, at udgangspunktet blev vendt om. Han forventede, at den kommunikation gik i gang, men det var ikke noget, han var en del af. Han husker ikke, at han drøftede med Line Skytte Mørk Hansen, hvad der skulle ske. Han kan godt forestille sig, at Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham, at det var blevet kommunikeret videre til Lene Linnea Vejrum, og at det var blevet sat i gang. Han husker det dog ikke. Opfølgningen ville ikke være et tema de to imellem, for det ville være naturligt, at det var hende, der "kørte" videre med det. Adspurgt, om der – efter pressemeddelelsen og drøftelserne med ministeren i denne forbindelse – var anledning til at sikre, at oplysningen om, at der ikke skulle administreres efter pressemeddelelsen, blev videreformidlet til Line Skytte Mørk Hansen, har han forklaret, at det ville det have været, hvis det var nyt for hende. Det var det dog ikke. Det lå i hele den sag, de havde forberedt, og som pressemeddelelsen byggede oven på. Da de gjorde sagen færdig den 9. februar 2016, havde de diskuteret de særtilfælde, der ville være, samt at der skulle administreres med undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen havde understreget, at de inter-

293 Afhøringsekstrakten, side 63.
294 Afhøringsekstrakten, side 84 ff.

nationale forpligtelser tilsagde dette. Der var ikke nogen, der var til stede på koncerndirektionsmødet, der kunne være i tvivl om, at det skulle være sådan. Der var ingen af dem, der ville administrere ulovligt. Ministeren kunne heller ikke være i tvivl om, at der ikke kunne administreres uden undtagelser. Det havde han sagt til hende adskillige gange. Han husker ikke at have set Lene Linnea Vejrums mail af 10. februar 2016 kl. 16.40 på det tidspunkt. Han har dog givetvis læst den, for han læser normalt sine mails. Han opfattede mailen som en orientering til ledelsen om, at nu var der fulgt op på mødet tidligere på dagen. Han studsede ikke over mailens indhold, herunder at det så ud til, at Udlændingestyrelsen med det samme ville igangsætte adskillelse af parrene. Han så det som en information om, at nu var der eksekveret på det. Når han nu ser på det, kan han godt se, at der kunne være logik i at følge op efter den diskussion, der havde været i ministeriet om ordningens indhold. På daværende tidspunkt var det dog helt klart for alle, hvad der skulle ske. "It goes without saying", at der skal administreres efter loven. Henrik Grunnet var desuden til stede på koncerndirektionsmødet, og der havde været tæt kontakt mellem styrelsen og Koncernøkonomi i forbindelse med skrivningen af det notat, der blev godkendt den 9. februar 2016. Han kan se af notatets tilblivelse, at styrelsen leverede input til notatet, og der var i hvert fald en høring af styrelsen den 29. januar 2016. I de drøftelser, de havde, lå det klart for dem, der skulle administrere ordningen, at den skulle administreres med undtagelser. Om eftermiddagen den 10. februar 2016 fik han at vide af Line Skytte Mørk Hansen, at hun havde sendt en mail til Lene Linnea Vejrum. Line Skytte Mørk Hansen fortalte ham desuden, at hun samme dag eller næste dag havde sagt til Lene Linnea Vejrum, at styrelsen selvfølgelig skulle administrere lovligt. Det har hun formentlig sagt, fordi Lene Linnea Vejrum også var bekendt med, at der havde været en hård diskussion om emnet og havde læst pressemeddelelsen uden undtagelser. Om det var samme dag eller næste dag, at han fik dette at vide, kan han ikke tidsfæste. Line Skytte Mørk Hansen har formentlig fortalt ham det som en del af den daglige kommunikation, de havde. Line Skytte Mørk Hansen har nok blot sagt til ham, at hun nævnte det for styrelsen. Han husker ikke, at han har vist ministeren mailen om, at det nu var sat i værk. Ministeren var meget interesseret i at få en tilbagemelding om, hvordan det blev gennemført, og ministeren har givetvis efterspurgt en løbende orientering. Han var ikke selv inde hos ministeren og forelægge hende mailen fra styrelsen, men han kan meget vel tænke sig, at enten Mark Thorsen, Jonas From Soelberg eller Mia Tang har nævnt mailen for hende.

Line Skytte Mørk Hansen har forklaret[295] bl.a., at hun læser alle sine mails. Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09 var ikke blevet forelagt hende, inden den var blevet sendt til operatørerne[296]. Foreholdt, at det i mailen fra Ditte Kruse Dankert var anført, at samtlige par skulle adskilles, har hun forklaret, at der i mailen står, at Udlændingestyrelsen vil "varsle" flytninger, men styrelsen skulle indhente de konkrete oplysninger. Så vidt hun husker, var Udlændingestyrelsen i gang med at indhente disse oplysninger. Udlændingestyrelsen "varslede" flytninger, og det står ikke i mailen, at alle skulle adskilles. Foreholdt, at pressemeddelelsen citeres i mailen, har hun forklaret, at det i mailens næste afsnit er anført, at Udlændingestyrelsen vil "varsle flytning" i disse sager. Foreholdt, at det i mailen er anført, at "ingen mindreårige fremover må indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever", har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen havde valgt alene at henvise til hovedreglen. Det havde været "smukt", hvis Udlændingestyrelsen også havde omtalt undtagelsesmuligheden i mailen. Udlændingestyrelsen orienterede i mailen operatørerne om, at hovedreglen ville være adskillelse. Det er ikke operatørerne, der træffer afgørelser. Adspurgt, hvor man i mailen kan se, at der gælder noget andet end en adskillelse af alle par, har hun forklaret, at dette fremgår af sætningen om, at der "varsles" afgørelser. Adspurgt, om hun foretog sig noget i anledning af mailen fra Lene Vejrum den 10. februar 2016 kl. 16.40, har hun forklaret, at hun senere samme dag talte med Lene Vejrum. Hun husker ikke præcist, hvad der blev sagt under samtalen, men hun henviste blandt andet til, at Henrik Grunnet under koncerndirektionsmødet havde hørt, at der ville være en hovedregel og også ville være undtagelser. Hun tror, at hun sagde dette under den anden og ikke under den første samtale med Lene Vejrum. Hun er ikke i tvivl om, at hun under den første samtale nævnte, at der ville være undtagelser, uanset at ministeren i pressemeddelelsen havde fjernet omtalen af undtagelserne. Lene Vejrum var bekymret for familierne. Adspurgt, hvorfor Lene Vejrum var bekymret, når der var mulighed for undtagelser, har hun forklaret, at det fyldte hos Lene Vejrum, at der var tale om sårbare familier, ligesom det fyldte hos Lene Vejrum, hvor langt undtagelserne rakte. Hun sagde til Lene Vejrum, at Udlændingestyrelsen skulle træffe en konkret beslutning i sagerne og spørge departementet, hvis styrelsen var i tvivl.

295 Afhøringsekstrakten, side 187.
296 Afhøringsekstrakten, side 196-197.

Jesper Gori har om Ditte Kruse Dankerts mail til operatørerne forklaret[297], at han ikke husker, om han fik mailen, men han har set den efterfølgende. Ham bekendt har departementet ikke været inde over udarbejdelsen af denne mail. Han går ud fra, at han læste mailen. Han tror ikke, at han tillagde mailen særlig betydning. Mailen vedrørte udmøntningen af ordningen, men han faldt ikke over ordvalget, idet Lykke Sørensen havde betrygget ham i, at man ville "tage sagerne, som de kommer". Han husker Line Skytte Mørk Hansens mail den 10. februar 2016 kl. 17.42, hvor hun videresendte Lene Vejrums mail samme dag kl. 16.40 om, at operatørerne var blevet orienteret om de nye retningslinjer. Han ved ikke, hvornår han læste mailen. Det er rigtigt, at han på det tidspunkt, hvor han så pressemeddelelsen, var i tvivl om, hvad der var "op eller ned". Han havde behov for, at Lykke Sørensen betryggede ham i, at der ville blive gjort konkrete undtagelser. Han læste mailen som en beskrivelse af de opgaver, der skulle varetages af Udlændingestyrelsen. Det fremgik ikke af mailen, at alle par skulle adskilles. Hans opfattelse på daværende tidspunkt var, at ordningen ikke "rigtig var landet". For ham var pressemeddelelsen ikke retningslinjerne. Det "satte sig hos dem", at der nu blev kommunikeret på en bestemt måde, men de måtte holde fast i, at der skulle være undtagelser, og dette måtte de prøve at sige, når der var anledning til det. Det ville være højst usædvanligt, hvis pressemeddelelsen på daværende tidspunkt var retningslinjerne. Han tillagde på daværende tidspunkt ikke mailen betydning på anden måde end, at Udlændingestyrelsen nu var gået i gang med at omsætte en ordning, hvor han gik ud fra, at der skulle være en kattelem. Han læste ikke mailen således, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at adskille parrene. Han læste mailen således, at Udlændingestyrelsen havde igangsat sagsbehandlingen om adskillelse.

Ronya Habo har om Lene Linnea Vejrums mail af 10. februar 2016 kl. 16.40, der omtaler fire grupper, forklaret[298], at hun ikke var involveret i drøftelser om denne opdeling af parrene. Hun husker ikke helt, hvilke oplysninger der var om parrene den 10. februar 2016. Hun har set høringssvarene fra operatørerne i forbindelse med behandlingen af aktindsigtsanmodninger, og det var de eneste oplysninger, hun havde om sagerne.

297 Afhøringsekstrakten, side 255.
298 Afhøringsekstrakten, side 300.

Anne Nygaard Just har forklaret[299], at hun ikke kan huske, om Lene Linnea Vejrums mail af samme dag kl. 16.40 gav anledning til drøftelser i ministeriet, herunder at det skulle være problematisk, at det af orienteringen til operatørerne fremgik, at der var tale om en undtagelsesfri ordning. Hun tror ikke, at denne mail blev sendt til ministeren. Det er sjældent, at man sender mails direkte til ministeren. Hun går ud fra, at nogle af dem, der sad tæt på ministeren, har drøftet det med ministeren, hvis de mente, at det var relevant.

Mark Thorsen har om mailen af 10. februar 2016 kl. 16.40 fra Lene Linnea Vejrum forklaret[300], at han ikke husker, at mailen gav anledning til drøftelser hos dem. Han sendte ikke mailen videre til ministeren. Det var ikke hans opgave at agere postkontor for ministeren. Hvis ministersekretærerne syntes, at ministeren skulle have en mail, ville de typisk videresende mailen til hende. Line Skytte Mørk Hansen kunne også videresende en mail, hvis hun syntes, at ministeren skulle have en orientering. Han mener ikke, at han læste mailen i bund, men han kan godt huske mailen. Den måde, han læste mailen på, var, at han konstaterede, at man nu havde iværksat den nye praksis og var begyndt at adskille. Det var så langt, som hans interesse rakte på daværende tidspunkt. Han kan ikke huske, at han havde drøftelser med ministeren om, at processen med at adskille parrene nu var gået i gang.

Lene Linnea Vejrum har om mailen af 10. februar 2016 kl. 16.40 forklaret[301], at hun sendte denne mail til Line Skytte Mørk Hansen, fordi Line Skytte Mørk Hansen havde bedt hende om at sende en mail til operatørerne samme dag. Det var en tilbagemelding om, at de havde gjort det. Adspurgt, om Line Skytte Mørk Hansen gav hende en begrundelse for, at det skulle ske samme dag, har hun forklaret, at hun ikke fik en begrundelse, ud over at det var en vigtig sag for ministeren, og at det skulle gå hurtigt. Ud over at Line Skytte Mørk Hansen samme dag kl. 17.42 skrev "tak for status", modtog hun ikke reaktioner fra departementet på mailen. Der var ikke yderligere kontakt mellem styrelsen og departementet den 10. februar 2016, som hun kender til.

299 Afhøringsekstrakten, side 345-346.
300 Afhøringsekstrakten, side 385.
301 Afhøringsekstrakten, side 411.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[302], at han ikke erindrer, hvorfor der blev orienteret så bredt i huset, men at det formentligt skyldtes, at det var en sag, der var bred interesse om og udtrykt stærke holdninger til. Han ved ikke, om Lene Linnea Vejrums mail af 10. februar 2016 tillige blev sendt videre til ministeren. Han hørte ikke, at der var nogen, der reagerede på mailen om, at Udlændingestyrelsen nu gik i gang med at adskille parrene.

Anette Görtz har herom forklaret[303], at hun blev orienteret, fordi hendes fuldmægtig var på sagen. Hun har alene været involveret i sagen på et "cc-spor". Hun husker ikke, at Line Skytte Mørk Hansen og hun havde indgået en egentlig aftale om denne fordeling. De kunne ikke bruge dobbeltressourcer på en sag, når der var mange andre sager, der skulle håndteres. Hendes kontors fokus var løbende at følge op på aktivitetsdelen, men hun husker ikke, at hun selv har fulgt det særligt tæt. Aktivitetsdelen angik primært, hvor mange personer, der var i den pågældende gruppe af asylansøgere, men ikke så meget, om de blev adskilt. Hun var ikke involveret i sagsbehandlingen om flytning af asylansøgerne.

8.3.4. Inger Støjbergs udtalelser til medierne den 10. februar 2016

Berlingske offentliggjorde den 10. februar 2016 kl. 14.51 et telegram fra Ritzau med overskriften "Støjberg vil adskille alle barnebrude på asylcentre fra deres mænd". I artiklen hedder det bl.a.:

> "En 14-årig pige skal ikke bo med sin 28-årige mand på et dansk asylcenter.
>
> Udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) vil adskille alle ægtepar, hvor der er tale om barnebrude under 18 år.
>
> - De skal splittes ad, og det skal de, fordi jeg ikke vil acceptere, at der i mit system kan være eksempler på tvang. Så længe man er i asylsystemet og ikke har fået afgjort sin sag, så kan man altså ikke komme til at bo sammen.

302 Afhøringsekstrakten, side 702.
303 Afhøringsekstrakten, side 724.

Det sker, efter at ministeriet i januar iværksatte en hastehøring for at få et overblik over omfanget af barnebrude på de danske asylcentre.

Høringen viser, at der i øjeblikket er indkvarteret 27 mindreårige, hvor centeret enten har kendskab til, at mindreårige har haft en ægtefælle eller samlever på samme sted eller et andet asylcenter – eller en herboende ægtefælle eller samlever.

Af de 27 barnebrude er der 12 17-årige, otte 16-årige, fem 15-årige og to 14-årige, hvoraf den ene er gravid med sin 24-årige mand.

I den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke garanteres, da det ikke altid er muligt at vurdere alderen eller relationen.

I sager om mindreårige på 15, 16 eller 17 år har Udlændingestyrelsen vurderet fra sag til sag, om ægteparret skulle indkvarteres sammen eller hver for sig.

Men fremover må ingen mindreårig under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, selvom parret har et eller flere børn sammen. De par, der i dag bor sammen, skal også adskilles.

Inger Støjberg erkender, at der er tale om "et voldsomt indgreb":

- Men jeg vil ikke se tvang i systemet. Og så længe man er på et asylcenter, er det altså os, der bestemmer.

Debatten om barnebrude blussede op i januar, da det kom frem, at flere asylcentre havde eksempler på, at voksne boede sammen med deres mindreårige ægtefæller.

I slutningen af januar meddelte indenrigsminister Karen Ellemann (V), at hun ville ændre den vejledning, der er baggrunden for, at ægteskaber med personer ned til 15 år hidtil er blevet anerkendt."

Dagbladet Information bragte den 10. februar 2016 kl. 17.16 et telegram fra Ritzau med et interview med Inger Støjberg. Titlen var "Syv skarpe til Støjberg om barnebrude". Det fremgår heraf bl.a.:

"...
Asylansøgere under 18 år skal fremover ikke kunne bo med deres ægtefælle eller samlever på asylcentrene.
...
Udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) beder Udlændingestyrelsen om at ændre praksis, så asylansøgere under 18 år ikke længere kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. I 27 aktuelle sager om barnebrude adskilles parrene.

Spørgsmål: Nogle af barnebrudene har børn - skal de adskilles fra faren?

- Ja, de bliver også skilt ad. Det er ganske enkelt fordi, jeg ikke vil acceptere, at der kan være forhold, der på den ene eller anden måde har været tvang indblandet i.

Spørgsmål: Kan det ikke være hårdt for børnene at blive adskilt fra deres far?

- Det kan godt være, at de har vænnet sig til, at deres far er noget ældre end deres mor. Men for mig er det helt principielt afgørende, at vi ikke vil se barnebrude i Danmark. Så må man vente indtil man bliver 18 år med at flytte sammen.

Spørgsmål: Hvorfor er det nødvendigt at adskille dem, hvis man ikke er sikker på, om der er tale om tvang?

- Vi har det sådan i Danmark, at man jo ikke bare umiddelbart kan flytte sammen. Man skal have sine forældres accept af det, hvis man er under 18 år, og så længe man er i det her system, så er det altså os, der bestemmer. Det er meget afgørende, at vi sender et helt utvetydigt signal om, at vi ikke accepterer nogen som helst former for tvang.

Spørgsmål: Danskere under 18 år kan godt bo sammen. Hvorfor skal asylansøgere ikke også kunne det?

- Her hjemme vil du få forældrenes accept, indtil du er 18 år og myndig. Men hvis man er kommet hertil alene, så er det os, der bestemmer reglerne. Og jeg vil ikke se eksempler på forhold, hvor der er tvang involveret.

Spørgsmål: Ved I med sikkerhed, at barnebrudene ikke har forældre med, der har givet tilladelse?

- De kan godt have fået en tilladelse fra forældrene. Men så længe man bor på et dansk asylcenter, så vil vi simpelthen ikke se den her slags.

Spørgsmål: Hvor langt fra hinanden skal de bo?

- Det må vi se på hen ad vejen. Hvis der er børn indblandet, kan det give god mening, at faren også får lov til at se barnet. Det, der er helt afgørende for mig, er, at vi sender et fuldstændig utvetydigt signal om, at vi ikke vil se tvang under nogen som helst former.

Spørgsmål: Skal det have konsekvenser for mandens mulighed for at få asyl, at han har en mindreårig hustru?

- Det er jo ikke så lige til, for hvis man er forfulgt, vil man selvfølgelig få afgjort sin sag efter det."

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[304] bl.a., at han ikke husker tilblivelsen af dette telegram, herunder om der var tale om et interview. Han var generelt ikke inde over udkast til sådanne udtalelser. Adspurgt, om det, når han læser telegrammet, virker som om, at ministeren har forstået det, han sagde på mødet om, at der skulle administreres lovligt, har han forklaret, at det ikke er det, hun giver udtryk for. Dette var hendes politiske kommunikation. Han vil tro, at det er godkendt af Mark Thorsen og ministeren. Normalt ville det være sådan, at det faglige indhold ville blive tjekket i ressortkontoret, dvs. Koncernøkonomi og Udlændingeafdelingen. Om dette er skrevet ud

304 Afhøringsekstrakten, side 86-87.

fra pressemeddelelsen, ved han ikke. I så fald ville den beskrevne procedure formentlig ikke være fulgt. Han vil gætte på, at det er lavet i Presse- og Kommunikationsafdelingen ud fra pressemeddelelsen, eller at der er tale om et interview med ministeren. Han har selvfølgelig læst artiklen bagefter. Han tolkede det som en del af ministerens kommunikation på området. Han tog ikke kontakt til nogen og sagde, at de selvfølgelig skulle administrere efter reglerne, men ingen kunne være i tvivl om, hvordan det skulle udmøntes, for de havde diskuteret det til hudløshed. Ingen i huset kunne være i tvivl om hans holdning. De drøftelser, de havde, omfattede ikke de forvaltningsretlige regler, herunder partshøring. Det kom senere.

Yderligere deltog Inger Støjberg i et tv-transmitteret interview den 10. februar 2016 på TV2 NEWS med Peter Lautrup samt nogle unavngivne journalister. Følgende fremgår af en transskription af dette interview:

> "**Journalist:** Så skal vi direkte ind til Christiansborg, hvor integrationsminister, Inger Støjberg, har nye regler på vej, når det handler om unge under 18, der bliver gift. Peter Lautrup, du står klar, kan jeg se.
>
> **Lautrup:** Ja, jeg står klar med udlændinge- og integrationsminister, Inger Støjberg. Og Inger Støjberg, de har lige sagt, at du er på vej med nye regler og vi har set dem allerede omkring det, vi kalder barnebrude på Christiansborg. Prøv og uddyb - hvad er det vigtigste i dit indgreb?
>
> **Inger Støjberg:** Jamen jeg har meddelt Udlændingestyrelsen, at fremover kan man ikke indkvartere unge under 18 sammen, og det betyder også, at de tilfælde hvor der er unge, der er under 18, der bor sammen i dag, der vil de blive skilt ad.
>
> **Lautrup:** Altså, det gælder også hvor ægtefællen, typisk en mand, er en ældre, altså over 18 år og så en ung, er gift med en ung under 18, de må ikke bo på samme asylcenter, er det rigtigt? De bliver virkelig splittet fra hinanden?
>
> **Inger Støjberg:** Ja, de skal splittes ad og det skal de, fordi jeg vil ikke acceptere, at der i mit system kan være eksempler på tvang. Og så længe man er i selve asylsystemet, altså så længe man ikke har fået afgjort sin sag, så kan man altså ikke komme til at bo sammen, og det kan f.eks.

være, hvis vi tager en 14-årig pige og en 28-årig mand, som vi jo har set et konkret eksempel på, men det kan også være, hvis du har en 16-årig pige og en 20-årig mand, så kan de ikke komme til at bo sammen.

Lautrup: Men jeg forstår, der er jo også børn? Nogle af det, vi kalder barnebrude, altså kvinderne under 18, de har børn med den ægtefælle, de efter deres opfattelse er gift med. Dem skiller I også ad fra, i det her tilfælde jo nok mest deres far?

Inger Støjberg: Ja, de bliver også skilt ad. Og det er ganske enkelt fordi, jeg vil ikke acceptere, at der kan være forhold, der på den ene eller på den anden måde, har været tvang indblandet i. Og derfor så bliver de skilt ad.

Journalist: Hvorfor er det nødvendigt overhovedet og skille de her par ad, hvis ikke man er sikker på, der er tvang og det er frivilligt, de har indgået de her ægteskaber?

Inger Støjberg: Vi har det jo sådan i Danmark, at man jo ikke bare umiddelbart kan flytte sammen, så har man jo sine forældres accept af det, hvis man er under de 18 år, og så længe man er i det her system, jamen så er det altså os, der bestemmer. Og jeg mener, det er meget, meget afgørende, at vi sender et helt utvetydigt signal om, at man ikke i Danmark accepterer nogen som helst former for tvang, og jo selvfølgelig heller ikke, når nu det gælder de her barnebrude.

Journalist: I siger jo, at det er, fordi de skal lære de danske normer og regler, men herhjemme kan man jo godt bo sammen, hvis man f.eks. er 17 og 19 og er kærester, det kan man så ikke på et asylcenter, hvorfor skal man ikke kunne det?

Inger Støjberg: Det kan man ikke, så længe man er i asylsystemet, og når det er sådan, så er det jo fordi herhjemme, så vil du så få forældrenes accept af det, indtil du er 18 år og myndig. Når man er her, så kan man jo ikke få forældrenes accept, hvis man nu er kommet her alene, og derfor så er det os, der bestemmer reglerne, og jeg vil ikke se eksempler på, at der kan være forhold, hvor tvang har været indblandet.

Lautrup: Men kan det ikke være hårdt for børnene altså at blive skilt fra, i det her tilfælde deres far, altså det kan jo godt være, at de har vænnet sig til, at deres mor er 17 og deres far er 28 - kan det ikke være hårdt?

Inger Støjberg: Det kan godt være, at de har vænnet sig til, at deres far er noget ældre end deres mor, men for mig er det helt principielt afgørende, at vi ikke vil se barnebrude i Danmark, og så må man vente, indtil man bliver 18 år med at bo sammen.

Lautrup: Et politisk flertal er der noget, der tyder på, der har signaleret – det er Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Konservative, som jeg lige husker det - at det skulle også have konsekvenser for den ældre mands asylstatus, hvis det var en meget ung pige, han kom med. Altså at vedkommende så måske endda ikke skulle have asyl i Danmark – hvad siger du til den melding?

Inger Støjberg: Jamen det jo ikke så lige til, fordi hvis man er forfulgt, så vil man selvfølgelig få afgjort sin asylsag efter det. Men det er jo så også sådan, at nogle af dem kommer jo hertil, det må vi jo sige, med det der i deres hjemland jo er lovformeligt ægteskab, men det ændrer bare ikke på, at her i Danmark, der ser vi lidt anderledes på tingene. Man kan jo godt blive gift, hvis man er 17 og 19 år, men så er det via et kongebrev, men det er nu sådan, at i asylsystemet der kan man ikke bo sammen, hvis man er under 18 år, og hvis bare den ene part er.

Lautrup: Bliver det i hver sin ende af landet? Altså, det er jo ikke et ægtepar i dansk forstand, så det ord vil jeg måske ikke bruge her, men et par så skal bo eller hvor lang afstand - skal de kunne se hinanden dagligt eller hvad forestiller du dig i retningslinjerne?

Inger Støjberg: Jamen det må vi se på hen ad vejen, hvis der er børn indblandet, så kan det jo give god mening, at f.eks. faren også kan få lov at se barnet, men det, der er helt afgørende for mig, det er, at vi sender et fuldstændigt utvetydigt signal om, at vi vil ikke se tvang under nogen som helst former, og det betyder altså også, at hvis den ene er f.eks. 16 og den anden er 22, så kan man ikke bo sammen, men jeg vil ikke forhindre faren i at se barnet.

Journalist: Ved I med sikkerhed, at de her barnebrude ikke har deres forældre med, der har givet tilladelse til det her?

Inger Støjberg: Jamen det kan de jo godt have fået en tilladelse fra deres forældre, men jeg vil bare sige, så længe man er i det danske asylsystem, så længe man bor på et asylcenter, som vi jo driver, nogle gange har vi andre til at drive det for os, jamen så vil vi simpelthen ikke se den her slags, og jeg synes, at det er helt klart og principielt for mig og få sendt det her utvetydige signal.

Journalist: Nogle mener, at det er et meget voldsomt indgreb, de kommer selvfølgelig fra en anden kultur, men ifølge deres regler er det jo lovformeligt, det de gør?

Inger Støjberg: Ja, det er et voldsomt indgreb, men jeg vil ikke se tvang i asylsystemet. Og så længe man er på et asylcenter, så er det altså os, der bestemmer.

Journalist: Indtil videre har der været 27 tilfælde – er det virkelig nødvendigt og lave overordnet lovgivning for 27 tilfælde? Kunne man ikke have lavet individuel sagsbehandling her?

Inger Støjberg: Men det her er jo individuel sagsbehandling, og det er jo sådan, at indtil nu er det jo blevet vurderet, at de godt må bo sammen, nu vurderer vi bare anderledes. Jeg må sige, den dag da det gik op for mig, at der rent faktisk er børn, der bor sammen med voksne, jamen der blev jeg meget hurtigt enig med mig selv om, at det skal vi have rettet op på, og det er så det, vi gør nu.

Journalist: De kan jo stadig godt sove sammen, f.eks. på det her asylcenter? De kan jo stadig mødes vel og de kan stadig besøge deres ægtefæller uden for centrene, så al kontakt kan man vel ikke afskære?

Inger Støjberg: Næ, man må godt have kontakt, men man kan ikke sove sammen og man bliver skilt ad på asylcentret."

Mark Thorsen har herom forklaret[305], at hans rolle som særlig rådgiver bestod også i at klæde ministeren på til eksempelvis tv-interviews. Som han husker det, lavede ministeren den 10. februar 2016 et "door step" interview med journalisterne i Vandrehallen på Christiansborg. Han stod ved siden af hende under interviewet. Han havde ikke brugt lang tid på at forberede ministeren på interviewet, fordi det var en sag, der havde været længe undervejs, og fordi ministeren godt vidste, hvad hun ønskede at sige. Han havde ikke – ud over mødet med Uffe Toudal Pedersen og ministeren den 10. februar 2016 – nærmere drøftelser om pressehåndteringen, og det stod klart for ham, at den retning, ministeren gerne ville lægge i sine udtalelser, var den linje, der fremgik af pressemeddelelsen. De havde ikke nogen særskilt drøftelse om andet.

Inger Støjberg har – foreholdt sin tidligere forklaring om, at hun i forbindelse med godkendelsen af notatet den 9. februar 2016 tillige godkendte, at der skulle ske en individuel vurdering, hvilket indebar, at man skulle se på pigernes forhold, sammenholdt med transskription af et interview den 10. februar 2016 med TV2 NEWS, hvori hun udtalte, at "det her er jo individuel sagsbehandling, og det er jo sådan, at indtil nu er det jo blevet vurderet, at de godt må bo sammen, nu vurderer vi det bare anderledes" – forklaret[306], at hun ikke præcist kan sige, hvorfor hun udtalte sig således i denne sammenhæng. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt havde fået information om, at man allerede havde set på sagerne og havde en holdning til, hvor mange der skulle adskilles, har hun forklaret, at hun ikke kan komme det meget nærmere. Hun kan alene sige, hvad hendes grundlæggende holdning var, ligesom hun kan henvise til sagsforløbet, som hun har forklaret om. Hun husker ikke, at dette interview er blevet lavet.

8.3.5. Møde i Social- og Indenrigsministeriet

Der blev den 10. februar 2016 afholdt et møde i Social- og Indenrigsministeriet om ægteskaber indgået af mindreårige. Det fremgår af et referat af mødet bl.a.:

> "I mødet deltog fra *Social- og Indenrigsministeret (SIM)* kontorchef Marlene Vestergård, chefkonsulent Lars Thøgersen og specialkonsulent Merethe Johansen, fra *Ankestyrelsen (AS)* souschef Tanja Skriver Frandsen og fuldmægtig Cecilie Ambrosius Baker, fra *Udlændinge-, Integrations-*

305 Afhøringsekstrakten, side 386.
306 Afhøringsekstrakten, side 761-762.

og Boligministeriet (UIBM) kontorchef Jesper Gori og fuldmægtig Anne-Sophie Saugbjerg og fra *Udlændingestyrelsen (US)* vicedirektør Anni Fode, kontorchef Ditte Dankert og kontorchef Lone Zeuner.

SIM indledte møde med en orientering om processen forud for pressemeddelelsen af 27. januar 2016, hvor ministeren meldte ud, at mindreåriges ægteskaber ikke fremover skal anerkendes i Danmark. Planen er at ændre Ankestyrelsens vejledning om behandling af ægteskaber, så det i første omgang bliver tydeliggjort, at ægteskaber, hvor en eller begge parter er under 15 år undtagelsesfrit ikke kan anerkendes. SIM har endnu ikke færdiggjort deres overvejelser om, hvor langt man kan nå ved justering af vejledning – herunder hvorvidt en egentlig lovregulering kommer på tale. SIM oplyste, at der i Sverige er et forud mod ægteskaber, hvor ikke begge parter er over 18 år.

UIBM oplyste, at der i ministeriet for tiden alene er fokus på problemstillingen med ægteskaber indgået af mindreårige for så vidt angår indkvarteringsområdet og endnu ikke på familiesammenføringsområdet. Der er for tiden et politisk ønske om et rent snit, hvorefter der ikke skal kunne ske indkvartering af mindreårige i ægteskabslignende forhold.

US redegjorde for praksis i familiesammenføringssager, hvor en eller begge parter er under 18 år og oplyste, at US følger Ankestyrelsens vejledning punkt 2.2. vedrørende dispensation for alderskravet ved ægteskaber indgået i Danmark og som følge heraf kun anerkender ægteskaber, hvor det vurderes, at der ville opnås en dispensations for alderskravet, hvis ansøgning herom var indgivet ved de danske vielsesmyndigheder. US oplyste endvidere, at i tilfælde af, at et udenlandsk ægteskab ikke kan anerkendes foretages der en vurdering af, om der foreligger et fast samlivsforhold af længere varighed og endelig, hvis dette ikke er tilfældet vurderes det, om der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv efter EMRK artikel 8. US medregner i den forbindelse ikke samliv, der er udøvet forud for den yngste parts fyldte 15. år. US redegjorde endvidere for reglerne og praksis for vurdering af ægteskaber, hvor det er tvivlsomt, om ægteskabet er indgået efter begge parters egen vilje og ægteskaber, hvor det afgørende formål antages at være at opnå opholdstilladelse."

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[307], at hun deltog i mødet. Det var – så vidt hun husker – Social- og Indenrigsministeriet, der havde indkaldt til mødet. Hun deltog med kort varsel, og hun havde derfor kun hørt ganske lidt om baggrunden for mødet. Hun tror, at en af grundene til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet var repræsenteret på mødet, var, at spørgsmålet om ægteskaber indgået af mindreårige også havde betydning for familiesammenføringssager. Hun tror, at det pågældende afsnit fra referatet er noget, Jesper Gori har udtalt. Hun kan ikke huske, hvad der blev sagt på mødet, herunder om der blev talt om muligheden for konkrete undtagelser, men det politiske ønske var i hvert fald, at der skulle være et "rent snit". Baggrunden for mødet var, at Social- og Indenrigsministeriets retningslinjer for indgåelse af ægteskab mellem mindreårige skulle ændres.

8.3.6. De umiddelbare reaktioner på praksisændringen

Allerede samme dag, som pressemeddelelsen blev udsendt, og operatørerne fik orienteringen fra Udlændingestyrelsen, var der interne overvejelser i Røde Kors om håndteringen af praksisændringen. En medarbejder i Røde Kors skrev den 10. februar 2016 kl. 22.20 følgende til blandt andre Helle Jørgensen og Helle Kjems:

> "...
> Det skal dog ikke forhindre os i at få Støjbergs udmelding til at blive administreret på en rimeligere måde, umiddelbart er der nogle konventionsbeskyttede rettigheder vedrørende familieliv man kunne bringe i spil her, særligt hvis det unge par har børn, der vil blive forhindret i at være sammen med sin mor og far.
>
> Jeg synes vi skal undersøge om vi kan alliere os med Red Barnet og måske institut for MR vedrørende dette og få noget fornuft på banen. Der må rimelig hurtigt kunne samles eksempler sammen fra praksis der kan bruges til en henvendelse til ministeriet om, hvor voldsomt det er for nogle af disse par at blive skilt ad..."

Hertil svarede Helle Kjems kl. 22.58:

307 Afhøringsekstrakten, side 545-546.

> "Der er både konventionelle forhold, den mindreåriges ret til at blive inddraget i så afgørende beslutninger omkring egen tilværelse og beskyttelsen af den mindreårige i forhold til videre flugt/evt senere at skulle tilbage til hjemlandet som vigtige perspektiver at bringe ind som argumenter for individuelle vurderinger af hvad der skal ske.
> ...
>
> Yderligere tænker jeg at vi skal arbejde for at sikre at adskillelser kommer til at ske så hensynsfuldt som muligt, så der minimeres yderligere traumatiserende oplevelser for mindreårige og deres evt mindre børn."

Helle Kjems har herom forklaret[308], at Maja Mørch var Røde Kors' kommunikationschef. De forhold, som hun beskrev i mailen, var udtryk for de indvendinger, som hun havde til ordningen, nemlig at der skulle foretages individuelle vurderinger. Der var ikke på dette tidspunkt truffet beslutninger i Røde Kors i relation til Udlændingestyrelsens udmelding. Det var tale om en mailkorrespondance, som fandt sted om aftenen, efter at de alle var gået hjem.

Anne la Cour Vågen har forklaret[309], at billedet af, at der var tale om meget unge kvinder med meget gamle mænd, var fuldstændig skævt, ligesom billedet af, at der var tale om tvang, heller ikke var retvisende. Det system, der eksisterede i forvejen, fungerede godt. Hvis det kom frem, at der var et par, hvor kvinden var underlagt tvang fra ægtefællen, ville operatørerne have opdaget det allerede efter den eksisterende ordning. Røde Kors var gode til at holde øje med, at der ikke var ulighed i forholdene, og hvis der var ulighed, reagerede de. De kvinder, der var mindreårige, kom indledningsvis til en sundhedsplejerske, hvor de havde en fortrolig samtale. Derudover var der Røde Kors-medarbejdere omkring dem. Hun ved, at Røde Kors tidligere har haft sager, hvor de råbte vagt i gevær, og hvor de bad kommunen om at reagere hurtigt, hvilket kommunen herefter gjorde. Der har ligeledes været sager, hvor par blev flyttet fra hinanden. Det var ikke særlig mange par, idet der ikke var mange tilfælde, hvor det var nødvendigt. Røde Kors var målløse over, at det skulle være nødvendigt med adskillelserne, idet de syntes, at den eksisterende ordning fungerede, og idet de gjorde et godt stykke arbejde ud fra den eksisterende lovgivning.

---

308 Afhøringsekstrakten, side 523.
309 Afhøringsekstrakten, side 505.

Anni Fode sendte den 11. februar 2016 kl. 8.55 en mail til Lene Linnea Vejrum med emnet "Instruks fra UIBM – indkvartering af barnebrude". I mailen anmodede Anni Fode om at modtage en kopi af instruksen. Lene Linnea Vejrum besvarede mailen samme dag kl. 8.57 således:

> "Pt. har vi ikke fået andet end pressemeddelelsen, samt en opringning."

Lene Linnea Vejrum har om sin opfattelse af praksisændringen i øvrigt forklaret[310] bl.a., at efter hendes opfattelse var ordningen som sådan ikke ulovlig, men det ville ikke være lovligt, hvis de ikke foretog individuelle vurderinger og så på, om der var noget i de internationale forpligtelser, der gjorde, at der var nogle par, der ikke kunne adskilles. Efter samtalen med Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 sagde hun ikke til Henrik Grunnet, at hun havde fået en ulovlig ordre. Det var ikke det, hun opfattede, at hun havde. Da hun den 10. februar 2016 talte med Henrik Grunnet om, at de skulle have retningslinjer, var hendes opfattelse, at det, hun havde modtaget, ikke var endeligt. Det, hun havde fået, ville ikke være i orden, hvis der ikke skete noget mere. Hun brugte ikke ordet "ulovlig", men allerede på daværende tidspunkt tænkte de og talte om, at der var nødt til at være undtagelser. Det havde hun ikke fået at vide, at der var, så det var et problem. Hun mente, at det måtte udvikle sig, og at der måtte komme noget mere. Henrik Grunnet brugte heller ikke ordet "ulovlig" over for hende. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at forståelsen hos både Ditte Kruse Dankert og hende var, at de ville gøre alt for at agere lovligt i de sager, hvor der var noget på spil, men at der ikke kom nogen til ham og sagde, at det var ulovligt, samt at han sagde til hende, at han mente, at det ville være ulovligt, har hun forklaret, at hun ikke husker, at han skulle have sagt det med de ord. Det er vel også et spil om ord, eftersom de mente, at der skulle gøres undtagelser. Hun havde ikke i baghovedet, at hun havde fået en klart ulovlig ordre. Hun nævnte ikke problemstillingen for Uffe Toudal Pedersen under det møde, hun sammen med Anni Fode og Morten Laursen havde med ham den 11. februar 2016. Mødet havde til formål at oplyse styrelsens direktion om, at Henrik Grunnet ikke længere skulle være direktør, og de drøftede ikke andre spørgsmål. Hvis hun mente, at hun havde fået en ulovlig ordre, ville hun formentlig godt kunne have sagt dette til Uffe Toudal Pedersen eller en af afdelingscheferne i departementet. Hun tror dog,

310 Afhøringsekstrakten, side 428.

at hun ville have fundet det naturligt at gå til sin direktør. Det ville ikke være naturligt for hende at gå til departementschefen. Hun mener ikke, at Henrik Grunnet brugte ordet "ulovligt" under deres samtale.

Anni Fode har herom forklaret[311], at hun ikke husker, at hun spurgte ind til, hvad "opringningen" gik ud på. Hun husker heller ikke den pågældende mailkorrespondance med Lene Linnea Vejrum. Hun blev, så vidt hun husker, ikke på daværende tidspunkt gjort bekendt med indholdet af den telefonsamtale, der var omtalt i mailen. Hun fik mailen kort tid før, at hun fik at vide, at Henrik Grunnet skulle fratræde, hvorefter hendes fokus ændrede sig. Hun husker ikke, at hun hørte om indholdet af samtalen mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016 før den 29. marts 2016, ligesom hun ikke i detaljer kan huske, hvad hun hørte om samtalen. Hun hørte i hvert fald, at det var blevet sagt, at ordningen var undtagelsesfri, og at den skulle administreres i overensstemmelse med pressemeddelelsen. Hun tror, det var Lene Linnea Vejrum, der fortalte hende om samtalen, og at Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert havde den samme opfattelse af samtalen. Jens Vikner kendte – så vidt hun erindrer – ikke til samtalen.

Den 11. februar 2016 kl. 23.16 skrev Tanja Franck, der på daværende tidspunkt var departementsråd på indenrigsområdet i Statsministeriet, følgende til Jens Teilberg Søndergaard, der var afdelingschef i Justitsministeriets lovafdeling:

> "Har nu læst udmeldingen fra UIBM'n vi talte om tidligere. Spurgte UIBM't om hjælp, og ville så ikke have det, da I sagde, at der kunne være situationer hvor man ikke nødvendigvis kan skille ægtepar ad?"

Thomas Klyver har herom forklaret[312], at han ikke hørte om korrespondancen mellem Tanja Franck og Jens Teilberg Søndergaard. Han hørte alene, at Nina Holst-Christensen orienterede Jens Teilberg Søndergaard om sin samtale med Lykke Sørensen, men han var ikke involveret i opfølgningen herpå.

Christian Hesthaven har herom forklaret[313], at indholdet af denne mail ikke siger ham noget. I maj 2017 fik han at vide, at der havde været et forløb

311 Afhøringsekstrakten, side 799-800.
312 Afhøringsekstrakten, side 584.
313 Afhøringsekstrakten, side 586.

blandt andet vedrørende et beredskab til værdidebatten i marts 2016, og at beredskabet var gået lidt frem og tilbage. Selve dialogen om beredskabet i 2016 fandt sted, længe før han blev involveret i sagen.

Christian Kettel Thomsen har herom forklaret[314], at han ikke erindrer, at han var involveret i eller havde kendskab til den problemstilling, som Tanja Franck bragte op med denne mail.

Jens Teilberg Søndergaard har herom forklaret[315], at han ikke kan huske, at han har talt med Tanja Franck herom. Han kan heller ikke huske den konkrete mail. Han havde arbejdet sammen med Tanja Franck, da han var i Statsministeriet, og de kendte hinanden godt. Det var ikke atypisk, at Tanja Franck henvendte sig med et spørgsmål, som hun undrede sig over, men han husker ikke den konkrete dialog. Han erindrer heller ikke, om der var anden dialog med Statsministeriet i foråret 2016.

Barbara Bertelsen har herom forklaret[316], at hun ikke husker at have hørt om den konkrete henvendelse, men hun vidste, at der var en dialog med Statsministeriet. Lykke Sørensen, Jens Teilberg Søndergaard, Nina Holst-Christensen og Tanja Franck talte på det tidspunkt sammen flere gange om dagen. Der var flygtninge-/migrantkrise, og grænsekontrollen var netop blevet indført. Hun erindrer, at der var en viden om, at Statsministeriet kendte til pressemeddelelsen, men hun husker ikke nærmere herom. Hun ved ikke, om Statsministeriet på dette tidspunkt var inde over pressemeddelelsens beskrivelse af en absolut adskillelse og det forhold, at man juridisk set godt var klar over, at dette nok ikke gik an. Hun ved ikke, hvad der konkret blev italesat mellem Jens Teilberg Søndergaard og Tanja Franck. Der var en helt klar konstatering fra Nina Holst-Christensen af, at juraen var, som den var, og at dette ikke var svær jura.

8.3.7. Opslag på Inger Støjbergs Facebook-profil den 11. februar 2016

Inger Støjberg gentog den 11. februar 2016 på sin Facebook-profil i et opslag, der var lagt op som en kommentar på en artikel fra BT ("Grimhøj-talsmand om

314 Afhøringsekstrakten, side 601.
315 Afhøringsekstrakten, side 644.
316 Afhøringsekstrakten, side 665.

gravide 14-årige brude på asylcentrene: Vi må acceptere, at det er en anden ...”), at parrene skulle adskilles. Af opslaget fremgår bl.a.:

> ”Grimhøj-moskéens talsmand [...] tager fejl!
> Vi skal ikke acceptere, at f.eks. en 14-årlig pige bor sammen med sin 28-årlige mand på et asylcenter fordi det er en del af deres hjemlands kultur.
> Derfor meddelte jeg i går, at man ikke kan bo sammen på vore asylcentre før begge er 18 år, og de par der allerede bor på vore asylcentre skal skilles ad.
> Vi skal være uhyre præcise om hvilke værdier og regler Danmark bygger på, og det skal vi allerede fra dag et man opholder sig i Danmark.”

8.4. Perioden fra den 12. februar 2016 til medio marts 2016 – adskillelsesprocessen

Efter offentliggørelsen af pressemeddelelsen den 10. februar 2016 iværksatte Udlændingestyrelsen processen med adskillelse af parrene. En stor del af adskillelserne fandt sted fra medio februar til primo marts 2016, men der blev også i flere tilfælde truffet beslutning om adskillelse på et senere tidspunkt.

Instrukskommissionen har i forbindelse med sin undersøgelse modtaget oplysninger om i alt 43 par, herunder de 34 par, der var omfattet af ombudsmandens undersøgelse. De yderligere ni par, som kommissionen har modtaget oplysninger om, blev hverken faktisk eller retligt berørt af instruksen. Se herom kapitel 9, afsnit 9.2. Det modtagne materiale viser desuden, at to af de par, som ombudsmanden fik oplysning om, reelt heller ikke blev hverken faktisk eller retligt berørt af instruksen.

Det fremgår af de oplysninger, som kommissionen er kommet i besiddelse af i forbindelse med sin undersøgelse, at i alt 16 par blev adskilt i perioden fra medio februar til medio marts 2016, mens der for et pars vedkommende blev truffet beslutning om, at parret fortsat skulle være adskilt.

I alt 9 par blev adskilt i februar 2016, mens der for et pars vedkommende blev truffet beslutning om fortsat adskillelse. Udlændingestyrelsen traf de første beslutninger om adskillelse den 12. februar 2016, hvilket blev meddelt operatørerne. Beslutningerne angik syv par, der i forbindelse med denne

undersøgelse er benævnt X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA. Disse adskillelser blev effektueret den 16. og 17. februar 2016. Den 16. februar 2016 blev tillige parret T faktisk adskilt, og der blev den 18. februar 2016 desuden truffet beslutning om at adskille parret AB. Adskillelsen af dette par blev effektueret den 19. februar 2016. For så vidt angår et par, R, der også forud for instruksen var adskilt, idet kvinden på dette tidspunkt var under 15 år, blev der den 24. februar 2016, da kvinden var fyldt 15 år, truffet beslutning om, at parret fortsat skulle være adskilt.

I marts 2016 blev yderligere syv par adskilt. Den 25. februar 2016 besluttede Udlændingestyrelsen således, at parrene C, F, K, L, M og O tillige skulle adskilles. M og K blev adskilt den 2. marts 2016, men C, L og O nægtede at flytte, hvorfor der for disse tre par blev udstedt flyttepåbud. Disse par blev faktisk adskilt i perioden mellem den 9. og den 17. marts 2016. Udlændingestyrelsen traf den 26. februar 2016 beslutning om tillige at adskille parret J, og parret blev adskilt den 4. marts 2016, hvor også parret F blev adskilt.

I denne periode forelagde Udlændingestyrelsen desuden fem sager for departementet: A, D, G, H og Q. Med undtagelse af D, der selv fremsatte ønske om adskillelse, blev ingen af disse par adskilt. Heller ikke parrene B og E blev adskilt, fordi kvinden i det ene tilfælde fyldte 18, inden adskillelse kunne gennemføres, og fordi parret i det andet tilfælde overgik til integration, inden der blev truffet beslutning om adskillelse.

I dette afsnit gennemgås de udmeldinger, overvejelser og drøftelser, der var i perioden fra den 11. februar 2016 til medio marts 2016, mens sagsbehandlingen vedrørende de enkelte par er gennemgået samlet i kapitel 9.

8.4.1. Udlændingestyrelsens udmøntning af praksisændringen – igangsættelse og de første overvejelser (den 12. – 17. februar 2016)

8.4.1.1. Udlændingestyrelsen danner sig et overblik over parrene og orienterer departementet

Helle Jørgensen fra Røde Kors sendte den 12. februar 2016 kl. 13.35 til Udlændingestyrelsen en ny liste over par, idet der var fejl i den liste, som Røde Kors tidligere havde fremsendt til styrelsen i forbindelse med den supplerende høring i slutningen af januar 2016. Den reviderede liste indeholdt oplysning om i alt ni yderligere par, idet et par var nævnt to gange. Fem af de nævnte

par var G, H, Q, J og K. De øvrige fire par, der var nævnt, blev hverken faktisk eller retligt berørt af praksisændringen. Det drejer sig om V, I, W og et ikke identificerbart par.

Samme dag kl. 14.08 videresendte Margit Sander Rasmussen den opdaterede liste fra Røde Kors til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado med besked om, at der var glemt ti par, og at hun endnu ikke var helt færdig med overblikket. Senere samme dag kl. 14.13 svarede Kristina Rosado den samme personkreds, at de hellere måtte orientere "dem" om den store forskel.

Der var senere den 12. februar 2016 telefonisk kontakt mellem Udlændingestyrelsen og ministeriet. Det fremgår således, at Line Skytte Mørk Hansen samme dag kl. 15.18 sendte en mail til bl.a. Jonas From Soelberg og Mark Thorsen med følgende bemærkninger:

> "Har lige talt med Lene i US – der er nu 31 par hvor der er en mindreårig – vi får en opdateret liste ind.
>
> De skiller dem ad. Men det var bare så vi vidste at tallene udvikler sig"

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[317] bl.a., at hun ikke husker, hvornår hun fik en underretning om, at Udlændingestyrelsen var begyndt at adskille par. Adspurgt til mailen den 12. februar 2016 kl. 15.18 har hun forklaret, at hun ikke husker, hvorfor hun havde kontakt til Lene Vejrum. Måske havde ministeren bedt om at få oplysningerne, fordi hun skulle interviewes. Hun gik ud fra, at Udlændingestyrelsen ville gå i gang med at se på sagerne relativt hurtigt efter udmeldingen om, at hovedreglen var en adskillelse af parrene. Hun mener, at nogle par blev adskilt ugen efter, at mailen blev sendt. Adspurgt, om hun havde drøftelser med Lene Vejrum om adskillelsesprocessen, har hun forklaret, at hun tog til efterretning, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle de konkrete sager, og at hovedreglen var, at der skulle ske adskillelse. Foreholdt, at det i mailen fremstår, som om der er truffet beslutning om adskillelse, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen var gået i gang med at se på sagerne, og der var par, som aldrig blev adskilt.

317 Afhøringsekstrakten, side 202 ff.

Hun tror ikke, at Udlændingestyrelsen havde nået at behandle alle sagerne. Hun talte ikke med Lene Vejrum om, hvilket faktuelt grundlag Udlændingestyrelsen skulle have for at træffe afgørelser. Den konkrete sagsbehandling henhørte under Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke grund til at tro andet, end at Udlændingestyrelsen var gode til den konkrete sagsbehandling. Det må afhænge af den konkrete situation, hvor mange oplysninger Udlændingestyrelsen skal have. Adspurgt, om oplysninger om parrenes alder og om, hvorvidt parret havde børn, var tilstrækkelige til at kunne træffe en afgørelse, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen efter hendes vurdering nok ville have ment, at det ville være "fint" at have flere oplysninger, men dette må styrelsen nærmere redegøre for. Hun kan ikke tro andet, end at Udlændingestyrelsen altid sagsbehandler ordentligt. Udlændingestyrelsen har altid haft et stort fokus på hensynet til mindreårige. Hvis Lene Vejrum havde spurgt, om man kunne adskille et par alene på baggrund af en oplysning om alder og om, at parret ikke havde børn, ville hun have sagt, at Lene Vejrum selv skulle træffe denne afgørelse. Lene Vejrum kunne hos Udlændingeafdelingen få hjælp til de konkrete sager. Hun er sikker på, at Lene Vejrum kontaktede Jesper Gori. Foreholdt, at der i sagen er oplysninger om et par, der blev adskilt den 16. februar 2016, og hvor der alene forelå oplysninger om alderen og om, at parret ikke havde børn, har hun forklaret, at udgangspunktet var adskillelse, og hun tænkte, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt kunne træffe afgørelse i de simple sager. Hvis der har været tale om en oplagt sag, kan hun ikke se noget mærkeligt i, at der hurtigt blev truffet afgørelse. Udlændingestyrelsen har på intet tidspunkt været i tvivl om, at der kunne være undtagelser. Hun kan ikke vurdere, om Udlændingestyrelsen havde tilstrækkelige oplysninger, men hun mener generelt ikke, at styrelsen foretager en lemfældig sagsbehandling. Hovedreglen var, at flest mulige skulle adskilles, men hvis der var særlige forhold, skulle parret ikke adskilles. En simpel sag kunne måske være en sag, hvor parrene ikke havde fælles børn, og hvor der ikke i øvrigt forelå særlige omstændigheder. Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen traf afgørelserne, og styrelsen talte ikke med hende om sagsbehandlingen. Hun vil ikke forholde sig konkret til sagerne. Adspurgt, hvad der efter hendes opfattelse er en simpel sag, har hun forklaret, at det ikke er en simpel sag, hvis der er børn, eller hvis den ene er syg. Det var Udlændingeafdelingen, der skulle bistå Udlændingestyrelsen med denne vurdering. Adspurgt, om det under hendes samtale den 10. februar 2016 med Lene Vejrum blev konkretiseret, hvilke undtagelser der kunne være, har hun forklaret, at dette ikke blev konkretiseret

nærmere, men der blev talt om børn, sårbarhed eller om en familie, hvor den ældre ægtefælle tog sig af børnene.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[318], at departementet havde bedt Udlændingestyrelsen om løbende at blive orienteret om, hvor langt styrelsen var. De skulle derfor løbende rapportere om dette. Hun husker ikke, hvornår departementet bad om en sådan løbende orientering, men det var senest den 12. februar 2016, da hun på dette tidspunkt blev bedt om en status. Adspurgt til Line Skytte Mørk Hansens mail af 12. februar 2016 kl. 15.18 har hun forklaret, at hun tror, at styrelsen generelt skulle sende status skriftligt, men hun kan se af mailen, at dette er sket mundtligt. Mailen er et referat af en samtale, hvor hun i hvert fald bad om de retningslinjer, som styrelsen havde bedt om nogle gange. På et senere tidspunkt fik hun indtryk af, at departementet ikke var i gang med at skrive sådanne retningslinjer. Det undrer hende, at det er anført, at "de skiller dem ad". Adspurgt, om hun under samtalen nævnte problemstillingen om, hvorvidt man kunne adskille alle par, har hun gentaget, at hun i hvert fald bad om retningslinjerne.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[319], at han vil tro, at mailen blev sendt til Mia Tang og ham, så de kunne forberede sig på pressehenvendelser om sagen. Han ved ikke, om ministeren blev orienteret om mailen, men det ville være naturligt, at det var Mark Thorsen, der orienterede ministeren, hvis han som særlig rådgiver fandt det hensigtsmæssigt. Derudover var det ministersekretærernes opgave at klæde ministeren på. Når noget – som her – "kørte" og ikke var en egentlig sag, var det hans opfattelse, at man ved at orientere Mark Thorsen havde gjort, hvad man skulle i forhold til ministeren.

Den liste med 31 par, der var nævnt i Line Skytte Mørk Hansens mail, sendte Margit Sander Rasmussen den 12. februar 2016 kl. 16.44 til blandt andre Lene Linnea Verjrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Det fremgår af mailen, at Margit Sander Rasmussen på dette tidspunkt havde planlagt adskillelse af syv par til den 16. februar 2016, og om de øvrige par fremgik:

318 Afhøringsekstrakten, side 416.
319 Afhøringsekstrakten, side 702.

”Jeg har desuden gennemgået de øvrige, allerede adskilte par og flyttespærret dem. Jeg har desuden noteret relationen i stambemærkningerne – også som et OBS, hvis de udeblevne genopdukker.

Jeg går videre med at planlægge flytninger på mandag – der er en del tilfælde, hvor jeg bliver nødt til at forelægge, hvordan flytningen tilrettelægges mest hensigtsmæssigt.”

Af det vedhæftede skema fremgik om parrene:

Samlevende par med børn							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[A-K]	K	XX.06.1998	Irak	nej	Frederikshavn	
	[A-M]	M	XX.01.1987	Irak		Frederikshavn	
		B	XX.10.2012	Irak		Frederikshavn	
		B	XX.12.2011	Irak		Frederikshavn	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[B-K]	K	XX.01.1999	Syrien	nej	Frederikshavn	
	[B-M]	M	XX.04.1995	Syrien		Frederikshavn	
		B	XX.10.2015	Syrien		Frederikshavn	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[C-K]	K	XX.08.1998	Iran	nej	Faaborg	
	[C-M]	M	XX.07.1985	Iran		Faaborg	
		B	XX.08.2014	Iran		Faaborg	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[D-K]	K	XX.10.1999	Irak	nej	Dronninglund	medicinsk flyttesp.
	[D-K]	M	XX.08.1991	Irak		Dronninglund	Sårbar familie
		B	XX.01.2016	Irak		Dronninglund	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[E-K]	K	XX.08.1999	Statsløs	ja	Holmegård	
	[E-M]	M	XX.02.1988	Statsløs		Holmegård	

			XX.09.2013	Statsløs		Holmegård	B forsørges af M
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[F-K]	K	XX.11.1999	Syrien	nej	Sønderborg	
	[F-M]	M	XX.06.1989	Syrien		Sønderborg	Syg bror
		B	XX.08.2015	Syrien		Sønderborg	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[G-K]	K	XX.11.1998	Afghanistan	nej	Avnstrup	
	[G-M]	M	XX.11.1995	Afghanistan		Avnstrup	
		B	XX.11.2014	Afghanistan		Avnstrup	
		B	XX.01.2016	Afghanistan		Avnstrup	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[H-K]	K	XX.06.1998	Armenien	nej	Jelling (afd)	
	[H-M]	M	XX.05.1991	Armenien		Jelling (afd)	
		B	XX.01.2016	Armenien		Jelling (afd)	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[I-K]	K	XX.09.2000	Afghanistan	nej	Kongelunden	
	[I-M]	M	XX.03.1996	Afghanistan		Kongelunden	Ledsager for lillebror
		B	XX.12.2014	Afghanistan		Kongelunden	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[J-K]	K	XX.05.1999	Syrien	nej	Sandvad	
	[J-M]	M	XX.01.1995	Syrien		Sandvad	
		B	XX.07.2015	Syrien		Sandvad	B forsørges af M
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**

	[K-K]	K	XX.01.2000	Syrien	ja	Haderslev S.	
	[K-M]	M	XX.03.1983	Syrien		Haderslev S.	
		B	XX.10.2015	Syrien		Haderslev S.	
Samlevende par hvor kvinden er førstegangsgravid							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[L-K]	K	XX.01.1999	Syrien	ja	Fredericia	
	[L-M]	M	XX.12.1989	Syrien		Fredericia	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[M-K]	K	XX.11.1998	Irak	ja	Humble	
	[M-M]	M	XX.10.1988	Irak		Humble	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[N-K]	K	XX.05.1999	Afghanistan	ja	Vester Thorup	UMI-par
	[N-M]	M	XX.12.1998	Afghanistan		Vester Thorup	UMI-par
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
			16 år		ja	Hanstholm	Bor m. K's forældre
			22 år			Hanstholm	Thisted sender PID
Samlevende par uden børn/graviditet							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[X-K]	K	XX.05.2000	Syrien	nej	Avnstrup	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[X-M]	M	XX.01.1991	Syrien		Avnstrup	Bliver i Avnstrup
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Y-K]	K	XX.01.2000	Syrien	nej	Sandholm	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016

	[Y-M]	M	XX.10.1987	Syrien		Sandholm	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Z-K]	K	XX.12.1999	Afghanistan	nej	Auderød	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[Z-M]	M	XX.12.1995	Afghanistan		Auderød	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Æ-K]	K	XX.11.1999	Afghanistan	nej	Dianalund	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[Æ-M]	M	XX.11.1995	Afghanistan		Dianalund	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Ø-K]	K	XX.09.1998	Afghanistan	nej	Samsø	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[Ø-K]	M	XX.01.1993	Afghanistan		Samsø	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Å-K]	K	XX.08.1998	Syrien	nej	Sandholm	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[Å-M]	M	XX.08.1997	Statsløs Pal.		Sandholm	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**

	[AA-K]	K	XX.05.1998	Iran	nej	Hviding	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016
	[AA-M]	M	XX.05.1992	Iran		Hviding	Planlagt til Avnstrup 16.02.2016
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[O-K]	K	XX.10.1998	Syrien	nej	Nyborg	
	[O-M]	M	XX.01.1987	Syrien		Nyborg	M er syg/ hospital
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[P-K]	K	XX.02.2000	Afghanistan	nej	Vester Thorup	UMI-par
	[P-M]	M	XX.04.1998	Afghanistan		Vester Thorup	UMI-par
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[Q-K]	K	XX.01.1999	Syrien	nej	Sandvad	
	[Q-M]	M	XX.03.1992	Syrien		Sandvad	Ledsager for lillesøster fra 2012
Adskilte par							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[R-K]	K	XX.02.2001	Iran	nej	BC Anneberg	Flyttespærret
	[R-M]	M	XX.03.1987	Iran		Avnstrup	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[S-K]	K	XX.04.2001	Syrien	ja	Vester Thorup (afd)	Flyttespærret
	[S-M]	M	XX.08.1991	Syrien		Brovst	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[T-K]	K	XX.08.2000	Syrien	nej	Udeblevet fra Avnstrup	Skrevet OBS i stambem. v. genopduk

	[T-M]	M	07.01.1996	Syrien		Avnstrup	Værelsestjek 12.02.2016 - K var der ikke
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[U-K]	K	XX.03.2000	Afghanistan	ja	Vester Thorup	Flyttespærret
?	[U-M]	M	20 år			center?	Jammerbugt sender PID
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[V-K]	K	XX.01.2000	Syrien	nej	Udebl. 09.02.2016 SHL	Skrevet OBS i stambem. v. genopduk
	[V-M]	M	XX.01.1966	Syrien		Udebl. 09.02.2016 SHL	Skrevet OBS i stambem. v. genopduk
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
	[W-K]	K	XX.04.1998	Statsløs Pal.	nej	Gribskov	Planlagt til Annebergparken 16.02.2016 sammen med lillebror fra 2005
	[W-M]	M	XX.12.1991	Syrien		Sønderborg	Flyttespærret

8.4.1.2. Planlægning af de første flytninger

Ved en mail umiddelbart efter – kl. 16.48 – (den 12 februar 2016) sendte Margit Sander Rasmussen en mail til indkvarteringsoperatøren Røde Kors med bemærkning om, at Udlændingestyrelsen (" ... som aftalt ...") sendte en liste til Røde Kors over de planlagte flytninger. På listen var angivet navne på syv asylpar uden børn (X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA), der alle var planlagt til flytning den 16. februar 2016.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[320], at hun ikke fik forelagt disse sager som enkeltsager. Hun var med til at drøfte inddelingen af parrene i grupper, men hun tog ikke stilling til spørgsmålet om adskillelse i den enkelte sag. De gik i gang med at se på sagerne, umiddelbart efter at de modtog pressemeddelelsen. De mente, at der måtte være nogle sager, der ikke var problematiske ud fra den viden, de havde fået fra departementet om, at de skulle adskille. Deres holdning var, at der var nogle par, der ikke ville kunne falde ind under retningslinjen og derfor ikke skulle adskilles. De otte sager, der var omtalt i mailen, var nogle af de sager, de kaldte "de nemme sager", hvor parrene kunne adskilles, fordi der ikke forelå særlige oplysninger om dem. Parrene blev ikke adskilt den 12. februar 2016, men det blev meddelt operatørerne, at styrelsen ville adskille dem. Der var således taget stilling til, at disse par skulle adskilles på dette tidspunkt. Det betød også, at styrelsen havde konstateret, at der ikke forelå oplysninger om særlige omstændigheder i disse sager, blandt andet ved at søge i sagssystemet. Det indgik i vurderingen, at der ikke forelå sådanne oplysninger. Adspurgt, om styrelsen henvendte sig til operatørerne herom, har hun forklaret, at der i disse dage var mange drøftelser med operatørerne. Operatørerne spurgte meget ind til den nye ordning, og det var typisk Margit Sander Rasmussen og Kristina Rosado, der talte med dem. Operatørerne stillede mange spørgsmål, og styrelsen oplyste i den forbindelse, at det var vigtigt at få at vide, hvis der var noget særligt i sagerne. Operatørerne syntes – på linje med flere i styrelsen – at ordningen i pressemeddelelsen var noget mærkelig. På dette tidspunkt var det styrelsens opfattelse, at det var juridisk holdbart at planlægge disse adskillelser, både menneskeretligt og forvaltningsretligt. Den opfattelse, de havde på dette tidspunkt, var, at man som udgangspunkt kunne adskille parrene, og at den nye retningslinje således var holdbar. Styrelsens holdning var dog, at der ville være nogle par, man ikke kunne adskille efter de internationale forpligtelser, men at ordningen som sådan var holdbar. På daværende tidspunkt var de i øvrigt ikke i tvivl om, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Deres opfattelse var baseret på de drøftelser, de havde haft – herunder med departementet – også inden den 10. februar 2016 om blandt andet det notat, de fik til kommentarer i slutningen af januar, og de drøftelser, Ditte Kruse Dankert havde med Jesper Gori om, at der var meget vide rammer i forbindelse med indkvartering. De vurderede, at det som udgangspunkt var et sagligt hensyn at se på, om der i en sådan sag var en pige,

320 Afhøringsekstrakten, side 413 ff.

der ikke frivilligt boede sammen med en mand. Det var selve grundlaget for, at parrene skulle adskilles. I disse dage drøftede de mange ting i styrelsen, og de var en lille smule forvirrede over ordningen. De havde løbende drøftelser om hensynet bag ordningen, både før og efter dette tidspunkt, men hun ved ikke, om de i disse dage havde en dybdegående drøftelse om det. De drøftede det løbende, og det var også derfor, at de flere gange bad departementet om at få nogle retningslinjer. De drøftede ikke på dette tidspunkt, om de skulle undersøge, om der forelå tvang i de konkrete sager. De drøftede heller ikke, om de skulle oplyse spørgsmålet om tvang nærmere eller spørge parrene. Det var først på et senere tidspunkt, at de drøftede spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Det, der lå i de retningslinjer, de havde fået, var, at der kunne ske adskillelse med det samme. Deres drøftelser angik, at der måtte være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Det blev ikke nævnt i denne forbindelse, at indkvarteringsoperatørerne i et høringssvar ultimo januar 2016 havde oplyst, at der ikke forelå indikationer på tvang, fordi ordningen var, at der som udgangspunkt ikke skulle bo unge piger sammen med ældre mænd på de danske asylcentre. Det var ikke alene et spørgsmål, om der forelå tvang, men et spørgsmål om, at pigerne skulle have mulighed for at finde ud af, om det var det, de ønskede. Det blev ikke den 10. februar 2016 gjort klart for dem, at der var tale om et pusterum. Beskrivelsen af pusterummet kom først senere. I perioden fra den 10. til den 12. februar 2016 talte de ikke ret meget med departementet. Det eneste, der skete, var, at de blev rykket for, hvor langt de var kommet. Desuden bad hun den 12. februar 2016 igen Line Skytte Mørk Hansen om at få retningslinjer. Det gjorde hun i forbindelse med en samtale, hvor Line Skytte Mørk Hansen spurgte, hvor langt de var kommet. Styrelsens opfattelse på dette tidspunkt var, at de kunne adskille alle par, uanset om der var tegn på tvang, medmindre der forelå særlige omstændigheder. På baggrund af de meldinger, de tidligere havde fået fra departementet, havde de opfattelsen af, at dette ville være lovligt. Hvis der ikke forelå oplysninger fra operatørerne, og der ikke var børn, adskilte de derfor parrene. Det var hendes formodning, at operatørerne ville have sagt til styrelsen, hvis der var særlige forhold omkring et par, som styrelsen skulle være opmærksom på. Operatørerne var generelt meget opmærksomme på den nye beslutning om, at alle skulle adskilles, idet operatørerne mente, at det var en forkert beslutning. Styrelsen bad desuden operatørerne om at oplyse, hvis der var noget, de skulle være særligt opmærksomme på. Det var ikke hende, der havde drøftelserne med operatørerne, men hun har fået fortalt, at det foregik på denne måde. Styrelsen havde en meget tæt dialog med operatørerne i disse dage. I

forbindelse med inddelingen af parrene i grupperinger, så de blandt andet på, om der var børn, herunder om der var flere børn, samt om der var par, hvor de havde kendskab til helt særlige omstændigheder. Hun mener ikke, at styrelsen havde kendskab til alle disse forhold den 11. og 12. februar 2016. Nogle oplysninger fik de først senere, herunder i forbindelse med at de den 18. februar 2016 bad operatørerne om yderligere oplysninger om en del af parrene. Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 til Røde Kors var en underretning om planlagte flytninger. Det var ikke en instruks. Det var en orientering om, at der var truffet beslutning om, at parrene skulle flytte. Det var operatørerne, der skulle fortælle parrene, at Udlændingestyrelsen havde truffet denne beslutning. Operatørerne vidste, hvilke muligheder parrene havde for at klage over en sådan flytning, og det oplyste operatørerne parrene om. Der var nogle af parrene, der nægtede at flytte. I disse tilfælde så de på det, og der blev udstedt flyttepåbud. I de øvrige tilfælde skete der ikke yderligere, idet beslutningen var truffet og meddelt. Hun husker ikke, om der den 12. februar 2016 blev sendt tilsvarende meddelelser ud til andre operatører. Adspurgt, om styrelsen den 12. februar 2016 gjorde noget aktivt for at indhente oplysninger om parrene, har hun forklaret, at styrelsen havde en tæt dialog med operatørerne i sagerne. Det var primært Margit Sander Rasmussen og muligvis Kristina Rosado, der havde denne dialog med operatørerne, men der var også nogle, der kontaktede Ditte Kruse Dankert, fordi de undrede sig og gerne ville have noget mere at vide om, hvordan det skulle foregå.

Kristina Rosado har herom forklaret[321] bl.a., at de på daværende tidspunkt havde de oplysninger, der var indhentet fra operatørerne samt de oplysninger, der allerede lå i Udlændingestyrelsens sagssystem. Oplysningerne, de havde fået fra operatørerne, var resultatet af den høring, de havde sendt til operatørerne, samt eventuelle yderligere oplysninger, der måtte være blevet sendt til dem.

Margit Sander Rasmussen – der den 27. juni 2017 har udarbejdet et notat om forløbet, hvilket notat er gengivet i sagsfremstillingens afsnit 8.11.15.5 – har forklaret[322], at beskeden fra Line Skytte Mørk Hansen var, at alle par skulle adskilles, og at de skulle gå i gang med det samme. De var enige om, at det var en farlig vej at gå, og de blev derfor også enige om at gøre noget andet. De ville "trække situationen lidt". Hendes opfattelse var, at de ikke ville kom-

321 Afhøringsekstrakten, side 477.
322 Afhøringsekstrakten, side 492 ff.

me videre med dialogen med departementet, før de havde skilt nogle af parrene ad. Dette baserede hun på indholdet af pressemeddelelsen samt referatet af telefonsamtalen med Line Skytte Mørk Hansen. De blev enige om, at de i stedet for at adskille alle ville adskille en lille gruppe. På denne måde kunne de sige til departementet, at de var gået i gang, og herefter kunne de forsøge at få dialogen retableret. Hun kan ikke huske, om Ronya Habo var med i disse drøftelser. De drøftede også betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. De burde have haft tid til at undersøge, hvor grænserne egentlig gik. De drøftede det internt, men det blev – som hun forstod det – også problematiseret over for departementet. Det var drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde haft med Jesper Gori, Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen i perioden fra den 25. januar 2016 og frem. Det er muligt, at der i den interne diskussion i Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 ikke var nogen, der henviste specifikt til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det har formentlig været mere underforstået, således at de drøftede, at man skulle "huske de sårbare par". De var alle klar over, at de hermed talte om Danmarks internationale forpligtelser. Det var hende, der definerede den lille gruppe af asylansøgere, som skulle adskilles først. I dagene fra den 10. februar 2016 og frem blev hun jævnligt ringet op af Anne Nygaard Just fra Koncernøkonomi, som spurgte til, hvor langt de var nået, og hvornår styrelsen regnede med at kunne adskille nogen. Hun kan ikke huske, om hun blev kontaktet den 10. februar 2016, eller om det først var i dagene herefter, men det var i hvert fald dagligt omkring den 11.-12. februar 2016. Det pres, de følte, blev således fastholdt. Hun var ikke den eneste, der blev ringet op. Hun har hørt, at Lene Linnea Vejrum også blev ringet op af Line Skytte Mørk Hansen. Efter at de første par var blevet adskilt, var der ikke længere samme pres fra departementet. En flytning blev først gennemført et par dage efter, at den var planlagt. Hun planlagde flytningerne den 12. februar 2016 til flytning den 15.-16. februar 2016. Man kunne ikke planlægge en flytning til samme dag, medmindre det var akut. Det var mest almindeligt, at der gik tre-fire dage, fra flytningen var planlagt, til flytningen gennemførtes. Det pres, der kom fra departementet som følge af de daglige telefonopkald, mindskedes allerede den 12. februar 2016, hvor de kunne sige til departementet, at de havde planlagt en række flytninger. Under samtalerne med Anne Nygaard Just sagde hun, at de fortsat var ved at gennemgå sagerne for at danne sig et overblik. Så vidt hun husker, "rygsvømmede hun" en smule. Hun nævnte sine betænkeligheder ved adskillelserne over for Anne Nygaard Just, men hun kan ikke huske, hvad Anne

Nygaard Just svarede. De havde begge en lidt opgivende indstilling til sagen à la "nu var de fanget i det, men måtte prøve at gøre noget". De drøftede Kodeks VII, men opfattelsen var, at de på dette tidspunkt ikke kunne komme igennem med noget. Dialogen var brudt sammen. Det, de gjorde, var derfor at trodse den ordre, de havde fået, og foretage konkrete og individuelle vurderinger af de enkelte par. De foretog også "en proportionalitets- eller risikoafvejning". De vurderede således på individniveau, hvor der var størst risiko for at bryde konventionerne, og det gjorde de for alle par. Adspurgt, om det forhold, at de ikke kunne komme igennem til departementet med deres indvendinger, ikke havde givet hende desto større anledning til at skrive til departementet, har hun forklaret, at det gjorde det måske. Hun prøvede at nævne det for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, men hun måtte på et tidspunkt indse, at hun ikke kom videre med det. Hun kan ikke huske, hvad Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum ordret svarede, men de var i princippet enige i, at styrelsen var "blevet kastet ud fra 10-metervippen uden badevinger". De kom dog hurtigt frem til, at de i stedet for at sige fra måtte gennemføre instruksen så forsigtigt, de kunne. Den 11. februar 2016 kunne de således have planlagt alle parrene til flytning, men det gjorde de ikke. Hendes undersøgelser på daværende tidspunkt omhandlede primært, hvor mange par der var, hvor gamle de var, og om de havde en samlevende på centeret. Det i notatets punkt 8 beskrevne forløb var en udløber af det møde, som de havde den 10. februar 2016.[323] Adspurgt, om der havde været andre drøftelser om dette, har hun forklaret, at de blandt andet havde drøftet, hvilken hjemmel de skulle bruge. Hjemmelsgrundlaget var i Udlændingelovens § 42 a, stk. 7. De kunne have valgt 1. eller 2. pkt., som omhandlede faktisk forvaltningsvirksomhed, og som gav dem hjemmel til at bestemme, hvor folk skulle indkvarteres. De kunne også have valgt 3. pkt., som omhandlede flyttepåbud. Det var deres opfattelse, at et flyttepåbud, hvor politiet bistod med flytningen, var konfliktoptrappende, og de ønskede at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De valgte derfor at gennemføre flytningerne som faktisk forvaltningsvirksomhed, da det var mere skånsomt. De havde overvejet, at flyttepåbud ville betyde, at asylansøgerne ville have fået en afgørelse om adskillelse, men ulempen var, at flytningen ville ske med politiets bistand, hvilket som nævnt ville være konfliktoptrappende. Dette var afgørende for deres beslutning. Hun havde også foreslået Lene Linnea Vejrum, at de i mailen til departementet

323 Afhøringsekstrakten, side 498 ff.

skrev, at de ville gennemføre adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed, og at de kun ville bruge § 42 a, stk. 7, 3. pkt. om flyttepåbud, hvis asylansøgerne nægtede at flytte. Adspurgt, om der var andre, der medvirkede til den kategorisering af asylparrene, som fremgår af notatets pkt. 8, har hun forklaret, at de drøftede, at vurderingen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser blev mere kompliceret, hvis den mindreårige også havde et barn. Men det var hende, der sad med sagerne, og hun havde allerede den 25. januar 2016 påbegyndt en gennemgang af de oplysninger, som de havde om parrene. Hun gennemgik alle asylansøgernes sager og læste herunder de referater af asylsamtaler og sundhedssager mv., som lå på sagerne. I det omfang der var asylansøgninger på sagerne, som ikke var blevet oversat til dansk, var hun udfordret på sin faglighed. Hun ville gerne have haft mere tid til at foretage vurderingerne, og hun ville også gerne have haft tid til at få oplysninger oversat. De havde også drøftet partshøring, og hun ville gerne havde haft, at parrene var kommet med deres bemærkninger til adskillelsen. Beslutningen om ikke at partshøre var en kollektiv beslutning. De mente ikke, at det var muligt at give asylansøgerne 14 dage til at komme med deres bemærkninger til adskillelsen, idet dette ikke ville være befordrende i forhold til at få dialogen med departementet "op at køre igen". Der var tidligere blevet sendt tre høringer ud til operatørerne. To af høringerne var foretaget før den 10.-12. februar 2016, og den sidste høring blev foretaget den 18. februar 2016 og omhandlede par med børn. Hun havde ikke yderligere kontakt med operatørerne. Det var høringerne og de oplysninger, der allerede lå på sagerne, som lå til grund for deres vurderinger. Det var for eksempel asylansøgninger, indberetninger om mistrivsel, om lovovertrædelser, om særlige episoder eller bekymringer om trivsel hos børnene, som lå på sagerne. Der var nogle af parrene, hvor der kun var sparsomt med oplysninger. Her var hun "særligt udfordret på sin faglighed". Hun måtte lægge den erfaring til grund, som hun havde om, hvordan systemet fungerede. Hun vidste således, at hvis der var nogen, der havde haft en alvorlig sygdom eller lignende, ville der havde været en sag om det i systemet. Derfor lagde hun i et eller andet omfang også vægt på fraværet af oplysninger. Alle asylansøgerne var i en sårbar situation, men det var ikke i sig selv nok til at undlade at adskille et par. Adspurgt, om hun på baggrund af de sparsomme oplysninger blev bekymret for at adskille parrene, og adspurgt, om hun overvejede at vente med at adskille dem, har hun forklaret, at "i den perfekte verden havde de partshørt alle, men i den virkelige verden var det ikke en mulighed." Hendes gennemgang af sagerne skulle gå stærkt. Hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Hendes handlinger

og vurderinger skulle hele tiden holdes op imod, at hun var af den opfattelse, at hun havde fået en ordre om at adskille alle straks og uden en konkret vurdering. Hun gjorde sit bedste i en meget vanskelig situation. Alle de beslutninger, der vedrørte fremgangsmåden i disse sager, herunder beslutningen om ikke at partshøre, blev truffet af Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum. Adspurgt, hvorvidt oplysningerne, hun gennemgik vedrørende parrene, der blev adskilt den 16. februar 2016, gav anledning til drøftelser om, hvorvidt de skulle foretage partshøring, har hun forklaret, at hun var meget udfordret på sin faglighed. Hun ville helst have hørt parterne, men hvis hun på daværende tidspunkt havde sagt til departementet, at de måtte vente 14 dage med adskillelserne for at partshøre asylansøgerne, havde hun nok ikke længere været ansat i Udlændingestyrelsen. Adspurgt, hvilke elementer i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 de vurderede i forhold til de enkelte sager, har hun forklaret, at hun godt vidste, hvilke elementer der indgik, herunder også i forhold til FN's børnekonvention. Hun vidste også, at der helst skulle være tale om fem års samliv og to børn, før en formodning for tvang kunne afkræftes i familiesammenføringssager. Hun vidste også godt, at man som udgangspunkt lagde til grund, at der var tale om et samliv, hvis parterne havde været bosat på samme bopæl i minimum halvandet år. Alle disse forhold indgik naturligvis i vurderingerne. De tre grupper af par, hvor hun havde vurderet, at der kunne være et problem, gjorde hun ikke mere ved. Behandlingen af disse sager blev skubbet til et senere tidspunkt, hvor Udlændingestyrelsen forhåbentlig kunne få lov til at gå ordentligt ind i vurderingen. Adspurgt, om hun mener, at der blev foretaget en tilstrækkelig grundig vurdering efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 i forhold til de par, der blev adskilt den 16.-17. februar 2016, har hun forklaret, at det er vanskeligt at svare herpå. Hun var voldsomt udfordret på sin faglighed. Den formodning for tvang, som hun har forklaret om, var alene en formodning, der gjaldt for nærtstående, det vil sige fætter-kusine forhold. Hun undersøgte, om der var nogen af parrene, der var nærtstående. På tidspunktet for hendes mails den 12. og 15. februar 2016 håbede de fortsat på, at de ville komme i dialog med departementet igen.[324] Der blev også sendt en mail den 15. eller 16. februar 2016 fra Lene Linnea Vejrum til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen om, at styrelsen nu var gået i gang med adskillelserne, men at man fortsat havde nogle principielle spørgsmål vedrørende familier

324 Afhøringsekstrakten, side 502 ff.

med børn, som man gerne ville drøfte med departementet. På samme tid var de nødt til at forberede flytningerne for det tilfælde, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkt om, at ikke alle skulle adskilles. Hendes mail af 15. februar 2016 kl. 12.20 ("Jeg tog "de lavthængende frugter" først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid...") var udtryk for den tidligere omtalte "proportionalitets- eller risikovurdering". I forbindelse med at hun skiftede kontor, overleverede hun sagen til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Derudover aftalte de, at det var Forsørgelseskontoret, der fremadrettet skulle beslutte, hvem der skulle adskilles, og Bookingen skulle herefter kun være med til at effekture flytninger. Svarene på den høring, som hun havde udsendt den 18. februar 2016, blev sendt til Kristina Rosado, men hun ved ikke, hvem der gennemgik svarene. Anledningen til, at hun var "cc" på høringen, var, at hun fortsat var leder af Bookingen. Der var ikke andre, der passede hendes post, mens hun var på ferie. Som medarbejdere i Bookingen havde hun fem HK'ere. De var dygtige til det, de plejede at lave, hvilket var at flytte asylansøgere fra ét center til et andet. Som følge af det mærkelige hændelsesforløb, der var tale om her, mente hun imidlertid ikke, at det var rimeligt, at HK'erne skulle arbejde med adskillelserne, idet hun selv havde bedre forudsætninger for at gøre noget, der bare var "nogenlunde rigtigt". Hun rokerede kontor den 1. marts 2016. Som hun husker det, var udtrykket "pusterum" ikke noget, de diskuterede, inden hun rokerede. Hun tror, at drøftelserne først begyndte, efter at Folketingets Ombudsmand havde spurgt ind til, hvor længe parrene skulle være adskilt. Adspurgt, om hun på daværende tidspunkt hørte drøftelser om "indledningsvis adskillelse", "havelågebetragtninger" eller "doorstep-adskillelse" har hun forklaret, at det var en diskussion, der først opstod på et senere tidspunkt. Hun pressede i perioden omkring den 10.-12. februar 2016 som sådan ikke på over for Lene Linnea Vejrum eller Henrik Grunnet med hensyn til at være mere udfarende over for departementet. Det var i det hele taget en meget mærkelig periode. Den 12. februar 2016 om formiddagen havde Henrik Grunnet sendt en mail om, at han skulle stoppe den 1. marts 2016. Hun havde også en fornemmelse af, at det var en af grundene til, at der ikke blev sagt tydeligere fra over for departementet. Hun har ikke efterfølgende drøftet med nogen, hvorfor hun ikke gjorde mere i den situation, hun var i. Det var deres kollektive vurdering, at der ikke var plads til at sige mere fra end det, de allerede havde gjort. Hun havde ingen fornemmelse af, om medarbejderne i departementet også var pressede, eller om det var deres egne beslutninger, men hun ved fra sin tid i et departement, at det er svært at trække i land, når først der er sendt en pressemeddelelse ud. Hun

har dog ikke noget kendskab til, hvad der foregik i departementet. Hun havde heller ikke haft kontakt til nogen i Justitsministeriet i den pågældende periode. Under sin kontakt med operatørerne oplevede hun ikke, at der var nogen af operatørerne, der mente, at det var en god idé at adskille parrene.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[325], at hun blev orienteret om, at Røde Kors var gået i gang med at få overblik over de kommende flytninger. De iværksatte flytningerne meget hurtigt. Hun talte kort tid herefter med Lene Linnea Vejrum. Efter denne samtale sendte hun en mail til Røde Kors' regionsledere, Anders Ladekarl og andre for at orientere om, hvordan praksis skulle være fremover. Hun mener bestemt ikke, at Udlændingestyrelsen efter udsendelse af pressemeddelelsen, men forud for denne mail, havde kontaktet Røde Kors for at spørge til de pågældende pars individuelle forhold.[326] Dialogen vedrørte parrene med børn.

Helle Kjems har herom forklaret[327], at hun kontaktede Kristina Rosado, sandsynligvis allerede dagen efter pressemeddelelsen. Hun havde en løbende dialog med Kristina Rosado på dette tidspunkt. Hun stillede spørgsmål til udmeldingen. Hun erindrer ikke, hvad hun præcist sagde, men hun ved, at hun fortalte de individuelle historier om parrene, ligesom hun prøvede at "lægge pres på". Hun fortalte om Røde Kors' kendskab til familierne og gav udtryk for tvivl med hensyn til, om det virkelig kunne være rigtigt, at parrene skulle skilles ad. Hun kan ikke sige med sikkerhed, hvornår hun talte med Kristina Rosado herom, men hun vil tro, at det var i den første fase. Hun reagerer sædvanligvis hurtigt i sit samarbejde med Kristina Rosado, og hun er derfor ret sikker på, at hun hurtigt tog kontakt til hende. Hun husker det således, at Kristina Rosado også var uforstående og selv var i tvivl om rigtigheden. Kristina Rosado sagde ikke til hende, at det var ulovligt, men Kristina Rosado tilkendegav tydeligt over for hende, at det var problematisk. Hun fortalte Kristina Rosado, at det ville være problematisk at skille parrene ad, og at det ville være traumatisk for nogle af parrene. Der var tale om par, der var hinandens støtte i hverdagen, og som var sammen om børnenes trivsel og udvikling. Hun sagde til Kristina Rosado, at man var ved at gøre noget, der ville have alvorlige konsekvenser for nogle mennesker, som ville blive retraumatiserede. Hun appellerede til, at

325 Afhøringsekstrakten, side 509.
326 Afhøringsekstrakten, side 519.
327 Afhøringsekstrakten, side 521 ff.

Udlændingestyrelsen foretog individuelle høringer. Undervejs bad Kristina Rosado hende om at skrive dette til dem. De havde herefter en dialog, hvor hun sendte mere og mere på skrift til Kristina Rosado. Kristina Rosado nævnte på et tidspunkt, at Udlændingestyrelsen ville rejse nogle sager over for departementet. Hun talte primært med Kristina Rosado om de par, der havde børn, idet det gik meget hurtigt med at adskille parrene uden børn. Med hensyn til de par, der ikke havde børn, nåede hun kun at råbe vagt i gevær om individuelle høringer, idet det gik så stærkt med adskillelserne, at dialogen om parrene uden børn primært angik de efterfølgende reaktioner. Adspurgt, om Udlændingestyrelsen foretog en høring af Røde Kors i forbindelse med adskillelse af parrene uden børn, har hun svaret benægtende. Hun skrev og ringede til Udlændingestyrelsen for at fortælle om reaktionerne med henblik på at gøre styrelsen bekendt med, hvad adskillelserne havde afstedkommet i forhold til de unge par. Hun erindrer ikke, at der forud for adskillelsen af parrene uden børn var en dialog, hvor de gjorde styrelsen opmærksom på forhold vedrørende de konkrete par, men inden adskillelserne havde hun appelleret til Kristina Rosado om individuelle vurderinger. Kristina Rosado svarede, at parrene skulle skilles ad uden undtagelse. Adspurgt til mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 har hun forklaret, at Helle Jørgensen skrev til hende, at listen nu var kommet, og Helle Jørgensen bad hende om at tale med socialrådgiverne på centrene om de planlagte flytninger. Adspurgt, om hun var bekendt med, om der havde været kontakt til Røde Kors eller centrene om yderligere oplysninger vedrørende de konkrete par i perioden efter den generelle høring den 28. januar 2016 og frem til mailen af 12. februar 2016, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsens kontakt til centrene ville gå gennem hende, og hun blev ikke i denne periode kontaktet af Udlændingestyrelsen herom.

Anette Görtz har forklaret[328], at hun ikke husker, at hun blev orienteret om samtalerne mellem Anne Nygaard Just og Margit Sander Rasmussen eller mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lene Linnea Vejrum i dagene omkring den 11.-12. februar 2016. Hun tror bestemt ikke, at hun instruerede Anne Nygaard Just i at ringe til Udlændingestyrelsen i dagene omkring den 11.-12. februar 2016.

328 Afhøringsekstrakten, side 726-727.

8.4.1.3. Reaktioner i Røde Kors

Margit Sander Rasmussens mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 blev videresendt af Helle Jørgensen fra Røde Kors kl. 18.17 til en række andre medarbejdere i Røde Kors med bl.a. følgende tekst:

> "Kære Alle
> Som I kan se af nedenstående liste begynder US nu at adskille de mindreårige samlevende.
> I første omgang adskiller de dem som ikke har børn.
> ..."

Som reaktion herpå sendte Helle Kjems fra Røde Kors den 14. februar 2016 kl. 13.49 en intern mail til en række medarbejdere med henblik på at tilrettelægge flytningerne. Af mailen fremgår blandt andet:

> "Udlændingestyrelsen har nu sendt flyttemeddelelse ud på de mindreårige i ægteskaber/samliv, som ikke har børn. Der meddeles, at de skal flytte på tirsdag d. 16.2.
>
> De mindreårige i denne gruppe skal alle flytte til Annebergparken, og stort set alle ægtefæller til Avnstrup, for at være på nærmeste center.
>
> Der er lagt op til en adskillelse, hvor der er mulighed for at bevare kontakt med hinanden.
>
> Jeg vil bede jer om at gå ind og medvirke til at dette foregår bedst muligt, og konfliktnedtrappende. Det vil sige medvirke til at tale med parrene i morgen. Forberede dem på den forestående flytning, hjælpe med at finde svar på eventuelle spørgsmål, herunder fortælle dem at de vil kunne opretholde kontakt. De vil kunne besøge hinanden. At dette kun er gældende i asylfasen. Ved opholdstilladelse tager kommuner individuelt stilling til deres situation. Den almindelige praksis i kommunerne er at tilbyde par bolig sammen med mindre det strider mod den mindreåriges mulighed for udvikling og trivsel. Den mindreåriges alder vil her være et af de forhold som har betydning for, hvornår de som par kan bo sammen. I vil også kunne fortælle, at på børnecentret Anneberg, hvor den mindreårige kommer hen, vil der blive taget imod dem. De vil blive tilbudt støtte og samtaler, og at få udarbejdet en ud-

viklingsplan. Denne har de selv indflydelse på – en plan for hvordan perioden på centret kommer til at se ud, herunder besøg og kontakt med ægtefælle. De mindreårige vil komme til at bo på gang med andre piger/kvinder, og de vil hver få en kontaktperson på centret, som kan hjælpe dem med at søge svar på eventuelle spørgsmål.

I vil kunne fortælle, at adskillelse skal ske for alle mindreårige i samliv/ægteskaber. En beslutning der er truffet af regeringen og effektueres af Udlændingestyrelsen. Beslutningen sker fordi det i udgangspunktet ikke er muligt at blive gift og bo sammen, når man er under 18 år i DK. Jeg finder mandag ud af, hvad vi evt. kan fortælle om klageadgang, men tænker, at der skal være mulighed for, at de skriver en klage, hvor de gør rede for deres situation og behov som de ser den. En klage vil ikke kunne ændre den nuværende beslutning om flytning. Hvis ikke de medvirker, vil der forestå flyttepåbud med tvang – sandsynligvis med politiets hjælp."

Helle Kjems har herom forklaret[329], at hun forinden sin mail af 14. februar 2016 kl. 13.49 havde drøftet en del af disse punkter med Udlændingestyrelsen, mens hun havde en efterfølgende drøftelse med Kristina Rosado om klageadgangen. Bemærkningen om, at man i Danmark som udgangspunkt ikke kunne blive gift og bo sammen, stammede fra instruksen. Med instruksen mener hun pressemeddelelsen. Hun er ikke sikker på, om hun havde sendt mailen til Udlændingestyrelsen, inden hun sendte den til socialkoordinatorerne. På dette tidspunkt havde hun drøftet spørgsmålet om undtagelser med Kristina Rosado. Kristina Rosado havde klart tilkendegivet, at der ikke var undtagelser, og at det var det, Udlændingestyrelsen havde fået at vide fra ministeriet.

8.4.1.4. Udlændingestyrelsens indledende overvejelser om håndteringen af ordningen og om forelæggelse for departementet

Sideløbende hermed var der en række interne drøftelser i Udlændingestyrelsen om håndteringen af adskillelserne, både i relation til de praktiske spørgsmål, som adskillelserne rejste, og i relation til forelæggelse af visse sager for departementet forud for en beslutning om adskillelse. Det fremgår således

329 Afhøringsekstrakten, side 525.

af en intern mailtråd i Udlændingestyrelsen i perioden fra 12. til 15. februar 2016 bl.a.:

> "**Fra:** Margit Sander Rasmussen
> **Sendt:** 12. februar 2016 15:38
> **Til:** Lene Linnea Vejrum; Kristina Rosado
> **Cc:** Ditte Kruse Dankert
> **Emne:** SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn
>
> Har i øvrigt genovervejet i forhold til parrene med børn:
>
> Det vil nok alligevel være bedst for de små børn, at de bliver boende på det nuværende center med den ene forælder (sandsynligvis mor). Så vi alene flytter den anden forældre (sandsynligvis far).
>
> Hvad siger I til det?
>
> **Fra:** Lene Linnea Vejrum
> **Sendt:** 12. februar 2016 17:05
> **Til:** Margit Sander Rasmussen; Kristina Rosado
> **Cc:** Ditte Kruse Dankert
> **Emne:** SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn
>
> Hvis det er det bedste, har jeg ingen bemærkninger – det lyder meget fornuftigt i forhold til legekammerater m v.
>
> **Fra:** Kristina Rosado
> **Sendt:** 15. februar 2016 10:32
> **Til:** Margit Sander Rasmussen
> **Cc:** Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
> **Emne:** SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn
> ...
> Det vil vel så sige, at den mindreårige forældre bliver boende på almindeligt voksencenter med barnet, hvis vi antager, at børnene forbliver indkvarteret sammen med mødrene?
> ...
>
> **Fra:** Margit Sander Rasmussen

Sendt: 15. februar 2016 11:53
Til: Kristina Rosado
Cc: Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
Emne: SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn

Jeps. Tænker, at vi samtidig beder centret være ekstra opmærksomme på trivsel hos både pige/mor og små børn.

Fra: Kristina Rosado
Sendt: 15. februar 2016 12:14
Til: Margit Sander Rasmussen
Cc: Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
Emne: SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn

Ok. Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne. Hellere for mange forelæggelser end for få var hans melding i sidste uge. Vi må lige vende, hvordan vi griber det an. Så vidt jeg kan se af skemaet, er de ikke planlagt endnu. Er det korrekt?

From: Margit Sander Rasmussen
Sent: 15. februar 2016 12:20
To: Kristina Rosado
Cc: Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
Subject: SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn

Ja, det er korrekt.
Jeg tog "de lavthængende frugter" først, dvs. hvor ej børn og efter det oplyste ej gravid...
...

Fra: Margit Sander Rasmussen
Sendt: 15. februar 2016 12:55
Til: Kristina Rosado
Cc: Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
Emne: SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn

Kan vi lægge snittet sådan, at I forelægger de relevante sager for departementet, og at bookingen får besked og ordner det praktiske, hvis/når parrene skal skilles ad?

Ud over parrene med børn kunne jeg godt tænke mig at være sikker på, om de to UMI-par kan blive ved med at bo på samme center, men på hver deres værelse, eller om vi skal flytte dem til hver sit center.

Endelig vil jeg tillade mig at foreslå, at disse to par uden børn også bliver forelagt departementet:
...
... [O-K] ...
... [O-M] ... M er syg/hospital
...
... [Q-K] ...
... [Q-M] ... Ledsager for lillesøster fra 2012

From: Lene Linnea Vejrum
Sent: 15. februar 2016 17:23
To: Margit Sander Rasmussen; Kristina Rosado
Cc: Ditte Kruse Dankert
Subject: SV: VS: Mindreårige samlevende med/uden børn
...
Det er et fint snit. Alle sager, hvor der er børn i forholdet skal forelægges. Det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor, vi drøfte nærmere hvordan i morgen.
..."

Henrik Grunnet har forklaret[330] bl.a., at de gik i gang med at adskille parrene, idet de vurderede, at dette var nødvendigt med den bindende regulering, der forelå. Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser, men han forventede, at man ikke adskilte par,

330 Afhøringsekstrakten, side 29.

hvor der var børn, idet de vurderede, at disse sager skulle undersøges ud fra Danmarks internationale forpligtelser. Beslutningen om ikke at adskille de par, der havde børn, var i strid med instruksen, men der var en klar forståelse herom mellem ham og Lene Vejrum.

Lene Linnea Vejrum har vedrørende mail af 12. februar 2016 kl. 15.38 og mailen samme dag kl. 17.05 forklaret[331], at de allerede fra den 10. februar 2016 og i dagene efter havde mange interne drøftelser. De fleste drøftelser foregik ved, at de mødtes. Ud over hende deltog Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen i drøftelserne. Bookingen var den afdeling, der havde ansvaret for at flytte rundt på asylansøgerne på centrene, ligesom de holdt øje med, hvem der boede hvor, udbetalte kostpenge mv. De drøftede både det praktiske i forbindelse med adskillelserne, som disse mails vedrører, og deres opfattelse af, at der måtte være par, de ikke kunne adskille. De drøftede i denne forbindelse, at det var vigtigt, at de havde øje for, om der var par, som de skulle holde tilbage. Disse drøftelser angik navnlig spørgsmålet om adskillelse af par med børn, hvilket hun også havde nogle få drøftelser med Henrik Grunnet om. Hun og Henrik Grunnet talte om, at selvom der ikke var tale om par med lange samliv, kunne der, når der var tale om par med børn, være noget helt særligt, de var nødt til at tage højde for. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret om et møde den 10. februar 2016, hvor også Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Margit Sander Rasmussen og hun deltog, har hun forklaret, at hun ikke kan huske dette møde. De drøftelser, hun havde med Henrik Grunnet, var i dagene efter den 10. februar 2016. Det var nogle meget specielle dage for både styrelsen og Henrik Grunnet. Det var i disse dage, at det blev meldt ud, at han ikke længere skulle være direktør. De to havde nogle få drøftelser om den omhandlede problemstilling, men der var ikke tale om dybe drøftelser. Hun tror, at deres drøftelser primært angik, at de måtte gå i gang med at få et overblik over sagerne, samt at det var vigtigt, at de administrerede korrekt. De blev ved med at drøfte, at der formentlig ville være nogle par, som det ville være vanskeligt at adskille, fordi der var særlige forhold. De par, de talte om, var både par med børn og de særligt sårbare familier. Deres drøftelser om disse familier foregik også på baggrund af en retlig vurdering, der primært koncentrerede sig om barnets tarv. Drøftelserne angik således parrenes børn og Børnekonventionen. Foreholdt Ronya Habos forklaring om,

331 Afhøringsekstrakten, side 411-412.

at denne under et møde den 10. februar 2016 nævnte EMRK artikel 8, har hun forklaret, at de også var opmærksomme på denne bestemmelse, men det var på dette tidspunkt primært de små børn, de havde særlig fokus på. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at de to var blevet enige om at afvente med adskillelsen af børnefamilierne og først ville adskille de par, der ikke havde børn, har hun forklaret, at både hun og Henrik Grunnet og gruppen med Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Margit Sander Rasmussen drøftede, hvordan de skulle gribe det an. De skulle først have et fuldt overblik, hvorefter de delte parrene op i nogle forskellige mindre grupper. Der var en gruppe af par uden børn, en gruppe af par med børn og en gruppe, hvor de allerede vidste, at der forelå særlige omstændigheder. På dette tidspunkt havde de allerede fået nogle oplysninger fra operatørerne, og de bad om yderligere oplysninger. De tog først de "lette" sager, hvor der ikke var børn, og hvor der ikke var andet særligt på sagen. Hun blev foreholdt, at Henrik Grunnet har forklaret blandt andet, at "Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser". Hun forklarede, at det er korrekt, at de ikke iværksatte en masse undersøgelser, men de så på de oplysninger, de havde. Hvis der lå noget på parrets sager om, at styrelsen havde givet midler til psykologbistand eller andet ekstraordinært, indgik det i vurderingen. Foreholdt Henrik Grunnets videre forklaring om, at man i de sager, hvor der ikke var børn, "gik videre med adskillelserne", samt at det i hvert fald i en del af de første sager, hvor der blev truffet beslutning om adskillelse, ser ud som om, at styrelsen alene havde oplysninger om parrets alder og nationalitet, har hun forklaret, at styrelsen derudover kunne have oplysninger fra asylsagen. Medarbejderne blev bedt om at kigge i EstherH-systemet, ligesom de så på, "hvad der måtte ligge på sagen". Derudover ville operatørerne formentlig have sendt oplysninger ind, hvis der havde været oplysninger om særlige omstændigheder, idet operatørerne var meget optaget af disse sager. Hvis der havde været noget særligt, ville de sikkert også have sendt det ind. Styrelsen foretog dog ikke en dybdegående undersøgelse af sagerne. Man kan formentlig ikke se ud af dokumenterne, at styrelsen så på, hvad der var i sagerne, fordi der ikke blev oprettet en særlig sag for hvert enkelt par. Foreholdt et eksempel, hvor der på sagen forelå et asylskema, der på tidspunktet for adskillelsen ikke var oversat til dansk, og at der også er eksempler på sager, hvor der ikke forud for adskillelsen var afholdt oplysnings- og motivsamtaler, har hun forklaret,

at hun ikke kan afvise, at der kan have været sager, hvor der "slet ikke var noget". Adspurgt til Margit Sander Rasmussens mail af 15. februar 2016 kl. 12.20 har hun forklaret, at der den 15. februar 2016 var truffet beslutning om adskillelse for så vidt angår de par, hvor der ikke var børn, og ikke i øvrigt var oplysninger om særlige forhold.[332]

Anni Fode har herom forklaret[333], at hun ikke var involveret i drøftelserne om forelæggelse af konkrete sager for departementet i slutningen af februar 2016 eller forelæggelsen af nogle konkrete sager i begyndelsen af marts 2016. Hun blev først involveret i sagen efter den 7. marts 2016. Hun erindrer, at der var et møde om sagen den 8. marts 2016, men hun deltog ikke.

Margit Sander Rasmussen opsummerede status i en mail, som hun den 16. februar 2016 kl. 14.03 sendte til bl.a. Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og Ronya Habo. Det fremgår heraf bl.a.:

> "Hermed til orientering den seneste, opdaterede liste over par i parforhold, hvor den ene part er under 18 år.
>
> Der er 11 samlevende par med børn, som skal forelægges, før vi ændrer på deres nuværende indkvartering.
> Der er 3 samlevende par, hvor kvinden efter det oplyste er førstegangsgravid. Jeg vil mene, at vi bør kende terminsdatoen, før vi ændrer på deres nuværende indkvartering.
> Der er endvidere 3 samlevende par uden børn, hvor der heller ikke er oplysninger om graviditet, men hvor der er andre forhold, som efter min mening bør forelægges, før vi ændrer på deres nuværende indkvartering.
> Endelig er der 14 par, som alle efter i dag meget gerne skulle være skilt ad indkvarteringsmæssigt."

Mailen var vedhæftet et skema benævnt "Under 18 år i parforhold", der indeholdt oplysninger om parrenes person-ID, navn, fødselsdato, nationalitet, antallet af parrets børn, graviditet, indkvarteringssted samt et felt til bemærkninger. I skemaet var omtalt 11 samlevende par med børn. De pågældende par

332 Afhøringsekstrakten, side 421.
333 Afhøringsekstrakten, side 796.

var A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, og K. Skemaet indeholdt endvidere oplysninger om tre samlevende par, hvor kvinden var gravid. Disse par var L, M og N. I skemaet var endvidere nævnt tre samlevende par uden børn. Om disse par fremgik det i bemærkningsfeltet:

> "...
> ... [O-K] ...
> ... [O-M] ... M er syg/hospital
> ...
> ... [P-K] ... UMI-par
> ... [P-M] ... UMI-par
> ...
> ... [Q-K] ...
> ... [Q-M] ... Ledsager for lillesøster fra 2012
> ..."

Endelig indeholdt skemaet oplysninger om 14 par uden børn. Disse par var R, S, T, U, V, W, AC, X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA. Ud for disse par var der som bemærkning anført, at de var "Flyttespærret" eller planlagt til flytning den 16. eller 17. februar 2016. For så vidt angår et enkelt af parrene (V) fremgik det, at parret var udeblevet, men "Skrevet OBS i stambem. v. genopduk".

8.4.1.5. Intern mail i Røde Kors om samtale med Udlændingestyrelsen

Det fremgår af en mail af 15. februar 2016 kl. 16.09, som Anne La Cour fra Røde Kors sendte til Røde Kors' regionledere og Andreas Ladekarl, bl.a.:

> "...
> Jeg har talt med Lene Vejrum, vicedirektør i Udlændingestyrelsen, for at få nogle klare retningslinier for, hvordan vi indkvarterer par, hvor den ene part – som typisk er kvinden – er under eller over 15 år og den anden part er voksen.
>
> US er på vej med retningslinier. Indtil de foreligger, skal vi gøre følgende:
>
> Hvis kvinden er under 15 år: kvinden indkvarteres i center Gribskov og manden i modtagecenter. Hvis parret nægter adskillelse må parret

indkvarteres på hvert deres værelse på modtagecentret indtil US den følgende dag finder en løsning.

Hvis kvinden er mellem 15 og 18 år: Kvinden indkvarteres på Gribskov. Hvis parret nægter dette, indkvarteres parret på hver deres værelse på samme modtagecenter og næste dag kontaktes US for en løsning. Hvis parret har børn indkvarteres de på hver deres værelse på modtagecentret indtil US har taget stilling til, hvor de skal bo.

Hvis parret – og dermed den mindreårige kvinde - ledsages af nær voksen familie: Parret indkvarteres på hvert deres værelse indtil US har taget stilling til den samlede families indkvartering.

Ifølge ministeriets beslutning skal parrene bo på hvert deres center. Hvis der opstår problemer i forbindelse med flytningen, skal parrene konsekvensvejledes som ved andre flytninger.

Der synes ikke at være en åbning for dispensationer, men vi sender en række eksempler på meget uhensigtsmæssige konsekvenser, som US vil forelægge ministeriet. For eksempel har vi en sag med en kvinde på 15½, som er gift med en på 19. Sammen har de et et-årigt barn. Kvinden er flygtet fra et tidligere tvangsægteskab med en langt ældre ægtefælle og føler sig nu tryg sammen med den 19 årige ægtefælle. Kvinden får psykologhjælp pga. det tidligere forhold. De har et godt fællesskab om deres fælles barn. Den sag bringer vi videre, så ministeriet i hvert fald bliver bekendt med konsekvenserne af de nye regler.

Lene Vejrum oplyser endvidere, at der ikke er tale om, at man ikke anerkender ægteskaber indgået mellem en ung på mellem 15 og 18 år og en voksen. Ministeriet har alene fastslået, at man mener det er bedre for den unge kvinde at bo væk fra partneren.

Helle Kjems er på vej med retningslinier for håndtering af parrene. Ovenstående er alene en kort mail for her og nu at kunne håndtere indkvarteringssituationen."

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[334], at hendes telefonsamtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 var relativt kort. Lene Linnea Vejrum forklarede, hvordan parrene skulle indkvarteres. Hun spurgte Lene Linnea Vejrum, om ikke der var mulighed for dispensationer. Det kom helt klart frem, at der ikke var mulighed for dispensationer, og at der var en klar instruks fra ministeriet om, at det skulle være sådan, men at Udlændingestyrelsen ville kontakte ministeriet herom. Bemærkningen om, at "vi venter på retningslinjer", blev fremsat igen og igen. Udlændingestyrelsen gav klart indtryk af, at de ventede på retningslinjer fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Derfor håbede Røde Kors, at der ville komme nogle dispensationsmuligheder. Det var også derfor, at hun den 4. marts 2016 skrev til ministeriet for at anmode om retningslinjer. Da hun spurgte Udlændingestyrelsen om muligheden for dispensation, svarede de, at de afventede retningslinjer fra ministeriet. Udlændingestyrelsen opfordrede på et tidspunkt Røde Kors til selv at skrive direkte til ministeriet. Det var på et tidspunkt efter hendes samtale med Lene Linnea Vejrum. Man havde flyttet parrene uden børn meget hurtigt. Parrene var blevet flyttet allerede den 16. februar 2016. Det var alt for hurtigt. Man ville også hurtigt flytte parrene med børn, hvilket gjorde dem endnu mere foruroligede. Derfor rykkede hun Udlændingestyrelsen for en dispensationsmulighed, og Udlændingestyrelsen anbefalede hende at skrive direkte til ministeriet. Hun husker ikke med sikkerhed, om det var Lene Linnea Vejrum eller Kristina Rosado, der opfordrede hende til at spørge ministeriet direkte, men det kan godt have været Lene Linnea Vejrum. Adspurgt, om hun under sin samtale med Lene Linnea Vejrum den 15. februar 2016 nævnte nogle af de betænkeligheder i relation til forvaltningsretten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som hun og hendes medarbejdere havde, har hun forklaret, at det må hun helt sikkert have gjort, men hun husker det ikke med sikkerhed. Samtalen med Lene Linnea Vejrum var formentlig relativt formel. Hun tror ikke, at hun ville begynde at kloge sig på Menneskerettighedskonventionen over for Lene Linnea Vejrum, men i stedet lægge vægt på medmenneskelige aspekter og nævne, at der var tale om nogle mennesker, der fungerede rigtig godt, men at de var stærkt traumatiserede, og at der derfor var behov for dispensationer. Lene Linnea Vejrum gav udtryk for, at der ville komme nogle retningslinjer fra ministeriet. På daværende tidspunkt havde Røde Kors derfor en forventning om, at der kom en åbning for, at par kunne undgå at blive flyttet fra hinanden.

334 Afhøringsekstrakten, side 510-511.

Grunden til, at hun ikke udtrykkeligt rejste spørgsmål om Menneskerettighedskonventionen over for Lene Linnea Vejrum, var, at de havde respekt for, at der sad dygtige jurister i Udlændingestyrelsen og i høj grad også i ministeriet og Justitsministeriet. Selvom de kunne have en forestilling om, at ordningen var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, tog de udgangspunkt i, at det, de modtog, var lovmedholdeligt. Hun veg også tilbage fra at nævne paragraffer. Hun syntes ikke, at det tilkom hende at skrive i et notat til ministeriet, at adskillelserne var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Hun havde at gøre med jurister, som hun havde respekt for, og som "kunne deres kram", ikke mindst i ministeriet. Derfor ville Røde Kors typisk pakke "det lidt ind" i sine henvendelser, og de holdt sig tilbage fra at henvise direkte til paragrafferne. Hun talte også med Institut for Menneskerettigheder i håbet om, at de bedre kunne fremsætte juridiske argumenter. Hun kan ikke huske, om instituttet allerede var ved at undersøge sagen, da hun henvendte sig. Røde Kors var således meget opmærksom på de juridiske spor, dvs. ombudsmandsmuligheden og ministeriemuligheden, men de koncentrerede sig om de sociale spor og forsøgte at gøre noget for de mennesker, de stod over for, og som havde det rigtig dårligt.

Helle Kjems udarbejdede samme dag et notat om procedure vedr. mindreårige, som er indkvarteret sammen med ægtefælle/samlever, hvilket notat hun kl. 17.44 sendte til relevante medarbejdere i Røde Kors. Den procedure, der var beskrevet i notatet, svarede til det, der fremgik af mailen fra Anne la Cour Vågen.

8.4.1.6. Interne mails i Udlændingestyrelsen i anledning af en pressehenvendelse

Den 16. februar 2016 kl. 11.33 modtog Udlændingestyrelsen en pressehenvendelse med anmodning om status på adskillelserne. I forlængelse heraf sendte Nils Bak sålydende mail til Kristina Rosado (med cc til blandt andre Henrik Grunnet og Lene Linnea Vejrum):

> "...
> **Emne:** Presse: Barnebrude
> ...
> Jyllands-Posten, ..., ønsker en status på adskillelsen af mindreårige og deres voksne ægtefæller.

> Han [journalisten] har talt med operatørerne, som ikke har hørt fra os/UIBM om, hvordan de skal forholde sig. Han ønsker oplysninger om, hvad procedurerne er, og hvilken hjemmel der helt præcist er til at adskille ægtefæller, herunder når de evt. har fælles børn.
> ..."

Samme dag kl. 11.42 besvarede Henrik Grunnet mailen således:

> "...
> **Emne:** SV: Presse: Barnebrude
> ...
> Så vidt jeg forstår det, har vi kun følgende (pressemeddelelsen fra sidste uge)
>
> [Tekst fra pressemeddelelsen af 10. februar 2016 er indsat i mailen]
> ...
> Vi må spørge i ministeriet, hvornår retningslinjerne foreligger.
> ..."

Nils Bak besvarede mailen kl. 11.49 med kopi til blandt andre Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado således:

> "...
> I Dittes køreplan (herunder) omtaler hun under punkt 3, at vi vil ændre vores egne retningslinjer, at vi vil holde dialogmøde med operatørerne m.m. Vi er tilsyneladende i gang med noget på de indre linjer..."

Kl. 11.53 samme dag skrev Henrik Grunnet under samme mailstreng videre til Lene Linnea Vejrum:

> "...
> **Emne:** VS: Presse: Barnebrude
> ...
> Vi er enige om, at der ikke er tilgået os nogle instrukser på skrift (udover pressemeddelelsen) og at der arbejdes på det i ministeriet, ikke?
> ..."

Lene Linnea Vejrum besvarede kl. 12.10 mailen således:

> "...
> **Emne:** SV: Presse: Barnebrude
> ...
> Vi har ikke fået nogen retningslinjer endnu. På forespørgsel i dep. i går fik jeg oplyst, at de snarest vil begynde at se på dem.
>
> Pt. får vi en række konkrete spørgsmål fra operatørerne som vi vil samle og give videre til departementet.
> ..."

8.4.1.7. Udlændingestyrelsen retter henvendelse til departementet om bl.a. par med børn

Den 16. februar 2016 kl. 16.50 sendte Lene Linnea Vejrum en mail til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen med den senest opdaterede version af skemaet "Under 18 i parforhold". Det hedder i mailen:

> "...
> Vi er pt. i dialog med operatørerne omkring flytning af de par, hvor der er børn. Det rejser en række spørgsmål, som vi gerne vil drøfte med departementet.
> Lykke, er det Jesper Gori vi skal tale med?
> ..."

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[335], at hun er i tvivl om, hvorvidt det på dette tidspunkt blev uddybet, hvad styrelsen gerne ville drøfte med departementet. Det var i vinterferien. Det, de ønskede at drøfte med departementet, var, at de mente, at par med børn var problematiske. De overvejede på dette tidspunkt, om de skulle forelægge de konkrete sager eller blot problemstillingerne for departementet, men der var også en række praktiske spørgsmål, de ønskede at drøfte. Hun husker ikke, om hun i forlængelse af mailen havde en drøftelse med departementet. På et tidspunkt havde hun en drøftelse med Jesper Gori om, at de kunne rigtig meget på indkvarteringsområdet, men hun kan ikke huske hvornår. Det kan både have været på dette tidspunkt og forud

335 Afhøringsekstrakten, side 416 ff.

for den 10. februar 2016. Resultatet af forespørgslen blev, at der blev planlagt et møde til afholdelse den 22. februar 2016, hvor en række medarbejdere kom tilbage fra vinterferie. Departementet havde stor fokus på at følge med i, hvor langt de var. Styrelsen følte sig pressede i forhold til, at det skulle gå hurtigt med at få parrene adskilt. Adspurgt, hvad styrelsen skulle bruge retningslinjer til, hvis den første besked var, at de skulle eksekvere efter pressemeddelelsen, har hun forklaret, at hun i begyndelsen bad om retningslinjer for at få uddybet, hvad departementet ville have dem til. Det var en relativt kort pressemeddelelse. Styrelsens behov udviklede sig over tid, fordi der opstod en række praktiske spørgsmål. Sådanne spørgsmål, herunder hvor langt parrene skulle bo fra hinanden, om de måtte besøge hinanden, om de skulle have penge til transport i forbindelse med besøg osv., kan også have betydning i forhold til de internationale forpligtelser. Styrelsen fik ikke svar på disse spørgsmål i den tidligere fase. Adspurgt, hvilke overvejelser de gjorde sig i forbindelse med de adskillelser, der blev foretaget på et tidspunkt, hvor de ikke havde fået svar på deres spørgsmål, har hun forklaret, at deres overvejelser gik på, at de mente, at de lovligt kunne adskille i disse sager. Adspurgt, om det er korrekt forstået, at hun tidligere har forklaret, at Line Skytte Mørk Hansen den 10. februar 2016 henviste til pressemeddelelsen, og at der på det tidspunkt ikke var andet, har hun bekræftet dette. De opgav ikke at få retningslinjer. Med sin mail kl. 16.50 til Lykke Sørensen og Line Skytte Mørk Hansen prøvede hun at sætte "skub" i sagen ved at inddrage Lykke Sørensens afdeling, som styrelsen ikke havde haft drøftelser med efter den 10. februar 2016. De spørgsmål, hun henviste til i mailen, var både de praktiske spørgsmål, flytningerne rejste, og spørgsmålet om adskillelse af par, der havde børn, i det hele taget. Det var således både praktiske og mere principielle spørgsmål. Hun mener ikke, at hun havde en drøftelse med Lykke Sørensen på dette tidspunkt.[336] Hun forsøgte at række ind mod Udlændingeafdelingen. De drøftelser, hun tænkte, at styrelsen skulle have med Jesper Gori, var både drøftelser om de praktiske spørgsmål, og om der skulle være undtagelser.

Af den opdaterede liste, der var vedhæftet mailen af 16. februar 2016 kl. 16.50, fremgår:

336 Afhøringsekstrakten, side 437-438.

Samlevende par med børn							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	A-K	K	XX.06.1998	[…]	Nej	[…]	
[…]	A-M	M	XX.01.1987	[…]		[…]	
[…]	A-B1	B	XX.10.2012	[…]		[…]	
[…]	A-B2	B	XX.12.2011	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	B-K	K	XX.01.1999	[…]	Nej	[…]	
[…]	B-M	M	XX.04.1995	[…]		[…]	
[…]	B-B	B	XX.10.2015	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	C-K	K	XX.08.1998	[…]	Nej	[…]	
[…]	C-M	M	XX.07.1985	[…]		[…]	
[…]	C-B	B	XX.08.2014	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	D-K	K	XX.10.1999	[…]	Nej	[…]	Medicinsk flyttesp.
[…]	D-M	M	XX.08.1991	[…]		[…]	Sårbar familie
[…]	D-B	B	XX.01.2016	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	E-K	K	XX.08.1999	[…]	Ja	[…]	
[…]	E-M	M	XX.02.1988	[…]		[…]	
[…]	E-B	B	XX.09.2013	[…]		[…]	B forsørges af M
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	F-K	K	XX.11.1999	[…]	Nej	[…]	
[…]	F-M	M	XX.06.1989	[…]		[…]	Syg bror
[…]	F-B	B	XX.08.2015	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	G-K	K	XX.11.1998	[…]	Nej	[…]	
[…]	G-M	M	XX.11.1995	[…]		[…]	

[…]	G-B1	B	XX.11.2014	[…]		[…]	
[…]	G-B2	B	XX.01.2016	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	H-K	K	XX.06.1998	[…]	Nej	[…]	
[…]	H-M	M	XX.05.1991	[…]		[…]	
[…]	H-B	B	XX.01.2016	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	I-K	K	XX.09.2000	[…]	Nej	[…]	
[…]	I-M	M	XX.03.1996	[…]		[…]	Ledsager for lillebror
[…]	I-B	B	XX.12.2014	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	J-K	K	XX.05.1999	[…]	Nej	[…]	
[…]	J-M	M	XX.01.1995	[…]		[…]	
[…]	J-B	B	XX.07.2015	[…]		[…]	B forsørges af M
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	K-K	K	XX.01.2000	[…]	Ja	[…]	
[…]	K-M	M	XX.03.1983	[…]		[…]	
[…]	K-B	B	XX.10.2015	[…]		[…]	
Samlevende par hvor kvinden er førstegangsgravid							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	L-K	K	XX.01.1999	[…]	Ja	[…]	
[…]	L-M	M	XX.12.1989	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	M-K	K	XX.11.1998	[…]	Ja	[…]	
[…]	M-M	M	XX.10.1988	[…]		[…]	
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	N-K	K	XX.05.1999	[…]	Ja	[…]	UMI-par
[…]	N-M	M	XX.12.1998	[…]		[…]	UMI-par
Samlevende par uden børn/graviditet							

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Gravid (ja/nej)	Indkvarteret	Bemærkninger
[…]	O-K	K	XX.10.1998	[…]	Nej	[…]	
[…]	O-M	M	XX.01.1987	[…]		[…]	M er syg/ hospital
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	P-K	K	XX.02.2000	[…]	Nej	[…]	UMI-par
[…]	P-M	M	XX.04.1998	[…]		[…]	UMI-par
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	Q-K	K	XX.01.1999	[…]	Nej	[…]	
[…]	Q-M	M	XX.03.1992	[…]		[…]	Ledsager for lillesøster fra 2012
Adskilte par							
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	R-K	K	XX.02.2001	[…]	Nej	[…]	Flyttespærret
[…]	R-M	M	XX.03.1987	[…]		[…]	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	S-K	K	XX.04.2001	[…]	Ja	[…]	Flyttespærret
[…]	S-M	M	XX.08.1991	[…]		[…]	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	T-K	K	XX.08.2000	[…]	Nej	[…]	Flytter til Anneberg 16.02.2016
[…]	T-M	M	XX.01.1996	[…]		[…]	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	U-K	K	XX.03.2000	[…]	Ja	[…]	Flyttespærret
[…]	U-M	M	XX.07.1995	[…]		[…]	Flyttespærret
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	V-K	K	XX.01.2000	[…]	Nej	[…]	Skrevet OBS i stambem. V. genopduk

[…]	V-M	M	XX.01.1966	[…]		[…]	Skrevet OBS i stambem. V. genopduk
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Gravid (ja/nej)**	**Indkvarteret**	**Bemærkninger**
[…]	W-K	K	XX.04.1998	[…]	Nej	[…]	Gribskov -> på vej til privat indkvartering
[…]	W-M	M	XX.12.1991	[…]		[…]	Flyttespærret

I forhold til den liste, som Margit Sander Rasmussen tidligere samme dag havde sendt internt i styrelsen, var der anført færre par under kategorien "adskilte par". Parrene AC, X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA var således ikke nævnt i den opdaterede version af skemaet. Det skyldes formentlig, for så vidt angår i hvert fald parrene X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA, at disse par blev adskilt den 16. og 17. februar 2016, og at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt derfor ikke har kunnet udtale sig med sikkerhed om, hvorvidt parrene faktisk var adskilt.

8.4.1.8. Drøftelser mellem Udlændingestyrelsen og operatørerne om adskillelse af par med børn

Drøftelserne mellem Udlændingestyrelsen og operatørerne fortsatte. Af en intern mail i Røde Kors, som Helle Kjems den 17. februar 2016 kl. 11.00 sendte til en række medarbejdere, herunder regions- og funktionsledere, socialkoordinatorer samt Helle Jørgensen og Anne la Cour Vågen, fremgår følgende:

> "Jeg har bedt socialkoordinatorerne om at tale med de mindreårige i ægteskaber, som har børn. En samtale der handler om at forberede dem på et forventet påbud om adskillelse. Vi ved, at Udlændingestyrelsen arbejder på, at barnet/børnene ved forældrenes adskillelse så vidt muligt skal forblive i nuværende omgivelser, særligt hvis der er øvrige voksne familierelationer til at bistå den mindreårige. Vi ved også, at Udlændingestyrelsen vil bestræbe sig på, at ægtefællen kommer til at bo så tæt på barnet/børnene som muligt, for at kunne opretholde kontakt med sine børn og partner. Vi afventer at der kommer flere retningslinjer fra Udlændingestyrelsen. Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse. Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt

andet kontakte ombudsmanden. Ønsket er at kunne påvirke, så der adskilles ud fra individuelle vurderinger af familiernes samlede situation.
Susan og jeg er også i gang med at undersøge, om der er enkelte par, som ønsker at blive hørt i pressen. Indtil videre har vi udvalgt enkelte par, som vi vurderer er ressourcestærke nok. Susan vil tale med parrene og forberede dem på evt. pressehåndtering.
Maja og jeg har brug for samtykke fra familier, der ønsker, at vi hjælper til med at få rejst deres sag.
Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan komme voldsomme reaktioner på centrene i disse dage, hvor parrene informeres og forberedes på det forestående. Det er også vigtigt, at de er med i processen og forberedes, da alternativet ellers kan blive, at US meddeler flytning med kort varsel.
..."

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[337], at hun inden mailen af 17. februar 2016 kl. 11.00 givetvis havde talt med Helle Kjems om, hvordan budskabet skulle formidles, og hun stod helt sikkert inde for indholdet af mailen. På det tidspunkt havde de et udkast klar til ombudsmanden. De endte imidlertid med ikke at sende henvendelsen til ombudsmanden, men valgte at gå til ministeriet i stedet. Der var et par, som selv rejste en sag over for ombudsmanden, og senere tog ombudsmanden sagen op af egen drift. De kunne godt have taget deres brev til ombudsmanden frem igen på et senere tidspunkt, hvis de fik et svar fra ministeriet, men det fik de ikke. Hun mener, at oplysningen om, at "Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet" i Helle Kjems' mail, stammede fra en samtale, som Helle Kjems havde haft med Kristina Rosado. Det var Røde Kors, der foretog den fysiske flytning af parrene. Det gjorde de i håb om, at flytningen kunne foregå mere lempeligt. Hvis Røde Kors havde sagt, at de ikke ville foretage flytningerne, ville parrene i stedet få et flyttepåbud, hvorefter det havde været politiet, der skulle flytte parrene. Når Røde Kors deltog i de fysiske flytninger, var det for at afhjælpe situationen. I det øjeblik, de fik at vide, at der ikke var undtagelser, tog de hånd om deres opgave med at prøve at finde ud af, hvad der skulle ske. Parrene var allerede adskilt den 16. februar 2016. Fædrene blev kørt op fra Avnstrup til "parmøde" i Anneberg og til endnu en tumultarisk situation med "gråd og tænders gnidsel",

337 Afhøringsekstrakten, side 512 ff.

da de tog afsted igen. Nogle af deres psykologer lavede screeninger af pigerne, der havde det elendigt. Det var meget svært for pigerne at forstå og for Røde Kors at håndtere, at parret sammen havde været på flugt, og at pigen ikke måtte være i nærheden af den person, som hun følte sig allermest tryg ved. Det var utrolig svært at forklare. Røde Kors frygtede yderligere traumer, men gjorde, hvad de kunne, for at afhjælpe situationen på Center Anneberg, der var et børnecenter, og Center Avnstrup, hvor mændene boede. Anneberg var et børnecenter for uledsagede mindreårige, og det fungerede ikke godt, at der nu også boede gravide kvinder. Røde Kors anfægtede ordningen på forskellig vis, først ved at rette henvendelse til Udlændingestyrelsen og senere til ministeriet.[338] Hun var ikke på det tidspunkt bekendt med, at Udlændingestyrelsen bragte fem sager op over for ministeriet.

Helle Kjems har herom forklaret[339], at hun havde de oplysninger, hun kom ind på i sin mail af 17. februar 2016, fra Udlændingestyrelsen via sin dialog med Kristina Rosado, herunder oplysningen om, at Udlændingestyrelsen ville prøve at rejse enkeltsager. Adspurgt, om hun vidste, hvilken type enkeltsager Udlændingestyrelsen ville rejse over for ministeriet, har hun forklaret, at hun på det tidspunkt havde sendt flere enkeltsager ind til styrelsen for at gøre dem opmærksom på sagerne. Hun kan se af sine noter, at hun den 17. februar 2016 sendte en liste med sagerne til Udlændingestyrelsen, og inden da havde hun formidlet oplysningerne om enkeltsagerne mundtligt til Kristina Rosado.

8.4.1.9. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet anmoder om status og om materiale til samråd Z

Anne Nygaard Just sendte den 17. februar 2016 kl. 18.08 en mail til adressen "Dirstab" i Udlændingestyrelsen med cc til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado, Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz. Det hedder i mailen bl.a.:

> "Kære Dirstab,
>
> Vi har modtaget vedhæftede samrådsspørgsmål Z. Vi har indtil videre fået frist til at lægge en sag op til ministeren tirsdag d. 23. februar, da samrådet forventes at skulle afholdes tirsdag d. 1. marts. Samrådet er

338 Afhøringsekstrakten, side 519.
339 Afhøringsekstrakten, side 526.

dog endnu ikke berammet. Til brug for samrådet har vi brug for en række materiale:

– Først og fremmest har vi brug for en opdateret liste over de mindreårige, der pt. er indkvarteret, og som har en ægtefælle eller samlever. Vi vil desuden gerne have af vide, om det i alle tilfælde er en kvinde, der er den mindreårige, hvor mange børn de har eller om de er gravide, indrejsedato, nationalitet samt om de har ID, der verificerer deres alder eller om der i visse tilfælde er foretaget en aldersbestemmelse eller hvordan man i øvrigt har vurderet de mindreåriges alder i de tilfælde, hvor de ikke har ID med.

– Vi vil endvidere gerne bede om en status på, om alle parrene er adskilt eller hvornår de forventes at være det.

– Herudover vil vi gerne bede om et notat, der beskriver, hvor langt tid, Udlændingestyrelsen har været opmærksomme på problematikken, hvad I har vist og hvornår I er blevet opmærksom på det. Vi vil endvidere gerne vide, om det er en problematik, som indkvarteringsoperatørerne har været opmærksom på.

I bedes indtil videre regne med, at fristen for bidrag er ved udgangen af mandag d. 22. februar. Jeg skal nok holde jer orienteret, hvis deadline ændrer sig, når samrådet bliver berammet, da jeg er klar over, at det er en meget kort frist."

Line Skytte Mørk Hansen har om denne mail forklaret[340] bl.a., at hun ikke forventede, at alle parrene var adskilt en uge efter udsendelsen af pressemeddelelsen. Anne Nygaard Justs formulering skal ikke forstås meget specifikt. Ingen regnede med, at alle var adskilt på dette tidspunkt. Hun er ret sikker på, at Anne Nygaard Just var fuldstændig klar over, at der skulle være undtagelser. Anne Nygaard Just havde en særdeles tæt dialog med Jesper Gori. Hun instruerede ikke Anne Nygaard Just i, hvordan hun skulle formulere mails til Udlændingestyrelsen, men i deres optik var det aldrig anderledes, end at der ville være undtagelser. Det var hele udgangspunktet i sagen. Hun syntes

340 Afhøringsekstrakten, side 204.

ikke, at man behøvede at skrive, at der alene var tale om en hovedregel, idet Udlændingestyrelsen var klar over, at der skulle være undtagelser. Det ville være fuldstændig uforståeligt for hende, hvis Udlændingestyrelsen ikke vidste, at der skulle være undtagelser.

Anne Nygaard Just har om denne mail forklaret[341], at hun i forbindelse med udfærdigelsen af mailen i hvert fald havde talt med Jesper Gori og Anette Görtz og måske også Line Skytte Mørk Hansen, og at de drøftede, hvilke oplysninger de skulle efterspørge. Hun kan ikke huske, hvem der ville spørge, om alle parrene allerede var adskilt.

8.4.1.10. Udlændingestyrelsen udarbejder udkast til spørgsmål til departementet

Den 17. februar 2016 kl. 15.38 sendte Kristina Rosado følgende mail til Lene Linnea Vejrum og Margit Sander Rasmussen:

> "Kære Lene og Margit
>
> Nedenfor mit udkast til en første mail til departementet med de punkter, som vi drøftede med RK i går. Hvis I kan komme på mere, vi skal høre dem om, må I jo endelig sige til. Jeg forestiller mig umiddelbart, at vi i første omgang alene beder dem om at forholde sig til det generelle, hvorefter vi forelægger de konkrete sager i en separat mail. Lene, fik du svar på, hvem vi skal stile mailen til?
> ...
> Af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 fremgår det, at asylansøgere under 18 år fremover ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, samt at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Det fremgår endvidere af pressemeddelelsen, at ministeren har bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at Udlændingestyrelsen skal ændre den hidtidige praksis på området.

341 Afhøringsekstrakten, side 350.

Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- Skal forældrene have mulighed for at vælge samværsløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centeret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.

Vi skal henlede ministeriets opmærksomhed på, at vi på nuværende tidspunkt ikke har et setup i asylcentersystemet, som kan håndtere indkvartering af enlige mindreårige med børn. Børnecentrene indkvarterer ikke uledsagede mindreårige med egne børn, og kvindecenteret indkvarterer ikke uledsagede mindreårige. De relativt få tilfælde af enlige mindreårige med børn, som er kendt i indkvarteringssystemet, og hvor der ikke er et familiemæssigt netværk omkring den mindreårige forælder, anbringes typisk på familieinstitution som en social foranstaltning.

> Vi skal endvidere understrege, at adskillelse af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, i sig selv kan give anledning til bekymring for evt. fælles børns trivsel. Det må derfor forventes, at adskillelsen af parrene vil resultere i et øget antal kommunale underretninger, navnlig i sager hvor familien er sårbar som følge af fysisk sygdom eller psykosocial belastning, og dermed et øget behov for iværksættelse af sociale foranstaltninger.
>
> Endelig ønskes ministeriets stillingtagen til, om operatøren er forpligtet til at foretage politianmeldelse i sager, hvor det f.eks. i forbindelse med den første indlogering på modtagecenter konstateres, at en mindreårig under 15 år er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, uagtet at parret i indkvarteringsmæssig sammenhæng adskilles. Praksis har hidtil været, at operatøren efter behov underretter de sociale myndigheder."

Som svar på Kristina Rosados mail af 17. februar 2016 om emner til drøftelse med departementet sendte Ditte Kruse Dankert samme dag kl. 20.03 sålydende mail til Kristina Rosado (med cc til bl.a. Lene Linnea Vejrum):

> "**Emne:** Re: Sprøgsmål til afklaring i forbindelse med flytning af mindreårige med myndige samlevere
> ...
> Med (stor) frygt for at være (virkelig) irriterende, når jeg blander mig fra distancen: jeg fik bare den tanke, da jeg læste mailen nedenfor (hvor jeg bestemt ikke synes, at der er noget, der ikke er berettiget), at departementet går helt i baglås, hvis vi sender den i den form. Flere af de ting, vi spørger til, går virkelig meget praktisk i detaljen, fx spm om 7/7 ordning, godtgørelse til transport, vægten af bedsteforældre, eneværelse osv osv. Vi kommer med åbne spørgsmål og kan virke nærmest indignerede/teoritiserende ... Det er særligt de spørgsmål, der er sat op på pinde, jeg tænker på.
>
> De vil nok nok studse selv over det berettigede spørgsmål om, hvem man skal indkvarteres med, når børnene under 4 år (som jeg husker det).

> Jeg tænker også, hvilket er langt vigtigere, end hvad de vil synes om os, at det måske kan være usmart at spørge om nogle af tingene, frem for selv at lægge op til en linje og få den godkendt? Jeg tror bare, at vi kan få noget mere ud af det, hvis vi kommer med nogle svar frem for kun spørgsmål. Men det er svært helt at følge udviklingen i denne sag herfra (fx kender jeg ikke til indhold af det omtalte møde i går) så mine bemærkninger e helt umiddelbare. Og jeg er jo enig i, at det er rimelige spørgsmål, som de bør forholde sig til. Tror bare måske ikke at vi får et resultat."

Lene Linnea Vejrum besvarede mailen samme dag kl. 23.57 således:

> "...
> Lad os lige drøfte i morgen, hvordan vi skal høre dep. Jeg har en aftale med Lykke om, at vi lige taler sammen telefonisk om nogen af de udfordringer vi har – navnlig for at de kan målrette deres retningslinjer til os, som vi jo endnu ikke har set (læs, som de endnu ikke er begyndt at skrive)."

8.4.1.11. Mail fra Røde Kors til socialkoordinatorerne

Det fremgår af en mail af 18. februar 2016 kl. 14.41, som Helle Kjems sendte til socialkoordinatorerne, bl.a.:

> "1000 tak for en virkelig professionel håndtering omkring regeringens beslutning om adskillelse af de mindreårige i ægteskaber. Med jeres hjælp er det lykkedes at konfliktnedtrappe så meget, som det er muligt i så vanskelig en arbejdsopgave som I aktuelt har stået i og for nogle af jer stadig står i.
>
> De mindreårige uden børn er nu adskilt på hver deres centre. De støttes op af personale på centrene og en gruppeforanstaltning i Annebergparken. Yderligere er mændene inviteret til informationsmøde på Annebergparken i morgen omkring muligheder for besøg etc.
>
> De mindreårige i ægteskaber med børn bliver i disse dage forberedt på regeringens beslutning om adskillelse.

> Røde Kors taler for, at der er behov for individuelle og inddragende vurderinger i en afgørelse, der er så indgribende for mindreårige m/uden børn og deres ægtefæller.
> Sager beskrives til Udlændingestyrelsen for herigennem at blive rejst i departementet.
> Røde Kors skriver til ombudsmanden.
> Nogle af de mindreårige giver deres stemme via medierne, hvilket pressemedarbejderen hjælper dem med at håndtere.
> Og parrene har mulighed for skriftligt at klage til Udlændingestyrelsens forsørgelseskontor ..."

Helle Kjems har – foreholdt denne mail og oplyst om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var begyndt at udsende skemaer med henblik på indhentning af oplysninger om parrene med børn – forklaret[342], at samtalerne og udfyldelsen af skemaerne blev koordineret gennem hende, men det var socialkoordinatorerne, der havde samtalerne. Spørgsmålet om, hvor barnet skulle bo, ventede de med at stille til parrene, indtil de konkret vidste, om parrene skulle skilles ad. Det gjorde de ud fra en forhåbning om, at nogle ikke skulle skilles ad. Hvis det viste sig, at et par ikke skulle skilles ad, skulle de således ikke forholde sig til spørgsmålet om placeringen af børnene. Det var et traumatiserende spørgsmål, som de ville undgå at stille, hvis de kunne det. Hun kan se, at nogle af skemaerne blev udfyldt i forbindelse med samtaler med parrene, mens andre skemaer blev udfyldt uden samtaler, fordi Røde Kors havde oplysningerne fra en tidligere samtale.

8.4.1.12. Udlændingestyrelsen sender oplysninger om status til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

I forbindelse med det koncerndirektionsmøde, der var planlagt til den 24. februar 2016, blev den senest opdaterede udgave af skemaet "Under 18 år i parforhold" den 23. februar 2016 kl. 16.22 sendt til departementet. I modsætning til tidligere var der under hvert par tilføjet kolonner med følgende overskrifter:

> "Er K gravid? Hvis ja, termin?
> Har K fremvist ID, der verificerer alder?

342 Afhøringsekstrakten, side 527.

Er der sket aldersundersøgelse?
Er alderen på anden måde vurderet i de tilfælde, hvor der ikke foreligger ID, der verificerer alder?
Øvrige bemærkninger"

Dette skema blev anvendt i forbindelse med den videre sagsbehandling vedrørende parrene og findes tillige i en opdateret version, der blev fremsendt til departementet den 4. marts 2016 kl. 9.14 som bidrag til samråd Z. I denne udgave af skemaet var der tilføjet kolonnerne:

"Planlagt flytning dato,
Planlagt flytning til center og
Familie på centeret?

8.4.1.13. Forklaringer om Udlændingestyrelsens sagsbehandling i denne periode

Henrik Grunnet har om sagsbehandlingen forklaret[343] bl.a., at de ikke afventede retningslinjer, men gik i gang med at adskille parrene, idet de vurderede, at dette var nødvendigt med den bindende regulering, der forelå. De efterlevede den ulovlige instruks med det sigte at tilstræbe, at den ulovlige tilstand kunne blive bragt til ophør. Udlændingestyrelsen havde dog fokus på nogle sager, som styrelsen mente i særlig grad aktualiserede en prøvelse efter de regler, der ikke var iagttaget i pressemeddelelsen. Der var særligt fokus på de sager, hvor der var fælles børn. De asylpar, hvor der ikke var børn, gik man i gang med at adskille uden yderligere undersøgelser, men han forventede, at man ikke adskilte par, hvor der var børn, idet de vurderede, at disse sager skulle undersøges ud fra Danmarks internationale forpligtelser. Hans fokus var først og fremmest på at få lovliggjort tilstanden, og han havde en dialog herom med Lene Vejrum. Han opfattede det også som helt åbenbart, at departementet måtte komme med noget nærmere, idet han vidste, at der var sket en afstemning med Justitsministeriet, og han gik ud fra, at der blev aftalt et nærmere snit for anvendelsen af reglerne i sagsbehandlingen. Man havde reguleret området undtagelsesfrit, selvom man vidste, at det ikke holdt. Han havde brug for nærmere retningslinjer for, at de rigtige afgørelser kunne træffes. Han holdt sig i den forbindelse til Lene Vejrums indstilling om, at der ikke skulle ske

343 Afhøringsekstrakten, side 32 ff.

adskillelse af de par, der havde børn. Han går ud fra, at de par, der er opregnet i mailen, ikke havde børn. Han var ikke inde over de konkrete sager. De havde ikke noget grundlag for at foretage konkrete vurderinger i disse sager, idet dette ville være at bryde ordren i pressemeddelelsen. Han tog ikke del i den konkrete sagsbehandling, men den faste forholdsregel i Udlændingestyrelsen var, at man ikke bare kunne adskille dem, der havde børn. Beslutningen om ikke at adskille de par, der havde børn, var i strid med instruksen, men der var en klar forståelse herom mellem ham og Lene Vejrum. De kunne dog ikke melde dette ud til operatørerne, idet deres forholdsregler om ikke at adskille par med børn var i strid med instruksen. Der har ikke været drøftet andre kriterier mellem ham og Lene Vejrum end, at parrene skulle have fælles børn. Det gav ikke mening med partshøring, før de fik noget supplerende materiale om, hvilke kriterier der skulle indgå. De havde ikke noget relevant at partshøre over og havde ikke noget mandat til at videregive noget herom til operatørerne. Opfattelsen i Udlændingestyrelsen var, at man ikke over for operatørerne skulle skilte med, at der var en mulighed for ikke at skille alle par ad, idet styrelsen opererede i henhold til en undtagelsesfri instruks. Han fik ikke på noget tidspunkt besked fra ministeriet om, at adskillelsen af par ikke skulle være undtagelsesfri. Han rettede ikke henvendelse til andre ministerier eller sin faglige organisation i anledning af situationen.

Lykke Sørensen har om sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen forklaret[344] bl.a., at de i departementet ikke den 10. februar 2016 havde gjort sig overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indhentes. Det var ikke dem, der skulle behandle sagerne. Der gik pænt lang tid, før de var fuldstændig klar over, hvad rammen var i forhold til de internationale forpligtelser. De var derfor ikke på dette tidspunkt involveret i overvejelser om, hvilke oplysninger der skulle indgå i vurderingen. Der skulle indgå en række momenter, og et af dem var aldersforskellen. Hun tror ikke, at de på dette tidspunkt havde et fuldstændigt overblik over, hvad det var for nogle forskellige elementer, der skulle indgå i en endelig afvejning af, om et par kunne adskilles eller ej. Som bekendt kom der først et notat i december 2016. Hun vidste, at Udlændingestyrelsen relativt hurtigt behandlede sagerne, som de skulle. Udlændingestyrelsen havde ikke skilt dem alle sammen ad, men var i gang med at behandle og overveje, om der skulle gives flyttepåbud eller ikke. Hun vidste godt, at

344 Afhøringsekstrakten, side 59 ff.

Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var i gang med at adskille, men de var også i gang med at foretage en konkret vurdering af de enkelte sager. Så vidt hun var orienteret, lavede styrelsen en opdeling af nogle forskellige sager. Hun fik orienteringen herom gennem de løbende mundtlige drøftelser, der var. Drøftelserne gik blandt andet ud på, at styrelsen var i gang med at adskille, og at de behandlede sagerne konkret. Hun vidste ikke i detaljer, hvilke oplysninger der blev indhentet og indgik i sagerne. Det blev hun ikke orienteret om, ud over at man, da man oprindeligt lavede høringen i slutningen af januar, indhentede en række oplysninger. En af de ting, der i hvert fald indgik, og som de begyndte at få et overblik over, var noget med aldersfordelingen. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at der ikke blev foretaget en konkret vurdering i de første sager, hvor der ikke var børn, men at man på de indre linjer forsøgte at holde igen, har hun forklaret, at det spørgsmål må rettes til sagsbehandlerne. Det var ikke hendes indtryk, at Henrik Grunnet var meget inde over denne sag eller konkrete sager i øvrigt. Det var i høj grad kontoret, der håndterede indkvarteringsspørgsmål. Styrelsen foretog en individuel vurdering af sagerne. Om de ramte vurderingen helt, som de skulle, er en anden sag. Rammerne var på dette tidspunkt ikke fuldstændig klarlagt. Det første, man overvejede, og det, der i hvert fald indgik i starten, var, om der var en mindreårig, og om der var børn. Hun ved ikke, om der indgik andet. På et tidspunkt var der en meget stor interesse fra ministeren i forhold til at se på de konkrete sager, hvor Udlændingestyrelsen havde valgt ikke at skille parrene ad. Adspurgt har hun forklaret, at hun ikke tror, at der før meget, meget senere blev kommunikeret andre elementer til Udlændingestyrelsen end alder og børn. Der var en mail den 18. marts 2016, hvor de angav, at der var en række spørgsmål, der skulle afklares, inden man skilte parrene ad. Kommunikationen til Udlændingestyrelsen i denne periode var ikke stringent. Hun var den 16. februar 2016 bekendt med, at der var sket adskillelse af flere par. Det gav hende ikke anledning til overvejelser. Hun gik ud fra, at styrelsen havde foretaget den vurdering, de skulle. Hun ved dog ikke præcis, hvilke vurderinger de havde foretaget. Hun var ikke inde i den konkrete del af det. Hun vidste, at der var par, der blev skilt ad, og hun gik ud fra, at der blev foretaget de vurderinger, der skulle. Der var ikke sat nogen tydelig ramme over for styrelsen på det tidspunkt. Første gang de sendte noget på skrift til styrelsen om denne ramme, var ved mail 18. marts 2016, hvor de oplyste nogle kriterier. Reelt kom der først langt, langt senere et notat, der beskrev rammen og de kriterier, der skulle indgå. Det var i december 2016. Indtil dette tidspunkt var det ministeriets opfattelse, at den instruks, der var givet

til styrelsen, var pressemeddelelsen plus en tilkendegivelse om, at man selvfølgelig skal overholde loven. Foreholdt, at det synes at fremgå af korrespondancen, at Udlændingestyrelsen havde opfattet det sådan, at de skulle efterleve pressemeddelelsen som en undtagelsesfri instruks, hvilket Henrik Grunnet ligeledes har forklaret, har hun forklaret, at hun har svært ved at forstå, at Grunnet kan sige dette, idet han havde været til stede på koncerndirektionsmødet og overhørt drøftelserne. På et tidspunkt gik det op for hende, at meldingen på koncerndirektionsmødet ikke var gået videre fra ham til dem, der sad og behandlede sagerne. Hun husker ikke, hvornår det præcis var, men det var det, der var med til, at der blev sendt en mail den 18. marts 2016. Der var ikke en stringent kommunikation til styrelsen i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016. Hun blev opmærksom på, at den underliggende kommunikation ikke var gået videre til Udlændingestyrelsens medarbejdere, men samtidig fik hun oplysninger, der tydede på, at styrelsen rent faktisk behandlede sagerne. Man kan diskutere, om der blev foretaget en konkret behandling i alle sagerne, eller om alle oplysningerne indgik, som de skulle, men hun noterede sig, at der rent faktisk var par, der ikke blev skilt ad. Sagen lå mellem to afdelinger i ministeriet, og hun befattede sig med det retlige og den ramme, de skulle udfylde. Rammen havde de rigtignok ikke fået beskrevet på dette tidspunkt, og Udlændingestyrelsen fik ikke den hjælp, de skulle have, for at håndtere sagerne. Hun tror, at Udlændingestyrelsen havde den opfattelse, at de skulle arbejde ud fra pressemeddelelsen, men at de samtidig var så kloge, at de tænkte, at det ikke kunne være rigtigt. Det gjorde styrelsen formentlig også, fordi de fik nogle mundtlige instrukser fra departementet. Der var f.eks. opringninger om, hvor langt styrelsen var. Hun har ikke hørt om andre mundtlige instrukser den 10. februar 2016, end den hun gav til Udlændingestyrelsens direktør på koncerndirektionsmødet. Hun tror ikke, at hun og Lene Linnea Vejrum talte om, hvorvidt Udlændingestyrelsen opfattede instruksen som undtagelsesfri. De havde en diskussion om rammerne og generelle forhold i forbindelse med sagerne. Diskussionen tog udgangspunkt i, at de nu havde et overblik over sagerne, herunder de sager der gav anledning til spørgsmål i relation til, om de kunne adskilles. De drøftede, hvor grænsen lå. Styrelsen rejste netop nogle spørgsmål om, at der var bestemte par, der ikke kunne skilles ad. Hvilke parametre, de lagde ind, husker hun ikke, men det var noget i retning af traumatiserede børn og andet i den forbindelse. De drøftede ikke konkrete sager, men nogle generelle spørgsmål. Foreholdt, at der den 16. februar 2016 var sket adskillelse i flere sager, uanset at de ikke på dette tidspunkt havde gjort sig klart, hvilke elementer der skulle anvendes

i forbindelse med vurderingen, og adspurgt, om det ikke gav hende anledning til overvejelser, har hun forklaret, at der ikke var tvivl om, at der var et voldsomt ønske fra ministeren om, at det skulle gå hurtigt. Man kan altid spørge efterfølgende, om det gik for hurtigt, og om man havde inddraget alle de elementer i sagsbehandlingen, som skulle inddrages. Hun tror ikke, at hun gjorde sig sådanne overvejelser på daværende tidspunkt. Det er vigtigt at sige, at ordningen også endte med at blive, at udgangspunktet er, at man skal indkvarteres adskilt. Der kan være situationer, hvor man allerede ved den første indkvartering skal gøre sig en overvejelse om, hvorvidt der kan ske adskillelse. Ellers er det først efterfølgende, at der sker sagsbehandling. Det var ikke sådan, at parrene ikke kunne blive adskilt. Det kunne de godt. Hun tror, at det allerede var den 16. februar, at de drøftede, at der var par, der ikke kunne adskilles, men det kan også have været på et senere møde. Hun ved ikke, hvad det ellers skulle være for spørgsmål, man ville drøfte med departementet. Foreholdt, at der f.eks. også blev rejst spørgsmål fra styrelsen om praktiske forhold vedrørende den efterfølgende indkvartering af f.eks. parrenes børn, har hun forklaret, at de også drøftede spørgsmål om, hvorvidt parrene kunne adskilles. Der var jo også par, der ikke blev skilt ad. Hun havde ikke en drøftelse med nogen om, at der skulle sendes noget andet til Udlændingestyrelsen. Det havde hun ikke anledning til. Når det er sagt, havde de løbende drøftelser om det med styrelsen. Adspurgt, hvorfor Udlændingestyrelsen efterspurgte vejledninger, når der forelå et godkendt ministernotat af 2. februar 2016, har hun forklaret, at hun ikke kan svare på, hvorfor notatet ikke blev sendt til Udlændingestyrelsen.[345] Hun tror ikke, at hun på dette tidspunkt var klar over, at notatet var blevet godkendt. Hun fik ikke en melding, når noget var blevet godkendt højere oppe. Adspurgt om, hvorfor hun ikke gav Udlændingestyrelsen dette notat som eksempelvis et foreløbigt notat, har hun forklaret, at hun tror, at styrelsen havde brug for mere end to linjer om, at internationale forpligtelser skulle respekteres. Udlændingestyrelsen havde brug for en bredere og mere detaljeret vejledning. Hun har heller ikke nogen særlig erindring om, at notatet spillede en rolle. Som hun husker det, var notatet udarbejdet i Udlændingestyrelsen, hvorefter ministeriet havde bearbejdet det, og notatet var herefter kørt frem og tilbage med bemærkninger. Notatet lå hende ikke på sinde under mødet, men det kan godt have været oppe under mødet. Hun husker det dog ikke.

345 Afhøringsekstrakten, side 157-158.

Uffe Toudal Pedersen har om sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen forklaret[346] bl.a., at han ikke selv fulgte konkret op på adskillelsesprocessen. Han hørte dog løbende om det gennem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var som led i den almindelige kommunikation i ministeriet. Han har givetvis fået at vide, at det ikke var så enkelt, og at der var operatører, der mente, at det var svært. Der blev udarbejdet nogle skemaer, men det var ikke nogen, han så. På et tidspunkt fik de en redegørelse om, hvor mange der var skilt ad, men han havde ikke nogen viden om adskillelsesprocessen, herunder hvilke oplysninger der blev indhentet, og hvem der blev adskilt. Det var en del af "driften", dvs. gennemførelsen af beslutningen, og det fulgte han ikke tæt. Han fulgte det på den måde, at han løbende fik meddelelser om, at der var drøftelser med operatørerne og kommunerne. Han blev også orienteret i forbindelse med de henvendelser, de modtog fra Røde Kors. Der var en lang, løbende dialog med operatørerne om besværlige sager. "Maskineriet" gik i gang med at gennemføre beslutningen, og han fik tilbagemeldinger på, at det var gået i gang. Adskillelserne skete ikke med dags varsel. Lene Linnea Vejrum sagde med det samme, at der ville gå mindst seks dage, inden de kunne begynde at adskille. Der skulle indhentes oplysninger fra operatørerne mv. Det tog tid. Han så ikke sagsbehandlingen i de enkelte sager, ligesom han ikke gjorde sig overvejelser om, hvilke faktuelle oplysninger der skulle være til stede for, at styrelsen kunne vurdere, om et par skulle adskilles eller ej. De havde ikke på dette tidspunkt gjort sig overvejelser om partshøring. Han så det som styrelsens prærogativ at vurdere, om de enkelte par kunne adskilles eller ikke. Som led i den almindelige måde at gennemføre tingene på skulle der udarbejdes nogle retningslinjer til brug for Udlændingestyrelsens forvaltning. Det gik også i gang, dels på grundlag af de erfaringer, styrelsen fik i forbindelse med adskillelserne, dels på grundlag af de spørgsmål der kom fra operatørerne. Det var det, Jesper Gori samlede op på ved mailen af 18. marts 2016. Foreholdt mail af 12. februar 2016 kl. 16.48 fra Margit Sander Rasmussen til Helle Jørgensen om planlagte flytninger har han forklaret, at det var hans forventning, at styrelsen gik i gang med at implementere den omlægning, der lå i notatet fra den 9. februar 2016. Han tror, at styrelsen var meget opmærksom på at gøre det, der forventedes. Styrelsen var i den indledende fase blevet kritiseret for ikke at gøre nok. Han var ikke inde over den konkrete sagsbehandling og har ikke gjort sig tanker om, hvad den skulle indeholde.

346 Afhøringsekstrakten, side 87-88.

Jesper Gori har om sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen forklaret[347] bl.a., at han ikke ved, om det var aftalt, at Udlændingestyrelsen skulle give en systematisk tilbagemelding om adskillelsen af parrene. Han gjorde sig ikke overvejelser om, hvilke oplysninger det var nødvendige for Udlændingestyrelsen at indhente i forbindelse med sagsbehandlingen. Det blev ikke drøftet på de møder, som han deltog i. Han kan ikke generelt svare på, hvilke oplysninger der skal indhentes i behandlingen af de konkrete sager. Han vidste det ikke på det tidspunkt, hvor notatet af 2. februar 2016 blev udarbejdet. For ham mindede sagen om udarbejdelse af lovgivning, hvor det heller ikke fastlægges udtømmende, hvilke oplysninger der skal indhentes i forbindelse med den konkrete sagsbehandling. Udlændinge- og Integrationsministeriets lovgivning er ikke kendetegnet ved, at der skrives "side op og side ned". Tilgangen var, at der skulle være et spillerum, således at Udlændingestyrelsen kunne træffe rimelige afgørelser i de konkrete sager. Departementet skulle ikke udarbejde en sagsbehandlervejledning til Udlændingestyrelsen. Departementet forsøgte i forbindelse med udarbejdelsen af notatet at foretage en meget overordnet beskrivelse, men ville samtidig signalere over for ministeren, at der kunne være konkrete sager, hvor der skulle ske undtagelse. I lovgivningen om den 3-årige udskydelse i familiesammenføringssager holder departementet heller ikke Udlændingestyrelsen meget "i hånden" og lader det være meget åbent, hvilken vurdering styrelsen konkret skal foretage. Departementet havde vurderet, at notatet af 2. februar 2016 ikke var udtryk for en ordning, der gik til grænsen i forhold til EMRK artikel 8, og derfor var der ikke behov for udtømmende at beskrive EMRK artikel 8 i notatet. I de sager, som var blevet forelagt for departementet, lå oplysninger fra sundhedspersonalet, ligesom der i nogle af sagerne lå udtalelser fra psykologer og psykiatere. Der var mange oplysninger i det materiale, som departementet fik forelagt. De undersøgte ikke nærmere, hvilke oplysninger der var indhentet i de konkrete sager. Han vidste ikke, hvor mange par der var blevet adskilt på daværende tidspunkt. Før den 22. februar 2016, hvor han deltog i et møde med Udlændingestyrelsen, vidste han ikke, at der var blevet truffet afgørelser om adskillelse. Han ved ikke, om departementet blev orienteret om, hvilke beslutninger om adskillelse der blev truffet. Han havde ingen drøftelser med Udlændingestyrelsen op til den 22. februar 2016 om, hvordan Udlændingestyrelsen behandlede sagerne. Han var bortrejst på ferie i uge 7. Foreholdt, at der indtil genoptagelsessagerne ikke

347 Afhøringsekstrakten, side 256-257.

blev besluttet andet end adskillelse, har han forklaret bl.a., at han ikke tror, at det på daværende tidspunkt blev afklaret, om departementet skulle forholde sig mere konkret til sagerne.[348] Lykke Sørensen var på dette tidspunkt bortrejst på ferie. Da hun kom tilbage, gav hun en meget klar melding til Udlændingestyrelsen om, at styrelsen selv skulle træffe afgørelse. Departementet bad ikke om at få en orientering om, hvordan sagerne blev behandlet, og hvilket resultat sagerne fik. Departementet fulgte ikke på noget tidspunkt op på sagerne, og han så heller ikke dette som sin opgave. Han tror ikke, at Udlændingestyrelsen orienterede Koncernøkonomi om resultatet af sagerne. Han spurgte ikke til sagerne og fik ikke oplysning om sagerne. Departementet havde ikke den opfattelse, at deres tilsynsforpligtelse havde en sådan rækkevidde, at departementet skulle følge op på, hvordan der blev administreret på baggrund af den generelle praksisændring.

Ronya Habo har om sagsbehandlingen generelt forklaret[349], at de havde en stor liste over parrene, og hun tror, at der forinden havde været en del drøftelser med operatørerne om parrene. Det tror hun, fordi der var en del oplysninger om parrene på listen. Den liste, hun har set, er den liste, der har forskellige farver. Det var den liste, informationerne blev skrevet ind i. Hun mener, at styrelsen på den baggrund vurderede, hvem der kunne adskilles, men at der var nogle sager, der var så tunge, at de skulle have lidt mere information. Den liste, hun henviser til, er listen "Under 18 år i parforhold 2016-03-03". Det var den, de arbejdede ud fra. Hun er lidt usikker på, om den var klar den 10. februar 2016, eller om hun først har set den efterfølgende. Hun mener, at det var fem sager, hvor hun efterfølgende udarbejdede resumeer med henblik på at forelægge sagerne for departementet, fordi styrelsen var i tvivl, om en adskillelse var i overensstemmelse med EMRK. Disse drøftelser fandt først sted senere. Hun tror, at det var den 10. februar 2016, at hun gav udtryk for sin tvivl vedrørende EMRK artikel 8, da det var i forbindelse med meldingen om, at parrene skulle adskilles. Spørgsmålet opstod både hos hende og de andre, der var til stede på mødet. Hun formodede, at Ditte Kruse Dankert havde fulgt nærmere op på det, inden mailen blev sendt til operatørerne samme dag kl. 16.09. Hun ved ikke, om afklaringen med departementet var sket samme dag. Det er en formodning. I dagene efter mødet den 10. februar 2016 var hun ikke involveret i adskillelsesprocessen og fik derfor ikke yderligere information

348 Afhøringsekstrakten, side 267.
349 Afhøringsekstrakten, side 298 ff.

om, hvordan sagerne skulle behandles, herunder om der skulle gøres undtagelser. Hun fortsatte sit arbejde på det område, hun sad med, indtil hun blev bedt om at udstede et flyttepåbud. Hun behandlede ikke disse sager og hørte ikke om sagerne ud over eventuelle aktindsigtsanmodninger. Hun husker ikke nærmere, om der var sådanne i perioden, men det må der have været. Den 12. februar 2016 deltog hun ikke i sagsbehandlingen, og hun hørte ikke nærmere om, hvad der skete. Hun tror, at hun allerede i begyndelsen hørte, at også de, der havde børn, skulle adskilles, og det var derfor, at hun stillede spørgsmål vedrørende EMRK artikel 8. Hun forstod det sådan, at det var undtagelsesfrit. Hun husker ikke, om der var nogen, der fortalte hende, at det var undtagelsesfrit, men det fremgik klart af pressemeddelelsen. Der blev fulgt op på spørgsmålet om EMRK artikel 8, efter at hun stillede det bl.a. over for Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum, og de må derfor have stillet de samme spørgsmål som hende.[350] De bekræftede i hvert fald ikke på det tidspunkt, at det var i overensstemmelse med loven. Det var et spørgsmål, de alle sammen stod med. Det var den fornemmelse, hun havde. Hun havde den forståelse, at de ikke gik i gang med at adskille med det samme, da lovligheden i forhold til EMRK først skulle afklares. Hun ved ikke, om den afklaring kom samme dag. Hun blev først involveret i sagerne i forbindelse med flyttepåbuddene i marts 2016, og hun ved derfor ikke, hvornår afklaringen kom. Da den kom, blev hun ikke orienteret. Hun deltog ikke i drøftelser eller overvejelser omkring retningslinjer.

Mark Thorsen har forklaret[351], at det var klart for ham, at der blev foretaget en individuel vurdering af hver enkelt sag, idet dette stod i notatet, og han kan ikke huske, at det på noget tidspunkt havde været genstand for en drøftelse, om der skulle foretages en individuel vurdering af sagerne. Dette var det logiske at gøre. Hvis man på et tidspunkt sad med en sag, og der var noget, som havde været umuligt at forudse, ville man foretage en vurdering heraf, ligesom man gjorde i alle andre sager. For eksempel kom der en sag, hvor parret havde fået et kongebrev. Det var ikke noget, han i de indledende drøftelser havde med i sine tanker. Det var meget klart for ham, at man ville vurdere sagerne individuelt. Det er meget almindeligt, at man i et ministerium vil spørge ind til, hvad den forventede effekt vil være af et nyt tiltag. Regnede man med, at man kunne adskille alle, eller ville der være 20, 30 eller 40% af sagerne, hvor

350 Afhøringsekstrakten, side 306.
351 Afhøringsekstrakten, side 386-387.

man ikke ville kunne adskille? Om man tror det ene eller det andet, er vigtigt i forbindelse med kommunikationen af tiltaget. Man kunne – som Uffe Toudal Pedersen skrev ind i en samrådstale – godt finde et tænkt eksempel, men det var ikke noget, de umiddelbart så for sig. Han tænkte i den forbindelse på den samlede pulje af sager, herunder de par der allerede var indkvarteret sammen. Der ville således kunne opstå undtagelser både hos de allerede indkvarterede par og nye par. Han fulgte med i, hvordan sagerne om adskillelse forløb. Der kom nogle konkrete sager ind i ministeriet, og der kom også nogle oversigter over de konkrete sager. Dem havde han mellem hænderne. Der var ikke en egentlig aftale om, at han skulle orienteres om sagerne, men han tror, at man fandt det naturligt at orientere ham, så han vidste, at processen var i gang, hvis ministeren skulle få spørgsmål herom. Ministeren blev løbende orienteret på den måde, at hun så oversigter over status i de enkelte sager. Han erindrer ikke tidspunktet, men han blev løbende gjort bekendt med, at der var sket adskillelse i en række af sagerne og også, at der ikke skete adskillelse i en række af sagerne. Han blev ikke orienteret på et detailniveau, således at han fik at vide, om den manglende adskillelse skyldtes, at sagerne endnu ikke var færdigbehandlet, eller at der ikke kunne ske adskillelse i sagerne. Han havde ikke dengang et overblik over, hvor mange par der blev adskilt i den første uge efter udsendelse af pressemeddelelsen. Han var bekendt med, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling.[352] Det var også konklusionen i ministernotatet. Både han, ministeren, Uffe Toudal Pedersen, Jesper Gori og Jonas From Soelberg vidste, at sagerne blev behandlet individuelt. Det kunne man vide blandt andet ved, at der blev produceret sagsakter, som han også selv havde set. Han var derfor ikke i tvivl om, at der blev foretaget en individuel sagsbehandling. Adspurgt, hvorfor man ikke tog hånd om situationen og meldte dette klart ud, har han forklaret, at han ikke kan oplyse nærmere herom. Han ved ikke, hvorfor ministeren eller ministeriet ikke meldte ud, at der skete en individuel sagsbehandling. Han tror, at det hang sammen med, at der var en generel frygt for, at kattelemmen ville se større ud, end den i virkeligheden var. Så længe der ikke var truffet afgørelser i nogle sager om, at der ikke kunne ske adskillelse, var der ikke nogen lyst til at melde ud, at nogle par muligvis ikke ville blive skilt ad. Det var også det, der afspejlede sig i pressemeddelelsen og i de interviews, der blev givet.

352 Afhøringsekstrakten, side 393.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[353], at det var aftalt med Koncernstyring, at Udlændingestyrelsen skulle orientere om status i sagerne. Hun ved ikke, hvem der nærmere havde aftalt dette. Orienteringerne skulle også gives med henblik på det forestående samråd. Det var klart, at der var et pres fra departementet for, at parrene blev adskilt. Det var en grundpræmis, at der skulle være fremdrift i sagerne. Hendes opfattelse af, at Udlændingestyrelsen var under et pres, skyldtes det indledende forløb den 10. februar 2016.

Kristina Rosado har herom forklaret[354], at de arbejdede med sagen i form af nogle skemaer, hvori de relevante par blev oplistet. De forsøgte herefter at få samlet alle de oplysninger om parrene, de kunne, herunder via søgninger i deres egne systemer samt ved løbende høringer af operatørerne. Adspurgt, om de også indhentede oplysninger i perioden fra den 10. til den 12. februar 2016, har hun forklaret, at hun ikke husker de konkrete datoer. De havde også telefonisk kontakt med operatørerne. Adspurgt, om de i denne periode opererede med muligheden for, at parrene ikke ville blive adskilt, har hun forklaret, at meldingen var, at alle skulle adskilles. De havde dog en forventning om, at denne melding ville blive nuanceret. Adspurgt, om de udarbejdede telefonnotater, hvis de fik oplysninger fra operatørerne, som kunne have betydning for beslutningen om, hvorvidt et par skulle adskilles, har hun gentaget, at meldingen på dette tidspunkt var, at alle skulle adskilles uden undtagelse. Adspurgt, om de undlod at lave telefonnotater, fordi oplysningerne ikke ville få betydning for afgørelsen om adskillelse, har hun forklaret, at der på dette tidspunkt ikke var tale om afgørelser. Da de udarbejdede skemaerne, var det de praktiske forhold, de afklarede, og det skete ved, at de ringede eller skrev til operatørerne. De partshørte ikke, eftersom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. De udarbejdede heller ikke telefonnotater. En af deres opgaver i styrelsen var at indkvartere asylansøgere, og de flyttede derfor jævnligt rundt på asylansøgerne, for eksempel fra et modtagecenter til et andet center. De traf ikke afgørelser, når de flyttede asylansøgerne på denne måde, idet det lå inden for den faktiske forvaltningsvirksomhed. Adspurgt, om de gjorde sig nogle overvejelser om, hvorvidt formålet var at flytte rundt på asylansøgere, eller om formålet var at adskille asylansøgere, har hun forklaret, at det på dette tidspunkt var antagelsen, at "det lå inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed". Adspurgt, hvilken opfattelse Udlændingestyrelsen

353 Afhøringsekstrakten, side 447.
354 Afhøringsekstrakten, side 472 ff.

havde i forhold til offentlige myndigheders pligt til at oplyse sager, når der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, har hun forklaret, at styrelsen som offentlig myndighed havde pligt til at undersøge sager. Når der var tale om en helt almindelig flytning af en asylansøger fra ét center til et andet, forholdt de sig ikke til eventuelle bagvedliggende oplysninger, som befandt sig i andre sagstyper i styrelsens sagssystemer. Udlændingestyrelsen indhentede de samme typer oplysninger om alle par. Når der var tale om par uden børn, forelå der ikke helt så mange oplysninger, som der gjorde om parrene med børn, men i princippet blev der indhentet de samme faktuelle oplysninger. På et tidspunkt anmodede de også operatørerne om supplerende oplysninger, herunder hvorvidt der forelå særlige omstændigheder. Det kunne for eksempel være oplysninger om et fysisk handicap, som Udlændingestyrelsen ikke nødvendigvis ville have haft oplysninger om på sagen. Adspurgt, hvad de skulle bruge oplysningerne til, har hun forklaret, at de havde fået at vide, at alle skulle adskilles. De havde også drøftet, at de var nødt til at effektuere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, eller i hvert fald påbegynde adskillelserne. De var dog også enige om, at der måtte være sager, hvor de ikke kunne adskille parrene. De var nødt til at få lidt arbejdsro fra departementet, der havde lagt et betydeligt pres på dem for at få gennemført adskillelserne i overensstemmelse med instruksen. Ud fra denne betragtning, herunder også fordi departementet havde tilkendegivet, at ordningen var "inde for rammerne", foretog de en opdeling af parrene. Adspurgt, om de adskilte par, hvor der ikke forelå særlig mange oplysninger om parret, har hun forklaret, at det var klart, at der ikke ville være den samme mængde oplysninger i alle sager. Hvis det var en velfungerende familie uden udfordringer eller problemer, ville det være begrænset, hvad der ville være af oplysninger. De gennemgik alle sagerne. Hun kan ikke konkretisere, hvad der skulle til for, at de ikke adskilte et par uden børn, idet "det ville blive et tænkt eksempel". De asylansøgere, de først flyttede, var dem, hvor der ikke forelå nogen oplysninger om, at de skulle være særligt belastede. Hvis operatøren oplyste, at der ikke forelå yderligere oplysninger om en asylansøger, kunne det godt stemme. Operatørernes kendskab til de personer, der boede på asylcentrene, var betydeligt mere indgående end det, Udlændingestyrelsen havde. Operatørerne havde også flere oplysninger om beboerne, end styrelsen havde. Operatørerne var desuden underlagt en skærpet underretningspligt, der betød, at såfremt der herskede tvivl om den mindreåriges trivsel, ville operatøren have underrettet kommunen om dette, og styrelsen ville have modtaget oplysningerne herom. Det betød også, at når styrelsen ikke modtog oplysninger af denne karakter, efter at styrelsen havde

bedt om det, måtte de lægge til grund, at der ikke forelå sådanne oplysninger. Det var Margit Sander Rasmussen, der udarbejdede og opdaterede listerne om asylparrene.[355] På et tidspunkt, da Margit Sander Rasmussen var på ferie, overtog hun opgaven, men de varetog opgaven med indholdet af listerne i fællesskab. Hun har givetvis selv indhentet oplysninger om nogle af parrene, men hun kan ikke huske det konkret. Hun erindrer, at hun på et tidspunkt sendte nogle spørgsmål til operatørerne. Beslutningen om adskillelse i de enkelte sager blev truffet som fælles beslutning. Hun, Ditte Kruse Dankert, Margit Sander Rasmussen og muligvis også Lene Linnea Vejrum delte skemaerne, og de drøftede, "hvor snittet skulle lægges", samt hvilken inddeling der skulle være i skemaet. Det må have været Lene Linnea Vejrum, der traf beslutning om adskillelse i den periode, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie. De havde løbende fælles drøftelser om sagerne, men det var ikke nødvendigvis sådan, at de havde et egentligt møde om sagerne med en dagsorden. Hendes erindring om beslutningerne er, at de var ganske enige om retningen. Adspurgt, hvilke oplysninger eller sagsakter til brug for afgørelserne om adskillelse, de anvendte i tiden omkring den 10. februar 2016, hvor Ditte Kruse Dankert var på ferie, har hun forklaret, at de "delte et ark, som de kiggede på". Arket blev løbende beriget med flere oplysninger. De anmodede på et tidspunkt også operatørerne om at oplyse, hvis der forelå særlige omstændigheder, herunder oplysninger om, hvordan familien fungerede. Det var et elektronisk ark, som de løbende tilføjede nye oplysninger. Hun har til brug for udfyldelsen af skemaet formentlig også gennemgået sagsakter fra asylansøgernes sager, herunder for eksempel deres asylansøgninger. Hun kan godt huske, at hun deltog i drøftelser vedrørende Kodeks VII.[356] Hun husker ikke, at de drøftede, om de skulle nævne Kodeks VII for ministeriet. Det var ikke særligt konkrete drøftelser, de havde. Hun husker det således, at hun sagde, "det var nogle fine principper, der var i Kodeks VII, men at en sag som denne viste, at det kunne være svært at komme igennem med det i praksis". De havde haft oplevelsen af, at de ikke kunne komme igennem med deres synspunkter om, at der skulle være en adgang til at gøre undtagelser, og derfor "gjorde de det selv". Hun havde opfordret Lene Linnea Vejrum til at skrive dette til departementet. Hun skrev ikke selv til departementet eller til andre i styrelsen om sin holdning til ordningen, men der var ingen, der var i tvivl herom. Hun følte heller ikke, at de internt i styrelsen var uenige herom.

355 Afhøringsekstrakten, side 476.
356 Afhøringsekstrakten, side 485.

Anne la Cour Vågen har forklaret[357], at det var "lidt en blanding", om hun i perioden fra pressemeddelelsen den 10. februar 2016 til samrådet den 15. marts 2016 hørte mere uformelle tilkendegivelser fra Udlændingestyrelsen om, at styrelsen på de indre linjer forsøgte at holde lidt igen i forhold til at adskille parrene. På den ene side modtog de skrivelser om, at der skulle ske "det og det", men det skete ikke. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 fra Helle Kjems til blandt andre hende om, at Helle Kjems var blevet ringet op af Kristina Rosado, som havde oplyst, at Udlændingestyrelsen nu efter samrådet ville gå i gang med at varsle adskillelsen af hovedparten af de unge par, har hun forklaret, at der stod, at de skulle fortsætte med at adskille parrene, men hun troede ikke, at det ville komme til at ske. Det kan derfor godt være rigtigt, at embedsmændene prøvede at signalere til dem, at de holdt tilbage. Hun tror bestemt, at embedsmændene var i et stort dilemma. Embedsmændene skrev det, de skulle, men hun kunne efter samrådet [den 15. marts 2016] godt have en fornemmelse af, at embedsmændene i Udlændingestyrelsen holdt lidt igen. Adspurgt uddybende om sin fornemmelse af, at Udlændingestyrelsen holdt igen efter samrådet den 15. marts 2016, har hun forklaret, at hun havde en fornemmelse af, at embedsmændene ville holde lidt igen i forhold til parrene med børn, men de skrev noget andet i de skriftlige udmeldinger.

Trine Kristensen har forklaret[358], at hun ikke husker kronologien i forløbet. Hun mener ikke, at hun havde drøftelser med medarbejdere i Udlændingestyrelsen, herunder Kristina Rosado, om, hvorvidt der kunne være undtagelser. De opfattede det således, at "det er sådan, det er", men de gav selvfølgelig udtryk for bekymring i forhold til par, hvis dette var relevant. Herefter var det Udlændingestyrelsen, der tog sig af det videre forløb. De udførte blot det, de fik besked på. Adspurgt, om hun havde indtryk af, at der var tale om en ordning uden undtagelser, har hun forklaret, at hun umiddelbart havde en opfattelse af, at det ikke gjorde den store forskel, om de "sendte bekymringerne ind", idet det ikke ændrede på beslutningerne. Beslutningerne blev gennemført alligevel. Hun erindrer ikke, at de blev spurgt ind til yderligere, når de "sendte bekymringerne ind". Hun tror, at henvendelserne ville være gået gennem hende, hvis der havde været telefoniske forespørgsler fra Udlændingestyrelsen vedrørende de par, som de havde indkvarteret. Helt generelt var det hende, der havde dialogen om flytning til et andet center, hvis et par skulle adskilles

357 Afhøringsekstrakten, side 519.
358 Afhøringsekstrakten, side 533.

efter eksempelvis en episode med vold. Adspurgt, om hun vedrørende parrene omfattet af kommissionens undersøgelse blev kontaktet af Udlændingestyrelsen med anmodning om oplysninger, har hun forklaret, at de havde et par, hvor der måtte sendes en underretning efterfølgende, fordi parret reagerede meget voldsomt, ligesom nogle par skulle have et flyttepåbud, fordi de ikke ville flytte frivilligt. Den dialog, de havde med Udlændingestyrelsen i disse tilfælde, angik, at parrene ikke ville flytte og således ikke ville efterleve påbuddet herom. Oplysninger om parret, deres situation og indbyrdes relation var alene noget, som de havde en dialog med Udlændingestyrelsen om i form af deres bekymringsskrivelser. De sendte bekymringsskrivelser om tre af de fem par, som de havde indkvarteret. De talte med de par, hvor der blev udstedt et flyttepåbud, idet de skulle forkynde flyttepåbuddet for parrene. Hun deltog ikke i disse samtaler. Samtalerne blev varetaget af enten en socialrådgiver eller kontaktpersonen i den bygning, hvor det pågældende par boede. Hun fik alene en tilbagemelding om, hvorvidt parret ville flytte frivilligt eller ej. Formålet med samtalen var at sikre, at de pågældende forstod, at de havde fået et flyttepåbud, og var oplyst om konsekvenserne, hvis de ikke flyttede frivilligt, herunder at de kunne flyttes med politiets hjælp.

Lykke Sørensen har under genafhøringen supplerende forklaret[359], at hun ikke erindrer, om hun i dagene omkring den 10. februar 2016 blev orienteret om, at styrelsen – som forklaret af Margit Sander Rasmussen – opdelte parrene i fire specifikke kategorier, og at Udlændingestyrelsen greb adskillelsessagerne an på den måde, som Margit Sander Rasmussen har oplyst. De havde drøftelser af forskellige situationer. Hun drøftede ikke kategoriseringerne med Margit Sander Rasmussen. Jesper Gori havde drøftelser med Udlændingestyrelsen, og dette havde hun selv – ganske lidt – med Lene Linnea Vejrum. Hun erindrer ikke, at hun meget præcist fik oplyst, at styrelsen anvendte denne fremgangsmåde, eller at sagerne blev delt op i grupper, men det kan hun sagtens have fået at vide. Det var disse kriterier, de "cirkulerede omkring" på dette tidspunkt.

359 Afhøringsekstrakten, side 791.

8.4.2. Reaktioner på adskillelse fra den første gruppe af adskilte par

Udlændingestyrelsen adskilte i perioden fra den 12. februar 2016 til den 19. februar 2016 otte par, ligesom der blev truffet beslutning om adskillelse af et yderligere par. De første beslutninger om adskillelse blev truffet den 12. februar 2016 og angik parrene X, Y, Z, Æ, Ø, Å og AA. Disse adskillelser blev effektueret den 16. og 17. februar 2016. Den 16. februar 2016 blev tillige parret [T] adskilt, og der blev samme dag desuden truffet beslutning om at adskille parret [AB], som Udlændingestyrelsen samme dag var blev gjort bekendt med. Adskillelsen af dette par blev effektueret den 19. februar 2016. Ingen af parrene havde børn, men [T-K] var gravid.

En række af de berørte par reagerede på, at de skulle adskilles.

Flere af de par, der blev adskilt i februar 2016, klagede over adskillelsen. Det drejer sig om parrene Y, Z, Æ, Ø, Å, AA, R og T. Klagesagerne blev alle afsluttet uden afgørelse. Om indholdet af de enkelte klager henvises til kapitel 9, hvor sagsbehandlingen for disse par gennemgås.

Af et referat af et ægtefællemøde den 19. februar 2016 kl. 10.00-12.00 på det center, hvor kvinderne i de først adskilte par var blevet flyttet til, fremgår blandt andet:

> "tid?) Alle ægtefællerne tog afsted med en lidt forsinkede taxa ca. kl. 16.30. Følelserne løb højt ved afskeden med meget gråd og en del besvimelser.
> ...
>
> Her følger et oprids af det feedback, frustrationer og spørgsmål som parrene havde under mødet:
> ...
>
> ***De Syriske par:***
> – Først nægtede mændene, at de vil tage af sted til aftalte tid. Efter konsekvens vejledningen trådte pigerne frem for, at fortælle at de ikke vil tillade deres ægtefæller at forlade dem alene på ABP.

– Meget modstand mod besøgsordningen. De er i legitime parforhold, gift, har været sammen på andre centre og beslutningen var umenneskelig og unfair. HVORFOR?
– ...
– Trusler om selvmord og selvskade hvis vi fastholdte beslutningen. Vi tvinger dem til at gøre skade mod sig selv ved at adskille dem.
– De vil ikke deltage i skole eller centrets øvrige aktiviteter.
– De ønsker alle at indgive klage over beslutningen.

Begge de iranske par giver udtryk for følgende:
– De ønsker at indgive klage.
– Deres adskillelse medfører en generel utryghed hos begge parter.
– De har konstante tanker omkring ægtefællens ve og vel.
– Adskillelsen tærer på deres indbyrdes forhold, hvilket bevirker humørsvingninger i udtalt grad.
– Adskillelsen er med til at højne konflikt niveauet hos dem.
– Det at være adskilt giver daglige frustrationer.
– ...
– De oplever ikke, at der er respekt omkring deres ægteskab.
– ...

De afghanske par:
– Alle vil klage hurtigst muligt.
– ...
– Deres adskillelse medfører en generel utryghed hos flere parter.
– De har konstante tanker omkring ægtefællens ve og vel.
– De føler sig uretfærdigt behandlet.
– De føler, at deres rettigheder som ægtefæller er krænkede ved at de er tvangsmæssigt adskilt
– ...
– De er kede af at være adskilt fra hinanden i udtalt grad
– ..."

Helle Kjems har herom forklaret[360], at hun ikke deltog i mødet, men hun fik referatet tilsendt efterfølgende. De beskrevne reaktioner var typiske reakti-

360 Afhøringsekstrakten, side 528.

oner. Hun fulgte mest de mindreårige og deres reaktioner. Hun kunne se, at der var meget voldsomme reaktioner både på selve beskeden, hvor der blev krisereageret, og også efterfølgende, hvor der kom reaktioner i form af, at parrenes trivsel faldt. Stort set alle oplevede en forværring af deres psykiske tilstand over lang tid. Det betød, at der kom en del underretninger til kommunen, ligesom der blev iværksat støtteforanstaltninger, herunder en gruppestøtteforanstaltning til pigerne i Annebergparken, hvor der blev sat ekstra mandskab på for at støtte pigerne.

To socialkoordinatorer på det center, hvor flere af kvinderne i de adskilte par var placeret, udarbejdede den 1. marts 2016 et notat om observationer og vurderinger i forbindelse med indkvarteringen af beboere i ægteskaber. Af notatet fremgår blandt andet:

> "Observationer:
> Dalende trivsel for hele gruppen, er kommet til udtryk i forskellig grad med forskellige reaktioner, herunder:
>
> Konflikter internt blandt pigerne, en stor del af denne gruppe beboere er opfarende. Alle tilhørende denne gruppe virker til at være i konstant beredskab.
>
> Psykiske reaktioner: Selvmordstanker, søvnbesvær, utryghed, manglende appetit, ked af det, mistet koncentration. En enkelt pige har forsøgt at tage sit liv ved at tage piller.
> Voldsom tristhed, håbløshed, meningsløshed.
>
> Fysiske reaktioner, herunder: besvimelse, manglende føde- og væskeindtag, fysiske vredesudbrud.
>
> Frustrationer:
> Besøgsregler, besøgsmuligheder. De føler sig kontrollerede uden egentlig mulighed for privatliv.
>
> Kommunikation mellem parterne på daglig basis kan ikke opretholdes for alle, da ikke alle har telefoner. Derudover er internetforbindelse på matriklen ringe, hvilket også resulterer i frustration.

Uforståenhed over for beslutningen om at blive indkvarteret hver for sig: "hvorfor bliver vi ikke hørt i processen – vi har selv valgt at blive gift". Mange er flygtet for at kunne være sammen. Mange med forældres accept, nogle uden.

Nogle har givet udtryk for at de har føler at de har forandret sig. Har lettere til tårer, opfarenhed, fysisk vrede, hvilket går ud over andre beboere eller materielle ting.

Faglig vurdering:
Behovet for underretninger til kommunen er tilstede bl.a. på baggrund af en forhøjet risiko for selvskade.

Dalende trivsel: Vi ser en gruppe, der har svært ved at falde til. De er præget af konstant uro og utryghed, fordi de ikke har den person, der har beskyttet dem både under flugten og efter indrejse i Danmark.

Gruppen udmærker sig, sammenlignet med øvrige beboere, ved at være indkvarteret på børnecenter mod deres egen vilje. Tidligere betragtede man dem som voksne, men skal nu finde sig til rette i børnecenterregi, hvor opsynet fra personalet ift. deres gøren og laden er langt mere tilstede. Samtidig har de været (og er fortsæt) afhængige af deres ægtefæller, som har støttet dem ift. daglige gøremål og står nu pludselig uden denne hjælp.

Alle har taget i mod tilbuddet om at få hjælp til at udfærdige klage over indkvarteringen og alle givet udtryk for at adskillelsen er sket i mod deres vilje.

Nogle af gruppens medlemmer har på forhånd haft symptomer på dårlig trivsel, for andre (størstedelen) er symptomerne opstået efter effektueringen af flytningen.

Der er en generel manglende motivation for at indgå i en almindelig skole- og hverdag på centeret herunder er der meget begrænset overskud til at deltage i diverse aktiviteter. Det hele er lige nu meningsløst for langt de fleste og det forstærkes og fastholdes af andre omstændig-

heder såsom manglende/afbrudt søvn, manglende indtagelse af mad og manglende struktur i hverdagen.

Efter knapt to uger, ser det ikke ud til at beboerne er faldet til ro med beslutningen om indkvarteringen.
...

Opsamlende ser vi ovenstående som et udtryk for individuelle stressreaktioner med manglende evne til at håndtere de voldsomme følelser, der er opstået i forbindelse med adskillelsen. Den manglende stabilitet og tryghed fører til de mange fysiske og psykiske reaktioner, som beskrevet ovenfor."

8.4.3. Røde Kors forelægger fem sager for Udlændingestyrelsen

Helle Kjems fra Røde Kors sendte den 17. februar 2016 kl. 11.00 følgende mail til blandt andre regions- og funktionslederne i Røde Kors, Helle Jørgensen og Anne la Cour Vågen:

"...
Regeringen har som udgangspunkt meddelt at alle par skal adskilles uden undtagelse. Udlændingestyrelsen vil forsøge at rejse enkeltsager til departementet, og vi vil fra Røde Kors blandt andet kontakte ombudsmanden. Ønsket er at kunne påvirke, så der adskilles ud fra individuelle vurderinger af familiernes samlede situation...
Maja og jeg har brug for samtykke fra familier, der ønsker, at vi hjælper til med at få rejst deres sag.
Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan komme voldsomme reaktioner på centrene i disse dage, hvor parrene informeres og forberedes på det forestående. Det er også vigtigt, at de er med i processen og forberedes, da alternativet ellers kan blive, at US meddeler flytning med kort varsel.
..."

Den 18. februar 2016 kl. 13.18 skrev Helle Kjems en intern mail til bl.a. Anne la Cour Vågen. I mailen hedder det:

"De 5 mindreårige i ægteskaber, som har børn, er nu orienteret om regeringens beslutning. Jeg har vedhæftet liste over de 5 familier med

> beskrivelse af deres situation. Tilbagemeldingen fra socialkoordinatorerne er, at det har været godt at forberede dem på situationen og inddrage dem i muligheden for at blive hørt. Familierne er alle rystede over regeringens afgørelse, og håber på at kunne påvirke situationen.
>
> Jeg har fået samtykke til, at deres sager må rejses til departementet/ministeriet (via US) og til ombudsmanden. (mangler 1 samtykke på den første familie på listen).
> Nogle af familierne har ønsket også selv at kunne gøre opmærksom på egen situation i pressen. Det drejer sig om [Q-K] og hendes mand + mandens søster [...] og hendes ægtefælle. De vil gerne ytre sig i TV m.m. Jeg har aftalt, at Susan tager til Jelling/Sanvad på tirsdag for at tale med familierne omkring evt. pressekontakt. Solveig vil gerne komme med kommentar omkring RK håndtering af beslutningen om adskillelse, hvis der bliver brug for det."

Den 18. februar 2016 kl. 17.03 sendte en Røde Kors medarbejder sålydende mail til Kristina Rosado:

> "Som aftalt en liste med beskrivelse af de 5 mindreårige i ægteskab med børn. Parterne har givet samtykke til, at vi fra Røde Kors må dele oplysningerne med jer for at få deres sag rejst via Jer i departementet/ministeriet. De 5 par ønsker alle at forblive sammen."

Mailen var vedhæftet et skema, hvor der var gengivet en række oplysninger om parrene G, H, Q, J og K. Skemaet og de enkelte oplysninger gennemgås i beskrivelsen af sagsbehandlingen vedrørende de enkelte par. Skemaet var således:

Kvinde	Mand	Børn	…	Bemærkninger
G-K f. xx.11.99	G-M f. xx.11.95	2 børn: … 1 år og … nyfødt	…	De sociale myndigheder er involverede, og der er iværksat familiebehandling. Familien er belastet af hændelser i hjemlandet. (3 årigt barn dræbt, Manden har været kidnappet i en periode. Hun blev voldtaget, mens han var kidnappet) Sundhedsplejerske vurderer, at parret som udgangspunkt er gode og omsorgsfulde forældre. De er bekymrede for, at hun kan udvikle fødselsdepression. manden gør hvad han kan for at støtte hende. Ingen af dem har kontakt med egen familie. De er begge bekymrede for, at hver deres forældre ikke er i live. Vurderes af socialkoordinator: problematisk med adskillelse, da de er sårbare og støtter hinanden som familie) Beskrivelse fra Solvita, som udfører støtten i hjemmet: "[G-K] giver også udtryk for at være meget taknemmelig for den støtte hun modtager fra sin mand. Han bærer ligesom hende en stor sorg, og det hjælper dem i hverdagen at stå sammen og have hinanden. [G-M] er altid parat til at tage over, når hun har brug for at blive aflastet, det gælder både nat og dag, at han sørger for både at dække børnenes og sin kones behov ind. Han bakker hende op og sidder med hende om natten når hun ammer, så hun ikke skal sidde alene og blive overvældet af sine tanker og traumer. Han trøster hende, når hun har det svært og insisterer på at være der for hende, selvom [G-K] ikke ønsker at lægge ham til last. Hun anerkender at hans støtte er uvurderlig. Han formår at se hende hvor hun er, og hun har brug for ham til at komme igennem de vanskelige stunder. [G-K] og hendes mand samarbejder igennem dagen om at få det hele til at glide. Mens hun giver den mindste mælk, laver han noget med datteren på 1½ så mor og baby får den fornødne fred til amningen. De taler sammen om, hvad der skal gøres og deler fint arbejdsopgaverne imellem sig, så der tages størst mulig hensyn til [G-K]s manglende overskud. [G-K] starter f.eks madlavningen op, og [G-M] overtager derefter. De deles om vasketøjet, så [G-K] sorterer det, og [G-M] vasker det. [G-M] tager sig også af indkøb, og tager [barn] med, så hans kone kan få ro til at hvile sig i løbet af dagen. De er begge meget opmærksomme på at give plads til hinandens søvnbehov og får det til at fungere med at hvile på skift."

H-K f. xx.6.98	H-M f. xx.5.91	Barn: … nyfødt	…	[H-K] og [H-M] kendt hinanden i 3 år, de mødte hinanden i Armenien. Da [H-M]kommer til Danmark flytter han ind hos [H-K] og hendes forældre, som har boet i Danmark allerede i 5 mdr. [H-K] og [H-M] bliver gift af en armensk præst i Give kirke d. 26.09.2015. [H-K] og [H-M] har efterfølgende været ved Vejle kommune hvor de har vielsesattest dateret 17.12.2015 (vedhæftet) [H-K] føder parrets første barn d. ….01.16, de får en velskabt pige. [H-K] og [H-M]bor i udebolig sammen med [H-K]s forældre. Familien er kendt som en familie der klarer sig godt. [H-K] stråler, hun er meget glad for deres fælles tilværelse som nybagt familie. Hun udtrykker bekymring om barnets tilknytning til faren hvis han ikke skal være en del af familien.

Q-K f. xx.1.99	Q-M f. xx.3.92	Barn: … 3 år	…	3-årige [barn] er ledsaget af [Q-M] og er barn af [Q-M] s bror og således hans niece. 17-årige [Q-K] er gift med 23-årige [Q-M]. [Barn]s forældre blev skilt, da [barn] var et år gammel. Moderen meddelte at hun ikke længere ville kontakte [barn] og flyttede ud af familiens hus, hvor [Barn]s far, [barn]s farmor og farfar, [Q-M] og resten af familien boede. Da [Q-M] og [Q-K] ville flygte ud af Syrien, bad [barn]s far dem om at tage [barn] med. [barn]s far vil have at [barn] skulle komme i sikkerhed, komme væk fra Syrien. [Barn] har jævnligt kontakt med sin far på telefonen. Både [Q-K] og [Q-M] udviser trods deres unge alder en moden tilgang til opgaven med at tage sig af [barn]. De betragter hende nærmest som er det deres eget barn – men er samtidig også opmærksomme på at hun skal have kontakt og kendskab til sin far. [Q-M] og [Q-K] boede som naboer i Syrien. De fandt sammen for ca. to år siden, var forlovet i et år og blev efterfølgende gift. Begge fortæller samstemmende at der ikke var noget tvang, men at de elsker hinanden. Parret opleves af socialkoordinator harmoniske og glade for hinanden. Vurderet: Ingen bekymringer ud over alder. 3 årige barn trives, er glad. Går i børnehave. Begge forældre sætter sig ind i hendes behov, og vurderes opmærksomme og omsorgsfulde. Både [Q-K] og [Q-M] udviser trods deres unge alder en moden tilgang til opgaven med at tage sig af [barn]. Er en del af en familie på 9 personer. [Q-K] er søster til [J-M], manden i nedenstående sag. Vurderes problematisk med adskillelse, særligt trues det 3 årige barns trivsel heraf.

J-K f. xx.5.99	J-M f. xx.1.95	Barn: … 1½ år	…	[J-M] og [J-K] har været sammen i ca. 2 år og gift i 1,5 år. De arbejdede på samme arbejdsplads i Syrien og fandt hinanden her. Parret virker harmoniske og glade for hinanden. De fortæller, at det ikke er ualmindeligt i deres kultur at blive gift tidligt. [J-K] var hjemmegående i Syrien og hun har altid ønsket sig at blive gift tidligt. Da familien flygter, flygter de sammen med [J-M]s søster, hendes ægtefælle og hans brødre. De hjælper alle hinanden under flugten og ankommer sammen til Danmark 03.11.2015. Under ophold i asylsystemet har den udvidede familie fulgtes ad. De gør stor brug af hinanden i det daglige (fælles madlavning, hjælper til med børnepasning, tager på udflugter sammen etc.). Efter psykologisk screening 09.02.2016 skriver RK psykolog: " Ud fra den psykologiske screening fremtræder de unge forældre opmærksomme og omstillingsparate samt reflekterende i forhold til sig selv og den situation, de befinder sig i. Den lille dreng virker godt tilpas og i god trivsel." De er en del af en familie på 9 personer, som alle bor på Centret. Det er hans familie. Han er bror til [J-K] i ovenstående sag.
K-K f. xx.1.00	K-M f. xx.3.83	Barn: … ½ år	…	Parret har været sammen i ca. 2år og fortæller til netværksmedarbejder, at de generelt har det rigtig godt sammen. De både forstår og respekterer hinanden. Mht. deres fælles barn, samarbejder de om forældreopgaven. Faderen passer bl.a. barnet når moderen er i skole. [K-K] er tydeligt frustreret over, at måske skulle adskilles fra sin mand. Hun fortæller, at hun ikke kan acceptere at blive adskilt fra sin mand og mener det er uhørt, at et ægtepar kan blive adskilt på baggrund af politiske beslutninger. Afslutningsvis påpeger hun, at ægteskabet er indgået af kærlighed og at de ikke kan leve uden hinanden. Familieforhold: [K-K] har hele sin nære familie som støtte her på centeret, både sin mor, søstre, kusiner, onkel og fætre.

8.4.4. Ministeriets håndtering af en pressehenvendelse og Justitsministeriets inddragelse heri

Den 18. februar 2016 rettede en journalist fra Jyllands-Posten henvendelse til presse- og kommunikationsrådgiver Sarah Andersen. Henvendelsen var sålydende:

> "...
> Vil du lige høre, om Inger vil kommentere.
>
> Flere universitetsprofessorer med speciale i menneskeret siger, at regeringen kan være på vej til at overtræde Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 – den om retten til et familieliv – hvis man vil hindre, at par i asylcentrene, hvor den ene ægtefælle er under 18 år, kan bo sammen – i alle tilfælde for de pars vedkommende, hvor der er børn involveret, eller hvor kvinden er gravid. Af ministeriets høring kan man se, at ud af de 27 par, hvor kvinden er under 18 år, er der seks par, som har børn, og seks par, hvor kvinden er gravid.
>
> Hvad siger ministeren til advarslerne om, at regeringen kan være på vej til at bryde EMRK's artikel 8?
> ..."

Sarah Andersen videresendte samme dag kl. 14.49 henvendelsen til Jesper Gori med følgende besked:

> "...
> **Emne: VS: JP-historie om barnebrude og evt. konventionsbrud**
> ...
> Jeg har lige vendt denne historie med Mark – han synes ikke, ministeren skal kommentere, men han vil gerne have lavet et faktuelt, kort svar, om at ministeriet ikke vurderer, det er [i] strid med Menneskerettighedskonventionen – vil du hjælpe med det?
> ..."

Kl. 15.12 sendte Jesper Gori mailen videre til Anna-Sophie Saugmann-Jensen (cc til Sarah Andersen) og anmodede hende om at se på problemstillingen. Jesper Gori anførte i den forbindelse følgende:

> "...
> ... du [må] gerne kigge på denne. Svaret er måske ikke helt, som ministeren kunne ønske det: generelt er det vores vurdering, at modellen ikke er i strid med EMRK art 8, men myndighederne skal gøre undtagelse i konkrete tilfælde, hvor en adskillelse kan være i strid m art 8.
> ..."

Anna-Sophie Saugmann-Jensen bekræftede over for Jesper Gori i en mail fra samme dag kl. 15.14, at "Det skal jeg nok se på", ligesom hun skrev bl.a.:

> "... Jeg går ud fra, at det skal koordineres med JM?"

I en efterfølgende mail kl. 15.17 fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen til Jesper Gori fremgår det endvidere:

> "Og findes der en endelig udgave af notatet til ministeren vedr. barnebrude, som jeg bør finde i F2?"

Kl. 15.24 besvarede Jesper Gori mailen fra Anna-Sophie Saugmann-Jensen således:

> "... Anne Just kan sende dig notatet, hvis du ikke kan søge det frem i F2. Det skal klart forbi JM. Sarah vil gerne ha' et svar i tråd med: ministeriet vurderer, at modellen som udgangspunkt ikke rejser spørgsmål ift. art 8 – og så må vi siden forklare, hvad der gælder, når udgangspunktet forlades (og måske hvornår – den tid, den sorg)"

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har adspurgt, hvorfor hun efterspurgte notatet, og hvorfor Jesper Gori mente, det var relevant, at hun efterspurgte notatet, forklaret[361], at notatet var det eneste, hun på daværende tidspunkt havde set om sagen. Hun havde tidligere set et udkast, og da hun nu skulle beskæftige sig med sagen på ny, ville hun gerne vide, hvad der var sket med notatet. Hun havde i den forbindelse en række telefonsamtaler med Jesper Gori, og det er muligt, at han på dette tidspunkt nævnte, at hun ikke skulle lægge for meget i notatet. Hun kunne ikke få adgang til sagen, og hun spurgte derfor, om der

361 Afhøringsekstrakten, side 564.

var andet, hun skulle kende til på sagen, hvilket Koncernøkonomi oplyste ikke var tilfældet.

Senere – kl. 17.02 – skrev Anna-Sophie Saugmann-Jensen i en mail til Jesper Gori, at Justitsministeriet havde oplyst, at det ikke var muligt på denne side af weekenden at afstemme svaret formelt med Justitsministeriet, idet "Nina" var på tjenesterejse, men at "Nina" gerne uformelt ville se på udkastet. Mailen indeholdt et udkast til ministersvar, der var sålydende:

> "...
> *Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller generelt set er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.*
> *..."*

Sideløbende med denne mailtråd sendte Anna-Sophie Saugmann-Jensen samme dag kl. 17.10 sålydende mail til Jesper Gori:

> "...
> T.o.
>
> Der er lidt varierende hvordan ordningen refereres i aviserne, men se f.eks. nedenstående artikel, hvor man ser ud til helt at lukke af for undtagelser:
>
> http://politiken.dk/indland/ECE3061059/stoejberg-vil-adskille-27-barnebrude-fra-aegtefaeller/
>
> "I den nuværende praksis skal mindreårige asylansøgere under 15 år altid indkvarteres adskilt fra deres ægtefælle eller samlever. Det kan dog ikke garanteres, da det ikke altid er muligt at vurdere alderen eller relationen.
>
> I sager om mindreårige på 15, 16 eller 17 år, har Udlændingestyrelsen vurderet fra sag til sag, om ægteparret skulle indkvarteres sammen eller hver for sig.
> ...

> Men fremover må ingen mindreårig under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, selv om parret har et eller flere børn sammen. De par, der i dag bor sammen, skal også adskilles."

Kl. 17.21 skrev Anna-Sophie Saugmann-Jensen sålydende mail til Jesper Gori:

> "...
> Samme ordlyd som i pressemeddelelsen af 10 februar i øvrigt, som du jo også sendte.
>
> Men som jeg forstod din mail er det fortsat vurderingen, at myndighederne vil skulle gøre undtagelse i konkrete tilfælde, deraf udkastet.
>
> Men udtalelserne kommer jo unægteligt lidt i modstrid med hinanden. Måske man kan nøjes med første del af sætnkngen , hvor som udgangspunkt fremgår.
> ..."

Forud for Anna-Sophie Saugmann-Jensens mail kl. 17.21 havde Jesper Gori kl. 17.12 i den anden mailtråd sendt en mail til hende med sålydende svar på hendes mail kl. 17.02:

> "Afstem gerne dette med Lykke – og hør Lykkes vurdering af, om det også formelt skal afstemmes med JM. I så fald må du gerne orientere Sarah."

Anna-Sophie Saugmann-Jensen besvarede kl. 17.22 Jesper Goris mail således:

> "...
> Jeg havde ikke set nedenstående mail, som min netop fremsendte mail har krydset.
>
> OK, jeg afstemmer med Lykke og orienterer Sarah om nødvendigt.
> ..."

Kl. 17.35 sendte Anna-Sophie Saugmann-Jensen herefter følgende mail til Lykke Sørensen:

> "...
> Ministersekretariatet har bedt os udarbejde en kommentar til Jyllands-posten (et faktuelt, kort svar fra ministeriet) i anledning af, at Jyllands-posten lørdag vil køre en historie om, at ordningen med separat ind-kvartering af barnebrude kan være i strid med EMRK artikel 8 i visse tilfælde ...
>
> JM har oplyst, at det ikke er muligt at afstemme formelt med dem in-den weekenden, men vi kan godt vende udkastet uformelt med Nina ... Vurderer du, at der er behov for formelt at afstemme med JM?
>
> Nedenfor udkast til svar som godkendt af Jesper:
>
> Udkast til ministersvar:
>
> *"Det er ministerens vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller generelt set er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde."*
> ..."

Jesper Gori skrev i en krydsende mailtråd samme dag kl. 17.36 om udkastet til ministersvar følgende til Anna-Sophie Saugmann-Jensen:

> "... Jeg tror også, at vi ikke når igennem med 2. del - men nu prøver vi ..."

Lykke Sørensen besvarede Anna-Sophie Saugmann-Jensens mail således kl. 19.11:

> "...
> Jeg synes, at vi skal vende med JM. Kan vi udelade "generelt set"? Vi mener jo ordningen er i overensstemmelse med EMRK og Børnekon-ventionen, men at der kan være konkrete tilfælde, hvor det er i strid med konventionerne at skille dem. ..."

Samme aften kl. 20.36 skrev Anna-Sophie Saugmann-Jensen følgende til Jesper Gori:

> "...
> Set i lyset af den sidste del af svaret kan det vel godt holde til at udelade "generelt set"?
> ..."

Den 19. februar 2016 kl. 10.23 sendte Anna-Sophie Saugmann-Jensen det reviderede udkast til ministersvar til Adam Abdel Khalik i Justitsministeriet:

> "...
> Som nævnt er vi blevet bedt om at udarbejde en kommentar til Jyllandsposten (et faktuelt, kort svar fra ministeriet) i anledning af, at Jyllandsposten lørdag vil køre en historie om, at ordningen med separat indkvartering af barnebrude kan være i strid med EMRK artikel 8 i visse tilfælde.
>
> Nedenfor udkast til ministersvar som godkendt af Lykke:
> ...
> *"Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde."*
> ..."

Daværende souschef i Justitsministeriets Stats- og Menneskeretskontor Caroline Østergaard Nielsen videresendte kl. 10.59 mailen til Nina Holst-Christensen med følgende besked:

> "...
> Se udkast til ministersvar om barnebrude nedenfor.
>
> Vi ved ikke rigtig, om der med "ordningen" henvises til de retningslinjer, som er beskrevet i pressemeddelelsen. Ifølge pressemeddelelsen (http://uibm.dk/nyheder/2016-02/inger-stojberg-stopper-indkvartering-afbarnebrude-pa-asylcentre) må ingen under 18 år ifølge retningslinjerne

indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Vi kan vel ikke stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK. Vi foreslår derfor som minimum, at ordet "ordningen med" slettes. Så er sætningen isoleret set korrekt, men har jo ikke forbindelse til virkeligheden, hvis de rent faktisk vil praktisere ordningen som beskrevet i pressemeddelelsen.
..."

Lykke Sørensen har adspurgt til denne mail forklaret[362] bl.a., at hun ikke ved, om Caroline Østergaard Nielsen havde fået det indtryk, at ordningen var identisk med pressemeddelelsen. Caroline Østergaard Nielsen stillede det jo som et spørgsmål. Hun tror ikke, at Caroline Østergaard Nielsen tidligere havde været inde i drøftelserne.

Adam Abdel Khalik besvarede kl. 12.48 Anna-Sophie Saugmann-Jensens mail fra kl. 10.23 således:

"...
Vi har ingen bemærkninger til jeres udkast til ministersvar.

Vi har – som bekendt – alene set på den uformelt på kontorniveau.
..."

Kl. 12.52 samme dag videresendte Adam Abdel Khalik mailen til Caroline Østergaard Nielsen ledsaget af følgende besked:

"T.o.

NHC var rimelig kold, men (naturligvis) også bedre inde i sagen end os, der jo ikke har nærmere kendskab til det møde, hun har holdt med Jesper Gori og den snak hun har haft med Lykke Sørensen. Hun sagde, at retningslinjerne jo ikke var udstedt endnu, og at vi vil blive inddraget i arbejdet med retningslinjerne. Så længe de ikke er udarbejdet, er

362 Afhøringsekstrakten, side 64-65.

hun ikke så bekymret for pressemeddelelsen (heller ikke ordene om ordningen)."

Samme dag tilkendegav Adam Abdel Khalik over for Merete Milo, at "Nina" var i Amsterdam, men at hun havde set svaret.

Adam Abdel Khalik har om dette forløb forklaret[363], at han kender Anna-Sophie Saugmann-Jensen godt fra deres fælles tid i Udlændingeafdelingen i Justitsministeriet. Normalt ville han ikke kunne huske en ekspedition som denne, men han husker forløbet, fordi han havde et oplæg til svar, som ikke blev fulgt. Den 17., 18. eller 19. februar 2016 kom Anna-Sophie Saugmann-Jensen ind på hans kontor. Hun fortalte, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fået en pressehenvendelse fra Jyllands-Posten vedrørende indkvartering af barnebrude, og hun spurgte, hvornår Justitsministeriet kunne levere rådgivning i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Det var i vinterferien, og de var ikke mange på arbejde. Som han husker det, var det alene souschefen og ham og en yderligere fuldmægtig, der var der. Derfor sagde han til hende, at de ikke kunne klare det i samme uge. Hvis Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle have Justitsministeriets godkendelse, måtte det vente til den efterfølgende uge, da det var en sag, der skulle igennem "hele kæden" og helt op til ministeren. Det skulle sagerne, når det vedrørte en anden ministers holdning til menneskeretlige spørgsmål. Han kunne se på Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at hun ikke kunne bruge det svar til noget, og han tilbød hende derfor, at de i stedet kunne levere nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Det betyder, at man hverken internt eller eksternt kan sige, at det er godkendt af Justitsministeriet. Efterfølgende modtog han mailen fra hende. Da han modtog mailen, gik han i gang med at undersøge, hvad der var "op og ned". Han startede med at søge på Retsinformation for at afklare, om der var en bekendtgørelse, cirkulæreskrivelse eller andet. Det var der ikke, og han søgte derfor på ministerens Facebook side, hvor han fandt opslaget fra den 25. januar 2016, ligesom han fandt pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Efterfølgende forelagde han sine tanker for Caroline Østergaard Nielsen. Han sagde, at det var hans vurdering, at der kunne ske adskillelse, hvis der var konstateret tvang, eller hvis pigen var under 15 år. Fra sit virke i Udlændingenævnet havde han desuden kend-

363 Afhøringsekstrakten, side 308 ff.

skab til bestemmelsen i udlændingelovens § 9, stk. 8, som handler om, at hvis to nærtstående søger familiesammenføring som ægtefæller, er der en formodning for, at der er tale om et tvangsægteskab. Den formodning skal ægtefællerne tilbagevise. Der er ret udførlige forarbejder om, hvordan det kan ske, og der er ligeledes udarbejdet retningslinjer, praksisnotater o. lign., som beskriver det. Det tog han udgangspunkt i og gennemgik for Caroline Østergaard Nielsen, hvad det er for forhold, man lægger vægt på i den situation. En af de ting, man kan lægge vægt på, er, om parret har børn, og i praksis er det sådan, at hvis man får to børn, som er levendefødte og ikke er født på samme tidspunkt, har man som det helt klare udgangspunkt tilbagevist formodningen for tvang. Han drog en parallel til dette og sagde, at hvis man i den kontekst ikke finder, at der er tale om et tvangsægteskab, så burde det være det samme i sagerne om indkvartering. Han konkluderede derfor, at der måtte være "ret" mange tilfælde, hvor man ikke kunne adskille. Han sagde desuden, at han var bekymret over den konkrete administration, fordi der udadtil alene var kommunikeret undtagelsesfrit, og fordi det i det udkast, de havde modtaget fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var anført, at "det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde". Det var bekymrende, fordi det kunne tegne et billede af, at det var noget, man havde tænkt sig at gøre i meget få tilfælde, mens han havde den opfattelse, at det kunne være i ganske mange tilfælde. Han foreslog derfor at erstatte sætningen med, at ordningen selvfølgelig skulle administreres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Hans forslag blev ikke skrevet i en mail. Det var noget, de skrev til i hånden på et print af mailen, da han og Caroline Østergaard Nielsen arbejdede på et udkast til svar inde på hendes kontor. Caroline Østergaard Nielsen fortalte ham, at der havde været "noget med Nina Holst-Christensen og Lykke Sørensen" i sagen. Det var ikke noget, han var bekendt med på det tidspunkt. Han tænkte, at "nu var de allerede langt over hans lønramme". Der var to på afdelingschefniveau, der havde aftalt noget. Mens han stod på Caroline Østergaard Nielsens kontor, forfattede hun den mail, hun sendte til Nina Holst-Christensen. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet rykkede "som gale" for svar, fordi de gerne ville svare Jyllands-Posten, og på et eller andet tidspunkt rykkede han Nina Holst-Christensen telefonisk. Hun var i Amsterdam på tjenesterejse. Han startede med at sætte rammen og fortælle, at der var tale om nogle uformelle bemærkninger på kontorniveau. Han sagde også, at de var bekymrede. Der lod til at være en forskel mellem administrationen og det, der var meldt ud eksternt. Til sidst kom han også til at give udtryk for sit eget synspunkt; at undtagelserne var

formuleret "lige snævert nok". Nina Holst-Christensen sagde til ham, at sagen var drøftet med Lykke Sørensen, og at Lykke Sørensen havde garanteret, at der ville være en "kattelem", som var det ord, Nina Holst-Christensen brugte, samt at der ville blive administreret lovligt. Nina Holst-Christensen sagde, at de derfor ikke skulle tage den specifikke formulering så tungt. Det fik ham til at tænke på udlændingelovens § 9 c, stk. 1, der angår opholdstilladelse af ganske særlige grunde. Det lyder som noget, man kan gøre sjældent, men det er det reelt ikke. Derfor tænkte han, at det nok var fint nok. Fordi der var den skævhed i samtalen – han var kommet til at sige noget, der ikke stod i Caroline Østergaard Nielsens mail – afsluttede han samtalen ved at samle op og spurgte, hvad han konkret skulle meddele Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen sagde til ham, at han skulle meddele, at de ikke havde bemærkninger, hvilket han gjorde. Det var en kort samtale, der varede langt under 10 minutter. Det, der var rammen for deres rådgivning, var Danmarks internationale forpligtelser. Det fremgik også klart af det, som Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bad om. Adspurgt har han forklaret, at Nina Holst-Christensen ikke fortalte detaljeret om sine drøftelser med Lykke Sørensen, og han fik ikke noget indtryk af, hvorvidt Lykke Sørensen havde lydhørhed for sine betragtninger i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Nina Holst-Christensen tidsfæstede ikke sin samtale med Lykke Sørensen. Under samtalen med Caroline Østergaard Nielsen drøftede de ikke de enkelte elementer i EMRK artikel 8. Det, der fyldte mest, var hans redegørelse for udlændingelovens § 9, stk. 8. Som han husker det, drøftede han ikke spørgsmålene om beskyttelsesværdigt familieliv, legalitetskravet, anerkendelsesværdigt formål eller proportionalitetskravet med hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Nina Holst-Christensen. Detaljegraden af samtalerne var meget overordnet. De rådgiver andre jurister, og det gør de ud fra en forventning om, at alle ved det, der fremgår af Jens Elo Rytters bog, så de skal kunne komme med noget ekstra. Foreholdt, at han tidligere har forklaret, at han undersøgte Retsinformation, og at der ikke der fremgik noget, og adspurgt, om det kunne give anledning til overvejelser, har han forklaret, at det kunne det godt, men han anså det ikke som en del af deres rådgivning. Det var noget, Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv skulle have styr på i "deres butik." For at få svar på, om der var hjemmel, skulle Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet have bedt specifikt om det. Han gjorde sig ikke på dette tidspunkt overvejelser om, hvorvidt der var hjemmel. Det var ikke en del af hans arbejde eller den bestilling, der var. Det måtte de gå ud fra, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet selv havde styr på. Han ved

ikke, om pressehenvendelsen fra Jyllands-Posten blev nævnt for afdelingschefen, departementschefen eller ministeren. Han har alene drøftet det med Caroline Østergaard Nielsen og Nina Holst-Christensen, og han ved ikke, hvad de har gjort. Han talte én gang med Nina Holst-Christensen, inden han gav beskeden videre. Opkaldet var umiddelbart før, at han skrev mailen til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. I den tid, han var i Justitsministeriet, var han ikke i øvrigt involveret i sagen, herunder i drøftelser om sagen, men han kan lidt tilfældigt have hørt noget henover et frokostbord. Han mindes ikke at have hørt snak om, at det var svært at trænge igennem "opad" i systemet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Thomas Klyver har herom forklaret[364], at der efter hans opfattelse ikke var tale om en henvisning til pressemeddelelsen af 10. februar 2016, men til den senere presseudtalelse til Jyllands-Posten. Han husker ikke, hvorfor han fik denne mail tilsendt den 27. juni 2016. Caroline Østergaard var hans souschef. Han vil tro, at hun som souschef var involveret i sagen på dette tidspunkt, fordi han selv var med statsministerens delegation til møde i Det Europæiske Råd om Brexit og derfor ikke var på kontoret. Det var derfor muligt, at han ikke havde kunnet finde sine papirer, da han vendte tilbage til kontoret, og derfor fik mailen videresendt fra Caroline Østergaard. Foreholdt Adam Abdel Khaliks forklaring om sine drøftelser med Caroline Østergaard og adspurgt, om Caroline Østergaard på noget tidspunkt havde fortalt ham om Adam Abdel Khaliks opfattelse af spørgsmålet, har han svaret benægtende. Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik var ikke rigtig inde i sagen på dette tidspunkt i modsætning til Nina Holst-Christensen og ham, der havde talt med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var derfor fint, at Caroline Østergaard og Adam Abdel Khalik sagde, at der var noget, der ikke rigtigt stemte, og at de tog fat i Nina Holst-Christensen.

Nina Holst-Christensen har herom forklaret[365], at hun husker forløbet vedrørende henvendelsen fra Orla Borg. Hun var til et møde i Amsterdam på daværende tidspunkt. Adspurgt, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i udarbejdelsen af et svar til en journalist, har hun forklaret, at Caroline Østergaard Nielsen, der var souschef i Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, havde sendt hende et udkast til svar, som Udlændinge-, Integrations-

364 Afhøringsekstrakten, side 579.
365 Afhøringsekstrakten, side 622-623.

og Boligministeriet havde udarbejdet. Adspurgt har hun bekræftet, at det var mailen af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende. Hun sad på daværende tidspunkt i et møde med agenterne ved Menneskerettighedsdomstolen, så hun kunne først ringe til Caroline Østergaard Nielsen senere på dagen. Årsagen til, at Caroline Østergaard Nielsen havde behov for at drøfte sagen med hende, var, at hverken Caroline Østergaard Nielsen eller Adam Abdel Khalik havde været involveret i de drøftelser om ordningen, som hun tidligere havde haft med Lykke Sørensen og Jesper Gori. Da hun på et senere tidspunkt samme dag ringede tilbage til Caroline Østergaard Nielsen, var Caroline Østergaard Nielsen ikke til stede, så hun drøftede det i stedet med Adam Abdel Khalik. De drøftede ligeledes det, der også fremgik af mailen af 19. februar 2016 kl. 10.59 fra Caroline Østergaard Nielsen til Adam Abdel Khalik og hende om, at de "vel ikke [kan] stå på mål for at de beskrevne retningslinjer er i overensstemmelse med EMRK". Hun sagde til Adam Abdel Khalik, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var fuldt ud bekendte med, hvordan ordningen skulle administreres for at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, hvilket var blevet bekræftet ved tre møder, inden hun var taget til Amsterdam. Hun så derfor ikke noget behov for, at de nu gik ind og ændrede i pressemeddelelsen. Det stod lysende klart for hende, at Lykke Sørensen og Jesper Gori vidste, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri adskillelse af asylansøgerne. Dét var årsagen til, at hun sagde, at de ikke skulle komme med nogen bemærkninger til udtalelsen. Hun var på daværende tidspunkt ikke bekendt med, om Lykke Sørensen og Jesper Gori havde fortalt Udlændingestyrelsen, at de ikke skulle administrere ordningen undtagelsesfrit. Det var hele tiden tanken, at det var nødvendigt med nogle retningslinjer, der skulle udarbejdes hurtigt, og at næste fase derfor var, at ministeren skulle acceptere, at retningslinjerne blev kommunikeret udadtil. Hun hørte først sent i forløbet, at Udlændingestyrelsen på daværende tidspunkt allerede var gået i gang med at behandle sagerne. Det var i april 2016, hvor hun blev involveret i svaret til Folketingets Ombudsmand. Adspurgt, om hun den 19. februar 2016 havde et indtryk af, om Udlændingestyrelsen var gået i gang med at behandle sagerne, eller om det var noget, der skulle ske på et senere tidspunkt, har hun forklaret, at hun ikke var involveret i de konkrete sager, og hun havde derfor ikke hørt noget om, hvornår de ville påbegynde eventuelle adskillelser. Det var ordningen som sådan, Justitsministeriet var involveret i. Det, der er anført i Adam Abdel Khaliks mail af 19. februar 2016 kl. 12.52, svarede til den samtale, som hun havde haft med Adam Abdel Khalik, men hun mener ikke, at hun var "kold".

Hun var rolig, eftersom Lykke Sørensen var fuldt ud klar over, at der ikke kunne gennemføres en undtagelsesfri ordning.

I forlængelse af Justitsministeriets svar skrev Merete Milo kl. 13.03 til Lykke Sørensen:

> "...
> JM er vendt tilbage vedr. vores svar i sagen om barnebrude ... Adam har oplyst, at Nina også har set den. Kommunikationsenheden har rykket os – kan vi sende svaret til dem (uanset at det ikke har været hele vejen op i JM).
>
> + kan vi ikke bede dem om at justere/berigtige pressemeddelelsen, der giver det klare indtryk, at indkvartering sammen er helt udelukket:
>
> [Link til pressemeddelelsen]
>
> Det fremgår bl.a., at:
>
> "Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn."
> ..."

Kl. 13.59 besvarede Lykke Sørensen mailen, der tillige blev sendt cc til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, således:

> "...
> Det kan vi ikke, fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser. Jesper og jeg har haft et længere forløb med ministeren om sagen.
>
> Vores besvarelse til avisen skal derfor også godkendes af både Uffe og ministeren samt Mark. Jeg tror ikke, at vi kommer igennem med en besvarelse som anført nedenfor, men det skal vi selvfølgelig forsøge, og vi mås skrive, at det har været forelagt JM.

> Så det kan sendes til kommunikationsenheden med den klare forholdsordre, at det skal godkendes af Uffe, Mark og ministeren.
> ..."

Lykke Sørensen har om sin mail forklaret[366], at det forløb, hun henviste til i mailen, var forløbet den 9.-10. februar 2016 op til udsendelsen af pressemeddelelsen. Hun skrev til Merete Milo, at de ikke kunne justere eller berigtige pressemeddelelsen, "fordi det er ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skal være undtagelser", idet Merete Milo spurgte, om de ikke kunne gøre det[367]. Merete Milo havde ikke tidligere være inddraget i sagen, og Merete Milo observerede i denne forbindelse helt rigtigt, at pressemeddelelsen ikke fortalte om hele ordningen, men alene om hovedreglen. Derfor mente Merete Milo, at det måtte være en fejl, og at de måtte berigtige det. Adspurgt, hvorfor hun ikke på dette tidspunkt spurgte departementschefen eller ministeren, om det ikke var tid til at få misforståelsen ud af verden, har hun forklaret, at hun allerede havde haft den drøftelse med ministeren og sagt, hvad der var at sige. Det vidste alle. Hun havde derfor ikke nogen anledning til at gå skridtet videre – ud over hendes forslag om at sige det, som det var.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[368], at han ikke har haft drøftelser med ministeren om ordningen i tiden mellem den 10. februar 2016 og denne mail. Han læser mailen på den måde, at det "længere forløb med ministeren", som Lykke Sørensen henviste til, vedrørte "sagen".

Jesper Gori har om dette forløb forklaret[369] bl.a., at han på daværende tidspunkt var bortrejst på ferie, men han er enig i, at det var ministerens klare tilkendegivelse, at der ikke skulle være undtagelser, og at man på daværende tidspunkt ikke kunne berigtige pressemeddelelsen. På daværende tidspunkt så man ind i et forløb, hvor man gik ud fra, at det ville være svært at overbevise ministeren om, at man i de konkrete sager kunne undlade at adskille. Han opfattede det "længere forløb" som forløbet den 9. og 10. februar 2016 og forløbet efter ministerens udmelding på Facebook. Lykke Sørensen vurderede, at man ikke kunne korrigere pressemeddelelsen, idet ministeren havde sendt

366 Afhøringsekstrakten, side 56.
367 Afhøringsekstrakten, side 63.
368 Afhøringsekstrakten, side 89.
369 Afhøringsekstrakten, side 259.

en undtagelsesfri pressemeddelelse ud, selvom ministeren var blevet gjort bekendt med, at der skulle være undtagelser.

Merete Milo har herom forklaret[370], at hun var på ferie i udlandet fra den 8. til den 16. februar 2016. Det første, hun kan huske fra sagen, er et forløb fredag den 19. februar 2016, hvor Jesper Gori ikke var på kontoret, og hvor der kom en henvendelse fra Jyllands-Posten. Hun kender mange af de personer, der har været involveret i sagen. Adspurgt, om hun fra nogen af disse personer hørte noget om, hvad der var foregået i forbindelse med ministeriets udsendelse af pressemeddelelsen, har hun forklaret, at det første, hun husker at have hørt om sagen, er forløbet om fredagen den 19. februar 2016, hvor Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi Jesper Gori ikke var på kontoret. Der var kommet en henvendelse fra Jyllands-Posten, som skulle besvares. Anna-Sophie Saugmann-Jensen og Jesper Gori havde dagen før sammen lavet et udkast til besvarelse, som Lykke Sørensen havde godkendt. Anna-Sophie Saugmann-Jensen kom ind til hende, fordi der udestod en afstemning med Justitsministeriet. Det var det, de to herefter håndterede. Som hun husker det, viste Anna-Sophie Saugmann-Jensen hende i den forbindelse pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside. Det var hendes indtryk, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen var bekymret over pressemeddelelsen. Hun blev også selv bekymret, fordi der stod, at ordningen var undtagelsesfri, og at alle skulle adskilles. Hun sagde til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at det ikke var retvisende, fordi det, der stod, var ulovligt. I en sådan situation orienterer man sin chef. Derfor skrev hun mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03 til Lykke Sørensen. Hun tænkte, at de var nødt til at rette udmeldingen i pressemeddelelsen. Da hun modtog Lykke Sørensens svar, konstaterede hun, at Lykke Sørensen tog hånd om sagen. Hun kunne ikke ringe ned til kommunikationsenheden og bede dem om at foretage ændringer, og hun tænkte: "Nå, okay". Hun undersøgte ikke, hvad "ministerens klare tilkendegivelse", der var omtalt i Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til hende, præcis gik ud på, idet det ikke var en sag, der lå på hendes bord.

Samme dag kl. 14.11 besvarede Merete Milo den tidligere mail fra Sarah Andersen således:

370 Afhøringsekstrakten, side 368.

"...
Her er vores udkast til svar:

"Det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det kan dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde."

Udkastet har været vendt med JM (som følge af vinterferien alene uformelt på kontorniveau, dvs. den har ikke været forelagt højere oppe)

Svaret skal godkendes af Uffe, Mark og ministeren."

Kl. 14.15 samme dag videresendte Sarah Andersen mailen til Mark Thorsen, der kl. 14.41 skrev således til presse- og kommunikationsrådgiver Pernille Rølle Hansen:

"Kunne ikke få fat i Gori, men kan du ikke prøve at få godkendt denne:

"Det er ministeriets vurdering, at den generelle ordning med separat indkvartering af mindreårige ægtefæller er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8."

/Mark"

Mailen blev videresendt til Merete Milo, der samme dag kl. 15.53 sendte mailstrengen med sålydende besked til Lykke Sørensen, Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen:

"...
T.O.

... Jeg har talt med Pernille og sagt, at det er afdelingens vurdering, at det ikke er juridisk holdbart at sige det så firkantet.

Jeg kan forstå på Pernille, at resultatet så nok bliver, at der slet ikke kommenteres herfra.
..."

Lykke Sørensen har om dette forløb forklaret[371] bl.a., at hun ikke ved, hvem der traf beslutningen om, at der ikke skulle svares. De afleverede et udkast, fordi der nu var en række professorer mv., der sagde det, de hele tiden havde sagt; at ordningen – altså den undtagelsesfri ordning, som professorerne havde forstået ud fra pressemeddelelsen – kunne give anledning til problemer med EMRK. Det var de enige i, hvis det var sådan, det var. Derfor lavede de det udkast, de gjorde. Hun kunne blot efterfølgende konstatere, at så kom den nok ikke ud. De har hele tiden – også i forbindelse med pressemeddelelsen – ønsket, at der skulle stå, at der skulle være mulighed for undtagelser. Derfor skrev de det igen. Det ville være rigtigt at skrive, at der kunne gøres undtagelser, særligt når der var nogle, der gjorde opmærksom på, at der kunne være problemer i forhold til EMRK. Hun har ikke deltaget i møder eller drøftelser med ministeren om denne udtalelse. Udkastet til svar blev også forelagt Justitsministeriet pr. mail. Det var midt i vinterferien, og det meste af det kørte derfor nok på mail.

Inger Støjberg har forklaret[372] bl.a., at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Jyllands-Posten. Hun var på ferie på dette tidspunkt og havde ikke noget at gøre med henvendelsen. Det forløb, der refereres til i Lykke Sørensens mail af 19. februar kl. 13.59, er nok hele forløbet. Hun holdt ferie, og spørgsmålet blev ikke forelagt hende. Hun kan ikke forklare, hvorfor Lykke Sørensen skrev, som hun gjorde, og Lykke Sørensen var fuldstændig klar over, at der blev administreret med undtagelser. Måske tænkte Lykke Sørensen på kommunikationslinjen, dvs. spørgsmålet om, hvad der skulle kommunikeres. Hun havde i ministernotatet accepteret, at der skulle være undtagelser, og Lykke Sørensen kan ikke have misforstået dette. Adspurgt om, hvorvidt Lykke Sørensen over for hende havde bekræftet, at der blev administreret i overensstemmelse med notatet, har hun forklaret, at når hun havde godkendt notatet, var det sådan, det var. Hun ville helst have haft, at der var ikke undtagelser, men hun tog det til sig, at der måtte være undtagelser.

Søren Pind har om dette forløb forklaret[373] bl.a., at han ikke var involveret i Justitsministeriets kommentar til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til svar til Jyllands-Posten den 19. februar 2016. Han husker i

371 Afhøringsekstrakten, side 63.
372 Afhøringsekstrakten, side 127.
373 Afhøringsekstrakten, side 217.

hvert fald ikke noget om dette forløb. Det ville være atypisk, at en sådan sag kom op til ham.

Merete Milo har herom forklaret[374], at hun ikke husker samtalen med Pernille Rølle Hansen præcist, men hun husker, at hun sagde, at de ikke kunne skrive således, idet dette ikke var juridisk holdbart. Hun ved ikke, hvorfor Justitsministeriet blev involveret i sagen, idet hun ikke var inde over sagen på det tidspunkt. Med hensyn til det svarudkast, som hun var med til at håndtere, ved hun, at Jesper Gori havde skrevet til Anna-Sophie Saugmann-Jensen, at Justitsministeriet "klart" skulle ind over svarudkastet. Hun kendte ikke baggrunden for, at Justitsministeriet skulle ind over besvarelsen til Jyllands-Posten, og så vidt hun husker, var der ingen, der oplyste hende herom. Da de sad med svarudkastet, tænkte hun ikke på det notat, som hun tidligere var blevet hørt om. Hun så ikke notatet i denne sammenhæng, men tænkte alene på den konkrete henvendelse fra Jyllands-Posten.

Mark Thorsen har om dette forløb forklaret[375], at det var meget normalt, at pressechefen gik forbi ham, hvis der var pressehenvendelser på større områder. Han er først siden blevet bekendt med, at besvarelsen også blev vendt med Justitsministeriet. Han havde ikke en særlig lang drøftelse med embedsmændene i ministeriet om besvarelsen til Jyllands-Posten. Som han husker det, var det i en vinterferie, hvor han på mail fik et udkast til svar, hvorefter han foreslog et andet svar, der undlod at nævne, at det kunne være nødvendigt at gøre undtagelser i helt særlige tilfælde. Han tror, at man vendte hans forslag med Jesper Gori, og det kunne Jesper Gori ikke nikke til. Derudover havde han ikke noget at gøre med embedsværket i den forbindelse. Han fik ikke en forklaring på, hvorfor man ikke brugte hans forslag. Som han husker det, blev han ikke gjort bekendt med, at Lykke Sørensen også havde været inde over forslaget til svaret til Jyllands-Posten. Det "længere forløb" med ministeren, som Lykke Sørensen henviser til i sin mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 til Merete Milo med kopi til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen, er det forløb, som han allerede har forklaret om. Han så ikke mailen på dette tidspunkt, men formentlig først i forbindelse med, at sagen kørte i Folketinget med blandt andet samråd. Han læser mailen som en kommentar til ministerens udadvendte kommunikation i forhold til undtagelser. Ministeren havde ikke noget ønske

374 Afhøringsekstrakten, side 368.
375 Afhøringsekstrakten, side 387-388.

om, at den kattelem, som hun nødtvunget havde accepteret, i offentligheden kom til at fremstå som en ladeport. Hun var derfor ikke interesseret i, at man reklamerede med kattelemmen. Det var i det lys, man skulle se hans forslag til besvarelse på henvendelsen fra Jyllands-Posten. Journalister har ofte en præmis, når de retter henvendelse. Han ønskede, at man gav et klart svar på artiklens præmis. Derudover ønskede han, at man ikke blæste kattelemmen op til en størrelse, som han på dette tidspunkt ikke havde en opfattelse af, at den havde. Der var på dette tidspunkt ikke truffet afgørelse i alle sager, og han var stadig af den overbevisning, at når man havde gennemgået alle sagerne, ville resultatet af gennemgangen være, at der var sket adskillelse i alle sagerne. Dette var også i overensstemmelse med de drøftelser, der havde været med ministeren i forbindelse med udarbejdelsen af pressemeddelelsen. Det er vigtigt at være opmærksom på, at hans tekstforslag ikke blev godkendt. Det er ikke usædvanligt, når udkast kommer fra en cand.scient.pol. og ikke en jurist, at tekstforslag ændres undervejs.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har om dette forløb forklaret[376], at hun modtog en mail fra Jesper Gori, der var på ferie. Han bad hende om at lave et udkast til svar og skitserede kort nogle retningslinjer for svaret. Så vidt hun husker, oplyste Jesper Gori tillige, at svaret ikke var, som ministeren ønskede det. Hun udarbejdede et udkast til svar, som hun samme eftermiddag forelagde for Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet. Adspurgt, hvorfor et udkast til svar til en journalist skulle forelægges for Justitsministeriet, har hun forklaret, at der var flere årsager til dette. Dels havde hun talt med Jesper Gori om, at de skulle forelægge svaret for Justitsministeriet, og dels var det på daværende tidspunkt meget naturligt at inddrage Justitsministeriet. Det var den sædvanlige sagsgang efter ressortomlægningen, hvorefter der var en meget tæt kontakt mellem Stats- og Menneskeretskontoret og blandt andet hendes kontor i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Samtidig var en forelæggelse for Justitsministeriet medvirkende til at give svaret tyngde. Hun vidste, at de ikke lagde op til det svar, ministeren ønskede. Hun blev ikke inddraget i de efterfølgende drøftelser af udkastet, hvor Mark Thorsen fjernede den del af svaret, der vedrørte undtagelsesmuligheden. Hun tror, at Merete Milo over telefonen på vej hjem svarede, at man ikke kunne skrive svaret uden forbeholdet om undtagelser, som Mark Thorsen havde lagt op til. Foreholdt

376 Afhøringsekstrakten, side 546 ff.

Lykke Sørensens mail af 19. februar 2016 kl. 13.59 har hun forklaret, at hun – i forbindelse med at hun blev inddraget i sagen – læste pressemeddelelsen og ministerens udtalelser om ordningen. I den forbindelse kunne hun konstatere, at ordningen fremstod undtagelsesfri, hvilket hun fandt meget betænkeligt. Hun talte derfor med Merete Milo om problemstillingen, og de var enige om, at pressemeddelelsen skulle berigtiges. De udarbejdede derfor i fællesskab mailen af 19. februar 2016 kl. 13.03, hvori Merete Milo skrev til Lykke Sørensen, at pressemeddelelsen burde berigtiges. De fik herefter et svar om, at pressemeddelelsen ikke kunne berigtiges. Pressemeddelelsen gav det klare indtryk, at indkvartering sammen var helt udelukket. Det var deres vurdering, at der skulle gøres undtagelser, hvor det var nødvendigt i henhold til Danmarks internationale forpligtelser. Pressemeddelelsen var derfor ikke inden for rammerne for, hvordan der kan kommunikeres i en pressemeddelelse. Det var pressemeddelelsens indhold, de var bekymrede over. Det var hendes indtryk, at ordningen var, at der skulle gøres undtagelser, og at problemet drejede sig om den måde, man udadtil kommunikerede om ordningen. Det var Adam Abdel Khalik, hun drøftede sagen med i Justitsministeriet. Adam Abdel Khalik sagde, at Justitsministeriet alene kunne give en uformel rådgivning på grund af den korte tidsfrist. Hun tror ikke, at hun drøftede EMRK artikel 8 med Adam Abdel Khalik, men hun kan ikke huske det. Hun kan heller ikke i øvrigt huske, hvad de mere konkret talte om. På daværende tidspunkt havde hun ikke kontakt til nogen i Udlændingestyrelsen. Hun havde ikke noget kendskab til, hvordan styrelsen administrerede ordningen, men hun havde ingen forventning om, at styrelsen administrerede ordningen undtagelsesfrit. Hun var imidlertid kommet ind i sagen "fra sidelinjen", så hun havde ikke det fulde billede af, hvad der var foregået. Hendes chefer oplyste på et senere tidspunkt, hvad der var blevet sagt på koncerndirektionsmødet, og hvad man efterfølgende skriftligt havde kommunikeret til styrelsen, men hun husker ikke, at det var noget, hun på daværende tidspunkt spurgte ind til.

Barbara Bertelsen har herom forklaret[377], at hun ikke husker, om hun var involveret i pressehenvendelsen fra Jyllands-Posten i februar 2016. Hun tror det ikke.

377 Afhøringsekstrakten, side 667.

8.4.5. Høring af indkvarteringsoperatørerne

Det fremgår af en mail af 17. februar 2016, som Margit Sander Rasmussen sendte kl. 12.55 til Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado, at Margit Sander Rasmussen lavede sålydende udkast til høringsmail til indkvarteringsoperatørerne:

> "Kære [operatørchef]
>
> Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.
>
> Med henblik på at finde den mest hensigtsmæssige fremtidige indkvartering for disse par med/uden børn, har vi brug for yderligere oplysninger fra jer om de nedenstående familier. Jeg beklager den korte frist, men I bedes sende svar på nedenstående spørgsmål senest fredag den 19. februar 2016 til ....
>
> 1. Den mindreårige part
>
> Er hun gravid?
> Hvis ja, hvad er terminen?
>
> Har hun andre, voksne familiemedlemmer i Danmark?
> Hvis ja: Er de asylansøgere eller herboende? Hvis ja, hvor bor disse familiemedlemmer? Og vil de kunne støtte hende?
> Ønsker hun at bo i nærheden af eller sammen med familiemedlemmerne?
>
> 2. Den myndige part
>
> Har han andre familiemedlemmer i Danmark?
> Hvis ja: Er de asylansøgere eller herboende? Hvis ja, hvor bor disse familiemedlemmer? Og vil de kunne støtte ham?
> Ønsker han at bo i nærheden af eller sammen med familiemedlemmerne?

3. Eventuelle fælles børn

Hvem ønsker parret, at børnene skal bo hos?
Hvordan trives børnene på nuværende tidspunkt?
Hvis børnene indkvarteres efter parrets ønske herom, vil det da give anledning til bekymring for børnenes trivsel?

4. Øvrige forhold

Er der andre forhold, vi bør kende til for at kunne finde den mest hensigtsmæssige fremtidige indkvartering for disse par?"

Den 18. februar 2016 – forud for, at ministeren skulle i samråd – iværksatte Udlændingestyrelsen den fornyede høring af operatørerne. Høringen havde til formål at afdække antallet af par, herunder om de havde børn, samt deres øvrige familiemæssige relationer i Danmark med henblik på at foretage en vurdering af, hvordan parrene "mest hensigtsmæssigt" kunne adskilles. Det fremgår således af en mail, der er afsendt af Margit Sander Rasmussen fra Udlændingestyrelsen kl. 16.58, bl.a.:

"**Emne:** Høring med frist mandag kl. 12.00 (ministeren i samråd om "barnebrude")
...
Som bekendt har ministeren besluttet, at par, hvor den ene part er under 18 år, ikke længere kan være indkvarteret sammen/på samme center.
Vi har brug for yderligere oplysninger fra jer om de konkrete par, før vi kan vurdere, hvordan vi mest hensigtsmæssigt skiller parrene med/uden børn ad.
Derudover er ministeren nu kaldt i samråd om emnet, og til brug for samrådet har vi ligeledes brug for flere oplysninger fra jer.
...
Til brug for samrådet:
Har I på noget tidspunkt før november 2015 haft indkvarteret par, hvor den ene part har været under 15 år?

Til brug for fremtidig indkvartering af de konkrete par:
Ministerens beslutning gælder evt. også for par, hvor begge parter er 15-17 år. Denne høring omfatter derfor også sådanne par, indtil det er endeligt afklaret, om de er omfattet.

De par, der er indkvarteret hos jer, er følgende:
...
Spørgsmålene, som bedes besvaret separat for hvert par (et skema pr. par), er disse:

	Spørgsmål	Svar
1.	**Person ID på parret**	
2.	**Er den kvindelige part gravid?**	
	Hvis ja, hvornår har hun termin?	
3.	**Har den kvindelige part andre voksne familiemedlemmer i Danmark?**	
	Hvis ja, er de asylansøgere eller herboende?	
	Hvor bor disse familiemedlemmer?	
	Vil de kunne støtte hende, når parret flytter fra hinanden?	
	Ønsker hun at bo sammen med eller i nærheden af disse familiemedlemmer? (NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)	
4.	**Har den mandlige part andre familiemedlemmer i Danmark?**	
	Hvis ja, er de asylansøgere eller herboende?	
	Hvor bor disse familiemedlemmer?	
	Vil de kunne støtte ham, når parret flytter fra hinanden?	
	Ønsker han at bo sammen med eller i nærheden af disse familiemedlemmer? (NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)	
5.	**Har parret fælles børn og/eller særbørn?**	
	Hvis ja, har parret en holdning til, hos hvilken forælder barnet/børnene fremover skal bo? *(NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)*	
6.	**Hvordan fungerer familien på nuværende tidspunkt?**	
	Er der bekymring for parternes trivsel eller for eventuelle børns trivsel? Hvis ja, beskriv nærmere.	
	Er der iværksat støtteforanstaltninger? Hvis ja, beskriv nærmere.	

7.	**Hvordan forventes det, at familien vil fungere efter en adskillelse af parret/familien?**	
	Er der en høj risiko for, at der vil opstå akut bekymring for et eller flere familiemedlemmers trivsel?	
	Er der en høj sandsynlighed for, at det bliver nødvendigt at iværksætte eller intensivere støtteforanstaltninger?	
8.	**Øvrige forhold**	
	Er der andre forhold, Udlændingestyrelsen bør kende til for at kunne finde den mest hensigtsmæssige fremtidige indkvartering for parrene/familierne?	

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[378], at styrelsen "kørte" i to spor på dette tidspunkt. Der var et internt og et eksternt spor. I det interne spor var de begyndt at identificere konkrete sager, hvor de mente, at der formentlig ikke kunne ske adskillelse. Dette spor kørte helt internt på dette tidspunkt. Der var dog nogle operatører, der i disse dage fik at vide, at styrelsen arbejdede på at lave nogle undtagelser. Det blev sagt til forskellige operatører. Hun har desuden forklaret, at på tidspunktet for denne høring var nogle par adskilt, formentlig omkring otte par, men størstedelen af parrene var endnu ikke adskilt. [379] Høringssvarene på skemaet modtog de løbende frem til den frist, der var fastsat, men der var sikkert også nogle svar, der kom senere. Det var ikke alene oplysningerne om parrene i disse skemaer, styrelsen brugte i forbindelse med vurderingen af, om der forelå "særlige omstændigheder". De fik mange oplysninger ind fra operatørerne, der var meget opmærksomme på problemstillingen. Trivsel var noget af det, de havde stor fokus på.

Kristina Rosado har herom forklaret[380], at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt ikke kunne fortælle operatørerne, at styrelsen gjorde noget andet end det, som ministeren havde meldt ud. At de gjorde noget andet på de interne linjer, var en anden sag. Deres opgave var samtidig at gennemføre adskillelserne så skånsomt som muligt. De skulle derfor også finde den mest hensigtsmæssige placering af asylansøgerne inden for de givne rammer, og det gjorde de blandt andet ved at inddrage operatørerne og komme i dialog med parterne, således at asylansøgerne ikke blot modtog en besked om, at de skulle flytte. Departementet ville have, at adskillelserne skulle effektueres hurtigt, mens

378 Afhøringsekstrakten, side 416.
379 Afhøringsekstrakten, side 428-429.
380 Afhøringsekstrakten, side 488.

operatørerne pressede på for at hindre adskillelserne. Der var også adskillige fagpersoner, som de almindeligvis fæstede deres lid til, som på det kraftigste frarådede adskillelserne. Det var det krydspres, de befandt sig i. De havde en selvstændig interesse i, at det "skulle køre så gelinde, som det nu kunne", og det indebar også, at de skulle forsøge at gøre det på den mest hensynsfulde måde.

Margit Sander Rasmussen har herom forklaret[381], at de fortsat forsøgte at trække sagerne. De håbede fortsat på, at det ikke var alle, der skulle adskilles. På det tidspunkt, hvor det blev drøftet, hvilke sager der skulle forelægges departementet, beskæftigede hun sig ikke længere med sagerne. Hun sendte høringen den 18. februar 2016 til alle de centre, der havde de pågældende par boende. Hun fik ingen oplysninger om, at der var operatører, som nægtede at efterkomme anvisningerne, men hun vidste, at operatørerne var frustrerede over udmeldingen. Efter at hun sendte høringen ud den 18. februar 2016, gik hun på ferie, og da hun kom tilbage, havde hun skiftet kontor. Det var umiddelbart det sidste, hun lavede på sagen. Status i sagen var på daværende tidspunkt, at der fortsat lå en ordre fra ministeren om at adskille alle, men at styrelsen fortsat arbejdede på at få overbevist departementet og ministeren om, at man skulle lave en bedre konkret vurdering af sagerne. De prøvede at tilkæmpe sig et nåleøje et sted, hvor der nok burde havde været en ladeport. Det var sådan, hun så situationen. Det var nogle mærkelige dage og en uvirkelig situation.

Flere af operatørerne besvarede høringen den 22. februar 2016. Trine Kristensen fra Langelands Kommune returnerede ved en mail kl. 10.09 udfyldte skemaer vedrørende parrene C, M, O, L og E. Af Trine Kristensens mail fremgår:

> "Hermed de oplysninger vi har tilgængelige pt.
>
> Efter samråd med Ulrik er jeg nødsaget til at bede om mere tid, såfremt i ønsker at besvarelsen skal være uddybet yderligere. Spørgsmålene er af en karakter hvor vi mener der bør foretages tolkede samtaler med hvert enkelt par via en socialrådgiver. Det er nogle meget personlige spørgsmål, som vil kunne oprive parrene og skabe stor fortvivlelse. Dette kan vi ikke nå at indkalde til på en forsvarlig måde inden for fristen."

381 Afhøringsekstrakten, side 502.

Samme dag kl. 14.26 skrev Kristina Rosado følgende til Trine Kristensen med cc til blandt andre Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen:

> "I har i samtlige skemaer under punkt 6. "Hvordan fungerer familien på nuværende tidspunkt?" svaret, at det ikke vides. Som indkvarteringsoperatør har I pligt til at underrette de sociale myndigheder, såfremt der er grund til bekymring for en mindreårig beboers trivsel. Der ligger jo i den opgave en forpligtelse til løbende at vurdere, om de mindreårige, herunder mindreårige, som er samlevende i ægteskabslignende forhold – trives og i øvrigt fungerer i den familiemæssige sammenhæng, hvori de indgår. Skal det forstås sådan, at I ikke slet ikke har nogen forudsætninger for at vurdere, hvordan familierne fungerer, og om der er grund til bekymring for parterne eller evt. fællesbørns trivsel."

Trine Kristensen besvarede Udlændingestyrelsens spørgsmål ved mail af 23. februar 2016 kl. 8.51 til blandt andre Kristina Rosado, Ditte Kruse Dankert og Margit Sander Rasmussen. Af mailen, der var vedhæftet en ny udgave af de tidligere fremsendte skemaer, fremgår bl.a.:

> "Vi har ingen indberetninger eller tegn på mistrivsel reg. vedr. disse familier og dermed heller ikke observeret [at] der skulle [være] grund til bekymring for familierne på nuværende tidspunkt. Om situationen ændrer sig, når familierne skal splittes kan ikke forudsiges.
>
> Vi er klar over vores pligt som operatør og opfylder den også. Årsagen til svaret "vides ikke – undersøges nørmere" var blot for at sikre der ikke var opstået en problematik, vi endnu ikke var blevet opmærksom på, men som skrevet har vi pt. ingen grund til særlig bekymring. Dette bekræftet af de pågældendes kontaktpersoner d.d."

Trine Kristensen har herom forklaret[382], at hun svarede på Kristina Rosados mail med en bemærkning om, at de var opmærksomme herpå, og at de ville stille yderligere spørgsmål. Adspurgt, om de fik den fornødne tid til at stille spørgsmål til parrene ved tolkede samtaler, har hun forklaret, at de, så vidt hun husker, ikke havde nogle umiddelbare bekymringer. Efterfølgende blev

382 Afhøringsekstrakten, side 531.

der afholdt samtaler med samtlige familier under medvirken af en socialrådgiver. Det var disse samtaler, der affødte, at de over for Udlændingestyrelsen gav udtryk for bekymring i forhold til tre af familierne. Hun deltog ikke selv i samtalerne med parrene, men hun modtog tilbagemeldinger om, hvordan samtalerne forløb. Hvis der var børn, skulle de svare på, hvem barnet skulle følge. Det var én af de ting, hun skulle melde tilbage til Udlændingestyrelsen efter samtalerne. Der var tre familier, hvor de efterfølgende sendte bekymringsskrivelser til Udlændingestyrelsen om adskillelserne.

Den 29. februar 2016 kl. 15.29 sendte Trine Kristensen nye oplysningsskemaer vedrørende parrene M, O og E, idet disse par nu havde haft en samtale med en socialrådgiver.

Den 22. februar 2016 kl. 10.40 sendte Røde Kors udfyldte skemaer vedrørende parrene H, Q, J, G, AB, K og AE. Ved en mail samme dag kl. 12.10 sendte Jammerbugt Asylafdeling udfyldte skemaer vedrørende parrene F, D, N og P, og samme dag kl. 12.11 og 12.35 sendte Asylcenter Vesthimmerland oplysningsskemaer for parrene A og B. Asylcenter Holmegaard sendte også den 22. februar 2016 kl. 10.09 udfyldte skemaer vedrørende parrene C, E, L, M og O, men anførte samtidig, at oplysningerne havde en karakter, som krævede en samtale med parrene, hvorfor yderligere oplysninger ville blive eftersendt. Efter at have afholdt samtaler med parrene sendte Asylcenter Holmegaard den 29. februar 2016 kl. 15.29 nye skemaer vedrørende parrene M, O og E, den 1. marts 2016 kl. 9.30 nyt skema for parret L og den 2. marts 2016 kl. 8.53 et nyt skema for parret C.

8.4.6. Møde den 22. februar 2016 mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen

Det fremgår af sagens oplysninger, at der den 22. februar 2016 kl. 9.00 blev afholdt et møde mellem medarbejdere i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen. Af en mødeindkaldelse af 18. februar 2016 kl. 18.34 fra Lykke Sørensen fremgår det, at indkaldelsen var sendt til Ditte Kruse Dankert, Line Skytte Mørk Hansen, Lene Linnea Vejrum, Jesper Gori og Anne Nygaard Just.

Der ses ikke at foreligge noget referat fra mødet. Dog foreligger der en mail fra den 23. maj 2017 kl. 18.22, hvor et tidligere udkast til en mail af 17. februar

2016 fra Udlændingestyrelsen til ministeriet fra februar 2016 ses omtalt, og som indgår i den samme mailtråd. Det fremgår af mailen af 23. maj 2017 bl.a.:

> "Kære Ditte
>
> Er det en af dem, der aldrig blev til en mail til dep. fordi de hellere ville mødes med os?
>
> Vh
> Lene"

Ditte Kruse Dankert besvarede mailen senere samme dag således:

> "Ja, tror det blev oplægget til der første møde med dem. Mødet blev holdt hos Line, Lykke deltog (du, jeg, Line, Lykke, Kristina, Jesper). Talte faktisk med Kristina om netop dette møde i dag. Der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles. Kan ikke huske, om det allerede var der, ministeren havde set de konkrete sager, vi havde spurgt til. Det var nok først næste gang. Jeg kan ikke huske, hvornår jeg skrev notatet med de konkrete sager.
>
> Der var også et uformelt morgenmøde med Jesper hos mig (han cyklede forbi), hvor disse ting blev berørt. Det var der, hvor han nævnte det med de rødhårede for mig (du var ikke med). Kristina deltog. Jeg kan ikke huske, hvad der kom først."

Mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38, som omtales i korrespondancen, og som tillige er gengivet ovenfor i afsnit 8.4.1.10, var sålydende:

> "Kære Lene og Margit
>
> Nedenfor mit udkast til en første mail til departementet med de punkter, som vi drøftede med RK i går. Hvis I kan komme på mere, vi skal høre dem om, må I jo endelig sige til. Jeg forestiller mig umiddelbart, at vi i første omgang alene beder dem om at forholde sig til det generelle, hvorefter vi forelægger de konkrete sager i en separat mail. Lene, fik du svar på, hvem vi skal stile mailen til?
> ...

Af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2016 fremgår det, at asylansøgere under 18 år fremover ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, samt at ingen mindreårige under 18 år må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Det fremgår endvidere af pressemeddelelsen, at ministeren har bedt Udlændingestyrelsen om at skille parrene ad i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever, og at Udlændingestyrelsen skal ændre den hidtidige praksis på området.

Indholdet af pressemeddelelsen giver anledning til en række overvejelser i forhold til, hvorledes adskillelsen af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, rent praktisk skal foregå. Dette gør sig navnlig gældende i sager, hvor parrene har fælles børn. Vi skal derfor bede ministeriet forholde sig til følgende:

- Hvem skal tage stilling til, hvor fælles børn skal tage ophold? Er det Udlændingestyrelsen – og i givet fald ud fra hvilke hensyn? – eller har parrene selv pligt til at tage stilling til dette?
- Kan forældrene indkvarteres på centre i umiddelbar nærhed af hinanden, således at forældrene har mulighed for at udøve samvær med børnene i det omfang, de selv ønsker?
- Skal forældrene have mulighed for at vælge samværsløsninger, f.eks. 7-7-ordninger, og betyder det i givet fald, at både bopæls- og samværsforældre skal indkvarteres på eneværelser på deres respektive centre?
- Skal styrelsen dække udgifter til transport til samvær med børn, der ikke bor sammen med begge forældre, når dette er en direkte følge af en administrativ beslutning om at indkvartere forældrene hver for sig?
- Med hvilken vægt skal overvejelser om øvrige familierelationer på centeret indgå, når styrelsen skal beslutte at skille familierne ad, herunder evt. fælles børns relationer til eksempelvis bedsteforældre e.l.?
- Skal par, hvor begge parter er mindreårige, flyttes til hver sit center, selv om de for nuværende ikke deler værelse på børnecenteret? Det bemærkes, at børnecentrene typisk ligger med stor geografisk afstand til hinanden.

> Vi skal henlede ministeriets opmærksomhed på, at vi på nuværende tidspunkt ikke har et setup i asylcentersystemet, som kan håndtere indkvartering af enlige mindreårige med børn. Børnecentrene indkvarterer ikke uledsagede mindreårige med egne børn, og kvindecenteret indkvarterer ikke uledsagede mindreårige. De relativt få tilfælde af enlige mindreårige med børn, som er kendt i indkvarteringssystemet, og hvor der ikke er et familiemæssigt netværk omkring den mindreårige forælder, anbringes typisk på familieinstitution som en social foranstaltning.
>
> Vi skal endvidere understrege, at adskillelse af par, hvor den ene eller begge parter er mellem 15 og 18 år, i sig selv kan give anledning til bekymring for evt. fælles børns trivsel. Det må derfor forventes, at adskillelsen af parrene vil resultere i et øget antal kommunale underretninger, navnlig i sager hvor familien er sårbar som følge af fysisk sygdom eller psykosocial belastning, og dermed et øget behov for iværksættelse af sociale foranstaltninger.
>
> Endelig ønskes ministeriets stillingtagen til, om operatøren er forpligtet til at foretage politianmeldelse i sager, hvor det f.eks. i forbindelse med den første indlogering på modtagecenter konstateres, at en mindreårig under 15 år er samlevende i ægteskabslignende forhold med en person over 15 år, uagtet at parret i indkvarteringsmæssig sammenhæng adskilles. Praksis har hidtil været, at operatøren efter behov underretter de sociale myndigheder."

Efter mødet den 22. februar 2016 sendte Lene Linnea Vejrum kl. 15.20 en mail til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, hvori hun skrev, at styrelsen nu på baggrund af dagens møde, kunne bede operatørerne høre forældrene om, hvorvidt de ønskede, at deres barn/børn skulle bo hos mor eller far. Ditte Kruse Dankert sendte senere samme dag – kl. 16.47 – sålydende mail til bl.a. Nils Bak og Lene Linnea Vejrum:

> "... Vi får ikke retningslinjer fra departementet. De er afklaret på møde i dag. Vi kan måske bare oplyse, at vi har orienteret operatørerne om den nye praksis, jf. pressemeddelelsen, at mange allerede er adskilt, og at vi er i gang med processen omkring adskillelse af parrene, herunder par med børn."

Om Udlændingestyrelsens udarbejdelse af retningslinjer oplyste Lykke Sørensen i en mail af 4. marts 2016 kl. 12.46 til en række medarbejdere i bl.a. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet, at Udlændingestyrelsen skulle udarbejde en vejledning, "der udmønter ministerens beslutning".

Det fremgår af en intern mail af 23. februar 2016 i Udlændingestyrelsen, som Ditte Kruse Dankert sendte kl. 16.22 til bl.a. Lene Linnea Vejrum og Kristina Rosado, at der var sket adskillelse i "langt de fleste sager", og at styrelsen var i dialog med centeroperatørerne om håndteringen af de resterende sager, der hovedsageligt vedrørte par med børn. Det fremgår videre af mailen bl.a.:

> "Vi er også ved at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af i alt frem [fem] sager, hvor vi ønsker, at dep. skal tage stilling til, om adskillelse vil være i strid med Børnekonventionen, dvs. vi forelægger nogle af de sager, hvor der er tale om par med børn."

Lykke Sørensen har om mødet forklaret[383], at hun husker nogle af de temaer, der blev drøftet den 22. februar 2016. Hun husker ikke, om der blev konkluderet på noget. Udlændingestyrelsen efterlyste vejledninger af meget forskellig karakter, herunder både retlige vejledninger og vejledninger om, hvordan sagerne skulle håndteres i praksis. Der var et forståeligt ønske hos Udlændingestyrelsen om at modtage rammer og vejledninger for, hvordan ordningen skulle håndteres. Hun husker nogle af elementerne, men ikke de nærmere detaljer under drøftelserne. Under mødet den 22. februar 2016 var der både praktiske og retlige drøftelser. Hun husker ikke, om der den 22. februar 2016 var drøftelser om den retlige ramme og om, hvilke elementer der i den forbindelse skulle lægges vægt på. Hun tør ikke svare på, om de på mødet den 22. februar 2016 drøftede spørgsmålet om et "pusterum". Hun husker ikke detaljerne i de drøftelser, som fandt sted under det pågældende møde.[384] Hun deltog i et par møder med Udlændingestyrelsen om sagen. Ordvekslingen den 22. februar 2016 eller under et senere møde blev en lille smule skarp, idet der hos enkelte af Udlændingestyrelsens medarbejdere var lidt personlige holdninger og følelser indblandet. Man var derfor nødt til at sige, at man i videst muligt omfang skulle gøre det, som ministeren ville. Hun husker ikke

383 Afhøringsekstrakten, side 159.
384 Afhøringsekstrakten, side 161-162.

alle detaljer om mødet. Foreholdt, at en praksis om, at alle kunne adskilles, flugtede med det notat, som ministeren havde godkendt den 9. februar 2016, har hun forklaret, at den tidligere opfattelse var, at man kunne adskille alle, men at nogle dog skulle indkvarteres på samme asylcenter. I december 2016 var udgangspunkt også, at alle kunne adskilles, idet der for nogle dog skulle gøres undtagelser. Udlændingestyrelsen kan godt have fået den opfattelse på mødet, at alle kunne adskilles med det forbehold, at man var i en proces, hvor det skulle undersøges, hvordan ordningen skulle være. Hun er sikker på, at hun under mødet gav udtryk for dette forbehold. En af udfordringerne var, at ordningen skulle administreres, samtidig med at det skulle klarlægges, hvilke rammer der var for ordningen. Adspurgt, om der under mødet den 22. februar 2016 blev sendt et andet signal til Udlændingestyrelsen, end at alle kunne adskilles, har hun forklaret, at man ifølge ordningen kunne adskille parrene ved indkvarteringens begyndelse, hvorefter man under sagsbehandlingen kunne konstatere, at nogle par ikke skulle være adskilt. Hun kan i den forbindelse henvise til notatet fra december 2016 om Danmarks internationale forpligtelser, hvor ordningen præcist blev beskrevet. Det fremgår af dette notat, at der er par, som heller ikke ved den første indkvartering kan adskilles, men disse nuancer var ikke klare i slutningen af februar 2016. Notatet fra december 2016 var ikke "super nemt" at lave. I februar 2016 var der overvejelser om, hvorvidt alle kunne adskilles ved indkvarteringen, eller om der allerede ved den første indkvartering var par, der ikke kunne adskilles. Der var i den forbindelse et mere overordnet billede af, at der skulle være undtagelser, men det var ikke fuldstændig klart, om alle par kunne adskilles ved den første indkvartering. Hun husker, at Lene Vejrum, Ditte Kruse og et par yderligere medarbejdere fra Udlændingestyrelsen, herunder formentlig Kristina Rosado, deltog i de møder, som hun havde med styrelsen. De skarpe holdninger gik på, at det var noget "skidt", og at det var synd for nogle mennesker. Der var ikke nogen, der sagde noget om, at det var ulovligt, men der blev givet udtryk for personlige holdninger om, at beslutningen var mærkelig og vanskelig at gennemføre.

Line Skytte Mørk Hansen har forklaret[385] bl.a., at hun læser mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 således, at Udlændingestyrelsen gjorde sig en række overvejelser i forhold til, hvordan de skulle håndtere ordningen. Hun mener, at Udlændingestyrelsen gjorde sig nogle fornuftige overvejelser og læser ikke

385 Afhøringsekstrakten, side 201-202.

mailen således, at alle skulle adskilles uden undtagelser. Mailen afspejlede de drøftelser, som man havde med Udlændingestyrelsen. Hun har aldrig hørt Udlændingestyrelsen sige, at alle skulle adskilles, og en styrelse skal overholde lovgivningen. Hun har aldrig på et møde hørt nogen fra Udlændingestyrelsen udtale, at alle skulle adskilles undtagelsesfrit. Hvis Udlændingestyrelsen virkelig mente, at styrelsen fik en besked fra hende om, at alle skulle adskilles, skulle styrelsen have sagt dette til hende. Hun kan se i sin kalender, at hun deltog i et møde den 22. februar 2016.[386] Hun husker ikke, hvad der specifikt blev talt om. De talte om problemstillingen og ikke om de konkrete sager. De kan sagtens have talt om de emner, der er nævnt i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38. Hun husker ikke, at Lene Vejrum under nogle af møderne sagde, at Udlændingestyrelsen nu ville administrere uden undtagelser.[387]. Det ville have været naturligt at bringe det op, hvis der ikke skulle administreres med undtagelser. Lene Vejrum kunne også have ringet eller skrevet til departementet.

Jesper Gori har om mødet den 22. februar 2016 forklaret[388] bl.a., at han ikke har nogen særlig god erindring om mødet. Drøftelserne på mødet var af meget teknisk karakter. Det blev blandt andet drøftet, hos hvem et barn skulle indkvarteres, og hvordan man skulle forholde sig til transporten. Han husker ikke, om de drøftede alle de spørgsmål, der er nævnt i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38, men opregningen af punkter svarer meget fint til hans erindring om, hvad der blev drøftet. Foreholdt, at der ikke heri var anført noget om, hvilke kriterier der skulle anlægges for adskillelsen af parrene, har han forklaret, at mødet ikke handlede om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, men om, hvordan adskillelsen skulle ske. Han husker ikke, at det på mødet blev nævnt, at der skulle være møde med operatørerne dagen efter. Som han husker det, rejste Lene Vejrum under mødet den 22. februar 2016 ganske kort det spørgsmål, at der var konkrete sager, som rejste spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Dette skete på vej ud ad døren fra mødet. Han opfattede det således, at der var tale om en opfølgning på mailen den 16. februar 2016, som han går ud fra, at Lykke Sørensen ikke havde besvaret. Han bekræftede, at det var ham, som Udlændingestyrelsen skulle drøfte de konkrete sager med. Lykke Sørensen præciserede på mødet, at ordningen indeholdt undtagelser, selvom de på daværende tidspunkt havde den vurdering, at der var tale om ganske få

386 Afhøringsekstrakten, side 205.
387 Afhøringsekstrakten, side 212.
388 Afhøringsekstrakten, side 257 ff.

undtagelser. Lykke Sørensen tilkendegav ligeledes, at der efter deres opfattelse var tale om en lovlig og saglig ordning. Lykke Sørensen præciserede også nogle gange på mødet, at man skulle forsøge at imødekomme ministerens ønske så meget som muligt, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad dette snit i den konkrete sagsbehandling. Foreholdt mail af 23. maj 2017 kl. 19.24 fra Ditte Kruse Dankert til Lene Vejrum om mødet den 22. februar 2016 og om, at "de ikke [var] i tvivl om, at alle kunne adskilles", har han forklaret, at som han hørte det, blev det af Lykke Sørensen tydeligt understreget, at ordningen ifølge departementet var lovlig, men at der var forskel på en lovlig ordning og en ordning, hvor alle kan adskilles.[389] Han synes at kunne huske, at der i forlængelse af mødet internt i Udlændingestyrelsen blev sendt en mail, hvor der blev peget på materiale, som skulle sendes til departementet. Denne dialog var udtryk for, at der var sager, hvor det blev vurderet, om der skulle ske adskillelse. Foreholdt forklaringen fra Lykke Sørensen om, at ordvekslingen under et møde den 22. februar 2016 eller senere blev "en lille smule skarp", har han forklaret, at han oplevede det således, at emnet betød meget for medarbejderne i Udlændingestyrelsen, og det blev under mødet præciseret med en vis skarphed, at der efter departementets vurdering var tale om en lovlig ordning.[390] I mødet den 22. februar 2016 deltog Lene Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Som han husker det, handlede det, som medarbejderne fra Udlændingestyrelsen spurgte ind til, ikke om, hvordan de skulle foreholde sig til den generelle instruks. Det handlede mere om, hvordan de skulle forholde sig, hvis man ikke fulgte den generelle instruks. Spørgsmålene lagde ikke op til, at man havde den ordning, som ministeren ønskede, og som departementet kvalificerede retligt. Han forstod det således, at Udlændingestyrelsen "gik tilbage" til den tidligere ordning, dvs. en ordning, hvor man ikke gik til grænsen. Han tror ikke, at spørgsmålet under mødet gik på de retlige overvejelser. Som han husker det, gik drøftelserne ikke på, om der var tale om en lovlig ordning. Drøftelserne gik mere på, om man skulle bevæge sig i den retning, som der politisk var lagt op til. På mødet den 22. februar 2016 drøftede de ikke, om det var lovligt at have en ordning uden undtagelser. Han lagde ikke til grund, at ordningen var som beskrevet i pressemeddelelsen. Ordningen var en ordning, der indebar, at man skulle gå til grænsen.

389 Afhøringsekstrakten, side 266.
390 Afhøringsekstrakten, side 293-294.

Anne Nygaard Just har forklaret[391], at hun ikke husker dette møde. Det kan godt være, at mødet blev afholdt, men det kan også være, at det blev aflyst i sidste øjeblik. Hun har ingen erindring om mødet. Hun var, så vidt hun husker, ikke involveret i overvejelser vedrørende håndteringen af adskillelsesprocessen.

Lene Linnea Vejrum har om mødet forklaret[392], at Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori, Anne Nygaard Just, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado deltog. Mødet blev afholdt i departementet fra morgenstunden, og de fleste var lige var kommet tilbage fra ferie, hvilket fik lidt betydning for mødet. Der var forskellige drøftelser på mødet, men hun husker det som et meget kort møde, måske fordi der var mange, der ikke var "super" forberedt, styrelsen inklusiv. De kom ind til mødet med henblik på at drøfte nogle af de spørgsmål, de havde, og de kom relativt hurtigt ud af mødet igen med besked om, at de selv skulle udarbejde retningslinjer vedrørende mange af spørgsmålene, herunder om parrene måtte adskilles på samme center, om de adskilte par kunne bo tæt på hinanden, om parrene skulle have dækket udgifter til at besøge hinanden osv. Adspurgt, om styrelsen også skulle lave en juridisk vejledning, har hun forklaret, at de ikke skulle udarbejde en juridisk afhandling om emnet, hvilket heller ikke ville være sædvanligt, men de fik at vide, at de skulle udarbejde retningslinjer for sagsbehandlingen og de praktiske forhold. Nogle af de problemstillinger, der fremgår af Kristina Rosados mail af 17. februar 2016 kl. 15.38 blev, som hun husker det, drøftet på mødet den 22. februar 2016. De drøftede dog ikke problemstillingerne konkret. Jo flere problemstillinger, de bragte op, des klarere blev det, at styrelsen selv skulle udarbejde et første udkast til retningslinjer ud fra deres spørgsmål. Departementet var ikke klar til at tage stilling til spørgsmålene på mødet, men ville tage stilling, når styrelsen kom med et udkast. Hun er i tvivl om, hvorvidt de drøftede de praktiske problemstillinger på mødet. Som hun husker det, spurgte Kristina Rosado på et tidspunkt under mødet, om det ikke var mærkeligt, at man i asylsagerne kunne have en ledsagervurdering, hvorefter den voksne kunne være ledsager for den mindreårige, men at man samtidig skulle adskille parret indkvarteringsmæssigt. De fik at vide, at det kunne man godt. Det blev ikke til nogen nærmere drøftelse, idet de fik at vide, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre. Mødet var ikke langt, fordi konklusionen meget hurtigt blev,

391 Afhøringsekstrakten, side 346.
392 Afhøringsekstrakten, side 418 ff.

at styrelsen skulle lave et udkast. Efter mødet den 22. februar 2016 besluttede de, at de skulle forelægge nogle konkrete sager for departementet. Dette blev ikke drøftet på mødet, fordi de følte sig afvist i forhold til en sådan drøftelse. Hun tror ikke, at styrelsens sagsbehandling, herunder opdelingen af parrene i grupper, var et emne på mødet, men hun er overbevist om, at departementet var klar over det, idet departementet løbende fik lister over, i hvilke sager der skete adskillelse. Hun tror heller ikke, at de drøftede de sager, hvor parrene havde børn, eller fik at vide, hvordan de skulle håndtere disse. Spørgsmålet, om der skulle ske adskillelse, var ikke et tema, fordi departementet, da f.eks. spørgsmålet om sammenhængen med ledsagervurderingen blev bragt op, afviste at gå ind i det juridiske. Det spørgsmål, som Kristina Rosado bragte op vedrørende sammenhængen med ledsagervurderingen, angik, at baggrunden for, at der foretages en ledsagervurdering, er, at en mindreårig asylansøger skal have en form for værge under asylsagsbehandlingen, og denne person kan f.eks. være den voksne ægtefælle. Kristina Rosado bragte op på mødet, om det ikke var mærkeligt, at den voksne ægtefælle kunne varetage den mindreåriges interesser i asylsagen, men at parret ikke kunne bo sammen. Ledsagervurderingen har muligvis også en kobling til, om man bliver udsendt sammen, men det er et område, som hun ikke har beskæftiget sig med, hvorfor hun ikke kan sige det med sikkerhed. Ved at stille dette spørgsmål satte Kristina Rosado spørgsmålstegn ved ordningen. Hun husker ikke, hvem der sagde, at de to ting ikke havde noget med hinanden at gøre. Hun modtog Ditte Kruse Dankerts mail af 23. maj 2017 kl. 19.24. Hun tror ikke, at de drøftede indholdet af den, ud over det, der fremgår af mailen. Vedrørende Ditte Kruse Dankerts udtalelse i mailen om, at denne netop havde talt med Kristina Rosado om mødet den 22. februar 2016, og at "der var de ikke i tvivl om, at alle kunne adskilles", har hun forklaret, at det afspejler styrelsens opfattelse af departementets holdning, da de gik fra mødet. De konkrete sager var ikke forelagt på dette tidspunkt. Henvisningen i mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 til "at der er sket adskillelse i langt de fleste sager", var ikke udtryk for, at parrene i alle andre sager end de fem, der senere blev forelagt, var adskilt på dette tidspunkt. Som hun husker det, var der på dette tidspunkt en række par, hvor der ikke var truffet beslutning om adskillelse. Hun vil mene, at der også var kommet reaktioner fra nogle af de adskilte par. Muligvis var det allerede på dette tidspunkt, at nogle af parrene klagede over adskillelsen. Der kom løbende reaktioner på adskillelserne. Hun ved ikke, om der blev skrevet et notat på sagen, når de fik oplysninger om reaktioner på adskillelserne. Det var ikke hende, der modtog

sådanne oplysninger. De spurgte ikke direkte departementet om muligheden for undtagelser, men der var heller ikke rigtig rum for det.[393]

Ditte Kruse Dankert har om mødet forklaret[394], at hun deltog i et møde den 22. februar 2016 med departementet. Ud over hende deltog fra Udlændingestyrelsen Lene Vejrum og Kristina Rosado. Mødet fandt sted hos Line Skytte Mørk Hansen, og det var Line Skytte Mørk Hansen, der sad for bordenden og var mødeleder. Lykke Sørensen og Jesper Gori deltog også. Hun opfattede Lykke Sørensen og Jesper Gori som lidt perifere. Hun husker ikke, om Anne Nygaard Just deltog. Mødet varede i hvert fald ikke længere end den time, der var afsat. Hun tror, at de hver især mødte frem og således ikke fulgtes ad fra Udlændingestyrelsen. De havde oplistet en række spørgsmål, herunder af mere praktisk karakter. De gik ud fra, at de også skulle høre, hvornår der ville blive udarbejdet en vejledning. Hun husker det som et meget "rodet" møde, hvor de blev mødt med noget andet end det, de havde forestillet sig. De havde troet, at de ville høre om baggrunden for ordningen og om vejledningen. Hun vil tro, at Line Skytte Mørk Hansen bød velkommen, men det blev meget hurtigt sagt, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udarbejde retningslinjerne. De havde forestillet sig, at de også kunne tale om det mere grundlæggende i ordningen, og Kristina Rosado trak nogle paralleller til ledsagervurderingen og anførte, at det var påfaldende, at man kunne være ledsager, men ikke måtte bo sammen. Line Skytte Mørk Hansen sagde noget håndfast til hende, at dette overhovedet ikke havde noget at gøre med den foreliggende situation. Det stod herefter klart, at der ikke skulle drøftes mere grundlæggende spørgsmål om ordningen. Der blev drøftet perifere spørgsmål, og de skulle nu til at indstille sig på et andet "mindset", idet de selv skulle udarbejde retningslinjer. Der var ikke rum til en mere substantiel drøftelse af ordningen. Der var ingen, som nævnte EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen. Lene Vejrum og hun prøvede at sige, at der var "svære sager", hvor der var risiko for, at nogle af parrenes børn ville blive anbragt som følge af adskillelsen. Der blev ikke talt om konkrete sager. Mødet var Line Skytte Mørk Hansens møde. Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde ikke noget under mødet. Hun blev foreholdt mail af 22. februar 2016 kl. 15.20 fra Lene Vejrum til Kristina Rosado og hende om, at operatørerne på baggrund af mødet nu kunne foretage en høring om, hvem af forældrene parrenes eventuelle børn skulle bo hos. Hun forklarede, at de

393 Afhøringsekstrakten, side 438.
394 Afhøringsekstrakten, side 447 ff.

ikke drøftede konkrete sager, men et af spørgsmålene var, hvilken af forældrene børnene skulle bo hos. De forsøgte at "pippe" om, hvorvidt ordningen overhovedet kunne lade sig gøre, ligesom der blev rejst praktiske spørgsmål. Deres opfattelse var, at de fik at vide, at "det kan man godt", og at det alene var de praktiske elementer, der skulle afklares. Hun husker ikke, at Lykke Sørensen og Jesper Gori sagde noget. Tilbagemeldingen kom hovedsageligt fra Line Skytte Mørk eller måske fra en af hendes medarbejdere, hvis der deltog en sådan medarbejder. Da hun var kommet hjem fra sin ferie den 22. februar 2016, blev hun orienteret om, at der var par, som var blevet adskilt, og at man nu skulle forholde sig til parrene med børn. De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle tage stilling til praktiske spørgsmål som blandt andet betaling for transport. Retningslinjerne skulle ikke forholde sig til de internationale konventioner. Under selve mødet eller i ugerne efter tilkendegav Udlændingestyrelsen, at de gik ud fra, at der også ville komme "noget andet". De retningslinjer, som Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, skulle omfatte de praktiske spørgsmål, som operatørerne havde. Hun husker ikke, om det på dette møde blev kommunikeret, hvem i departementet Udlændingestyrelsen skulle have kontakten med. Hun forstod mødet som beskrevet i mailen af 23. maj 2017. Der var ingen, der modsagde Line Skytte Mørk Hansen, da hun sagde, at ordningen kunne lade sig gøre. Adspurgt om "de rødhårede" har hun forklaret, at hun mener, at hun dengang huskede forkert, idet mødet med Jesper Gori fandt sted på et senere tidspunkt, da spørgsmålet om faktisk forvaltningsvirksomhed blev drøftet. "De rødhårede" vedrørte en drøftelse om, at der var vide rammer for indkvarteringen. Drøftelsen var en eller anden reference til, at man ud fra hårfarve kunne beslutte sig for, hvorledes indkvarteringen skulle ske. Hun er usikker på, hvad der helt præcist mentes med referencen. Notatet af 2. februar 2016 blev ikke nævnt under mødet den 22. februar 2016 og var ikke fremme under mødet. Foreholdt, at arrangøren af mødet den 22. februar 2016 ifølge kalenderindkaldelsen var Lykke Sørensen, har hun forklaret, at hun er sikker på, at mødet blev afholdt på Line Skytte Mørk Hansens kontor, og at Line Skytte Mørk Hansen var mødeleder.[395] De begyndte at have en dialog med Lykke Sørensen og Jesper Gori i løbet februar 2016, men på dette tidspunkt var sagen forankret i Line Skytte Mørk Hansens afdeling. Hun havde en kort snak om sagen med Jesper Gori den 8. eller 9. februar 2016. Substansen i ordningen blev ikke drøftet

395 Afhøringsekstrakten, side 465.

under mødet den 22. februar 2016. Mødet handlede om alt muligt andet, og der var ikke et oplæg om drøftelse af de generelle juridiske spørgsmål. Line Skytte Mørk Hansens bemærkning til Kristina Rosado om, at ordningen ikke kunne sammenlignes med ledsagervurderingen, satte stemningen i forhold til de videre drøftelser om ordningen.

Kristina Rosado har forklaret[396], at hun deltog i mødet den 22. februar 2016 sammen med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der var mødeleder. Der blev ikke drøftet mange forhold på mødet. Mødet var også usædvanligt kort og varede kun mellem 30 og 40 minutter. De havde haft en forventning om, at de skulle drøfte retningslinjerne for ordningen, herunder mulighederne for undtagelser. De havde på daværende tidspunkt fortsat en forhåbning om, at de ville få nogle retningslinjer fra departementet. Hun havde haft to spørgsmål, som hun ville have bragt op på mødet, men da hun bragte det første spørgsmål op, blev det hurtigt og kontant lukket ned. Det ene spørgsmål, som hun bragte op, drejede sig om, hvordan styrelsen skulle forholde sig til en mindreårig, der blev anset for at være ledsaget af sin ægtefælle. Det hang ikke sammen, hvis man på den ene side anså den mindreårige for at være ledsaget af sin ægtefælle, men på den anden side adskilte dem rent indkvarteringsmæssigt. Man kunne nemlig ikke anses for at være ledsaget af en person, som man var i et tvangsforhold med. Det andet spørgsmål, som hun aldrig fik mulighed for at bringe op på mødet, drejede sig om, hvorvidt det var udtryk for usaglig forskelsbehandling at adskille asylpar, når man ikke i øvrigt adskilte andre på denne måde. Hendes første spørgsmål blev meget hurtigt lukket ned af Line Skytte Mørk Hansen med en bemærkning i retning af, at "det har ingen gang på jord". Hun mindes ikke, at der var andre, der forholdt sig til spørgsmålet. Som hun erindrer det, sagde Lykke Sørensen ikke meget under mødet. De retningslinjer, de gerne ville have haft fra departementet, skulle vedrøre, hvornår man kunne gøre undtagelser. Retningslinjerne om de praktiske forhold angående adskillelsen af parrene kunne styrelsen udarbejde, uden at departementet skulle involveres. De oplistede spørgsmål i mailen af 17. februar 2016 kl. 15.38 blev aldrig rejst under mødet med departementet den 22. februar 2016. Der var en mærkelig stemning på mødet, og hun forlod mødet med et indtryk af, at der ikke var noget rum for

396 Afhøringsekstrakten, side 478-479.

diskussion af ordningen. Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og hun stod kort efter mødet på Slotsholmsgade og konstaterede, at de ikke havde fået noget ud af mødet. Budskabet på mødet var, at ordningen var undtagelsesfri, og at en sådan undtagelsesfri ordning var inden for rammerne af dansk ret og internationale konventioner. Hun erindrer ikke, om der var nogen på mødet, der fortalte, at departementet havde rådført sig med andre til brug for vurderingen af, at ordningen skulle være i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner. Adspurgt, hvem fra departementet der havde sagt, at ordningen var i overensstemmelse med dansk ret og internationale konventioner, har hun forklaret, at hun kun kan huske, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der havde talt herom på mødet. Det var også Line Skytte Mørk Hansen, der havde "tegnet departementet". Hun kan ikke huske, om Jesper Gori sagde noget på mødet. Lykke Sørensen talte på mødet, men hun kan ikke huske, hvad hun sagde. Lykke Sørensen var i hvert fald ikke fremtrædende på mødet. Hun mindes ikke, at de talte om, at der var sager, der skulle forelægges departementet. Retningslinjerne, der skulle udarbejdes, omhandlede alene de praktiske forhold i forbindelse med flytning af parrene, og det var budskabet fra departementet, at Udlændingestyrelsen selv skulle udarbejde disse retningslinjer. Adspurgt, om det blev drøftet, hvem styrelsen kunne rette henvendelse til, hvis der opstod tvivlsspørgsmål, har hun forklaret, at de altid kunne rette henvendelse til Jesper Gori og Lykke Sørensen, men hun kan ikke huske, om det blev sagt på mødet den 22. februar 2016. Hun kan heller ikke huske, om det blev drøftet, at ministeren skulle forelægges konkrete sager.

Line Skytte Mørk Hansen har under genafhøringen supplerende forklaret[397], at der var tale om et møde den 22. februar 2016 på hendes kontor om morgenen. Hun var denne dag lige vendt tilbage efter ferie. Lykke Sørensen og Lene Linnea Vejrum havde – mens hun havde ferie – aftalt, at mødet skulle holdes, og Lykke Sørensen havde indkaldt til mødet. De andre mødedeltageres forklaringer om mødet er absurd i forhold til hendes erindring om mødet, herunder at hun skulle have været mødeleder, at hun skulle have sagt noget om ledsagerordningen – som hun ikke vidste, hvad var – og at Lykke Sørensen og Jesper Gori ikke skulle have sagt noget på mødet, hvilket ikke stemmer overens med Jesper Goris forklaring om, hvad Lykke Sørensen sagde på mødet. Forklaringerne er efter hendes opfattelse udtryk for en lidt

397 Afhøringsekstrakten, side 777 ff.

mærkelig "historiefortælling" i Udlændingestyrelsen om, hvad der foregik på dette møde. Den eneste forklaring, der efter hendes opfattelse giver mening, er Jesper Goris forklaring om, at Lykke Sørensen nogle gange på mødet havde præciseret, at man så vidt muligt skulle søge at imødekomme ministerens ønske, og at Udlændingestyrelsen skulle lægge sig op ad ministerens snit i den konkrete sagsbehandling. Det gav god mening, at Udlændingestyrelsen fik denne vejledning af Lykke Sørensen og Jesper Gori. Det har været meget specielt at læse Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosados forklaringer, som hun på ingen måde kan genkende. Der var et meget tæt samarbejde mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen. Som hun husker det, står der i en af afhøringsprotokollerne, at de "ping-pongede" om alt, og styrelsen vidste udmærket, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensen, de skulle række ind til for at få vejledning. Hun erindrer ikke, at hun nævnte notatet af 2. februar 2016 for deltagerne på mødet den 22. februar 2016, ligesom hun ikke husker, at andre nævnte notatet på dette møde. Det er hendes opfattelse, at notatet blev nævnt i andre sammenhænge under de drøftelser, som Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Lykke Sørensen og Jesper Gori løbende havde, og som hun ikke deltog i. Det var en juridisk vurdering, som ikke angik hendes område. Hun vidste i februar 2016 ikke, hvordan Udlændingestyrelsen greb adskillelserne an, men hun var bekendt med de oplysninger, som Udlændingestyrelsen sendte til dem, herunder hvor mange der var blevet adskilt, og hvilke udfordringer der var. Der var et regneark, som Udlændingestyrelsen sendte ind til dem. Hun gik ud fra, at man adskilte parrene i overensstemmelse med notatet, som hun havde læst højt af under telefonsamtalen med Lene Linnea Vejrum den 10. februar 2016. Adspurgt, hvad hendes reaktion var, da hun blev bekendt med, at Udlændingestyrelsen ikke adskilte i overensstemmelse med notatet, men i henhold til pressemeddelelsen, har hun svaret, at styrelsen hele tiden har adskilt i overensstemmelse med notatet. Der har hele tiden været undtagelser. Udlændingestyrelsen var efter hendes opfattelse på intet tidspunkt i tvivl om, at der var en hovedregel og nogle undtagelser. Dette støtter hun på, at Lene Linnea Vejrum allerede den 15. februar 2016 skrev til medarbejderne i Udlændingestyrelsen, at de sager, de var i tvivl om, skulle vendes med departementet, at Lene Linnea Vejrum efterfølgende – muligvis den 16. februar 2016 – skrev til Lykke Sørensen og hende, at der var nogle forhold, styrelsen ønskede at vende med departementet, hvor Lene Linnea Vejrum blev henvist til at kontakte Jesper Gori, og at Lene Linnea Vejrum henvendte sig igen den 17. februar 2016 om nogle sager, som de gerne ville drøfte med departementet. Adspurgt, om Lene Linnea Vejrum

behøvede at være i tvivl, eftersom hun havde fået læst notatet højt, har hun svaret benægtende. Hun besvarede ikke Lene Linnea Vejrums henvendelser ved blot at henvise til notatet af 2. februar 2016, idet Lene Linnea Vejrum havde spurgt mere generelt om, hvem Udlændingestyrelsen skulle tale med for at få afklaret nogle generelle forhold. Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado sagde noget på morgenmødet den 22. februar 2016, herunder om Kristina Rosado bragte et spørgsmål op, der relaterede sig til ledsagervurdering. Hun ved ikke selv noget om ledsagervurderingen og har derfor i givet fald ikke haft nogen holdning til et sådant spørgsmål. Hun husker ikke meget fra morgenmødet den 22. februar 2016. Når hun læser afhøringsprotokollerne, giver Jesper Goris forklaring god mening, herunder gengivelsen af, hvad Lykke Sørensen skulle have sagt på mødet. Hun erindrer ikke, at hun skulle have været mødeleder, eller at hun skulle have sagt noget om en ledsagerordning, som hun ingen mening har om. Hun erindrer heller ikke, at hun skulle have givet en række tilbagemeldinger. Hun ved ikke, hvad hun skulle have givet tilbagemelding om en mandag morgen efter sin ferie til et møde, som hun ikke selv havde indkaldt til. Hendes forklaring om mødet den 22. februar 2016 skal ses i lyset af, at hun ikke husker mødet – ikke, at hun har en anden erindring om mødet.

Lykke Sørensen har under genafhøringen supplerende forklaret[398], at hun ikke erindrer, hvor lang tid mødet den 22. februar 2016 varede, men det kan meget vel have været et kort møde. Hun husker ikke detaljer fra mødet. Det var et følelsesladet møde. Tonen kunne være lidt kontant, idet der var nogle holdninger om, at man ikke var så glad for det, som ministeren ønskede. Hun har ingen erindring om, at nogen bragte spørgsmålet om ordningens lovlighed op. Hun kan i øvrigt henvise til sin tidligere forklaring om mødet. Det har formodentlig i første række været Line Skytte Mørk Hansen, der førte ordet på vegne af departementet, idet sagen på dette tidspunkt lå hos hende, men hun husker det ikke nærmere. Hun erindrer ikke, om Kristina Rosado på mødet den 22. februar 2016 bragte et spørgsmål om ledsagerordningen op, men hun kan heller ikke afvise, at det skete.[399]

398 Afhøringsekstrakten, side 785.
399 Afhøringsekstrakten, side 790.

8.4.7. Udvalgsorientering vedrørende "barnebrude"

Det fremgår af en mail af 22. februar 2016 kl. 11.10, som ministersekretær Andreas Højmark Søndergaard sendte til udvalgssekretær i Folketinget Laura Purup (cc til bl.a. Anne Nygaard Just), følgende:

> "Vi talte sammen i sidste uge om en officiel udvalgsorientering vedr. nye retningslinjer for indkvartering af barnebrude på asylcentre.
>
> Jeg har talt med kloge og dygtige mennesker her, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen. De endelige nedskrevne retningslinjer er endnu ikke klar, men er pt. under revidering i Udlændingestyrelsen. Vi vil naturligvis oversende de færdige retningslinjer, lige så snart de er færdige."

Andreas Højmark Søndergaard har om mailen forklaret[400], at han var blevet kontaktet af Laura Purup, der oplyste, at udvalget ønskede en orientering om retningslinjerne. Han konsulterede derefter de mennesker, der var ansvarlige på sagen, inden han svarede. Han vil tro, at det blandt andet var Anne Nygaard Just, som er cc på mailen. Hans opgave var alene at svare, og han svarede blot det, han fik oplyst fra ministeriet. Han husker ikke, hvem han kontaktede til brug for sin besvarelse.[401] Han kan se, at en sagsbehandler fra Koncernøkonomi var sat "cc" på mailen, og han formoder derfor, at han konsulterede Koncernstyringsafdelingen, inden han svarede. Om det skete på kontorchef-, afdelingschef- eller departementschefniveau, husker han ikke. Da hans svar omhandlede en oplysning til et folketingsudvalg, var det dog ikke "yngste fuldmægtige", han havde kontakt med.

Sofie Odgaard, der i februar 2016 var ministersekretær, har forklaret[402], at hun ikke husker den konkrete henvendelse, men når der er svaret sådan, er det helt sikker clearet med kontorchefen på fagområdet og formentlig også departementschefen. Når udvalget – som her – ikke fik, hvad de bad om, ville de normalt orientere departementschefen om det. Pressemeddelelsen var på dette tidspunkt det eneste nedskrevne, der lå eksternt. Hun ved ikke, om der var drøftelser om at lave opfølgende retningslinjer.

---

400 Afhøringsekstrakten, side 11.
401 Afhøringsekstrakten, side 539.
402 Afhøringsekstrakten, side 15.

Uffe Toudal Pedersen har om mailen forklaret[403], at han ikke var involveret i denne besvarelse. Det er en lidt underlig mail. Normalt ville ministeriet få en formel forespørgsel fra Folketinget. Denne mail er mere uformel. Han opfatter det ikke som en formel forespørgsel fra Folketinget.

Line Skytte Mørk Hansen har om mailen forklaret[404], at hun ikke husker, at hun var inde over orienteringen til Folketinget. Hun ved ikke, hvorfor der i denne mail ikke blev henvist til notatet af 2. februar 2016.

Jesper Gori har om mailen forklaret[405], at han ikke tror, at det var ham, som havde talt med Andreas Højmark.

Anne Nygaard Just har forklaret[406], at hun ikke ved, hvorfor Andreas Højmark Søndergaard anførte, at han havde talt med "kloge og dygtige mennesker, som siger, at vi pt. alene kan henvise til pressemeddelelsen". Andreas Højmark Søndergaard har formentlig spurgt hende, hvad der var status i sagen, men hun ved ikke, hvorfor det er anført, at der "alene kan henvises til pressemeddelelsen".

Anette Görtz har herom forklaret[407], at hun ikke husker, om hun var en af de personer, Andreas Højmark Søndergaard havde talt med. Hun var bortrejst på ferie fra den 22. februar til den 29. februar 2016. Hendes kontor var ikke involveret i retningslinjerne, og hun husker ikke at have hørt om udarbejdelse af retningslinjerne.

8.4.8. Udlændingestyrelsens besvarelse af en pressehenvendelse om status

Det fremgår af en mailtråd fra den 22. februar 2016 mellem journalist Orla Borg fra Jyllands-Posten og Nils Bak fra Udlændingestyrelsen bl.a.:

> "**Fra:** Nils Bak ...
> **Sendt:** 22. februar 2016 16:23
> **Til:** Orla Borg

403 Afhøringsekstrakten, side 89.
404 Afhøringsekstrakten, side 188.
405 Afhøringsekstrakten, side 248.
406 Afhøringsekstrakten, side 340.
407 Afhøringsekstrakten, side 724.

Emne: SV: Udmelding fra Udlændingestyrelsen.
...
Styrelsen er i gang med at lave adskillelserne af parrene. Vi kan ikke sige så meget mere, eftersom ministeren skal i samråd og her besvare et hav af spørgsmål.
...
Fra: Orla Borg ...
Sendt: 22. februar 2016 16:31
Til: Nils Bak
Emne: SV: Udmelding fra Udlændingestyrelsen.
...
Tak for tilbagemeldingen.
Jeg kan ikke se noget samråd i udvalget fra nu af og helt frem til den 30. april.
Det eneste, der er i kalenderen, er et udvalgsmåde på torsdag den 25. februar. Er det det, du mener?
...
Den 22. feb. 2016 kl. 17.04 skrev Nils Bak ...:

Hej Orla,

Vores folk oplyste mig om, at der er et samråd i næste uge. Jeg har ikke tjekket efter. Måske er det et lukket samråd pga. de personfølsomme oplysninger... Jeg må lige vende tilbage, når jeg har forsket i det.

Den status, vi kan gøre lige nu, handler om, at vi har orienteret operatørerne om den fastlagte praksis, jf. ministeriets pressemeddelelse, samt at flere par allerede er adskilt, og at vi fortsat er i gang med processen omkring adskillelse af parrene. Så det kører, sådan som ministeren har meldt ud.
..."

Nils Bak har om mailtråden forklaret[408], at det formentlig var Ditte Kruse Dankert, han fik disse oplysninger fra. Det var ikke på et særlig detaljeret plan, at han talte med fagkontoret. Adspurgt, om han talte med Henrik Grunnet

408 Afhøringsekstrakten, side 232-233.

om sagen, har han forklaret, at det gjorde han ikke ud over ved besvarelse af pressespørgsmål. Den viden, han fik om sagsbehandlingen, fik han først på et senere tidspunkt. Det, han skrev, var sandsynligvis noget, han var bemyndiget til at sige. Det var formentlig direktøren eller vicedirektøren, der gav ham bemyndigelsen. Typisk vil alle sådanne oplysninger være faktatjekket. Han ville typisk have spurgt Ditte Kruse Dankert, om han kunne udtale sådan, og hun ville henvise op igennem systemet. Den proces ville formentlig være foregået telefonisk.

8.4.9. Operatørmøde den 23. februar 2016

Det fremgår af en mail af 23. februar 2016 kl. 16.22 fra Ditte Kruse Dankert, at der samme dag havde været afholdt et møde med indkvarteringsoperatørerne.

Af en PowerPoint-præsentation, der ifølge ministerens svar på spørgsmål 461 den 1. april 2019 blev anvendt på mødet, fremgår bl.a.:

"**Indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlevere**

- Ny praksis jf. pressemeddelelse
- Fremover må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle/samlever
- Par skal adskilles – på forskellige centre
- Ingen undtagelser – heller ikke hvor der er fællesbørn
- Ethvert kendskab til mindreårige asylansøgere med ægtefælle/samlevere skal viderebringes til US (Forsørgelseskontoret)
- Kommunal underretning efter behov – som hidtil
- Er der tale om en mindreårig under 15 år, skal der ske kommunal underretning
- Retningslinjer fra US
- Spørgsmål og diskussion"

Af materiale, som undersøgelseskommissionen har modtaget fra Røde Kors, fremgår det, at repræsentanten fra Røde Kors havde taget følgende notater markeret med rød skrift på PowerPoint-præsentationen:

"**Indkvartering af mindreårige med ægtefælle/samlevere**

- Ny praksis jf. pressemeddelelse
- Fremover må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres sammen med en myndig ægtefælle/samlever
- Par skal adskilles – på forskellige centre centrene må gerne ligge i nærheden af hinanden.
- Ingen undtagelser – heller ikke hvor der er fællesbørn Par skal spørges hvem børn skal bo med (næsten alle er små børn)
- Ethvert kendskab til mindreårige asylansøgere med ægtefælle/samlevere skal videregives til US (Forsørgelseskontoret)
- Kommunal underretning efter behov – som hidtil
- Er der tale om en mindreårig under 15 år, skal der ske kommunal underretning
- Retningslinjer fra US US rejser pt. nogle sager som principielle for ministeriet. Det er US ansvar at konventioner overholdes (også børnenes rettigheder).
  De forventer at retningslinje vil rumme at der kan dispenseres i nogle sager, så bekymringer om at skille familier ad skal rejses overfor US (om de kan dispensere og i hvilket omfang vides ikke endnu...)
- Spørgsmål og diskussion Minister skal i samråd d. 15. marts - inden da forventes nogle svar at være klar."

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[409] bl.a., at hun ikke ved, hvad hun skal sige til disse PowerPoints. Der var tale om Udlændingestyrelsens formidling til operatørerne. Udlændingestyrelsen vidste, at der skulle være undtagelser. Det er ikke rigtigt, at Udlændingestyrelsen gik ud fra, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Adspurgt, om hun kan pege på et sted, hvor departementet skriftligt gjorde det klart, at der skulle være undtagelser, har hun forklaret, at hun ikke kan gennemskue, om Udlændingeafdelingen gjorde dette. Det notat, som ministeren godkendte den 9. februar 2016, blev i slutningen af januar 2016 sendt i høring hos Udlændingestyrelsen. Adspurgt, hvorfor man ikke kunne sende det endelige notat til Udlændingestyrelsen, har hun forklaret, at dette ikke er normal praksis. Der foretages en høring for at belyse faktuelle forhold. Det er ikke normalt, at forelagte notater sendes i hø-

409 Afhøringsekstrakten, side 205.

ring. Set i bagklogskabens klare lys havde det været fint at sende Jesper Goris sammenfatning til Udlændingestyrelsen, og måske har Udlændingestyrelsen fået notatet udleveret. Adspurgt, hvorfor der ikke blev udsendt et praksisnotat om sagsbehandlingen, har hun forklaret, at sådanne notater normalt ikke ligger i hendes afdeling.

Jesper Gori har herom forklaret[410] bl.a., at han ikke kan svare på, hvorfor de pågældende PowerPoints havde dette indhold.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[411], at hun formentlig ikke var involveret i planlægningen af det møde, styrelsen havde med operatørerne den 23. februar 2016. Styrelsen havde tilbagevendende møder med operatørerne, hvor større problemstillinger blev taget op. Det var kontorchefen i Økonomi- og Indkvarteringskontoret, der normalt var mødeleder, og det var også dette kontor, der planlagde møderne. Typisk var materialet lavet på forhånd, og Forsørgelseskontoret bidrog med enkelte punkter. De spørgsmål, der blev taget op på møderne, kunne være alt fra økonomiforhold, nye operatørkontrakter og andet, der rørte sig på området. Da der var tale om helt ny praksis, var det naturligt, at der var et kort punkt om emnet på mødet. Hun ved ikke med sikkerhed, hvem fra Forsørgelseskontoret der præsenterede dette punkt på mødet, eller hvem der udarbejdede den PowerPoint med bullets om den nye praksis, hvoraf fremgår blandt andet: "Ingen undtagelser – heller ikke hvor der er fællesbørn". Hun vil gætte på, at det var Kristina Rosado eller Ditte Kruse Dankert. Oftest var det Kristina Rosado, der deltog i møderne med operatørerne. Baggrunden for, at det fremgår af PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser, var, at styrelsen på dette tidspunkt ikke havde fået andre meldinger. Hun ved ikke, hvad der blev sagt på mødet om styrelsens interne drøftelser om undtagelser, men hun ved, at det i forskellige sammenhænge blev sagt til nogle operatører, at styrelsen arbejdede med det. Hun mener også, at det blev sagt før mødet den 22. februar 2016. Som hun husker det, foreligger der også en intern mail fra Røde Kors, hvor en medarbejder skrev, at Udlændingestyrelsen arbejdede på muligheden for undtagelser. Det var underhånden, at de fortalte nogle operatører, at de arbejdede på dette internt i styrelsen. Generelt havde de et tæt samarbejde med operatørerne, og de modtog materiale fra operatørerne, der desuden udtrykte bekymring om,

410 Afhøringsekstrakten, side 258.
411 Afhøringsekstrakten, side 420-421.

hvordan adskillelserne påvirkede de enkelte par, og i den forbindelse var der helt klart medarbejdere, der oplyste, at styrelsen arbejdede for, at der kunne gøres undtagelser. Den interne mail i Røde Kors, hun henviser til, er mail af 17. februar 2016 kl. 11.00 fra Helle Kjems til regionsledere og funktionsledere samt socialkoordinatorer, hvoraf fremgår blandt andet, at Udlændingestyrelsen ville "forsøge at rejse enkeltsager til departementet".

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[412], at Kristina Rosado holdt oplægget under operatørmødet den 23. februar 2016. Hun deltog ikke selv i mødet.

Kristina Rosado har herom forklaret[413], at hun altid deltog i operatørmøder. Det var også hende, der holdt oplægget på mødet. Der var møder med operatørerne cirka tre gange om året. Det var Økonomikontoret, der tilrettelagde møderne. Foreholdt PowerPoint-præsentation fra mødet har hun forklaret, at det var hende, der udarbejdede den. På møderne samlede de hele operatørkredsen og drøftede de spørgsmål, der kunne have relevans på indkvarteringsområdet. Emnemæssigt spændte det meget bredt. Hun brugte PowerPoint-præsentationen som talepapir på mødet den 23. februar 2016. Hun lavede PowerPoint-præsentationen på baggrund af pressemeddelelsen og det budskab, de havde fået på mødet med departementet den 22. februar 2016. Det var et vanskeligt tema at drøfte på operatørmødet. Operatørerne syntes, det var en meget problematisk ordning. Der var ikke nogen af operatørerne, der syntes, at det var hensigtsmæssigt at adskille parrene. Operatørernes indvendinger var primært baseret på menneskelige hensyn. Hun kan ikke huske, om der var nogen af operatørerne, der nævnte, at det kunne være i strid med konventionerne. Der blev på sådanne møder altid sagt det, der stod på en PowerPoint-præsentation, og efterfølgende havde de en drøftelse. Hun kan ikke huske ordret, hvad der blev sagt efterfølgende, men hun vil tro, at hun sagde, at styrelsen havde en dialog med departementet om ordningen. Operatørmøderne havde en uformel karakter. De lagde op til, at de drøftede ting på tværs i operatørkredsen. De gjorde meget ud af at skabe et rum, hvor operatørerne også kunne fremkomme med deres synspunkter. Det ville derfor også have været naturligt i et tilfælde som det foreliggende, hvor operatørerne var kommet med skarpe indvendinger, at hun havde sagt til dem, at styrelsen ville forsøge at bringe deres indvendinger videre. Hun er ikke sikker på, at

412 Afhøringsekstrakten, side 440.
413 Afhøringsekstrakten, side 479-480.

hun sagde til operatørerne, at hun ville bringe deres indvendinger videre, men hun anser det for overvejende sandsynligt. Foreholdt, at Ditte Kruse Dankert har forklaret, at styrelsen over for operatørerne havde tilkendegivet, at man ville forsøge "at gøre et eller andet", har hun forklaret, at hun ikke kan forestille sig, at det ikke er rigtigt. Hun kan ikke huske, hvad der konkret blev sagt, men normalt talte de meget åbent med operatørerne og lyttede til dem, når de kom med indsigelser. Eftersom de fortsat arbejdede på et internt spor for at nuancere ordningen, ville det være underligt, hvis de ikke havde tilkendegivet dette over for operatørerne.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[414], at hun ikke selv deltog i operatørmødet den 23. februar 2016. Det var på dette tidspunkt Carsten Isaksen og en anden medarbejder, der deltog i disse møder på vegne af Røde Kors. Hun blev orienteret om mødet. Som referat af mødet modtog man Udlændingestyrelsens PowerPoint-præsentation. Hendes medarbejder havde noteret på PowerPoint præsentationen, at der ikke var undtagelser. Derudover kunne hun se, at spørgsmålet om overensstemmelse med internationale konventioner blev rejst. Hun fik indtryk af, at Udlændingestyrelsen havde sagt, at "det ansvar tager vi", således at det ikke var operatørernes ansvar. Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsen gav den oplysning på eget initiativ eller som svar på et spørgsmål. Der blev ikke lagt op til undtagelser. Der var en lang række andre punkter på dagsordenen til operatørmødet den 23. februar 2016, men punktet om indkvartering af mindreårige med ægtefæller eller samlevere var et utrolig centralt punkt på mødet. Noterne [med rød skrift] blev skrevet under mødet den 23. februar 2016 af en Røde Kors-medarbejder.

Helle Kjems har herom forklaret[415], at hun ikke deltog i operatørmødet den 23. februar 2016, men hun blev orienteret om mødet. Som hun husker det, var det Kristina Rosado, der orienterede, og orienteringen svarede nogenlunde til det, hun havde fået at vide i sin dialog med Kristina Rosado forud for mødet. Hun så først PowerPoint-præsentationen, herunder med noter, meget senere. Præsentationen og noterne svarede fuldstændigt til det, som hun havde fået oplyst af Kristina Rosado forud for operatørmødet.

414 Afhøringsekstrakten, side 513.
415 Afhøringsekstrakten, side 528.

Trine Kristensen har herom forklaret[416], at hun ikke deltog i operatørmødet den 23. februar 2016 og husker ikke at have hørt om mødet.

Lars Sloth har herom forklaret[417] bl.a., at mødet den 23. februar 2016 formentlig allerede var i kalenderen, da de modtog mailen den 10. februar 2016, men han kan ikke huske det. Han deltog i mødet den 23. februar 2016. Foreholdt et PowerPoint-slide med overskriften "Indkvartering af mindreårige med ægtefæller/samlevere" fra mødet har han forklaret, at han kan huske, at de var flere operatører, der spurgte ind til, om det nu kunne være rigtigt, at adskillelse gjaldt for alle par. PowerPoint-sliden understregede for dem, at det gjaldt for alle. Der var en drøftelse af, om ikke der kunne gøres undtagelser. Det kan godt passe, at Kristina Rosado deltog i mødet vedrørende dette punkt. Han husker ikke konkret, om de drøftede, hvorvidt man arbejdede på, at der ville komme undtagelser til ordningen, men han husker, at de var meget uforstående over for, at der skulle være en praksis uden mulighed for at gøre undtagelser. Flere af de andre operatører havde par boende, hvor den ene var mindreårig. Der var eksempelvis diskussioner om par, hvor den ene var 17 år og den anden 19 år. Som han husker det, var det særligt nogle af de andre operatører – formentlig fra Røde Kors og Jammerbugt Kommune – der havde par boende, og som stillede spørgsmål til det. Da han gik fra mødet, havde han ikke fået indtryk af, at der skulle ændres på den nye praksis. Han tog notater på mødet, men disse eksisterer ikke længere. Foreholdt noterne fra en Røde Kors-medarbejder på PowerPoint-sliden fra operatørmødet har han forklaret, at noterne ser retvisende ud for ham. Han kan hverken be- eller afkræfte, om det på mødet den 23. februar 2016 blev nævnt, at der ville blive rejst eksempler over for ministeriet. Når han læser Røde Kors' notater på sliden fra mødet den 23. februar 2016, kan han godt huske, at der var tale om at rejse sager for ministeriet, men han kan ikke huske, om dette blev nævnt på mødet.

8.4.10. Koncerndirektionsmøde den 24. februar 2016

Det fremgår af sagens oplysninger, at der den 24. februar 2016 var planlagt et koncerndirektionsmøde, hvor der som punkt 3 på dagsordenen med ministerens deltagelse var anført "Status mindreårige/ægtefæller [LIN+HG]".

---

416 Afhøringsekstrakten, side 533.
417 Afhøringsekstrakten, side 536-537.

Forud for koncerndirektionsmødet fremsendte Catrine Primdahl den 23. februar 2016 kl. 15.49 en mail til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvori der anføres følgende:

> "...
> Barnebrude er på dagsordenen til koncerndirektionsmødet i morgen, og Henrik står på sammen med Line som ansvarlig for punktet.
> ..."

Der foreligger et notat dateret 23. februar 2016 indeholdende talepunkter til "Line" til koncerndirektionsmødet. Det fremgår af talepapiret bl.a.:

> "**Talepunkter om barnebrude til koncerndirektionsmøde d. 24. februar 2016**
>
> – Som I ved, har der den sidste måned været en del medieomtale om barnebrude i de danske asylcentre.
>
> – Ministeren bad på baggrund af medieomtalen Udlændingestyrelsen om at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, der er indkvarteret med en ægtefælle eller samlever.
>
> – Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne viste i første omgang, at der var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende. Listen er siden opdateret til at omfatte i alt 31 par.
>
> – På baggrund heraf anmodede ministeren som bekendt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever
>
> – Status er nu, at Udlændingestyrelsen er ved at effektuere dette.
>
> – De mindreårige, som ikke har børn, vil som udgangspunkt blive indkvarteret på børnecentre, mens deres ægtefælle eller samlever indkvarteres på voksencentre.

– Vi havde i mandags en drøftelse med Udlændingestyrelsen om indkvartering af de par, der har børn samt en række konkrete sager. Det vil bero på en konkret vurdering, hvor parrenes fælles barn/børn fremadrettet skal indkvarteres.

– Udlændingestyrelsen er endvidere ved at udarbejde nye retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne om indkvartering af mindreårige med en ægtefælle eller samlever. Jeg ved, at emnet også blev drøftet på et møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne i går.

– Jeg kan afslutningsvis oplyse, at vi har modtaget en række udvalgsspørgsmål om emnet, og at ministeren skal i samråd om sagen d. 15. marts."

Lykke Sørensen har om dette koncerndirektionsmøde forklaret[418], at hun ikke husker noget fra mødet, og hun ved ikke, om det blev afholdt. Hun forklarede, at hun ikke kender til det møde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, der er omtalt i talepapiret. Hun ved ikke, om de retningslinjer til indkvarteringsoperatørerne, der er nævnt, er sammenfaldende med de retningslinjer, der var en aftale mellem departementet og styrelsen om, og som ministeren nævnte i svaret på spørgsmål 302, men det vil hun tro. Hun har ikke skrevet talepapiret, så hun ved det ikke. Retningslinjerne er netop her omtalt som retningslinjer "om" indkvartering. Det kan godt være, at de retningslinjer, der var nævnt i talepunkterne, var dem, der kom fra styrelsen i juli måned. Hun kan ikke forestille sig, at de i Koncernøkonomi havde den opfattelse, at ordningen skulle være undtagelsesfri. Hun opfatter talepapiret som en helt overordnet afrapportering om, at man er i gang med at gøre det, der var ministerens ønske. Hun opfatter det ikke sådan, at der står, at der ikke kan være undtagelser.

Uffe Toudal Pedersen har om dette koncerndirektionsmøde forklaret[419], at han ikke husker, at han deltog i dette møde, men han tror ikke, at der har været et møde, hvor han ikke var med. Hvis han var forhindret, blev møderne aflyst. Foreholdt notat af 23. februar 2016 om talepunkter til koncerndirektionsmø-

418 Afhøringsekstrakten, side 68-69.
419 Afhøringsekstrakten, side 89-90.

det den 24. februar 2016 har han forklaret, at det ikke er et papir, han har set eller hørt om. Foreholdt, at en konkret vurdering alene er omtalt som et spørgsmål om, hvor et pars fælles børn skal indkvarteres, har han forklaret, at han ikke husker, om han på dette tidspunkt havde fået orientering om, at styrelsen havde truffet beslutning om ikke at adskille nogle par. Han hørte dog meget hurtigt om sager, hvor operatørerne oplyste styrelsen om, at det var problematisk at gennemføre adskillelserne. De fik ikke forelagt de konkrete sager, men fik generelle orienteringer om, hvordan det gik. Adspurgt har han forklaret, at han ikke husker en orientering om, at der var så og så mange, man ikke kunne adskille.

Line Skytte Mørk Hansen har om dette koncerndirektionsmøde forklaret[420], at mødet hverken fremgår af hendes, Jonas From Soelbergs eller Henrik Kyvsgaards kalender. Hun tror ikke, at mødet blev afholdt. Foreholdt sit talepapir til mødet har hun forklaret, at hun ikke tror, at hun brugte dette talepapir. Hun ved ikke, hvorfor hun fik talepapiret. Hun har forklaret, at omtalen af et møde "i mandags" må være den drøftelse, der fandt sted den 22. februar 2016. Hun husker ikke, at hun drøftede konkrete sager. Foreholdt, at det i talepapirets fjerde bullet er anført, at ingen mindreårige fremover må være indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever, har hun forklaret, at hun ikke husker, at indholdet af denne bullet blev drøftet.

Henrik Kyvsgaard har om dette koncerndirektionsmøde forklaret[421] bl.a., at han ikke husker, om koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016 blev afholdt. Normalt lå koncerndirektionsmøderne med 14 dages mellemrum, men der var i denne periode også en vinterferie imellem. Foreholdt talepapir af 23. februar 2016 til brug for mødet har han forklaret, at han ikke husker, om han fik en orientering om, hvordan det gik med spørgsmålet om adskillelse.

Anne Nygaard Just har om dette koncerndirektionsmøde forklaret[422], at hun lavede talepunkterne til koncerndirektionsmødet den 24. februar 2016. Hun kan ikke huske, om hun gjorde sig overvejelser om, at det i talepapiret var anført, at ministeren havde anmodet styrelsen om at ændre praksis således, at "ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle

420 Afhøringsekstrakten, side 205.
421 Afhøringsekstrakten, side 224.
422 Afhøringsekstrakten, side 347-348.

eller samlever", og at styrelsen var ved at effektuere dette. Hun tror, at hun har taget denne del fra pressemeddelelsen eller fra de papirer, de havde lavet til Statsministeriet. Da hun skrev talepunkterne, var det hendes opfattelse, at ordningen alene var beskrevet i pressemeddelelsen, men hun kan ikke huske, om det var en undtagelsesfri ordning, der gjaldt. Hun tror, at hun sådan set hele tiden vidste, at der skulle være undtagelser. Hun bliver dog i tvivl, når hun i dag ser talepunkterne, som hun har skrevet, og som var uden undtagelser. Talepunkterne var et hurtigt skriv til Line Skytte Mørk Hansen til brug for koncerndirektionsmødet; det var interne talepunkter, og der var ikke gjort et større nummer ud af det. I så fald havde hun forhåbentlig tænkt sig bedre om. Hun kan meget vel have drøftet talepunkterne med Line Skytte Mørk Hansen, men hun kan ikke huske det. Adspurgt, om talepunkterne blev vendt med andre, herunder i forhold til det juridiske indhold, har hun forklaret, at hun tror, at talepunkterne blev lavet relativt hurtigt. Hun husker det sådan, at det ad flere omgange blev drøftet, at der ikke kunne være en undtagelsesfri praksis. Samtidig ønskede ministeren, at det – i hvert fald udadtil – skulle være en undtagelsesfri praksis. Hun tror ikke, at hun gjorde sig nærmere overvejelser om, hvorvidt det i talepapiret anførte var hendes egen opfattelse af, hvad der gjaldt. Det anførte var – som følge af tidspres – nok bare taget fra et andet notat. Adspurgt, om det ikke – hvis der reelt var tale om en ordning med undtagelser – ville være at give forkerte oplysninger til departementschefen og ministeren, hvis man som anført i talepapiret af 23. februar 2016 oplyste, at styrelsen var ved at effekture, at ingen mindreårige ægtefæller/samlevende skulle bo sammen, har hun forklaret, at de havde fået at vide af Lene Vejrum, at styrelsen var ved at effektuere adskillelserne på baggrund af den pressemeddelelse, der blev sendt ud. Det var på dette tidspunkt hendes opfattelse, at Udlændingestyrelsen var ved at effektuere adskillelserne. Talepunkterne skulle bruges til Line Skytte Mørk Hansen, så hun havde noget at forholde sig til, hvis hun ikke selv kunne huske sagen. Den juridiske sondring af, hvem der kunne adskilles, var ikke noget, Line Skytte Mørk Hansen skulle have med i talepunkterne til brug for sin redegørelse for sagen. Det var noget, som Udlændingeafdelingen skulle have med.

8.4.11. Spørgsmål nr. S 630 til udlændinge-, integrations- og boligministeren

Medlem af Folketinget Naser Khader (KF) stillede den 10. februar 2016 spørgsmål nr. S 630 til udlændinge-, integrations- og boligministeren. Spørgsmålet og besvarelsen heraf den 24. februar 2016 var sålydende:

"Spørgsmål S 630:

Er ministeren tilfreds med hjælpen til de såkaldte børnebrude, og mener ministeren, at man gør nok for at opsøge og hjælpe dem?

Svar:

Da jeg blev bekendt med problemstillingen om barnebrude i de danske asylcentre i slutningen af januar, bad jeg med det samme Udlændingestyrelsen om at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre, og som har en ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende. Antallet af indkvarterede asylansøgere ændrer sig hele tiden og afhænger bl.a. af antallet af nyindrejste asylansøgere. Antallet af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever vil derfor også løbende ændre sig.

Det er for mig at se helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret i asylcentre i Danmark sammen med deres ægtefælle eller samlever. Derfor har jeg i sidste uge anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. På den måde kan vi sikre, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i et forhold med en voksen på asylcentrene. Umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne blev ét par adskilt, og de er nu indkvarteret hver for sig. De øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt.

Mindreårige asylansøgere udgør et særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder, uanset om de kommer til Danmark som uledsagede, som en del af en familie, eller

f.eks. kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever.

I forhold til hjælp og støtte til mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever fremgår det af kontrakterne mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

Der er således stort fokus i asylcentrene på at sikre, at de unge piger trives, og jeg vil over for Udlændingestyrelsen indskærpe, at dette fokus skal fastholdes."

Undersøgelseskommissionen har under sit arbejde med sagen i en række tilfælde indhentet oplysninger om, hvilke medarbejdere der har godkendt dokumenter i Udlændinge- og Integrationsministeriet, herunder ministeriets besvarelse af spørgsmål S 630. Oplysningerne herom fremgår af Udlændinge- og Integrationsministeriets sagsbehandlingssystem F2, hvor en medarbejder på forskellige trin kan godkende et dokument, der herefter lægges til godkendelse i det næste trin. Ifølge F2 blev besvarelsen af spørgsmål S 630 godkendt af Anne Nygaard Just, Lykke Sørensen, Jonas From Soelberg, Uffe Toudal Pedersen og Inger Støjberg. Godkendelsen på Uffe Toudal Pedersens trin ("trin 3") og Inger Støjbergs trin ("trin 4") blev foretaget af ministersekretær Andreas Højmark. Svaret på spørgsmålet blev endvidere sendt til Line Skytte Mørk Hansen og Jesper Gori som "skjulte kopimodtagere".

Henrik Grunnet har om S 630 forklaret[423] bl.a., at da han læste dette svar, kunne han konstatere, at pressemeddelelsen var blevet cementeret. Med dette folketingssvar var pressemeddelelsens bindende karakter blevet bekræftet yderligere. Efter at have læst folketingssvaret aftalte han med Lene Vejrum,

423 Afhøringsekstrakten, side 35-36.

at de måtte holde fast i, at der skulle komme yderligere retningslinjer. Han overvejede ikke at gå til andre, idet han skulle stoppe i stillingen den 29. februar 2016, men i en anden situation kunne det være gået anderledes. Han opfattede folketingssvaret som et væsentligt tilbageslag. Efter hans opfattelse var det endnu mere alvorligt, at der blev givet det samme svar til Folketinget som det, der fremgik af pressemeddelelsen. Man gik fra en situation, hvor man i Udlændingestyrelsen agerede på et meget specielt grundlag, til, at dette blev cementeret ved et folketingssvar. Udlændingestyrelsen havde ikke mulighed for at gennemskue, om Justitsministeriet var "vendt på en tallerken". Han anså det som udsigtsløst at kontakte Justitsministeriet med 5 dage tilbage i stillingen. Hans opfattelse var, at man ikke kunne skrive til Folketinget, som man gjorde, idet man ikke på det foreliggende retsgrundlag kunne adskille alle par uden en efterprøvelse af Danmarks internationale forpligtelser. Indtil folketingssvaret var der tale om et meget uskønt forløb med en ulovlig tilstand, der dog kunne rettes op, men efter dette svar var det vanskeligt at rette op. Der var ikke nogen af hans medarbejdere, der sagde til ham, at det, der foregik, var ulovligt, men der var i dialogen mellem ham og Lene Vejrum en fælles erkendelse af dette. Der var ingen af hans medarbejdere, der sagde, at de ikke ville være med til at adskille parrene.

Lykke Sørensen har om S 630 forklaret[424] bl.a., at hun godkendte svaret sammen med Line Skytte Mørk Hansen. Der var ikke indsat et forbehold i svaret, og det var ikke et fyldestgørende svar. Der burde – i bagklogskabens klare lys – have været en ekstra sætning. Det tror hun også, at ministeren har tilkendegivet. I forbindelse med sin godkendelse af udkastet til svar gjorde hun ikke noget ved det. Det blev forelagt for hende via F2, og hun tror ikke, at der var en drøftelse af svaret. Adspurgt, hvorfor svaret ikke var skrevet i hendes afdeling, har hun forklaret, at udgangspunktet fortsat var, at sagen hørte til i Koncernstyring, og det var derfor dem, der lavede udkastet til svar. Hun husker ikke i øvrigt noget om svarets tilblivelse. Der er ikke forskel på det, der er anført i svaret og i pressemeddelelsen. Det, der blev anført i svaret, var ordningen gengivet efter pressemeddelelsen. Adspurgt, om ikke en underordnet embedsmand i Udlændingestyrelsen ville læse dette som ordningen, har hun forklaret, at det ville de allerede i forbindelse med udsendelsen af pressemeddelelsen, hvis de ikke havde hørt, hvad der blev sagt på koncerndi-

424 Afhøringsekstrakten, side 65.

rektionsmødet. Hun kan godt forstå, at Udlændingestyrelsen var forvirrede over kommunikationen, men der var par, der ikke blev skilt ad, så Udlændingestyrelsen foretog en sagsbehandling uanset kommunikationen. Svaret på spørgsmål S 630 burde have været anderledes. Det, der blev svaret på, var, om ministeren var tilfreds med hjælpen til de såkaldte barnebrude, og om man gjorde nok. S-spørgsmål er politiske spørgsmål, der står i modsætning til udvalgsspørgsmål, hvor man skal gengive de juridiske forhold i alle detaljer. Det ændrer dog ikke ved, at det ville have været rigtigst at tilføje, at der skulle være mulighed for undtagelser.

Uffe Toudal Pedersen har om S 630 forklaret[425] bl.a., at han i hvert fald har været med til at godkende svaret. Besvarelsen af folketingsspørgsmål gik altid forbi hans bord. Når han ser svaret i dag, burde der have været anført noget om undtagelsesmulighederne og de internationale konventioner. De vidste allerede fra den 9. februar 2016, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Det burde derfor have været med. Det er dog hans klare overbevisning, at det ikke var et bevidst fravalg, at undtagelserne ikke blev nævnt i dette svar. Om det var en fejl, eller om man var så fanget af den italesættelse, der var i kampens hede, ved han ikke. Svaret burde have været anderledes. Det var ikke udtryk for, at de fortsat kæmpede med ministeren. Sådan husker han det ikke. Han husker ikke drøftelser med ministeren om udformningen af svaret. De kommunikerede ikke udadtil, at der var en pressemeddelelse, der udtrykte ministerens synspunkt vedrørende den generelle holdning, og at de samtidig administrerede efter, at der ville være undtagelser. De sagde dog allerede under samrådet den 15. marts 2016, at der ville være undtagelser. Foreholdt, at det fremgår af svaret på spørgsmål S 630 den 24. februar 2016, at "umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne blev ét par adskilt", og at "de øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, vil ligeledes blive indkvarteret adskilt", har han forklaret, at han ikke ved, hvorfor de øvrige par, der var adskilt på dette tidspunkt, ikke blev nævnt. Svaret er udarbejdet af Koncernøkonomi, og det har derfor været indkvarteringsvinklen, som var denne afdelings opgave og ansvar. Koncernøkonomi ville få oplysningerne om indkvartering fra styrelsen. Svaret burde dog være afstemt med Udlændingeafdelingen. Det er en fejl, hvis det ikke var det. Der var nogle spørgsmål, der "havde et ben" i begge

425 Afhøringsekstrakten, side 90.

afdelinger. Dette spørgsmål var et af dem. Han ved ikke, om Udlændingeafdelingen vidste noget om, hvem der var adskilt, og hvem der ikke var. Det kan dog godt være, at Udlændingeafdelingen i forbindelse med den løbende dialog med styrelsen havde fået oplysning herom.

Inger Støjberg har om S 630 forklaret[426] bl.a., at det hang sammen med det spørgsmål, der blev stillet, at hun ikke omtalte de undtagelser, der fremgik af ministernotatet. Man skal forstå folketingsspørgsmål ret indgående for at forstå, hvorfor hun svarede, som hun gjorde. Et såkaldt S-spørgsmål er et politisk spørgsmål. På denne type spørgsmål spørges og svares der politisk – i modsætning til udvalgsspørgsmål, der ofte er lidt mere faktuelle og omfatter lidt mere. Der er også forskel på, hvor lang tid man har til at svare. Naser Khader spurgte i dette tilfælde, hvad de gjorde for at hjælpe, og hun svarede politisk og kun på den del, han spurgte til. Et sådant svar er på ingen måde et styringssignal til styrelsen om, hvordan de skal administrere eller forvalte. Sondringen mellem et S-spørgsmål og et udvalgsspørgsmål vil man kunne se, hvis man går ind i Folketingets håndbog, og det er noget, man ved som politiker. Man kan også på samråd opleve, at der spørges politisk, og så svares der politisk, og så er alle nuancerne ikke med. Naturligvis skal svaret være retvisende, uanset hvilket spørgsmål man besvarer, men det mener hun også, at dette svar var. Foreholdt sit svar af 21. juni 2017 på spørgsmål nr. 810, hvor hun udtalte, at hun i lyset af ombudsmandens afgørelse ville medgive, at svaret på spørgsmål S 630 kunne have være mere præcist, da det ikke var juridisk udtømmende, har hun forklaret, at hun svarede sådan, fordi hun forholdt sig til ombudsmandens redegørelse. Hun mener fortsat grundlæggende, at hun gav Naser Khader svar på det spørgsmål, han stillede. Set i lyset af ombudsmandens redegørelse kunne man have svaret mere præcist, men man kunne også have ladet være. Det var et spørgsmål af politisk karakter, og som spørgsmålet var stillet, begyndte hun ikke at svare på, hvad de ikke gjorde. Det kan godt være, at man skal være folketingspolitiker for at forstå det, men det er meget almindeligt at svare på denne måde. Der vil også forekomme svar fra hende på samråd, der ikke er fyldestgørende. Så skulle man ikke se 10-12 timers samråd, men 8000 timers samråd. Sådan er politisk debat også. Sandhedspligten gælder også for S-spørgsmål, og hun mener fortsat, at hun svarede retvisende på det spørgsmål, der blev stillet. Hun svarede med pres-

426 Afhøringsekstrakten, side 136 ff.

semeddelelsen, der ikke var et styringsinstrument. Det var svaret på spørgsmålet heller ikke. Der er heller ikke nogen i styrelsen, der tager svaret på et sådant spørgsmål frem og tror, at det er fyldestgørende for, hvordan der skal administreres efterfølgende. Adspurgt, hvordan Folketingets medlemmer ud fra denne besvarelse skulle forstå, hvad der egentlig blev administreret efter, har hun forklaret, at det kunne man udlede af blandt andet de mange svar på spørgsmål og de mange samråd, der var, hvor hun flere gange gentog, at det ikke var alle par, der blev adskilt, og at der var en individuel vurdering i alle tilfælde. Foreholdt at Mattias Tesfaye i en artikel i Politiken den 7. marts 2016 [jf. herom afsnit 8.4.17] syntes at have den opfattelse, at der ikke var undtagelser, har hun forklaret, at hun ikke kan sige, om han havde den opfattelse på grund af svaret på spørgsmål S 630. Hun tror, at man skal holde det politiske spil på Christiansborg og mellem politikere uden for det her. Hun kan ikke vide, hvad Mattias Tesfaye har tænkt. På ny foreholdt svaret på spørgemål S 630 og adspurgt, om man – når man læser det – har anledning til at tro, at der er undtagelser, har hun gentaget, at hun svarede på det, hun blev spurgt om. Det er ikke korrekt, at alle par blev skilt ad. Det var også derfor, at hun senere – i lyset af ombudsmandens rapport – svarede, at det kunne have været mere præcist. Adspurgt om der var nogen, der læste svaret, der kunne få et andet indtryk end det, der fremgik af pressemeddelelsen, har hun forklaret, at man bliver nødt til at genbesøge ministernotatet, hvor det fremgår, at der var individuelle afgørelser i disse sager, og at det var et absolut fåtal, der ikke ville blive adskilt. Det var det, der var billedet i ministeriet på daværende tidspunkt. I starten – i minibussen – troede de, at det ville være undtagelsesfrit. Over tid fik juristerne arbejdet sig ned i materialet og fortalte hende op til den 9. februar 2016, hvor hun godkendte notatet, at der var en lille kattelem, og det viste sig endnu senere, da de kom igennem sagerne, at det var en "lidt større kat". Det eneste, der manglede i svaret, var et forbehold om, at det skulle ske inden for lovens rammer. Det var sådan, hun opfattede det, da hun sendte svaret. Det er helt grundlæggende for en minister, at man skal holde sig inden for lovens rammer, og det har været en grundlæggende præmis i hele sagen. Adspurgt, om man ikke kan afskaffe ministeransvarsloven, hvis man som minister må udstede ulovlige instrukser og samtidig blot kan gå ud fra, at folk skal overholde loven alligevel, har hun gentaget, at vi her taler om en pressemeddelelse, og at der lå et ministernotat, hvor der klart stod, hvad styringselementerne var. Hun siger ikke, at man ikke læser et sådant svar i styrelsen, men det er ikke et styresignal. Foreholdt at der angiveligt ikke blev sendt nogen styringssignaler til styrelsen om, hvordan

de skulle administrere, har hun forklaret, at det ikke ændrer på, at der aldrig blev administreret undtagelsesfrit. Adspurgt, om hun var enig i, at der ikke blev sendt noget styringssignal til styrelsen, har hun gentaget, at der ikke blev administreret ulovligt. Det var også det, ombudsmanden skrev i sin rapport. Der blev foretaget individuelle vurderinger i sagerne.

Line Skytte Mørk Hansen har om S 630 forklaret[427] bl.a., at hun ikke godkendte ministerens svar af 24. februar 2016 på spørgsmål S 630. Anette Gørtz og hun var på vinterferie, og sagen lå hos Anne Nygaard Just. Sagen gik herefter direkte til Lykke Sørensen, der godkendte svaret. Det var specielt, at Anette Görtz underskrev, idet Anette Görtz ikke havde godkendt svaret. Hun fik en kopi i F2, og måske læste hun svaret. Foreholdt, at undtagelsesmulighederne ikke er nævnt i svaret, har hun forklaret, at svaret ikke er forkert, men svaret er måske ikke helt udtømmende eller fyldestgørende. Det havde været fint, hvis man også havde omtalt undtagelsesmulighederne. Det ville være lidt "pudsigt" at orientere Folketinget om samtalen mellem Lene Vejrum og hende den 10. februar 2016. Adspurgt, hvorfor hun er af den opfattelse, at svaret ikke var forkert, har hun forklaret, at svaret burde have omtalt undtagelsesmulighederne, og at det derfor ikke var fyldestgørende.

Jesper Gori har om S 630 forklaret[428], at han ikke har nogen særlig erindring om dette spørgsmål og om, hvorvidt han var inde over spørgsmålet. Foreholdt godkendelsesoplysningerne vedrørende spørgsmålet har han forklaret, at øjeikonet betyder, at han havde set svaret. Han tror, at han satte "øjeikonet" på den 22. eller 23. februar 2016. Han kom tilbage fra ferie den 22. februar 2016. Han ved ikke, om han nærlæste svaret, men han følte, at det var rigtigt, at han satte øjeikonet på. Han ved ikke, hvor i forløbet svaret var, da han satte øjeikonet på. Spørgsmålet var et § 20-spørgsmål, hvor ministeren har mulighed for at give udtryk for sin holdning til et bestemt emne. I svaret gengav ministeren, hvad hun havde instrueret Udlændingestyrelsen om at gøre. Han er "ikke stolt", når han nu forklarer herom, men han læste dengang svaret således, at ministeren redegjorde for, at hun i sidste uge havde udsendt den omhandlede pressemeddelelse. Departementet tilkendegav senere i forløbet, at svaret kunne have været klarere eller mere fyldestgørende, men departementet forholdt sig ikke til, om svaret var i strid med sandhedspligten. Han tror

427 Afhøringsekstrakten, side 206.
428 Afhøringsekstrakten, side 260.

ikke, at han brugte meget tid på at nærlæse svaret. Han læste svaret på et tidspunkt, hvor det var blevet godkendt af hans afdelingschef, og der var mange andre sager på hans bord. Det følger af Folketingets Forretningsorden, at der kan stilles spørgsmål til ministeren om holdningen til et bestemt emne uden forudgående undersøgelser.[429] Et § 20-spørgsmål opfattes som et spørgsmål, der skal besvares holdningsmæssigt. Foreholdt mailkorrespondancen den 17. og 18. februar 2016 mellem blandt andre Anne Nygaard Just, Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen og Lene Vejrum om besvarelsen af spørgsmålet og adspurgt, om besvarelsen blev udarbejdet og godkendt af embedsværket, har han svaret bekræftende. Han har mange gange tidligere været med til at udarbejde svar på § 20-spørgsmål. Da han læste hen over svaret, faldt han ikke over noget, der kunne formuleres klarere, og svaret på spørgsmålet var ikke placeret i hans afdeling. Han var ikke involveret i udarbejdelsen af svaret. Ved besvarelsen af § 20-spørgsmål skal der gives de oplysninger, som ministeriet har til rådighed. Der kan være svar, som forudsætter en sådan gennemgang af ministeriets oplysninger, at spørgsmålet ikke kan besvares som et S-spørgsmål. Da spørgsmål S 630 blev besvaret, var administrationen klar over, at der skulle gøres undtagelser.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[430], at hun var involveret i udarbejdelsen af ministerens besvarelse af 24. februar 2016 af spørgsmål S 630. Foreholdt godkendelsesoplysningerne i F2 har hun forklaret, at "øjeikonet" betyder, at man har set sagen. Hun tror, at "øjet" automatisk kom på sagen, når man åbnede den. Det var cheferne i ministeriet, der havde besluttet, hvordan godkendelsesprocessen skulle være. Der var en fast praksis for godkendelsesforløbet. Standardproceduren, når sagen under normale omstændigheder kun lå i én afdeling, var, at det først var sagsbehandleren, der godkendte, hvorefter kontorchefen, afdelingschefen, Jonas From Solberg, der var kontorchef for ministersekretariatet, Uffe Toudal Pedersen og til sidst Inger Støjberg godkendte. Lykke Sørensen kom på i denne sag, fordi barnebrudssagen lå i to afdelinger. Som ansvarlig sagsbehandler på en sag var det hende, der udarbejdede det første udkast på sagen, hvorefter de efterfølgende trin kunne redigere i det, som de havde lyst til. Hun kan ikke huske, om det endelige svar på spørgsmål S 630 afveg fra det udkast, hun lagde op. Hun kan herunder ikke huske, om den gengivelse af ordningen, hvorefter "ingen mindreårige asylansøgere

429 Afhøringsekstrakten, side 290 ff.
430 Afhøringsekstrakten, side 348.

fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever", var hendes forslag. Hun kan heller ikke huske, om der var drøftelser om, hvordan svaret skulle formuleres, eller om svaret skulle omtale undtagelser. Hun gjorde sig altid overvejelser om, hvorvidt et svar var retvisende. Hun besvarede "absurd mange" udvalgsspørgsmål, så hun kan ikke huske, om den pågældende formulering var én, hun selv havde skrevet.

Mark Thorsen har om S 630 forklaret[431], at han ved at se ned i akterne kan se, at han var involveret i besvarelsen af folketingsspørgsmål S 630. Han blev formentlig orienteret om spørgsmålet samtidig med ministeren. Han var ikke involveret i drøftelser i ministeriet om, hvorvidt svaret var retvisende. Hans rolle i forhold til § 20-spørgsmål var, at hvis der var tvivl om ministerens holdning til et spørgsmål, ville man nogle gange komme til ham for at spørge, om han havde et bud på, hvad ministeren mente om den pågældende sag, eller hvis der var tale om sager, der havde stor bevågenhed, kunne man, inden man lagde noget til ministeren, komme til ham for at høre, om svarudkastet efter hans opfattelse ville afspejle ministerens holdning til det pågældende spørgsmål. Derfor kom en stor del af § 20-spørgsmålene forbi ham, enten før eller samtidig med at de kom til ministeren. Han mener ikke, at der var nogen drøftelse af spørgsmålet. Som han husker godkendelseshistorikken, strøg svaret lige igennem. Han overvejede ikke nærmere, om svaret var i overensstemmelse med ministerens holdning, selv om han vidste, at hun accepterede undtagelser. Det skyldtes, at svaret stort set var i overensstemmelse med pressemeddelelsen, som han vidste, at ministeren kunne lide og havde sagt god for.

Lene Linnea Vejrum har om S 630 forklaret[432], at Udlændingestyrelsen ikke har bidraget direkte til besvarelsen, men til nogle af de oplysninger, der er nævnt i besvarelsen. Det anførte i besvarelsen om, at ministeren "i sidste uge" havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis, således at ingen mindreårige asylansøgere fremover kunne bo sammen med en ægtefælle eller samlever, ændrede ikke noget for styrelsen. De fortsatte arbejdet med at finde de sager frem, hvor de mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der var ikke noget nyt i svaret i forhold til det, de tidligere havde hørt.

431 Afhøringsekstrakten, side 387.
432 Afhøringsekstrakten, side 425.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[433], at hun læste svaret, lige efter at det blev givet. Udlændingestyrelsen bidrog ikke til svaret. Lene Vejrum og hun noterede, at ministeren gentog den undtagelsesfrie instruks, og at der endnu ikke var mandat til at fastslå, at der var undtagelser. Folketingssvaret var efter hendes opfattelse retvisende i forhold til den instruks, som Udlændingestyrelsen havde fået.

Kristina Rosado har herom forklaret[434], at hun ikke kan huske, om hun var involveret i besvarelsen, eller om hun i øvrigt drøftede den med nogen. Som hun læser besvarelsen i dag, ser det heller ikke ud til, at det er et svar, som Udlændingestyrelsen skulle bidrage til.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[435], at han helt sikkert har læst ministerens svar af 24. februar 2016 på folketingsspørgsmål S 630 og lagt det videre. Uffe Toudal Pedersen ville gerne, at en anden i huset – og det blev ham – læste alle sager. Derved havde han én, han kunne have tværgående drøftelser med, ligesom ensartetheden, både sprogligt og politisk, kunne sikres. Generelt var det sådan, at hvis han fik en lys tanke, når han læste noget, sendte han en besked til Uffe Toudal Pedersen eller gik ind på hans kontor og nævnte den for ham. Det var dog ikke normen, at han gjorde det, og han kan ikke huske, at han kom med bemærkninger til dette svar. Når han havde godkendt et dokument i F2, gik det videre til den næste. Det var den sagsansvarlige, der definerede, hvem der skulle godkende den konkrete sag, men han, Uffe Toudal Pedersen og ministeren var altid med i godkendelsesforløbet.

Anette Görtz har herom forklaret[436], at hun fremstod som underskriver på besvarelsen af spørgsmål S 630 den 24. februar 2016, men hun kan se af godkendelsesprocessen i F2, at hun ikke havde godkendt besvarelsen. Hun husker det ikke i dag, men hun er sikker på, at Anne Nygaard Just har drøftet besvarelsen med hende inden godkendelsen. Den godkendelsesproces, der fremgår af F2 i denne forbindelse, var ikke udtryk for et typisk flow, idet det fremgår, at sagen blev godkendt af en afdelingschef i en anden afdeling tre minutter efter, at den var lagt op i systemet af Anne Nygaard Just. De må derfor

433 Afhøringsekstrakten, side 452.
434 Afhøringsekstrakten, side 480.
435 Afhøringsekstrakten, side 703.
436 Afhøringsekstrakten, side 724-725.

have haft en mundtlig proces omkring besvarelsen. Hun husker ikke at have været involveret i besvarelsen, men når hun ser den kommunikation, der fandt sted, er hun sikker på, at hun var involveret. Hun har ikke været inde over den endelige version af svaret. De drøftelser, hun havde med Line Skytte Mørk Hansen om svaret på spørgsmål S 630 angik alene sådanne forhold, som at der var 27 indkvarterede og lign. Hun var ikke involveret i overvejelser om, hvad man skulle skrive i svaret til spørgsmål S 630 om undtagelser til ordningen. Line Skytte Mørk Hansen og hun ville aldrig drøfte juridiske problemstillinger, ligesom de aldrig har drøftet, hvordan ordningen skulle administreres. Baggrunden for, at Lykke Sørensen godkendte svaret i stedet for Line Skytte Mørk Hansen, var formentlig, at Line Skytte Mørk Hansen havde ferie i uge 7. Der blev sendt forskellige udgaver af svaret rundt, og godkendelsesforløbet på kun tre minutter tyder på, at svaret var "clearet" på forhånd. Det forhold, at hendes navn stod anført på svaret til spørgsmål S 630, selvom hun ikke havde godkendt svaret i F2, skyldtes, at skabelonen til svaret var oprettet af Anne Nygaard Just i hendes kontor.

Jens Vikner har herom forklaret[437], at han ikke var involveret i besvarelsen af dette spørgsmål. Han ved ikke, om svaret var i høring hos Udlændingestyrelsen. Han er helt sikker på, at han i februar 2016 ikke blev gjort bekendt med svaret. Han var i februar 2016 ikke involveret i denne sag.

Der foreligger en mail fra den 16. februar 2016 kl. 12.02, som Anette Görtz sendte til Anne Nygaard Just. Mailen har ingen vedhæftninger, men vedrører ifølge titlen besvarelsen af spørgsmål S 630. Anette Görtz anfører i mailen bl.a.:

> "Line vil godt have en lidt mere blød vinkel ind i besvarelsen noget ala der er stor opmærksomhed omkring at sikre at de unge piger trives eller havd ved jeg om hvad US og operatørerne har fokus på...."

Et svarudkast blev ligeledes sendt til styrelsen ved en mail af 17. februar 2016 kl. 11.04. Der foreligger endvidere en mail af 17. februar 2016 kl. 12.31 fra Line Skytte Mørk Hansen til Anne Nygaard Just med kopi til Anette Görtz, i

437 Afhøringsekstrakten, side 730.

hvilken mail Line Skytte Mørk Hansen om et vedhæftet udkast til besvarelse af spørgsmål S 630 skrev:

> "Kære Anne
>
> Jeg synes at det er blevet meget fint nu"

Line Skytte Mørk Hansen har under genafhøringen supplerende forklaret[438], at hun ikke husker at have været inde over besvarelsen af spørgsmål S 630, før hun så mailkorrespondancen. Hun var på ferie på det tidspunkt og havde formentligt modtaget en sms fra Anne Nygaard Just, hvorefter hun loggede på sin computer for at se svaret. Hun husker ikke, hvilke nærmere overvejelser hun gjorde sig, da hun læste besvarelsen. Det er lidt specielt, at udkastet var blevet sendt i høring hos Udlændingestyrelsen, idet besvarelsen af S-spørgsmål plejer at skulle gå lidt stærkt, og idet der er tale om mere politiserende spørgsmål. Hun erindrer ikke Anette Görtz' mail af 16. februar 2016 kl. 12.02, men når Anette Görtz har skrevet således, har hun helt sikkert sagt det.

8.4.12. Udlændingestyrelsens videre sagsbehandling

Det fremgår af sagen, at Udlændingestyrelsen den 24. februar 2016 besluttede, at parret [R], der hidtil havde været adskilt som følge af, at kvinden var under 15 år, skulle forblive adskilt, selvom kvinden nu var fyldt 15 år.

Udlændingestyrelsen begyndte desuden at planlægge flytninger for en række af de par, der havde børn. Det fremgår således af en intern mailtråd i Udlændingestyrelsen den 26. februar 2016:

> "Fra: Kristina Rosado
> Sendt: 26. februar 2016 15:10
> Til: Nils Bak
> Cc: Ditte Kruse Dankert; Lene Linnea Vejrum
> Emne: SV: Presse - barnebrude
> ...
> Det er korrekt, at vi planlægger flytning af hovedparten af de par, som endnu ikke er adskilt. Flytningerne vil ske i løbet af den kommende

438 Afhøringsekstrakten, side 770-771.

uge –formentlig onsdag. Jeg ved ikke, om dep. er orienteret om dette. Lene, har du talt med dem?...

Fra: Lene Linnea Vejrum
Sendt: 26. februar 2016 15:27
Til: Kristina Rosado; Nils Bak
Cc: Ditte Kruse Dankert
Emne: SV: Presse - barnebrude
...
Jeg har netop talt med departementet, men ikke om pressevinklen.

Min aftaler med departementet er, at vi samtidig med at vi sender de sager ind, som vi gerne vil vende med dem sender en ny status, hvor vi oplyser at øvrige (resterende) flytninger sker i næste uge –formentlig onsdag. ...

From: Nils Bak
To: Lene Linnea Vejrum
...
Date: 2016/02/26 15:35:39
...
OK med dept., at vi bekræfter, at par med børn adskilles i næste uge ..."

Om de planlagte flytninger fremgår af en mail fra den 25. februar 2016 kl. 14.32 fra Kristina Rosado til Trine Kristensen fra Asylcenter Holmegaard bl.a.:

"...
Som lovet her en liste over de par uden børn, som vi har planlagt til flytning på onsdag den 2. marts:

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[L-K]	K	[…].01.1999	[…]	[…]	[…]
[…]	[L-M]	M	[…].12.1989	[…]	[…]	[…]
Person ID	**Navn**	**M/K/B**	**Fødselsdato**	**Nationalitet**	**Indrejst**	**Indkvarteret**
[…]	[M-K]	K	[…].11.1998	[…]	[…]	[…]
[…]	[M-M]	M	[…].10.1988	[…]	[…]	[…]

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[O-K]	K	[…].10.1998	[…]	[…]	[…]
[…]	[O-M]	M	[…].01.1987	[…]	[…]	[…]

Endvidere planlægger vi flytning af følgende par med børn i løbet af næste uge:

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[C-K]	K	[…].08.1998	[…]	[…]	[…]
[…]	[C-M]	M	[…].07.1985	[…]	[…]	[…]
[…]	[C-B]	B	[…].08.2014	[…]	[…]	[…]

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[E-K]	K	[…].08.1999	[…]	[…]	[…]
[…]	[E-M]	M	[…].02.1988	[…]	[…]	[…]
[…]	[E-B1]	B	[…].09.2013	[…]	[…]	[…]
[…]	[E-B2]	B	[…].02.2016	[…]	[…]	[…]

Som nævnt i telefonen, skal vi bede jer om hurtigst muligt at tale med parrene om, hvem fællesbørnene skal bo sammen med, samt om de har familierelationer på de andre centre, som vi skal tage højde for i forbindelse med planlægningerne. Her vil det navnlig være relevant, hvis der er voksne familiemedlemmer, som kan støtte op om den af parterne, som forbliver indkvarteret sammen med fællesbarnet/-børnene.

Du må endelig ringe eller skrive, hvis du har spørgsmål e.l.
..."

Den 29. februar 2016 kl. 15.29 besvarede Trine Kristensen henvendelsen ved at fremsende yderligere informationer om "de berørte par", efter at disse havde haft samtaler med en socialrådgiver. Af mailen, der var vedhæftet nye oplysningsskemaer for E, M og O, fremgår desuden:

> "... Der er stor bekymring for parrene der har reageret kraftigt på informationen efterfølgende.
>
> De to familier hvor der er børn involveret har jeg ikke mulighed for at give dig info før i morgen, da vi ikke har kunne afholde samtalerne før her i eftermiddag. Jeg beklager ventetiden."

Den 1. marts 2016 kl. 9.30 sendte Trine Kristensen yderligere oplysninger om parret [L] til Udlændingestyrelsen, herunder blandt andre Kristina Rosado. Vedhæftet mailen var en udskrift af kvindens lægejournal om graviditet, en udtalelse fra en psykoterapeut, der mente, at det hverken ville være godt for barnet eller forældrene at adskille parret, samt en udtalelse fra en socialkoordinator i Langelands Kommune, der havde talt med kvinden om baggrunden for ægteskabet og parforholdet. For en nærmere gennemgang af oplysningerne om dette par henvises til kapitel 9.

Samme dag kl. 13.09 sendte Trine Kristensen desuden en bekymringsskrivelse vedrørende parret [O] til Kristina Rosado. Af mailen fremgår bl.a.:

> "Til sagen skal det oplyses at ... [O-M] lider af blodsygdommen ..., som han modtager behandling for. ... [O-M] oplyser at han oplever forværring i symptomerne, når han bliver uligevægtig og deprimeret.
> I går kom parret til Office og bad om en samtale. I den forbindelse sagde ... [O-M] at han ikke ønskede at leve, hvis han blev adskilt fra ... [O-K]. Han havde konkrete planer om at sætte ild til sig selv. Der blev konfereret med lægen og lavet en aftale om tid ved terapeuten i dag. ... [O-M] og ... [O-K] er meget ulykkelige i forhold til den forestående flytning."

Trine Kristensen sendte den 2. marts 2016 kl. 08.53 desuden oplysninger om parret [C] til blandt andre Kristina Rosado. Mailen var vedhæftet et nyt oplysningsskema med yderligere oplysninger om parret, en udtalelse fra en socialkoordinator i Langelands Kommune, der blandt andet vurderede, at adskillelse ved magt ville være traumatiserende for en i øvrigt velfungerende familie, udskrift af barnets lægejournal, en udtalelse fra lægen, der vurderede, at det ikke ville være hensigtsmæssigt i forhold til barnets tarv, at [C-M] skulle flytte fra familien samt en udtalelse fra barnets sundhedsplejerske, der anbefalede, at barnet ikke blev adskilt fra sine forældre.

Kristina Rosado videresendte samme dag kl. 11.50 Trine Kristensens mail om parret [C] til Snezena Mihajlovic, der var ansat som kontorfuldmægtig i Udlændingestyrelsen. Af mailen fremgår blandt andet:

> "Her er endnu et par, som vi skal adskille. Det fremgår, at kvinden har en søster i [...], og hun har tillige udtrykt ønske om at flytte dertil med sin familie. Parret har ikke ønsket at tage stilling til barnets indkvartering, så vi lader barnet forblive indkvarteret sammen med moderen, da der også her er tale om et meget lille barn. Er det muligt at skabe plads til mor og barn i [...] og til far på nærmest beliggende center? Gerne med flyttedato på fredag."

Kristina Rosado besvarede lidt senere – kl. 12.37 – Trine Kristensens mail. I besvarelsen er anført:

> "Tak for orienteringen. Idet parret ikke har ønsket at tage stilling til fællesbarnets indkvartering, har vi – henset til barnets alder – besluttet, at barnet forbliver indkvarteret sammen med moderen. Vi planlægger flytning af familien på fredag den 4. marts 2016 ...
>
> Såfremt parret nægter at efterkomme vores anvisning om indkvartering, vil vi træffe afgørelse om flyttepåbud, og vi skal derfor bede om, at i om nødvendigt vejleder familien om konsekvenserne ved ikke at efterkomme vores anvisning, herunder at vi vil træffe afgørelse om flyttepåbud, og at vi kan bede politiet om at effektuere påbuddet."

Den 25. februar 2016 kl. 14.51 sendte Kristina Rosado tillige sålydende mail med varsling af flytninger til Lone Iversen, Jammerbugt Asylafdeling Syd:

> "Som du ved, er der truffet beslutning om at adskille samlevende par, hvor den ene part er under 18 år. Fra jeres centre planlægger vi derfor flytning af følgende par i løbet af den kommende uge (uge 9):

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[F-K]	K	[…].11.1999	[…]	[…]	[…]
[…]	[F-M]	M	[…].06.1989	[…]	[…]	[…]
[…]	[F-B]	B	[…].08.2015	[…]	[…]	[…]

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	[K-K]	K	[…].01.2000	[…]	[…]	[…]
[…]	[K-M]	M	[…].03.1983	[…]	[…]	[…]
[…]	[K-B]	B	[…].10.2015	[…]	[…]	[…]

Vi skal bede jer om at tage en samtale med parrene med henblik på parrenes stillingtagen til, hvem af parterne der skal forblive indkvarteret sammen med fællesbarnet. Vi hører også gerne, om der er oplysninger om evt. voksne familiemedlemmer på samme eller andre asylcentre, som kan støtte op om den af parterne, som skal forblive indkvarteret sammen med fællesbarnet. Hvis det er muligt, vil vi meget gerne bede om en tilbagemelding i løbet af i morgen eller mandag."

Mailen blev besvaret den 26. februar 2016 kl. 14.49 med bl.a. sålydende besked:

"...
– Oplyser at [K-K] er ældre end registreret, da faderen har løjet hende yngre. Oplyser fødselsdag ...-06-98

...
Vi oplever familien oprevet og meget kede af situationen.

Vi oplyser at sundhedsplejerske vurdere [K-K] ikke vil kunne klare sig selv og derfor ej heller tage vare på barnet. Derfor indstiller vi til at [K-K] og [K-B] bliver placeret på en familieinstitution."

Den 2. marts 2016 kl. 12.57 sendte Kristina Rosado en ny mail i samme mailkorrespondance. Det hedder i denne mail bl.a.:

"...
Tak for tilsendte. Vi planlægger [F-M] til flytning på fredag den 4. marts, således at mor og barn forbliver indkvarteret på Center ..., mens far indkvarteres på Center ....

Såfremt der bliver behov for at iværksætte sociale foranstaltninger for mor og barn, skal I søge om dette på sædvanlig vis.

> Hvis [F-M] nægter at efterleve vores anvisning om indkvartering, vil vi træffe afgørelse om flyttepåbud, og vi skal derfor bede om, at I om nødvendigt vejleder familien om konsekvenserne ved ikke at efterkomme vores anvisning, herunder at vi vil træffe afgørelse om flyttepåbud, og at vi kan bede politiet om at effektuere påbuddet."

Af en intern mailkorrespondance af 8. marts 2016 i Udlændingestyrelsen fremgår det vedrørende parret [F], at parret var blevet skilt ad "grundet kvindens unge alder", men at nye dokumenter havde vist, at [F-K] var over 18 år gammel. Kristina Rosado sendte samme dag kl. 11.47 en mail til Susanne Pedersen med følgende besked:

> ".... Parret er adskilt, men hvis det viser sig, at hun er over 18, kan de naturligvis indkvarteres sammen på ny. Vil I tage stilling til det fremsendte?"

Den 11. marts 2016 kl. 17.22 sendte Lene Linnea Vejrum en mail til bl.a. Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just med følgende besked:

> " Til orientering kan jeg oplyse, at vi i dag har fået underretning fra ... om, at [F-K] – den kvindelige part i et af de adskilte par – der er indkvarteret på Center ..., i går aftes forsøgte at begå selvmord og er indlagt på sygehuset.
> Parrets fællesbarn på 7 måneder er pt. sammen med faderen."

Det fremgår desuden af sagens oplysninger, at Udlændingestyrelsen den 26. februar 2016 besluttede, at parret [J] skulle adskilles. Ved mail af samme dag kl. 11.12 modtog Udlændingestyrelsen en klage fra [J-K] og [J-M]. Det hedder i denne klage bl.a.:

> **"Klager over afgørelse om adskillelse pga. mindreårige i ægteskab.**
>
> Min kone og jeg er dags dato blevet gjort opmærksomme på, at udlændingestyrelsen vil adskille os og sende en af os på et andet center.
>
> Vi kan ikke acceptere denne afgørelse. Min kone er gravid og vi har sammen en søn på 10 mdr. Vi er begge i psykologbehandling og presset ved at vi skal adskilles øger det i forvejen hårde pres vi er under.

> Jeg er bekymret for at lade min kone være alene uden mit nærvær, da hun ikke har det godt og har brug for jeg er der. Ligeledes har hun brug for at jeg er der, for at hjælpe og støtte hende under hendes graviditet.
>
> Adskillelsen vil ligeledes betyde, at jeg ikke vil kunne være sammen med min søn på samme måde som hidtil, og jeg forstår ikke, hvorfor min søn skal undvære sin far pga. dansk lovgivning. Jeg ønsker at være der for ham når han skal puttes om aften, når han vågner om natten også kan jeg følge ham i hans hverdag.
>
> Vores søn trives rigtigt godt. Han er en sund og glad dreng, som har begge forældre og derfor forstår jeg ikke at i vil adskille os ad. Og vi vil hermed anmode om at ændre denne afgørelse, således at vi kan blive sammen."

Røde Kors sendte den 2. marts 2016 kl. 8.43 en indberetning til blandt andre Kristina Rosado vedrørende [J-M]. Af indberetningen fremgår blandt andet:

> "ifm. Ny lovgivning om at barnebrude skal adskilles og ikke længere må bo på samme center, havde RK psykologen indkaldt parret til samtale. [J-M] fastslår her at det kun er døden der kan adskille ham fra sin kone, og at han ikke vil efterkomme et flytte påbud. Citat "Jeg vil heller dø end at flytte" Det var ikke muligt for hverken psykologen eller netværker at trænge igennem til [J-M] under den 1½ time lange samtale."

Parrene M og K blev adskilt den 2. marts 2016, og F og J blev adskilt den 4. marts 2016. Parret E blev ikke adskilt, idet [E-K] fyldte 18 år, inden der blev truffet beslutning i sagen.

Parrene C, L og O nægtede at flytte.

Følgende fremgår af en mailkorrespondance fra den 2. og 3. marts 2016 vedrørende parret [O]:

> "**Fra:** Trine Kristensen ...
> **Sendt:** 2. marts 2016 09:40
> **Til:** Kristina Rosado
> **Cc:** Snezana Mihajlovic; Dorthe Jackobsen; Jannie Pia Staal Andersen

Emne: SV: [O-K] nægter at flytte
...
Parret fra ... [O-K/O-M] nægter at flytte. Hvordan forholder vi os i denne situation?
...
Fra: Kristina Rosado ...
Sendt: 2. marts 2016 12:31
Til: Trine Kristensen
Cc: Snezana Mihajlovic; Dorthe Jackobsen; Jannie Pia Staal Andersen
Emne: SV: [O-K] nægter at flytte
...
I skal forholde jer som i enhver anden sag, hvor en af jeres beboere nægter at efterleve vores anvisning om indkvartering. Dvs. at I skal vejlede om konsekvenserne ved at nægte at flytte, herunder at vi vil træffe afgørelse om flyttepåbud, og at vi kan bede politiet om at foranstalte flytningen. Hvis parret fortsat nægter at flytte, skal vi have besked, hvorefter vi til træffe afgørelse og om nødvendigt bede politiet om assistance.
...
Fra: Trine Kristensen ...
Sendt: 3. marts 2016 13:04
Til: Kristina Rosado
Emne: SV: [O-K] nægter at flytte
...
Tak for info, vi forholder os som vi plejer
...
Fra: Kristina Rosado ...
Sendt: 3. marts 2016 13:43
Til: Trine Kristensen
Emne: SV: [O-K] nægter at flytte
...
Er der noget nyt ift. Flytning af ovennævnte?
...
Fra: Trine Kristensen ...
Sendt: 3. marts 2016 13:54
Til: Kristina Rosado
Emne: SV: [O-K] nægter at flytte
...

> De nægter desværre stadigt at flytte selvom de er informeret om konsekvenserne."

Kristina Rosado bad ved mail af 3. marts 2016 kl. 14.23 Ronya Habo om at udstede et flyttepåbud for parret [L]. Ronya Habo anmodede kl. 14.17 Kristina Rosado om hjælp til begrundelsen for afgørelsen. Kristina Rosado foreslog samme dag kl. 14.23 Ronya Habo at anvende følgende passus eller lignende:

> "Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 kan mindreårige asylansøgere ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, selvom parret har fællesbørn."

Der blev den 3. marts 2016 udstedt flyttepåbud vedrørende parrene [L] og [O], mens der den 16. marts 2016 blev udstedt flyttepåbud for så vidt angår parret [C]. Af flyttepåbuddene fremgår følgende eller tilsvarende begrundelser:

> "Vi har lagt til grund, at du nægter at flytte til ..., som du er blevet bedt om dette.
>
> Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 kan mindreårige asylansøgere ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.
>
> Du skal derfor flytte til ..., jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 3. pkt."

Flyttepåbuddene blev effektueret, og [L] og [O] blev adskilt den 4. marts 2016, mens [C] blev adskilt den 17. marts 2016.

8.4.13. Røde Kors' henvendelser om adskillelse af par og adgang til at gøre undtagelse

Den 4. marts 2016 kl. 11.46 redegjorde Anne la Cour Vågen i en mail til Lykke Sørensen for status på adskillelserne i Røde Kors' centre og sendte samtidig en anmodning om, at der blev etableret en dispensationsadgang. Af mailen fremgår det bl.a.:

> "...
> Den udmeldte indsats med adskillelse af par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig er ved at blive gennemført på Røde Kors' centre. Indtil videre der sket adskillelse af de par, der ikke har børn, og vi er orienteret om, at de par der har børn skal adskilles i denne uge. Det rejser nogle alvorlige spørgsmål af både humanitær og socialfaglig karakter som vi beskriver i vedlagte brev, og jeg håber at vi kan gå i dialog om sagen. ..."

Den vedhæftede anmodning, der var dateret den 3. marts 2016, havde følgende indhold:

> "**Anmodning om dispensationsadgang for adskillelse af asylansøger-par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig og parret har børn.**
>
> Kære Lykke Sørensen
>
> Røde Kors henvender sig hermed til Integrationsministeriet med anmodning om, at der etableres adgang til dispensation for adskillelse af ægtepar, hvor den ene ægtefælle er mindreårig og parret har børn. Baggrunden for vores henvendelse er følgende:
>
> I forlængelse af integrationsministerens udmelding om, at asylansøger-par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig ikke må bo sammen på asylcentre i Danmark, har Udlændingestyrelsen i de sidste uger iværksat flytninger af den ene part i de par, der ikke har børn. Røde Kors er orienteret om, at de i denne uge vil iværksætte adskillelse af de par, der har børn.
>
> Røde Kors skal i forbindelse med spørgsmålet om ægteskaber mellem myndige og mindreårige understrege, at vi naturligvis tager afstand fra tvang og overgreb overfor mindreårige. I forhold til ægteskaber der allerede er etableret, er det dog vores opfattelse, at de socialfaglige mekanismer der er iværksat på vores asylcentre i forhold til generelt at reagere på bekymringer for trivsel hos mindreårige, i meget høj grad opfanger de tilfælde, hvor samlivet mellem en myndig og en mindreårig over 15 strider mod den mindreåriges tarv. Kommunerne tager deres tilsynspligt på asylcentrene meget alvorligt, og når Røde Kors underetter om bekymringer, reagerer de.

Adskillelsen af parrene uden børn er sket på den måde, at de mindreårige kvinder er blevet flyttet til et børnecenter, mens deres mænd fortsat er indkvarteret på opholdscenter. Det har for en del af de unge par været voldsomt at skulle flytte fra hinanden, og både flere af de unge kvinder og deres mænd har været meget oprørte og påvirkede af det, og de er helt uforstående over for baggrunden.

På Børnecenter Annebergparken, hvor de unge kvinder er indkvarteret, oplever medarbejderne daglige frustrationer blandt kvinderne, uro og et højnet konfliktniveau. Det er gennemgående for de mindreårige, der er blevet adskilt, at de føler stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryg situation.

Røde Kors' medarbejdere har observeret faldende trivsel, hos nogle i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskadende adfærd. Det er reaktioner, der giver anledning til alvorlig bekymring for deres udvikling og trivsel, og som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.

Røde Kors' socialkoordinatorer har i de sidste uger afholdt samtaler med de unge par, der har børn med henblik på at forberede dem på, hvad der kommer til at ske. På baggrund af reaktionerne med adskillelse af parrene uden børn, er vi bekymrede for, hvordan parrene med børn vil reagere på den planlagte adskillelse.

Der er indtil videre tale om 5 par på Røde Kors' centre:

1. ... [G-K], født [...].11.1999 og ... [G-M], født [...].11.1995, har 2 børn [navn] på 2 år [og] [navn], der er nyfødt
Familien er belastet af hændelser i hjemlandet, hvor hun blev voldtaget og deres ældste barn blev dræbt i forbindelse med, at manden var kidnappet i en periode. De sociale myndigheder er involveret, og der er iværksat familiebehandling for at støtte familien. Sundhedsplejersken der kommer i hjemmet vurderer, at parret er gode og omsorgsfulde forældre, men er bekymret for, at [den kvindelige asylansøger] kan udvikle fødselsdepression. Røde Kors' socialkoordi-

nator og de sociale myndigheder vurderer, at det vil være problematisk at adskille parret, da de er meget sårbare og støtter hinanden som familie. Familiens støtteperson i hjemme udtaler, at [den kvindelige asylansøger] er meget taknemmelig for den støtte hun modtager fra sin mand. Han bærer ligesom hende en stor sorg, og det hjælper dem i hverdagen at stå sammen og have hinanden. [Den mandlige asylansøger] er altid parat til at tage over, når hun har brug for at blive aflastet, det gælder både nat og dag, at han sørger for både at dække børnenes og sin kones behov ind. Han ser hvordan hun har det, og hun har brug for ham til at komme igennem de vanskelige stunder. [Den kvindelige asylansøger] og hendes mand samarbejder igennem dagen om at få det hele til at glide, de taler sammen om, hvad der skal gøres og deler fint arbejdsopgaverne imellem sig, så der tages størst mulig hensyn til [den kvindelige asylansøger] manglende overskud. De er begge meget opmærksomme på at give plads til hinandens søvnbehov, og de får det til at fungere med at hvile på skift.

2. ... [H-K], født [...].02.1998 og ... [H-M], født [...].05.1991, parret har et nyfødt barn, [navn].
[Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] mødte hinanden i Armenien for 3 år siden. Da [den mandlige asylansøger] kom til Danmark flyttede han ind hos [den kvindelige asylansøger] og hendes forældre, der boede i Danmark. [Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] blev viet af en armensk præst i [...] kirke d. [...].09.2015. [Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] er efterfølgende viet ved [...] kommune hvorfra de har vielsesattest dateret [...].12.2015. [Den kvindelige asylansøger] fødte parrets første barn d. [...].01.16, en velskabt pige. [Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] bor i en bolig tilknyttet asylcentret sammen med [den kvindelige asylansøgers] forældre og familien klarer sig godt. Røde Kors' socialkoordinator oplyser, at [den kvindelige asylansøger] er meget glad for deres fælles tilværelse som nybagt familie, og hun udtrykker bekymring for barnets tilknytning til faren, hvis han ikke skal være en del af familien.

3. ... [Q-K], født [...].01.1999 og ... [Q-M], født [...].03.1992. De ledsager 3 årige [navn], der er [den mandlige asylansøgers] niece

[Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] boede som naboer i Syrien. De fandt sammen for ca. to år siden, var forlovet i et år og blev efterfølgende gift. Begge fortæller samstemmende at der ikke var noget tvang, men at de elsker hinanden. Parret opleves af socialkoordinator harmoniske og glade for hinanden. Vurderet: Ingen bekymringer ud over alder. Både [Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] udviser trods deres unge alder en moden tilgang til opgaven med at tage sig af [navn på barn], de sætter sig ind i hendes behov, og vurderes opmærksomme og omsorgsfulde. [Navn på barn] trives og går i børnehave. Røde Kors' socialkoordinator vurderer, at det vil være problematisk at adskille parret da den 3-årige [navn på barns] trivsel og udvikling vil være truet af det.
[Den kvindelige asylansøger] er søster til [navn på anden mandlig asylansøger], manden i parret beskrevet herunder.

4. ... [J-K], født [...].05.1999 og ... [J-M], født [...].01.1995. Parret er forældre til [navn] på 1,5 år.
[Den kvindelige asylansøger] og [den mandlige asylansøger] har været sammen i ca. 2 år og gift i 1,5 år. De arbejdede på samme arbejdsplads i Syrien og fandt hinanden her. Parret virker harmoniske og glade for hinanden. Da familien flygtede, flygtede de sammen med [den mandlige asylansøgers] søster, [navn], hendes ægtefælle og hans brødre. De har alle hjulpet hinanden under flugten og ankom sammen til Danmark i november 2015. Under opholdet i asylsystemet har den udvidede familie fulgtes ad, og de gør stor brug af hinanden i det daglige med fælles madlavning, børnepasning og udflugter.
Røde Kors' psykolog skrev efter psykologisk screening i februar 2016 at de unge forældre fremtræder opmærksomme, omstillingsparate samt reflekterende i forhold til sig selv og den situation, de befinder sig i. Den lille dreng er godt tilpas og i god trivsel.

5. ... [K-K], født [...].01.2000 og ... [K-M], født [...].03.1983. Parret er forældre til [navn] på 1,5 år.
Parret har været sammen i ca. 2 år og fortæller til Røde Kors' netværksmedarbejder, at de generelt har det rigtig godt sammen. De både forstår og respekterer hinanden og samarbejder om forældreopgaven, blandt andet passer [den mandlige asylansøger] barnet, når [den kvindelige asylansøger] er i skole. [Den mandlige asylansøger]

> giver udtryk for stor frustration og bekymring over udsigten til at blive adskilt fra sin mand, og hun understreger, at deres ægteskab er indgået af kærlighed.
>
> Udlændingestyrelsen har orienteret os om, at Udlændinge-, integrations og boligministeriet er ved at udarbejde retningslinjer for, hvordan Udlændingestyren skal forvalte adskillelsen af de unge par. Fra Røde Kors' side vil vi gerne opfordre til, at de retningslinjer kommer til at tage højde for de unge pars trivsel og ret til familieliv.
>
> For de unge par der har børn, finder vi det dybt bekymrende, at børnene uden forudgående individuel vurdering af familiens situation, skal adskilles fra den ene af deres forældre. Det er voldsomt indgribende over for familierne, og den planlagte adskillelse bør tage udgangspunkt i en vurdering af børnenes tarv.
>
> Røde Kors håber på baggrund af ovestående, at ministeriet vil overveje at dispensere for udgangspunktet om adskillelse af par, hvor den ene part er mindreårig i de sager, hvor de unge par har børn. Det er vores oplevelse af situationen, at der både er stærke humanitære og socialfaglige argumenter for, at der etableres en procedure, hvor de unge par høres inden eventuel adskillelse gennemføres.
>
> Røde Kors står naturligvis til rådighed med uddybning og yderligere oplysninger, og du er meget velkommen til at kontakte mig for en videre drøftelse."

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[439], at hun henvendte sig til Lykke Sørensen, fordi Udlændingestyrelsen havde foreslået Røde Kors at henvende sig til ministeriet, og fordi hun havde fået at vide, at det var Lykke Sørensen, der var afdelingschef i den relevante afdeling. Hun havde ikke tidligere været i kontakt med Lykke Sørensen. Det var i forbindelse med dette brev, at hun havde overvejelsen om, hvorvidt hun skulle kaste sig ud i henvisninger til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen. Hun gjorde det ikke, men i stedet "pakkede hun det ind" og beskrev, at adskillel-

439 Afhøringsekstrakten, side 515 ff.

serne havde nogle forfærdelige sociale og familiemæssige konsekvenser, for at antyde, at adskillelserne måtte være i strid med retten til familieliv. For så vidt angår de flytninger, der allerede var foretaget af parrene uden børn, blev der ikke lavet individuelle vurderinger, inden parrene blev adskilt. De blev alle flyttet på én gang den 16. februar 2016. Der lå ingen individuelle vurderinger til grund herfor. Adspurgt om det skema, der blev udsendt af Udlændingestyrelsen den 18. februar 2016 til brug for indhentning af oplysninger om parrene med børn, har hun forklaret, at Helle Kjems havde sagt til hende, at skemaet angik praktiske forhold. Røde Kors nægtede at udfylde feltet om, hvor barnet skulle bo, da de ikke ville involveres i dette valg. Oplysninger om, hvorvidt kvinden var gravid, var til at håndtere, og sådanne oplysninger blev udfyldt i skemaet, der herefter blev returneret til Udlændingestyrelsen. De talte ikke med parrene, men udfyldte skemaet alene ud fra de oplysninger, de havde i forvejen. Hun vil tro, at Udlændingestyrelsen blev bekendt med, at de havde udfyldt skemaerne på denne måde. Det var Helle Kjems, der havde kontakten til Udlændingestyrelsen. Der var på tidspunktet for hendes brev til ministeriet to par med børn, der var blevet flyttet. De var særligt optagede af det ene af parrene, idet de måtte lave en underretning om, at manden, der var meget ulykkelig, klagede over adskillelsen og kom med udtalelser om, at de hellere ville dø end flytte fra hinanden. Hun vil tro, at deres regionsleder havde været ude for at tale med parret. De sørgede for, at manden fik en cykel, så han kunne cykle frem og tilbage mellem Center Jelling, hvor han boede, og Center Sandvad, hvor kvinden boede sammen med familien, således at parret kunne bevare kontakten til hinanden. De prøvede på den måde at afhjælpe nogle af de værste reaktioner og at gøre det så godt som muligt for parrene. Hun modtog ikke et skriftligt svar på brevet, men Jesper Gori ringede til hende. Hun husker ikke tidspunktet præcist, men hun husker, at der var gået så tilpas lang tid, at hun var ved at gøre klar til at rykke for et svar. Hun vil tro, at det var tæt på det samråd, der skulle være.

Samme dag kl. 12.33 videresendte Lykke Sørensen mailen til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori, Anne Nygaard Just og Lene Linnea Vejrum (cc til Uffe Toudal Pedersen og Jonas From Soelberg) med følgende besked:

> "Hermed en henvendelse fra Røde Kors' asylchef Anne la Cour vedrørende adskillelsen af mindreårige.
>
> Vi må drøfte håndteringen af henvendelsen."

Den 15. marts 2016 kl. 12.34 svarede Jesper Gori samme modtagerkreds følgende:

> "Røde Kors har i dag oplyst mig om, at anmodningen er sendt i kopi til ordførerne (i anonymiseret form, håber jeg) forud for samrådet i eftermiddag. Det betyder, at partierne på samrådet er bekendt med, hvilke sager i hvert fald Røde Kors finder er på vippen.
>
> Procesmæssigt har jeg oplyst over for Røde Kors, at anmodningen skal sendes til Udlændingestyrelsen..."

Lykke Sørensen har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[440] bl.a., at de modtog underretning om, at der var en række par, der var imod at blive adskilt, hvilket ikke var overraskende. Hun husker, at hun modtog et brev fra Røde Kors, som bad hende om at gøre undtagelser. Foreholdt, at den anmodning om at etablere en adgang til dispensation, der er omtalt i brevet fra Røde Kors, antyder, at Røde Kors havde den opfattelse, at der ikke var en sådan adgang, har hun forklaret, at det meget vel kan være. Hun ved ikke, hvad Røde Kors har tænkt. Adspurgt, om det gav hende anledning til at overveje, om det skulle kommunikeres bedre ud, at der var en "kattelem", har hun forklaret, at som hun husker det, blev brevet på et tidspunkt sendt til Udlændingestyrelsen, der skulle tage stilling i de konkrete sager. De havde allerede drøftelser med Udlændingestyrelsen, og hun var derfor ikke i tvivl om, at de var opmærksomme på netop nogle af de sager, der var beskrevet, og at disse par måske ikke skulle adskilles. Hun vidste, at en mere generel dispensationsordning for par med børn var imod ministerens ønske, så der var ikke grund til at drøfte anmodningen med ministeren. Det var ikke der, hvor ministeren var. De havde ikke grund til at betvivle, at Røde Kors' beskrivelse af tilsynsforpligtelsen var korrekt. Det anførte var en beskrivelse af, hvordan Røde Kors mente, at det skulle foregå. Hun havde ikke grund til at tro, at man ikke også efter den tidligere ordning tog det seriøst, men ministeren ønskede noget andet. Hun ved ikke, hvordan Udlændingestyrelsen besvarede henvendelsen fra Røde Kors. Henvendelserne fra Røde Kors og Udlændingestyrelsen med beskrivelse af konkrete sager gav dem ikke anledning til at foretage sig yderligere i ministeriet. De havde allerede en

440 Afhøringsekstrakten, side 66 ff.

generel drøftelse om, hvorvidt ordningen var klar nok, ligesom de drøftede rammerne. Desuden var de ved at forberede samråd Z, hvor de skulle forsøge at lægge en linje for, hvad ministeren skulle sige. Hun tror, at ministeren fik henvendelsen fra Røde Kors til orientering.

Uffe Toudal Pedersen har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[441] bl.a., at han ikke fik konkrete oplysninger om parrene forud for den henvendelse fra Røde Kors, ministeriet modtog den 4. marts 2016. Han hørte om, at det var svært for operatørerne, og at der var drøftelser om behandlingen af sagerne, herunder hvor "snittet" skulle ligge. Han hørte også om, at der var bekymring for nogle af familiernes trivsel. Han havde ikke drøftelser med ministeren, men hun blev løbende orienteret om antallet af adskillelser. Det var det, der var hendes fokus. Ministeren havde derimod ikke fokus på de kriterier, der blev anvendt ved adskillelserne, ligesom der ikke var fokus på, hvordan det gik de par, der var adskilt. Det var dog en del af den løbende indrapportering fra operatørerne til styrelsen.

Inger Støjberg har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[442] bl.a., at hun i februar eller marts måned 2016 var klar over, at der var nogle par, som reagerede voldsomt på at blive adskilt. Det kan sagtens være, at det ud over notatet fra Røde Kors blev nævnt mundligt for hende, at der var reaktioner. Dette gav ikke anledning til overvejelser om at ændre praksis, men hun tænkte over, at der skulle tages hånd om pigerne. Notatet fra Røde Kors lå som baggrundsnotat til samrådet den 15. marts 2016. Der ligger en stor mængde notater og breve som baggrund til et samråd. Man koncentrerer sig op til et samråd typisk om talen og "Q & A's", dvs. "spørgsmål og svar". Man når ikke igennem baggrundsmaterialet som minister, og der kan sagtens ligge dokumenter, som man ikke ser. Brevet var heller ikke stilet til hende, men til Lykke Sørensen. Det kan godt være, at hun har skimmet brevet, har læst brevet eller er blevet orienteret om, at brevet lå som baggrundsmateriale. For hende var det meget afgørende at få adskilt parrene helt generelt, og hun tror ikke, at hun tænkte specifikt på de par, der var beskrevet i brevet fra Røde Kors. Hendes udtalelse i samrådet om, at det var vigtigt at få adskilt "de her par", kan tyde på, at hun ikke har læst brevet helt i bund. Hun forholdt sig ikke til den konkrete sagsbehandling, men alene til det, som hun havde godkendt i ministernotatet. Hun

441 Afhøringsekstrakten, side 90-91.
442 Afhøringsekstrakten, side 125 ff.

henholdt sig 100 procent til det notat, som hun havde godkendt. Der var helt klare retningslinjer i det notat, som hun havde godkendt, og hun forventede, at dette notat blev fulgt. Hun fulgte ikke op på, om det kunne være rigtigt, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Adspurgt, om dette ikke var en del af hendes tilsynspligt, har hun forklaret, at brevet var stilet til Lykke Sørensen og ikke til hende, og hun gik ikke i detaljer med brevet. Foreholdt, at hun under samrådet udtalte, at det var meget afgørende at få adskilt "de her par", har hun forklaret, at hun ikke sigtede til de par, der var nævnt i brevet fra Røde Kors. Hun gik op i, at de par, der kom til Danmark, blev adskilt, men accepterede, at nogle par ikke blev adskilt. Foreholdt eksempel nr. 3 i brevet fra Røde Kors og adspurgt, hvorfor det var afgørende for hende at få dette par skilt ad, har hun forklaret, at hun ikke sagsbehandlede, men hendes generelle betragtning var, at hun ville undgå kulturel tvang. Når det i ministernotatet var beskrevet, at der kunne gøres undtagelser på baggrund af individuelle vurderinger, gik hun ud fra, at det hele var i den gænge, som det skulle være. Hun kan ikke vurdere, om det pågældende par skulle være omfattet af undtagelserne.

Line Skytte Mørk Hansen har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[443] bl.a., at hun, som hun husker det, læste notatet fra Røde Kors. Det er aldrig ligegyldigt, når en operatører skriver til departementet. Sagsbehandlingen foregik imidlertid i Udlændingestyrelsen, og Røde Kors skulle have dialogen med styrelsen. Foreholdt, at Røde Kors i brevet anførte, at en adskillelse af par med børn uden en forudgående individuel vurdering ville være dybt bekymrende, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen netop foretog en individuel vurdering. Man må spørge Røde Kors om, hvorfor de skrev, som de gjorde. Det var ikke hende, der havde kontakten med Udlændingestyrelsen. Hun fandt ikke anledning til at reagere på brevet fra Røde Kors, herunder fordi brevet var stilet til Lykke Sørensen. Hun går ud fra, at Udlændingeafdelingen havde en dialog med Udlændingestyrelsen om henvendelsen, og at styrelsen herefter tog en dialog med Røde Kors. Hun husker ikke, om hun drøftede brevet med andre. Måske har brevet været "oppe" på et møde. Der var enighed om, at brevet skulle videresendes til de konkrete sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen. Man skal være opmærksom på, at Røde Kors også havde sin egen dagsorden. Samrådet den 15. marts 2016 blev forberedt i hendes afdeling og

443 Afhøringsekstrakten, side 206.

i Udlændingeafdelingen. Det var ikke hendes ansvar at klæde ministeren på angående henvendelsen fra Røde Kors, idet dette henhørte under Udlændingeafdelingen. Hun er ret overbevist om, at Udlændingeafdelingen rettede henvendelse til Udlændingestyrelsen for at sikre sig, at Røde Kors' beskrivelse af sagsbehandlingen ikke var rigtig. Hun kan ikke forestille sig andet.

Jesper Gori har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[444], at han læste brevet. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt forholdt sig til brevet. Da de modtog brevet, vidste de, at Udlændingestyrelsen foretog en vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Lykke Sørensens reaktion var, at der allerede skete en konkret vurdering, og at Røde Kors "sparkede en åben dør ind". Efter deres opfattelse var Røde Kors' vurdering af situationen forkert. Lykke Sørensens opfattelse var, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen, idet henvendelsen handlede om processen. Brevet gav ikke anledning til andre overvejelser. Han tror ikke, at nogen bed særligt mærke i spørgsmålet om partshøring, og de vidste ikke, hvordan Udlændingestyrelsen konkret oplyste sagerne. Han mener, at de blev opmærksomme på problemstilingen med partshøring den 8. eller 9. marts 2016. Han drøftede ikke brevet med andre end Lykke Sørensen. Han husker det således, at Lykke Sørensen, inden hun den 9. marts 2016 gik på ferie, bad ham ringe til Anne la Cour hos Røde Kors om henvendelsen og om, at henvendelsen skulle stiles til Udlændingestyrelsen. Han havde travlt med at forberede samrådet den 15. marts 2016 og fik ikke ringet. Anne la Cour ringede til ham den 15. marts 2016 inden samrådet og oplyste ham om, at Røde Kors havde sendt brevet til ordførerne. Han orienterede ministeren herom på vej til samrådet. Brevet blev ikke drøftet med ministeren, og der blev ikke lavet et beredskab, men brevet blev lagt ind i materialet til samrådet. Adspurgt, hvorfor man ikke orienterede Røde Kors om, at der blev foretaget en konkret vurdering, har han forklaret, at det var hensigten at gøre dette ved at sende brevet til Udlændingestyrelsen. Dialogen om administrationen skulle tages med Udlændingestyrelsen. Under samtalen med Anne la Cour drøftede de ikke brevets indhold. Han kvitterede blot for henvendelsen og sagde til hende, at brevet skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Brevet fyldte ikke noget hos departementet, og opfattelsen var, at det skulle "procesorienteres". Det var ikke hensigten, at Udlændingestyrelsen skulle give Røde Kors et andet svar, end at sagerne blev behandlet individuelt.

444 Afhøringsekstrakten, side 267-268.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[445], at det godt kan passe, at det var omkring den 15. marts 2016, at Jesper Gori ringede til hende. Det var usædvanligt at blive ringet op af ministeriet. Jesper Gori sagde til hende, at anmodningen fra Røde Kors om dispensationsadgang rettelig skulle sendes til Udlændingestyrelsen. Hun var uforstående og svarede ham, at Udlændingestyrelsen havde henvist hende til at sende anmodningen til ministeriet. Jesper Gori gentog herefter, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle udstede retningslinjerne. Hun sagde helt sikkert til Jesper Gori, at Udlændingestyrelsen havde fortalt hende, at de ventede på retningslinjer fra ministeriet. Det var meget tydeligt, at det på dette tidspunkt var uklart, hvem der skulle gøre hvad. Jesper Gori sagde til hende, at hun havde sendt sin skrivelse til det forkerte sted, idet retningslinjerne skulle komme fra Udlændingestyrelsen. Hun svarede hertil: "Jamen, Udlændingestyrelsen har sagt, at jeg skal skrive til jer". Hun var frustreret, fordi der nu var gået to arbejdsuger i en tid, hvor det i øvrigt gik hujende stærkt. Hun genfremsendte ikke brevet til Udlændingestyrelsen, idet der herefter var samråd, hvorefter der skete nyt i sagen. Adspurgt, om hun under sin telefonsamtale med Jesper Gori forud for samrådet den 15. marts 2016 gjorde opmærksom på Røde Kors' bekymring om, at der ikke blev foretaget en konkret og individuel vurdering, har hun forklaret, at hun ikke erindrer at have talt med Jesper Gori herom under denne samtale.[446]

Ligeledes den 4. marts 2016 kl. 11.46 sendte Anne la Cour Vågen til Lene Linnea Vejrum en mail, hvori hun anførte bl.a.:

> "Den igangværende indsats med adskillelse af par, hvor den ene ægtefælle er mindreårig, er ved at blive gennemført på Røde Kors' centre. Indtil videre er der, som du ved, sket adskillelse af de par, der ikke har børn, og vi er orienteret om, at de par, der har børn, skal adskilles nu.
> Vi kan allerede nu se, at der er behov for, at nogle af de unge kvinder, der er blevet flyttet til Center Anneberg kan få et indkvarteringstilbud, der tager bedre højde for deres situation, og vi beskriver i vedlagte notat et forslag til, hvordan det kan etableres.
> Jeg vedlægger også til orientering et brev som vi i dag har sendt til Lykke Sørensen i Integrationsministeriet. I brevet anmoder vi om, at der bliver etableret en dispensationsadgang for adskillelse af de par, der

445 Afhøringsekstrakten, side 517-518.
446 Afhøringsekstrakten, side 520.

har børn. Den planlagte adskillelse rejser nogle alvorlige spørgsmål af både humanitær og socialfaglig karakter som vi håber vi kan komme i dialog om."

Mailen var vedhæftet følgende notat dateret 3. marts 2016:

"**Forslag til indkvartering for mindreårige i ægteskab efter adskillelse**

Røde Kors henvender sig hermed til Udlændingestyrelsen med anbefaling om, at der etableres et særskilt indkvarteringsafsnit med omsorgspladser på et familieopholds/omsorgscenter for nogle blandt de mindreårige, som adskilles fra deres ægtefæller/samlever. Det er de mindreårige som inden for gruppen er ældst (16-17 år), mest modne, er gravide og/eller har børn og ikke ledsages af/ønsker indkvartering med anden familie. Anbefalingen sker på baggrund af erfaringer med og faglige betragtninger af de seneste adskillelser af mindreårige i ægteskab.

1. Erfaringer indtil videre
Reaktionerne omkring adskillelse af de mindreårige i ægteskab har været voldsom.
Alle har reageret med stor modstand, og frustration. Alle har følt behov for at klage over afgørelsen, som af alle parter opleves som et voldsomt overgreb på deres personlige frihed. Der har været megen gråd, besvimelser, selvmordstrusler og selvskadende adfærd. Der har været et selvmordsforsøg med indtag af piller og 3 ud af de 8 unge kvinder har været med ambulance til nærliggende hospital af psykosociale grunde. På Annebergparken opleves daglige frustrationer blandt de unge kvinder, generel uro og et højnet konfliktniveau.

Gennemgående for de mindreårige, som er blevet adskilt, er følelsen af stor utryghed uden den person, som de ser som tryghedsfaktor i en i forvejen meget utryg situation. Flere (måske alle) har gennemlevet krig og konflikt sammen og støttet hinanden igennem den lange usikre flugt. Det skaber tætte bånd. Gennemgående er faldende trivsel, nogle af dem i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øgede depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskade. Reaktioner, der giver anledning til alvorlig bekymring for beboernes

udvikling og trivsel, som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisning til psykologsamtaler.

Konkret eksempel: N´s tilstand er forværret over kort tid. Hun fremstår meget opgivende, med indre uro, irritation. Hun orker ikke at tale med nogen af personalet.
Hun forklarer ved samtale i går, at hun også banker hænderne hårdt ind i væggene og slår dem i skabene. Dem hun deler værelse med, forsøger at tale hende til ro.
Hendes appetit er ikke til stede, og hun drikker meget sparsomt.

Særligt ser medarbejderne på Annebergparken adskillelsen og opholdet på børnecenter som værst for de ældste og gravide i denne gruppe mindreårige. Ud over vanskelighederne med selve adskillelsen rammes de på deres identitet og selvforståelse. De har svært ved at se sig selv i trivsel på et børnecenter.

Pigernes og de unge kvinders tilstedeværelse med og uden deres mænd har indflydelse på de andre beboere og på centret som helhed. Nogle af pigerne skændes indbyrdes, og de andre piger på centret ønsker ikke at dele værelse med dem, da de frygter at blive inddraget i konflikterne om og med deres mænd. De mindste børn, og unge med særlige behov får ikke den fornødne opmærksomhed, da situationen omkring de gifte kvinder trækker stor del af personaleressourcerne. Besøgene med de unges ægtefæller foregår i Vibehus, væk fra beboelsen, men der opstår altid situationer med diskussion og forhandling, da de har svært ved at sige farvel. De andre piger ønsker nu også at have mænd på besøg. Fokus på forskelsbehandling spreder sig hurtigt. Det er svært at differentiere inden for rammen af et børnecenter.

Der er endnu ikke erfaringer med ufrivillig adskillelse af mindreårige, som har børn, men Røde Kors ser, at reaktionerne ved varsling om flytning er endnu stærkere end ved de mindreårige uden børn. Der registreres større modstand mod at ville acceptere flytning, bekymringer om hvordan de kan opretholde et familieliv, og hvordan den der skal fraflytte kan bevare en nær tilknytning til sit/sine barn/børn. Der er alvorlige bekymringer for flere af de mindreåriges psykiske tilstand ved adskillelse, og flere reagerer med selvmordstrusler. De sociale myn-

digheder er underrettede i flere tilfælde som følge af reaktioner på varsling om adskillelse.

2. Vurdering.
De mindreårige som adskilles fra ægtefælle udviser tegn på krise, faldende trivsel, for nogle af dem i alvorlig grad, og flere af de unges udvikling vurderes truet. De har behov for støtte til krisebearbejdning og psykoedukation. For de gravide er det vigtigt med en indsats, der kan forebygge fødselsdepression, og udgøre en støtte til den kommende tid som forælder. For de mindreårige, der har børn, er det vigtigt med en indsats, der sikrer varetagelsen af børnenes tarv. For de fleste af de unge er der behov for at kunne opretholde mest mulig kontakt med ægtefælle, med deres børn og så vidt muligt bevare et familieliv. For børnene er det vigtigt, at der er mulighed for kontakt og hverdagsliv med begge forældre. Der er behov for samtaler med den mindreårige og parrene omkring emner som: prævention, retten til at sige nej til sex, tvangsægteskab, sund graviditet m.m.

3. Anbefaling
Røde Kors anbefaler differentierede tilbud til gruppen. Børnecenter for de yngste (14-15 årige) og mindst modne 16-17 årige – alle uden børn. Omsorgspladser på et særafsnit på familiecenter for de ældste (16-17 år) og mest modne mindreårige, de gravide og mindreårige der har børn, og de der ikke ledsages af og ønsker indkvartering med øvrig familie.

De mindreårige anbefales psykologisk screenet på modtagecentret, og på denne baggrund anbefaler Røde Kors overfor Udlændingestyrelsen indkvartering.

Mændene anbefales fortsat indkvarteret i nærmest liggende Center med tæt samarbejde Centrene i mellem, særligt blandt de ægteskaber hvor der er børn, og der hvor den mindreårige giver udtryk for og viser tegn på at ønske at være i ægteskabet. Besøgsaftaler/regler tager afsæt i udstukne retningslinjer fra Udlændingestyrelsen, og inden for disse rammer aftales besøg/samvær mellem parrene differentieret ud fra den mindreåriges alder, modenhed og behov, børnenes behov for familieliv, og den mindreåriges trivsel i ægteskabet.

4. Omsorgspladser på et særafsnit på familie/omsorgscenter som indkvartering for mindreårige i ægteskab.
Røde Kors indstiller, at vi bruger et afsnit af Dianalund til at indkvartere denne gruppe mindreårige: de ældste, mest modne, gravide, og dem der har børn. At de indkvarteres i små enheder sammen med øvrige familier, for på den måde at sikre mulighed for støtte, oplæring og omsorg fra familier på centret, og mindreåriges behov for at kunne spejle sig blandt øvrige mødre.

Røde Kors foreslår at benytte Havehuset til denne indkvartering. Det ligger i et afskærmet område, hvor vi bedst muligt kan skærme og varetage de mindreårige og deres børns behov.
Pladserne normeres og klassificeres som omsorgspladser, hvor de mindreåriges behov for støtte tilgodeses. Der skal være mulighed for at sikre og skærme omkring samarbejdet med ægtefælle. Det er således med sikring af ekstra aften/nat personale.

Der skal være fysisk mulighed for fællesskab/familieliv med ægtefæller."

Lene Linnea Vejrum har om henvendelsen fra Røde Kors forklaret[447], at de sager, styrelsen forelagde for departementet, ikke var fuldt sammenfaldende med de sager, der var nævnt i henvendelsen fra Røde Kors med en anmodning til ministeriet om dispensationsadgang. Hun havde løbende drøftelser med Røde Kors, herunder Anne la Cour, der havde underskrevet anmodningen, og hun er næsten sikker på, at hun havde en telefonsamtale med Anne la Cour, hvor hun oplyste, hvad "der skete i øjeblikket", men hun havde ikke noget nyt svar til hende. Hun kunne ikke svare på henvendelsen, fordi Røde Kors havde bedt ministeren om at overveje at indføre en dispensationsadgang. Henvendelsen fra Røde Kors blev ikke besvaret skriftligt af styrelsen. Som hun husker det, havde hun flere samtaler med Anne la Cour, ikke alene på baggrund af dette brev. Derfor vidste Anne la Cour formentlig, at styrelsen ikke kunne gøre så meget på dette tidspunkt. Det kan godt være, at det var Røde Kors' opfattelse, at styrelsen ikke foretog en individuel vurdering, men det var ikke styrelsens opfattelse. Hun ved ikke, om de gjorde noget for at bringe

447 Afhøringsekstrakten, side 425-426.

Røde Kors ud af den vildfarelse. Som sagt havde de mange løbende drøftelser med Røde Kors og havde fortalt operatørerne, at de skulle sende vurderinger til styrelsen, hvis de mente, at der var noget særligt i sagerne. Det var klart, at Røde Kors mente, at snittet skulle ligge et helt andet sted, og hun tænker, at det var på denne baggrund, at Røde Kors mente, at der ikke blev foretaget individuelle vurderinger. Det mente styrelsen, at de gjorde, og de var nødt til at lægge et meget stramt snit.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[448], at hun havde trivselsoplysningerne fra sin daglige kontakt med medarbejderne, herunder Caroline Madsen, der var daglig leder af Anneberg. Derudover så hun et referat af et møde, hvor ægtefællerne var på besøg i Center Avnstrup, tre-fire dage efter adskillelserne. Der var tillige nogle af pædagogerne på Anneberg, som skrev til deres leder og gjorde opmærksom på, at der var problemer. De hørte allesammen, at der var problemer på Anneberg. Hun fik ikke et svar på sit notat til Lene Linnea Vejrum.

8.4.14. Udlændingestyrelsens forelæggelse af fem konkrete sager for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Det fremgår af en intern mailtråd i Udlændingestyrelsen i perioden fra den 12. til den 15. februar 2016, at der i Udlændingestyrelsen allerede fra i hvert fald den 15. februar 2016 var overvejelser om at forelægge nogle af sagerne for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det fremgår således af en mail af 15. februar 2016, som Kristina Rosado sendte kl. 12.14 til Margit Sander Rasmussen (cc til Ditte Kruse Dankert og Lene Linnea Vejrum), bl.a.:

> "... Henrik ser gerne, at vi forelægger de enkelte sager, hvor parrene har fællesbørn for dep., inden vi effektuerer flytningerne. Hellere for mange forelæggelser end for få var hans melding i sidste uge. Vi må lige vende, hvordan vi griber det an. Så vidt jeg kan se af skemaet, er de ikke planlagt endnu. Er det korrekt?"

Margit Sander Rasmussen besvarede mailen den 15. februar 2016 kl. 12.55 således:

448 Afhøringsekstrakten, side 517.

> ”Kan vi lægge snittet sådan, at I forelægger de relevante sager for departementet, og at bookingen får besked og ordner det praktiske, hvis/når parrene skal skilles ad?
>
> Ud over parrene med børn kunne jeg godt tænke mig at være sikker på, om de to UMI-par kan blive ved med at bo på samme center, men på hver deres værelse, eller om vi skal flytte dem til hver sit center.
>
> Endelig vil jeg tillade mig at foreslå, at disse to par uden børn også bliver forelagt departementet:
> ...
> ... [O-K] ...
> ... [O-M] ... M er syg/hospital
> ...
> ... [Q-K] ...
> ... [Q-M] ... Ledsager for lillesøster fra 2012”

Samme dag kl. 17.23 besvarede Lene Linnea Vejrum mailen på følgende måde:

> ”...
> Det er et fint snit. Alle sager, hvor der er børn i forholdet skal forelægges. Det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor, vi drøfte nærmere hvordan i morgen.
> ...”

Endelig fremgår det af en mail af 24. februar 2016 om de indledende overvejelser angående en forelæggelse af sager for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, som Lene Linnea Vejrum sendte kl. 18.04 til Kristina Rosado og Ronya Habo (cc Ditte Kruse Dankert), bl.a.:

> ”...
> Skal vi ikke i morgen tidlig sætte os sammen og finde ud af hvordan vi får bragt sagerne videre til dep. og hvad status er i de øvrige sager.
> ...”

Den 2. marts 2016 kl. 10.25 sendte Ditte Kruse Dankert sålydende mail til Jesper Gori:

"I forlængelse af mødet i sidste uge om mindreårige ægtefæller med børn - en beskrivelser af de enkelte sager, som vi gerne vil have jeres respons på."

Mailen var vedhæftet et sagsresumé vedrørende fem par, ligesom der var vedhæftet en række udtalelser om nogle af parrene. De konkrete sager, der blev forelagt ministeriet, omhandlede parrene A, D, G, H og Q.

Om parret [A] fremgik det blandt andet, at kvinden var 17 år og manden var 29 år. Af sagsresuméet fremgik desuden følgende:

"**Mindreårige ægtefæller:**

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	A-K	K	XX.06.1998	[…]	10.11.2015	[…]
[…]	A-M	M	XX.01.1987	[…]	10.11.2015	[…]
[…]	A-B1	B	XX.10.2012	[…]	10.11.2015	[…]
[…]	A-B2	B	XX.12.2011	[…]	10.11.2015	[…]

Sagsresume:
Kvinden bliver 18 år i juni 2016.
Parret har to små børn, [A-B2] på 4 år og [A-B1] på 3 år.
Kvinden er gravid med parrets 3. barn. Hun har termin i august.
Manden fik en blodprop for 5 år siden. Han har søvnproblemer og undertiden synsforstyrrelser som følge heraf.

Vedlagt bilag nr.: 1 – Notat fra Asylcenter [...]"

Mailen var ligeledes vedhæftet følgende udtalelse af 26. februar 2016 fra Asylcenter Frederikshavn:

"**Vedr.** [A-M] **id [...] og** [A-K] **id [...].**

Vi har set en meget harmonisk familie, - et par som er glade for hinanden. En far som opleves som en god støtte for [A-K] samt nærværende og kærlig overfor parrets to børn.

Vi kan imidlertid være bekymrede for, hvilken betydning det kan få, for såvel børn som forældre hvis man vælger at adskille dem. Der er tale om en ung kvinde med i forvejen 2 små børn på henholdsvis 3 og 4 år, her ud over er et 3. barn på vej. At være alene om en sådan opgave for en 17 årig ung kvinde ville være en stor opgave I sig selv, her er der oven i købet tale om at opholde sig i et fremmed land, med en fremmed kultur – uden relationer der ville kunne bakke op omkring opgaven.

Man vil her stille en ung kvinde i en meget svær situation, der uden tvivl vil få hende i psykisk ubalance, en psykisk ubalance der helt sikkert vil få indflydelse på hele familiens trivsel.

Et nyfødt barn får trøst gennem tæt kropskontakt og rytme. For at barnet er trygt, skal kroppen være tryg – der kan sættes spørgsmålstegn ved om det vil være muligt i dette tilfælde, med den svære psykiske belastning moderen påføres ved en sådan adskillelse.

Det er i denne situation vigtigt at have i mente, at børnenes videre udvikling afhænger af hvor empatisk og afstemt det følelsesmæssige samspil mellem barnet og dets omsorgspersoner er.

Det man i denne situation vil risikere er, at påfører en familie yderligere traumer.
..."

Om parret [D], der var henholdsvis 16 og 24 år, var det i sagsresuméet anført:

"

Person ID	Nan	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	D-K	K	XX.10.1999	[…]	13.11.2015	[…]
[…]	D-M	M	XX.08.1991	[…]	13.11.2015	[…]
[…]	D-B	B	XX.01.2016	[…]	Født efter indrejse	[…]

Sagsresume:
Parret er medicinsk flyttespærret.
De har et nyfødt barn, og vurderes i fællesskab at være meget omsorgsfulde forældre.

Det er en sårbar familie. Kvinden er stærkt traumatiseret og er i behandling herfor.
Det vurderes, at hun ikke er i stand til at tage vare på spædbarnet alene. Sundhedspersonalet udviser bekymring for familiens adskillelse og vurderer, at mor og barn skal anbringes, hvis familien skilles."

Desuden var der vedhæftet journalnotater fra sygeplejersker, læger, sundhedsplejerske og psykolog.

Af det vedlagte journalnotat fremgår bl.a.:

"25.02.16 BROV/jymc

Sub.: Jeg har kendt [D-K] i 4 uger, hvor hun er kommet i klinikken til sundhedspleje med sit barn født d. [...]/1 2016. [D-K] har været hos mig 4 gange. Hver gang har jeg set en ung kvinde med stor omsorg og god kontakt til sit barn. Desuden er det tydeligt at [D-K] er god til at se sit barns behov.

Under en af vores samtaler fortæller [D-K], at hun har været udsat for nogle grimme ting i sit hjemland, som gør at hun konstant er bange. Hun fortæller, at hun har meget svært ved at lægge sig til at sove, da hun konstant er bange for, at nogen (IS) vil komme og tage hendes barn. [D-K] fortæller, at hendes mand er rigtig god til at tage over og det eneste tidspunkt [D-K] kan sove er, når hendes mand holder øje med den lille. [D-K] fortæller desuden, at hun og hendes mand er gode til at skiftes til at passe den lille.

Det er mit indtryk, at [D-K] er glad for sin mand og at de har et godt forhold.

Samtidig er det min faglige vurdering, at [D-K] har god støtte i sin mand og at hendes psykiske tilstand er afhængig af om de kan være sammen.

[D-K] har en psykisk sårbarhed som gør at det er af stor betydning for at hun har nogle mennesker omkring sig som hun kender og har tillid til. Dette er af stor betydning for [D-K]s mulighed for at bevare sin ... forældreevne og dermed kunne tage vare på sit barn og sikre barnets normale udvikling

P06 Søvnforstyrrelse BROV/lcz

Sub.: kommer i klinikken og klager over, at hun ikke kan sove. dette har hun ikke kunnet i 3 uger. Han ammer sin 6 uger gamle baby.

Plan: [D-K] har lægetid d. 2-3, her kan problematikken tages op.

26.02.16 A97 Administrativ procedure BROV/lcz
Sub.: US har efterspurgt kopi af journal ift afgørelse af om BB fortsat kan blive boende sammen med [D-M], selv om hun er under 18 år. [D-K] har givet mundtligt tilladelse til dette d. 19-2 2016. Dette sendes i dag via sikker mail.

Nedenstående 3 journalnotater er fra psykologen
3/2 2016
16 årig ung kvinde fra [...], der kom til DK for 4 mdr. siden sammen med sin mand. Hun fødte en datter d. 4. jan og formår at drage omsorg for datteren og er meget bange for at nogen skal komme og tage hende fra hende. Hun har set hendes far blive dræbt af ISIS, som tog moren med sammen med andre kvinder. Hun kom sammen med andre unge kvinder, hvor de så på, hvordan der blev begået seksuelle overgreb de andre. Hun oplevede også en 7 årig pige der døde af overgrebene, hun bar ikke tørklæde, hvilket var ekstra strafbart.
Hun fik bundet sine hænder mens skiftende mænd forgreb sig på hende. De blev befriet af iraqiske soldater og hun opsøgte familie, som afviste hende, da de frygtede for deres egne døtre. En anden familie tog hende med til Kacook.
Hun møder senere hendes mand, der gerne vil gifte sig med hende selvom han kender til overgrebene.
Hun er konstant i alarmberedskab, sover dårligt og isolerer sig. Hun kan ikke lide at være sammen med andre, da hun ikke ved, hvad hun

kan blive udsat for. Er undertiden også bange for sin egen mand selvom hun oplever, at han respekterer hende.
I drømmene ser hun ofte sin mor og hun længes meget efter hende selvom hun godt ved, at hun sikkert aldrig møder hende igen. Hun har været plaget af selvmordstanker og er der fortsat, men handler ikke på det pga. af datteren.
Samlet vurdering: 16 årig ung [...] kvinde, der er præget af de voldsomme oplevelser hun har været udsat for i form af drømme og flash backs. Stemningslejet er nedsat og øjenkontakten dårlig under det meste af samtalen, men bedres dog mod slutningen.
Obs PTSD syndrom, socialangst iblandet depressive træk.
har brug for flere samtaler.

24/2 2016
Kommer med sin lille datter i favnen mens hendes mand tager plads i venteværelset.
Holder sig meget for sig selv i campingvognen, har fået forskellige tilbud om samvær med andre kvinder, men afslår, da hun ikke har tillid til dem.
De har haft besøg af Thomas fra Office, der fortæller om de planer integrationsministeren har for "barnebrude", at de skal skilles fra den mand de lever sammen med og bo alene med datteren. Han er ledsaget af en sundhedsplejerske, der har et andet og mere nuanceret syn på sagen.
[D-K] er skrækslagen ved tanken og det er en af grundene til hun ikke tør forlade deres bopæl. Hun drømmer næsten om sin mor hver nat og genoplever da de to kom gående og blev standset af ISIS, der tog moren med sig og førte hende sammen med andre under kvinder, som de misbrugte. Hun har en særlig frygt for mænd med skæg og overskæg, de minder hende meget om de ubehagelige hændelser.
En kvinde ved navnet [...] (syrisk) kommer næsten dagligt hos dem og beordrer hende til at gøre toiletter rene og andet og andet rengøringsarbejde. Hun arbejder sammen med Office og optræder ubehageligt overfor [D-K].
oplevede forleden at blive skubbet ind i væggen af hende fordi hun ikke havde gjort sit rengøringsarbejde – meget ubehageligt. Hun blev så ked af det, at hun tog flere af sin mands antidepressive medicin.

Er meget beskyttende overfor datteren og ser ud til at udfylde moderrollen godt. Gaber, ser træt ud og hviler flere gange hovedet på bordet. har brug for flere samtaler.

24/6 2016
Jeg finder det VIGTIGT at tilføje, at det vil være urimeligt at skille [D-K] fra sin mand. Hun er gift med ham og han er en ressource for hende, der er altså ikke tale om et tvangsægteskab. Han har villet have hende selvom han var klar over, at hun har været udsat for seksuelle overgreb af ISIS. Hun er 16 år og alene, det giver IKKE MENING at skille hende fra manden, selvom hun er mindreårig. Der må kunne tages individuelle hensyn. UT vil gerne kontaktes af Udlændingestyrelsen ved uddybning eller tvivlsspørgsmål.
..."

Om parret G-K og G-M fremgik følgende:

"**Mindreårige ægtefæller:**

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	G-K	K	XX.11.1998	[…]	15.11.2015	[…]
[…]	G-M	M	XX.11.1995	[…]	15.11.2015	[…]
[…]	G-B1	B	XX.11.2014	[…]	15.11.2015	[…]
[…]	G-B2	B	XX.01.2016	[…]	Født efter indrejse	[…]

Sagsresume:
De sociale myndigheder er involveret i denne sag. Familien modtager familiebehandling, hvor formålet er, at parret får støtte til at håndtere hverdagen, at få oparbejdet overskud og få re-etableret deres forældreevne.

Situationen er denne, at manden og deres ældste barn på 3 år har været kidnappet af ISIS i en periode. Under kidnapningen blev sønnen dræbt. Imens manden var kidnappet, blev kvinden overfaldet og voldtaget. Parret har en datter på 1 år, som er stærkt påvirket af situationen. Endvidere har parret et nyfødt barn, som har brug for omsorg fra faderen,

der på nuværende tidspunkt er den bedst fungerende af forældrene. Kvinden er på nuværende tidspunkt stærkt påvirket af sønnens død, voldtægten, flugten, asylsøgningen samt det nyfødte barn. Hun er meget afhængig af mandens hjælp og støtte i hverdagen.

Det vurderes af sygeplejersken, at kvinden er i skrøbelig tilstand. Der foreligger en stærk bekymring for, at hun vil udvikle en fødselsdepression. Kvinden er afhængig af mandens hjælp med børnene, herunder til at give dem mad og ligge dem til at sove. Manden står også for madlavningen, vasketøjet samt indkøb. Det vurderes af socialkoordinator, at det vil være problematisk at adskille parret, da de er sårbare og afhængige af hinandens støtte.

I beskrivelsen fra Solvita, som udfører støtten i hjemmet, fremgår det, at kvinden giver udtryk for at være meget taknemmelig for den støtte hun modtager fra sin mand. Han bærer ligesom hende en stor sorg, og det hjælper dem i hverdagen at stå sammen og have hinanden. Manden er altid parat til at tage over, når kvinden har brug for at blive aflastet, det gælder både nat og dag. Manden sørger for både at dække børnenes og sin hustrus behov ind. Han bakker hende op og sidder med hende om natten når hun ammer, så hun ikke skal sidde alene og blive overvældet af sine tanker og traumer. Han trøster hende, når hun har det svært og insisterer på at være der for hende. Ægtefællerne samarbejder igennem dagen om at få det hele til at fungere.

Vedlagt bilag nr.: 3 – Kommunal anbefaling - bilag nr.: 4 -Notat fra Solvita"

Det bemærkes, at "Solvita", der er nævnt i notatet, er en privat virksomhed, som inden for det sociale område løser opgaver for kommuner og asylcentre.

Mailen var desuden vedhæftet en kommunal anbefaling af 17. februar 2016 vedrørende parret udarbejdet af en socialrådgiver fra Lejre Kommune. Det hedder i denne bl.a.:

”Kommunal anbefaling 17. feb. 2016

[G-K], f. XX-11-2-1998 (ID [...]) og ægtefællen [G-M], f. XX-11-1995, (ID [...])

[G-M] blev kidnappet i hjemlandet sammen med sine forældre og sin 3-årige søn af ISIS. Han blev slået bevidstløs. Da han vågner, ligger hans søn død ved siden af ham. Hans forældre er bundet. ISIS giver ham ordrer til at tage hjem og hente alle familiens værdier (skøde på hus, penge osv.) og bringe dem tilbage som løsepenge for forældrene, da de ellers vil blive dræbt. Da [G-M] kommer hjem, er [G-K] i mellemtiden blevet overfaldet og voldtaget, så han flygter sammen med hende og deres datter på 1 år og overlader dermed sine forældre til ISIS. Han kender ikke deres skæbne. Han ønsker at beskytte [G-K] mod den barske sandhed, så han fortæller ikke om sønnens død og sine forældres sandsynlige død, men siger at sønnen er sammen med bedsteforældrene og alt er godt. Først i Danmark tilskyndes [G-M] af sundhedsplejersken til at fortælle [G-K] om sønnen, da hun bliver ved med at presse på for at få ham til Danmark. Hun er på det tidspunkt højgravid. Sorgen over sønnens død slår hende helt ud, [G-M] er en uvurderlig støtte for hende, og tager sig meget af datteren på 1 år, som er påvirket af situationen, og er blevet urolig og krævende. [G-K] frygter for fødslen af det nye barn, da hun ikke har overskud til andet end at sørge. Der afholdes TK-møde med familien, som vurderes til at være en harmonisk og ressourcefuld familie med gensidig støtte under normale forhold, men i den nuværende ekstremt pressede situation med familiemedlemmers død, eftervirkning af voldtægt, flugt og asylansøgning samt et nyfødt barn har de et stort behov for familiebehandling, som derfor straks iværksættes.

Den 5. januar får hun en datter, og ægtefællerne støtter hinanden omkring pasningen af begge børn. De samarbejder godt med familiebehandlingen og profiterer af den. Situationen og traumer og sorg er stadig svært belastende og [G-K] er i risiko for at udvikle en fødselsdepression og vurderes til at være ekstremt sårbar.

Det frarådes derfor på det kraftigste, at ægtefællerne skilles pga. [G-K]’s unge alder. Det vurderes, at kun et tæt samarbejde med [G-M] omkring

børnene og hendes egne traumer og deres fælles sorg kan sikre hendes og børnenes trivsel. I modsat fald påfører man hende og datteren endnu et tab og traume i en ekstraordinær svær og belastende situation. [G-K] har høj risiko for at udvikle en fødselsdepression. Desuden vil den nyfødte ikke få den uvurderlige omsorg fra den p.t. bedst fungerende af forældrene.
..."

Mailen var desuden ledsaget af en udtalelse af 17. februar 2016 fra Solvita vedrørende parret. Det fremgår af denne udtalelse bl.a.:

"**Observationer vedr. [G-K] og [G-M]. id.nr [...]**

Familien modtager 12 timers støtte i hjemmet pr uge.

[G-K] fødte i starten af januar 2016 en lille dreng ved kejsersnit. Hendes psykiske tilstand har ikke ændret sig, og hun græder fortsat meget hver dag, idet hun pludselig overvældes af følelser og minder. Hun siger at det lindrer hendes sorg en smule at have fået et barn, men det er klart, at hun stadig er meget påvirket af tabet. Ligeledes fylder voldtægten i hendes tanker, og hun fortæller, at det forhindrer hende i at være intim med sin mand. Hun har længe efterlyst hjælp til at bearbejde de voldsomme hændelser og er for 2 uger siden startet i samtaleterapi.

Både hende og [G-M] klarer omstillingen med den lille ny godt efter omstændighederne. Hun har i begyndelsen efter fødslen været meget afkræftet og skulle forholde sig i ro pga såret, og [G-M] har sørget fint for begge børns behov samtidig med at have øje for sin kones skrøbelige tilstand. De nyder begge godt af den støtte de modtager i hjemmet, idet de selv har brug for voksen-omsorg og guidning i deres unge forældreskab. [G-K] italesætter, at det holder hendes mod oppe i hverdagen, at have en støtte i både det praktiske og følelsesmæssige.

[G-K] giver også udtryk for at være meget taknemmelig for den støtte hun modtager fra sin mand. Han bærer ligesom hende en stor sorg, og det hjælper dem i hverdagen at stå sammen og have hinanden. [G-M] er altid parat til at tage over, når hun har brug for at blive aflastet, det gælder både nat og dat, at han søger for både at dække børnenes og

sin kones behov ind. Han bakker hende op og sidder med hende om natten når hun ammer, så hun ikke skal sidde alene og blive overvældet af sine tanker og traumer. Han trøster hende, når hun har det svært og insisterer på at være der for hende, selvom [G-K] ikke ønsker at lægge ham til last. Hun anerkender at hans støtte er uvurderlig. Han formår at se hende hvor hun er, og hun har brug for ham til at komme igennem de vanskelige stunder.

[G-K] og hendes mand samarbejder igennem dagen om at få det hele til at glide. Mens hun giver den mindste mælk, laver han noget med datteren på 1½ så mor og baby får den fornødne fred til amningen. De taler sammen om, hvad der skal gøres og deler fint arbejdsopgaverne imellem sig, så der tages størst mulig hensyn til [G-K]'s manglende overskud. [G-K] starter f.eks madlavningen op, og [G-M] overtager derefter. De deles om vasketøjet, så [G-K] sorterer det, og [G-M] vasker det. [G-M] tager sig også af indkøb, og tager [G-B1] med, så hans kone kan få ro til at hvile sig i løbet af dagen.

De er begge meget opmærksomme på at give plads til hinandens søvnbehov og får det til at fungere med at hvile på skift.

Ofte går de ud sammen i forbindelse med at begge børn skal sove middagslur. [G-K] går med [G-B1] i barnevognen, og [G-M] går med babyen i en lift ved siden af. De følges sammen til stort set alle tider, og det giver synligt tryghed for dem at have hinanden at læne sig op ad i den svære situation.

De er kærlige forældre, der gør deres bedste for at imødekomme både børnenes og hinandens behov. De samarbejder rigtig godt om at få fordelt ressourcerne mest hensigtsmæssigt, og [G-K] udtrykker at hun ikke ved hvad hun skulle gøre uden sin mand. Det ses at deres gensidige forståelse og tillid til hinanden styrker dem og deres betingelser for at drage god og kærlig omsorg for deres børn Deres relation ses som kærlig med gensidig anerkendelse, jævnbyrdighed og god kommunikation. Det er tydeligt at de holder meget af hinanden og har brug for hinanden.
..."

Parret [H] var beskrevet således i mailen:

"**Mindreårige ægtefæller:**

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	H-K	K	XX.06.1998	[…]	26.09.2014	[…]
[…]	H-M	M	XX.05.1991	[…]	29.10.2014	[…]
[…]	H-B	B	XX.01.2016	[…]	Født efter indrejse	[…]

Sagsresume:
Parret er blevet viet på [...] Rådhus i Danmark og har et nyfødt barn.
Kvinden bliver 18 år i juni 2016.
De bor i Selvstændig Bolig tilknyttet Center [...] sammen med kvindens forældre.
Parret er meget glade for deres fælles tilværelse som nybagt familie.
Kvinden udtrykker bekymring om barnets tilknytning til faderen, hvis han ikke skal være en del af familien."

Endelig var det om parret [Q] oplyst:

"**Mindreårige ægtefæller:**

Person ID	Navn	M/K/B	Fødselsdato	Nationalitet	Indrejst	Indkvarteret
[…]	Q-K	K	XX.01.1999	[…]	03.11.2015	[…]
[…]	Q-M	M	XX.03.1992	[…]	03.11.2015	[…]

Sagsresume:
Parret venter barn til september.
Manden er ledsager for sin niece [Q-N] på 3 år. [Q-N]s mor stoppede kontakten til [Q-N], da [Q-N] var 1 år gammel. [Q-N]'s far er stadig i Syrien. [Q-M] og [Q-K] fungerer som forældre for [Q-N].
Ved at adskille parret, foreligger der en høj risiko for mistrivsel og retraumatisering af barnet. Det oplyses, at [Q-N] har en betydelig tilknytning til dem, eftersom de begge varetager forældrerollen.

> [Q-M] og [Q-K] boede som naboer i Syrien. De fandt sammen for ca. to år siden, var forlovet i et år og blev efterfølgende gift. Begge fortæller samstemmende, at der ikke var noget tvang, men at de elsker hinanden."

Jesper Gori anmodede den 2. marts 2016 kl. 15.16 Ditte Kruse Dankert om en mere udførlig beskrivelse af sagerne. Af Jesper Goris mail fremgår blandt andet:

> "... vi vil gerne hjælpes lidt mere på vej med dokumenterne i form af en sagsfremstilling (hvad er de væsentlige relevante elementer i de konkrete sager af betydning for indkvarteringsovervejelserne) og en indstilling alternativt en redegørelse for de relevante overvejelser i de enkelte sager (hvad taler for/imod, med hvilken styrke, e.lign.). Jeg har forståelse for, hvis I ikke i denne situation kan komme med en egentlig indstilling.
> Ring endelig; jeg er med på, at jeg kan overse vanskeligheder, selvom min bestilling vil være ret styrende for vores ønsker."

I forlængelse heraf sendte Ditte Kruse Dankert den 3. marts 2016 kl. 14.45 endnu en mail til bl.a. Jesper Gori vedhæftet et notat indeholdende en redegørelse for status på adskillelserne. Af notatets indledning fremgik:

> "**Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn**
>
> **Baggrund**
>
> Udlændingestyrelsen har i forlængelse af pressemeddelelse af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet både skriftligt og mundtligt orienteret asylcenteroperatørerne om, at ingen mindreårige under 18 år fremover må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og at dette også gælder, hvis parret har et eller flere fælles børn. Udlændingestyrelsen har samtidig orienteret asylcenteroperatørerne om, at Udlændingestyrelsen ligeledes vil tage skridt til at adskille parrene i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.
>
> Udlændingestyrelsen har i perioden fra den 10. februar til dags dato effektueret adskillelse af parrene i langt hovedparten af de sager, hvor

der er tale om mindreårige, der hidtil har boet sammen med ældre ægtefæller eller samlevere, herunder i sager, hvor parrene har fællesbørn.

Ved gennemgangen af de relevante sager, jf. ovenfor er Udlændingestyrelsen imidlertid i fem konkrete enkeltsager blevet opmærksom på særlige elementer og omstændigheder, der kan rejse spørgsmål om balancen særligt i forhold til hensynet til parrenes fællesbørns tarv.

Spørgsmålet er, om de pågældende par – trods det helt overvejende udgangspunkt om adskillelse, herunder uanset om der er fællesbarn – alligevel bør indkvarteres sammen eller fx på samme center men på forskellige værelser."

Om de konkrete sager fremgik følgende af notatet:

"**De konkrete sager**

Sag nr. 1 [A-K og A-M]

Kvinde født XX.06.1998 – mand født XX.01.1987.

I sag nr. 1 har parret i alt to børn sammen på henholdsvis 3 og 4 år, ligesom parret venter et tredje fællesbarn til august 2016. Kvinden, der er den mindreårige i parret, fylder 18 år i august 2016.

Asylcenter [...] er i sagen kommet med en udtalelse, hvoraf det bl.a. fremgår, at det vil være en psykisk belastning for moderen, hvis hun alene skal tage vare på børnene, og at man fra centeret side er bekymret for, hvilken betydning det kan få for såvel børn som voksne i familien, hvis man vælger at adskille far fra resten af familien.

Sagen er hovedsageligt særegen i den forstand, at der er tale om et par, der gennem en længere årrække har stiftet en familie af en væsentlig størrelse. Styrelsen er af den opfattelse, at karakteren af det etablerede familie bør indgå som et væsentligt element bl.a. i vurderingen af hensynet til de snart tre fællesbørns tarv.

Sag nr. 2 [D-K og D-M]

Kvinde født 23.10.1999 - mand født 06.08.1991.

I sag nr. 2 er der tale om et par, der har et fælles, nyfødt spædbarn.

Kvinden er stærkt traumatiseret, bl.a. som følge af bortførsel og voldtægt begået af ISIS i hjemlandet. Det fremgår af den medicinske journal på sagen, herunder af udtalelser fra den relevante psykolog, at manden, trods egne psykiske problemer, er en ressource for kvinden, og at kvinden støtter sig til ham, herunder i forhold til pasningen af barnet.

Vurderingen fra sundhedspersonalet er, at barnet og morderen bør institutionsanbringes, hvis parret adskilles, da kvinden - på grund af sin psykisk meget skrøbelige tilstand - ikke vil være i stand til at tage vare på barnet alene.

Sagen er særlig i den forstand, at der allerede nu forelægger en vurdering fra sundhedspersonalet om, at der vil skulle ske institutionsanbringelse af moderen og barnet, hvis adskillelse gennemføres, da moderen ikke psykisk vil kunne klare en adskillelse. Styrelsen er af den opfattelse, at dette forhold må antages at spille ind med betydelig vægt, når hensynet til barnets tarv skal vurderes."

Sag nr. 3. [G-K og G-M]

Kvinde født XX.11.1998 – mand født XX.11.1995

I sag nr. 3 er der tale om et par med i alt to fællesbørn på henholdsvis 1 år og 0 år. Parret har tidligere mistet et barn på 3 år forud for flugten til Danmark. Barnet blev dræbt af ISIS i forbindelse med en bortførsel, hvor også faderen var tilfangetaget. Moderen har desuden bl.a. været udsat for voldtægt i hjemlandet. Der er fra kommunal side iværksat støtte i hjemmet (familiebehandling), og den kommunale vurdering er, at det meget kraftigt frarådes at adskille parret, at moderen alene har mulighed for at tage vare på børnene med støtte fra manden, at moderen er i risiko for en fødselsdepression i tilfælde af adskillelse, og at adskillelse vil bevirke et yderligere tab og traume for mor og børn,

hvilket vil svække moderens mulighed for at drage den nødvendige omsorg for børnene.

Sagen er særlig på grund af omfanget af den traumatisering, der er hos såvel moderen som faderen i form af forhistorien med et barn, der er kidnappet og dræbt i hjemlandet. Desuden er sagen særlig på grund af den allerede iværksatte kommunale støtte, der meget klart anbefaler, at parret ikke adskilles.

Styrelsen er af den opfattelse, at det forhold, at der er frygt for "retraumatisering", og at denne – bl.a. i henhold til kommunal vurdering – vil indebære en risiko for fødselsdepression og manglende mulighed for at drage nødvendig omsorg for de to fællesbørn, må indgå som et element af betydelig vægt, når der skal tages stilling til vægtningen af hensynet til netop fællesbørnenes tarv.

Sag nr. 4. [H-K og H-M]

Kvinde født den XX.06.1998 – mand født den XX.05.1991

I sag nr. 4 er der tale om et par med et spædbarn. Parret bor i særlig bolig i tilknytning til Center [...] sammen med kvindens forældre.

Sagen er særlig på grund af, at parret tidligere er blevet viet på Rådhuset i Vejle, trods det forhold, at kvinden på daværende tidspunkt var under 18 år. Vielsen er formentlig blevet tilladt, fordi kvinden på daværende tidspunkt var højgravid.

Styrelsen finder, at sagen er særlig, fordi en anden dansk myndighed har tilladt indgåelsen af ægteskabet, trods den mindreåriges alder. Sagen vil således kunne bevirke debat i forhold til det paradoks, at myndighederne på den ene side har vurderet og tilladt, at parret kan gifte sig, men at myndighederne omvendt ikke vil tillade, at parret bor sammen, herunder med parrets fællesbarn.

Sag nr. 5.

Kvinde født den XX.01.1999 – mand født den XX.03.1992

I sag nr. 5 har parret ikke fællesbørn. Situationen i sagen er den, at parret bor sammen med mandens niece på 3 år, der ikke har kontakt til sine biologiske forældre. Parret har påtaget sig – og lever op til – forældrerollen for barnet, og vurderingen bl.a. i relation til ledsagervurderingen er, at parret er i stand til i fællesskab at sørge for barnets behov og fremme en positiv udvikling for barnet.

Styrelsen finder, at sagen er særlig, fordi en adskillelse af parret i sagen vil gå hårdt ud over barnet, der tidligere har oplevet netop det svigt, at blive adskilt fra sine primære omsorgspersoner. Styrelsen finder, at disse særegne forhold i sagen bør indgå med betydelig vægt, når hensynet til barnets tarv skal vurderes i sagen."

Ditte Kruse Dankerts mail af 3. marts 2016 indeholdt – ud over det, der var fremsendt til departementet ved Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 – yderligere oplysninger om nogle af parrene

Vedrørende parret [D] var der vedhæftet det oplysningsskema, der var sendt til styrelsen ved mail af 22. februar 2016 som svar på høringen af 18. februar 2016, samt en udtalelse fra to sygeplejersker.

Af skemaet fremgik om [D-K] og [D-M]:

	Spørgsmål	Svar
1.	**Person ID på parret**	[…], […]
2.	**Er den kvindelige part gravid?**	Nej
	Hvis ja, hvornår har hun termin?	
3.	**Har den kvindelige part andre voksne familiemedlemmer i Danmark?**	Nej
	Hvis ja, er de asylansøgere eller herboende?	
	Hvor bor disse familiemedlemmer?	
	Vil de kunne støtte hende, når parret flytter fra hinanden?	

	Ønsker hun at bo sammen med eller i nærheden af disse familiemedlemmer? (NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)	
4.	**Har den mandlige part andre familiemedlemmer i Danmark?**	Ja
	Hvis ja, er de asylansøgere eller herboende?	Han har en bror som er asylansøger.
	Hvor bor disse familiemedlemmer?	Broren bor på […] Asylcenter.
	Vil de kunne støtte ham, når parret flytter fra hinanden?	Nej – Sundhedspersonale vurderer ikke, at broren er i stand til at støtte ham nok.
	Ønsker han at bo sammen med eller i nærheden af disse familiemedlemmer? (NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)	Ja
5.	**Har parret fælles børn og/eller særbørn?**	Ja.
	Hvis ja, har parret en holdning til, hos hvilken forælder barnet/børnene fremover skal bo? *(NB! Vi kan ikke garantere, at vi kan efterkomme et evt. ønske.)*	Barnet skal bo hos mor, […].
6.	**Hvordan fungerer familien på nuværende tidspunkt?**	Rigtig godt- Se nedenstående udtalelse
	Er der bekymring for parternes trivsel eller for eventuelle børns trivsel? Hvis ja, beskriv nærmere.	Ja meget – Se nedenstående udtalelse
	Er der iværksat støtteforanstaltninger? Hvis ja, beskriv nærmere.	Der er iværksat psykolog behandling for forældre i forbindelse med deres traumer i Irak.
7.	**Hvordan forventes det, at familien vil fungere efter en adskillelse af parret/familien?**	Rigtig skidt – Se nedenstående udtalelse.
	Er der en høj risiko for, at der vil opstå akut bekymring for et eller flere familiemedlemmers trivsel?	Ja – Se nedenstående udtalelse

	Er der høj sandsynlighed for, at det bliver nødvendigt at iværksætte eller intensivere støtteforanstaltninger?	Ja, i den grad – Se nedenstående udtalelse
8.	**Øvrige forhold**	
	Er der andre forhold, Udlændingestyrelsen bør kende til for at kunne finde den mest hensigtsmæssige fremtidige indkvartering for parrene/familierne?	Ja – Se nedenstående udtalelse

Udtalelsen fra to sundhedsplejersker havde følgende indhold:

"**Udtalelse vedrørende [D-M] og [D-K]**

Vi er som sygeplejersker meget bekymret for at man, som følge at ny dansk lov om barnebrude, kan finde på at skille [D-K], Kvinde på 16 år og 3 mdr. [D-M], mand på 24 år. Og deres fælles baby [D-B] på 6 uger.

Der er indhentet mundtlig tilladelse fra [D-K], til videregivelse af udsnit af journalen, der måtte skønnes relevant til at begrunde vores bekymring.

Vores bekymring gælder dem alle tre, da de er rigtig gode for hinanden, og det vurderes at være fatalt for dem alle tre, hvis de skilles ad, ikke mindst for deres fælles baby, som de er rigtig gode til at tage sig af i fællesskab.

Vores bekymring bunder i de voldsomme oplevelse [D-K] har været udsat for i [...], hvor hun bl.a. er blevet bortført af IS. Hun har været vidne til overfald og drab på andre bortførte kvinder, og er selv blevet voldtaget gentagende gange af flere mænd, under bortførelsen. Hun blev befriet af den Irakiske hær.

Hun har efterfølgende truffet [D-M]. Han har støttende og tillidsskabende effekt på [D-K].

[D-K] har flashbacks, og hun er konstant i beredskab, isolerer sig og kan ikke lide at være sammen med andre, da hun ikke ved, hvad hun kan blive udsat for. Hun lider af social angst iblandet depressive træk pga. overgrebene. Har fået tillid til personalet – sundhedsplejerske, sygeple-

jersker, netværksarbejdere samt enkelte andre asylansøger, heriblandt [D-M]'s bror og hustru samt nyfødte barn på [...] Asylcenter. Der er herudover iværksat medicinsk og psykologisk behandling.

Derfor vil det vurderes, at være fatalt at skille den lille familie, da [D-K] skønnes til ikke at kunne klare adskillelsen og risikerer dermed ikke at kunne drage omsorg for sin baby samt tage vare på egen tilstand, dermed øget behov for yderlig støtte for både mor og barn.

Det samme gør sig gældende for [D-M], han vil heller ikke kunne drage omsorg for babyen alene. Men sammen tager de sig meget omsorgsfuldt af deres baby, og babyen er i fin trivsel, samt parret fungerer fint som samlet familie.
...

Det er en sårbar familie. Kvinden er stærkt traumatiseret og er i behandling herfor.
Det vurderes, at hun ikke er i stand til at tage vare på spædbarnet alene. Sundhedspersonalet udviser bekymring for familiens adskillelse og vurderer, at mor og barn skal anbringes, hvis familien skilles."

Mailen var desuden vedhæftet supplerende oplysninger om parret [Q]. Af en udtalelse udarbejdet af en socialkoordinator på baggrund af en samtale med parret den 17. februar 2016 og en screeningssamtale den 20. januar 2016, der ligeledes var vedhæftet, fremgik følgende om parret:

"...
3-åige ... er ledsaget af ... [Q-M] og er barn af ... [Q-M's] bror og således hans niece. 17 årige ... [Q-K] er gift med 23-årige ... [Q-M]. ... [Q-K] er gravid i 1. termin.

... [Niecens] forældre blev skilt, da ... [niecen] var et år gammel. Moderen meddelte at hun ikke længere ville kontakte ... [niecen] og flyttede ud af families hus, hvor ... [niecens] far, ... [niecens] farmor og farfar, ... [Q-M] og resten af familien boede. Da ... [Q-M] og ... [Q-K] ville flygte ud af Syrien, bad ... [niecens] far dem om at tage ... [niecen] med. ... [Niecens] far ville således blive hjemme og passe på deres forældre, der efterhånden er blevet syge og svagelige. ... [Niecens] far ville have

> at ... [niecen] skulle komme i sikkerhed, komme væk fra Syrien og give hende en bedre og tryg tilværelse. ... [Niecen] har jævnligt kontakt med sin far på telefonen.
> Både ... [Q-M] og ... [Q-K] udviser trods deres unge alder en moden tilgang til opgaven med at tage sig af ... [niecen]. De betragter hende nærmest som er det deres eget barn – men er samtidig også opmærksomme på at hun skal have kontakt og kendskab til sin far.
>
> ... [Q-M] og ... [Q-K] boede som naboer i Syrien. De fandt sammen for ca. to år siden, var forlovet i et år og blev efterfølgende gift. Begge fortæller samstemmende at der ikke var noget tvang, men at de elsker hinanden. Parret opleves af ut. harmoniske og glade for hinanden."

Lykke Sørensen har forklaret[449] bl.a., at hun tror, at hun har set notatet, men hun husker det ikke i detaljer. Før dette tidspunkt havde der ikke været forelagt konkrete sager for hende, men de havde tidligere talt om rammerne og generelle spørgsmål. Dette var første gang, at det blev mere konkretiseret. Hun kan godt have hørt om konkrete sager forud for denne mail, men her var første gang, at hun så de konkrete sager beskrevet. Når Udlændingestyrelsen rejste konkrete sager over for dem, var øvelsen at give dem så meget vejledning som muligt, men samtidig sige, at det var styrelsen, der skulle afgøre sagerne. Som hun forstod det, foretog styrelsen individuelle vurderinger, som gik ud på, at nogle ikke blev adskilt.[450] Hun vidste ikke, hvilke oplysninger og parametre Udlændingestyrelsen lagde til grund for sine afgørelser. Hun havde løbende kontakt med Udlændingestyrelsen og fandt ud af, at der var par, der ikke blev adskilt. Til brug for en konkret og individuel vurdering skal der efter hendes opfattelse foretages en vurdering af de enkelte personers forhold, men hun sagde ikke den 10. februar 2016, hvilke elementer der skulle indgå i denne vurdering. Når hun på koncerndirektionsmødet sagde, at Henrik Grunnet skulle huske at gøre undtagelser, var det hendes opfattelse, at der skulle mere til end oplysninger om navn og alder, og at parret ikke havde børn. Hun vil ikke kommentere på, om Udlændingestyrelsen foretog en konkret og individuel vurdering, idet spørgsmål herom må rettes til Udlændingestyrelsen.

449 Afhøringsekstrakten, side 67.
450 Afhøringsekstrakten, side 168-169.

Uffe Toudal Pedersen har forklaret[451], at han ikke blev forelagt de fem omtalte sager.

Inger Støjberg har forklaret[452], at hun løbende fulgte med i sagerne og kunne se, at der var en proces, og at nogle ikke blev adskilt. Hun kan ikke sige, hvornår hun blev bekendt med, at de pågældende par ikke var blevet adskilt. Hun kunne se, at det skred langsomt frem, efterhånden som man kom igennem sagerne. Hun er ikke klar over, om hun har set notatet, og det var ikke hende, der skulle sagsbehandle. Udlændingestyrelsen søgte juridisk bistand i departementet. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at han opfattede pressemeddelelsen som en instruks, og at Udlændingestyrelsen var af den opfattelse, at styrelsen havde modtaget en mundtlig instruks om at administrere i overensstemmelse med pressemeddelelsen, har hun forklaret, at hun ikke kan sige, hvorfor der skete misforståelser, men hun godkendte notatet og godkendte derfor, at der skulle foretages en individuel vurdering.[453] Det er ikke op til hende at vurdere, om embedsmænd har gjort noget forkert, men hun havde godkendt et notat og sendt det videre i systemet. Uffe Toudal sagde også, at der ville blive administreret med undtagelser, da pressemeddelelsen blev godkendt. Det var ikke nødvendigt for ham at sige det, men det gjorde han. Hun har hele tiden kunnet se, at der blev administreret efter reglerne, fordi der var par, der ikke blev adskilt[454]. Det må jo være, fordi man rent faktisk foretog en vurdering af parrene. Hun kan ikke sætte en dato på, hvornår hun blev bekendt med, at der var nogle sager, der blev forelagt departementet, men det fremgik af de orienteringer, hun fik og hørte. Hun husker heller ikke, hvornår hun blev bekendt med, at der var par, der ikke blev adskilt, herunder om det var efter den 3. marts 2016. Hun vidste, at der skulle foretages individuelle vurderinger, for det havde hun skrevet under på.

Line Skytte Mørk Hansen har forklaret[455], at hun ikke husker, om hun så notatet fra styrelsen med de fem sager, eller om det var notatet fra Røde Kors, som hun så. Hun forholdt sig ikke til de konkrete sager, idet dette henhørte under Udlændingeafdelingen.

---

451 Afhøringsekstrakten, side 89.
452 Afhøringsekstrakten, side 125.
453 Afhøringsekstrakten, side 128.
454 Afhøringsekstrakten, side 138.
455 Afhøringsekstrakten, side 206.

Jesper Gori har forklaret[456] bl.a., at styrelsen sendte fem sager til departementet med henvisning til et møde, der havde været tidligere. Udlændingestyrelsen ledsagede ikke fremsendelsen af sagerne med andre ord. Han tillod sig at forudsætte, at hvis der havde været tale om en absolut ordning, ville der ikke være anledning til, at Udlændingestyrelsen sendte disse sager til departementet. Han kendte kun til de sager, som departementet fik præsenteret. Han hørte fra Udlændingestyrelsen, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen var i tvivl. Han drog den slutning, at Udlændingestyrelsen for at kunne udskille fem sager, måtte have været inde over alle sagerne. Det var i hvert fald sådan, han opfattede det. Som han husker det, var der i en af de fremsendte sager tale om et par, som ikke havde børn, men hvor parret havde fået et kongebrev. Han har efter nedsættelsen af undersøgelseskommissionen orienteret sig om nogle af sagerne i den ekstrakt, som kommissionen har udarbejdet, men han har ikke set det som sin opgave at gå ned i de konkrete sager. Han var i marts 2016 tryg ved, at sagerne blev behandlet rigtigt i Udlændingestyrelsen. De drøftelser, som han havde med Ditte Kruse Dankert, betryggede ham. Han forstod på hende, at Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016 havde fået at vide, at der ikke skulle være undtagelser, men at styrelsen selv tog initiativ til at kigge ned i sagerne for at undersøge, om sagerne rejste tvivl i relation til Danmarks internationale forpligtelser. Notatet med de fem sager kom oven på et papir, der var blevet sendt til ham den 2. marts 2016, hvor der var blevet henvist til aftalen den 22. februar 2016 om, at konkrete sager skulle forelægges for ham.[457] I mailen den 2. marts 2016 havde Udlændingestyrelsen alene indsendt de faktuelle oplysninger om sagerne. Han tror, at han på daværende tidspunkt var på et lederudviklingskursus og efter aftale med Lykke Sørensen ringede til Ditte Kruse Dankert og sagde, at departementet havde forestillet sig et notat, hvor styrelsen konkret forholdt sig til problemstillingerne i sagerne. Da han havde læst notatet vedhæftet mailen af 3. marts 2016 havde han en samtale med Lykke Sørensen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Notatet dannede grundlag for et senere møde. Han er ret sikker på, at Lykke Sørensen orienterede departementschefen om sagerne. Han mener, at der kom en endelig tilbagemelding til Udlændingestyrelsen om, at det var styrelsen, der skulle træffe afgørelse i de fem sager.[458] Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen traf afgørelse i alle sager. Der var nogle af sagerne, hvor Udlændingestyrelsen

456 Afhøringsekstrakten, side 253.
457 Afhøringsekstrakten, side 260-261.
458 Afhøringsekstrakten, side 263.

aldrig nåede at træffe afgørelse, fordi pigen blev over 18 år eller overgik til integration. Der blev truffet en "ikke-afgørelse", fordi vurderingen var, at der ikke skulle ske adskillelse. Han tror ikke, at departementet interesserede sig for, om der blev truffet en afgørelse i sagerne. Holdningen var klart, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i sagerne. Lykke Sørensen var ret "skarp" på, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelse i de konkrete sager. Han mener, at departementet på daværende tidspunkt ikke evnede at komme med mere overordnede retningslinjer. Da der i sommeren 2016 blev meldt tilbage til Udlændingestyrelsen, svarede tilbagemeldingen til det overordnede snit, der var anlagt i de første indledende drøftelser.

Ronya Habo har forklaret[459] bl.a., at hun ikke deltog i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges. Hun tror, at hun fik besked på at undersøge de fem sager. Hun var ikke som sådan involveret i de oplysninger, der kom fra operatørerne. Hun var således ikke med til at udvælge sagerne, men hun har været med til at undersøge dem og udarbejde et resume til brug for forelæggelsen for departementet. Hun var ikke med til at udarbejde notatet som sådan, men hun har samlet faktiske oplysninger til det, som hun har opsummeret.

Adam Abdel Khalik har forklaret[460], at han fik oplyst, at grunden til, at man forelagde sagerne, var, at man ikke mente, at man selv kunne lade være med at adskille. Styrelsen ville ikke selv træffe en beslutning, der var i strid med ministerens intentioner.

Lene Linnea Vejrum har forklaret[461], at styrelsen først i marts 2016 fik at vide af departementet, at de i tvivlssager kunne "række ind" mod departementet, men de havde i styrelsen allerede tidligt i forløbet talt om, at der var sager, der var vanskelige. Henrik Grunnet har helt sikkert sagt i denne forbindelse, at han mente, at det navnlig var par med fællesbørn, der var problemet, og at han gerne ville have, at de drøftede dette med departementet. De havde dog lidt svært ved at komme til det. Hun kan ikke sætte en dato på, hvornår Henrik Grunnet udtalte sig sådan, men de havde nogle drøftelser hen over dagene. Adspurgt til Margit Sander Rasmussens mail af 15. februar 2016 kl. 12.55 har hun forklaret, at de havde problemer med de sager, hvor der var

459 Afhøringsekstrakten, side 302-303.
460 Afhøringsekstrakten, side 334.
461 Afhøringsekstrakten, side 420.

børn. På dette tidspunkt var de enige om, at alle disse sager skulle forelægges. De vidste ikke, hvem de skulle forelægge for i departementet, men gik blot ud fra, at det var Lykke Sørensen og Jesper Gori. Adspurgt om baggrunden for, at styrelsen valgte alligevel ikke at forelægge alle de sager, hvor parrene havde børn, men alene de fem sager, har hun forklaret, at hun ikke husker præcis, hvornår de traf den beslutning, herunder om det skete efter en drøftelse med departementet.[462] Ditte Kruse Dankert havde på et tidspunkt en drøftelse med Jesper Gori om, at styrelsen gerne ville drøfte nogle mere principielle sager med departementet. Det var noget, styrelsen havde "lagt op til" igennem et stykke tid, ligesom de i styrelsen havde drøftet, hvordan de skulle få sagerne forelagt. Det var lidt svært, fordi de gjorde noget andet end det, de følte, at de var blevet bedt om. Drøftelsen mellem Jesper Gori og Ditte Kruse Dankert fandt ikke sted i tiden mellem mødet den 22. februar 2016 og Ditte Kruse Dankerts mail af 23. februar 2016 kl. 16.22, hvori Ditte Kruse Dankert anførte, at styrelsen var i gang med at indsamle oplysninger til brug for forelæggelsen af fem sager, men på et senere tidspunkt. Det var styrelsen, der udvalgte de fem sager, som de mente var mest problematiske, og som rejste nogle principielle spørgsmål. Udvælgelsen af de fem sager skete ved, at de, der sad med sagsbehandlingen, fandt nogle sager, som var problematiske. I første omgang blev disse sager drøftet med Ditte Kruse Dankert og senere også med hende. Adspurgt, om det var sagsbehandlerne, der af egen drift fandt sagerne frem, eller om hun og Ditte Kruse Dankert havde bedt dem om at finde de mest problematiske sager, har hun forklaret, at det hænger sammen. Helt fra begyndelsen mente de, at der formentlig var sager, hvor de ikke kunne adskille. Det var derfor hverken den ene eller den anden vej. Det var en løbende dialog, de havde, over disse forholdsvis få dage. Det foregik ikke på den måde, at der skulle findes fem sager, men der var fem sager, som de fandt var problematiske og derfor skulle forelægges.

Ditte Kruse Dankert har forklaret[463], at hun ikke deltog i drøftelserne om, hvorvidt alle sager med børn skulle forelægges for departementet. Hun husker ikke, at hun hørte om, hvordan Henrik Grunnet betragtede problemstillingen. De mente, at de ikke kunne forelægge samtlige de sager, hvor parrene havde børn, idet udgangspunktet var, at alle skulle adskilles. Hun opfattede det ikke således, at Henrik Grunnet sad "for bordenden" i forhold til behandlingen af

462 Afhøringsekstrakten, side 422.
463 Afhøringsekstrakten, side 449-450.

sagerne. Han befandt sig i denne periode ikke meget i Udlændingestyrelsen og fratrådte kort tid efter. De fandt de fem sager, der blev forelagt for departementet, ved, at de gennemgik de sager, hvor der var børn, og de sager, hvor der forelå særlige oplysninger. De fandt særlige oplysninger i mere end fem sager. De drøftede, hvilken betydning de konkrete oplysninger havde, herunder betydningen af, om oplysningerne kom fra fagpersoner, dvs. for eksempel psykologer og læger, eller kom fra socialarbejdere på centrene. De vurderede, at der i de fem sager, som blev forelagt, var "mest at komme med". Sagerne gav også rig lejlighed til, at departementet kunne forholde sig til forskellige problemstillinger. Hun husker ikke, at hun tidligere har prøvet, at det var nødvendigt at gå til departementet med konkrete sager og "banke på døren". Normalt har man mere viden om, hvad en konkret praksis indebærer. De vurderede, at disse fem sager kunne "holde". I de øvrige sager planlagde de flytning af parrene. Hun husker det således, at hun i slutningen af den uge, der begyndte den 22. februar 2016, havde en snak med Jesper Gori om, at Udlændingestyrelsen ville forelægge nogle sager. Hun sagde til ham, at de havde fundet fem sager, som de ønskede, at departementet så på. Jesper Gori sagde, at dette var "fint". Dialogen om forelæggelsen fortsatte frem til begyndelsen af marts, hvor sagerne blev indsendt. De fem sager var ikke "prøvesager", men de sager, hvor Udlændingestyrelsen vurderede, at der ikke kunne ske adskillelse. Ved vurderingen af, hvilke sager der skulle indsendes, drøftede de, at der skulle foreligge en kombination af omstændigheder, og at det således ikke var nok, at parret havde børn. Det, der også gerne skulle foreligge, var en vurdering fra en fagperson. Foreholdt oplysningerne om "par F-K og F-M" og om "par L-K og L-M" har hun forklaret, at der var mange overvejelser om, hvor meget der skulle til for ikke at adskille. Det var ikke atypisk, at der forelå sociale og helbredsmæssige problemer hos de indkvarterede. Mange af parrene udtalte sig meget kraftigt imod en adskillelse. Ved udvælgelsen af sagerne foretog de en samlet vurdering, og det var ikke nogen nem vurdering. De havde hele tiden i baghovedet, at de havde fået at vide, at man i alle tilfælde kunne adskille. Hvis alle sager var blevet forelagt for departementet, ville de være blevet hældt fuldstændig ned ad brættet, men her var de i hvert fald sikre på, at der "var noget". Det var dog ikke sådan, at de undlod at forelægge nogle sager ud fra et strategisk synspunkt om, at de ikke ville forelægge for mange sager. De fem sager, som de forelagde, var deres bedste bud på sager, hvor man ikke kunne adskille parret. De vurderede, at de øvrige par lovligt kunne adskilles. Hun ved ikke, hvem sagerne blev drøftet med i departementet. Hun har ikke

drøftet mailen af 15. februar 2016 kl. 17.23 fra Lene Vejrum til Margit Sander Rasmussen med Lene Vejrum.[464]

Kristina Rosado har forklaret[465] bl.a., at hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at trænge igennem til departementet med et budskab om, at der måtte være nogle undtagelser hertil, ville det ikke havde nyttet noget, hvis de havde bedt departementet om at tage stilling til alle sagerne om adskillelse. Der var derfor en flerhed af forhold, der skulle til, før de ikke adskilte et asylpar. Som udgangspunkt antog de, at der forelå en anden situation for de par, hvor der var fællesbørn, end for par uden børn. Par med børn kunne således være særligt sårbare, og de kunne være i en situation, hvor det ville være særligt byrdefuldt at blive adskilt. Adspurgt, hvorvidt et par uden børn på daværende tidspunkt kunne undgå at blive adskilt, har hun forklaret, at der var et par, der var blevet gift ved kongebrev, som ikke blev adskilt. Her havde en anden dansk myndighed med kompetence anerkendt ægteskabet mellem de to asylansøgere, og herved havde myndigheden indirekte taget stilling til, at der ikke forelå tvang. Her opstod således en anden situation. Det ville ikke "hænge sammen", hvis Udlændingestyrelsen herefter – ud fra en formodning om tvang – adskilte parret. Det var ikke en "sårbarhedsbetragtning", der gjorde, at parret ikke blev adskilt. Departementet havde ikke instrueret dem i at indhente oplysninger til brug for arbejdet med sagerne. De indhentede oplysningerne, fordi de mente, at der var et grundlæggende problem med den undtagelsesfrie ordning, som departementet havde meldt ud. Det var deres opfattelse, at det ikke kunne være rigtigt, at alle skulle adskilles. Tidligt i forløbet talte de om, at der var behov for at forelægge nogle af sagerne for departementet, således at departementet konkret blev nødt til at forholde sig til rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i relation til de pågældende par. Eftersom departementet havde en klar holdning om, at en automatisk og undtagelsesfri adskillelse af alle parrene var i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, var de nødt til at finde en måde, hvorpå de kunne komme igennem til departementet med deres budskab. Derfor talte de i styrelsen på et tidligt tidspunkt om, at de i hvert fald for alle de par, hvor der var fællesbørn, var nødt til at se nærmere på sagerne. Det var hendes opfattelse, at det ville blive meget vanskeligt at trænge igennem med styrelsens budskab, og hvis de skulle gøre sig forhåbninger om at lykkes med det, var de nødt til at

464 Afhøringsekstrakten, side 464.
465 Afhøringsekstrakten, side 475 ff.

finde nogle sager, hvor det var meget klart, at der skulle gøres undtagelse. De antog generelt, at det, der kom fra departementet, var lovligt. De opererede i perioden fra omkring den 15.-16. til den 18. februar 2016 med en væsentlig større gruppe af sager om adskillelse, der skulle forelægges departementet, end den gruppe, de endte med at forelægge. Gruppen af sager om adskillelse, der blev forelagt departementet, blev mindre som følge af den løbende dialog, som Lene Linnea Vejrum havde med departementet. Adspurgt til sin mail af 15. februar 2016 kl. 12.14 har hun forklaret om samtalen med Henrik Grunnet, at Henrik Grunnet kortvarigt var kommet forbi og havde sagt, at de skulle forelægge de sager, hvor der var fællesbørn.[466] Lene Linnea Vejrums mail af 15. februar 2016 kl. 17.23 var en umiddelbar tilkendegivelse til hende om, hvordan de skulle håndtere sagerne. Der var herefter en løbende drøftelse med departementet, herunder mellem Lene Linnea Vejrum og Line Skytte Mørk Hansen om, hvordan sagerne skulle håndteres. Disse drøftelser ændrede deres tilgang til sagerne, da de godt kunne fornemme, at de ikke kunne forelægge alle de sager, hvor parret havde fællesbørn, for departementet. De skulle "lægge snittet et andet sted". Når Lene Linnea Vejrum i mailen skrev, at "det må være Lykke/Jesper vi forelægger overfor", må det være, fordi de ikke var sikre på, hvem de skulle forelægge sagerne for.

Margit Sander Rasmussen har forklaret[467], at hun ikke var inde over udvælgelsen af de fem sager, som hun ikke kan huske noget om.

Anne la Cour Vågen har forklaret[468], at hun har overvejet, om det var de samme fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen. Oplyst om, at der var en mindre forskel mellem Røde Kors' fem sager og de fem sager, som Udlændingestyrelsen forelagde for ministeriet, har hun forklaret, at hun havde troet, at det var de samme fem sager, der var gået videre til ministeriet, således at Udlændingestyrelsen havde ladet sig inspirere af Røde Kors.

Den 7. marts 2016 kl. 21.50 sendte Jesper Gori en revideret udgave af Udlændingestyrelsens notat til Lykke Sørensen med bemærkning om, at det ikke stod ham klart, om det var et notat fra Udlændingestyrelsen, som ministeriet redigerede i. Ud over nogle korrekturændringer var der nu anført udkast til

466 Afhøringsekstrakten, side 489.
467 Afhøringsekstrakten, side 503.
468 Afhøringsekstrakten, side 513.

en indstilling vedrørende sag nr. 3 [G] og 4 [H]. Af notatet fremgik således blandt andet:

> "**Sag nr. 3 [G-K og G-M]**
> ...
>
> *Indstilling:*
> Det indstilles, at parret ikke adskilles, eller at parret alternativt forbliver indkvarteret på samme asylcenter
>
> Der henvises til bilag 3.
>
> **Sag nr. 4 [H-K og H-M]**
> ...
>
> *Indstilling:*
> Det indstilles, at parret ikke adskilles.
>
> Der henvises til bilag 4."

8.4.14.1. Møde den 8. marts 2016 mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen

Der blev den 8. marts 2016 afholdt et møde mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen om blandt andet de fem sager, som styrelsen havde forelagt. Herom skrev Ditte Kruse Dankert den 7. marts 2016 kl. 13.22 til Kristina Rosado bl.a.:

> "... det bliver også hele banden inkl. asylfolket, så vi har "kun" den aktie, at vi skal tale om vejledningen og de 5 sager – hvad løsningen kan være. Statsministeriet har givet en mindre mulighed for kattelem, det må vi høre, hvad går ud på. Men du må gerne give mig en status/overblik, hvis du har over, hvad der sker ift de konkrete flyttesager."

Af en mail af 8. marts 2016 kl. 19.48, som Lene Linnea Vejrum sendte til bl.a. Anni Fode og Ditte Kruse Dankert, refererede hun mødet således:

"...
Vi gennemgik følgende på mødet:

1. De 5 konkrete sager, som vi efter aftale har forelagt for departementet blev kort gennemgået. Lykke skulle vende sagerne med Uffe senere i dag. De umiddelbare vurdering er, at det vil være konventionsstridigt at skille parterne ad i to af sagerne (sag 3 [G-K og G-M] og 4 [H-K og H-M] –navnlig i sag 4, hvor der er indgået ægteskab i DK).
De andre sager er mere tvivlsomme. Vi får en tilbagemelding, når sagerne har været forelagt Ministeren.
2. De retlige konsekvenser. Ministerens udmelding vedr. alene indkvarteringsområdet. I forhold til dette område, skal vi forsøge at begrænse antallet af sager, der forelægges for departementet, da det gør departementet inhabil i forhold til en evt. klage over et flyttepåbud.
Ministerens udmelding har ingen indflydelse på vores øvrige sagsbehandling. Det betyder, at vi fx skal behandle asylsager på samme måde som tidligere for denne gruppe. (Som konsekvens heraf, kan en asylretlig vurdering principielt få betydning for at en adskillelse ikke længere bør være gældende). Såfremt denne melding giver anledning til tvivlspørgsmål, fx i forbindelse med ledsagevurderingerne, må vi indbringe disse principielle spørgsmål for departementet.
3. Vejledning til operatørerne. Vi har aftalt, at vi skriver på vejledningen, så vi kan forelægge et udkast for departementet lige efter påske. Ministeren skal godkende vejledningen. I forhold til spørgsmålet om politianmeldelse var dep. enige i, at der ikke skal ske politianmeldelse af en forhold med en mindreårig under 15, såfremt parret adskilles straks i forbindelse med første indkvartering.
4. Brev fra Anne la Cour Vågen til Lykke. Lykke vil forelægge for Uffe, at hun ringer til Anne og henviser Anne til at drøfte de konkrete sager samt vejledningen med US."

Lykke Sørensen har herom forklaret[469], at hun mener, at der i begyndelsen af marts var et møde med styrelsen, der var baseret på de problemstillinger, de omtalte sager rejste. Hun deltog i et eller to møder, men hun husker det ikke præcist. Hun tror ikke, at de på mødet sagde meget andet til styrelsen,

469 Afhøringsekstrakten, side 67.

end hvad de havde sagt hele tiden; at det var et spørgsmål om at foretage en konkret vurdering. Det, der indgik, var blandt andet, hvordan parrene var, hvordan de trivedes, om adskillelse ville betyde, at børnene skulle til de sociale myndigheder, hvor længe parrene havde været sammen osv. Det var muligt at adskille, selvom der var fælles børn, men det beroede på en vurdering af de samlede forhold. Hun husker ikke alle detaljer fra mødet.

Jesper Gori har om mødet forklaret[470], at Lykke Sørensen på mødet havde en klar holdning til, at departementet ikke skulle sagsbehandle, og at Udlændingestyrelsens indstillinger og vurderinger skulle komme fra styrelsen. Han husker, at Lykke Sørensen og han vendte de foreliggende oplysninger op imod det, som Udlændingestyrelsen havde sammenfattet. I hvert fald nogle af sagerne rejste klart spørgsmål i relation til EMRK artikel 8. Det var på dette tidspunkt, at det for alvor gik op for dem, at de sager, der "måske engang ville komme med tiden", nu forelå. Han ved ikke, om han deltog i det møde, der er omtalt i Lene Linnea Vejrums mail af 8. marts 2016. Der blev afholdt et møde, hvor de fem sager blev gennemgået, men han ved ikke, om mailen angår dette møde. På det møde, som han deltog i, blev der talt om sagerne, og departementet havde også en holdning til, hvordan nogle af sagerne kunne falde ud, når man skulle se på de menneskeretlige problemstillinger. Der var nogle sager, hvor departementet støttede Udlændingestyrelsen i, at der kunne være et problem. Han var mere forsigtig i forhold til de øvrige sager. Han husker, at han blev spurgt, om man kunne træffe afgørelse i sagerne. Han sagde, at han ikke mente, at de var færdige med overvejelserne, og at styrelsen måtte holde sagerne tilbage. Han mener, at dette blev sagt som led i en opfølgning på mødet, hvor han var blevet ringet op af Ditte Kruse Dankert. Han tror, at Udlændingestyrelsen var nervøs for at blive mødt med en kritik af, at der ikke blev truffet afgørelse om adskillelse. Ditte Kruse Dankert har udarbejdet et telefonnotat om denne samtale og journaliseret det i Udlændingestyrelsens sagsbehandlingssystem. Departementets indstilling var, at der ikke skulle ske adskillelse, hvis Udlændingestyrelsen var i tvivl.

Lene Linnea Vejrum har om mødet forklaret[471], at det blev afholdt på Lykke Sørensens kontor. Hun husker ikke hele deltagerkredsen, men mener, at Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og hun deltog fra styrelsen, mens i

470 Afhøringsekstrakten, side 260-261.
471 Afhøringsekstrakten, side 422-423.

hvert fald Line Skytte Mørk Hansen, Lykke Sørensen og Jesper Gori deltog fra departementet. På mødet blev de fem sager gennemgået på baggrund af dels styrelsens notat, dels de bilag med vurderinger fra operatører, psykologer mv., som styrelsen havde indsendt sammen med notatet den 3. marts 2016. På mødet med departementet oplyste de, ligesom det fremgår af notatet, at de mente, at sagerne rejste tvivl om adskillelse. Der var en sag, hvor parret var gift i Danmark, og en anden dansk myndighed havde således taget stilling til, at ægteskabet var legitimt. Der var desuden en sag, hvor parret havde to børn og ventede barn nummer tre. Der var to sager, hvor parret også havde børn, og hvor der var betydelige traumer i familien. Kvinderne i disse sager var begge blevet voldtaget i hjemlandet, og det ene par havde desuden mistet et barn. I den sidste sag var der tale om, at parret tog sig af mandens niece, som var i Danmark alene sammen med parret. Departementet tilkendegav på mødet, at de umiddelbart var enige med styrelsen i to af sagerne. Det var sagerne om det par, der var gift i Danmark, og det par, der havde mistet et barn. Det var Lykke Sørensen, der kom med den tilkendegivelse. Det var tydeligt, at medarbejderne fra departementet havde læst akterne. Der blev ikke konkluderet noget for så vidt angår de øvrige tre par. Departementet ønskede at overveje disse sager nærmere og forelægge dem for departementschefen. Styrelsen traf ikke efter mødet beslutning om ikke at adskille de to par, hvor departementet var enig i deres vurdering, fordi de behandlede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun er i tvivl om, hvorvidt operatørerne blev orienteret om, at parrene ikke ville blive adskilt. Det kan de været blevet, idet de havde en meget tæt dialog med operatørerne, men de sendte ikke en beslutning til dem. Det ville have været naturligt at orientere operatørerne. Baggrunden for Lykke Sørensens tilkendegivelse på mødet var, at hun var enig i styrelsens vurdering af, at en adskillelse ikke ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Der var ikke en nærmere drøftelse om, hvorvidt det var EMRK eller børnekonventionen, adskillelse ville være i strid med. Foreholdt, at det af hendes referat af mødet i mail af 8. marts 2016 kl. 19.48 fremgår, at dette var departementets umiddelbare vurdering, og at Lykke Sørensen skulle drøfte sagerne med departementschefen, har hun forklaret, at de opfattede det sådan, at departementet var enige i vurderingen vedrørende de to par, men at det skulle vendes "opad". Styrelsen lod dog netop være med at gøre noget. Hvis de havde fået at vide, at de skulle adskille parrene, ville de formentlig have gjort noget. Foreholdt, at det tillige fremgår af referatet, at departementet ville vende tilbage, når de øvrige sager havde været forelagt for ministeren, har hun forklaret, at hun ikke husker dette i dag, men referatet

er skrevet samme dag som mødet, og det var derfor formentlig det, der blev sagt. Adspurgt, om man gjorde noget for at afslutte disse sager i systemet, har hun forklaret, at de i styrelsen sådan set var tilfredse, så længe der ikke skete adskillelse. De ventede ikke på, at de fik et svar. De havde ikke en fast plan for, hvornår de skulle have en beslutning fra departementet. Styrelsen rakte mere og mere ind til Udlændingeafdelingen i departementet, fordi det var Udlændingeafdelingen, de normalt havde retlige drøftelser med.[472] Det kunne f.eks. være drøftelser om internationale forpligtelser, men det kunne også være andre spørgsmål. Styrelsen fik ikke forud for den 8. marts 2016 klart at vide fra nogen i departementet, at der kunne være undtagelser. De havde dog på dette tidspunkt hørt rygter om, at der var forskellige drøftelser i departementet. Hun har ikke i detaljer hørt om drøftelserne mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori, og det var først i marts, at hun selv fik et klart indtryk af, at der kunne være undtagelser. Det var Line Skytte Mørk Hansen, der styrede mødet den 22. februar 2016, men der var flere med til mødet. Hun tror, at Jesper Gori sagde noget på dette møde, men hun husker ikke, hvad han sagde. Hun kunne ikke fornemme på mødet, om der var uenighed mellem Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen. Det var hendes fornemmelse, at der ikke var så meget dialog mellem de to afdelinger i denne sag, og det var derfor, at styrelsen rakte ind "lidt forskelligt". På dette tidspunkt talte hun ikke med Lykke Sørensen om forløbet, men de har talt uformelt om sagen i løbet af de fire år, der er gået.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[473], at mødet den 8. marts 2016 handlede blandt andet om departementets holdning til de fem sager. Mailen af 8. marts 2016 kl. 19.48 indeholder en korrekt gengivelse af mødet. Under dette møde eller under et andet møde fik de oplyst, at ministeren havde set sagerne. De fik at vide, at ministeren ikke syntes, at der var noget grundlag for at undlade en adskillelse i disse sager. Hun husker det ikke bestemt, men ministeren mente, at oplysningerne i sagerne mere var sympatitilkendegivelser. Grundbudskabet var, at ministeren ikke mente, at der forelå noget særligt i sagerne, og at nogle af oplysningerne var tvivlsomme og udtryk for, at "nogle syntes, at det var synd". Dette gjaldt ikke det par, som var blevet gift i Danmark med kongebrev, men de sager, hvor der forelå oplysninger om sociale forhold hos

472 Afhøringsekstrakten, side 437.
473 Afhøringsekstrakten, side 450-451.

parrene. Ministeren mente, at der "var noget" i kongebrevssagen. Hun husker ikke andre detaljer fra mødet den 8. marts 2016.

Kristina Rosado har herom forklaret[474], at hun tror, hun deltog i to møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori i den pågældende periode, og at det omtalte møde den 8. marts 2016 var det ene af dem. Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert var også med til mødet. Det andet møde, mener hun, fandt sted omkring den 17. marts 2016. Begge møder foregik på Lykke Sørensens kontor. På det andet møde, der formentlig var den 17. marts 2016, var der også en fuldmægtig med til mødet, men hun kan ikke huske hvem. På et af møderne blev de fem sager drøftet, og Lykke Sørensen eller Jesper Gori oplyste, at de fem sager havde været forelagt ministeren, som havde konkluderet, at der ikke var noget i de fem sager, som gjorde, at parrene ikke skulle adskilles. De havde haft en forventning om, at når de forelagde en række sager for departementet, betød det, at der ville blive åbnet for at gøre undtagelse. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige med dem i synspunktet om, at der burde være undtagelser. Lykke Sørensen og Jesper Gori havde således på et af møderne – hun mener, at det var mødet den 8. marts 2016, men hun er ikke sikker – sagt, at "de stod med det ene ben i Statsministeriet, hvis ministeren ikke ville acceptere undtagelser". Det blev drøftet, at ministeren ultimativt selv måtte træffe afgørelse i sagerne. Det var meget usædvanligt.

Anni Fode har herom forklaret[475], at hun havde bedt om at blive orienteret om drøftelserne på mødet, da hun skulle deltage i et koncerndirektionsmøde den 9. marts 2016. Hun erindrer ikke, hvad der blev drøftet på dette koncerndirektionsmøde, herunder om sagen om indkvartering af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever blev drøftet.

8.4.14.2. Forelæggelse af sager for ministeren – møde den 9. marts 2016

Det fremgår af en mailtråd af 3. marts 2016, at Line Skytte Mørk Hansen kl. 17.50 spurgte Anne Nygaard Just og Anette Görtz, om en af de to havde sendt de fem konkrete sager til ministeren. Anne Nygaard Just besvarede mailen samme dag kl. 17.51 bekræftende, idet hun samtidig oplyste, at "Andreas kom og bad mig om det".

474 Afhøringsekstrakten, side 481-482.
475 Afhøringsekstrakten, side 796.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[476], at hun var involveret i forelæggelsen af de fem konkrete sager for ministeren. Hun kan imidlertid alene huske dette, fordi hun har læst dokumenterne igen forud for afhøringen i kommissionen. De modtog fem konkrete sager fra Udlændingestyrelsen – måske det var i form af sagsakter. Andreas Højmark Søndergaard bad hende om at sende sagerne til ministeren. Det var formentlig listen over de fem sager, hun udleverede til ministeren. Adspurgt, om det var listen over sagerne eller sagsakterne, hun udleverede til ministeren, har hun forklaret, at hun mener, det var listen, men hun kan ikke huske det. Hun sidder normalt ikke selv med konkrete sager, og hun havde ikke tidligere oplevet, at ministeren bad om at få konkrete sager forelagt.

Andreas Højmark Søndergaard har herom forklaret[477], at han ikke husker dette forløb, herunder at han skulle have bedt Anne Nygaard Just om sagerne.

Lykke Sørensen skrev den 7. marts 2016 kl. 16.03 sålydende mail til bl.a. Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz:

> "Jeg har aftalt med Uffe, at der ved forelæggelsen for ministeren skal foretages en vurdering af, hvorvidt adskillelsen er forenelig med vores internationale forpligtelser. Jeg har i dag kort nævnt for JM (Nina Holst), at det kan være, at vi kommer forbi med nogle sager for at drøfte vores vurdering med dem."

Nina Holst-Christensen har herom forklaret[478] bl.a., at hun ikke ville forholde sig til de konkrete sager. Det ville også have været forkert at gøre. Det tætteste, de kom på at forholde sig til de konkrete sager, var i sommeren 2016, hvor Lykke Sørensen havde udarbejdet et eksempel på en sag, de skulle forholde sig til. Hun har også selv noteret sig, at det i mailen af 7. marts 2016 kl. 16.03 fra Lykke Sørensen var anført, at "det kan være", at de ville komme forbi med nogle konkrete sager. Hun har aldrig siddet og forholdt sig til de konkrete klagesager. I forbindelse med at der skulle udarbejdes nogle retningslinjer for ordningen i forhold til Danmarks internationale forpligtelser, som endte med at blive til notatet fra december 2016, var der nogle drøftelser om,

476 Afhøringsekstrakten, side 350.
477 Afhøringsekstrakten, side 540.
478 Afhøringsekstrakten, side 625-626.

hvorvidt der skulle anvendes konkrete eksempler. Dette modsatte hun sig, da et eksempel ville kunne blive misbrugt. Derfor endte notatet også med i stedet at omhandle kriterier og afvejninger heraf. Under samtalen med Lykke Sørensen den 7. marts 2016 har hun formentlig givet udtryk for, at Justitsministeriet ikke kunne træffe afgørelser eller lave udkast til andre ministeriers afgørelser, men at de godt kunne lade sig inspirere af konkrete sager til brug for fastsættelsen af de kriterier, der skulle lægges vægt på i vurderingen. Justitsministeriet har ikke siddet med de konkrete sager og afvejet, hvorledes afgørelserne skulle falde ud.

Det fremgår af mailkorrespondance mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Udlændingestyrelsen og af interne mails i ministeriet, at der i dagene omkring den 8. marts 2016 var overvejelser om, hvorvidt der var noget til hinder for, at konkrete sager blev forelagt ministeren.

Den 8. marts 2016 kl. 23.06 skrev Lene Linnea Vejrum således sålydende mail til Lykke Sørensen:

> "...
> Vi har tjekket efter, og der er ikke klageadgang til afgørelser (flyttepåbud) efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt. jf. § 46 a. selvom der er tale om en forvaltningsretlig afgørelse.
>
> Den sag, der har været i pressen omkring et ungt par, der er gået under jorden, er ikke en af de 5 sager, som vi har givet flyttepåbud.
> ..."

Lykke Sørensen videresendte kl. 23.08 mailen til Jesper Gori, der kl. 23.31 besvarede mailen. Af Jesper Goris mail fremgår bl.a.:

> "...
> ... jeg vender spørgsmålet med Carsten Madsen i morgen – og orienterer hurtigt Uffe, hvis udfaldet er, at der ikke er habilitetsmæssige indvendinger mod at forelægge alle 5 sager for ministeren.
> ..."

Den 9. marts 2016 kl. 8.30 skrev Lykke Sørensen videre i en mail til Jesper Gori:

> "...
> Når du alligevel er hos Carsten Madsen, bør vi nok få afklaret, om det fortsat er faktisk forvaltningsvirksomhed, når US efter en konkret vurdering, herunder efter EMRK beslutter, om et par kan indkvarteres sammen eller hver for sig. I min verden nærmer det sig en afgørelse. Og den kan i givet fald påklages til UIBM.
> ..."

Det fremgår af en mail fra samme dag kl. 10.01, som Jesper Gori sendte til Carsten Madsen i Justitsministeriet, at Jesper Gori ville kigge "forbi efter et møde kl. 10 om disse spørgsmål."

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[479] bl.a., at hun godt husker, at ministeren gerne ville se de konkrete sager. Der var ingen tvivl om, at ministeren ønskede at se, hvilke undtagelsessager der var. Hun ved ikke, om ministeren endte med at se sagerne. Hun tror det ikke. Hun kan ikke forestille sig, at ministeren ikke har fået at vide, at ministeren ikke skulle sagsbehandle.

Der blev den 9. marts 2016 afholdt et møde med deltagelse af i hvert fald Inger Støjberg, Uffe Toudal Pedersen, Mark Thorsen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just, hvor sagerne blev drøftet.

Uffe Toudal Pedersen har om forlæggelsen af konkrete sager for ministeren forklaret[480] bl.a., at Jesper Gori og han deltog i drøftelser med ministeren om spørgsmålet. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren. Han har fra dag ét sagt til ministeren, at ordningen alene kunne administreres med undtagelser. Det tog hun til efterretning. Hun trak på skuldrene og sagde "ja" eller "nå".

Inger Støjberg har forklaret[481] bl.a., at hun forud for samrådet den 15. marts 2016 spurgte ind til, om parrene blev adskilt. Hun fik oplysninger om, at

479 Afhøringsekstrakten, side 211.
480 Afhøringsekstrakten, side 92.
481 Afhøringsekstrakten, side 122-123.

nogle par ikke blev adskilt. Hun så skemaer med navne og fødselsdatoer, men hun havde ikke fingrene i sagsbehandlingen. Hun ønskede at følge sagerne, men hun vidste godt, at hun ikke kunne følge selve materien og sagsbehandlingen. Hun fulgte sagerne på et overordnet plan. Der var ikke tvivl om, at hun interesserede sig for sagerne på et overordnet plan, men der er langt fra at interessere sig for et sagsområde til at ville afgøre de konkrete sager. Hun fik at vide, hvor mange par der blev adskilt, og hvilken alder de havde, ligesom hun fik indblik i, om der var børn, og om der i øvrigt gjorde sig noget særligt gældende. Der var ikke tale om sagsbehandling. Adspurgt om, hvorvidt andre end hende selv kunne have fået den ide, at hun skulle have indblik i sagerne, har hun forklaret, at hun på sagsniveau gerne ville vide noget om alder og en lille smule om baggrund, men hun ville ikke have sagsmapper med psykologsamtaler mv. Hun ville gerne se et helt overordnet grundlag på en afgørelse om, hvorfor par ikke skulle adskilles, idet hun ville følge omfanget af undtagelserne.

Jesper Gori har herom forklaret[482], at han blev orienteret om, at ministeren havde udbedt sig de fem konkrete sager. Som han husker det, kom Anne Nygaard Just til ham og fortalte, at ministersekretæren var kommet ned til hende og havde hentet sagsakterne på de fem sager, der var blevet forelagt. Han ved ikke, hvordan ministersekretæren hentede sagerne. Han tror, at Anne Nygaard Just sagde dette til ham, fordi hun syntes, at det var noget usædvanligt. Han syntes i hvert fald selv, at det var usædvanligt. Forløbet gav dem den oplevelse, at de skulle vende de konkrete sager med ministeren og ikke blot diskutere den generelle ordning. Han tror ikke, at det notat, som Ditte Kruse Dankert sendte til ham om sagerne, blev forelagt for ministeren, men han kan se af sagen, at Lykke Sørensen talte med Uffe Toudal Pedersen om, at der var blevet forelagt fem sager. Han gætter på, at Uffe Toudal Pedersen herefter orienterede ministeren om de fem sager. Han deltog i et møde med ministeren den 9. marts 2016. Der var en del med til mødet. Han er ret sikker på, at Anne Nygaard Just deltog. Uffe Toudal Pedersen og Mark Thorsen deltog også. Der kan have deltaget flere. Lykke Sørensen deltog ikke. Han husker ikke, om Line Skytte Mørk Hansen deltog. Han husker, at han var den eneste fra Udlændingeafdelingen, der deltog. Han husker ikke mødet i detaljer, men han husker, at mødet begyndte med, at ministeren sad med sagsakterne vedrørende de fem

482 Afhøringsekstrakten, side 262 ff.

sager og havde akterne åbne, ligesom hun pegede ned i nogle af sagsakterne. Han husker ikke de præcise ord, men der kom en holdningstilkendegivelse fra ministeren og Mark Thorsen om, hvorvidt der skulle ske adskillelse. Som han husker det, var de ganske kritiske over for de sagsoplysninger, der forelå. Der var i sagerne blandt andet oplysninger fra sundhedspersonalet på centrene. På daværende tidspunkt var der i sager om humanitær opholdstilladelse nogle overvejelser om, hvorvidt det forhold, at man involverer sig i en sag, gør én inhabil, og at dette kan præge den udtalelse, som eksempelvis en læge afgiver. Ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for holdninger til, om de personer, der udtalte sig i sagerne, havde involveret sig personligt i sagerne på en sådan måde, at man ikke kunne lægge udtalelserne til grund. Holdningen blev ikke formuleret med disse ord, men det var sådan, han forstod det. Der blev tilkendegivet en klar kritisk holdning til, om oplysningerne i sagerne var tilstrækkelige til, at man kunne undlade at adskille. Mark Thorsen og ministeren afløste hinanden i ordvekslingen. Ministeren talte kortere, og herefter satte Mark Thorsen flere ord på. Han husker ikke ordvalget på mødet og husker ikke, hvad Uffe Toudal Pedersen sagde. Drøftelserne førte over i en diskussion om, hvorvidt ordningen skulle være af en sådan karakter, at der ikke skulle være undtagelser. Han mener ikke, at spørgsmålet om kongebrev blev behandlet. Som han husker det, var der en drøftelse af de par, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder. Som han husker det, var det under mødet den 9. marts 2016 ministeren og Mark Thorsens opfattelse, at der ikke på grundlag af det materiale, der forelå i sagerne, var grundlag for at undlade en adskillelse af parrene. Han husker ikke, om der blev sagt: "Det er jo ikke os, der kan træffe afgørelse i sagerne". Han husker ikke, om det over for ministeren blev tilkendegivet, at det ikke var departementet, der skulle træffe afgørelse i sagen. Han tror, at der var tavshed omkring det, og at der var tale om en meningstilkendegivelse, som "lå i luften". Der kom ikke efterfølgende en bestilling om, at sagerne skulle forelægges, eller at sagerne nærmere skulle udredes. Han hørte ikke andet, end at der kom en holdning fra ministeren og Mark Thorsen til, hvordan sagerne kunne falde ud. Adspurgt på ny om mødet den 9. marts 2016 har han forklaret, at ministeren og Mark Thorsen sagde, at det i hvert fald ikke var de foreliggende oplysninger i sagerne, der kunne føre til, at parterne ikke skulle adskilles. Han erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men han var overrasket over, at man under mødet på ny diskuterede selve ordningen. Han tør ikke sige, hvem der drøftede ordningen. Det var ikke naturligt, at han som embedsmand rejste spørgsmålet om undtagelser. Han var overbevist om, at der skulle være undtagelser. Det var hans opfattelse, at

ministeren klart gav udtryk for, at hun stadig ønskede en ordning, hvor der ikke skulle gøres undtagelser i nogen sager. Da ministeren gav udtryk for dette, havde han lært Lykke Sørensens sætning om, at "uanset hvad du siger, kan du ikke instruere myndighederne i at træffe ulovlige afgørelser". Adspurgt, hvad ministeren sagde, har han forklaret, at han er lidt usikker på, hvornår de forskellige ytringer kom, idet der i denne periode ligeledes var drøftelser op til samrådet den 15. marts 2016. Som han hørte ministeren, gentog hun flere gange, at hun "simpelthen ikke kunne have det". Adspurgt, om hun sagde dette, efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion, har han svaret bekræftende og forklaret, at han tror, at ministeren gentog det mange gange, og også efter at han havde sagt til hende, at der ikke kunne handles ulovligt på instruktion. Der var ikke noget udfald af mødet. Han oplevede det således, at ministeren og Mark Thorsen gav udtryk for deres holdning til sagerne. Der var nogle opfølgende spørgsmål, og de var stadig usikre på, hvor man nu havnede. Derfor var der også grund til at gå videre med overvejelser om, hvad man kunne sige til ministeren, hvis hun ønskede at træffe afgørelser i sagerne. Det blev ikke sagt på mødet, at ministeren ønskede sagerne forelagt, med henblik på at hun kunne træffe afgørelse. Det er rigtigt forstået, at ministeren havde et stærkt ønske om, at der ikke skulle være undtagelser[483]. Adspurgt, om ministeren under dette møde gav sin forvaltning en tjenestebefaling om, at der skulle administreres uden undtagelser, uanset om dette var i strid med EMRK, har han forklaret, at ministeren efter hans opfattelse på intet tidspunkt har anvendt disse ord og sagt, at de skulle administrere uden undtagelser, uanset om dette var ulovligt. Han har ikke været vidne til dette.

Mark Thorsen har herom forklaret[484] bl.a., at han blev gjort bekendt med henvendelsen fra Udlændingestyrelsen om de fem sager, og han har set notatet om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn. Han blev også gjort bekendt med henvendelsen fra Røde Kors. Da de modtog notaterne, var det første gang, at det begyndte at stå klart for ham, at der nok var nogle sager, hvor det i hvert fald kunne ende med, at der ikke kunne ske adskillelse. Han erindrer ikke, at der var en drøftelse i ministeriet om klageadgang til ministeriet og call-in mulighed for ministeren. Som han husker det, var det først i 2019, at Jesper Gori orienterede ham herom i forbindelse med, at Information skrev en række

483 Afhøringsekstrakten, side 291.
484 Afhøringsekstrakten, side 388 ff.

artikler. En præmis i Informations artikler var, at der ikke havde været en individuel vurdering i de enkelte sager. Han syntes derfor, at det kunne være rart, hvis man på det tidspunkt kunne vise Information, at der rent faktisk havde været en individuel vurdering, og at ministeren havde været bekendt med det, idet en række sager havde været oppe omkring ministeren. Han spurgte derfor Jesper Gori, hvordan man kunne vise det. Jesper Gori svarede, at det kunne man ved, at der var blevet skrevet et notat om, at sagerne havde været oppe hos ministeren. På denne baggrund ved han, at ministeren havde set en række af sagerne. Han husker, at der var et møde den 9. marts 2016, men han husker ikke mødet som "stormfuldt", således som Jesper Gori beskrev i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15. Det var et møde, hvor ministeren og han selv spurgte ind til status på de fem sager, og hvorfor de så ud, som de gjorde. Spørgsmålene var affødt af en fornemmelse af, at "hegnspælen løbende rykkede sig" gennem denne proces. Først var det meldt ud, at man kunne lave en undtagelsesfri ordning, så kom ønsket om en politisk kattelem, og senere viste det sig nødvendigt med en juridisk kattelem men stadig ud fra den overbevisning, at der efter gennemgang af sagerne kunne ske adskillelse i alle sager. Nu viste det sig så, at der var fem sager, hvor det så ud til, at der ikke ville ske adskillelse. Derfor spurgte ministeren og han, om det var sådan, landet lå. Med det job, han havde, kunne han godt forestille sig, at man skulle øve sig på at forklare det, hvis man pludselig stod med en række sager, hvor der ikke ville ske adskillelse. Han erindrer ikke formålet med mødet den 9. marts 2016. Det var ham, ministeren og Jesper Gori samt formentlig Uffe Toudal Pedersen, der deltog. Det er nok lidt "flot" at sige, at han havde gennemgået akterne i de fem sager, men han havde orienteret sig i sagsakterne. Han ved ikke, om sagsakterne var blevet bragt op til ministeren, men han havde set sagsakterne. Det var for at følge med i, hvordan sagerne udviklede sig. Der var stadig politisk bevågenhed om sagerne. Han kan ikke huske, om han gennemgik sagerne sammen med ministeren, eller hvor han gennemgik sagsakterne. Som han husker det, havde han sagsakterne foran sig under mødet med Jesper Gori. Han tilkendegav ikke noget om sagsakternes kvalitet. Det, han spurgte ind til, var en enkelt af sagsakterne, hvor der var en tilkendegivelse fra en psykolog om, hvordan man syntes, at afgørelsen skulle falde ud. Han spurgte Jesper Gori, hvilken vægt det havde, at en fagperson syntes, at der ikke skulle ske adskillelse, idet dette ikke var psykologens afgørelse, men Udlændingestyrelsens afgørelse. Han vil mene, at sagsakterne også var tilgængelige for ministeren. Han mener ikke, at han havde drøftelser med ministeren om sagsakterne inden mødet den 9. marts 2016. Han kan ikke huske, om det var et spontant møde eller et aftalt

møde. Han spurgte Jesper Gori, hvilken betydning fagpersonens holdning havde i forhold til sagens afgørelse. Jesper Gori svarede, at han ikke kunne svare konkret herpå. Dette skal ses i sammenhæng med, at det heller ikke var Jesper Gori, der traf afgørelserne i de konkrete sager. Han er ikke enig i Jesper Goris forklaring om, at han skulle have sagt, at der efter hans gennemgang af akterne ikke var belæg i sagsakterne for at træffe beslutning om ikke at adskille. Han havde slet ikke de nødvendige kompetencer til at træffe afgørelse i sagerne, og han har ikke sagsbehandlet. Han har ikke sagt, at en konkret sag skulle afgøres på en bestemt måde, eller at nogen i Udlændingestyrelsen ikke havde været kompetente til at afgøre en sag eller ikke havde indhentet det nødvendige materiale for at afgøre en sag. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han på mødet skulle have sagt, at der i hvert fald i de foreliggende akter ikke var tilstrækkeligt belæg for en beslutning om ikke at adskille, har han forklaret, at han ikke kan genkende dette. Hans erindring er, at han spurgte ind til, hvilken vægt det havde, hvis der i materialet var oplysninger om, at en fagperson udtrykte sin holdning til spørgsmålet om adskillelse. Han husker ikke, at ministeren på dette møde kom med sin holdning til, hvordan sagerne skulle afgøres, men det stod rimelig klart, at ministerens ønske var, at man skulle forvalte det så stramt, som det overhovedet var muligt. Hvis man efter at have troet, at der kunne ske adskillelse i langt hovedparten af sagerne, pludselig stod i den situation, at dette ikke var muligt, var det klart, at man stillede sig kritisk hertil. Det var jo ikke det, der var ministerens ønske. Ministeren tilkendegav ikke sin holdning til, om der skulle ske adskillelse i disse sager. Ministeren brød sig ikke om barnebrude som fænomen, og det har hun sagt. Hun kan sagtens have sagt: "Jeg kan ikke ha' det". Hun havde en meget stærk værdibaseret tilgang til dette spørgsmål. Han tror, at Lykke Sørensens kommentar i minibussen om, at det var "ministerens centre", havde sat sig i ministeren på en sådan måde, at hun opfattede det som sit ansvar, hvad der foregik på centrene. Det fik ministeren til at føle en personlig forpligtelse for, at der ikke skulle være mindreårige piger på centrene, der var indkvarteret sammen med ældre mænd. Ministeren vidste godt, at der kunne være en sag, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hendes drømmescenarie var, at der ville ske adskillelse i alle sager, når man havde gennemgået sagerne. Det var imidlertid ikke sådan, at hun på dette møde ønskede at afgøre nogle sager. Det var helt sædvanligt, at han sad med fingrene nede i konkrete sagsakter. Han har siddet med mange personsager. De fik løbende pressehenvendelser vedrørende konkrete sager, og hvis man skulle forholde sig meningsfuldt til dem, var det nødvendigt at se, på hvilket grundlag sagerne var afgjort. Han

har således siddet med masser af konkrete sager gennem årene. Han husker ikke, at der var nogen konklusion på mødet den 9. marts 2016. Der var tale om en status på behandlingen af sagerne. Man kunne konstatere, at der var fem sager, hvor der fortsat ikke var truffet afgørelse. Ham bekendt blev der ikke tilkendegivet en holdning fra departementet om den situation, at Udlændingestyrelsen undlod at adskille par.

Andreas Højmark Søndergaard har herom forklaret[485], at han ikke husker at have deltaget i et møde den 9. marts 2016 med Jesper Gori, Uffe Toudal Pedersen, Inger Støjberg og Mark Thorsen.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[486], at hun ikke deltog i et møde med ministeren omkring den 9. marts 2016, og hun har heller ikke hørt om mødet. På et tidspunkt hørte hun, at ministeren havde bedt om at få forelagt nogle konkrete sager, hvilket var usædvanligt, hvorfor det undrede hende. Hun husker ikke, at hun nogensinde hørte, hvad ministerens holdning til sagerne var. På et tidspunkt hørte hun, at Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete sager for departementet, og ministeren ønskede at se disse sager.[487] Hun så et notat fra Udlændingestyrelsen om sagerne. Hun husker ikke, at hun så "de fulde sager", men hun så en kort beskrivelse af sagerne. Så vidt hun husker, fik de både en kort beskrivelse af sagerne og et notat, hvori Udlændingestyrelsen stillede nogle generelle spørgsmål. Departementet havde forestillet sig, at Udlændingestyrelsen ville lave et udkast til et "fortolkningsnotat" eller nogle retningslinjer, men de fik de to dokumenter. Adspurgt, om hun var involveret i en stillingtagen til sagerne, har hun forklaret, at hun i hvert fald husker, at konklusionen var, at departementet ikke skulle afgøre de enkelte sager. De oplysninger, de fik i forbindelse med forelæggelsen, indgik i de retningslinjer, departementet senere udarbejdede. Hun tog ikke på noget tidspunkt stilling til afgørelsen af de fem sager, der blev forelagt, men hun erindrer, at Justitsministeriet tog stilling til den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand.

485 Afhøringsekstrakten, side 540.
486 Afhøringsekstrakten, side 548.
487 Afhøringsekstrakten, side 557.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[488], at han erindrer et møde på Uffe Toudal Pedersens kontor, hvor de sad med nogle papirer, der gengav forhold vedrørende nogle konkrete sager. Som han husker det, deltog Line Skytte Mørk Hansen, Uffe Toudal Pedersen og han selv, men der var flere mødedeltagere end de tre. Han erindrer ikke, om Inger Støjberg, Mark Thorsen, Lykke Sørensen eller Jesper Gori deltog. Der var muligvis en drøftelse hos ministeren på et senere tidspunkt, hvor Mark Thorsen var med, og hvor han givetvis også deltog, idet han generelt var med, når der var møder med ministeren. Mødet hos Uffe Toudal Pedersen har muligvis været et formøde. Materialet til mødet var nogle papirer, der gengav konkrete forhold vedrørende parrene. Det kunne godt være Ditte Kruse Dankerts mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 til Jesper Gori vedlagt sagsakter fra de enkelte sager, herunder lægejournaler og udtalelser fra sundhedspersonale. Det var i denne situation, at det begyndte at gå op for dem, at problemstillingen alligevel ikke var så teoretisk. Han erindrer ikke, hvad de gjorde herefter, men det naturlige ville være at tale med ministeren. Han ved ikke, hvem der medbragte papirerne til mødet, eftersom de lå på bordet, da han kom ind på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han kan ikke huske, hvad de aftalte på mødet. Han husker en opfattelse af, at den bro, de troede, at de skulle krydse på et senere tidspunkt, var de ved allerede nu. Der var formentligt et møde på ministerens kontor efterfølgende. Han husker ikke, at ministeren skulle se sagerne på mødet, men der var på et tidspunkt en drøftelse af, om det ville være fornuftigt at lade ministeren se sagerne. Han husker ikke nærmere mødet på ministerens kontor, eller hvad der blev drøftet, men han husker nogle overvejelser om psykologudtalelser og lignende. Nogle gange kunne der være en oplevelse af, at psykologudtalelser var skrevet med et strategisk formål snarere end at være en psykologfaglig vurdering, og at man kunne tænke, at det også var situationen her. Det synspunkt har han hørt både Mark Thorsen og ministeren give udtryk for. Det kan have været på et møde, hvor de konkrete sager var fremme. Det primære indtryk fra mødet var, at de nu var et sted, som de tidligere havde troet, at der ville gå et stykke tid, før de kom til – hvis de da overhovedet ville komme hertil. Det eneste, han har en vag erindring om fra drøftelserne med ministeren om de konkrete sager, var dette overordnede synspunkt om, at blot fordi en psykolog havde skrevet noget, var det ikke nødvendigvis udelukkende en psykologfaglig vurdering, men at det var skrevet med henblik på at opnå noget. Det var hans overordnede indtryk af mødet.

488 Afhøringsekstrakten, side 706 ff.

Omdrejningspunktet for formødet var, om parrene kunne skilles ad eller ej. Han husker ikke drøftelserne som så detaljerede, at de skulle lave indstillinger til ministeren om, hvordan de konkrete sager skulle løses. Han erindrer ikke, om de skulle hjælpe Udlændingestyrelsen med nogle retningslinjer, som de kunne træffe afgørelserne på baggrund af. Adspurgt om de på formødet havde en drøftelse af, hvordan sagerne skulle løses, har han forklaret, at han husker en konkret sag om en mindreårig, der havde børn, og som havde været udsat for nogle forfærdelige ting på turen til Danmark, hvor vurderingen var, at hun nok ikke var i stand til at tage vare på sine børn, og hvor det efter læsning af sagens detaljer var rimelig åbenbart, at manden – henset til det lille barns tarv – burde være sammen med sin mindreårige ægtefælle og deres barn. Efter hans erindring havde han en oplevelse af, at de fleste i rummet sad med den samme opfattelse. Det var svært at sige, at det skulle være i overensstemmelse med barnets tarv, hvis faderen ikke skulle være sammen med familien. Det er formødet hos Uffe Toudal Pedersen, han husker. Det, han har forklaret om mødet med ministeren, er noget, han er kommet frem til må være sket efterfølgende. Han husker ikke, om de, da de senere gik ind til mødet med ministeren, havde en egentlig holdning til, hvordan sagerne skulle behandles. Det var snarere en opfattelse af, at det ville være svært at forstå, hvordan udgangspunktet skulle være anderledes, end det var en retlig vurdering. Han kan ikke huske, om de konkrete sager blev drøftet på den måde, som Inger Støjberg har forklaret om, eller den måde, som Jesper Gori har forklaret om. Han husker dog den generelle holdningstilkendegivelse om udtalelserne fra sundhedspersonalet, som Jesper Gori har gengivet. Han erindrer ikke mødet med ministeren klart, men de gik formentligt ind til ministeren efter mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor. Han erindrer ikke, om dette møde fandt sted den 9. marts 2016. Han husker ikke specifikt, at han deltog i et møde med ministeren og Mark Thorsen, hvor de konkrete sager var på bordet. Det var til brug for sagsoplysningen, at de havde de konkrete sager fremme på mødet på Uffe Toudal Pedersens kontor – problemstillingen var hidtil blevet behandlet på et teoretisk plan, men nu var de klar over, at der forelå nogle konkrete sager. Der var derfor anledning til at sætte sig ind i, hvad de konkret havde med at gøre. Som han husker det, var man inde i Børnekonventionen, når man drøftede barnets tarv. Den retlige vurdering står ikke skarpt i hans erindring, men mere som et generelt udgangspunkt og en overvejelse om, hvorvidt det også skulle gælde i denne sag. Adspurgt, om kendskabet til de konkrete sager gav anledning til ændringer i sagsoplysningen og behandlingen af sagerne, har han forklaret, at han ikke husker præcist, hvornår det var oppe, men at

der sideløbende var en eksplorativ proces, herunder i forhold til, om asylansøgerne måtte bo på samme center, men ikke sove på samme værelse. Dette var i forbindelse med en generel afsøgning af, hvilke muligheder der var. Efter at Justitsministeriet havde været inde over sagen, var det sanktionen, der var afgørende. Så længe der ikke var en sanktion for at bryde udgangspunktet om at sove på hvert sit værelse, var det i orden. Så vidt han erindrer, sagde enten ministeren eller Mark Thorsen, at det i så fald var ligegyldigt, hvorefter overvejelsen om indkvartering på samme center, men på to forskellige værelser, blev lagt til side. Hele pointen var, at man skulle gå længere, og hvis man ikke kunne det, var det lige meget. Han erindrer ikke sagsoplysningen nærmere, herunder om der skete ændringer i måden, hvorpå man oplyste sagerne. Det var ikke noget, der fyldte i Ledelsessekretariatet. Det var fagkontorerne, der varetog sådanne spørgsmål.

Anette Görtz har herom forklaret[489], at hun ikke husker at have deltaget i møder med ministeren, departementschefen, Mark Thorsen eller andre, hvor de konkrete sager har været fremme eller er blevet drøftet. Hun har aldrig selv set sagerne. At de konkrete sager blev hentet hos dem, kunne skyldes, at de rent fysisk sad lige rundt om hjørnet i forhold til ministersekretariatet. Hun kan ikke huske at have deltaget i et møde om de konkrete sager den 7., 8. eller 9. marts 2016.

Uffe Toudal Pedersen har under en genafhøring for kommissionen supplerende – foreholdt dele af Jesper Goris forklaring – forklaret[490], at han husker, at han deltog i det møde, som Jesper Gori har forklaret om. Det var et usædvanligt møde. Ministeren havde bedt om at få fem konkrete sager. Han tror, at hun så det som en slags "prøvesager". Som han husker det, var der skemaer med navne på og med en udtalelse fra en fagperson. Foreholdt skemaet vedhæftet mail af 2. marts 2016 kl. 10.25 fra Ditte Kruse Dankert til Jesper Gori har han forklaret, at det var et sådant skema, som han så. Meningen var, at sagerne skulle gennemgås. Der var tale om et atypisk møde, idet mødet bar præg af, at ministeren og Mark Thorsen havde forberedt sig til mødet forinden. Ministeren lagde for, og Mark Thorsen udfoldede herefter nærmere, hvad der skulle afklares. Det blev drøftet, hvor meget man skulle lægge vægt på. Diskussionen mindede ham lidt om diskussionen af speciallægeerklæringers betydning i

489 Afhøringsekstrakten, side 725-726.
490 Afhøringsekstrakten, side 748.

forbindelse med tildeling af statsborgerskab. Han lyttede til diskussionen, og de sad ikke og afgjorde sagerne. Baggrunden for mødet var ønsket om at finde ud af, i hvor mange sager Udlændingestyrelsen var i tvivl om, hvordan sagerne så ud. Der skulle lægges en linje for behandlingen af disse sager. Han husker ikke, at der blev konkluderet noget på mødet. Der var en tilkendegivelse af, hvordan ministeren gerne så, at sagerne blev afgjort. Ministerens synspunkt var, at der skulle lægges en stram linje med respekt for, at der skulle være undtagelser. Det var ikke tilstrækkeligt, at et par blev "kede af det", når de blev adskilt. Foreholdt, at han ikke huskede mødet med samme detaljegrad, da han tidligere forklarede om mødet i undersøgelseskommissionen, har han forklaret, at han husker mødet efter at have læst øvrige forklaringer for undersøgelseskommissionen. Han tror ikke, at de havde notatet af 2. februar 2016 fremme under mødet. Foreholdt Jonas From Soelbergs forklaring om, at der inden mødet den 9. marts 2016 blev afholdt et formøde på hans kontor med ministeren om de konkrete sager, har han forklaret, at han ikke har nogen erindring om et sådant formøde.

Inger Støjberg har under genafhøringen supplerende forklaret[491], at hun ikke mener at have siddet med sagsmapper, og hun har med sikkerhed ikke læst sager igennem fra ende til anden. Hun husker det nærmere som nogle skemaer. Hun er helt sikkert også blevet briefet om sagerne. Det kan være, at Mark Thorsen har læst sagerne og har briefet hende. Hun kan ikke genkende det, der fremgår af mailtråden den 3. marts 2016 om, at hun skulle have fået de fem sager. I praksis foregik det sådan, at Mark Thorsen godt kan have læst sagerne nærmere igennem og briefet hende, hvorefter de har stillet spørgsmål til sagerne. Hun har ikke læst sagerne igennem fra ende til anden og har ikke siddet med fulde sagsmapper. Hun kan godt have set det notat om sagerne, som Ditte Kruse Dankert den 3. marts 2016 sendte til Jesper Gori. Denne type notat har hun ind imellem set, men hun kan ikke sige, om hun har set dette notat. Arbejdsfordelingen var typisk sådan, at Mark Thorsen læste sådant materiale igennem og informerede hende om indholdet. Mødedeltagerne på mødet den 9. marts 2016 omfattede i hvert fald hende selv, Mark Thorsen og Jesper Gori. Hun vil også mene, at Uffe Toudal Pedersen deltog. Om Line Skytte Mørk Hansen ligeledes deltog, husker hun ikke. Hun husker ikke, hvad baggrunden for mødet var, og hun husker ikke mødet som "stormfuldt". Hvis

491 Afhøringsekstrakten, side 756-757.

det havde været et stormfuldt møde, ville hun formentlig kunne huske det i flere detaljer. Som hun husker det, drøftede de på dette tidspunkt fortsat, hvordan man sikrede, at kattelemmen blev så lille som overhovedet mulig. Derfor udfordrede hun hele tiden ordningen. Det har hun helt sikkert gjort på dette møde også. Der var ikke tvivl om, at en række af de medarbejdere, der var ansat på asylcentrene, var meget personligt involverede i nogle af sagerne, og det kunne godt komme til at skinne igennem. Det kan man ikke fortænke dem i; det er grunden til, at de har søgt arbejdet. Hun har helt klart haft en interesse i, om det kom til at skinne igennem så langt, at det ville afgøre sagerne. Det var det, der blev udfordret lidt på mødet. Hun ønskede ikke at afgøre sagerne, for det kunne hun ikke, hvilket hun godt vidste. Adspurgt, om de drøftede, hvad der alternativt skulle til, har hun forklaret, at "tingene" på dette tidspunkt skred lidt, og det handlede nærmere om at udfordre, hvor stor indflydelse en psykolog eller en medarbejder på et center, der havde stor interesse i familien, havde på, hvordan en sag skulle afgøres. Hun prøvede at danne sig et samlet billede af, hvor stor indflydelse sådanne udtalelser havde på afgørelsen af sagerne. Hun tror ikke, at de drøftede kongebrevssagen på mødet. Det var en særlig situation, hvor myndighederne havde truffet afgørelse. Hun tror, at det var psykologudtalelser mv., der blev vendt på mødet. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at hun skulle have tilkendegivet, at der ikke var grundlag for at undlade at adskille i de konkrete sager, har hun forklaret, at det var nærmere et spørgsmål om at udfordre systemet og forholde sig kritisk. Det var ikke et spørgsmål om at afgøre en sag. Der er langt fra at afsøge grænserne og tilkendegive, at hun ikke ønskede at kattelemmen skulle blive for stor, til at ville afgøre sagerne. Hun husker ikke noget om Uffe Toudal Pedersens stillingtagen eller udtalelser under mødet.

Line Skytte Mørk Hansen har supplerende forklaret[492], at én må have spurgt hende, om ministeren havde fået sagerne. Hun husker ikke, hvem der spurgte hende. Det kan have været Lykke Sørensen, Jesper Gori eller Uffe Toudal Pedersen, men hun husker det ikke. Hun var ikke involveret i drøftelser om de retlige problemstillinger om, hvorvidt ministeren skulle se de konkrete sager eller ej. Dette spørgsmål lå i Udlændingeafdelingen. Hun erindrer ikke, hvad forelæggelsen for ministeren endte med. Hun kan se af materialet, at hun deltog i et møde hos Lykke Sørensen, men hun erindrer ikke, hvad der

492 Afhøringsekstrakten, side 771-772.

blev drøftet på dette møde. Hun deltog ikke i et møde hos ministeren. Hun husker ikke nærmere, hvad de drøftede på møderne den 6., 7. og 8. marts 2016, men det har formentligt været samrådstalen og Q&A's. Hun deltog ikke i et møde med drøftelse af de fem konkrete sager, hvor ministeren og Mark Thorsen tillige deltog.

Lykke Sørensen har herom forklaret[493], at hun ikke har en positiv erindring om, at hun vidste, at ministeren i begyndelsen af marts 2016 havde fået adgang til sagerne. Hun deltog ikke i mødet den 9. marts 2016 om drøftelse af de fem sager, idet hun var på ferie, og hun erindrer ikke efterfølgende at være blevet orienteret om, at sagerne blev gennemgået med ministeren. Hun forklarede til sin mail af 7. marts 2016 kl. 16.03, at der var en længere drøftelse om, hvorvidt ministeren skulle have adgang til konkrete sager, og de havde drøftelser med Justitsministeriet om, hvorvidt der var noget retligt til hinder for det. På dette tidspunkt havde hun næppe en positiv viden om, at ministeren havde haft eller ville få adgang til konkrete sager. Hun havde givetvis hørt, at ministeren havde udbedt sig konkrete sager, og det har formodentligt været i den sammenhæng, at hun skrev mailen, som hun ikke erindrer nærmere. Hun husker ikke, at det faktisk endte med, at der – hvis ministeren fik konkrete sager ind – skulle laves en vurdering af, hvorvidt en adskillelse ville være i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Hun drøftede ikke selv de konkrete sager med Justitsministeriet. Hun husker ikke, om Jesper Gori drøftede de konkrete sager med Justitsministeriet.

Efter mødet sendte Jesper Gori – stadig den 9. marts 2016 – to mails til Lykke Sørensen med emnet "Ingen klageadgang ved flyttepåbud". Det fremgår af den første mail, der blev sendt kl. 13.15, bl.a.:

> "...
> Blot til orientering:
>
> Den første melding fra Carsten Madsen – han afstemmer hurtigt med Jens – er følgende:

493 Afhøringsekstrakten, side 785-786.

- Når kompetencen ved lov er tillagt den underordnede myndighed, er der ikke adgang til call-in for den overordnede myndighed
- Om den overordnede myndighed i øvrigt kan gøre brug af de sædvanlige overordnelsesbeføjelser, afhænger af lovgivningen om afskæring af rekurs
- Er der ikke anvisninger herom i loven eller forarbejderne, afhænger det af formålet med afskæringen af rekurs
- Er formålet at undgå politisk involvering, er der færre beføjelser; er formålet af administrativ karakter (det må være formålet her) er der flere/alle beføjelser, formentlig inkl. generelle og konkrete tjenestebefalinger forud for en sags afgørelse

Jeg tænker derfor, at vi ikke kan bruge dette argument for at undgå ministerens involvering. Til gengæld er der – set fra min stol – gode argumenter for alligevel at holde ministeren ude af de konkrete sager: det giver mulighed for, at hun kan indtage den principielle holdning, mens myndighederne konkret vurderer de enkelte sager. Og det minder om tilgangen ved sager om opholdspligt irt tålt ophold. Men efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri. Spørgsmålet er hurtigt vendt, men ikke afklaret med Uffe.

På spørgsmålet om grænsen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed nævnte Carsten, at vi må kunne fastholde, at lovgivers ønske har været at afskære rekurs for afgørelser om flyttepåbud – og dermed så meget desto mere afskære rekurs for US's bestemmelse om indkvartering, der træder forud for flyttepåbuddet, uanset om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller eventuelt en afgørelse. Noget andet er, at vi kan – og nok bør – tilkendegive, at parterne tillægges partsrettigheder (partshøring mv.) som følge af karakteren af disse bestemmelser/beslutninger. Det indvirker bare ikke, er argumentet, på spørgsmålet om rekurs.

I øvrigt var udfaldet af mødet en bestilling om, at jeg med JM undersøger, om vores uroligheder ift. Internationale konventioner mindskes i tilstrækkelig grad, hvis parret nok adskilles, men indkvarteres på samme center. Anni oplyste hertil under hånden, at der tidligere har været

> en sag om bigami (mand indrejst med to koner), hvor parterne blev særskilt indkvarteret i værelser, der stødte op mod hinanden.
> ..."

Af den anden mail, der blev sendt kl. 15.31, fremgår bl.a.:

> "...
> Vi er lige straks der, hvor jeg ikke vil forstyrre dig mere. Her og nu blot en kort opsamling på nedenstående.
>
> Jens havde ingen bemærkninger til dette; Carsten understregede dog, at tilbagemeldingen er foretaget uden at kende til baggrunden for og ræsonnementet bag afskæringen af rekurs i disse sager efter udlændingeloven – så han henstillede til, at vi ikke udadtil eller over for ministeren 'skubber JM foran os', hvis vi skal forsvare/forklare, at ministeren faktisk har de almindelige o-/u-beføjelser, i hvert fald ikke uden at runde JM igen med et fyldestgørende skriftligt grundlag.
>
> Som nævnt er situationen jo aktuelt denne, at vi ikke med henvisning hertil har støtte i argumentationen for, at ministeren holdes ude af de konkrete sager.
> ..."

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[494] bl.a., at han ikke var inddraget i drøftelserne med Justitsministeriet om ministerens mulighed for at afgøre de enkelte sager, men han husker, at der var en diskussion, der var affødt af, at ministeren gerne ville "se" sagerne. Det var lidt uklart, hvad "se" betød. De diskuterede, om hun måtte se dem. Svaret fra Jesper Gori var, at det måtte hun sådan set ikke. Han sagde til Jesper Gori, at det ikke kunne være sådan, at en minister ikke måtte se, hvad der stod i en sag på sit eget område. Derudover var der en diskussion om, hvorvidt ministeren skulle have mulighed for at afgøre sagerne. Det var de enige om, at ministeren ikke skulle. De drøftede begge ting, fordi det ikke var klart, hvad ministeren ville med sagerne. Det var drøftelser mellem Jesper Gori og ham. Henvisningen til et "stormfuldt møde" i Jesper Goris mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 tror han dækker over,

494 Afhøringsekstrakten, side 92.

at ministeren på et tidspunkt troede, at hun kunne afgøre de enkelte sager. Han ved ikke, hvorfor hun ville det. Han tror ikke, at det var, fordi hun ikke anerkendte, at der skulle være undtagelser. Hun var nok bekymret for, om der blev administreret for lempeligt. Som han husker det, var der ikke konkrete sager, der endte med at blive forelagt for ministeren. Han har fra dag ét sagt til ministeren, at ordningen alene kunne administreres med undtagelser. Det tog hun til efterretning. Hun trak på skuldrene og sagde "ja" eller "nå". Adspurgt om beskrivelsen af mødet som "stormfuldt" har han forklaret, at han ikke husker det konkrete møde. "Stormfuldt" kan betyde noget forskelligt for forskellige personer. De diskuterede sagen på en meget åben måde, og det kan godt være, at ministeren kom med nogle stærke udtalelser, men han husker det ikke.

Inger Støjberg har forklaret[495], at hun ikke erindrer noget "lidt stormfuldt møde", hvor Jesper Gori og Uffe Toudal måtte "fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion". De har måske diskuteret tingene igen, men der var ikke så meget at diskutere, når reglerne var, som de var. Hun kan ikke vide, hvad der menes med Jesper Goris mail. Hun havde accepteret notatet, men det var ingen hemmelighed, at hun ønskede, at der ikke skulle være undtagelser.

Lykke Sørensen har forklaret[496], at mailen drejede sig bl.a. om, hvorvidt der var anledning til, at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet skulle ind i de konkrete sager, idet ministeren var ret interesseret i de konkrete sager. Dette rejste en række forvaltningsretlige spørgsmål. På det tidspunkt, hvor mailen blev udarbejdet, nærmede man sig en løsning af problemstillingen om, hvorvidt der var tale om en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun skrev også en mail om, at det for hende "nærmede sig en afgørelse". Hun kan ikke i detaljer redegøre for, hvornår de forskellige overvejelser fandt sted. Hun var ude at rejse, og herefter var der påskeferie. Hun var ikke inde i de meget detaljerede drøftelser.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[497] bl.a., at hun ikke var inde over disse drøftelser. En minister skal aldrig være involveret i konkrete sager.

---

495 Afhøringsekstrakten, side 128.
496 Afhøringsekstrakten, side 171-172.
497 Afhøringsekstrakten, side 210.

Foreholdt mailens omtale af et "stormfuldt møde" mellem Jesper Gori, Uffe Toudal og ministeren har hun forklaret, at hun ikke ved, hvad der skete på mødet, og hun har ikke spurgt ind til det. Nogle gange kunne bølgerne gå lidt højt, og det var ikke usædvanligt, at der kunne være stormfulde møder. Ministeren havde en direkte måde at sige tingene på, og det samme havde Uffe Toudal og Lykke Sørensen. Engang imellem kunne det "slå gnister". Jesper Gori er et meget roligt væsen, og han kan måske have opfattet mødet som mere stormfuldt, end de andre oplevede mødet.

Jesper Gori har herom forklaret[498] bl.a., at han havde en drøftelse med Carsten Madsen, idet de den 9. marts 2016 vidste, at ministeren havde fået adgang til akterne i sagerne. Lykke Sørensen og han vendte spørgsmålet. Spørgsmålet blev også helt kort vendt under mødet med Udlændingestyrelsen, og han sagde i den forbindelse helt kort, at der formentlig var klageadgang, hvilket dog viste sig ikke at være rigtigt. Det blev aftalt, at han skulle finde ud af, hvad der gjaldt, når klageadgangen til departementet var afskåret. Dette var vigtigt, idet de følte sig overbevist om, at de måtte holde sig langt væk fra sagerne, hvis der var klageadgang til ministeriet. Det "lidt stormfulde møde", han henviste til i sin mail af 9. marts 2016 kl. 13.15, var mødet med ministeren den 9. marts 2016. Med "instruktion" tænkte han på pressemeddelelsen og ministerens ønske om, at alle par skulle adskilles.

Jens Teilberg Søndergaard har forklaret[499], at de problemstillinger, der blev taget op, var grundlæggende, om der ved adskillelsen af de mindreårige asylansøgere fra deres ægtefælle eller samlever var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, eller om der var tale om en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. I sidstnævnte tilfælde ville der gælde et krav om partshøring. Det var herunder et spørgsmål, om der også var tale om en afgørelse i de situationer, hvor der ikke var givet noget flyttepålæg. Svarene på disse spørgsmål var ikke noget, de kunne finde i en bog. Det krævede nogle grundlæggende forvaltningsretlige overvejelser. De kom frem til, at det måtte betragtes som afgørelser i forvaltningsretlig forstand, hvorfor der skulle ske partshøring. Det viste sig herefter, at Udlændingestyrelsen i nogle tilfælde allerede havde eksekveret adskillelserne, hvorefter Udlændingestyrelsen var nødt til at genoptage sagerne og foretage partshøring. Adspurgt, om Justitsministeriet

498 Afhøringsekstrakten, side 264-265.
499 Afhøringsekstrakten, side 644-645.

i marts måned havde noget overblik over, hvor mange sager Udlændingestyrelsen havde afgjort, inden Justitsministeriet vurderede, at der var tale om forvaltningsretlige afgørelser, har han forklaret, at han ikke erindrer, at Justitsministeriet havde fået oplysninger herom. Han ved ikke, hvor mange sager der allerede var afgjort, og hvor mange sager der blev genoptaget med henblik på at foretage partshøring. Adspurgt, hvad problemstillingen i relation til "call-in" omhandlede, har han forklaret, at det omhandlede spørgsmålet, om der i udlændingeloven – som følge af et armslængdeprincip samt det forhold, at der ikke var klageadgang – var et forbud mod, at ministeren indhentede konkrete sager fra Udlændingestyrelsen, således at ministeren kunne træffe afgørelse i sagerne. De vurderede, at der ikke var et forbud mod "call-in". Han erindrer ikke, at de drøftede problemstillingen med andre end Jesper Gori og Lykke Sørensen. Adspurgt, om Jesper Gori og Lykke Sørensen gav udtryk for, at det var bekymrende, at ministeren konkret ønskede at afgøre sagerne, har han forklaret, at det indikerede den måde, som spørgsmålet var blevet stillet på. Lykke Sørensen og Jesper Gori ville således gerne kunne sige til deres minister, at der ikke var denne mulighed. Han erindrer ikke, om problemstillingen blev nævnt for Barbara Bertelsen. Han erindrer ikke, om han på daværende tidspunkt var blevet orienteret om, at sagsbehandlingen i Udlændingestyrelsen var påbegyndt.[500] Adspurgt, om han havde læst herom i dagspressen, har han forklaret, at han var blevet opmærksom på, at de var gået i gang med "en vis sagsbehandling" på det tidspunkt, hvor de rådgav Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om partshøringsspørgsmålet. Da Udlændingestyrelsen som følge af Justitsministeriets rådgivning om partshøring skulle genoptage nogle sager, måtte det være fordi, de havde været i gang med en eller anden form for sagsbehandling. Eftersom spørgsmålet om partshøring var blevet taget op, gik han også ud fra, at der foregik en eller anden form for konkret vurdering af spørgsmålet, om det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at adskille parrene. I modsat fald ville det alene være parternes alder, man ville kunne partshøre over. Adspurgt, om "hegnspælene var blevet sat" på daværende tidspunkt, har han forklaret, at den konkrete beskrivelse, som fik karakter af en vejledning, først blev sendt til Folketingets Ombudsmand i december. Men den var ikke en forudsætning for, at man kunne behandle sagerne. Der var flere eksempler på myndigheder, der foretog undtagelser med henvisning til menneskerettighederne, uden at

500 Afhøringsekstrakten, side 647.

de havde nogen konkret vejledning herfor. Det var en svær proces at finde ud af, hvor "hegnspælene skulle stå". Han var i hvert fald bevidst om, at de skulle bidrage til at finde ud af det. Adspurgt, om han som led i drøftelserne om partshøring blev gjort bekendt med, hvad der blev partshørt over, har han forklaret, at han erindrer det således, at det var det abstrakte spørgsmål om, hvorvidt der skulle ske partshøring, de drøftede.

Carsten Madsen har forklaret[501], at han ikke erindrer, at der havde været kontakt om sagen før den 9. marts 2016. På et tidspunkt i første halvdel af marts 2016 kom Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen op på hans kontor for at vende nogle spørgsmål. Han husker ikke med stor præcision drøftelsen med Jesper Gori om sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelsesvirksomhed. Som han husker det, var hovedtemaet derimod, om udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne kalde sagerne ind til afgørelse på sit bord eller alternativt give konkrete instrukser om, hvordan de enkelte sager skulle afgøres. Spørgsmålet om partshøring kom lidt en passant. Han erindrer ikke, om problemstillingen vedrørende call-in eller afgørelse af de konkrete sager kom op, fordi udlændinge-, integrations- og boligministeren havde udtrykt ønske herom, men det må det næsten have været, idet det lå i konteksten, at dette havde været et tema. De drøftede, om det juridisk ville kunne lade sig gøre. Han erindrer det således, at Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen hældede til, at ministeren formentlig ikke kunne lave call-in. De kiggede i bøgerne og talte om det, hvorefter de konstaterede, at det nok ikke var så sikkert, at ministeren ikke kunne gøre dette. Én ting var, hvad man rent juridisk kunne, men de drøftede også, om det i givet fald ville være klogt ud fra en mere politisk vinkel. Her var der en bred enighed om, at det ikke ville være hensigtsmæssigt. Men det var ministeren, der bestemte, og når det ikke var forbudt, ville hun kunne gøre det. Samtidig var der også en mere juridisk vinkel på det, hvor de ikke udelukkede, at udlændinge-, integrations- og boligministeren kunne gå ind i sagerne. Han erindrer ikke de nærmere juridiske overvejelser herom. I samme forbindelse drøftede de også rekurs, herunder rekurs i sager med beslutninger om at flytte folk. Han erindrer ikke de nærmere forvaltningsretlige detaljer i denne drøftelse. Gengivelsen i Jesper Goris mail af 9. marts 2016 kl. 13.15 af drøftelserne mellem ham og Jesper Gori ser rigtig ud, men han husker ikke i detaljer, hvad de talte om. Han erindrer

501 Afhøringsekstrakten, side 679 ff.

ikke, om Jesper Gori nævnte noget om et "stormfuldt møde". Han kan ikke huske, om Jesper Gori eller Anna-Sophie Saugmann-Jensen på mødet nævnte, at embedsmændene var uenige med ministeren, bortset fra spørgsmålet om, hvorvidt sagerne skulle ind på ministerens bord. Det lå i situationen, at de alle syntes, at det ville være uhensigtsmæssigt, at konkrete sager skulle ind på ministerens bord. På udlændinge-, integrations- og boligministerens område var det generelt sådan, at man prøvede at holde konkrete sager fra sig. Han kan ikke huske, at nogen sagde til ham, at der var uenigheder med ministeren, eller at ministeren havde ønsket at få sagerne ind på sit bord til afgørelse, men han går ud fra, at det var derfor, de drøftede det. Om det skyldtes, at de gættede på, at ministeren gerne ville have sagerne ind til afgørelse, eller om ministeren havde udtrykt ønske herom, erindrer han ikke med sikkerhed. I forbindelse med drøftelserne i marts måned havde de også talt om partshøring. Forvaltningsretskontoret rådgav forskellige myndigheder bredt om forvaltningsretlige spørgsmål på mange forskellige niveauer. Nogle ringede og havde blot brug for at få bekræftet deres opfattelse af et givent spørgsmål uden at bede om Justitsministeriets formelle vurdering, og andre gange var Forvaltningsretskontoret helt nede i detaljen og skrev med på dokumenter til Folketinget, afgørelser eller andet. Som han erindrer situationen i marts 2016 vedrørende denne sag, spillede Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet bold med ham om partshøringsspørgsmålet. Han angav forskellen mellem at flytte rundt på asylansøgerne uden afgørelse herom som led i faktisk forvaltningsvirksomhed og den situation, hvor der udstedes et flyttepåbud i tilfælde af, at den pågældende asylansøger ikke flyttede frivilligt, hvilket var en afgørelse. De drøftede i den forbindelse spørgsmålet om partshøring. Han rejste her spørgsmålet, om ikke det ville være svært at flytte folk uden at partshøre. Som han husker sine betragtninger, var dette ud fra en overvejelse om oplysningspligt. Han erindrer ikke, at de drøftede den vinkel, som man senere kom ind på, nemlig at der var tale om en afgørelse, fordi beslutningen var indgribende for de pågældende asylansøgere.

Lykke Sørensen besvarede kl. 15.38 de to mails fra Jesper Gori således:

> "... Nu er det i hvert fald undersøgt. Og det må jo fortsat være sådan, at der ikke kan træffes ulovlige afgørelser. Beklager at du skal efterlades med den sag. Set i bagklogskabens klare lys skulle vi måske være gået i STM før udmeldinger."

Jesper Gori har herom forklaret[502], at "STM" er en forkortelse for Statsministeriet. Han forstår mailen således, at Lykke Sørensen sigtede til, hvordan pressemeddelelsen skulle have været formuleret. Hvis Statsministeriet havde været involveret, kunne man måske med større styrke have stået fast på det synspunkt, at pressemeddelelsen skulle have omtalt muligheden for undtagelser.

Thomas Klyver har herom forklaret[503], at han ikke hørte noget om overvejelser om at henvende sig til Statsministeriet, ligesom han ikke i øvrigt hørte om overvejelserne internt i Udlænding-, Integrations- og Boligministeriet.

Jesper Gori sendte dagen efter kl. 10.59 en del af den pågældende mailstreng – til og med sin egen mail kl. 15.31 – videre til orientering til Line Skytte Mørk Hansen og Anne Nygaard Just med bemærkning om, at "Lykke" havde kvitteret for overvejelserne, som hun var enig i.

Den 10. marts 2016 kl. 8.48 sendte Jesper Gori en mail til Line Skytte Mørk Hansen (cc til fuldmægtig Anne Nygaard Just), hvor han rykkede for ministeriets stillingtagen til behandlingen af de foreliggende konkrete sager:

> " ...
> **Emne**: VS: Barnebrude – JM
> ...
> Jeg er lidt usikker på, hvad næste skridt er. Jeg har ikke hørt tilbage fra Uffe på denne – har I fået en nærmere reaktion på taleudkastet?
>
> Har du lejlighed til at tale med Uffe om, hvordan vi forholder os til de konkrete sager nu og her? Min indstilling er meget klart, at sagerne ikke forelægges ministeren – men der er umiddelbart ikke en afgørende retlig indvending imod, at dette sker (vi er lige nu ved at undersøge spørgsmålet nærmere, men dette er første tilbagemelding fra JM's forvaltningsretskontor.
> ..."

Senere samme dag kl. 13.41 sendte Jesper Gori følgende opfølgning på problematikken til samme personkreds:

---

502 Afhøringsekstrakten, side 284.
503 Afhøringsekstrakten, side 584.

"...
Titel: SV: Barnebrude – JM
...
Efter at have drøftet spørgsmålet på ny med Line foreslår jeg, at vi – nu – meddeler Udlændingestyrelsen, at styrelsen vil skulle tage stilling til de konkrete sager, herunder de sager der har givet anledning til tvivl, og at styrelsen i den forbindelse kan inddrage Stats- og Menneskeretskontoret i Justitsministeriet, der efter behov kan bistå med generel vejledning om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser i situationer, der måtte svare til de verserende konkrete tvivlssager, men at sagerne ikke forinden forelægges ministeren.

Som tidligere nævnt har vi overvejet, om den lovfastsatte rekursordning er til hinder for, at de konkrete sager forelægges ministeren, inden Udlændingestyrelsen træffer afgørelse i sagerne. For sager om flyttepåbud gælder efter udlændingeloven, at der ikke er adgang til administrativ rekurs til ministeren.

Der er formentlig ingen forvaltningsretlige grundsætninger, der taler imod, at ministeren som led i over-/underordnelsesforholdet giver en konkret tjenestebefaling til Udlændingestyrelsen om håndteringen af en bestemt sag, forinden styrelsen har truffet afgørelse. Til gengæld ligger det fast, at ministeren ikke kan benytte sig af såkaldt call-in i disse sager, hvor kompetencen ved lov er tillagt Udlændingestyrelsen.

Den rekursmæssige ordning minder således om sager om opholdspligt over for personer på tålt ophold, hvor der heller ikke er klageadgang til ministeren – og hvor vi gør meget ud af at sikre, at departementet ikke involverer sig i de konkrete sager.

Der er således næppe forvaltningsretlige grunde til at undlade at efterkomme ministerens eventuelle ønske om at resolvere i disse konkrete sager – til gengæld er der efter min opfattelse andre, gode og saglige grunde til at fastholde, at afgørelsen i de konkrete sager alene tilkommer Udlændingestyrelsen, eventuelt efter samråd med Justitsministeriet.
..."

Lykke Sørensen har om dette forløb forklaret[504] bl.a., at der i begyndelsen af marts opstod et spørgsmål om, at ministeren gerne ville se nogle af sagernes akter. De drøftede, hvad konsekvenserne heraf i så fald ville være. Det var en meget svær sag at håndtere. I perioden mellem den 10. februar og den 9. marts 2016 blev hun tilfældigt gjort bekendt med, at ministeren havde bedt om lov til at se sagsakterne i de sager, hvor Udlændingestyrelsen mente, at et par ikke kunne adskilles.[505] Hun tror, at det var en sagsbehandler, der gjorde hende opmærksom på det. Som tidligere nævnt forsøgte departementet at holde en armslængde til konkret sagsbehandling. Der opstod et spørgsmål, om ministeren selv ville sagsbehandle i nogle sager, hvor myndighederne mente, at de pågældende ikke kunne skilles ad. I første række var det derfor et spørgsmål om at finde ud af, om de kunne sige til ministeren, at ministeren på grund af forvaltningsretlige regler om f.eks. call-in og klageadgang ikke kunne det. Hun nævnte problematikken for departementschefen, og hun tror ikke, at han var klar over det. Det var på den baggrund, at de havde en overvejelse om, hvorvidt der var retlige argumenter for at sige til ministeren, at hun ikke kunne se akterne. Det var det, der var hovedtemaet. Hun tror ikke, at hun drøftede det med Line Skytte Mørk Hansen. I forbindelse med disse overvejelser indgik det helt naturligt, om adskillelsen var faktisk forvaltningsmyndighed, og hvornår det blev en afgørelse. Foreholdt, at Jesper Gori i mailen af 9. marts 2016 kl. 13.15 tillige oplyste, at "efter et lidt stormfuldt møde i morges, hvor både jeg og Uffe måtte fastholde, at myndighederne ikke kan handle ulovligt på instruktion, ved jeg ikke, om ministeren er enig heri", har hun forklaret, at det tilsyneladende var et møde, som Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen havde med ministeren. Hun var på dette tidspunkt på ferie. Hun tror ikke, at hun har talt med Jesper Gori om mødet efterfølgende, men hun fik jo mailen, og hun kunne godt se, hvad det handlede om. Det var den samme diskussion, de havde haft flere gange. Hun tror, at "ulovlig på instruktion" var en helt generel formulering, der svarede til det, hun havde sagt på koncerndirektionsmødet den 10. februar 2016, hvor hun tilkendegav, at uanset hvad, ministeren sagde, skal danske myndigheder overholde reglerne. Det er sådan, hun opfatter det. Det var et spørgsmål om at komme hele vejen rundt, at de også overvejede sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelser. De ledte efter et retligt argument for, at ministeren ikke skulle kigge i de konkrete sager. Hvis der skulle træffes en forvaltningsretlig afgørelse, og ministeriet

504 Afhøringsekstrakten, side 65.
505 Afhøringsekstrakten, side 71-72.

var klageinstans, hvilket det viste sig, at de ikke var, ville det være et retligt argument for, at ministeren ikke skulle være involveret i sagerne. Der var nogle forskellige overvejelser om, hvorvidt man kunne sige, at ministeren ikke havde adgang til at gå ind i sagerne. Havde ministeren mulighed for at bruge sine almindelige over-/underordnelsesbeføjelser i forhold til det osv.? Det afhang meget af, hvorvidt man havde bestemt sig til, at det var af politiske grunde, at afgørelsen ikke skulle være i departementet, eller om det var af mere praktiske grunde. Der var vurderingen, at det mest var af praktiske grunde. Derfor var de tilbage til blot at sige, at ministeren skulle holde sig fra konkrete sager og i stedet indtage de principielle synspunkter. Jesper Gori skrev, at eftersom der havde været et ret stormfuldt møde, var han ikke sikker på, at ministeren var enig i det. Hun ved ikke, om ministeren blev orienteret om, at der ikke var forvaltningsretlige grunde til at holde hende ude af de konkrete sager.

8.4.14.3. De videre drøftelser om og behandlingen af de fem sager

Det fremgår af et internt journalnotat af 10. marts 2016 fra Ditte Kruse Dankert, at hun den 9. marts 2016 havde talt med Jesper Gori vedrørende forelæggelsen af de fem konkrete sager, og at Jesper Gori skulle have oplyst, "at styrelsen fortsat skulle afvente UIBM's stillingtagen til de fem sager, dvs. adskillelse skulle ikke ske på nuværende tidspunkt."

Jesper Gori har herom forklaret[506], at dette telefonnotat viser, at han havde en samtale med Ditte Kruse Dankert efter mødet den 22. februar 2016. Han husker det ikke sådan, at departementet skulle komme med en stillingtagen til sagerne, men der skulle tages stilling til de generelle spørgsmål, som sagerne rejste. Det var Udlændingeafdelingens opfattelse, at Udlændingestyrelsen selv skulle træffe afgørelse i sagerne. Udlændingestyrelsen var efter hans vurdering ikke af den opfattelse, at der var tale om en undtagelsesfri ordning. Som han ser det, var det Udlændingestyrelsens forståelse, at der som det altovervejende udgangspunkt kunne ske adskillelse, men at der ville være sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Ministeren havde ikke givet udtryk for, at hun ville have sagerne til afgørelse, men de var usikre på, om dette var hendes ønske, og departementets opfattelse var, at de ikke kunne nægte ministeren dette. De vidste derfor ikke, om ministeren ville have sagerne ind til sig til afgørelse. Samtalen med Ditte Kruse Dankert den 9. marts 2016 skal blandt andet ses i

506 Afhøringsekstrakten, side 266-267.

lyset heraf. Herudover skal samtalen ses i lyset af, at der efter departementets opfattelse "bestemt var noget at komme efter" i nogle af sagerne. Udlændingestyrelsen havde spurgt, om de ville få kritik, hvis de undlod at adskille i de pågældende sager. Der ville kunne blive rejst en politisk kritik fra både ministeren og en række politiske partier, hvis man undlod adskillelse i alle sager, og derfor ønskede Udlændingestyrelsen departementets opbakning til at undlade adskillelse.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[507], at hun efter mødet den 8. marts 2016 talte med Lene Vejrum. De var begyndt at blive bekymrede over de sager, hvor de ikke havde adskilt parrene. De havde behov for, at det blev nedfældet på skrift, at departementet var indforstået med, at Udlændingestyrelsen havde sagerne liggende. Hun ringede derfor til Jesper Gori, der tilkendegav, at dette var "fint". De fik ikke at vide, hvornår de ville få en tilbagemelding på sagerne.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[508], at hun tror, at hun blev informeret om Ditte Kruse Dankerts drøftelse med Jesper Gori den 9. marts 2016, som Ditte Kruse Dankert har beskrevet i et internt notat den 10. marts 2016. Den beskrevne samtale mellem Ditte Kruse Dankert og Jesper Gori var dagen efter et møde med departementet, hvor de drøftede de fem sager.

Kristina Rosado har om Ditte Kruse Dankerts telefonnotat forklaret[509], at hun ikke kan huske, at hun har hørt om samtalen. Efter mødet i departementet den 8. marts 2016 afventede de en udmelding fra departementet. Oplysningen om, at Lykke Sørensen og Jesper Gori havde overvejet at gå til Statsministeriet, medførte, at de regnede med opbakning fra i hvert fald dén del af departementet, og hun var samtidig blevet betrygget i, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige i styrelsens vurdering af sagerne.

Den 17. marts 2016 kl. 17.44 sendte Jesper Gori sålydende mail til Ditte Kruse Dankert:

507 Afhøringsekstrakten, side 451.
508 Afhøringsekstrakten, side 422.
509 Afhøringsekstrakten, side 481.

"Til dig alene. Det er desværre ikke rocket science. Og det står og falder i nogle af sagerne måske med jeres overvejelser om adskilt indkvartering på samme center. Ellers må I jo forelægge alle 5 sager (igen)."

Mailen var vedhæftet følgende version af Udlændingestyrelsens notat om de fem sager, som ministeriet havde redigeret i:

"**Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller eller samlevere med børn**

Baggrund

Udlændingestyrelsen har i forlængelse af pressemeddelelse af 10. februar 2016 fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet både skriftligt og mundtligt orienteret asylcenteroperatørerne om, at ingen mindreårige under 18 år fremover må indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever, og at dette også gælder, hvis parret har et eller flere fælles børn. Udlændingestyrelsen har samtidig orienteret asylcenteroperatørerne om, at Udlændingestyrelsen ligeledes vil tage skridt til at adskille parrene i aktuelle sager om mindreårige, der bor sammen med en ældre ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har i perioden fra den 10. februar til dags dato effektueret adskillelse af parrene i langt hovedparten af de sager, hvor der er tale om mindreårige, der hidtil har boet sammen med ældre ægtefæller eller samlevere, herunder i sager, hvor parrene har fællesbørn.

Ved gennemgangen af de relevante sager~~, jf. ovenfor~~ er Udlændingestyrelsen imidlertid i fem konkrete enkeltsager blevet opmærksom på særlige elementer og omstændigheder, der kan rejse spørgsmål om balancen særligt i forhold til hensynet til parrenes fællesbørns tarv.

Spørgsmålet er, om de pågældende par – trods det helt overvejende udgangspunkt om adskillelse, herunder uanset om der er fællesbørn - - under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser alligevel ~~bør~~ skal indkvarteres sammen eller fx på samme center, men på forskellige værelser.

De konkrete sager

Sag nr. 1

Sagens omstændigheder

Kvinde, der ~~født [...].06.1998~~ bliver 18 år i juni 2016, og ~~en mand~~mand ~~født [...].01.1987~~ på 29 år.

~~I sag nr. 1 har p~~Parret har ~~i alt~~ to børn ~~sammen~~ på henholdsvis 3 og 4 år, ligesom parret venter et tredje ~~fælles~~barn til august 2016. ~~Kvinden, der er den mindreårige i parret, fylder 18 år i august 2016.~~

Asylcenter Frederikshavn [Kommenterede [LYS1]: Bygger det på en udtalelse fra de sociale myndigheder?] er i sagen kommet med en udtalelse, hvoraf det bl.a. fremgår, at det vil være en psykisk belastning for moderen, hvis hun alene skal tage vare på børnene, og at man fra centerets side er bekymret for, hvilken belastning det kan få for såvel børn som voksne i familien, hvis man vælger at adskille faderen fra resten af familien.

Sagen er hovedsageligt særegen i den forstand, at der er tale om et par, der gennem en længere årrække har stiftet en familie af en væsentlig størrelse. Styrelsen er af den opfattelse, at karakteren af det etablerede familieliv bør indgå som et væsentligt element bl.a. i vurderingen af hensynet til de snart tre fællesbørns tarv.

Juridisk vurdering

...

Indstilling

...

...

Sag nr. 2

Sagens omstændigheder

Kvinde ~~født [...].10.1999~~ på 16 år, og en – mand - ~~født [...].08.1991~~ på 24 år.~~.~~

~~I sag nr. 2 er der tale om et par, der har~~ Parret har ét fælles, ~~-~~nyfødt ~~spæd~~barn.

Kvinden er stærkt traumatiseret, bl.a. som følge af bortførsel og voldtægt begået i ISIS i hjemlandet. Det fremgår af den medicinske journal på sagen, herunder af udtalelser fra den relevante psykolog, at manden, trods egne psykiske problemer, er en ressource for kvinden, og at kvinden støtter sig til ham, herunder i forhold til pasningen af barnet.

Vurderingen fra sundhedspersonalet på asylcentret er, at barnet og morderen bør institutionsanbringes, hvis parret adskilles, da kvinden - på grund af sin psykisk meget skrøbelige tilstand – ikke vil være i stand til at tage vare på barnet alene.

Sagen er særlig i den forstand, at der allerede nu forelæ~~æ~~igger en vurdering fra sundhedspersonalet om, at der vil skulle ske institutionsanbringelse af moderen og barnet, hvis adskillelse gennemføres, da moderen ikke psykisk vil kunne klare en adskillelse. Styrelsen er af den opfattelse, at dette forhold må antages at spille ind med betydelig vægt, når hensynet til det nyfødte barn~~et~~s tarv skal vurderes.
...

Juridisk vurdering
[Det vurderes, at hensynet til det nyfødte barns tarv, jf. FN's børnekonvention, ikke med afgørende styrke taler imod en adskillelse fra faren, under forudsætning af at moren aflastes på anden vis.

Det bør dog overvejes, om parret kan indkvarteres adskilt, men på samme center.]

Indstilling
...

Sag nr. 3

Sagsfremstilling

Kvinde ~~født [...].11.1998~~, der bliver 18 år i år, og ~~-~~ mand ~~født [...].11.1995~~ på 20 år.

~~I sag nr. 3 er der tale om et par med i alt to~~ Parret har to fælles~~børn~~, hvoraf det ene er nyfødt, og det andet er knap 1½ ~~år på henholdsvis 1 år og 0~~ år. Parret har tidligere mistet e~~t~~r barn på 3 år forud for flugten til Danmark. Barnet blev dræbt af ISIS i forbindelse med en bortførsel, hvor også faderen var tilfangetaget. Moderen har desuden bl.a. været udsat for voldtægt i hjemlandet. Der er fra kommunal side iværksat støtte i hjemmet (familiebehandling), og den kommunale vurdering er, at det meget kraftigt frarådes at adskille parret, at moderen alene har mulighed for at tage var på børnene med støtte fra manden, at moderen er i risiko for en fødselsdepression i tilfælde af adskillelse, og at adskillelse vil bevirke et yderligere tab og traume for mor og børn, hvilket vil svække moderen mulighed for at drage den nødvendige omsorg for børnene.

Sagen er særlig på grund af omfanget af den traumatisering, der er hos såvel moderen som faderen, i form af forhistorien med et barn, der er kidnappet og dræbt i hjemlandet. Desuden er sagen særlig på grund af den allerede iværksatte kommunale støtte, der meget klart anbefaler, at parret ikke adskilles.

Styrelsen er af den opfattelse, at det forhold, at der er frygt for "retraumatisering", og at denne – bl.a. i henhold til kommunal vurdering – vil indebære en risiko for fødselsdepression og manglende mulighed for at drage omsorg for de to fællesbørn, må indgå som et element af betydelig vægt, når der skal tages stilling til vægtningens af hensynet til ~~netop~~ fællesbørnenes tarv.

Juridisk vurdering:
Det vurderes, at en adskillelse af parret vil udgøre en overtrædelse af FN's børnekonvention som følge af hensynet til fællesbørnenes tarv, herunder navnlig henset til risikoen for omsorgssvigt af børnene som resultat af en adskillelse.

Indstilling:
Det indstilles, at parret ikke adskilles~~, eller at parret alternativt forbliver indkvarteret på samme asylcenter~~.

...

Sag nr. 4.

Sagsfremstilling

Kvinde~~ født den [...].06.1998~~, der bliver 18 år i juni og mand ~~= mand født den [...].05.1991~~ på 24 år.

~~I sag nr. 4 er der tale om et~~ Parret ~~par med~~ har et spædbarn. Parret bor i særlig bolig i tilknytning til Center Jelling sammen med kvindens forældre.

Sagen er særlig på grund af, at Pparret er under opholdet i Danmark tidligere er-blevet viet på Rådhuset i Vejle., trods det forhold, at kvinden på daværende tidspunkt var under 18 år.-Vielsen er formentlig blevet tilladt, fordi kvinden på daværende tidspunkt var højgravid.

Styrelsen finder, at sagen er særlig, fordi en anden dansk myndighed har tilladt indgåelsen af ægteskabet, trods den mindreåriges alder. Sagen vil således kunne bevirke debat i forhold til det paradoks, at myndighederne på den ene side har vurderet og tilladt, at parret kan gifte sig, men at myndighederne omvendt ikke vil tillade, at parret bor sammen, herunder med parrets fællesbarn.

Juridisk vurdering:
Det vurderes, at en adskillelse af parret vil være i strid med EMRK artikel 8 om retten til familieliv under henvisning til, at en dansk vielsesmyndighed har vurderet, at ægteskabet er udtryk for parternes egen frie vilje. En adskillelse af parret savner herefter en saglig begrundelse.

Indstilling:
Det indstilles, at parret ikke adskilles.

...

Sag nr. 5.

Sagsfremstilling

Kvinde på ~~født den [...].01.1999~~17 år, og – mand på, ~~der~~ snart ~~bliver~~ 24 år i år ~~født den [...].03.1992~~

~~I sag nr. 5 har pP~~arret har ikke ~~fælles~~børn, men venter barn til september. ~~Situationen i sagen er den, at pP~~arret bor sammen med mandens niece på 3 år, der ikke har kontakt til sine biologiske forældre. Parret har påtaget sig – og lever op til – forældrerollen for barnet, og vurderingen bl.a. i relation til ledsagervurderingen er, at parret er i stand til i fællesskab at sørge for barnets behov og fremme en positiv udvikling for barnet.

Styrelsen finder, at sagen er særlig, fordi en adskillelse af parret i sagen vil gå hårdt ud over barnet, der tidligere har oplevet netop det svigt, at blive adskilt fra sine primære omsorgspersoner. Styrelsen finder, at disse særegne forhold i sagen bør indgå med betydelig vægt, når hensynet til barnets tarv skal vurderes i sagen.
...

Juridisk vurdering:
Det vurderes, at manden har ansvaret for (og efter de foreliggende oplysninger evner at) varetage sin nieces tarv, hvorfor en adskillelse af parret – hvor niecen indkvarteres med sin onkel – ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Det forhold, at parret venter barn til september, vurderes ikke (i hvert fald ikke aktuelt set) at kunne føre til et andet resultat.

Instilling:

...
..."

Jesper Gori har hertil forklaret[510], at det er ham, der har indsat ændringerne i det vedhæftede notat til mailen. På mødet den 8. marts 2016 og også efterfølgende var der en tilkendegivelse fra Lykke Sørensen om, at drøftelserne angik de generelle spørgsmål, som sagerne kunne give anledning til, og at departementet ikke skulle behandle sagerne. Når han sendte mailen til Ditte Kruse Dankert, skyldtes det, at Ditte Kruse Dankert havde sagt til ham, at hun havde travlt, og han havde derfor tilbudt, at hun kunne få hans bemærkninger til notatet. Han opfattede dette som en kollegial håndsrækning og ikke som en melding fra departementet til Udlændingestyrelsen. Adspurgt, hvorfor han i mailen skrev, at sagerne kunne forelægges "igen", har han forklaret, at hans opfattelse var, at Udlændingestyrelsen oven på de konkrete sager kunne stille spørgsmål af generel karakter. Hvis Udlændingestyrelsen fortsat var i tvivl, kunne de forelægge sagerne på ny. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne. Departementet var ikke "meget dygtige" til bredt at folde ud, hvilke vurderinger der skulle foretages. Det var ikke tanken, at departementet skulle forholde sig konkret til sagerne, men i det omfang konkrete spørgsmål kunne omdannes til generelle spørgsmål og forelægges for Justitsministeriet, var dette en mulighed. Departementet var helt åbne over for at forholde sig til de problemstillinger, som sagerne gav anledning til. Adspurgt, om departementet havde tilkendegivet, at man skulle undlade adskillelse i nogle af sagerne, har han forklaret, at departementet meget klart havde tilkendegivet, at det var Udlændingestyrelsen, der skulle træffe afgørelserne, men at styrelsen kunne "række ind", hvis styrelsen havde behov for at få vendt spørgsmål.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[511], at hun er bekendt med den problemstilling, der omtales i mailen af 17. marts 2016 kl. 17.44, men det var ikke én, hun hæftede sig særligt ved på dette tidspunkt. Det angik, om man i stedet for at adskille parrene helt, kunne adskille dem på samme center. Det anførte lyder som om, at man søgte at finde en løsning, hvor parrene blev adskilt. Hun husker ikke, at det var en drøftelse, de brugte meget tid på i styrelsen. I de fem sager mente styrelsen, at parrene ikke kunne adskilles. Drøftelserne om adskillelse på samme center var der også i andre sager. Spørgsmålet var, om man kunne "klare" adskillelsen på denne måde. Hun husker ikke, om de fik en egentlig tilbagemelding i de øvrige tre sager, der blev forelagt for

510 Afhøringsekstrakten, side 264.
511 Afhøringsekstrakten, side 424.

departementet. Muligvis fik de i sagen med niecen at vide, at der skulle ske adskillelse, men det står hende ikke helt klart. I øvrigt var der en af sagerne, hvor den mindreårige senere selv ønskede at blive adskilt fra ægtefællen. Hun er i tvivl om, hvorvidt det var den samme sag.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[512], at den 17. marts 2016 havde hun endnu ikke fået en tilbagemelding fra departementet. De gik ud fra, at departementet ikke havde taget endelig stilling. Hun tænkte ikke, at sagerne skulle forelægges igen, inden der var kommet en tilbagemelding. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der kom en tilbagemelding gående ud på, at alle par bortset fra parret med kongebrevet kunne adskilles, har hun forklaret, at hun ikke husker det sådan.

Af en intern mail af 17. marts 2016 kl. 17.59 i Røde Kors – sendt af Helle Kjems – fremgår det bl.a.:

> "Jeg er i dag blevet ringet op af Kristina Rosado. Efter samrådet går US nu i gang med at varsle adskillelse af hovedparten af de unge par, der opholder på RK og
> kommunale centre.
>
> I forhold til de 3 par, som opholder sig på Røde Kors centre, som ikke er adskilte,
> siger Kristina.
> – Det unge par i Give [H-K og H-M], som er gift bliver sandsynligvis undtaget adskillelse på bagrund af ministerens tale omkring par som er gift i Danmark.
> – De unge par i Avnstrup [G-K og G-M] afventer Udlændingestyrelsens retningslinjer. Der er endnu usikkerhed omkring, hvorvidt de skal adskilles.
> – Parret i Sandvand [Q-K og Q-M], hvor hun er gravid og han er ledsager til sin 3 årige niece skal adskilles i løbet af næste uge. US beder os om at være med til inddrage parret og selv være med til at anbefale og vurdere, hvor de skal indkvarteres. Umiddelbart var Kristinas anbefaling, at han og niecen blev indkvarteret på omsorgsplads på

512 Afhøringsekstrakten, side 451.

> Kongelunden. Med afsæt i det 3 årige barns perspektiv spurgte jeg, om barnet kan indkvarteres med hende, hvis hun viser sig at være primære omsorgsperson. Jeg gjorde også opmærksom på, at parret er en del af en familie på 12 medlemmer som alle bor i Sandvad/Jelling – Hendes familie. Kristina foreslog herefter, at han bliver boende med barnet hos hendes familie i Sandvad, mens hun indkvarteres i Jelling. US er åben overfor mulige løsninger, så længe parret ikke indkvarteres på samme matrikel. US ønsker at vi taler med familien om mulige løsninger, og at vi i det hele taget medvirker til at se på, hvad der er af øvrige familiemedlemmer og eventuelle muligheder. Kristina vil gerne høre fra mig i morgen. Jeg spurgte, om det var nødvendigt med adskillelse så hurtigt. Kristina meddelte at adskillelsen af denne familie skal ske i løbet af næste uge. Udlændingestyrelsen er i fuld gang med at retningslinjer for området. De forventes færdige i løbet af næste uge."

Helle Kjems har herom forklaret[513], at Kristina Rosado under samtalen, som fandt sted kort tid efter samrådet den 15. marts 2016, sagde, at der var åbnet op for undtagelser, men at det ville være meget få undtagelser. Kristina Rosado sagde til hende, at det par, der var viet i Danmark, sandsynligvis ville være omfattet af undtagelsesmulighederne, men at hun ikke kunne sige noget om de øvrige par bortset fra, at der ville være nogle, der skulle adskilles. Kristina Rosado nævnte ikke, at der var truffet beslutning om parret med kongebrevet. Hun spurgte ikke Kristina Rosado om, hvor hun havde oplysningen fra. Hun ved ikke, om oplysningen stammede fra en drøftelse i Udlændingestyrelsen efter samrådet. Kristina Rosado gav udtryk for, at det kun var det par, der var viet i Danmark, der ville være undtaget, og eventuelt et enkelt af de andre par, som der var bekymringer for, men at dette skulle afvente retningslinjerne. Sammenfattende gav Kristina Rosado udtryk for, at parret viet i Danmark formentlig kunne blive sammen, men at der ikke var truffet afgørelse herom endnu, at der var usikkerhed om nogle af parrene, og at de ville begynde at adskille andre par.

513 Afhøringsekstrakten, side 528-529.

Det fremgår endvidere af en mail, som Kristina Rosado sendte den 22. marts 2016 kl. 23.10 til Ditte Kruse Dankert, bl.a.:

> "Jeg har aftalt med Anni, at vi ikke foretager os yderligere i de fem sager, som er forelagt, før efter påske. Dvs. at jeg heller ikke følger op over for operatørerne i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad."

Anni Fode har herom forklaret[514], at Udlændingestyrelsen den 21. marts 2016 havde modtaget en høring fra Folketingets Ombudsmand i en klagesag. Desuden modtog de den 22. marts 2016 et brev fra Institut for Menneskerettigheder. Det var på denne baggrund, hun involverede sig i sagen. Hun reagerede, fordi hun ville finde ud af, hvad Udlændingestyrelsen nærmere havde foretaget sig i de sager, der blev omtalt, herunder om der var foretaget partshøring. Det endte med, at hun aftalte med Ditte Kruse Dankert og "de øvrige", at de skulle holde et møde om sagen efter påske.

Den 28. marts 2016 kl. 14.09 skrev Ditte Kruse Dankert til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner følgende om den videre behandling af de fem sager:

> "Så er der de fem sager, hvor jeg forstår på Kristina, at der ikke er sket adskillelse i de tre af sagerne, som vi talte om inden påskeferien. Vi må drøfte i morgen, om der er noget nyt der - fx om flere skal forelægges departementet ad vurdering af konventionsforpligtigelserne. Jeg mener klart, at vi bør dele ansvaret for manglende adskillelse med departementet, omvendt tror jeg ikke, at vi får anden melding tilbage end den, at der bør ske adskillelse i hvert fald i disse tre sager (også). Jeg mener, at vi vil være helt udsat, hvis vi træffer afgørelse om ikke adskillelse i de tre sager, hvis vi ikke forudgående har hørt departementet om de menneskeretslige aspekter."

Da Kristina Rosado ved mail af 31. marts 2016 kl. 10.33 sendte den seneste oversigt over parrene til blandt andre Anne Nygaard Just, oplyste hun bl.a. følgende i mailen:

514 Afhøringsekstrakten, side 796.

> "Status er opgjort i vedhæftede ark. Vi er fortsat ved at vurdere en række sager (de med grønt markeret) ift. internationale konventioner m.v.
> ...
>
> Der er pr d.d. identificeret i alt 33 par, som siden den 26. januar 2016 er eller har været indkvarteret på asylcenter, og hvor den ene eller begge parter er mindreårige. Af disse er 21 par adskilt, 3 par, hvor begge parter er mindreårige, er indkvarteret på samme børnecenter men på forskellige værelser, 5 par er under overvejelse, jf. ovenfor..."

Efter at Tanja Franck var tiltrådt som direktør i Udlændingestyrelsen, modtog hun den 4. april 2016 kl. 19.59 en mail fra Lene Linnea Vejrum indeholdende et notat om de fem sager, som var blevet forelagt departementet, ligesom hun modtog kopi af en række akter i sagerne. Af mailen fremgår bl.a.:

> "Hermed de fem sager, som vi gerne vil drøfte med dig i morgen.
> Som du kan se har vi fået en foreløbig og uformel første tilbagemelding fra departementet i sagerne.
>
> Umiddelbart er vi dog af den opfattelse, at vi gerne vil have en formel tilbagemelding i alle sager, evt. med udtagelse af den sag, hvor parret er blevet gift i Danmark. ..."

Mailen var vedlagt et notat om de fem sager, hvoraf fremgår bl.a. følgende:

> "...
> **De konkrete sager**
>
> **Sag nr. 1 [A-K og A-M]**
> ...
> En eventuel forelæggelse af sagen bør være centreret om det spørgsmål, at parres to – snart tre børn – giver grundlag for en antagelse om et langvarigt samliv.
>
> Departementet har i denne sag tilkendegivet, at der ikke antages at være forhold, der rejser spørgsmål om overholdelsen af Danmarks internationale forpligtigelser.
> ...

Sag nr. 2 [D-K og D-M]

...

Departementet har i denne sag tilkendegivet, at hensynet til det nyfødte barns tarv, jf. FN's børnekonvention, ikke med afgørende styrke taler imod en adskillelse fra faren, under forudsætning af at moren aflastes på anden vis. Departementet har i denne sag desuden tilkendegivet, at der ikke antages at være forhold, der rejser spørgsmål om overholdelsen af Danmarks internationale forpligtigelser.

...

Sag nr. 3. [G-K og G-M]

...

Departementet har tilkendegivet, at en adskillelse af parret muligvis kan udgøre en overtrædelse af FN's børnekonvention som følge af hensynet til fællesbørnenes tarv, herunder navnlig henset til risikoen for omsorgssvigt af børnene som resultat af en adskillelse. Det er således en af i alt to sager (sag nr. 3 og sag nr. 4), hvor departementet har tilkendegivet, at man ikke bør adskille parret.

...

Sag nr. 4. [H-K og H-M]

...

Departementet har i sagen tilkendegivet, at en adskillelse af parret vil være i strid med EMRK artikel 8 om retten til familieliv under henvisning til, at en dansk vielsesmyndighed har vurderet, at ægteskabet er udtryk for parternes egen frie vilje. En adskillelse af parret savner – efter departementets vurdering – herefter en saglig begrundelse. Det bemærkes, at ministeren på samråd den 15. marts 2016 har udtalt sig om netop denne sag, og at hun på samrådet har oplyst, at der ikke bør ske adskillelse af parterne i denne sag.

...

Sag nr. 5. [Q-K og Q-M]

...

Departementet har i denne sag tilkendegivet, at der ikke antages at være forhold, der rejser spørgsmål om overholdelsen af Danmarks internationale forpligtigelser."

Tanja Franck har herom forklaret[515], at da hun tiltrådte den 1. april 2016, fortalte Anni Fode eller Lene Linnea Vejrum, at de gerne ville vende fem konkrete sager med hende for at høre, om hun var enig i, at de fem par ikke skulle adskilles. Hun fik materiale om de fem par med hjem om mandagen og læste det samme aften. Næste dag havde de et møde, hvor Lene Linnea Vejrum og Anni Fode med sikkerhed deltog. Hun vil tro, at også Ditte Kruse Dankert og Jens Vikner samt et par øvrige medarbejdere deltog. De var mange til mødet, og det var et langt møde, hvor hun stillede mange spørgsmål. Da mødet var slut, sagde hun, at hun ville tænke over det til dagen efter, hvor hun meddelte, at hun var enig i deres vurdering. Hun kan ikke huske, om det var Lene Linnea Vejrum, Anni Fode eller dem begge, hun sagde det til. De talte sagerne igennem på mødet, men hun kan ikke huske, hvilke problemstillinger i forhold til menneskerettighederne de drøftede. De øvrige deltagere fortalte, hvad de havde lagt vægt på, og hun spurgte ind til det. Hun er ikke ekspert i menneskerettigheder, men hun er god til at stille spørgsmål i forhold til, om tingene hænger sammen, og om det er stringent. Medarbejderne ønskede hendes holdning til deres vurderinger. De brugte lang tid på at gennemgå sagerne – i hvert fald 2 ½ time, men hun kan ikke sige præcist, hvilke problemstillinger de drøftede. Adspurgt, om de på mødet drøftede, om der var nogle indikationer på tvang i sagerne, har hun forklaret, at som hun husker det, talte de mest om andre ting. F.eks. var der i nogle af sagerne dyb bekymring for barnets tarv, hvis man adskilte parrene. Hun mener, at formålet med at undgå tvang "lå hen over". Man opnåede formålet – at undgå tvang – ved at adskille parrene i en periode. Hun kan ikke huske, om hun havde fået et notat fra Røde Kors med hjem, eller om de drøftede det på mødet. Hun fik den opfattelse – og den opfattelse har hun også i dag – at styrelsen havde været alle sagerne igennem og forholdt sig til dem. De havde udvalgt de fem sager, fordi der i disse sager formentlig var forhold, der medførte, at det ville være i strid med menneskerettighederne at adskille parrene. Det var hendes opfattelse, at styrelsen – allerede inden hun begyndte – havde besluttet at gennemgå alle sagerne. Styrelsen havde forstået det sådan, at de var blevet bedt om at adskille alle par, og det havde ikke været nogen nem beslutning ikke at gøre det, som departementet havde bedt dem om. Hun opfattede det sådan, at det var i den kontekst, medarbejderne forelagde sagerne for hende. De ville være sikre på, at hun ikke efterfølgende sagde: "Hov, hvorfor har I gjort det? Det

515 Afhøringsekstrakten, side 354 ff.

skulle I have gjort på en anden måde." Hun var enig i styrelsens vurdering af de fem sager, og hun vurderede, at styrelsen havde gjort det, de skulle, ved at stoppe op og overveje situationen samt at undlade at adskille de fem par. Hun tror, at departementet havde hørt om de fem sager, før hun selv hørte om dem. Parrene var ikke blevet adskilt, og der skete ikke noget i sagerne, efter at de havde besluttet ikke at adskille dem. Disse par blev boende, hvor de boede. Der blev ikke truffet egentlige afgørelser på dette tidspunkt, da adskillelserne blev behandlet som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tør ikke sige, om departementet var blevet orienteret om den manglende adskillelse i de fem sager efter den procedure, der er beskrevet i mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert. Hun ved ikke, om departementschefen blev orienteret, men departementet var klar over, at der ikke var sket adskillelse i de fem sager. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at han efter mailen af 18. marts 2016 fik forelagt fem sager, hvorefter han sagde til styrelsen, at de selv måtte finde ud af, hvad der skulle ske i sagerne, og at departementet ikke efterfølgende blev orienteret om, hvad der skete i sagerne, har hun forklaret, at hun ikke ved, om departementet blev orienteret om den manglende adskillelse, men det vil hun tro. Hun husker det ikke sådan, at departementet ikke blev orienteret, men hvis Jesper Gori har oplyst, at der ikke kom nogen orientering efter den procedure, der var anvist i hans mail, så tror hun på det. Foreholdt oplysninger om de par, hvis sager om adskillelse blev forelagt for ministeriet (parrene A, D, G, H og Q), herunder at der kun vedrørende parret G-K og G-M blev truffet afgørelse i sagen, hvilket først skete i juli 2016, og adspurgt, om der var noget problem forbundet med at meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, eller om der i øvrigt var nogle drøftelser om, hvorvidt styrelsen skulle meddele parrene, at de ikke skulle adskilles, har hun forklaret, at det var der ikke. Styrelsen behandlede indledningsvis adskillelserne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun tror, det var derfor, at styrelsen ikke meddelte parrene, at de ikke skulle adskilles. Hun kan ikke forstå, hvis der ikke skulle være et sted, hvor de har skrevet ned, at de fem par ikke skulle skilles ad, men der var i hvert fald i den bunke af papirer, hun fik, nogle, der havde forholdt sig til, at de ikke skulle skilles ad. Efter hendes opfattelse var der ikke en kobling mellem departementet og det forhold, at de ikke fortalte parrene, at de ikke blev adskilt, særligt fordi det er hendes klare opfattelse, at departementet godt vidste det. Det kan godt være, at departementschefen ikke formelt blev orienteret, men hun er helt sikker på, at de i departementet godt vidste, at de fem par ikke var blevet adskilt. Ministeren hørte også om parrene. Det kan godt være, at styrelsen ikke orienterede departementet om

de fem par, efter at hun tiltrådte, men hun opfattede det sådan, at styrelsen på dette tidspunkt allerede havde besluttet, at der ikke skulle ske adskillelse af de pågældende par. Beslutningen var truffet, og hun blev alene spurgt, om hun var enig. Det var ikke, fordi styrelsen ventede på, at hun skulle tiltræde beslutningen. Hendes opfattelse var derfor, at der ikke skulle ske mere i sagerne. Parrene boede sammen. Hun tænkte ikke på daværende tidspunkt, at der skulle sendes et brev til parrene om, at de ikke ville blive adskilt. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at meldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af de sager, de havde forelagt, har hun forklaret, at hun kan huske, at hun fik at vide, at styrelsen havde drøftet sagerne med departementet, men hun kan ikke huske, at hun fik at vide, hvad departementet havde sagt. Hun kan se i materialet i denne sag, at der var en mailkorrespondance om, at departementet var enig i styrelsens vurdering i to af sagerne, men at styrelsen skulle overveje to andre sager.

Det fremgår af en mail af 7. april 2016, som Ditte Kruse Dankert sendte til bl.a. Lene Linnea Vejrum, at der var aftalt et møde mellem departementet og styrelsen om bl.a. forelæggelsen af problemstillingerne i de konkrete sager. Herom fremgår af mailen bl.a.:

> "Kristina og jeg har talt om, hvordan jeg skal skrive oplægget, hvor vi løfter de fem sager til problemstillinger, som vi ønsker en stillingtagen til –bredt set i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Kristina går i gang med dette oplæg, som jo ikke skal være langt, i morgen."

Det fremgår af et udkast af 18. april 2016 til et beredsskabspapir, som ministeriet var ved at udarbejde til brug for en forespørgselsdebat, at Anna-Sophie Saugmann-Jensen havde indsat en kommentar til "Status på adskillelsen af de 33 par". I kommentaren anførte hun:

> "ØK: hvad er status – er der stadig par, der ikke er skilt?"

På anmodning fra Anne Nygaard Just sendte Ditte Kruse Dankert den 18. april 2016 kl. 11.02 en fornyet status over sager til departementet, hvoraf det om de fem sager fremgår:

> "5 par – hvor deres sager er under overvejelse (dog et par på vej til adskillelse efter ønske fra den mindreårige – vi følger op på status, ... skal finde alternativ indkvartering til den mindreårige)."

Der foreligger endvidere en mailtråd fra bl.a. den 20. april 2016, hvori de fem sager omtales. Omtalen sker i forbindelse med en pressehenvendelse, som Nils Bak modtog den 27. marts 2016 fra Anders Bindesbøll fra DR, hvori Anders Bindesbøll spurgte til en status på de "27 sager med mindreårige flygtninge, der bor sammen med deres voksne ægtefælle på et asylcenter", idet han samtidig spurgte til, om alle parrene var blevet adskilt. Nils Bak besvarede henvendelsen den 29. marts 2016 med oplysning om, at han ikke havde "oplysninger lige i øjeblikket, om man er kommet helt i mål". Den 20. april 2016 skrev Anders Bindesbøll herefter følgende til Nils Bak:

> "Vi skrev sammen tilbage i marts omkring mindreårige flygtninge, der bor sammen med deres voksne ægtefælle på asylcenter.
>
> Jeg kender til et tilfælde, hvor der i første omgang skulle ske adskillelse - men nu virker det til, at de får lov at blive sammen.
>
> Jeg laver ikke noget journalistisk på det endnu.
> Men kan du bekræfte, at det ikke er i alle 27 sager, at der kommer til at ske adskillelse alligevel?"

Senere samme dag – dvs. den 20. april 2016 – besvarede Nils Bak mailen således:

> "Vi kan ikke sige så meget mere, end at ministeren har givet en instruks om, at alle disse par skal adskilles - der mangler vist endnu et mindre antal, men processen er i gang. Ministeren har mig bekendt ikke tilkendegivet, at der skulle dispenseres, og styrelsen skal derfor efterkomme instruksen."

Udlændingestyrelsen udarbejdede den 20. april 2016 et notat med titlen "Betydningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager, hvor mindreårige adskilles fra ægtefæller eller samlevere". Dette notat blev den 21. april 2016 af Ditte Kruse Dankert sendt til Jesper Gori og Anna-Sophie Saugmann-Jensen. Notatet, der indeholdt fire eksempler svarende til A, G, H og Q's sager, som

styrelsen efter indholdet af notatet ønskede departementets vurdering af i relation til Danmarks internationale forpligtelser, var sålydende:

> "**Betydningen af Danmarks internationale forpligtelser i sager, hvor mindreårige adskilles fra ægtefæller eller samlevere**
>
> Udlændingestyrelsen har i perioden fra den 10. februar til dags dato effektueret adskillelse af parrene i langt hovedparten af de sager, hvor der er tale om mindreårige, der hidtil har boet sammen med ældre ægtefæller eller samlevere, herunder i sager, hvor parrene har fællesbørn.
>
> Ved gennemgangen af de relevante sager er styrelsen imidlertid blevet opmærksom på en række særlige elementer og omstændigheder, der kan rejse spørgsmål om, hvorvidt Danmarks internationale forpligtigelser helt konkret tilsiger, at der i visse situationer skal gøres undtagelser fra retningslinjerne for indkvartering af mindreårige asylansøgere, som har indgået ægteskab eller er samlevende med en person, som opholder sig i Danmark.
>
> I det følgende skitseres en række omstændigheder og forhold, hvor styrelsen ønsker departementets vurdering af, om omstændigheder som de anførte i sig selv eller i forening kan betyde, at der under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtigelser skal gøres undtagelser fra det gældende udgangspunkt om adskillelse af den mindreårige og ægtefællen eller samleveren ved indkvartering på et dansk asylcenter.
>
> **Betydningen af fællesbørn og deraf dokumenteret samliv af en længere varighed**
>
> Udlændingestyrelsen ønsker en vurdering af i hvilket omfang det — i lyset af Danmarks internationale forpligtigelser – spiller en rolle for vurderingen af en given sag, at et par har flere biologiske fællesbørn. I tilknytning hertil en ønskes en vurdering af, hvad parrets fællesbørns alder eventuelt måtte have af betydning for afgørelsen af sagen. Derudover ønskes en vurdering af, om det kan tillægges betydning, at familielivet har bestået i en længere årrække.

Betydningen af traumatisering hos den mindreårige part og betydningen af faglige vurderinger i sagerne

Udlændingestyrelsen ønsker en vurdering af i hvilket omfang det — i lyset af Danmarks internationale forpligtigelser — spiller en rolle for vurderingen af en given sag, at den mindreårige part er stærkt traumatiseret af begivenheder, som ligger forud for indrejsen i Danmark, og hvor denne traumatisering får betydning for den mindreåriges mulighed for at varetage en forældrerolle i den situation, hvor pågældende adskilles fra sin ægtefælle eller samlever. Der her tænkes særligt på den situation, hvor det af sociale myndigheder og/eller sundhedsfagligt personale (psykologer/psykiater el.l.) vurderes, at det er afgørende for den mindreåriges trivsel og mulighed for at tage vare på evt. fællesbørn, at familielivet opretholdes, og at adskillelse derfor ikke bør ske af hensyn til den mindreårige og/eller parrets fællesbarn eller børn.

Betydningen af traumatisering hos barn og i tilknytning hertil spørgsmål om relationer til ikke-biologiske forældre

Betydning af traumatisering hos mindre barn

Udlændingestyrelsen ønsker en vurdering af i hvilket omfang det – i lyset af Danmarks internationale forpligtigelser – spiller en rolle for vurderingen af en given sag, hvis der er tale om et lille barn, der er stærkt traumatiseret som følge af forhold, der ligger forud for indrejsen, og hvor en adskillelse fra en af forældrene i henhold til en faglig vurdering vil indebære en risiko for yderligere traumatisering eller re-traumatisering.

Betydning af traume hos mindre barn, hvor der samtidig er tale om en ikkebiologisk relation til den, der varetager forældrerollen

Udlændingestyrelsen ønsker en vurdering af i hvilket omfang det – i lyset af Danmarks internationale forpligtigelser – spiller en rolle for vurderingen af en given sag, hvis der er tale om en situation, hvor der er tale om en et par, der i fællesskab varetager forældrerollen for et ikke-biologisk barn, og hvor barnet er traumatiseret som følge af adskillelse fra (biologiske) forældre. Der tænkes på den situation, hvor den

> mindreårige og dennes ægtefælle eller samlever har påtaget sig – og lever op til – forældrerollen for barnet, og hvor der på grund af tidligere traumer vurderes at være en nærliggende risiko for re-traumatisering af barnet, hvis barnet qua adskillelsen vil opleve på ny at blive adskilt fra sine primære omsorgspersoner.
>
> **Betydningen af ægteskab indgået i Danmark**
>
> Udlændingestyrelsen ønsker en vurdering af i hvilket omfang det – i lyset af Danmarks internationale forpligtigelser – spiller en rolle for vurderingen af en given sag, at parret er viet af en dansk vielsesmyndighed, uanset om dette er sket i strid med dansk lovgivning."

I Udlændingestyrelsens udtalelse af 28. april 2016 til Folketingets Ombudsmand hedder det desuden om de fire tilbageværende forelagte sager:

> "Styrelsen har i 4 konkrete sager om mindreårige ægtefæller med ægtefæller/samlevere endnu ikke truffet beslutning om adskillelse af parrene på hvert sit asylcenter. En række problemstillinger i disse sager er i den forbindelse forelagt for departementet, fordi styrelsen ønsker en vurdering i relation til foreneligheden med Danmarks internationale forpligtigelser. Styrelsen afventer således aktuelt departementets generelle vurderinger af problemstillingerne til brug for styrelsens afgørelse af disse konkrete sager."

Fire ud af de fem par blev ikke adskilt, mens parret [D] blev adskilt efter [D-K]'s ønske. Der blev ikke i nogen af sagerne – før genoptagelsen af alle sagerne – truffet en egentlig afgørelse i disse sager. De nærmere oplysninger om de fem par samt udlændingemyndighedernes vurderinger vedrørende adskillelse af parrene er gennemgået i kapitel 9 under de enkelte afsnit vedrørende parrene A, D, G, H og Q.

Ronya Habo har om forløbet forklaret[516] bl.a., at hun ikke husker, om der var møder om de fem sager, men de vidste, at de stadig verserede, fordi de ikke var blevet adskilt endnu. På et senere tidspunkt kom der en melding om, at

516 Afhøringsekstrakten, side 303-304.

det kun var det par, der var blevet viet i Danmark, som ikke skulle adskilles, mens de fire andre skulle adskilles. Meldingen kom, men hun mener ikke, at de kom så langt, at de rent faktisk adskilte parrene. I disse sager har hun alene talt med Kristina Rosado og Ditte Kruse Dankert, så det må have været en melding fra ledelsen, hun fik fra en af dem. Hun kan ikke tidsfæste det, men hun mener, at der var et møde med departementet om de fem sager, de havde forelagt, og at det var den melding, der kom ud af det møde. Hun ved ikke, hvem der deltog i mødet. Adspurgt, om det kunne være omkring den 22. februar 2016 eller senere, har hun gentaget, at hun ikke kan tidsfæste det. Hun ved ikke, hvem meldingen kom fra, men det var en melding til styrelsen og ikke internt i styrelsen. Adspurgt, om meldingen kom fra departementet, har hun forklaret, at det var sådan, hun forstod det. Beskeden om, at de skulle adskille i fire af sagerne, må være kommet efter den 10. marts 2016, hvor Ditte Kruse Dankert i en intern note omtaler en samtale med Jesper Gori om, at styrelsen skulle afvente departementets stillingtagen til de fem sager. Hun blev først bekendt med sagerne i forbindelse med, at de udarbejdede forelæggelsen, og hun ved ikke, hvor lang tid der gik mellem, at hun udarbejdede beskrivelserne, til sagerne blev forelagt. Adspurgt, om der efter meldingen om, at fire ud af de fem par, der var forelagt for departementet, skulle adskilles, kom en melding om, at de ikke skulle adskilles, har hun forklaret, at der kom en melding om, at de skulle genoptage sagerne. Det var på grund af genoptagelserne, at der ikke skete adskillelse af de fire par. De nåede ikke at adskille disse par før genoptagelserne, og parrene skulle have den samme sagsbehandling med partshøring som de øvrige.

Adam Abdel Khalik har herom forklaret[517] bl.a., at Ditte Kruse Dankert har fortalt ham, at ministeren havde resolveret, at de skulle adskilles. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at der alene skulle ske adskillelse i fire af sagerne, mens det par, der var gift ved kongebrev, ikke skulle adskilles, har han forklaret, at det er rigtigt, at ministeren accepterede, at dette par ikke blev adskilt.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[518], at styrelsen ikke foretog sig noget i de fem sager. Af dokumenterne i sagen ser det ud som om, at der var en af sagerne, hvor styrelsen gik i gang med at adskille, men parret blev aldrig adskilt. Hun undrede sig, da hun så dette, og det er ikke noget, hun husker

517 Afhøringsekstrakten, side 330-331.
518 Afhøringsekstrakten, side 425.

fra dengang. Foreholdt Ronya Habos forklaring om, at hun havde forstået det sådan, at tilbagemeldingen fra departementet var, at der skulle ske adskillelse i fire af sagerne, og at den eneste årsag til, at styrelsen ikke adskilte disse par, var, at de gik i gang med genoptagelsesprocessen, har hun forklaret, at det husker hun ikke. Det notat om de fem sager, der blev lagt til Tanja Franck i forbindelse med, at hun tiltrådte som direktør den 1. april 2016, med en gengivelse af departementets tilkendegivelser i de enkelte sager, viser, at styrelsen på dette tidspunkt havde fået en tilbagemelding. Hun erindrer ikke, hvornår eller hvordan tilbagemeldingen kom. Foreholdt mail af 17. marts 2016 kl. 21.04 fra Ditte Kruse Dankert til Kristina Rosado og hende med en stillingtagen til de fem sager, som hun havde fået "under hånden" af Jesper Gori, har hun forklaret, at hun ikke husker, hvordan tilbagemeldingen kom, men hun kan godt huske, at de havde et møde med Tanja Franck, lige efter at hun tiltrådte, hvor de blandt andet drøftede sagerne. Hun kan ikke sige det med sikkerhed, men hun tror, at der var truffet beslutning om adskillelse i alle sager – på nær de fem sager – den 2. eller 3. marts 2016.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[519], at Lene Vejrum, Kristina Rosado og hun havde flere møder med Lykke Sørensen og Jesper Gori både lige inden og lige efter samrådet den 15. marts 2016. Under disse møder fik de en tilkendegivelse om de sager, som Udlændingestyrelsen havde indsendt. Der kom ikke en endelig tilbagemelding på disse sager. De måtte forstå det således, at det efter departements opfattelse ikke var alle sager, der var problematiske. Departementet mente, at der i to af sagerne "var noget", mens der i tre af sagerne ikke "var noget". Dette fik de at vide på møderne. Foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende om, at der ikke skulle foretages yderligere i de fem sager, og der ikke skulle følges op over for operatørerne "i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad", har hun forklaret, at der, som hun husker det, var en sag, hvor man begyndte at tage skridt til adskillelse, fordi der var taget endelig stilling. Parret nåede aldrig at blive adskilt, fordi parret fik opholdstilladelse og blev visiteret til en kommune. Hun husker, at der kom drypvise meldinger fra departementet, men ingen af de fem par endte med at blive adskilt. Som hun husker det, fik de ikke tydelige tilbagemeldinger fra departementet bortset fra i en enkelt sag. Udlændingestyrelsen var indstillet på at tage bestik af departementets tilbage-

519 Afhøringsekstrakten, side 450 ff.

melding. Udlændingestyrelsen led ikke af "storhedsvandvid" i forhold til sine egne fortolkninger. Det ville være naturligt at følge departementets tilbagemelding. Når de forelagde sagerne, var det, fordi de ønskede departementets hjælp for så vidt angår de internationale forpligtelser. Det var normalt at søge råd hos departementet om fortolkningen af de internationale forpligtelser. På ny foreholdt mail af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra Kristina Rosado til hende har hun forklaret, at hun ikke ved, hvad Kristina Rosado og Anni Fode havde drøftet om processen vedrørende behandlingen af de fem par. Anni Fode var på daværende tidspunkt fungerende direktør og deltog i møder om sagen. Foreholdt mail af 4. april 2016 kl. 19.59 fra Lene Vejrum til Tanja Franck om, at Udlændingestyrelsen havde fået en første uformel tilbagemelding fra departementet om sagerne, har hun forklaret, at der kom en tilbagemelding om sagerne den 9. og 10. marts 2016 og også en tilbagemelding efter samrådet, men det stod aldrig klart, hvad departementet mente om sagerne bortset fra en sag. Hun åndede lettet op efter tilbagemeldingen fra Jesper Gori om, at der var et rum for undtagelser. Udlændingestyrelsen oplyste ikke de berørte par om, at de ikke skulle adskilles, idet styrelsen opfattede sagerne som faktisk forvaltningsvirksomhed. Hun mener ikke, at parrene på daværende tidspunkt vidste, at der var en verserende sag om, hvorvidt de skulle adskilles. Udlændingestyrelsen havde på daværende tidspunkt ikke en "afgørelsestankegang".

Kristina Rosado har herom forklaret[520], at på et af møderne den 8. eller 17. marts 2016 blev de fem sager drøftet, og Lykke Sørensen eller Jesper Gori oplyste, at de fem sager havde været forelagt ministeren, som havde konkluderet, at der ikke var noget i de fem sager, som gjorde, at parrene ikke skulle adskilles. Det var hendes opfattelse, at Lykke Sørensen og Jesper Gori var enige med dem i synspunktet om, at der burde være undtagelser. Adspurgt, hvorvidt styrelsen fik en tilbagemelding på de fem sager, de havde forelagt, har hun forklaret, at dét var tilbagemeldingen. Hun kan ikke huske samtalen den 17. marts 2016 med Anne la Cour. Hun talte ofte med Helle Kjems. Hun kan heller ikke huske, at de begyndte at planlægge adskillelsen af parret med en treårig niece, som var et af de par, der var blevet forelagt departementet. Foreholdt, at Ronya Habo har forklaret, at der var kommet en tilbagemelding om, at alle eller fire ud af fem par skulle adskilles, men at man ikke nåede at adskille dem, da der blev klaget til Folketingets Ombudsmand, har hun forkla-

520 Afhøringsekstrakten, side 481-482.

ret, at det godt kan være rigtigt, men hun kan ikke huske det. Hun kan ikke huske, at de havde taget skridt til at adskille nogen af de par, der blev forelagt, men når hun ser sin mail af 22. marts 2016 kl. 23.10, kan hun konstatere, at de tydeligvis har gjort dette. Adspurgt, hvad "de første skridt" i forbindelse med en adskillelse var, har hun forklaret, at de først så på, hvor der var ledig plads i indkvarteringssystemet. De ville så vidt muligt gerne indkvartere parrene på centre, der lå tæt på hinanden, så det var muligt at have kontakt, og – hvis der var børn – for at bevare muligheden for samvær. Det var de praktiske detaljer, der blev fastlagt indledningsvist. De var også interesserede i, om et par havde et netværk i området. Når hun i mailen af 22. marts 2016 kl. 23.10 fra hende til Ditte Kruse Dankert skrev, at hun ikke havde fulgt op over for operatørerne, tyder det på, at flytningen var planlagt i systemet, og at operatøren havde fået en melding om, hvor og hvornår parret skulle flytte. Normalt ville styrelsen følge op på, om parret var flyttet, og hvis ikke parret var flyttet, ville styrelsen tage "det næste skridt". Der kom ikke nogen formel tilbagemelding fra departementet på forelæggelsen, ud over det materiale de modtog i forbindelse med samrådet den 18. marts 2016.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[521], at de efter samråd Z modtog en mail fra Kristina Rosado, hvoraf det fremgik, at de nu skulle i gang med at flytte de sidste par, idet parret med kongebrevet dog muligvis ikke skulle flyttes, men at der var et andet par med børn, der skulle flyttes. På det tidspunkt var to af de fem udvalgte par flyttet. Adspurgt, om parrene i de fem sager, som Røde Kors rejste over for Udlændingestyrelsen, nåede at blive skilt ad, har hun forklaret, at der i hvert fald var to af parrene, der blev flyttet fra hinanden. De resterende par blev ikke flyttet fra hinanden. Det ene par fik en opholdstilladelse omkring juli måned. I en lang periode – fra samrådet til den 1. juli 2016, hvor der kom nogle retningslinjer – var man lidt afventende, og der skete ikke så meget. Adspurgt, om der gik en besked tilbage til Røde Kors om, at parret med kongebrevet ikke skulle adskilles, har hun forklaret, at det gjorde der ikke. Kristina Rosado skrev til dem, at hun troede, at der ville komme en dispensation for kongebrevsparret, idet ministeren havde nævnt denne situation under samrådet. Med hensyn til de andre par kom der en besked til Røde Kors om, at de skulle gå i gang med at adskille. Som hun husker det, fremgik det af brevet, at hvis parret ikke ville flytte, ville der komme et flyttepåbud. I

521 Afhøringsekstrakten, side 518.

så fald ville det være politiet, der i sidste ende skulle gennemføre flytningen. De fik desværre heller ikke en melding om, at de kunne sige til de øvrige par, at de ikke skulle skilles ad og således kunne tage det roligt. Parrene levede i uvished. Der var som nævnt et par, der fik opholdstilladelse. Derudover var der muligvis et par, hvor kvinden blev aldersvurderet til at være over 18 år eller fyldte 18 år. Det par, som hun selv var særligt opmærksom på – par nr. 1 i Røde Kors' liste – var et stærkt traumatiseret ægtepar, som havde haft nogle meget voldsomme oplevelser i deres hjemland. Hun holdt øje med, at der ikke skete dem noget. Den sag og også et par af de andre sager lå hende så meget på sinde, og hendes grænse ville være nået, hvis dette par skulle adskilles. I den sag kom der tillige en indstilling fra kommunen, idet der var en underretning om, at man var bange for, at kvinden ville få en fødselsdepression. Kvinden var utrolig afhængig af mandens tilstedeværelse, og han var en meget stor hjælp for hende. De havde mistet et barn i hjemlandet, uden at kvinden vidste det, da de nåede til Danmark. Det fik hun først fortalt efter parrets ankomst til Danmark. Dette var et stort traume for hende. Kommunen indstillede på den baggrund, at parret ikke blev flyttet fra hinanden. Som hun husker det, fik dette par en opholdstilladelse i juli måned, men Røde Kors havde ikke inden da modtaget meddelelse om, at parret ikke skulle skilles ad.

Jens Vikner har herom forklaret[522], at han ikke var involveret i de indledende overvejelser om forelæggelse af fem konkrete sager for departementet. Han husker ikke mailen af 28. marts 2016 kl. 14.09. Han har ikke tidligere set det notat, der var vedhæftet Lene Vejrums mail af 4. april 2016 kl. 19.59. Han husker ikke at have deltaget i et møde, hvor de konkrete sager blev drøftet. Han ved, at der blev forelagt sager for Tanja Franck. Han deltog ikke i drøftelser om, hvilke sager der skulle forelægges.

8.4.15. Status på adskillelser den 3. marts 2016

Udlændingestyrelsen havde den 3. marts 2016 udarbejdet en "Status på flytning af mindreårige med ægtefæller/samlevere". Det fremgår heraf bl.a.:

> "**Status på flytning af mindreårige med ægtefæller/samlevere**
> Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis,

522 Afhøringsekstrakten, side 730.

således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn.

På den baggrund har Udlændingestyrelsen i perioden fra ultimo januar 2016 til og med den 3. marts 2016 identificeret i alt 32 par, hvor en eller begge parter er mindreårige, og hvor der som følge af den ændrede praksis skal tages initiativ til at adskille parrene.

Pr. 3. marts 2016 er status på indkvarteringsforholdene for de 32 par som følger:

– 16 par er adskilt, 15 af disse har ingen fællesbørn. 1 af de adskilte par har et fællesbarn på 5 måneder.

– 5 par er forelagt Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, idet sagerne rummer en række særlige forhold af mere principiel karakter, som styrelsen ønsker ministeriets stillingtagen til for så vidt angår indkvarteringsmulighederne. Alle 5 par har børn.

– 1 par er udeblevet. Parret havde ingen børn.

– For 3 pars vedkommende gælder, at begge parter er mindreårige. Efter drøftelser med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet er det besluttet, at de pågældende par kan forblive indkvarteret på samme center, men dog ikke på samme værelse.

– 1 par blev ikke adskilt, idet de overgik til integration 1. marts 2016 og efter det oplyste skulle indkvarteres sammen i familiebolig i kommunen. Parret har et fællesbarn.

– 3 par er planlagt til adskillelse den 4. marts 2016. Alle 3 par har børn.

– 2 par skulle efter planen være adskilt den 2. marts 2016, men parrene har nægtet at efterkomme styrelsens anvisning om indkvartering. Styrelsen forventer at træffe afgørelse om iværksættelse af flyttepåbud for parrene i indeværende uge. Ingen af parrene har børn. I det ene par er pigen gravid.

– 1 par er endnu ikke planlagt til flytning, idet parret har indsendt kopi af dokumenter, som angiveligt dokumenterer, at den kvindelig part er over 18 år. Dokumenterne er sendt til oversættelse.

Det kan supplerende oplyses, at 4 par har klaget til udlændingestyrelsen over adskillelsen. 3 par har oplyst, at registreringen af den mindreårige parts alder er forkert. 2 af disse oplyser nu en fødselsdato, hvorefter den yngre part ikke længere er mindreårig. Alle sager vedr. aldersændring er sendt til 4. Asyl ad vurdering."

Kristina Rosado har herom forklaret[523], at det enten var hende eller Ditte Kruse Dankert, der havde udarbejdet det. Notatet beskrev ordningen, sådan som de havde fået den præciseret.

8.4.16. Forespørgselsdebat med statsministeren om værdier den 4. marts 2016

Statsministeriet sendte den 12. februar 2016 kl. 16.12 en mail til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, hvori det blev oplyst, at statsministeren skulle deltage i en forespørgselsdebat (F12) om værdier efter ønske fra Dansk Folkeparti. I mailen blev ministeriet anmodet om at bidrage med fakta/baggrund vedrørende en række forskellige emner om integration, herunder "vedrørende mindreårige gifte på asylcentre og generelt". Forespørgselsdebatten skulle finde sted den 4. marts 2016.

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet udarbejdede til brug herfor et notat om emnet med talepunkter. Af mail af 12. februar 2016 kl. 21.07 fra Katrine Bang Nielsen til blandt andre Anette Görtz og Line Skytte Mørk Hansen fremgår, at opgaven var tildelt Koncernøkonomi.

Det oprindelige udkast til notatet, der var dateret den 22. februar 2016, så således ud:

523 Afhøringsekstrakten, side 483.

"Bidrag til STM's forespørgseldebat vedr. værdier efter ønske fra DF

Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt
Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der den seneste måned været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren har i forlængelse af medieomtalen bedt Udlændingestyrelsen om at indhentet oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre med en voksen ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende. Antallet af indkvarterede asylansøgere ændrer sig hele tiden og afhænger bl.a. af antallet af nyindrejste asylansøgere. Antallet af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever vil derfor også løbende ændre sig.

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren anmodede på baggrund af høringen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Umiddelbart efter Udlændingestyrelsens høring af indkvarteringsoperatørerne blev ét par adskilt, og de er nu indkvarteret hver for sig. De øvrige mindreårige asylansøgere, der i dag lever sammen med deres ægtefælle eller samlever, er i gang med eller vil blive indkvarteret adskilt.

Talepunkter:
– Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren blev på baggrund af en række historier i pressen bekendt med, at mindreårige asylansø-

gere i visse tilfælde er indkvarteret med deres voksne samlever eller ægtefælle. På den baggrund blev Udlændingestyrelsen anmodet om at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, der er indkvarteret sammen med deres samlever eller ægtefælle i danske asylcentre.
- På tidspunktet for høringen var der indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende.
- Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren har på baggrund heraf anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever.
- Udlændingestyrelsen er aktuelt ved at effektuere dette, og de mindreårige, der blev identificeret som værende indkvarteret med en ægtefælle eller samlever, vil således blive indkvarteret adskilt.
- På den måde sikrer vi, at unge piger ikke bliver tvunget til at leve i etforhold med en voksen på de danske asylcentre."

Anne Nygaard Just sendte den 22. februar 2016 kl. 14.44 et udkast, der var angivet at være godkendt af "Line", til Katrine Bang Nielsen med cc til Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og Jesper Gori.

Notatet findes i udkast i forskellige versioner, herunder reviderede versioner fremsendt med mail af 24. februar 2016 kl. 21.30 og kl. 22.30 fra Jesper Gori til Lykke Sørensen. I en senere mail af 25. februar 2016 kl. 9.14 til Katrine Bang Nielsen oplyste Jesper Gori, at sålydende notatudkast, der var vedhæftet mailen, var godkendt af "Lykke":

> "**Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt**
> Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der den seneste måned været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.
>
> Udlændinge-, integrations- og boligministeren har i forlængelse af medieomtalen bedt Udlændingestyrelsen om at indhente oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at afdække omfanget af mindreårige

asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre med en voksen ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen (slutningen af januar 2016) var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende. Antallet af indkvarterede ændrer sig hele tiden og afhænger bl.a. af antallet af nyindrejste asylansøgere. Antallet af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever vil derfor også løbende ændre sig.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn. Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.

Instruksen omfatter også de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret i på asylcentre med deres ægtefælle eller samlever.

Talepunkter:

- Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er farvet af parternes frie vilje. Og det siger sig selv, at danske myndigheder ikke uforvarende skal kunne havne i en situation, hvor man fastholder eller legitimerer et ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.
- Udlændinge-, integrations- og boligministeren har på baggrund af de sager, som for nylig har kastet lys over denne problematik, hurtigt bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.
- Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte udlændinge-, integrations- og boligministerens generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.

– Jeg har også forstået, at ministerens instruks tillige omfatter de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever.
– Det siger sig selv, at jeg bifalder udlændinge-, integrations- og boligministerens klare standpunkt og hurtig handlen i denne sag. Det skylder vi de unge, især piger, som søger vores beskyttelse her i landet."

Katrine Bang Nielsen sendte den 25. februar 2016 kl. 9.47 notatudkastet med Udlændingeafdelingens ændringer til Anne Nygaard Just og Line Skytte Mørk Hansen med anmodning om godkendelse.

Notatudkastet blev den 26. februar 2016 sendt til Statsministeriet i den version, som Jesper Gori havde sendt.

Det fremgår af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets sagsbehandlingssystem (F2), at notatudkast af 26. februar 2016 – der ikke ses at angive forbehold i forhold til en praksis om en undtagelsesfri adskillelse af asylpar, hvoraf den ene er mindreårig – blev godkendt af bl.a. Jonas From Soelberg den 23. februar 2016, af Uffe Toudal Pedersen den 24. februar 2016 og af Inger Støjberg ("pr. mail") den 26. februar 2016 kl. 11.54.

Lykke Sørensen har herom forklaret[524] bl.a., at hun var inde over godkendelsen af notatet, der var udarbejdet af Koncernøkonomi. Notatet afspejlede den generelle ordning, der var præsenteret i pressemeddelelsen; altså en ordning uden undtagelser. Hun tror ikke, at hun havde bemærkninger til det på dette tidspunkt. Hun har sikkert tænkt, at det ikke var retvisende. Notatet er som sagt udarbejdet af Koncernøkonomi og gik op igennem ministeriet, både til departementschefen og ministeren. Hun havde givet udtryk for, hvad der var gældende, og hun tror ikke, at hun følte anledning til at sætte det ind igen. Det skulle hun måske have gjort. Det var rigtig svært at komme igennem med noget som helst andet end den generelle udmelding, når man skulle til ministeren. Det var helt sikkert sådan, det var, ikke bare her, men i løbet af hele denne sag. Det var meget, meget vanskeligt. Ministeren var ikke så begejstret for offentligt at melde ud, at der var undtagelser. Nogle dage efter, at notatet af 24. februar 2016 med talepunkter blev sendt over til Statsministeriet, blev hun

524 Afhøringsekstrakten, side 69-70.

ringet op af Tanja Franck, der spurgte, om det anførte var helt fyldestgørende. Tanja Franck ville vide, om det var sådan, at man bare kunne skille dem alle sammen ad, og hun svarede, at ordningen var, at man som hovedregel kunne adskille dem, men at der skulle være mulighed for undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Tanja Franck ringede til hende i stedet for til Line Skytte Mørk Hansen. Hun havde et tæt samarbejde med Tanja Franck, og de havde løbende kontakt. Tanja Franck kan godt have troet, at notatet var fra Udlændingeafdelingen.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[525] bl.a., at han ikke var involveret i forberedelsen af beredskabspapirerne til brug for forespørgselsdebatten i Statsministeriet den 4. marts 2016. Det var almindelig praksis, at der blev leveret beredskaber mv. til Statsministeriet. Som regel blev der udarbejdet et kort baggrundsnotat og forberedt nogle talepunkter. De blev sendt til Statsministeriet, og som regel havde Statsministeriet nogle kommentarer og ændringsforslag. Han hørte om det fra sin sekretær, men også fra fagkontorerne. Han vil også tro, at han blev informeret om beredskabet til Statsministeriet i denne forbindelse.

Inger Støjberg har herom forklaret[526] bl.a., at hun i nogle tilfælde godkendte talepapirer til statsministeren, men hun tror, at der nogle gange blev sendt materiale over, som hun tidligere havde godkendt. Hvis hun har godkendt talepapiret, vil man kunne se et spor i F2. Hun kan ikke udtale sig om, hvorvidt dette talepapir var det første, der blev sendt over til Statsministeriet om sagen. Hun kan ikke udtale sig om, hvorfor talepapiret ikke nævnte noget om undtagelsesmuligheder. Adspurgt om, hvorvidt talepapiret var i overensstemmelse med hendes kommunikationslinje, har hun forklaret, at talepapiret umiddelbart læner sig meget op ad pressemeddelelsen. Foreholdt, at talepapiret ikke læner sig op ad det notat, som hun havde godkendt den 9. februar 2016, har hun forklaret, at hende bekendt blev talepapiret ikke brugt, idet der kom et nyt talepapir. Hun husker ikke at været blevet involveret i Statsministeriets tilbagemelding om talepapiret. Hun vil tro, at Statsministeriet indhentede bidrag fra flere ministerier. Adspurgt, om hun har nogen erindring om selv at have haft drøftelser med Statsministeriet om forespørgselsdebatten, har hun forklaret, at der er mange forespørgselsdebatter, og sådanne debatter diskuteres kun, hvis der er tale om et helt særligt emne. Som hun husker det,

525 Afhøringsekstrakten, side 91.
526 Afhøringsekstrakten, side 128-129.

havde DF tidligere rejst en lignende forespørgselsdebat flere gange. Hun husker ikke, at hun blev orienteret af sine embedsmænd om, at Statsministeriet ikke var tilfreds med talepapiret.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[527] bl.a., at hun tror, at dette var det første talepapir, der blev sendt til statsministeren i forbindelse med den forespørgselsdebat, som statsministeren skulle deltage i. Hun husker det dog ikke. Foreholdt, at ordningen ifølge talepapiret fremtræder som en undtagelsesfri ordning, har hun forklaret, at man godt kunne have skrevet hovedregel og undtagelser ind. Hun kan ikke konkret huske, hvorfor departementet ikke gjorde det. Hun er ikke helt klar over, om det var hende, der havde sagen under hele forløbet indtil forespørgselsdebatten den 4. marts 2016.

Jesper Gori har herom forklaret[528] bl.a., at de udarbejdede dette bidrag til Statsministeriet i lyset af forløbet om henvendelsen fra Jyllands-Posten, hvor de fik oplyst, at ministeren ikke ønskede at kommunikere, at der skulle være undtagelser. Da han skrev bidraget til Statsministeriet, brugte han formuleringen, at der var tale om en "generel instruks". Muligvis er den valgte formulering udtryk for hans manglende evner til at finde en bedre formulering, men han forsøgte at sige, at der kunne være undtagelser, på en så forsigtig måde, at ministeren ville godkende det. Når han skrev, at Udlændingestyrelsen var "i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager", skyldtes det de samme hensyn, som lå bag den tilsvarende formulering i svaret på spørgsmål nr. 302.[529] Det var ikke ham, der havde kommunikationen med Statsministeriet.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[530], at hun som sagsbehandler blev bedt om at lave talepapiret. Hun kan ikke huske, om hun talte med nogen, inden hun skrev talepapiret. Det kunne både ske, at hun talte med nogen, inden hun udarbejdede sådan et talepapir, f.eks. hvis det var noget nyt, som hun ikke var bekendt med, men det kunne også ske, at hun ikke talte med nogen, f.eks. hvis hun var godt inde i sagen i forvejen. Hun kan ikke huske, hvad der skete i det konkrete tilfælde. Hun har måske vendt det med Anette Görtz. I hvert fald har

527 Afhøringsekstrakten, side 207.
528 Afhøringsekstrakten, side 265.
529 Afhøringsekstrakten, side 269.
530 Afhøringsekstrakten, side 348.

hun lavet det første udkast, som efterfølgende har været imellem både hendes egen afdeling og Udlændingeafdelingen. Hun kan ikke huske, om talepapiret blev godkendt efter den almindelige godkendelsesprocedure, inden det blev sendt til Statsministeriet. Det ville normalt blive godkendt i F2, men hvis det blev lavet under stort tidspres, kunne det ske, at det blev godkendt på mail. Hun mener, det var Anette Görtz, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Lykke Sørensen, der var involveret i udarbejdelsen af talepapiret. Hun kan ikke huske, om det blev drøftet, om det "gik an", at det ikke var anført, at der kunne gøres undtagelser. Sådanne drøftelser ville have foregået i Udlændingeafdelingen.

Tanja Franck har herom forklaret[531], at det var en af hendes medarbejdere i Statsministeriet, der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om at udarbejde notatet og talepunkterne af 24. februar 2016. De overvejede i Statsministeriet, hvad statsministeren kunne blive spurgt om under en forespørgselsdebat om værdier, og i den forbindelse var denne sag oppe at vende. Hun tror, det var en af hendes medarbejdere, en fuldmægtig eller specialkonsulent, der hedder Stephan – formentlig Andreasen [Stephan Andreas Damgaard] – der bad Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om notatet. Hun tror, at notatet af 24. februar 2016 er den første udgave af det notat, hun så. Hun fik det umiddelbart efter, at det blev modtaget i Statsministeriet, og efter at fuldmægtigen havde siddet med det. Hun tror ikke, at hun fik det med nogen bemærkninger. Hun kan huske, at hun læste det og tænkte, at det var underligt, at det stod på den måde, at man kunne adskille alle par uden undtagelser. Hun kan også huske, at hun undrede sig og tænkte "hmm, gud, kan man det?", da hun så pressemeddelelsen i medierne den 10. februar 2016. Hun er en person, der undrer sig over mange ting, men det behøver jo ikke være forkert, fordi hun undrer sig over det. Det var imidlertid noget andet, da hun så det igen i forbindelse med, at de var ved at lave et beredskab til statsministeren, hvor de gik meget op i, at det, statsministeren sagde i Folketinget, var korrekt. Hun kan ikke huske præcis, hvorfor hun tænkte, at det var forkert, men hun kan se i sagens materiale, at der havde været en artikel i Jyllands-Posten, hvoraf fremgik, at man ikke bare kunne adskille alle uden at foretage en individuel vurdering. Hun ved ikke, om det var denne artikel, som gjorde, at hun undrede sig over det. Hun ringede til Lykke Sørensen for at drøfte notatet, fordi

531 Afhøringsekstrakten, side 352-353.

hun troede, at notatet kom fra Lykke Sørensens afdeling. Det viste sig ikke at være tilfældet. Hun spurgte Lykke Sørensen, om det kunne være sådan, at man kunne adskille alle par, således som det var beskrevet i notatet. Hun kan ikke huske, hvad Lykke Sørensen ordret svarede, men hun svarede i hvert fald "nej, det kan man ikke, der skal være mulighed for at gøre undtagelser, og der skal laves en individuel vurdering". Derfor bad hun Lykke Sørensen om at få et papir, der afspejlede dette. Derefter afsluttede de samtalen. Lykke Sørensen ringede senere samme dag eller dagen efter og sagde, at de var ved at se på det, men at hun skulle sige fra Uffe Toudal Pedersen, at det kunne være, at de sendte to beredskaber – ét fra ministeriet og ét fra ministeren. Hun blev helt mystificeret af det, Lykke Sørensen sagde. Hun havde aldrig hørt om to beredskaber før, og hun sagde til Lykke Sørensen, at "det tror jeg ikke, I gør". Hun kan ikke huske, om Lykke Sørensen uddybede, hvorfor der skulle komme to beredskaber, men det står hende forholdsvis klart, at de måske ikke var helt enige om linjen i beredskabet. Hun havde formentlig håndteret langt over 1.000 beredskaber i den tid, hun havde været i ministeriet, og hun havde aldrig tidligere hørt om ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet. Der har været mange situationer, hvor der var en proces, hvor embedsmændene så anderledes på et spørgsmål end ministeren, men hun er ret sikker på, at hun aldrig er stødt på, at nogen har sagt, at de officielt ville levere ét beredskab fra ministeren og ét fra ministeriet. Efter samtalen med Lykke Sørensen gik hun op og nævnte det for Christian Kettel Thomsen, men hun husker det sådan, at hun sagde "lad os nu se", eller i hvert fald sagde det på en måde, så han forventede, at de kun ville få ét beredskab. De endte også med kun at få ét beredskab, og indholdet i det var fint. Hun drøftede ikke sagen med Christian Kettel Thomsen i øvrigt, og hun hørte ikke om en telefonisk drøftelse mellem Uffe Toudal Pedersen og Christian Kettel Thomsen om dette spørgsmål. Hun tænkte ikke, at der var meget mere, de skulle gøre ved det. De havde fået ét beredskab, og i det beredskab stod der nu det, som Lykke Sørensen havde fortalt hende, var juraen i det.

Mark Thorsen har herom forklaret[532], at han ikke var inde over beredskaberne til statsministeren til brug for værdidebatten den 4. marts 2016. De blev udarbejdet i de respektive afdelinger, i dette tilfælde formentlig i Udlændingeafdelingen. Normalt så han talepapirerne, inden de blev sendt over til

532 Afhøringsekstrakten, side 397.

Statsministeriet. Han kan ikke huske, om han så notatet af 24. februar 2016 med talelinjer, men han kan sagtens have set det.

Lykke Sørensen har under genafhøring supplerende forklaret[533], at hun ikke erindrer de to versioner af det reviderede beredskab til statsministeren, men hun har ingen grund til at bestride Tanja Francks forklaring.

Af et notat af 2. marts 2016 udarbejdet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fremgår det bl.a.:

> "**Beredskab til Statsministeriet til brug for forespørgselsdebat fredag den 4. marts 2016 om regeringens værdipolitik**
> ...
> **Baggrund**
> Udkastet er udarbejdet efter drøftelse med Statsministeriet, der - i forlængelse af artikler herom i JP - har peget på behovet for i talepunkterne at adressere den situation, hvor en adskillelse af parterne kan udgøre en overtrædelse af EMRK artikel 8 om retten til familieliv eller kan være i strid med børnekonventionens artikel 3 om barnets tarv.
>
> Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.
>
> Det bemærkes, at der også under samråd Z den 15. marts 2016 om barnebrude må forventes lignende spørgsmål, der vurderes at skulle håndteres på tilsvarende vis."

Christian Kettel Thomsen har herom forklaret[534], at Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets notat af 2. marts 2016 med beredskab til Statsministeriet til brug for forespørgselsdebat fredag den 4. marts 2016 om regeringens vær-

533 Afhøringsekstrakten, side 790.
534 Afhøringsekstrakten, side 602 ff.

dipolitik efter hans opfattelse var en intern orientering i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han erindrer ikke at have set dette baggrundsnotat. Han kan se af materialet til brug for undersøgelsen, at det i beredskabet til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 blev anført, at der kunne være undtagelser, men han tror ikke, at det var noget, der blev "highlightet". Han har ikke kendskab til, at der skulle have været andre versioner oppe i Statsministeriet. Adspurgt, om overvejelser vedrørende tilsynsforpligtelse havde været oppe at vende forud for forespørgselsdebatten, har han forklaret, at det langt fra havde været tilfældet. Tanja Francks job bestod blandt andet i at bibringe statsministeren en viden om en række emner, der var oppe i den offentlige debat, som han ikke naturligt ville have en viden om, således at han kunne svare fornuftigt på spørgsmål om sådanne emner. Til en forespørgselsdebat udarbejdes beredskaber til alle mulige temaer, der kan dukke op i en sådan debat. Hans fortolkning af Tanja Francks mail er, at statsministeren skulle lade være med at sige det lige så uforbeholdent, som udlændinge-, integrations- og boligministeren havde gjort i sin pressemeddelelse. Han opfatter ikke Tanja Francks mail som en orientering om, at en minister var ved at gøre noget, hun ikke måtte. Det var snarere en besked til statsministeren om, at han skulle passe på med at melde for firkantet ud, da det ville kunne give ham et forklaringsproblem senere hen. Adspurgt, om han på dette tidspunkt talte med Tanja Franck eller andre om, at EMRK artikel 8 var en problematik, der skulle adresseres, har han forklaret, at han sagtens kan have nikket til, at Tanja Franck kunne sende sin mail op til ministersekretariatet for at gøre statsministeren opmærksom på, at han ikke skulle melde for firkantet ud, men han tror ikke, at han var længere nede i det indholdsmæssige. Det var han med ret stor sandsynlighed ikke. Adspurgt, om der ikke er en forventning om, at en minister handler i overensstemmelse med sine udmeldinger, har han forklaret, at det ikke var første gang, at en minister havde kommunikeret mere uforbeholdent, end embedsmændene havde lagt op til. De opfattede det således ikke som et juridisk problem om, hvordan der skulle forvaltes. Adspurgt, om han på tidspunktet for Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 var opmærksom på, at der var udsendt en pressemeddelelse om en praksisændring, har han forklaret, at han ikke husker dette, men at han havde været opmærksom på den debat, der havde været, og på, at emnet kunne dukke op under værdidebatten. Adspurgt, om Statsministeriet i perioden fra marts 2016 til oktober 2016 var involveret i overvejelser eller drøftelser om denne sag med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet – eller andre

ministerier – har han forklaret, at han ikke erindrer, at Statsministeriet var involveret i yderligere aspekter af sagen.

Den 2. marts 2016 kl. 7.56 sendte Jesper Gori et revideret udkast til beredskab om "barnebrude" til Lykke Sørensen:

> "...
> Jeg indsætter ... udkast til revideret beredskab om barnebrude... Talepunkterne er alene ændret ved de sidste, nye afsnit.
> ...
> **Baggrund vedr. mindreårige gifte på asylcentre og generelt**
> Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der den seneste måned været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.
>
> Udlændinge-, integrations- og boligministeren har i forlængelse af medieomtalen bedt Udlændingestyrelsen om at indhente oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre med en voksen ægtefælle eller samlever.
>
> Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen (slutningen af januar 2016) var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller et andet asylcenter, eller var herboende. Antallet af indkvarterede asylansøgere ændrer sig hele tiden og afhænger bl.a. af antallet af nyindrejste asylansøgere. Antallet af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever vil derfor også løbende ændre sig.
>
> Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Det kan ikke udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention. Danske forvaltningsmyndigheder skal overholde Danmarks internationale forpligtelser, og retningslinjerne skal derfor tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.

Instruksen omfatter også de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret i på asylcentre med deres ægtefælle eller samlever.

Talepunkter:

- Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er farvet af parternes fri vilje. Og det siger sig selv, at danske myndigheder ikke uforvarende skal kunne havne i en situation, hvor man fastholder eller legitimerer et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.
- Udlændinge-, integrations- og boligministeren har på baggrund af de sager, som for nylig har kastet lys over denne problematik, hurtigt bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.
- Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte udlændinge-, integrations- og boligministerens generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.
- Jeg har også forstået, at ministerens instruks tillige omfatter de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever.
- Det siger sig selv, at jeg bifalder udlændinge-, integrations- og boligministerens klare standpunkt og hurtig handlen i denne sag. Det skylder vi de unge, især piger, som søger vores beskyttelse her i landet.

[Det har været fremført, at instruktionens absolutte karakter – <u>ingen</u> mindreårige må indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever – i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder vores internationale forpligtelser? Er det regeringens linje?]

– Udlændinge-, integrations- og boligministerens generelle instruks skal, som jeg nævnte, omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i konkrete sager.
– Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser. Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.
– Men det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

Til sagsfremstillingen:
[Anne, kort om rammen: revideret beredskab til brug forespørgsel fredag om regeringens værdipolitik.]

Udkastet er revideret efter drøftelse med Statsministeriet, der – i forlængelse af artikler herom i JP – har peget på behovet for i talepunkterne at adressere den situation, hvor en adskillelse af parterne kan udgøre en overtrædelse af EMRK artikel 8 om retten til familieliv eller kan være i strid med børnekonventionens artikel 3 om barnets tarv.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der i helt særlige tilfælde konkret kan være en retlig pligt for myndighederne til ikke at adskille et par under hensyntagen til Danmarks internationale forpligtelser. Der er i talepunkterne lagt op til, at ministerens generelle instruks skal omsættes til retningslinjer til brug i de konkrete sager, og at retningslinjerne selvfølgelig skal udarbejdes under indtryk af de konventionsmæssige forpligtelser.

Det bemærkes, at der også under samråd Z den 15. marts 2016 om barnebrude må forventes lignende spørgsmål, der vurderes at skulle håndteres på tilsvarende vis."

Lykke Sørensen har herom forklaret[535] bl.a., at hun fortalte Jesper Gori, at Statsministeriet havde bedt om et revideret talepapir, og det bad hun ham om at lave. Hun tror ikke, at hun orienterede Line Skytte Mørk Hansen, men der var kontakt mellem Jesper Gori og fuldmægtigen fra Koncernøkonomi. Hun orienterede heller ikke departementschefen, men han blev orienteret, da det reviderede talepapir kom op igennem huset.

Jesper Gori har herom forklaret[536], at han blev bedt af enten Lykke Sørensen eller Anne Nygaard Just om at se på bidraget igen, idet Statsministeriet ønskede at få det tydeligere frem, at de internationale forpligtelser kunne føre til undtagelser. Han blev orienteret af Lykke Sørensen om, at hun havde talt med Tanja Franck, der ønskede en opstramning. Det var ham, der foretog ændringerne.

Anne Nygaard Just har herom forklaret[537], at hun ikke hørte noget om, at Statsministeriet reagerede på notatet. Hvis hun har hørt om det, har hun glemt det. Foreholdt, at Lykke Sørensen har forklaret, at hun blev ringet op af Tanja Franck fra Statsministeriet, som var bekymret over indholdet af talepapiret, og om der kunne være en problemstilling i forhold til konventionerne, har hun forklaret, at hun ikke var involveret i henvendelsen fra Tanja Franck. Det kan godt være, hun var involveret i udarbejdelsen af et nyt talepapir, men hun har ikke hørt, at Tanja Franck henvendte sig til Lykke Sørensen. Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen har forklaret, at der på et tidspunkt var en drøftelse mellem Statsministeriets departementschef, Christian Kettel Thomsen, og ham selv vedrørende disse problemstillinger, har hun forklaret, at hun ikke kan huske, om hun var involveret i sådanne drøftelser eller i øvrigt har hørt om dem.

Af en mail af 3. marts 2016 fremgår det, at der kl. 16.22 i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet forelå et udkast til beredskab indeholdende henholdsvis "husets" og ministerens version. Disse versioner var sålydende:

> "[Husets vurdering]
> – [Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor omstændighederne i sagen konkret betyder, at et samliv alligevel skal anerkendes under hensyntagen til vores internationale forpligtelser.

535 Afhøringsekstrakten, side 70.
536 Afhøringsekstrakten, side 269.
537 Afhøringsekstrakten, side 349.

Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, og jeg forstår, at der også vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne.]

[Ministerens vurdering]

– Danmark skal naturligvis overholde sine internationale forpligtigelser. Skulle der opstå en situation, hvor udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks vurderes som i strid med vore internationale forpligtigelser, må vi naturligvis løse problemet.

– Men [note: Kommenterede [SOD1]: Enighed om denne sidste dot] det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager."

Sofie Odgaard sendte den 3. marts 2016 kl. 17.05 sålydende mail til Inger Støjberg med cc til bl.a. Mark Thorsen, Jonas From Soelberg og Uffe Toudal Pedersen:

"...
Subject: HASTER MEGET: Revideret notat og talepunkter vedr gifte mindreårige
...
Kære Inger

Uffe har drøftet formuleringen i beredskabet vedr. barnebrude med afdelingen.

Med udgangspunkt i din formulering har de udarbejdet følgende reviderede udgave (ændringen fremgår nederst side 2), som der således er opbakning til i huset.

Kan du godkende den?

Hvis du har behov for at drøfte sagen med Uffe, ringer han gerne til dig, eller du kan ringe til ham.

STM rykker fortsat kraftigt for sagen."

Vedhæftet mailen var et revideret beredskab svarende til det, der endeligt blev oversendt til Statsministeriet, hvilket beredskab er gengivet nedenfor.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[538], at han ikke husker at have været involveret i forberedelsen af forespørgselsdebat F12 den 4. marts 2016, men han kan ikke afvise det. Han var formentlig inde over de to alternative talepunkter, men han erindrer ikke baggrunden herfor. Der var i forskellige sammenhænge drøftelser om, hvordan man skulle belægge sine ord. Han husker ikke konkret, hvad der lå bag, men generelt var det ikke sjældent, at ministeren i forhold til denne sag mente, at husets første udkast ikke var skarpt nok i forhold til det signal, hun gerne ville sende. Ministeren havde en opfattelse af, at det mudrede kommunikationen at tale om undtagelser, og at det var bedre at tale om det budskab, som hun meldte ud. Han har givetvis talt med Uffe Toudal Pedersen om det, men det er ikke noget, han kan huske. Det var ikke sædvanligt, at de havde to udgaver af talepunkter – ét fra huset og ét fra ministeren. Han husker ikke andre situationer, hvor det var så eksplicit. Adspurgt, om han på dette tidspunkt havde en opfattelse af, hvordan ministeren grundlæggende mente, at ordningen skulle administreres, har han forklaret, at ministeren havde en opfattelse af, at hendes handlemuligheder var meget vide, og at ordningen skulle være så stram som overhovedet muligt. Han har aldrig hørt ministeren sige, at man skulle gøre noget, der var forkert, men man skulle gøre det så stramt som muligt. Ministeren var i minibussen i Bruxelles blevet bibragt et billede af, at der var vide rammer, og det holdt hun fast i gennem nogen tid. Som han husker situationen omkring de to versioner af talepunkterne, var de internationale forpligtelser på dette tidspunkt en mere teoretisk problemstilling. Man havde ikke dengang et billede af, at der var fem par, som det kunne være problematisk at skille ad. Skulle man så insistere på at kommunikere en undtagelse, som måske ikke ville være relevant? Holdningen var, at hvis man begyndte at tale om undtagelser, ville det være det, diskussionen kom til at handle om. Der var et politisk flertal uden om regeringen, som ville stramme op på området, hvis ikke regeringen selv tog affære. Det mulige problem, der anføres i talepunktet med ministerens vurdering, kunne efter hans opfattelse ses i relation til en uoverensstemmelse mellem instruksen og de internationale forpligtelser. Denne opfattelse er baseret på hans egne erindringer. Han deltog i de fleste møder, men der var

538 Afhøringsekstrakten, side 703 ff.

også mere uformelle drøftelser, hvilket gør det svært at tidsfæste de enkelte drøftelser. Han husker det ikke som konkrete møder på konkrete tidspunkter, men snarere som løsere drøftelser og meldinger fra både ministeren og Mark Thorsen.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[539], at han husker en diskussion af de to formuleringer. Som han husker det, endte der med at være en formulering, som ministeren sagde god for. Departementet forholdt sig meget konkret til spørgsmålet og ville gerne forholde sig til de konkrete sager, mens ministeren gerne ville være på et højere abstraktionsniveau. Departementet foretrak, at man skulle kalde "en spade for en spade" og melde ud, at der i en konkret sag ville blive "rettet til", hvis en adskillelse ville kollidere med konventionerne. Han tror ikke, at ministeren havde et problem med at sige, at de internationale konventioner skulle overholdes. Ministeren ville gerne have en strammere linje. De havde en diskussion om, hvor "stramt" det skulle være. Han ønskede, at man skulle melde klart ud, at man ville "rette til", hvis en adskillelse ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Som han husker det, blev der udarbejdet en "fusion" af teksterne, og der kom herefter en version ud, som ministeren godkendte. Foreholdt Tanja Francks forklaring om samtalen med Lykke Sørensen om, at der muligvis ville komme to versioner af beredskabet, har han forklaret, at han ikke erindrer, at der blev oversendt to versioner. Han har aldrig oplevet, at der blev oversendt to versioner af et beredskab. Han mener, at der var tale om en diskussion, men der var ikke tale om en egentlig uenighed. Diskussionen gik på, hvor stramt der skulle meldes ud, og det endte med, at man fandt en løsning på det.

Inger Støjberg har herom forklaret[540], at hun ikke husker denne diskussion præcist. Som hun læser det, var det, "huset" skrev, at de på forhånd skulle "lægge sig fladt ned" for de internationale konventioner, hvis der dukkede en sag op, mens hun foretrak at skrive, at de selvfølgelig skulle overholde de internationale konventioner, men hvis der skulle opstå en sag hen ad vejen, måtte de løse den. Når hun foretrak denne version, var det, fordi internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og hun mente ikke, at de skulle give op på forhånd. Hun ville hellere sige: "Ja, vi ved godt, at der er en rød linje, men lad os nu lige se, hvor den røde linje er, hvis der på et tidspunkt

539 Afhøringsekstrakten, side 747.
540 Afhøringsekstrakten, side 755-756.

opstår en sag." På dette tidspunkt var det stadig en teoretisk mulighed, at de internationale konventioner kunne komme til at stå i vejen for adskillelse. Det anførte skal også læses i denne kontekst. Man skal måske være politiker for at kunne forstå, hvorfor "husets" vurdering ikke kunne bruges i denne sammenhæng. Der kan være en forskellig tilgang til det: Lægger du dig fladt ned, lige så snart du ser, at der kan være noget, eller siger du: "Lad os lige se, hvor grænsen går?" Det skal ikke forstås sådan, at løsningen kunne være at tilsidesætte konventionerne, men skal ses i samme kontekst som familiesammenføringsreglerne. Det var en teoretisk diskussion på daværende tidspunkt. Hvis der først dukkede en sag op efter syv år, kunne betydningen af konventionerne meget vel have flyttet sig i den mellemliggende periode. Derfor skulle man i hendes optik ikke med det samme sige, at man vil trække følehornene til sig, hvis der blev en sag. Foreholdt Tanja Francks forklaring om forløbet omkring de mulige to beredskaber til statsministeren, herunder om en samtale med Lykke Sørensen, har hun forklaret, at hun ikke var involveret i dette forløb. Det er svært at forholde sig til, hvad der er foregået under en samtale mellem Lykke Sørensen og Tanja Franck. Man skal bare se diskussionen som et spørgsmål om, hvordan hun ønskede, at det blev sendt over, og ministeriets udkast. Det endte med en løsning, hvor der blev sendt et enkelt beredskab. Det ser hun ikke nogen dramatik i.

Det endelige beredskab, der blev sendt til bl.a. Statsministeriet den 3. marts 2016, ser således ud:

> "**Notat**
>
> **Baggrund om mindreårige gifte mv. på asylcentre og generel**
> Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der den seneste måned været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere - de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.
>
> Udlændinge-, integrations- og boligministeren har i forlængelse af medieomtalen bedt Udlændingestyrelsen om at indhente oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre med en voksen ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen (slutningen af januar 2016) var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som havde en ægtefælle eller samlever, der enten var indkvarteret på samme eller på et andet asylcenter, eller var herboende. Antallet af indkvarterede asylansøgere ændrer sig hele tiden og afhænger bl.a. af antallet af nyindrejste asylansøgere. Antallet af mindreårige asylansøgere med en ægtefælle eller samlever vil derfor også løbende ændre sig.

Udlændinge-, integrations- og boligministeren anmodede på baggrund af høringen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Det kan ikke udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i strid med barnets tarv efter FN´s børnekonvention. Danske forvaltningsmyndigheder skal overholde Danmarks internationale forpligtelser, og retningslinjerne skal derfor tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.

Instruksen omfatter også de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret i på asylcentre med deres ægtefælle eller samlever.

Talepunkter:

- Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er farvet af parternes frie vilje. Og det siger sig selv, at danske myndigheder ikke uforvarende skal kunne havne i en situation, hvor man fastholder eller legitimerer et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.
- Udlændinge-, integrations- og boligministeren har på baggrund af de sager, som for nylig har kastet lys over denne problematik, hurtigt bedt Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen

mindreårige fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.
- Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte udlændinge-, integrations- og boligministerens generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.
- Jeg har også forstået, at ministerens instruks tillige omfatter de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever.
- Det siger sig selv, at jeg bifalder udlændinge-, integrations- og boligministerens klare standpunkt og hurtig handlen i denne sag. Det skylder vi de unge, især piger, som søger vores beskyttelse her i landet.

[Det har været fremført, at instruktionens absolutte karakter – ingen mindreårige må indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever – i de konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder vores internationale forpligtelser? Er det regeringens linje?]

- Udlændinge-, integrations- og boligministerens generelle instruks skal, som jeg nævnte, omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i konkrete sager.
- ~~Skulle der~~ Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil danske myndigheder selvfølgelig overholde vores forpligtelser.
- ~~Men d~~Det ændrer jo ikke ved den utvetydige politiske tilkendegivelse i udlændinge-, integrations- og boligministerens instruks. Det er denne linje, der danner afsæt for alle de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager."

I en intern mail af 3. marts 2016 kl. 18.13 sendte Lykke Sørensen det endelige beredskab til Jesper Gori og Line Skytte Mørk Hansen med følgende kommentar:

> "Jeg forstår, at det nu er endt med dette beredskab til STM. Dermed får vi i hvert fald sagt, at der kan være sager."

Det fremgår af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets sagsbehandlingssystem (F2), at det nye udkast blev godkendt af bl.a. Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen den 2. marts 2016, og at Lykke Sørensen som notat til sin godkendelse anførte "Som det fremgår, har STM anmodet om at modtage

beredskab i dag". Den 3. marts 2016 kl. 10.34 noterede Uffe Toudal Pedersen følgende i godkendelsesforløbet: "Ok skal drøftes med m jfr snak i flyet 2/3". Ud for den 4. marts 2016 kl. 14.10 i godkendelsesforløbet fremgår følgende:

> "Andreas Højmark Andersen (trin 5) returnerer til Anne Nygaard Just ..."

og

> "... *Inger Støjberg (afventer revidering fredag, 4 mar 14:10)*
> Sagen drøftet mdt.ligt og opdateret beredskab oversendt /aha"

Tanja Franck, der på daværende tidspunkt var departementsråd i Statsministeriet, sendte den 3. marts 2016 kl. 18.09 beredskabet videre til departementschef Christian Kettel Thomsen ledsaget af følgende bemærkninger:

> "Vedlagt nyt udkast fra UIBM. Tænker at indholdet er fint. Men vi skal nok skrive noget igennem, da man ikke helt kan høre det komme ud af STM's mund.
>
> Men nok vigtigt, at han får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til."

Lykke Sørensen har om denne mail forklaret[541] bl.a., at Tanja Francks kommentar kom på baggrund af, at der først blev sendt en udgave, der var en gengivelse af pressemeddelelsen, hvorefter Tanja Franck ringede til hende, og hun forklarede Tanja Franck, at ordningen ikke var absolut. Herefter blev der sendt et nyt talepapir, og det var i denne forbindelse, at Tanja Franck sagde, at det var vigtigt, at statsministeren fik at vide, at pressemeddelelsen ikke helt beskrev, hvordan ordningen skulle være. Hun vil tro, at den "udmelding", Tanja Franck henviste til, var den offentlige udmelding, der var kommet. Denne kommentar var ikke en, der "flød" tilbage til dem i ministeriet. Det behøvede de ikke at sige til hende, for det var jo det, de havde fortalt Statsministeriet.

Uffe Toudal Pedersen har om mailen forklaret[542] bl.a., at han ikke ved, om der gik noget tilbage til dem om dette forløb. Det bidrag, statsministeren fik,

541 Afhøringsekstrakten, side 70.
542 Afhøringsekstrakten, side 91-92.

redegjorde blandt andet for, at ordningen ikke kunne administreres undtagelsesfrit. Som han husker det, fik han en orientering fra Lykke Sørensen om forløbet med Statsministeriet. Han ved ikke, om der var drøftelser om det mellem statsministeren og Inger Støjberg. Ministerens samtaler med statsministeren var de ikke med til. Foreholdt, at kommunikationen udadtil havde været entydig, og adspurgt, om forløbet med Statsministeriet fik dem til at overveje at melde ud på en anden måde, har han forklaret, at de godt kunne høre, at det stormede. Der var diskussion om disse ting, men også at ministeren ikke gjorde noget. Det var et konfliktfyldt område. På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan tidsfæste, blev han ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket". Han svarede, at ministeren var kommet med den udmelding, fordi hun følte meget "skarpt" for det, og at de havde sagt til hende, at de ville administrere efter reglerne. Han tror, at samtalen lå efter forespørgselsdebatten i Statsministeriet. Han husker ikke, om det var før eller efter den samtale, han havde med ombudsmanden. Det var en meget kort samtale, de havde. Christian Kettel Thomsen spurgte, og han svarede, at ministeren havde meldt ud, som hun havde meldt ud, og at de samtidig klart havde tilkendegivet over for hende, at de ville administrere med undtagelser. Christian Kettel Thomsen sagde ikke noget om, at de skulle gøre noget. Han opfattede det som en naturlig ting fra en departementschef i Statsministeriet på et område, hvor der var stor politisk opmærksomhed. Det var blot en forespørgsel om, "hvad sker der her"? De havde ikke en dyb samtale om det. Han forstod det ikke sådan, at Christian Kettel Thomsen var usikker på, om de overholdt reglerne. Adspurgt, hvordan han sikrede sig, at der blev administreret efter loven, har han forklaret, at de havde deres administrationsgrundlag, og alle, der deltog i koncerndirektionsmødet, var enige om, at de skulle administrere med undtagelser. De havde desuden en melding fra Justitsministeriet fra den 17. februar 2016, og de havde diskuteret tidligere, at det alene kunne køre med undtagelser. Det var den virkelighed, han var i. De, der havde til opgave at formidle ordningen ud i organisationen, havde den opfattelse. Han sikrede sig ikke, at det blev videreformidlet til Udlændingestyrelsen på anden måde, end at det ligger i den måde, de arbejder på. Han går ikke rundt hver dag og spørger til, om folk har sikret sig at gøre det ene og det andet. Det ligger i den funktion, de har. Foreholdt Henrik Grunnets forklaring om, at der efter hans opfattelse blev etableret en ulovlig tilstand på baggrund af pressemeddelelsen, og at styrelsen efterlevede pressemeddelelsen, har han forklaret, at der var en diskussion på koncerndirektionsmødet, hvor Henrik Grunnet også var til stede. Hvis Henrik Grunnet mente, at det var ulovligt,

skulle han have ringet til ham eller de andre og sagt det. Det gjorde han ikke. Henrik Grunnet havde også hørt, hvad Lykke Sørensen sagde om sin samtale med Justitsministeriet. Han forstår derfor ikke, hvordan Henrik Grunnet kunne sidde i den tro. Adspurgt, om han havde konkret kendskab til, at styrelsen administrerede lovligt, eller om han gik ud fra det, har han forklaret, at det gik han ud fra, fordi det ligger i den sædvanlige kommandolinje, at han ikke kontrollerede, hvordan de enkelte sager blev afgjort. Det var Line Skytte Mørk Hansen og Lykke Sørensen, der havde kontakten til styrelsen.

Line Skytte Mørk Hansen har forklaret[543] bl.a., at hun ikke var inde over de drøftelser, der var med Statsministeriet. Måske blev hun orienteret om henvendelsen fra Tanja Franck, men hun husker det ikke. Efter hendes opfattelse var det meget naturligt, at Tanja Franck ringede til Lykke Sørensen, idet den juridiske vurdering lå hos Lykke Sørensen. Hun husker ikke at være blevet orienteret om Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09. Hun har ikke haft kontakt til medarbejdere i Statsministeriet om denne sag. Måske er hun blevet orienteret om, at der har været en kontakt. Hun ved ikke, om der var en kontakt mellem Inger Støjberg og statsministeren om sagen, ligesom hun ikke ved, om der var en kontakt mellem Søren Pind og Inger Støjberg om sagen. Foreholdt forklaringen fra Uffe Toudal om, at han på et tidspunkt blev kontaktet af Statsministeriets departementschef, har hun forklaret, at hun ikke husker, om Uffe Toudal orienterede hende herom. Det ville ikke have været unaturligt, at han orienterede hende om samtalen. Han talte forholdsvis tit med Statsministeriets departementschef. Foreholdt mail af 3. marts 2016 kl. 18.13 fra Lykke Sørensen til Jesper Gori og hende har hun forklaret, at henvisningen til, at "der kan være sager" refererede til undtagelserne.[544]

Søren Pind har forklaret[545] bl.a., at han ikke husker, at Justitsministeriet skulle have været involveret i disse bidrag til statsministerens talepapir i forbindelse med forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Adspurgt, om han på dette tidspunkt havde orienteret statsministeren om, at der kunne være et problem i forhold til de internationale konventioner, har han forklaret, at han ikke mener, at han nævnte de internationale konventioner i sin henvendelse til statsministeren. Han orienterede blot statsministeren om, at der var et potentielt

543 Afhøringsekstrakten, side 207-208.
544 Afhøringsekstrakten, side 212.
545 Afhøringsekstrakten, side 218 ff.

problem. Adspurgt, om hans henvendelse til statsministeren var tidsmæssigt sammenfaldende med den orientering, han fik fra sin departementschef, har han forklaret, at det godt kunne være senere i forløbet. Det kunne også være sket op til forespørgselsdebatten den 4. marts 2016. Han husker ikke det præcise tidspunkt. Foreholdt, at man formentlig kan gå ud fra, at der bliver rettet ind, når Justitsministeriet kommer med en klar tilkendegivelse om, at noget vil være ulovligt, og adspurgt, om der skete noget, der gjorde, at han fandt anledning til at kontakte statsministeren, har han forklaret, at der var en del uro omkring det i nogen tid. Han havde ikke indtryk af, at det, Nina Holst-Christensen sagde, umiddelbart løste problemet, men de havde gjort, hvad de kunne. Han tog kontakt til statsministeren efter, at han havde fået at vide, at Nina Holst-Christensen skulle sige noget til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Han husker, at han fulgte sagen med det ubehag, der følger med, når man har fået en sådan orientering. Det, man hørte, var stadig, at parrene skulle skilles ad. Præcis hvornår i forløbet, han sendte tilkendegivelsen til statsministeren, husker han ikke. Det kunne godt være efter, at pressemeddelelsen var kommet. Han havde en følelse af ubehag omkring denne sag, der fulgte ham i et stykke tid. Det, han husker, er det, han har redegjort for. Der var hele tiden en følelse af noget, der er svært at beskrive. Adspurgt, om han fik en løbende orientering om sagen, har han forklaret, at det ikke var et fast punkt eller et følgepunkt. Hans følelse af ubehag var afstedkommet af, at han hørte "bits and pieces", men det var ikke sådan, at han fulgte sagen eller fik en fast orientering. Adspurgt, om "bits and pieces" er udtryk for, at han læste om det i pressen, eller om det var orienteringer fra hans embedsmænd, har han forklaret, at han blev orienteret om, at Lykke Sørensens ubehag ikke sådan lige gik væk. Lykke Sørensen var i tæt kontakt med dele af Justitsministeriet. Det er gennem sit embedsapparat, at han hørte om det. Adspurgt, hvad det "ulovlige", han var bekymret for, var, har han forklaret, at det var den tilkendegivelse, han fik om, at man ikke ville foretage individuel sagsbehandling. Hvis Justitsministeriets rådgivning ikke blev fulgt, mente han, at det var en alvorlig sag, også for regeringen. Adspurgt, om han fulgte op på, om Justitsministeriets rådgivning blev fulgt, har han forklaret, at sagen lå hos Nina Holst-Christensen, og han var tryg ved, at der blev fulgt op. Han havde orienteret statsministeren og følte ikke, at han kunne gøre mere. Han har ikke nogen klar erindring om, hvorvidt han drøftede med Barbara Bertelsen, om Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet havde fuldt rådgivningen, men han havde ikke indtryk af, at den første rådgivning hjalp. Diskussionerne mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet fortsatte. Hans udtalelse om,

at Lykke Sørensens ubehag ikke gik væk lige med det samme, indeholder en relativ tidsangivelse i forhold til det tidspunkt, hvor han blev orienteret om, at Nina Holst-Christensen skulle afgive en tilkendegivelse. Lykke Sørensens ubehag forsvandt ikke dagen efter, men han kan ikke fastlægge den præcise dato. Adspurgt, om det var efter pressemeddelelsen, at han fik en sådan orientering, har han forklaret, at pressemeddelelsen ikke har været et "issue" for noget, som han knytter til noget. Han kan derfor ikke sige, om beskrivelsen af Lykke Sørensens ubehag knytter sig til et tidspunkt forud for eller efter pressemeddelelsen. Adspurgt, om det kunne være før pressemeddelelsen, har han forklaret, at det kunne det godt.

Jesper Gori har herom forklaret[546], at han ikke blev orienteret nærmere om den opfattelse, der kom til udtryk i Tanja Francks mail, men han blev orienteret om, at Statsministeriet ønskede en opstramning.

Tanja Franck har foreholdt tidligere justitsminister Søren Pinds forklaring om, at han henvendte sig til statsministeren vedrørende sagen om mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere, forklaret[547], at hun ikke blev orienteret om en sådan henvendelse. Hun er heller ikke blevet orienteret om andre kontakter til Statsministeriet ud over de henvendelser, der omhandlede det talepapir, der skulle bruges til en forespørgselsdebat om værdier, som statsministeren skulle deltage i. Hun kan se i materialet, at der har været kontakt senere, men ikke i den periode, hun var i ministeriet. Foreholdt sin mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 til Christian Kettel Thomsen, hvori hun bemærkede, at det nok var vigtigt, at Statsministeren fik at vide, at "UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til", har hun forklaret, at hun ikke kan huske, om de drøftede denne bemærkning. Det kan godt være, at Christian Kettel Thomsen ringede til hende og spurgte om et eller andet, men hun kan ikke huske, at de talte om dette. De talte almindeligvis sammen 5-10 gange om dagen, så han kan sagtens have nævnt det, selvom hun ikke kan huske det. Beredskabet blev i hvert fald sendt til ministersekretæren, og hun husker det sådan, at hun fremhævede bemærkningen. Hun ved ikke, om statsministeren var blevet orienteret om, at der måske ville komme to beredskaber. Hun orienterede ham i hvert fald ikke selv om det.

546 Afhøringsekstrakten, side 270.
547 Afhøringsekstrakten, side 352 ff.

Mark Thorsen har herom forklaret[548], at han først efterfølgende er blevet opmærksom på, at der i forbindelse med udarbejdelse af talepapiret var drøftelser mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Statsministeriet. I denne forbindelse var Inger Støjberg ikke statsministerens partifælle, men minister i hans regering, og derfor var det embedsmændene, der skrev talepapiret. Han har aldrig hørt om, at der i Udlændingeafdelingen skulle have været overvejelser om, at man kunne skrive to talepapirer til statsministeren, og det, synes han, lyder fuldstændigt skørt.

Christian Hesthaven, der på daværende tidspunkt var chef i Juridisk Afdeling i Statsministeriet, har herom forklaret[549], at han ikke var involveret i forberedelsen af denne forespørgselsdebat og først hørte om dette langt senere. Statsministeriet var – ud over at have den juridiske søjle, som han var chef for – organiseret i en administrativ søjle, en indenrigssøjle, hvor Tanja Franck sad, og en udenrigssøjle. Han hørte om sagen gennem omtalen i medierne, og han var også bekendt med, at Tanja Francks søjle bestilte en række bidrag til værdiforespørgselsdebat, spørgetime mv.

Christian Kettel Thomsen har herom forklaret[550], at han til brug for sin forberedelse af afhøringen har set Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriets udkast til notat af 24. februar 2016 med baggrund og talepunkter. Der var nok nogle embedsmænd i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, der havde gemt lidt undtagelser i talepunkternes tredje dot, hvor der var "lagt et lille filter ind", men det var ikke noget, han bed mærke i dengang. Han erindrer ikke, om han var inde over talepapiret i slutningen af februar måned 2016. Han erindrer ikke at være blevet briefet om talepapiret, ligesom han ikke erindrer at være blevet orienteret om, at der havde været to versioner af talepapiret, fordi man ikke havde været tilfreds med det første talepapir og derfor fik et revideret talepapir. Adspurgt, om han blev briefet om, at Tanja Franck havde talt med Lykke Sørensen om talepapiret, har han forklaret, at han ikke erindrer, at Tanja Franck orienterede ham, men det betyder ikke, at det ikke kan være sket. Adspurgt til Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 har han forklaret, at han ikke erindrer specifikt, at han var inde over andre drøftelser i denne forbindelse, men de har formentlig talt om det, eftersom

548 Afhøringsekstrakten, side 397-398.
549 Afhøringsekstrakten, side 585.
550 Afhøringsekstrakten, side 601-602.

sagen gik videre op til ministersekretæren med henblik på forelæggelse for statsministeren for at gøre ham opmærksom på ikke at sige noget, der senere ville skulle korrigeres. Adspurgt, om det ville være ham, der stod for at gøre statsministeren opmærksom på, at hans fagminister muligvis havde givet udtryk for noget, der var på kanten af, hvad man kunne eller ikke kunne, har han forklaret, at karakteren her snarere var at sige til statsministeren, at hvis han skulle blive spurgt i Folketinget under forespørgselsdebatten, skulle han lade være med at gå lige så langt, da han ellers ville risikere at skulle korrigere det på et senere tidspunkt. Tanja Francks mail gik op til ministersekretariatet, som hun bad om at orientere statsministeren. Dette indikerer, at han ikke talte med statsministeren om det. Foreholdt Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han på et tidspunkt, som han ikke nærmere kunne tidsfæste, blev ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket", har han forklaret, at han ikke husker et sådant opkald, men han kan sagtens have ringet til Uffe Toudal Pedersen og sagt noget i retning af det citerede[551]. Det var ikke ualmindeligt, at han foretog sådanne opkald. Han erindrer ikke det konkrete opkald, men helt generelt kan det have været et opkald med et ønske om at blive forsikret om, at der var styr på det i det pågældende fagministerium. Adspurgt, om han var bekendt med en henvendelse fra Søren Pind til statsministeren om sagen, har han forklaret, at han ikke var bekendt hermed.[552] Han kan klart sige, at han ikke på noget tidspunkt blev kontaktet af Barbara Bertelsen om dette forhold, men han kan af gode grunde ikke udtale sig om, hvorvidt der på et tidspunkt har været en henvendelse fra Justitsministeriet til andre i Statsministeriet. Han er i givet fald ikke blevet orienteret herom. Hvis der havde været en sådan henvendelse, har han en klar forventning om, at han ville være blevet orienteret.

Nina Holst-Christensen har herom forklaret[553] bl.a., at hun ikke hørte, hvordan departementet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet modtog budskabet om, at der ikke kunne laves en undtagelsesfri ordning, og hun hørte heller ikke, at der var nogen problemer i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet desangående, eller at justitsministeren skulle have rettet henvendelse til Statsministeriet.

551 Afhøringsekstrakten, side 604.
552 Afhøringsekstrakten, side 605.
553 Afhøringsekstrakten, side 638.

Jens Teilberg Søndergaard har herom forklaret[554], at han ikke har nogen erindring om, at han havde nogen direkte dialog med Søren Pind om sagen. Han erindrer heller ikke, at han orienterede Barbara Bertelsen om sagen på daværende tidspunkt, men han kan godt have gjort det. Han ved under alle omstændigheder ikke, om hun i så fald gik videre med det til Søren Pind.

Barbara Bertelsen har herom forklaret[555], at hun husker det som noget senere i forløbet – i forsommeren eller sommeren, efter at ombudsmanden var gået ind i sagen, og Udlændingestyrelsen havde genoptaget sagerne, og hvor Justitsministeriet blev involveret – at Søren Pind nævnte, at han på et tidspunkt havde sendt en sms til statsministeren. Hun tror, at Søren Pind sagde noget i retning af: "Jeg sendte også en sms til Lars", men det var ikke et forløb, som hun var involveret i. Hun ved ikke, hvornår det skulle være sket. Hun erindrer ikke, hvordan ordene faldt, men det var "omkring Inger og sagen". I forbindelse med den oprindelige orientering var de ikke inde på forhold vedrørende Statsministeriet. Hun kan ikke tidsfæste Søren Pinds oplysning om sin henvendelse til Lars Løkke Rasmussen til nærmere end forsommeren eller sommeren 2016 og det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det var lang tid efter, at Søren Pind havde fået den oprindelige orientering. Det er rigtigt, at det tidspunkt, hvor der var spændinger mellem Justitsministeriet og Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, var i sommeren 2016. Hun husker det således, at Søren Pind sagde til hende, at han havde sendt en sms til Lars Løkke Rasmussen, men hun husker ikke, hvornår han fortalte det, eller hvad hans sms nærmere gik ud på. Foreholdt Søren Pinds forklaring om, at det var svært at trænge igennem med budskabet i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, forklarede hun, at hun mere husker det som om, at det var en friktionsfyldt stemning, fordi man var nødt til at stå meget fast på sin rådgivning, hvilket man også gjorde, og det var derfor, at stemningen var dårlig. Der var også den kollegiale omsorg for hinanden. Det var en svær sag, og der var samtidig en offentlig debat herom, som kun pegede i én retning. De befandt sig desuden midt i flygtninge-/migrantkrisen. Hun ved ikke, hvad Søren Pind nærmere mente, men det er korrekt, at den oprindelige vurdering, som Justitsministeriet og Lykke Sørensen var enige om, ikke var en velkommen vurdering hos udlændinge-, integrations- og boligministeren. Det

554 Afhøringsekstrakten, side 651.
555 Afhøringsekstrakten, side 666 ff.

stod klart, at ministeren ønskede noget andet. Hun erindrer ikke, at de talte om, at det var svært at trænge igennem, men de skulle stå fast, og det kunne ikke være anderledes. Det var hårdt at være i. Hun erindrer ikke, om hun efterfølgende blev orienteret om, hvorvidt det var svært for Lykke Sørensen at trænge igennem i forhold til ministeren. Det var en sag, der var svær, og hvor Justitsministeriet var nødt til at blive stående for at hjælpe med at håndtere både presse, Folketinget og ombudsmand rigtigt. Dette var hjælp og bistand til kollegerne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[556], at han ikke hørte om en tilbagemelding fra Statsministeriet efter oversendelsen af det reviderede notat om talepunkterne. Uffe Toudal Pedersen havde en god relation til Christian Kettel Thomsen. De var tidligere kolleger fra Statsministeriet og talte ofte sammen om forskellige ting. Han husker ikke at have hørt om den specifikke samtale, ligesom det ikke siger ham noget, at der var bestilt et nyt bidrag. Det ville ikke være sædvanligt at bestille et nyt bidrag som følge af juridiske uoverensstemmelser, og han har ikke hørt om noget tilsvarende i andre sammenhænge. Tanja Franck og Lykke Sørensen havde også en god relation. Hvis Tanja Franck skulle tale med nogen i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, kontaktede hun typisk den relevante afdelingschef.

Anette Görtz har herom forklaret[557], at hun ikke husker, at hun var involveret i forløbet forud for forespørgselsdebat F12 med statsministeren den 4. marts 2016, herunder at Tanja Franck bestilte en ny formulering af talepunkterne. Hun husker heller ikke at have hørt, at det i Statsministeriet blev meldt ud, at udlændinge- og integrationsministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Hun er ikke jurist, og det ville være helt utænkeligt, at hun blev inddraget i juridiske problemstillinger.

Uffe Toudal Pedersen har supplerende forklaret[558], at han ikke hørte noget om Søren Pinds bekymring for sagen.

Den 3. marts 2016 kl. 22.24 fremsendte Tanja Franck sålydende mail internt i Statsministeriet til bl.a. Christian Kettel Thomsen:

---

556 Afhøringsekstrakten, side 705.
557 Afhøringsekstrakten, side 725.
558 Afhøringsekstrakten, side 751.

”Kære alle

Vedlagt sidste beredskab om mindreårige gifte på asylcentre til brug for F12 i morgen.

STM må gerne gøre opmærksom på nedenstående afsnit fra baggrunden, og at der formentlig vil være konkrete sager, hvor dette vil gøre sig gældende.
...
»Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Det kan ikke udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention. Danske forvaltningsmyndigheder skal overholde Danmarks internationale forpligtelser, og retningslinjerne skal derfor tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.«”

Det fremgår af det vedlagte beredskab bl.a.:

”Beredskab til F12 den 4. marts 2016
Mindreårige gifte på asylcentre mv.

Hovedbudskaber
Det er selvsagt ikke acceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er båret af fri vilje.

Og myndighederne skal ikke uforvarende kunne havne i en situation, hvor man i asylsystemet fastholder eller legitimerer et sådant ægteskab.

På baggrund af de konkrete sager, som for nylig har kastet lys over den her problematik, har integrationsministeren derfor bedt udlændingemyndighederne om at ændre praksis, så ingen mindreårige fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.

Spørgsmål og svar

Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser
[Det har været fremført, at instruktionens absolutte karakter – at ingen mindreårige må indkvarteres med deres ægtefælle eller samlever – i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder vores internationale forpligtelser? Er det regeringens linje?]

Jeg forstår, at udlændingemyndighederne nu er ved at omsætte integrationsministerens generelle tilkendegivelse til retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.

Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vores internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil myndighederne selvfølgelig respektere det. Det er klart.

Men det ændrer ikke ved den politiske retning, som integrationsministeren har udstukket. Og det er den linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager. "

Endelig fremgår det af statsministerens talepapir til brug for forespørgselsdebatten bl.a.:

"Spørgerne har bedt mig om at "redegøre for regeringens værdipolitik med fokus på de udfordringer, der følger af indvandringen, og som presser/tvinger danskerne til at ændre levevis og adfærd og "rette ind" af hensyn til indvandrere."

Det er et vigtigt spørgsmål. Det optager regeringen. Og det er mere relevant end nogensinde i en tid, hvor historisk mange mennesker søger mod Europa. Og mod Danmark.
...
Flygtningene skal kende til de rettigheder, demokratiske principper og ligestilling mellem kønnene, som gælder i Danmark. Det skal ske tidligt. Allerede på asylcentret. Hvordan vi bedst gør det, er et af de elementer, som regeringen drøfter med KL.

> Og vi kan naturligvis heller ikke acceptere, at der på vores asylcentre fx kan være 14-årige piger, som bor sammen med langt ældre ægtemænd.
>
> I Danmark gælder danske værdier.
> ..."

Af et notat af 14. juni 2017, som Statsministeriet udarbejdede på baggrund af fire folketingsspørgsmål til statsministeren, fremgår det bl.a.:

> "Det kan konstateres, at Statsministeriet den 3. marts 2016 fra UIM modtog et notat af 24. februar 2016 indeholdende udkast til talepunkter, som dannede grundlag for beredskaber til forespørgslen (F 12). Af notatet fremgår bl.a., at udlændingeministeren havde anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det fremgår endvidere, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og at det ikke kan udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention, hvilket retningslinjerne skal tage højde for sådanne helt særlige tilfælde.
>
> Statsministeriet modtog den 26. februar 2016 en tidligere version af notatet, hvor passagen om ovennævnte internationale forpligtelser ikke fremgik. Det er sandsynligt, at Statsministeriet har spurgt ind til dette forhold. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af en intern e-mail fra den 3. marts 2016 i forbindelse med STM's modtagelse af det endelige notat, at den daværende chef for OII til departementschefen gør opmærksom på, at det nok er vigtigt, at "han [stm] får at vide, at UIBM'n har meldt hårdere ud end juraen kan holde til". Dette er sikret ved, at ovennævnte om Danmarks internationale forpligtelser fremgår af det endelige beredskab, som er givet til statsministeren."

Lars Løkke Rasmussen har herom forklaret[559], at han ingen erindring har om, at han på et tidspunkt fra slutningen af januar 2016 og ind i 2017 havde en drøftelse med Inger Støjberg om indkvarteringen på asylcentre af mindreårige i parforhold med ægtefæller eller samlevere. Han kan dog ikke fuldstændigt afvise, at de gennem en periode på halvandet år ikke vekslede ét ord om problemstillingen, men han husker ikke en sådan drøftelse. Han – og alle andre – er betydeligt mere opmærksom på sagen nu end dengang. Til brug for forespørgselsdebatten den 4. marts 2016 modtog han et beredskab, hvoraf det fremgik, at man ikke kunne adskille alle par undtagelsesfrit, og at der i øvrigt skulle udarbejdes retningslinjer, som der skulle administreres efter. Dette betryggede ham i, at alt var i sin skønneste orden. Hertil kom, at "barnebrudene" ikke var genstand for debat under forespørgselsdebatten. Han har ikke på noget tidspunkt fra januar 2016 haft et møde med Inger Støjberg om "barnebrude", og han har i det hele taget ikke – før afhøringen i dag – deltaget i møder, hvor sagens genstand var "barnebrude". Foreholdt Tanja Francks mail af 3. marts 2016 kl. 18.09 til Christian Kettel Thomsen har han forklaret, at han modtog beredskabet til forberedelse af forespørgselsdebatten. Tanja Franck var en dygtig medarbejder, og hun tilkendegav over for ham, at han skulle være opmærksom på, at der for så vidt angår adskillelse af asylansøgerne ville være undtagelser, ligesom hun fortalte ham – hvilket man også kan se af materialet – at der ville blive udarbejdet retningslinjer, og at der ville blive administreret efter disse retningslinjer. Dette var han fuldstændig betrygget i. Tanja Franck orienterede ham om, at han skulle være opmærksom på, hvad der var" op og ned" i den sag, men han blev ikke orienteret om, at Tanja Franck var af den opfattelse, at udlændinge-, integrations- og boligministeren havde meldt hårdere ud, end juraen kunne holde til. Han blev ikke orienteret om, at der havde været et forløb forud for det beredskab, som han modtog. Han erindrer ikke, at han i perioden fra slutningen af januar 2016 til begyndelsen af marts 2016 deltog i møder vedrørende dette emne bortset fra, at han formentlig havde et internt møde med sine egne folk om forberedelse af forespørgselsdebatten i Folketinget. Foreholdt Uffe Toudal Pedersens forklaring om, at han på et tidspunkt var blevet ringet op af Christian Kettel Thomsen, der sagde noget i retning af, at "din minister er nok i avisen i øjeblikket", har han forklaret, at Christian Kettel Thomsen ikke orienterede ham om, at han havde haft en sådan samtale med Uffe Toudal Pedersen. Foreholdt Søren Pinds forklaring

559 Afhøringsekstrakten, side 688 ff.

om, at han orienterede statsministeren om, at han var bekymret over det, der foregik i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, har han forklaret, at han har fulgt med i kommissionens undersøgelse og har læst protokollatet af Søren Pinds forklaring. Han blev overrasket over Søren Pinds forklaring. Han har søgt i sin dybeste hukommelse og har ingen erindring om at skulle være blevet kontaktet af Søren Pind herom. Det virker "løst", at Søren Pind i givet fald ikke skulle kunne huske hans reaktion. Han har ingen erindring om, at han skulle have modtaget en sms eller et telefonopkald fra Søren Pind herom. Han har konsulteret sin telefon, idet han ikke har slettet sms'er og har beskeder tilbage fra 2012, men han har ikke kunnet finde en sådan sms fra Søren Pind. Han kan heller ikke huske, at han på anden vis skulle have fået noget sådant at vide. Det er ikke nogen hemmelighed, at der til stadighed har været diskussioner af mere politisk karakter om, hvordan de betonede deres udlændingepolitik, og han har undersøgt, om der skulle have været en henvendelse i relation til dette. Han kan sige med sikkerhed, at han ikke har modtaget nogen form for henvendelse fra Søren Pind med et indhold, hvor han tænkte, at der var noget juridisk galt, og at han måtte forholde sig hertil. Han har således ingen erindring om, at han har modtaget en henvendelse, der knyttede sig til dette emne, og han kan sige med sikkerhed, at han ikke har fået henvendelser om ulovligheder eller andet, som han skulle handle på. Det kan han sige med sikkerhed, fordi han ville have ageret på det, hvis han havde fået en sådan henvendelse.

Inger Støjberg har herom forklaret[560], at hun ikke er blevet gjort bekendt med, at Søren Pind skulle have orienteret statsministeren om, at han var urolig over det, der foregik i hendes ministerium. Søren Pind har givetvis interesseret sig for barnebrude som alle andre. Det var en stor politisk sag, men hvad han måtte have kommunikeret til Lars Løkke Rasmussen, kan hun ikke vide. Hun har ikke selv modtaget noget fra Søren Pind i denne sammenhæng.

8.4.17. Artikler i Politiken

Politiken bragte den 5. marts 2016 en artikel med overskriften "Vi nægter at blive skilt. Det er vores beslutning. Punktum". Det fremgår af artiklen bl.a.:

560 Afhøringsekstrakten, side 762.

”**Først flygtede de fra borgerkrigen i Syrien. Nu er de på flugt fra de danske myndigheder, som vil skille dem og placere de to i hver sit asylcenter, fordi de er gift og hun er mindreårig. »Jeg er ikke barnebrud«, siger 17-årige [L-K].**

...

De er gift med hinanden, og ægteparret havde besluttet sig for at tage flugten og skjule sig for de danske myndigheder, inden politiet ville komme og skille dem ad.

I løbet af ugen havde personalet på Asylcenter Fredericia flere gange forsøgt at overtale parret til at medvirke til frivilligt at rejse til hver sit asylcenter i Nordjylland.

Dermed følger asylcenteret de retningslinjer, som er udstukket af af udlændingeminister Inger Støjberg (V) om, at fremover må ingen mindreårig under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever.

Uanset om parret har et eller flere børn sammen. De par, som i dag bor sammen, skal også adskilles.

Det vil 17-årige [L-K] og 26-årige [L-M] slet ikke gå med til.

»Hvis jeg bliver skilt fra [L-M], så vil jeg stikke af igen og finde ham. Jeg har jo kun ham«, siger [L-K].

De sidder på kanten af en dobbeltseng - tæt ved siden af hinanden i et værelse i det hus, hvor de nu holder sig skjult. [L-M] kigger på sin kone, som er gravid i femte måned.

...

»Det her er imod humanitære regler, og det er imod kærlighedens regler. Her i landet må man gerne være kæreste med en, som er under 18 år. Vi er bare gift, for sådan er vores kultur. Hvad er forskellen«, spørger [L-M].

[L-K] putter sin hånd ind til sin mand. Det er svært at forestille sig, at de ikke skulle være sammen om fødslen og barnet, forklarer hun.

»Jeg tænker ikke så meget på barnet lige nu. Men vi vil jo gerne have en fremtid for vores barn. Og et sikkert sted at være«.

Kunne I leve med at blive anbragt på to asylcentre i nærheden af hinanden?

»Nej, det vil vi aldrig gå med til. Vi er sammen«, siger de."

Inger Støjberg har herom forklaret[561] bl.a., at hun kendte til dette pars klage til Folketingets Ombudsmand. Parret klagede over den manglende partshøring og fik af ombudsmanden medhold i, at der ikke var sket partshøring. Hun kan og vil ikke sagsbehandle, men henholder sig til det notat, som hun godkendte den 9. februar 2016. Adspurgt, om hun ikke gik op i, hvorvidt der i de konkrete tilfælde forelå tvang, har hun forklaret, at hun kan henholde sig fuldstændig til det ministernotat, som hun godkendte. I ministernotatet var der beskrevet en række momenter, som skulle indgå. Det kunne ende med, at et par ikke blev adskilt, men det klare udgangspunkt var, at parrene skulle adskilles.

Politiken bragte den 7. marts 2016 en artikel med overskriften "Asylægtepar på flugt: Vi bliver i skjul". Det fremgår af artiklen bl.a.:

"**Asylægtepar på 17 og 26 år, som nægter at lade sig adskille, skal næppe forvente hjælp fra Folketinget. ...**

...

Sund fornuft bør råde

Formanden for Foreningen af Udlændingeretsadvokater Jytte Lindgård mener, at myndighederne bør tage individuelle samtaler med de mindreårige i ægteskaberne for at afklare deres situation.

Sammen anbefaling kommer fra Institut for Menneskerettigheder.

»Hvis der er tale om personer under 15 år, kan det være rimeligt nok at skille
dem ad«, siger vicedirektør Louise Holck.

561 Afhøringsekstrakten, side 127.

Men man bør vurdere hvert enkelt tilfælde konkret, understreger hun.

»Sund fornuft tilsiger, at der kan være stor forskel på hvor moden, man er, og man bør vurdere hver enkelt sag og tage hensyn til, hvad der er det rigtige i det enkelte tilfælde«, siger hun.

En giftig vej

Det er dog næppe opbakning fra et flertal på Christiansborg.

Udlændingeminister Inger Støjberg vil ikke kommentere sagen, idet Socialdemokratiet har indkaldt hende til samråd om barnebrude og ægteskab med mindreårige i næste uge.

Samrådet skal først og fremmest afklare indberetning af mindreårige brude på landets asylcentre, siger partiets indfødsretsordfører Mattias Tesfaye.

S vil ikke pille ved udlændingeministerens instruks.

Forskellige eksperter mener, at man bør se individuelt på ægteskaberne og derefter træffe en beslutning?

»Jeg ser ikke nogen grund til at ændre den nuværende lovgivning. Det, mener jeg ikke, er sundt. Det vil være en giftig vej at gå«, siger han.

Både Alternativet og Enhedslisten støtter muligheden for en individuel sagsbehandling."

Inger Støjberg har herom forklaret[562] bl.a., at hun ikke læste alle artikler. Hun kan ikke redegøre for de forskellige politiske positioner vedrørende spørgsmålet om individuel sagsbehandling. Hun vil helst ikke redegøre for andre partiers politik. Det gør de bedst selv. Positionerne skiftede dog noget undervejs. Op til samrådet den 15. marts 2016 var der et voldsomt politisk pres. Det Radikale Venstre mente på det tidspunkt, at man ikke skulle bruge tid på

562 Afhøringsekstrakten, side 135.

et samråd, men bare skille parrene ad, og Socialdemokraterne pressede voldsomt på. Hun tror ikke, at Alternativet og Enhedslisten var videre optaget af sagen. De borgerlige partier mente selvfølgelig, at barnebrude skulle adskilles fra deres ældre mænd.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[563] bl.a., at det godt kan være, at ministeren ville komme under et politisk angreb, hvis hun omtalte undtagelsesmulighederne. Ikke desto mindre skulle ministeren overholde konventionerne. Det er svært at forholde sig til, hvad Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet mente. Hendes opfattelse af det politiske landskab var, at de færreste partier ønskede at overtræde konventionerne. De rådgav ikke ministeren på baggrund af, om Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet ønskede at bryde konventionerne. De rådgav ministeren om, at der var en hovedregel, men at der tillige gjaldt nogle undtagelser.

Jesper Gori har herom forklaret[564], at artiklen muligvis indgik i sagen til ministeren, men han ved det ikke. Han tror, at beskrivelsen formentlig er dækkende for det politiske landskab på daværende tidspunkt, men han tør ikke sige, hvad Mattias Tesfaye nærmere mente med sin udtalelse.

Mark Thorsen har herom forklaret[565], at han generelt fulgte med i dagspressen, men han kan ikke huske, om han læste denne artikel. Han husker det politiske landskab på daværende tidspunkt således, at Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og, som han husker det, også Radikale Venstre krævede, at der blev strammet op på indkvarteringen, at der ikke skulle indkvarteres "barnebrude" på danske asylcentre, og at det ville være godt, hvis man kunne stoppe det "om ikke i går, så i dag". Der var derfor et stærkt politisk pres i forhold til at have den strammest mulige praksis på dette område. Heroverfor var der nogle partier, Enhedslisten og Alternativet, som var ret langt fra at udgøre et flertal både i forhold til mandater og i forhold til folkestemningen i udlændingepolitikken. Disse partier havde et synspunkt om, at det ikke kun handlede om en individuel vurdering, men også handlede om, at de havde en anden opfattelse af udlændingepolitikken og en anden forståelse af, at der kunne

563 Afhøringsekstrakten, side 208.
564 Afhøringsekstrakten, side 273.
565 Afhøringsekstrakten, side 393.

være ægteskaber, som kunne være anderledes, når ægteskaberne var indgået i andre kulturer.

8.4.18. Overvejelser om indkvartering på samme center i separate værelser

Af en mail af 9. marts 2016 kl. 17.44 fra Jesper Gori til Uffe Toudal Pedersen, Line Skytte Mørk Hansen, Anne Nygaard Just og Jonas From Soelberg fremgår det bl.a.:

> "...
> Emne: Barnebrude - JM
> ...
> Jeg har med JM mundtligt forsøgt at afstemme 1) den mulige betydning af adskilt indkvartering af en mindreårig og dennes ægtefælle/samlever ("deler ikke seng og bord") på en sådan måde, at parret indkvarteres på samme center i separate værelser (måske ovenikøbet på værelser, der ligger ved siden af hinanden) holdt op i mod 2) adskillelsens forenelighed med børnekonventionen (barnets tarv) eller EMRK (retten til familieliv) i tilfælde, hvor indkvarteringen på separate centre ellers ville være ulovligt.
>
> JM anerkender, at det vil kunne have en betydning ved vurderingen af, om de internationale forpligtelser er overholdt. Det *afgørende* er imidlertid, hvad konsekvensen er, hvis et par, der er tildelt separate værelser på samme center, alligevel "deler seng og bord", dvs. sover sammen fra tid til anden. Hvis konsekvensen af, at parret i realiteten "deler seng og bord", er, at parret (eventuelt efter flere advarsler) adskilles fysisk på separate centre, reducerer en sådan praksis – trods det umiddelbare 'udseende' – ikke alvorligheden af indgrebet. Det gælder i særlig grad i sager, hvor farens tilstedeværelse er påkrævet også om natten af hensyn til parrets børn. Adskillelsen vil derfor også skulle sammenlignes med den situation, hvor adskillelsen også fra begyndelsen i praksis sker ved indkvartering på separate centre – og adskillelsen vil dermed efter omstændighederne være ulovlig.
>
> Jeg vil umiddelbart antage, at ministeren vil være optaget af, at myndighederne griber ind i det omfang, der er muligt, hvis man bliver bekendt med, at en mindreårig pige rent faktisk deler seng og bord med sin

voksne ægtefælle/samlever trods separat indkvartering. I modsat fald svækkes udsagnet om, at parret ikke ved myndighedernes mellemkomst skal kunne dele seng og bord, i ret betydelig grad. Det er vel – siger jeg – værre end at anerkende, at der kan være sager, hvor meget vægtige hensyn til parret eller deres små børn betyder, at samlivet må accepteres.

JM's klare vurdering var derfor, at en adskillelse i separate værelser, men dog på samme center, ikke reelt vil få betydning for vurderingen af, om adskillelsen er ulovlig. JM satte i øvrigt spørgsmålstegn ved, om der i disse situationer overhovedet vil være hjemmel til at iværksætte et flyttepåbud; en vurdering jeg umiddelbart deler.

JM var i øvrigt selvklart enigt i, at de relevante myndigheder skal håndtere disse sager på en sådan måde, at adskillelse ikke sker, hvis dette vil være i strid med internationale forpligtelser.
..."

8.4.19. Spørgsmål nr. 302 til udlændinge-, integrations- og boligministeren

Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget stillede den 26. januar 2016 sålydende spørgsmål til Udlændinge-, Integrations- og Boligminister Inger Støjberg efter ønske fra Martin Henriksen (DF):

"**Spørgsmål nr. 302:**

Kan ministeren oplyse, hvor længe myndighederne har kendt til barnebrude i danske asylcentre, og vil ministeren udarbejde nye retningslinjer på området, der respekterer dansk kultur og dansk lovgivning?"

Spørgsmålet blev den 9. marts 2016 besvaret således:

"**Svar:**

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, hvortil der henvises:

"Udlændingestyrelsen kan oplyse, at der ikke er foretaget registreringer af, hvor mange asylansøgere under 18 år der er ankommet til

> Danmark sammen med en myndig ægtefælle eller samlever. I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt mindreårige asylansøgere under 18 år er blevet indkvarteret sammen med en myndig ægtefælle eller samlever i danske asylcentre, har en mangeårig praksis været, at der er blevet foretaget en socialfaglig vurdering af, hvad der var bedst af hensyn til barnets tarv. De sociale myndigheder er i nødvendigt omfang blevet inddraget i denne vurdering. Udlændingestyrelsen og de nuværende centeroperatører har alene – forud for november 2015 – erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre. I sagen fra november 2015 blev parret ligeledes adskilt, da styrelsen blev gjort bekendt med sagen."
>
> Jeg kan oplyse, at jeg, efter at være blevet bekendt med problemstillingen, har bedt Udlændingestyrelsen sikre, at ingen mindreårige asylansøgere under 18 år fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever. Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager.
>
> Jeg kan endvidere oplyse, at min instruks også omfatter de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever."

Om Udlændingestyrelsens udarbejdelse af retningslinjer fremgår det af en mail, som Lykke Sørensen den 4. marts 2016 kl. 12.46 sendte til en række medarbejdere i bl.a. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet, at Lykke Sørensen orienterede om, at Udlændingestyrelsen skulle udarbejde en vejledning, "der udmønter ministerens beslutning".

Lykke Sørensen har om besvarelsen af spørgsmål 302 forklaret[566] bl.a., at når det var anført, at der var indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, var svaret fra styrelsen ikke på forhånd afstemt med departementet. Det afhang af, hvad det var. I dette tilfælde skulle Udlændingestyrelsen svare på, hvad der var registreret om mindreårige asylansøgere, der var ankommet til Danmark

566 Afhøringsekstrakten, side 66.

sammen med en myndig ægtefælle eller samlever. Det var ikke noget, hun vidste noget om. Det var styrelsen, der havde den viden. De sender normalt et sådant spørgsmål i høring i styrelsen og anmoder om et bidrag til den del af svaret, Udlændingestyrelsen kan svare på. I en situation som den foreliggende behøver det ikke at være afstemt på forhånd, hvad de skal svare. Nogle gange sender Udlændingestyrelsen et udkast ind, og det hænder, at de fra ministeriets side kommer med bemærkninger om, hvorvidt det f.eks. er helt præcist, og om der kan tilføjes noget. Hun ved ikke, om styrelsens udkast til svar i dette tilfælde har været sendt til departementet til bemærkninger. Hun ved ikke, om Udlændingestyrelsens beskrivelse af hidtidig praksis i styrelsen bidrag til svaret er korrekt. Det går hun dog ud fra, for det har styrelsen svaret flere gange. Hun ved heller ikke, hvad den socialfaglige vurdering, styrelsen henviste til, indebar. Normalt ville det være noget med, hvordan familien trivedes, og hvordan forholdene omkring parret og eventuelle børn var. Hun vil tro, at sådanne vurderinger udarbejdes af f.eks. en socialrådgiver eller tilsvarende. Det ville være det normale, men hun ved ikke noget konkret om de vurderinger, der blev anvendt i disse sager. Hun tror ikke, at denne praksis blev videreført i første omgang. De inddrog det, der var i sagerne, men hun ved ikke, hvilke oplysninger der var i de enkelte sager, herunder fra operatørerne. Hun opfattede det ikke sådan, at den socialfaglige vurdering var en, der nødvendigvis skulle indhentes i forbindelse med afklaringen af spørgsmålet om adskillelse. Det kunne også være en, der allerede forelå i sagen, og som mere generelt beskrev, hvordan familien trivedes. Hun ved som sagt ikke, om det er det, der har været praksis. Ministerens svar om, at Udlændingestyrelsen var i gang med at omsætte ministerens generelle instruks i retningslinjer, var et udtryk for, at der skulle være nogle retningslinjer, der fulgte op på ministerens pressemeddelelse. Det kunne have været mere klart, hvad der lå i det. Det burde her være anført, at de retningslinjer også skulle åbne mulighed for, at der kunne gøres undtagelser. Svaret var ikke fyldestgørende. For hende var det, der lå i svaret, at der skulle være nogle retningslinjer, der viste noget om, hvordan de konkrete sager skulle behandles. Det er subtilt. Planen på dette tidspunkt var, at Udlændingeafdelingen skulle lave et notat om rammerne i forhold til de internationale forpligtelser, og Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer, der fulgte op på pressemeddelelsen.[567] De retningslinjer, Udlændingestyrelsen skulle udarbejde, angik, hvordan de skulle behandle de

567 Afhøringsekstrakten, side 68.

konkrete sager, herunder hvordan man skulle håndtere, om parrene skulle skilles ad eller ej. De angik således også, om parrene skulle skilles ad. Ellers var der ikke nogen grund til at lave retningslinjer. Så skulle de jo bare skilles ad. Det var ikke det, det endte med, men det var hensigten på dette tidspunkt. Hun går ud fra, at styrelsen den 9. marts 2016 havde fået instruksen om, at de skulle udarbejde retningslinjer. Det husker hun ikke positivt, men ellers ville de ikke have skrevet det i svaret på spørgsmål 302. At styrelsen skulle udarbejde disse retningslinjer, var en aftale mellem ministeriet og styrelsen, men hun husker ikke, om det var Udlændingeafdelingen eller Koncernstyringsafdelingen, der havde indgået aftalen. Det er ikke hende, der har skrevet svaret, og hun har ikke kendskab til, hvad det nærmere indhold af denne aftale var. Udlændingestyrelsen havde udarbejdet et udkast til retningslinjer, som departementet herefter bearbejdede. Når der tales om departementets og Udlændingestyrelsens retningslinjer, kan der derfor have været tale om de samme retningslinjer. Opfattelsen i departementet var, at Udlændingestyrelsen havde lavet et udkast, nemlig notatet af 2. februar 2016, som departementet bearbejdede. Dette afspejlede også, at Udlændingestyrelsen endnu ikke havde fået en endelig tilbagemelding på det udkast, som styrelsen havde sendt ind til departementet. Det kan forekomme forvirrende, og hun kan ikke kaste nærmere lys over det. Foreholdt, at Udlændingestyrelsens udkast til notat ikke indeholder en beskrivelse af, hvornår der skal ske adskillelse, men derimod indeholder en beskrivelse af den tidligere praksis, har hun forklaret, at det var derfor, at Udlændingestyrelsen bad om yderligere vejledning om, hvilke rammer der skulle gælde. Udlændingeafdelingen havde hele tiden den opfattelse, at et praksisnotat skulle laves i Udlændingestyrelsen, men at Udlændingeafdelingen skulle bidrage hertil med en beskrivelse af, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Vejledningen om, hvem der skulle adskilles, skulle komme fra Udlændingeafdelingen, mens vejledningen om praktikken, for eksempel hvem der skulle betale, skulle komme fra Udlændingestyrelsen og Koncernøkonomi. Hun tror ikke, at departementet over for Udlændingestyrelsen tilkendegav, at styrelsen ikke kunne forvente at modtage retningslinjer om, under hvilke betingelser der skulle ske adskillelse. Departementet arbejdede netop på et notat om Danmarks internationale forpligtelser. Hun tror, at arbejdet med dette notat blev påbegyndt i marts 2016. Det kan godt være, at departementet har sagt til Udlændingestyrelsen, at styrelsen ikke kunne forvente notatet "i løbet af 3 sekunder".

Uffe Toudal Pedersen har om udarbejdelsen af retningslinjer forklaret[568] bl.a., at de retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle henvende sig til sagsbehandlerne i Udlændingestyrelsen, så de havde noget at administrere efter. Han ved ikke, hvem der skulle udarbejde dem. De retningslinjer, der endte med at blive udarbejdet, og som mailen af 18. marts 2016 var et input til, blev udarbejdet i et samspil mellem Udlændingestyrelsen og Udlændingeafdelingen. På dette tidspunkt i forløbet var han ikke inde i overvejelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, og hvem retningslinjerne skulle henvende sig til. Det er dog klart, at når man i styrelsen skal forvalte sager, skal man have noget at forvalte efter. Adspurgt, hvorfor man begyndte at adskille, før der forelå retningslinjer, har han forklaret, at der var den helt grundlæggende erkendelse hos alle, der havde med sagen at gøre, at i de tilfælde, hvor adskillelse ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, skulle de ikke adskille. Det havde de lagt fast ret tidligt i sagen fra den 9. februar 2016. Han var ikke inde i drøftelser om, hvem der skulle udarbejde retningslinjer, eller hvilke retningslinjer der skulle udarbejdes. Det har hele tiden været hans forståelse, at retningslinjerne skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Han vil tro, at det var Udlændingeafdelingens opgave. Som han husker det, var der nogle retningslinjer, som styrelsen udarbejdede til operatørerne, og som operatørerne skulle arbejde efter.[569] Derudover var der nogle overvejelser om behovet for retningslinjer, som skulle bruges i styrelsen til forvaltningen af sagerne. Det var ikke de retningslinjer, der kom fra departementet i december 2016, men den meningsudveksling, som mailen af 18. marts 2016 kl. 18.00 fra Jesper Gori til Ditte Kruse Dankert er udtryk for. Det større papir, der kom i december, var noget andet.

Inger Støjberg har om besvarelsen af spørgsmål 302 forklaret[570] bl.a., at man bliver nødt til at se svaret i sammenhæng. Det svarer til at skrive, at man må køre 130 km/t på motorvejen, medmindre anden skiltning er bekendtgjort. Det, hun havde forstået, var, at man omsatte ministernotatet til retningslinjer. Det var det, Udlændingestyrelsen var i gang med. Hun havde ikke grund til at tro andet. Det var noget, hun fik oplyst af Koncernøkonomi. Hun redegjorde ikke for de nærmere undtagelser i svaret, fordi de var ved at blive udarbejdet. Man kunne læse, at der kom nærmere retningslinjer, og hun havde en bevidst-

568 Afhøringsekstrakten, side 88-89.
569 Afhøringsekstrakten, side 94-95.
570 Afhøringsekstrakten, side 138-139.

hed om, at hun havde godkendt notatet den 9. februar 2016. Hun vidste derfor, hvad der kom til at stå i retningslinjerne; at der var meget få tilfælde, hvor man ikke kom til at adskille. Foreholdt, at ministeriet på dette tidspunkt havde modtaget brevet fra Røde Kors af 3. marts 2016 og indberetningen med de fem par fra Udlændingestyrelsen og således måtte være bekendt med, at det potentielt ikke var en meget lille andel af parrene, der ikke kunne adskilles, har hun forklaret, at hun forholdt sig til, at man var i gang med at omsætte ministernotatet til retningslinjer. Adspurgt, om det lå som en forudsætning, at notatet skulle udmøntes i mere konkrete retningslinjer, har hun forklaret, at noget sådan ikke var italesat over for hende. Når hun har godkendt et notat, er det ude af hendes hænder. Så er det i den gænge, som det skal være. Adspurgt, om de retningslinjer, der er henvist til, kunne være retningslinjer til operatørerne, der beskrev, hvordan adskillelserne skulle udmøntes, har hun forklaret, at hun opfattede det sådan, at det var ministernotatet, der skulle omsættes af Udlændingestyrelsen. Det var i hvert oplægget fra Koncernøkonomi, som var den afdeling, der skrev udkast til svaret, og som hun læser det, var det Koncernøkonomis opfattelse, at det var sådan, det var. Hun deltog ikke i en drøftelse af, hvad det var for retningslinjer, fordi hun opfattede det sådan, at når hun først havde skrevet under på en sag og godkendt den, var der nogen, der tog over og omsatte det. Foreholdt at de retningslinjer, der kom fra Udlændingestyrelsen den 1. juli 2016, netop vedrørte nogle praktiske forhold omkring adskillelsen, har hun fastholdt, at hun ikke kan sige andet, end hvad der er hendes opfattelse. Foreholdt udskrift af samråd AT og AU den 1. juni 2017, hvor hun blandt andet udtalte, at svaret på spørgsmål nr. 302 kunne have været klarere formuleret, har hun forklaret, at set i bagklogskabens klare lys, kunne man have skrevet et mere udtømmende svar; f.eks. at de var gået i gang med at omsætte den godkendelse, som hun havde foretaget den 9. februar 2016, til retningslinjer. Det er svært at sige på stående fod, hvordan der skulle have været svaret. Foreholdt, at hun på tidspunktet for besvarelsen af spørgsmålet vidste, at der var sket adskillelse i en række sager, fordi hun blev orienteret løbende, og adspurgt, om det ikke gav anledning til overvejelse, at der endnu ikke forelå retningslinjer, har hun forklaret, at når man som minister har godkendt noget, er der andre, der tager over. Det er det, ministeriet er til: At omsætte beslutninger til udførelse.

Line Skytte Mørk Hansen har om besvarelsen af spørgsmål 302 forklaret[571] bl.a., at hun var inde over dette svar. Adspurgt til, hvor i svaret man kan læse, at der var mulighed for undtagelser, har hun forklaret, at Udlændingestyrelsen ifølge svaret var "i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager", og i denne formulering kan det ligge, at der alene var tale om en hovedregel. Man kunne godt have nævnt undtagelsesmulighederne. Udvalgsspørgsmålet svarede på det, som man var blevet spurgt om. Efter hendes opfattelse var Udlændingestyrelsen klar over muligheden for undtagelser. Den dialog, som departementet havde med Udlændingestyrelsen, viste dette. De retningslinjer, der blev omtalt i folketingssvaret, var Udlændingestyrelsens retningslinjer til operatørerne. Adspurgt, om retningslinjerne i så fald kunne vedrøre muligheden for undtagelser, har hun forklaret, at det er rigtigt, at afgørelserne om adskillelse ikke blev truffet af operatørerne. Adspurgt, om sætningen om de konkrete retningslinjer i så fald kunne være modificerende i forhold til den forudgående sætning i folketingssvaret om, at ingen mindreårige kunne indkvarteres med deres samlever eller ægtefælle, har hun forklaret, at man kan anlægge dette synspunkt, men heri ligger ikke, at Udlændingestyrelsen ikke behandlede sagerne med mulighed for undtagelser. Man kunne godt i folketingssvaret have nævnt, at der var en hovedregel, men at der ligeledes skulle være mulighed for undtagelser.

Jesper Gori har forklaret[572], at departementet på daværende tidspunkt ikke var i gang med at skrive retningslinjer. Han tror, at der var en forvirring om, hvorvidt departementet eller Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer for behandlingen af sagerne. Hans opfattelse var, at de generelle retningslinjer skulle udarbejdes af Udlændingestyrelsen og angå både processen og indholdet. Det var i den forbindelse hans opfattelse, at Udlændingestyrelsen skulle give et bud på indholdet, og at dette bud skulle sendes til departementet, hvorefter der skulle ske en afstemning med Justitsministeriet. Udlændingestyrelsen har en lang erfaring med at behandle spørgsmål om EMRK artikel 8. Efter hans opfattelse ville man den 10. februar 2016 kunne have sendt den mail, som han sendte til Udlændingestyrelsen den 18. marts 2016. Udlændingestyrelsen foretager hver eneste dag i sager om familiesammenføring en vurdering efter EMRK artikel 8. Udlændingestyrelsen var helt sikkert interesseret i at modtage mere, og der var "under ministeren" en stor

571 Afhøringsekstrakten, side 207.
572 Afhøringsekstrakten, side 261-262.

opmærksomhed på, at styrelsen ikke skulle stå alene. Der var behov for at dele ansvaret i de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Han fik at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen var blevet bedt om at lave et oplæg til retningslinjer. Han tror, at han fik dette at vide i begyndelsen af uge 8. Han fik at vide, at Udlændingestyrelsen skulle lave et oplæg til retningslinjer, og at dette oplæg skulle omhandle både spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske adskillelse, og spørgsmålet om, hvordan der skulle ske adskillelse. Udlændingestyrelsen lavede efterfølgende et notat, som han umiddelbart troede omhandlede forholdet til Danmarks internationale forpligtelser. Da han læste notatet, konstaterede han, at notatet alene indeholdt en række spørgsmål. Da han læste dette notat, aftalte han med Lykke Sørensen, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet. Han bad herefter Anna-Sophie Saugmann-Jensen om at lave udkast til et notat. Hvis han havde vidst, at det var Familiesammenføringskontoret, der skulle udarbejde notatet, ville han på et tidligere tidspunkt have taget initiativ til, at dette skete. Om besvarelsen af spørgsmål 302 har han forklaret bl.a., at der var blevet udarbejdet et udkast i Koncernøkonomi, og han blev hørt den 24. eller 25. februar 2016, hvorefter han indsatte sine bemærkninger til svarudkastet.[573] Han indsatte bl.a. sætningen: "Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager." Hensigten med hans bemærkninger var at foretage en opstramning. Han vidste, at de retningslinjer, der skulle udarbejdes, ikke skulle bestemme, at alle par skulle adskilles. De retningslinjer, der skulle udarbejdes, skulle tage højde for Danmarks internationale forpligtelser. Dette var der ikke lagt op til i udkastet til svar på spørgsmål nr. 302. Formålet med hans ændringer var at modificere teksten, således at det stod klarerere, at retningslinjerne tog udgangspunkt i en generel instruks. Hans intention var at signalere, at den pressemeddelelse, der var blevet udsendt, ikke samtidig var en instruks, men at der forelå "noget andet og mere", der ville skulle udmøntes i retningslinjer til brug for de konkrete sager. Enhver kan have sin opfattelse af, hvad der står i svaret, men hans intention var at vise, at pressemeddelelsen ikke kunne stå alene. Han er enig i, at den første sætning har det samme indhold som pressemeddelelsen. Adspurgt, hvordan man ud af den anden sætning kan læse, at ikke alle par skulle adskilles, har han forklaret, at hans forståelse var, at det første punktum var faktuelt korrekt, idet der blev henvist til pressemedde-

573 Afhøringsekstrakten, side 268 ff.

lelsen, mens det i den anden sætning blev signaleret, at det, som ministeren havde bedt Udlændingestyrelsen om at gøre, skulle omsættes i konkrete sager. Svaret byggede på, at Udlændingestyrelsen efter hans forståelse på dette tidspunkt var ved at udarbejde retningslinjer. Han vidste godt, at der i svaret var tale om en "forsigtig omtale" af de konkrete sager. På daværende tidspunkt var de i departementet ikke skarpe på forskellen mellem "pressemeddelelse" og "instruks". Brevet fra Røde Kors fyldte ikke noget hos ham den 9. marts 2016. Han havde en travl hverdag, og brevet var på dette tidspunkt blevet videreekspederet. I den pågældende periode var der meget travlt. Der var mange meget store sager, og sagen var i hans optik på dette tidspunkt en "lille irriterende sag", der ikke fyldte meget i hans arbejdsdag, og som han i begyndelsen håndterede uden om sit kontor. Med hensyn til retningslinjerne om de konkrete sager havde han fået at vide af Lykke Sørensen, at Udlændingestyrelsen skulle give et første bud på retningslinjer. Han havde ikke selv drøftelsen med Udlændingestyrelsen herom. Adspurgt, hvorfor han ikke i lyset af henvendelsen den 3. marts 2016 fra Statsministeriet tydeligt henviste til Danmarks internationale forpligtelser i svaret på spørgsmål nr. 302, har han forklaret, at han ikke tør sige, om henvendelsen fra Statsministeriet blev "lagt sammen" med besvarelsen af spørgsmål nr. 302. Han er enig i, at dette ville have været nærliggende. Det er sædvanligt, at man benytter flere ord over for Statsministeriet end over for Folketinget. I dialogen med Statsministeriet giver man også udtryk for de interne overvejelser, herunder af politisk karakter, som finder sted i ministeriet. Det ville utvivlsomt have været klarere, hvis man i svaret på spørgsmål nr. 302 havde brugt den samme formulering som i det endelige bidrag til Statsministeriet. Det, han skrev i det første bidrag til Statsministeriet, var inspireret af svaret på spørgsmål nr. 302. Han fik ikke den forståelse, at Statsministeriet mente, at besvarelsen af spørgsmål nr. 302 ville være upræcis eller ikke fyldestgørende. Han fik den forståelse, at Statsministeriet ønskede at modtage yderligere oplysninger.

Mark Thorsen har om besvarelsen af spørgsmål 302 forklaret[574], at han ikke har nogen erindring om, at han var inde over besvarelsen af 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets spørgsmål nr. 302. Han havde ikke nærmere kendskab til drøftelserne om, at Udlændingestyrelsen var i færd med at omsætte ministerens generelle instruks til retningslinjer, der

574 Afhøringsekstrakten, side 391-392.

skulle anvendes i de konkrete sager. Han har aldrig deltaget i et møde herom. Det foregik "et godt stykke nede i driften" og var derfor ikke noget, han havde med at gøre. Han var ret tidligt i forløbet bekendt med, at Jesper Gori havde en række møder med Udlændingestyrelsen, men han kendte ikke til det nærmere indhold af disse møder. Emnet for retningslinjerne var, hvordan man skulle behandle de konkrete sager. Det var Udlændingestyrelsen, der skulle afgøre de konkrete sager, men som han forstod det, var der en løbende sparring mellem Udlændingestyrelsen og Jesper Gori med henblik på, at der blev lagt vægt på de rigtige kriterier. Det var på et detailniveau, hvis nærmere indhold han ikke havde kendskab til. I svaret på spørgsmål nr. 302 står der, at retningslinjerne om, hvordan sagerne skal behandles i praksis, var under udarbejdelse. Man kan pege på dette sted som den første gang, hvor det blev skrevet til Folketinget, at der skulle være undtagelser. Han mener, at dette også indgik i ministerens svar under samråd Z. Det var ham bekendt første gang, dette blev skrevet til Folketinget. Forud herfor var der ham bekendt alene sendt et svar på et § 20-spørgsmål fra Naser Khader. Adspurgt, om man ud af et afsnit om, at der skulle udarbejdes retningslinjer, kan læse, at der kunne være undtagelser, har han forklaret, at man ikke klart kunne læse ud af teksten, at der kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser eller som følge af, at et par havde et kongebrev, men man kunne læse af svaret, at sagerne blev behandlet konkret.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[575], at han godkendte svaret, men han husker ikke nærmere herom. Han husker ikke, hvorfor der ikke var nævnt noget om undtagelser i dette svar, og han deltog ikke i drøftelser herom. Han husker, at han efterfølgende talte med Jesper Gori om sætningen: "Jeg har forstået, at Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager", som skulle forstås som udtryk for, at der ikke kunne være tale om en undtagelsesfri instruks. Drøftelsen med Jesper Gori fandt formentlig sted i forbindelse med samrådene, hvor de undersøgte, hvilket skriftligt materiale, der forelå.

Anette Görtz har herom forklaret[576], at selvom hendes navn fremgik af besvarelsen den 9. marts 2016 af Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalgets

575 Afhøringsekstrakten, side 703.
576 Afhøringsekstrakten, side 726.

spørgsmål nr. 302, husker hun ikke, at hun har deltaget i drøftelser herom eller i øvrigt været involveret i dette svar.

8.4.20. Ny status til departementet

Den 9. marts 2016 kl. 11.45 sendte Kristina Rosado "som lovet" den senest opdaterede udgave af listen "Under 18 år i parforhold" til blandt andre Anne Nygaard Just. Skemaet indholdt oplysninger om i alt 32 par. Det fremgik, at der var syv samlevende par med børn, tre samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgravid, to samlevende par, der ikke havde børn eller ventede sig, nitten par, der var blev adskilt, og et par, der var forsvundet.

8.5. Perioden fra medio marts 2016 til ultimo marts 2016

8.5.1. Samråd Z den 15. marts 2016

Den 11. februar 2016 stillede Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget efter ønske fra Dan Jørgensen (S) følgende samrådsspørgsmål til Inger Støjberg:

> "**Samrådsspørgsmål Z**
> Vil ministeren redegøre for omfanget af problemet med mindreårige, som indkvarteres med deres voksne ægtefæller på de danske asylcentre, og for hvorfor ministeren ikke har reageret før nu, selvom Udlændingestyrelsen har været opmærksom på forholdene? Hvilke tiltag påtænker ministeren at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden?"

8.5.1.1. Talepapir til brug for samrådet

Forud for samrådet blev der udarbejdet et talepapir til ministeren. Talepapiret foreligger i en række udkast, som blev sendt frem og tilbage mellem forskellige medarbejdere i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet samt Udlændingestyrelsen.

Det første udkast, der ses at foreligge, er dateret 23. februar 2016. Af dette udkast fremgår bl.a.:

> "...
> **3.** Sidste del af samrådsspørgsmålet, går på, hvilke tiltag jeg påtænker at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden. Som det er udvalget bekendt, så bekendtgjorde jeg i min pressemeddelelse den 10. februar, at jeg straks vil have sat en stopper for det her.

Grunden til, at jeg har meldt meget klart ud er, at jeg ikke på et område, der hører under mit ansvar, vil blåstemple samliv, hvor en mindreårig deler seng og bord med en voksen person. Når man opholder sig i asylsystemet efter myndighedernes anvisning, så er det danske normer og regler i forhold til navnlig kvinders ret til selvbestemmelse, der gælder. Det skal gøres meget klart og det skal håndhæves overfor asylansøgerne.

Det er min helt klare holdning, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever.

Jeg vil selvfølgelig sige, at der kan i helt særlige tilfælde være omstændigheder, som betyder, at vi skal gøre en undtagelse. Det kunne jo for eksempel være i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.

Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.

Jeg har derfor instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruktion i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udvalget vil få de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger.

Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat adskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde gør sig gældende (for eksempel kongebrevet, som jeg nævnte tidligere). Det vil i realiteten være meget, meget få par, hvor det er gældende.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at hvis parrene ytrer ønske om det, så kan de blive indkvarteret sammen, når begge parter er myndige. Det forhindrer vi dem ikke i. Ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden, selvom den ene part er under 18 år, og de er indkvarteret adskilt.

For at summere op: For det første er vi ved at udarbejde nye retningslinjer, som generelt sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i de danske asylcentre. For det andet har jeg sørget for, at de par, der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller som udgangspunkt vil blive det inden for kort tid."

Et senere udkast blev sendt sammen med en mail af 8. marts 2016 kl. 19.49 fra Anne Nygaard Just til bl.a. Jesper Gori (med cc til Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz). Det vedhæftede udkast blev fremsendt med forbehold for "bemærkninger fra både Anette og Line." I udkastet hedder det bl.a.:

"**DET TALTE ORD GÆLDER**

Udkast til tale til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Z fra Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget.

...

1. Jeg vil gerne indlede samrådet med at takke spørgeren for samrådsspørgsmålet, som omhandler en sag, der ligger mig meget på sinde.

Jeg vil gerne starte med at besvare det andet spørgsmål i samrådsspørgsmålet, som handler om, hvorfor jeg ikke har reageret før nu, selvom Udlændingestyrelsen har været opmærksom på problemet med mindreårige asylansøgere, der er indkvarteret med deres voksne ægtefælle eller samlever på de danske asylcentre.

Jeg vil indledningsvis gerne slå fast, at jeg først blev bekendt med denne sag i slutningen af januar efter at bl.a. Berlingske bragt en artikel om, at der findes barnebrude i de danske asylcentre. Jeg kan selvsagt ikke reagere på en sag, før jeg bliver bekendt med den.

Da det gik op for mig, at der er børn, der bor sammen med deres voksne ægtefælle i de danske asylcentre, blev jeg enig med mig selv om, at det skal der rettes op på. Og det skal der, fordi jeg ganske enkelt ikke vil acceptere, at der kan være forhold, hvor der på den ene eller anden måde er indblandet tvang.

Jeg iværksatte derfor en hastehøring for at få overblik over, hvor mange mindreårige, der på det tidspunkt var indkvarteret sammen med deres ægtefæller eller samlever i asylcentrene. Samtidig bad jeg Udlændingestyrelsen om at redegøre for deres praksis på området.

Inden jeg går videre med resultaterne af hastehøringen, vil jeg gerne sige, at jeg naturligvis i anledning af samrådet har gravet lidt dybere i, hvad hvem vidste og hvornår i mit system.

Som jeg allerede har nævnt, så blev jeg først klar over problemstillingen, da der blev bragt artikler om barnebrude i slutningen af januar.

Jeg har forhørt mig i mit eget ministerium, og der er heller ikke nogen her, der har været bekendt med problemstillingen før i slutningen af januar.

Afdækningen af Udlændingestyrelsens praksis på området har vist, at Udlændingestyrelsens hidtidige praksis har været, at de mindreårige asylansøgere, som er over den seksuelle lavalder, det vil sige 15 år eller derover, er blevet indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, medmindre særlige forhold gjorde sig gældende. Særlige forhold kan f.eks. være, at personalet på asylcenteret i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har vurderet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel.

I alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år med en ægtefælle eller samlever, har det været Udlændingestyrelsens praksis, at Udlændingestyrelsen har taget initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig og sikre, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne i serviceloven. I de særlige tilfælde, hvor den mindreårige under 15 år enten er ledsaget af sine

forældre eller en anden ledsager, som har givet samtykke til, at den mindreårige kan indgå i et samlivsforhold med en person over 15 år, har Udlændingestyrelsen i dialog med indkvarteringsoperatøren og den stedlige kommune vurderet behovet for særlige sociale- eller indkvarteringsforanstaltninger.

Udlændingestyrelsen har således været bekendt med, at mindreårige asylansøgere i nogle tilfælde har været indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Grunden til, at de har ladet mindreårige bo sammen med deres ægtefælle eller samlever er, at de har fulgt deres hidtidige retningslinje på området. De inkluderer bl.a. en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, inddragelse af sociale myndigheder og underretning af den kommune, hvor asylcentret ligger, hvis der er den mindste tvivl om, at en mindreårig mistrives.

For at summere op på det jeg har sagt indtil nu, så kendte hverken jeg eller mit ministerium altså til problemstillingen om barnebrude før i slutningen af januar. Hvad Udlændingestyrelsen angår, så har de fulgt deres hidtidige retningslinjer på området. Vi er nu blevet opmærksomme på, at der er behov for at ændre retningslinjerne på området, og det har jeg taget initiativ til, vil ske. Det vil jeg komme nærmere ind på senere.

Jeg har naturligvis undersøgt, om barnebrude i de danske asylcentre er noget nyt – altså en ny tendens. Jeg kan se på de oplysninger, vi har modtaget fra Udlændingestyrelsen, at nogle af de mindreårige, som det er konstateret var indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever, er indrejst i 2014.

Problemstillingen om barnebrude i de danske asylcentre er altså ikke noget, der er startet under den nuværende regering. Det foregik også, da det var socialdemokratiske justitsministre, der havde ansvaret for asylområdet. Jeg har i den forbindelse spurgt mit system, om de tidligere justitsministre tog initiativ til at gøre noget ved problemet med barnebrude, og det har man i mit system oplyst mig om, at det gjorde man ikke. Man var formentlig heller ikke vidende om problemstillingen.

2. Jeg vil nu gå videre til den første del af samrådsspørgsmålet, hvor jeg er blevet bedt om at redegøre for omfanget af mindreårige asylansøgere, som indkvarteres med voksne ægtefælle eller samlever på de danske asylcentre.

Som jeg nævnte tidligere, iværksatte jeg straks jeg hørte om problemstillingen en hastehøring for at afdække omfanget af mindreårige, der var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, da jeg blev bekendt med sagen i slutningen af januar.

Hastehøringen viste, at der var 27 mindreårige asylansøgere, som indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene havde kendskab til, havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter eller en herboende ægtefælle.

Det tal er siden blevet justeret af indkvarteringsoperatørerne, og i forbindelse med samrådet har Udlændingestyrelsen oplyst, at der i alt er 32 mindreårige asylansøgere, som på tidspunktet for hastehøringen havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter eller en herboende ægtefælle.

Jeg kan supplerende oplyse, at blandt de 32 par er den ældste ægtefælle til en mindreårig asylansøger 32 år. I en hel del af tilfældene er aldersforskellen mellem den mindreårige og ægtefællen meget lavere. Der er således ikke – som man kunne frygte – tale om, at det er 60-årige mænd, der har en mindreårige ægtefælle.

Jeg kan afsluttende i forhold til det her punkt oplyse, at vi på nuværende tidspunkt har ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere i de danske asylcentre. Det er således hverken hver andet eller tredje par blandt asylansøgerne, hvor den ene part er mindreårig. Men derfor skal vi alligevel tage problemstillingen meget alvorligt.

3. I forhold til den sidste del af samrådsspørgsmålet, der vedrører hvilke tiltag jeg påtænker at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden, så bekendtgjorde jeg i min pressemeddelelse den 10. februar, at jeg straks vil have sat en stoppe for det her.

Grunden til, at jeg har meldt meget klart ud i forhold til det her, det er, at jeg ikke vil acceptere, at der i mit system kan være eksempler på tvang. Når man opholder sig i asylsystemet, så er det danske normer og regler, der gælder, og det skal gøres meget klart over for asylansøgerne.

Det er mit helt overordnede udgangspunkt, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever. Jeg har hele tiden været klar over, at der kan være en enkelt sag eller to, hvor det kan være i strid med børnekonventionen eller menneskerettighedskonventionen. Det kan f.eks. være, hvis parret er gift i Danmark. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar holdning om, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever.

Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.

De såkaldte barnebrude er for mig at se unge piger, der står i en meget sårbar situation og er flygtet hele vejen op gennem Europa fra uroligheder i deres hjemland. En del af dem endda uden deres forældre, som kan bestemme, hvad de må og hvad de ikke må. Og jeg er nødt til at understrege, at i de tilfælde, er vi som myndighed nødt til at passe på dem og sørge for, at de ikke påtvinges et forhold.

Hvis jeg skal være lidt mere konkret i forhold til, hvilke tiltag jeg har iværksat for at stoppe det her, så har jeg anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at det altovervejende udgangspunkt er, at man som mindreårig asylansøger ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder som udgangspunkt også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.

Udlændingestyrelsen er således på baggrund af mine instruktioner ved at udarbejde nye retningslinjer. De nye retningslinjer er ved at være færdigudarbejdet, og udvalget vil få dem sendt over, så snart de foreligger.

Men Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat afskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever.

Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde taler herfor, og det gælder formentligt maksimalt for et enkelt par eller to.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at såfremt parrene ytre ønske om det, så kan de blive indkvarteret sammen, når begge parter er myndige. Det forhindrer vi dem ikke i. Ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden, selvom den ene part er under 18 år og de er indkvarteret adskilt.

For at runde spørgsmålet af, så har jeg således iværksat, at der udarbejdet nye retningslinjer som sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i de danske asylcentre.

Samtidig har jeg sørget for, at de par, der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller – med mindre helt særlige forhold taler herfor – vil blive det inden for kort tid."

Den 8. marts 2016 kl. 22.21 sendte Jesper Gori et revideret udkast til talen med sine bemærkninger til Anne Nygaard Just (cc Lykke Sørensen og Anna-Sophie Saugmann-Jensen). Den første del af det reviderede udkast indeholdt alene nogle korrekturmæssige og sproglige ændringer, og disse gengives derfor ikke i denne beretning. Den sidste del af det reviderede udkast var sålydende:

"DET TALTE ORD GÆLDER

Udkast til tale til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Z fra Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget.

...

Det er min ~~t~~helt ~~overordnede~~ klare ~~udgangpunkt~~holdning, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller ~~asylansøger~~samlever.

Jeg har hele tiden været klar over, at man ganske givet vil kunne konstruere sig frem til ~~der kan være~~ en enkelt sag eller to, hvor ~~det~~ en adskillelse kan være i strid med børnekonventionen eller menneskerettighedskonventionen. Det kan f.eks. være, hvis parret er lovformeligt gift i Danmark. I så fald skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar holdning til og forventning om, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.

Kommentar [jsgr3]: Måske skal vi gemme dette eksempel til Q&A?

Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.

De såkaldte barnebrude er for mig at se unge piger, der står i en meget sårbar situation og er flygtet hele vejen op gennem Europa fra uroligheder i deres hjemland. En del af dem endda uden deres forældre, som kan bestemme, hvad de må, og hvad de ikke må. Og jeg er nødt til at understrege, at i de tilfælde~~,~~ er vi som myndighed ikke bare nødt til, men også forpligtet til at passe på dem og sørge for, at de ikke pådutte~~stvinges~~ et ufrivilligt samlivsforhold, når vi indkvarterer dem i asylsystemet.

Hvis jeg skal være lidt mere konkret i forhold til, hvilke tiltag jeg har iværksat for at stoppe det her, så har jeg ~~anmodet~~ instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således~~,~~ at det altovervejende udgangspunkt er, at man som mindreårig asylansøger ikke kan bo samm~~n~~en med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder som udgangspunkt også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.

Kommentar [jsgr4]: Bør vel udgå under indtryk af pressemeddelelsen – for i stedet at blive håndteret senere i talen?

Kommentar [jsgr5]: Som ovenfor.

Udlændingestyrelsen er ~~således på baggrund af~~ i færd med at omsætte mine generelle instruktione~~r ved at udarbejde~~ i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. ~~De nye retningslinjer er ved at være færdigud-~~

~~arbejdet, og u~~Udvalget vil få ~~dem~~ de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger.

Men Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat a~~f~~dskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde taler afgørende herimod~~for~~, og det gælder formentligt maksimalt for et enkelt par eller to.

Kommentar [jsgr6]: Også dette synes jeg, at vi skal vente med til Q&Q?

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at ~~såfremt~~ hvis parrene ytrer ønske om det, så kan de blive indkvarteret sammen, når begge parter er myndige. Det forhindrer vi dem ikke i. Ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden, selvom den ene part er under 18 år, og de er indkvarteret adskilt.

For at runde spørgsmålet af, så har jeg således hurtigt iværksat, at der udarbejdes nye retningslinjer, som generelt sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i de danske asylcentre. Samtidig har jeg sørget for, at de par,

12

der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller ~~– med mindre helt særlige forhold taler herfor –~~vil blive det inden for kort tid~~,~~ med mindre helt særlige forhold afgørende taler herimod.

Talepapiret foreligger også i en version, hvor Uffe Toudal Pedersens kommentarer og rettelser er indeholdt. Det fremgår af denne version, der blev fremsendt af Anne Nygaard Just til Jesper Gori ved mail af 10. marts 2016 kl. 10.06, bl.a.:

"DET TALTE ORD GÆLDER

Udkast til tale til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Z fra Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget....

dreårige og ægtefællen meget mindre. Der er således ikke – som man måske kunne frygte – tale om, at det er ældre mænd, der har en mindreårig ægtefælle.

Jeg kan afsluttende i forhold til det her punkt oplyse, at vi på nuværende tidspunkt har ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere i de danske asylcentre. Det er således særdeles få par blandt asylansøgerne, hvor den ene part er mindreårig. Men derfor skal vi alligevel efter min opfattelse tage problemstillingen meget alvorligt.

3. I forhold til den sidste del af samrådsspørgsmålet, der vedrører, hvilke tiltag jeg påtænker at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden, så bekendtgjorde jeg i min pressemeddelelse den 10. februar, at jeg staks vil have sat en stopper for det her.

Grunden til, at jeg har meldt meget klart ud er, at jeg ikke vil acceptere denne form for samlivsforhold mellem en mindreårig og en voksen person~~, at der i asylsystemet kan være eksempler på en eller anden form for samlivstvang~~. Når man opholder sig i asylsystemet, så er det danske normer og regler i forhold til navnlig kvinders ret

Kommentar [ANJ4]: JESPER: DC IKKE VILD MED SAMLIVSTVANG – JEG HAR FORSØGT MED EN ANDEN FORMULERING, HVAD SIGER DU?

til selvbestemmelse, der gælder, og det skal gøres meget klart overfor asylansøgerne.

Det er min helt klare holdning, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever.

Jeg vil selvfølgelig sige, at skulle der opstå en tænkt sag, hvor det vurderes, at vore internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, så skal myndighederne selvfølgelig i disse sager, som i alle andre tilfælde, tage højde herfor. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til ~~og forventning om~~, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.

Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.

~~De såkaldte barnebrude er for mig at se unge piger, der står i en meget sårbar situation og er flygtet hele vejen op~~

~~gennem Europa fra uroligheder i deres hjemland. En del af dem endda uden deres forældre. Og jeg er nødt til at understrege, at i de tilfælde er vi som myndighed ikke bare nødt til, men også forpligtet til at passe på dem og sørge for, at de ikke påduttes et ufrivilligt samlivsforhold, når vi indkvarterer dem i asylsystemet.~~

~~Hvis jeg skal være lidt mere konkret i forhold til, hvilke tiltag jeg har iværksat for at stoppe det her, så har j~~Jeg har derfor instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruktion i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udvalget vil få de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger.

Men Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat adskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste

af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde taler afgørende herimod. Og det skal altså være meget specielle grunde.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at hvis parrene ytrer ønske om det, så kan de blive indkvarteret sammen, når begge parter er myndige. Det forhindrer vi dem ikke i. Ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden, selvom den ene part er under 18 år, og de er indkvarteret adskilt.

For at summere op: For det første er vi ~~runde spørgsmålet af, så har jeg således hurtigt iværksat, at der~~ved at udarbejde~~s~~ nye retningslinjer, som generelt sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i de danske asylcentre. For det andet har jeg ~~Samtidig har jeg~~ sørget for, at de par, der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller vil blive det inden for kort tid, med mindre helt særlige forhold afgørende taler herimod.

Kommentar [ANJ5]: JESPER – DC VIL HAVE BEREDSKAB, HVOR DET STÅR, HVAD DET KAN VÆRE FOR SPECIELLE GRUNDE. KAN F.EKS. INDGÅ SOM BAGGRUND TIL EN Q&A. SPECIELLE GRUND KAN F.EKS. VÆRE:
1) GIFT I DANMARK
2) MAN KAN FORESTILLE SIG EN SITUATION MED EN MEGET TRAUMATISK FAMILIE… A LA SAG TO MEN SOM EKSEMPEL.

”

Ved mails den 10. marts 2016 kl. 10.54 og 10.55 videresendte Jesper Gori udkastet med nogle enkelte yderligere kommentarer til blandt andre Line Skytte Mørk Hansen, Anette Görtz og Anne Nygaard Just. I denne forbindelse oplyste Jesper Gori, at han ville udarbejde et beredskab efter "Uffes" anvisninger. Et i al væsentligt tilsvarende udkast blev samme dag kl. 11.42 tillige sendt til bl.a. ministersekretær Sofie Odgaard.

Samme dag kl. 11.13 sendte Anne Nygaard Just en renskrevet version af udkastet (uden rettemarkeringer og uden andre kommentarfelter end bemærkningen "Tjek US") til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert med bemærkning om, at udkastet indeholdt departementschefens bemærkninger, og at det senere skulle sendes til ministeren.

Samme dag kl. 13.34 sendte Lene Linnea Vejrum en version af udkastet med styrelsens bemærkninger til talen.

Talepapiret blev ifølge en mail samme dag kl. 15.01 forelagt Inger Støjberg, der havde bl.a. følgende bemærkninger (markeret med understregning nedenfor):

> "...
> **3.** ...
> Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruktion i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udvalget vil få de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger.
>
> Men Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat adskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde taler afgørende herimod. Og det skal altså være meget specielle grunde. M: det skal italesætte sådan at når der tales om særlige grund så er det den situation hvor et par er blevet gift med kongebrev i Danmark vi henviser til. Retorikken skal være, at det vil selvfølgelig være meget, meget få tilfælde – men når det er sådan – så er det jo sådan.
> ..."

Det endelige talepapir var sålydende:

"DET TALTE ORD GÆLDER

Udkast til tale til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Z fra Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget.

Samrådsspørgsmål Z:

Vil ministeren redegøre for omfanget af problemet med mindreårige, som indkvarteres med deres voksne ægtefæller på de danske asylcentre, og for hvorfor ministeren ikke har reageret før nu, selvom Udlændingestyrelsen har været opmærksom på forholdene? Hvilke tiltag påtænker ministeren at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Dan Jørgensen (S).

1. Jeg vil gerne indlede samrådet med at takke spørgeren for samrådsspørgsmålet, som omhandler en sag, der ligger mig meget på sinde.

Jeg blev bekendt med denne sag i slutningen af januar, efter at bl.a. Berlingske bragte en artikel om, at der findes barnebrude i de danske asylcentre.

Da det gik op for mig, at der er børn, der bor sammen med deres voksne ægtefælle i de danske asylcentre, tog jeg strakt initiativ til at afdække og rette op på dette. Når der skal rettes op på dette, skyldes det, at jeg ganske enkelt ikke vil acceptere denne form for samliv på vores asylcentre.

Jeg iværksatte derfor en hastehøring for at få overblik over, hvor mange mindreårige der på det tidspunkt var indkvarteret sammen med deres ægtefæller eller samlever i asylcentrene. Resultatet heraf kommer jeg tilbage til om et øjeblik. Samtidig bad jeg Udlændingestyrelsen om at redegøre for praksis på området.

Udlændingestyrelsens praksis på området har været, at de mindreårige asylansøgere, som er over den seksuelle lavalder, det vil sige 15 år, er blevet indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, med-

mindre særlige forhold gjorde sig gældende. Særlige forhold kan f.eks. være, at personalet på asylcenteret i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har vurderet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel.

I alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år med en ægtefælle eller samlever, har styrelsens faste praksis været, at de pågældende er blevet indkvarteret hver for sig. Det er samtidig blevet sikret, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne i serviceloven.

Udlændingestyrelsen har altså været bekendt med, at mindreårige asylansøgere – mellem 15 og 18 år – i nogle tilfælde har været indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Dette har fulgt den hidtidige praksis på området. Udlændingestyrelsens tidligere praksis inkluderede dog også bl.a. en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, inddragelse af sociale myndigheder og underretning af den kommune, hvor asylcentret ligger, hvis der var den mindste tvivl om, at en mindreårig mistrives.

Jeg har naturligvis undersøgt, om barnebrude i de danske asylcentre er noget nyt – altså en ny tendens. Jeg kan se på de oplysninger, vi har modtaget fra Udlændingestyrelsen, at nogle af de mindreårige, som det er konstateret var indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever, er indrejst i 2014. Det har således også været praksis under tidligere regeringer – også under den foregående, hvor bl.a. Mette Frederiksen som daværende justitsminister havde ansvaret for asylområdet.

Lad mig også gøre det klart, at jeg ikke er enig i den praksis.

2. Jeg vil nu gå videre til den første del af samrådsspørgsmålet, hvor jeg er blevet bedt om at redegøre for omfanget af mindreårige asylansøgere, som indkvarteres med deres voksne ægtefælle eller samlever på de danske asylcentre.

Som jeg nævnte tidligere, iværksatte jeg, straks jeg hørte om problemstillingen, en hastehøring for at afdække omfanget.

Hastehøringen blandt indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene viste, at der var 27 mindreårige asylansøgere, som havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter, eller som havde en herboende ægtefælle.

Det tal er siden blevet opjusteret til 32 af indkvarteringsoperatørerne.

Jeg kan supplerende oplyse, at blandt de 32 par er den ældste ægtefælle til en mindreårig asylansøger 32 år. I en hel del af tilfældene er aldersforskellen mellem den mindreårige og ægtefællen meget mindre, selvom det ikke skal være en undskyldning for ikke at gøre noget. Men der er dog ikke – som man måske kunne frygte – tale om, at det er ældre mænd, der har en mindreårig ægtefælle.

Jeg kan afsluttende i forhold til det her punkt oplyse, at vi på nuværende tidspunkt har ca. 18.000 indkvarterede asylansøgere i de danske asylcentre. Det er således særdeles få par blandt asylansøgerne, hvor den ene part er mindreårig. Men derfor skal vi alligevel efter min opfattelse tage problemstillingen meget alvorligt.

3. Sidste del af samrådsspørgsmålet, går på, hvilke tiltag jeg påtænker at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden. Som det er udvalget bekendt, så bekendtgjorde jeg i min pressemeddelelse den 10. februar, at jeg straks vil have sat en stopper for det her.

Grunden til, at jeg har meldt meget klart ud er, at jeg ikke på et område, der hører under mit ansvar, vil blåstemple samliv, hvor en mindreårig deler seng og bord med en voksen person. Når man opholder sig i asylsystemet efter myndighedernes anvisning, så er det danske normer og regler i forhold til navnlig kvinders ret til selvbestemmelse, der gælder. Det skal gøres meget klart, og det skal håndhæves overfor asylansøgerne.

Det er min helt klare holdning, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever.

Jeg vil selvfølgelig sige, at der kan i helt særlige tilfælde være omstændigheder, som betyder, at vi skal gøre en undtagelse. Det kunne jo for

eksempel være i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet.

Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude.

Jeg har derfor instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre. Det gælder også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruktion i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udvalget vil få de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger.

Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat adskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde gør sig gældende (for eksempel kongebrevet, som jeg nævnte tidligere). Det vil i realiteten være meget, meget få par, hvor det er gældende.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at hvis parrene ytrer ønske om det, så kan de blive indkvarteret sammen, når begge parter er myndige. Det forhindrer vi dem ikke i. Ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden, selvom den ene part er under 18 år, og de er indkvarteret adskilt.

For at summere op: For det første er vi ved at udarbejde nye retningslinjer, som generelt sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i de danske asylcentre. For det andet har jeg sørget for, at de par, der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller som udgangspunkt vil blive det inden for kort tid."

Det hedder i en mail af 8. marts 2016, som Jesper Gori sendte kl. 14.23 til Thomas Klyver, bl.a.:

> "Jeg kan forstå, at Lykke har talt med Nina om 'barnebrudssagen' og jeres mulige bistand ved vurderingen af en række konkrete sager som afsæt for generelle retningslinjer.
>
> Jeg kiggede derfor forbi dit kontor, men du var væk/smuttet under skrivebordet. Vil du sige til, når du er tilbage/er dukket op igen og har 10 min.?"

Thomas Klyver har herom forklaret[577], at han ikke erindrer præcis Jesper Goris kontakt til ham op til samrådet den 15. marts 2016, men som han husker det, kom Jesper Gori over til ham med samrådstalen og pegede på et sted, hvor undtagelsesmuligheden var beskrevet. Jesper Gori spurgte, om dette var noget, som de havde bemærkninger til. Han fik fornemmelsen af, at det skulle være "den helt hårde kant" og ikke var en situation, hvor man skulle lave "besser-machen". Han så kun denne ene side fra talen. Det, der stod, var, at der i helt særlige tilfælde skulle gøres undtagelser. Han hæftede sig ved, at det var de samme ord, der fremgik af den presseudtalelse, som Justitsministeriet tidligere havde godkendt. Han noterede sig også, at der var nævnt et "for eksempel", hvilket betød, at der også kunne være andre undtagelser. Han husker ikke, præcis hvordan kongebrevseksemplet var beskrevet i det udkast, som han så, men det kan sagtens have være beskrevet som på den anførte side i talepapiret. Det, der stod, var rigtigt, men undtagelsesmulighederne var bredere end dette og omfattede ikke kun den situation, hvor man var blevet gift i Danmark, men også den situation, hvor man kunne blive gift i Danmark. Han vurderede, at talen med beskrivelse af undtagelsesmuligheden gik an i situationen. Han havde kun en kort drøftelse med Jesper Gori. Som han husker det, fik han ikke noget at vide om drøftelserne i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om denne passus i talen. Han husker ikke, om han modtog Jesper Goris mail af 8. marts 2016 kl. 14.23 før eller efter, at han talte med Jesper Gori. Han husker ikke, om der var et møde om konkrete sager. Han har ikke nogen erindring om at have set Udlændingestyrelsens "Notat om adskillelse af mindreårige ægtefæller med børn", hvorved Udlændingestyrelsen forelagde fem konkrete

577 Afhøringsprotokollen, side 572.

sager for departementet. Adspurgt, om bemærkningen i Jesper Goris mail om, at han kunne være "smuttet under skrivebordet", var en hentydning til, at der var en berøringsangst for at håndtere sagen fra Justitsministeriets side, har han forklaret, at han forstod det som en munter bemærkning. Det var også en svær sag for Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, idet det ikke var mejslet i sten, hvad der gjaldt. Stats- og Menneskeretskontoret var et rådgivningskontor, der forholdt sig til generel jura og generelle retningslinjer. De ville være kede af at få forelagt konkrete sager, hvorved det reelt ville være dem og ikke den kompetente myndighed, der traf afgørelse. De hjalp med den generelle jura, ikke med konkrete sager. Han ved ikke, hvorfor Jesper Gori havde formuleret sin mail på denne måde.

Nina Holst-Christensen har herom forklaret[578], at hun i ugen op til samrådet var i London, og at hun på tidspunktet for samrådet var i Bruxelles. Hun så derfor ikke udkastet til samrådstalen. Det var Thomas Klyver, der så udkastet. Da hun var kommet tilbage fra sine tjenesterejser, fortalte Thomas Klyver hende, at Jesper Gori var kommet forbi og – lidt utraditionelt – i døren til kontoret havde vist Thomas Klyver et udkast til talen. Thomas Klyver havde spurgt Jesper Gori, om de fornødne undtagelser var nævnt i talen, og Jesper Gori havde svaret, at der blandt andet var nævnt "kongebrevssituationen". Thomas Klyver havde samme opfattelse af "kongebrevssituationen", som hun selv havde. Foreholdt, at det i samrådstalen var anført, at der skulle gøres undtagelse, hvis et par var blevet gift i Danmark med kongebrev, forklarede hun, at hun ikke læste talen. Hun tror heller ikke, at Thomas Klyver læste talen. Hun husker Thomas Klyvers forklaring om forløbet således, at Jesper Gori havde stået i døren, mens Thomas Klyver sad ved sit skrivebord. Jesper Gori havde spurgt, om Thomas Klyver havde behov for at se talen, hvortil Thomas Klyver havde svaret, at det ikke var nødvendigt, så længe der var de fornødne undtagelser i talen, herunder at de skulle nævne "kongebrevssituationen", hvilket Jesper Gori bekræftede.

8.5.1.2. Q&A til brug for samrådet

Der blev til brug for samrådet tillige udarbejdet beredskaber, der blev navngivet "Q&A" (Questions & Answers).

578 Afhøringsprotokollen, side 624-625.

Der foreligger forskellige udkast til beredskabet, der indeholder 18 spørgsmål og svar. Udkastene blev sendt frem og tilbage mellem en række medarbejdere i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Det første udkast til beredskab, der ses at foreligge, blev sendt ved en mail af 8. marts 2016 kl. 20.12 fra Anne Nygaard Just til bl.a. Jesper Gori (med cc til Line Skytte Mørk Hansen og Anette Görtz).

Foruden dette beredskab blev der udarbejdet et særskilt beredskab "vedr. EMRK mv.", som senere blev indsat i forlængelse af de 18 spørgsmål og svar i det første beredskab. Første udkast til beredskab "vedr. EMRK mv." blev udarbejdet af Anna-Sophie Saugmann-Jensen og sendt til Jesper Gori. Den 8. marts 2016 Kl. 22.52 sendte Jesper Gori udkastet retur med nogle rettelsesmarkerede ændringer. Dette udkast så således ud:

"

== AKT 82115 == Dokument 2 == [Udkast til beredskaber til Samråd Q - vedr. EMRK mv.{F2#247929#6#247927#... ==

Bidrag til beredskaber til samråd Z vedr. "barnebrude" – forholdet til EMRK artikel 8:

Q&A nr. X: Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?

Muligt svar:

- Ja, det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering ægtefæller eller samlevende i tilfælde, hvor en af parterne er mindreårige ~~ægtefæller~~, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser – herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).
- Myndighederne skal i alle tilfælde naturligvis overholde Danmarks internationale forpligtelser. Det betyder også, at det kan være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.
- Men det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene ~~ægtefælle~~ part er under 18 år – og dét vurderes at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Q&A nr. X: Vil der blive gjort undtagelser?

Muligt svar:

- Det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene ~~ægtefælle~~ part er under 18 år.
- Det vil dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.
- Det kan ikke komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.

Q&A nr. X: Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?

Muligt svar:

- Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gøres undtagelse.
- Hvis udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering finder, at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen at indkvartere ~~ægtefællerne~~ parterne hver for sig, skal myndighederne således gøre undtagelse.
- Det vil bl.a. indgå i vurderingen:
  - Hvilken alder ~~ægtefællerne~~ parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er,
  - Om ~~ægtefællerne~~ parret har børn sammen, og
  - Om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.
- [Hvis et par ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler, er blevet lovformeligt gift i Danmark, inden én eller begge parter er fyldt 18, vil parret endvidere ~~[som udgangspunkt]~~ kunne indkvarteres sammen. I disse tilfælde har de kompetente ~~sociale~~ myndigheder ~~nemlig~~ taget ~~eksplicit~~ stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres.]
- [Der vil ~~aldrig~~ ikke blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år. Dette skyldes, at den seksuelle lavalder i Danmark er 15 år.]

- ~~Og jeg vil gerne understrege, at det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene ægtefælle er under 18 år.~~

Q&A nr. X: Har ministeren ændret holdning, når hun nu siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?

Muligt svar:

- Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er indgået efter parternes frie vilje.
- Og jeg mener, at det giver sig selv, at danske myndigheder ikke bør bidrage til at fastholde eller legitimere et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.
- Derfor har jeg bedt myndighederne om at sørge for, at den praksis, hvorefter mindreårige ægtefæller i nogle tilfælde kunne indkvarteres sammen, ophører.
- Denne generelle instruks skal omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og som Udlændingestyrelsen er ~~[netop nu~~ i færd med~~]~~ at udarbejde ~~disse retningslinjer,~~.
- I overensstemmelse med min generelle instruks vil d~~D~~et helt klare udgangspunkt ~~vil~~ blive, at mindreårige ægtefæller ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefæller.
- Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor EMRK artikel 8 om retten til respekt for familielivet eller børnekonventionen kræver, at en mindreårig ægtefælle indkvarteres sammen med sin ægtefælle.
- Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter, i disse som i alle andre sager, og der vil også blive gjort rede for dette i retningslinjerne, der udmønter min generelle instruks.
- Det ændrer ikke ved min principielle holdning til, at mindreårige ægtefæller ikke bør indkvarteres sammen, og det er denne linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

[Baggrund:

Bl.a. følgende fremgår af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2015:

"Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn."

Det har været fremført, at en sådan retstilstand i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder Danmarks internationale forpligtelser.]

Q&A nr. X: Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?

- Myndighederne vil tage konkret stilling til, hvor og hvordan de berørte par og evt. børn skal indkvarteres.
- Det vil ~~[~~i mange tilfælde~~/som udgangspunkt]~~ skulle sikres, at der er mulighed for regelmæssige besøg ~~mv.~~eller anden form for kontakt i de sager, hvor et par indkvarteres hver for sig. Myndighederne skal naturligvis også i denne forbindelse overholde Danmarks internationale forpligtelser.

- Vilkårene for eventuelle besøg mv. må der tages konkret stilling til – under inddragelse af, navnlig, hensynet til barnets tarv.

[Q&A nr. X?: Hvorfor mener ministeren, at det er i orden at adskille et par, mens det opholder sig i asylsystemet, når parret alligevel efterfølgende kan boligplaceres sammen i kommunerne?]

- Min holdning er den, at vi så vidt muligt skal sikre, at unge kvinder ikke påduttes et samliv i asylsystemet, som ikke harmonerer med retten til selvbestemmelse.
- Og vi skal under alle omstændigheder ikke risikere at stå i en situation, hvor danske myndigheder uforvarende kan komme til at bidrage til at udhule kvinders selvbestemmelse.
- Derfor er det min holdning, at vi så vidt muligt skal skille sådanne par ad i den første, indledende fase af deres ophold her i landet, inden de har fået asyl. Det skylder vi de unge piger, som i øvrigt søger vores beskyttelse.
- Der er ikke herved taget stilling til, om ægteskabet vil kunne anerkendes efter gældende dansk ret, hvis parret er gift og ikke kun samlevende. Det spørgsmål må afgøres på sædvanlig vis af den kompetente myndighed i hvert enkelt tilfælde.
- Og der er heller ikke taget stilling til, om parret, hvis parterne faktisk opnår asyl og eventuelt visiteres til samme kommune, kan anvises den samme bolig. Det er – som i alle andre lignende sager, hvor mindreårige er involveret – en sag for de relevante kommunale myndigheder.
- Vi foregriber altså ikke de beslutninger, som de relevante myndigheder allerede i dag skal træffe, herunder med iagttagelse af barnets tarv. Adskillelsen af parterne i asylsystemet skal alene minimere risikoen for, at unge piger under deres første tid her i landet fratages deres selvbestemmelsesret.

"

Samme aften kl. 23.06 sendte Lykke Sørensen sine bemærkninger til udkastet til bl.a. Jesper Gori:

> "...
> To bemærkninger:
>
> - Jeg synes ikke, vi skal bruge ordet "konstruere" i forhold til de enkelte sager, der måtte opstå, bl.a. fordi vi nu ved, at der er sager. Denne formulering tog vi ud af beredskabet til STM og erstattede det med en anden formulering med noget i retningen af "skulle der opstå...". Jer er sikker på, at jeg sendte det til både dig og Anne.
>
> - Jeg synes heller ikke, at vi skal sætte tal på i forhold til de konkrete sager, hvor vi ved, at der er problemer, jf. drøftelsen med Uffe. Vi kan nøjes med at sige, at der formentlig vil være enkelte sager.
> ..."

Senere – kl. 23.25 – sendte Jesper Gori et lettere revideret udkast til Anne Nygaard Just med bemærkning om, at udkastet var afstemt med "Lykke". De væsentligste ændringer, der var på udkastets side 2, så således ud:

> "**Bidrag til beredskaber til samråd Z vedr. "barnebrude" – forholdet til EMRK artikel 8:**
> ...

"

- ~~Og jeg vil gerne understrege, at det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene ægtefælle er under 18 år.~~

Q&A nr. X: Har ministeren ændret holdning, når hun nu siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?

Muligt svar:

- Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er indgået efter parternes frie vilje.
- Og jeg mener, at det giver sig selv, at danske myndigheder ikke bør bidrage til at fastholde eller legitimere et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.
- Derfor har jeg bedt myndighederne om at sørge for, at den praksis, hvorefter mindreårige ægtefæller i nogle tilfælde kunne indkvarteres sammen, ophører.
- Denne generelle instruks skal omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og som Udlændingestyrelsen er ~~[netop nu i~~ færd med~~]~~ at udarbejde ~~disse retningslinjer,~~.
- I overensstemmelse med min generelle instruks vil d~~D~~et helt klare udgangspunkt ~~vil~~ blive, at mindreårige ægtefæller ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefæller.
- ~~Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vores internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil danske myndigheder selvfølgelig overholde vores forpligtelser~~~~Man kan sikkert godt konstruere en helt særlig situation, hvor EMRK artikel 8 om retten til respekt for familielivet eller børnekonventionen kræver, at en mindreårig ægtefælle indkvarteres sammen med sin ægtefælle.~~
- ~~Det skal myndighederne selvfølgelig rette sig efter~~, i disse som i alle andre sager. D~~og d~~er vil ~~også~~ blive gjort rede for dette i retningslinjerne, der udmønter min generelle instruks.
- Det ændrer ikke ved min principielle holdning til, at mindreårige ægtefæller ikke bør indkvarteres sammen, og det er denne linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

[Baggrund:

Bl.a. følgende fremgår af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2015:

"Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn."

Det har været fremført, at en sådan retstilstand i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder Danmarks internationale forpligtelser.]

Q&A nr. X: Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?

- Myndighederne vil tage konkret stilling til, hvor og hvordan de berørte par og evt. børn skal indkvarteres.
- Det vil ~~[~~i mange tilfælde~~/som udgangspunkt]~~ skulle sikres, at der er mulighed for regelmæssige besøg ~~mv.~~eller anden form for kontakt i de sager, hvor et par indkvarteres hver for sig. Myndighederne skal naturligvis også i denne forbindelse overholde Danmarks internationale forpligtelser.

Den 9. marts 2016 kl. 17.44 sendte Anne Nygaard Just et sammenskrevet samlet udkast til "Q&A" til Line Skytte Mørk Hansen med cc til Jesper Gori og Anette Görtz. Af det vedhæftede udkast, der er dateret 5. marts 2016, fremgår bl.a.:

"**Q&A´s til samrådsspørgsmål Z**

Baggrund

Q&A nr. 1 Hvorfor har Udlændingestyrelsen ikke ændret praksis før nu?

Q&A nr. 2 Hvor lang tid har der været et problem med barnebrude i de danske asylcentre?

Faktuelle oplysninger

Q&A nr. 3 Er barnebrude fra nogle bestemte lande?

Q&A nr. 4 Hvorfor blev det først oplyst, at der var 27 par, hvor den ene var mindreårig, når I nu siger, at det er 32 par?

Q&A nr. 5 Foretages der alderstest af de mindreårige?

Praktiske foranstaltninger

Q&A nr. 6 Hvad vil I gøre for at sikre, at der ikke kommer nye par?

Q&A nr. 7 Hvad gør I, hvis nogle af parrene forsvinder, når de får at vide, at de skal adskilles?

Q&A nr. 8 Har kvinder ikke ret til selv at bestemme, om de vil bo sammen med en mand, også selvom de er under 18 år.

Q&A nr. 9 I Danmark kan par, hvor den ene f.eks. er 17 år og den anden 19 år godt få lov til at bo sammen. Hvorfor kan asylansøgere ikke det?

Q&A nr. 10 Vil I sørge for, at de bliver indkvarteret sammen, når en mindreårige fylder 18 år?

Q&A nr. 11 Hvor langt væk fra hinanden skal parret bo?

Initiativer

Q&A nr. 12 Er alle parrene blevet indkvarteret adskilt nu?

Q&A nr. 13 Er der ikke bare tale om skræmme-politik, når alle par nu skal adskilles, og endnu et forsøg på at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark?

Q&A nr. 14 Hvad sker der med parrene, når de får en opholdstilladelse og overgår til kommunerne?
Q&A nr. 15 Skal det ikke have konsekvenser for mandens muligheder for at få asyl i Danmark?
Q&A nr. 16 Er de pædofile mænd blevet politianmeldt?
Q&A nr. 17 Er der andre kritisable forhold i asylcentrene som du eller dit ministerium ikke er opmærksom på?
Q&A nr. 18 Hvad vil du i øvrigt gøre for at sikre, at der ikke sker misbrug af børn i de danske asylcentre?

Forholdet til EMRK artikel 8

Q&A nr. 19 Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?
Q&A nr. 20 Vil der blive gjort undtagelser?
Q&A nr. 21 Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?
Q&A nr. 22 Har ministeren ændret holdning, når hun nu siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?
Q&A nr. 23 Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?
Q&A nr. 24 Hvorfor mener ministeren, at det er i orden at adskille et par, mens det opholder sig i asylsystemet, når parret alligevel efterfølgende kan boligplaceres sammen i kommunerne?

Konkrete sager

Q&A nr. 25 [Spørgsmål til konkrete sager f.eks. fra medierne]

Q&A nr. 1: Hvorfor har Udlændingestyrelsen ikke ændret praksis før nu?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen har indtil nu taget udgangspunkt i deres hidtidige praksis om, at mindreårige under 15 år i udgangspunktet ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.

– For så vidt angår mindreårige over 15 år har det hidtil beroet på en konkret vurdering, om der skulle tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig eller, om de kunne indkvarteres sammen. I den vurdering har bl.a. indgået indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evtuelle faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den pågældendes og parrets eventuelle fælles børns bedste.

– Vi er blevet opmærksomme på, at der er behov for at ændre praksis på området, og derfor udarbejdes der nu nye retningslinjer.

Q&A nr. 2: Hvor lang tid har der været et problem med barnebrude i de danske asylcentre?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen har inden for de seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

– Udlændingestyrelsen og de nuværende indkvarteringsoperatører har foruden disse to sager alene erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre.

– Vi har ikke kendskab til yderligere par, hvor den mindreårige har været under 15 år.

– I forhold til par, hvor den mindreårige har været 15 år eller ældre, har Udlændingestyrelsen i forhold til indkvartering indtil nu fulgt en praksis, hvor der på baggrund af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder er taget stilling til, om parret skulle indkvarteres sammen eller adskilt.

Q&A nr. 3: Er barnebrudene fra nogle bestemte lande?

Muligt svar

– Størstedelen af de 32 par er fra enten Syrien eller Afghanistan.

– Herudover er parrene fra Irak, Iran, statsløse, Armenien, eller den ene part er statsløs og den anden er syrer.

– [Syrien: 14 par, Afghanistan: 8 par, Irak: 3 par, Iran: 3 par, statsløs/Syrien: 2 par, statsløse: 1 par, Armenien: 1 par.]

Q&A nr. 4: Hvorfor blev det først oplyst, at der var 27 par, hvor den ene var mindreårig, når I nu siger, at det er 32 par?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen sendte en hastehøring til alle indkvarteringsoperatører i slutningen af januar. De første indberetninger fra indkvarteringsoperatørerne viste, at der var 27 mindreårige med en ægtefælle eller samlever.

– Siden er indkvarteringsoperatørerne vendt tilbage med opdaterede oplysninger, der betyder, at antallet af mindreårige med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet er opjusteret til 32.

Q&A nr. 5: Foretages der alderstests af de mindreårige?

Muligt svar

– Vi iværksætter alderstest i de tilfælde, hvor en ansøger oplyser at være under 18 år, og hvor vi vurderer, at det ikke umiddelbart kan lægges til grund.

– Om der er tvivl beror på en konkret vurdering af ansøgers fremtræden, evt. dokumenter og øvrige oplysninger, f.eks. om der er misforhold mellem den oplyste alder og udlændingens fysiske og mentale fremtræden.

Q&A nr. 6: Hvad vil I gøre for at sikre, at der ikke kommer nye par?

Muligt svar

- Der indrejser hele tiden nye asylansøgere, og derfor er der også en sandsynlighed for, at der med jævne mellemrum vil indrejse par, hvor den ene er under 18 år.

- Jeg har indskærpet overfor Udlændingestyrelsen, at de skal være mere opmærksomme på, om der er par, hvor den ene er under 18 år.

- Vi adskiller parrene, så snart vi bliver opmærksomme på, at den ene part er mindreårig. Hvis de kommer om natten, vil de formentlig få et sted at sove, og så vil de blive adskilt umiddelbart herefter.

Q&A nr. 7: Hvad gør I, hvis nogle af parrene forsvinder, når de får af vide, at de skal adskilles?

Muligt svar

- Vi kan ikke gøre noget, hvis et par vælger at forsvinde fra et asylcenter, fordi de finder ud af, at de skal adskilles.

- Hvis de forsvinder, har det den konsekvens, at deres asylsagsbehandling sættes i bero. (I høring i Asyl&Visum)

Q&A nr. 8: Har kvinder ikke ret til selv at bestemme, om de vil bo sammen med en mand, også selvom de er under 18 år?

Muligt svar

- En del af de her unge piger står i en meget sårbar situation, og en del af dem er endda indrejst hertil uden deres forældre, som kan bestemme, hvad de må, og hvad de ikke må.

- I de tilfælde, er vi som myndighed nødt til at passe på dem og sørge for, at de ikke påtvinges et samlivsforhold.

– Derfor går vi som myndighed ind og siger, at som altovervejende hovedregel, kan man ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever, hvis man er under 18 år.

– Vi siger jo ikke, at de ikke må se hinanden. Vi lægger bare ikke seng og bord til.

Q&A nr. 9: I Danmark kan par, hvor den ene f.eks. er 17 år og den anden 19 år godt få lov til at bo sammen. Hvorfor kan asylansøgere ikke det?

Muligt svar

– For asylansøgere gælder der jo det, at det er myndighederne, som bestemmer, hvor de skal indkvarteres. Det følger direkte af udlændingeloven.

– Det betyder helt konkret, at det er Udlændingestyrelsen, der bestemmer, om et par skal dele seng og bord. På den måde adskiller disse sager sig jo afgørende fra den situation, hvor et ungt dansk par vælger at flytte sammen.

– Med denne ret til at bestemme, hvor og hvordan asylansøgerbørn skal indkvarteres, følger også en pligt til at sikre, at myndighederne ikke uforvarende bidrager til at opretholde eller pådutte et samliv, der ikke bygger på de unge pigers egen frie vilje og ret til selvbestemmelse.

– Til forskel for danske par, er det desuden ikke alle de her par, som har forældre eller en anden myndig i Danmark, som kan bestemme, hvad de må, og hvad de ikke må.

– Man kan måske sige det på den måde, at den rolle – og det ansvar – påtager vi os som myndighed. Det er derfor efter min opfattelse helt rimeligt, at så længe du er asylansøgere, så er udgangspunktet, at du ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, hvis du er under 18 år.

Q&A nr. 10: Vil I sørge for, at de bliver indkvarteret sammen, når den mindreårige fylder 18 år?

Muligt svar

– Parret skal selv anmode om at blive indkvarteret sammen, når den mindreårig er fyldt 18 år.

Q&A nr. 11: Hvor langt væk fra hinanden skal parret bo?

Muligt svar

– Det er der ikke fastsat nogen retningslinjer for.

– Hvis der er børn indblandet, kan det give god mening, at den af forældrene, der ikke har barnet boende hos sig, får lov til at se barnet, og dermed ikke bor i den anden ende af landet.

– Det helt afgørende for mig er, at vi sender et fuldstændigt utvetydigt signal om, at vi ikke vil se tvang under nogen form i asylcentrene.

Q&A nr. 12: Er alle parrene blevet indkvarteret adskilt nu?

Muligt svar

– Opdateres lige inden samrådet + konkret redegørelse for, de par, der ikke er.

Q&A nr. 13: Er der ikke bare tale om en skræmme-politik, når alle par nu skal adskilles, og endnu et forsøg på at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark?

Muligt svar

– Nej. Jeg vil ikke risikere, at nogle bliver tvunget til et samlivsforhold i asylcentersystemet.

– Det er meget vigtigt for mig at sende et klart signal om, at I Danmark tillader vi ikke tvang. Tværtimod vil vi gøre alt for at sikre unge pigers selvbestemmelsesret, også selvom dette ikke måtte harmonere med den indstilling, som fx præger pigens familie i hjemlandet.

Q&A nr. 14: Hvad sker der med parrene, når de får en opholdstilladelse og overgår til kommunerne?

Muligt svar

– Det er helt og holdent en sag for de relevante kommunale myndigheder, om et par skal anvises en fælles bolig. Sådan er det i dag, og sådan bør det efter min opfattelse også være fremover.

– Jeg har alene ansvar for, hvad der sker i mit system. Og der er ikke nogle mindreårige, der skal bo med en ægtefælle eller samlever i danske asylcentre.

Q&A nr. 15: Skal det ikke have konsekvenser for mandens muligheder for at få asyl i Danmark?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen kan ikke afvise at behandle en asylsag eller afbryde behandlingen af en asylsag alene med henvisning til, at asylansøgeren er gift eller samlever med en mindreårig.

– Men hvis den mindreårige er udsat for tvang eller andet kriminelt, kan kriminaliteten få betydning for muligheden for at få en opholdstilladelse.

– En asylansøger kan således i visse tilfælde udelukkes fra at få asyl på grund af kriminalitet.

[*Hvis der stilles mere tekniske spørgsmål*]

– Reglerne om udelukkelse fra asyl på grund af kriminalitet er et kompliceret retsområde.

– Jeg vil derfor opfordre til, at mere tekniske spørgsmål om, hvornår man kan udelukkes fra asyl, stilles skriftligt.

– Jeg vil så hurtigst muligt sørge for at besvare spørgsmålet.

Q&A nr. 16: Er de pædofile mænd blevet politianmeldt?

Muligt svar

– I de tre sager, som Udlændingestyrelsen har kendskab til, hvor en mindreårig asylansøger under 15 år har været indkvarteret med en voksen ægtefælle eller samlever, har politiet været inddraget i forskellig grad.

– Formålet har været at finde den bedste løsning for den mindreårige frem for at foretage en egentlig anmeldelse af et ulovligt seksuelt forhold. Udlændingestyrelsen er bekendt med, at der er blevet foretaget en egentlig politianmeldelse i den ene af de tre sager.

– [Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

– Udlændingestyrelsen og de nuværende centeroperatører har alene – forud for de to nævnte sager – erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst og indkvarteret sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre.]

Q&A nr. 17: Er der andre kritisable forhold i asylcentrene som du eller dit ministerium ikke er opmærksom på?

Muligt svar

– Jeg har ikke kendskab til andre kritisable forhold i asylcentrene, og hvis jeg havde, havde jeg taget initiativ til at gøre noget ved det.

Q&A nr. 18: Hvad vil du i øvrigt gøre for at sikre, at der ikke sker misbrug af børn i de danske asylcentre?

Muligt svar

– Afventer US

Q&A nr. 19: Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?

Muligt svar

– Ja, det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af ægtefæller eller samlevende i tilfælde, hvor en af parterne er mindreårig, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser – herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og FN´s Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).

– Myndighederne skal i alle tilfælde naturligvis overholde Danmarks internationale forpligtelser. Det betyder også, at det kan være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde.

– Men det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år – og dét vurderes at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Q&A nr. 20: Vil der blive gjort undtagelser?

Muligt svar:

– Det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år.

– Det vil dog være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder

navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.

– Det kan ikke komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.

Q&A nr. 21: Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?

Muligt svar:

– Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gøres undtagelse.

– Hvis udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering finder, at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således gøre undtagelse.

– Det vil bl.a. indgå i vurderingen:
  – Hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er,
  – Om parret har børn sammen, og
  – Om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.

– [Hvis et par ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler, er blevet lovformeligt gift i Danmark, inden én eller begge parter er fyldt 18, vil parret endvidere kunne indkvarteres sammen. I disse tilfælde har de kompetente myndigheder taget stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres.]

– [Der vil ikke blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år. Dette skyldes, at den seksuelle lavalder i Danmark er 15 år.]

Q&A nr. 22: Har ministeren ændret holdning, når hun nu siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?

Muligt svar:

– Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er indgået efter parternes frie vilje.

– Og jeg mener, at det giver sig selv, at danske myndigheder ikke bør bidrage til at fastholde eller legitimere et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.

– Derfor har jeg bedt myndighederne om at sørge for, at den praksis, hvorefter mindreårige ægtefæller i nogle tilfælde kunne indkvarteres sammen, ophører.

– Denne generelle instruks skal omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og som Udlændingestyrelsen er i færd med at udarbejde.

– I overensstemmelse med min generelle instruks vil det helt klare udgangspunkt blive, at mindreårige ægtefæller ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefæller.

– Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vores internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil danske myndigheder selvfølgelig overholde vores forpligtelser, i disse som i alle andre sager. Der vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne, der udmønter min generelle instruks.

– Det ændrer ikke ved min principielle holdning til, at mindreårige ægtefæller ikke bør indkvarteres sammen, og det er denne linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

[**Baggrund:**
Bl.a. følgende fremgår af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2015:

"Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Det har været fremført, at en sådan retstilstand i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder Danmarks internationale forpligtelser.]

Q&A nr. 23: Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?

Muligt svar:

– Myndighederne vil tage konkret stilling til, hvor og hvordan de berørte par og evt. børn skal indkvarteres.

– Det vil i mange tilfælde skulle sikres, at der er mulighed for regelmæssige besøg eller anden form for kontakt i de sager, hvor et par indkvarteres hver for sig. Myndighederne skal naturligvis også i denne forbindelse overholde Danmarks internationale forpligtelser.

– Vilkårene for eventuelle besøg mv. må der tages konkret stilling til – under inddragelse af, navnlig, hensynet til barnets tarv.

Q&A nr. 24: Hvorfor mener ministeren, at det er i orden at adskille et par, mens det opholder sig i asylsystemet, når parret alligevel efterfølgende kan boligplaceres sammen i kommunerne?

Muligt svar:

– Min holdning er den, at vi så vidt muligt skal sikre, at unge kvinder ikke påduttes et samliv i asylsystemet, som ikke harmonerer med retten til selvbestemmelse.

– Og vi skal under alle omstændigheder ikke risikere at stå en i situation, hvor danske myndigheder uforvarende kan komme til at bidrager til at udhule kvinders selvbestemmelse.

– Derfor er det min holdning, at vi så vidt muligt skal skille sådanne par ad i den første, indledende fase af deres ophold her i landet, inden de har fået asyl. Det skylder vi de unge piger, som i øvrigt søger vores beskyttelse.

– Der er ikke herved taget stilling til, om ægteskabet vil kunne anerkendes efter gældende dansk ret, hvis parret er gift og ikke kun samlevende. Det spørgsmål må afgøres på sædvanlig vis af den kompetente myndighed i hvert enkelt tilfælde.

– Og der er heller ikke taget stilling til, om parret, hvis parterne faktisk opnår asyl og eventuelt visiteres til samme kommune, kan anvises den samme bolig. Det er – som i alle andre lignende sager, hvor mindreårige er involveret – en sag for de relevante kommunale myndigheder.

– Vi foregriber altså ikke de beslutninger, som de relevante myndigheder allerede i dag skal træffe, herunder med iagttagelse af barnets tarv. Adskillelsen af parterne i asylsystemet skal alene minimere risikoen for, at unge piger under deres første tid her i landet fratages deres selvbestemmelsesret.

Q&A nr. 25: [Spørgsmål til konkrete sager f.eks. fra medierne]

Muligt svar:

– Jeg kan ikke kommentere på de konkrete sager."

Et tilrettet "Q&A" blev den 10. marts 2016 kl. 13.10 sendt fra Jesper Gori til Anne Nygaard Just (cc Anna-Sophie Saugmann-Jensen). I udkastet var der alene ændret i besvarelsen af spørgsmål 21, som ifølge mailen var blevet tilrettet i et "forsøg på at imødekomme Uffes bestilling". "Q&A nr. 21" så i sin tilrettede form således ud:

"...

Q&A nr. 21: Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?

Muligt svar:

- Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gøres undtagelse.
- Hvis udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering finder, at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne således gøre undtagelse.
- Det vil bl.a. indgå i vurderingen:
  - Hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er,
  - Om parret har børn sammen,
  - Om der foreligger et element af tvang, og
  - Om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.
- Der vil være tale om sager, hvor der foreligger helt specielle omstændigheder. Det kan fx være sager, hvor parret har børn, forældrene er traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene af relevante sundhedspersoner er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene. Efter omstændighederne kan det således fx kræves, at omsorgen over for børnene ikke rimeligvis kan håndteres på anden vis ved professionel støtte, og at åbenbare hensyn til barnets tarv derfor med styrke taler for, at forældrene ikke adskilles.
- Et andet eksempel kunne være sager, hvor ~~Hvis~~ et par er blevet lovformeligt gift her i landet ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler~~, er blevet lovformeligt gift i Danmark, inden én eller begge parter er fyldt 18, vil parret endvidere kunne indkvarteres sammen~~. I disse tilfælde har de kompetente myndigheder taget stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres. Jeg bemærker hertil, at det klare udgangspunkt efter ægteskabsloven er, at asylansøgere ikke kan indgå ægteskab her i landet.~~]~~
- Jeg vil endelig understrege, at ~~[D~~der ~~vil~~ ikke vil blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år og altså under ~~. Dette skyldes, at~~ den seksuelle lavalder ~~i Danmark er 15 år.]~~

Baggrund
Efter ægteskabslovens § 11 a må ægteskab kun indgås, når hver af parterne har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet fx som flygtninge. Uanset dette kan der dog gives tilladelse, hvis ganske særlige omstændigheder taler herfor.

Side 23/27

"

Den 10. marts 2016 kl. 15.07 blev det omhandlende "Q&A" sendt fra Anne Nygaard Just til Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado med cc til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anette Görtz. I mailen blev Udlændingestyrelsen anmodet om at "kigge på det vedhæftede udkast til Q&A's i forhold til det faktuelle". Ministeriet havde rettet enkelte steder i teksten i forhold til tidligere udkast, hvorefter udkastet til besvarelse af spørgsmål 20 så således ud:

"...

Q&A nr. 20: Vil der blive gjort undtagelser?

Muligt svar:

- Det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år.
- Dert vil kun dog være ~~nødvendigt at gøre~~ undtagelser i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.
- Det kan ikke komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.

"

Samme dag kl. 18.31 fremsendte Udlændingestyrelsen sine bemærkninger, der i al væsentligt var af faktuel karakter, til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Ved mail af 10. marts 2016 kl. 19.38 besvarede Anne Nygaard Just (Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet) Udlændingestyrelsens mail således:

> "...
> Endnu engang tak for bidrag. Sagen er til jeres orientering lagt op i huset nu. Ministeren har særskilt set talen og er kommet med få bemærkninger. Jeg tilføjer den sidste Q&A i morgen vedr. de tre konkrete sager. Jeg justerer endvidere det Q&A der handler om, hvor mange par der er adskilt og hvor mange der "mangler" at blive adskilt. Hvis der sker nyt på den front inden tirsdag må I meget gerne give lyd."

I forbindelse med udarbejdelse af beredskabet anmodede ministersekretær Andreas Højmark i mail af 14. marts 2016 kl. 17.23 Social- og Indenrigsministeriet om bidrag i form af bl.a. en gennemgang af reglerne for at indgå ægteskab ved kongebrev. Social- og Indenrigsministeriets svar herpå blev herefter indskrevet under nogle nye punkter i beredskabet.

Ligeledes den 14. marts 2016 – dagen forud for samrådet – sendte Jesper Gori en mail til Anne Nygaard Just med cc til Andreas Højmark Andersen med endnu en version af det pågældende "Q&A" med følgende bemærkning:

> "...
> Som lovet mhp jeres ændringer/tilføjelser. Dokumentet er i ændret format fortsat hos Uffe.
> ..."

Det fremgår af uddrag af den vedhæftede version af beredskabet, at der navnlig var foretaget ændring i besvarelsen af spørgsmål 19, 21 og 22, der nu så således ud:

"...

Q&A nr. 19: Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?

Muligt svar

- Ja, det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af ægtefæller eller samlevende i tilfælde, hvor en af parterne er mindreårig, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser – herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).

- Myndighederne skal i alle tilfælde naturligvis overholde Danmarks internationale forpligtelser. Det betyder også, at det kan være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af navnlig EMRK artikel om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.

- [Det kan dog aldrig komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.]

- Men det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år – og dét vurderes at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Formateret: Listeafsnit

Side 21/31

...

Q&A nr. 21: Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?

Muligt svar:

- Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gøres undtagelse.
- 1. Ét eksempel kunne som nævnt være sager, hvor et par er blevet lovformeligt gift her i landet ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler. I disse tilfælde har de kompetente myndigheder taget stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres.
- Jeg bemærker hertil, at det klare udgangspunkt efter ægteskabsloven er, at asylansøgere ikke kan indgå ægteskab her i landet.
- 2. Og jeg vil også gerne understrege, at min instruks alene angår spørgsmålet om indkvartering i asylsystemet, og ikke fx om et ægteskab, hvor en af parterne er mindreårig, kan eller skal anerkendes efter dansk ret. Det spørgsmål må afgøres på sædvanlig vis af den kompetente myndighed i hvert enkelt tilfælde.
- Det betyder, at de par, der i dag kan få anerkendt et ægteskab indgået i udlandet, fortsat vil kunne dette. Det berøres ikke af min instruks.
- Og derfor giver det heller ikke mening at sammenligne med, hvad der gælder for danske unge – her handler det jo netop om, at myndighederne bestemmer, hvordan du skal indkvarteres asylsystemet.
- 3. Der er heller ikke taget stilling til, om parret, hvis parterne faktisk opnår asyl og eventuelt visiteres til samme kommune, kan anvises den samme bolig. Det er – som i alle andre lignende sager, hvor mindreårige er involveret – en sag for de relevante kommunale myndigheder.
- Vi foregriber altså ikke de beslutninger, som de relevante myndigheder allerede i dag skal træffe, herunder med iagttagelse af barnets tarv. Adskillelsen af parterne i asylsystemet skal alene minimere risikoen for, at unge piger under deres første tid her i landet fratages deres selvbestemmelsesret.

[Du nævner kongebrevs-sagerne som ét eksempel. Findes der andre?]

- Et andet eksempel kan være ~~Der vil være tale om~~ sager, hvor der foreligger helt, helt specielle omstændigheder. Det kan fx være sager, hvor parret har børn, hvor forældrene – fx moren til et nyfødt barn – er stærkt traumatiserede, og hvor den fortsatte forældreevne og omsorg over for børnene efter de sundhedsfaglige udtalelser er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene.

Formateret: Skrifttype: Fed
Formateret: Understregning
Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering
Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering
Formateret: Skrifttype: Fed
Formateret: Flere niveauer + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: Punkttegn + Justeret: 0 cm + Indrykning: 0,7 cm
Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering
Formateret: Flere niveauer + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: Punkttegn + Justeret: 0 cm + Indrykning: 0,7 cm
Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering
Formateret: Flere niveauer + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: Punkttegn + Justeret: 0 cm + Indrykning: 0,7 cm
Formateret: Flere niveauer + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: Punkttegn + Justeret: 0 cm + Indrykning: 0,7 cm
Formateret: Skrifttype: Kursiv
Formateret: Indrykning: Venstre: 0 cm, Hængende: 0,7 cm, Ingen punkttegn eller nummerering
Formateret: Ingen understregning
Formateret: Understregning

Side 23/31

- Efter omstændighederne kan det således i en sådan – aldeles ulykkelig – sag fx kræves, at omsorgen over for det nyfødte barn ikke rimeligvis kan håndteres på anden vis ved professionel støtte, og at farens konstante tilstedeværelse derfor spiller en afgørende rolle for at sikre, at det nyfødte barns tarv varetages.

- Men heller ikke i disse sager vil det være udgangspunktet, at parret skal dele seng og bord. Jeg vil tværtimod søge at arbejde henimod en løsning, hvor myndighederne i disse helt, helt særlige sager i vidst muligt udstrækning indkvarterer parret på sammen asylcenter, men i hver sin bolig på centret.

[Men vil der ikke kunne være sager, hvor det kan kræves, at faren er til stede uafbrudt? Og hvor parret derfor skal bo på samme værelse?]

- Finder Udlændingestyrelsen, at det af vores internationale forpligtelser følger, at faren skal være til stede, så må vi kigge på, hvordan det kan lade sig gøre i praksis. Jeg udelukker ikke noget, heller ikke at en adskillelse måske skal udelades i ekstreme tilfælde – i hvert fald ikke i princippet. Men udgangspunktet er altså, at parret måske nok skal indkvarteres på sammen center, men ikke på samme værelse.

- ~~Et andet eksempel kunne være sager, hvor et par er blevet lovformeligt gift her i landet ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler. I disse tilfælde har de kompetente myndigheder taget stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres. Jeg bemærker hertil, at det klare udgangspunkt efter ægteskabsloven er, at asylansøgere ikke kan indgå ægteskab her i landet.~~

- Jeg vil endelig understrege, at der ikke vil blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år og altså under den seksuelle lavalder.

[Baggrund

Hvis udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering finder at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne gøre undtagelse.

Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.

Efter ægteskabslovens § 11 a må ægteskab kun indgås, når hver af parterne har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet fx som flygtninge. Uanset dette kan der dog gives tilladelse, hvis ganske særlige omstændigheder taler herfor.]

Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering

Formateret: Listeafsnit, Ingen punkttegn eller nummerering

Formateret: Skrifttype: Kursiv

Side 24/31

Q&A nr. 22: Har ministeren ændret holdning, når hun nu siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?

Muligt svar:

- ~~Det er efter min opfattelse helt uacceptabelt, hvis asylansøgerbørn under 18 år må se sig selv i et ægteskab eller et samliv, som ikke er indgået efter parternes frie vilje.~~

- ~~Og jeg mener, at det giver sig selv, at danske myndigheder ikke bør bidrage til at fastholde eller legitimere et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.~~

- ~~Derfor har jeg bedt myndighederne om at sørge for, at den praksis, hvorefter mindreårige ægtefæller i nogle tilfælde kunne indkvarteres sammen, ophører.~~ Nej. Min holdning er fuldstændig klar, også for myndighederne.

- Nu skal min generelle instruks så omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udlændingestyrelsen er i færd med at udarbejde disse.

- ~~Denne generelle instruks skal omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager, og som Udlændingestyrelsen er i færd med at udarbejde.~~

Formateret: Indrykning: Venstre: 0,7 cm, Ingen punkttegn eller nummerering

Formateret: Flere niveauer + Niveau: 1 + Nummereringstypografi: Punkttegn + Justeret: 0 cm + Indrykning: 0,7 cm

Formateret: Ingen punkttegn eller nummerering

- I overensstemmelse med min generelle instruks vil det helt klare udgangspunkt blive, at mindreårige ægtefæller ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefæller.

- Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vores internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil danske myndigheder selvfølgelig overholde vores forpligtelser, i disse som i alle andre sager. Der vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne, der udmønter min generelle instruks.

- Det ændrer ikke ved min principielle holdning til, at mindreårige ægtefæller ikke bør indkvarteres sammen, og det er denne linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

[Baggrund:

Bl.a. følgende fremgår af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2015:

"Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn."

Det har været fremført, at en sådan retstilstand i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder Danmarks internationale forpligtelser.]

Side 26/31

..."

Det endelige "Q&A", der blev anvendt under samrådet, var herefter sålydende:

"Q&A's til samrådsspørgsmål Z

Baggrund

Q&A nr. 1 Hvorfor har Udlændingestyrelsen ikke ændret praksis før nu?

Q&A nr. 2 Hvor lang tid har der været et problem med barnebrude i de danske asylcentre?

Faktuelle oplysninger

Q&A nr. 3 Er barnebrudene fra nogle bestemte lande?

Q&A nr. 4 Hvorfor blev det først oplyst, at der var 27 par, hvor den ene var mindreårig, når I nu siger, at det er 32 par?

Q&A nr. 5 Foretages der alderstest af de mindreårige?

Praktiske foranstaltninger

Q&A nr. 6 Hvad vil I gøre for at sikre, at der ikke kommer nye par?

Q&A nr. 7 Hvad gør I, hvis nogle af parrene forsvinder, når de får af vide, at de skal adskilles?

Q&A nr. 8 Har kvinder ikke ret til selv at bestemme, om de vil bo sammen med en mand, også selvom de er under 18 år?

Q&A nr. 9 I Danmark kan par, hvor den ene f.eks. er 17 år og den anden 19 år godt få lov til at bo sammen. Hvorfor kan asylansøgere ikke det?

Q&A nr. 10 Vil i sørge for, at de bliver indkvarteret sammen, når den mindreårige fylder 18 år?

Q&A nr. 11 Hvor langt væk fra hinanden skal parret bo?

Initiativer

Q&A nr. 12 Er alle parrene blevet indkvarteret adskilt nu?

Q&A nr. 13 Er der ikke bare tale om skræmme-politik, når alle par nu skal adskilles, og endnu et forsøg på at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark?

Q&A nr. 14 Hvad sker der med parrene, når de får en opholdstilladelse og overgår til kommunerne?

Q&A nr. 15 Skal det ikke have konsekvenser for mandens muligheder for at få asyl i Danmark?

Q&A nr. 16 Er de pædofile mænd blevet politianmeldt?
Q&A nr. 17 Er der andre kritisable forhold i asylcentrene som du eller dit ministerium ikke er opmærksom på?
Q&A nr. 18 Hvad vil du i øvrigt gøre for at sikre, at der ikke sker misbrug af børn i de danske asylcentre?

Forholdet til EMRK artikel 8

Q&A nr. 19 Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?
Q&A nr. 20 Vil der blive gjort undtagelser?
Q&A nr. 21 Hvornår foreligger der sådanne "helt særligt grunde" til at gøre undtagelse?
Q&A nr. 22 Har ministeren ændret holdning, når hun siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelse?
Q&A nr. 23 Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?
Q&A nr. 24 Hvorfor mener ministeren, at det er i orden at adskille et par, mens det opholder sig i asylsystemet, når parret alligevel efterfølgende kan boligplaceres sammen i kommunerne?

Konkrete sager

Q&A nr. 25 [Spørgsmål til konkrete sager f.eks. fra medierne]
Q&A nr. 26 Hvad var baggrunden med de tre sager, hvor en mindreårig under 15 år havde en ægtefælle eller samlever?
Q&A nr. 27 Er der nogle af de par, der bor er blevet afskilt, som bor på samme center?

Spørgsmål med grænseflade til Socialministeriet

Q&A nr. 28 Spørgsmål til reglerne for at indgå ægteskab ved kongebrev
Q&A nr. 29 Spørgsmål til bestemmelserne i serviceloven

Q&A nr. 1: Hvorfor har Udlændinge styrelsen ikke ændret praksis før nu?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen har indtil nu taget udgangspunkt i deres hidtidige praksis om, at mindreårige under 15 år i udgangspunktet ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.

– For så vidt angår mindreårige over 15 år har det hidtil beroet på en konkret vurdering, om der skulle initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig eller, om de kunne indkvarteres sammen. I den vurdering har bl.a. indgået indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunen eventuelle faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den pågældendes og parrets eventuelle fælles børns bedste.

– Vi er blevet opmærksomme på, at der er behov for at ændre praksis på området, og derfor udarbejdes der nu nye retningslinjer.

Q&A nr. 2: Hvor lang tid har der været et problem med barnebrude i de danske asylcentre?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

– Udlændingestyrelsen og de nuværende indkvarteringsoperatører har foruden disse to sager alene erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre.

– Vi har ikke kendskab til yderligere par, hvor den mindreårige har været under 15 år.

– I forhold til par, hvor den mindreårige har været 15 år eller ældre, har Udlændingestyrelsen i forhold til indkvartering indtil nu fulgt en praksis, hvor der på baggrund af en konkret vurdering af sagens

samlede omstændigheder er taget stilling til, om parret skulle indkvarteres sammen eller adskilt.

Q&A nr. 3: Er barnebrudene fra nogle bestemte lande?

Muligt svar

– Størstedelen af de 32 par er enten fra Syrien eller Afghanistan.

– Herudover er parrene fra Irak, Iran, statsløse, Armenien, eller den ene part er statsløs og den anden er syrer.

– [Baggrund:

– Syrien: 14 par, Afghanistan: 8 par, Irak: 3 par, Iran: 3 par, statsløs/Syrien: 2 par, statsløse: 1 par, Armenien: 1 par.

Q&A nr. 4: Hvorfor blev det først oplyst, at der var 27 par, hvor den ene var mindreårig, når I nu siger, at det er 32 par?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen sendte en hastehøring til alle indkvarteringsoperatører i slutningen af januar. De første indberetninger fra indkvarteringsoperatørerne viste, at der var 27 mindreårige med en ægtefælle eller samlever.

– Siden er indkvarteringsoperatørerne vendt tilbage med opdaterede oplysninger, der betyder, at antallet af mindreårige med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet er opjusteret til 32.

Q&A nr. 5: Foretages der alderstests af de mindreårige?

Muligt svar

– Vi iværksætter alderstest i de tilfælde, hvor en ansøger oplyser at være under 18 år, og hvor vi vurderer, at det ikke umiddelbart kan lægges til grund.

– Om der er tvivl beror på en konkret vurdering af ansøgers fremtræden, evt. dokumenter og øvrige oplysninger, f.eks. om der er et misforhold mellem den oplyste alder og udlændingens fysiske og mentale fremtræden.

Q&A nr. 6: Hvad vil I gøre for at sikre, at der ikke kommer nye par?

Muligt svar

– Der indrejser hele tiden nye asylansøgere, og derfor er der også en sandsynlighed for, at der med jævne mellemrum vil indrejse par, hvor den ene er under 18 år.

– Jeg har indskærpet over Udlændingestyrelsen, at de skal være opmærksomme på, om der er par, hvor den ene er under 18 år.

– Vi adskiller parrene, så snart vi bliver opmærksomme på, at den ene part er mindreårig. Hvis de kommer om natten, vil de formentlig få et sted at sove, men de vil blive adskilt umiddelbart efter at det er konstateret, at der er tale om et par, hvor den ene er mindreårig.

Q&A nr. 7: Hvad gør I, hvis nogle af parrene forsvinder, når de får af vide, at de skal adskilles?

Muligt svar

– Hvis et par forsvinder, fordi de får at vide, at de skal adskilles, betyder det som udgangspunkt, at deres asylansøgning bortfalder.

– Det betyder, at de ikke længere har processuelt ophold i Danmark i medfør af deres ansøgning om asyl og skal udrejse straks.

– Hvis parret herefter på ny retter henvendelse til de danske myndigheder og fastholder ansøgningen om asyl, vil Udlændingestyrelsen genoptage sagsbehandlingen.

Q&A nr. 8: Har kvinder ikke ret til selv at bestemme, om de vil bo sammen med en mand, også selvom de er under 18 år?

Muligt svar

– En del af de her unge piger står i en meget sårbar situation, og en del af dem er endda rejst hertil uden deres forældre, som kan bestemme, hvad de må, og hvad de ikke må.

– I de tilfælde, er vi som myndighed nødt til at passe på dem og sørge for, at de ikke påtvinges et samlivsforhold.

– Derfor går vi som myndighed ind og siger, at som altovervejende hovedregel kan man ikke bo sammen med en ægtefælle eller samlever, hvis man er under 18 år.

– Vi siger ikke, at de ikke må se hinanden. Vi lægger bare ikke seng og bord til det.

[Baggrund:

– Hvis den mindreårige bliver vurderet som uledsaget, vil der være en personlig repræsentant, der er tillagt en myndighed ift. barnet.]

Q&A nr. 9: I Danmark kan par, hvor den ene f.eks. er 17 år og den anden 19 år godt få lov til at bo sammen. Hvorfor kan asylansøgere ikke det?

Muligt svar

– For asylansøgere gælder der jo det, at det er myndighederne, som bestemmer, hvor de skal indkvarteres. Det følger direkte af udlændingeloven.

– Det betyder helt konkret, at det er Udlændingestyrelsen, der bestemmer, om et par skal dele seng og bord. På den måde adskiller disse sager sig jo afgørende fra den situation, hvor et ungt dansk par vælger at flytte sammen.

– Med denne ret til at bestemme, hvor og hvordan mindreårige asylansøgere skal indkvarteres, følger også en pligt til at sikre, at myndighederne ikke uforvarende bidrager til at opretholde eller pådutte et samliv, der ikke bygger på de unge pigers egen fri vilje og ret til selvbestemmelse.

– Den rolle – og det ansvar – vi påtager os som myndighed er efter min opfattelse helt rimelig, for så længe du er asylansøgere, så er udgangspunktet, at du ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, hvis du er under 18 år.

Q&A nr. 10: Vil I sørge for, at de bliver indkvarteret sammen, når den mindreårige fylder 18 år?

Muligt svar

– Parret skal selv anmode om at blive indkvarteret sammen, når den mindreårige er fyldt 18 år.

Q&A nr. 11: Hvor langt væk fra hinanden skal parret bo?

Muligt svar

– Det er der ikke fastsat nogen retningslinjer for.

– Hvis der er børn indblandet, kan det give god mening, at den af forældrene, der ikke har barnet boende hos sig, får lov til at se barnet, og dermed ikke bor i den anden ende af landet.

Q&A nr. 12: Er alle parrene blevet indkvarteret adskilt nu?

Muligt svar

– De fleste par er blevet indkvarteret adskilt.

– De par, der endnu ikke er blevet adskilt, vil blive det inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde taler herfor.

[Baggrund:

Status for adskilt indkvartering af de 32 par er følgende:

- 20 par adskilt på hvert sit center
- 3 par hvor begge er mindreårige er indkvarteret adskilt, men på samme center for uledsagede mindreårige
- 1 par er overgået til integration i kommunerne pr. 1. marts 2016
- 1 par har indsendt dokumentation for at hun ikke er mindreårig
- 5 par er endnu ikke adskilt. Udlændingestyrelsen vurderer pt., om det kan være imod konventionerne at adskille parrene.
- 1 par meldt udeblevet (siden 9. februar – det er ikke par, der er omtalt i sagsfremstillingen)
- 1 par er forsat ikke flyttet som planlagt (de forventes dog at flytte i morgen).]

Q&A nr. 13: Er der ikke bare tale om skræmme-politik, når alle par nu skal adskilles, og endnu et forsøg på at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark?

Muligt svar

- Nej. Jeg vil ikke risikere, at nogle bliver tvunget til et samlivsforhold i asylcentersystemet.

- Det er meget vigtigt for mig at sende et klart signal om, at i Danmark tillader vi ikke tvang. Tværtimod vil vi gøre alt for at sikre unge pigers selvbestemmelsesret, også selvom dette ikke måtte harmonere med den indstilling, som fx præger pigens familie i hjemlandet.

Q&A nr. 14: Hvad sker der med parrene, når de får en opholdstilladelse og overgår til kommunerne?

Muligt svar

- Det er helt og holdent en sag for de relevante kommunale myndigheder, om et par skal anvises en fælles bolig. Sådan er det i dag, og sådan bør det efter min opfattelse også være fremover.

– Jeg har alene ansvar for, hvad der sker i mit system. Og der er ikke nogle mindreårige, der skal bo med en voksen ægtefælle eller samlever i danske asylcentre.

Q&A nr. 15: Skal det ikke have konsekvenser for mandens muligheder for at få asyl i Danmark?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen kan ikke afvise at behandle en asylsag eller afbryde behandlingen af en asylsag alene med henvisning til, at asylansøgeren er gift eller samlever med en mindreårig.

– Men hvis den mindreårige er udsat for tvang eller andet kriminelt, kan kriminaliteten få betydning for muligheden for at få en opholdstilladelse.

– En asylansøger kan således i visse tilfælde udelukkes fra at få asyl på grund af kriminalitet.

[*Hvis der stilles mere tekniske spørgsmål*]

– Reglerne om udelukkelse fra asyl på grund af kriminalitet er et kompliceret retsområde.

– Jeg vil derfor opfordre til, at mere tekniske spørgsmål om, hvornår man kan udelukkes fra asyl, stilles skriftligt.

– Jeg vil så hurtigst muligt sørge for at besvare spørgsmålet.

Q&A nr. 16: Er de pædofile mænd blevet politianmeldt?

Muligt svar

– I de tre sager, som Udlændingestyrelsen har kendskab til, hvor en mindreårig asylansøger under 15 år har været indkvarteret med en voksen ægtefælle eller samlever, har politiet været inddraget i forskellig grad.

– Formålet har været at finde den bedste løsning for den mindreårige. Udlændingestyrelsen er bekendt med, at der er blevet foretaget en "egentlig" politianmeldelse i den ene af de sager.

– [Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

– Udlændingestyrelsen og de nuværende centeroperatører har alene – forud for de to nævnte sager – erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst og indkvarteret sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre.]

Q&A nr. 17: Er der andre kritisable forhold i asylcentrene, som du eller dit ministerium ikke er opmærksom på?

Muligt svar

– Jeg har ikke kendskab til andre kritisable forhold i asylcentrene, og hvis jeg havde, havde jeg taget initiativ til at gøre noget ved det.

Q&A nr. 18: Hvad vil du i øvrigt gøre for at sikre, at der ikke sker misbrug af børn i de danske asylcentre?

Muligt svar

– Vi skal være helt sikre på, at børn tilbydes rimelige vilkår under deres ophold på de danske asylcentre.

– Jeg er meget tryg ved den kommunale tilsynsforpligtelse over for de børn, der opholder sig på asylcentrene, ligesom jeg ved, at indkvarteringsoperatørerne har endog meget stor fokus på forholdene for børn.

[Baggrund
En udlænding, der opholder sig her i landet og indgiver ansøgning om asyl, får udgifterne til underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser dækket af Udlændingestyrelsen, indtil udlændingen meddeles opholdstilladelse, udrejser eller udsendes, jf. udlændingelovens § 42 a. Nødvendige sundhedsmæssige ydelser omfatter iværksættelse af nødvendige sociale foranstaltninger samt almen sundhedsbehandling.

Nødvendige sociale foranstaltninger omfatter serviceydelser til asylansøgere efter både social-, sundheds- og folkeskolelovgivningen og omfatter bl.a. institutionsanbringelse af børn, specialundervisning af fysisk og psykisk handicappede børn og hjemmehjælp. Nødvendige sociale foranstaltninger iværksættes efter ansøgning fra indkvarteringsoperatørerne, som i praksis foretager vurderingen af behovet for sociale foranstaltninger samt foretager underretning af kommunerne i alle tilfælde, hvor der vurderes at være behov for at iværksætte sociale foranstaltninger til børn. Den kommunale tilsynsforpligtelse over for børn omfatter også asylansøgende børn, der opholder sig på asylcentrene.]

Q&A nr. 19: Er ordningen i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser?

Muligt svar

– Ja, det er ministeriets vurdering, at ordningen med separat indkvartering af ægtefæller eller samlevende i tilfælde, hvor en af parterne er mindreårig, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser – herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).

– Myndighederne skal i alle tilfælde naturligvis overholde Danmarks internationale forpligtelser. Det betyder også, at det kan være nødvendigt at gøre undtagelse i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af navnlig EMRK artikel om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.

– [Det kan dog aldrig komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.]

– Men det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år – og dét vurderes at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Q&A nr. 20: Vil der blive gjort undtagelser?

Muligt svar

– Det klare udgangspunkt er, at det ikke vil være muligt for ægtefæller eller samlevende at blive indkvarteret sammen i asylcentrene, hvis den ene part er under 18 år.

– Der vil kun være undtagelser i helt særlige tilfælde, hvor dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familielivet og Børnekonventionen.

– Det kan ikke komme på tale at gøre undtagelse i tilfælde, hvor den ene part er under 15 år.

Q&A nr. 21: Hvornår foreligger der sådanne "helt særlige grunde" til at gøre undtagelse?

Muligt svar

– Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gøres undtagelse.

– **1.** Ét eksempel kunne være som nævnt sager, hvor et par er blevet lovformentligt gift her i landet ved kongebrev, dvs. ved dispensation fra de almindelige ægteskabsregler. I disse tilfælde har de kompetente myndigheder staget stilling til, at der ikke er tale om et tvangsægteskab eller anden form for utilbørligt pres.

– Jeg bemærker hertil, at det klare udgangspunkt efter ægteskabsloven er, at asylansøgere ikke kan indgå ægteskab her i landet.

– **2.** Og jeg vil også gerne understrege, at min instruks alene angår spørgsmålet om indkvartering i asylsystemet, og ikke fx om et ægteskab, hvor en af parterne er mindreårig, kan eller skal anerkendes efter dansk ret. Det spørgsmål må afgøres på sædvanlig vis af den kompetente myndighed i hvert enkelt tilfælde.

– Det betyder, at de par, der i dag kan få anerkendt et ægteskab indgået i udlandet, fortsat vil kunne dette. Det berøreres ikke af min instruks.

– Og derfor givet det heller ikke mening at sammenligne med, hvad der gælder for danske unge – her handler det jo netop om, at myndighederne bestemmer, hvordan du skal indkvarteres asylsystemet.

– **3.** Der er heller ikke taget stilling til, om parret, hvis parterne faktisk opnår asyl og eventuelt visiteres til samme kommune, kan anvises den samme bolig. Det er – som i alle andre lignende sager, hvor mindreårige er involveret – en sag for de relevante kommunale myndigheder.

– Vi foregriber altså ikke de beslutninger, som de relevante myndigheder allerede i dag skal træffe, herunder med iagttagelse af barnets tarv. Adskillelsen af parterne i asylsystemet skal alene minimere risikoen for, at unge piger under deres første tid her i landet fratages deres selvbestemmelsesret.

[*Du nævner kongebrevs-sagerne som ét eksempel. Findes der andre?*]

– Et andet eksempel kan være sager, hvor der foreligger helt, helt specielle omstændigheder. Det kan fx være sager, hvor parret har børn, hvor forældrene – fx moren til et nyfødt barn – er stærkt traumatiserende, og hvor den forudsatte forældreevne og omsorg over for børnene efter de sundhedsfaglige udtalelser er godtgjort at være aldeles afhængig af, at forældrene begge bor sammen med børnene.

– Efter omstændighederne kan det således i en sådan – aldeles ulykkelig – sag fx kræves, at omsorgen over for det nyfødte barn ikke rimeligvis kan håndteres på anden vis ved professionel støtte, og at farens konstante tilstedeværelse derfor spiller en afgørende rolle for at sikre, at det nyfødte barns tarv varetages.

– Men heller ikke i disse sager vil det være udgangspunktet, at parret skal dele seng og bord. Jeg vil tværtimod søge at arbejde hen imod en løsning, hvor myndighederne i disse helt, helt særlige sager i vist muligt udstrækning indkvarterer parret på sammen asylcenter, men i hver sin bolig på centret.

[*Men vil der ikke kunne være sager, hvor det kan kræves, at faren er til stede uafbrudt? Og hvor parret derfor skal bo på samme værelse?*]

– Finder Udlændingestyrelsen, at det af vores internationale forpligtelser følger, at faren skal være til stede, så må vi kigge på, hvordan det kan lade sig gøre i praksis. Jeg udelukker ikke noget, heller ikke at en adskillelse måske skal udelades i ekstreme tilfælde – i hvert fald princippet. Men udgangspunktet er altså, at parret måske nok skal indkvarteres på samme center, men ikke på samme værelse.

– Jeg vil endelige understrege, at der ikke vil blive gjort undtagelse, hvor den ene ægtefælle er under 15 år og altså under den seksuelle lavalder.

[Baggrund

Hvis udlændingemyndighederne efter en konkret og individuel vurdering finder at det vil være i strid med EMRK artikel 8 eller Børnekonventionen at indkvartere parterne hver for sig, skal myndighederne gøre undtagelse.

Det vil bl.a. indgå i vurderingen, hvilken alder parterne har, herunder hvor stor aldersforskellen er, om parret har børn sammen, om der foreligger et element af tvang, og om der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. i visse tilfælde sygdom.

Efter ægteskabslovens § 11 a må ægteskabet kun indgås, når hver af parterne har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet fx som flygtninge. Uanset dette kan der dog gives tilladelse, hvis ganske særlige omstændigheder taler herfor.]

Q&A nr. 22: Har ministeren ændret holdning, når hun siger, at der i visse tilfælde skal gøres undtagelser?

Muligt svar

– Nej. Min holdning er fuldstændig klar, også for myndighederne.

– Nu skal min generelle instruks så omsættes i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udlændingestyrelsen er i færd med at udarbejde disse.

– I overensstemmelse med min generelle instruks vil det helt klare udgangspunkt blive, at mindreårige ægtefæller ikke kan indkvarteres sammen med deres ægtefæller.

– Skulle der opstå en sag, hvor det vurderes, at vores internationale forpligtelser fører til, at et par fortsat kan bo sammen, vil danske myndigheder selvfølgelig overholde vores forpligtelser, i disse som i alle andre sager. Der vil blive gjort rede for dette i retningslinjerne, der udmønter min generelle instruks.

– Det ændrer ikke ved min principielle holdning til, at mindreårige ægtefæller ikke bør indkvarteres sammen, og det er denne linje, der danner afsæt for de retlige overvejelser, som myndighederne skal foretage også i disse sager.

[Baggrund:

Bl.a. følgende fremgår af ministerens pressemeddelelse af 10. februar 2015:

"Efter de nye retningslinjer må ingen mindreårige under 18 år indkvarteres på samme asylcenter som en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn."

Det har været fremført, at en sådan retstilstand i konkrete sager kan betyde, at myndighederne overtræder Danmarks internationale forpligtelser.]

Q&A nr. 23: Vil ministeren sørge for, at de berørte par og evt. børn – der ikke kan bo sammen – får mulighed for at besøge hinanden og udøve deres familieliv?

Muligt svar

- Myndighederne vil tage konkret stilling til, hvor og hvordan de berørte par og evt. børn skal indkvarteres.

- Det vil i mange tilfælde skulle sikres, at der er mulighed for regelmæssige besøg eller anden form for kontakt i de sager, hvor et par indkvarteres hver for sig. Myndighederne skal naturligvis også i denne forbindelse overholde Danmarks internationale forpligtelser.

- Vilkårene for eventuelle besøg mv. må der tages konkret stilling til – under inddragelse af, navnlig, hensynet til barnets tarv.

Q&A nr. 24: Hvorfor mener ministeren, at det er i orden at adskille et par, mens det opholder sig i asylsystemet, når parret alligevel efterfølgende kan boligplaceres sammen i kommunerne?

Muligt svar

- Min holdning er den, at vi så vidt muligt skal sikre, at unge kvinder ikke påduttes et samliv i asylsystemet, som ikke harmonerer med retten til selvbestemmelse.

- Og vi skal under alle omstændigheder ikke risikere at stå i en situation, hvor danske myndigheder uforvarende kan komme til at bidrage til at udhule kvinders selvbestemmelse.

– Derfor er det min holdning, at vi så vidt muligt skal skille sådanne par ad i den første, indledende fase af deres ophold her i landet, inden de har fået asyl. Det skylder vi de unge piger, som i øvrigt søger beskyttelse.

– Der er ikke herved taget stilling til, om ægteskabet vil kunne anerkendes efter gældende dansk ret, hvis parret er gift og ikke kun samlevende. Det spørgsmål må afgøres på sædvanlig vis af den kompetente myndighed i hvert enkelt tilfælde.

– Og der er heller ikke taget stilling til, om parret, hvis parterne faktisk opnår asyl og eventuelt visiteres til samme kommune, kan anvises den samme bolig. Det er – som i alle andre lignende sager, hvor mindreårige er involveret – en sag for de relevante kommunale myndigheder.

– Vi foregriber altså ikke de beslutninger, som de relevante myndigheder allerede i dag skal træffe, herunder med iagttagelse af barnets tarv. Adskillelsen af parterne i asylsystemet skal alene minimere risikoen for, at unge piger under deres første tid her i landet fratages deres selvbestemmelsesret.

Q&A nr. 25: [Spørgsmål til konkrete sager f.eks. fra medierne]

Muligt svar

– Jeg kan ikke kommentere på de konkrete sager.

Q&A nr. 26: Hvad var baggrunden med de tre sager, hvor en mindreårig under 15 år havde en ægtefælle eller samlever?

Muligt svar

– Udlændingestyrelsen har inden for det seneste år håndteret to konkrete sager vedrørende mindreårige asylansøgere under 15 år, som har været samlevende i et ægteskabslignende forhold med asylansøgere over 15 år.

– Jeg vil ikke komme ind på de nærmere detaljer i de to sager, men jeg kan oplyse, at den ene sag vedrører en 14-årig kvinde, der var gravid, og at den anden sag vedrører en 14-årig som først blev registreret som værende 17 årig.

– Foruden disse to sager har Udlændingestyrelsen og de nuværende centeroperatører alene erindring om én enkelt sag fra sommeren 2014, hvor en mindreårig på 14 år var indrejst sammen med en myndig ægtefælle. Dette par blev adskilt på to forskellige asylcentre.

Q&A nr. 27: Er der nogle af de par, der bor er blevet afskilt, som bor på samme center?

Muligt svar

– I de få tilfælde, hvor begge parter i ægteskabet eller samlivet begge er under 18 år, er der ikke sket adskillelse på hvert sit center. Her bor de fortsat på samme center, men som hidtil indkvarteres de pågældende i den situation på separate værelser.

Q&A nr. 28: Spørgsmål til reglerne for at indgå ægteskab ved kongebrev

Muligt svar

– Det henhører under Socialministeren.

[Baggrund:

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst følgende:

1. Betingelser for at indgå ægteskab i Danmark (alder og lovligt ophold) og dispensation herfor

Aldersdispensation
Det fremgår af ægteskabslovens §1 a, at den, som er under 18 år, ikke må indgå ægteskab uden prøvelsesmyndighedens (kommunen) tilladelse.

Hvis én af parterne er under 15 år, gives der ikke dispensation. Dette skyldes, at den seksuelle lavalder er 15 år, jf. §222 i straffeloven.

Der gives efter praksis som udgangspunkt heller ikke dispensation, hvis begge parter er under 18 år, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Jo tættere en af parterne er på at fylde 18 år, jo mere taler det for generelt at give dispensation. Efter praksis kan kommunen normalt dispensere fra alderskravet, hvis én eller flere af følgende betingelser er opfyldt: 1) Den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 5 år, og parret har eller venter et barn sammen, 2) den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 16 år, og parret bor sammen i egen bolig m.m., 3) den ene part er fyldt 18 år, og den anden part er fyldt 17 år.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan kommunen afslå at give dispensation, selvom betingelserne for at dispensere efter praksis er opfyldt. Omvendt kan kommunen også give dispensation, selvom betingelserne efter praksis ikke er opfyldt. Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt der bør meddeles dispensation eller ej, bør kommunen afholde en samtale med parterne. Afgørelser om aldersdispensation i forbindelse med at indgå ægteskab træffes efter ovennævnte retningslinjer, også selvom en part stammer fra eller bor i et land, hvor ægteskabsalderen er lavere end i Danmark, eller hvor det er almindeligt at indgå ægteskab i en tidligere alder.

Lovligt ophold

Det fremgår af ægteskabslovens § 11 a, at man skal have "lovligt ophold" i Danmark for at kunne indgå ægteskab. En part har lovligt ophold i relation til ægteskabsloven, når den pågældende har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet i medfør af udlændingelovens §§ 1- 3a, § 4 b, § 5, stk. 2, eller § 6 eller i medfør af en opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7- 9f, eller 9 i-9 n. Asylansøgere og andre udlændinge, der alene opholder sig i Danmark, mens deres sag om opholdstilladelse m.v. er under behandling (processuelt ophold), har ikke lovligt ophold i Danmark i relation til ægteskabslovens § 11 a.

Asylansøgere kan derfor ikke indgå ægteskab i Danmark.

Kommunen kan **dog** dispensere fra betingelsen om lovligt ophold, hvis ganske særlige omstændigheder, herunder navnlig varigheden af en udlændings ophold her i landet, taler for det. Efter forarbejderne til bestemmelsen og praksis bør kommunen give dispensation fra betingelsen om lovligt ophold, hvis en part har ophold sig meget længe i Danmark og derved har opnået en påviselig tilknytning til den anden person, hvis parterne har eller venter barn sammen, eller hvis en eller begge parter lider af alvorlig sygdom eller har et alvorligt handicap.

Opregningen af dispensationsmulighederne i forarbejderne til loven er ikke udtømmende. Der kan være andre ganske særlige omstændigheder, der efter et konkret skøn må sidestilles med ovennævnte dispensationsmuligheder.

2. Tiltag ift. anerkendelse af udenlandske ægteskaber indgået af mindreårige (Social- og Indenrigsministeriet)

Som det fremgår ovenfor indeholder dansk ægteskabslovgivning ikke bestemmelser, der regulerer anerkendelse af ægteskaber, der er indgået i udlandet. Anerkendelse af sådanne ægteskaber sker således på ulovbestemt grundlag. Den praksis, som domstolene og administrative myndigheder følger, er beskrevet i Vejledning om behandling af ægteskabssager.

Social- og Indenrigsministeriet vil på baggrund af debatten om de mindreårige ægtefæller præcisere i vejledningen, at der, ved behandling af sager om anerkendelse af udenlandske ægteskaber indgået af mindreårige, er et betydeligt hensyn at tage til den mindreårige. Der præciseres derfor, at myndighederne bør udvise særlig agtpågivenhed og nøje overveje, om ægteskabet kan anerkendes efter dansk ret. Der bør derfor foretages en grundig belysning af sagen, og hvis et ægteskab med en part på 15-17 år er indgået i udlandet ved tvang eller utilbørligt pres, så tilsiger beskyttelsen af den mindreårige, at ægteskabet ikke anerkendes i Danmark.

Samtidig er det i vejledningen præciseret, at kommunen altid skal afslå at dispensere fra alderskravet om, at man skal være 18 år for at indgå

ægteskab i Danmark, hvis en part er tvunget eller presset til at indgå ægteskabet.

Vejledningen er i ekstern høring og træder i kraft 1. april 2016.

Social- og Indenrigsministeriet har samtidig anmodet Ankestyrelsen om at foretage en beskrivelse og en afdækning af praksis for anerkendelse af udenlandske ægteskaber, der er indgået af mindreårige. Afdækningen sker i samarbejde med Udlændingestyrelsen og omfatter en gennemgang af verserende sager om anerkendelse af ægteskaber indgået af mindreårige, herunder en belysning af eventuelle sager indgået efter den 1. april 2016.

Afdækningen foreligger den 1. august 2016.

Q&A nr. 29: Spørgsmål til bestemmelserne i serviceloven

Muligt svar

– Det følger af servicelovens § 146, at kommunen skal føre tilsyn med de forhold, som børn og unge under 18 år samt vordende forældre i kommunen lever.

– Efter servicelovens § 153, er der en udvidet underretningspligt for personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv om, at der skal ske underretning til kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter kapitel 11 eller har været udsat for vold eller overgreb.

– Den udvidede underretningspligt gælder således for asylcenteroperatørerne."

8.5.1.3. Andre oplysninger, der tilgik ministeriet i forbindelse med samrådet

Ved mail af 4. marts 2016 sendte Margit Sander Rasmussen fra Udlændingestyrelsen bl.a. sålydende notat til Anne Nygaard Just i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet:

"Notat om indkvartering af mindreårige udlændinge med ægtefæller eller samlevere

Børn udgør et helt særligt fokusområde for Udlændingestyrelsen i relation til indkvartering. Det gælder navnlig når de kommer til Danmark som uledsagede mindreårige eller fx kommer sammen med en person, der er angivet som ægtefælle eller samlever. Grundlæggende er der en helt overordnet forpligtelse til fra styrelsens side at tage hensyn til barnets tarv i disse tilfælde.

I forhold til samliv/samlivsforhold tages der udgangspunkt i danske normer og regler, herunder i forhold til mulighed for ægteskab, seksuelle lavalder, jf. straffelovens § 222 m.v. Det betyder bl.a., at styrelsen ikke indkvarterer et barn under 15 år sammen med en myndig person og dermed understøtter et ægteskabs eller samlivsforhold.

Det fremgår af kontrakterne mellem indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen, at operatøren skal identificere beboere med særlige behov, og at der skal sikres en helhedsorienteret og koordineret indsats. Operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og/eller Udlændingestyrelsen. Operatørerne har således en skærpet underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret på asylcentrene.

Der har løbende fra tid til anden været eksempler på mindreårige asylansøgere, som er indrejst sammen med en ægtefælle eller samlever. Nogle af disse ægtefæller eller samlevere har selv været mindreårige, mens andre har været over 18 år. Hidtil har praksis været, at asylansøgere, som var over den seksuelle lavalder, og som var indrejst sammen med en ægtefælle eller samlever, er blevet indkvarteret sammen med denne, medmindre særlige forhold gjorde sig gældende. Sådanne særlige forhold kunne fx være, at personalet på asylcenteret i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har fundet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel.

Som følge af den skærpede underretningspligt i forhold til mindreårige, som er indkvarteret i asylcentersystemet, har samtlige operatører som fast praksis at underrette den stedlige kommune om forhold vedrørende de mindreårige, som kan give anledning til bekymring. Operatørerne kontakter endvidere i nødvendigt omfang og efter inddragelse af de sociale myndigheder Udlændingestyrelsen med henblik på iværksættelse af sociale- eller indkvarteringsmæssige foranstaltninger, tilpasset de konkrete forhold i sagen.

For så vidt angår mindreårige over 15 år, som har levet i ægteskab eller samlivsforhold med en anden person over 15 år på eller i tilknytning til et asylcenter, er det hidtil på baggrund af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder blevet besluttet, om der skulle tages initiativ til at indkvartere de pågældende hver for sig. I styrelsens vurdering af, om parterne skulle adskilles, er indgået indkvarteringsoperatørens børnefaglige personales vurderinger samt værtskommunens evt. faglige vurderinger af, hvilke indkvarteringsforhold der var til den pågældendes og parrets eventuelle fælles børns bedste.

For så vidt angår Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsforhold vedr. mindreårige, sker der intern underretning af relevante medarbejdere, såfremt styrelsen får kendskab til en uledsaget mindreårig, som efter det oplyste har indgået ægteskab eller lever i ægteskabslignende forhold med en person, som opholder sig i Danmark sammen med den mindreårige. Denne praksis skal sikre, at der tages stilling til, om den mindreårige er korrekt indkvarteret.

Særligt om indkvartering af mindreårige under 15 år

...

Ændret praksis pr. 10. februar 2016

Som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 har Udlændingestyrelsen ændret praksis, således at mindreårige over 15 år ikke længere indkvarteres sammen med en ægtefælle eller samlever. Dette gælder også, selvom parret har fællesbørn."

Anne Nygaard Just videresendte den 7. marts 2016 mailen med notatet til orientering til Lykke Sørensen, Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anette Görtz.

Line Skytte Mørk Hansen har om dette notat forklaret[579] bl.a., at hun læser notatet således, at hovedreglen var, at der blev ændret praksis. Hun er overbevist om, at Udlændingestyrelsen på dette tidspunkt var fuldstændig klar over, at der var undtagelser. De havde møder med Udlændingestyrelsen i ugerne efter den 10. februar 2016. Adspurgt, om hun reagerede på, at praksis i notatet blev beskrevet som undtagelsesfri, har hun forklaret, at hun ikke husker, at hun specifikt reagerede. Hun havde inden den 4. marts 2016 selv flere møder med Lene Vejrum, ligesom der var møder mellem Udlændingeafdelingen og Udlændingestyrelsen, og det fremstår som mærkeligt for hende, at Udlændingestyrelsen skulle være gået ud fra, at der ikke var undtagelser. Den altovervejende hovedregel var, at alle skulle adskilles.[580] Ministeren havde taget omtalen af undtagelserne ud af pressemeddelelsen, men det var alene hovedreglen, at alle skulle adskilles. Der var adskillige møder og telefonsamtaler med Udlændingestyrelsen, og hun kan ikke forstå det, hvis Udlændingestyrelsen gik ud fra, at der ikke skulle være undtagelser. Hun ved ikke, hvorfor Udlændingestyrelsen i notatet ikke skrev, at der skulle være undtagelser.

Jesper Gori har om dette notat forklaret[581], at han ikke ved, om han har læst mailen. Hans fuldmægtig, Anna-Sophie Saugmann-Jensen, var tilknyttet sagen og skrev på bidraget til samrådet den 15. marts 2016. Han ved ikke, om han videresendte denne mail til hende. Han kan med sikkerhed sige, at Udlændingestyrelsen den 4. marts 2016 havde forstået, at der skulle være undtagelser. Departementet havde fået forelagt relevante sager, hvor det skulle afgøres, om man skulle undlade at adskille par. Efter hans opfattelse svarer det, der står i notatet, ikke til Udlændingestyrelsens opfattelse på daværende tidspunkt.

Anne Nygaard Just har om dette notat forklaret[582], at hun i forbindelse med, at hun skulle behandle samrådsspørgsmål Z, modtog en mail fra Margit Sander Rasmussen med et vedhæftet notat vedrørende indkvartering af mindreårige

579 Afhøringsprotokollen, side 200-201.
580 Afhøringsprotokollen, side 202.
581 Afhøringsprotokollen, side 259.
582 Afhøringsprotokollen, side 346.

udlændinge med ægtefæller eller samlevere. Hun havde sendt en bestilling til Udlændingestyrelsen med anmodning om de oplysninger, de fandt, var relevante for at kunne forberede besvarelsen af samrådsspørgsmålet. Hun læste det materiale, hun modtog fra Margit Sander Rasmussen, herunder notatet fra Udlændingestyrelsen. Det var hende, der var tovholder på forberedelsen af samrådsbesvarelsen. Hun husker ikke, om hun læste notatet, hvoraf fremgår, at Udlændingestyrelsen som følge af Udlændinge-, Integrations-, og Boligministerens meddelelse af 10. februar 2016 havde ændret praksis. Hun husker heller ikke, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen beskrev den nye praksis på samme måde som i pressemeddelelsen. Hun kan huske, at de i forbindelse med udarbejdelsen af samrådstalen ønskede at "flage", at det ikke var alle, der skulle adskilles. Adspurgt, om det gav anledning til drøftelser i ministeriet, at Udlændingestyrelsen tilsyneladende havde den opfattelse, at det var alle, der skulle adskilles, har hun forklaret, at det var Udlændingeafdelingen, der havde ansvaret for alle spørgsmål om, hvorvidt alle kunne adskilles. Hendes afdeling havde ansvaret for at vide, hvor mange par der var, hvor mange par der var blevet adskilt, og hvor gamle de var. Det var den talmæssige del af det, der var hendes afdelings ansvar.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[583], at hun helt sikkert har set dette notat, inden det blev sendt til departementet. Styrelsen skrev ikke noget om, at der var en dialog om undtagelsesmuligheder, fordi de på dette tidspunkt ikke havde fået at vide, at der kunne være undtagelsestilfælde. Det var først på mødet den 8. marts 2016, at de fik bekræftet, at der kunne være undtagelsestilfælde.

Den 11. marts 2016 kl. 17.22 sendte Lene Linnea Vejrum en mail til Line Skytte Mørk Hansen, Jesper Gori og Anne Nygaard Just. Af mailen, der blev sendt cc til Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado, fremgår følgende:

> "...
> Til orientering kan jeg oplyse, at vi i dag har fået underretning fra Jammerbugt Asylafdeling om, at [...] – den kvindelige part i et af de adskilte asylpar – der er indkvarteret på Center ..., i går aftes forsøgte at begå selvmord og er indlagt på sygehuset.

583 Afhøringsekstrakten, side 426.

> Parrets fællesbarn på 7 måneder er pt. sammen med faderen.
> ..."

Inger Støjberg har forklaret[584] bl.a., at hun jævnligt blev orienteret om selvmordsforsøg på asylcentrene. Hun kan ikke sige, om hun præcist blev orienteret om denne sag. Det skete desværre jævnligt, at der var selvmordsforsøg i asylsystemet. Der var blandt andet asylansøgere med en traumatiseret baggrund og med ubehandlede psykiske lidelser. Hun har ingen erindring om, hvorvidt hun blev orienteret om denne sag.

Lykke Sørensen har forklaret[585] bl.a., at hun ingen erindring har om, at denne mail indgik i ministeriet.

Forud for samrådet den 15. marts 2016 sendte Public affairs-rådgiver hos Røde Kors, Kirsten Marie Kristensen, en mail den 14. marts 2016 kl. 17.52 til Mark Thorsen med følgende indhold:

> "...
> Jeg skriver til dig ang. samrådet i morgen om indkvartering af mindreårige og ægtefæller på asylcentre. Vi er som du måske ved meget bekymret for hvad en adskillelse vil betyde for nogle af de par der [har] børn. Vi har derfor tidligere været i dialog med dig, US og ministeriet omkring dispensationsmuligheder.
> Jeg tillader mig her at sende dig et brev, der tidligere er sendt til Lykke Sørensen. Det beskriver 5 sager, hvor familierne har børn, og hvor vi er bekymrede for hvordan familierne vil reagere på at blive adskilt.
> Jeg håber derfor I vil se på det – hvis det ikke allerede er nået ministeren – og tage det med i de videre overvejelser.
> ..."

Til brug for samrådet sendte Kristina Rosado den 15. marts 2016 kl. 10.34 tillige en opdateret udgave af listen "Under 18 år i parforhold". Af listen fremgik, at der var syv samlevende par med børn (A, B, C, D, E, G og H), to samlevende par, hvor kvinden var førstegangsgravid (N og Q), to samlevende

584 Afhøringsekstrakten, side 127.
585 Afhøringsekstrakten, side 169.

par uden børn (P og AE), og 20 par, som var blevet adskilt (AB, R, S, T, U, W, AC, X, Y, AA, Æ, Ø, Å, Z, K, M, F, J, O og L).

8.5.1.4. Sagsfremstilling til brug for samrådet

Der foreligger i sagen en sagsfremstilling dateret 5. marts 2016, der er udarbejdet af Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet. Heraf fremgår det bl.a.:

> "**Problem**
> Efter ønske fra Dan Jørgensen (S) har Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget d. 11. februar 2016 stillet samrådsspørgsmål Z. Samrådet er berammet til tirsdag d. 15. marts 2016 kl. 15-16.30.
>
> **Baggrund**
> På baggrund af en række lignende historier i Sverige, blev der i slutningen af januar bragt en artikel i bl.a. Berlingske om, at der er mindreårige asylansøgere, de såkaldte barnebrude, der har boet sammen med deres voksne ægtefælle på danske asylcentre. Historien blev bekræftet af Udlændingestyrelsen, der bl.a. skrev til flere medier, at
>
> > "Udlændingestyrelsen oplever ganske få tilfælde, hvor mindreårige asylansøgere (under 18 år) har et retsgyldigt ægteskab med en anden mindreårig asylansøger eller med en voksen asylansøger over 18 år, og hvor parterne derfor som udgangspunkt kan indkvarteres sammen på asylcentrene."
>
> Udlændingestyrelsen understregede dog samtidig, at det beror på en individuel vurdering fra sag til sag, om mindreårige asylansøgere indkvarteres sammen med deres voksne ægtefælle.
>
> Udlændingestyrelsen blev i forlængelse heraf af ministeriet anmodet om at redegøre for deres nuværende praksis og omfanget af mindreårige, der var indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever.
>
> Ministeren tilkendegav i en pressemeddelelse af 10. februar 2016, at mindreårige asylansøgere fremadrettet ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, og Udlændingestyrelsen blev i den forbindelse anmodet om at ændre praksis.

> Udlændingestyrelsen har siden iværksat at par, hvoraf den ene part er under 18 år, indkvarteres særskilt. Et par har været forsvundet, men er ifølge Udlændingestyrelsen dukket op igen.
>
> Det kan supplerende oplyses, at Lykke Sørensen har modtaget en henvendelse fra asylchef Anne la Cour, Røde Kors, om problemstillingen. Udlændingeafdelingen vil orientere Røde Kors om, at henvendelsen rettelig skal stiles til Udlændingestyrelsen, der har ansvaret for indkvarteringen af asylansøgere.
>
> Det kan afslutningsvis bemærkes, at der er stillet en række spørgsmål fra Folketinget om emnet: § 20-spørgsmål nr. 630 samt udvalgsspørgsmål nr. 356 og 369-372.
> ..."

8.5.1.5. Formøde den 14. marts 2016 med ministeren

Det fremgår af sagens oplysninger, at der den 14. marts 2016 var et møde med ministeren, hvor bl.a. samråd Z blev drøftet. Der foreligger ikke noget referat eller andet skriftligt materiale fra mødet. Det fremgår dog af en mail af 13. juni 2017, at Ditte Kruse Dankert og Adam Abdel Khalik, der ikke deltog i mødet, omtaler samrådet fra marts 2016. Det hedder i mailen bl.a.:

> "Omkring samråd var vi på dagen ikke sikre på, at hun overhoved ville sige "fx" – kun oplyst om, at man ellers ville kontakte STM."

Jesper Gori har om mødet forklaret[586] bl.a., at talen blev drøftet med ministeren den 14. marts 2016. Under dette møde blev det navnlig drøftet, om kongebrevseksemplet skulle fremstå som et eksempel blandt flere, eller om afsnittet skulle skrives således, at de særlige omstændigheder alene var den situation, hvor der forelå et kongebrev. Under mødet deltog ud over ministeren og ham selv Mark Thorsen, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og enten Line Skytte Mørk Hansen eller Anette Görtz. Han husker ikke de præcise ordvalg, men han husker det således, at ministeren ønskede, at der skulle sendes et utvetydigt signal. Ministeren ønskede ikke, at der blev nævnt noget om undtagelser, og hvis undtagelserne skulle nævnes, skulle det alene være kongebrevseksemplet.

586 Afhøringsekstrakten, side 271 ff.

Det var lidt uklart, om der blev talt om ordningen, eller om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. På det tidspunkt havde han en klar opfattelse af, at der blev talt om, hvordan ordningen skulle kommunikeres. Ministeren havde den opfattelse, at det ikke under samrådet skulle kommunikeres, at der kunne være undtagelser. Han tror, at dette skyldtes mange grunde, herunder politiske grunde og hensynet til at sikre, at de personer, som ordningen omfattede, klart forstod ministerens ønske. Han tror ikke, at ministeren begrundede, hvorfor der ikke skulle nævnes noget om undtagelser. Han opfattede det således, at der var politiske grunde hertil. Under udarbejdelsen af talen var det absolut afgørende for dem, at der ikke alene blev henvist til kongebrevseksemplet, men at de særlige grunde kunne omfatte andet og mere end kongebrevssituationen. Under drøftelsen med ministeren den 14. marts 2016 var det ret klart, at ministeren ikke ønskede, at der blev nævnt "for eksempel", men at kongebrevseksemplet skulle være den særlige grund, der kunne komme på tale. Adspurgt, hvorfor de ikke sagde til ministeren, at konventionerne skulle omtales, når det fremgik af beredskabet til statsministeren, har han forklaret, at det var deres opfattelse, at statsministeren ikke havde brugt beredskabet under værdidebatten. De ville absolut have foretrukket, at ministeren havde omtalt konventionerne. De sagde ikke til ministeren, at hun skulle henvise til de internationale konventioner, men de sagde til ministeren, at der kunne være særlige omstændigheder, som kunne føre til, at et par ikke skulle adskilles. Det var meget tydeligt, at ministeren alene ville nævne kongebrevseksemplet, og der var en diskussion om, hvorvidt ordet "for eksempel" skulle nævnes. Spørgsmålet om, hvorvidt talen skulle indeholde et "for eksempel" i forbindelse med henvisningen til kongebrevseksemplet, blev vendt flere gange. Der var modsatrettede opfattelser. På et tidspunkt sagde departementschefen: "Nu bliver det alvor det her. Enten står der "for eksempel" i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet". Det var Uffe Toudal Pedersens måde at give udtryk for, at talepapiret skulle indeholde "for eksempel". Han ved ikke, hvornår Ditte Kruse Dankert fik den oplysning, der fremgår af hendes mail af 13. juni 2017, men han havde et møde med Udlændingestyrelsen, og han kan ikke afvise, at han på dette møde gengav oplysningen om forløbet af mødet den 14. marts 2016. Ditte Kruse Dankerts opfattelse af forløbet af mødet den 14. marts 2016 er rigtig. Departementschefen gav udtryk for, at det var "hertil og ikke længere", og mødet blev herefter afsluttet. Han tror, at ministeren ikke kommenterede det ved at sige andet end: "Jeg kan ikke have det". Han opfattede det således, at ministeren accepterede talepapiret. Han var selv spændt på, hvordan ministe-

ren ville bruge talepapiret. Under samrådet brugte ministeren udtrykket "for eksempel". Normalt foregår forberedelsen til et samråd på den måde, at man sammen med ministeren "vender siderne" i det udkast, der er udarbejdet til ministeren. Hans oplevelse var, at de under mødet den 14. marts 2016 "hang fast" i det afsnit, hvor undtagelsesmulighederne blev nævnt.

Anne Nygaard Just har forklaret[587] bl.a., at hun ikke kan huske, om hun deltog i et møde den 9. eller 14. marts 2016 om forberedelsen af samrådet. Hun kan heller ikke huske, om hun har deltaget i et møde, hvor det blev drøftet, at ministeren skulle have forelagt fem konkrete sager, ligesom hun ikke husker, om hun har hørt om et sammenstød mellem Uffe Toudal Pedersen og ministeren vedrørende formuleringen af eksemplet med kongebrevsundtagelsen. Hun har efterfølgende hørt om det i medierne. Der er meget, hun ikke kan huske, både fordi det er længe siden, og fordi denne sag ikke var en "kæmpestor sag" for hende. Hun sad med andre store sager, som fyldte meget for hende, og havde ikke "meget god tid" til at sidde med denne sag.

Mark Thorsen har herom forklaret[588], at han deltog i et formøde til samråd Z med ministeren, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen, ligesom Andreas Højmark kan have deltaget i mødet. Han kan ikke huske, om der var andre til stede ved mødet. Han var ikke med til at skrive ministerens talepapir. Det var sædvanligt, at der nogle dage forud for et samråd blev lagt en tale op, hvorefter der som regel blev afholdt et formøde. Han kan ikke huske, hvilket udkast til samrådstalepapir der forelå på dette tidspunkt. Drøftelsen på formødet gik på, hvordan man kunne tale om kattelemmen. Han kan ikke huske, hvad der stod i udkastet, men i det endelige talepapir stod der noget om kongebrevssituationen. Han kan ikke huske, om det var udkastet med Uffe Toudal Pedersens tilføjelse om en "tænkt" sag, der forelå på dette tidspunkt. Som han læste afsnittet på det tidspunkt, var det hypotetisk, at der ville komme en sag, hvor det ikke ville være muligt at adskille. Derfor anvendtes udtrykket "en tænkt sag". Det afspejler meget godt hans egen erindring fra det tidspunkt. Foreholdt, at notat om de fem konkrete sager var sendt til departementet den 3. marts 2016, at departementet på dette tidspunkt havde modtaget et notat fra Røde Kors om fem konkrete sager, og at der dermed ikke længere kunne være tale om en "tænkt" sag, forklarede han, at der ham bekendt endnu ikke

587 Afhøringsekstrakten, side 349-350.
588 Afhøringsekstrakten, side 391 ff.

var truffet afgørelse i sagerne. Der lå ikke på det tidspunkt en sag foran dem, hvor der stod, at sagsbehandlingen var afsluttet, og at parret fortsat skulle være indkvarteret sammen. Fordi der ikke var truffet afgørelse, kunne de godt bruge udtrykket "en tænkt sag". Der var heller ikke truffet afgørelse i sagen med kongebrevet. De havde ikke på det tidspunkt set en færdigbehandlet sag, hvor de internationale forpligtelser førte til, at der ikke kunne ske adskillelse. Man havde konstateret, at der var en sag med et kongebrev. Adspurgt har han bekræftet, at sagen med kongebrevet ikke var en tænkt sag, men de vidste ikke på det tidspunkt, om parret med kongebrevet ville blive boende sammen. Man kunne godt i kongebrevsagen være nået frem til, at parret ikke skulle være sammen. Dette kunne man ikke foruddiskontere på daværende tidspunkt. Når der var sager, hvor der endnu ikke var truffet afgørelser om indkvartering sammen, blev de omtalt som "tænkte" eksempler. Han kan ikke svare på, hvorfor man ikke adskilte parret med kongebrevet. Han vil tro, at det var, fordi en dansk myndighed havde været inde over sagen, men han har ikke sagsbehandlet og vil derfor nødigt forholde sig til det. Han vil tro, at ministeren foretrak at nævne kongebrevseksemplet frem for Danmarks internationale forpligtelser, fordi der havde været en dansk myndighed inde over. Hun havde større tillid til et kongebrev. Derudover ville hun give et eksempel, der var til at forstå, og man vidste, hvad et kongebrev var. Som han husker formødet til samrådet den 15. marts 2016, var der et lidt længere afsnit i taleudkastet, der nævnte de internationale konventioner. Den endelige tale endte med at omtale kongebrevseksemplet. Der var en drøftelse af, om ministeren skulle have "den lange smøre", eller om man kunne nøjes med kongebrevseksemplet. Han mener, at man også drøftede ordene "for eksempel". Dette var for at sige, at kongebrevet ikke var den eneste mulighed, men at der også kunne være andre undtagelser. Han tror, at ministeren, hvis hun selv kunne have skrevet sætningen, ville have skrevet: "Det kan være kongebrev" uden at nævne "for eksempel". Der var et synspunkt fra Uffe Toudal Pedersen, og som han husker det sandsynligvis også fra Jesper Gori, om, at det så ville kunne læses således, at det kun var kongebrevssituationen, der var undtagelsen, og at det derfor ikke kunne skrives således. Derfor blev formuleringen, som den blev. Der var en snak om det, men han husker ikke, at der var nogen meget ophedet debat. Han har ikke nogen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt til ministeren, at de skulle have en drøftelse om det på ministerens kontor. Han har heller ikke nogen erindring om, at Uffe Toudal Pedersen skulle have sagt, at han blev nødt til at kontakte Statsministeriet, hvis ikke ministeren ville acceptere at sige "for eksempel". Det sker meget sjældent, og han kan

ikke mindes at have overværet departementschefen sige: "Nu ringer jeg til Statsministeriet". Han ville kunne huske det, hvis det var sket. Han ville således have bidt mærke i det, hvis Uffe Toudal Pedersen havde trukket det kort. Det er ikke noget, departementschefer gør hver dag over for ministre.

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[589], at Udlændingestyrelsen ikke vidste, om det på samrådet ville blive nævnt, at der kunne gøres undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevsituationen. Det må være Jesper Gori, der sagde til hende, at man ellers ville kontakte Statsministeriet. Hun husker ikke, hvad han nærmere sagde. Hun husker heller ikke, om det var noget, som hun fik at vide på et møde med Jesper Gori og Lykke Sørensen. På dette tidspunkt vidste de, at det var Jesper Gori og Lykke Sørensens opfattelse, at der skulle være mulighed for undtagelser. Jesper Gori og Lykke Sørensen udfoldede ikke nærmere, hvilke drøftelser der havde været i departementet. Hun ved ikke, om det var Uffe Toudal Pedersen, der ville gå til statsministeren.

Andreas Højmark Søndergaard har herom forklaret[590], at han ikke husker at have deltaget i et møde vedrørende samråd Z.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[591], at hun ikke deltog i et møde med ministeren den 14. marts 2016 om et udkast til tale til brug for samråd Z. Hun tror, at hun først deltog i et møde med ministeren umiddelbart forud for sommerferien i 2016.

Jonas From Soelberg har herom forklaret[592], at han erindrer en situation fra Aalborg, hvor han sammen med ministeren, ministersekretæren og Mark Thorsen var til et møde i KL-regi. Som led i forberedelsen af talepapiret til samråd Z havde de i Aalborg en drøftelse af eksempler, hvor ministeren var meget klar på, at hun ikke ville nævne de internationale konventioner som et eksempel. Baggrunden herfor var, at der på dette tidspunkt var ved at være enighed mellem de øvrige blå partier og Socialdemokratiet om, at der skulle strammes op på dette område, og hvis hun i den situation begyndte at tale om undtagelser efter de internationale konventioner, ville hun stå med et

589 Afhøringsekstrakten, side 452.
590 Afhøringsekstrakten, side 540.
591 Afhøringsekstrakten, side 548.
592 Afhøringsekstrakten, side 79-710.

mindre klart budskab i den politiske debat. De talte herefter om, hvorvidt de kunne nøjes med at nævne kongebrevseksemplet. Det angik nogle relationer, som ikke var i overensstemmelse med ministerens generelle opfattelse af de danske normer og regler, men eftersom Danmark havde blåstemplet relationen ved at give et kongebrev, gik det an politisk at tage kongebrevseksemplet med som en undtagelse. Under drøftelserne i Aalborg gav ministeren herefter udtryk for, at de i talepapiret kunne nævne kongebrevseksemplet som en undtagelse, hvilket han herefter gav besked om til Koncernøkonomi, der sad med samrådstalen. Det var sædvanligt, at der var et forberedende møde før et samråd. Han har i protokollen for afhøringerne i Instrukskommissionen læst nogle detaljerede gengivelser af, hvad andre har forklaret, at der skulle være blevet sagt på formødet den 14. marts 2016. Disse gengivelser stemmer overordnet set overens med det billede, han selv har. Han erindrer, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt sagde "Nu bliver det alvor" eller noget i den stil. Det skete i forbindelse med diskussionen om, hvorvidt der skulle stå "for eksempel" foran kongebrevseksemplet. Det, Uffe Toudal Pedersen kunne gøre i den situation, var at orientere Statsministeriet. Han husker ikke de præcise ord, der blev anvendt i denne sammenhæng, men det var det budskab, der blev kommunikeret. Han har svært ved at skelne de enkelte møder fra hinanden, men når han læser de øvrige forklaringer i protokollen, passer det overordnet set med, at "for eksempel" kom ind i talepapiret på mødet den 14. marts 2016. Foreholdt Jesper Goris forklaring om, at Uffe Toudal Pedersen på et tidspunkt under mødet sagde, at "nu bliver det alvor det her", og at "enten står der "for eksempel i talepapiret, ellers skal vi to have en snak på dit kontor, inden jeg ringer over til Statsministeriet", forklarede han, at han genkender billedet heraf. Før han læste protokollen, kunne han ikke tidsfæste Uffe Toudal Pedersens udtalelse, men efter at have læst protokollerne kan han tiltræde, at det formentligt blev sagt i forbindelse med drøftelsen af, om kongebrevet var et eksempel eller ikke et eksempel. For ministeren ville ethvert skridt i retning af at nævne undtagelser efter de internationale forpligtelser, når hun sad i samrådslokalet, samtidigt være et skridt væk fra dem, hun gerne ville være sammen med. Han erindrer ikke ministerens reaktion, efter at Uffe Toudal Pedersen sagde til hende, at nu blev det alvor. Ministeren var generelt stille, når hun blev frustreret, og det har hun formentligt også været i denne situation.

Anette Görtz har herom forklaret[593], at hun ikke kan huske at have deltaget i et møde den 14. marts 2016 om forberedelse af samråd Z. Hun kan af sin egen kalender se, at hun på det tidspunkt, hvor mødet den 14. marts 2016 fandt sted, var til et møde i Justitsministeriet sammen med Forsvarsministeriet om tilvejebringelse af yderligere indkvarteringskapacitet.

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[594], at der altid var formøder til samråd, og han deltog altid i disse møder, medmindre der forelå meget specielle omstændigheder. Adspurgt, om han husker en drøftelse af, hvorvidt der skulle indsættes et "for eksempel" i talepapiret, forklarede han, at der var en diskussion af, hvor stramt talen skulle formuleres. Han husker det ikke med samme detaljegrad som andre, der har afgivet forklaring. Hans tilgang var, at hvis man skrev, at der ville være situationer, hvor der ikke kunne ske adskillelse, kunne man ligeså godt skrive, hvilke undtagelser der kunne være tale om. Han ønskede, at man nævnte de internationale konventioner, men ministeren ønskede, at man nævnte kongebrevet, således at eksemplet kunne blive så konkret som muligt. Deres tilgang var, at kongebrevet ikke måtte være et eksklusivt eksempel. Foreholdt dele af Jesper Goris forklaring forklarede han, at han godt kan huske, at spørgsmålet om "for eksempel" blev diskuteret, ligesom man diskuterede meget andet. Forklaringen fremstår dog mere dramatisk, end han husker forløbet. Han kan godt forestille sig, at han på et tidspunkt tabte tålmodigheden og sagde: "Vi skal videre". Herefter kan han med et smil på læben godt have sagt, at man ellers måtte ringe til Statsministeriet. Når Jesper Gori har forklaret herom, må han have udtalt sig således, men at ringe til Statsministeriet er ikke noget, man bare gør. Hvis han var i en situation, hvor han skulle ringe til Statsministeriet, ville han have haft "ryggen meget langt oppe mod væggen". Han ville i så fald ikke have sagt det under et stort møde. Han sagde det ikke under mødet på en sådan måde, at der var stilhed i rummet bagefter. Han har aldrig selv ringet til Statsministeriet og har altid været i stand til at tale sig til rette med sin minister. Det var han også i denne sag, og det er måske også derfor, at "vi sidder her i dag". Han kan se, at episoden er blevet rygtet i Udlændingestyrelsen, men mennesker koder udtalelser forskelligt. Der var en relativt fri tone i ministeriet.

593 Afhøringsekstrakten, side 725-726.
594 Afhøringsekstrakten, side 749-750.

Inger Støjberg har herom forklaret[595], at der typisk var et eller flere formøder om samråd. Hun husker, at der på formødet til samråd Z var en drøftelse om brugen af ordene "for eksempel". De diskuterede, om der skulle stå "for eksempel" eller ej, fordi hun ved at sige dette ville åbne en dør for, at hun skulle give sådanne eksempler, og de eksempler havde de ikke på det tidspunkt. Det eksempel, der var, var kongebrevssagen. Desuden var der på daværende tidspunkt en politisk situation, hvor et flertal ønskede en meget stram ordning. Derfor afsøgte hun mulighederne for, hvad hun kunne sige og ikke sige, også for at minimere debatten. Adspurgt, om de ikke havde eksempler i form af de sager, som Udlændingestyrelsen havde forelagt, forklarede hun, at de på dette tidspunkt ikke vidste, hvordan disse sager ville ende. Det var ubetrådt land, og hun mente derfor ikke, at de fem sager skulle diskuteres på samrådet. Det endte med, at hun sagde "for eksempel". Foreholdt Jesper Goris forklaring om diskussionen, herunder at Uffe Toudal Pedersen skulle have udtalt, at han ville ringe til Statsministeriet, hvis hun ikke anvendte disse ord, forklarede hun, at når man ser Jesper Goris forklaring, fremstår det noget dramatisk. Sådan opfattede hun bestemt ikke situationen. Der var en relativt fri tone i ministeriet, og det var der også mellem Uffe Toudal Pedersen og hende. Uffe Toudal Pedersen kan derfor godt have sagt noget sådant, men hun opfattede det ikke sådan, som Jesper Gori har beskrevet det. Hun opfattede det som en af talrige politiske diskussioner, hvor hun forsøgte at presse tingene i én retning og afsøge, hvor den "røde linje" var. Når det var afsøgt, stoppede diskussionerne.

Line Skytte Mørk Hansen har herom forklaret[596], at hun ikke erindrer, hvem der deltog i mødet den 14. marts 2016. Hun husker ikke temaet for dette møde, men der har givetvis været en gennemgang af samrådstalen og Q&A's, herunder om ministeren ønskede noget skrevet anderledes. Hun var ikke inde over kongebrevsdiskussionen bortset fra, at hun blev ringet op af ministersekretariatet med besked om, at man ville have eksemplet ændret, hvorefter hun skrev til Anne Nygaard Just og bad hende om at rette i talen. Hun deltog ikke i diskussionen om baggrunden for ændringen, ligesom hun ikke erindrer at have overhørt en diskussion herom. Hun har ingen erindring om en drøftelse af, om der skulle sættes et "for eksempel" ind foran kongebrevseksemplet. De talte efterfølgende om, at kongebrevseksemplet var et lidt specielt eksempel at sætte ind, og at man i stedet kunne have henvist til de internationale kon-

595 Afhøringsekstrakten, side 758.
596 Afhøringsekstrakten, side 772-773.

ventioner. Hun ved ikke, hvad problemerne skulle være ved at henvise til de internationale konventioner. Det var der principielt ikke noget problem i, men ministeren foretrak kongebrevseksemplet, og det var hendes tale.

8.5.1.6. Samrådet den 15. marts 2016

Den 15. marts 2016 blev der afholdt åbent samråd med Inger Støjberg med henblik på drøftelse af samrådsspørgsmål Z. Kommissionen har transskriberet optagelsen af samrådet, der forløb således:

> "**Ordstyrer Martin Henriksen**: Vi siger velkommen til ministeren, og punktet, der er på dagsordenen, er åbent samråd med udlændige-, integrations- og boligministeren om omfanget af problemet med mindreårige, som indkvarteres med deres voksne ægtefæller på de danske asylcentre. Også velkommen til embedsmænd, som er her i dag. Og da det er et åbent samråd, skal man huske at anvende mikrofonerne. Og jeg vil høre, om spørgeren, Dan Jørgensen fra Socialdemokraterne, vil begrunde. Værsgo.
>
> **Dan Jørgensen**: Tak for det, og tak til ministeren. Selvom hun altid plejer at sige, at hun gerne kommer, selvom hun sådan set skal komme, så behøves ikke takke for det, men det gør jeg nu alligevel. Det er klart, at den her problemstilling, som handler om, at voksne mænd er gift med, ja, reelt børn, altså mindreårige kvinder også i Danmark, er en problemstilling, som bekymrer mit parti meget, ligesom jeg tror, at det bekymrer de fleste andre partier her i Folketinget. Jeg har også noteret mig, at ministeren selv har udtalt sig i ganske hårde vendinger om det problem. Og derfor handler det ikke så meget om, hvorvidt vi mener, det er noget, vi skal gøre noget ved. Det er nok så relevant, men det tror jeg egentlig, vi er enige om, at vi skal. Det handler sådan set mere om, at jeg har undret mig over, at det af pressen har fremgået, at Udlændingestyrelsen sådan set har været bekendt med, at det har været praksis, at voksne mænd har boet med deres mindreårige hustruer på asylcentre i Danmark. Det kunne jeg godt tænke mig, at ministeren siger noget om, samtidig med at jeg godt kunne tænke mig, at ministeren siger noget om, hvor stort omfanget er. Måske dertil knytte et par bemærkninger om, hvad man kan gøre for at sikre sig, at vi får bugt med problemet i fremtiden.

Ordstyrer Martin Henriksen: Det var Dan Jørgensen. Så er det ministeren for besvarelse.

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Ja, tak for det. Og tak for, at samrådsspørgsmålet er stillet. Det mener jeg virkelig. Fordi det er en sag, som jeg tror, der ligger os alle sammen virkelig meget på sinde. Så jeg synes faktisk, det er godt, at vi får mulighed for også at diskutere det, også i rammen af et samråd. Hvor der jo er lidt bedre tid, end hvad der ellers normalt er. Jeg blev bekendt med denne sag i slutningen af januar, efter at blandt andet Berlingske Tidende bragte en artikel om, at der findes barnebrude i de danske asylcentre. Da det kom frem, at der er børn, der bor sammen med deres voksne ægtefæller i danske asylcentre, så tog jeg straks initiativ til både at afdække men også at få rettet op på det. Når der skal rettes op på det, så skyldes det, at jeg ganske enkelt ikke vil acceptere denne form for samliv på vore asylcentre, og det fornemmer jeg, at spørgeren er fuldstændig enig med mig i. Jeg iværksatte derfor en hastehøring for at få overblik over, hvor mange mindreårige der på det tidspunkt var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever i asylcentrene. Resultatet heraf skal jeg nok komme tilbage til om et øjeblik. Men samtidig bad jeg nemlig Udlændingestyrelsen om at redegøre for praksis på området. Udlændingestyrelsens praksis på området har været, at de mindreårige asylansøgere, som er over den seksuelle lavalder, det vil jo sige 15 år, er blevet indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever, med mindre særlige forhold gjorde sig gældende. Særlige forhold kunne for eksempel være, at de sociale myndigheder eller personale på asylcentre i forbindelse med den skærpede opmærksomhed, der er i forhold til alle indkvarterede under 18 år, har vurderet, at der var grund til bekymring for den mindreåriges trivsel. I alle sager, der vedrører mindreårige under 15 år med en ægtefælle eller samlever, har styrelsens faste praksis været, at de pågældende er blevet indkvarteret hver for sig. Det er samtidig blevet sikret, at operatøren har underrettet den lokale kommune i overensstemmelse med bestemmelserne i serviceloven. Udlændingestyrelsen har altså været bekendt med, at mindreårige asylansøgere mellem 15 og 18 år i nogle tilfælde har været indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever i danske asylcentre. Dette har fulgt den hidtidige praksis på området. Udlændingestyrelsens tidligere praksis inkluderede dog også blandt andet en skærpet underretnings-

pligt i forhold til mindreårige, inddragelse af sociale myndigheder og underretning af den kommune, hvor asylcenteret ligger, hvis der var den mindste tvivl om, at den mindreårige mistrives. Jeg har naturligvis undersøgt, om barnebrude i de danske asylcentre er noget nyt, altså en ny tendens, for eksempel fordi der altså er noget større tilstrømning nu, end der har været tidligere. Jeg kan se på de oplysninger, vi har modtaget fra Udlændingestyrelsen, at nogle af de mindreårige, som det er konstateret var indkvarteret med deres ægtefæller eller samlever, er indrejst i 2014. Det har således været praksis under tidligere regeringer og også under den foregående, hvor blandt andet Mette Frederiksen som daværende justitsminister havde ansvaret for asylområdet. Lad mig også gøre det klart, at jeg ikke er enig i den praksis. Det glæder mig også, at jeg kan høre, at der er et meget bredt politisk flertal, der ikke er enig i den praksis.

Jeg vil nu gå videre til det, der så reelt er første del af samrådsspørgsmålet, hvor jeg er blevet bedt om at redegøre for omfanget af mindreårige asylansøgere, som indkvarteres med deres voksne ægtefælle eller samlever på de danske asylcentre. Som jeg tidligere nævnte, så iværksatte jeg straks, efter at jeg hørte om problemstillingen, en hastehøring for at afdække omfanget. Hastehøringen blandt indkvarteringsoperatørerne på asylcentrene viste, at der var 27 mindreårige asylansøgere, som havde en ægtefælle eller samlever på samme eller et andet asylcenter, eller som havde en herboende ægtefælle. Det tal er så sidenhen blevet opjusteret til 32 af indkvarteringsoperatørerne. Jeg kan supplerende oplyse, at blandt de 32 par er den ældste ægtefælle til en mindreårig asylansøger 32 år. I en hel del af tilfældene er aldersforskellen mellem den mindreårige og ægtefællen meget mindre, selvom det ikke skal være en undskyldning – for det synes jeg ikke, det skal være – for ikke at gøre noget. Men der er altså flere tilfælde, hvor der er meget lille aldersforskel. Men der er dog ikke, som man måske kunne frygte, tale om, at der er ældre mænd, der har en mindreårig ægtefælle. Jeg kan afsluttende i forhold til det her punkt oplyse, at vi på nuværende tidspunkt har ca. 18.000 asylansøgere i de danske asylcentre. Det er således ganske få par blandt asylansøgerne, hvor den ene part er mindreårig. Derfor skal vi alligevel efter min opfattelse tage problemstillingen meget alvorligt.

Sidste del af samrådsspørgsmålet går på, hvilke tiltag jeg påtænker at iværksætte for at undgå lignende tilfælde i fremtiden. Og som det er udvalget bekendt, så bekendtgjorde jeg i en pressemeddelelse den 10. februar, at jeg straks ville have sat en stopper for det her. Grunden til, at jeg meldte så klart ud, er, at jeg ikke på et område, der hører under mit ansvar, vil blåstemple samliv, hvor en mindreårig deler seng og bord med en voksen person. Når man opholder sig i et asylcenter efter myndighedernes anvisning, så er det danske normer og regler, der gælder. Det skal gøres meget klart, og det skal håndhæves over for asylansøgerne. Det er min klare holdning, at alle mindreårige asylansøgere skal være indkvarteret adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever. Jeg vil selvfølgelig sige, at der kan i helt særlige tilfælde være omstændigheder, der betyder, at vi skal gøre en undtagelse. Det kunne for eksempel være i det tænkte tilfælde, at et par var blevet gift i Danmark med et kongebrev. Det sker jo i ganske sjældne tilfælde. Men det ændrer ikke ved, at jeg har en meget klar og stærk holdning til, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle eller samlever i asylsystemet. Det er også meget afgørende for mig, at vi sender et helt utvetydigt signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, men tværtimod værner om kvinders ret til selvbestemmelse. Det gælder selvfølgelig også i forhold til barnebrude. Jeg har derfor instrueret Udlændingestyrelsen om generelt at ændre praksis, således at mindreårige asylansøgere ikke kan bo sammen med en ægtefælle eller en samlever i de danske asylcentre. Det gælder også, hvis begge personer er mindreårige, eller hvis parret har børn. Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte min generelle instruktion i nye retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Udvalget vil få de nye retningslinjer sendt over, så snart de foreligger. Det går jeg ud fra, at udvalget gerne vil have. Udlændingestyrelsen har allerede nu iværksat adskilt indkvartering af de mindreårige, der var indkvarteret med en ægtefælle eller samlever. Det betyder i forhold til de 32 par, som jeg tidligere omtalte, at de fleste af dem allerede er blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre at helt særlige grunde, for eksempel det med kongebrevet, som jeg tidligere nævnte, kunne være tilfældet. Det vil i realiteten være meget, meget få par, hvor det her er gældende, altså hvis man for eksempel er blevet gift med et kongebrev. Afslutningsvis så vil jeg gerne understrege, at hvis parrene ytrer ønske om det, så kan de blive indkvarteret

sammen, når begge parter er blevet myndige. Det forhindrer vi dem ikke i, ligeledes hverken kan eller vil vi forhindre dem i at se hinanden. Også selvom den ene part er under 18 år, og de er indkvarteret adskilt.

Så for at summere op, så er det sådan, at for det første så er vi ved at udarbejde nye retningslinjer, som generelt sikrer, at vi fremadrettet ikke har barnebrude i danske asylcentre. Og for det andet så har jeg sørget for, at de par, der var indkvarteret sammen, enten nu er indkvarteret adskilt eller som udgangspunkt vil blive det inden for meget kort tid.

...

Dan Jørgensen: ... Jeg er glad for, at ministeren handler resolut på den her problemstilling. Jeg synes også, at alt andet havde været kritisabelt. Jeg er kommet til at tænke på, at jeg engang læste sådan en bog om politisk ledelse og ledelsesteori og sådan noget. Der er sådan forskellige skoler inden for det, men der findes sådan noget, der hedder værdibaseret ledelse, og der har jeg egentlig tænkt på, at det er nok sådan en form for ledelse, som ministeren praktiserer. Jeg tror ikke, der er særligt mange i ministerens ministerium, som er i tvivl om, hvad ministeren egentlig mener. Jeg tror heller ikke, der har været nogen i ministeriet, som kan være i tvivl om, hvad ministeren vil mene om denne her sag. Det var ikke sådan, da jeg læste i avisen, at jeg tænkte: "Nåh, det synes Inger Støjberg sikkert er rigtig fint det her". Jeg tænkte: "Det synes Inger Støjberg sikkert er noget rigtigt skidt det her", ligesom jeg synes, det er virkelig kritisabelt. Så det spørgsmål, der selvfølgelig melder sig, det er: Hvordan kan mennesker i ministerens ministerium vide, at de her ting foregår, uden at man forhører sig højere oppe i systemet, uden at det nogensinde kommer på ministerens bord. Har ministeren ikke undret sig over det?

...

Johanne Schmidt-Nielsen: ... Det er selvfølgelig vanvittigt vigtigt, at man reagerer, hvis der på nogen måde er tale om tvang. Man kan sådan set også godt have et udgangspunkt, der hedder, at mindreårige ikke skal bo sammen med en ægtefælle. Det kan være rigtig fornuftigt. Jeg synes imidlertid, at Røde Kors' brev til ministeren er vældig fornuftigt. Røde Kors peger på, at der er eksempler på – det kunne være en 17-årig og en 18-årig, der bor sammen, har et barn sammen, der er ikke noget tvang, de er helt frivilligt gift med hinanden, de har et barn – hvor jeg tænker, så ville det jo sådan set være et overgreb, ikke mindst på barnet, at skille

dem ad. Så ganske fredeligt spørger jeg, om ministeren har tænkt sig at tage højde for de indsigelser, som Røde Kors kommer med i deres brev, og som jo også har været en del af den offentlige debat. Og jeg hørte jo godt, at ministeren sagde, at der kunne være særlige tilfælde, det er jeg glad for. Jeg håber, der også kan være tale om særlige tilfælde, når ikke der foreligger et kongebrev. Fordi hvis der for eksempel er tale om et ægtepar, hvor en 17-årig pige har et barn med en 18-årig dreng, så er det jo ikke sikkert, at denne 17-årige piges far og mor er kommet med til Danmark. Det kunne også være en 17-årig dreng for den sags skyld. Så i al fredsommelighed, om ministeren har tænkt sig at tage højde for de, synes jeg, yderst relevante indsigelser, som Røde Kors kommer med?

Ordstyrer Martin Henriksen: ... Så er det mig selv. Jeg kunne godt tænke mig at vide, om reglerne er udformet sådan i dag, at ... spørgsmålet er: Kan det have indflydelse på muligheden for asyl, at man har en barnebrud? Og bør det efter ministerens opfattelse have indflydelse på muligheden for at få asyl i Danmark, at man har det? Så kan man jo gradbøje det og sige, at i nogle tilfælde er det mere slemt end andre tilfælde. Og så er det ministeren til besvarelse. Værsgo.

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: ... Til det sidste først, altså til formandens spørgsmål. Det er jo sådan, at vi er jo forpligtet til at behandle alle asylsager ud fra jo netop, om det pågældende menneske er personligt forfulgt eller forfulgt. Og derfor så vil det jo ikke have indflydelse, og man kan sige, der, hvor det har en indflydelse, er, at man kan blive adskilt, hvis man kommer hertil med en barnebrud. Men det har ikke indflydelse på, hvorvidt man opnår asyl eller ej.

Så til Johanne Schmidt-Nielsens spørgsmål omkring Dansk Røde Kors' brev. Jamen, jeg har jo selvfølgelig læst det, og jeg har også fulgt med i debatten, men jeg må altså også sige, at for mig er det så vigtigt at sende et signal omkring ligestilling og kvinders rettigheder, at det for mig har været meget, meget afgørende netop at få adskilt de her par. Men der er, som jeg jo også siger, der kan være ganske særlige tilfælde, altså for eksempel hvis nu danske myndigheder, og det er jo det, der sker, hvis man bliver gift via et kongebrev, så har danske myndigheder jo blåstemplet ægteskabet. Så kan vi jo ikke efterfølgende komme og sige: "Nej hov, det har vi så ikke alligevel". Så det kunne være et eksempel,

men jeg må sige for mig er det altså meget afgørende, at vi får sendt et meget klart signal om, at vi ikke vil acceptere barnebrude i Danmark.

Så til Dan Jørgensens spørgsmål. Og jeg er jo egentlig glad for, at du, Dan Jørgensen, siger, at der ikke er nogen, der er i tvivl om, hvor jeg står i den her debat. Og at du heller ikke var i tvivl om det på noget som helst tidspunkt. Det man jo så i hvert fald bare kan spørge sig selv om, det er, hvis dit ræsonnement skulle holde vand, så har man jo åbenbart været meget i tvivl om, hvor Mette Frederiksen stod henne i sin tid. Fordi så ville hun jo vel også have fået forelagt sagen. Så jeg forstår ikke helt ræsonnementet. Altså, jeg har sådan set, det må jeg sige, jeg har ikke været i tvivl om, hvor Mette Frederiksen stod i den her sag. Så jeg tror sådan set, at hvis Mette Frederiksen var blevet forelagt denne her sag, så var hun, det vil jeg tro, altså, men det kan jeg jo ikke vide, men jeg vil tro, at hun ville have reageret, ligesom jeg har reageret på den her sag. Men hvis dit ræsonnement ligesom skulle holde stik, så har man jo åbenbart ikke haft en værdibaseret ledelse på samme måde i hendes tid som minister. Men jeg kan i hvert fald sige, at der er ikke nogen tvivl om, hvor jeg står i den her sag. Jeg er meget glad for, at heller ikke du har været i tvivl om, hvor jeg har stået i den her sag. Jeg er også utrolig glad for det, og det mener jeg helt oprigtigt, at der har været meget stor og bastant opbakning både fra din side og fra Socialdemokratiets side i den her sag. Det synes jeg sender et rigtig godt signal. Helt ærligt, det synes jeg, det gør. At vi danner, kan man sige, fælles front imod den her slags, meget, meget bredt i Folketinget, og det er jeg meget glad for. Så kan man altid prøve at spørge sig selv om, hvorfor har det her så ikke været forelagt. Det har så ikke været forelagt for mig, ligesom det heller ikke har været forelagt for Mette Frederiksen. Og jeg skal ikke kunne sige, om der har været tilfælde før Mette Frederiksens tid, men det kan sagtens være, der også under tidligere borgerlige regeringer har været fortilfælde.

...

Marcus Knuth: ... Jeg er glad for at høre, at der heldigvis er tale om relativt set meget få tilfælde. Jeg er glad for ministerens reaktion i forhold til, at det jo ofte er personer, der kommer fra lande, hvor tvangsægteskaber er normen. I de lande, hvor tvangsægteskaber er normen, ser man jo desværre også, at der florerer en form for sharialovgivning, hvor manden har ret til sex med sin hustru, uagtet om hun er mindre-

årig, uagtet om hun har lyst eller ej. Mit spørgsmål er derfor: Hvordan kan vi sikre, at man ikke bruger kongebrevet som en slags smuthul til blåstempling af de her ting? Altså til at vende ministerens beslutninger og blåstempling af en form for sharialovgivning i Danmark, hvor man indirekte godkender ægteskaber med mindreårige?

...

Josephine Fock: ... Jeg kunne egentlig godt tænke mig lige at spørge ind til konkret, i forhold til kongebrev, hvordan det fungerer i forhold til et ægtepar, der kommer til Danmark, hvor hun er mindreårig, eller hvor hustruen er mindreårig. I givet fald, hvordan man så helt praktisk kan få et kongebrev. Det var det ene spørgsmål. Og det andet spørgsmål det er så også i den boldgade. I forhold til, som jeg kunne forstå på ministeren, så er det så også en af de undtagelser, man kan tage i anvendelse, hvis parret er blevet gift med et kongebrev. Men jeg må sige, at Røde Kors-brevet, som er sendt til ministeren, gør utrolig stort indtryk på mig, og jeg har lyst til at citere lidt her fra det. Der står: "Røde Kors' medarbejdere observerede faldne trivsel hos nogen i alvorlig grad. Adskillelsen har for flere af de mindreårige betydet dårlig nattesøvn, manglende appetit, øget depressionssymptomer, isolation, manglende lyst til skolegang, øget behov for ro og selvskadende adfærd. Det er reaktioner, der giver anledning til alvorlige bekymringer for deres udvikling og trivsel, og som har foranlediget underretninger til de sociale myndigheder og henvisninger til psykologsamtaler". Det, som jeg faktisk bliver rimeligt berørt over, eller meget berørt over, det er så de historier, som Røde Kors så sender med, som jo helt tydeligt signalerer, at der ikke har været tale om tvangsægteskaber. Fordi der er jeg fuldstændig enig med ministeren, at tvangsægteskaber er ikke noget, vi accepterer. Der skal være ligestilling, der skal være fokus på kvinders rettigheder – det er jeg fuldstændig enig med ministeren i. Men når det så tydeligt fremgår, at her er der ikke tale om tvangsægteskaber, kunne det så være nogen af de undtagelser, der dukker op, når det er, hvis man tydeligt kan godtgøre, at der ikke er tale om tvangsægteskaber?

...

Dan Jørgensen: Jeg lavede det ræsonnement, at eftersom ministeren praktiserede en værdibaseret ledelse, var der nok ikke nogen, der kunne være nogen tvivl om, hvad hun mener i den her sag. Så er det måske rimeligt at antage, at når hendes ministerium vidste, at det foregik, at man så også ville forelægge til ministeren. Det benytter ministeren så

til at drille lidt ved at sige: "Nej, men så må du jo mene, at din egen formand ikke var en værdibaseret minister, dengang hun havde ansvaret." Jeg synes egentlig, det er trist, at man bruger sådan en alvorlig sag og egentlig i virkeligheden i sådan konstruktiv ånd, der er i det her lokale, ikke kan undlade den form for drillerier. Men jeg kan sige dig et par ting om min egen formands ledelsesstil. Hvis der foregår noget i hendes organisation, som alle ved er imod det, hun står for, og man ikke forelægger hende det, ved du så, hvad det første, der sker, det er? Eller ved ministeren, hvad det første, der sker, det er? Så bliver man da i hvert fald afkrævet svar på, hvordan det kan foregå. Hvordan kan det være, at Inger Støjberg ikke har spurgt sin organisation: "Hvordan kan det her foregå, når I ved, jeg er imod det?" Det er det, jeg gerne vil have svar på.

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: ... Omkring kongebrevet, så kan jeg sige, at hvis man er gift hjemmefra og kommer hertil, så kan man ikke få kongebrev. Altså, så kan man ikke blive viet via kongebrev, når man så kommer til Danmark. Så man kan altså ikke, om man så må sige, reparere på det, når man kommer hertil. Man kan alene blive gift via kongebrev i Danmark, hvis det er et nyt ægteskab. Det mener jeg sådan set er helt afgørende, fordi det er netop det, der så betyder, at man ikke kan, altså kan man sige, prøve på en eller anden måde at lægge for eksempel kvinden under pres, så det kan se ud, som om det ikke er et tvangsægteskab, og pludselig så er det blevet til et lovformeligt ægteskab her i Danmark. Så det er sådan set deri, at det afgørende element er. Og så vil jeg sige omkring kongebrev, det er faktisk slet ikke mit ressort, men jeg svarer meget gerne på det alligevel, men det er Social- og Indenrigsministeriets eller -ministerens ressort. Men jeg svarer meget gerne på det alligevel. Men det er altså deri, det hele hænger sammen.

Og så omkring Røde Kors. Jeg kan sådan set godt forstå, at du siger, som du gør, Josephine Fock, men omvendt set så vil jeg sige, jeg synes bare, det er så afgørende, at vi får sendt et meget, meget klart signal om, at vi simpelthen ikke vil se nogen former for tvangsægteskaber. Så kan man jo prøve at analysere og gøre ved på alle mulige måder. Og så kan man måske nå frem til, at så er det alligevel ikke et tvangsægteskab. Men jeg må sige, jeg er meget mere til, at vi siger meget tydeligt, at de

her par de skal adskilles som det helt klare udgangspunkt. Og at man jo så for eksempel i tilfælde som de der kan tage højde for, at man for eksempel godt kan se hinanden. Det kan man jo rent praktisk godt få indrettet. Men for mig har det bare været meget afgørende netop at få parrene adskilt, også for at sende det her meget klare signal om, at I Danmark respekterer vi og accepterer simpelthen ikke de her ting. Så jeg kan sådan set godt forstå, at du stiller spørgsmålet, men jeg må bare sige, at jeg har vægtet det andet højere. Og så må man jo så rent praktisk prøve at se, om man på en eller anden måde så kan lade de her par se hinanden for eksempel i dagtimerne, et eller andet i den stil. Og det vil vel i ren praksis være det, der kommer til at foregå.

Så til Dan Jørgensen. Jamen altså, vi kan godt tage en kæmpe håndgang om det her. Jeg må sige, at for mig er det vigtigste sådan set at skride til handling, når sådan noget som det her sker. Og lige så snart jeg var bekendt med, at tingenes forhold var, som de var, så skred jeg til handling. Det er sådan set min ledelsesform. Men igen må man da bare sige, at hvis det stod så klart, hvad Mette Frederiksen mente om det her, så kan jeg sådan set ikke forstå, at man ikke skred til handling allerede dengang. Så måtte man jo have forelagt hele sagen. Så jeg forstår ikke helt, hvor det er, du vil hen i det her. Det eneste, jeg vil sige, er: For mig der er det vigtige sådan set ikke at udfritte folk og prøve at hænge nogen op på der. For mig er det vigtige sådan set at få sagen løst. Og det mener jeg, vi har gjort.

...

Johanne Schmidt-Nielsen: ... Hvis man bor i Danmark og er 15 år gammel, så må man ifølge loven have sex, og så må man også godt få et barn. Selvom jeg ville nok synes, at det var en god idé at vente lidt. Det må man jo faktisk gerne. Man må også gerne bo sammen med sin kæreste. Jeg deler fuldstændig bekymringen for børnebrude, for tvangsægteskaber. Jeg synes, det er meget, meget vigtigt, at man holder fuldstændig skarpt øje med det. Jeg synes til gengæld, at det er helt tosset at skille familier ad, hvis en 17-årig og en 18-årig frivilligt har fået et barn med hinanden og er kærester og derfor gerne vil bo sammen. Altså, det ville jeg ikke gøre med nogen andre i Danmark. Derfor kan jeg ikke få ind i mit hoved, hvorfor vi taler om kongebrev i stedet for at vælge den helt simple løsning, nemlig at sige, at man har en individuel vurdering. Hvis der er nogen som helst vurdering af, at her er der er tale om tvang, så

skal det selvfølgelig have nogen konsekvenser. Men hvis man vurderer, at her er en 17-årig pige, som har et barn med en 20-årig mand, og de er kærester, kan godt lide hinanden – hvem er det dog, der så får noget ud af at tvinge dem til at bo hver for sig? Så til ministeren: Er det ikke korrekt, at så længe man er over 15, så må man jo sådan set have sex, og det kan der jo komme børn ud af? Og man må også gerne bo sammen med sin kæreste i Danmark. Og for det andet: Hvad er dog problemet i at lave individuelle vurderinger og på den måde sikre, at vi får grebet ind, hvis der er tale om tvang, men ikke splitter familier ad, hvis der ikke er noget problem?

...

Josephine Fock: ... Ja, men meget i forlængelse af det, som fru Johanne Schmidt-Nielsen netop har sagt. Jeg har svært ved at forstå, hvorfor der er sådan en angst mod at lave en individuel vurdering. Hvis de unge par, og man kan jo finde mange måder at interviewe dem på, så de ikke sidder i samme rum, og vi har utrolig kompetente medarbejdere, der kan forestå sådanne interviews, der kan finde ud af, om der vitterligt er tale om tvang. Så ministerens svar til mig. Jeg vil gerne fastslå, at jeg taler som udgangspunkt om nogle par, som man kan sige ikke er blevet gift af tvang. Det er dem, vi snakker om. Det er dem, jeg snakker om. Jeg snakker ikke om de par, der er blevet gift af tvang. Jeg snakker om de par, der ikke er blevet gift af tvang. Hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt at tage en individuel vurdering i forhold til at sikre, at de her mennesker får en god start på deres flygtningetilværelse her i Danmark? Det andet spørgsmål, jeg så har, så vil jeg gerne høre lidt om den adskillelse, der så kommer til at foregå. Vil man da sikre, at der er mulighed for, at parrene ser hinanden? Vil det sige, at der er en garanti for, at de pågældende par kommer til at bo tæt ved hinanden, så de reelt set har en mulighed for at besøge hinanden og se hinanden? Kan vi få en garanti for, at de pågældende par ikke bliver placeret langt væk fra hinanden, så det ikke kan lade sig gøre at se hinanden?

...

Dan Jørgensen: Jeg ved ikke, om ministeren er så meget i forsvarsposition i forhold til det spørgsmål, fordi hun måske misforstår mine intentioner lidt. Jeg er sådan set ikke ude på at hænge ministeren ud. Jeg synes faktisk, at jeg indledte meget tydeligt med at sige, at jeg overhovedet ikke er i tvivl om, hvad ministeren mener om det her område. Jeg har endda rost den indsats, man har gjort. Men det, jeg selvfølgelig

er interesseret i, det er at finde ud af, hvordan det kunne ske, både i ministerens regeringstid, men sådan set også i den forriges tid. Nu har vi så ikke ansvaret mere, så nu kan jeg jo ikke spørge en af mine egne. At de her ting kan foregå, på trods af at enhver, der kan lægge to og to sammen, kunne sige sig selv, at det ville være imod ministerens vilje. Og så kan det godt være, at det er mere belejligt for Inger Støjberg at sige: "Jo jo, men nu handler jeg, og nu må vi se fremad". Ja, det ved jeg da ikke. Hvis der er foregået noget, som vi alle sammen er enige om er under al kritik, så bliver vi da nødt til at finde ud af, hvad der er gået galt. Sådan at vi kan forebygge, at den slags ting sker igen. Og det her, det handler jo om et eksempel på, at der er nogle normer, som nogle mennesker har med derfra, hvor de kommer fra, som er meget anderledes end dem, vi vil acceptere i Danmark. Det kunne jo godt være, at der var andre eksempler på det. Det kunne jo godt være, at der var andre normer, man har taget med til Danmark, som vi ikke ønsker, man udlever her i landet. Det forlanger jeg jo ikke, at ministeren selv er ude og efterforske i egen person, men jeg synes da, det er rimeligt at stille det krav, at hvis hendes ministerium er klar over, at det er sådan, det forholder sig, og hendes ministerium oven i købet må antages at være klar over, at det vil ministeren ikke bryde sig om, så er det måske meget rart, hvis der er en kommunikationslinje til ministeren om, at den slags forhold finder sted. Specielt hvis de er så alvorlige som det, vi taler om her. Og derfor må jeg sige, at jeg har meget svært ved at tro på, hvis ministeren i ramme alvor påstår, at hun ikke har stillet sin departementschef det spørgsmål: "Hvorfor har jeg ikke fået noget at vide om det her?" Så jeg spørger lige igen: Har ministeren ikke spurgt i sit system, hvordan det kan være, at hun og Mette Frederiksen før hende og måske justitsminister før Mette Frederiksen ikke har fået noget at vide om det her? Eller har Inger Støjberg slet ikke tænkt på at spørge, hvordan det kunne gå galt?

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Jamen, jeg hører såmænd heller ikke, at du, Dan Jørgensen, vil hænge mig ud i den her sag. Det hører jeg oprigtigt ikke, at du vil. Men jeg hører sådan set, at du vil hænge embedsmænd ud, og det vil jeg bare sige, at det er jeg ikke interesseret i. Jeg hænger ikke embedsmænd ud. Det gør jeg ganske enkelt ikke. Men jeg kan sige, at jeg greb ind i nøjagtig det øjeblik, hvor jeg hørte om, at det her det forekom. Det synes jeg sådan set må være

det vigtige. Jeg går ud fra som en selvfølge, at Mette Frederiksen ville have grebet ind på præcis samme måde, som jeg gjorde. Det både tror og håber jeg. Jeg har sådan set ikke grund til andet, fordi jeg mener, at både ud fra det, du har sagt, Dan Jørgensen, i den her sag, og det, som jeg har kunnet lytte mig frem til, at andre socialdemokrater har ment, at der er ingen slinger i valsen overhovedet. Så jeg vil gå ud fra, at Mette Frederiksen ville have grebet ind på præcis samme måde som mig. Som sagt, jeg hører ikke, at du vil have mig hængt ud, men jeg hører, at du vil have embedsmænd hængt ud, og det kan jeg bare sige, at det kommer ikke til at ske. Ikke med mig som minister.

Så er der, kan man godt sige, samstemmende spørgsmål fra Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock. Omkring dels om man kan se hinanden, og hvorfor kan man ikke i nogle tilfælde lade folk bo sammen. Jeg synes sådan set, at til det, om man kan se hinanden, der tror jeg, at operatørerne vil gøre, hvad de kan for i de sager, hvor man har en fornemmelse for, at de virkeligt gerne vil se hinanden. Så vil jeg tro, at man vil kunne forsøge at få det til at fungere på den måde. Men for mig er det bare vigtigt eller helt afgørende, at vi får sendt det signal om, at man altså ikke bor sammen, før man er myndig. Det, det hele handler om, det er jo sådan set, at vi har et klart værdisæt i Danmark på det her felt. Og man kan sige, at det handler jo om, hvis man kan sige med andre ord, at minimere risikoen for, at et ungt menneske, det vil jo i praksis med meget stor sandsynlighed være en meget ung pige, i den første tid, hun har i Danmark, er sikker på, at hun ikke får frataget sin selvbestemmelse. Fordi hun netop er kommet til et land, hvor der er fuldstændig ligestilling mellem kønnene. Så man kunne også sige det på en anden måde, at man giver den her pige et pusterum til at få tænkt tingene igennem også. Fordi det kan godt være også, at det måske ikke umiddelbart ser ud som om, at der er tvang. Men for mig at se, der er det skisma, det spørgsmål, der hele tiden vil rejse sig, det er, om det her er under fuldstændig selvbestemmelse eller ej. Derfor synes jeg, at det helt er på sin plads, at vi netop giver det her pusterum, og at vi derfor adskiller de unge. Og dermed er det jo ikke at have sagt, at når de bliver 18, når de så bliver myndige, så kan de jo flytte sammen. Ligesom alle andre kan. Så har man ligesom haft en tid til også at tænke over det. Så for mig at se, så er det her – ud over at det er et meget klart og utvetydigt signal om ligestilling i Danmark, at kvinder og mænd, piger

og drenge, er nøjagtigt lige meget værd og sende det utvetydige signal – så er det også et spørgsmål om, at man tager det hensyn, og at man giver det rum for den kvinde, den pige, det her handler om.

...

Dan Jørgensen: Jeg synes bestemt, at det både er et sympatisk og rationelt princip at have, at man ikke hænger embedsmænd ud som den øverste leder. Også i al den stund, at det i sidste ende selvfølgelig er ministeren selv, der er ansvarlig. Så det er bestemt ikke fordi, at jeg vil have ministeren til at hænge embedsmænd ud. Men lige så godt et princip, det er, ikke at hænge sine medarbejdere ud, lige så farligt er det at forsvare sit system for enhver pris. Og hvis ministeren ikke ønsker at evaluere på, hvad der er gået galt, når noget helt øjensynligt er gået meget, meget galt, så har vi da et kæmpestort problem. Fordi hvad så, hvis der sker noget tilsvarende igen? Hvis ministeren ikke engang har turdet stille sin departementschef spørgsmålet: "Hvordan kan det være, at jeg ikke har fået noget af vide om det her?" Hvad så? Hvordan får vi rettet den systemfejl, som tydeligvis er, når ikke bare én medarbejder, men mange medarbejdere jo måtte have vidst, at de her ting foregår. På trods af at enhver har kunnet sige sig selv, at det er imod, hvad ministeren ønsker. Hvad så, hvis der er andre normer, der bliver taget med ud i de her centre fra de lande, hvor nogle af de her flygtninge kommer fra? Hvad så, hvis der foregår andre former for kvindeundertrykkelse? Hvad, hvis der foregår vold? Hvad, hvis der foregår ting, som man ved, ministeren ikke vil have? Men vi ved ikke, om vi har et system, der sikrer, at det bliver stoppet. Så det er derfor, jeg spørger. Og jeg spørger lige igen, for ministeren har ikke svaret på spørgsmålet. Har ministeren stillet sit system spørgsmålet: "Hvorfor har jeg ikke fået noget at vide?" Og har ministeren sagt til sit system: "I fremtiden vil jeg have den her slags ting at vide"?

...

Johanne Schmidt-Nielsen: ... Lad os sige, at der er et kærestepar, som så får asyl og bliver boligplaceret i en kommune. Må de så bo sammen ude i kommunen, altså hvis hun for eksempel stadig er 17 år?

...

Josephine Fock: ... Ja, i forhold til retningslinjerne, som ministeren vil lave: Vil ministeren da pege på, at det er vigtigt, at de har mulighed for at se hinanden? Så det vil sige, at de bor tæt sammen. Så det vil være mit ene spørgsmål. Og så hvis jeg forfølger den tankegang om, at

det er godt med et pusterum, at vi giver den unge kvinde et pusterum, når parret kommer til Danmark. Fordi så, jeg tænker, at det er, fordi ministeren tænker: "Jamen det er ikke sikkert, at de er blevet gift helt frivilligt, og det giver hende så et pusterum til at overveje situationen". Hvis så man efter sådan et stykke tid, der så er gået efter pusterummet, vil der så være mulighed for, at hvis kvinden så holder fast i, at hun er sammen med den her mand af kærlighed, og de har eventuelt et barn sammen, at de så senere hen i forløbet vil kunne, hvad skal man sige, få genoptaget deres sag i forhold til så at kunne flytte sammen? Og så i forlængelse af det, fru Johanne Schmidt-Nielsen spørger om, når de er kommet ud af kommunen, vil man sikre, at de kommer til samme kommune, og det vil sige, at de netop fortsat så bor tæt ved hinanden? Eller vil man kunne se situationer, hvor de to bliver placeret i hver sin kommune, og vil det i givet fald også gælde, hvis de eventuelt har et barn sammen. Eller vil man da tage større hensyn til, at parret lander sammen i samme by, når eller hvis de har et barn sammen?

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Jeg vil i så fald sige, Johanne, du har ikke stor tiltro til mine svar, i og med at du allerede rækker hånden op, inden jeg er begyndt med at svare på dit spørgsmål. Ellers så kan man sige, at forventningen i hvert fald ikke er sat for højt i forhold til mit svar lige nu. Og det er jo selvfølgelig altid rart. Man kan jo ikke direkte skuffe på den front. Det der med, om man – for at tage Johanne først, så er spændingen udløst – når man kommer ud til kommunen, om man så kan komme til at bo sammen. Altså jeg kan jo sige, at det her ene og alene handler om asylprocessen. Det tidsrum, man er i det, man kunne kalde for mit system, nemlig i asylcentrene. Det er der, de her retningslinjer gælder. Men det er klart, at hvis en ung kommer ud i en kommune og er under 18, så er man jo under skærpet tilsyn under alle omstændigheder. Og så hvis der er det mindste tvivl, så ville man jo aldrig nogensinde komme til at boligplacere de her sammen. Men det her, det er alene det, jeg har ansvaret for. Det vil sige, at det er selve asylprocessen. Det er også lidt et svar til Josephine Fock. Fordi du spørger til, hvad så efter pusterummet. For det første vil jeg sige, at så skal pusterummet jo helst ikke være så langt, fordi det jo er selve asylprocessen. Men det ændrer jo ikke på, at hvis man stadig er barn efter et pusterum, så er man jo stadigvæk et barn. Så svaret er nej. Altså der er ikke lagt op til, at man så kan sidde og overveje det

her i nogle måneder, og så vil man så blive flyttet sammen, hvis man er under 18. Så længe man er under 18, og man er i selve asylprocessen, altså hvor man søger asyl, så er man underlagt de her retningslinjer.

Så til Dan Jørgensen. Altså jeg vil bare sige, at jeg ikke er forpligtet til overhovedet at svare på, hvad der foregår internt i ministeriet omkring den her slags spørgsmål. Og det agter jeg heller ikke at svare på under nogen omstændigheder. Det eneste, jeg kan sige, det er, at jeg på intet tidspunkt kommer til at hænge embedsmænd ud.

...

Johanne Schmidt-Nielsen: ... Jeg synes, det er meget interessant, det her med mulighed for dispensation, kan man sige. Og jeg vil synes, at den absolut klogeste måde at gøre det her på, som ministeren sagde i sin indledning, at det kunne være særlige tilfælde. Og jeg vil jo synes, den klogeste måde at gøre det her på, det er at lave en individuel vurdering i hver enkelt sag. Men ministeren nævner en mulighed for dispensation og fremhæver i den forbindelse kongebrev. Jeg vil spørge, om ministeren nogensinde har hørt om et eksempel på en mindreårig asylansøger, der i asylfasen har fået et kongebrev og dermed tilladelse til at gifte sig, og i så fald hvor ofte er det sket, hvornår er det sket sidst, er der tale om syriske flygtninge eller er der tale om flygtninge, der har haft et længere ophold i asylsystemet? Det kunne være irakiske flygtninge, for eksempel. Men altså erfaring med kongebrev og asylansøgere.

...

Josephine Fock: Jamen, det er, fordi jeg tror, ministeren glemte at svare på det andet spørgsmål, jeg havde, i forhold til om ministeren havde indarbejdet i retningslinjerne, om det var hensigtsmæssigt, at de så kom til at bo sammen. Eller bo tæt på hinanden i asylfasen, sådan at de havde mulighed for at se hinanden.

...

Dan Jørgensen: Jeg vil sige, at jeg er noget forundret over ministerens modvilje til at svare på det her spørgsmål. Jeg har jo ikke bedt om en detaljeret redegørelse for, hvad der gik galt. Det, jeg har bedt om, det er, om ministeren måske kunne give os et svar på, om hun overhovedet har undersøgt, om der gik noget galt. Eller rettere sagt undersøgt selv, hvad der gik galt. Om ministeren ved, hvad der gik galt. Og hvorfor vil jeg gerne vide det? Ja, fordi så er der måske en chance for, at man kunne rette op på den her situation. Hvis ikke man retter op på den

systemfejl, som jo må være, det er vi vel enige om. Når sådan noget så alvorligt kan foregå, på trods af at alle embedsmænd i ministerens embedsapparat selvfølgelig må antages at vide, at ministeren ikke vil bakke op om det her. Når det alligevel kunne ske, så må der jo være en systemfejl. Om ministeren så siger: "Jamen, det har jeg ikke nogen forpligtelse til at svare på", og det ligger sådan lidt implicit i det, og det kan ministeren slet ikke forstå, at jeg interesserer mig for. Altså jeg har også prøvet at være minister på et tidspunkt. Der har der også været forskellige ting, der gik galt i mit embedsapparat. Vi havde for eksempel en listeriaskandale, som skyldtes nogle fejl, der var sket i ministeriet. Det følte jeg da som min pligt at redegøre over for Folketinget, hvad der var sket. Ikke fordi jeg sådan var juridisk forpligtet til det, men fordi, det er da klart, at man har en forventning om som folkevalgt i det her parlament, at der sker nogle ting ministeriet, så man sikrer, at den slags systemfejl ikke får meget alvorlige konsekvenser igen. Derfor er det da ikke noget uretfærdigt spørgsmål, når jeg beder ministeren svare på: Har man undersøgt, hvad der gik galt, og har man truffet foranstaltninger, der sikrer, det ikke går galt igen? Hvis ministeren så ikke ønsker at gå i detaljer med, selvom det forstår jeg nu heller ikke, men hvis ministeren nu ikke ønsker at gå i detaljer med, hvilke fejl der er sket, så må det så ligge. Men vi vil godt lige have en forsikring for, at man i det mindste anerkender, at der er noget, der går galt. At man har undersøgt det, og man vil prøve på at rette op på de fejl, fordi ellers kan noget tilsvarende jo ske igen.

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Til Johanne Schmidt omkring kongebrevet. Ja, det er ikke et tænkt eksempel. Det er faktisk et helt rigtigt eksempel med et armensk par, der var indrejst i 2014. Og bare lige for at repetere det med kongebrevet, så er det jo sådan, at man jo kun får kongebrev i Danmark, hvis ikke man er gift hjemmefra. Så man kan ikke reparere på et tvangsægteskab ved så at udløse et kongebrev efterfølgende.

Til Josephine Fock omkring om det skal indarbejdes i retningslinjerne. Altså, nu er det jo rent faktisk ikke mig, der udarbejder retningslinjerne, men det er jo klart, at det også har en betydning, hvad jeg siger og også siger her. Men lad mig sige det sådan, at det må være et spørgsmål om sund fornuft også, det her spørgsmål. Men det, jeg for alt i verden vil

undgå, det er netop, at der er unge piger, fordi det er jo det, der er tilfældet, unge piger, der på nogen som helst måde bliver udsat for tvang i et ægteskab som det her. Og at man jo netop sender et meget, meget tydeligt signal om, at i Danmark har vi altså fuldstændig ligestilling, og at man har selvbestemmelse. Og derfor synes jeg, det er så vigtigt at få parrene skilt ad. Men hvis vi nu for eksempel har et par, der er 17 og 18, og man jo tydeligt godt kan se, at de er meget glade for hinanden, så vil jeg heller ikke afskære dem fra at se hinanden for eksempel i dagtimerne. Det, synes jeg, vil være udmærket, at man kunne det. Men jeg vil som udgangspunkt simpelthen ikke acceptere, at man bor sammen, før man er over 18, så længe man er i asylsystemet.

Og så til Dan Jørgensens spørgsmål igen. Altså, jeg kommer ikke til at svare på, hvad der er foregået internt i ministeriet. Og det gør jeg ikke af den simple grund, at jeg ikke ønsker at hænge nogen som helst embedsmænd ud. Og det er nu engang min ledelsesstil, og så kan du være enig eller uenig i det, men det er nu bare en gang sådan, det er. Det er helt sikkert forskelligt fra minister til minister, hvordan man vælger at gøre den her slags. Men jeg kan bare sige, at i det øjeblik, at det her gik op for mig, at det foregik, jamen så greb jeg ind, og det ville jeg forvente, at Mette Frederiksen også havde gjort, hvis det var i hendes tid som minister, fordi der foregik det her også. Så jeg vil forvente, at Mette Frederiksen hun havde grebet ind. Om Mette Frederiksen så havde valgt at prøve at udpege embedsmænd, som hun mente ikke havde levet op til det, hun nu står for, det skal jeg ikke kunne sige. Men jeg kan bare sige, at sådan bliver det ikke med mig. Det er helt givet. Og jeg er ikke forpligtet til at fortælle, hvad der er foregået internt i ministeriet. Det, jeg synes, at jeg har en forpligtelse til, det er at få rettet op, når sådan en sag som den her kommer til mit kendskab. Og det gjorde jeg.

...

Dan Jørgensen: Jeg har godt lagt mærke til den der strategi med at snakke rigtig meget om Mette Frederiksen, fordi, jeg ved ikke, så fordi, så tror man, at jeg vil stoppe med at stille spørgsmål. Hvis det er det, der er strategien, så kan I lige så godt stoppe med det, for det kommer ikke til at have den effekt. Ministerens spindoktor var også meget hurtig, da jeg første gang stillede det her spørgsmål i pressen, til at skrive: "Nåh, men så må Mette Frederiksen jo også have et problem" på Facebook henvendt til mig. Det er klart, at ministeriet også havde et problem under Mette

Frederiksen, og hvis det er foregået før, fordi det er da klart, at det ikke går, at der er et system, der ved, at noget foregår, på trods af at man kan sige sig selv, at det politiske niveau, dem, der leder det system, ønsker noget andet. Det er klart, det er et problem. Og ministeren kan jo blive ved med at sige: "Jeg vil ikke svare på det spørgsmål", og så referere til et andet spørgsmål end det, jeg stillede. Ministeren bliver ved med at sige: "Jeg kommer ikke til at hænge embedsmænd ud, jeg kommer ikke til at kritisere mit system". Fint nok. Det er slet ikke det, jeg beder om. Jeg beder om, at ministeren kan svare på, om hun har undersøgt, hvad der gik galt. Og om hun har sikret sig, at det ikke kan ske igen. Det er vel fair nok, når vi sidder her, og vi alle sammen er enige om, at der er sket noget ret forfærdeligt, at vi så stiller spørgsmålet: Har ministeren nu sikret sig, at det ikke kan ske igen? Det er det, jeg spørger om.

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Jamen, vi kommer det ikke nærmere.

...

Dan Jørgensen: Vil det sige, at jeg ikke kan få Inger Støjberg til at sige noget som helst om, at risikoen er mindre i dag, end den var i går, eller den var for to måneder siden, for at sådan noget her sker igen?

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Jamen, jeg kan sige, at jeg greb ind i det øjeblik, det her kom til mit kendskab. Så enkelt er det. Og vi kommer det ikke nærmere. Altså lad mig citere en anden minister: "Du kan spørge lige så tosset du vil, altså, du får ikke noget svar på det her". For jeg fortæller ikke, hvad der er foregået internt i ministeriet. Sådan er det bare. Jeg hænger ikke embedsmænd ud. Ved du hvad, der er forskel på ledelsesstile, men sådan er min bare.

...

Dan Jørgensen: Jeg ved ikke, om man bevidst misforstår mit spørgsmål. Jeg beder ikke ministeren om at hænge embedsmænd ud. Men det er altså ikke nok at sige, at i det øjeblik journalister er dygtige nok til at grave noget frem, så skal jeg nok gøre noget ved det. Det er ikke nogen god ledelsesstil. Hvis man ved, at man har et system, der er dysfunktionelt. Hvis man ved, at man har et system, som tillader ting, som man som minister ikke vil acceptere, så skal man gøre noget ved det. Hvis ministeren er uenig i det, så må hun jo sige det, men det tror jeg sådan set ikke, hun er. Og mit spørgsmål er relevant. Ikke for at hænge

ministeren ud. Det tror jeg så faktisk meget vel kan blive effekten af det her, at der er nogen, der vil føle, at ministeren er lidt på tynd is her, men det var nu egentlig ikke det, der var formålet. Grunden til, at jeg vil vide det, det er, fordi det jo ikke er fuldstændig umuligt at forestille sig, at der er andre former for social kontrol, der kunne foregå. Det er ikke fuldstændig umulig at forestille sig, at der kunne foregå andre ting, som handler om, at der er nogle normer, der er blevet taget med fra en del af verden til Danmark, som vi ikke vil acceptere. Og hvis vi ikke har et system, som fanger det op, som sørger for, at de informationer bliver kanaliseret op i systemet og ind i den politiske sfære, på ministerens bord, hvis vi ikke har det system, så kan vi ikke være sikre på, at det ikke sker igen. Så det er derfor, at jeg gerne vil have ministeren til at svare på, om hun ikke også vil gøre noget forebyggende og ikke kun slå ned, når journalisterne er dygtige nok til at grave noget frem.

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Jeg tror nu ikke, at der er nogen, der kan beskylde mig for ikke at have været meget, meget klar på, hvad jeg ser som rigtigt og forkert, også når det handler om asylsystemet. Så jeg tror sådan set, at vi bare skal lade det være ved det. Og så kan jeg bare sige, at, Dan Jørgensen, du prøver på at sidde og fortolke alt muligt ud af, hvad jeg har sagt. Altså det, der bare står fuldstændig klart, det er, at de her ting er foregået, i det øjeblik de kommer til mit kendskab, så griber jeg ind. Lige så vel som jeg ville have forventet, at Mette Frederiksen ville have gjort i sin tid, hvis det her var kommet til hendes kendskab. Og så kan det da bare undre, at hvis du går så meget op i, at det ikke er kommet til kendskab før, fordi det burde det da have været, fordi man jo kender til mine holdninger her, så kan det da bare undre lidt, at du så ikke lige reflekterer over den tid, hvor Mette Frederiksen var justitsminister og havde ansvaret for det her område. Så kan jeg jo lige så godt ræsonnere videre og så sige: "Men så må Mette Frederiksens værdisæt jo så ikke været helt lige som mit, og så må man som embedsmand ikke være helt lige så klar på, hvor Mette Frederiksen stod i den her sag". Der tror jeg bare, at man gør Mette Frederiksen lidt uret, for jeg tror sådan set, at hun ville have tænkt fuldkommen det samme, som jeg gør og gjorde, da jeg fik det her, da jeg fik kendskab til den her sag. Og så kan jeg bare sige, at vi kommer det ikke nærmere.

...

Dan Jørgensen: Jeg synes sådan set, at jeg har sagt ganske klart, at jeg synes, det er dybt kritisabelt, at det her er foregået under dit ansvar, og det er foregået under andre ministres ansvar. Det er der ikke nogen som helst tvivl om. Det, vi taler om, det er to forskellige ting. Ministeren bliver ved med at sige: "Men jeg griber jo ind, lige så snart jeg bliver opmærksom på problemet". Det er godt. Det er vi glade for. Det nytter bare ikke noget, at det er pressen, der skal grave det frem. Så der er det problem, der foregår ude i centrene. Det gør ministeren noget ved, når hun finder ud af det. Godt. Så er der det andet problem. Det andet problem, der består i, at vi har altså har haft gennem en længere periode under skiftende regeringer et embedsværk og et system, som ikke har ageret over for et kæmpestort problem. Og der mener jeg selvfølgelig, at ministeren som den øverste ansvarlige bør dels undersøge, hvad der er gået galt, dels gøre noget, så vi sikrer, at de systemfejl, der må være, bliver rettet op. Ellers kan vi jo ikke være sikre på, at den slags problemer ikke kan opstå igen. Så lad mig prøve at stille spørgsmålet på en anden måde. Kan ministeren garantere, at vi ikke om en måned eller en uge eller i morgen får en historie i et af de blade, som ministeren nu sætter sin lid til, altså skal ud og lave research for os åbenbart, som afslører en ny form for social kontrol, som har fundet sted, på trods af at det er i modstrid med ministerens værdier, fordi der ikke er blevet rettet op på den her systemfejl, som altså åbenbart findes i ministeriet? Kan ministeren garantere det?

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Det kan jeg naturligvis ikke garantere. Og det vil jo også være fuldstændig urimeligt at garantere. Og i øvrigt så vil jeg sige, at du, Dan Jørgensen, jo på ingen måde kan tolke noget som helst ud af det, jeg har sagt, i forhold til, hvad der er blevet gjort eller sagt internt i ministeriet, i og med at jeg ikke siger, hvad der er foregået i ministeriet, efter at den her sag kom til mit kendskab. Det er jeg ikke forpligtet til at fortælle dig eller andre. Og det agter jeg heller ikke at gøre. Men det, jeg kan sige, det er, at jeg tror ikke, der er nogen, som du også selv siger, der overhovedet er i tvivl om, hvor jeg står i den her slags sager. Og at vi jo i øvrigt jo deler, kan jeg jo høre, værdisæt på det her. Og det glæder mig meget. Og det glæder mig i øvrigt meget, at der jo er et meget bredt flertal. Jeg hører jo ikke en eneste sige, at det er i orden med tvangsægteskaber, for eksempel. Det hører jeg ikke en eneste sige i Folketinget. Så kan

der være nuancer for, hvordan man mener, at man skal indkvarteres, om man skal kunne se hinanden eller ej. Men det her er jo helt bredt funderet i Folketinget, men du kan ikke på noget som helst tidspunkt, eller på nogen som helst måde, udlede, hvad der er foregået i ministeriet, efter at det her kom til mit kendskab. Udover at der blev grebet ind, og det gjorde der med det samme.

...

Dan Jørgensen: Det er rigtigt, at jeg ikke kan udlede noget, fordi ministeren har jo nægtet at svare. Ministeren vil jo ikke engang svare på, om der er sket noget. Og det er jo sådan set det, der bekymrer mig. Ministeren siger så, at jeg kan udlede, der er blevet grebet ind. Ja, jeg kan udlede, der er blevet grebet ind for det ene problem. Det ene problem, det er det, der foregår derude. Er foregået derude. Det er godt, der er blevet grebet ind om det. Men vi ved ikke, om der er blevet grebet ind over for det andet problem. Nemlig det problem, at sådan noget overhovedet kan foregå, uden at ministeren ved, det finder sted. Og uden at gribe ind over for det. Og det er jo nok så alvorligt. Fordi hvordan kan vi så vide, at noget tilsvarende ikke kan ske igen? Andre former for social kontrol ikke kan ske igen? Og derfor er spørgsmålet, og nu må jeg jo så prøve at formulere det på en anden måde: Okay, så ministeren nægter at sige et ord om, hvad for nogle virkemidler hun har tænkt sig at bruge for at undgå, at sådan en situation kan opstå igen – det forstår jeg ikke, men det må jeg jo acceptere – men kunne man så få ministeren til at sige i det mindste, at hun har truffet foranstaltninger, uden at komme ind på, hvad det er, som gør, at vi kan være rimeligt trygge ved, at sådan noget ikke kommer til at ske igen? Eller skal vi sætte vores lid til, at der er dygtige journalister, som foretager kontrolarbejdet for ministeren?

...

Johanne Schmidt-Nielsen: Ministeren siger, at ministeren godt kan se noget fornuft i og forestiller sig, at operatørerne også vil tage hensyn til det, at par, hvor der ikke forekommer nogen form for tvang, men altså kærester, det kunne være en 18- eller 19-årig, eller en 17- og en 19-årig, de så måske ikke kan bo sammen, men at de skal kunne se hinanden i dagtimerne. Jeg har aldrig helt forstået den der forskel. Altså, hvad er forskellen på at se hinanden om natten, altså når det er mørkt, og så se den anden, når det er dag og lyst? Men det kan være, ministeren kan redegøre for forskellen på de to ting. Men det, jeg egentlig vil spørge til, er: Vil ministeren så tage hensyn til, hvor man placeres? Altså, fordi

hvis der er tale om et kærestepar, for eksempel på 17 og 18, og man så placeres i hver sin ende af landet, så har operatøren jo vældig svært ved at skabe mulighed for, at man kan se hinanden i dagtimerne. Og det, jeg taler om her, det er selvfølgelig de sager, hvor der ikke er tvang, fordi det kan jo naturligvis forekomme, at en 17-årig er kæreste med en 18-årig, uden at nogen er tvunget til. Altså, det er der jo masser af eksempler af. Hele tiden i det danske samfund. Så altså, vil man tage hensyn til placeringen, rent geografisk, når der er tale om par?

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: Ja, jeg kan jo bare sige til Dan Jørgensen, at det kommer vi ikke nærmere.

Til Johanne Schmidt, så vil jeg sige, at det er sådan, at det vil man jo tilstræbe, men jeg kan ikke garantere, at det vil ske i alle tilfælde, at man vil komme til at bo lige klods op ad hinanden. Men jeg vil mene, at man vil forsøge at tilstræbe det. Der kan også være lidt forskel på, hvem operatørerne er, hvor store er centrene, hvor tæt ligger de. Så der er jo også noget praktik i det her. Og derfor vil jeg sige, at jeg synes, man skal se lidt pragmatisk på det. Men det, der bare er så afgørende for mig, det er at understrege pigernes selvbestemmelsesret, og det er derfor, jeg har truffet den her beslutning.

...

Dan Jørgensen: Ja, jeg skal spørge, er det sådan en ny generel tilgang, at ministeren ikke vil svare på spørgsmål om, hvis der er forretningsgange eller måder, man sagsbehandler på, eller andre ting, som foregår i ministerens ressort, som har vist sig at være fejlbehæftede eller irrationelle, at man så ikke vil svare på, hvad man har tænkt sig at gøre ved det? Fordi det vil hænge embedsmænd ud i ministerens definition. Eller er det kun i det her tilfælde? Eller er det sådan lidt arbitrært, hvad ministeren lige føler for, hvornår man vil svare på, hvad man gør eller ikke gør? For jeg synes da også, at jeg kan huske eksempler på, at ministeren har svaret ret detaljeret på, hvad man har ændret i de sagsgange, der har været i ministerens ministerium. Det kan vi jo prøve på at lave lidt forskning i efterfølgende. Men altså, er det sådan generelt i fremtiden, at det vil aldrig ske, og skal man også tage det som et tegn på sådan den generelle holdning i Venstre? Altså, jeg kan da sige, at skulle det ske, at vi skulle komme i regeringsmagten igen, så kan jeg da sige, så vil jeg da, hvis jeg selv skulle være så heldig at blive minister, lige pludselig få

ret god tid i min kalender. For jeg synes da ikke, jeg lavede andet end at sidde til samråd med venstrefolk, hvor de spurgte til nøjagtig den her type problemstillinger.

...

Udlændige-, integrations- og boligminister Inger Støjberg: ... Ja, men til Dan Jørgensen, der kan jeg jo sige, at du løber jo panden lidt imod muren. Fordi det er lige præcis det, jeg har gjort, det er, at jeg har sagt, at der kommer nye retningslinjer. Så det er jo fuldstændig præcist, hvad der bliver ændret i det her system, som der bliver fremlagt nu. Altså fuldstændig præcist via nye retningslinjer, som jeg oven i købet har sagt, at jeg vil sende over til udvalget. Så der er jo ikke rigtig noget at komme efter. Så til dit spørgsmål. Hvis jeg bliver spurgt om, hvordan vi ændrer praksis, så svarer jeg på det, og det har jeg gjort, både i min samrådstale og så uddybende vil jeg så sende de her retningslinjer, som vi nu kommer frem til, lige så snart de er udarbejdet. Det er ikke engang noget, jeg er blevet bedt om, det er noget, jeg gør helt af mig selv, og det sagde jeg allerede i samrådstalen. Så jeg kan ikke rigtig se, hvad der er at komme efter i den sag.

...

Dan Jørgensen: ... Det er blot fordi, når ministeren vælger at konkludere på den måde, bliver jeg selvfølgelig nødt til at få ordet. Enten så har ministeren ikke lyttet til, hvad jeg har sagt, ellers har ministeren ikke forstået, hvad jeg har sagt, ellers så misfortolker ministeren bevidst, hvad jeg har sagt. Ministeren siger: "Der er da ikke noget problem, jeg har jo fremlagt de nye retningslinjer, så det har jeg jo redegjort for". Nej, jeg har sagt, tror jeg, seks eller otte gange, at som jeg ser det, er der to problemstillinger. Det kan ministeren ikke være uenig i. Der er den problemstilling, som knytter sig til, at der er nogle mænd, der har giftet sig med nogle unge piger. Det skal der gøres noget ved fremadrettet. Godt. Så er der en anden problemstilling, som ligger i, at vi har et system, som ikke griber ind, og som ikke fortæller ministeren, at de her ting foregår, på trods af at det her system måtte have vidst, at ministeren ikke kan lide det. Det problem har ministeren overhovedet ikke adresseret. Det synes jeg er underligt. Jeg synes, det er kritisabelt. Og når jeg så stiller det opfølgende spørgsmål: "Okay, er det så en ny politik fra ministeren, at hun ikke vil svare på den her type spørgsmål, fordi det mener jeg ministeren har gjort før?", så bliver det sådan lidt latterliggjort, og så svarer man på noget helt andet. Det synes jeg er

underligt, men vi kan jo heldigvis komme tilbage til det her spørgsmål, både skriftligt og i flere samråd, hvis det bliver nødvendigt.
..."

Uffe Toudal Pedersen har om samrådet forklaret[597] bl.a., at når ministeren under samrådet alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke nævnte de internationale konventioner, var det udtryk for den holdning, som Inger Støjberg havde og har. Det var i hendes optik så graverende for disse piger at blive gift tidligt, at de skulle gøre alt, hvad de kunne, for at adskille parrene. Det var kun i særlige tilfælde, at der ikke skulle ske adskillelse. Det var i tilfælde som dem, der var nævnt, samt kongebrevseksemplet, hvor den danske stat én gang havde sagt god for ægteskabet. Som han læste ministeren, havde hun taget til sig, at de internationale konventioner i visse tilfælde forhindrede adskillelse, men hun havde svært ved selv at sige det.

Inger Støjberg har om samrådet forklaret[598] bl.a., at hun i samrådstalen alene henviste til kongebrevseksemplet, da der på daværende tidspunkt ikke var konkrete eksempler på, at man havde undladt at adskille på grund af konventionerne. Derimod var der et konkret eksempel på et armensk par, som havde fået kongebrev. Det var formentlig derfor, at hun brugte det eksempel. Konventionerne var en dynamisk og mere usikker størrelse i forhold til det her spørgsmål. Ministeriet havde dengang den opfattelse, at det var i meget få tilfælde, at man ikke kunne adskille, og det var også den opfattelse, hun var bibragt, da hun godkendte notatet. Det kunne også være, at der var noget i forhold til de internationale forpligtelser, men der var på det tidspunkt ikke eksempler på undtagelser i virkeligheden – ud over kongebrevet. Hende bekendt var der ikke på dette tidspunkt sager, der var vurderet i forhold til de internationale forpligtelser, og hvor der ikke var sket adskillelse. Hun var selv med til at foreslå kongebrevseksemplet, fordi hun vidste, at det var der. Foreholdt at spørgsmålet om de internationale forpligtelser synes skiftevis at komme ind og ud under forberedelserne af det Q&A, der lå som materiale til brug for samrådet, og adspurgt om hun ikke ønskede at nævne disse, har hun forklaret, at man skal se svaret i den rette kontekst. Som hun husker det, spurgte Dan Jørgensen ind til omfanget af barnebrude i det danske asylsystem. Det var det, det primært handlede om i talen og i hendes besvarelse. Det var

597 Afhøringsekstrakten, side 94.
598 Afhøringsekstrakten, side 140 ff.

også et spørgsmål om at balancere en stærk politisk melding og samtidig understrege, at der kunne ske undtagelser. Kongebrevseksemplet var noget håndgribeligt, og hun var og er af den opfattelse, at internationale konventioner er en dynamisk størrelse, og derfor var det lidt mere usikkert. Derfor valgte hun kongebrevseksemplet. Hun ved ikke, om det par, der var gift ved kongebrev, havde børn. Hun tror, at hun brugte eksemplet ud fra sin hukommelse. Det var en ophedet debat, og der var lidt mundhuggeri. Det var et svar på et spørgsmål. Det ville være mærkeligt, hvis de danske myndigheder først godkendte et ægteskab og så efterfølgende kom rendende og sagde, at man ikke havde godkendt det alligevel. Det kan man ikke. Man må forvente, at det på en eller anden måde har gennemgået en eller anden form for sagsbehandling, men det vil hun ikke ud i en diskussion omkring. Som sagt sagsbehandlede hun ikke, og hun ved derfor heller ikke, om det blev undersøgt, om der var par, der var blevet gift på vej til Danmark. Foreholdt Johanne Schmidt-Nielsens spørgsmål om, hvorvidt man ville tage højde for de omstændigheder, der var beskrevet vedrørende et par omfattet af Røde Kors' svar af 3. marts 2016, og hendes svar, der alene på ny alene henviste til kongebrevseksemplet og ikke oplyste, at der ville blive foretaget en individuel vurdering i alle sager, har hun forklaret, at Johanne Schmidt-Nielsen næsten selv henviste til svaret i sit spørgsmål ved at sige, at hun havde hørt ministeren sige, at der kunne være enkelte tilfælde, hvor man ikke adskilte. Der findes hundredevis af eksempler på samråd, hvor der ikke svares 100 % præcist. Det er en politisk debatform, og det gør man simpelthen ikke. Foreholdt at hun – adspurgt af Josephine Fock, om en undtagelse kunne være, hvor det tydeligt fremgik, at der ikke var tale om et tvangsægteskab – igen ikke nævnte, at der skulle foretages en individuel vurdering i alle sager, har hun forklaret, at hun jo her sagde, at det var det helt klare udgangspunkt, at parrene skulle adskilles. Deri ligger, at det ikke nødvendigvis er alle, der bliver adskilt. Hun synes således, at hun sagde det på en anden måde. Det var også det klare udgangspunkt i ministernotatet. Foreholdt at Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock efterfølgende direkte spurgte til en individuel vurdering, og adspurgt hvorfor hun ikke hertil blot svarede, at der blev foretaget en sådan, har hun forklaret, at det var en politisk debat, og hun sagde i øvrigt til sidst, at man netop gav et rum, hvor man tog hensyn til de her ting, og gav et rum for pigerne til at se, hvad det handlede om. Man bliver nødt til at se det i sammenhæng med resten af debatten. Man vil generelt kunne finde en masse eksempler på, at der ikke svares fuldstændig fyldestgørende på et samråd. Det er en politisk debat, og vi kommer det nok ikke meget nærmere. Det er ofte lidt ophedet

under disse debatter, og man vender ikke tilbage og siger det samme igen og igen. Så kommer de også efter en. Der ville ikke have været noget i vejen for at sige det, og der var andre steder, hvor hun sagde det. Man kan ikke sætte politiske debatter op i forhold til en juridisk diskussion. Man siger tingene på andre måder, end når man sidder her. Sandhedspligten gælder tillige under samråd, men det kan aldrig være fyldestgørende svar, man giver under et samråd. Det er ikke praktisk muligt. Adspurgt hvorfor hun – når der var et spørgsmål, der talte lige ind i, hvordan det var – ikke bare bekræftede, at det var sådan, har hun forklaret, at for hende at se blev det sagt med mange ord, at der foretages individuelle vurderinger, og at der tages hensyn til pigerne. Foreholdt Q&A nr. 20, der var en del af materialet til samrådet, og hvori det er beskrevet, at der vil kunne være undtagelser som følge af Danmarks internationale forpligtelser, har hun forklaret, at det viser, at man hele tiden var fuldt bevidst om dette i ministeriet. Hun endte med at bruge kongebrevseksemplet, fordi det var det eneste konkrete eksempel, der var på det tidspunkt. Foreholdt at det fremstår som om, at Johanne Schmidt-Nielsen senere under samme samråd fortsat ikke havde forstået, at der i alle sager blev foretaget en konkret og individuel vurdering, har hun forklaret, at der var tale om et samråd, og hun tror, at alle, der har deltaget i et samråd, er klar over, at det er et lidt polemisk set up. De, der stiller spørgsmål, spørger ikke altid nødvendigvis for at få noget oplyst. I virkeligheden er der en del politisk drilleri. Det, at en politiker siger, at de ikke fik svar på deres spørgsmål, er ikke ensbetydende med, at de ikke gjorde det. Adspurgt, hvorfor hun ikke bare sagde, at der blev foretaget den individuelle vurdering, Johanne Schmidt-Nielsen blev ved med at spørge til, har hun forklaret, at det var hele forudsætningen for ordningen, at der skulle foretages en individuel vurdering. Det fremgik af ministernotatet og alt muligt andet. Foreholdt sit svar under samrådet den 15. marts 2016 på spørgsmål fra Johanne Schmidt-Nielsen og Josephine Fock om de tilfælde, hvor der ikke så ud til at være tvang, har hun forklaret, at hun ikke kendte de eksempler, de nævnte.[599] Hun vidste derfor ikke, om det var reelle eksempler, eller om det var noget, de fandt på. Hun synes, at de glemmer det, hun i hele det her forløb har ønsket at sætte fokus på; at langt de fleste af de asylansøgere, der kommer hertil, kommer fra kulturer, hvor tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber er en del af kulturen. Det var i virkeligheden det, hun henviste til. Det var og er hendes standpunkt, at hun ønsker at få gjort op med

599 Afhøringsekstrakten, side 142-143.

den tvang. Det er i den kontekst, man skal se debatten. Hun ønskede og ønsker ikke, at tvangsægteskaber skal være i Danmark. Hun ønskede at beskytte pigerne, vende bøtten på hovedet og give pigerne et pusterum – selvfølgelig inden for rammerne af de internationale konventioner og lovgivningen generelt. Adspurgt om hun med tvang mener den kulturelle tvang, hun tidligere har omtalt, har hun forklaret, at det jo er kultur. Både "Skyggedanseren" og "Dødevaskeren", som er højt besungne bøger, og som der ikke er stillet spørgsmål ved, beskriver nogle af disse kulturer. Det beskrives også, at det kan opleves i dagens Danmark. Bøgerne lå ikke til grund for hendes opfattelse, da de er skrevet senere, men hun tror ikke, at der er nogen, der kan stille spørgsmål ved, om der er kulturel tvang i nogle af disse muslimske kulturer. Hun ønsker, at når man kommer til et frit samfund som Danmark, skal man have lov til at leve frit. Det er noget, hun står for, og det vil hun kæmpe for til den sidste dag. For at finde ud af, om der har været tvang, skal man se individuelt på det. Det er det, hun siger, men med andre ord. Foreholdt at hun samme sted sagde, at man ikke "umiddelbart" kunne se, om der var tvang, har hun forklaret, at man bliver nødt til at se på det hele for at få det samlede billede, og man kan derfor ikke nøjes med at fremhæve en enkelt sætning fra samrådet. Adspurgt, om det henviste til den umiddelbare vurdering, der skulle foretages, når parrene kommer til Danmark, da hun sagde "umiddelbart", og om hun ville give dem et pusterum, så man herefter kunne foretage en sådan vurdering, har hun forklaret, at det kunne det sagtens være. Adspurgt, om man ikke for så vidt angår de par, der allerede var her, kunne foretage en vurdering, om der var tvang, har hun forklaret, at det, hun sagde, gjaldt alle par. Det lå i den individuelle vurdering. Hun ønskede at give pigerne et pusterum, og hun ønskede at vende bøtten på hovedet. Det er det, der lå i indgrebet. Adspurgt, om det skal forstås sådan, at der skulle foretages en vurdering før eller efter adskillelsen, har hun forklaret, at det skal forstås, som det fremgår af ministernotatet. Der skulle ske individuelle vurderinger i sagerne, og hun ønskede, at parrene generelt skulle adskilles, ligesom hun ønskede at vende bøtten på hovedet. På ny adspurgt har hun forklaret, at vurderingen skulle foretages, før man adskilte parrene. Adspurgt, om det var muligt at afgøre på dette tidspunkt, om forholdet var etableret ved tvang, har hun forklaret, at det er nogle af de samtaler, der skulle foretages som led i sagsbehandlingen. Hun var ikke nede i sagsbehandlingen. Det må hun ikke være. Det var der nogle fagpersoner, der havde forstand på det, der var. Adspurgt, hvorfor hun – når formålet var at give pigerne rum til at tænke sig om – senere under samrådet afviste, at parrene, når pigen havde haft et "pusterum",

senere i asylprocessen kunne flytte sammen igen, har hun forklaret, at hun tror, at hun alene forholdt sig til asylcentrene, hvor hun havde et råderum. Man skal sætte det op imod, at hun ønskede en hurtig asylproces også af hensyn til asylansøgerne. Når de var ude af centrene, lå det ikke længere under hende. Hun husker ikke, hvor lang processen var for dem, der kom fra f.eks. Afghanistan eller Irak, men den var givetvis relativt lang. Asylprocessens længde afhænger dels af, hvor mange asylansøgere der er, og processen er længere for nogle lande end for andre. Nogle sager kan være meget hurtige at afgøre, og nogle kan tage lang tid. I og med det var individuelt, kan man ikke sige noget generelt på parniveau. Man kan derfor ikke med rimelighed svare på spørgsmålet om, hvor lang asylbehandlingen generelt var. Hun gjorde sig ikke særlige overvejelser om, hvor langt processen kunne udstrækkes, da hun svarede. Man skal se svaret i den kontekst, at hun ønskede, at processen skulle være så kort som muligt. Hun husker ikke, hvornår hun blev præsenteret for, at der var en øvre grænse for, hvor lang tid, man kunne adskille folk, men der er i forbindelse med mange indgreb over for udlændinge en øvre grænse, fordi der er nogle konventioner. Det gælder f.eks. også for de, der er på tålt ophold.

Lykke Sørensen har om samrådet forklaret[600] bl.a., at hun tog på ferie den 9. marts 2016. Foreholdt den endelige tale, i hvilken kongebrevseksemplet blev nævnt som en situation, hvor der kunne gøres undtagelse, har hun forklaret, at hun ikke var ret meget inde over talen, men spørgsmålet om betydningen af et kongebrev havde givet anledning til overvejelser. Når ministeren valgte at henvise til kongebrevseksemplet i stedet for at henvise til de internationale konventioner, afspejlede det også, at ministeren havde meget, meget vanskeligt ved at acceptere undtagelsesmuligheder. Talen var ministerens samrådstale, og man måtte finde formuleringer, som hun ville acceptere. Med talen prøvede man at sige, at der var fastsat en ordning, men at der på forskellige måder ville være undtagelser. Adspurgt, om det var hendes indtryk, at ministeren ikke ville have en omtale af EMRK, har hun forklaret, at hun ikke har hørt ministeren sige dette, men det var vanskeligt at få ministeren til at acceptere, at der skulle være undtagelser af hensyn til blandt andet Danmarks internationale forpligtelser. Adspurgt, om det er hendes opfattelse, at talens omtale af undtagelsesmuligheder var retvisende, har hun forklaret, at der

600 Afhøringsekstrakten, side 166 ff.

var tale om en samrådstale, hvor der overordnet siges, at der kan være undtagelser, og herefter nævnes der et konkret eksempel. Der kunne være andre eksempler. Både kongebrevseksemplet og EMRK indgik i overvejelserne om, hvornår der skulle ske adskillelse. Det var de internationale konventioner, der "fyldte" i diskussionerne, men det er i sidste ende ministeren, der godkender, hvad hun vil sige under et samråd. Hun husker ikke, om der i forbindelse med udarbejdelsen af talen var drøftelser om, hvorvidt ministeren under talen skulle sige, at der skulle foretages individuelle vurderinger. Hun husker ikke, om hun var involveret i sådanne drøftelser. Den politiske virkelighed var den, at det henset til Dansk Folkepartis og Socialdemokratiets opfattelse om, at alle par skulle adskilles, ville være problematisk for ministeren, hvis hun åbent sagde, at der skulle foretages en konkret og individuel vurdering. De politiske forhold pressede en minister, der selv ville være "skrap" og lave stramninger. Hvis man fortalte offentligt, at ordningen ikke helt kunne blive undtagelsesfri, ville man have en flanke et andet sted, hvilket nok også var baggrunden for den klare politiske melding, som ministeren ønskede at få ud med pressemeddelelsen. Hvis ministeren offentligt sagde, at der ville være undtagelser, ville dette betyde, at Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet kom til at indtage den politiske position, som ministeren selv havde.

Line Skytte Mørk Hansen har om samrådet forklaret[601] bl.a., at hun ikke ved, hvorfor der hverken i samrådstalen den 15. marts 2016 eller i folketingssvarene blev nævnt noget om Danmarks internationale forpligtelser, men at det i stedet var kongebrevseksemplet, der blev nævnt i samrådstalen. Det er ministerens valg, hvad der skal siges under et samråd. De skrev en tale til ministeren efter bedste evne. Hun kan sagtens have haft møder om talen, inden den blev godkendt i F2. I sin kalender kan hun se, at hun den 6. marts 2016 havde møde om samrådet med Anette Görtz og Anne Nygaard Just og den 7. og 8. marts 2016 havde møde om samrådet med Lykke Sørensen, Jesper Gori, Uffe Toudal, Anne Nygaard Just og Anette Görtz. Den 14. marts 2016 var der formøde til samrådet med samme deltagerkreds. Foreholdt, at der i et udkast til samrådstalen var en omtale af Danmarks internationale forpligtelser, og adspurgt, om der på dette tidspunkt var drøftelser om, hvorvidt de internationale forpligtelser skulle overholdes, har hun forklaret, at hun ikke husker dette. Hun husker ikke, om der var en grund til, at de internationale forplig-

601 Afhøringsekstrakten, side 208 ff.

telser ikke blev nævnt i samrådstalen. De skrev talen ud fra de ord, som ministeren brugte. Når man skriver samrådstaler, prøver man at finde den tone, som ministeren normalt taler i. Talen var skrevet til ministeren og afspejlede ministerens holdning. Hun tror ikke, at de lavede en yderligere undersøgelse af, om der forelå tvang. Hovedreglen var, at der i alle sager skulle ske adskillelse, og der kunne godt være sager, hvor man adskilte, selvom der ikke forelå et tvangselement. Det var ikke en betingelse for at adskille, at der beviseligt forelå et tvangselement, og tvang var ikke i sig selv en præmis for adskillelse. Udlændingestyrelsen gik ikke ind og undersøgte, om der var tale om tvang. Udlændingestyrelsen adskilte som hovedregel. Adspurgt om, hvilket sagligt formål adskillelsen i så fald forfulgte, har hun forklaret, at det var ministerens politiske holdning, at flest muligt skulle adskilles. Det var den bestilling, som departementet fik. Ministeriet undersøgte herefter, hvor langt man kunne gå. Foreholdt, at en praksisændring skal varetage et sagligt formål, og adspurgt, hvilke forhold der blev drøftet, har hun forklaret, at hun ikke kan forklare herom. Hun mener, at Udlændingeafdelingen gennemgik sagen og vurderede, hvad der juridisk kunne holde. Hun var ikke inde over drøftelser om, hvad der var det lovlige og saglige formål bag ordningen. Det var Udlændingeafdelingen, der varetog disse drøftelser. Det ville hverken være fair eller rimeligt at udfordre det jugement, som Udlændingeafdelingen foretog. Hun husker ikke, at hun var involveret i drøftelser om kulturel tvang. Adspurgt, hvorfor det ikke i talen blev nævnt, at der blev foretaget en individuel vurdering, har hun forklaret, at man laver talen til ministeren. Når ministeren har holdt talen, besvarer ministeren spørgsmål, og departementet havde nok regnet med, at ministeren ville blive spurgt ind til de internationale forpligtelser. I Q&A's til brug for samrådet var der henvist til de internationale konventioner.

Jesper Gori har om samrådet forklaret[602] bl.a., at han var inde over talepapiret til samrådet den 15. marts 2016. Det var Koncernøkonomi, der "skrev for". Foreholdt, at Uffe Toudal Pedersen i et udkast til talepapir med ændringsmarkeringer havde indsat ordet "tænkt" om en sag, der kunne opstå, hvor det vurderes, at de internationale forpligtelser ville føre til, at et par fortsat kan bo sammen, har han forklaret, at der var tidligere beredskaber, hvor man havde anvendt en lignende ordlyd. Han begik selv den fejl, at han anvendte udtrykket en "tænkt" sag efter det tidspunkt, hvor Lykke Sørensen havde oplyst, at

602 Afhøringsekstrakten, side 270 ff.

der var konkrete sager, som kunne give anledning til undtagelser. Fra uge 7 og frem havde departementet ikke præcise sager i hovedet, men opfattelsen var snarere, at der kunne komme sådanne sager. Han ved ikke, hvorfor ordet "tænkt" blev indsat, og han går ud fra, at ordet blev fjernet fra det endelige udkast til talepapir. Han ved ikke, om der på tidspunktet for samrådet forelå nye oplysninger om, hvorvidt der var indikationer på tvang. Det var deres forståelse, at det ikke var eneafgørende for at kunne adskille, at der forelå tvang, idet der var flere hensyn i ordningen. Som han kan se af sagen, fik Udlændingestyrelsen et udkast til talen, hvor henvisningen til Danmarks internationale forpligtelser blev nævnt. Der var til brug for samrådet ligeledes udarbejdet beredskaber, der henviste til Danmarks internationale forpligtelser. Udlændingestyrelsen blev hørt over disse beredskaber. Han tror, at udkastene blev sendt til Udlændingestyrelsen den 3., 4. eller 5. marts 2016 eller måske lidt senere. I deres forståelse var det ikke ukendt viden for Udlændingestyrelsen, at Danmarks internationale forpligtelser skulle respekteres. Han ved ikke, om Udlændingestyrelsen fik tilsendt det endelige talepapir forud for samrådet. Adspurgt, hvilke andre hensyn der indgik i ordningen, har han forklaret, at hensynet til at sikre et "pusterum" og til at undgå risikoen for tvang ligeledes indgik. Som han husker det, deltog han sammen med Anette Görtz i samrådet. Adspurgt, om det under forberedelsen af samrådet blev drøftet, om der skulle foretages en individuel vurdering, har han forklaret, at han ikke husker, at dette blev drøftet, men de drøftede afsnittet om undtagelsesmuligheder og heri lå, at der skulle foretages en individuel vurdering. Forudsætningen om, at der skulle foretages en individuel vurdering, fremgik af afsnittet om, at der skulle være undtagelsesmuligheder. De så dette som to sider af samme sag, men de drøftede ikke, om talen særskilt skulle nævne den individuelle vurdering. Som han husker det, var der en af ordførerne, der under samrådet kvitterede for, at der kunne foreligge særlige omstændigheder. Det var dengang hans vurdering, at der var behov for, at ordet "for eksempel" blev nævnt, men at dette var tilstrækkeligt til, at der blev givet et korrekt svar til Folketinget. Dette er også hans vurdering i dag. Adspurgt, hvorfor der i svaret på spørgsmål nr. 302 ikke tilsvarende – som i beredskaberne til samrådet – blev henvist til Danmarks internationale forpligtelser, har han forklaret, at han ikke kan forklare nærmere om besvarelsen af spørgsmål nr. 302 end det, som han allerede har forklaret. Henvisningen til EMRK indgik i udkastet til talepapiret og beredskaberne til brug for samrådet den 15. marts 2016.

Anne Nygaard Just har om samrådet forklaret[603], at hendes rolle i forbindelse med forberedelsen af samråd Z var, at hun var sagsbehandler. Det var hende, der lavede det første udkast til tale og Q&A's, og det var hende, der skulle lægge sagen op i huset, når "man havde fundet linjen i det". Hun har nok talt med sin kontorchef om, hvad der skulle stå i talen, og muligvis har Mark Thorsen også givet hende et par stikord. Hun fik ikke konkret at vide, hvad hun skulle skrive. Hun fik at vide, hvordan talen skulle bygges op, og hvilke "bullets" hun skulle huske. Foreholdt den udgave af talepapiret, der blev anvendt til samråd Z den 15. marts 2016, og det i talen anførte om, at der "i helt særlige tilfælde" skulle gøres undtagelse, f.eks. "i det tænkte tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med kongebrev", har hun forklaret, at ministeren ikke ønskede at nævne de internationale konventioner og i stedet foreslog kongebrevseksemplet. Det var ikke hende selv, der lavede den endelige formulering af talen. Hun mener, at det var Jesper Gori. Hun lavede første udkast til talen, men hun tror, det var Jesper Gori, der skrev den del, der vedrørte de internationale konventioner. Hun havde ingen drøftelser med Jesper Gori om de internationale forpligtelser, men hun tror, Jesper Gori havde drøftelser med Lykke Sørensen og Uffe Toudal Pedersen herom.

Mark Thorsen har om samrådet i øvrigt forklaret[604], at han var med inde over udarbejdelsen af Q&A's til samrådet den 15. marts 2016 på samme måde, som han var inde over samrådstalen. Ofte blev der – normalt sammen med taleudkastet – lagt et udkast til Q&A's, hvorefter disse blev løbet igennem på et formøde. Her blev spurgt, om han havde bemærkninger. Hvis nogle svar lagde op til et oplagt politisk spørgsmål eller en politisk "planke", ville det være hans opgave på formødet at spørge ind hertil.

Ditte Kruse Dankert har om samrådet forklaret[605], at de fulgte med i samrådet den 15. marts 2016 og var lettede, da ministeren sagde "for eksempel", da undtagelsesmulighederne blev nævnt. Udlændingestyrelsen læste også, at det af de godkendte beredskaber til samrådet fremgik, at der skulle være undtagelser i andre tilfælde end i kongebrevssituationen. Foreholdt, at der under samrådet den 15. marts 2016 blev talt om et "pusterum", har hun forklaret, at som hun husker det, var det under dette samråd, at de for første gang hørte

603 Afhøringsekstrakten, side 349.
604 Afhøringsekstrakten, side 392.
605 Afhøringsekstrakten, side 452-453.

ordet "pusterum". Det var kun, mens parret var indkvarteret i asylsystemet, at parret skulle være adskilt. I de kommende måneder blev dette udfoldet mere. Det var på dette tidspunkt udgangspunktet, at "pusterummet" skulle vare hele indkvarteringsperioden, men efterfølgende var der drøftelser om varigheden af adskillelserne.

Kristina Rosado har om samrådet forklaret[606], at der først i forbindelse med samråd Z den 15. marts 2016 blev åbnet for undtagelser. Det var på dette samråd, at "kongebrevseksemplet" blev nævnt. De havde "siddet på stilke" for at høre, om der blev åbnet for undtagelsesmuligheder, og de hæftede sig i høj grad ved, at dette skete. Hun vidste godt, at "kongebrevssagen" nok i virkeligheden var den, der havde tvunget en undtagelse igennem, men de var overbeviste om, at der også måtte være andre forhold, der med afgørende vægt kunne tale imod en adskillelse. Derfor var det også interessant, hvordan ministeren formulerede sig på samrådet. Samråd Z var første gang, de oplevede en accept af, at der kunne være undtagelser til ordningen. De havde haft drøftelser med Lykke Sørensen og Jesper Gori om ordningen, og hendes opfattelse var, at de var enige med Udlændingestyrelsen i, at der skulle kunne gøres undtagelser, men det var ikke dem, der "tegnede departementet". Det var hendes opfattelse, at det var Line Skytte Mørk Hansen, der "tegnede departementet" i denne sag.

Anne la Cour Vågen har herom forklaret[607], at de efter samrådet fik en opfattelse af, at der var en åbning, idet det blev nævnt, at der under særlige omstændigheder kunne gøres undtagelse. I den forbindelse blev eksemplet med kongebrevet nævnt. De modtog en mail fra Kristina Rosado, hvoraf det fremgik, at de nu skulle i gang med at flytte de sidste par, idet parret med kongebrevet dog muligvis ikke skulle flyttes, men at der var et andet par med børn, der skulle flyttes. I en lang periode – fra samrådet til den 1. juli 2016, hvor der kom nogle retningslinjer – var man lidt afventende, og der skete ikke så meget.

8.5.2. Udvalgsspørgsmål nr. 370

Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget stillede den 17. februar 2016 spørgsmål nr. 370 (alm. del) efter ønske fra Peter Kofod Poulsen (DF) til Inger Støjberg. Spørgsmålet og besvarelsen den 30. marts 2016 heraf er sålydende:

606 Afhøringsekstrakten, side 483.
607 Afhøringsekstrakten, side 518.

”**Spørgsmål nr. 370**

Vil ministeren redegøre for, hvorfor man på danske asylcentre har undladt at politianmelde sager om mindreårige piger (under 14 år), der har sovet med voksne mænd? Der henvises til artiklen: ”Røde Kors undlod at anmelde mand, der sov med 14-årig pige” i MetroXpress, onsdag den 17. februar 2016.

Svar:

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Udlændingestyrelsen, hvortil der henvises:

> ”Udlændingestyrelsen kan oplyse, at praksis gennem mange år har været, at asylansøgere under 15 år indkvarteres adskilt fra en ægtefælle/samlever. Dette er sket ved indrejsen eller hurtigst muligt efter at det er konstateret, at den ene part i forholdet har været under 15 år. Det har endvidere været fast praksis, at de sociale myndigheder er blevet underrettet, hvis personalet har fået kendskab til, at en mindreårig under 15 år er blevet indkvarteret med en ægtefælle/samlever. Politiet er blevet inddraget i forskellig grad i de sager, som Udlændingestyrelsen har haft kendskab til vedrørende mindreårig under 15 år, hvor der har skullet tages stilling til adskillelse fra en ægtefælle/samlever. Formålet har været at finde den bedste løsning for den mindreårige frem for at foretage en egentlig anmeldelse af et ulovligt seksuelt forhold.”

Jeg noterer mig, at ovenstående har været praksis indtil nu. Fremadrettet vil jeg bede Udlændingestyrelsen om at sikre, at alle sådanne forhold politianmeldes.”

8.5.3. Ordførermøde den 31. marts 2016

Ved intern mail af 17. marts 2016 kl. 16.47 sendte Anne Nygaard Just til Line Skytte Mørk Hansen et udkast til materiale om ”barnebrude” til brug for et ordførermøde med deltagelse af Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative. Af udkastet, der ligeledes er dateret 17. marts 2016, fremgår følgende:

"Materiale til ordførermøde den 31. marts 2016: Orientering om mindreårige gifte eller samlevende i asylindkvarteringen

Talepunkter:

– Som I ved, har der de sidste par måneder været en del fokus på barnebrude i de danske asylcentre. Jeg var i samråd om sagen i ugen før påske.

– Jeg blev først bekendt med sagen i januar, efter at bl.a. Berlingske bragte en artikel om, at mindreårige asylansøgere er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever i de danske asylcentre.

– Min klare holdning er, at det er helt uacceptabelt, at mindreårige asylansøgerbørn under 18 år er indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever. Og det siger sig selv, at danske myndigheder ikke uforvarende skal kunne havne i en situation, hvor man fastholder eller legitimerer et sådant ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet som asylansøgere.

– I forbindelse med samrådet blev det til orientering afdækket, at der i alt var tale om 32 mindreårige asylansøgere, som var indkvarteret sammen med deres ægtefælle eller samlever.

– Jeg har anmodet Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige fremadrettet kan indkvarteres sammen med deres ægtefælle eller samlever.

– Udlændingestyrelsen er nu i gang med at omsætte min generelle instruks til retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Samtidig er de fleste af parrene i de aktuelle sager nu blevet indkvarteret adskilt. De resterende par vil blive adskilt inden for meget kort tid, med mindre helt særlige grunde gør sig gældende. Det kan for eksempel være, hvis de er blevet gift i Danmark med kongebrev.

– Det er meget afgørende for mig, at vi sender et signal til omverdenen om, at vi i Danmark ikke accepterer nogen former for tvang, og at når man opholder sig i asylsystemet, så er det danske normer og regler, der gælder. Det gælder også i forhold til barnebrude.

Baggrund:

Med afsæt i en tilsvarende svensk debat har der siden slutningen af januar været medieomtale af, at mindreårige asylansøgere – de såkaldte "barnebrude", der potentielt kan være tvunget ind i et ægteskabslignende forhold – i visse tilfælde er indkvarteret med deres ægtefælle/samlever under asylsagens behandling her i landet.

Ministeren har i forlængelse af medieomtalen bedt Udlændingestyrelsen om at indhente oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne for at afdække omfanget af mindreårige asylansøgere, som er indkvarteret i danske asylcentre med en voksen ægtefælle eller samlever.

Udlændingestyrelsen har på baggrund af en høring af indkvarteringsoperatørerne oplyst, at der på tidspunktet for høringen var indkvarteret 27 mindreårige asylansøgere i de danske asylcentre, som var indkvarteret med deres ægtefælle eller samlever. Antallet er i forbindelse med samrådet den 15. marts 2016 af indkvarteringsoperatørerne opjusteret til 32.

Ministeren anmodede på baggrund af høringen Udlændingestyrelsen om at ændre praksis således, at ingen mindreårige asylansøgere fremadrettet kan bo sammen med en ægtefælle eller samlever. Det gælder også, hvis parret har et eller flere fælles børn.

Udlændingestyrelsen er i færd med at omsætte den generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager. Det kan ikke udelukkes, at adskillelse af et eksisterende familieliv i helt særlige tilfælde konkret vil kunne være i strid med retten til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i strid med barnets tarv efter FN's børnekonvention. Danske forvaltningsmyndigheder skal overholde Danmarks internationale forpligtelser, og retningslinjerne skal derfor tage højde for sådanne helt særlige tilfælde. Instruksen omfatter også de sager om mindreårige, der aktuelt er indkvarteret i på asylcentre med deres ægtefælle eller samlever."

Den 18. marts 2016 kl. 9.48 sendte Anne Nygaard Just notatet i revideret form til Katrine Bang Nielsen, der dengang var fuldmægtig i Ledelsessekretariatet.

I forhold til udkastet fra dagen før var der i det reviderede notat foretaget navnlig sproglige ændringer i baggrundsafsnittet.

8.5.4. Jesper Goris mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen

Den 16. marts 2016 kl. 16.02 skrev Jesper Gori en mail til Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvori han oplyste, at han samme dag havde talt med Uffe Toudal Pedersen "om den videre proces", og hvori han tilbød at komme med en mundtlig tilbagemelding på samråd Z over for styrelsen.

Jesper Gori fremsendte den 18. marts 2016 kl. 18.00 en mail til Ditte Kruse Dankert vedhæftet talepapiret af 23. februar 2016 og "Q&A" af 5. marts 2016, der blev anvendt af Inger Støjberg under samrådet den 15. marts 2016. Det fremgår af mailen bl.a.:

> "...
> Som opfølgning på vores drøftelser i går vedhæftes som aftalt talepapir tillige med beredskabstalepapirer (Q&A's) vedrørende samråd Z om barnebrude. Materialet er godkendt af ministeren, og talepapiret anvendt stort set i sin fulde udstrækning på samrådet. Materialet vil tillige med ministerens tilkendegivelser under samråd Z med fordel kunne indgå ved udarbejdelsen af de generelle retningslinjer på området.
>
> I forhold til håndteringen af de konkrete sager gælder herefter, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af mindreårige asylansøgere med en voksen ægtefælle eller samlever i overensstemmelse med ministerens generelle instruktion. Rejser behandlingen af konkrete sager spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, skal disse spørgsmål afklares, og indkvarteringen ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med disse forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.
>
> I konkrete sager, hvor rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser giver anledning til tvivl, kan sagen forelægges departementet med henblik på departementets tilkendegivelse af forståelsen af de retlige rammer. Departementet vil i den forbindelse involvere Justitsministeriet efter behov til brug for en generel afdækning heraf.

I disse tvivlssager træffer Udlændingestyrelsen herefter – som i alle andre sager – bestemmelse om indkvarteringen. Efterkommer udlændingen ikke Udlændingestyrelsens anvisning af indkvartering, træffer udlændingestyrelsen efter omstændighederne afgørelse om flyttepåbud. Det følger af udlændingeloven, at denne afgørelse ikke kan påklages til ministeren.

Finder Udlændingestyrelsen i en konkret sag, og efter afsøgning af alternative indkvarteringsmæssige løsninger, ikke at kunne adskille et par under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser, skal Udlændingestyrelsen orientere departementet herom. Dette gælder også, hvis Udlændingestyrelsen finder at kunne indkvartere parterne i adskilte værelser m.v., men dog på samme asylcenter. Orienteringen stiles til departementschefen.

Er der spørgsmål hertil, er du naturligvis meget velkommen til at ringe.

I øvrigt vil jeg gentage og bekræfte, at et udkast til generelle retningslinjer forelægges departementet. Det bør i den forbindelse indgå, at adskilt indkvartering på forskellige centre så vidt muligt bør tilrettelægges således, at parterne også reelt har mulighed for at besøge hinanden som udgangspunkt i dagtimerne. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold taler herimod, herunder hvis den mindreårige er under 15 år, eller hvis der er mistanke om tvang eller anden form for utilbørlig pres. Indkvarteringsoperatørerne bør tilsvarende administrere adgangen til besøg mv. på en sådan måde, at parternes adgang til at opretholde kontakt efter omstændighederne understøttes, medmindre særlige forhold taler herimod. Også dette bør fremgå af retningslinjerne. "

Uffe Toudal Pedersen har herom forklaret[608] bl.a., at det fremgår af Jesper Goris mail, at sagerne afgøres i styrelsen. Han huskede ikke, at det var et issue, hvem der skulle lave retningslinjerne. Hans opfattelse var, at de skulle udarbejdes i et samspil mellem departementet og styrelsen. Adspurgt, hvorfor notatet af 9. februar 2016 ikke blev omtalt i denne mail, har han forklaret, at han ikke ved det. Hvis notatet havde fulgt den normale forretningsgang, ville styrelsen have

608 Afhøringsekstrakten, side 92-93.

fået det for længst. Desuden var styrelsen bidragsyder til notatet og blev hørt over det den 29. januar 2016. Styrelsen kendte derfor notatet. Det ville normalt være sådan, at notatet blev sendt tilbage til styrelsen efter godkendelse, og han forstår ikke, at det ikke synes at være tilfældet. Han ville dog også synes, at det var underligt, hvis de personer, der havde lavet et bidrag til notatet, ikke selv spurgte ind til, hvordan det gik med sagen. Sætningen om, at orienteringerne fra Udlændingestyrelsen til departementet i tilfælde, hvor et par ikke kunne adskilles, skulle stiles til ham, satte han selv ind. Det skete efter en drøftelse med Jesper Gori. De havde en klar forventning om, at ministeren ville presse dem i sagerne. Ministeren sagde ikke, at de skulle gøre noget ulovligt, men hun ville presse dem på administrationen af området. Han sagde derfor til Jesper Gori, at den vurdering, der kom fra styrelsen, ville han stå på mål for uden at sætte spørgsmålstegn. Adspurgt, om dette krav om orientering kunne fortolkes som et pres på styrelsen, har han forklaret, at han så det sådan, at afgørelserne skulle træffes i styrelsen. Der var nogle, der var nemme, og nogle, der var mere besværlige. Der skulle ske en orientering af ministeren og ordføreren, fordi der var tale om en central politisk sag. Derfor var det naturligt, at de blev orienteret om afgørelsespraksis. Der var fortsat stor politisk opmærksomhed om det. Der havde på det tidspunkt lige været samråd, hvor ministeren blev spurgt til, hvorfor sagen skulle graves frem af pressen, og hvorfor hun ikke havde gjort nok. Der var stor fokus på, at der blev gjort noget. Derfor skulle de følge det tæt. Orienteringerne skulle stiles til ham, så han hurtigt kunne give beskeden videre til ministeren, men det var også et entydigt og klart signal til huset om, at der ikke blev stillet spørgsmål ved de afgørelser, der blev truffet. Styrelsens udkast til retningslinjer skulle forelægges for departementet. Det var helt naturligt. Der var ikke noget særligt i det, ud over at der var nogle dele af processen, hvor departementet kom ind over, herunder i forbindelse med fastlæggelsen af rækkevidden af de internationale forpligtelser. Han tror ikke, at mailen eller dens ordlyd blev drøftet med ministeren. Den er sendt på kontorchefniveau. Han fik ikke på noget tidspunkt den særskilte orientering om konkrete sager, som var nævnt i mailen af 18. marts 2016.[609] På et senere tidspunkt blev han – via de almindelige kanaler ind i departementet – orienteret om, at der var fem par, der ikke blev adskilt. Han ved ikke, om der blev truffet en forvaltningsmæssig afgørelse i disse sager, eller om man bare lod dem blive sammen. Mailen var ikke afstemt med ministeren.[610] Ideen om at

609 Afhøringsekstrakten, side 97.
610 Afhøringsekstrakten, side 751.

sende mailen kom fra ham. Han fornemmede, at der hos Udlændingestyrelsen var en forventning om at modtage retningslinjer. Udlændingestyrelsen skulle vide, at departementet stod på mål for de afgørelser, som Udlændingestyrelsen traf. Hvis der skulle være en diskussion med ministeren om konkrete sager, ville han gerne føre ordet om disse sager.

Inger Støjberg har herom forklaret[611] bl.a., at hun vidste, at der kunne være sager, som i tvivlstilfælde skulle forelægges departementet. Hun har ikke sagt, at noget skulle stiles til departementschefen, men hun var fuldstændig klar over, at tvivlstilfælde skulle forelægges for departementets topjurister. Hun kan ikke svare på, hvorfor departementschefen skulle have orientering om de sager, hvor der ikke skete adskillelse. Hun kan ikke svare på, om det var fordi, han skulle orientere hende. Hun fik en generel orientering om, hvordan det gik med adskillelserne. Dette redegjorde hun også for under efterfølgende samråd. Man kunne se, at der skete en individuel vurdering, idet nogle par ikke blev adskilt. Hun ved fra ministernotatet, at der blev foretaget en individuel vurdering. Hun gik ud fra, at der ville blive administreret i overensstemmelse med den ordning, der blev beskrevet i ministernotatet.

Lykke Sørensen har herom forklaret[612] bl.a., at efter hendes opfattelse var "ministerens generelle instruktion" på dette tidspunkt pressemeddelelsen. Hun tror, at mailen var udsendt efter aftale mellem Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen.

Jesper Gori har herom forklaret[613], at han på et tidspunkt spurgte Ditte Kruse Dankert, om han skulle tage forbi Udlændingestyrelsen og give dem en tilbagemelding på forløbet af samrådet den 15. marts 2016. Der foreligger en mail fra ham til Ditte Kruse Dankert i sagen. I denne mail skrev han, at han havde haft en samtale med Uffe Toudal Pedersen om håndteringen af den nærmere proces og gerne ville vende dette med Udlændingestyrelsen. Den 17. marts 2016 deltog han i et møde med Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado. Lene Vejrum deltog ikke, men var vist lige forbi for at hilse. Han gav en tilbagemelding om forløbet af samrådet, ligesom han fortalte om forberedelsen af samrådet. Han nævnte, at ministeren under samrådet havde sagt

611 Afhøringsekstrakten, side 123.
612 Afhøringsekstrakten, side 170.
613 Afhøringsekstrakten, side 275-276.

"for eksempel", og forklarede, hvorfor det var vigtigt, at ministeren havde sagt dette. Herudover sagde han, at ministeren nu havde godkendt materialet, og at hun også havde godkendt beredskabet om Danmarks internationale forpligtelser, hvorfor man kunne tage udgangspunkt i disse beredskaber. I et af beredskaberne var der nævnt en sag, hvor der forelå særlige personlige omstændigheder, ligesom der var en generel henvisning til EMRK artikel 8 og børnekonventionen. Han tror, at Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde hørt, at ministeren under samrådet ikke havde svaret på de spørgsmål, hvor hun var blevet spurgt, om der kunne være andre særlige omstændigheder end kongebrevssituationen, men at ministeren alene havde henvist til, at det var vigtigt for hende at sende et utvetydigt signal, dvs. ministeren var kommet med et politisk svar. Ved et "politisk svar" forstår han, at han selv ville have givet et faktuelt svar om, at der kunne være undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Han har som embedsmand ikke nogen opgave, når der er tale om et politisk svar. Udlændingestyrelsen havde hørt ministerens svar, og han oversatte svaret, således som han forstod det. Han forstod det således, at ministerens svar ikke var udtryk for, at der ikke kunne være sager, hvor der skulle gøres undtagelser af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser. Det var derfor afgørende, at Udlændingestyrelsen ikke blot modtog de godkendte beredskaber om processen, men også beredskaberne om ordningens indhold. Når han i sin mail til Ditte Kruse Dankert brugte udtrykket "ministerens tilkendegivelser under samråd Z", var det udtryk for, at ministeren havde holdt den forberedte tale og brugt ordet "for eksempel". Mailens henvisning til ministerens "generelle instruktion" var en henvisning til pressemeddelelsen. Henvisningen i mailen til Danmarks internationale forpligtelser havde ikke været drøftet med andre i ministeriet og havde ikke været lagt op i huset. Foreholdt, at Udlændingestyrelsen ifølge mailen skulle orientere departementschefen, når Udlændingestyrelsen "i en konkret sag ... ikke [finder] at kunne adskille et par under henvisning til Danmarks internationale forpligtelser", forklarede han, at det ikke var hensigten med mailen, at orienteringen allerede skulle gives, inden der blev truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Orienteringen skulle først gives, når der var truffet beslutning om at lade et par forblive sammen. Foreholdt, at der i mailen bruges udtrykket "finder Udlændingestyrelsen" og ikke "har Udlændingestyrelsen truffet afgørelse", har han forklaret, at han forstod retstilstanden således, at der ikke var behov for at træffe en afgørelse, når der ikke skete adskillelse, og at der derfor ikke var grundlag for at træffe en afgørelse om ikke-adskillelse. Han tør ikke sige, hvilken opfølgning der skete på mailen. Han fik ikke oplysninger

om, hvorvidt der skete adskillelse. Hans opfattelse var, at der var sager, hvor Udlændingestyrelsen ikke traf afgørelse om adskillelse. Han vidste, at der var verserende sager, men han vidste ikke, hvor længe sagerne verserede. Han fik ikke nogen orientering om, at Udlændingestyrelsen havde vurderet alle de fem sager, der havde været forelagt for departementet. På dette tidspunkt forsøgte departementet i meget vidt omfang at holde en betydelig armslængde til sagerne. Han havde en drøftelse med departementschefen, inden han sendte mailen. Når sagerne skulle forelægges for departementschefen, skyldtes det, at der kunne rejse sig politisk kritik af, at der ikke skete adskillelse, og departementet skulle derfor orienteres. Uffe Toudal Pedersen brugte det udtryk, at man stod "koncernfælles", og at Udlændingestyrelsen ikke skulle stå alene eller "smides ind under bussen", når styrelsen undlod at adskille par. Hensigten var, at ministeren skulle orienteres, så departementschefen kunne tage drøftelsen med ministeren, i stedet for at Udlændingestyrelsen skulle tage drøftelsen. Han tror, at han den 17. marts 2016 også orienterede Udlændingestyrelsen om, at dette var hensynet bag ordningen. Han kan ikke nærmere redegøre for, hvorvidt dette var en normal praksis, men han husker ikke at have set lignende tilfælde tidligere. Hans opfattelse var, at der var tale om en særlig ordning. Adspurgt om, hvem der tog initiativet til at sende hans mail af 18. marts 2016 til Udlændingestyrelsen, har han forklaret, at han efter samrådet den 15. marts 2016 havde en snak med departementschefen om, at der var behov for nu at meddele til Udlændingestyrelsen, at styrelsen skulle anvise indkvartering i sagerne, og at der var et hensyn til at sikre, at ministeren via departementschefen kunne blive orienteret, hvis der ikke skete adskillelse i nogle af sagerne, således at Udlændingestyrelsen ikke "blev hængt til tørre" i politisk forstand.[614] Uffe Toudal Pedersen bad ham om at sende en mail om processen til Udlændingestyrelsen.

Mark Thorsen har herom forklaret[615], at han er bekendt med Jesper Goris mail. Det er den mail, der nok i den bedste verden burde være sendt til Udlændingestyrelsen den 10. februar 2016. Han var ikke involveret i udarbejdelsen af denne mail. Han har heller ingen erindring om, at ministeren skulle have været involveret i udarbejdelsen af mailen. Han hørte første gang om mailen på et tidspunkt i foråret 2016. Han vidste, at der var drøftelser mellem departementet og Udlændingestyrelsen om håndteringen af sagerne. Han vidste også,

614 Afhøringsekstrakten, side 295.
615 Afhøringsekstrakten, side 400.

at Jesper Gori var i løbende dialog med Udlændingestyrelsen om sagerne, og at han på et tidspunkt skulle sende noget. Om det var et notat eller en mail, ved han ikke. Han vidste i 2016, at der var gået et eller andet på skrift fra departementet til Udlændingestyrelsen. Han kan ikke huske præcis, hvornår han så mailen.

Lene Linnea Vejrum har herom forklaret[616], at den tilbagemelding om samråd Z og Jesper Goris og Uffe Toudal Pedersens drøftelser om den videre proces, som Jesper Gori tilbød ved mail af 18. marts 2016, var interessant, også fordi ministeren på samrådet for første gang havde nævnt, at der kunne være undtagelser. Det var ikke hende, der talte med Jesper Gori på dette tidspunkt. Styrelsen vidste godt, hvad der var sket på samrådet. Hun husker ikke, om hun selv så samrådet, men der var helt sikkert nogle i styrelsen, der fulgte med. De reagerede på, at det eneste eksempel, ministeren nævnte, var kongebrevseksemplet. I styrelsen havde de gerne set, at hun havde nævnt flere eksempler, som også var nævnt i beredskaberne. De var interesserede i at høre, hvad tilbagemeldingen til styrelsen var. Det var Ditte Kruse Dankert, der holdt mødet med Jesper Gori, og hun mener, at det var den 17. marts 2016. Efterfølgende har hun helt sikkert fået en tilbagemelding fra Ditte Kruse Dankert, men hun husker det ikke i detaljer. Det, hun husker i dag, er den mail, Jesper Gori den 18. marts 2016 kl. 18.00 sendte til Ditte Kruse Dankert med en beskrivelse af rammerne for den fremtidige behandling af sagerne. Som hun husker det, opsummerede denne mail tilbagemeldingen fra departementet. De retningslinjer, Jesper Gori omtalte i mailen, må være de retningslinjer, styrelsen var blevet bedt om at lave et udkast til den 22. februar 2016. Som det er omtalt i mailen, må det også være retningslinjer om, i hvilket omfang der kunne ske adskillelse. Der var ikke fastsat en fast frist for udkastet til retningslinjer. Adspurgt, om de anså dette for at være en ny melding fra departementet, har hun forklaret, at de indtil dette tidspunkt havde haft mest sigte på de praktiske spørgsmål, men hun tør ikke sige med sikkerhed, om det var en ny melding. Det var normalt ikke styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om fortolkning af de internationale forpligtelser. Hun tror dog ikke, at de fremhævede over for departementet, at de undrede sig over, at det var dem, der skulle udarbejde sådanne retningslinjer. Afsnittet i Jesper Goris mail om, at styrelsen kunne forelægge tvivlssager for departementet, var ikke noget,

616 Afhøringsekstrakten, side 426-428.

der havde været drøftet mellem styrelsen og departementet i tiden mellem mødet den 8. marts 2016 og denne mail. Hun vil tro, at det er den fremgangsmåde, Jesper Gori og Uffe Toudal Pedersen var blevet enige om i de sager, hvor styrelsen mente, at der ikke kunne ske adskillelse. Da det var styrelsen, som skulle udarbejde retningslinjer om de internationale forpligtelser, kunne de også i denne forbindelse drøfte tvivlsspørgsmål med departementet. Det var ikke på forhånd drøftet med styrelsen, at styrelsen skulle orientere departementschefen, hvis styrelsen i en konkret sag fandt, at par ikke kunne adskilles under henvisning til de internationale forpligtelser. Hun kender ikke baggrunden for, at styrelsen skulle orientere departementschefen i sådanne tilfælde. Styrelsen har – som hun husker det – ikke tidligere fået en sådan melding, men denne sag var blevet ret speciel. Hun ved ikke, hvad der blev henvist til med oplysningen om, at styrelsen forud for beslutningen om ikke at adskille skulle have afsøgt alternative indkvarteringsmuligheder. Hun tror ikke, at hun tidligere har hæftet sig særligt ved denne del af mailen. Der var ikke sager, hvor de overvejede noget sådant. Hvis der efter dette tidspunkt kom sager, hvor styrelsen besluttede ikke at adskille, orienterede de sikkert departementet herom. De fem sager havde de allerede orienteret departementet om. Foreholdt Tanja Francks forklaring om, at de fem sager blev forelagt for hende, da hun tiltrådte, og at det var hendes indtryk, at styrelsen i disse sager havde fundet, at der ikke kunne ske adskillelse, men gerne ville have hendes anerkendelse af det, hvorefter de lagde sig fast på ikke at adskille parrene, har hun bekræftet dette. Hun tror dog ikke, at de orienterede departementschefen på dette tidspunkt. De har formentlig tænkt, at departementet allerede var klar over, at styrelsen ikke adskilte disse par. Adspurgt, hvad der på dette tidspunkt var hendes forståelse i forhold til, hvem der skulle udarbejde retningslinjer om hvad, har hun forklaret, at det oprindelig var hendes opfattelse, at departementet skulle udarbejde retningslinjer om det retlige, og at Udlændingestyrelsen skulle udarbejde retningslinjer om det mere praktiske. Det er normalt, at Udlændingestyrelsen udarbejder sådanne praktiske retningslinjer. Hun fornemmede, at der over tid var en udvikling, hvorefter departementet mente, at det også var styrelsen, der skulle udarbejde retningslinjer om det retlige. Det kan også være, at det er dem, der har misforstået det, og at departementet hele tiden har ment, at styrelsen også skulle udarbejde disse retningslinjer. På tidspunktet for Jesper Goris mail af 18. marts 2016 var der i hvert fald en forventning om, at styrelsen udarbejdede retningsliner om "det hele".

Ditte Kruse Dankert har herom forklaret[617], at der var et møde den 17. marts 2016, hvor Jesper Gori var kørt forbi og havde talt om "de rødhårede". På mødet nævnte Jesper Gori hovedlinjerne fra samrådet. De talte en del om, hvorvidt der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller afgørelsesvirksomhed. Forud for mødet havde de talt om, at ordningen var placeret i et system, hvor indkvartering blev betragtet som faktisk forvaltningsvirksomhed, men adskillelse var et intensivt indgreb. De sagde til Jesper Gori, at når et par nægtede at flytte, blev sagen behandlet som en flyttepåbudssituation. Det blev drøftet, om processen var den rigtige. Jesper Gori drøftede dette med Justitsministeriet og oplyste, at det ikke var meget tydeligt, men udgangspunktet var, at man kan meget som led i faktisk forvaltningsvirksomhed. De drøftede ligeledes den mellemvariant, om man kunne give parrene nogle partsrettigheder uden at træffe en afgørelse. De opfattede ikke Jesper Goris mail af 18. marts kl. 18.00 om blandt andet forelæggelse for departementschefen som en besked om, at de allerede indsendte sager skulle genfremsendes. De opfattede beskeden således, at forelæggelsen omfattede eventuelle nye sager. Det var en atypisk ordning. Sagen var højprofileret, og de "studsede" lidt over ordningen. Udlændingestyrelsen skulle orientere, når styrelsen mente, at der ikke skulle ske adskillelse. Der skulle ikke træffes en egentlig afgørelse om ikke-adskillelse. Departementschefen blev ikke som led i denne proces orienteret om nogen sager. I forbindelse med genoptagelsessagerne blev der fastsat en ny ordning, hvor Lykke Sørensen og Jesper Gori skulle orienteres om status. De fem sager blev ikke indsendt på ny, og Udlændingestyrelsens opfattelse var, at der ikke var kommet en endelig afklaring.

Kristina Rosado har herom forklaret[618], at Udlændingestyrelsen indtil den 18. marts 2016 ikke havde fået mandat til at gøre andet end det, der var blevet meldt ud den 10. februar 2016. Hun kan ikke huske, at hun fik nogen oplysninger om baggrunden for den ordning, der blev meldt ud af Jesper Gori ved mailen af 18. marts 2016. Det var højst usædvanligt, at departementschefen skulle orienteres om konkrete sager, men det var en tilkendegivelse om, at styrelsen skulle administrere ordningen særdeles restriktivt. Hun kan ikke huske, at departementschefen blev orienteret om nogen sager, hvor der ikke kunne ske adskillelse. Hun kan ikke huske, om de tog stilling til adskillelsen af nogen par i perioden efter Jesper Goris mail af 18. marts 2016, og indtil

617 Afhøringsekstrakten, side 453.
618 Afhøringsekstrakten, side 483-484.

arbejdet med genoptagelse af sagerne påbegyndtes. Hun havde ferie fra den 17. til den 25. april 2016, og hun mindes ikke, hvad der konkret skete med de enkelte par.

Anna-Sophie Saugmann-Jensen har herom forklaret[619], at hun ikke kan huske, at hun var inddraget i udarbejdelsen af mailen til Ditte Kruse Dankert, eller at Jesper Gori orienterede hende om mailen på daværende tidspunkt, men hun har på et tidspunkt læst mailen. Hun kan ikke huske, at materialet til samråd Z indgik i det videre arbejde med sagen. Adspurgt, om udtrykket "gælder herefter" var udtryk for, at der blev indført en ny ordning, forklarede hun, at hun ikke husker, at de talte om den pågældende sætning i mailen. Det, hun havde fået at vide om ordningen, var det, der blev tilkendegivet på koncerndirektionsmødet.

8.5.5. Drøftelser mellem ombudsmanden og ministeriets departementschef om manglende retningslinjer

Den 19. marts 2016 kl. 20.25 sendte Folketingets Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen en intern mail til direktionen hos ombudsmanden. Det fremgår af denne mail bl.a.:

> "**Emne:** "Barnebrude"
>
> Kære alle.
>
> Jeg har igen i dag talt med Uffe Toudahl om denne sag. Han ville oplyse, at ministeriet og styrelsen – som ministeren også nævnte i samrådet – er ved at udarbejde nærmere retningslinjer, og at man selvfølgelig vil genoptage de allerede iværksatte adskillelser, hvis retningslinjerne fører til det.
>
> Vi drøftede ikke sagen i detaljer, men jeg nævnte, at det kunne forekomme overraskende, at man var begyndt at iværksætte adskillelserne, inden man havde færdige retningslinjer på plads. Det kommenterede han ikke.

619 Afhøringsekstrakten, side 550.

> Nu må vores konkrete sag jo foreløbig gå sin gang, men vi må nok lige have dette spørgsmål – der jo efter omstændighederne kan være ganske problematisk – i baghovedet."

Uffe Toudal Pedersen har om drøftelsen med Folketingets Ombudsmand forklaret[620] bl.a., at han husker denne samtale med ombudsmanden, men han husker ikke den anden samtale, ombudsmanden beskriver. Ombudsmandens gengivelse af deres samtale er korrekt. Han husker, at ombudsmanden spurgte, hvor langt de var med retningslinjerne, hvilket var et meget naturligt spørgsmål. Efter samrådet ringede han til ombudsmanden for at orientere ham. Retningslinjerne var ikke mailen af 18. marts 2016. Denne var et bidrag til retningslinjerne. Han mener, at de omtalte retningslinjer kom i starten af juni eller den 1. juli 2016. Adspurgt, om det var de retningslinjer til operatørerne, der kom den 1. juli 2016, har han forklaret, at det mener han ikke. Han hørte det budskab fra ombudsmanden, der lå i ombudsmandens bemærkning om, at det kunne forekomme overraskende, at adskillelserne var gået i gang, inden der forelå retningslinjer. Han mener også, at han svarede ombudsmanden, men husker ikke sit svar. De retningslinjer, der kom senere, var baseret på de erfaringer, de gjorde sig i forbindelse med implementeringen. I den bedste af alle verdener kunne de have ventet med at gøre noget, til der forelå retningslinjer tre måneder senere, men det var ikke der, de var. Dertil kommer, at der ud over pressemeddelelsen forelå det grundlag, som var beskrevet i notatet fra den 9. februar 2016, og alle de ting der var sket siden, herunder den afklaring, der var sket med Justitsministeriet. Alle dem, der havde med det at gøre, vidste, at de skulle administrere med undtagelser. Han var derfor rimelig tryg ved, at de gjorde det, de gjorde.

8.5.6. Ombudsmanden går ind i sagen den 21. marts 2016

Udlændinge-, Integrations- og Boligmisteriet og Udlændingestyrelsen blev ved breve af 21. marts 2016 fra Folketingets Ombudsmand anmodet om en udtalelse i anledning af klagen af 14. marts 2016 fra [L-K]. Udlændingestyrelsen blev i samme forbindelse anmodet om at sende en kopi af sagens akter til ombudsmanden, herunder kopi af udlændinge-, integrations- og boligministerens meddelelse af 10. februar 2016.

620 Afhøringsekstrakten, side 95.

8.5.7. Henvendelse fra Institut for Menneskerettigheder og korrespondance i Udlændingestyrelsen om udtalelsen

Det fremgår af et notat af 22. marts 2016, der er udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder og sendt til Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, bl.a.:

> "**NOTAT VEDR. ADSKILLELSE AF UNGE PAR PÅ ASYLCENTRE**
>
> I februar 2016 meddelte udlændinge-, integrations- og boligministeren, at asylansøgere under 18 år fremadrettet ikke må bo sammen med en ægtefælle eller samlever, og at par, som bor sammen, vil blive skilt ad.
>
> Den 15. marts 2016 blev der afholdt samråd i Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget om indkvartering af mindreårige og ægtefæller på asylcentrene. Samrådet medførte ikke klarhed over menneskerettighedernes betydning for spørgsmålet om adskillelse.
>
> Det er instituttets konklusion, at der skal foretages en konkret vurdering af, hvorvidt der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv, og hvorvidt der er grundlag for i medfør af EMRK artikel 8, stk. 2, at gøre indgreb i familielivet ved at adskille parrene. Det er desuden instituttets vurdering, at parterne skal partshøres forud for beslutningen om adskillelse.
>
> Dette notat har til formål at tydeliggøre de menneskeretlige aspekter af beslutninger om adskillelsen af par ved indkvartering på asylcentre.
>
> **1 BAGGRUND**
>
> Udlændingestyrelsen træffer efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, bestemmelse om indkvartering af udlændinge.
>
> Efter det for instituttet oplyste har praksis hidtil været, at mindreårige under 15 år blev adskilt fra ægtefællen/samleveren, og at det i sager med mindreårige på 15-17 år konkret blev vurderet, om den pågældende skulle indkvarteres med sin ægtefælle/samlever, og at dette skete på baggrund af faglige vurderinger og under hensyn til barnets bedste.

Røde Kors fremsendte den 4. marts 2016 to breve til henholdsvis Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet samt Udlændingestyrelsen. Af brevene fremgår Røde Kors' hidtidige erfaringer med de mindreårige, som er blevet adskilt fra deres partnere. Røde Kors har blandt andet observeret faldende trivsel, en følelse af stor utryghed, frustration samt at afgørelserne om adskillelse af parterne opleves som et voldsomt overgreb på de pågældendes personlige frihed. Der har været eksempler på gråd, besvimelser, selvmordstrusler, selvskadende adfærd, selvmordsforsøg, ligesom tre ud af otte af de unge kvinder har været med ambulance til nærliggende hospital af psykosociale grunde.

Det fremgår tydeligt af Røde Kors' beskrivelser, at adskillelsen i flere tilfælde er blevet opfattet som meget indgribende, og at den har haft alvorlige følgevirkninger for de pågældende.

2 RETTEN TIL FAMILIELIV

Danmark er forpligtet til at sikre menneskerettighederne, herunder retten til privatliv, for enhver person med ophold på dansk territorium.

Retten til familieliv er beskyttet i en række forpligtende internationale og regionale menneskerettighedskonventioner m.v., herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8 og FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder artikel 23. Instituttet vil i det følgende primært fokusere på EMRK.

Det fremgår af EMRK artikel 8, at enhver har ret til respekt for blandt andet sit familieliv. Beskyttelsen af retten til familieliv i EMRK er ikke absolut. Staten kan i medfør af artikel 8, stk. 2, under visse betingelser gøre indgreb i retten til familieliv.

2.1 ER DER I DEN ENKELTE SAG ET FAMILIELIV AT BESKYTTE?

Det første menneskeretlige spørgsmål er, om der er tale om et beskyttelsesværdigt familieliv.

Myndighederne skal i de konkrete sager vurdere, hvorvidt der er et beskyttelsesværdigt familieliv. Det skyldes, at ikke alle relationer er beskyttet af familielivsbegrebet i EMRK artikel 8. Bestemmelsen be-

skytter som udgangspunkt den traditionelle familiestruktur, for eksempel ægtefæller, faste samlivspartnere, mindreårige fællesbørn og samlivsforhold. Et forhold, som falder uden for den traditionelle familiestruktur, kan dog efter en konkret vurdering alligevel være omfattet af familielivsbegrebet.

Hvorvidt der er tale om et familieliv omfattet af EMRK artikel 8 afhænger af den konkrete situation. Ved vurderingen skal blandt andet parternes eget syn på forholdet, eventuelle børn samt længden af forholdet, inddrages. Såfremt den ene eller begge parterne er i forholdet på baggrund af tvang eller lignende, vil der ikke være tale om beskyttelsesværdigt familieliv.

Instituttet skal bemærke, at såfremt der er tale om et ægteskab indgået i udlandet, som efter dansk praksis normalvis ville blive anerkendt, et længerevarende samlivsforhold og/eller et par med børn, vil relationen allerede derfor være omfattet af familielivsbegrebet, medmindre der er tale om tvang eller lignende. Et familieliv kan således eksistere, uanset at parterne ikke har indgået ægteskab.

Det er sammenfattende instituttets opfattelse, at der i den enkelte sag skal foretages en konkret vurdering af, om der foreligger et beskyttelsesværdigt familieliv.

2.2 ER ADSKILLELSEN ET PROPORTIONALT INDGREB I RETTEN TIL FAMILIELIV?

Hvis der er etableret et familieliv, som er beskyttet af EMRK artikel 8, stk. 1, vil en adskillelse af parterne rejse spørgsmål efter EMRK artikel 8, stk. 2, om indgreb i familielivet.

Et indgreb i retten til familieliv i form af en adskillelse af ægtepar/samlevere kan retfærdiggøres efter artikel 8, stk. 2, hvis der er hjemmel i lovgivningen, samt hvis indgrebet har et lovligt formål og er nødvendigt. Kravet om nødvendighed medfører også, at indgrebet skal være proportionalt og dermed stå i rimeligt forhold til formålet.

Myndighederne skal således i den konkrete sag foretage en proportionalitetsvurdering af det efterstræbte formål over for ansøgerens in-

teresser, og staten har i den forbindelse en vis skønsmargin. En del af denne vurdering kan være indgrebets intensitet over for formålet med adskillelsen. Vurderingen skal ligeledes inddrage sagens konkrete omstændigheder, herunder parternes eget syn på forholdet, eventuelle børn, længden af forholdet, intensiteten af adskillelsen, herunder adskillelsens varighed, og øvrige omstændigheder.

Instituttet har på baggrund af ministerens udtalelser i det nyligt afholdte samråd forstået, at adskillelsen af parrene skyldes et generelt ønske om at bekæmpe tvangsægteskaber og dermed varetage hensynet til ligestilling og kvinders rettigheder, herunder ved at sikre kvinders ret til selvbestemmelse. Videre ønsker man at 'sende et signal' og give kvinden 'et pusterum'. Som instituttet forstår det, begrunder disse hensyn en adskillelse af alle par, hvor den ene par eller begge er under 18 år.

Instituttet er naturligvis enig med ministeren i, at tvangsægteskaber og tvang skal bekæmpes, og at kvinders rettigheder skal beskyttes og fremmes. Det må derfor fortsat understreges, at såfremt der er tale om et ægteskab eller samliv, som består ved tvang, er der ikke tale om et beskyttelsesværdigt familieliv, og sagen falder i så fald helt uden for beskyttelsen i EMRK artikel 8.

Efter instituttets opfattelse er det imidlertid ikke foreneligt med asylansøgernes ret til familieliv, hvis parrene adskilles, uden at der er foretaget en konkret proportionalitetsvurdering. Det bemærkes i den forbindelse, at Røde Kors' beskrivelse af fem konkrete sager illustrerer, at det i praksis er muligt at foretage konkrete vurderinger, fordi personalet på asylcentrene har en betydelig viden om de enkelte pars forhold.

Det er derfor efter instituttets opfattelse også væsentligt, at der gennemføres partshøring, inden der træffes beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse bør begrundes og ledsages af klagevejledning.

3 YDERLIGERE BEMÆRKNINGER

Instituttet skal afslutningsvis bemærke, at det oven for anførte ikke er udtømmende, og at yderligere konkrete forhold kan få betydning ved

> vurderingen af de enkelte sager. Det gælder ikke mindst spørgsmålet om hensynet til eventuelle børn af disse par, hvor de danske myndigheder også er forpligtet til at tage højde for FN's Børnekonvention. Derudover kan der i øvrigt gøre sig særlige omstændigheder gældende, som giver behov for konkret behandling – det gælder ikke mindst i forhold til personer, der har været udsat for særligt traumatiske oplevelser."

Kristina Rosado skrev i en mail den 22. marts 2016 kl. 23.03 til Ditte Kruse Dankert blandt andet:

> "Instituttets notat er helt på sin plads efter min mening. Jeg kunne dog ikke helt genkende alle de konkrete oplysninger, men de har jo også andre kilder, bl.a. det brev fra Anne la Cour, som jeg vist aldrig fik en kopi af. Jeg synes, det er positivt, at der nu kommer flere kritiske røster frem, men det ved du jo."

Ditte Kruse Dankert svarede i en mail samme dag kl. 23.07:

> "Igen igen - jeg er ikke imod saglighed og faglighed her ☺. Det er da fint med debat. Jeg er bare interesseret i, at vi ikke står alene med et ansvar. Men hvis ny direktør bakker op så er det super. Kan ikke huske om jeg har set Anne a brev, husker set ikke."

Denne mail besvarede Kristina Rosado samme dag kl. 23.10 således:

> "Det ved jeg godt, at du ikke er imod :-) Det her er bare en tabersag for os, ligegyldigt hvad der sker. Det tror jeg, vi er nødt til at acceptere. Vi må bare gøre det så ordentligt, som vi nu kan. Jeg har aftalt med Anni, at vi ikke foretager os yderligere i de fem sager, som er forelagt, før efter påske. Dvs. at jeg heller ikke følger op over for operatørerne i de to sager, hvor vi havde taget de første skridt til at skille dem ad. ..."

Inger Støjberg besvarede den 25. april 2016 henvendelsen. Herom henvises til afsnit 8.6.7.

8.5.8. Overvejelser i Udlændingestyrelsen vedrørende begrebet "afgørelse" i forvaltningslovens forstand

Det fremgår af en intern mailkorrespondance i Udlændingestyrelsen den 22.-23. marts 2016, at det i styrelsen – efter at styrelsen have modtaget udtalelsen fra Institut for Menneskerettigheder – blev overvejet, om der skulle træffes afgørelse i sagerne. Det fremgår af korrespondancen bl.a.:

> "**Fra:** Anni Fode
> **Sendt:** 22. marts 2016 12:25
> **Til:** Kristina Rosado; Lene Linnea Vejrum; Ditte Kruse Dankert
> **Emne:** SV: Til orientering: Brev og notat vedrørende adskillelse af unge par til udlændinge-, integrations- og boligministeren
> ...
> Partshører vi forud for flyttepåbud– og begrunder vi påbuddet ? (Afgørelsen kan jo ikke påklages – det skriver vi vel også ?).
> ...
> **Fra:** Kristina Rosado
> **Sendt:** 22. marts 2016 12:35
> **Til:** Anni Fode
> **Cc:** Lene Linnea Vejrum; Ditte Kruse Dankert
> **Emne:** SV: Til orientering: Brev og notat vedrørende adskillelse af unge par til udlændinge-, integrations- og boligministeren
> ...
> Vi partshører i det omfang, vi træffer afgørelse om flyttepåbud. Det fremgår af afgørelsen, at den ikke kan påklages. Vi træffer dog kun afgørelse om flyttepåbud, hvis parrene nægter at efterleve vores anvisning om indkvartering. Selve adskillelsen af parrene træffes der ikke afgørelse om, da vi indtil videre har vurderet, at det ligger inden for rammerne af den faktiske forvaltningsvirksomhed, vi i øvrigt udøver, jf. § 42 a, stk. 7, 1. pkt.
>
> Vi har dog internt drøftet, om bestemmelsen om adskillelse har så indgribende en karakter, at vi fremover alligevel bør træffe afgørelse i sagerne.
> ...
> **Fra:** Anni Fode
> **Sendt:** 22. marts 2016 12:40
> **Til:** Kristina Rosado

> **Cc:** Lene Linnea Vejrum; Ditte Kruse Dankert
> **Emne:** SV: Til orientering: Brev og notat vedrørende adskillelse af unge par til
> udlændinge-, integrations- og boligministeren
> ...
> Tak for info – jeg er stemt for, at vi fremover træffer afgørelse i sagerne. Det tror jeg også, at FO vil mene ville være det rigtigste – det er jo meget indgribende og jeg synes, at det IMR refererer fra de konkrete sager lyder alvorligt. Og vi skal jo virkelig undgå fodfejl i disse sager. Har I vendt det med Jens Vikner ?"

Anni Fode sendte tillige sin mail til Jens Vikner, der samme dag kl. 15.10 svarede bl.a. således:

> "Styrelsens bestemmelser efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om asylansøgeres indkvartering på asylcentre har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. bemærkningerne side 33 i lovforslag nr. L 130 af 30. januar 2013 (vedtaget som lov nr. 430 af 1. maj 2013). Et pålæg til en asylansøger om at tage ophold på et bestemt asylcenter efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., anses derimod for at være en afgørelse, der er omfattet af forvaltningslovens regler.
>
> Imidlertid er jeg enig i, at styrelsens bestemmelse efter udlændingelovens § 42 a, stk. 7, 1. pkt., om at et ægtepar ikke skal indkvarteres sammen, er så indgribende i ægteparrets forhold og involvere et så vanskeligt juridisk skøn, at en sådan bestemmelse må antages at være en egentlig afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der vil således skulle foretages partshøring efter forvaltningslovens § 19, forinden afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering på asylcentre kan træffes, idet det må lægges til grund, at ægteparret – selv om de selv til styrelsen har oplyst om deres alder og deres ægteskab – ikke er bekendt med, at disse oplysninger indgår i en sag om indkvartering.
>
> Ligeledes kan der peges på, at der i øvrigt kan være behov for – udover at gennemføre partshøring – at oplyse sagen, således at det sikres, at alle relevante oplysninger er til stede, forinden der træffes afgørelse om adskillelse af ægtepar. Sådanne relevante oplysninger, der bør tilvejebringes af styrelsen, kunne fx være oplysninger om ægteparrets børn,

> sygdom, handicap, traumatiske oplevelse, længden af det eksisterende samlivsforhold."

Anni Fode skrev herefter kl. 17.23 følgende mail til Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner:

> "...
> Som drøftet med Kristina, så har jeg vendt spørgsmålet med Jens Vikner, der har tilkendegivet nedennævnte.
>
> Som I også selv har overvejet i kontoret, så synes jeg, at vi fremadrettet bør træffe en egentlig afgørelse og med partshøring forinden.
>
> Men vi kan jo evt. vende det efter påske, hvis I gerne vil drøfte det nærmere.
> ..."

Kl. 20.18 besvarede Ditte Kruse Dankert mailen således:

> "...
> Lad os klart lige mødes efter påske og tale om, hvorvidt vi skal behandle beslutningen om flytning som en egentlig afgørelse. Meget taler for, men en variant er også, at det ikke anses for en egentlig afgørelse, som jo så burde kunne påklages til departementet i henhold til den almindelige kompetence, men at man dog skal tillægge den enkelte partsrettigheder, fx i relation til partshøring. Jeg hørte det sådan, at JM's forvaltningsretskontor bl.a. anbefalede denne løsning. Departementet har givet udtryk for, at det er administrativt uønskeligt, hvis vi anser det for en afgørelse, og de vil formentlig, vil jeg tro, stille sig anderledes til det nu aftalte om, at vi kan forelægge de konkrete sager fsva. vurderingen af spørgsmålet om forholde til EMRK og Børnekonventionen, hvis vi lægger til grund at de er en afgørelse, som de kan komme ind over. Men det kan jo også give anledning til at overveje, om vi overhoved skal benytte os af den mulighed. Svær sag."

Ifølge den efterfølgende mailkorrespondance blev der herefter arrangeret et møde internt i styrelsen med henblik på drøftelse heraf.

Mailstrengen fortsatte den 23. marts 2016:

”**Fra:** Jens Vikner
Sendt: 23. marts 2016 09:10
Til: Anni Fode; Ditte Kruse Dankert
Cc: Kristina Rosado; Lene Linnea Vejrum
...
Afgørelser efter§ 42 a, stk. 7, 3. pkt., om konkrete pålæg om flytning er undtaget fra påklage, jf. § 46 a, stk. 1. Det er derfor nærliggende at antage, at afgørelser om adskillelse af ægtepar ved indkvartering efter§ 42 a, stk. 7, 1. pkt., ligeledes er undtaget fra påklage. Det ville dog være en mærkelig situation, hvis den første afgørelse efter§ 42 a, stk. 7, 1. pkt., om adskillelse af ægtepar skulle kunne påklages, mens den efterfølgende afgørelse om pålæg efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., ikke skulle kunne påklages. Det må lægges til grund, at det har været lovgivers intention, at beslutninger/afgørelser om indkvartering og flytning ikke skulle være genstand for påklage. Så hvis det er påklager, som UIBM er nervøse for, så tror jeg ikke, at dette vil udgøre noget problem.
...
Fra: Anni Fode
Sendt: 23. marts 2016 09:13
Til: Jens Vikner
...
Tak - Jeg er meget enig. Det andet ville da være en besynderlig konstruktion. Men nu tager vi en samlet drøftelse efter påske - jeg har også bedt om at få et sagsresume af de tilbageværende sager.
...
Fra: Jens Vikner
Sendt: 23. marts 2016 09:48
Til: Anni Fode
...
Og selv om UIBM skulle fastholde - mod al sund fornuft- at afgørelse om adskillelse af ægtepar ved indkvartering efter § 42 a, stk. 7, 1. pkt., kan påklages, så kan vi vel bare indkvartere ægteparret sammen, for dagen efter at give den ene ægtefælle et flyttepålæg efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., som helt klart ikke kan påklages.

Mellem os sagt, så er varianten med at tillægge ægteparret partsstatus uden at betragte beslutningen som en afgørelse, da også noget af en konstruktion. Hvis vi først har accepteret at behandle ægteparret som parter med den konsekvens, at vi skal partshøre, så må den logiske følge være, at den efterfølgende, sagsafsluttende beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Vil du ikke tro, at ombudsmanden straks ville skyde denne variant ned?

Afgørende for, om en beslutning er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, er om beslutningen 1) træffes af en forvaltningsmyndighed, 2) er retsfastsættende, 3) er rettet mod borgere eller virksomheder mv., og 4) træffes på offentligretlig grundlag. Når vi hidtil har ment, at en beslutning om indkvartering ikke er en afgørelse, så skyldes det, at en sådan beslutning har manglet det offentligretlig grundlag og dermed det retsfastsættende element. Men med adskillelse af ægtepar (og adskillelse af mindreårige børn fra forældre) skifter beslutningen karakter fra at være en en praktisk foranstaltning til en egentlig afgørelse, hvor der skal tages højde for en række juridiske forhold.
...
Fra: Anni Fode
Sendt: 23. marts 2016 10:03
Til: Jens Vikner
...
Tusind tak – dejligt at du lige kan få sat juraen på plads for mig. Det sætter jeg stor pris på.

Og jeg er helt enig i, at FO vil "skyde den variant ned". Jeg har ikke været inde over sagsbehandlingen i disse sager, men blev noget bekymret da jeg så, hvad IMR skrev – tænkte, at så var der måske nok noget i vores sagsbehandling som skulle justeres.

Jeg er glad for, at du deltager i mødet efter påske. (Jeg har også igen nævnt sagen for Tanja Franck, da jeg talte med hende g.d. – hun er vældig hurtigt opfattende. Og henviste også til et papir som hun selv havde fået udvirket fra UIBM til brug for en debat i FT som statsministeren deltog i – vist for et par uger siden. Og her havde UIBM åbnet op for, at det ikke var så absolut mht. adskillelsen. Så hun er klar til drøftelser med UIBM)."

Ditte Kruse Dankert skrev den 28. marts 2016 kl. 14.09 som opfølgning på overvejelserne følgende til Anni Fode, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner:

> "...
> Jeg har tænkt lidt (meget) over vires udfordringer på denne sag. En ting er det med afgørelse eller ej. Det må, som du også siger, Jens, være uproblematisk ift det set up, vi har aftalt med departementet ift at kunne forelægge de konkrete sager ad. vurdring af menneskeretslige aspekter. Også fordi de altid vil give en generel tilbagemeldning, selvom vi spørger konkret. Noget andet er, at en ombudsmand vil kunne kritisere den manglende klageadgang i afgørelser - evt. fulgt op af flyttepåbud- hvor vi er inde og foretage en sådan proportionalitetsvurdering, fordi de har en helt anden dimension end lovgiver havde intention om ift flyttepåbudssagerne, men det må så være et spørgsmål til departementet. Hvis vi vælger at anse som en afgørelse, skal vi have lavet en definition af, hvornår vi så er inde i afgørelsesområdet (både indenfor hovedkategori og ift andre sager, hvor vi beslutter anden indkvartering), ligesom vi skal have en køreplan for, hvad der så følger med som standard, inden vi træffer afgørelse. Alternativet er, at vi siger, at vi ikke træffer en afgørelse i nogen af disse sager, men at vi giver partsrettigheder konkret.
>
> Når jeg læser instituttets brev så er der to ting, synes jeg, der er afgørende. Dels bliver det lidt forsimplet omkring det med tvangssagerne, som vi i deres optik "kan trække ud af ligningen" for derefter at vurdere resten. Jeg mener ikke, at vi på den klare måde har oplysninger, der giver os grundlag for at konkludere på tvang (også fordi ministeren jo har tilkendegivet tvang, også som noget kulturelt betinget). Og så er instituttet grundlæggende uenig med vores departement, fordi de jo jo antager, at det er uden betydning for indgrebets intensitet, at der "kun" er tale om en adskillelse i indkvarteringssituationen. Det har jo været afgørende ift art 8, at det var uproblematisk at afskille, også selvom der måtte være et familieliv i art 8's forstand, pga. den kortvarige udstrækning og pga. formålet (at undgå tvang). Jeg kan ikke forestille mig, at instituttets brev vil ændre på ministerens el. departementets opfattelse, herunder deres vurdering i de enkelte sager.

Så er der de fem sager, hvor jeg forstår på Kristina, at der ikke er sket adskillelse i de tre af sagerne, som vi talte om inden påskeferien. Vi må drøfte i morgen, om der er noget nyt der - fx om flere skal forelægges departementet ad. vurdering af konventionsforpligtigelserne. Jeg mener klart, at vi bør dele ansvaret for manglende adskillelse med departementet, omvendt tror jeg ikke, at vi får anden melding tilbage end den, at der bør ske adskillelse i hvert fald i disse tre sager (også). Jeg mener, at vi vil være helt udsat, hvis vi træffer afgørelse om ikke adskillelse i de tre sager, hvis vi ikke forudgående har hørt departementet om de menneskeretslige aspekter.

Så er der vejledningen, hvor vi må regne med, at departementet tænker, at de får et udkast mere eller mindre nu. Vi må lige vende, om der er noget, der udestår ift at få den lavet færdig. Jeg tror, at vi skal forsøge os med et udkast, det går tæt på samrådet, og hvor vi giver korte beskeder herudover, herunder på de punkter, der - indrømmet - bliver svære at administrere, fx samvær i overenstemmelse med intentionen om adskillelse. Og så et afsnit om ansvar generelt og konkret, fx for at "spotte par" og give os i FK besked.

Beklager den lange mail - blot ment som en hurtig brainstorm ift punkter for mødet i morgen.
..."

Kristina Rosado har herom forklaret[621], at det på et tidspunkt blev drøftet med departementet, om der skulle træffes egentlige afgørelser i sagerne. Drøftelserne fandt muligvis sted på et møde den 17. marts 2016, men hun er ikke sikker. Hun kan huske, at dette blev drøftet, fordi de talte om, at afgørelserne ville kunne blive påklaget til ministeriet, hvilket hun undrede sig over, da hun vidste, at påbud efter § 42 a, stk. 7, 3. pkt., ikke kunne påklages til ministeriet. Hun sagde dog ikke noget om det.

Jens Vikner har herom forklaret[622] bl.a., at inden, han sendte sin mail den 22. marts 2016 kl. 15.10, havde han læst bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 7, og forarbejderne til bestemmelsen. Herefter var der tale om "simpel

621 Afhøringsekstrakten, side 481.
622 Afhøringsekstrakten, side 731 ff.

juridisk deduktion" ud fra sagens karakter for at nå frem til, at der ikke var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Enhver jurist ved, hvad der skal til for, at en aktivitet må karakteriseres som en forvaltningsretlig afgørelse. Det var ikke et svært spørgsmål for ham. Han tror ikke, at han på dette tidspunkt slog op i den forvaltningsretlige litteratur for at undersøge spørgsmålet nærmere. Han husker det således, at der efter påske var en drøftelse af spørgsmålet. Han fik det indtryk, at Ditte Kruse Dankert med bemærkningen om, at der var tale om en "svær sag", tænkte på de praktiske udfordringer, herunder spørgsmålet om, hvor parrene skulle indkvarteres under partshøringen. Han husker ikke, at han deltog i drøftelsen om de praktiske spørgsmål. Departementet havde den opfattelse, at man både kunne sige, at der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, men samtidig kunne tillægge parrene partsrettigheder. Han ved ikke, hvem der havde denne opfattelse. Han vil gætte på, at det var Jesper Gori, men han er ikke sikker. Han mente selv, at der var tale om en mærkelig konstruktion, som han ikke var enig i, at man kunne anvende. Faktisk forvaltningsvirksomhed er netop kendetegnet ved, at der ikke er en part. Adspurgt, hvorfor det først ultimo april 2016 blev meldt ud, at der skulle ske partshøring, forklarede han, at der på dette tidspunkt var adskilt mange par. Meget af det, der foregik, var retrospektivt, idet man skulle få juraen til at passe med det, der var foregået. Dette var en svær opgave. Som han forstod det, var der ikke foretaget partshøring i de sager, hvor parrene var blevet adskilt. Han var ikke involveret i de konkrete sager. Han så heller ikke afgørelsen i den sag, der var påklaget til Folketingets Ombudsmand. Han så først senere, hvordan begrundelsen i denne sag havde været udformet. Adspurgt, om han den 22. og 23. marts 2016 gjorde sig overvejelser om hjemmelskravet, forklarede han, at han ikke gjorde sig overvejelser herom. På dette tidspunkt var "løbet kørt". Han fik at vide, at direktøren i Udlændingestyrelsen havde besluttet, at parrene skulle adskilles, samtidig med at man kørte en proces med departementet. Vicedirektøren havde accepteret dette, og kontorchefen havde meddelt til operatørerne, at parrene skulle adskilles. Han blev ikke spurgt til dette og betragtede det som et "fait accompli". Han fik at vide, at beslutningen fra ledelsens side var, at der skulle ske adskillelse.

Anni Fode har herom forklaret[623], at hun læste notatet fra Institut for Menneskerettigheder, eftersom hun havde fået det tilsendt. Sagen om adskillelse

623 Afhøringsekstrakten, side 796 ff.

af mindreårige asylansøgere med ægtefælle eller samlever lå i Lene Linnea Vejrums afdeling, men notatet var blevet sendt til hende og Kristina Rosado. Hun ved ikke, hvorfor det var sendt til hende. Indholdet gjorde hende noget urolig, og hun blev bekymret for, hvordan Udlændingestyrelsen havde behandlet sagerne. Foreholdt, at Institut for Menneskerettigheder i notatet anførte blandt andet, at det ikke var i overensstemmelse med retten til et familieliv at adskille parrene uden at foretage en konkret proportionalitetsvurdering, og at det var væsentligt at foretage partshøring, forklarede hun, at det navnlig var den del, der vedrørte sagsbehandlingen, som hun regerede på, herunder det anførte om, at det var væsentligt, at der blev gennemført partshøring, inden der blev truffet beslutning om at adskille et par, ligesom beslutningen om adskillelse burde begrundes og ledsages af en klagevejledning. Hun spurgte derfor ved mail af 22. marts 2016 kl. 12.25 Kristina Rosado, Lene Linnea Vejrum og Ditte Kruse Dankert, hvad de havde gjort i sagerne. Hun var bekymret over, hvordan sagerne var blevet oplyst, herunder om de uden videre havde flyttet parrene, og hvilken sagsbehandling der havde fundet sted. Det vidste hun på daværende tidspunkt ikke noget om. Hun reagerede på dette tidspunkt, "da der var noget, der ikke var korrekt." Hun kontaktede Jens Vikner, der sad i Ledelsessekretariatet, eftersom han var den fremmeste i Udlændingestyrelsen inden for forvaltningsret. Det var almindeligvis ham, der fik forelagt forvaltningsretlige spørgsmål og spørgsmål om lovfortolkning fra hele huset. Hun husker ikke, hvor mange af parrene der var blevet adskilt på det tidspunkt, men hun vidste, at der var sket adskillelse af nogle af parrene. Hun vidste også, at der var blevet forelagt et antal konkrete sager for departementet. De havde på daværende tidspunkt ikke overvejelser om, hvad der skulle ske i de sager, hvor der allerede var sket adskillelse. Det var først på et senere tidspunkt, at det blev et tema. Hun kontaktede Jens Vikner ved mail af 22. marts 2016, og han svarede senere samme dag kl. 15.10. Jens Vikners vurdering var, at der burde ske partshøring, da der var tale om indgribende afgørelser, og han nævnte også, at sagerne skulle oplyses tilstrækkeligt. Da hun samme dag kl. 17.23 sendte en mail til Ditte Kruse Dankert, Lene Linnea Vejrum, Kristina Rosado og Jens Vikner med besked om, at hun mente, at der "fremadrettet" skulle træffes en egentlig afgørelse med partshøring, var hun fortsat i den indledende fase. Det var efter hendes opfattelse et spørgsmål, de var nødt til at undersøge nærmere, hvorfor hun også gik videre med det. Hun tilkendegav, at det rigtige ville være at træffe afgørelser i sagerne. Det var hendes umiddelbare vurdering. Hun havde den 22. marts 2016 lagt op til, at der skulle være en drøftelse af sagen efter påske, og i mellemtiden havde

Ditte Kruse Dankert rejst spørgsmålet, om man kunne tillægge de berørte personer partsstatus, men undlade at betragte beslutningerne om adskillelse som en forvaltningsretlig afgørelse. Den konstruktion havde hun forelagt for Jens Vikner, og det er svaret på forelæggelsen, der fremgår af Jens Vikners mail. Hun havde ikke sat sig dybere ind i spørgsmålet, da de allerede dagen forinden havde besluttet, at de ikke ville foretage sig yderligere i sagerne før efter påske. Umiddelbart efter påske den 29. marts 2016 havde hun et møde med Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert, Kristina Rosado og Jens Vikner, hvor de havde en "grundlæggende" drøftelse om problemstillingen. De drøftede også, hvad der allerede var sket i sagerne, og hvad de skulle gøre fremadrettet. Folketingets Ombudsmands henvendelse drøftede de også. Hun havde desuden allerede den 22. marts 2016 ringet til Tanja Franck og orienteret hende om sagen og sagt, at hun gerne ville drøfte sagen med Tanja Franck, når denne var tiltrådt. Omkring den 10. februar 2016 havde hun relativt travlt med sine egne sager, og der var et stort pres på Udlændingestyrelsen. Hun læste pressemeddelelsen den 10. februar 2016, men forholdt sig ikke til den på daværende tidspunkt. Hun forholdt sig først til den i slutningen af marts måned. Adspurgt, om de drøftede pressemeddelelsen på mødet den 29. marts 2016, forklarede hun, at Lene Linnea Vejrum, Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado havde samlet en del materiale, som de orienterede hende om, og som hun spurgte ind til. Det kan godt have været på mødet den 29. marts 2016, at hun hørte om Ditte Kruse Dankerts mail af 10. februar 2016 kl. 16.09, men de havde flere forberedelsesmøder inden mødet med Tanja Franck den 5. april 2016, og hun husker ikke, præcis hvornår hun hørte om mailen. Hun husker heller ikke, om hun så mailen, men hun blev orienteret om, at de havde sendt en mail til operatørerne med det pågældende indhold. Hun husker ikke, at instruksen af 18. marts 2016 fra Jesper Gori blev drøftet på mødet den 29. marts 2016. De havde fået "hul igennem" til departementet, og der havde været et møde om de konkrete sager, der var forelagt for departementet. Hun husker ikke, hvornår hun fik hvad at vide på de forskellige møder, der blev afholdt i denne periode.

8.5.9. Overvejelser i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet om forvaltningsretlige spørgsmål

I forlængelse af de drøftelser om sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og afgørelser, som kom til udtryk i mailkorrespondance mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, Udlændingestyrelsen og Justitsministeriet i dagene omkring den 8./9. marts 2016, udarbejdede Anna-So-

phie Saugmann-Jensen en notits om emnet. Af notitsen af 12. april 2016, der er angivet som en skitse, fremgår:

> "...
> [Med håndskrift] SKITSE
>
> **Intern notits vedrørende begrebet "en afgørelse" i forvaltningslovens forstand – i relation til anvisninger om indkvartering og flyttepåbud rettet mod mindreårige ægtefæller på asylcentrene**
>
> **I. Indledning**
>
> Udlændingestyrelsen har rejst spørgsmålet, om anvisninger om indkvartering og flyttepåbud rettet mod mindreårige ægtefæller på asylcentrene udgør faktisk forvaltningsvirksomhed eller afgørelser i forvaltningsrettens forstand.
>
> Spørgsmålet har betydning for, om forvaltningsrettens partsbeføjelser finder anvendelse, herunder navnlig retten til partshøring.
>
> **II. Generelt om afgørelsesbegrebet (og partshøring)**
>
> A. Generelt vedrørende forvaltningsrettens krav
>
> *a) Forvaltningsloven* indeholder en række krav til offentlige myndigheders sagsbehandling, herunder vedrørende partshøring, begrundelse, klagevejledning mv.
>
> Disse regler finder som udgangspunkt alene anvendelse i sager, der falder inden for forvaltningslovens anvendelsesområde.
>
> *b)* Forvaltningsloven omfatter imidlertid kun en del af de *forvaltningsretlige grundsætninger*, der igennem årene har udviklet sig på baggrund af retspraksis, den juridiske litteratur og i de senere år navnlig på grundlag af ombudsmandens udtalelser. Ved siden af forvaltningslovens regler vil de uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger, der har udviklet sig, fortsat have betydning. Der henvises til Justitsministeriets vejledning om forvaltningsloven, pkt. 3.

c) For den forvaltningsvirksomhed, der *ikke* reguleres af forvaltningsloven, gælder ligeledes en række uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger. Der henvises til Justitsministeriets vejledning om forvaltningsloven, pkt. 3 og afsnit XII.

d) Endelig er i ombudsmandens praksis oparbejdet normer for partshøring med status af *god forvaltningsskik* (ikke retligt bindende normer). Disse normer vedrører bl.a. sager, der ikke er omfattet af forvaltningslovens anvendelsesområde.

B. Begrebet "en afgørelse" i forvaltningslovens forstand

Det fremgår af forvaltningslovens § 2, at loven gælder for behandlingen sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed.

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen i lovforslag nr. L 4 af 2. oktober 1984 fremgår følgende:

"Med udtrykket »truffet afgørelse« sigtes til udfærdigelse af retsakter, dvs. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde. Uden for lovens anvendelsesområde falder således navnlig den administrative sagsbehandling, der har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, så som patient- og anden klientbehandling, undervisning og rådgivning. Denne virksomhed tager netop ikke sige på at træffe retligt bindende afgørelser i forhold til de implicerede enkeltpersoner. [...] Loven gælder som udgangspunkt for sager om udfærdigelse af generelle retsakter, f.eks. forskrifter og visse planer, og sager om udfærdigelse af konkrete forvaltningsakter."

i) Ombudsmandsudtalelser vedrørende afgørelsesbegrebet (generelt)

I FOB 1987 36 udtalte Folketingets Ombudsmand følgende:

"Bestemmende for vurderingen af, om en beslutning falder ind under forvaltningslovens afgørelsesbegreb, må navnlig være, hvor væsentlig betydning beslutningen har for den endelige fastlæggelse af en parts

retsposition – og dermed hvor stort behov en part i almindelighed måtte have for at kunne udøve de i forvaltningsloven fastsatte partsbeføjelser".

Ombudsmanden har gentaget dette væsentlighedskriterium i flere senere udtalelser, jf. således f.eks. FOB 2010 20-2 og FOB 2010 20-3. Der henvises også til [Højesterets dom trykt i UfR 2008.636.

ii) Ombudsmandsudtalelser vedrørende flytninger, besøgsrestriktioner mv.

I FOB 2010-20-7 fandt Ombudsmanden, at en kommunes besøgsrestriktioner for pårørende til en plejehjemsbeboer var en afgørelse.

Vedrørende sagsbehandlingen, herunder særligt afgørelsesbegrebet, udtalte ombudsmanden bl.a. følgende:

"Jeg er enig med Tårnby Kommune i at fastsættelse af generelle regler om forholdene for brugerne af de institutioner som henhører under kommunen, indgår som en integreret del af driften af disse institutioner. Det kan f.eks. være generelle regler om åbningstider, besøgstider, muligheder for kontakt til personalet, brugernes adfærd (f.eks. respekt for diskretionslinjer ved besøgsskranker, krav om stille adfærd i læsesale osv.).

Heroverfor står Tårnby Kommunes konkrete og individuelle retningslinjer for jeres besøg på plejehjemmet. Kommunen fastsatte ensidigt rammerne for jeres muligheder for at kontakte din far mens han var på plejehjemmet. Beslutningen greb ind i og begrænsede jeres muligheder for at være sammen som familie i din fars sidste levetid. Det at blive begrænset på en sådan måde er efter min opfattelse generelt af så indgribende betydning at beslutningen må anses for at være en afgørelse.

Dette skal også sammenholdes med at udgangspunktet ifølge pjecen fra Tårnby Kommune 'At flytte på plejehjem – en orientering til Dem og Deres pårørende' er at der i øvrigt er fri besøgstid for pårørende til beboerne på plejehjemmet (P) og fri adgang til at kontakte personalet."

Vedrørende forholdet mellem besøgsrestriktionerne og EMRK artikel 8 udtalte ombudsmanden i øvrigt bl.a. følgende:

”Jeg må således på det foreliggende grundlag anse det for usikkert om Tårnby Kommunes retningslinjer for jer når I skulle besøge din far på plejehjemmet, er i overensstemmelse med artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention.”

I FOB2015-19 klagede en advokat på vegne af en elev A til ombudsmanden over en skole, som havde truffet beslutning om at overflytte eleven til en anden skole i kommunen. Ombudsmanden fandt, at beslutningen om overflytning af A til en anden skole var en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der skulle derfor have været foretaget partshøring i overensstemmelse med forvaltningsloven, inden afgørelsen blev truffet:

”2.2. Var beslutningen om overflytning en afgørelse?

I forbindelse med min behandling af sagen har jeg bl.a. bedt X Skole om at oplyse, om beslutningen om overflytning af A til en anden skolen var en afgørelse.

Y Kommune har i sin udtalelse af 12. juni 2014 anført, at skolen i forbindelse med bortvisningen (overflytningen) ikke forholdt sig til, at der var tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket kommunen finder beklageligt. Jeg forstår udtalelsen sådan, at der efter kommunens opfattelse var tale om en afgørelse, men jeg er ikke klar over, om X skole deler denne opfattelse.

Det fremgik af § 12 i den dagældende bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen, at forvaltningslovens bestemmelser skulle iagttages i de tilfælde, hvor en beslutning om iværksættelse af en foranstaltning efter bekendtgørelsen udgjorde en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Forvaltningsloven gælder for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed (§ 2, stk. 1, i lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 – tidligere § 2, stk. 1, i lovbekendtgørelse nr. 988 af 9. oktober 2012). Forvaltningsloven indeholder imidlertid ikke en definition af afgørelsesbegrebet.

Af forarbejderne til forvaltningsloven fremgår det, at der med udtrykket 'truffet afgørelse' sigtes til udfærdigelse af retsakter, dvs. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde. Jeg henviser til Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 115.

Se nærmere herom f.eks. Steen Rønsholdt, Forvaltningsret, Retssikkerhed, Proces, Sagsbehandling, 4. udgave (2014), side 85 ff., Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer, 1. udgave, 1. oplag (2013), side 83 ff., og Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret, Almindelige emner, 5. udgave (2009), side 89 ff. Se også Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), side 29 ff.

Efter forvaltningsloven er det således kendetegnende for en afgørelse, at den fastlægger, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde. Det indebærer bl.a., at meddelelser, som ikke endeligt fastlægger retsstillingen, men som f.eks. udelukkende er vejledende eller foreløbige, i almindelighed ikke kan anses for afgørelser i lovens forstand.

Se i den forbindelse ombudsmandens udtalelser gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 2003, side 248 ff., om bortvisning af en skoleelev, og Folketingets Ombudsmands beretning for 2007 side 485 ff., hvor en beslutning om, hvilken daginstitution et barn skulle optages i, blev anset for omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbegreb. Se endvidere ombudsmandens udtalelse gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 2013, sag nr. 2013-2, om midlertidig eneundervisning.

Det er på den baggrund min foreløbige opfattelse, at X Skoles beslutning om overflytning af A til en anden skole var en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Jeg har lagt vægt på, at X Skoles beslutning efter sit indhold og sin formulering (her tænker jeg på e-mailen af 7. oktober 2013) var udtryk for en ensidig og endelig fastsættelse af, af A skulle fortsætte sin skolegang på en anden skole end X Skole."

C. Vedrørende forvaltningsrettens partshøringsforpligtelse

Det fremgår af *forvaltningslovens § 19,* stk. 1, at hvis en part ikke kan antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Forvaltningslovens regler om partshøring suppleres af *ulovbestemte retsgrundsætninger* om partshøring og normer for *god forvaltningsskik.*

Af Justitsministeriets vejledning om forvaltningsloven (vejledning nr. 11740 af 4. december 1986) fremgår bl.a. følgende:

"VI. REGLERNE OM PARTSHØRING
105. Indførelsen af regler om partshøring på myndighedens initiativ har til formål at sikre, at den, der er part i en forvaltningssag, får lejlighed til at gøre sig bekendt med og kommentere det faktiske afgørelsesgrundlag, inden sagen afgøres. Det må endvidere i sig selv anses for at være af betydning for tilliden til den offentlige forvaltning, at parten får lejlighed til at kontrollere myndighedens beslutningsgrundlag, inden afgørelsen træffes.

En ret for parten til at få lejlighed til at påpege misforståelser, unøjagtigheder, eller ufuldstændigheder i det foreliggende sagsmateriale, vil imidlertid også kunne medvirke til at sikre, at forvaltningens afgørelser træffes på det bedst mulige faktiske grundlag.

Bestemmelserne i forvaltningsloven fastlægger, hvornår en myndighed er FORPLIGTET til at foretage partshøring. Bestemmelserne er imidlertid ikke til hinder for, at der gennemføres partshøring i videre omfang. Partshøring bør derfor foretages også i tilfælde, hvor parten skønnes at kunne have nogen interesse i at få lejlighed til at se og eventuelt kommentere afgørelsesgrundlaget, medmindre hensynet til offentlige eller andre privates interesser taler imod det. "

I Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave, anføres det, at myndighederne har pligt til at partshøre i videre udstrækning end forvaltningsloven foreskriver, hvor der er *behov* herfor.

Rønsholdt anfører endvidere – om den nærmere afgrænsning af normen for god forvaltningsskik – at partens behov for og ønske om at blive hørt skal afvejes over for eventuelt modstående offentlige og private interesser, som måtte tale herimod (Forvaltningsret, 2. udgave, side 447).

Fra praksis kan nævnes FOB1993.348, hvor der var klaget over, at A, der var lærer på en kommuneskole, uansøgt var blevet overflyttet til en anden skole i kommunen. Ombudsmanden fandt ikke anledning til at kritisere afgørelsen om overflytningen af A. Vedrørende sagsbehandlingen i forbindelse med beslutningen om at flytte A, udtalte ombudsmanden følgende:

"Sagen rejser spørgsmålet, om kommunen i forbindelse med flytningsbeslutningen burde have iagttaget sagsbehandlingsreglerne i forvaltningsloven.

Ifølge § 2, stk. 1, i forvaltningsloven gælder loven for "behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed". Ifølge lovens forarbejder (Folketingstidende 1985/86, tillæg A, sp. 115) sigtes ved udtrykket "afgørelse" til udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde. Uden for afgørelsesbegrebet falder bl.a. beslutninger, der har karakter af konkrete tjenestebefalinger.

Pålægget til Deres hustru om, at hun skulle gøre tjeneste på en anden skole, må efter min mening anses for en tjenestebefaling og dermed ikke for en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Følgen heraf er, at beslutningen ikke var omfattet af forvaltningslovens sagsbehandlingsregler, og der gjaldt derfor ikke samme krav med hensyn til partshøring, klagevejledning, begrundelse, m.v., som er indeholdt i forvaltningsloven.

Skoleinspektøren gav i skrivelsen af 26. marts 1991 Deres ægtefælle en begrundelse for flytningen, som i flere henseender var mindre klar. Under den senere brevveksling og de efterfølgende forhandlinger om

flytningen ændredes og uddybedes begrundelsen på nogle punkter. Dette forhold er blevet påtalt af kommunens skoleforvaltning over for inspektøren, og jeg har derfor ikke grundlag for kritik vedrørende dette forhold.

Efter det oplyste blev Deres ægtefælle ikke inddraget i forhandlinger eller fik lejlighed til at udtale sig, inden skoleinspektøren i skrivelsen af 26. marts 1991 meddelte, at hun var udpeget som overtallig. Som anført findes ikke et formelt krav om partshøring forud for en beslutning som den foreliggende. Det havde dog efter min mening været mere hensynsfuldt og bedst stemmende med god forvaltningsskik, om skoleinspektøren inden beslutningen havde underrettet Deres ægtefælle om, at der skulle udpeges en overtallig, samt – da det blev klart, at hun var blandt dem, der blev overvejet – havde givet hende lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Jeg har gjort (K) Kommune og Undervisningsministeriet bekendt med min opfattelse.

...".

Det bemærkes, at sagen vedrørte ansættelsesretlige emner, som udgør et særligt emne i forvaltningsrettens regler om partshøring. Sagen tjener dog til at illustrere hensyn vedr. hensynsfuldhed, god forvaltningsskik mv., som også er relevante i nærværende sammenhæng.

III. Vedrørende anvisninger om indkvartering og flyttepåbud

A. Retsgrundlag

Det følger af udlændingelovens § 42a, stk. 7, at Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af asylansøgere. Det fremgår endvidere af stk. 7, at Udlændingestyrelsen kan *pålægge* udlændingen at tage ophold på et indkvarteringssted efter Udlændingestyrelsens nærmere bestemmelse, hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering (såkaldt "flyttepåbud").

Udlændingelovens § 42 a blev indsat ved lov nr. 686 af 17. oktober 1986. Bestemmelsen havde på daværende tidspunkt følgende ordlyd:

»§ 42 a. En udlænding, der opholder sig her i landet, og hvis ansøgning om opholdstilladelse i henhold til §§ 7-8 er taget under behandling, får foreløbig udgifterne til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge. Dette gælder dog ikke, såfremt udlændingen selv har tilstrækkelige midler til dækning heraf.

Stk. 2. Direktoratet for Udlændinge tilvejebringer og driver indkvarteringssteder for udlændinge, der er nævnt i stk. 1. Dette kan ske i samarbejde med Dansk Røde Kors. Direktoratet for Udlændinge kan bestemme, at en i stk. 1 nævnt udlænding, uanset om den pågældende selv har tilstrækkelige midler til sit underhold, skal tage ophold efter Direktoratets nærmere bestemmelse. En sådan udlænding må ikke gennem voldelig eller truende adfærd over for personer, der udfører opgaver med driften af et indkvarteringssted for udlændinge, lægge hindringer i vejen for udførelsen af disse personers hverv.«

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a.:

"Forslaget til § 42 a, stk. 1, er alene en lovfæstelse af den hidtil gældende ordning. [...] Den foreslåede regel i § 42 a, stk. 2, 3. pkt., er medtaget for at præcisere, at det er direktoratet for udlændinge, der træffer bestemmelse om, på hvilket indkvarteringssted en asylansøger skal tage ophold. Sådanne beslutninger har hidtil efter anmodning fra direktoratet været truffet af politiet i henhold til § 34, nr. 3, der i øvrigt ikke foreslås ændret."

Udlændingelovens § 42 a, stk. 7 (daværende § 42a, stk. 4), blev indsat ved lov nr. 421 af 1. juni 1994 (og redaktionelt ændret ved L 2000 425, hvor bestemmelsen bliver stk. 7).

Bestemmelsen havde på daværende tidspunkt følgende ordlyd:

»Stk. 4. Direktoratet for Udlændinge kan bestemme, at en i stk. 1 nævnt udlænding, uanset om den pågældende selv har tilstrækkelige midler til sit underhold, skal tage ophold efter direktoratets nærmere bestemmelse. En sådan udlænding må ikke gennem voldelig eller truende adfærd over for personer, der udfører opgaver med driften af et indkvarteringssted for

udlændinge, lægge hindringer i vejen for udførelsen af disse personers hverv.«

Ved samme lov blev klageadgangen til ministeriet afskåret i § 46, stk. 2 (som senere bliver § 46 a, stk. 1):

12. § 46, stk. 2, affattes således:
»Stk. 2. Direktoratets afgørelser kan, bortset fra de i § 42 a, stk. 4, 1. pkt., og § 53 a nævnte afgørelser, påklages til indenrigsministeren.«

Af de almindelige bemærkninger fremgår følgende vedr. afskæringen af klageadgangen:

"Efter den gældende udlændingelov har direktoratet adgang til at bestemme, at en asylansøger skal tage ophold efter direktoratets nærmere bestemmelse. Det foreslås, at direktoratets pålæg herom i lighed med, hvad der gælder for personer med midlertidig opholdstilladelse, ikke kan påklages til Indenrigsministeriet. Forslaget, der indebærer en fravigelse af udlændingelovens almindelige ordning, hvorefter direktoratets afgørelser kan påklages til Indenrigsministeriet, er begrundet i, at der er tale om sager, som direktoratet følger nøje og med et stort erfaringsmateriale som baggrund, men som det er mindre hensigtsmæssigt at lade endeligt afgøre i et departement. "

Følgende fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen:

"Den foreslåede ændring af § 46, stk. 2, indebærer, at Direktoratet for Udlændinges beslutning i medfør af § 42 a, stk. 4, 1. pkt., om, at en asylansøger skal tage ophold efter Direktoratets nærmere bestemmelse, ikke længere kan påklages til Indenrigsministeriet. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 9."

Udlændingelovens § 42 a, stk. 7, blev nyaffattet ved lov nr. 430 af 1. maj 2013. Bestemmelsen fik på dette tidspunkt følgende ordlyd:

17. § 42 a, stk. 7, ophæves og i stedet indsættes:
»Stk. 7. Udlændingestyrelsen træffer bestemmelse om indkvarteringen af udlændinge omfattet af stk. 1 og 2, jf. stk. 3. Ved indkvarteringen skal

Udlændingestyrelsen så vidt muligt tage hensyn til, om der er tale om nyankomne asylansøgere eller asylansøgere, der har fået afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter § 7. Hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, kan Udlændingestyrelsen pålægge udlændingen at tage ophold på et indkvarteringssted efter Udlændingestyrelsens nærmere bestemmelse. En sådan udlænding må ikke gennem voldelig eller truende adfærd over for personer, der udfører opgaven med driften af et indkvarteringssted for udlændinge, eller over for personer, der i øvrigt opholder sig på indkvarteringsstedet, lægge hindringer i vejen for udførelsen af opgaver med driften af indkvarteringsstedet eller for opretholdelsen af ro og orden på indkvarteringsstedet.

Følgende fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen:

"Efter bestemmelsen vil Udlændingestyrelsen også kunne bestemme, at der vil skulle ske flytning af en udlænding fra et center til et andet. Det er ikke muligt udtømmende at angive de hensyn, som kan begrunde en flytning. En flytning vil således bl.a. kunne være begrundet i den almindelige indkvarteringssituation, herunder Udlændingestyrelsens ønske om en mere effektiv udnyttelse af centerkapaciteten. Hertil kommer, at almindelige ordenshensyn også vil kunne begrunde en flytning. Der kan være opståede modsætningsforhold mellem udlændinge på et center, som nødvendiggør en flytning, ligesom en flytning kan være nødvendig, hvis en udlænding f.eks. har udvist voldelig og truende adfærd over for personalet.

Herudover skal Udlændingestyrelsen også kunne pålægge en udlænding at tage ophold på et indkvarteringssted efter Udlændingestyrelsens nærmere bestemmelse, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre en udlændings tilstedeværelse eller medvirken i sagens behandling eller udrejsen. Bestemmelsen kan således også anvendes som en motivationsfremmende foranstaltning. Det forudsættes således, at bestemmelsen om indkvartering i udsendelsesfasen sker i samarbejde med Rigspolitiet med henblik på at sikre en så effektiv tilrettelæggelse af udsendelsessamarbejdet som mulig.

Vurderingen af, om det er hensigtsmæssigt at pålægge en afvist asylansøger at tage ophold på et bestemt center, beror på en konkret vurdering af, bl.a. hvor længe den afviste asylansøger har været i udsendelsesposition

samt udsigterne til at kunne gennemføre en tvangsmæssig udsendelse. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om det fornødne grundlag for en tvangsmæssig udsendelse er til stede eller ej. Hvis det ikke er til stede, vil udlændingens samarbejde med Rigspolitiet, National Udlændingecenter (NUC) typisk være påkrævet, hvilket vil kunne begrunde en overflytning til et center tæt på NUC's afdeling i Center Sandholm.

Efter det foreslåede 3. pkt. kan Udlændingestyrelsen, hvis en udlænding ikke efterkommer Udlændingestyrelsens anvisning om indkvartering, pålægge udlændingen at tage ophold på det pågældende indkvarteringssted. I praksis er der ikke problemer med at få udlændinge til at efterkomme Udlændingestyrelsens anvisninger om indkvartering, og indkvarteringen sker i disse situationer som led i Udlændingestyrelsens almindelige virksomhed og har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Et pålæg vil derimod udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.

Udlændingestyrelsens afgørelser kan ikke påklages til Justitsministeriet. Dette svarer til den gældende ordning."

B. Vurdering

Som ovenfor anført fremgår det af forarbejderne til udlændingeloven, at anvisninger om indkvartering af asylansøgere udgør faktisk forvaltningsvirksomhed, mens flyttepåbud udgør afgørelser i forvaltningslovens forstand.

Det må imidlertid antages, at lovforslagets beskrivelse af et flyttepåbud som en afgørelse i forvaltningslovens forstand alene er af deskriptiv karakter, og altså ikke af konstitutiv karakter.

Lovforarbejdernes beskrivelse af, at et *flyttepåbud* udgør en afgørelse, findes korrekt under hensyn til navnlig indgrebets væsentlige betydning for de involverede og dermed disse personers behov for at kunne udøve de i forvaltningsloven fastsatte partsbeføjelser.

I relation til *anvisninger om indkvartering* bemærkes det indledningsvist, at Udlændingestyrelsen har oplyst, at den endelige materielle

afgørelse om adskillelsen af ægtefællerne eller samleverne i praksis reelt træffes ved anvisningen efter 1. pkt. Grundlaget for adskillelsen af ægtefællerne/samleverne efterprøves således ikke i forbindelse med flyttepåbuds-processen.

Under forudsætning af anvendelse af denne fremgangsmåde vurderes det, at anvisning om separat indkvartering udgør en afgørelse i forvaltningsrettens forstand, idet der er tale om en meget indgribende afgørelse, som er endelig og ikke kan påklages, og som udløser et behov for partsbeføjelser hos de involverede parter – og som ikke kompenseres i forbindelse med flyttepåbudsprocessen.

Det kan dog overvejes, om ordningen i udlændingelovens § 42a, stk. 7, snarere er tænkt således, at den foreløbige beslutning, som er truffet ved anvisningen efter 1. pkt., skal vurderes og evt. – hvis der er grundlag herfor – formaliseres i en påbudsafgørelse efter 3. pkt. under iagttagelse af partsrettigheder mv. Det taler for denne fortolkning, at den sikrer, at parten i alle tilfælde, hvor parten ønsker det, også høres over det faktiske grundlag, der har dannet grundlag for anvisningen om flytning, der i en række forskelligartede tilfælde kan udgøre et indgribende indgreb over for parten. Udlændingestyrelsens fortolkning af modellen vil også sikre en høring i de tilfælde, som styrelsen vurderer som tilstrækkeligt indgribende – men denne model forudsætter en ad hoc vurdering af, hvornår der er tale om en afgørelse efter 1. pkt. *[Det kan overvejes, om denne alternative fortolkning opfylder forvaltningsrettens krav – hvilke krav stiller forvaltningsretten til indholdet af den afgørelse, som i så fald vil blive truffet efter 1. pkt.? F.eks. krav om inddragelse af hensynet til Danmarks internationale forpligtelser? – og i så fald vil der vel skulle høres om faktiske oplysninger til brug for vurderingen? I så fald nærmer man sig 3. pkt. afgørelsen. Men måske er det OK, at denne vurdering ikke foretages i første omgang efter 1. pkt. – hvor der så gives anvisninger efter generelle retningslinjer (f.eks. separat indkvartering af alle æf under 18 år) – men udskydes til 3. pkt.? I så fald – er der så plads i 3. pkt. til en selvstændig høring over, at man ikke har efterkommet anvisning?? (betyder en 2-i-1 høring: a) faktiske omstændigheder til brug for vurdering af materielt grundlag, b) ved vedkommende godt, at ej efterkommet (foreløbig..) beslutning? Bemærk desuden – er der overhovedet behov for at høre over, at man ej er efterkommet anvisning, for at træffe påbud?*

I praksis vil det vel foregå sådan, at det ifm. høringen af udlændingen afklares, om denne ønsker at flytte...].

Hvis den netop beskrevne ordning i stedet lægges til grund, findes forarbejdernes beskrivelse af, at anvisninger om indkvartering har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, korrekt.

Der er ganske vist i dette tilfælde argumenter både for og imod at anse en flytteanvisning for en afgørelse i forvaltningslovens forstand, herunder relevante praktisk hensyn (bl.a. må det formodes, at parterne næsten altid vil være uenige i en beslutning om adskillelse efter 1. pkt., og at der derfor vil være behov for en afgørelse efter 3. pkt. alligevel). Det må dog anses for afgørende, at anvisningen ikke er endelig/ikke har retsvirkninger (og navnlig ikke kan gennemtvinges), medmindre den følges op af et flyttepåbud, samt at der ikke er tilstrækkeligt tungtvejende hensyn til behovet for partsbeføjelser på dette stadie af processen, idet partsbeføjelserne vil blive udløst med det samme, såfremt parterne nægter at efterkomme flytteanvisningen. Ministeriet finder således, at flytteanvisningen udgør faktisk forvaltningsvirksomhed.

Det bemærkes herved, at sondringen mellem anvisningen om indkvartering og flyttepåbuddet i relation til de forvaltningsretlige beføjelser bør ledsages af, at de berørte udlændinge – der givetvis befinder sig i en udsat situation og ikke har kendskab til de danske myndighedsstrukturer – og beføjelser – vejledes om retsvirkningen af et flyttepåbud, idet adgangen til at udøve partsbeføjelserne hermed sikres.

Uanset ovenstående skal det anføres, at det må dog anses for hensynsfuldt og bedst stemmende med god forvaltningsskik [evt. endda en ulovbestemt pligt for forvaltningen?], at myndighederne – inden der træffes bestemmelse om flytning efter 1. pkt. – orienterer de berørte personer og giver dem anledning til at udtale sig om spørgsmålet.

Endvidere hindrer ovenstående ikke, at udlændingemyndighederne i praksis fremrykker partsbeføjelserne mv. til tidspunktet for anvisningen vedr. indkvartering under hensyntagen til indgrebenes karakter, idet dette vil være til fordel for parterne.

IV. Konklusion

Under forudsætning af, at Udlændingestyrelsens anvisninger om indkvartering af asylansøgere ikke udgør den endelige afgørelse vedrørende adskillelsen af de berørte ægtefæller/parter, konkluderes det, at adskillelsen sker som led i Udlændingestyrelsens almindelige virksomhed og har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Et pålæg (flyttepåbud) vil derimod udgøre en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket indebærer, at forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring skal iagttages.

Det må dog anses for hensynsfuldt og bedst stemmende med god forvaltningsskik, at myndighederne – inden der træffes bestemmelse om flytning (anvisning) – orienterer de berørte personer og giver dem anledning til at udtale sig om spørgsmålet. Endvidere bør myndighederne orientere om retsvirkningerne af at nægte at efterkomme en flytteanvisning, herunder navnlig udløsningen af partsrettigheder.

Endvidere hindrer ovenstående ikke, at udlændingemyndighederne i praksis fremrykker partsbeføjelserne mv. til tidspunktet for anvisningen vedr. indkvartering, idet dette vil være til fordel for parterne."

Lykke Sørensen har herom forklaret[624] bl.a., at det i notatet af 2. februar 2016 var anført, at der var tale om udmøntning af Udlændingestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed, hvilket var en understregning af, at der i udgangspunktet var tale om faktisk forvaltningsmyndighed, men også at de helt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger var gældende. Der var meget klare forarbejder om, hvad der var faktisk forvaltningsvirksomhed i relation til indkvartering. På et tidspunkt nåede både de og Udlændingestyrelsen frem til, at adskillelse af parrene – uanset forarbejdernes ordlyd – var så indgribende, at der var tale om en forvaltningsretlig afgørelse, hvilket indebar krav om blandt andet partshøring. Adspurgt, om adskillelse helt kan sidestilles med den indkvartering, der er omtalt i forarbejderne, har hun forklaret, at der er mange situationer, hvor man af forskellige årsager beslutter, at en person

624 Afhøringsekstrakten, side 47.

skal være et andet sted. Udgangspunktet er faktisk forvaltningsvirksomhed. Det fremgår af forarbejderne, hvor der ikke er taget stilling til alle mulige og umulige eksempler. Der kunne f.eks. også være tale om en situation, hvor man adskilte et barn fra sine forældre eller lignende. Hun opfattede det ikke sådan, at de i notatet af 2. februar 2016 tog stilling til sondringen mellem faktisk forvaltningsvirksomhed og en afgørelse, men nærmere at der var tale om en beskrivelse, og selvom der var tale om faktisk forvaltningsvirksomhed, skulle det være sagligt. Hun husker ikke præcis, hvornår overvejelserne om afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed tog sin begyndelse.[625] Hun husker heller ikke, hvornår de besluttede, at det måtte betragtes som afgørelsesvirksomhed, men hun skrev i hvert fald den 9. marts 2016 kl. 8.30, at de skulle afklare det med Justitsministeriet.

8.5.10. Ny status til departementet

I en mail af 31. marts 2016 kl. 8.51 anmodede Anne Nygaard Just (Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet) Ditte Kruse Dankert og Kristina Rosado (Udlændingestyrelsen) om en status på, hvor mange par der på daværende tidspunkt var adskilt.

Kristina Rosado besvarede samme dag kl. 10.33 mailen således:

> "...
> Status er opgjort i vedhæftede ark. Vi er fortsat ved at vurdere en række sager (de med grønt markeret) ift. internationale konventioner m.v. Et enkelt par afventer vi tilbagemelding om fra indkvarteringsoperatøren, idet vi før påske bad operatøren om at indkvartere dem adskilt på forskellige adresser i eget regi, mens vi for et andet par afventer resultatet af aldersundersøgelse og evt. stillingtagen til dokumenter, som parret har fremlagt, som angiveligt dokumenterer, at den kvindelige part er over 18 år. Vi forventer en snarlig afgørelse vedr. aldersspørgsmålet i denne sag. Vi kan opsummere status som følger:
>
> Der er pr d.d. identificeret i alt 33 par, som siden den 26. januar 2016 er eller har været indkvarteret på asylcenter, og hvor den ene eller begge parter er mindreårige. Af disse er 21 par adskilt, 3 par, hvor begge

625 Afhøringsekstrakten, side 48 og 72.

parter er mindreårige, er indkvarteret på samme børnecenter men på forskellige værelser, 5 par er under overvejelse, jf. ovenfor, 1 par er (endnu) ikke adskilt, idet der udestår en stillingtagen til den kvindelige parts alder, 1 par afventer vi tilbagemelding fra operatøren om, hvorvidt adskillelse er sket, 1 par er meldt udeblevet og 1 par er overgået til integration. Tallene er opgjort på baggrund af en manuel optælling. ..."